R-13406

...edita per Reuerendum Patrem ...trum Bartholomeum de Spi- na Piſanum ordi. Predica. ...ite Regularis: in pre ſenti ſecundo vo- lumine con- tenta.

...legio dela Compª de IHS. de Granada

De hoc Deo. Quæſtiones tres.
De perſonalitate. Quæſtiones quatuor.
...operibus Angelorum. Articuli quinq;.
...formatione animæ intellectiuæ. Quæſtio vnica.
...ctatus de vniuerſali corruptione generis humani.
...contra opuſculũ Caie. de cõceptione beatæ virg.
De præſumptuoſo appetitu epiſcopatus. Quæſtio vna.
...aca redẽptione vexationis eccleſiæ. Quæſtio vna.
De forma baptiſmi. Quæſtio vna.
...intentione baptizati. Quæſtio vna.
De neceſſitate baptiſmi paruulorum. Quæſtio vna.
De forma conſecrationis ſanguinis Chriſti. Quæſtio vna.

AVCTOR AD LIBRVM.

Præcedunt alii verſu proſaq; tumentes.
...pta laude libri, qua ſine tutus abi.

...ANVS SABIENSIS

VENETIIS M D XXXV

R-13406

Opuſcula edita per Reuerendum Patrem Magiſtrum Bartholomeum de Spina Piſanum ordi. Predica. vite Regularis: in preſenti ſecundo volumine contenta.

Del Colegio de la Compª de IHS. de Granada

De hoc Deo. Quæſtiones tres.
De perſonalitate. Quæſtiones quatuor.
De primis operibus Angelorum. Articuli quinq;.
De informatione animæ intellectiuæ. Quæſtio vnica.
Tractatus de vniuerſali corruptione generis humani.
Tractatus contra opuſculũ Caie. de cõceptione beatæ virg.
De præſumptuoſo appetitu epiſcopatus. Quæſtio vna.
De ſimoniaca redẽptione vexationis eccleſiæ. Quæſtio vna.
De forma baptiſmi. Quæſtio vna.
De neutra intentiõe baptizati. Quæſtio vna.
De neceſſitate baptiſmi paruulorum. Quæſtio vna.
De forma conſecrationis ſanguinis Chriſti. Quæſtio vna.

AVCTOR AD LIBRVM.

Procedunt alii verſu proſaq; tumentes.
Empta laude libri, qua ſine tutus abi.

STEPHANVS SABIENSIS

VENETIIS M D XXXV

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO COLENDIS-
SIMO. D. MARINO GRIMANO. S. R. E. TITV. S. VITALIS
PRESBYTERO CARDINA. AC ACQVILEGIÆ PATRIAR-
CHÆ HONORATISSIMO. FRATER BARTHOLO-
MÆVS SPINEVS PISANVS PRÆDICATO-
RIVS REGVLARIS: SACRÆ THEO-
LOGIÆ DOCTOR IMMERITVS:
FELICITATEM.

CELEBRATISSIMVM olim apud Philoſophos extitit (Am-
pliſſime præſul) ac in hãc vſq; die famigeratiſſimũ ꝑſeuerat Samii Picta-
goræ Placitũ, duo prima reꝝ eſſe principia; bonũ inquã & malũ: nõ qdẽ
efficiẽtes vtraſq; cãs, bonoꝝ & inuiſibiliũ alterã, Deũ opt. Max: alteram
maloꝝ atq; corporaliũ oĩum, cacodemonẽ, vt impius Manes, a quo &
Manichei dogmatizarunt. ſed ea dico ꝗ ſeſe e diuerſo reſpiciũt duo genera prima, qbus
proprio quæq; ſub ordine cõprehẽdant. Hinc vniuerſo ꝑſidẽs entiũ optimũ: cui repu-
gnat ex aduerſo malũ, & ipm ꝓfecto ſuo ꝑ gñe ſũmũ, nõ natura ſed culpa. Hinc inter
celicolas exitiale ꝑliũ, quo neqſſimi ꝓſtrati ſpũs ac in abyſſi puteũ deiecti detruſiq;, cœ-
lũ ab iferis vti bonoꝝ ſedẽ a teterrimis maloꝝ carceribus ꝑtulere ſeiunctã. Inter hęc aũt
quęcũq; locant, nõ niſi cõtrarioꝝ cõtinuata pugna ſuboriunt, coaleſcũt, demũq; defi-
ciũt vniuerſa: vt iteꝝ ſilia generent & creſcant. Ad humanũ ꝑinde ſtatũ oculos cõuer-
tentes, maloꝝ ſemp neqtia dũ inualuit dũ bonoꝝ vt inſidiari ſeu ẽt exterminiũ præpa-
raſſe felicitatem in eotũdẽ gloriã ſæpe cedit, & beatitudini plurimũ apponit ipſa cõſtãtia,
qua ſola ꝑfectionẽ ſuſcipit opus: coronãq; demũ obtinet, ac in cœleſti regno triũphat
ea ꝓbatus & expolitus. Sapiẽtia nãq; dũ ab inſipiẽtibus ipetit, dũ ab ignorantibus ve-
ritas agitat, abſtruſam ſæpe lucẽ emicare facit, radios emittere clariores, quo gr̃as eis ẽt
a qbus impugnat agere, ꝓut hõ ipm, veritatis amicus & ſupraquã dici queat, cupidus,
Ariſto. ẽt atteſtat, eidẽ in hoc ipm amore ſocii, coartemur. Gemendũ plerũq; videt,
& gemẽdi ꝓfecto cãm vrgẽtiſſimã ſubminiſtrat, hereticoꝝ ipetuoſa corruptio, qua fi-
des ipſa palleſcit: & inumerabiliũ aĩaꝝ inualeſcit horrẽda ꝑditio. Sed is q ſemp (vt Au-
guſtinus intonat) ex quouis a ſe ꝑmiſſo malo, bonũ quodpiã ꝑponderãs vel excitãdo
vel certe ſubrogãdo mira facit ſapiẽtia ſuboriri: prudentiſſimos veneficos ac ſciſſimos
elegit (vt ita dicã) incãtatores: q ſapiẽtiæ ſuæ inuicta virtute, ſerpẽtes oẽs exturbẽt & abi-
gant. In medio eccleſiæ velut in medio cœli micãtia ſydera q ſua luce clariſſima rutilan-
te, tenebras oẽs aduerſas deliteſcere facerẽt, ordinauit: ac loco aĩaꝝ, afflatu ſerpentiũ oc-
culto dei ꝑmittẽte iuſtiſſimo iudicio ꝑditaꝝ, alias quaꝝ ſalutis videret ſpes oĩs abſum-
pta, diffuſa fidei luce ſubrogare dignat. Quã eqdẽ dei ſapiẽtiſſimã ꝓuidẽtiã euo nr̃o
præcipue pateſactã, ipſa veluti cõtrectamus nr̃a manu: dum ſpurciſſimoꝝ lutheranoꝝ
corruptiſſima peſtis, quã ſtrages ĩfinitaꝝ ſequuta eſt aĩaꝝ, ſplẽdida ſacraq; ꝓbatiſſimoꝝ
virorum luce ſcriptis elegantiſſimis pateſacta, fundatiſſimæq; doctrinæ celitus emiſſe
hoc exitiali veneno tactis applicata virtute, ab vniuerſoꝝ q nõ a mẽte funditus excidãt,
aĩs expurgat. ac loco ꝑditæ gẽtis olim tã humane, tã deo deuote: mõ aũt rebellis ac bar-
bara feritate dei eccleſiã ꝑſequẽtis, indoꝝ noua ꝓgenies, ac velut alterius mũdi nup in-
uenti, ſubrogati ſunt inumerabiles ĩcole, q fidei illuſtrati fulgore: ac mãdatoꝝ ſuaue xp̃i
iugum

iugum ſuſcipiẽtes, ad vitã igrediant æternã a qua ſunt illi neqſſimi niſi reſipiſcant excluſi.
Non minori (vti reor) igit altitudine ꝓfunditateue ſapientiæ ſuæ ꝑmiſit euo noſtro Deus
opt. Max. in delitioſo ẽt viridario ſuo venenoſa quædã virgulta ſuboriri, ramuſculos dilata-
re, noxios edere tãdẽ fructus, qbus ob loci eminẽtiã, elegantiã, vigilantiſſimã orti curã, cultũ
atq; cuſtodiã, oĩ ꝓrſus abiecta ſuſpitione mortis, innocẽtes extẽplo facile patiant interitũ.
Quo magis aũt hoc ipm admirandũ cẽſet atq; dolẽdũ, eo viridarii dño gratius fore non
ambigo, ſi fideles illi miniſtri, qbus ex demãdata ſibi orti cultura ꝑſertim ĩcũbit, ĩ eo zizania,
malaue quis alia & inutilis herba ne pullulet: & ſi ſuborta fuerit opprimat, conatum oẽm &
virtutẽ apponẽt: vel certe doceat ab eis ac publicet infecta, ſuoq; dño qñ ẽt filius aut fr̃ eã
ĩcaute ſeminaſſet vel ex alieno certe nemore ſumpta plãtaſſet, detegat erradicanda, ne for-
taſſis eadẽ enutriti cõfortatiq; ſerpẽtes, fortius inualeſcant, & ſua grauiora venena latius dif-
fundãt in aĩaꝝ ꝑniciẽ. Nullus itaq; decætero iã ſibilet anguis: nullus latret ãmodo vel mor-
deat rabidus canis. Seruus ſum. n. ſũmi p̃riſfamilias, ad hoc ipſum ex collato mihi (licet indi-
gno) magiſterii gradu ſpãliter deſtinatus, vt nedũ in fide noxia, verũ ẽt q̃q; falſa, nata nihilo-
minus ĩnocẽtiã ꝑturbare, vel ĩtellectũ vanitate replere, ꝓcul ab eccl̃iaſticis dogmatibus abii-
ciẽda demõſtrẽ. Eo ꝓp̃tius aũt atq; libẽtius offm̃ hoc exequendũ amplector, quo ſcõꝝ ẽt
doctoꝝ maieſtati defero: doctrinã tueor: vt in eos debita ab eccl̃ia reuerẽtia velut in p̃res ac
paſtores ſciſſimos, in mag̃ros ſapiẽtiſſimos atq; clariſſimos, illibata non mõ ſeruet, veꝝ ẽt
firmet ac amplieť, ipſe cõtẽdo. Quo fit ẽt vt nõ minima cordis anguſtia ꝑmar, curis aliis &
oneribus obediẽtia cogẽte, ab hoc ipſo mihi demãdato munere ꝑpediri, ne celerius aggre-
diar, & vl̃ius q̃ zelus veritatis ĩpellit, adnitar eradicare. Labori tñ quo aduixero parcã nũq̃ vt
veritatis obnubilatores quauis altitudine videant inacceſſibiles ĩſequar ac ab ipſis ſciſſimis
Doctoribus mutuatis armis in clariſſimã eoꝝ ſapientiã imponẽtes maculã, audacia ſcã pro
virili ꝓſternã. Si angelo docẽti cõtraria ſacris l̃ris, angeloꝝ nihilominus miniſterio nobis a
Deo miſericordia nimia reuelatis, dicere poſſum Anathema es tu, nũ equa nõ potero licẽ-
tiã, homini al̃r docẽti q̃ nos erudierint ab ipſis cunabulis incõparabiles amici Dei, eccl̃iæ ſcẽ
ſplẽdidiſſima lumina, qbus eiuſdẽ amicitiæ iure ſecretiſſima quæq; reuelaſſe, cæteris abſcõ-
dita niſi ꝑ hãc ipſam ſcõꝝ pãderent doctrinã, ꝓcul oĩ dubio cenſendũ eſt: nõ potero inquã
tali viro deuio, rõnibus, auctoritatibus, ac vt eius in ſcõs maledicta refellã eorũdẽ gloriã de-
nigrãtia, me ẽt maledictis opponere? Si licuit Paulo ĩ faciẽ Petro reſiſtere, & toto corã orbe
ad finẽ vſq; ſeculi reprehẽſibilẽ publicare, nõ poterit eccleſiæ doctor, doctorẽ ſine cõpara-
tione Petro minorẽ, magis aũt & in pluribus reprehenſibilẽ inſeq, tametſi ſublimen externa
ſede? Si nõ ego Paulus, nec ipſe Petrus. Si a ſapiẽtia ſcõꝝ doctoꝝ quos inſequit q̃ lõge di-
ſtaret, ſimplici potuiſſet oculo intueri, nullũ forte miraculũ extimaſſet ꝙ a ſuis ĩferioribus &
ipſe iudicet. In faciẽ ſtatuerã, & iã occeperã ei reſiſtere, vt publice qdẽ in doctrina peccantẽ,
viuẽtis noĩe ſuppreſſo, publico ſcripto nihilominus ĩpeterẽ, vt in qõne cui de hoc deo titu-
lus eſt; intuent oẽs, & itidẽ in cęteris q̃ in hoc ſecũdo volumine vel ẽt in tertio cõtinent, erã
facturus ꝓut in aliis olim imꝑſſis ẽt obſeruauerã, præterq̃ in edito de ĩmortalitate aĩæ ope-
nr̃o. quod eqdẽ & cõſulto me feciſſe pãdo in ꝓemio libri. Sed dñi modo volũtate factum
eſt, vt e medio interim illo ſublato, licẽtia mihi relinqret ampliſſima. qua cunctis ex ipſo ẽt
noĩe palã magis fieret a cuius doctrina debeãt declinare. D. T. R^{me} debitũ, olimq; ſibi 2^{m}
hoc meoꝝ opuſculoꝝ volumen reddo ꝓmiſſum, dedoq; labores: & eo qdẽ ꝓp̃tius ac li-
bentius quo nouitates in eccleſia ſubortas eidẽ ſemp horrori fuiſſe iãdudũ ſcio: vt non mi-
nus ei gratũ nouerim errãtis expugnari dogmata falſa q̃ eiuſdẽ dũ viueret licentioſa valde

ſcribēdi licētia, vt pote qua nullū videret̃. qq̄ in eccleſia venerādū atq; clariſſimū venerari: quin ēt rectius dixerim ab eodē cūctis ex intētione poſthabitis, eſſet ingrata. Felici vero fato datum eſt illi ſyderi opuſcula mea ſupponere, cuius illuſtratione tenebraꝝ oīum ſuſpitione careāt. tali ea p̄rono dedicare, ſuaq; veluti facta, obnixe ob emuloꝝ vexaniā cōmendare, q eoꝝ lectione dū ad horā oblectari ꝓ ſui animi generoſitate nō dedignabit̃, ea q̄ prima forte inſpectione cōmouebūt animū, pro ſapiētia ſua incōparabili dū plene ꝑlegerit, non mō cōmendabit vt ſcā. verū ēt (vt mihi ipſi nō polliceri nō poſſum) cōſpecta plana veritate ꝓteget, & ab oībus tā domeſticis q̄ alienis aduerſariis, ex incōſideratione qdē, nec nō ex paſſione plurimis, inuicte tuebit̃. Et quā ꝑegrinā olim forte putabat opinionē, mō ſanctā, catholicā, irrefragabilēq; claro lumine ꝑſpiciēs, conabit̃ in inſtante ſacro cōcilio pro ſcē fidei firmiſſimo dogmate ſtabiliri. In his ipſis aūt & cæteris oībus E. R. D. V. dicatis meis laboribus, me quoq; iteꝝ atq; iteꝝ trado, dedo, cōmendo. pientiſſimū omnium parentē Deum optimū humiliter deprecando, vt eandem in æternum felicem conſeruare dignetur.

Ad lectorem.

Qui publicandoꝝ libroꝝ nauant operā / in ipſo cōſueuere frōte per indicē lectorib⁹ breui cōpendio totius opis q̄q̄ diffuſi ꝑmonſtrare ſpēm / ⁊ veluti medullā ꝑguſtandā offerre / dū vel ſinguloꝝ capitū titulos / aut alphabetico ſub ordine principales ēt ſniãs oēs / elegantiſſime diſponunt. Opuſcula mea in vtroq; / 2° inquā ⁊ 3° cōgeſta volumine cū ꝑ capita ꝓponant ita diſtincta breui ſub numero ꝙ vno q̄ſi poſſint intuitu ꝑluſtrari: neq; ſniarū variformitatē magnā ex paruitate opis admittāt ſingula / ſed coherētes potius ſub vnitate ſubiecti: ſanxius duxi ſūmario quodā offerre ſingula ꝓlibanda. quo ꝓfundius ab ingenioſis imbibito / abdita queq; penetraturus vt vberiori dulcedine pingueſcat / ſcīe cupidus alius funditus imergatur. Hoc igit̃ ordine ꝓcedendo / primo ſummā opuſculi primi cui de hoc deo titulus eſt / humaniſſime lector vno ſubobrutu ſpeculeris oro.

De hoc deo. Quæſtionis primæ, ſumma.

Preter ꝑſonas diuinas in ipſa diuinitate realr̃ ⁊ vnitiſſime ꝯuenieſtes relationib⁹ autē oppoſitis ſub reali trinitate numeratas / vnum mūdo Caietanus inuenit indiuiduum deitatis ꝓpea ꝙ credamus inq̄t in vnū deū de q̄ ꝓphetaꝝ eximius ait. Audi iſrael dñs deus tuus vnus eſt / ob quā ſcīſſimā vnitatē indiuidui rōnē induere ꝑ ꝓprīa indiuiduationē indicantia ꝑmōſtrat̃ h ipm indiuiduū / tā in ꝑ̄ª ꝑſona iuxta illud pſal. ego. n. ſum dñs deus tuus / q̄z ēt in 2ª. duz dr̃ Exo. 22. Iſte de⁹ meus ⁊ glīficabo eū. ⁊ rurſus in pſal. hic eſt deus deus nr̄ in eternū ⁊ in ſclm ſcli. Sic igit̃ cū ipſi indiuiduo ſubſtātie ꝯueniat ꝑ ſe ſubſiſtētia / quā in diuinis nō vꝫ dicēdū a ꝑſonis eſſentiā ſꝫ eꝯ potius ab eſſentia mēdicare ꝑſonas / 4ᵐ hoc in diuinis indiuiduū ſubſiſtere / in hac a trib⁹ rōne ſola diſtinctūz / ꝙ hoc cōe quidē eſt / illa vō ꝓrſus incōicabilia ꝑdicat. Nos ḡ quaternitatē hāc abhorrētes / ⁊ ſub quouis bono ſenſu ſuppoſito vel opto / ne ꝓꝑ inordinatū dicēdi modū catho^ca fides obnubilationē patiat̃ / eo ꝙ iuxta vbū diui Hieronymi ꝓꝑ vba inordinate ꝓlata incurrit̃ hereſis / ex aduerſo ꝯdicētes / nullū ꝑter tres diuiſſimas ſcīſſimaſq; perſonas indiuiduū dogmatizādū eē ꝓfitemur. Unum quippe numero deū eſſe ꝓꝑ vnā ſimpliciſſimā deitatē credere qdē neceſſariū aſſerim⁹ imo rōne ꝯuincim⁹. At nō ꝑter tres ꝑſonas / ſꝫ eūdē fatemur trinū / nō in nā ſed in ꝑſonis. Hūc ēt deū nullā ꝓrſus indiuiduationē realē admittere ꝑter trinā dicim⁹ ⁊ illā ꝑſonalē. Tres enim duntaxat ſunt hn̄tes vnā numero deitatē qua ⁊ in qua ſubſiſtūt / ⁊ nullo mō 4^or ſm̄ fidē catholicā imo ſm̄ ꝓprietatē vboꝝ hūc vnū numero deū vt eū a ꝑſonis etiā rōne diſtinctū ꝯcipimus / indiuiduū aſſerere / erroneū ⁊ blaſphemū eſſe ꝓbamus / cū incōicabilitas rōnē indiuidui cōpleat q̄ vni deo q tribus cōis eſt ꝓrſus repugnat. Ad apertiſſimas ēt hereſes per optimas ꝯñtias aſſertio predicta deducit̃. puta ꝙ is ipſe vnus numero de⁹ eſſet vere ꝓprieq; ꝑſona ꝑter tres ꝑſonas / ſi eſt intellectualis nāe īdiuidua ſubſtātia ꝑter eas / vt opinās aſſerit. Hec eſt enim propria diffinitio a Boetio de perſona data. Quatuor ēt ſi ſunt (hoc ipſo mō dicēdi) indiuidua diuina / ꝯñs eſt / vt indiuidualr̃ ab inuicē diſtinguant̃. Indiuidualē aūt oēm diſtinctionē / cūcti realē dicūt. Erit ēt indiuiduū hoc in diuinis aliud a tribus / ⁊ nō illa tria. Hec. n. abſurda / ꝓprietas infert ſermonis illius ex ipſius exceptiue note ꝓpria rōne. quimo ſequit̃ ⁊ conuerſa ꝙ neq; vꝫ tres ꝑſone ſint vnus numero deus. q̄ nihil infidelius. Multa ꝑter hec in q̄one deducunt̃ erronea ex iſta poſitione: multipliciq; rōne ⁊ auctoritate valide impugnat̃ / ad q̄ remitto lectores vt certo certius tenēdū nouerint / nō minus deū eſſe negandū indiuiduū q̄z ſingularē ſm̄ Hilariū: neq; ꝑter tres eſſe ꝑſonas ipſuz deū ſed tres ipſas ⁊ in ipſis: qꝛ lꝫ ſit vnus numero ꝓpter vnā numero deitatē / non tn̄ ꝓpter vnā numero indiuiduationē / ſed trinus ꝓpter trinā. Qua tn̄ trinitate non obſtāte hic dicit̃ deus in ſingulari / qꝛ ſingularis eſt deitas. non qꝛ ſingulare quoddā ſit ipſius deitatis indiuiduū. A ſubſtātiuo quippe noīe ſm̄ formā ſignificatā ſi vnica ſit / ſingularis ſit ꝑdicatio: ab adiectiuo vō pluralis ſi ſuppo^ta plura ſint q̄ adiectiuo noīe ſupponunt̃.

De hoc

De hoc deo, q̄onis ſecundæ, ſumma.

Supponit quā reprobauimus in q̄one prima poſitionē ſuā Caie. ⁊ ad vlteriora ꝓcedens deuia / dicit 4ᵐ illud a ſe ꝯfictū indiuiduū deitatis / eſſe non ꝑfecte ſed incōplete ⁊ imꝑfecte perſonā quā ob hanc ipſam imꝑfectionē vocat ſemiꝑſonā: ꝓpea ꝙ inter ea q̄ ad ꝑſone rōnē ſpectāt incōicabilitas ſola deſit que cōpleet rōnem ꝑſone. Cōtra quē inauditū hactenus in ecclīa verbū modūq; loquēdi / aptū non niſi ſcandalū generare / 2ᵃᵐ q̄onē formauimus / ex eodē fundamēto ſuo ꝓbantes pmo / nullo poſſe mō dici ꝑſona tale indiuiduū ſi daret̃ / cū deſit ei qđ in diffinitione ꝑſone ponit̃ formaliſſimū. Sicut ēt canis nullo mō tā etſi aīal ſit / dici pōt hō. cū rōnalis nequaq̄ ſit. qn ēt hec ipſa rō ꝯuincit illū ꝙ nō ſit abſolute dicendū indiuiduū: cuius ēt rōnē incōicabilitas ſibi nō ꝯueniēs terminat ſed incōplete ⁊ imꝑfecte (⁊ vt illi ꝯformiter vocabula fingam⁹) ſemiindiuiduū ſm̄ ſuā deductionē dicetur. qđ tn̄ ꝯ̄ eum eſt. ſm̄ autē inductionē noſtrā nullo modo erit indiuiduū. cū ēt indiuidui ratio per incōicabilitatem formalr̃ ꝑficiat̃. Ad abſurda q̄q; ꝯcedēda deducit̃ ex hac ſua poſitione. puta ꝙ lapis ⁊ aſinus ⁊ cetera ſuppoſita poſſint pariter dici ꝑſone lꝫ imꝑfecte. De diuinis aūt ex hac ipſa pōne incōueniētia multa ſequunt̃. Cū. n. oīs ꝑſona a quacunq; alia ꝑſona ꝑſonaliter diſtinguat̃. ſequit̃ ꝑ̄ ꝙ hec ſemiꝑſona a tribus diſtinguat̃ / lꝫ imꝑfecte / ⁊ nō realr̃: ꝯtra cōē ꝯceptū ⁊ rōnē ꝑſonalis diſtinctionis. Tres quoq; ꝑſone perfecte / eſſent vna ꝑſona imꝑfecta: ⁊ eꝯ̄ vna imꝑfecta eēt tres ꝑfecte cum tres ipſe ꝑſone ſint vnus deus / ⁊ eꝯ̄. Scđo ꝓbat̃ ꝙ eſſet ꝑſona ꝑfectiſſima / qꝛ ſicut abſtractis ꝑ intellectū tribus relationib⁹ remanet in ipſo intellectu ꝑſona ſm̄ rōnē ꝑfectiſſimā / ita hic de⁹ ſm̄ ſe ⁊ ꝑter tres ſeu vt a tribus ꝑſonis diſtinguit̃ ex ꝑte rei acceptis / ꝑfectiſſime ſibi ꝑſone rōnē vendicabit. vt pote ꝑfectiſſimū cū ſit indiuiduū rōnalis nāe. Quod etiā inuictiſſime ꝓbat idipſum, hoc qđ eſſe ꝑſonā eſt etiā ꝑfectio ſimplr̃. quo ſit vt huic deo ꝑfectiſſime cōueniat ſicut oīs alia ꝑfectio ſimplr̃ eidē ꝑfectiſſime cōuenit. Tertio ꝓbat̃ ꝙ eſſet vnica in diuinis ⁊ ipſa perfectiſſima / qꝛ ſubſiſtēs cōprehēſiuū eſſet oīū q̄ in diuinis ſunt / ēt relationū ꝑſonaliū. Tale qppe cōprehenſiuū oīum ꝑſona eſt ēt in creaturis. Hec aūt oīa impoſſibilia que neceſſario ꝯſequūtur ex poſitione / ꝑferunt eiuſdem impoſſibilitatem apertiſſime.

De hoc deo, q̄onis tertiæ, ſumma.

Tante aūt ſubſiſtētie Caietan⁹ hoc ſuū aſſertū indiuiduū ꝑter tres ꝑſonas eē ꝯtēdit / vt ſicut opa ad extra ꝑ̄ᵐ deo: ⁊ vt Caie. inq̄t / indiuiduo deitatis vt a trib⁹ diſtinctis ꝯceptu ſeiūgit̃ / ꝯueniunt / puta creare: ꝑſonis aūt ipſis non niſi ꝑ illud ⁊ ſcđrio. ſic ⁊ creatā nām ꝙ ad ſe ꝑ̄ valeat aſſumere. nō repugnare dicit. q̄ fieret vt ad ꝑſonas diſtinctas non niſi ſcđario terminaret̃ aſſumptio qbus idēptificat̃ / ſicut de facto que ꝑ̄ facta eſt ad verbū aſſumptio / ad deū facta ſcđario non negat̃. Nos aūt ex aduerſo dicimus deū ꝑter ꝑſonas acceptū ex ꝑte rei nihil agē̄. imo nihil eē: ꝑſonas aūt agere ſicut eſſe ꝑ̄ cōfitemur. Sꝫ actionū ad extra ꝓn̄ᵐ agēdi formale deitas eſt: in qua cū ꝑſone cōicent / dicimus eas ad extra opari vt cōicant in deitate ⁊ ꝯñter vt vnus deus ꝑ̄. ſecūdario aūt ipſe ſm̄ ſeipſas vt pr̄ ⁊c. Ad intra vero actionū formale ꝓn̄ᵐ eſt incōicabilis alicuius perſone forma. quo ſit / vt ꝑſone ꝑ̄: deo vero qꝛ ipſa perſona deus eſt / ſcđario ꝯueniat ſic agere / puta generare. In incarnatione aūt inuenit̃ aſſumptio actiua q̄ cū ſit opus ad extra / ꝑſonis vt in deitate ꝯueniūt / ⁊ ſic ipſi deo ꝑ̄ cōuenit: ꝑſonis aūt oībus ſm̄ ſe ſumptis ſcđario. Inuenit̃ ēt in incarnatione vnio nāe create cū increata / que cū nō poſſit in nā fieri (neq;. n. pōt ex eis vna nā cōflari) neceſſario ſequit̃ vt fiat in ꝑſona / inq̄tū nā creata aſſumit̃ vt ſit nā ꝑſone diuine. Quod qdē ꝑ̄ rōne perſonalitatis formalr̃ inſurgit. Si aūt rōne ſubſiſtētie ꝑciſe / ⁊ nō vt ꝑſonalis eſt perficeret̃ hec vnio / nō poſſet niſi deo ꝑ̄ cōuenire. ſicut ⁊ creare / iuſtificare / ⁊ cetera q̄ a deo ſiūt ad extra ipſi deo / hoc eſt ꝑſonis vt in deitate cōicant ꝑ̄ ꝯueniūt / ⁊ nullo mō vni vel duabus aut ēt tribus vt ab inuicē diſtinguunt̃. cuius oppoſitū in incarnationis myſterio fides docet. Sic. n. verbo ſolum ꝯuenit in vnitatē ſue ꝑſone nām aſſumpſiſſe ꝙ nō ꝯuenit pr̄i / lꝫ ꝯuenire poſſit: qꝛ ⁊ ipſe ꝑſona eſt. nō aūt deo ꝑter ꝑſonas. He ſole ſunt. n. q̄ ſunt primo deus: eis ſolis ⁊ nulli alteri ꝑter eas ꝑ̄ ꝯuenit hēre deitatē. ⁊ ꝑter ꝯceptū taliū hn̄tiū deitatē / non remanet in intellectu aut in re q̄q; cui ꝯueniat hr̄e deitatē / ſed ſolius nāe / deitatis inquā vt principij ꝑ̄ᶜ formalis remanet ꝯceptus / in qua vt ſub hac rōne cōcipit̃ vnio fieri non pōt. vt ꝓbatū eſt.

De perſonalitate. totius q̄onis quatuor articulis partitæ, ſumma.

Concipiūt plurimi poſt Scotū dari nām ſingularē in creaturis a ſuppoſito ſeu ꝑſona realr̃ diſtinctā / ⁊ querūt / qđ inſup addat ipſa ꝑſona in qua nā ſingularis eē ꝯcipit̃. Huius aūt diſtinctionis neceſſitatē ſūmūt ex eo ꝙ a verbo nā nō in vlī ſed ita hec ꝙ nō alia ſit aſſumpta / nō aūt ipſa ꝑſona. Et q̄oni rn̄dit ꝑ̄ Scot⁹ ꝙ nihil addit reale / ſed negationes duntaxat / inherentie inquā tam actualis q̄z aptitudinalis ad aliā ꝑſonā. quarū affirmationes hꝫ oīs nā / qꝛ de facto ſi cōpleta ſit / inheret perſone / vel ꝓprie vel aliene. Caie. aūt cui ⁊ nos validas manus damus hac opīone depulſa vt hēs in articulo ꝑ̄. cōfingit hactenus inauditā in vniuerſo realitatē / quā nature terminationē vocat / ita ꝑſone ſꝫ propriā rōnē ꝙ nō nature niſi in ꝑſona / ꝯuenientē. Quā fictionē nos in articulo 2° exterminātes ꝓbamus in 3°. nō dari naturā cui ꝑ̄ ſingularitas ipſa cōueniat / eo ꝙ natura pura humanitas ab oī ſingularitate ſemota ſit ⁊ abſtracta ſm̄ moduꝫ ſignificandi. Sꝫ oē qđ ſingulare ꝑ̄ vel eſt vel ꝯcipit̃ / ſuppoᵐ eſt ſeu perſona. Natura vō dr̄ ex h ſingularis ꝙ in ſingulari ſubſiſtit. vel vt melius dicam⁹ in ea potius ſingulare. ⁊ ſic natura humana in xp̄o ſingularis eſt: qꝛ in eo ē cui ꝑ̄ ſingularitas ēt humana ꝯuenit. Aſſumpſit. n. cū natura ēt ꝓnª indiuiduātia diuinū ſuppoᵐ. ſed vt ſe ꝑ̄ reſpicientia ſeu determinātia: nō qdē ſimplr̃ vt diuinū / ſed vt humanū factū. ⁊ ꝯñter aſſumit ipſā naturā ſingularē qdē ſed nō ſm̄ ſe / ſꝫ vt in hoc eſt determinato ⁊ īdiuiduato. Et ſi ꝑ̄ intelligant̃ aſſumptiōi / nō niſi ſub hoc ꝓportionato duplici reſpectu. Sūt. n. vt ſic in poª determinatiua ꝑ̄ ſuppoſiti diuini ſed vt in poª hō eſt, ⁊ in poª ſubſiſtit in humana nā. ſcđario

vero in po° determinătia ipſam natură/inq̄ʒtū pōt in indiuiduo ſubſiſtere ſeu potius in ea ſuuʒ indiuiduuʒ. Si aūt queraẗ demū quō ab hoc indiuiduo in rebus mālibus diſtinguaẗ ipſa nā/iam pʒ ipſum ſup natură/vt indiuiduū quidē/addere ipſa pn° indiuiduātia inq̄ʒtū de rōne eius eſt hec mā ⁊ hec forma. ⁊ eſt tale cui ꝯueniunt accn̄tia que ꝯſequunẗ vl'r ſpēm vel indiuiduū. Inquātuʒ ſuppoſitū aūt atqʒ pſona/ addit ēt ipſum eſſe. vt in 4° arlo latius pbatur.

De primis operibus angeloꝝ totius quæſtionis articulis quinq; partitæ, ſumma.

De opibus angelorū in primeuo ſue creationis/q̄ ad meritū/ demeritū penă/pmiū/⁊ hoꝝ pn°/motus inquă in deū vel creatură tă p affectū q̄ʒ p intellectū agiẗ/vt hoc pncipal'r diſquiraẗ an in 2° inſtāti boni btitudinē meruerint ſimul ac in codē ſuă ipſaʒ btitudinē fuerint ꝯſequuti: ⁊ mali ſil'r in 2° demeruerint/⁊ dănationē incurrerint in codē. Et p̄ quidē declaraẗ oēs in p̄ inſtāti/nō niſi nālia cognouiſſe pncipal'r/⁊ in ea duxarat pncipal'r nāli motu ꝯuerſos/nō aūt in ſupnālia:niſi forte vt nālia q̄q̄ mō reſpiciūt/vel vt eoꝝ pfectiones ſunt. Sicut ſe cognoſcētes ſi fuerūt in gr̄a creati. ⁊ ꝯn̄r habuerūt virtutes/⁊ dona ſpūſſci. cognouerūt etiă ſibi datas virtutes ⁊ gr̄am q̄ oīa ſunt munera dei ſupnaturalia. vn̄ in ſe p̄/in hec aūt vt ſua ſunt. ſeqʒ pficiūt moueri poterāt. Primus. n. motus eſt pn'r in priora qualia ſunt nālia reſpectu ſupnāliū. Et h̄ eſt intētio ſci Tho. in qōne de demonib⁹. ar. 4. Et reprobanẗ dicētes ſcūm Tho. ibi ſupponere angelos nō eē creatos in gr̄a. Nec nō qui tenēt eos eē motos in inſtāti p̄ in ſupnālia principal'r ēt ſi vt pfectiones nāliū ſunt. Et hec oīa p̄ determinanẗ in arlo. Quia v̄o mot⁹ in hec/ nālis eſt ⁊ pennis/hoꝝ reſpectu nō habuerūt actum electiuū/ſʒ reſpectu aliquoꝝ a quibus nō depēdent angeli/q̄ nihilomin⁹ (vt rōnabil'r deduciẗ) cognouerūt/libere moti ſunt p affectū/lʒ neſcio ex ſuppo^ne q in tali creati ſint electionis actu. ⁊ hec oīa in 2° arlo cōprehēdunẗ. Quia v̄o nālis actus meritorius vt ſic eſſe nō pōt/illū aūt quē liberū habuerūt in p̄ inſtāti/ nō retulerunt in deū vt ſupnālis btitudinis obiectū actu aut, ſaltē virtute/nullū habuerūt actum ꝓprie meritoriuʒ angeli in p̄ inſtāti. ex q̄ ruit opinio Caie. aſſerētis q in p̄ inſtāti ꝓprie oēs angeli meruerūt:ſʒ magis deijciẗ opinio Ferrarieñſis q tenet q in ſolo p̄ inſtāti meruerint. q̄ oīa ſub 3° claudunẗ artlo. Quia rurſus creatură rōnalē adipiſci btitudinē ſine merito/⁊ nobiliſſimaʒ ſine nobiliſſimo ⁊ ꝓprijſſime dicto merito nullo mō rōni ꝯſentaneū eſt/ꝯcludiẗ in artlo 4° ꝯ Ferrarieñſem bonos in 2° inſtāti ꝓprijſſime dcō merito meruiſſe ſuă btitudinē/in q̄ motū liberū habuerūt ēt principal'r in deū put eſt ſupnālis btitudinis eoꝝ obiectuʒ. Q' aūt in codē nullo mō potuerint boni habuiſſe beatitudinis actuʒ ſm ſanctū Thomă validiſſime ex ipſius meriti propria rōne cōcluditur in articulo 5° ꝯtra Caietanū cuius oīa motiua ꝯtra determinationē hanc ſerioſius recēſita/refelluntur. In quo tota queſtio terminatur.

De informatione animæ intellectiuæ. quæſtionis, ſumma.

Noua ſurrexit euo nr̄o grauis aſſertio qua ꝯ oēs vnicus audet aſſerē aīaʒ nr̄aʒ eē qdē real'r actū corporis informatiuū ſm ēt gradū intellectiuū/nō aūt formal'r ſm hūc ipſuʒ gradū/ ſʒ ſolū ſm alios/qbus hic ēt eſt idē real'r/⁊ ſic vt idem real'r eis eſt/non aūt ſm ꝓpriă rōnē ⁊ formalitatē ſuă corpus informat. Aīa qppe ſm hūc gradū (inqt) excedit capacitatē materie/⁊ nullă hʒ ꝓprietatē corpi cōicătē: nec opatio ſua ꝓpria/corpi cōicaẗ vti ſubiecto/ q̄ʒto minus eſſentia. ⁊ hāc ob cām neqʒ corpus organizare cum ad ſui ꝓpria opa nullo egeat organo. Quō ḡ eſt actus corpis organici/h̄ eſt q̄ fiat organicū. Alia nōnulla quaſi rōnes inuictas inducit nullius penit⁹ apparētie motiua. Cōfirmat ēt ꝓpo^m hoc ſuū per dicta plurima ſci Tho. vel ēt Ar^lis a ſe pperā interp̄tata. Cōtra inopinabilē igiẗ opīonē iſtă ꝯclo prius aduerſa ꝑponiẗ ⁊ ex notitia ꝓprie vocis aīe/ac gradus ei⁹ intellectiui deduciẗ. tū qꝛ p diuiſionē entis/qua duplici via ꝓcedendo/nō iueniẗ niſi forma/gradus ille vt human⁹ eſt ⁊ aīe gradus. tū qꝛ p aīaʒ ſub h̄ gradu cōſtituiẗ ens p ſe. hō inquă vt ſic. ḡ ſm hūc ēt gradū act⁹ eſt. qꝛ nō niſi ex actu ⁊ po^a p̄ cōpo^m eſt ēt p ſe. tuʒ qꝛ formalius aliud in hoīe eēt/qō gradū hūc cuʒ mā humana ꝯglutinaret. tū qꝛ act⁹ nō ſepat⁹ ⁊ incōplet⁹/ forma eſt. tū qꝛ vt ſic nō abſtrahit ſm eē a corpe ſʒ eſt idē real'r informăti. tū qꝛ ſi nō. ergo vnieẗ corpori vt motor. ⁊ ꝯn̄r ſicut ſi aīa humana eſſet motor tm̄/hō vt ſic nō eſſet aīal/ſʒ moueret aīal/ita ſm hāc pōneʒ nō eſſet real'r hō vel intelligens ſʒ moueret iſta. tū qꝛ aīa intellectiua dr̄ eſſe tota. i. ſm oēs ſuos gradus in toto. tū qꝛ ſm eădē realitatē ſimpliciſſimă eēt vnita ⁊ ſepata/ indiuiduata ⁊ ꝯn̄r multiplicata p ſubiectū/⁊ nō indiuiduata p eū. tum qꝛ gradus ille ex ſua rōne eſt in mă ſm ſuă realitatē. tū qꝛ. s. Tho. probat potētias itellectiuas eius diſtinctas ex hoc ab ea realiter. qꝛ illa eſt act⁹ corpis/ille v̄o nequaq̄ʒ. tū qꝛ ſm etiă hūc gradū aīa dat eē formato. Tuʒ qꝛ ab aīa ſm hunc gradū ſūmiẗ dr̄ia/q̄ nō ſūmiẗ niſi a forma vel a formaliori nā/que in ꝓpoto eſt nā rōnalis q̄ cōpoſita eſt ex aīa vt forma. tum qꝛ ſpecificat hoīem ſm hunc gradū. tū qꝛ ſm eū cōicat in vno eſſe cū corpore. non ſic motor. tū qꝛ vt ſic eſt aīa. ergo forma. tū qꝛ ſm hūc gradū ſubſiſtit/⁊ vt ſubſiſtit in hoīe cōicat ſuuʒ eſſe. tum qꝛ vt ſic ꝯſtituiẗ quartus gradus viuentiū. ergo eſt non ſolū efficiens ⁊ finale ſed ēt formale pn^m ex 2° de aīa. tuʒ qꝛ hō eſt cōpoſitus ex materia ⁊ forma ſm gradū quo excedit bruta. tū qꝛ eſt formalis terminus generationis in quo aſſimilat ſibi genitū ſm graduʒ hunc ipſum generans. Itē qꝛ alij gradus p̄exigūtur ad hūc vt diſpōnes ad formă ⁊c. tuʒ qꝛ ab hoc gradu procedit virtus opatiua. ſ. intellectiua. ergo eſt forma. tū qꝛ eſt principiū primū opationis. ergo forma. qꝛ vnūquodqʒ operaẗ inquātum eſt actu. Multiplici quoqʒ auctoritate ſcī Tho. firmaẗ informatio p̄dicta/quă nō tollit exceſſus eius ſup materiă/ſed ſolă a materia indepēdentiă eius vt forme ponit. ex quo hʒ vt ⁊ p ſe opeẗ/ ⁊ potētias opatiuas q̄ nō ſint organoꝝ actus hēat. Hec. n. indicāt excellētiă eſſentie nō obſtante informatione. Alioqn ſi argumentū procederet etiă realiter aīa ſm gradū illuʒ nō informaret. ſicut neqʒ realiter per corpus operaẗ/ aut intellect⁹ corpus informat. Organizationē quoqʒ ꝓpriaʒ ꝯfert homini vt intellectiua eſt anima.

Tractatus

Tractatus de vniuerſali corruptiōe gn̄is humani, ſeptē partibus diſtincti, ſumma.

In prima parte declaraẗ ex ſacris litteris quid originalis iuſtitia importaret/⁊ q in ea primi parētes fuere creati/ qua felici vita ꝑpetuo viuerent/nihilqʒ paterenẗ aduerſi/ſed eiſdē obſequerenẗ vniuerſa:ſed ⁊ animăria p̄cipue parerent: decorati quoqʒ gr̄a ⁊ virtutib⁹/ clariſſima omniū naturaliū ſapientia donati ſunt ab initio. Quă etiaʒ ſtatus ſui felicitatē per generationē quo ad ipſam originalē iuſtitiă tranſmiſiſſent in poſteros. Sicut pctm̄ ex iobediētia incurrentes ⁊ penaʒ peccati/priuationē inquă feliciſſimi prefati ſtat⁹ in eoſdē per ſeminalē propagationeʒ tranſmiſerūt: vt in his ex hoc diceret peccatum originale. qō in primis illis parētibus fuerat actuale. Exiliū etiam incurrerunt oēs a paradiſo tam terreſtri q̄ʒ celeſti ſub huius typo. mortalitati ſubiecti/⁊ cunctis rebellantibus addicti penis innumeris. Sʒ penarum maxima eſt priuatio gratie in p̄ſenti/ ⁊ reatus priuationis viſionis diuine: que duo ſola ſed precipua mala tollit baptiſmus/dum cauſat gratiă omnēqʒ tollit pene predicte reatū/vt ſtatim baptizat⁹ ſi decedat/ celeſtia petat. Que omnia etiă ſanctoꝝ doctorū auctoritatib⁹ cōfirmanẗ. In ſcōa parte due opiniones ipugnanẗ/Scoti vʒ ⁊ Caie. in hoc vno cōuenientiū q non oēs hoīes ex Adaʒ ſeminal'r propagatos incurriſſe de facto pctm̄ ſed tm̄ ex mō originis/ dicūt ſub fide cadere. nec eē ꝯ fidē ſi quē dicam⁹ ab hmōi peccati ꝯtractione actuali p̄ſeruatū. lʒ in mō p̄ſeruationis declarăde diſcordēt. Special'r oſtēdiẗ ꝯ Caietanum q iſta nō poſſint ad mentē ſancti Tho. dici vl' Aug^ni. In tertia parte preliū vertiẗ contra eorūdeʒ p̄ſeruationis modos cōfictos. ⁊ oſtendiẗ q nō prius natura potuit eſſe in anima infantis ab Adă genitī gr̄a q̄ʒ peccatū/aut econuerſo niſi fuerit ēt prius tpe ipſum peccatū. ita q redēptio p̄ſeruatiua ſimpliciẗ in talibus ſit ipoſſibilis ſm fidē catholică. Et ipſius Caietani motiuū vnicū auferẗ. ⁊ falſa quedă eius expoſitio in v̄bo Oō. n. naſceẗ ex te ſcm̄. excludiẗ. In 4^a pte deduciẗ eſſe firmiẗ tenēdū ſm fidē catholică oēʒ hoīeʒ ab Adă ſeminal'r ꝓpagatū/origi. pec. de fcō ꝯhere. p deterīni^nes ſacroꝝ cōcilioꝝ. ⁊ p° milleuitani determinătis oēs hoīes ita pctm̄ ꝯhere q egēt ab eo mūdari p bpa^m. Mūdari aūt non dr̄ q nullă de fcō maculă habuit aut ꝯxit. In eodē concilio decerniẗ q nullus fuit a xp̄o redēptus/niſi q v̄e p pctm̄ fuit an̄ captiuus. In p° ꝯcilio Epheſino declaraẗ Anathema qui dixerit p ſe xp̄m obtuliſſe ſacrificiū. eo q nullū oīno pctm̄ fecerit aut ꝯxerit. ergo ceteri oēs pctm̄ ſaltē originale ꝯxerūt pro qbus xp̄s ſacrificiū ſeip̄ʒ obtulit. In ſinodo Nicena ⁊ calcedonēſi teſte diuo Leone Pontifice/decretū eſt ſolū xp̄m peccati cōtagiū nō habuiſſe. de btă virgine nām aſſumptă eſſe nō culpă. ſolū xp̄m ſine ꝯcupiſcētia ꝯceptū eſſe. ⁊ q in ſolo xp̄o ſe hō inuenit innocētem. In concilio ēt Florētino ſub Eugenio 4° decerniẗ p^m hoīem cum omni ſua ſucceſſione introitū regni celeſtis pdidiſſe. quē reſerauit fides mediatoris ſine q̄ nemo ex viro ⁊ muliere cōceptus fuerat a diaboli dn̄atu liberat⁹. In 5° ꝯcilio acceptaẗ ab eccl'ia q̄cqd de recta fide ⁊ condēnatione hereticoꝝ multi ſancti doctores ſcripſerūt/q apte ſolū xp̄m excipiūt a ꝯctiōe pctī. Argumēta ſeptē ꝯtra p̄determinata inducunẗ atqʒ ſoluunẗ in 5^a parte. Viginti ſctē Matris eccleſie doctores ſcti pro determinata veritate inducunẗ in teſtes qbus ēt adiunguntẗ octo clariſſimi doctores minoritane familie in ſexta parte. Demum in ſeptima/multarū auctoritatuʒ tū ex ſacris lr̄is tū ex ſanctis doctoribus quas inducunt aduerſarij detegiẗ vel expoſitio vel productio falſa.

Tractatus contra opuſculū Caie. de conceptione beatæ Virg. ſumma.

Caietanus ſup ſumma. s. Tho. ſcribens/ opinatus eſt ſm fidē catholicam nō eſſe tenendū omnē hoīem ab Adă ſeminal'r propagatū originale pctm̄ de facto ꝯxiſſe: ſʒ vel de facto/vel ex mō ſue originis tm̄. Cōtra quă opinionem vt erroneă in fide contra eū proceſſim⁹ in priori tractatu. Poſt predictă aūt ſuam opinionē/aliă expreſſit per opuſculū ſpāle Leoni Pont. Max. dicatū/in quo quaſi priorē opinionē corrigens addit/ peccatū qō procedentes ſeminal'r ab Adam incurrunt oēs ſm fidē/non maculă anime importare/ſed ſolū carnis infectionē cū fomitu ac multiplicis pene reatu. Quod vt pbet/premittit/oīa ſm fidē eſſe tenēda que in ſacris lr̄is in traditionibus Apoſtolorum/in ſimbolo/⁊ alijs q̄ conſtat eccleſiă per Ap̄los ſuſcepiſſe vt ſacra/continenẗ ſiue explicite ſiue implicite. vt ſunt oīa illa quorū oppoſita non pn̄t ſuſtineri cū veritate ſacre ſcripture. Omnia etiă que ſunt reuelata ſedi ap̄lice ſiue cū ſynodo ſiue ſine. doctrine quoqʒ approbate p ea q̄ certo ſciunẗ vera miracula. Nos autē a. s. Tho. edocti dicimus oīa p̄dicta nō niſi qn̄ publicata ſunt/eſſe ab oībus credēda explicite. Non publicata v̄o/⁊ maxime que tantū implicite continenẗ in p̄dictis/nō pertinēt ad fidē directe/neqʒ credere tenenẗ etiam oēs niſi implicite. Addit aūt Caie. q reuelationi facte ſanctis Doctoribus nō eſt neceſſariū credere/ſed probabilē tantū indicūt opinionē. Contra qō dicimus nō minus eē credēda neceſſario que dicunẗ diuinitus cuiqʒ reuelata/dūmodo de tali reuelatione cōſtet/q̄ʒ que reuelata ſunt ap̄lice ſedi. Verū eſt tm̄ q ea que reuelata ſunt in ſacris lr̄is vel determinationib⁹ eccleſie de credēdis/nō ſolū tenemur credere q v̄a ſint. verū ēt q adeo reuelata ſint. nō ſic reuelata ſanctis doctoribus/niſi p eccleſiă accepteneẗ. Et ſic approbată credimus doctrină multorum ſanctoꝝ in multis in 5° Concilio. doctrină ēt. s. Tho. per Vrbanū 6^m precipientem eă eſſe ſectandă ⁊ ampliandam. Poſt hec Caietanus duplicē modum accipiendi peccatū infert. ⁊ probat vno tantū eoruʒ prout inquă non anime maculă/ſed carnis infectionē iportat eſſe tenendum ſm fidē in oēs hoīes tranſire pctm̄ in quo oēs peccauerūt. Nos aūt opponimus ei ſanctoꝝ doctorum auctoritates ⁊ expoſitiones qbus de pctō pro anime macula accepto/a qua mundamur p baptiſmum/intelligendū eſſe qō fide tenemus de originalis peccati vniuerſali cōtractione/manifeſtaẗ cōtra eum/⁊ nō pro infectione carnis:ſed potius hec importat illius peccati cām inſtrumentalē. fomes vero ⁊ reatus/effectū. Nec ab his mūdamur/neqʒ remittunẗ hec in baptiſmo. Neqʒ conſtituunt hec homineʒ deo inimicum/peccati ſeruum/peccato mortuū/⁊ huiuſmodi. cuʒ vſqʒ ad mortē hec omnia pa

tiant amiciſſimi deo quibus omnia peccata ſic remiſſa ſunt/vt ſtatim poſt mortem euolēt ad celum. Ex placitis ēt ipſi⁹ Caie. in hoc eodē opuſculo ſuo illū validiſſime īpugnam⁹. ⁊ ſua q̄qȝ motiua remouemus. ſimul ac oñdētes illū aduerſarijs ita ceſſiſſe/ vt manū eis dediſſe (lȝ inuitū) clariſſime ɔcludat̄.

De p̄ſumptuoſo appetitu epiſcopatus. opuſculi, ſumma.

Tenet Caie. ⁊ multipl̄r ꝓbare ſatagit ɔ̄ cōtȝ doctrinā ſanctoꝝ doctoꝝ/nullū eoꝛꝫ veritus/imo conat⁹ eos renitētes ad ſuā trahere voluntatē/tenet inquā/ꝙ epatus ⁊ ɔ̄ſir quelibet dignitas ordiarie curā animarū hn̄s annexā/pōt ſub deſiderio/imo ſub p̄cibus. q̄ ēt obligationē expoſcant ex iuramēto vel voto licite cadere. Qđ qdē īfirmiſſimis ⁊ pluribus falſitatib⁹ reſperſis argumētis inferre ſatagit: ſupponēs inueniri poſſe qui ſe dignuꝫ epatu ex ſe cognoſcat. ⁊ p̄ſumptionē in huius appetitus limine inuentā excuſans vt leuē. Honorē aūt/ diuitiarū affluentiā/graduſqȝ celſitudineꝫ ꝓpter q̄ oīa cōiter epatus appetit̄ īordinate/ dicit nō vitiare talē appetitū ſi querant̄ vt finis ipſius appetit⁹/ ſecus ſi q̄rerent̄ vt finis epatus. Cōtra eū igit̄ inſurgentes ꝓbamus/p̄miſſam diſtinctionē ſeipſam dirimere ſecūqȝ pugnare. Inde quatuoꝛ cōcluſionibus ꝓponimus/eaſqȝ validiſſime ꝓbando cōuincimus multiplici rōne/appetitū epatus p̄terq̄ȝ in duobus caſibus a ſctis doctoꝛib⁹ exceptis/ſiue abſolute ſumptum ob nimiā preſumptioneꝫ/necnō ob multiplicem iniuſtitiā/ſiue pp p̄dicta quaſi fines ipſi⁹ cauſatū/ ſemp obnoxiū eſſe pctō mortali. Poſt hec vbi conat̄ ipſe lr̄aꝫ ſcti Tho. vt ſuo ꝓpoſito deſeruiat attrahere/demonſtrat̄ a nobis errare p ſingula. q̄ p̄ncipal̄r ad hec ipſe notat. Ex hac aūt pugna/iam intercēpta vident̄ argumēta illi⁹ cū ſuppoſito illo ſuo ſacre ſn̄ie repugnanti/qua dicitur. nemo ſcit vtruꝫ odio dignus ſit aut amore ⁊c.

De ſimonaica redemptione vexationis eccleſiæ. opuſculi, ſumma.

Premiſſo errori Caietan⁹ adhuc apponēs dogmatizat in opuſculo ſuo de Pontificat⁹ appetitu poſſe dari pecuniā electoꝛib⁹ ne malū eligant/hūc aut illū. non aūt vt bonū hūc aut illū aut ēt ſe eligāt: poſſe tñ non mō abſolute/verum etiā datis pecunijs/p ſe rogare. imo voto ⁊ iuramēto aſtringere vt ſe eligāt: non tñ pecuniaꝝ intuitu. Hos aūt act⁹ negatiuos a ſe ſic approbatos/ nō ſolū affirmat ſimoniacos nō eſſe (tā etſi tot⁹ mundus in oppoſitū clamet.) verū ēt aſſerit ex excellentiſſima chari^te^ ꝓcedere/ ob redimēdā īgēs vexationem hāc eccleſie ne malus eligat̄/eo ꝙ ecc̄lie debeat̄ ipſo iure bonus. Nos ex aduerſo pugnādo ꝓbamus act⁹ illos negatiuos eq̄ vt affirmatiuos eſſe ſpūales: ⁊ ob hoc nullo tp̄ali poſſe cōferri/ſed p̄ſertim pecunijs. Et deducim⁹ qñ ſecus fiat/ecc̄liā vere magiſqȝ vexari/vbi dicit ille vexationē ei⁹ eſſe redimendaꝫ. ita ꝙ multipl̄r oſtendit̄ eius cōcluſionē p̄dictā implicare ɔ̄dictionē/multis ēt alijs falſitatib⁹ ⁊ erroribus eſſe reſpſaꝫ. Et vlt° ɔcludit̄ ꝙ ſi erogatio illa pecuniaꝝ licita eēt/ nō ſolū ab excellētiſſima charitate ꝓcedēt/verū ēt in caſu oēs aſtrigēt ſub p̄cepto pecunias erogare potētes. Quo qđ abſurdi⁹ in ecclēſia? Colorē ⁊ ſpēm ſanctitatis inde volens. errori ſuo Caietanus dare/quedā ſigna ꝓponit qbus erogantis pecunias vt. ſ. recta intētio iudicet̄/que nihilominus vti fallacia reprobant̄. vt omni ex pte cognoſcat̄ opinio ſua pati ruinam.

De forma baptiſmi, quæſtionis, ſumma.

Ut nihil in fide quāq̄ȝ indubitatū/⁊ ab eccleſia ſub iuiolabili vnitate ſuſceptū ac veluti fundamētū immobile ſuppoſitū relinquat a ſe Caie. inɔcuſſum/ēt ſacroſctā ſacr̄a/qbus paſſionis xp̄i meritum virtus ⁊ efficacia nobis applicat̄/vt his inſigniti regna celoꝝ facti filij ⁊ hēdes capeſcere valeamus/auſus eſt quo ad formas cōfundere vel ēt mutare ac rectius dixeri īcrūcbare mutilas ve reddere. quo ad neceſſitatē infirmare: quo ad cōferēdi vel recipiēdi modū īterturbare. Quo ad formas quidē/ baptiſmū p̄mo ⁊ in eo cetera/ſic accurata diſcuſſiōe ſumma ſub ɔfuſiōe multipl̄r ɔfundit. vt ſic p̄e oib⁹ ei Paulus vnitatē deberi p̄dicat/qđ maxime puenit ex vnitate forme: ita Caie. infinitā pene varietatē ipm in forma cōpati dogmatizat. dū loco v̄bi baptizo/admittēdū iudicat omne verbū lotionē ſignificās. qn ēt (vt ex v̄bis eius deducit̄) omne cōius/eq̄ vt animal hoīe cōius eſt: loco inuocationis ſctiſſime trinitatis p vulgariſſima illa noīa pater. inquā ⁊ filius ⁊ ſpūſſanct⁹/exp̄ſſe/ quecūqȝ trinitatē quoquomō deſignāt noīa ēt ſi vt aīal hoīeꝫ. vel vt correlatiuo aliud deſignat̄/ vel q̄ idēptitatē admittēt in ſignificato realē cū ea. Et īplicite ſaltē ſic eandē ſctiſſimā trinitatē exprimāt/vt ſacri pfectiua acceptanda foꝛe. Baptizari quoqȝ poſſe vult ēt mō in noīe xp̄i: ſicut olim licuit īdultu ſpūſſancti. Cetera aūt in oīꝫ ſacroꝝ formis eadē rōe decernit. qđ ⁊ in ſacro cōfirmationis quo ad verbū chꝛiſmatis expꝛeſſe ponit/ea rōe qua cetera verba cōplectat̄: ⁊ ex verboꝝ cōpoſitiōe formas reſultātes in oībus ſacr̄is: vt nulla maioꝛ ſub celo cōfuſio poſſit īueniri/ q̄ȝ iſte ſermo pariat in formis ſacroꝝ q̄ ſup oīa q̄ nobis xp̄s ꝓuidit ad ſalutē/ vnitatē expoſcūt. Hoc igit̄ tante ruine/lȝ impares virib⁹/auxilio tñ dn̄i freti/ac irrefragabili ſanctoꝝ doctoꝝ ſapientia firmati/reſiſtētes/ formarū quo ad v̄ba ꝓbamus vnitatem eſſe maioꝛē q̄ȝ materie/in ſacr̄is. vt ſicut ī baptiſmo ſic aqua cuius eſt cōis abluēdi vſus/eſt eius cōgrua ſolaqȝ m̄ā/ vt quecūqȝ alia quāq̄ȝ ſimiliima limpidioꝛqȝ nullaꝫ pꝛoꝛſus in abluendo pctā ſoꝛtiat̄ virtutē/ita v̄ba ſola q̄ per ſingula idiomata cōioꝛi vſu ſanctā trinitatem formal̄r ⁊ diſtincte deſignāt/ diuinam habēt a xp̄o virtutē/ q̄ cetera funditus vacuant̄. Et hoc in oībus ſacr̄is eadē ſub rōne verū ⁊ indubitatū chꝛiſtianus oīs accepte neceſſe eſt. vt neqȝ loco v̄bi baptiſmū pꝛimo deſignātis/neqȝ loco verbi chꝛyſmatis/nullū aliđ qđ vis lotionē vel vnctionē deſignās/ baptizandi vel cōfirmandi virtutē vllā pꝛoꝛſus habeat. ⁊ ſic in ceteris ꝓbatū ſupponimus eodē curſu. Cōfirmam⁹ aūt dicta nr̄a/ necnō Caie. cauillatiōes in contrariū deductas refellimus tum rōne tū etiā ſanctoꝛuꝫ doctoꝝ auctoꝛitate multiplici. Et baptiſmum olim ſaluriferum in noīe xp̄i/mō dicimus eſſe moꝛtiferꝝ/niſi ſpūſſancti pari licētia qua pꝛimitus/ ſpecial̄r indulgeat̄. Et ſi ex rōne ɔnotationis aliarū perſonarū p nomē xp̄i/eo ꝙ vnctus vnctionē ipſaꝫ claudit ⁊ ipſum vngentē/efficax afferat̄ in xp̄i ſolo noīe datus baptiſmus/negare non poterit Caie. qn eodem

eodē immo validioꝛi deducant̄ argumēto in ſolius patris aut ſpūſſancti noīe dari poſſe: nēpe cum p̄ris nomen filiū ⁊ ſpiritū ſanctū/⁊ nomē ſpūſſancti quo pſona a p̄re filioqȝ ꝓcedēs īpoꝛtat̄/patrē ipſuꝫ ⁊ filium ꝓpius deſignet q̄ȝ vnctionē vel vngentē pſonā q vnct⁹ eſt. Et tñ nec ipſe Caiet. in noīe filij vel p̄ris ſoli⁹ vel ſpūſſcti ɔcedēt datū baptiſma ſaluriferū eē.

De neutra intentione baptizati, quæſtionis, ſumma.

Inutilē ēt qōnē quādā Caie. an ſi neutrā habeat volūtatē is cui (puta doꝛmienti) cōfert̄ baptiſma/ſit baptizatus. inducit: ⁊ ɔ̄ ſctm̄ Doctoꝛē cuius ēt rōnē ſatis inhonoꝛās dicit p̄in^m^ petere/Scotū quoqȝ cōtēnens atqȝ Durandū/eā p affirmationē determinat/in v̄bo quodā a ſe ꝑperaꝫ intellecto fundatus quo Pōrifex in cap° Maioꝛes. de Bapt. dicit ꝙ tūc caractere ſacr̄alis īpꝛimit opatio cū obicē voluntatis ɔ̄rie nō inuenit obſiſtētem. Nos igit̄ ſolā hanc vtilitatē in iſta diſceptatiōe volentes adipiſci/vt debitā in ſctiſſimū Doctoꝛē reuerentiā obſeruemus. oſtendimus p^m^ inter p̄fatos doctoꝛes in hoc nullū eſſe diſſidiū/ſȝ vnanimes negarinā tueri partē/dum intentionē ſuſcipiendi actu vel virtute/in adulto ꝓpꝛiā/in pueris alienaꝫ p eis neceſſariā pꝛobāt. quas ēt ꝓbatiōes ex ſcti Thome ſapiētia ꝓductas/a Caietani defendim⁹ moleſtijs: indeqȝ ſoluimus in oppoſitū a pꝛin° ſctā argumenta. oſtendētes p̄ceteris/ Pontificē in p̄allegatis verbis idē pꝛoꝛſus intēdere/qđ pꝛefati doctoꝛes vna cū vniuerſo Theologoꝝ ac Dn̄oꝝ Canoniſtarū ſenatu determināt: qb⁹ ſe ſolus Caie. oppoſuit ſatis iermis.

De neceſsitate baptiſmi Paruulorum Opuſculi, ſumma.

Neceſſitati poſt hec ſacr̄i bap^mi^ Caie. inſidiat̄/vbi decernit in anguſtia tp̄is decedēti puero negāte baptiſmū aque/ſolo voto fideue ſuoꝝ ſubueniri poſſe/nō minus q̄ȝ añ legem ſcriptā oēs/vel ſub ea puelle/necnō ante diem octauū decedētes infantes/fide parentū in xp̄m venturum p intentionē applicata/ſalutē cōſequebant̄. Cui falſo ⁊ populoꝝ d̄ceptoꝛio dogmati/nos opponētes/a ſctis doctoꝛibus inſtructi, euacuata dicim⁹ omni virtute q̄cūqȝ ſub tipo conferebāt ſalutē ſub fide xp̄i venturi: ⁊ fidei mō qua credimus in chꝛiſtū triūphantē/adhibitū eē ſenſibile ſignuꝫ/ſine q̄ fides infanti nō valeat conferre ſalutē. Hoc ꝓbat ſacraꝝ lr̄aꝝ auctoꝛitas hoc ɔfirmat ecc̄lie doctrina/ ɔſuetudine qua p talibus extinctis oꝛat nullus ⁊ eoꝝ coꝛpoꝛa ſacro arcēt a tumulo/ roboꝛata. Nec pp mala q̄ vt in paucioꝛibus cōtingūt ⁊ p̄ter curſuꝫ nature/ puerū inquā in vtero piclitari/vel articulo tali conſtringi/vt baptizari nō poſſit/deficiēte deū in neceſſarijs ad ſalutē/quā regul̄r ꝓcurat ⁊ operat̄/blaſphemare poſſumus. cū vniuerſale ꝓuiderit auxiliū. qđ ex pte taꝫ materie q̄ȝ forme q̄ȝ ēt miniſtri/facillimū eſt. Neqȝ fas eſt vt ſpm̄ ſctm̄ arguamus cur ſic/non aūt hoc vel illo cōioꝛi modo ꝓcurauerit pueroꝝ ſalutē: cum vberioꝛē ⁊ facilioꝛē q̄ȝ hactenus ſalutē oībus ꝓpoſuerit ineffabili dilectione p̄monſtrata/ pꝛeexhibitaqȝ. Quin ēt re⁹ ē q talia dogmatizat p̄ſumptionis maxime/qua xp̄s arguat̄ minoꝛis erga nr̄aꝫ ſalutē zeli/vt tāto tēpore remediū ſalutiferū ne dū abſcōderit/verū ēt a ſctis doctoꝛib⁹/imo per ɔ̄rias cōſuetudines q̄ loco legū habent̄ ēt a ſctā eccleſia negari repꝛobariqȝ permiſerit. Graui p̄fecto repꝛehēſione ⁊ coꝛrectione digna reddit̄ iſta nouitas.

De forma conſecrationis ſanguinis Chriſti, Quæſtionis, ſumma.

Nouā poſt hec ⁊ inauditā affert Caie. formaꝫ cōſecrationis/vt neqȝ latine ecc̄lie deferat neqȝ grece/vtriqȝ defectū īponens/immo ſacroſancte Romane ⁊ ap̄lice eccleſie ſe opponēs. formā aſpnari vr̄ qua illa ſemp vti ſe ɔſueuiſſe ɔ̄ſtet Apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli auctoꝛitate firmata. quā ēt formā dicit eſſe v̄ba quoꝝ virtute xp̄s cōfecit hoc ſacramentū. Caie. aūt nō illa v̄ba/ſed alia vel alio ſub caſu cōſtructioneqȝ ꝓlata mutilaqȝ ꝓponit eccleſie: quā ille formā ſolaqȝ illa v̄ba nunq̄ȝ in cōſecrando pꝛotuliſſet remoto ēt eccleſie quocūqȝ p̄cepto crediderim: vt ea docere cōuincat̄ q̄ nō credit eſſe v̄a. vel ſi credit/⁊ tñ non his v̄bis cōſecrat qbus iudicat eē cōſecrandū/ſeipſum dānet eſſe ſacrilegū ⁊ ſctāꝫ Romanam eccleſiā in formis errare. In hāc foueā imperu q̄ſi ꝓpꝛio rōnū Dur. a ſe tñ innoīati qbus nec verbū qđ ad rē faciat apponit/deiectus eſt. Et cuꝫ Dur. p̄ſumptuoſe valde dicat hec ſola verba/forme virtutē hēre. Hic ē calix ſanguis mei. Caie. nō hec/ ſȝ iſta poti⁹/hic eſt ſanguis me⁹/deducēte vtroqȝ ex eodē p̄n° male intellecto ꝓpꝛiā formā. q: inqunt ea forma ſacr̄i eſt que efficit qđ ſignificat. quaſi eccleſia hoc negetꝫ: quaſi ea qua vtit̄ eccleſia romana vtroqȝ munere nō leret̄ ſignificandi ⁊ efficiēdi. imo ea ſola quā a xp̄o p Ap̄los ſuſcepit ecc̄lia virtutē hȝ efficiēdi qđ ſignificat. Et hoc ſub fide cadit/⁊ credendum nobis imponit̄ a ſacro Cōcilio. Et nō potui nō plurimū admirari Caietanū iſta nō aduertiſſe/⁊ frigidiſſimis rōnibus formā qua ipſe ɔſecrabat dānaſſe: eā qua ipe nō vtebat̄/alteri p̄tuliſſe. Nec pōt excuſari ꝙ v̄bis euāgelicis innitat̄/q: formas noluiſſe ꝓponere ɔuincit ipſoꝝ euāgeliſtaꝝ ⁊ īter ſe ⁊ cū Paulo v̄boꝝ diuerſitas/q̄ forme p̄iudicat iuiolabili vnitati. Velle aūt eadē licētia qua greci poſſe formas immutare/nihil aliud ſonat niſi velle cū grecis in hoc ēt errantib⁹ pariter errare. Qꝫ ſi greci nobis ignoto ſpāli ſpūſſancti indultu ſua reſpectu nr̄e trūchata forma v̄e ſacrificēt/niſi foꝛtaſſis ⁊ ipſi Caietano ɔſtaret noua reuelatione veri angeli lucis eā quā nouā ſolus intulit formā eſſe bonā/nō debuit illoꝝ imitatiōe ab ecc̄lia catholica deuiare. Qꝫ ſi dixerit adhuc eiuſdē eſſe virtutis formā eccleſie quo ad p^a^ illa verba/Hic eſt calix ſanguis mei/cui ſoli dicūt plurimi collatū vt ſint de ſubſtātia forme cū iſta. Hic eſt ſanguis meus. hoc hēret ipſe ꝓbare. Qđ hac ēt rōne cōuincit̄ falſum/qua nec ipſe cōcederet eū qui panem collocatū in pixide ad modū ſepulchꝛi formata ſub his v̄bis cōſecrare/hoc eſt ſepulchꝛum coꝛpoꝛis mei. Omnes ergo modi qbus tam Scotus q̄ȝ Dur. Greci quoqȝ cū Caie. in hoc articulo a ſctā Ro. eccleſia ſeiungunt̄ ⁊ alienant̄/validiſſimis rōnibus hac in qōne repꝛobant̄ ſolutis illoꝝ argutijs. ⁊ p̄impugnatis rñſionibus qbus viuidā ſancti Thome rōnē pro cōcluſione/⁊ p defenſione forme qua ſancta Ro. eccleſia vtitur pꝛoductā/infirmare conantur.

Sincero Lectori.

PRiſcorum omnium ſapientum mos extitit/quem ⁊ iuniores quiqꝫ ſectant̃
vni principiſſũ in vnaquaqꝫ ſcientia ſic herere virtuti/ ſic auctori/
tati deferre/vt vbi probationẽ ſermo videat̃ expoſcere/ad eum tranſmittat a quo veri
tas illa ſupponat̃ immobili firmiſſimoqꝫ munimine ſtabilita. Hinc Ariſtotelem Phi
loſophorum veluti principẽ plurimi venerant̃/Platoni quoqꝫ palmã ſic alij deferũt:
vt quicquid hi docuerint/vti verũ/probatum/firmatum accipiant quiqꝫ ſui. Hinc ſa/
cris litteris vt immobili fundamento in oĩbus tam credendis q̃ʒ operandis atqꝫ ſpe/
randis/omnes chriſticole merito firmantur ⁊ herẽt. Uerum qꝛ ne conculcanda pedibus vel lacerãda mor
ſibus beſtiarũ veritas offerat̃/abſtruſa perſepe in eis eſt ⁊ occulta. deus opt. amiciſſimos fidiſſimoſqꝫ dele/
git miniſtros/⁊ infundens in eorũ corda ſpiritũ ſanctum ſuuʒ/aperuit illis ſenſum vt intelligerẽt ſcriptu/
ras:⁊ bucellas panis verbi dei pauperibus frangerent/atqꝫ fideliter ſuis pueris miniſtrarent. Hinc Au/
guſtini. Ambroſii Gregorij Hieronymi Dionyſii Athanaſii Leonis Baſilij Chriſoſtomi Cirilli. ⁊ aliorũ
plurimorum auctoritas irrefragabilis eſt:⁊ eis merito inclinant ⁊ acquieſcunt omnes candidiſſime men/
tes. Uerũ nec vniuerſalem nec ſuis quoqꝫ locis ſub ordine doctrine ſapientiã hi tradunt plene diſcuſſam/
⁊ a dubijs abſolutam:ſed vt occaſio ſe prebebat edendi opera/ꝑcipue contra deuios a veritate fidei/⁊ con/
tra bonorum morum corruptores. Scientiam naturalẽ ordinatiſſime/copioſiſſime/firmiſſimeqꝫ defenſa/
tam/primus Philoſophorum tradidit Ariſtoteles ⁊ expoſuit. Diuinã autẽ oẽm poſt ſacrorum biblioꝝ
textum primus vocatus antonomaſice Magiſter ſententiarũ/ex ſanctoꝝ doctorũ ſparſa ſapientia copio/
ſiſſimo ſm̃ ordinẽ doctrine quatuor libris partito cõgeſſit volumine. Quem immitantes ſancti ⁊ Illuſtres
Theologi/exactiori etiã diſſerendi mõ/doctrinã omnẽ Theologicã proſequuti/ſuo queqꝫ loco ſingula diſ/
cutientes/nihil qð ad claritatẽ firmitatẽqꝫ eius qð queritur pro captu ſinguli reliquerunt intactũ. Inter
que ſydera Thomas aquinas veluti ſtella matutina xp̃o qui ſol iuſtitie eſt per innocentiam ſemp inherẽs
effulſit. ⁊ vite ſanctitatẽ eximiã ampliſſime ſapientie iungẽs/oĩbus ſeculis incomparabilẽ ſplendorẽ eſt
impartitus. quo illi dũtaxat perfrui ſint indigni qui veluti teterrimis ignorantie ac exaſperantis odij ſe
luci opponentibus nebulis inuoluunt. Qui ſi poſſent eas a ſuis oculis ⁊ cordibus excutere. plurimũ oble/
ctarentur immo perfruerent̃ luce candidiſſima/ſibi prius occulta/prohibente paſſione/ qua preter natu/
ram nõnulli tenebris delectant̃. eaſqꝫ loco lucis efferunt ⁊ cõmendant. Que nam eſt alia traditio Theolo
gica Thome doctrina clarior/ordinatior/breuior ⁊ nihilominus vniuerſalior? Que in veritate firmanda
firmior/in expugnanda falſitate valentior/in altiſſimis profundiſſimis ſubtiliſſimis qbuſqꝫ penetrandis
acutior. Huic oẽs Philoſophi ſi viuerent gratias agerẽt ꝙ eorum vel modicã quam intulerũt mundo lu/
cem ampliauerit ac vbiqꝫ diffuderit. Sed pre oĩbus ei ſumme applauderet Ariſtoteles/qui huius perfu/
ſione luminis meruit ita ſplendeſcere:vt qui pene barbarus antea videbat̃/⁊ ſatis obſcurus/modo clariſ
ſimum cunctorũ etiam tirunculoꝝ oculis ſeſe offerat a Thoma clarificatũ expoſitiõe adeo ſolẽni/vt ob ei9
excellẽtiã nomẽ ẽt expoſitoris ꝑ antonomaſiã ſit ſortitus. Huic oẽs ſancti Doctores debẽt plurimũ/a quo
ſuis debitis locis per varias ſñias in Theologico curſu dum eoꝝ ſapientia fidelr̃ inſeritur/eorũ quoqꝫ glo
ria pariter cumulat̃. Hunc fideles oẽs oculiſſimi venerant̃/quem qui familiariter cõſulunt/ rõnabile qð/
cunqꝫ dubiũ ⁊ ex ſacris precipue lr̃is ortum occurrat/protinus apertũ inueniunt ⁊ ſolutũ. Neqꝫ.n. ſubor/
ta eſt/aut ẽt ſuboriri põt hereſis ulla/quã in doctrina ſancti Thome formalr̃ aut ſaltẽ virtualiter euerſam
non inuenias ⁊ deſtructã. His rationibus eius gloria ſic inualuit vt ſola eius doctrina cõiter iter ſchola/
ſticas/appelletur doctrina cõis. tametſi nõnulli in eam inuidi tela tranſmittant ad cuius altitudinẽ non
valent attingere:pre ſumma tñ reuerentia nunq̃ʒ illũ antiqui nominant quẽ impugnant. Moderni vero
litteris ac moribus/quin etiã eorum plurimi genere obſcuriſſimi/vt gladiũ hereticis prebeant/huius cla
riſſimi luminis nedũ glorie detrahũt/verũ etiã loco gratiarũ actionis/probris illũ inſectant̃ ex noĩe. Qð
quidẽ diaboli ſuggeſtione vel ĩpulſu ab eius mẽbris fieri nullus ambigat. Aduertit.n. omniũ errorum ſa
tor ⁊ auctor diabolus ab initio/ſibi Thomã preceteris aduerſum inſidiari. Et hanc ob cãm ei quoqꝫ pre/
ceteris ꝑ ſuos ſatellites atqꝫ mẽbra omni ex parte viliſſima acerrimũ indixit ꝑpetuo bellum. Neqꝫ.n. vi/
debis vnq̃ʒ tam ſanctiſſimi ⁊ ſapiẽtiſſimi toti9 eccleſie doctoris honori verbo vel ſcripto detrahere niſi ho
mines quorũ vel genus obſcurũ/vel hebes ingeniũ fuerit/ſimul ac mores teterrimi/lingua mordax ⁊ ga/
rula. Cordati enĩ viri generoſi/graues/morati/ſapiẽtes/oẽs Diuo Thome inclinant/eius ꝑdicare ſapien
tiam ⁊ gloriã nunq̃ʒ deſiſtũt. quin ẽt in aduerſarios eius ira ꝑpotenter inſiliunt/vt illũ ab initio ꝑuidiſſe
⁊ in eoſdẽ ſua retorſiſſe tela cõprobent ac defendant. De quoꝝ numero (licet extremũ omni munere ſapiẽ
tie) ex zelo ſaltẽ emulande veritatis me eſſe glorior/ac infinitas ago deo opt. gratias/ꝙ tali me Magiſtro
cõmendauerit ab initio/cui poſt illapſum ſuper Ap̃los ſpiritũſanctũ/in ꝓprie ſapientie confirmatione ſa
cta diuinitus/doctor nullus eccleſie quãq̃ʒ magnus comparari põt. Diuũ Ambroſiũ melliflua ⁊ eadẽ al/
tiſſima ſapientia ſuo tp̃e replendum apes in os eius dũ puer eſſet atqꝫ ſub diuo dormiret in lectulo ſub cu
ra nutricis/viciſſim intrãtes ⁊ exeuntes/⁊ demũ in altitudinẽ tantã ſeſe vt humanũ captũ excederẽt ele/
uãtes/indicarunt. Igneũ ſcutum qð aſtanti fratri dũ ſanctus idẽ/ſorte mortis aſtrictus finẽ ſcribẽdi fecit
viſum eſt primo caput operire ⁊ in os eius demũ intrare/feruentiſſimã eiuſdẽ ⁊ a ſpũſancto qui ſup Apo
ſtolos in igneis linguis apparuit/deſignauit eſſe doctrinã. Gregorij ſanctiſſimi Pontificis auricule colũ/
ba roſtro velut intẽta/a Petro Cardinali viro famigeratiſſimo ſpũali viſione qñqꝫ conſpecta firmiſſimã
eiuſdẽ Antiſtitis eſſe ſapientiã/vt pote cuius auctor ⁊ inſpirator extiterit ipſe ſpũſſanctus/ꝑ columbam
oſtenſus/

oſtenſus/facile declarauit/⁊ ſub euentu proteſtate ſubitanee ſue mortis idẽ Petrus firmiſſime roborauit.
Diuo Bernardo datũ eſt de ſacratiſſimo incarnationis miſterio dulcius/deuotius/copioſiusqꝫ diſſerere/
propterea ꝙ meruerit (imaginaria tñ vt putauerim viſione) Chriſto naſcenti aſſiſtere:⁊ quecũqꝫ in tan
to miſterio facta ſunt/affatim ꝯtueri. Eiuſmodi ſignis auctoritatẽ ſibi talẽ in eccleſia ꝑfati doctores ⁊ alij
nõnulli ſimilibus cõpararunt/vt nephas cuicũqꝫ ſapienti videat̃ ⁊ vere ſit/eorũdem vel in minimo ſapie
nõ deferre. At angelici Doctoris animã e celo ſapientiã ꝓfundiſſimã necnon eximiã ſanctitatẽ obtinuiſ/
ſe dũ viueret/non elemẽta/non bruta/ſed a ꝓbatiſſime primũ vite viro ꝓphetico ſpiritu afflato/generoſe
Genitrici rariſſimo cũ preconio ſanctitatis atqꝫ doctrine/ex indicto ẽt Thome nomine / profunditatem
maximã in vtroqꝫ munere ꝑſignante/prius fuit clariſſima voce ꝓnunciatus/q̃ʒ conceptionẽ in ſe ꝑfectaʒ
vitali motu ꝯcepiſſet illa. Beati ſpũs tam humana carne nõnulli ſoluti/q̃ʒ a carne prorſus imunes alij ce
leſtis patrie ciues/aptiſſima ſepius viſione viro iam ſctõ/ſanctitateqꝫ clariſſimo conciui ſeſe demõſtrãtes/
eiuſdẽ ſapientie celſitudinẽ varijs laudibus ꝓſequuti magnificarunt. Sed ⁊ ſpẽali quadam ꝓrogatiua gra
tie ſimul Apoſtoloꝝ Principes/Petrus inquã ⁊ Paulus eidẽ ſenſibiliter apparẽtes/⁊ ad inſtar erudien
tiũ/⁊ in dubio paſſu ſacre ſcripture ſup hoc ipſo ſe inſtantiſſime ſupplicanti/clarũ ſenſum aperiẽtes/vni/
uerſalẽ eius doctrinã/ab omni prorſus errorũ ſuſpitione/vtpote ſuperũ inditã magiſterio/reddiderũt im/
munem. Apoſtolus inde per ſeipm̃ Paulus (vt viſione ꝓphetica/compertiſſimũ extitit) eiuſdẽ ſacri do/
ctoris in ſuis ep̃lis intellectũ ſcripto ſuo copioſiſſimo grauiſſimoqꝫ expꝛeſſum pro captu hoĩʒ/pre oĩbus expo
ſitionibus extulit. Beatiſſima dei mater quaſi ſua ab imagine qua corã ſanctus orabat emiſſa ſenſibili vo
ce de ſue doctrine certitudine certiorẽ effecit. At omniũ approbationũ eiuſdeʒ doctrine maxima fuit illa
qua veritas increata eidẽ Diuo Thome tanta mẽtis intentione ſe deuotiſſime deꝑcanti vt eius a terra ꝑ
cubitũ eleuatũ corpus/ manib9 (vt pie credit̃) inniteret̃ angelicis/ſpũ quoqꝫ tractũ alta petẽte/intonuit
aptiſſima voce/ab ore imaginis Crucifixi qua corã ſanctus orabat elapſa. Bene ſcripſiſti de me Thoma.
In cui9 clariſſimi miraculi teſtimoniũ efficaciſſimũ/in hãc vſqꝫ diẽ a populo neapolitano ſumma venera
tione colit̃ imago illa. Qꝛ ſi de deo. eodem ipſo (vti diximus) irrefragabiliter atteſtante/cognoſcit̃ eſſe fir/
miſſima Diui Thome doctrina/põt quiſpiã non inſipiens/eiuſdem de creaturis ſcientiam habere ſuſpe/
ctam? Qui clariſſimã atqꝫ certiſſimã maxime intelligibilium ac ſupnaturalium a deo cognitionem obti/
nuit:inſimorũ omni procul dubio deus illi ſcientiam eque certiſſimaʒ non negauit. Quibus efficaciſſimis
teſtimonijs/necnõ eiuſdem ſancti Doctoris ſecretiſſima quo ad viueret reuelatione cõfeſſoribus ſuis fcã/
vniuerſalis eccleſie preſul Joãnes merito per motus in lr̃is Apoſtolicis quibus eundẽ in cetu ſanctoꝝ do/
ctorum declarauit aſcriptũ/illius etiam ſapientiã oratione magis q̃ʒ ſtudio diuinitus acquiſitam/dixit/⁊
irrefragabiliter approbauit. Innocẽtius itidem Pontifex maximus eundẽ ⁊ in ſapientia Salomoni pre
poſuit:⁊ omnem eius impugnatorẽ de veritate ſemp eſſe ſuſpectum merito predicauit. Urbanus etiã to/
tius eccleſie Paſtor eiuſdẽ ſctiſſimi Doctoris excellentiſſimam ſapientiam ap̃licis in lr̃is/omnibus viri/
bus ſectandã ⁊ ampliandã precepit. Admirandis igit̃ prodigijs ac prefatis alijſqꝫ q̃ʒpluribus rariſſimis
preconijs doctorũ innumerabilis multitudo necnõ vniuerſitates plurime/ſed pre ceteris omniũ glorioſiſſi
ma Parrhyſina (ſi tñ ab antiquis patribus nequaq̃ʒ modo diſcrepat) ita diui Thome ſapiẽ immobilr̃
adheſerunt/vt omni relegata cunctatione/quicquid ei aduerſum precognoſcerent/illico damnarent. Hoc
ipſo per orbẽ celebrato tante ſapientie/innocentiſſime vite copulare preconio/externaꝝ etiam linguarũ
erudītiſſimi in ſuã quiqꝫ linguã Thome ſapientiam transferre ſategerunt. Suaui nempe ſub eloquio gre/
co cõtinet ab antiquo tranſlatos libros contra gentiles/⁊ iterum totã Diui Thome ſummam apoſtolica
bibliotheca ſub elegãtiſſimo ſtilo. Qui tñ greci ſapientes non paterent̃ quin etiã dedignarent̃/ne dixerim
abhominarent̃ latinorum cuiuſuis alterius opera in ſuã transferri linguam. In lingua quoqꝫ Caldea li/
bros eoſdem contra gentiles olim fuiſſe trãſlatos compertiſſimũ eſt. Hac ipſa igit̃ ego gloria doctrine Di/
ui Tho. per motus ⁊ vite/ſemper veneratione ſuppꝛema ſanctiſſimuʒ hunc doctorẽ preceteris veneratus:
dum Sincero lectori modo per hec mea ſcripta cõſulere ſtudeo. cuncta ferme ſancto Thoma velut auriga
necnõ auctore dicta velim atqꝫ firmata. Fateor ingenue/aliorum mihi nullũ occurrere cui firmius adhe/
rendum putẽ tot excelſis approbationibus eius roborata doctrina/vel a quo copioſius in oĩbus opoꝛtu/
nis valeam edoceri. His accreſcit/eius doctrinã eſſe communem ⁊ in cõmunibus a me pene ſemp citari.
Certamen etiã contra illũ qui ſe nõnunq̃ʒ gloriatur diuum honoraſſe Thomã. (ſicut vere fecit in multis:
⁊ vtinã talem ſe geſſiſſet in omnibus) oportune non niſi per diui Thome ſapientiam requirit victoriam.
Nullus igit̃ ammodo moueat̃ inuidia/perturbet̃ odio/dum Diuum ipſum Thomã in auxilium ac doctri
ne mee defenſionem frequentius repererit inuocatũ:ſed ea magis gſqꝫ letet̃ de Thome gloria ⁊ ſapientia
cognouiſſe/q̃ ſe quoqꝫ glorioſũʒ facile reddẽt ſi Thome patrocinia tũm ſtudio tũ precibus implorauerit.
¶ Uelim rurſus familiari ſermone cõprofeſſores meos ſpecialr̃ cõuenire ſummiſqꝫ ꝑcibus exorare/me ſui
amiciſſimũ ne velut hoſtẽ habeant aut abhorreãt/vbi ſimilitudinẽ in habitu/in eo cuius falſa dogmata re
fello ſolã attendunt. Si aduertãt quãti fecerit ille ſimilitudinẽ iſtam tam ſanus q̃ʒ moriturus/ei compro/
feſſorum nullus ob eã ipſam multũ deferet aut gratias ager:immo rectius dixerim eã vnq̃ʒ habuiſſe varijs
rõnibus egreferet. Me ſuã magis (totius inquã noſtre religionis) vexationem redemiſſe cognoſcant/qua
profecto notaret̃ vna cum illo deuio tota pariter deuiaſſe/niſi ſaltẽ vnus omniũ vice/ mundo patefaceret/
via recta ſctõ Thoma duce alios incedere/a qua ſolus hic nimium ſibi credens longius aberrauit. Con/
tempto quippe Magiſtro Clariſſimo/quin etiã (quod incredibile iudicaſſent oẽs niſi verba teſtarent̃ in
fronte Geneſis) omniũ ſacrorũ doctoꝝ torrenti virtutũ/ſapie/gratie/efficacie/ſenſum ſuum proteſtatus
oppoſituruʒ pro voto/nimirum ſi per abrupta vagus hincinde varios in errores deprehenditur corruiſſe.

Illius nolint qui vere ſapiūt partes tueri/q̄ gloriā noſtrā deprimere/varijſqʒ modis cōmaculare ꝯtēdit.
Gloriā noſtri ordinis imo totius xp̄iani nois eſſe diuū Thomā p̄ceteris quos innumerabiles pene genuit
idē ordo clariſſimos Doctores/oēs qui ſub ei⁹ vexillo militāt/ſpālr efferūt. Quā ſi quiſpiā vt ex hoc ma-
gnus appareat/obnubilare ſtudeat/nōne merito p eundē ordinē ſapienti ꝓceſſu dignus omni confuſione
monſtrabit? Quinimo vigilātiori debēt aſſecle fideles hocipm ſtudio ꝓſequi/quanto tetriorē inurat infa-
mie notā interna contra diuū Thomā q̄ʒ externa pugna. Ceſſit in gliā ſcti Thome q̄ ab exteris ad altitu-
dinē ſui ſenſus aſcēdere nō valētibus oppugnatus/ꝓprijs ſemp repugnans viribus p̄ualuerit: eo ēt minus
eius glie detractū eſt/q̄ paſſioni odij ꝛ īuidie ſubiectā/vel certe ſuſpectā fuiſſe ſemp oppugnationē cōper-
tiſſimū extitit. Sʒ q̄ in ꝓpriū magiſtrū qs inſurgat/ac eundē cōtēptibilē reddere ne dū forma ſʒ ēt luſu v̄-
borum in faciē admitat/ſi cōdiſcipuli taceāt aſtātes/in facinus ipm oēs pariter cōiuraſſe/cōfuſionēqʒ con
firmaſſe qn ēt augumētaſſe/qs non mō nō dubitet/verū ēt iudicet? Ille ꝯ̄ ſanctū aſſumpſit arma verboꝝ:
ego non cōtra ſanctū ſed pro ſctitatis ꝛ veritatis defenſione in campū ꝓcedo. Ille in Magr̄m celebratiſſi-
mum/q ſe lacte ſuauiſſimo ab infantia/indeqʒ virū factū forti cibo delicatiſſimo ſapīe multiplicis enutri-
uit/velut amēs debaccat ſenior factus: ego me illi a quo nihil familiari cura ſuſcepi/ ꝓ defenſiōe Magiſtri
cōis ꝛ veritatis opponēs/quē ſane mētis offenderim credo nullū. Sperabā in ſolidiſſima ſcti Thoᶜ doctri-
na cui ſemp innitor/nō minus tandē in ceteris eū ad rectitudinē reuocādū/q̄ʒ factū cognoſcāt oēs in q̄ōne nr̄a de ordine ſacro: qua valido ſic ictu ꝑcuſſus eſt/vt ad medīū intentū primo/demū ad extremū decli-
nauerit/minus tn̄ vitioſum q̄ʒ primū ipm qd̄ oppugnauerā. Admitebar igit pro virili ꝯ̄ eius errores in lu-
cem impreſſione prodere edita iādudū opa/necnō alia q̄ʒplura q̄ manu verſant adhuc expoliēda/ne forte
ſi diutius īmorarer/fructū reuocationis intēte fruſtrarent fideles/de me vero dicerēt qbus ignotus eēt ani
mus meus. cōtra mortuū nō niſi larua pugnat. Sʒ p̄ſāte freti ꝯ̄ me nōnulli q magis hoiem q̄ʒ veritatē ho-
norandā iudicabāt/dū me rōne deuincere/minis ēt vel quacūqʒ alia intētata ꝑturbatione deterrere non
p̄ualebāt/intētū reuocatiōis fructū alio mō īpedire conari ſunt: vt Sūmū Pōtificē Clemētē. vij. inclina-
uerit/ad tp̄s donec ingētē ſenis oculi clauderent/ne triſtitia nimia ex publicatiōe ꝯ̄ ſe editoꝝ opeꝝ an̄ tp̄s
deficeret/ampliſſimā quā mihi gratioſiſſime dederat īprimendoꝝ noſtroꝝ operū licentiā/ſuſpēdere. Me
igit oēs habeant excuſatū ſi nō oēm intentū fructū nr̄oꝝ operū conſequat eccleſia. Quāuis aūt ille deceſ-
ſerit īcorrect⁹ quo ad īpugnata p me ſua dogmata falſa/corrigent tn̄ q ſecū deuiauerāt/nec errādi patebit
vt an̄ ꝑcliuior aditus ꝛ ruina. Ceterū hortor oēs nr̄i ordis ꝛ ſacre Theoᶜ cōprofeſſores vt ꝛ ipſi ꝯ̄ reliqua
correctiōi vel īpugnatiōi obnoxia dogmata falſa qb⁹ ſctōꝝ doctoꝝ ꝛ p̄cipue Diui Thoᶜ doctrinā ex ſe cla
riſſimā ſuis hic hō tenebris (tametſi p̄ter intētionē nōnunq̄ʒ) obſcurauit/in p̄liū accingant. Quāuis. n.
animo geſtiā ꝛ reliqua debellare: vereor tn̄ ne ſenio cōfectus/ꝛ regimīs onere ꝑgrauatus ꝑficere nō valeā
qd̄ exopto. Hortatos velim ēt atqʒ ēt oēs Jeſu xp̄i fideliſſimos athletas/ne ꝓ veritatis defenſione acriter
pugnātes/verboꝝ leuiū ictus vel ēt operū inſidias extimeſcāt: ſʒ vna mecū qui hac de cā nō nihil me fuiſ-
ſe ꝑpeſum glorior corā deo ꝛ omni hoie ſincero/fideli/optimeqʒ diſpoſito/ſua queqʒ cōtēnant/vt ea q̄ Je-
ſu xp̄i ſunt obtinere mereamur. Attn̄ vere ſua cuiuſqʒ dixerim nunq̄ʒ/ea q̄ pn̄t ab hoibus auferri vel da-
ri. Gratia dei/cōſequentesqʒ theſauri ſpūales: ſcīa quoqʒ diuina p̄ſertim qua hac in vita felicitas in dei
viſione cōſiſtens amore ꝑfecta/veluti p̄libat/nr̄a ſunt ꝑfecto bona que a nobis inuitis auferet nemo. Verū-
nāqʒ ſapientes eo mētis exuberantiori dulcedine ꝑfruunt/ꝛ vere felici vita p innocentiā ꝛ gratiā tendūt
ad altitudinē celeſtiū capeſſendā/quo flocipendūt hec infima: mentēqʒ ſuam ab eoꝝ nexib⁹ proſus abſol-
uunt. Vnū attamen infirmitati plurimoꝝ cōpatiens addiderim/diuinā ſapientiā ſupp̄remāqʒ veritatē
amiciſſimos ſui defenſores in hac ēt vita nunq̄ʒ pro veritate iuſtitiaue ꝑmittere vexationes varias incur-
rere/qn tandē glorioſos reddat/niſi ex cā alia mererent humiliari. ꝛ vbi perdūt vanos honores quos falſi
qn̄qʒ fratres ꝛ ingrati diſcipuli moliunt auferre/veros apud oēs reportant honores atqʒ preconia qn̄ pro
xp̄o cuncta equanimiter tollerauerint. donec vita donent eterna dilucidantibus ſapientiam repromiſſa.
Quā ipſa diuina ſapīa dignet concedere/que cum p̄re ꝛ ſpūſancto viuit ꝛ regnat ſemper. Amen.

Ad ipſa nunc Opuſcula ſm doctrinæ ordinem hoc in volumine collocata deſcendentes, primum de Hoc deo, quem Caietanus primus inuexit indiuiduum eſſe naturæ diuinæ præter tres perſonas, ſemiperſonam vocitans ad quā poſſit primo & preter tres perfectas perſonas vnio naturæ creatæ terminari, ſub triplici ſequēti quæſtione quid circa hoc dicendum ſit ſm fidem catholicam diſcutiamus.

Queſtio. j. Vtrum in diuinis ſit ponendum vnuʒ nature diuine indiuiduuʒ preter hypoſtaſes. eiſdē tamen commune. hic inquam deus.

Queſtio. ij. Vtrum hic deus vt diſtinguitur ſecundū rōnem a tribus perſonis quas fides ponit ſit ſuppoſitum aut perſona ſaltem incōplete ꝛ imperfecte.

Queſtio. iij. Vtrum vnio incarnatiōis poſſit primo fieri ad hunc deum vt ratione diſtinguitur a tribus perſonis. ita q̄ nō niſi ſecundario fiat ad pſonas diſtinctas. inquātū inquā conueniunt in ipſo vno numero deo.

Queſtio prima.

Proponitur queſtio: ꝛ ad ptātem falſaʒ argumēta quinqʒ cum ſuis confirmationibus afferuntur. Vnicum autem in ꝯ̄trium pro veritate. Cap. i.

Primo Veritur vtruʒ in diuinis p̄ter tres hypoſtaſes ſeu pſonas p̄reʒ īquā ꝛ filiū ꝛ ſpūʒ ſctūʒ ſit ponēdū īdiuiduū nature diuine / cōe tn̄ trib⁹ ipſis perſonis. ꝛ vr̄ q̄ ſic: ꝛ p̄ſertim in via ſancti Thome. Naʒ pro eodē vr̄ accipiēdū res nature diuine: ꝛ ſubſiſtēs ſingulare in natura diuina: nihil aliud addēdo qd̄ pertineat ad diſtinctas perſonas: ſicut idē eſt res nature humane ꝛ ſubſiſtens in natura humana: vt habetur a. s. Thoma pria. q. 29. ar. ij. Sed idē S. doctor. iij. di. i. q. ij. ar. iiij. ad. 6. dicit q̄ in hac auctoritate q̄ dr̄ Baruch. iij. hic eſt de⁹ ꝛ nō extimabitur alius ab illo. ly hic deus ſupponit rē nature diuine indiſtincte: ꝛ q̄ hec eſt ſuppoſitio ſua nālis ꝛ quaſi termini cōis reſpectu triū perſonarū. ergo ꝛc. Item prima. q. 39. ar. viij. ſi. dicit q̄ in illa auctoritate. Exodi. xv. Iſte deus meus ꝛ glorificabo eum. ly deus ſupponit pro eſſentia (proculdubio in concreto) ꝛ vt diſtinguit contra perſonā proprie dictam: q̄ ſolū pro perſona grāmatice loquendo. vt patet ibi. Similiter primo. di. 21. q. ij. ar. primo. c. dicit. s. Tho. q̄ ly deus ſignificat naturā diuinam que ēt in ſe habet eſſe ſubſiſtēs nulla perſonarū diſtinctione intellecta. Sʒ omne per ſe ſubſiſtēs tā ī creaturis q̄ʒ in diuinis eſt indiuiduum. ergo ꝛc.
Scdo. Scdo ad idem ſic arguit. S. Tho. iiij. cōtra. ca. x. facit tale argumētū ꝯtra veritatē. Id qd̄ eſt quaſi īdiuiduatiōis principiū non eſt in alio: qd̄. n. in multis eſt: non eſt indiuiduatiōis principium. Ipſa aūt eſſentia dei eſt per quam deus indiuiduat: non. n. eſſentia eſt forma in materia vt per materiaʒ indiuiduari poſſit. ergo eſt etiā vnicū indiuiduum ꝛ ꝯ̄ñr vnica perſona in diuinis: ꝛ nō tres ī vna eēntia. ergo. Et rn̄dēs. s. Tho. ad h̄ argumētū cap. xiiij. dicit ſic. Id qd̄ eſt quaſi indiuiduatiōis principiū non eſt in alio. Nam neqʒ diuina eſſentia eſt in alio deo: neqʒ paternitas in filio. Ex hoc dicto patet. S. Tho. velle q̄ in diuinis ipſa eſſentia ſit indiuiduationis principiū preter relationes: ꝛ cōſequent vult ibi eſſe aliqd̄ indiuiduū preter relatiuū ꝛ relatiua. ergo hic deus indiuiduatus per eſſentiā eſt indiuiduū preter perſonas ſm S. Tho.
Et ꝯfirmat q̄ Fer. ibi dicit q̄ ī diuinis eſt duplex īdiuiduatiōis principiū: ꝛ q̄ pater inquātū deus indiuiduat eſſentia: eſt. n. per eam vnus deus indiuiſus: inquātum vero pater/per paternitateʒ. ergo ꝛc. Confirmatio.
Tertio arguit ex verbis. s. Tho. pot. q. ix. ar. v. ad xij. vbi in fine dicit q̄ lʒ eſſentia diuina ſm ſeipſam (vt ita dicam) indiuiduetur q̄ʒtū ad hoc qd̄ eſt per ſe ſubſiſtere: tn̄ ipſa vna exiſtēte ſm numerū/ſunt in diuinis plura ſuppoſita ab inuicem diſtincta per relationes. hec ille. Vbi patet q̄ ponit eſſentiam indiuiduā ꝛ indiuiduari ſeipſa q̄ʒtuʒ ad hoc q̄ eſt per ſe ſubſiſtere preter tria ſuppoſita diſtincta: ꝛ ideo cōicabiliter: ergo eſt in diuinis vnū īdiuiduū per ſe ſubſiſtens preter tria. Tertio.
Quarto ad idē arguit auctoritate ſcti Tho. pot. q. ix. ar. ij. ad. xij. q dicit q̄ eſſentia diuina nō eſt indiuidua ſubſtātia ſm predicationeʒ cū predicet de pluribus perſonis: licet ſit indiuidua ſm reʒ. Et in argumēto cui rn̄det ſupponit q̄ eēntia diuina abſolute cōcedenda eſt eſſe indiuidua ſubſtātia rōnalis nature: ꝛ manifeſtū eſt q̄ loquit de eſſentia vt diſtinguit a pſonis ſm rōnē: q̄ vt eſt cōis illis. cū ergo in ſolutiōe hoc cōcedat ſm rem ꝛ nō ſm predicationē: ſequit ſm eū q̄ eſſentia diuina abſolute dicenda eſt eſſe ſm rem indiuidua: ergo magis deus ꝛ hic deus eſt indiuiduū quoddā ſm rem. cū ſm modū ſignificādi ſignificet per ſe ſubſiſtēs in tali eſſentia: ꝛ vt habēs eam/cōe tn̄ pluribus perſonis. ergo preter illas diſtinctas eſt indiuiduū nature cōe eis. Quarto.
Et cōfirmat p̄ per Riccardū de. S. Vic. qui correxit diffinitionē perſone datā a Boe. dicēs eam nō eſſe bonā: q̄ ꝯuenit eēntie diuine/que tn̄ nō eſt perſona. Vnde aliter perſonā diffiniuit dicēs: q̄ perſona in diuinis eſt nāe diuine īcōicabilis exiſtētia. Per hoc. n. qd̄ dicit incōicabilis/excludit eſſentiā ꝛ hūc deum a rōne perſone: nō aūt a rōne indiuidui. Et. s. Tho. illā correctionē non reprobat: lʒ ēt alio modo ſaluet diffinitionē Boe. Cōſentit ergo. S. Tho. in cām facte correctionis: q̄ vʒ eſſentie diuine ꝛ huic deo ꝯuenit eſſe rationalis nature indiuiduā ſubſtantiam. ergo ꝛc. Confirmatio. Prima
Confirmat ſcdo q̄ . s. Tho. p̄ma. q. xiij. ad vndecimū. ex intētione articuli determinat h̄ nomē de⁹ eſſe incōicabile ſm rē. ergo ꝛc. ꝛ multomagis hoc nomen tetragramaton. Eſt aūt in deo ſignificatū taliū noim. ergo ī deo p̄ter pſonas ē ſingulare ꝛ īdiuiduū. Incōicabile. n. ꝛ īdiuiduū ī diuīs ꝯuertunt. cū dicat. s. Th. p̄ma. q. xxix. iij. ad q̄rtū. q̄ īdiuiduū deo ꝯpetere nō pōt q̄ʒtū ad hoc q̄ indiuiduatiōis principiū eſt materia: ſʒ ſolū ſm q̄ īportat incōicabilitatē. Scdo.
Quinto ad idem ſic arguit. Omnis perſona eſt indiuiduū ſed non econuerſo/etiam apud nos. Manus. n. indiuidua eſt: ꝛ tn̄ non eſt ſuppoſitū vel perſona: q̄ lʒ hēat propria principia ſe indiuiduātia: nō tn̄ eſt per ſe. i. ſeparatim exiſtēs. ergo pari rōne nō incōuenit in diuinis dari indiuiduū aliqd̄ pp principia propria indiuiduātia: ēt ſi nō ſit pſona. Nō. n. ob hoc eſt imperfecta realiter: q̄ non ſeparat aut diſtinguit ab eo qd̄ per ſe ſubſiſtit in natura diuina realiter. Quia ergo eſſentia diuina īdiuiduat ſeipſa ſicut oīs alia quiditas ſeparata: ꝛ hoc preter intellectum relationis: Quīto.

ideo ipſa eſt indiuidua preter perſonas ſ₃ in pſonis:
⁊ ꝯſequent̃ hic deus per quē eadē importat̃ per mo
dū per ſe ſtantis ⁊ ſubſiſtentis/erit indiuiduū quod/
Sed cō/ dā nature diuine preter eaſdem perſonas. ¶In cō/
tra. trariū₃ eſt auctoritas ſimboli quo iubemur credere
in vnū deū patrem oīpotentē:⁊ in vnū filiū₃ eius:⁊
in vnū ſpiritū ſanctū:nō aūt in vnū deū₃ preter has
ſeu ſeorſum ab hijs perſonis indiuidualr̃:ita ꝙ illa
vnitas ſit īdiuidualis aut perſonalis p̄ter vnitates
perſonarū ēt imperfecte.ergo ⁊c. ¶Preterea. In di
uinis nō eſt aliō niſi ſubſtātia ⁊ perſona ſeu hypoſta/
ſis. S₃ ſm Dam. in primo.ſubſtātia ſignificat cōem
ſpēm ſimiliū ſpecie perſonarū. Ipoſtaſis aūt demō/
ſtrat indiuiduū.ſ.patrē ⁊ filiū ⁊ ſpū₃ ſanctū.ergo cū
ſupponat̃ Damaſ. ſufficient̃ explicaſſe cui rō indiui
dui cōueniat in diuinis/ſequit̃ ꝙ nihil ī diuinis pre
ter has tres pſonas p̄t dici īdiuiduū. Sequit̃ ēt ꝙ oē
īdiuiduū ī diuis ē hypoſtaſis ſeu pſona ⁊ ſuppoſitū.
¶Opinio falſa cū ꝓprijs motiuis inducit̃. Cap. ij.

a **De hac** qōnē qdā doctor rn̄dēs di/
cit ī ſūma ꝙ hec ē dr̄ia iter
per ſe ſubſiſtēs creatū ⁊ increatū/ꝙ per
ſe ſubſiſtēs creatū eſt ſolū ſuppoſitū īcōi
cabile:qō ſpālirer in nā itellectuali vocat̃ pſona. In
deo vero vltra ſubſiſtēs incōicabile ē ēt ſubſiſtēs cōe
tribus:qō vocat indiuiduū nature.⁊ īportat ipſam
deitatē ſubſiſtētē ſeipſa indiuiduatā ⁊ cōcreto noīe
ſignificatā:vt dicat̃ hic deus/⁊ vnus numero deus.
Et dr̄ īdiuiduū:q₂ forme ſubſiſtētes cuiuſmodi ma/
xime deitas eſt/ſeipſis īdiuiduant̃. Vn̄ ſicut cōcretū
nature Gabrielis / ipſe inquam Gabriel/eſt indi/
uiduum talis nature: ita concretum deitatis ſcili/
cet hic deus.eſt indiuiduū₃ nature diuine. Hoc aūt
Proba opinās affirmat ⁊ multipliciter perſuadet varijs in
tur opi/ locis vbi pertractat doctrinā. S. Tho. vc₃. pria. q.
nio. iij. ar. iij/q. 36. ar. iiij/tertia. q. ij. ar. ij. ⁊. q. iij. art. iij.
Primo Sic igit̃ arguit̃ ſm eū ī primo loco pro hac poſitiōe.
Vel ly deus in hac concluſione deus eſt ſua deitas/
ſtat pro ſuppoſito ⁊ perſona diuina proprie dicta:
aut pro indiuiduo nature (non.n.pōt ſtare pro deo
quaſi ſpecifice ſumpto.q₂ deus de quo loquit̃ illa cō
cluſio/ſumit̃ vt īdiuiduatus. vt ibidē ſupponi d₃.)
Nō primū.tum q₂ cū pſona diuina ſit relatiua/tra/
ctatus de relatiuis immiſceret̃ tractatui de abſolu/
tis.tū q₂ ſuperflueret p̄mus articulus qōnis. xxxix.
vbi querit an in diuinis perſona ſit idē qō eſſentia.
ergo ſtat pro indiuiduo nature diuine cōi/tn̄ realr̃
tribus ſuppoſitis.v₃ pro hoc deo abſolute ſumpto.
Sic ergo patet ꝙ ſm. S. Tho. ponēdū eſt in diuinis
tale indiuiduū preter ſuppoſita diſtincta. ¶Scdo
Scdo. probat hoc idē in ſcdo loco ſic. Omne per ſe ſubſiſtēs
vnū numero ⁊ nō vniuerſale in natura diuina pre/
ter perſonas diſtinctas eſt indiuiduū nature diuine
preter tres perſonas:⁊ terminus pro eo naturaliter
ſupponens eſt terminus diſcretus qui nō niſi pro in
diuiduis h₃ ſupponere. S₃ hoc habēs deitatē demō
ſtrato hoc deo/eēntialiter tn̄ ſignificato/eſt ſubſiſtēs
vnū numero preter perſonas diuinas que relatiue
⁊ nō eſſentialr̃ ſignificant̃ per propria noīa ⁊ diſcre/
tos terminos.ergo in diuinis eſt tale indiuiduū na/
ture per ſe ſubſiſtēs abſolutū qō ſignificat̃ p hoc qō
dico/hic deus/vel vnus numero deus/p̄ter tres pſo/
nas. Patet maior.q₂ nō vr̃ dari mediū iter cōe ⁊ in

diuiduū ſicut nec inter cōe ⁊ particulare.inter vni
uerſale ⁊ ſingulare. Minor vero probat̃.tū q₂ eſt vna
numero nā diuina ſubſiſtēs:neq₃ ſubſiſtētiā mendi/
cās a ſuppoſitis:ſed potiꝰ cōferēs eā illis.vt ēt dicit
Sco. iij. di. i. q. i. ꝯformiter ad doctrinā. s. Tho. pot.
q. ix. ar. v. ad. xiij. Ipſa.n.eſt idē realr̃ qō hn̄s ipſam
naturā abſolute ſumendo ⁊ nō tn̄ relatiue:cū indi
uiduet̃ ſeipſa ⁊ nō ſit dr̄ia inter habēs ⁊ habitum in
diuinis.ergo habēs ipſam vnā naturā abſolute ſum
ptū eſt vnū numero. Vnde patet ꝙ ī diuinis eſt vnū
numero indiuiduū nature diuine ſignificatū p hoc
qō dico hic deus ⁊c. Tū q₂ terminus reddēs propo
ſitionē ſingularē nō ex adiuncto ſed per ſe ⁊ ex nāli
ſua ſuppoſitione/ſignificat vnū ſingulare ſeu nō vni
uerſale nature quam importat:⁊ ꝯſequent̃ indiui/
duū. S₃ nō ſolū hoc qō dico hic deus: ſed ēt hoc qō
dico deus/reddit per ſe propoſitionē ſingularem:ex
adiūcto aūt ſolo indefinitā.ergo ⁊c. Maior p₃.q₂ ta
lis terminꝰ nō ſignificat niſi nō vniuerſale:⁊ ob hoc
ſignificat id qō indiuiduū eſt:q₂ hec vident̃ cōuerti.
Minor vero patet.q₂ ꝓpoſitio cui datur ꝯtradicto
ria nō alr̃ q̃₃ ſingulari/eſt ſingularis. S₃ iſti propoſi
tioni deus creat/datur cōtradictoria nō aliter q̃₃ ſin
gulari:q₂ dat̃ per appoſitionē negatiōis ad verbum
immediate.hec inquā deus nō creat.ſilr̃ deus gene/
rat ⁊ deus nō gn̄at/ſunt cōtradictorie:⁊ ſic de oībus
propoſitionibus formatis de deo.ergo oēs de eo for/
mate ſunt ſingulares:⁊ per ꝯn̄s ly deus eſt ſingula/
re ⁊ īdiuiduū. Tū tertio.q₂.s. Tho. in illo art. ponit
dr̄iam inter hūc terminū deus ⁊ terminos vniuer/
ſales ſicut eſt hic terminus homo / in hoc ꝙ iſte ter/
minus deus/nāliter ſupponit ꝓ natura diuina q̄ eſt
qōdā vnū realr̃:pro ſuppoſitis aūt ex adiuncto:ecō/
uerſo aūt iſte terminus homo. Vnde iſte terminus
homo nāliter ſupponit indefinite.ſ.pro hoc vel illo
ſuppoſito:nō aūt pro eſſentia vl̃ natura:q₂ nō eſt qd
vnū niſi ſm apprehēſionē. iſte aūt terminus deꝰ ſup
ponit diſcrete.ergo iſte terminus deus naturalr̃ ſup
ponit pro vno habēte deitatem:ſupponit.n.pro hac
nā ī cōcreto:⁊ ꝯn̄r pro īdiuiduo:alr̃ nō curreret pre
dicta dr̄ia inter ſuppoſitiōes p̄dictoꝝ terminoꝝ. Tū
quarto.q₂ ſm. S. Tho. cū dr̄ deus creat.ly deus ſup/
ponit nō pro ſuppoſitis:ſed pro eſſentia ⁊ in cōcre/
to. Nā declarās hoc. S. Th. ibi dicit.q₂ hoc p̄dicatū
cōuenit ſubiecto rōne forme ſignificate q̄ eſt deitas:
qō nō dixiſſet niſi intēderet ꝙ predicatū illud attri
buit̃ habēti deitatē rōne deitatis. Si.n.intēderet ꝙ
ſupponeret pro eſſentia in abſtracto:ſatis erat dice/
re.q₂ creare cōuenit deitati.ergo ſupponit pro hn̄te
deitatem preter ſuppoſita vt diſtincta ſunt. Quod
enim ꝯuenit rōne deitatis/vnū eſt ⁊ eſſentiale:⁊ ꝯn̄r
ly deus ibi nō ſupponit niſi pro vno. Qō patet tū q₂
in diuinis nō eſt pluralitas preter ſuppoſita.tum q₂
illud vnū pro quo ſupponit ly deus eſt cōe pluribus:
ſuppoſita vero nec diſtincte nec indiſtincte ſumpta
ſunt pluribus cōia.ergo ⁊c. ¶Tertio ſic arguit̃ ex ſu Tertio.
pradicto prīo loco elicitiue. Qō ſignificat nām vnā
nūo cū principijs indiuiduātibꝰ eā/eſt formalr̃ indi/
uiduū illius nature:⁊ precipue ſi ſignificatio fiat in
cōcreto.deſignat̃.n.tūc indiuiduū per ſe ſubſiſtens
cōpletū/ſi nā cōpleta ſit nec partis rōnē habens. S₃
hic deꝰ eſt hmōi.ergo ⁊c. Maior vr̃ patere ex termi
nis. Minor vero pbat̃. Nā deitas p̄t deſignari noīe
quaſi

quaſi ſpecifico per ly deus:⁊ cū ſeipſo indiuiduetur
ſicut alie ſubſtātie ſepate.ſic īdiuiduatꝰ recte noīe
īdiuidui deſignabit̃.vt dicat̃ ꝙ hic deꝰ eſt īdiuiduū.
ſicut hic angelꝰ.demōſtrato Michaele.q ē qōdā in/
diuiduū. Significat.n.ī cōcreto michaeleitatē ſubſi
ſtētē. ¶Et ſi dicat̃ ꝙ nō eſt ſile/q₂ hic angelus nō eſt
realr̃ cōis pluribus ſuppoſitis ſicut hic deus:hoc nō
obſtat.q₂ qō cōpetit alicui ex priori ſm nā₃ nō tol/
lit̃ per poſterius:ſicut qō cōpetit alicui per genus/
nō tollit̃ per eius dr̄ia₃. S₃ eſſentie dei cōuenit qua/
tenus abſtract a ſubſtantia eſt/prius ſm rōne₃ ꝙ ſe/
ipſa indiuiduet̃ q̃₃ ꝙ in ea ſubſiſtant hypoſtaſes di/
ſtincte.ergo nō pōt hoc ab ea remoueri rōne multi/
plicatiōis hypoſtaſum in ea.cū preſertim hypoſta/
ſes aut forme proprie earū nō ſint principia indiui/
duātia eēntiā. Nō.n.eſſentia determinat̃ paternita
te/ſed pater.ergo deitas h₃ propriam indiuiduatio
nē ſine illis.ergo tale indiuiduū eſſentiale ponit̃ in
diuinis preter indiuidua relatiua.⁊ ſignificat̃ p hoc
qō dico hic deus.ergo ⁊c. ¶Qō ēt cōfirmat̃ primo
Confir/ p v̄ba. S. Tho p̄ma. q. iij. ſcdo. ad. iij. vbi dicit ꝙ illa
matio. forma q̄ nō eſt receptibilis ī mā/ſed eſt per ſe ſubſi/
Pria. ſtēs/ex hoc ipſo indiuiduat̃ ꝙ nō pōt recipi in alio.
⁊ hmōi forma eſt deus.hec ille. Vn̄ patet ꝓpoſitu₃.
¶Cōfirmari pōt ſcdo.q₂. S. Th. pot. q. viij. iij. c. p̄n.
Scda. dicit ꝙ deus p ſuā eſſentiā eſt aliqd ī ſe indiuiſum/
⁊ ab oībus que nō ſunt deus diſtinctū. Hoc aūt vr̃ eē
ꝓpriū indiuidui ſeu cōplere rōnem eius.ergo ly deꝰ
ſignificat indiuiduum:⁊ multomagis ly hic deus.
¶Quarto arguit̃ ad idem ex. iij. loco ſic. Omne ab/
Quar/ ſtractū in diuinis h₃ ſuū cōcretū:a quo nō niſi ex mō
to. ſignificādi diſtiguit̃. S₃ in diuinis nō ſolū eſt deitas
ſ₃ hec deitas ſeipſam indiuiduata preter perſonas.
ergo nō ſolū inuenit̃ ibi deus:ſed ēt hic deus hac dei
tate p̄ter pſonas indiuiduatus. Et cū hoc qō ſignifi
co dicēdo hic deus/ſit cōe pr̄i ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto/ſe/
quit̃ ꝙ preter hypoſtaſes diſtinctas inueniat̃ ibi hic
deꝰ ſignificās īdiuiduū nāe diuine cōe tribꝰ pſonis.
¶Quito arguit̃ ex eodē loco ſic. Idē ē dicere h̄ deꝰ
Quito. ꝙ vnus numero deus. S₃ ex ſimbolo ꝯfitemur vnū
numero deū dum dicimus deus pater/deus filiꝰ/deꝰ
ſpirituſſanctus.⁊ tn̄ nō tres dij ſ₃ vnus eſt deus/pro
culdubio ſm numerū.ergo ⁊c. Vnū aūt numero im
portat vnū indiuiduo/diſtinctū cōtra vnū ſpē. Vn̄
⁊ Ari. v. Meta. cap. de vno. dicit ꝙ vnū nūero ſunt
quoru₃ eſt vna mā. In. 12. aūt innuit ꝙ in ſeparatis
aliqd dr̄ vnū numero ex hoc ꝙ nō h₃ mām. Vn̄ tex.
49. dixit ꝙ primum principium eſt vnum numero
q₂ nō h₃ mām. Mā.n.principiū eſt īdiuiduatiōis in
habētibus eā:⁊ immunitas ab ea in nō habētibus.
Ex hoc ipſo.n.carēt p̄ncipio diſtinctiuo ⁊ multipli
ficatiuo. Ex qbus ēt p₃ ꝙ oē vnū numero eſt indiui
duū ſm Ariſto. Cū ergo hic deus preter pſonas ſit
vnus numero deus.erit cōſequēter vnū indiuiduū₃
preter pſonas. Nec hoc (inquit) eſt ponere quater
nitatē in diuinis ſicut neq₃ ponēdo hoc cōcretū deꝰ.
qō quidē ſignificat idem penitus ꝙ hic deus.ſ₃ hoc
explicet vnitatē nūeralē ſeu indiuiduationē quā ly
deus.nō explicat. ¶Sexto ad idē arguit̃ per eundē
Sexto. iterū ex ſcdo loco ſic. Alique ſunt propoſitiones a
theologis ⁊ precipue a. S. Tho. negate vel ēt cōceſſe
de deo ſingulariter ⁊ in cōcreto/q̄ nō pn̄t verificari
negando vel affirmando de pſonis diſtincte vel indi

ſtincte acceptis.ergo vt vere aut falſe acceptabunt̃
tn̄ prout ly deus ſupponit pro īdiuiduo nāe diuine
cōi tribus perſonis. P₃ aūt aſſumptū in hac ꝓpoſi
tiōe ibi ad tertiū negata a. S. Th. deus nō generat.
Neq₃.n.ly deus ſtat ibi pro pſona determinata:q₂
ad hoc nō trahit̃ per aliqd additū.neq₃ pro pſonis
indiſtincte:q₂ eſſet vera.vtpote indefinita. Ite₃ iſte
propoſitiōes/deus eſt pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctus/deus
eſt tres pſone vel trinitas/cōcedunt̃ a. S. Tho. eadē
qōne ar. 6. pro eo ꝙ ly deus ſtat pro eſſentia ī ꝯcreto
que eſt idē ſuppoſitis:non aūt q₂ ſtet pro ſuppoſitis.
vt dr̄ ibidē ad p̄mū.alr̃ eēnt falſe ſicut iſta hō eſt oīs
homo.ergo ſupponit ly deus in ſingulis pro indiui/
duo nāe. Itē pōt addi ꝙ in his/deus eſt pr̄/deus eſt
filius/deꝰ eſt ſpūſſanctus/que hn̄t ꝯcedi a theologis
⁊ cōcedunt̃ ibi ad ſm a. S. Tho. nō pōt ly deus ſup/
ponere pro pluribꝰ perſonis vt patet.neq₃ pro vna
tantū/alr̃ ſi prima eſſet vera/haberet hūc ſenſum/pr̄
eſt pr̄ ⁊c. ⁊ ſic de alijs/qō tn̄ doctores nō vident̃ intē/
dere.ergo ſupponit ꝓ eēntia ſingulari.vt dictū eſt.
¶Septima rō ex quarto loco ab eodē opinate talis Septi/
affert̃. Operatiōes ſunt ſingulariū ſubſiſtētiū. ex pro ma.
hemio meta. S₃ creare eſt operatio dei.ergo ꝯuenit
alicui ſubſiſtēti. S₃ nō ꝯuenit p̄mo pſonis diſtinctis.
ergo in diuinis eſt aliquod ſingulare ſubſiſtēs preter
perſonas ſingulas cui primo cōuenit talis opatio.⁊
ꝯn̄r aliqō indiuiduum nāe diuine p̄ter illas. Qꝫ aūt
nō ꝯueniat prīo pſonis diſtinctis.probat̃.q₂ qō ꝯpe/
tit vni pſone prout ꝯuenit cū alijs/nō ꝯpetit prīo pſo
nis diſtinctis.ſ₃ ei rōe cuiꝰ cū alijs vna pſona ꝯuenit.
S₃ creare ꝯpetit vni pſone vt cōuenit cū alijs ī dei/
tate.ergo nō ꝯpetit primo pſonis diſtinctis / ſ₃ p̄mo
cōpetit ſingulari habēti deitatē vt ſic. P₃ mīor ſm
theologos oēs.maior aūt p₃ ex rōne eiꝰ qō dico:prīo
poſterioriſtice. Dat̃ ergo deꝰ ſingularis in diuis p̄ter
pſonas cui prīo ꝯpetit creare. Singulare aūt ⁊ īdiui
duū idē ſunt.ergo hic deus dicit qōdā indiuiduū di
uinū preter tres pſonas. Hec ſunt argumēta opinā
tis:ſ₃ multipliciter cōfirmata alr̃ q̃₃ ipſe fecerit ⁊c.
¶Preludia deducētia queſtionem triplicem eſſe
determinandam. Cap. tertiū.

Sed iſta poſitio ſ₃ v̄ba falſa eſt/⁊ ī fide piculo/ Impu/
ſa/ſ₃ opinās hēat ī v̄bis ſenſu₃ bonū (vt pu gnatio
to). Pro q̄ aduertēdū prīo ꝙ ſm fidē ab oībꝰ eſt cōce opinio/
dēdū vnū eē numero deū pp vnicā nūero deitatē:⁊ nis.
nihilominꝰ eūdē ipm tres eſſe pſonas abinuicē realr̃ Nota. i.
diſtinctas relatiōibꝰ realibꝰ/in vna tn̄ deitate realr̃
cōuenientes:vt ex hoc ipſo nō poſſint dici tres dij.
Et q₂ ſubſtātia cōpleta vocat̃ apud nos ſuppoſitu₃:
⁊ in natura rōnali ſeu itellectuali pſona/oēs ſm fidē
cōuenimus ꝙ hic vnꝰ deꝰ nō eſt vnū ſuppoſitum aut
vna pſona:ſ₃ ſunt tria ſuppoſita ⁊ tres pſone in illa
vnica nā ſubſiſtētes. Qō apud nos īueniri nō pōt:ſ₃
in vna numero nā eſt tātū vnū numero ſuppoſitum
⁊ vna numero pſona:⁊ ecōuerſo/niſi ī Chriſto/ī quo
vnicū ſuppoſitum qō ſimul ē humanū ⁊ diuinū/hoc
nāliter/illō p aſſumptionē/ſunt due nāe. Querendū
eſt ergo.vtrū ſicut nō eſt in diuinis ſuppoſitum aut
perſona ꝓprie preter tres/nō ſit ēt indiuiduum aut
ſubſiſtēs aliqō preter tria:vel certe ſ₃ ꝙ ēt diſtiguit̃
ſm rōnē tātū a tribus pſonis q̄ ſunt tria indiuidua
per ſe ſubſiſtentia habeat hic deus ꝙ ſit ſubſiſtens/⁊
indiuiduū qōdā per ſe. Opinās ergo/dubio huic oc/

currẽs in ꝑdictis locis aſſerit ⁊ tenet in diuinis eſſe
quartũ ſubſiſtẽs ⁊ quartũ indiuiduũ ꝑter tres pſo/
nas/hoc eſt diſtinctũ ſm rõnẽ tãtũ a tribus pſonis:
nõ tñ quartã pſonã niſi imperfecte:cui quarto indi
uiduo attribuit ꝑmo agere ad extra:⁊ cõuenire oĩa
abſoluta:⁊ ꝑ illud pſonis. Et vlterius eidẽ attribuit
poſſe aſſumere naturã humanã ꝗmoꝛ de facto ſic
eam nõ aſſumpſerit:ſicut nec aſſumpſit eã de fcõ pr̃
aut ſpũs ſctũs q̃uis potuerint ipſam aſſumere. Ut
ergo pfecte in hac materia falſitas excludat̃/tres qõ
nes ſerioſe diſcutient̃. Prima eſt. an hic deꝰ ⁊ vnꝰ nu/
mero deus poſſit abſolute dici ſubſiſtẽs:⁊ indiuiduũ
Tres qõ nes. ꝑter tres pſonas. Scđa. Utrũ hic deꝰ poſſit dici pſo
na ꝑter tres/ et ĩperfecte. Tertia. Utrũ poſſit ꝑter
tres terminare primo aſſumptionẽ nature create.
ſicut poteſt perſona.

¶ Pro deductiõe prime qõnis explicat̃ in ea ma
gis intẽtio prefati opinãtis. Cap.iiij.

Prima queſtio. Igit pro diſcuſſiõe qõnis pñe preinducta ſunt
opinãtis motiua qbus intẽdit probare ꝙ
detur in diuinis quartum ſubſiſtẽs ⁊ quartũ indiui
duũ in hoc a tribus diſtinctũ ꝙ illa tria ſunt incõi/
cabilia/hoc aũt eſt cõicabile ſeu potius cõe tribus.
Et ꝙ de facto q̃ternitatẽ hanc opinans explicet ſub
vocabulo quaternitatis ⁊ nõ ſolũ implicite vt facit
in oĩbus predictis locis. patet q̃ꝫ maxime vbi per
tractans verba ſancti Tho. tertia. qõ.3. articu.3. di/
cẽtis ꝙ abſtractis per intellectum perſonalitatibus
trium perſonaruꝫ remanebit in intellectu vna pſo
nalitas dei vt iudei intelligũt/opinãs mouet dubiũ
dicẽs. Abſtrahentiũ nõ eſt mendaciũ. Cõſtat aũt in
deo nõ eſſe quattuoꝛ perſonalitates. vnã. ſ. abſolutã
⁊ tres relatiuas. vt abſtractis tribus pſonalitatibꝰ
remaneat quarta. ſed eſſe tres tãtũ qbus abſtractis
nulla remanet pſonalitas niſi chimerica. Falſum eſt
ergo ꝙ abſtractis per intellectũ perſonalitatibꝰ pa/
tris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti/remaneat vna perſonali/
tas. ſed remanet tantũ hic deus ſubſiſtẽs. vt pater.
Et rñdet ſic. Ad hoc dr̃ ꝙ dupliciter ꝯtingit abſtra
here ſine mẽdacio. vno mõ cõſiderando poſt abſtra/
ctionẽ id qõ de facto eſt aut intelligit̃ eſſe in re. Si/
cut abſtrahẽdo naturalitatẽ a q̃ꝫto/cõſideramꝰ qõ
cõuenit q̃ꝫto. Et hoc mõ abſtractis perſonalitatibꝰ
triũ perſonarũ a deo/nõ remanet intelligẽda in deo
perſonalitas ſꝫ ſubſiſtẽtia:qꝛ ſolũ remanet hic deus.
vt optime argumentũ cõcludit. Alio mõ ꝯſiderãdo
id qõ ꝯñr eſſet aut intelligeret̃ poſt abſtractionẽ ⁊c.
Ex predicto mõ rñdẽdi quo ad primã partẽ rñſiõis
patet ꝙ cõcedit argumẽtũ ꝙ vꝫ nõ inferat in diui/
nis eſſe quartã pſonã. Et cũ ex oppoſito dicat ibi re
manere ſubſiſtẽtiã/⁊ hunc deũ quẽ dicit preter tres
ſeu abſtractis tribus eſſe ſubſiſtẽs ⁊ indiuiduũ de fa
cto ⁊ in re/ſicut abſtrahẽdo naturalitatẽ a q̃ꝫto cõſi
deramus quid de facto cõueniat q̃ꝫto. pꝫ ꝙ ſm euꝫ
eſt quartũ ſubſiſtẽs ⁊ quartũ indiuiduũ in diuinis
preter tres. ⁊ precipue cũ in precedẽti arti. eiuſdem
qõnis diſtinxerit ſubſiſtentiã perſonalem que trina
eſt: ab eſſentiali: qõ quidẽ ſubſiſtẽs eſſentiale ⁊ abſo
lutũ/vbiqꝫ vocat indiuiduũ nature per diſtinctio/
nẽ ab indiuiduis perſonarũ. Et cũ in hoc loco ⁊ ali
bi tale indiuiduũ dicat nõ eſſe perfecte perſonaꝫ eo
ꝙ ſibi deſit incõuenicabilitas/⁊ ꝯñr ꝙ hic deus non
eſt dicendus abſolute pſona/idem tñ abſolute dicat
ſubſiſtẽs ⁊ indiuiduum nature/patet ꝙ intẽdit hoc
proprie cõuenire huic deo preter tres pfecte dictas
pſonas. ¶ Hoc ipm et ꝙ vꝫ intendat quartũ indiui
duũ ⁊ quartũ ſubſiſtẽs in diuinis ponere conuincit
rõ quã vt inuictã ponit ibi ſuper arti. ad probandũ
ꝙ hic deus ſit indiuiduũ qõdã preter tres. qꝛ inquit
cõfiteri opꝫ ꝙ hic deus ſit vnus nũero deus. hoc aũt
ſonat indiuiduũ. Et cũ ponat hũc vnũ numero deũ
preter tres pſonas ⁊ tria indiuidua/illud numero
his annumeratũ cõſtituet quaternariũ. Hoc idẽ eſſe
de ſua ĩtẽtiõe manifeſte patet ſuper prima q.iij.ar.
iij. ibi. Ad hoc eſt ⁊c. Sꝫ aduerte ⁊c. Dicit. n. ꝙ hic
deus nõ ſignificat ſuppoſitũ nature diuine. ⁊ hoc in
quit ſm veritatem loquẽdo:equiualet tñ ſuppoſito
quo ad habitudinẽ idẽptitatis ⁊ diſtinctiõis a nã.
qm̃ ꝯparat̃ ad illã vt habẽs ad habitũ. vt quo eſt ad
qõ eſt. vt ſubſiſtens ad naturam in qua ⁊ qua ſub/
ſiſtit. Ubi manifeſte patet ꝙ hic deus non ſignifi/
cat ſuppoſitum nature diuine. cõparatur tamen ad
ipſam vt ſubſiſtens in ea. ⁊ ſic vt diſtinguitur ratio/
ne a ſuppoſitis diſtinctis in deo/habet hoc ꝙ ſubſi/
ſtit/ita ꝙ non ratione ſuppoſitoꝛum ⁊ ſuppoſitatio
nis eoꝛum ⁊ vt idem illis realiter. ſed prius ratio/
ne q̃ꝫ illa ſubſiſtit. ⁊ ſic illa ſubſiſtunt non niſi ratio/
ne huius. qõ tamen eſt falſum. qꝛ ſubſiſtere primo
conuenit ſuppoſitis vt pote ipſius ſuppoſiti forma/
le ſignificatum. Contra eum igitur in hac prima
queſtione probandum eſt ꝙ hic deus ⁊ vnus nume/
ro deus prout intelligitur diſtinctus ſm rationem
a tribus perſonis que tamen conſiderentur eſſe in
deo/ita ꝙ non ſit dei conſideratio abſtractis relatio
nibus perſonalibus/ſed eis conſideratis/vt diſtin/
ctis tñ ſm rationem a deo. ſic inquam acceptus per
intellectum deus/nõ eſt indiuiduuꝫ/ neqꝫ ſubſiſtẽs/
hoc eſt exiſtens per ſe ſeparatim iuxta tertium mo/
dum perſeitatis preter tres perſonas.

¶ Quid vniuerſalis nomine ſignificetur/⁊ quo/
modo incoꝛpoꝛalibus ⁊ ſpiritualibus ⁊ et in deo
ſaluetur diuerſimode. Cap.v.

Ad inducendum ergo propoſitum. premitten/
dum eſt quid nomine indiuidui communi/ No.2.
ter ſignificetur ſm ſanctũ Tho. ⁊ philoſophi doctri
nam/⁊ quomodo diuerſimode in coꝛpoꝛalibus ⁊ ſpi
ritualibus rebus creatis/quomodo etiaꝫ in deo in/
ueniatur proprie vel in proprie ratio indiuidui.
¶ Quantum ad primum ergo ſciendum ꝙ indiui/
duum proprie ſumptum opponitur ipſi vniuerſali.
Idem enim impoꝛtat qõ ſingulare. primo diſt.23.
art. tertio. qõ opponitur vniuerſali. primo poſterio
rum cap.v. Unde ſequitur ꝙ oppoſita eoꝛum que
complẽt rationem vniuerſalis ſint de ratione indi/
uidui. Oppoſitoꝛuꝫ enim ſunt oppoſite rationes. vt
patet. Tria vero ſunt que complent rationem vni/
uerſalis vt diſtinguitur a ſingulari quoꝛum primuꝫ
eſt ꝙ vt ſic abſtrahit ab eſſe ⁊ non eſſe actu. ſuum. n.
eſſe habet ſolum in intellectu obiectiue:ſiue ſit in re
rum natura aliquod ſuum ſingulare/ ratione cuius
dicatur etiam ipſum eſſe actu. ſiue non. Et propter
hanc conditionem probatur ab Ariſtot. 7. Meta.
t.c.45. ⁊ inde/ꝙ vniuerſale etiam de genere ſubſtã
tie nõ eſt ſubſtantia. ⁊ nono Metaphi. tex.c.12. pro/
batur ab eodem ꝙ vniuerſale ⁊ ſubiectum differũt
per hoc ꝙ ſubiectum eſt hoc aliquid. nõ autem vni/
uerſale.

uerſale. Et per hoc aliquid/exponit ſanctus Tho/
mas aliquid exiſtẽs: ſed habet ꝙ ſit quale quid/vt
etiam dicitur in predicamentis capitulo de ſub/
ſtãtia. ¶ Scđm qõ complet rationem vniuerſalis
eſt quod eſt cõmune multis quantũ eſt de ſe. Et hoc
ſequitur ad primũ. Si enim eſſet actu ſm ſe. eſſet
tantum vnum. puta homo vniuerſalis ⁊ ſepara/
tus/ſcđm platonicoꝛum imaginationem. Eſt ergo
commune multis ſm ꝙ accipitur in abſtractione
ab eſſe ⁊ non eſſe actu. nõ quidem qꝛ abſtractio que
eſt intentio aut communitas ſeu etiam res ſub his
intentionibus foꝛmaliter/ ſit communis multis: ſꝫ
ſubſtractum precise ⁊ adequate. Hec autem cõmu/
nitas duo preſtat ipſi vniuerſali. primum eſt ꝙ eſt
in ſeipſo diuiſum/ ſaltẽ aptitudine. Scđm eſt/ꝙ ab
his que in eadẽ natura ſunt diſtincta. indiuiſum/⁊
conſequenter idẽ cum eis ſi qua ſunt diuiſa in tali
natura. alias non eſſet eis commune eſſentialiter.
Hec autem ratio vniuerſalis conuenit complete ⁊
perfecte vniuerſalibus coꝛruptibilium. que nume/
ro multiplicantur in eadem natura per materiam
⁊ ſubiectum. In coꝛpoꝛibus autem incoꝛruptibili
bus cuiuſmodi ſunt celeſtia/vniuerſale non eſt cõ/
mune pluribus ſeu in ſe diuiſuꝫ. niſi aptitudine ſeu
non repugnanter. Neqꝫ enim repugnat nature ſo/
lis ꝙ multiplicetur ſm indiuidua. immo per dei
potentiam hoc eſt factibile. Separatarũ autẽ ſub/
ſtantiarũ ſingule ſpecies non ſunt etiam actu com/
munes pluribus cum non habeant materiam per
cuius diuiſionem poſſint indiuidua multiplicari.
An autem deus poſſit alio modo ſub vna ſpecie
multitudinem indiuiduoꝛum cauſare q̃ꝫ per ma/
teriam vel ſubiectũ vt poſſit vna ſpecies inter ſub/
ſtantias ſeparatas per dei potentiã infinitam/plu/
ribus indiuiduis eſſentialiter eſſe communis. ipſe
nouit. Nam id implicare contradictionem vel nõ
implicare. neſcimus/vt elicitur etiã a ſancto Tho.
in Opuſ. contra Aueroy. Neqꝫ enim ſufficimus in/
tellectu noſtro metiri diuine potentie infinitatem.
Quantum ergo ad id qõ de facto in eis inuenitur/
⁊ q̃ꝫtum cognoſcere poſſumus naturali lumine/nõ
eſt in eis ſpecies communis pluribus indiuiduis.
Unde non eſt proprie ⁊ perfecte ratio vniuerſalis
ibi/ſed ſolum ſm noſtrum moduꝫ intelligendi qui
ſimplicia apprehendimus per modum compoſito/
rum. Abſtrahendo enim naturam angeli Gabriel/
lis ab eſſe ⁊ accidentibus eius ad modum quo na/
turas coꝛpoꝛeas abſtrahimus per intellectuꝫ a prin
cipijs indiuiduantibus eam/non remanet in intel
lectu illo niſi ſm rationem vniuerſalem ⁊ commu/
nem: licet neqꝫ actu neqꝫ aptitudine (q̃ꝫtuꝫ cogno
ſcere poſſumus) communis ſit. Et multo minus in
deo/cuius eſſe eſt ſua eſſentia. Unde non poſſumus
conſiderare eſſentiam eius vt pluribus communeꝫ
ſm eſſe diſtinctis/ſi deum vere conſideramus. Nõ
tamen eſt aliud ad rationem proprie dicti vniuer/
ſalis pertinens.

¶ Quid indiuidui nõie ſignificet̃. ⁊ qũo in diuer
ſis ſaluetur ⁊ diuerſimode rõ eius. Cap.vi.

Per oppoſitum autem ad predictas tres con
ditiões vniuerſalis ſꝫ quas diuerſimode
inuenitur ratio ipſius vniuerſalis in diuerſis. acci/
piuntur conditiones que complent rationem foꝛ/
malem indiuidui ſeu ſingularis. Unde de ratione
indiuidui primo eſt ꝙ non abſtrahat ab eſſe/immo
de ratione eius eſt ꝙ ſit id quod eſt exiſtens actu.
Scđo ꝙ ſit indiuiſum in ſe/ita ꝙ non claudat plu/
ra eſſe ſubſtantialia/ſeu etiam plures foꝛmas ſubſtã
tiales/nec plures determinatas naturas. nec plura
principia totalia indiuiduantia eiuſdem rationis.
puta plures materias vel plures quãtitates. ſed ſit
penitus incommunicabile. ex quo habet ꝙ ſit pre/
dicabile de vno ſolo. Et per hanc conditionem diſ/
finit indiuiduum Poꝛphirius in predicabilibus
cap. de ſpecie. Tertio ꝙ ab alijs que cõtingunt eſſe
in eadem natura ſit diuiſum vltima diuiſione/qua
natura aliqua diuidi põt. Que diuiſio eſt ſm prin/
cipia indiuiduantia/⁊ ſm terminuꝫ indiuiduatio/
nis qõ eſt ipſum eſſe ſubſtantiale) loquendo de indi
uiduis (ſubſtãtie completis in ſpecie) Ita ꝙ ſi pro/
prie ſumatur indiuiduum. vbi ſunt plura indiui/
dua opoꝛtet ꝙ diſtinguãtur ſm eſſe. Hec omnia ra/
tionem indiuidui complere ex varijs ſancti Tho/
me dictis eliciuntur. Nam. 4. diſt.12. q.i. ar.i. qõ.
tertia. ad tertium. comprehendo omnia predicta
dicit. ꝙ de ratione indiuidui duo ſunt. ſcilicet ꝙ
ſit ens actu vel in ſe vel in alio: ⁊ ꝙ ſit diuiſum ab
alijs que ſunt vel poſſunt eſſe in eadem ſpecie/ in
ſe indiuiſum exiſtens. Quod autem intelligat de
vltima diuiſione ab alijs explicat ſuper Boetio
de trinitate. queſtio. quarta. articu.ij. ad tertium.
dicens ꝙ de ratione indiuidui eſt ꝙ ſit in ſe indi/
uiſum: ⁊ ab alijs diuiſum vltima diuiſione que eſt
per principia indiuiduantia. Hec eadem docet.
prima. qõ.29. articu. quarto. Et ꝙ de ratione in/
diuidui ſit omnimoda incommunicabilitas aſſerit
ibi in ſol. tertij ⁊ arti. tertio ad quartum. Ex qui/
bus omnibus elici poteſt talis ratio indiuidui cõ/
pleta ⁊ perfecta. Indiuiduum eſt id quod eſt ens
actu incommunicabile. Per hanc enim particu/
lam incommunicabile/explicatur ꝙ eſt in ſe indi/
uiſum: ⁊ ab alijs que ſunt vel eſſe poſſunt in eadem
natura vel ſpecie/realiter diuiſum vltima diuiſio
ne que eſt per principia indiuiduantia vel quaſi
principia indiuiduantia/⁊ per ipſum eſſe.
¶ Indiuiduatiuum autem principium / acciden/
tium quidem/eſt ſubiectum eoꝛum: ſubſtantiarum
vero coꝛpoꝛalium eſt materia ſignata q̃ꝫtitate/in
via ſancti Thome. quod quidem nunc ſupponi/
mus vt communiter conceſſum in hac via. In ſe/
paratis vero ſubſtantijs creatis/indiuiduatiuum
earum principiũ eſt ipſa earũ eſſentia vt a materia
immunis ⁊ ſeparata. vt ſupradictum eſt. Sunt ta/
men ipſe eſſentie determinate ſcđm varios entis
gradus. ⁊ pꝛopoꝛtionate ſingule ſuo eſſe. Sꝫ ex hoc
non obtinent niſi diſtinctionem foꝛmalem ⁊ ſpeci/
ficam. Indiuidualem autem diſtinctionem/ꝙ ſint
inquam in ſe indiuiſe ⁊ incommunicabiles ⁊ con/
ſequenter de vno tantum ſuppoſito predicabiles/
habẽt ex ſua immunitate a materia. vt dictum eſt.
¶ In deo vero non ſaluatur proprie ratio indiui/
dui ſm ꝙ impoꝛtat imperfectionem/quantum in/
quam ad hoc ꝙ indiuiduum in eo ſit ab alio diui/
ſum in eadeꝫ natura ſm eſſe/ſed ſolum ſm diſtinc/

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

tionem ſuorum principiorum indiuiduantium/
que in diuinis ſunt ſole relationes ſm.S.Tho.pri
ma.qō.29.arti.quarto/⁊.q.28 arti.tertio/q.41.ar/
ti.quinto.c/pot.q.9.art.6.c/⁊ ad quartum/Comp.
Theo.ca.60.⁊ alibi pluries. Ex hoc autem in diui/
nis plura indiuidua habent idem eſſe numero/qꝛ
etiam communicant in eadem vna numero natu/
ra diuina. Et propter hoc.S.Thom.docet in diui
nis non inueniri proprie rationeꝫ vniuerſalis aut
ſingularis prima.q.13.ar.9.c./⁊ ad ſecundū/Pot.
qō.7.arti.3.c.fi/⁊ ad primum/primo.diſt.4.q.2.ar.
ſcdo ad tertiū/diſt.19.q.4.ar.ſcdo/diſt.21.q.ij.arti.
primo ad quartum.⁊ alibi pluries.qꝛ ei conuenire
non poſſunt ea que in talium rationibus claudunt
imperfectionem. Quibus ſecluſis proprie conue/
nit in diuinis ratio indiuidui/prout videlicet indi
uiduum dicit incommunicabile ſubſiſtēs. Uniuer/
ſale vero ſm ꝙ de ratione eius eſt eſſe commune.
Minus tamen proprie vtimur nomine vniuerſalis
in deo ꝙꝫ nomine ſingularis ⁊ indiuidui.qꝛ vniuer
ſale ſm ſe abſtrahit ab eſſe ⁊ dicit nature vnitatem
ſm rationem ⁊ non realem in pluribus.que maxi/
me repugnant deo qui eſt ipſum eſſe ⁊ ipſa deitas
ſubſiſtens. a quo eſſe non abſtrahit/immo ipſum
in ſua ratione claudit indiuiduum vt dictum eſt.
Ex hoc autem ꝙ inter diuina indiuidua que ſunt
diuine perſone non eſt diſtinctio ſm eſſe/ſed ſm re
lationes tantum/non dicuntur inter ſe habere di/
uiſionem/ſed diſtinctionem. Et indiuiduum ſm ꝙ
pluriſicatur in diuinis ſit quidem in ſe indiuiſum.
non tamen ſit ab alijs eiuſdem nature indiuiduis
diuiſum/ſed ſolum diſtinctum. Sub hac ergo indi/
uidui acceptione excludente imperfectionem/ſup/
ponit queſtio iſta proprie dici indiuiduum in diui/
nis.⁊ queritur an ſub hac ratione proprie conue/
niat huic deo preter tres perſonas. Loquimur aūt
de indiuiduo non ſolum quod ſubſiſtit/verum etiā
qō per modum ſubſiſtentis ſignificatur/ad excludē
dum non ſolum accidentia/⁊ partes ſubſtantie/ve
rum etiam naturam per modum partis ſignifica/
tam/etiam ſi ſubſiſteret.de quorū indiuiduatione
non ſpectat ad propoſitum. Et tale indiuiduum de
quo loquimur eſt illud ſubſiſtens qō ſignificatur no
mine proprio vt ſortes.⁊ pater in diuinis.vel nomi
ne appellatiuo cum pronomine demonſtratiuo vt
hic homo/demonſtrato ſorte.⁊ hic deus/demonſtra
to patre. Sed ſub queſtione preſenti cadit an ſicut
hic homo ſignificat indiuiduum abſolutum natu/
re humane.ita hic deus ſignificet indiuiduum na/
ture diuine abſolutum/licet ſit commune tribus
indiuiduis relatiuis eiuſdem numero nature diui
ne que ſunt tres perſone diuine.

Catholica concluſio primā queſtionem abſol/
uens multipliciter probatur. Cap.vij.

Conclu/ſio. — Sic igitur conformiter ad predicta iam reſpon
detur ad propoſitam queſtionem per hanc
concluſionem. Nullum indiuiduum nature ponen
Proba/tur pri/mo. — dum eſt in diuinis etiam eo modo quo ibi ſaluatur
ratio indiuidui.preter tres perſonas. patrem in/
quam ⁊ filium ⁊ ſpiritum ſanctum. Que concluſio
ſic probatur primo. Omne indiuiduuꝫ alicuius na/
ture eſt indiuiſum in ſe ⁊ diuiſum ſeu diſtinctum
realiter ab alijs indiuiduis que ſunt in tali natu/
ra.vt patet ex diffinitiōe indiuidui aſſignata a.S.
Tho.ſupra notabili ſcdo. Sed nullum eſt tale in di
uinis preter tres perſonas/ patrem inquam ⁊ fi/
lium ⁊ ſpiritum ſanctum.ergo ⁊c. Minor vero pa/
tet ex fide.tū qꝛ nihil diſtinguitur realiter a tribus
perſonis niſi ſingule ab alijs. tum quia abſoluta
quoqꝫ non diſtinguuntur realiter a relatiuis.tum
quia nullum eſſentialiter commune pluribus eſt di
ſtinctum ab eis realiter neqꝫ vt indiuiduum ab in/
diuiduo. Sed qcquid eſt in diuinis preter tres per
ſonas ⁊ propria earum/eſt eſſentialiter eis commu
ne.vt confitetur omnis Chriſtianus.ergo ⁊c. Pa/
tet maior hec/quia eſſentialis communio identi/
tatem ponit ⁊ non diſcretionem communicantis
cum communicato.vt patet ex communiter con/
feſſis/maxime in via ſancti Tho.circa ſubſtantias
abſtractas. Quinimmo in ſubſtantijs quoqꝫ mate/
rialibus licet quodquideſt non ſit idem realiter cū
eo cuius eſt/abſolute conſiderando.quia vnum ſci/
licet ipſuꝫ quodquideſt poteſt ſine eo cuius eſt eſſe/
ſit quodcunqꝫ.in eodem tamē ſunt penitus idem.
Scdo. — Scdo ſic arguitur ad idem. Qō predicatur eſſen
tialiter de pluribus indiuiduis alicuius nature nō
poteſt eſſe indiuiduum illius nature.patet hec per
Porphirium in capitulo de ſpecie/diffinienteꝫ in/
diuiduum eſſe illud quod predicatur de vno ſolo
particulari: quia videlicet tantum de ſeipſo. Sed
omne abſolutum concretum ⁊ eſſentiale in diuinis
preter perſonas predicatur eſſentialiter de omni/
bꝰ indiuiduis ſeu ſuppoſitis nature diuine.ergo ⁊c.
Sed ad has rationes forte reſpōdebit opinās ꝙ — Euaſio.
licet habens deitatem in diuinis ſit commune qō/
dam/⁊ conſequenter non habeat hanc conditioneꝫ
indiuidui que eſt eſſe diuiſum ab alijs in eadem na
tura:quia tamen eſt per ſe ſubſiſtens ⁊ in ſe indiui/
ſum ⁊ vnum numero eſſentiali ⁊ preter perſonaluꝫ
conceptū/pōt dici indiuiduū preter tres pſonas.
Sed contra. A quocunqꝫ negatur vna differen/ — Impu/gnatio.
tia vel pars formalis diffinitionis/ abſolute nega/
tur ⁊ diffinitū. Sed eſſe diuiſum ſeu ſaltem diſtin/
ctum ab alijs ſm eſſentiam vel ſuppoſitum in ea/
dem natura eſt vna de formalibus conditionibus
poſitis in diffinitione indiuidui ſupra poſita ex do/
ctrina.S.Tho.atqꝫ Porphirij. immo expreſſe in/
tellecta ab eis ⁊ a Philoſopho quinto ⁊ ſeptimo
Metaphi.ergo ſi hec deficiat habenti deitatem vt
ſic/illud abſolute negandum eſt eſſe indiuiduum.
Et confirmatur primo ſic. Sicut hec natura hu/ — Confir/matio i/pugna/tionis. Prima
mana ſm hoc eſſe quod habet in intellectu.expreſ/
ſa per ſubiectum in hac propoſitione.homo eſt ſpe/
cies/vel etiam.hoc homo eſt ſpecies.non obſtante
ꝙ habeat ſm tale eſſe duas conditiones indiuidui.
videlicet ꝙ eſt indiuiſa in ſe/⁊ diuiſa ab omnibus
alijs/ſm inquā ꝙ ſtat ſub tali intentione ⁊ tali eſſe:
tamen abſolute nō dicitur eſſe aliquod indiuiduū:
quia deficit ſibi alia conditio.hec inquaꝫ ꝙ ſit ens
actu extra animam:⁊ ſic exiſtens habeat illas duas
conditiones. ita habens deitatem dato ꝙ habeat
binas conditiones requiſitas ad rationem indiui/
dui/has inquam ꝙ eſt exiſtens actu.⁊ indiuiſuꝫ in
ſe ſm naturam: quia tamen deficit ſibi illa tertia
conditio/ꝙ ſcilicet ſit realiter diuiſum ſeu diſtin/
ctum ab alijs eiuſdem nature:ita ꝙ nō eſt indiſtin/
ctum in ſe ſm ſuppoſita.abſolute negānduꝫ eſt eſſe
indiuiduum.non minus ꝙꝫ abſolute negetur etiaꝫ
is eſſe homo q non eſt rationalis.etiā ſi animal ſit.
Neqꝫ enim concedendū eſt ꝙ habens deitatem ſit
indiuiſum in ſe indiuidualiter preter tres perſo/
nas aut ſuppoſitaliter ſeu etiam perſonaliter. li/
cet ſit indiuiſum in ſe eſſentialiter. Confirma/
Confir/matur. Scdo. — tur ſecundo.quia licet in diuinis ipſa eſſentia ha/
beat aliquam conditionem vniuerſalis/hanc in/
quam ꝙ predicatur de pluribus: ⁊ aliquam ſin/
gularis/inquantum non multiplicatur ad multi/
tudinem ſuppoſitorum:tamen a.S.Th.vbi ſupra.
⁊ item prima.qō.3.arti.quarto.ad tertium.⁊ pot.
q.9.art.quarto.ad quintum.de deo abſolute nega/
tur vniuerſale ⁊ ſingulare/conformiter ad doctri/
nam etiam Hylarij.prima vbi ſupra. inductam. ⁊
ſimiliter particulare;. Ergo pari modo ab omni
catholico debet nomen indiuidui de deo abſolute
negari. ⁊ ſolum de ſingulis affirmari perſonis.
Tertio. — Poſſunt autem predicte due rationes primo pro
concluſione propoſite/ſub vnico motiuo ſic com/
prehendi. Omne indiuiduum ſubſtantie eſt per ſe
ſubſiſtens incommunicabile. vt patet ex dictis.S.
Tho.vbi ſupra.in notabilibus/⁊ potentia.qō.9.ar
ticu.quarto.c/.immo pot.q.2.arti.4.c.dicit ꝙ eſſe
cōmunicabile eſt cōtra rōnē indiuidui. Sꝫ eſſentia
le habens deitatem in diuinis non eſt ſimplr incōi/
cabile.immo de facto cōicatur pluribus.ergo ⁊c.
Euaſio. — Ad hoc forte diceret opinans ꝙ eſt incommuni/
cabile pluribus dijs.prima.q.13.art.9.⁊ hoc ſufficit
ad incommunicabilitateꝫ dei vt ſic.⁊ ſic poteſt dici
indiuiduum cū ſit vnū numero taliter incōicabile.
Impu/gnatio. — Sed ꝯtra. Quod predicatꝰ eſſentialr de pluribus
diuiſis vel diſtinctis vltima diuiſione ſeu diſtinctio
ne reali in aliqua natura/nō eſt indiuiduum illius
nature. vt patet ex prenotatis. Sed non obſtante
ꝙ ly deus non predicetur de pluribus dijs.predi/
catur tamē eſſentialr de pluribus diſtinctis vltima
diſtinctione ⁊ reali in natura diuina.ergo non ob/
ſtante ꝙ deus ſit incommunicabilis pluribus dijs
non poteſt dici neqꝫ eſt indiuiduum nature diuine.
Quar/to. — Hec autem impugnatio date reſponſionis po/
teſt per ſe afferri vt efficax ratio pro concluſione.
Confir/matur. — Que etiam ratio ſic confirmatur. Nam incom/
municabilitas que pertinet ad rationem perſone
non exprimitur per diffinitionem quam dat Boe.
de perſona niſi per id quod dicit. ſubſtantia indi/
uidua. Sed perſona claudit in ſui diffinitione ⁊ in/
tellectu omnimodam incommunicabilitatem etiā
ſm opinantem.ergo incommunicabilitas que ex/
primitur per hoc quod dicitur ſubſtantia indiui/
dua/eſt omnimoda incōmunicabilitas. Sed deus
non obſtāte ꝙ ſit incommunicabilis pluribus dijs
non dicitur omnimode incommunicabilis pluri/
bus/cum adhuc ſit communicabilis pluribus diui
nis ſuppoſitis.ergo deus ſeu etiam hic deus ⁊ vnus
numero deus/nō poteſt dici ſubſtantia indiuidua.
Uel ſi eſt ſubſtantia indiuidua/cum ſit nature in/
tellectualis/nullo prorſus modo poteſt euadi quin
proprie ſit perſona:⁊ conſequenter ſi dicitur abſo/
lute ꝙ ſit ſubſtantia indiuidua preter tres perſo/
nas/vt opinans affirmat:non poteſt euitari quin
ſit etiam perſona preter tres perſonas. quo nihil
abſurdius audiri poteſt in fide catholica. Nec va — Euaſio.
let dicere ꝙ ad rationem perſone exigitur incom/ — Impu/gnatio.
municabilitas ſm proprietates in eadem natura.
hoc inquam quod verum eſt/non ſuffragatur poſi/
tioni opinantis.ſed eam expugnat. Nam hec om/
nimoda incommunicabilitas non exprimitur in
diffinitione perſone/niſi p ly indiuidua.ergo clau/
ditur etiam in ratione indiuidui. Unde ſicut hic
deus preter tres perſonas ex hoc ꝙ non habet hāc
omnimodam incommunicabilitatem non poteſt
dici perſona:ita etiam non poteſt dici indiuiduuꝫ.
Et tanta neceſſitate hoc ſecundū ſequitꝰ/quāta pri/
mum. Uel ſi abſolute dicitur aut eſt indiuiduum/
neceſſario ſequitur ꝙ abſolute dicatꝰ ⁊ ſit perſona.
Et hec confirmatio poteſt accipi pro efficaciſſi/ — Quito.
ma ratione ad concluſionem. Unde.s.Tho.prima
qō.29.articu.3.ad quartum. dicit ꝙ indiuiduum
deo ſm hoc competere poteſt ꝙ importat incom/
municabilitatē. Et articulo quarto ad tertiū dicit
ſubſtantiam indiuiduam idem importare ꝙ ſub/
ſtantiam diſtinctam ⁊ incommunicabilem.⁊ ꝙ in
intellectu ſubſtantie indiuidue in diuinis claudi/
tur relatio.⁊ ſic per indiuidualem incommunica/
bilitatem in diuinis accipit omnimodam incom/
municabilitateꝫ in diuina natura.⁊ conſequenter
ex hoc competit deo eſſe indiuiduum ex quo com/
petit ei eſſe perſonam: qꝛ predicta omnimoda in/
communicabilitas in natura intellectuali eſt de
ratione perſone. Unde.S.Tho.pot.q.9.arti.ſexto
pro eodem accipit incommunicabilitatem perſo/
ne/⁊ indiuidualitatem exiſtentis in natura intel/
lectuali. vt ex hoc inſinuetur ꝙ ſm eum non eſt in
diuinis ſubſiſtens indiuiduum formaliter/niſi qō
eſt formaliter ſuppoſitum ⁊ perſona.ergo ⁊c.
Sexto ſic arguitur ad concluſionem. Quod ſigni — Sexta.
ficatur vt comprehenſum ab indiuiduo quaſi per/
tinens ad indiuiduationem eius/non eſt per ſe in/
diuiduum preter illud a quo comprehēditur. Sed
habens deitatem vt ratione diſtinguitur a pſonis
diſtinctis/pertinet ad indiuiduationem diuinarū
perſonaruꝫ/ que ſuper hoc addunt relationem per
modum forme incommunicabilis ⁊ principij indi/
uiduationis. ergo habens deitatem vt ſic non eſt
per ſe indiuiduū preter perſonas. Patet maior.qꝛ
indiuiduum ſubſtantie ſignificatur vt totū in quo
vniantur omnia tam eſſentialia ꝙꝫ accidentalia/
ſeu in ꝓpoſito que ſunt ſignificata per modū eſſen/
tialiū ⁊ accidentaliū. Sicut enim omnia que ſunt
in perſona pertinent ad eius pſonalitatem. ſic om/
nia que ſunt in tali indiuiduo ſignificata per mo/
dum totius in ſubſtantia comprehendentis cete/
ra/pertinent ad eius indiuiduationem:neqꝫ per
ſe dicuntur indiuidua.vt elicitur a.S.Tho.tertio
diſt.5.arti.3. Et propterea natura humana in Chri
ſto non dicitur indiuiduum neqꝫ perſona/eo ꝙ per
tineat ad perſonalitatem ⁊ indiuiduationem filij
dei:⁊ homo Chriſtus eſt indiuiduum ⁊ perſona/ſed
non preter perſonam verbi dei/ſeu non alia a per/
ſona ⁊ indiuiduo eius.vt docet.S.Th.tertio.di.6.

qō.1.arti.1./tertia.q.2.arti.3. Minor vero ex hoc patet ꝙ de ratione perſone diuine eſt vt ſit habēs deitatem. ⁊ hoc formaliter. De ratione autem indiuidui per ſe/non eſt vt ſit aliud: licet poſſint in tertio conuenire. ſicut non eſt de ratione patris vt ſit filius/ſed vt diſtinguatur ab eo/licet indiuinitate conueniant.

Septio. ¶ Preterea. Quorum eſt idem formale ſignificatum/ſi vnum non predicatur formaliter de hoc deo/nec reliquum. Sed in genere ſubſtantie idem formaliter importat ſingulare ⁊ indiuiduū. nam vtrunq; eadem ratione formaliter opponitur ipſi communi. cum ergo ſingulare negetur abſolute a deo ⁊ hoc deo vt ſic/ſm.S.Tho.prima.qō.31.arti.2.ex doctrina Hylarij. non enim dicitur ſingularis deus aut hic deus/ſicut dicitur ſingularis perſona patris/⁊ ſic alie/ſequitur ꝙ ⁊ ly indiuiduū negandum pariter ſit in diuinis a quocunq; eſſentialiter dicto per modum totius ſubſiſtentis/⁊ ſingulis perſonis tantum attribuenduz.

Octauo ¶ Preterea. Id in quo perſone diuine tanq; in eſſentiali aſſimilantur/non habet rationem indiuidui ſed potius ſpeciei in concreto ſumpte. vt patet apud nos proportionaliter: q̄uis in diuinis alia ratione nō vtamur nomine ſpeciei ſimpliciter. vt docet ſpecialiter.S.Tho. tertio. diſt.5.q.1.arti.3. ad quintum. Sed perſone diuine aſſimilātur in natura diuina: ⁊ in hoc quod omnibus eque competit eſſe deum/⁊ pari modo in eſſe hunc deum. ergo deus/aut hic deus ⁊ habens deitatez/non ſignificant indiuiduū nature diuine. Tota iſta ratio eſt.S.Tho.poten.q.9.arti.5.ad decimūoctauum.

Nono. ¶ Preterea. Hec deitas non eſt indiuiduū formaliter ſed ſolum identice. ergo neq; hic deus. Probatur conſequentia. quia ratio veritatis antecedentis ſm.S.Tho. eſt quia hec deitas eſt communis tribus/vt docet poten.qō.9.arti.2.ad duodecimum. dicens eſſentialis diuina eſt indiuidua ſm rem/non autem ſm predicationez. quod eſt dicere non formaliter. quia ratio formaliter indiuidui eſt vt predicetur de vno ſolo vt infra ad quartum plenius explicabitur. Cum ergo hic deus ſit formaliter communis tribus perſonis/patet propoſitum q̄z aperte. Nec diuerſus modus ſignificandi infirmat hanc rationē/quando quidem non impediat quin de eſſentia predicetur quicquid predicatur de deo ſi ſit abſolutum. quale ſm opinantem eſt ēt ly indiuiduum in propoſito. Dicimus enim abſolute ꝙ eſſentia⁹ ſubſiſtit/creat. ⁊ ſic de alijs quibuſcūq; predicatis eſſentialibus.

Confirmatio. ¶ Et confirmatur. quia ſi ſubſiſtēria eſſentialis dat huic deo ꝙ dicatur in diuinis indiuiduū nature preter tres. cum hoc habeat ⁊ primo etiam ſm opinantem ipſa eſſentia/ipſa quoq; dicetur indiuiduū nature diuine vel quod eſt natura. nec modus ſignificandi hoc denegabit/cum ratio ſubſiſtērie magis in ea militet ſm opinantē ex pte rei.

¶ Ex hoc ꝙ eſt vn⁹ nūero de⁹ nō pōt inferri vnū indiuiduū i diuinis p̄ter tres pſonas. Cap.vij.

Decio. Preterea. Non ſolum conceditur a.Sā. Doctoribus ꝙ deus vnus numerō eſt pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. ſz etiam ꝙ trinitas eſt tres perſone diuine/tria ſuppoſita ⁊ cōſequenter tria indiuidua diuina. Cum ergo concedatur etiam ꝙ pater filius ⁊ ſpirituſſanctus/ſunt vnus deus/⁊ ſimiliter ꝙ trinitas ſeu etiā tres perſone ſunt vnus deus. Si vnus numero deus eſt vnū indiuiduum preter tres perſonas pariter concedere cogimur abſolute propoſitionem iſtam/tria indiuidua diuina ſunt vnum indiuiduum nature. ſimiliter iſtam/tres perſone diuine ſunt vnum indiuiduum nature diuine etiam preter tres perſonas. Et cum tale indiuiduum ſm opinantem ſit perſona/incomplete tamen ⁊ imperfecte. ſequitur hanc etiam neceſſario fore concedendam/tres perſone diuine ſunt vna perſona incomplete. vt infra etiaz queſtione ſcd̄a deducetur. E conuerſo etiam ſicut confitemur vnum deum eſſe tres perſonas ⁊ tria indiuidua/dici etiam poterit ꝙ vnum indiuiduū diuinum ⁊ vna ſemiperſona diuina eſt tria indiuidua diuina ⁊ tres perſone diuine. Quib⁹ ſermonibus quid abſurdius dici poteſt? Quēcunq; igitur ſenſum habeat opinans in his dogmatibus ſuis/nō pōt euitare/quin male ſonantes in fide ſermones claudant.

Euaſio. ¶ Sed forte negabit opinans conditionalem iſtam. Si tres perſone diuine ſunt vnus numero deus qui eſt vnum numero indiuiduum nature preter tres. tres ipſe pſone erunt vnū numero indiuiduum nature preter tres perſonas. Sicut non ſequitur ſi tres homines participatione ſpeciei ſunt vnus homo ſm Porphirium/ꝙ tres ſint vna ſpecies. aut ꝙ tres ſpecies ſint vnum genus pari ratione. ⁊ ſic de ſimilibus. Et ratio conuenientis negationis videtur/quia licet omne quod de ſuperiori ſeu communi ſuo predicatur realiter/predicetur etiam de ſuo inferiori. non tamen predicata ſcd̄o intentionalia de realibus ſeu primo intentionalibus. immo ſm talia/ipſa ſuperiora ab inferioribus diſtinguuntur. ⁊ inuicem habent oppoſitionē. Unde etiam in diuinis non dicitur pater eſſe communis/licet ſit deus qui eſt communis tribus. Similiter tres perſone non ſunt quid commune/licet ſint deus. Unde pari ratione non videtur ſequi ꝙ ſint vnum nature indiuiduum/ſi ſunt vnus numero deus qui eſt vnum nature indiuiduum. quia ly indiuiduum eſt predicatum intentionale. ⁊ ſcd̄m illud diſtinguuntur a deo tres perſone/ſiue diſtincte ſummantur ſiue indiſtincte. Incidit ergo fallacia accidentis in illa conſequentia.

Preclusio. ¶ Sed contra. Cuicunq; conuenit predicatum prime intentionis ſm illam rationem qua fundat ſecundam/ſuſcipit etiam predicatum ſecunde. Sicut ſi homo ratione qua abſtrahit ab indiuiduis predicaretur de ſorte/de eodem etiam verificaretur ꝙ eſſet ſpecies. Unde quia ſuſcipit predicationem hominis inquātum eſt vnus numero/ſuſcipit predicationem indiuidui. Quelibet autem perſona diuina/⁊ omnes ſimul ſuſcipiunt predicationem vnius numero dei inquantum eſt vnus numero deus. Sicut enim hec eſt vera ⁊ formalis pater eſt deus/aut tres perſone ſunt vnus deus. ita pater aut tres pſone ſunt vnus numero deus. Quum ergo vnus numero deus ſit ex hoc ipſo vnum indiuiduum nature ſm opinantem. ſequit̄ ꝙ quelibet perſona ⁊ omnes ſimul ſint ſimpliciter concedende eſſe vnum indiuiduum nature/quod eſt inconueniens illatum.

¶ Preterea.

Undecimo. ¶ Preterea principaliter. Unus numero deus ſeu hic deus non eſt indiuiduum preter tres vt eſt idez illis ſm rationem: q2 iam non acciperetur preter tres. neq; vt diſtinctus ab illis tribus ſm rationē: q2 non diſtinguitur ab illis niſi vt commune ab incommunicabilibus. Sed commune vt ſic nō eſt indiuiduum. cum de ratione indiuidui vt ſic/ſit incōmunicabile. ergo pariter repugnat hunc deum eſſe indiuiduū p̄ter tres pſonas. Nullo igit̄ mō hic de⁹ eſt indiuiduū nature diuine preter tres perſonas.

Duodecimo. ¶ Preterea. Si preter tria indiuidua per ſe ſubſiſtentia diſtincta in diuinis/eſt aliquid ſubſiſtens ⁊ indiuiduum commune/erit in diuinis quartū ſubſiſtens ⁊ quartum indiuiduū in eſſe ſubſiſtenti. Et conſequenter erit abſolute concedendum in diuinis eſſe quattuor ſubſiſtentia ⁊ quattuor indiuidua in natura diuina/in ratione ſubſiſtentis ⁊ indiuidui. quod non bene ſonat in fide. tum quia ſm cōmunem conceptum ⁊ modum cōcipiendi tam philoſophorum q̄z etiaz Theologorum ſequitur quodđam eſſe his quattuor commune per modum ſpeciei. Procederetur etiaz in infinitum ſi cōmune tale poneretur eadem ratione ſubſiſtens ⁊ indiuiduum. tum quia indiuidualem inter ſe diſtinctionem admitterent iſta quattuor. quam diſtinctionem in genere ſubſtantie ſeu inter ſubſtantias/omnes philoſophi realem concipiunt. Hec enim omnia vidētur apud omnes eſſe de ratione indiuidui ſubſiſtentis ⁊c. Propterea ſi quis diſtinguere vellet de indiuiduo communi ⁊ diſcreto/ſtatim de impropria immo peruerſa acceptione vocabulorum redarguētur. Et merito quidem eo ꝙ contra rationem indiuidui ⁊ diſtinctionis indiuidualis ab Ariſtote.ſeptimo Metaphiſice approbatam/⁊ hactenus ab omnibus acceptatam loqueretur. Propterea nullus etiam Theologorum hactenus eſt vſus his periculoſis loquendi modis. Et licet opinans (vt certe teneo) bonum ſenſum habeat quantum ad rem ſignificatam: hunc tamen ſenſum bonum his loquutiōibus non bene exprimit. Ex verbis autē inordinate prolatis incurritur hereſis ſm Hieronymuz. Sic enim loquendum eſt de diuinis vt nulla erroris occaſio prebeatur. vt monet nos etiam.S.Th. poten.q.9.arti.8.in principio. Neq; enim concederet opinans illum ſane loqui ſm doctrinaz fidei ſz potius periculoſe ⁊ hereticaliter qui diceret in diuinis eſſe quaternitatē: quia videlicet ibi tres perſone ſunt ⁊ vna eſſentia a tribus ſaltem ratione diſtincta. tametſi talis hunc ſe ſenſum habere qui bonus eſt proteſtaretur. Merito quippe redargueretur de periculoſo ſermone: quoniam ly quaternitas. importat equam diſtinctionez inter ea de quibus collectiue dicit̄/ſeu pro quibus ſupponit. Non minus autem periculoſe dicitur in diuinis eſſe qōdam indiuiduum preter tria. cuz modus iſte loquēdi ſm communem Theologorum ſenſum importet ꝙ illud a tribus indiuidualiter ⁊ conſequenter realiter diſtinguatur/ſicut ⁊ illa tria realiter ab inuicem diſtinguntur.

Tertiodecimo. ¶ Preterea principaliter arguitur. ⁊ probatur ꝙ tale indiuiduum non debeat in diuinis ex hoc introduci ꝙ dicimus de deo ⁊ vere/ꝙ eſt vnus numero deus ⁊ hic deus communis realiter diſtinctis perſonis. Nam.S.Th.1.diſt.23.arti.tertio abſolute negat dici poſſe deum eſſe perſonam. quia licet (inquit) ſignificet quid per ſe ſubſiſtens: non tamen ſignificat quid diſtinctum ſed quid commune pluribus. Eadem autez eſt ratio de vno numero deo ſeu de hoc deo/que de deo. ⁊ eadez de hoc quod eſt eſſe indiuiduum/que de perſona: cū ex hoc ſolo perſona dicatur non communis pluribus ꝙ eſt ſubſtantia indiuidua. ergo ⁊c.

Quartodecimo. ¶ Preterea principaliter arguitur. Si per caſum poſſibilem tres perſone diuine aſſummerent vnam naturam humanam/tres perſone eſſent vnus homo ⁊ hic homo. ⁊ ſimiliter hoc habens humanitatem eſſet eis commune. vt habetur a.S.Tho.tertia.q.3.arti.ſexto.ad primum. Et tamen propter hoc non eſſet dicendum ꝙ eſſet vnum numero indiuiduū nature hominis preter tres perſonas. ergo pariter ſtat ꝙ ſit vnus deus propter vnam numero naturam diuinam: ⁊ nihilominus non debeat dici vnum indiuiduum talis nature preter tres perſonas. Et currit ſimilitudo cum hoc etiam ꝙ natura humana non ſit per ſe ſubſiſtens. Sufficit enim ꝙ ipſa eſt indiuidua ſm opinantem: ⁊ ꝙ ipſe vnus homo in caſu ſit per ſe ſubſiſtens. Ergo multo magis ſi natura illa eſſet eadem realiter ipſis perſonis ac realiter ſubſiſtens/non eſſet ponenduz vnum indiuiduum nature preter ipſas perſonas. Non ergo propter ſubſiſtentiā nāe diuine eſt ponendū quartū indiuiduū in diuinis preter tres perſonas. immo vr̄ opinio iſta ſit eadē opinioni dānate quā habuit Abbas Joachim cōtra Magiſtrū ſententiarū.

¶ Idem qō prius efficaciter concluditur logicali proceſſu. Cap.viij.

Quintodecimo. Preterea ad idē logice arguit̄. Si eſt vn⁹ numero deus vel hic deus/aut vnum indiuiduum nature diuine preter tres perſonas. ergo eſt vnus numero deus ⁊c. non tres perſone/alius ab eis/non idē illis. Patet cōſequentia per exponentes. Conſequens aūt nullus fidelis nō abhorret. Preterea. Nihil preter tres pſonas eſt deus/vn⁹ numero de⁹/hic deus. hoc indiuiduū nature diuine ⁊c. ergo Nullus eſt deus vnus numero preter tres perſonas. Patet cōſequentia per cōuerſionem ſimplicem. Antecedens autem probatur. tum quia da oppoſitum. ergo aliquid preter tres pſonas eſt de⁹/vn⁹ numero de⁹ ⁊c. Ergo aliud a tribus perſonis quod eſt dicere non idez eis/eſt deus. que omnia fides abhorret. tum quia ſole tres perſone ſunt deus/vnus nūo de⁹ ⁊c. ergo nihil p̄ter eas eſt deus/vnus numero de⁹ ⁊c. Patet antecedēs. q2 nihil aliud a tribus perſonis eſt deus. ergo ⁊c. Conſequētia vero pz. ab excluſiua ad exceptiuā negatiuam. Sic igit̄ patet deductio. Tūc vltra. ergo deus vnus numero non eſt aliquid preter tres perſonas. Patet conſequētia per conuerſionem ſimplicem. Cōſequens autem repugnat opinioni iam reprobate ꝙ vz in diuinis ſit vnus numero deus ⁊c. preter tres perſonas. Hoc enim conceſſo neceſſarium etiam eſſet concedere predictas falſiſſimas in fide propoſitiones vz eſt vnus numero deus/hic deus/vnum indiuiduum nature diuine/qō non eſt tres perſone/nō idem illis/ſed aliud ab eis. ⁊ e conuerſo aliquid qō non eſt tres perſone/nec idem illis ſed aliud ab eis eſt deus/vnus nūo de⁹/hic deus ⁊c.

Neceſſarium etiam eſſet negare has propoſitiones
catholicas ac fidei fundamenta. vȝ deus vnus nu/
mero/hic deus ꝛc. nõ eſt aliqd ꝑter tres pſonas/aut
nõ eſt alius ab eis/aut nõ eſt nõ idẽ illis. Silr hãc.
ſole tres pſone ſunt deus. Et ſic res qua fruẽdũ eſt
nõ eſſet ſola trinitas. ſ. pr̃ ꝛ filius ꝛ ſpiritusſanctus.
Unde valde periculoſa nouitas eſt hec opinantis.
Alietatẽ. n. alique ꝛ idẽptitatẽ realẽ alie offerunt
harũ ꝓpoſitionũ abſolute ꝓlatarũ. ꝛ nõ niſi ꝯ fidẽ
prime cõcederent̃/ꝛ ſcõe negarent̃. Nec ſufficit inte
ger ſenſus ad fidẽ/ſȝ exigit̃ ẽt ſana loquutio. Abba
tẽ qdẽ Joachim quẽ multi ꝓphãm fuiſſe p̃dicãt.
habuiſſe bonũ ſenſum dũ dixit eẽntiã gñare. quã nõ
diſtiguebat realr a pr̃e gñante/qs defendere poſſet.
Cuius tñ poſitio non ſano ꝓlata ſermone merito
dãnata eſt. ¶ Preterea. Indiuiduũ ſubſtantie qd̃

Sexto decimo.

nõ eſt ſuppoſitũ/eſt iperfectũ in cõparatiõe eorũ q̃
ſunt ſuppoſita. hȝ. n. rõne nõ totius aut ꝑ ſe ſubſiſtẽ
tis/ſȝ ſubſtẽtate partis. Silr indiuiduũ ſbie qd̃ nõ
eſt pſona eſt iperfectũ in cõparatiõe pſone/hȝ. n. rõ/
nẽ nõ itellectualis nãe. Sȝ in diuinis nihil eſt iper
fectũ ꝑ cõparationẽ ad tres pſonas: necq̃. n. admittit̃
ibi diſtinctio aliqua ſm ꝑfectũ ꝛ iperfectũ. ergo ni
hil eſt ibi dicendũ indiuiduũ preter tres perſonas.
¶ Dicet̃ forte pᵒ ad maiorẽ q vera ſit niſi tale qd

Reſponſio pria.

idẽptificet̃ pſone. ꝛ hoc eſt in diuinis. ¶ Sȝ ꝯ. ergo

Impugnatio.

verũ eſt dicere q tale idiuiduũ diuinũ eſt ẽt ſuppo/
ſitũ ꝛ pſona. ꝛ tũc q̃rit̃ an vna vel plures. nõ vna ꝑ
te/q2 iã eẽnt q̃ttuor ſuppoſita ꝛ q̃ttuor perſone. qd̃
nec tu cõcedis/ꝛ ob hoc fugiẽs dicis q eſt iperfecte
dicta perſona. Eſt ergo plures. oportet ergo dicere
q indiuiduum nature diuine eſt plures perſone di
uine ꝛ plura ſuppoſita ꝛ non alia ab his que de fa
cto ſunt in diuinis. ergo non eſt vnum preter tres
ꝛ ꝑter tria. ¶ Dicet̃ forte 2ᵒ q cũ diſtiguat̃ ab illis

Rñſio ſcda.

ſm rõnẽ/pt ꝯſiderari ꝑ ſe i rõne indiuidui abſolute
ſeu ſm abſoluta ſumpti cui tñ nõ cõuenit eẽ pſona.
cũ ſit prius eis q̃ in diuinis ſunt. tũ ẽt q2 nõ pt cõſi/
derari vt icõicabile cũ de ſcõ cõe ſit. ¶ Sȝ arguit̃ pᵒ

Impugnatio prima.

ꝯ pᵃᵐ ꝓbõnẽ. q2 diſtĩctio ſm rõnẽ ſicut ꝛ illa priori/
tas eſt rõnis ꝛ ꝯñter ex pte intellectus nr̃i tm̃mõ.
ergo pari rõne erit in diuinis vnũ indiuiduũ ꝑter
tres pſonas in nr̃o tm̃ itellectu. qd̃ eſt dicere abſtra
ctis trib' pſonis ꝑ intellectũ nr̃m. Sȝ in intellectu
nr̃o poſt iſtã abſtractionẽ remãet nõ ſolũ idiuiduũ
ꝛ ſubſiſtens ſȝ ẽt hypoſtaſis ꝛ pſona ꝑfectiſſima put
iudei ꝛ gẽtiles itelligũt/ad quã poſſet fieri pᵒ vnio/
ſi ſic eſſet in diuinis. 3ᵃ. q. 3. ar. 3ᵒ. ꝛ prima. q. 40. art.
3ᵒ. ergo non debuit a te poni non perſona perfecte
¶ Cõtra 2ᵃᵐ ꝓbõnẽ q̃ fuit pᵃ occaſio ruine opinãtis

Scda.

arguit̃. vt ſepius factũ eſt/q2 non magis repugnat
perſone vel ſuppoſito eẽ cõe plurib' q̃ȝ indiuiduo/
cũ repugnet eis q2 in ſua rõne habẽt indiuiduũ. de
cuius ratione primo eſt eſſe incõicabile. ergo ꝛc.

Decimoſeptimo

¶ Preterea ꝑncipalr. Si hic de' eſt i diuinis ꝑter
tres pſonas. ergo eſt aliquis deus in diuinis preter
tres pſonas. qd̃ non concedat abſolute niſi hereti/
cus. pȝ aũt cõſequẽtia a ſingulari ad indefinitam.

¶ Quia ſemper ly deus pro pſonis ſupponit di/
ſtincte vel indiſtincte probat̃ propoſitũ. Cap. ix.

Decimooctauo.

Preterea ꝓbat̃ q ly de' ſuppõat ſp ꝑ pſo
nis diſtĩctis ſaltẽ idiſtĩcte reſpe
ctu p̃dicatoꝝ tã itẽtiõialiũ q̃ȝ realiũ ꝯ opinãtẽ vbi
pertractat doctrinam. s. Tho. pᵃ. q. 39. art. 4ᵒ. ꝛ ꝯñt
q nihil ponẽdũ eſt ꝑ q̃ tãq̃ȝ ꝑ idiuiduo ſupponat ly
de' vel hic de' ꝑter tres pſonas: cui' oppoſitũ iferre
ſatagebat opinãs ex oppoſito ei' qd̃ nos ꝓbare intẽ
dim'. Et arguit̃ ſic. Oẽ cõe plib' ſm p̃dicationẽ ſup
ponit ꝑ illis oib' idiſtĩcte/niſi ad aliqd̃ eoꝝ trahat̃
ex adiũcto. Sȝ h de' ſeu vn' nũo de' ꝛ hñs deitatẽ/
eſt tale reſpectu diaꝝ pſonaꝝ/de ſingulis. n. pſonis
ꝛ de oib' ſil' p̃dicta veriſſime p̃dicant̃. g̃ ꝛc. Maior
eſt. s. Th. pᵒ. di. 4. q. 1. ar. 2ᵒ/ ꝛ pᵃ. q. 39. ar. 4ᵒ ad 3ᵐ. ꝛ
ꝯ vlr. Ois. n. determiata ſuppoſitio fcã ꝑ determina
tũ adiũctũ ꝑſuppõit ſuppõnẽ idiſtĩctã. Uñ. s. Th. ẽt
pᵃ. vbi. s. oñdit q ly de'. põt ꝑ aliq̃ pſonaꝝ determi
nare ſupponere ex adiũcto/ꝓpea q et ſuo mõ ſigni
ficãdi hȝ q ſupponat ꝑ oib' idiſtincte. Adiũctũ. n.
nõ dat ſuppõnẽ termino ꝑ aliquo vel aliqb' eoꝝ/ſȝ
ſolũ determinat. vt termin' q de ſe ſupponebat pro
oib' idiſtĩcte/determinet̃ ad ſupponẽdũ ꝑ aliquo vl'
aliqb' eoꝝ/determinate/reſpctũ alicui' p̃dicati cõ/
creti vl' ẽt ſimplr. Idẽ i pᵒ vbi. s. ad 2ᵐ ꝓbat. S. Th.
vȝ q iõ ly de' pt trahi ad ſupponẽdũ ꝑ aliq̃ pſona
diſtĩcte ex adiũcto q2 d' ſe ſupponit pſonã idiſtĩcte.
quã i pn' illi' ſol' vocat habẽtẽ eẽntiã ꝛ rẽ nãe. ꝛ h
nõ intellectis pſonis q̃s fides ponit. g̃ ꝛc. ¶ Sȝ opi

Reſponſio.

nãs totũ qd̃ ifert̃ cõcedẽs dicit q adhuc i dis inue/
nit̃ h ſingulare qd̃ nõ iuenit̃ i aliis naturis/q vȝ ta
lis termin' ſignificãs talẽ nãm cõeȝ põt ẽt ſuppone
re ꝑcĩſe ꝑ ea/ſm exigẽtiã p̃dicati. ſm q talis nã eſt
vna ꝛ ꝑ ſe ſubſiſtẽs/ꝛ nihilomin' cõicabilis plibus
ſuppoſitis. nõ tñ diſtĩctis ſȝ eẽ i tali nã. Sicut i hac
ꝓpõne de' creat: ſupponit ly de' ꝑ eẽntia i ꝯcreto cõ
cepta. ſ. ꝑ hñte deitatẽ/nõ cõcipiẽdo diſtĩcte vl' idẽ
ſtĩcte pſonas. Et h hẽri iudicat a. S. Th. pᵃ. q. 39. ar.
4ᵒ. Et i hac de' eſt deitas ſupponit ly de' ꝑ deitate/
ſȝ i abſtracto ꝯcepta: nihil diſtĩcte vl' idiſtĩcte d' pſo

Impugnatio prima.

nis ꝯſiderãdo. ¶ Sȝ ꝯ. q2 q i p̃dictis ꝓpõnib' ſemp
ly de' ſuppõat ẽt ꝑ pſonis idiſtĩcte pȝ/q2 alioqn nõ
põſſet ex illa pᵃ deduci iſta. g̃ pr̃ creat. nec ex 2ᵃ/iſta.
ergo pr̃ ẽ deitas. qd̃ ẽ falſuȝ. Deducũt̃. n. ꝑ optimas
ꝯñtias. i qb' cũ ꝯñs claudat̃ i añte/opȝ q ſbȝ ꝯñtis
ſic i ſbo añtis icludat̃/q ꝑ eo tale ſbȝ ſupponat ſal
tẽ idiſtincte. Et q dicat. S. Th. q in predictis pro
poſitiõibus ly deus ſupponat pro eſſentia. intendit
diſtĩcte. idiſtĩcte aũt pro pſonis qb' cõuenit ꝓprie
agẽ. Neq̃ȝ. n. eẽntia aut de' crearet. niſi eẽt ſbſiſtẽs
ꝛ pſona ſeu pſone. vt ſicut eẽntia nõ opat̃ ꝑter tres
pſonas/ita ẽt nõ dicat̃ ſubſiſtẽs aut idiuidua de cu
ius idiuiduationis rõne eſt ſubſiſtẽtia in diuinis/
ꝑter tres pſonas. Uñ. s. Tho. 3ᵃ. q. 17. ar. 1. dicit q h
nomẽ de' indiſtĩcte iportat hñtẽ deitatẽ quẽ diſtĩn

Decimonono.

cte iportat fili' dei. Ex quo pȝ ꝓpoſitũ ꝑncipalis rõ
nis. ¶ Preterea ꝑncipalr arguit̃ ad idẽ. Ois termi
nus cõis ſupponit idiſtĩcte ꝑ ſuo ſignificato mãli.
ex h. n. ipſo ſubiectũ ꝓpoſitiõis dr̃ ſupponere mãlr
(phyſice nõ logice loquendo de ſuppoſitiõe. hãc eñ
ſuppoſitionẽ ꝑ ſuppoſitis. logicus vocaret pſonalẽ
nõ mãlẽ.) Et cũ nõ ſit maior rõ de vno q̃ȝ d' alio ſup
poſito qñ terminus nõ reſtrĩgit̃/ſeq̃t̃ q ſupponat ꝑ
oibus diſtĩcte vel idiſtĩcte. Cum ergo pſone diuine
ſint ſignificata mãlia h termini de'. Singule enim
ſunt h hñs deitatẽ/ꝛ oẽs hñt deitatẽ/ſeq̃t̃ q hic de'

Uigeſimo.

ſupponat idiſtĩcte ꝑ trib' niſi ꝑ aliqd̃ adiunctũ ad
aliquã determinatã trahat̃. ¶ Preterea ad idẽ ar/
guit̃. Si ly deus nõ ſemp ſupponit ꝑ pſonis diſtĩcte
vel idiſtĩcte/ſeq̃t̃ q hãc ſuppoſitionẽ ꝑ pſonis non
hẽat ex ſe. ſȝ ex aliquo adiũcto. ergo eodem mõ ꝯue
niet q h de' poſſit aut nõ poſſit ſupponere ꝓ pſonis
ſicut ẽt ꝯuenit eſſentie. ſȝ h ꝯueniat eẽntie rõne mo
di ſignificandi. deo v̈o rõne ſignificati mãlis. Ergo
ſicut iſta eſt v̈a eẽntia nõ gñat. ita iſta erit vera de'
nõ gñat. nihil. n. eſt in hac adiũctũ trahens ſubiectũ
ad ſtandũ ꝑ pſonis. De indiuiduo aũt illo ꝑter pſo
nas accepto ꝑ q̃ ſolo ſupponit ſm opinãtẽ ly deus/
in p̃dicta ꝓpoſitiõe/tale p̃dicatũ v̈e negat̃. ꝯñs aũt

Uigeſimoprimo.

eſſe falſuȝ ois Theologus cognoſcit. ¶ Preterea ex
eodẽ placito opinantis. imo q̃ſi ex eodẽ motiuo/ſeu
ꝯſiue. ꝯ ipm arguit̃. q2 iſta ꝯcedit̃ a catholicis/de'
gñat. iſta v̈o dãnat̃. Eẽntia gñat. h aũt nõ alia rõne
niſi q2 eẽntia ꝑꝑ modũ ſignificãdi in abſtracto ex/
cludit ſuppoſita tã idiſtĩcte q̃ȝ diſtĩcte. q̃ tñ ly de' ex
mõ ſignificãdi in ꝯcreto icludit ſaltẽ idiſtĩcte. talis
aũt incluſio nõ ſaluaret v̈itatẽ ꝓpoſitiõis niſi ꝑ eis
ſaltẽ idiſtĩcte ſupponeret. ergo ꝛc. ¶ Preterea. Om

Uigeſimoſecundo.

ne ꝑ ſe ſubſiſtẽs in rõnali nã eſt ex h ipſo pſona. ꝛ hoc
exprimit̃ qñ ſignificat̃ vt qd̃ ꝛ totũ in ſuba/Cũ ergo
hic de' ſignificet ꝑ ſe ſubſiſtẽs in diuina nã/ad qd̃ ẽt
confert ſignificandi modus in cõcreto/ ſignificabit
materialr perſonam. Si ergo ſignificet hunc deum
preter tres ita q non ſignificet eas diſtincte vel in/
diſtincte (vt putat opinãs) niſi trahatur ex adiun/
cto/ſequitur q preter tres erit quarta perſona pro
qua ſupponat. Quod cum ſit hereticum/oportet q
ſupponat indiſtincte pro tribus. Maior huius rõ/
nis eſt ſancti Tho. prima: qd̃. 39. articu. 2. ad ſecun/
dum. /ꝛ pot. qd̃. 9. articu. 3. vbi infert in diuinis eſſe
perſonas/quia eſt ibi per ſe ſubſiſtere. ꝛ prima. q. 3.
ar. 3. ex hoc q in abſtractis ſubſtãtiis natura eſt in/
diuiduum/infert eam idem eſſe quod ſuppoſituȝ. ꝛ
conſequenter idem quod perſona/quando intelle/
ctualis ſit natura illa. ꝛ primo. diſt. 34. arti. 1. ad tertium. rem ſubſiſtentem in diuinis nominat ſuppo/
ſitum nature ſimplicis. Ex quo patet q omne ha/
bens deitatem eſt ſuppoſitum deitatis. Nullum eſt
ergo indiuiduum nature diuine/deitatẽ ipſam hñs

Uigeſimotertio.

preter tria ſuppoſita ꝛ tres pſone. ¶ Preterea ad
principalẽ ꝯcluſionẽ ſic arguitur. Magis diſtinguit̃
nã gabrielis ab ipſo Gabriele qui eſt pſona/q̃ȝ natu
ra diuina a pſonis diuinis etiam oibus ſimul: cum
pſona Gabrielis aliqd admittat a natura realiter
diſtinctum/ qd̃ nõ faciunt a ſua/pſone diuine. Sed
non obſtãte hac maiori diſtinctiõe ꝛ q natura ſubſi
ſtat/dici non poteſt q aliqd ſubſiſtat in natura Ga
brielis preter perſonaȝ eius. ergo multo minus hoc
dici poterit in natura diuina. Patet aũt ꝯſequen/
tia. q2 cum ly preter/diſtinctionẽ importet/vbi ma
ior diſtinctio reperitur. ibi verius poſſet vti theolo
gus ceteris paribus tali modo loquẽdi ꝛ ꝯcipiendi

Euaſio prima.

aliquid in natura preter ſuppoſitũ. ¶ Si dicat̃ non
eſſe ſimile/q2 in diuinis preter diſtinctã perſonam

Preclu ſio.

ꝛ naturam eſt aliqd reale cõmune pluribus. ¶ Iam
patet hoc eſſe falſum de alio q̃ȝ de ſola natura que
realiter cõmunis eſt/ſiue in abſtracto ſiue in cõcre/
to ſignificent̃ alia: ꝛ eodem modo comparat̃ in diui
nis ad tres pſonas/ſicut natura gabrielis ad vnaȝ.
Alie cõitates ſunt ratiõis in diuinis/vt cõitas rela
tiui. vel etiã intentionales/vt cõitas perſone hypo/
ſtaſis/indiuidui ꝛc. ¶ Dicetur ẽt fortaſſis ad argu/

Euaſio ſecũda.

mentum q eſt in diuinis ſpecialr ratio hmõi idiui/
duorum diſtinctionis/ꝓpterea q ibi concurrant ſi/
mul perfecte rõnes abſoluti ꝛ relatiui ſubſiſtẽtis. vt
ſicut a relatiuis ꝓpter diuinam perfectionẽ non ne
gatur ſȝ potius ſm fidẽ eis attribuit̃ perfecta ratio
ſubſiſtẽtie/que tñ non videt̃ propria tali generi/ſed
poti' ei repugnare vt pȝ in creaturis/ita ibi ſaluet̃
proprie rõ ſubſiſtentis abſoluti/qd̃ ita ex ꝓpria ſibi
ratione videt̃ vendicare/q nõ niſi per abſoluta for/
maliter alia ſubſiſtãt. ¶ Sed patet huius fuge defe

Preclu ſio.

ctus/ex hoc q ꝑ ſe ſubſiſtere ſm cõiſſimam rationeȝ
analogã cum primo diſtinguat̃ ab inexiſtere/aut vt
accñs aut vt pars materialis aut formalis per mo/
dum partis aut per modũ totius formalis ſignifica
ti/primo cõuenit ſubſtantie q̃ per ſe ſeparatim eſſe
habet/q̃ ſeparatio ſiue diſtinctio primo fiat ꝑ prin/
cipia indiuiduantia totũ vt ſic. hoc aũt eſt formalr
ſuppoſitũ/ꝛ in natura rõnali perſona. q̃ cuȝ primo
diuidant̃ per creatũ ꝛ increatũ/ꝛ creata ois pſona
abſoluta ſit/diuina vero ois relatiua. nõ magis põt
inferri q ſm ſuã propriã rõnẽ conueniat abſolutis
aut ꝑ abſoluta. immo videret̃ q primo debeat̃ rela/
tiuis ſuppoſitis/qñ diuina ſuppoſita ꝑma ſint ꝛ di/
uine perſone ſupreme: a quibus omnis pſonatio ꝛ
ſuppoſitatio in creaturis eſſe debeat aut nominari.
Non ergo magis ſed minus ſibi vendicat abſolutũ
eſſe/vel principiũ/ratio ꝑ ſe ſubſiſtentie: licet magis
vel potius tantũmodo ſibi vendicẽt hec abſoluta in
creaturis. ꝛ magis ſeu ꝓxime relatiua in diuinis. vt
dictũ eſt. ¶ Preterea. Cui ſm propriã rõnẽ cõuenit

Uigeſimoquarto.

primo eſſe principiũ indiuiduationis/ei cõuenit in
diuinis indiuiduũ nature formalr conſtituere. Sed
hoc cõuenit primo relationi diuine/nõ eſſentie. Di
cit eñ. s. Th. pot. q. 2. ar. 1. ad tertiũ. q relatio filia
tionis in filio/tenet locũ omniũ principioꝝ indiui/
duantiũ in rebus creatis. ꝑꝑ qd̃ dr̃ proprietas pſo/
nalis. ipſa enim nã diuina tenet locuȝ nãe ſpẽi. hec
ille. Et nota q dicit oim principioꝝ indiuiduantiũ
ita q excludit ab eſſentia vt ſic omnẽ rationẽ prin
cipii indiuiduatiui qd̃ intelligit̃ de formali ꝛ ꝓxi/
mo. nã primo ſeu remote/materialr ẽt/eſſentia idi/
uiduat. vt dicet̃ ad ſecũdũ. eſſentia ergo nõ ꝯſtituit
aliqd̃ indiuiduũ nature preter perſonas/aut cum
pſonis. ¶ Preterea. Si eſſentia cõſtitueret hũc deũ

Uigeſimoquinto.

vt ꝑ ſe ſubſiſtentẽ. relatio que habet cõſtituere pſo/
nas/non cõſtitueret eas vt ꝑ ſe ſubſiſtẽtes/q2 hoc fa
ctum prius ſm rõnẽ eſſet per eſſentiã. ergo cõſtitue/
ret eas tñ in eſſe diſtincto. ꝯ. s. Tho. in locis innu/
meris volentem q vtrũq̃ȝ munus relationi conue/
niat. licet eñ non conſtituat niſi inquantũ diuina.
tñ ad conſtitutionẽ etiam ſubſiſtentis diuini exigit̃
q ſit relatio. imo non diſtinguit etiam ſuppoſitalr
ſeu perſonalr niſi ſit vtrũq̃ȝ. ſ. relatio diuina. vt pȝ
per. s. Tho. prima. q. 40. artic. 3. ad ſecundũ/ pot. q.
8. art. 3. c. /ad octauũ ꝛ nonũ. /primo. di. 26. q 2. art.

Euaſio. Preclu ſio.

2. ad primũ. ¶ Sed dicet ꝑmo q conſtituet ſubſiſtẽs
perſonalr/non eſſentialr. Secundo q ſi vt diuina.
ergo primo ꝯuenit diuinitati. ¶ Sed ꝯ primũ q nõ
ſit in diuinis duplex ſubſiſtẽtia ꝓprie dicta patebit.
ĩ. q. 2. Contra ſcõm vero patet q non cõuenit eſſen
tie diuine vt ſic/ꝑ allegata. Et ſubſiſtẽtiã nõ niſi ꝑ
ſona dat/hȝ/ꝛ ſm modũ ſignificãdi ei primo ſubiicit/

tur. Nec vt diuina ſimpliciter/ſed vt relatio diuina que eſt forma incommunicabilis. ita ꝙ ſicut diuinitatis ita ⁊ relationis talis ratio concurrit ad formaliter perſonandū tali vel tali perſonalitate ſcilicet patris aut filij aut ſpiritusſancti. Licet enim ſubſiſtere ſicut ⁊ eſſe/ſonet quid abſolutum ſeu concipiatur conceptu abſoluto. de ſui tamē ratione in diuinis eſt/vt primo conueniat ſubſiſtenti/quod in diuinis non niſi relatiuum eſt/⁊ ſm ſpeciales ⁊ indiuiduales rationes relatiue ſignificatur. Non enī omnia dicta de deo abſolute ſunt priora ſm rationem omnibus relatiue dictis. ſed quedam ſunt poſteriora. ſicut eſt ipſum eſſe ſubſiſtens quod plenam rationem ⁊ cōſtitutionem ſuppoſiti vel perſone ſm rationē ſupponit vt proprij ſui ſubiecti. vt dictū eſt.

Vigeſimoſexto. ¶ Preterea. De ratiōe indiuidui in diuinis eſt relatio ⁊ eſſe quid diſtinctum. Sed hic deus preter tres perſonas non eſt quid relatiuum neqꝫ diſtinctum etiam ſm opinantem. ergo non eſt indiuiduū diuinum. Minor probatur quo ad vtranqꝫ partem. Et quo ad primā quidem per ſanctum Th. prima. q.40. artic.3. ad primum. probantem ꝙ hypoſtaſis ⁊ perſona non poſſunt intelligi ſine relationibus: quia (inquit) important indiuiduū. Iſta aūt ratio nulla eſſet. niſi de ratione indiuidui diuini eſſet relatio. Quo ad ſecundam vero/probatur per eundem ibi in corpore probantem ꝙ hypoſtaſis eſt quid diſtinctum ex hoc quod eſt ſubſtātia indiuidua. Que etiam vana eſſet. niſi de rōne indiuidui diuini eſſet eſſe diſtinctū. ¶ Plures alie rationes adducentur in queſtione ſequēti que hanc noſtram catholicam concluſionem directe conuincent ſimul cum cōcluſionibus queſtionis illius: ⁊ oppoſitā expugnabūt. Patet autem ex premiſſis ꝙ licet poſſimus vnum deum concipere non concipiendo tres perſonas/⁊ abſtractis per noſtrum intellectum tribus aut quatuor relationibus conſtituentibus aut diſtinguentibus diuinas perſonas. nō tamen poſſumus ſm fidē affirmare ꝙ ſic ſit in diuinis. Sed cōfitemur vnū deum in trinitate/⁊ trinitatem in vnitate: non autem vnum deum aut vnum indiuiduum deitatis/ preter trinitatem. cum preſertim omnis indiuidualis diſtinctio per ſe ſubſiſtentiū in intellectuali natura ſit perſonalis. Unde licet vnitas eſſentie in cōcreto ſignificetur per terminos indiuiduationē in communi notantes: non tamen vnam indiuiduationem vel vnum indiuiduum tantum exprimunt preter tres perſonas: ſed potius eaſdem tres indiſtincte. vt in ſolutionibus argumentorum plenius manifeſtabitur.

¶ Pro falſa opinione inducta prius opinantis argumenta ſoluuntur. Et primo primū. Cap. x.

Ad primū opinātis argumentum. Supereſt autem ſoluere argumēta in principio queſtionis inducta in fauorem reprobate opinionis. Primo autem ſoluentur ea q̄ opinans affert in prima pte. Ad primū ergo opinantis argumentum dicitur ꝙ perſona in diuinis non ſignificat formaliter relationem ſed diſtinctum ſubſiſtens in natura diuina. vt dicit ſanctus Tho. pot. q.9. arti.4. c. ⁊ hoc idem inſinuat. prima. q.29. arti.4. vbi dicitur ꝙ perſona formaliter ſignificat relationem quidem ſed vt ſubſiſtētem ſeu per modum ſubſtantie. quod eſt dicere. nomine perſone ſignificatur ipſa relatio diuina ſub conceptu abſoluto/⁊ non relatiuo. conceptus enī ſubſtantie abſolutus eſt. Licet enim pſona diuina ſit realiter qd relatiuum quin etiam formaliter ex parte rei/talis tamen formalitas non exprimit per hoc nomē perſona. ſed concipitur predicto cōceptu abſoluto. vt etiam excipitur. primo. di.23. ar.3. ſi. Materialiter autem ſignificat hoc ⁊ illud ſubſiſtens ſcilicet patrē ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctū. de quorum formali ſignificato eſt relatio. In tractatu ergo de deo ſm abſoluta conſiderato queſiuit ſctūs Tho. de diſtinctione nature ⁊ ſuppoſiti ſeu perſone in diuinis ſm abſolutam conſiderationem ſuppoſiti ſeu perſone. qd vt melius conſequeretur/queſtionem etiā non propoſuit ſub nominibus pdictis. ſcilicet ſuppoſiti aut perſone/ſed poti⁹ ſub nomine deitatis ⁊ dei/ vt magis abſoluta cōſideratio ſubſiſtētis in diuinis aperiretur/nihil introducens quo exprimerentur relationes formaliter/ſed tantum materialiter ⁊ remote. Soluꝫ enim determinauit ꝙ deus ⁊ deitas ſunt idem: quia natura diuina ad modum aliarum ſubſtantiarum abſtractarum indiuiduatur ſeipſa ſm rem. ⁊ ob hoc etiam mentionem fecit ibi de indiuiduatione ⁊ non de perſonatione: quia comparabat naturam diuinam ad alias etiā que non perſonantur: ⁊ ſub conceptu communi indiuiduationis/qui conceptus etiā abſolutus eſt/diſtinxit proprios modos. Quāuis etiam intulerit ꝙ in ſubſtantijs ſpiritualibus idem eſt ſuppoſitū ⁊ natura. quibus ⁊ deū annumerauit de quo ſolo querebat: ⁊ eadem eſt ratio de perſona. Unde in. q.38. ar.1. preſupponit materialiter determinatam eſſe iam queſtionem/licet non formaliter: quia non erat loquutus in queſtione tertia de ſuppoſito ⁊ de perſona ſub ratione relatiua. Quicquid igit̄ ſit illud quod in diuinis habet rationem indiuiduatiui/ſm rationem habet eſſentia ꝙ indiuiduetur ſeipſa/ſicut etiam ſuppoſitatur ſeipſa/⁊ perſonatur ſeipſa ⁊c. In tractatu vero de relatiuis queſiuit expreſſe de diſtinctione eſſentie ⁊ perſone inquantum perſona importat relationem. vnde declarauit ibi horum identitatē per hoc ꝙ relationes que ſunt indiuiduatiue perſonarum/nō ſunt aſſiſtentes vt Porretanus putauit. ſꝫ ſunt ipſe perſone ſubſiſtentes/⁊ idem realiter ipſi eſſentie: ex quo pateat ꝙ eſſentia ⁊ pſona ī diuinis ēt idē ſunt. Dixit tamen ibi in principio corporis ꝙ queſito illa habet manifeſtam veritatem ex his que ſuperius ſcilicet in tertia queſtione diffinita fuerunt. quod non dixiſſet/neqꝫ verum eſſet/ſi in illa tertia queſtione non intendiſſet pariter oſtendere ꝙ ſuppoſitum ſeu perſona ⁊ natura in diuinis ſunt idem ſicut in omnibus ſubſtantijs abſtractis per oppoſituꝫ ad ſubſtantias materiales in quibus propter materiaꝫ differt ſuppoſitum a natura. Immo ex hoc etiam expreſſit ibi ſuppoſitum ⁊ perſonam/vt inſinuaret ibi quoqꝫ ꝙ de his intendebat queſtio: licet non explicauerit ꝙ relatiua forent. Hoc enim impertinēs ibi erat. ſed de eis abſolute loquutus eſt ibi ſub ratione ſuppoſiti ⁊ perſone ſimpliciter. Quia vero ſpeciale dubium/ſine preiudicio tamen diuine ſimplicitatis quam ibi demonſtrauerat/adhuc reſtabat/quomodo poſſent idem eſſe realiter eſſentia ⁊ perſona ſub conceptu relatiuo ſumpta: cum eſſentia non multiplicetur

plicetur realiter ſicut multiplicatur perſona ex pluralitate relationum. ideo neceſſarium fuit alium articulum queſtionis proponere/ poſtquam perſonarum pluralitas manifeſtata fuerat: ⁊ declarādo veritatem/confutare ſimul errorem Porretani ⁊ malum eius reſpondendi modum ad propoſitum dubium. Sed ⁊ opinans ſuper illo alio articulo declarans rationem queſiti. ibi. Quo ad primum ⁊c. expreſſe dicit fuiſſe ſupra in illo ſcilicet tertio articulo determinatum in deo eſſe idem omnino ſuppoſituꝫ cum eſſentia. licet in loco proprio. ſcilicet ſuper illo tertio articulo dicat oppoſitum. ſcilicet hoc ibi non eſſe declaratum aut etiam intentū. vt patet. Ex hoc igitur ꝙ ſanctus Tho. dicit vbi ſupra articulo primo. illam queſtionem ex his que ſupra determinata ſunt habere in manifeſto veritatem ꝙ videlicet eſſentia idem ſit ꝙ perſona. dat intelligere ꝙ vbi ſupra determinauit deitatem idem eſſe quod deuꝫ/ per deitatum eſſentiam/per deum vero perſonā diuinam indiſtincte ſumpſit. Ut ex hoc etiam pateat veritas eorum que contra opinantem ſupra ſunt inducta ꝙ videlicet ly deus ſm ſanctum Tho. ſemper pro perſona ſupponit diſtincte vel indiſtincte. ⁊ cū indiſtincte ſupponit pro perſonis/nō ſupponit pro eis diſiunctiue vt ceterorum concreta pluribus cōmunia/ſed collectiue ſimul ⁊ diſtributiue. Nulla eſt igitur in doctrina ſcti Tho. ſuperfluitas/nulla diminutio. etiam excludendo confictum deitatis indiuiduum preter trinitatem. Sed obiectio potius proceſſit ex malo intellectu intentionis eius ⁊ litteretre/in proponendis illis queſtionibus. vt ibi etiā notauimus. Eſſet autem potius diminutio in doctrina illius ſi in primo illo queſito nō clauderetur perſona ⁊ ſuppoſitum quādo velimus vocabulorū (vt decet) ſcrutari quecunqꝫ ſignificata ⁊ quaſcūqꝫ formalitates. Non enim adhuc ſciretur an ſuppoſituꝫ ſeu perſona ſub cōceptu relatiuo ⁊ ipſa natura/ſint idem in deo per illam determinationem/ ſed ſolum an indiuiduum diuinum ſub conceptu abſoluto/licet ſit vere ⁊ realiter ſuppoſitum relatiuum ⁊ ſimiliter perſona vere ⁊ realiter relatiua. ſit idem nature. Et conſequenter ex illa tertia queſtiōe nō adhuc perfecte ſciretur an de⁹ eſſet ſumme ſimplex. quod tamen in illa queſtione concludere. s. Tho. intēdit. Cederet igitur in dedecus ſancti Tho. talis imperfecta determinatio/⁊ defeciſſet etiam/non apertius inſinuādo indiuiduum illud ab opinante confictū. Ex predictis igitur omnibus patet ad argumentū ꝙ ex illa diſtincta determinatione nullatenus pōt inferri ꝙ in diuinis ſit ponendum indiuiduum nature preter ſuppoſita diuina/aut etiam ex hoc ꝙ diuina natura indiuiduatur ſeipſa ⁊c. ſicut nō ſequitur ꝙ ſit vna perſona in diuinis preter tres/quia diuina natura perſonatur ſeipſa/non minus immo magis q̄ꝫ angelica. neqꝫ ſequitur ꝙ ſit etiaꝫ in diuinis vnum ſuppoſitum preter tria propter hoc ꝙ diuina natura ſuppoſitet ſeipſa ⁊c. fuit ergo diſtincta eiuſdem queſtionis determinatio in tractatu de abſolutis ⁊ de relatiuis/ex diſtincto conceptu determinantis/verificato nihilominus de re determinata: non autem ex aliqua pluralitate indiuiduoruꝫ aut per ſe ſubſiſtentium maiori q̄ꝫ ſit pluralitas trium perſonarum.

¶ Secundum opinantis argumentum vndiqꝫ ruit. Cap. xi.

Ad ſecundum dicendum eſt primo ad maiorem ꝙ tale ſubſiſtens ſi ſit vnum numero tam ratione vnitatis forme q̄ꝫ ſuppoſiti quod proprie diſtinguitur contra vniuerſale/eſt vere indiuiduum. Si vero ratione vnitatis forme/non autem ratione ſuppoſiti/ſed potius forma illa cum hoc qd eſt vna. habet etiaꝫ ꝙ ſit ſimul in pluribus ſuppoſitis/ſicut eſt in propoſito/non eſt vnum indiuiduum tale ſubſiſtens/ſed plura. Quod patet in caſu quo tres perſone ſubſiſterent in vna natura creata puta humana/que non eſt eadem illis realiter. Licet enim eſſet vnus numero homo. vt docet ſanct⁹ Tho. tertia. q.3. artic.6. non tamen vnum indiuiduum nature humane. Neqꝫ enim nunc etiam Chriſtus eſt indiuiduum ſm ꝙ homo. vt habes a ſancto Tho. tertio. diſtinc.10. q.1. art.ij. ſicut non eſt perſona aut ſuppoſitum ſm ꝙ homo. Et quanto magis vbi natura eſt eadem ſuppoſitis in quibus eſt/ſicut eſt natura diuina in tribus perſonis/nullum iſtorum. ſcilicet neqꝫ ſuppoſitum/neqꝫ indiuiduum vnuꝫ/ neqꝫ perſona vna dicentur ille perſone ſeu illa ſuppoſita ſm illā naturam tantum q̄ eſt ſola diuina. Unde patet non eſt indiuiduū vnuꝫ ſm ꝙ deus tm̄/licet ſit vnū numero ſm ꝙ deus propter vnam numero diuinam naturā. De ratione enim indiuidui eſt ꝙ ſit diſtinctum realiter ab omni alio indiuiduo illius nature. vt ſepe dictum eſt. Non diſtinguitur aūt deus a patre / neqꝫ pater a filio ſm ꝙ deus. Negatur igit̄ maior argumenti. Et ad probationē dicitur ꝙ inter indiuiduum proprie dictum ⁊ vniuerſale proprie dictum datur medium maxime in diuinis. vbi cuꝫ inueniatur vnum numero incommunicabile ⁊ etiā res communis. nihilominus non inuenitur ibi proprie neqꝫ indiuiduum neqꝫ vniuerſale. vt ſupra in preambulis auctoritate. s. Tho. oſtenſum eſt. Eo tamen modo quo iſta in diuinis aliqualiter ſaluant̄. id quod ibi commune eſt/non eſt indiuiduum etiā ſi ſubſiſtere dicatur ſub vna natura: ſed ſolum ſubſiſtens incōmunicabile. ⁊ hoc eſt perſona. ¶ Secūdo reſpondetur ad argumentum negando minorem. videlicet ꝙ in diuinis ſit ſubſiſtens abſolutum ſingulare ſeu indiuiduum preter perſonas. Non enim ſunt quattuor ſubſiſtentia in diuinis vnum abſolutum ⁊ tria relatiua. vt ſonat hic modus dicendi catholicorum auribus ſatis infeſtus/ſed tria tantum per ſe ſubſiſtentia relatiua/in vna ſola natura abſoluta/eadem tamen illis realiter. Et ad primam probationem negate minoris dicitur ꝙ per ſe ſubſiſtere conuenit nature ⁊ ſuppoſitis diuinis ſed diuerſimode quantū eſt ex modo ſignificandi. Nature enī conuenit vt quo/cum ſignificetur in abſtracto. ſuppoſito autem vt quod/ prout docet. s. Tho. primo. diſtinc.23. q.x. artic.1. Unde ſicut natura non mendicat per ſe ſubſiſtere vt quo / a ſuppoſitis / ſed ſuppoſita habent ab ea tanquam qua ꝙ ſubſiſtāt: diuinitate enim ſubſiſtunt/ quia eſſentia ⁊ eſſe quo formaliter vnumquodqꝫ ſubſiſtit/idem ſunt in deo: ita ſuppoſitum non mendicat a natura hoc quod eſt eſſe formaliter ſubſiſtens vt quod. immo ꝙ

hoc habeat natura diuina/non eſt niſi inquantum eſt idem ſuppoſito. Suppoſitum autem hoc habet ex ſe primo inquantum ſuppoſitum eſt. cum hoc ſit de ratione formali ſuppoſiti vt ſic. Unde. s. Tho. primo. diſt. 23. q. 1. art. 4. ad quartũ. dicit ꝙ pſonalitas dicit rationem ſubſiſtẽdi nature tali. ⁊ loquitur ad propoſitum diuinarum perſonarum. natura aũt nõ habet ꝙ ſit id quod ſubſiſtit ex modo ſignificandi. ſed idemptice. id eſt inquantum eſt idem ſuppoſito cui cõuenit eſſe id quod ex modo etiam ſignificandi ſubſiſtit. Si enim ex re ſignificata iſta penſenť. neutrum ab altero mendicat ſubſiſtẽtiã/cum ſint idem realiter. ſed propter diſtinctionem rationis dicitur ſuppoſitum ex ſe ſubſiſtentiam habere. primo. diſt. 23. artic. 1. c./ad ſecundum. Natura vero non ex ſe/ ſed vt ea ⁊ in ea ſuppoſitum ſubſiſtit/ ſi conſiderentur ex proprijs rationibus ⁊ modis ſignificandi: ⁊ etiam vt idem illi realiter/ ſi conſiderentur vt res. Eſt tamen differentia inter diuina ſuppoſita ⁊ humana ſeu creata per habitudinem ad ſubſiſtentiã. ꝙ creata habent ſubſiſtentiam non a natura etiam vt qua/ſed a principijs indiuiduantibus. ita ꝙ natura non dicitur eſſe qua ſuppoſitum ſubſiſtat ſed ſolum vt in qua. In diuinis autem principia indiuiduantia ſm illud proprium quod important/relationem inquam vt ſic/dant ſolum diſtinctionem. ſubſiſtentiam vero qua ſuppoſita primo ſubſiſtunt vt que/ habent primo a natura vt qua. ⁊ a relatione vt diuina eſt. Et hoc intẽdit immo exprimit ſanctus Tho. pot. q. 9. artic. 5. ad tertiũdecimum. vbi allegatur in argumento. Non eſt igitur intelligendum ꝙ in diuinis eſſe non primo conueniat ſuppoſito vt quod/etiam vt ſuppoſitum eſt ſeu perſona: ſed intelligitur ꝙ non ei cõuenit primo vt relatiuũ eſt in cõi: ſed vt relatiuum diuinũ. Ut relatiuũ enĩ non habet vt ſubſiſtat/ ſed tm̃ vt diſtinguat. At vt ſuppoſitum ſeu perſona/relatiua quidem atqȝ diſtincta/vltimo indiuiduata ⁊ incõmunicabili/ ſed non ſub conceptu relatiuo ſumpta/ſed ſub his tantum conceptibus abſolutis ſuppoſiti/ perſone/indiuidui diuini ⁊ huiuſmodi primo ſubſiſtit ⁊ non natura. Et ſic ipſum eſſe ⁊ conſequenter ipſum ſubſiſtere cum ſint abſoluta precedunt ſm intellectum ipſam relationem vt relatio eſt. ſequuntur autem vt eſt indiuiduationis principium / forma incommunicabilis/perſonalitas/ſm proprios conceptus hos abſolutos. ⁊ ſic de ſimilibus conceptibus abſolutis pariter eſt dicendum. Secundum quos etiam cum in diuinis attendatur multiplicatio. dicimus enim tres perſonas/ tria ſuppoſita/ tria indiuidua que ſunt omnimode incommunicabilia. conſequẽter etiam dicimus tres ſubſiſtentes: nec preter hos ibi dicimus eſſe quodcunqȝ ſubſiſtẽs. Cum ergo in argumento dicitur. Ipſa natura eſt ipſum habens cui per ſe competit ſubſiſtere/ ſtando etiã infra dei conſiderationem abſolutam/ Reſpondeť ꝙ natura eſt idemptice non autem formaliter ipſum habẽs. ⁊ vlterius nullum eſt abſolutum deitatem habens ſicut ⁊ nullus eſt deus niſi ipſa trinitas. pater inquam ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. Iuxta catholicum verbum Io. ⁊ Pauli martyrum dicentium ad Terentianum. Nobis nõ eſt alius dominus niſi vnus deus pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. Licet enĩ nos poſſimus abſtrahere perſonalitates diuinas/⁊ conſiderare deum ſm ſe ſub ratione ſubſiſtentis ⁊ perſone/vt iudei conſiderant/ nulla perſonarum diuinarum diſtincte conſiderata: non tamẽ ſic eſt in re: nec conſideramus ſic eſſe in re: neqȝ etiam ſic eſt in conſideratione vidẽtis deum ſicuti eſt. quia in conceptu illius relatiuo cadit abſolutum ⁊ econuerſo/ non ſic in conceptu noſtro.

¶ Per ſe ſubſiſtere duobus modis capitur. qđ ⁊ propoſito applicatur. Cap. xiij.

Uerum ne equiuocemus in hoc quod dico ſubſiſtere/ ſciendum eſt ꝙ licet ſubſiſtere ſm ſanctum Tho. pot. q. 9. arti. 3. ad ſextum. quantum ad id ad quod nomen imponitur/importet ſubſtantiam exiſtere ſub eſſe/quo modo non cõuenit deo niſi ſm noſtrum infirmum modum intelligendi ⁊ ſignificandi / prout videlicet eſſe ratione diſtinguitur a ſubſtantia. Quantũ tamen ad id ad quod imponitur hoc nomen ad ſignificandum/importat ſubſtantiam per ſe eſſe/qđ maxime deo conuenit. At hoc quod dico per ſe eſſe. põt capi duobꝰ modis. Unõ modo vt ly p ſe/diſtinguitur cõtra per aliud vt ſubiectum. ⁊ ſic eſſe ens per ſe ſignificatur nomine ſubſtantie vt diſtinguitur contra accidẽs. ⁊ conuenit tam ſubſtantie prime ꝗ̃ ſecunde / tam toti ꝗ̃ parti. Et primo ſubſtantie ſecunde quo ad terminationem nature. id eſt ſubſtãtie que primo conuenit generibus ⁊ ſpeciebus. Secundario vero quo ad eſſe quod primo conuenit ſuppoſitis. primo. diſtinc. 22. q. 1. articu. 1. c./ad ſecundum. Alio modo vt excluditur aliud etiam tanquam totum ⁊ completum in quo ſit. Et hoc modo ſola ſubſtantia indiuidua completa dicitur per ſe ſubſiſtere/iuxta tertium modum perſeitatis poſitum a philoſopho/primo poſteriorum. Et iſto modo nullum abſolutum in diuinis dicitur formaliter per ſe primo ſubſiſtere/ſed tantũ relatiua concreta. Licet enim in hoc nomine deus. ipſe ſignificetur vt ſubſiſtens. primo. diſtinc. 23. articu. 3. Quia tamen non ſignificatur vt quid diſtinctum ab omni ſuppoſito/ſed vt ponens ſuum ſignificatum in ipſo ſuppoſito vt toto ⁊ comprehendente in ſe deitatem ⁊ alia ſcȝ propria perſonarum/non eſt hoc modo ſubſiſtens. Sed tale ſolum ſubſiſtens per ſe eſt indiuiduum ⁊ ſuppoſitum ſeu perſona in natura intellectuali. primo autem modo per ſe ſubſiſtere in diuinis conuenit etiam abſolutis ſm proprias rationes. Sicut enim taliter ſubſiſtere conuenit ſecundis ſubſtantijs ⁊ partibus primarum in creaturis. ita in deo abſolutum illo modo ſubſiſtit/ licet conſideretur vt cõmune ſuppoſitis. Idem autem habet natura etiã ⁊ quicquid in perſona eſt: eo quod natura conſideretur per modum partis formalis/cetera vero abſoluta/vt ſubſtantiales perfectiones. Id tamen non ſufficit ad hoc ꝙ taliter ſubſiſtens dicatur indiuiduum ⁊ tale ſingulare quod habet naturam ipſam. tertio. diſt. 5. q. 1. art. 3: neqȝ tale dicitur vnũ numero quia habeat vnã numero indiuiduationẽ/ ſed propter vnã numero deitatem quã ſubſtantiue ſignificat. prima. q. 39. arti. 3./tertia. q. 3. artic. 6. ad primum. ita ꝙ in hoc quod dico hic deus. importa-

tur realis

tur realis vnitas deitatis/non autem vnitas principij indiuiduatiui. Et vnitatem quidem oſtendit numerus ſingularis conſignificatus. realitatem vero/ſignificatio termini habẽtis ſignificatum reale. Et ꝙ ſit vnitas realis talis ſignificati/non autem vnitas rationis/ vt eſt vnitas generis vel ſpeciei/ manifeſtat hoc pnomen demonſtratiuũ hic. lȝ indiuiduatio importata p hoc pnomen hic. in pposito non ſit vna/ ſed trina/ indiſtincte tamen importata. vt ſupra dictum eſt. ¶ Sic igitur patet ꝙ licet in diuinis concedamus vnum numero deum/⁊ hũc deum in ſingulari/non tamen vnum numero indiuiduum nature. ſed neqȝ vnum numero deum/aut hunc deũ/preter tres diuinas perſonas. Et minus concedimus in diuinis eſſe vnũ ſubſiſtens aut vnũ habens deitatẽ/etiam ſi non addatur exceptio predicta. ſed tres ſubſiſtentes dicimus/ ⁊ tres habẽtes deitatem. Adiectiua quippe numerum a ſuppoſitis habent. Quȝ ſi etiam talia ſubſtantiue caperentur in neutro genere/non predicarenť in diuinis in ſingulari preter tres. Neqȝ enim eſt in diuinis vnũ ſubſiſtens vel habens deitatẽ preter tres perſonas. vt ſepiſſime cogimur declarare ⁊ reiterare/vt fidẽ defendamus. Nam vt in ppoſita mã dicit Aug. in primo de Trini. Nec periculoſius alicubi erratť: nec laborioſius aliquid queritur / nec fructuoſius aliquid inuenitur. Me igitur omnes habeant excuſatum ſi in tam alta ſpeculatione / tanqȝ profunda materia circa ſingula declaranda verba/quandoqȝ repetens vt clarius euitetur error / accuratius immorabor. ¶ Ad ſecundam probationem eiuſdẽ minoris dicitur ꝙ conceſſo ꝙ ly deus ſit terminus ſingularis ex ſingularitate nature ſignificate/etiam ſi non ſit ſingularis ex ſingularitate ſuppoſiti connotati/⁊ ꝙ reddat etiam propoſitionem ſingularem. primo. diſtinc. 4. qõ. 1. articu. 2. ad tertium. non tamẽ ex hoc ſequitur ꝙ id pro quo ſupponit naturaliter talis terminus/ ſit ſingulare indiuiduum: ſed poteſt eſſe commune pluribus indiuiduis. vt eſt in propoſito. Licet enim natura diuina poſſit etiã aliquo modo dici ſingularis/quia nõ plurificatur ad pluralitatem ſuppoſitorum: non tamen poteſt dici ſimpliciter indiuidua/cum ſit etiam cõmunis pluribus. Unde negatur maior. Et ad probationẽ. negatur aſſumptum ſcilicet ꝙ omne non vniuerſale ſit indiuiduum proprie. immo datur medium per abnegationem. id ſcilicet qđ in diuinis eſt quidem vnum numero ex vnitate nature/⁊ tamen commune pluribus indiuiduis. quod quidẽ indiuidui rationi repugnat/⁊ eam tollit. ¶ Ad tertiam probationem. patet ex dictis ꝙ videlicet ſtat illa differentia propter hoc ꝙ natura ſignificata per hoc nomẽ deus eſt vna realiter in pluribus perſonis. ⁊ cũ ſuppoſitio pſonalis ſit de re ſm ꝙ habet eſſe ad extra/ ⁊ tale nomen ſit concretũ. patet ꝙ naturaliter ſupponit ille terminus pro vna natura in cõcreto proprie. Non enim ſupponit pro natura in abſtracto niſi ſm ꝙ eſt idem realiter ipſi concreto. ſed concretum eſt vnum vnitate nature ſignificate/non autẽ vnitate habẽtis eam. ſed eſt trinũ in diuinis. vt patet. Unde negatur hec vltima conſequentia qua infertur. ergo cũ ſupponit pro vno deo abſolute. ſupponit pro vno indiuiduo deitatis preter perſonas: immo pro tribus indiſtincte. ⁊ ſcđm ꝙ in tali natura conueniunt/⁊ pro tribus relatiuis/ licet abſoluto ſingulari nomine connotatis ſeu materialiter ſignificatis: ⁊ ideo nullo modo pro vno preter illa. Differunt ergo hi termini deus ⁊ homo in ſupponendo pro natura/duobus modis. Uno modo quia ly deus ſupponit pro vna numero natura in tribus ſuppoſitis. ita ꝙ ſupponit perſonaliter pro habente vnam numero realem naturam/ ⁊ conſequenter pro vno numero deo: non tamen pro vno numero habente illam vnam numero naturam / ſed pro tribus indiſtincte modo dicto. quia ſubſtantiua vnitatem habent ab vnitate forme ſignificate. adiectiua vero ab vnitate ſuppoſiti. Hoc vero nomen homo non ſignificat vnam numero realem naturam in pluribus: ſed diſtinctã potius realiter in eis: vnam autem ſm rationem tantũ. Unde pluraliter ſupponit pro pluribus hominibus ſm nomen tam ſubſtantiuum ꝗ̃ adiectiuum. Secundo differunt in hoc ꝙ ly homo non ſupponit pro vna natura in pluribꝰ niſi ſuppoſitione ſimplici. Deus autem ſuppoſitione perſonali. Et hec differentia oritur ex prima. Unde pȝ ꝙ probatio nõ procedit. ¶ Ad quartam autem probationem dicitur ꝙ ſanctus Tho. nõ intendit ꝙ ly deus in hac propoſitione deus creat. nullo mõ ſupponat pro indiuiduis. Sed intendit immo exprimit ꝙ non ſupponit pro eis diſtincte. id eſt vel exprimendo diſtinctionẽ vel ſic vt trahatur ad diſtincta per terminum adiunctum. Actus enim creandi conuenit eis ratione eſſentie in qua vnum ſunt. ⁊ ideo dicitur ſupponere pro eſſentia/quia ipſa eſt ratio quare verificetur de habentibus eam/ſeu ſupponit pro eis vt conueniunt in ipſa. Unde ſanctus Tho. primo. diſtin. 29. articu. 4. dicit ꝙ quia creatio eſt opus eſſentie diuine / eſt opus ſuppoſiti indiſtincti/prout eſſentia ſignificatur id quod eſt. vt hoc nomine deus. hec ille ibi. In quibus verbis ⁊ per hec in alijs que examinamus ex argumento aduertendum eſt ꝙ ſanctus Tho. quando vult aliqđ de deo dicere vel docere/vt ratione diſtinguitur a perſonis / exprimit illud per nomen abſtractum ipſius eſſentie. vt ex hoc etiam habeatur ad eius intentionem / ꝙ vbi querit an vnio poſſit fieri in eſſentia dei/queſitum quoqȝ ſit an in deo vt diſtinguitur contra tres vnio fieri ſit poſſibile. Ex verbis etiam predictis non poteſt accipi ꝙ in diuinis ſit aliquod ſuppoſitum indiſtinctum quod ſignificetur per eſſentiam vel pro quo ſupponat ly deus. Sed ꝙ ly deus ſupponit ſuppoſitum diuinum non exprimendo diſtinctionem ſeu pluralitatem. que de facto in deo eſt. Non ſic autem indiſtincte pro eſſentia vel ſuppoſito. ſupponit in hac deus generat / quia eſſentia vt ſic non eſt propria ratio cur patri conueniat generare. tamen verificatur de deo generare quia cõuenit perſone que eſt deus: ⁊ trahitur per predicatum perſonale ad diſtinctam perſonam. Quia vero in predicta propoſitione. deus creat. ly deus poteſt pro perſonis omnibus etiam diſtincte ſupponere / ſaltem illatiue. ¶ Ex hoc enim ꝙ deus creat ſequitur ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus creent: niſi enim

pro eis etiam diſtincte ſupponeret/ non poſſet in/
ferri ꝙ ſingulare crearet.) ideo ſanctus Thomas
ſubiunxit ibi ꝙ aliquando ſtat pro omnibus ſup/
poſitis etiam diſtincte/etiam ſi terminus non tra
hatur ad hoc per terminum notionalem. Et dedit
aliud exemplum in quo quaſi videbantur exclu/
di perſone ratione appoſite dictionis excluſiue.
videlicet dum dicitur. Regi ſeculorum immorta/
li inuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria. Quia ergo ra/
tio quare vtrūq; predicatum ſcilicet creationis et
honorabilitatis eſt vna. ſcȝ eſſentia diuina in qua
perſone conueniunt/dicit in primo loco ꝙ ly deus
ſupponit pro natura/dās primum exemplū. in quo
tamen propter illam vnam cōmunem rationē non
intelliguntur excludi pſone que ſunt diſtincte. im/
mo potius includi/cū in ea indiſtincte ſint. Nec in/
tendit etiam excludere ſic perſonas quin pro eis di
ſtincte ſupponere poſſit in tali propoſitione. ſi non
natura tantum/ſed nature etiā ſuppoſita conſide/
rentur ſm ſe. vt expreſſit in ſecundo loco per ſecun/
dam propoſitionem. Dedit enim illa duo exempla
vt vniuerſalem ⁊ communē etiam iudeis atq; gen
tilibus vnum deum colentibus traderet doctrinā.
Cōcedunt enim hanc deus creat/vt veram/ etiā ſi
pro eſſentia tantū in cōcreto ſupponat/⁊ nullo mō
pro tribus. Hanc autem in lege noua confitente tri
nitatem/poſitā ſcilicet Regi ſeculoꝝ ⁊c. proponit
vt veram/ ſm ꝙ ly deus ſupponit indiſtincte ꝓ tri
bus perſonis. vt dictum eſt. Et ſicut illi errant pu/
tantes vnicam eſſe perſonam in diuinis/ita errant
putantes ꝙ in hac deus creat/ly deus nō ſupponat
pro deitate in concreto ſcilicet pro habente deita/
tem/licet falſo putent eſſe vnum cum ſit trinum ha
bens deitatem ſub ratione habentis deitatem/non
autem ſub ratione dei. Sic enim eſt vnus deus/ ꝙ
non preter tres habētes deitatem. ¶ Quod autem
addit/huc terminū deus. in hac propoſitione deus
eſt communis pluribus ſuppoſitis. ⁊ ſic de ſimilib⁹.
non ſupponere pro perſonis diſtincte vel indiſtin/
cte/verum ex hoc eſt ꝙ illud predicatum eſt inten/
tionale. ⁊ formaliter ſignificat eſſe rationis ſcilicet
identitatem realem que eſt relatio rationis. Sic
etiam in iſta. deus diſtinguitur a patre ſicut abſolu
tum a relatiuo. ⁊ ſic de ſimilibus. ſecus vbi predica/
ta ſunt realia/ſiue ſint abſoluta ſiue relatiua. Ex p̄/
dictis oībus patet ꝙ nullatenus eſt concedendum
ꝙ hic deus ſit indiuiduum preter tres perſonas/nō
obſtante ꝙ ſit vnus numero ⁊ non vniuerſalis deus
per ſe ſubſiſtens. vt tangebat ſecundum argumen/
tum principale.

¶ Tertiū opinātis argumētū diluit. Cap. xiiij.

Ad ter/tium. Ad Tertium argumentum principale patet ex
dictis. q; non negamus in diuinis eſſe vnum
deum ⁊ vnum numero deum ⁊ indiuiduatum. ſed
bene dicimus ꝙ non eſt indiuiduatus vna indiui/
duatione tātum/immo tribus. Non enim ſequitur
ex hoc ꝙ eſt in diuinis vnus numero deus/rōne ſeu
abſtractione relationum per rationem facta diſtin
ctus (diſtinguitur enim rōne ipſa natura vna nu/
mero a tribus ſuppoſitis) ꝙ ſit etiam vnum nume
ro indiuiduū preter tres perſonas. immo de ratio/
ne ⁊ intellectu indiuidui diuini eſt eſſe perſonam/
cum ſit indiuiduum ſubſtātie rationalis. Cum er/
go dicitur. Id quod ſignificat naturam vnam nu/
mero cum principijs indiuiduantibus eam/ſignifi/
cat vnum indiuidum vel eſt formaliter indiuiduū.
Reſpondetur ꝙ ſi ſit vna natura/⁊ plura principia
per ſe indiuiduantia proprium indiuiduum in ea/
dem vna numero natura/ erit tale/vnum numero
ſm naturam. ⁊ explicabitur per terminum ſignifi/
cantem talem vnam numero naturam ſub vnitate
numerali ratione illius. Sicut dicitur in propoſito
vnus numero deus propter vnitatem nature diui/
ne. Sed non erit vnum numero ſm indiuiduatio/
nem. Unde non explicabitur ſub vnitate numerali
per terminum ſignificantē indiuiduationē/ ⁊ con/
ſequenter nō dicetur vnum numero indiuiduum: ⁊
ſic eſt in propoſito. Unde ſanctus Tho. tertia. qō. 3.
arti. 6. ad primū dicit ꝙ tres perſone ſunt vnus nu/
mero deus propter vnam diuinā naturam. vt hinc
habeatur ꝙ non propter aliquod vnum per ſe ſub/
ſiſtens preter tres. Hoc idem docet. primo. diſt. iiij.
qō. 2. arti. 2. ad quartum/ diſt. 29. arti. 4. ¶ Cum ve/
ro dicitur ꝙ eſſentia diuina prius natura vel ra/
tione indiuiduatur ſeipſa/ q̄ȝ ſuppoſita per relatio
nes. ſi de prioritate rationis ⁊ noſtri intellectus lo
quatur/ verum eſt. ſed tunc eſt etiam vna perſona
perfectiſſima in noſtra cōſideratione/ſi abſtrahan/
tur relationes/ſicut eſt in intellectu iudeoꝝ ⁊ gen/
tilium. Si vero loquamur ex parte rei. negatur ſim
pliciter. Neq; enī eſt in diuinis alia indiuiduatio
q̄ȝ per relationes. ⁊ hoc eſt peculare in deo: ⁊ eſt de
ratione dei ꝙ indiuiduetur ſolūȝ relationibus ſeu
per deitatem ſub ratione relatiua. Licet enim ſub/
ſtantia omnis abſtracta indiuiduetur per immuni
tatem a materia ⁊ conſequenter per ſeipſam: non
tamen omnis ſub quacunq; ratione. Sed ſubſtan/
tia creata ſub ratione abſoluta/increata vero ſub
ratione relatiua. Unde falſum eſt quod aſſumitur
in argumēto videlicet ꝙ eſſentie dei quatenus ſub
ſtantia immaterialis ſeu abſtracta eſt/prius ſm ra/
tionem ex parte rei conueniat ꝙ ſeipſa indiuidue
tur/ q̄ȝ ꝙ in ea ſubſiſtant hypoſtaſes diſtincte/ſeu q̄ȝ
perſone indiuiduent̄ relationibus. Neq; enim eſ/
ſentia diuina eſt indiuiduatiuum principium niſi
ſub ratione relationis. vt dictum eſt. Sicut autem
eſſentia abſtracta ſeipſa indiuiduat̄/ita ſeipſa ſup/
poſitatur ⁊ perſonatur. Sed bene verum eſt ꝙ eſ/
ſentia eſt formale perſone vt eſt ſubſiſtēs/relatio ve
ro vt eſt quid proprium. vt ibidem dicitur. Et ſicut
hec duo ſunt de ratione perſone vel ſuppoſiti/ ita
etiam de ratione indiuidui: vt ſicut per defectum
vnius hic deus preter tres non eſt perſona/ita etiā
non eſt indiuiduum. ¶ Non eſt etiam verū ꝙ eſſen
tia abſtracta ſeu ꝓut in abſtracto ſignificat̄/prius
natura indiuiduetur q̄ȝ ſuppoſitum cum nulla ſit
in diuinis prioritas nature. tū etiam q; eſſentia nō
indiuiduatur niſi quia eſt indiuidui vel in indiui/
duo. vt in noſtra queſtione de perſonalitate diffuſe
probauimus. Nec per hoc ſequitur ꝙ diuina eſſen/
tia ſeu potius ipſe deus/ non indiuiduetur ſeipſo.
immo cum relationes diuine ſint realiter ipſa eſ/
ſentia. ponendo quod indiuiduetur per relatio/
nes/ ponitur quod realiter indiuiduetur ſeipſa.
Non

Non enim intelligitur ꝙ ſubſtantia ſeparata indi/
niduet̄ ſeipſa vt ſubſtantia formaliter/ſed ſufficit ꝙ
indiuiduet̄ ſeipſa realiter. Non tamen propter hoc
dicit̄ ꝙ deitas indiuiduetur aut diſtinguatur rela/
tionibus. ſed hic deus. ⁊ deitas indiuiduatur trib⁹
relationibus in tribus perſonis: vt alius ſit deus pa
Ad ↄfir/mationē primam. ter a deo filio/non in deitate: ſed in relatione. ¶ Ad
confirmationem patet per idem. Neq; enim ſuffi/
cit in diuinis ad hoc ꝙ eſſentia ſit principium indi
uiduationis eſſe formā immaterialem. licet hoc re/
quiratur. ſed exigitur ꝙ ſit forma imaterialis que
eſt relatio. ſicut exigit̄ in formis abſtractis creatis
ꝙ ſit abſoluta. vt dictū eſt. Unde lȝ eſſentia ſit quid
abſolutū/ ⁊ ↄñr ſit qđ prius relationibus ſm hanc
rationē/nō tñ ſub rōne qua eſt idiuiduationis prin
Ad ſe/cundā. cipiū. ⁊ hoc eſt peculiare in deo. vt dictūȝ eſt. ¶ Ad
ſecundā confirmationē dr̄ ꝙ non omne indiuiſum
in ſe ⁊ diuiſum ab alijs quolibet/eſt indiuiduū. ſed
quod eſt ſic indiuiſum ⁊ diuiſum vltima diuiſione.
vt ſupra oſtenſum eſt.

¶ Quartum ⁊ quintum opinantis argumentū
exterminatur. Cap. xv.

Ad q̄r/tum. Ad quartum dicendū ꝙ ly hic deus. abſolute ſu
mēdo. i. ſine demōſtratione determinate per
ſone/non eſt indiuiduū nāe p̄ter hypoſtaſes. ⁊ illud
pronomē hic. nō pretendit vnā indiuiduationē pp
ſubſtantiuū cui addit̄. que nā indiuiduata quidem
eſt/ſed nō exprimit ly hic deus quanta vl̄ quota in
diuiduatione. Uñ ponit in vnitate nature indiui/
duū concretū indiſtīcte. Neq; enim exprimit vnū
indiuiduū p̄ter hypoſtaſes qbus primo cōuenit in/
diuiduatio. ſed eas exprimit indiſtincte/ ⁊ vt ſ vna
numero nā conueniūt. ⁊ ꝓpter hoc tale concretum
dicit̄ cōe tribus: ꝓpter ipſam inquam cōitatē natu
re. Et ſicut ad p̄cedens argumentū rñſum eſt/dicit̄
ſeipſo indiuiduari/ q; non indiuiduat̄ alio a ſe rea
liter: ſed ſeipſo/ſicut alie ſubſtātie ſeparate. imo ma
gis q̄ȝ ille. lȝ indiuiduet̄ alio a ſe formaliter ſeu ſm
rōnē: ⁊ nō vnico indiuiduatiōis p̄ncipio/ſed trino.
Ad qn/tum. ¶ Ad quintū patet per idē/ q; pari mō dicit per/
ſonas indiſtīcte ly vn⁹ numero deus/ ſicut hic de⁹:
⁊ eadē per oīa ratio cōitatis eſt/nō ſm vnā indiui/
duationē/ſed ſm vnā naturā. Ariſtoteles aūt ideo
ſenſit omne vnū numero/eſſe vnū indiuiduū/ q; pu
tauit vniuerſal̄r ſm diuiſionem nature eſſe diuiſio
nem ſuppoſitoꝝ ⁊ ecōuerſo. Qđ quidē eſt verum in
creatis naturis atq; ſuppoſitis. nō aūt ſi ambo vel
alterū eorū eſt increatū. Sed hoc Ariſtoteli nō extī
tit reuelatū. vnde auctoritas eius nō obeſt. Ille er/
go vnus deus de quo loquit̄ Symbolū/nō eſt aliud
indiuiduū q̄ȝ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus/vt ex ipſo
quoq; ſymbolo verbal̄r edocemur. Neq; chriſtia/
norū vllus p̄ſumpſit hactenus dicere ꝙ ſit vn⁹ de⁹
qui ſit quoddā indiuiduū preter tres pſonas diui/
nas. Sed potius cōfitet̄ omnis xp̄ianus id qđ ſym/
bolum ex verbo ꝓponit credēdū. Credo. n. (dicit̄)
in vnū deum/non p̄ter patrem ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſan/
ctum. ſed in vnū deum patrē omnipotentē ⁊c. ⁊ in
vnū Ieſum chriſtū filium dei vnigenitū ⁊c. ⁊ in ſpi
ritū ſanctum dñm ⁊c. vt manifeſte ex ipſo ſymbolo
detur itelligi ꝙ ꝓ nullo indiuiduo nature/ ⁊ ꝓ nul/
lo alio ꝓprie ſupponit h̄ qđ dicit̄ vnus deus/niſi pro
patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto. Quod certe ſi aduertiſſet
opinans/non dixiſſet ex ſymbolo ſe habere propo/
ſitum ſuum. ſed clare potius perſpexiſſet in Sym/
bolo totum oppoſitū. Nec poteſt euadere quin po/
nat quaternarium numerum indiuiduorum in di
uinis. vt etiā diffuſius oſtendetur in qōne ſequen/
ti. quod tñ nō ſecus erroneū videt̄ atq; ſi poneret
quaternariū ſuppoſitorum ac perſonarū. vt etiam
ibi probabitur. Ad vim aūt argumēti quo infert̄.
vnus deus. ergo vnū habens deitatē. patet falſitas
cōſequētie. eo qđ ſubſtantiua noīa cū ſaluent̄ in ſin/
gulari de deo ꝓpter forme vnitatē/ ſtāte etiā plura
litate habentiū eam/nō ↄñr ex ſua ſingularitate in/
ferre vnitatē habētis eam. ⁊ ꝓnomen demonſtrati/
uum ſi applicet̄/puta dicendo hic deus. non magis
reſtringet ad vnū ſuppoſitum vel ad vnūȝ habens
naturam q̄ȝ exigat ipſum nomē ſubſtantiuū/ q; de/
monſtrat habēs illud cum ſua fecunditate habētiū
formam vnā ſingularē a qua nomen ſubſtantiuum
predicat̄ de deo in ſingulari. Et idē dicendū de om
ni alio ſingularitatis ſigno. quale eſt hoc quod dico
vnus numero.

¶ Sextū opinātis argumētū ſoluit̄. Cap. xvi.

Ad ſextum. Ad ſextum dicendum ꝙ in illa ꝓpoſitione deus
non generat/ly deus ſupponit pro habēte ⁊
habentibus deitatē indiſtincte. i. non exprimendo
diſtinctionem. licet pro eis omnibus ſupponat que
diſtincta ſunt/ ⁊ non pro aliquo determinato. Et q;
non verificatur pro omnibus. ideo ſimpl̄r falſa eſt.
etiam ſi pro filio ⁊ ſpirituſancto falſa non ſit. Nec
horum oppoſitū dicit ibi ſanctus Tho. ſed intendit
ꝙ nō ſtat pro ſuppoſitis diſtincte/ q; ſic verificaret̄
pro filio ⁊ ſpirituſancto. Sicut verificat̄ iſta deus
generat. eo qđ ly deus a predicato trahat̄ ad ſuppo
nendum pro determinato ſuppoſito patris. Sed in
illa negatiua ſtat pro omnibus indiſtincte. i. ſm ꝙ
conueniunt in natura deitatis. Unde ſic negādo a
deo ⁊ a ſuppoſitis ab eo idiſtincte importatis ipm
generare/nō negatur niſi ratione nature diuine. vt
ſit ſenſus. habenti deitatē vt ſic / conuenit nō gene/
rare. ⁊ cōſequēter nullum tale generat. quod eſt fal
ſum. Ex hoc autem validū pro principali noſtra cō
cluſione ſumit̄ argumentum ad opinantē ꝙ in tali
propoſitione ly deus nō ſtet pro indiuiduo nature
preter tria diſtincta. alioquin de eo verificaret̄ illa
propoſitio: quā tamen catholici negāt. vt ſupra dif/
fuſe deductūȝ eſt. ¶ Cum vero vlterius dicitur illa
propoſitio eſſe indefinita. negatur. ⁊ ratio eſt/ q; nō
ſupponit ly deus eo modo pro pluribus quo ſubie/
ctum propoſitionis idefinite. Sub hoc enim poteſt
fieri deſcenſus ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctiue/
quia predicatum poteſt cōpetere ſic vni ꝙ non alte
ri. eo quod ſupponat pro eis vt ab inuicem diſtin/
guunt̄ tam in ſuppoſitis q̄ȝ in natura realiter. Nō
autem in iſta deus non generat. q; predicatum hoc
non negatur a perſonis vt ab inuicem diſtinguun/
tur. vt ex hoc poſſit ſic vni competere ꝙ nō alteri/
ſed vt conueniūt in vna natura ſignificata per ſub
iectum: ⁊ propter hoc non licet ad ſingulas diſiun/
ctiue deſcendere/ſed potius copulatiue: q; non eſ/
ſet maior ratio de vno q̄ȝ de alio ſuppoſito. quādo
quidem deſignetur predicatum a ſubiecto remoue
ri rōne nature/que pariter omnibus eſt cōmunis.
¶ Ad illud vero qđ poſtmodū inducit̄ vȝ ꝙ ſubiec/

rum huius ꝓpoſitionis / deus eſt trinitas/non ſup/
ponit pro pſonis. dicit ꝙ verum eſt diſtincte/ſecus
indiſtincte. vt ſupra. Inimo ſupponit etiā pro tri/
bus diſtinctis collectiue/quo ad rē ſuppoſitā. licet
non quo ad modū. Ipſum enim collegiuꝫ triū per/
ſonarū eſt trinitas. neqꝫ hoc negat ſanctus Tho. in
loco allegato. Licet enim dicat ꝙ ſupponit ꝓ eſſen/
tia/qđ verū eſt/⁊ maxime in concreto/⁊ nō pro pſo
nis diſtincte. aut etiaꝫ indiſtincte quaſi diſtributi/
ue/ſupponit tñ pro eis indiſtincte collectiue. vt di/
ctum eſt. Et cum infert ꝙ eſſet falſa. ſicut hec ho/
mo eſt oīs homo. negat conſequētia/⁊ probatio. Et
ratio aſſignata eſt ſupra. q2 hō non ꝯuenit cum alio
homine in vna numero natura/ſicut tres pſone di
uine conueniūt in vna numero deitate. In hac ve/
ro deus eſt pater ⁊c. ly deus ſupponit quidē pro ha/
bēte deitatē. at non abſolute/ſed pro hoc. Sicut in
iſta homo eſt ſortes. ſupponit ly homo ꝓ hoc homi/
ne demonſtrato ſorte. ⁊ non ꝓ alio. Et non oīno eſt
eadem illi pater eſt pater ſm ſigna ⁊ modos ſignifi
candi/⁊ completū formale ſignificatū. Eſt enim ali/
qua diſtinctio rōnis inter deū demōſtrato patre vt
ſignificato materialr per hunc terminū deus. ⁊ pa/
trem ipſum vt ſignificatū formalr per hunc aliū ter
minum ſcꝫ pater. licet ſm rem ſint idem etiam ſup
poſitaliter. Unde non eſt eadē penitus propoſitio/
ſed alia ſm rationem.

¶ Septimi argumenti opinantis infirmitas aperitur. Cap. xvij.

Ad ſe/ primū.

Ad ſeptimū dicendū ꝙ operationē primo con/
uenire tribus ſuppoſitis/dupl'r poteſt intel/
ligi Uno mō tanq̄ꝫ operātibus. ⁊ hoc modo opera/
tio primo conuenit pſone ſubſiſtenti proprie. tertia
q. iij. art. i. alio mō tanq̄ꝫ rationi operandi. Et hoc
modo pōt operatio primo conuenire ei qđ cōmune
eſt. ⁊ etiā ipſi nature. vbi ſupra. art. ij. Et hoc magis
in creaturis māifeſtat. Dicim⁹ enim ꝙ hō generat
hominē non inquantū hic hō ſed inquātū homo. i.
ſm ꝙ hꝫ naturā humanā alijs etiā hominibus com
munem. cuius ſignū eſt ꝙ aſſimilat ſibi hominē ge/
nitum non ſm indiuiduū. ſm hoc. n. diſtinguuntur
ab inuicē generās ⁊ genitū: ſed in humanitate com
muni. Sic igit creare vt creāti. primo ꝯuenit patri
⁊ filio ⁊ ſpūiſancto indiſtincte. Et nullū eſt ſubſiſtēs
creās/niſi pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. Quia tñ pa/
tri non ꝯuenit hec operatio primo rōne pr̄nitatis/
neqꝫ filio rōne filiationis/neqꝫ ſpūiſancto ratione
ꝓceſſionis/ſed eis ꝯuenit ſm ꝙ hñt deitatē in qua
conueniūt. ideo ꝯuenit primo deitati vt rōni operā
di. ⁊ tribus vt indiſtincte cōicāt in tali ratione/vt
operātibus. Et hoc optime docet ſctūs Tho. pmo.
di. xxix. artic. iiij. ad ſcđm. dicēs ꝙ creatio eſt opus
eſſentie diuine. vñ eſt opus ſuppoſiti indiſtincti ꝑ/
ut eſſentia ſignificat id qđ eſt vt hoc noīe deus. Et
ideo ſicut pr̄ ⁊ filius dicunt vnuꝫ qđ eſt vnus deus/
ita ⁊ vnus creator/ nō tñ creās vnus. q2 participiuꝫ
eſt adiectiuū. hec ille. Ex qbus patet ꝓpoſitū quā/
tum ad duo. Primum ꝙ in hac deus creat ly deus
ſic ſupponit ꝓ eſſentia in cōcreto ꝙ ſupponit ꝓ ſup/
poſito indiſtincte. Scđm ꝙ creare eſt opus ſuppo/
ſiti vt qđ creat/lꝫ indiſtīcte/⁊ vt eſt ſuppoſitū eſſen
tie. Ex hoc aūt patet tertiū/ꝙ vꝫ creare primo ꝯue/
nit eſſentie vt rationi creādi. Ex qbus oībus infir/
matur neruū argumēti aſſumētis ꝯtria his q̄ docet
hic. s. Tho. Quod aūt cōcludit argumētū ꝙ datur
deus ſingularis preter tres pſonas reprobat a ſctō
Tho. prima. q. xxxi. art. ij. ex doctrina Hylarij. 7. de
trinitate dicētis. patrē ⁊ filiū ſingularē deum pdica
re ſacrilegiū eſt. Uitāda eſt igit ſingularitas i deo/
ne tollat cōicabilitas eſſentie diuine. vt ibi dicit. s.
Tho. Patet igit ex predictis ꝙ motiua opinantis
ꝓpter que diſcrepat nō ſine periculo a cōi Theolo/
goꝝ ſenſu i ꝓpoſita qōne. nullā vim hñt ꝯ veritatē.

¶ Ex argumentis in principio queſtionis produ
ctis duo prima ſerioſe ſoluuntur. Cap. xviij.

Ad pri mum in pncipio produ / ctum.

Ex predictis etiam facile ſoluunt argu
mēta que in principio q̄
ſtionis afferunt ꝓ opiniōe reprobata. Unde ad pri
mum dicēdum ꝙ ly deus ſupponit rē nature diui/
ne indiſtincte/accipiēdo rem nature diuine nō pro
omni eo qđ ad naturā diuinaꝫ ptinet/ſed vt impor
tat habēs naturā diuinā. ⁊ vt ſubſiſtēs in ea. prout
accipit rē nature diuine. s. Tho. prima. q. xxix. art.
ij. Unde ſupponit naturalr ꝓ indiuiduo nature di/
uine qđ eſt ſuppoſitum ⁊ pſona. ſed in cōi ſeu indi/
ſtincte: q2 importat in cōi habēs deitatem qđ eſt tri
num/non determināđo ſuppoſitionē ad hoc vel ad
illud: ⁊ ſic ſupponit cōiter ꝓ eo cui cōuenit eſſe indi
uiduū/in qua ſuppoſitiōe claudunt ipſa tria īdiui/
dua indiſtīcte/⁊ nō ſupponit ꝓ aliquo preter ipſa
tria cui ꝯueniat rō indiuidui. Et ꝙ iſta ſit mēs ſcti
Tho. pꝫ q2 in eadē ſol. illius ſexti argumēti. ⁊ ēt pri
ma. q. xxxi. ar. iij. ad ſcđm. itroducit Augu. exponē
tem illā auctoritatē ex Baruch ſumptaꝫ/ ſolum de
ſctā Trinitate. De qua ēt exponit illud Apli pme
ad Thimo. i. Regi ſeculoꝝ ⁊c. Soli deo. a ſcō Tho.
prima. q. xxxix. ar. iiij. ⁊ ab Augu. 7. de trini. Cum
enim res nature diuine ſit trina. ſi ſupponit īdiſtin
cte ly hic deus ꝓ re nature diuie vt in illa ſol. ſexti
dicit. s. Tho. ſupponit indiſtīcte ꝓ trinitate. quā ēt
pꝫ idem īportare ſm. s. Tho. cū in eadē ſol. ſexti ꝓ/
bet ꝙ ſignificet rē nature diuine īdiſtīcte/ auctori/
tate predicta Diui Augu. dicentis/ꝙ ſupponit in/
diſtincte ꝓ ſancta Trinitate.

Ad ſe/ cundū.

¶ Ad ſcđm dicēdum
ꝙ heretici quoꝝ eſt illud argumētū/nō poterāt vi/
dere qūo ad vnitatē numeralē nature nō ſequeret
vnitas numeralis indiuidui: ⁊ ad pluralitatē īdiui
duoꝝ pluralitas nature. S. Tho. aūt ī rñſione intē/
dit ꝙ deus quaſi īdiuiduat ꝑ eſſentiā: q2 ꝑ eſſentiaꝫ
ipm indiuiduū aſſequit ipm eſſe: ꝑ relationē vero
incōicabilitatē ⁊ diſtinctionē realē ab alijs indiui/
duis. Sic igit eſſentia inquantū cōcurrit ex ꝓpria
rōne ad īdiuiduationē/nō eſt in alio deo: q2 in vno
numero eſſe deus ſubſiſtit. Relatio vō pſonalis in/
quantū ex ꝓpria rōne ꝯcurrit ad indiuiduationem
vt diſtīctiua pſone/⁊ vt cōpletiua rōnis īdiuidui/
nō eſt in alio ſuppoſito ab eo qđ diſtinguit ⁊ cōplet.
Ex hoc aūt nō habet ꝙ deus ſit qđdā pfecte indiui/
duū pter tres pſonas/aut ꝙ eſſentia pfecte indiui/
duet pter relatiōes. Sꝫ pfecte qdē īdiuiduat vt eſt
idē relationibus/initialr aūt ſm propriā rōnē. Nō
enim negamus qn hic deus hēat aliqd de rōne indi
uidui cū ſit vnus numero in vno eſſe/⁊ īcōicabilis
plib⁹ ſm eſſe diſtīctis. ⁊ h̄ ex rōne ēt deitatis ⁊ eſſen
tie/⁊ pter rationem ſuppoſitoꝝ diſtinctoꝝ in deo.
Habet autem ſanctus Tho. propoſitū ſuū. ⁊ ſatiſfa/
cit argumento

cit argumēto gētiliū ibi: q2 ex poſitione fidei qua cō
fitemur vnū deū in trib⁹ pſonis/non ſequit ꝯdictio:
q2 eſſentia ſic eſt indiuiduationis principiū dās vnū
eſſe/ꝙ eſt pluribus indiuiduis in illo eſſe ſubſiſtenti/
bus cōis: nō eſt aūt in alio qđ nō ſubſiſtit in tali vno
eſſe. ⁊ ꝓpter hoc dr̄ ꝙ nō eſt in alio deo. Eadē aūt vt
pr̄nitas/eſt coplete indiuiduationis principiū/pſeꝫ
diſtinguēs ab alijs indiuiduis nāe diuine. Et ſic nō
eſt in alio indiuiduo. ſed tantū in ipſo pr̄e. Uñ nihil
ꝯ nos hñt gentiles ex rōne īdiuiduationis. Quod ſi
vellēt īdiuiduationis rōnē completā deo vt ſic attri
buere. ⁊ eſſentie diuine ſub ſua ꝓpria rōne: vt vꝫ ſic
eſſet dei indiuiduatiua ꝙ ipm ab omni ſuppoſito in
diuidualr diſtīgueret ī eadē nā. negaret ſctūs Tho.
eſſentiā ſic eſſe indiuiduationis pncipiū.

Ad con firma / tioné.

¶ Ad cōfir
mationē vō dr̄ ꝙ Ferrarīēſis accepit indiuiduū cōit
ꝓ īdiuiſo in eſſe ſm formā ſignificatā ꝑ terminū. At
hoc nō ſufficit ad pfectā indiuidui rōnē: ſed opꝫ eſſe
indiuiſum vltima indiuiſiōe ſm vltimā formā indi
uiduatiuā. vt ſupra ſepius eſt oñſum. accipiēdo diui
ſionem in diuinis pro diſtinctione. Sic. n. ſola perſo
na in diuinis dicit quid indiuiſum.

¶ Tria q̄ reliqua ſunt argumēta ꝓ parte falſa in
principio qōnis producta diſſoluūtur. Cap. xix.

Ad ter tium.

Ad tertiū dicēdū ꝙ accipiēdo ſubſtātiā ꝑ ſe ſub/
ſiſtere/vt ly ꝑ ſe diſtinguit ꝯtra ꝑ aliud vt eſt
totū ⁊ diſtinctū ſaltē ſm modū ſignificādi. vt ſupra
ad tertiū opinātis declaratū eſt. nec eſſentia nec ali/
qd abſtracte ſignificatū in deo ſignificat formalr vt
ꝑ ſe ſubſiſtens. cū qđlibet tale ſignificet ꝑ modū par
tis formalis. Sꝫ nec aliqd cōe cōcrete ſignificatū eſt
ꝑ ſe ſubſiſtēs hoc mō. qa nō ſignificat vt diſtinctū. qđ
tñ reqrit adeſſe ꝑ ſe tertio mō pſeitatis. qđ claudit
in rōne ꝑ ſe ſubſiſtentis pdicto mō accepti. Omne tñ
qđ eſt in diuinis/ſiue in abſtracto ſiue in ꝯcreto ſig/ i
ficet/eſt ꝑ ſe ſubſiſtens īdēptice/⁊ ob hoc pro tribus
realr ſubſiſtentibus in diuinis indiſtincte ſupponit: ⁊
illa ſunt ꝓprie indiuidua que in nā rōnali ſunt etiā
pſone. Cū ergo ſctūs Tho. dicit ꝙ eſſentia ſm ſeipāꝫ
indiuiduat quantū ad hoc qđ eſt ꝑ ſe ſubſiſtere: acci/
pit ꝑ ſe ſubſiſtere/pro nō eſſe in alio ſicut in ſubiecto:
nō aūt ſicut in toto/ex mō ſignificādi. ⁊ accipit indi
uiduari īproprie. ⁊ ob hoc addit terminū q̄ſi diſtra/
ctiuū. vꝫ ly (vt ita dicā) vt ex mō loquēdi exprimat
ꝙ ꝓprie dici non pōt indiuiduari ſm ſeipſaꝫ. Deus
igitur ꝓprie nō ſubſiſtit niſi vt ſuppoſitū ⁊ pſona. Sꝫ
ſicut nō eſt realr pſona vna ſꝫ treſ: ita neqꝫ ſubſiſtēs
⁊ indiuiduū vnū ſed tria. Qđ aūt pdicta vba intelli
gēda ſint de ꝑ ſe ſubſiſtēre ꝓprie ꝓut ꝯuenit toti/pꝫ
q2 pauloañ in eadē ſol. pmiſerat ſcūs Tho. ꝙ eēntia
dat ꝓprietatib⁹ ꝑ ſe ſubſiſtere qđ ipſa hꝫ ſm ſeipſaꝫ.
Manifeſtū eſt aūt ꝙ ꝓprietates nō hñt ab eēntia eē
ꝑ ſe tertio mō pſeitatis. qđ eſt eē diſtinctū. diſtīctio/
nem. n. hñt ex ꝓprijs rōnib⁹. ergo hꝫ ſm ſe vt eſſentia
eſt/ꝑ ſe ſubſiſtere. i. non eſſe ꝑ aliud vt ſubiectum. ⁊
hoc dat ꝓprietatib⁹. ꝑ ſe aūt ſubſiſtere iuxta tertiuꝫ
modū pſeitatis hꝫ deus ⁊ deitas inq̄ꝫtū pſona ⁊ vt
idē illi realr.

Ad q̄r/ tum.

¶ Ad quartū dicēdū ꝙ eſſe indiuiduū
cōtingit duob⁹ modis. vno mō idēptice. ⁊ h̄ mō eſſen
tia eſt īdiuidua: q2 eſt idē realr qđ pſone diuine: que
ſunt alio mō indiuidue. ſ. formalr: Et primuꝫ modū
expſſit ſctūs Tho. dū dixit ꝙ eēntia eſt īdiuidua ſm
rē: aliū vō dū dixit ꝙ nō eſt indiuidua ſm pdicatio/
nem. Cū. n. rō formalis īdiuidui ſit ꝙ pdicet de vno
tantū: ex h̄ ipſo aliqd nō eſt formalr indiuiduū ꝙ de
plurib⁹ pdicat. Argumētū aūt illđ cui rñdēs ſanct⁹
Tho. dicit inducta vba. ſupponit eſſe abſolute conce
dendum ꝙ diuina eſſentia ſit indiuidua idemptice.

Ad pri mā con firma / tioné.

¶ Per hoc autē pꝫ ad primā ꝯfirmationē: q2 hec nō
infrīgebat diffinitionē Boetij de pſona. Qđ Ricar
dus nō aduertit. Uñ ſctūs Tho. ꝑ pdictā diſtinctio/
nē oñdēs vtrūqꝫ doctorē verū dicere: latēter arguit
Ricardū ꝙ nō recte Boetiū impugnauerit. imo ꝙ
illū non ītellexerit: eo qđ Boeti⁹ loquut⁹ fuerit for/
malr ⁊ pfecte de indiuidua ſuba. Hoc eſt de ꝑ ſe ſub/
ſtente indiuiduo. i. incōicabili. vt exponit Sanctus
Tho. Diuina vero eſſentia nō formaliter ſed idem/
ptice ſolū ſit īdiuidua. ⁊ ob hoc eo ſolo nō verificat
fundamētū Ricardi quo nō deſtruit doctrinā Boe
tij. Nec ſanct⁹ Tho. in hoc defendit Riccardū ꝙ hñ
īpugnet Boetiū/ſꝫ in hoc ꝙ diffinitio ēt ſua quā dat
de pſona in vno ſenſu hēat veritatē. Qđ. n. ſanctus
Tho. diffinitionē Boetij de pſona veneret: nō ſoluꝫ
ꝓdit articulus ſpecialis de ea. in quo ab omni eam
defendit calūnia. i. q. xxix. ar. i. verū ēt ꝙ vbiqꝫ eā in
auctoritatē adducit. imo. i. q. xl. art. iij. ī in eā repro/
bat falſaꝫ opinionē. ⁊ ſuā catholicā ꝯcſonē ꝯfirmat.
Uerū eſt tñ ꝙ magis appropriato vocabulo in diui/
nis vſus eſt Ricardus ꝑ ly incōicabile q̄ꝫ Boeti⁹ fe
cerit ꝑ ly īdiuiduū: q2 vt dicit. s. Tho. pmo. di. xxvi.
ar. i. hoc nomē indiuiduū non ꝓprie dr̄ in diuinis: q2
exprimit determinatū modū diſtīctionis qui eſt per
māꝫ. Sed loco eius ꝯuenientius dr̄ ibi incōicabile.
Hoc idē ꝯfirmat pma. q. xxix. art. iij. ad quartū. Sꝫ
hec dr̄a ex ꝓprietate vocabuloꝝ ſumpta / ī ꝓpoſito
nr̄o ſupponit: ⁊ eo mō quo rō īdiuidui in diuinis ſal
uat. ꝓcedit qđ nr̄a.

Ad ſe/ cundā.

¶ Ad ſcđaꝫ confirmationē dr̄ ꝙ
non omne incōicabile dr̄ indiuiduū. Nā ēt ſpēs non
eſt cōicabilis formalr vel ſaltē nō extra genus aut
differētiā ſuā. ⁊ tñ non ꝑꝑ hoc dr̄ abſolute īdiuidua.
ſed incōicabile plurib⁹ ſuppoſitis ſub ipē vel cōi/dr̄
indiuiduū. Deus autē ſignificat deitatem q̄ non eſt
pluribus ſic cōicabilis vt ſm eā multiplicent ⁊ diui
dant. Et ob hoc dr̄ incōicabile nomē Et multoma/
gis eſt īcōicabile/nomē quatuor lr̄aꝝ apud hebreos/
deū vt in ſe eſt ſignificās. Quia tñ deitas eſt cōicabi/
lis pluribus ſuppoſitis: nō pōt dici ſimpl'r incōicabi
lis/ſm ꝙ incōicabile ideꝫ ſignificat ꝙ indiuiduū in
diuinis. ſicut hoc nomen pr̄ eſt nomē indiuidui. Uñ
pꝫ ꝙ auctoritates inducte non obſtant ꝓpoſito nr̄o.
Licet. n. deus ſit incōicabilis ex pte nature: nō tamē
ex parte ſuppoſiti. vt ibidē dr̄ ad ſcđm.

Ad q̄n/ tum.

¶ Ad quītū
dicendū ꝙ (ſicut ſupra ad tertiū opinātis in fine di
ctū eſt) nō ē negādū ꝙ hec deitas ſit īdiuidua ſeipā
realr: ſecus formalr ⁊ cōplete: ſicut nec eſt formalr ꝑ/
ſona: ſed realr tātū. Qđ vō adducit in creaturis eſſe
indiuiduū in pſona ⁊c. dr̄ ꝙ non eſt ſile: q2 nō eſt idē
realr ipſi pſone/⁊ hꝫ cōpletā in hoc rōnē formalē in/
diuidui ꝙ de vno ſolo pdicat: nō tñ hꝫ rōnē copletā
ſuppoſiti niſi ſeparet. pura man⁹. quoꝝ tñ oīm oppo
ſitum ꝯuenire diuine eſſentie iā ſupra declaratū ſe/
pius eſt ſerioſe. qūo inquā ei cōperat rō indiuidui/
vel īdiuiduatiui pncipij. Sic igit pꝫ ex oīb⁹ pdictis
ꝙ hic deus nō eſt dicendus īdiuiduū nature diuine
preter perſonas diuinas. Et hec de prima queſtione
ſufficiant. De qua Benedictus deus. Amen.

¶ Proponitur queſtio: ⁊ ad partes productis ſingulis argumentis/ recitatur opinio cum fundamentis ſuis. Cap. primum.

Primo Queritur ſecūdo. Utrum hic deus vt diſtinguit̄ ſm rōnē a tribus perſonis q̄s fides ponit ſit ſuppoſitum aut pſona ſaltē incōplete ⁊ imperfecte. Et videt̄ ꝙ ſic. qꝛ omne qđ ex ſe ſubſiſtit/ eſt ſuppoſitum: ⁊ ſi ſit in nā intellectuali/ eſt pſona/ ſaltē incōplete. Sꝫ hic deus eſt ex ſe ſubſiſtēs in nā diuina. ergo ⁊c. pꝫ minor: qꝛ ſubſiſtere cōuenit ei/ cū ſit pfectio ſimplr: ⁊ nō habet illud a pſonis/ cū ſit abſolutū. ⁊ per ꝯñs prius ſm rōnē ei conuenit q̄ʒ pſone. ergo habet illud ex ſe. Maior aūt pꝫ quia ſuppoſitorū/ ⁊ in nā intellectuali pſonarū proprium eſt ſubſiſtere: ⁊ hoc eis primo ꝯuenit. ergo ⁊c.

Sed cōtra. ¶ In contrariū facit qđ nullus ſanctorū aut etiā illuſtrium theologoꝝ qui nos pceſſerint vſus eſt hactenus hoc mō dicendi ꝙ vꝫ hic deus preter tres ſit pſona imperfecte ſeu icōplete ⁊c.

Opinio noua. ¶ Pro determinatiōe huius queſtionis ſciendum ꝙ opinans qui ſupra. putans vniōnē primo fieri ratione ſubſiſtentie/ ⁊ in hoc Scotum ſequens (de quo in ſequenti queſtione agetur) coactus eſt ponere ꝙ vnio fieri poſſit ad hunc deum preter tres. Quia vero cōis conceptio Theologorum eſt ꝙ vnio nō poſſit fieri niſi in pſona vel ad perſonā. coactus fuit ēt ponere hunc deū eſſe perſonam p̄ter tres. Sed qꝛ ad hoc prima fronte ſeq videbat̄ quaternitas pſonarū: qđ ſancte trinitatis fidei aduerſat̄/ vt hoc apparēter euitaret. dixit hunc deū p̄ter tres/ eſſe perſonā incōplete ⁊ impfecte. Ad quā quidē ſuam poſitionē firmandā quaſdā rōnes lꝫ nō ordinare nec per modū rōnū ſed quaſi per modū declarationū inducit: vbi ptractat doctrinā quā ſanctus Tho. tradit. Tertia. q. ij. ar. ij. q̄rū pma talis eſt.

Prima ratio p opinione noua Illud cui cōuenit diffinitio pſone ⁊ hypoſtaſis iperfecte ⁊ incōplete eſt pſona ⁊ hypoſtaſis ēt iperfecte. Pꝫ hoc qꝛ diffinitio ⁊ diffinitū ꝯuertunt̄. ſicut ieſſe. ita ineſſe pfecto vel iperfecto. Sed huic deo ꝯuenit impfecte diffinitio pſone ⁊ hypoſtaſis. ſola enī incōicabilitas ſibi deeſt ad rōnē pſone vel hypoſtaſis. ergo ⁊c.

Secunda. ¶ Scđo. In ſuba p ſe ſubſiſtēte inuenit̄ duplex totū. vꝫ nā ⁊ ſuppoſitum ſeu hypoſtaſis: q̄ in intellectuali nā dicit̄ pſona: ſiue realr ſiue non realr pro diuerſitate naturarū iſta diſtincta ſint. Et nā habet rationē totius vt quo: pſona vero vt qđ. Tunc ſic. Qđ ſe tenet ex parte pſone vel hypoſtaſis vt diſtinguitur vt totū ꝯ totū/ pōt dici aliqualr pſona vel hypoſtaſis. Sed hic deꝰ ſe tꝫ ex pte pſone vt diſtinguit̄ ꝯ naturam. Diſtinguit̄. n. pſona ꝯ naturaꝫ in hoc qđ eſt totū vt qđ hñs naturam: ⁊ in ea ſubſiſtēs: que oīa cōueniunt huic deo vt eſt indiuiduū nāe diuine. ergo hic deus p̄ter tres pōt dici pſona lꝫ impfecte ratiōe ſupradicta.

Tertia. ¶ Tertio idē pbat ex eodē loco. eo ꝙ alr nō pt ſaluari qn ſctūs Tho. tertia vbi ſupra fuerit diminutus in querēdo in quo vnio nāe humane cū diuina fcā ſit. Cum. n. in diuinis tria (inqt) inueniant̄ in qbus ſiue in q̄ ſm ſuā analogam rōnē cōtingat fieri vnionē: vꝫ nā indiuiduū nāe. ⁊ pſona diſtīcta: vt ex ſupradictis (inqt) pꝫ. que lꝫ in deo nō diſtiguant̄ realr. ex hoc tñ ꝙ diſtinguunt̄ rōne nā ⁊ pſona/ ſic dr̄ ſm fidem vnio facta in pſona ꝙ eſſet hereticū tenere ꝙ facta ſit vel eſſe poſſit in nā: non pōt a doctoribꝰ in facta relinqui qđ an facta ſit vel eſſe poſſit in indiuiduo nāe. niſi hoc queſitū ſub aliqua predictaꝝ inqſitionū contineat̄ an vꝫ facta ſit in nā. aut an facta ſit in pſona. Diſtinguit̄. n. ⁊ hoc ab vtriſqꝫ ſm rōneꝫ: ⁊ cum ſit p ſe ſubſiſtēs: in eo pōt fieri vnio: ⁊ non ſicut in nā cuius vt ſic nō eſt per ſe exiſtere: ſed ſolū in alio vt tñ totū formale ex mō ſignificādi. ergo ſicut in pſona. Ne igit̄ ſctūs Tho. cū ceteris docto. veniat arguēdus ꝙ fuerit diminutus in tradēdo doctrinam iſtam: neceſſe eſt dicere ꝙ qōnem an vnio fieri potuerit vel facta fuerit in indiuiduo nāe ſeu in hoc deo clauſerit ſub ea quā ꝓpoſuit atqꝫ diſcuſſit. an vꝫ vnio facta ſit in pſona. ergo ſm euꝫ opꝫ dicere ꝙ hic deus eſt ſuppoſitū ⁊ pſona: licet imperfecte. vt dictum eſt.

No. 2°.

Quarta. ¶ Quarto ad idē arguit̄. qꝛ alr ſequeret̄ ꝙ pceſſus ſancti Tho. vbi ſupra ad probandū ꝙ vnio fcā ſit in pſona. eſſet inualidus. Dicit. n. ꝙ ſi vnio nāe humane nō eſſet fcā in pſona: nullo mō nā humana vniretur deo. Qđ pꝫ falſuꝫ cū poſſit vniri in hoc deo. ergo hic deus eſt pſona aliquo mō ſm ſanctū Tho. ⁊ ſilr idem ifert̄ ex illa maxima. s. Tho. quā tertia vbi ſupra. poſuit. vꝫ. Omne qđ ieſt alicui pſone ſiue ptineat ad nāꝫ eiꝰ ſiue nō. vnit̄ ei in pſona. quoniā ſi nā hūana aſſumeret̄ ad hoc deo p̄ter tres: nā humana eſſet in pſona diſtincta: ⁊ tñ non vniret̄ ei in pſona ſeu pſonalr primo. Unde opꝫ dicere ꝙ. s. Tho. hunc deū ſubſiſtētem p̄ter tres clauſerit ſub noīe pſone: ⁊ ꝯñr ſm euꝫ eſt aliquo mō pſona.

Quinta. ¶ Quinto arguit̄ ad idē ibidē ſic. s. Tho. tertia vbi ſupra. ꝓ eodē accipit ī deo. hñs naturā ſeu indiuiduū ⁊ ſuppoſituꝫ. itē ꝓ eodē ſubſiſtens ⁊ ſuppoſitum. vñ dicit ibi. ꝙ natura diuina dr̄ ſuppoſitum ſm ꝙ eſt ſubſiſtens. Cū ergo hic deus ſignificet hoc hñs naturā diuinā ⁊ p ꝯñs indiuiduuꝫ illius nāe ⁊ ſubſiſtēs in ea. ſequit̄ ꝙ poſſit dici ſuppoſitum ⁊ pſona/ lꝫ non cōplete: vt ſupra oſtenſum eſt.

Sexta. ¶ Sexto pbat̄ h̄ idē. Quia. s. Th. pma. q. xxix. ar. ij. ꝓ eodē accipit ſuppoſitū/ hypoſtaſim/ ſubſiſtētiā/ rē nāe ⁊ perſonā in intellectuali nā. Quicqd ergo pōt dici res nāe diuine/ pōt ꝯñr dici hypoſtaſis ⁊ pſona. Sed ſm. s. Tho. Tertio. diſt. i. q. ij. ar. iiij. ad ſextum: cū dr̄ Baruch. iij. Hic eſt deꝰ. ⁊ nō extimabor aliꝰ ab illo. ly deus ſupponit reꝫ nature diuine indiſtincte. ergo hic deus pōt dici ſuppoſitum ⁊ pſona. nō tamē complete ratione ſupradicta. Hec igitur ſunt fundamenta que inducuntur pro hac noua opinione.

Contra opinionem nouam. ¶ Contra nouam opinionē tres cōcluſiones producuntur: ad quarum inducendam firmitatē plurima prenotantur. Cap. ſecundum.

Nota. 1. Ueruntamen hec nouitas falſa eſt. Qđ vt meliꝰ deducat̄. pnotādū eſt primo ꝙ cū ſupra pbatū ſit nō dari indiuiduū aliqđ in diuinis p̄ter tres pſonas. non intelligit̄ qđ pñs. an vnū indiuiduū in diuinis ſit pſona p̄ter tres. lꝫ opinans hoc in ſuis rōnibus pmiſſis dari ſupponat: ſed ſolū querit̄ hic an hic deus vel vnus deꝰ numero ſit illo mō pſona: ſi abſolute cōſideret̄ qđ. Nihilominus ad hominē diſputando q ponit tale indiuiduū/ tractabit̄ qđ ſub ſuppoſitiōe illiꝰ falſi. Et ponit̄ triplex cōcluſio ꝯditiōalis.

Triplex concluſio ꝯtra opinantem. ¶ Prima. Si vnus deꝰ eſſet vnū indiuiduū p̄ter tres pſonas. non poſſet dici pſona ēt iperfecte. ¶ Scđa. Si vnus deꝰ eſſet indiuiduū ⁊c. eſſet pſona pfectiſſime p̄ter tres. ¶ Tertia. Si vnꝰ deꝰ ⁊c. iā eſſet in diuinis tantū vna pſona. ⁊ hec pfectiſſima. Et qꝛ prime due cōcluſiōes adinuicem ꝯdicūt. ⁊ ꝯñs tertie eſt impoſſibile abſolute. pꝫ ꝙ antecedēs illud implicat pariter ꝯdictionē/ ⁊ eſt impoſſibile abſolute. Ita ꝙ per declarationē ēt principalis intenti qōnis huius/ declarabit̄ premiſſe qōnis veritas q̄ʒ aperte. Et manifeſta erit negatiua tituli pncipalis huius qōnis/ vꝫ ꝙ hic deus vnus numero/ nullo mō pōt dici perſona preter tres.

No. 2°. ¶ Pro deductione igitur predictarum cōcluſionū ſiue perfecte ſiue imperfecte. prenotandū eſt 2° ꝙ perſona capit̄ multis modis: pretermiſſis ēt modis quibus ⁊ gramaticus vtit̄ pª vel 2ª perſona. ⁊ logicus dicit aliquē terminuꝫ ſupponere perſonaliter: quibus modis nomen perſone ad omne conceptibile ⁊ noiabile ſe extēdit. ſꝫ ſpecialiter capit̄ perſona primo ſm vſum grecorū prout ſignificat laruam qua in comedijs ⁊ tragedijs conſueuit ab aliquo laruato/ alius quiſpiam repreſentari. Unde ſic perſona/ dicta eſt a perſonādo: qꝛ mutat̄ ſonus vocis/ quā ēt ipſi greci proſopon appellāt. Et qꝛ tales perſone repreſentate cōiter erant hoīes famoſi ⁊ in opinione hoīuꝫ clari virtutibus aut potētia vel diuitijs ⁊c. iđ deriuatū eſt 2°/ vt ſm vſum eccleſiaſticorū pſona ſignificet aliquos dignitatē habentes Et pp hoc alique dignitates eccleſiaſtice dicunt̄ perſonatus. vt patet extra de prebendis. c. ad hec ⁊. c. de multa. ⁊ hoīes indignitatibus illis ſublimati/ ſpāliter vocant̄ pſone. 3° perſona ſumit̄ ſubſtantialiter/ pro eo vꝫ ꝙ ſubſiſtit in natura. non quacunqꝫ/ ſed intellectuali tantūmodo. Quo mō diffinit eam Boe. in libro de duabus naturis ⁊ vna perſona Chriſti/ dicēs ꝙ pſona eſt rōnalis nature indiuidua ſubſtātia. Et Ricardus de. S. Uictore ꝙ eſt rōnalis nature incōicabilis exiſtentia. Et quidā alij theologi. ꝙ eſt hypoſtaſis proprietate diſtincta ad dignitatē pertinēte. Et aduertendū ꝙ opinans tractans doctrinā quā S. Tho. affert. 1ª. q. 29. ar. p°. elicit ex ſol. 2ᵗ. ꝙ ſubſtātia indiuidua nō accipitur in diffinitiōe Boecij ad intentionē. S. Tho. ibi/ vt diſtinguit̄ ꝯ ſubſtantiā vniuerſalē: ſꝫ vt diſtinguit̄ ꝯ eſſentiā ſubſtātie/ tam vniuerſalē q̄ʒ particularē. hec. n. tñ (inquit) vocat̄ ſubſtātia prima/ ſuppoſitū/ perſona. Hoc aūt ſenſit ex eo ꝙ. S. Tho. ibi recitat quoſdaꝫ accipere ſubſtantiā poſitā in illa diffinitione pro hypoſtaſi. ad excludendā rōnem vniuerſalis ⁊ partis. Homo enim cōis nō eſt hypoſtaſis/ neqꝫ manus. Addi aūt volunt ly indiuidua/ ad excludendā aſſumptibilitatem/ que cōpetit nature ⁊ forme totius. ſicut humanitati Chriſti/ q̄ tñ vniuerſalis nō eſt aut pars. Et lꝫ iſta horum rñſio aut expoſitio patiat̄ multos defectus/ ⁊ precipue illū ꝙ natura humana in Chriſto ſit hypoſtaſis ſed nō perſona/ vt declarat̄ falſum eſſe. pot. q. 9. ar. 2°. ad 4ᵐ. nihilominus. S. Th. hoc ſolū ibi dicit ꝙ melius eſt dicere ꝙ ſubſtātia in illa diffinitiōe Boecij accipit̄ cōiter prout diuidit̄ per primā ⁊ ſcđam. Et per hoc qđ addit̄ indiuidua/ trahitur ad ſtandū pro ſubſtātia prima. hec ille. Et nō dicit ꝯ illā opinionē ꝙ per ſubſtantiā primā nō excludat̄ ſubſtātia vniuerſalis ⁊ ꝯñr rō vniuerſalis/ ſꝫ intēdit ꝙ nō excludat̄ ſolū per ly ſubſtantia. immo potius includit̄ ſicut magis cōe in rōne ſui minus cōis. Dicit enī ꝙ ſubſtātia cōiter accepta diuidit̄ per pᵃᵐ ⁊ 2ᵃᵐ. Et intelligit̄ diuiſione analoga. Excluditur aūt rō vniuerſalis per hoc totum qđ dico ſubſtātia indiuidua: ſicut excludit̄ per ſubſtantiaꝫ pᵃᵐ que per ly ſubſtātia indiuidua ī propoſito ſignificat̄. Et ꝯñr excludit̄ rō partis tam integralis q̄ʒ formalis ſm rōneꝫ ēt forme totius. Sicut ergo per ſubſtantiā pᵃᵐ excludit̄ ſubſtātia 2ª que eſt ſbīa vniuerſalis. vt pote ſuū oppoſitū. ita ēt per ly ſubſtantia indiuidua in diffinitiōe Boe. poſita excluditur ſubſtātia vniuerſalis directe. ⁊ indirecte ēt eſſentia vniuerſalis. qꝛ eſſentia vniuerſalis ad ſubſtantiam vniuerſalē reducit̄. Si aūt per ly ſubſtantia indiuidua nō excluderet̄ ibi ſubſtantia vniuerſalis. vt dicit opinās/ neceſſario ſequeret̄ ꝙ vel includeret̄: ⁊ ſic ſubſtantia vniuerſalis eſſet pſona/ puta homo in cōi. ꝯ. S. Th. vbiqꝫ. ⁊ precipue 3°. diſt. 5ª. q. 1ª. ar. 3°. pot. q. 9. ar. 2°. 7ᵐ. vbi dicit ꝙ ſm intentionē Boe. in lib. de duabus naturis per ly indiuidua ſubſtantia. excludunt̄ vniuerſalia a rōne perſone: vel diffinitio cōueniret alteri a diffinito. Cū aūt fateat̄ ibi opinās ſubſtantiā primā eſſe proprie ſuppoſitum ⁊ perſonā/ ⁊. S. Tho. dicat illā ſignificari per ſubſtātiam indiuiduā/ ſequit̄ ꝙ ſubſtātia indiuidua proprie ſignificet ibi ſuppoſitū atqꝫ perſonam. ⁊ ꝯñr a quocunqꝫ negabitur eſſe perſonā. negabit̄ pariter eſſe ſubſtantiā indiuiduā. ergo cuꝫ ipſe neget hunc deum preter tres perſonas eſſe ſuppoſitū ⁊ perſonā perfecte/ negare quoqꝫ dꝫ et non abſolute ponere aut affirmare hūc deum eſſe indiuiduū nature preter tres perſonas/ vt tñ facit. Unde merito in precedēti qōne eū impugnauimꝰ. Cuius tollerabilior fuiſſet error ſi (vt ex premiſſis a ſe cogebatur) dixiſſet eſſe indiuiduū imperfecte vel incomplete/ ſicut dicit eundem eſſe perſonam imperfecte vel incōplete. licet ⁊ hoc falſum ſit. vt paulo infra deducet̄.

No. 3°. ¶ Tertio eſt premittendū ꝙ eſſe perſonā ēt hoc vltimo modo quo perſonaꝫ Boe. diffinit/ cōtingit duobus modis. vno modo idēptice. Et ſic quicquid ēt abſolute dr̄ in deo eſſe ⁊ quocunqꝫ ſignificetur eſſe in eo realiter ēt intrinſece. eſt perſona. Unde nō ſolum hic deus. ſꝫ ēt eſſentia ⁊ eſſe/ ⁊ quicquid ei vere attribuit̄ ⁊ realr/ ſiue in cōcreto ſiue in abſtracto/ veraciter eſt perſona immo ⁊ perſone idemptice. ⁊ hoc perfectiſſime. qꝛ nihil eorū realr diſtinguit̄ ab oī perſona diuina. que pfectiſſime pſona eſt. Alio modo dr̄ ī diuinis aliqd eē vel nō eē pſona formalr. quo mō ſolū patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū dicimus eē pſonas diuinas: nō aūt eſſentiā vel eē vel attributa ſic dicimus eē pſonas: neqꝫ ēt dicimus hec eſſe pſonas p̄ter tres pſonas aut p̄ter duas aut vnā illaruꝫ perſonarū. qꝛ ſicut vni ita duabus ⁊ tribꝰ idē ſunt realr. Patrē aūt dicimꝰ eē pſonā p̄ter filiū/ ⁊ ſpūm ſanctū. ⁊ ſic tā filius q̄ʒ ſpūſſanctus p̄ter alias a ſe. nō aūt preter eſſentiā aut p̄ter deū vel hunc deū: qꝛ eſſentia aut deus nō dicūt aliqd pſonalr diſtinctū a pr̄e. ſicut neqꝫ dicimus ſortē eē pſonam p̄ter hoīem aut humanitatē ⁊ hmōi. qꝛ non pſonalr hec a ſorte diſtinguuntur. Hic ergo querimus de eſſe perſonaꝫ formaliter. non aūt idemptice tantum.

¶ Ueritas prime concluſionis pluribus rationibus confirmatur. Cap. 3ᵐ.

Probatur p° cōcluſio. His premiſſis pbat̄ pª cōclo. vꝫ ꝙ ēt ſi hic deꝰ eēt indiuiduū p̄ter tres/ nō eſſet pſona formalr ēt incōplete. cuius ꝯriū tā quo ad ipſaꝫ cōdi

Rō pª. rionalē q̄ʒ quo ad pres eius ſentit opināſ.ꝛ arguit
ſic p° ꝯ eū pro iſta ꝯdōnali. A quocūqʒ remouet for
male cōpletiuuū diffinitiōis/remouet abſolute diffi
nitum. Sicut a quocūqʒ remouet rōnale/abſolute
remouet hō. ita q neqʒ ēt imperfecte aut icōplete/
tale qd pt dici hō. Sʒ eē icōicabile eſt formale ꝯple
tiuū diffinitiōis pſone. hoc.n. ſignificat p ly ſbia idi
uidua ſm. S. Th. 1ª. q. 29. 3. 4m. idē pʒ p diffinitionē
Ricardi. ꝛ p hoc diſtinguit a nō pſona in nā ſbie/ꝛ
hoc remouet ab hoc deo cū ſit cōis tribꝰ. ergo abſo
lute ab eo ēt vt cōſideraſ ꝑter tres. ēt ſi vt premiſſo
mō ꝯſideraſ eſſet indiuiduum/remouet rō pſone ꝛ
eſſe pſonā/ita q neqʒ pfecte neqʒ iperfecte ſeu incō
plete pſona dici pōt. Sicut nullū aſ irrōnale dr hō
Euaſio. ēt incōplete. ¶ Forte dicet q formale in diffinitiōe
pſone nō eſt hoc tm̄/qđ eſt eē incōicabile. ſʒ h̄ totū.
ſubſiſtēs icōicabile: ꝛ qꝛ huic deo cōuenit pars huiꝰ
formalis. ſ. ſubſiſtēs. ꝛ pars alia ab eo remouet. ſ. eē
incōicabile/iō dr q eē pſonā cōuenit huic deo/ēt q̄
Impu- ad ſuū formale. ſʒ icōplete. ¶ Sʒ ꝯ. Illud qđ in diffi
gnatio. nitiōe aliqua ponit vt ꝯctū ab aliquo formali/non
eſt formale in ea p modū dr ie. de quo formali hic lo
quimur. ſʒ potiꝰ ſe hʒ p modū gn̄is i tali diffinitiōe/
ꝛ ꝯn̄r vt mal̄e. Sʒ ſubſiſtens ponit in p̄dicta diffini
tiōe vt ꝯctuʒ qđdā p hoc qđ dico incōicabile ſm ēt
itellectū opinātis. Cogit.n. dicere q ſubſiſtēs ſit ve
luti qđdā cōe ad ſubſiſtēs cōicabile qđ cōuenit eēn-
tie dei tā in ꝯcreto q̄ʒ in abſtracto: ꝛ ad ſubſiſtēs in
cōicabile qđ trinū eſt in diuinis quo ad relatiua/ꝛ
vnū q̄ ad abſoluta ſm eū ꝑter relatiua/ꝛ vnicū pro
ſingulis creatis ſbijs. Et ꝯn̄r vt oībꝰ pfectis pſonis
tam creatis q̄ʒ in creatis poſſit cōpetere pfecte rō
pſone/neceſſariū fuit i diffinitiōe ponere ſubſiſtēs/
nō qđcūqʒ/ſʒ incōicabile. Vn̄ incōicabilitas hʒ i ea
rōnē formalis ꝯhētis reſpectu ſubſiſtētis i cōi. ergo
ip̄a remota/remouet abſolute diffinitū. ¶ Scđo ad
Scđa. idē arguit. Eo mō quo aliqd ē pſona/diſtiguit pſo-
naſr a quacūqʒ alia pſona ſiue pfecte ſiue iperfecte
capiaſ. Sicut eo mō quo aliqd ē ſpēs diſtinguit ſpe
cifice a quacūqʒ alia ſpē. ꝛ eo mō quo aliqd eſt genꝰ
diſtiguit generice a quocūqʒ alio gn̄e. Sʒ nullo mō
eſt ꝯcedēdū hūc deū eē pſonaſr diſtinctū a tribꝰ ſiue
pfecte ſiue iperfecte. ergo pari rōne dʒ ab oībꝰ nega
ri hūc deū eē perſonā ſiue pfecte ſiue iperfecte ꝑter
tres diuīas pſonas q̄ pfectiſſime ſunt/ēt i eē pſone.
¶ Scđo arguit ſic ad idē. Si hic deꝰ eſt pſona (iper
Tertia. fecte tm̄) ꝑter tres. ergo i rōne pſone cōnumerabit
tribꝰ. Sicut.n. tres pſone in eſſe abſoluto nō faciūt
numerū/ſed in eſſe perſonā. ſic ēt hec nouiter noia-
ta pſona/illis cōnumerabit in eſſe pſone. ergo ſicut
abſolute claudunt ille ſub numero/vt dicanſ tres.
ita hac illis in eſſe perſone cōnumerata/ꝯcedendū
abſolute erit q quattuor ſint. ſʒ tres realr abinuicē
diſtincte/ꝛ perfecte i rōne perſone. alia vero ſm rō-
nē tm̄ a tribus diſtincta/et iperfecte rōnē pſone ha
bēs. Quattuor aūt dici pſonas q̄ocūqʒ/ꝛ eas ſm
rōnē tm̄ diſtigui. iplicat ꝯdictionē. qꝛ diſtictio pſo-
nalis ex hoc ip̄o q pſonalis eſt/realis eſt. Neqʒ alia
rōne potuit eccl̄ia cognoſcere vel iferre q i dīs ſint
tria realr diſtincta/niſi qꝛ per fidē tenere cogit q i
dīs ſunt tres perſone. Nō ſane g̃ dr aliqd i dīs hēre
rōnē perſone q̄ocūqʒ ꝑter tres pſonas bn̄dictas.
Quid prodeſt eccl̄ie bonus ſenſus opinātis/qn̄ illū
malis exprimat eloquijs/dū nomē ſm gramaticos/
Theologos ꝛ cōeʒ eccl̄ie vſuʒ diſtinctionē realē im-
portās in oī ſbia/iam cōicat realr indiſtincto ꝛ cōi?
Gaudebit Sabellius datū ſibi nūc auxiliū/quo nō
inepte cēſeat eloq. dū dicit perſonas diuinas eſſe ſm
rōnē tm̄ diſtinctas: nec cōuincet ꝯ ſapiētū cōem cō
ceptionē eſſe loquutus/dum dixit/perſonalē in dīs
diſtictionē/nō eē realē. ¶ Quarto ſic arguit. Sicut Quar-
cōcedit in diuinis q vnꝰ deꝰ eſt pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſſan- ta.
ctus. ita eꝯ cōcedit q pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſſanctus ſunt
vnus deus. Sʒ pp primū. cōcedit ēt q vnꝰ deus eſt
tres perſone. ergo ſi vnꝰ deus eſt vna perſona lʒ im-
fecte/pariter ꝯcedēdū erit pp 2am q pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſ-
ſctūs ſunt vna perſona. lʒ iperfecte. Ex quo vlteriꝰ
ſeqt neceſſario ꝯcedēdū q tres perſone pfecte/ſunt
vna perſona iperfecte. q̄ duo extremo loco illata/ca
tholicorū auribꝰ ſunt grauiſſima ꝛ iordinatiſſima.
¶ Quinto ad idē arguit ſic. In hac ꝑpōne. iſte deꝰ Quīta.
meꝰ ꝛ glorificabo eū ꝛc. ly deꝰ ſupponit p perſona
gramaticalr tm̄. ſʒ ſupponit pro hoc deo ſeu p vno
nūo deo tribꝰ cōi. g̃ hic deus cōis tribꝰ ꝛ ꝑter tres
diſtincte acceptas perſonas/nō eſt perſona niſi gra
maticalr. ergo nō realr/ēt iperfecte. Minor ē vera
ēt ſʒ opinantē/qꝛ ſupponit ſm eū pro eſſentia in cō
creto. Maior vō eſt. S. Th. 1. q. 39. ar. 8. ſi. ¶ Et ſi di Euaſio.
caſ q. S. Th. nō dicat tm̄ gramaticalr. lʒ dicat gra Impu-
maticalr ſeu gramatice loquēdo ꝛc. non euadit ar- gnatio.
gumētū ad Thomiſtā. qꝛ. S. Th. ibi dicit q lʒ ꝑno
mē demōſtratiuū gramatice loquēdo videaſ perti
nere ad aliquā certā pſonā: tn̄ quelʒ res demōſtrabi
lis. gramatice loquēdo perſona dici pt: lʒ ſʒ rei nāʒ
nō ſit. Et ſic ꝯcludit q iſte deus ſupponēs ibi p eēn
tia in ꝯcreto/ſm itellectū ēt opinātis ibi ar. 4°. ſup
ponit p perſona gramatice loquendo. qꝛ vʒ ſm rei
nām nō eſt perſona formalr. ēt iperfecte. Nō fuiſſet
aūt btō Tho. neceſſariū ad gramaticā recurrere/ſi
nō extimaſſet eſſe falſum q iſte deꝰ ſupponat p aliq̄
pſona ſm rei nāʒ ēt ipfecte pt̄ tres certas diſtictas.
¶ Et cōfirmat hec rō ſic. Sicut ſm opinātē hic deꝰ Confir-
cōis nō eſt perfecte perſona ſʒ iperfecte/qꝛ ſibi deeſt matio.
vna cōdōnū pertinētiū ad rōnē perſone. vʒ ip̄a icōi
cabilitas vltia. ita lapis aut aſinꝰ erit pariter iper
fecte perſona/qꝛ non niſi vna ſibi deeſt cōdō reqſita
ad perfectā perſone rōnē/q vʒ ſit rōnalis nāe. Sed
S. Th. pp defectū huiꝰ ꝯdōnis vult i loco allegato
q iſte lapis aut iſte aſinꝰ nō ſit perſona niſi gramalr
tm̄/ad modū quo ēt p̄dicaſ d oī cōceptibili/ēt ſi fue
rit ens rōnis. g̃ itētio ſua nō eſt q hic deꝰ ꝑter tres
ſit magis perſona formalr i dīs/q̄ʒ eēntia ēt i abſtra
cto ſignificata ꝛ qđcūqʒ aliđ q̄ulʒ dictum de deo.
imo neqʒ magis q̄ʒ qđcūqʒ accn̄s creature vel qđ-
cunqʒ ēt ens rōnis. q̄ oīa veritati ꝯſona / repugnāt
e directo noue huic inuētiōi. Sic igit pʒ ex p̄dictis
q nō eſt tollerādus aliquo mō ſʒ fidē talis modus
loquēdi q vʒ in diuinis ſit aliqua vna perſona pre
ter tres diſtinctas/etiam imperfecte.

¶ Scđa ꝯcl̄o rōnibꝰ pluribꝰ ſtabilit. Cap. 4m.

Nunc probat 2ª ꝯcl̄o vʒ q ſi hic deus eſt indi- Proba
uiduū/ē ēt perfecte perſona. Et arguit tur 2ª
ſic p° p ea. Oē qđ eſt perfecte idiuiduū rōnalis nāe conclu-
in dīs/eſt ēt perfecte perſona. Sed per opinātē hic ſio. p°.
deus ꝑter tres acceptas/eſt perfecte idiuiduū rōna
lis nāe in dīs. ergo hic deus p̄dicto mō acceptus ſm
eundem

eundē erit pſona perfecte. qđ tm̄ ipſe negat ſicut ve
negādū eſt ſm fidē catholicā. Maior pʒ. qꝛ cuicūqʒ
cōpetit pfecte diffi°/ꝯpetit pfecte diffinitū. Cū ergo
ſm theologos ꝛ ſm opinātē ſup pª. q. 29. i. i tit. illa
ſit optia pſone diffi° data a Boe. q vʒ pſona eſt rō-
nalis nāe idiuidua ſbia/ſeqt q id qđ eſt pfctē indi
uidua ſbia ratiōalis nāe/ſit pfecte pſona. vt maior
ꝑmit. Minor vō eſt opinātis. Cū.n. loquēs de hoc
deo cōi tribꝰ dicit q eſt idiuiduū nāe ꝑter tres pſo
nas/nūq̄ʒ ſe declarat q ſit iperfecte vel icōplete idi
uiduū/ſʒ ſemp loquit abſolute. Cū vō eūdē dicit eē
perſonā/ſemper addit ly icōplete vel iperfecte ꝛc.
vt ex hoc mō ꝑcedēdi/nō poſſit alr ad ſuā itētionē
dici niſi q hic deꝰ eſt abſolute ꝛ perfecte idiuiduū.
nō aūt abſolute ꝛ perfecte pſona ꝑter tres pſonas.
Euaſio. ¶ Sʒ forte dicet q de ratione perſone perfecte di-
cte/nō eſt quodcūqʒ indiuiduū ēt perfecte dictū/ſʒ
Impu- ſolū icōicabile. ¶ Sʒ ꝯ. Nō eſt negādū qn Boe. dif-
gnatio. finierit eā q̄ pfecte ꝛ ꝑprie pſona eſt. Et ſic hactenꝰ
loquuti ſunt oēs Theologi de ea ad illiꝰ itētionē. g̃
ſi d rōne eiꝰ perfcā/eſt icōicabilitas. neceſſe fuit hāc
icōicabilitatē in diffinitiōe ꝯplecti. Sʒ hoc nō fecit
niſi per vbū illđ idiuidua. ergo ly ſbia idiuidua nō
ſignificat niſi ſbiā icōicabilē: ita q cū explicet icōi-
cabilitas perſone per idiuiduationē/pʒ q priꝰ rōne
cōuenit indiuiduo ꝯpleto i ſpē ꝛ nā quale ē hic deꝰ/
q̄ʒ ꝯueniat perſone. Itē ſi ly indiuidua ſbia ſignifi-
caret ēt ſbiaʒ cōicabilē/iā eēt terminꝰ valde equo-
cus/qꝛ ad cōicabilē ꝛ icōicabilē ſbiā ſe extēdēs: ꝛ ſic
diffi° data eēt p equoca. Vl̄ neutrū iſtoꝝ eēt p° ſigni
ficās perſonā perfecte/ſʒ aliqd cōius. ꝛ ſic diffi° eēt
iperfcā/qꝛ per terminos cōes/nō diſtiguētes pſonā
ꝑprie dictā quā itēdit auctor ꝛ accipiūt oēs p̄nci-
palr ibi diffiniri/ab iperfecta quā nullꝰ hactenꝰ in-
troduxit i rerū nā. Vn̄ pʒ expreſſe q ſbia idiuidua
ibi dicit ſubſiſtēs icōicabile. Et ꝯn̄r ſi hic deꝰ ponit
abſolute eē indiuiduū ſubſiſtēs ꝑter tres/ponet ab-
ſolute ꝛ perfecte perſona. vt ꝯuincat hec rō p̄ncipa
Confir- lē ꝯcl̄onē p̄cedētis ēt qōnis. ¶ Et cōfirmat rō hec.
matio. Suba idiuidua poſita idiffinitiōe perſone eſt ꝑprie
1ª ſbia pª ſuppoſitū ꝛ perſona ēt ſm opinātē ſuper pª.
q. 29. 1. 2m. Cū ergo hic deꝰ ſit vere ſba idiuidua ſm
opinātē ſequit q ſit vere ꝛ ꝑprie ſuppom ꝛ perſona
ꝯ illū. Nec pt diſtiguere de ſbia pª cū ſit vniꝰ rōnis
i oībꝰ q̄ʒtū ad gn̄alē rōnē idiuiduatiōis cū nō ſit rō
equoca: vt dductū eſt. Itē ꝯfirmat idē auct̄e eiuſdē
2ª S. Th. 1ª. q. 40ª. ar. 3°. vbi ſic ait. Hypoſtaſis ſignifi-
cat aliqd diſtictū in dīs/cū hypoſtaſis ſit ſbia idiui
dua. Iſta ꝑbatio nulla eēt ſi nō oīs ſbia indiuidua
ſm. S. Th. ex itētiōe ēt Boe. ſignificaret qd diſtin
ctū/ꝛ ꝯn̄r icōicabile i dīs. vt ēt in qōne pª tactū eſt.
3ª Cōfirmat 3° qꝛ. s. Th. pª. q. 39. ar. 4°. dicit q qꝛ deꝰ
mō ſignificādi ſignificat hn̄tē deitatē ſeu deitatē vt
in hn̄te/iō hʒ q poſſit ſupponere p perſona. hoc nō
vr poſſe verificari niſi oē hn̄s deitatē formalr pſona
4ª ſit. Et cōfirmat 4° qꝛ. s. Th. 1. q. 3. 3. Ex hoc q forme
ſeparate p ſe idiuiduant ifert q ſint ſuppoſita ſubſi
ſtētia. Ex hoc aūt ſeqt q ſint perſone/cū ſint nāe rō
nalis. vt pʒ ex cōibꝰ. Si ergo h̄ deꝰ eſt idiuiduū ꝑter
tres. ſeqt q ſit abſolute pſona. Itē. q. 39. 2. c. arguit
idiuiduū. ergo ſuppom ꝛ pſona i dīs. ſi bn̄ inſpiciat.
5ª Idē elicit ibi ar. 1. 3m. ſi. Itē p°. d. 34. q. 1. i. 3m. oēʒ rē
ſubſiſtētē i dīs noiat ſuppoſitū nāe ſimplicis. Et in
corpore ꝑbat eēntiā eē idē qđ pſona i dīs ex hoc q
idē eſt i deo quo ē ꝛ qđ eſt. q̄ ꝑbatio formalis nō eēt
niſi oē qđ eſt/eēt formalr ꝛ abſolute pſona i dīs. Si
ergo hic deꝰ eſſet id qđ eſt ꝑter tres/eēt ēt abſolute
perſona ꝑter tres ꝛ nō iperfecte ſeu icōplete tm̄. vt
dicit opināſ. cū g̃ ꝯn̄s ſit hēticū. ſeqt q opinio illiꝰ
ēt ſit erronea. Itē. 3ª. q. 3. 2. 3m. iūcto argumēto pro- 6ª
bat nām eē perſonā ꝛ ꝯn̄r eē id qđ agit qꝛ in dīs eſt
idē quo eſt ꝛ qđ ē. Ex quo pʒ idē eadē rōne. Et i inu
meris locis eadē ſnīa a. s. Tho. reperit/vt nō ſit fu-
giēdi locus. ¶ Scđo p̄ncipalr ſic ad idē arguit. Ab 2°
ſolute ſeqt. Chriſtꝰ ſm q hō nō ē perſona/g̃ xp̄s ſm
q hō nō eſt idiuiduū. Sic.n. arguit ad veritatē. S.
Th. 3°. d. 10. q. 1. ar. 2°. qla. 2ª. loqt.n. de idiuiduo qđ
habet p̄dicari de toto ſubſiſtēte. q̄lis ē xp̄s. g̃ de tali
idiuiduo. ſ. rōnalis nāe hec ꝯn̄a abſolute bōa eſt. a.
nō ē pſona. ergo. a. nō ē idiuiduū. g̃ ex oppoſito ꝯn̄-
tis. abſolute ſeqt oppom an̄tis. vʒ. a. ē idiuiduū ſub-
ſiſtēs rōnalis nāe. ergo. a. eſt perſona. Cū g̃ ſm opi-
nātē. an̄s ſit verū de h̄ deo abſolute/erit ēt abſolute
verū ꝯn̄s d eodē. qđ tn̄ ē hēticū. g̃ ꝛ an̄s. qđ ē ēt ꝑpo
ſitū qōnis p̄cedētis. ¶ Tertio ad idē ſic arguit. S. 3°
Tho. 4°. ꝯ. ca°. 14°. ponit eēntiā diuinā eē q̄ſi p̄nci-
piū idiuiduatiōis hꝰ dei quē colimꝰ vt diſtinguit ab
oī falſo deo. ponit ēt ꝑprietatē perſonalē puta pr̄ni
tatē eē q̄ſi p̄nm idiuiduatiōis hꝰ pſone die. ſ. pr̄is. Ex
hoc aūt q eſſentia ponit ſic q̄ſi p̄nm indiuiduatiōis/
ifert q nō ē i alio deo. Et ex h̄ q pr̄nitas ēt ſic p̄nm
ponit idiuiduatiōis ſeqt q nō ſit i alia perſona. Eo
igit mō ſʒ. s. Th. quo aliqd ponit i dīs eē idiuiduū
ſiue rōne eēntie ſiue rōne rl̄onis/pōit eē icōicabile.
Sʒ per opinātē. hic deꝰ ꝑter tres ponit idiuiduum
perfecte rōne eēntie q̄ſi indiuiduātis illū. g̃ tale idi
uiduū erit icōicabile ꝑter tres. Sʒ idiuiduū icōica
bile rōnalis nāe ē pſona pfecte ēt ſm opinātē. ergo
hic deꝰ ꝑter tres erit pſona perfcē ꝑter tres. qđ eſt
hēticū. vel ſi nō erit icōicabile nō erit idiuiduū ꝑter
tres. qđ ē verū ꝛ ꝯcl̄o p̄cedētis qōnis ꝯ opinātē. Nō
aūt ſeqt aliqd incōueniēs ad. s. Th. ſʒ ſolū q ſibi cō
uenit rō idiuidui ꝛ rō pſone perfcē ꝑter nō deū. Eſt
.n. tres pſone ꝛ tria idiuidua idiſtincte. nō aūt vna
perſona ꝛ vnū idiuiduū ꝑter tres. Eſſentia.n. idiui
duat qdē deū ſʒ nō ſub vna rōne idiuiduatiōis ſed
ſub tribꝰ vʒ vt hʒ rōnē pr̄nitatis/filiatiōis. ꝛ ꝑceſſio
nis/q̄s ꝑprietates realr diſtictas idiſtincte ꝯtinet.
¶ Quarto ad idē arguit ſic. Cū dr i dīs eē vnū idi- 4°
uiduū ꝑter tres perſonas ly preter iportat quandā
exceptionē ꝛ excluſioneʒ q̄ſi dicaſ/ſine tribꝰ pſonis
ſeu nō cōnumerādo illđ i nūo triū pſonaꝝ. Tūc ar-
guit ſic. Vl̄ illa ſecluſio ſit tm̄ per itellectū ita q ca
pit tm̄ ex pte itellectꝰ. vel itelligit iueniri in re ſeu
ex parte rei. Si p° mō. tūc ſeqt q hic deꝰ ſic itellectꝰ
ſine perſonis. i. nō itelligēdo pſonas. eſt quoddā idi
uiduū perfcē ſubſiſtēs: ſʒ nihil minꝰ ē perfcē pſona.
cū. s. Th. ēt de ip̄a eēntia ſic arguat. 3. q. 3. ar. 3°. Eſt
ſubſiſtēs ſecluſis ꝑprietatibꝰ p itellectū. ergo pſona.
Et loqt d eē pſonā perfcē/qꝛ vult q remanet talis
ꝛ ſm talē rōnē i itellectu q̄lē ꝛ ſʒ q̄ʒ rōnē iudei itel
ligūt deū eē pſonā. Ex hoc aūt ifert ēt q valet iſta
ꝯn̄a ꝯ opinātē. Nō eſt perſona perfecte. ergo nō eſt
ſubſiſtēs. ergo nec indiuiduū in ꝑpoſito. Si vō acci
piaſ 2°. Tūc ſic arguit. Sicut ſe hʒ hic deꝰ ſm itel-
lectū ad hoc q itelligaſ perſona vna ſine intellectu

triū vł nō intellectis ꝑſonis trib⁹/ita ſe hʒ vt ſumit
in re ſm ſe ⁊ ſibi ꝓpria ſine ꝓprijs ꝑſonarū vt ſit ꝑſo
na ſine trib⁹ ſeu ꝑter tres.ſʒ ſi ꝯſideret hic de⁹ ſolū
ſm ea q̄ deo ꝯueniūt abſolute ⁊ non ꝯſiderent tres
perſone.remanet ī itellectu nr̄o nō ſolū ꝯceptus idi
uidui perfecti/ſʒ ēt perſone perfecte.vt pʒ per.S.
Tho.vbi.ſ.ergo ēt hic de⁹ ī ſe ſm ꝓpria ſumpt⁹,vt
a perſonis diſtīguit/ſi erit pfcē īdiuiduū ⁊ ſubſiſtēs
ꝑter tres/erit ēt perfcē ꝑſona. Nec pt ſe ſaluare ab
hoc inconuenienti opināſ.ſicut ſe ſaluat.s.Tho.cū
ſuis fidelib⁹ diſcipulis/hoc mō vʒ ꝙ nō ſit ī dīs illa
entitas ꝑter tres cui poſſit ꝯueīre vnitas īdiuidui
vel perſone/ſʒ neceſſario ꝯperit ſibi trinitas.lʒ ītel
lect⁹ nr̄ poſſit illā a ꝑſonis abſtrahere ſine menda/
cio per pªm operationē ītellect⁹/⁊ ſm h̄ ei attribuē
rōnē īdiuidui ⁊ perſone abſolute vt iudei ītelligūt.
Opināſ aūt pōit ꝙ ī dīs ſit talis vnitas ex pte rei
ꝑter tres.ex hoc aūt ſeqꝛ p̄dictū īcōueniēs.vt dedu
Quīto. ctū eſt. Quīto arguit ſic ad idē.Oīs perfectio ſim
plr̄ perfectiſſime deo ꝯuenit ſm rōnē formalē.ſʒ eſſe
perſonā eſt perfectio ſimplr̄/alš nō p̄dicaret ꝓprie
ī dīs ſʒ methapho.tm̄.ḡ pfectiſſime deo ꝯuenit. Sʒ
hic de⁹ ſm opinātē ē ꝑſona ꝑter tres.ergo deo ꝑter
Euaſio. tres ꝯuenit eē pfectiſſime ꝑſonā. Forte dicet ꝙ rō
ꝯcludit ꝙ eē ꝑſonā pfectiſſime ꝯuenit huic deo ꝑter
tres/rōne ei⁹ quo ꝑſona dicit pfectionē ſimplr̄.ſ.rō/
ne p ſe ſubſiſtētie:ſubſiſtit.n.ꝑter tres:nō aūt rōne
īcōicabilitatis vł diſtīctiōis quā pſōa icludit.Incōi
cabilitas.n.neqȝ pfectionē dicit neqȝ īperfectionē
Impugnatio. formalr̄.ſilr̄ neqȝ diſtīctio vt ſic. Sʒ ꝯ. Oē īdiſtin
ctū ē vt ſic qd īcōpletū ⁊ īperfectū.3º.d.5.q.1.ar.3º.
ex q̄ habet ꝙ nō poſſit dici vel eē ꝑſona vt ſic.Ergo
ad h̄ ꝙ eē ꝑſonā dicat vel īportet pfectionē ſimplr̄/
Euaſio. exigit diſtīctionē/⁊ nō ſolū p ſe ſubſiſtētiā. Sʒ di/
cet ꝙ iō indiſtīctū eſt īperfectū qꝛ nō ſubſiſtit.vt ibi
dr̄.qđ eſt verū ī creaturis de qbus ibi/ſecus in deo.
Impugnatio. pª 2ª Sʒ ꝯ.pº qꝛ loquit ad ꝓpoſitū diuinarū ꝑſonarū.
ergo ītēdit talia q̄ dicit de ꝑſona ēt ī eis verificari.
2º qꝛ loqt.đ ꝑſona abſolute.q̄ cū dicat ſubſiſtēs/opʒ
ꝙ dicat diſtīctū.Facit.n.s.Th.hāc ꝯn̄tiā. Indiſtin
ctū/ergo nō ſubſiſtēs/ſi bn̄ īſpiciat.ergo arguēdo ex
oppoſito ꝯn̄tis ad oppoᵐ an̄tis/ſeqꝛ.eſt ſubſiſtēs.ḡ
diſtinctū.Et ſic īplicat ponere nō diſtinctū p ſe ſub
Sexto. ſiſtēs. Sexto ſic ad idē arguit.qꝛ.s.Th.3ª.q.3ª.ar.
3º.dicit ꝙ eēntia ſumpta ſm ſe ſecluſis ꝓprietatib⁹
ꝑſonalib⁹ p ītellectū/erit ſubſiſtēs/⁊ p ꝯn̄s ꝑſona/qꝛ
in dīs(inqt ad 3ᵐ)idē eſt quo eſt/⁊ qđ eſt.q̄ſi dicat.
lʒ eēntia ſignificet vt quo/ē tm̄ qđ eſt.Et ſic erit ſubſi
ſtēs.⁊ ꝯn̄r ꝑſona ſi ſumatur p intellectū ſm ſe ꝑter
perſonas.Quāto magis igit ſi pariter ſm ſe ſumat
hic de⁹ nō p ītellectū tm̄.ſʒ ī re/eo mō quo dicit opi
nāſ/eū ſubſiſtere ꝑter tres/erit ꝑſona pfcē:cū ei nō
aduerſet modus ſignificādi.ſed ſit ipm̄ qđ eſt/ēt ſm
modū ſignificādi.Pʒ igit ex his oīb⁹ ꝙ ſi ponat in
diuinis indiuiduū p̄ter tres/neceſſariū eſt pone/
re vnaȝ perſonam perfecte ⁊ complete p̄ter tres
perſonas qđ erat 2ᵐ impoſſibile ex opinione illa/
tum:⁊ tota illatio eſt 2ª concluſio principalis. Con
ſequens aūt huius conditionalis concluſum ex po/
ſitione opinantis/eſt contra p̄ſentem ſuam poſi/
tionem/immo in ſe eſt hereticum.vt ⁊ ipſe nō nega
bit.ergo id ex quo ſequitur/qđ tamē ab ipſo tenet/
pariter eſt negādum ſm fidem.

Tertia dēiqȝ ꝯclō vnica rōe firmat. Cap.5ᵐ.

Probat nūc 3ª ꝯclō.vʒ ꝙ ſi vn⁹ de⁹ eēt vnū Probatur.3ª cōcluſio.
indiuiduū ꝑter tres.eēt ī dīs vni
ca ꝑſona/⁊ hec pfectiſſima.Arguit aūt ſic.Oē īdiui
duū p ſe ſubſiſtēs ꝯp̄hēdēs oīa eēntialia ⁊ pn̄ª idi/
uiduātia ſimul ꝯiūctoꝝ/ē ꝑſona vna ī q̄ vniūt ꝑſo
nalr̄ ſeu īdiuidualr̄ ⁊ ſm ſubſiſtentiā oīa q̄ ſic ab ea
ꝯp̄hēſa ſunt:⁊ ꝯn̄r illa ſimul ꝯiūcta nō hn̄t ꝓpriā
ꝑſonalitatē.Sʒ p poſitionē.hic de⁹ cōis trib⁹/ē idi/
uiduū p ſe ſubſiſtēs/⁊ ꝯp̄hendit de ſcđ oīa eſſentia
lia dei/vniteqȝ ſibi oēs q̄s fides ponit ꝑſonaꝝ ꝓprie
tates q̄ſi pn̄ª īdiuiduātia:⁊ nō ſolū vnita hʒ/immo
eadeȝ ſibi:ex hoc.n.ipo dr̄ trib⁹ realr̄ cōis/qꝛ eſt idē
ꝓprietatib⁹ eaꝝ.ḡ hic de⁹ ē vna ꝑſona.⁊ ꝓprietates
in ea ꝯp̄henſe cū nā/nō pn̄t ꝓpriā ꝑſonalitatē ꝯſti
tuere vel hēre/ad modū quo nec pn̄ª indiuiduātia
hoīeȝ ī xp̄o/ꝯſtituūt ꝓpriā ꝑſonā aut ꝓpriū ēt īdiui
duū.⁊ ſic remanet ī dīs vna tm̄ ꝑſona/ſtāte poſitiōe
opinātis.Maior h̄ rōnis ē.s.Th.3º.d.5ª.q.1.ar.3º.
Sʒ forte dicet ad eā ꝙ va eſt đ īdiuiduo ſubſiſtēte Euaſio.
diſtīcto:nō aūt de cōi. Sʒ ꝯ.tū qꝛ oē īdiuiduū eſt Impugnatio.
diſtīctū ⁊ īcōicabile.h̄ eſt.n.de rōne īdiuidui:vt in
pª qōne deductū eſt/⁊ ēt in ꝓbōne 2ᵉ ꝯclonis ī pn̄ti
qōne.tū ad hoīeȝ ēt.qꝛ oē ad qđ pt pº fieri vnio nāe
hūane eſt ſic ꝯp̄hēdens oīa eſſentialia ⁊ pn̄ª īdiui/
duātia ꝙ ipm̄ vnicū eſt ꝑſona:ea vero q̄ ſic ꝯp̄hē
ſa ſunt/ex hoc ipſo ptinent ad ꝑſonalitatē illi⁹ ⁊ nō
ꝯſtituūt ꝓpriā.vt maxīe apparet ī ipſa hūana nā ⁊
eiuſdē pn̄cipijs īdiuiduātib⁹ ī xp̄o.ſʒ p opinātē īdi
uiduū ſubſiſtēs ꝯp̄hēdens oīa eo mō quo dr̄ ī ma/
iori p̄dicta/ē tale ad qđ pt fieri vnio nāe hūane pº.
vt pʒ p eūdē vbi ptractat doctrinā quā.s.Th.tra/
dit 3ª.q.3ª.ar.3º.qđ tn̄.ī.p nos īpugnabit.ergo ⁊c.
Maior hui⁹ pſologiſmi pʒ per.s.Tho.3º.di.5ª.q.1.
ar.3º.vbi ex hoc qđ aliqd vnit ei qđ ꝯp̄hendit oīa
q̄ ſunt ī re/arguit eſſe vnitū ī perſona.⁊ eꝯ.ex hoc
ꝙ eſt extra id qđ ꝯp̄hēdit perſona/īfert nō eē vni
tū ī perſona/neqȝ vere et realr̄.ſʒ forte ſm ſilitudi/
neȝ ⁊c.Hāc.n.ſolā vnioneȝ.s.Th.ibi penit ad ꝯp̄e
hēdērē oīa/vt diſtinguit ꝯ vnionē ī nā ꝯp̄hēſa.Et
ſic pʒ ꝯclō hec 3ª ex cui⁹ veritate vna cū p̄cedētibus
validiſſime ꝓbat ꝙ an̄s earū que ꝯdōnales ꝯclōnes
ſunt/eſt falſiſſimū.Et ſic ꝯfirmata eſt ꝯclō ēt pn̄cipa
lis/p̄cedētis qōnis:q̄ eſt negatiua illius an̄tis.Qꝛ
n.ſeqꝛ ex eo(vt ī pn̄º qōnis hui⁹ ēt tactū eſt)īplica
tio ꝯdōnis ī pmis duab⁹ ꝯclōnib⁹ q̄ ad inuicē ꝯdi/
cūt.qꝛ vʒ ex eodē an̄te ſeqꝛ ꝙ idē eēt pfecte ꝑſona/⁊
nullo mō ꝑſona:⁊ iterū qꝛ ex eodē ſeqꝛ vnū īpoſſibi
le abſolute vʒ ꝙ ī dīs n̄ eēt niſi vna ꝑſona.pʒ ꝙ an̄s
illud implicat ꝯdictionē:⁊ eſt īpoſſibile abſolute.
Nūc ergo ſoluēda ſunt argumēta q̄ fcā ſunt ī pn̄º
ꝯ pªm ꝯclōnē vʒ ꝙ ſtāte poſitiōe opinātis/hic de⁹ nō
eēt ꝑſona īperfecte ⁊ incōplete/vt ipe dogmatizat.

Argumenta omnia in principio qōnis huius
inducta ſoluuntur. Cap.6ᵐ.

Ad pᵐ. Ad primū igit dicendū ꝙ diffiº ⁊ diffinituȝ pn̄t
duplr̄ ꝯſiderari. Uno mō prīo ītētionalr̄ ſeu
pro re:ſcđo mō ſcđo ītētionalr̄ ſeu p ītētiōe.Et prīo
qdē mō diffiº hʒ ꝯpletionē ⁊ pfectionē p reȝ q̄ ſigni
ficat.ſ.p dr̄iā ſm ſuū ꝯceptū formaleȝ quatenus res
eſt.puta diffinitio hoīs prīo ītētionalr̄ pficit ⁊ ꝯple
tur p rōnale ſm ꝯceptū ſuū formaleȝ quatenus res
eſt.Cū ergo remoto formali rei.non ſolū nō cōplere
ſeu

ſeu incōplete.ſʒ neqȝ ēt vllo mō remaneat res ipſa/
ſicut remoto rōnali ab hoīe.vllo mō remanet hō.pʒ
ꝙ remoto eo qđ ꝯplet formalr̄ p̄dicto mō rōnē ꝑſo/
ne/nullo mō remāet ꝑſona.⁊ ſic falſa eſt maior illa.
Et ex oppoſito ei⁹ vē īfert oppoſitū ꝯclōnis/vt fcūȝ
eſt prīo loco arguēdo ad pmā ꝯclōnē.Scđo aūt mō
diffinitio ꝯſiderat vt qđ dā totū ītegratū ex duabus
partib⁹ rōnis.ſ.gn̄e ⁊ dr̄ia.ſm ꝓprias rōnes ītētio/
nales ꝑut Ariſto.ſcđo poſterioꝝ docet venari ⁊ for
mare diffinitiōes ex gn̄e ⁊ dr̄ia.⁊ Porphiri⁹ ī libro
p̄dicabiliū dicit ſe velle tractare de p̄dicabilib⁹ ad
diffinitionū aſſignationē ⁊c. Pʒ aūt ꝙ tā Ariſto.
q̄ȝ Porphiri⁹ ī p̄dictis ſuis libris logicalib⁹ deter/
minabat de hmōi ſm logicas intētiōes. Et hoc mō
dr̄ ad maiorē ꝙ ſi īcōpleta ſit diffinitio p defectū.ſ.
alterius ptis.ipa quoqȝ res q̄ diffinit hʒ rōnē intē/
tionalē diffiniti pariter īcōplere:nō tn̄ dr̄ eſſe res q̄
diffinita eſt puta ꝑſona ꝯplete vel īcōplete.Aliud
eſt.n.hēre rōnē diffiniti vt ſic incōplete:⁊ aliđ eſt eē
reȝ q̄ diffinita ē īcōplete.Si.n.tollat altera pars dif
finitiōis nullo mō eſt res q̄ diffinit.eſt tn̄ aliquo mō
diffinitio vt ſic.qꝛ ei ꝯperit aliqd de diffinitiōe.Un̄
pʒ ꝙ ēt ſi minor eēt va/nō ꝓcederet argumentū.qꝛ
qō ē de re/an poſſit dici aliquo mō ꝑſona/nō aūt de
intētiōe diffiniti vel diffinitiōis vt ſic.Minor tn̄ ad
huc eſt falſa ſi hic de⁹ ſit īdiuidua ſbia rōalis nāe ēt
ꝑter tres accept⁹.Eſt.n.illa pfecta diffinitio ꝑſone.
Et tā auctor ei⁹ Boe.q̄ȝ defenſor.s.Thō.⁊ alij oēs
ſcolaſtici notā diminutiōis atqȝ paſſiue deceptiōis
īcurriſſent.ſi ly ſbia īdiuidua plurib⁹ modis accipi
poſſet/⁊ aliquo mō accepta/pfcē ꝑſonā.alio vō mō
īperfcē ꝯſtitueret:⁊ nūq̄ȝ iſtā multiplicitatē apuiſ/
Ad 2ᵐ. ſent.vt facere debuiſſent. Ad 2ᵐ dicendū ꝙ hūc
deū teneri ex pte nāe vel perſone pt ītelligi duobus
modis.Uno modo identice.⁊ hoc mō non magis
ſe tenet ex parte nature q̄ȝ perſone:aut econuerſo.
eo ꝙ ſit idem realiter/vt vna res ſimpliciſſima cuȝ
vtriſqȝ.Alio mō poteſt intelligi ſm ꝓprias ratiōes
qb⁹ nos deū defectiue ꝯcipimus. Et hoc mō negat
minor.Nā deitas ⁊ hic de⁹ diſtinguunt ex mō ſigni/
ficādi:ex quo ſequit poſtea diuerſa ēt ſuppoſitio vt
vʒ hic de⁹ ſupponat īdiſtincte p ſuppoſitis/⁊ poſſit
qn̄qȝ trahi ad ſupponēdū p determinata ꝑſona:nō
aūt deitas.vel qđcūqȝ abſtractū abſolutū ī dīs.Nō
diſtinguunt aūt ex re formalr̄ p vtrūqȝ ſignificata.
cū ſit ipa deitas.A ꝑſona vō formalr̄ diſtinguit hic
de⁹ ſm reȝ ſignificatā.Nā hic de⁹ ſignificat formalr̄
deitatē:ꝑſona vō diſtīctū ſubſiſtēs ī deitate.Un̄ pʒ
ꝙ hic de⁹ magis ſe tʒ ex pte nāe q̄ȝ ꝑſone:qꝛ ex for/
mali ſignificato qđ ī re eſt/⁊ nō tm̄ ex mō nr̄o ſignifi
cādi/q nihil ponit ī re/qđ tn̄ faciūt rōes formales/
lʒ aliqd ſupponat in re.Ad ꝓbōnē vō negate mino
ris dr̄.ꝙ lʒ hic de⁹ dicat qd totū ſicut ꝑſona/⁊ nō ſicͭ
nā/q̄ȝtū ē ex ipo mō ſignificādi:nō tn̄ dicit qd totū
oīb⁹ modis ſicut ꝑſona q̄ȝtū ad rē ſignificatā.qꝛ nō
dicit diſtīcte qd ſubſiſtēs īcōicabile ſicut ꝑſona. Si
cut dicit qd totū oīb⁹ modis ſicͭ nā q̄ȝtū ad rē ſigni/
ficatā.vt dcm̄ eſt. Et p hec eadē pʒ ſolº.ad 3ᵐ.Fal
Ad 3ᵐ. ſum eſt.n.ꝙ ī dīs ſit īdiuiduū nāe ꝑter tres ꝑſonas.
vt.ſ.ī pª qōne ⁊ ēt ī pn̄ti ꝓbatū eſt. Et ſilr̄ negat ꝙ
in hoc deo poſſit fieri vnio prīo ꝑter tres.fieret.n.ī
nā.qđ eſt īpoſſibile.⁊ de hoc.ī.in 3ª.qōne.Et iō neqȝ
s.Th.neqȝ alij doctores ſunt diminuti nō q̄rētes an

vnio poſſit fieri ī hoc deo ꝑter tres.imo ſapit hēſim
iſte titul⁹ dū ſupponit aliquē eē deū ſubſiſtēte ꝑter
tres ꝑſonas dīas.ꝯ cōeȝ modū loquēdi ecclie quo cū
Jo.⁊ Paulo martirib⁹ dicimus.nobis nō eſt aliꝰ
dn̄s niſi vn⁹ de⁹ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs.⁊ ꝯ ſimbolū q̄
credimus in vnū deū pr̄eȝ filiū ⁊ ſpūſſctūȝ.vt.ſ.de/
ductū eſt.Un̄ pʒ ꝙ opinio potius eſt ſuperflua.imo
periculoſa ī his ꝓbis ſuis. Et oīa incōueniētia que
opinio īducit ſi nō ſic dicat vt ipa determinat ꝙ vʒ
hic deus ſit ꝑſona incōplete.īferūt directe ꝙ nō in/
cōplete ſʒ pfcē hic de⁹ ſit ꝑſona ꝑter tres:đ ꝑſona.n.
ꝯplete ⁊ pfecte in ꝓceſſu ſuo loqꝛ.s.Th.vtrobiqȝ/aſ
ſignās pfectā rōnē ꝑſone in q̄ ſola potuit vnio fieri.
Et de perſona perfecte ſumpta formauit illā maxi
mā.Oē qđ ineſt alicui perſone.ſiue ptineat ad nām
ei⁹ ſiue nō/vnit ei in ꝑſona.Fuiſſet aūt valde dimi/
nut⁹.s.Th.⁊ trūcatā tradidiſſet doctrinā:nunq̄ȝ
aperiēs hūc duplicē modū accipiēdi perſonā/dupli
cē modū vniēdi in ꝑſona.pº vʒ ⁊ ſecūdario.ſtando
ſemp.ī.limites vniōis in ꝑſona:⁊ inualidus fuiſſet
ꝓceſſus ei⁹ ſup hac in nix⁹ equocatiōe.Ex quo pʒ ꝙ
dū vnā fingit diminutionē opinio vt vnā chimerā
erigat qua tollat ꝯficta diminutio.plures.s.docto/
ri diminutiones īponit.Sʒ ſublata chimera/nulla
prorſus inuenit in.s.Th.doctrina.apparens vel in
minimo diminutio.vt viſum ē.⁊ p hec ſatiſfactū eſt
ēt 4º argº. Ad 5ᵐ.dicēdū primo ꝙ argᵐ validiſſi Ad 4ᵐ.
mū eſt ad probādū ꝙ ſi dat vnus deus p ſe ſubſiſtēs Ad 5ᵐ.
ꝑter tres(vt ꝯfingit opinio)opʒ de neceſſitate dice
re ꝙ eſt vnū ſuppoſitū ⁊ vna ꝑſona ꝯplete ⁊ pfecte
ꝑter tres.qđ tn̄ eſt hereticū. Pʒ aūt id ſeq p factuȝ
hoc argᵐ.tū qꝛ.s.Th.nō ſolū loco allegato in argu
mēto ſʒ ēt.3.q.3.ar.tertio.īfert abſolute ꝙ nā circū
ſcriptis p intellectū proprietatib⁹ ꝑſonalibus erit
aliqd ſubſiſtēs/⁊ p ꝯn̄s ꝑſona. Et ꝓbat ꝯn̄tiā.qꝛ eſt
in nā rōnali.nō aūt ꝓbat eā p ly circūſcriptis alijs/
vt opinio ꝯtēdit effugere.Illud.n.facit ad inferen/
dū ꝙ nā ſit ſubſiſtēs/nō aūt ad īferendū ꝙ ſi eſt ſub/
ſiſtens ſit ꝑſona:vt ibi notaui.opʒ aūt ꝙ ītendat de
ꝑſona ꝯplete dicta.tū qꝛ ꝑſona īcōplete/nō dr̄ abſo
lute ꝑſona vel ſuppoſitū/ſʒ cū determinatiōe ēt di/
ſtrahēte.puta ꝑſona īperfecte.ſicut ethiops q abſo/
lute eſt niger/nō diceret abſolute albus/ſʒ cū deter
miatiōe.puta ſʒ dētes.tū qꝛ.s.Th.ibi ad ſcđm dicit
ꝙ in caſu dato.ſ.abſtractiōis ꝑſonarū relatiuarū.
remaneret vna ꝑſonalitas dei ad modū quo iudei
intelligūt.Judei aūt intelligūt de vna ꝑſonalitate
pfecta.Dicendū eſt igit ꝙ argᵐ cū militet ꝯ eū/nō
militat ꝯ.s.Th.qꝛ.S.Th.vult īferre ꝙ ſi nā ſit ſub
ſiſtēs:eſt ꝑſona ſʒ nūc qdē tres.ī caſu aūt abſtractio
nis/vnica.Et rōnē reddit.s.Th.vbi.ſ.ī ſol.tertij.
qꝛ qcqd ꝯſiderat ī dīs.ꝯſiderat vt ſuppoſituȝ ſubſi/
ſtēs.remotis aūt p intellectū rłonib⁹ remanet in cō
ſideratiōe ſuppoſitū.vt.s.Th.vba inducta ꝓtēdūt.
Abſolute ēt dicēdū eſt ꝙ ſi ē aliqd ī dīs vnū nūero
ſubſiſtēs ꝑter tres ꝑſonas/erit ēt ꝯn̄r vnū nūo ſup/
poſitū abſolute ⁊ non incōplete vel īperfcē tm̄/ꝑter
tres:⁊ ꝯn̄r vna nūero ꝑſona ꝑter tres eodeȝ mō.qđ
tn̄ eſt hēticū.Intēdit ergo.s.Th.ī vbis allegatis in
argº/ꝙ nā vt ſubſiſtēs eſt ſuppoſitū. Sʒ non dicit ꝙ
ſit vnū ſuppoſitū.ſicut nec eſt vnū ſubſiſtēs ꝓprie/ſʒ
tria.Et ꝙ dicat hoc ī ſingulari/nō deſignat ſingula
ritatē ſuppoſiti.ſʒ vnitatē rōnis ſuppoſitalis:quaſi

diceret ꝙ nā ſm ꝙ ſibi ꝯpetit ſubſiſtētie rō/ꝯuenit ēt rō ſuppoſitatiōis.ꝗ tū rō cōis eſt trib⁹. Et hec oīa ꝓcedūt de p ſe ſubſiſtēre.i.nō p aliō vt totū vt.ſ.in ſolu.2ᶦ opinātis declaratū eſt ī pᵃ qōne.quo mō eēntie vt ſic nō ꝯuenit ſubſiſtere/ſꝫ deo. Adhuc dici pt ꝙ ſubſiſtēs idem ſignificat ꝙ p ſe exn̄s:qđ eſt dicere p ſe hn̄s eē. Et ſm qdē ꝙ eē eſt actus eſſentie dr̄ eēntia dīa p ſe exiſtēs. ſꝫ vero ꝙ eſt actus ſuppoſiti/nō ꝯuenit eēntie ſubſiſtere neqꝫ huic deo niſi inq̄ꝫtū eſt idē ſuppoſito. Eſſe tn̄ dr̄ act⁹ eſſentie vt qua.ſuppoſiti vō vt qđ hꝫ eē.ꝛ hoc formalr̄. Idēptice.n.qcqd ē in deo ſubſiſtit. ¶ Et ſi dicaꝶ ꝙ.s.Th.1°.d.23ᵃ.q.1.ar.3°.dicit ꝙ deus eſt ſubſiſtēs.non aūt eſt perſona: eſſentia vō nec ſubſiſtēs. ¶ Rn̄deꝶ ꝙ.s.Th.ibi nō dicit ꝙ eēntia nō ſit ſubſiſtēs aut ꝙ de⁹ ſit ſubſiſtēs magis q̄ꝫ eēntia.ſꝫ dicit ꝙ eēntia vt ſignificaꝶ ,vt nā q̄dā/nō ſignificaꝶ vt ſubſiſtēs. Et rō ē/qꝛ ſignificaꝶ vt forma alteri⁹ p modū forme toti⁹.ꝛ vt id quo aliud eſt/nō aūt vt qđ eſt.lꝫ ſit id qđ eſt/ꝛ ſubſiſtēs idēptice. De deo aūt dicit ꝙ ſignificaꝶ vt ſubſiſtens.i.hoc nomē de⁹ ſignificat ipm̄ deū p modū ſubſiſtētis:qꝛ ſignificaꝶ.vt qđ eſt:ꝛ tale nō eſt pſona.i.p hoc nō ſignificaꝶ diſtīcte pſona aliq̄/ſꝫ oēs iportāꝶ idiſtīcte. Notādū tn̄ eſt ꝙ cōitas ſubſiſtētis eſt cōitas intētionalis ſicut ꝛ cōitas pſone. ꝛ cōitas idiuidui ꝛ hmōi. Lꝫ aūt deo ꝑter tres ꝯueniat p ſe eē qꝛ nō ē ī alio vt ſbo.ꝛ hoc pri⁹ ſm rōnē ꝯueniat deo q̄ꝫ pſonis vt ſic/ qꝛ pſone h̄ nō hn̄t niſi ex nā:p ſe tn̄ eē.i.ſeorſum pſonalr̄ ac diſtīcte/ꝛ nō p aliō vt totū/qđ iportat ipm̄ ſubſiſtere ꝓprie ſumptū/nō ꝯuenit p° deo ꝑter tres. ſꝫ ꝯuenit ꝑ pſonis:nō rōne hui⁹ vel illius pſonalitatis/ſꝫ rōne pſonalitatis vt ſic cōpletiue. Radicaliter aūt p ſe ſubſiſtere ꝯuenit p° eſſentie vt ſic.qꝛ ei prīo ꝯuenit ſm id qđ pmo cadit ī rōne p ſe ſubſiſtentis vt ſic.hoc inquā qđ eſt hēre eē nō ī alio vt ī ſbo.

Ad 6ᵐ.

vt dictū eſt. ¶ Ad 6ᵐ pꝫ ex.ſ.dictis/qūo ly hic de⁹ ſupponit qdē rē nāe q̄ idē importat qđ ſuppoſitū.ꝛ idē qđ pſona ī nā rōnali. Sꝫ nō ſupponit aliquā rē nāe aut aliqđ ſuppoſitū vl' pſonā ꝑter tres.ſꝫ ſupponit ꝓ trib⁹ indiſtincte. Et ſic itelligiꝶ verificari pro re nāe diuine auctas ſcripture q̄ iducta ē. Neqꝫ.n. de tali ſbo dū ſic idiſtīcte ſupponit ꝓ pſonis/pt ꝑdicatū reale ꝛ abſolutū ſic verificari rōne vnius earū/ qn ēt verificeꝶ de alia:qꝛ talia ꝑdicata ꝯueniūt ſbo dū ſic ſupponit/rōne nāe in q̄ pſone cōueniūt/imo ſunt idē.ſecus de ꝑdicatis itētionalib⁹.cuiuſmodi eſt eē cōe vel nō cōe. Quāuis.n.cōitas eēntie dīe ſit realis/qꝛ vnitas ēt realis ē:nihilomin⁹ inq̄ꝫtū iportat oppoſitū idiuidui vt ſic/aliqd ēt iportat itētionalitatis ſicut ꝛ idiuiduū/rōne cuius tale ꝑdicatū puta cōe/ſic ꝯuenit eēntie qđ nō pſonis. Quia igiꝶ rōne vnius ſingularis nāe/ꝑdicata realia abſoluta in dīs verificāꝶ de pſonis.ꝓpoſitio ī q̄ de deo vt ſupponit ꝓ pſonis ſaltē idiſtīcte talia ꝑdicanꝶ/nō eſt idefinita ſꝫ poti⁹ ſingularis.qꝛ lꝫ ſbm tūc ſupponat ꝓ plurib⁹:nō tn̄ vt pl'a ſunt.ſꝫ vt vnū nūo/qꝛ rōne vni⁹ nūo forme. Et qꝛ ēt ī h̄ oēs ꝯueniūt/dr̄ ſupponē ꝓ oīb⁹ ꝛ ſingulis diſtīctis/ꝛ determinate ꝓ oīb⁹ ꝛ ꝓ ſingulis. Nō ſic ſuppōit ly hō ꝓ pl'ib⁹ idiſtīcte realr̄/ imo ꝓ pl'ib⁹ diſtīctis diſtīcte ſupponit ꝛ rōe pluriū rā ſuppoſitoꝶ q̄ꝫ formaꝶ:nō tn̄ determinate ꝓ hoc vel illo/cū nō addiꝶ ſigᵐ diſtributiuū.ꝛ ob hoc ꝓpoſitio ī q̄ ſubijciꝶ ſine tali ſigno/reſpᵘ ꝑdicati cōis/eſt indefinita.i.ideterminata. ¶ Ad argᵐ fcūm ī pn̄°. qōnis.negaꝶ maior de ſubſiſtente ꝓprie dcō iuxta ea q̄ paulo an̄ ꝛ magis ī pᵃ qōne dcā ſunt. Et hec ꝯ rota hac 2ᵃ queſtione dicta ſufficiant.

Ad argumentū ī pn̄°.

¶ Proponiꝶ qō.ꝛ ad ptes ſingulis argumētis inductis recitaꝶ opinio cū motiuis ſuis. Cap.1ᵐ.

Queritur 3°. An vnio icarnationis poſſit prīo fieri ad hūc deū vt rōne diſtīguiꝶ a trib⁹ pſonis: ita ꝙ nō niſi 2ᶦᵒ fiat ad ipſas tres pſonas diſtinctas realr̄.inq̄ꝫtū inquā ꝯueniūt ī ipo vno nūo deo. Et vr̄ ꝙ ſic. Nā vnio q̄ ꝑ terminaꝶ ad aliqd vt ē p ſe ſubſiſtēs/pt terminari ꝑ ad ſingula q̄ p ſe ſubſiſtūt ꝑter alia p ſe ſubſiſtētia. Sꝫ vnio icarnatiōis tminaꝶ ad pſonā vt ē p ſe ſbſiſtēs.qꝛ n̄ vt ē icōicabil'. Incōicabilitas.n.n̄ ē nec° ꝓpria rō tminādi depēdētiā nāe ad pſonā ſꝫ ſbſiſtētia ſingularis.ꝗ vnio pt tminari ad qđlꝫ qđ ē ſubſiſtēs ī dīs ꝑter alia ſubſiſtētia. Sꝫ hic de⁹ eſt ſubſiſtēs ꝑter tres pſonas.neqꝫ.n.eēntia mē dicat ſubſiſtētiā a pſonis cū ſit de ſe hec ꝛ p ſe ſubſiſtēs/ſꝫ poti⁹ illā nā prehabēs/illis ꝯferr.vt elicitur a.s.Th.pot.q.9.ar.5°.ad 13ᵐ.ergo vnio icarnatiōis pt pmo terminari ad hūc deū preter tres perſonas. ¶ In ꝯtrariū ſatis facit cōis theologoꝶ ſenſus/hūc affirmādi modū abhorrēs/ꝛ cōis opinio/ꝙ nō niſi in pſona poſſit vnio icarnatiōis itelligi formalr̄ fieri. Et determinatiōes ꝑcedētiū qōnū qb⁹ efficaciſſime ꝯſtat nō eē affirmādū ꝙ ī dīs ſit vn⁹ nūo de⁹ q̄ſi vnū p ſe idiuiduū aut pſona pfecte vel iperfcē ſubſiſtēs ꝑter tres pſonas. Sꝫ ꝙ ē vn⁹ de⁹ ſubſiſtēs ī trinitate ꝛ nō ꝑter trinitatē:ſicut ē trinitas ſubſiſtētiū in vnitate nāe/ꝛ non ꝑter vnitatē.ita ꝙ fideliū aures hmōi aſſertiōes plurimū execranꝶ. ¶ Rn̄deꝶ ꝙ opinās de q̄ ī ꝑcedētib⁹ qōnib⁹ mētio fcā ē/p ꝑdicta ſua fundamēta q̄ ſupius ſunt euulſa/magis ruinoſā in fide fabricā erexit/aſſerēs ac mltiplr̄ ꝓbare ꝯtēdēs ꝙ vnio icarnatiōis poſſit ad hūc deū ꝑ terminari pt pſonas dīas/ita ꝙ ī tali caſu ad pſonas dīas nō niſi ſcđario terminareꝶ.ſicut mō ď facto ꝑus ad pſonā/ſcđario vō ad nāꝫ terminaꝶ. Conaꝶ aūt hāc ſuā nouitatē opinās erigere qbuſdā ſophiſticis rōnib⁹ q̄s inducit vbi ptractat doctrinā quā tradit.s.Th.3ᵃ. q.3ᵃ.ar.3°. Arguēs ſic ꝑ elicitiue.qꝛ ſicut depēdētia cālitatis ꝑ terminaꝶ ad hūc deū ſcđario vō ad pſonas/ita vnio pt ēt p ſe ꝑ tminari ad hūc deū/ꝛ tūc ſcđario terminareꝶ ad pſonas diſtinctas. Nō.n.vr̄ implicare hoc 2ᵐ ſtante ꝑ:qꝛ ſicut cāre ꝯpetit huic deo ꝑ rōne ſubſiſtētie/inq̄ꝫtū.ſ.eſt nā ſubſiſtēs (pſone.n.nō cauſant niſi inq̄ꝫtū hic deus/ꝛ p ſe ꝑ rōne nāe) ita cū ad ſubſiſtēs tmineꝶ vnio:poterit ad hūc deū ꝑ terminari.ergo ꝛc. ¶ Scđo. Si h̄ nō ꝯcedaꝶ/ maxie erit/qꝛ vr̄ tūc vnio fieri ī nā:qđ ē ipoſſibile. Sꝫ hoc nō ſeqꝶ. Nā lꝫ deitas ſit idē realr̄ ꝙ deus:tā ta tn̄ eſt iter hec dīa/vt deus dicaꝶ gn̄ans ꝛ gēitus nō aūt deitas.pari ergo rōne/immo magis pt dicē vnio ſic ad hūc deū terminari/vt nō termineꝶ ꝑ ad nām.ſꝫ ad ſubſiſtēs ī nā/qđ eſt indiuiduū nāe:ita ꝙ nullū icōueniēs ſequiꝶ ex hoc mō dicēdi ꝓp diuerſum modū ſignificādi. Oīa aūt ſunt ꝯcedēda in deo eſſe poſſibilia ex qbus nō ſeqꝶ icōueniēs abſolute. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Unio nāe ī pſona eſt poſſibilis in dīs. Sꝫ vnio ad hūc deū eēt vnio ī pſona/ꝑ qdē ī pſona icōplete/lꝫ excellētiori oī pſona creata.ſcđario vero

Opinio falſa.

Probatur p°.

Scđo.

Tertio.

in pſona/imo ad pſonas cōplete. Et ſic ex vtroqꝫ termino ſimul fiet pfecte vnio ī pſona. Ergo talis vnio pōt ~~iā~~ ſueniri. ¶ Quarto argr̄ auctē.s.Th.in illo 3° arti.exꝑmētis hāc vnionē ad pſonā incōplete/ꝛ illā que eſt ad perſonam complete/eē eiuſdem ratiōis aliquo°/ꝛ vtrāqꝫ ꝯn̄ter eē poſſibileꝫ per h̄ ꝙ bis diſiunctiue dixit ſubſiſtētiā vl' pſonalitatē eē terminū vel rōnē tminādi vnionē ī caſu q̄ p itellꝫ fiat abſtractio diſtīctaꝶ pſonalitatū ī dīnis. In 2ᵃ ēt ibi ꝑcedēte qōne arti.2°.pro eodē accipit q̄ꝫtū ad h̄/ſuppoᵐ ꝛ ſubſiſtens ī nā ꝛ pſonā ꝛc.nō alia rōne q̄ꝫ ſupradcā: qa vꝫ vtraqꝫ vnio eēt ī pſona/ꝛ ob~~ligatio~~ eiuſdē rōnis q̄ ad h̄ ꝛ ꝯn̄ter eque poſſis. Lꝫ ēt aliq̄lr̄ differrent: qa ea q̄ ꝯcede~~re~~ ab oīb⁹ de plano poſſis/ē ꝑ ad pſonā vel pſonas cōplete:ſcđario vō ad nāꝫ ſubſiſtentē cōeꝫ ꝛ ad pſonā incōplete. Hec āt ſi poneret/eēt ꝑ ad pſonā icōplete ꝛ ad ſubſiſtens: ſcđario vō ad pſonas cōplete.q̄ dīa nō tollit poſſitatē alteri⁹ modi vnionis. ꝗ ꝛc. ¶ Hec ſunt motiua ſatis friuola q̄ pro ſe affert opinās circa pn̄tis qōnis māꝫ.q̄ꝶ tn̄ nōnulla q̄ p modū declarationū/ꝛ vt poti⁹ tacitas obiones q̄ vere cōuincūt oppᵐ euitaret/ille ꝓpoſuit/nos p modū argumētatiuū formauim⁹:vt clari⁹ ꝛ facili⁹ tā arguendo q̄ꝫ ſoluendo/qđ falſum fuerit explodaꝶ.

Quarto

hoc ~~iēur~~

¶ Pro determinatiōe qōnis ꝑnotaꝶ prīo ꝯ Dur. vnionē icarnationis ad ūbū factā/nō rōne abſoluti ꝑ potuiſſe fieri/cui⁹ ēt motiuū ſoluiꝶ. Ca.2ᵐ.

Determinatio. N.ꝑ.

Pro determinatione igiꝶ pn̄tis qōnis/ꝛ deſtructiōe falſe opīonis pro q̄ ꝑmiſſa argumēta nūc vltio fcā ſunt. Cōſiderāduꝫ ē ꝑ ꝙ vnio incarnationis q̄ fcā ē/nō pōt eē fcā ꝑ rōne alicui⁹ abſoluti: qa ſtatiꝫ ſeq̄reꝶ ꝙ nō ad ūbū ꝑ tmiata eēt/ſꝫ ſcđario: ꝛ eque ad prēꝫ ꝛ ſpm̄ſcm̄. Nō.n.ꝯuenit alicui pſone rōne ei⁹ qđ ē oīb⁹ cōe/cuiuſmodi ē qđlꝫ abſolute dictū de deo:opꝫ ꝯn̄ter vt trib⁹ pſonis eq̄ ꝯueniat. Sic igiꝶ cū icarnatio nō ꝯueniat oīb⁹ pſonis/ſꝫ poti⁹ fcā ſit ad ūbū ſolū ꝛ vt diſtīguiꝶ a prē ꝛ ſpūſcō:opꝫ ꝙ rōe diſtinctiui atqꝫ diſtīcti: ꝛ p ꝯn̄s rōne relatiui ūbo cōueniat talē vnionē tmiare/vt ēt cōcedit cōiter ſcola Theologoꝶ.ꝛ ſpālr̄ Henric⁹ q̄li.13°. Et Sco. in 3° diſ. pᵃ ſi. Lꝫ āt p ſe ſubſiſtere ꝓut ly p ſe ſumiꝶ 3°ᵒ pſeitatis/ꝛ ꝓut ſumiꝶ ſꝫ ꝙ ē act⁹ ſuppoſiti/ꝛ ſilr̄ ipſa pſona vt dicat qd diſtinctū:qa tn̄ he rōnes ēt cōes ſunt: ꝯueniūt.n.oīb⁹ pſonis/nulla talis ex ſe ꝑ.i.ꝓpe ꝓprie ꝛ adeq̄re pōt eē rō tminādi hāc fcāꝫ vnionē ad ūbū. Sꝫ opꝫ ꝙ vnio iſta ſciſſima ſit fcā rōne ei⁹ qđ eſt ūbo ꝓpꝛiū.q̄ vꝫ ꝑ diſtīguiꝶ ab alijs pſonis dīnis. Lꝫ ꝑus ſꝫ ordinē rōnis ſit fcā rōne ſubſiſtētie/ꝛ magis remote: rōne ifinitatis eēntie. Ex h̄.n.iferꝶ ꝙ ſic pt fieri vnio nāe alicui⁹ create ad pſonas dīnas/ꝙ nō ad qđcūqꝫ ſuppoᵐ creatū.ꝗ ꝛc. Nō ſeqꝶ ꝗ ꝙ vnio iſta tmineꝶ ad oēs pſonas/ſꝫ ad illā ſolā cui⁹ ē hec determīata pſonalitas q̄ ē pſonalitas ūbi. Et de pᵃ qdeꝫ rōne q̄ vꝫ ꝑ occurrit ſꝫ ordinē itell's a cōiorib⁹ icipiētis ante hāc ꝓximā.s.Tho.itēdit dum 3°.d.5.q.1.ar.3.ꝛ 3ᵃ.q.2ᵃ. ar.2°.ingrit an vnio fcā ſit ī pſona rōne.ſ.pſonalitatis ī cōi:ꝛ vt pſona diſtīguiꝶ ꝯ nāꝫ ſꝫ rōnē formalē. Cōcluſa āt affirᵘᵃ talis q̄ſiti/ſatis ꝯſtat poſtmodū ꝙ rōe hui⁹ pſonalitatis ꝓprie tmiata ē hec vnio ad pſonaꝫ iſtā ad quā fides ponit tmiatā eē vnionē nāe hūane ſ.ad pſonā ūbi/ꝛ rōe ſue ꝓpe pſonalitatis. ¶ Ex his oīb⁹ ſeqꝶ ꝙ opīo Dur.quā exꝑmit.3°.d.2.q.2.quāꝫ alle̓at ēt opinās/vbi ptractat doctrinā.s.Th 3ᵃ.q.3ᵃ. ar.2°.ꝙ vꝫ vnio tmiata ſit ad ūbū rōne p ſe ſubſiſtētie/vt p ſe ſubſiſtētia ē qđdāꝫ abſoᵐ/eſt piculoſa. Ex ea.n.(vt.ſ.ēt tactū eſt) ſeqꝶ ꝙ ad oēs dīnas pſonas qb⁹ eq̄ ſbſiſtētia ꝯueīt/eq̄ ēt tmiata ſit vnio. Nō ꝙ

Opinio Dur. reprobaꝶ.

dē hr̄ticū eē/fideliū null's negaꝶ pt. ¶ Nec quēpiā dꝫ ad h̄ iductū argᵐ Dur.mouere.qđ tale ē. Unio fcā ē ad ūbū rōe p ſe ſbſiſtētie. Per ſe āt ſbſiſteꝶ qđdā abſoᵐ iportat cū dicat pfectiſſimū modū eēndi q̄lis nō ē relatiu⁹. tū qa Aug⁹ 5° de tri.dic̄ ꝙ oīs res ad ſe/ipaꝫ ſbſiſtit:q̄ꝫto magis de⁹: tū qa (vt addit opinās) s.Th.pot.q.9.ar.5.ad 13ᵐ dic̄ ꝙ ꝓprietates ī dīnis nō dāt eēntie p ſe ſbſiſteꝶ. Sꝫ eꝯ eſſentia p ſe ſbſiſtēs dat ꝓprietatib⁹ ꝙ ſbſiſtāt.vt ex his ſeq videaꝶ ꝙ vnio tminata ſit ad pſonā ꝑ rōe eēntial' ꝛ abſoluti. ¶ Ad h̄.n. rn̄deꝶ iuxta ꝑmiſſa ꝙ ſi itelligat p ſe ſbſiſtētiā abſoᶜᵃᵃ eē pⁿᵃ rōnē ſꝫ ordinē itell's/q̄ tn̄ ſic vnio fcā ē ad pſonā ꝙ nō pt fieri ad nāꝫ vtᶜ. veꝶ ē qđ dic̄. Et h̄ itēdūt auctes iducte. Si vō itēdat ſbſiſtētiā abſolutā eē pⁿᵃ ī.ꝓximā rōnē vnionis nāe ad quēcūqꝫ pſonā dīnaꝫ/ ita ꝙ hec ſola rō ſufficē pōaꝶ ad ipſaꝫ vnionē hūane nāe cū ūbo/hēſiꝫ ſapit poſitio ſua:vt dcm̄ ē. Et lꝫ relatiu⁹ eſſendi modus nō dicat vtᶠ pfectiſſimū eſſendi modū:relatiu⁹ tn̄ dīn⁹ pfectiſſimū pōit. Nō eſt ēt neceſſariū ꝙ vnio fcā ſit ꝓprie rōe oīs ei⁹ qđ dicit perfectionē:ſꝫ fcā ē ēt rōne ei⁹ qđ forālr̄ nec pfectionē dic̄ nec ipfectionē.fili⁹.n.rōe ei⁹ q̄ ab alijs pſonis dīnis ꝑ diſtīguiꝶ/nullā dic̄ pfectionē. Alioqn aliq̄ eēt ī eo pfectio q̄ nō eēt ī prē aut ī ſpūſcō. Sꝫ neqꝫ dicit ipfectionē. Sꝫ ſuppoᶠ ꝛ ꝯnotāt ifinitā pfectionē/cui etiā realr̄ idēptificaꝶ. Filiatio tn̄ dīna q̄ ſola ꝛ tota eſt rō vnionis nāe hūane ad ūbū/iportāt forālr̄ ifinitā pfectionē. Ex his pꝫ ꝙ auctes Aug.ꝛ.s.Tho.nō ifrigūt ꝓpoᵐ. Sꝫ de hoc ēt ifra ūba fient in notabili 3°. ꝛ in ſolu.vltimi argumenti in fine.

Motiuū Dur.

Ad motiuum Dur.

¶ Afferꝶ ſimul ac ipugnaꝶ opi. ꝓceſſus quo nitiꝶ in dīnis duplicē ſubſiſtentiā ſtabilire. Cap.3ᵐ.

Notādum eſt 2° ꝙ poſitio opinantis circa pn̄tē qōnē ꝯſiſtit ī h̄ ꝙ hic de⁹ eſt ſbſiſtēs ī nā dīna ſbſiſtētia eēntiali ꝛ abſoᵗᵃ.ꝑter tres pſonas q̄ ſbſiſtūt trib⁹ ſbſiſtētijs pſonalib⁹ realr̄ abinuicē diſtīctis: ab eēntiali vō nō niſi ſꝫ rōnē. Et lꝫ de fcō nō pōat vnionē eē fcāꝫ ad ūbuꝫ rōe ſbſiſtētie eēntialis.qđ tn̄ dogmatizat Dur.qꝛ tn̄ eēntialia ī dīnis ſꝶ pora pſonalib⁹ ſꝫ rōnē/pn̄t ēt p itell'm nrꝫ abſtrahi a ſbſiſtētib⁹ pſōalr̄.iō vult ꝙ nō ſolū ꝯſiderari poſſit eēntiale nō ꝯſideratis trib⁹ pſonalib⁹ diſtīctis. Et ꝙ ſi ſic eēt eēntiale ſine pſonalitatib⁹ diſtīctis q̄s fides pōit:ꝓut ꝯſiderari pt a nobis/poſſꝫ ad ipꝫ vnio tminari.vt docet ēt.s.Th.3ᵃ.q.3.ar.3.ꝛ 3°.d.5.q.2.ar.3. ſꝫ ēt ꝙ poſſit de fcō vnā tmiare vnionē/ꝯſiderato q̄dē alio ꝙ ſit ibi/ſꝫ nō ꝙ ꝑ tmiet:ita ꝙ abſtractio fiat ab opōne/nō ab eē. Et h̄ ēt ex ꝑcedētib⁹ ďducit/hito ꝓ ꝯſtāti ꝙ vnionis tmiatio ī dīnis fiat rōe ſbſiſtētie. ita ꝙ qcqd ibi ſbſiſtēs ē/ſiue eēntial' ſiue pſoʳ ſꝫ ꝙ cōcrete ~~ſigif~~ poſſit ꝑ vnionē termiare ſꝫ eū create nāe. Que qdē ſi fiēt ī eēntiali ꝑ cōcrete ſūpto/vꝫ ī h̄ deo/eēt ſcđario tmiata ad pſonas diſtīctas:qꝛ qcqd ꝯueīt deo realr̄ rōe abſoluti/ꝯueīt ꝯn̄ter ꝛ q̄ſi ſcđario pſonis. Sic eꝯ° cū tmieꝶ mō ad pſonā diſtīctā/tminaꝶ ſcđario ad nāꝫ:vt dicit.s.Th.3ᵃ.q.3ᵃ.ar.2°. Terminatio igiꝶ q̄ ī caſu ꝑ fiēt ad abſoᵐ pꝫ ꝓ phātaſiaꝫ opinātis:eēt ex h̄ pſonalis:qa fieret ꝑ ad ſbſiſtēs abſoᵐ qđ dic̄ eē pſonā incōplete:ꝛ fieret ſcđario ad pſonas q̄ vere ꝛ cōplete pſone ſūt. Eſſet tn̄ vnio altius rōnis ab ea q̄ ꝑ ad pſonā ūbi fcā ē. De qb⁹ tn̄ oīb⁹ ifra ſmo fiet ī ſolone tertij. ¶ Diſtīguit āt opinās ſbſiſtens in eēntiale ꝛ pſoˡᵉ. volens ꝙ h̄ de⁹ ſit p ſe ſbſiſtēs ſbſiſtētia eēnˡᶦ/ꝛ pfectiſſimo mō p ſe ſbſiſtēdi ēt ꝑter tres:ꝛ tn̄ nō ſit pfectiſſimo mō pſona vel ſuppoᵐ:qa vꝫ nō ē ſbſiſtēs ſbſiſtētia pſoˡᶦ q̄ ſolū ſbſiſtit pfecte dcā pſona. Nō declat tn̄ ipe q̄ ſit ſbſiſtētie pſonalis aut eēntialis

N.2.

q̄ vnificat

rō p̄pa. Sȝ tñ pbare nitit̄ q̄ ɜueniāt ī diuinis p ſe ſbſi
ſtens nō ſolū eēn̄ˡᵉ/ ſȝ et pſoˡᵉ. Quod qdē lȝ vez ſit ꝼȝ ali
quā rōnē: put īfra declarabit̄. Probōnes tñ illi⁹ ad h̄
iducte īualide ſūt ⁊ īefficaces: qa fūdāt̄ ī hoc falſo pn
cipio. Qd qd ē de rōne pſonalis vel idē illi/ ē et pſoˡᵉ. — Falſum prin^m.
Quod ē ꝼȝ de eē pſoˡᵉ foꝛ.alr put h̄ itēdim⁹. Eſſentialia
nāqȝ ſūt d rōe pſonaliū ī diuinis ⁊ eadē illis: q̄ tñ non
ſūt foꝛalr pſonalia. De rōe.n. pr̄is ī diuinis ē eē deū: ⁊
de rōe pr̄nitatis ē deitas: ⁊ ſic de alijs. Sup illo ḡ fal
ſo pn̄° fūdat pbōnē ſuā īefficacē talē. Perſonalitas ē — Pro ſla cōclone rō peccans.
pſonalis. ḡ ſbſiſtētia ē pſonalis. Probat āt ɜñtiā: qa
alias (inqt) pſonalitas nō ɜſtituet ſbſiſtēs/ ſȝ relatiuū
tm̄. Pȝ āt huc pceſſuȝ nullā apparētiā hr̄e ꝼȝ cū niſi
ex hoc q̄ ſbſiſtētia ē de rōe pſonalitatis. Uñ ſubdit.
Perſonalitas.n. ɜſtituit id qd ē ſba īdiuidua/ ſubſi
ſtētia ⁊ hypoſtaſis. Uñ ſeqt̄ q̄ idē ē dicē ꝼȝ eū ſbſiſtē
tia nō ē pſonalis ⁊ pſonalitas nō ē pſonalis: qa ɜſti
tuere pſonā ē ɜſtituere ſbaȝ īdiuiduā ī nā īrelluali.
Confirmat et cū mira vboꝝ ampli⁹ hoc ppo^m ſuū. — Confir° prima.
p qa ipſe (inqt) ē īrellere ſbaȝ īdiuiduā ī nā īrellua
li/ ⁊ nō īrellere ſbſiſtēs ī nā īrelluali. Coſtat āt (inqt)
q̄ ly ſba īdiuidua loco cui⁹ pōit ſbſiſtēs īpoꝛtat foꝛ
malr̄ pſonalitatē. Claudit ḡ pſonalitas ī ſe foꝛmalr̄
ſbſiſtētiā: nec oppo^m (inqt) eſt īrellibile. Cōfirmat
2° idē: qa niſi eēt trinitas ſbſiſtētiū nō eſſet trinitas
pſoꝝ/ ſȝ relatiuū hoc eſt ꝼȝ eē ad/ ⁊ nō ꝼȝ pſonalitates
qd ē alienū a fide. Sȝ (vt dixi) īualide ſūt iſte pba — Ad rōnes peccantē.
tiōes/ cū oēs fūdēt̄ ī dcō pn̄° falſo. Uñ ad rōnē negat̄
ɜñtia. Stat.n. pſonalitatē eē pſonalē: eſt.n. foꝛalitas
pſone/ ⁊ īcludē ſbſiſtētiā et foꝛalr ⁊ pſonalr: ⁊ tñ ſub
ſiſtētiā ipaȝ nō eē pſonalē: ſic̄ et īcludit eēn^aȝ ī ſui rōe
foꝛali/ ⁊ tñ nō ſeqt̄ q̄ eēn^a ſit qd pſoˡᵉ. Et ad pbōnem
negat̄ et ɜñā: qa ɜſtituit pſonā p ea q̄ de rōe ſua ſūt:
ſȝ hoꝝ aliqd ē relatiuū/ ⁊ aliqd abſolutū: ſic̄ ⁊ pſona
dīna ī rōne ſua claudit vtrūqȝ: ⁊ tñ nō ſeqt̄ q̄ abſo^m
ſit pſoˡᵉ vt pſoˡᵉ diſtiguit̄ ab eēntiali ꝼȝ rōnē ī diuinis:
ſȝ oē abſo^m ē eēnˡᵉ. et pari mō nō ſeqt̄ ī ppoᵗᵒ q̄ ſubſi
ſtēs ſit pſoˡᵉ. etiā multo min⁹ ſeqt̄ p illā pbōnē: qa.ſ.
ſbm pr̄nitatis ē ſba īdiuidua ⁊c. Sic̄ nō ſeqt̄. tale
ſbm ē de⁹. ḡ de⁹ ē qd pſoˡᵉ. Uñ negat̄ q̄ idē eēt dicē.
Subſiſtētia nō ē pſonalis ⁊ pſonalitas nō ē pſonalis:
q̄ȝtū eſt ex vi pcedētiū pbōnū. Et pbō peccat p idē.
Stat.n. q̄ ɜſtituē pſonā ſit ɜſtituē ſbaȝ īdiuiduā: ⁊
tñ de rōe ſbie īdiuidue ſic ɜſtiᵗᵉ ſit aliqd nō pſonale.
Et p idē pȝ ad p̄miā ɜfirma^nem. Cōceſſo.n. añte/ ne — Ad p^am ɜfirmationez.
gat̄ ɜña. Et cū ī pbōne dicit q̄ loco ſbie īdiuidue po
nit ſbſiſtēs/ dat īrelligē q̄ accipit hec vt ſynonima.
Qd negaret̄ a Dur. ⁊ ipe alr non pbat/ niſi foꝛte/ qa
vnū ē de rōe alt̄i⁹: q̄ pbō deriſibilis ē. Per hoc aūt q̄
affert pſonalitatē claudē ſbſiſtētiā/ nō hȝ pp^m ſuū: vt
ex dcis pȝ. Eodē mō pȝ ad ſcdaȝ ɜfir^nem: Neqȝ.n. — Ad 2^am.
ex trini^te ſbſiſtētiū ſeqt̄ q̄ ſbſiſtētia ſit qd pſonale/ vt
deductū ē. Ex eadē āt radice pȝ ſolō ad auct̄es ſc̄i — Probatio opi. p auctoritates.
Tho. q̄s ad idē pducit. tū ex p^a. q.40. ar.3. c. Ubi dic̄
q̄ pp̄etates pſonales nō īrelligūt̄ aduenire hypoſta
ſib⁹ diuinis. ſȝ ferūt ſecū ipſas hypoſtaſes. Et ī ſol. ſcdi
vbi dicit q̄ pr̄ ē ipſa pr̄nitate nō ſolū pr̄/ ſȝ etiā qs ⁊
hypoſtaſis. tū pot. q.9. ar.4°. vbi dicit q̄ pſona dīna
foꝛmali ſignatiōe ſignat diſtictū ſbſiſtēs ī nā diuina.
Pȝ.n. q̄ ex his auct̄atib⁹ nō hȝ ppo^m ſuū niſi ſup — Ad auctoritates.
poſito ſupꝛadcō falſo pn̄°. vȝ oē qd ē de rōne pſonalis
vl̄ idē illi: aut certe ſigatū p illō q̄cūqȝ mō ē et pſoˡᵉ.
Ex his.n. auct̄atib⁹ nō hēt̄ niſi q̄ eſſe ſbſiſtēs ē d rōne
pſone: ⁊ et pp̄etates dīne vt ~~idē~~ illi: nō āt q̄ ſit pſoˡᵉ — Opinantis placitū aliud ipugnat̄
vt pſoˡᵉ diſtiguit̄ ɜ eēntiale. Eodē mō ruūt pbōnes
qb⁹ nitit̄ īferre q̄ ſbſiſtē foꝛalr ſit magis pſonale q̄ȝ
eēntiale/ tū qa pſona (inqt) ī cōi īcludit ſbſiſtēs ī ſuo

foꝛali ſigtō: vt pȝ (inqt) ex diffōne Boetij: q̄ īpoꝛtat
in recto ſbaȝ īdiuiduā .i. ſbaȝ p^am/ quā ɜſtat eē ſubſi
ſtens. nā āt nō ſigt̄ ſbſiſtēs. tū qa ſbſiſtēs ī nā vt ſub
ſiſtēs bēt rōnē pſone: qa nō ſolū ſbſiſtēs diſtictū ē foꝛ
malr̄ ⁊ pfecte pſona: ſȝ et ſubſiſtēs cōe īduit quādaȝ
rōnē pſone/ q̄ȝuis īcōplete. vt ex hoc (inqt) ſig^m hēat̄
q̄ ſbſiſtē ⁊ hr̄e rōnē ſbſiſtētis: magis ɜuenit pſone q̄ȝ
nāe. magis ḡ ē foꝛalr pſoˡᵉ q̄ȝ eſſentiale. Et dr̄ foꝛalr:
qa radicalr ſbſiſtē ɜuēit magis ſeu p̄ eēntie dīne nō
pſone: ita q̄ ſi ſic loq liceat pſone dīne mēdicāt ſbſi
ſtētiā ab eēntia: ⁊ nō eɜ. cui⁹ oppo^m ē ī creaturis. hec
ex illo vbi.ſ. ~~Que~~ (vt diximus) nō pcedūt/ cū ī eodeȝ
falſo pn̄° fūdēt̄. tū et qa ſupponūt aliud falſuȝ ⁊.ſ. re
probatū vȝ q̄ ſbſiſtēs cōe ſit foꝛalr pſona īcōplete.

Nō eē a veritate vſqȝquaqȝ alienū q̄ ſubſiſtere
tā pſonalr q̄ȝ eēntialr ſumi poſſit.   Cap. 4^m.

Quāuis āt opinās nō bñ pbet q̄ ſbſiſtēs in
dīnis ſignificet qd pſonale: vt oñſuȝ
eſt. Nihilomin⁹ vez ē q̄ ſbſiſtē vno° ſumptū ē qd pſo — N.3°.
nale ī dīnis: alio vō mō qd eēntiale. Pro q̄ ſciēdū
ē 3° q̄ vt elicit̄ a.s.Th. pot. q.9. ar.3. ad 6^m. Et a cap.
2°. d.13. q.1. ad 6^m. Sco. 2° lo. Et ab Henr. q̄dli.3. q.
6. ar.2. Et nō negat̄ ab opināte vbi ptractat doctri
nā quā.s.Th. tradit.3. q.4. ar.2. ipm ſbſiſtē pōt capi
duob⁹ modis. put et.ſ. q.1. ad 2^m opinātis declaratū ē.
Uno° q̄ȝtū ad id a q̄ nomē īponit̄. ⁊ hoc mō ſbaȝ ſbſi
ſtere īpoꝛtat ipſaȝ ſbaȝ q̄ſi poſitā ſub ipſo ſuo exiſtere:
ſeu ipſi ſuo exiſtē veluti ſubiectā eē. Et lȝ ī deo cū ſit
ipȝ eē vnicū ⁊ ſimpliciſſimū/ nō poſſit eē aliqd qd ve
re ſubijciat̄ ipſi eē dei/ nihilomin⁹ ꝼȝ nr̄ȝ mo^m īrelli
gēdi poſſum⁹ accipe ſeoꝛſuȝ ipȝ eē dei p īrellȝ ⁊ ſbam
illi⁹ q̄ ſub eo exiſtētē ad modū q̄ ī reb⁹ creatis a qb⁹
dei cognē accipim⁹ īuenit̄/ vt ex hoc q̄ ſic ipi eē ſub
ſtat/ dicat̄ ſbſiſtēs. q̄ mō ſūptū ſbſiſtēs/ ⁊ ſigt̄ hñs eē/
⁊ īpoꝛtat qd eēnˡᵉ ī dīnis. Alio° capit̄ ſbſiſtēs q̄ȝtū ad
id ad qd tale vocabulū īpo^m ē ad ſignificādū/ ⁊ ſigt̄ p
ſe eē. i. nō p aliud. Hoc āt duob⁹ modis et accipitur.
vno° vt ly p ſe excludit ly p aliud vt ſbȝ. Et ſic ſubſi
ſtere ē ppū ſbie/ vt diſtiguit̄ ɜ accñs: īmo hoc cōplet
rōnē ſbie/ ⁊ ɜuēit et ptib⁹ ſbie tā foꝛalib⁹ q̄ȝ mālib⁹:
⁊ ɜuenit p̄ gñib⁹ ⁊ ſpēb⁹. Et hoc mō verificat̄ qd dic̄
s.Th. p̄. d.23. ar. p̄. ex intētiōe Boetij: q̄ ſubſiſtē p̄ cō
uenit ſbie ~~vere~~. Et ſic ſūptū ī dīnis ē eēnˡᵉ/ cōueniēs
oib⁹ q̄ ī deo vere eē īrelligūt̄ tā ī abſtracto q̄ȝ ī cōcre
to ſigatis. Alio° capit̄ p ſe ſbſiſtēs vt ly p ſe excludit
p aliud vt to^m īq̄ȝtū.ſ. nō ē ī alio vt ī toto cōpꝛehēdē
te oia/ nec alt̄i īrellit̄ q̄ūlȝ īniti. Et h̄ eſt ppe 3⁹ mo
dus pſeitatis poſit⁹ a Pho ī p̄ poſte. ⁊ ad dīna traſ
lat⁹ īpoꝛtat foꝛalr qd pſoˡᵉ ī cōi. Immo ex hoc q̄ ali
qd ē ſic p ſe et ī dīnis: opȝ nec° q̄ ſit pſo^a foꝛalr ⁊ ppe/
pfecte ⁊ cōplete. Et rōne hui⁹ p ſe ſbſiſtētie/ pſona ⁊
nō nā ī dīnis p̄ t̄miat vnionē. lȝ nō ſit pxia rō q̄re hec
pſona puta vbū t̄minet: Eſt tñ rō q̄re pſona q̄lȝ ⁊ nō
nā p̄ pt̄ t̄miare. Nō.n. pt̄ eā de⁹ t̄miare niſi q̄ten⁹ p̄
dcō mō ē p ſe ſubſiſtēs: ⁊ ɜñter q̄ten⁹ ē pfecte pſona:
vt pȝ 3^a. q.3. ar.1. ⁊ 3°. d.5. q.2. ar.3. Et de h̄ ſubſiſtēre
loqt̄.s.Th. p^a. q.29. ar.2°. dū dic̄ q̄ ſbſiſtētia idē ſigt̄
qd hypoſtaſ ⁊ ſupp^m ⁊ pſo^a ī nā rōnali. Et ñ ē vnica
ſȝ trina ī dīnis: ſic̄ ⁊ tria ſūt ibi ſuppᵗᵃ q̄ ſt̄ tres pſo^e.
Et hoc ſolo mō ſba īdiuidua poſita ī diffōne pſo^e ſigt̄
ſbſiſtēs. Sȝ ɜ hāc deter^nȝ d duplici ſbſiſtētia ſigt̄a — Obiec° prima.
p ly ſbſiſtēs vr̄ militat̄ doctrīa.ſ.Th. p̄. d.21. q.2. ar.1.
vbi vult q̄ deus ſigt̄ p ſe ſubſiſtēs/ nulla pſoꝝ diſtin
ctōe īrellecta. Et q̄ īrēdat d p ſe ſbſiſtēre diſticto ſeu
3°° pſeitatis: pȝ qa pp hoc q̄ de⁹ ſigt̄ p ſe ſubſiſtēs/ di
cit q̄ ei pt̄ addi ɜuenieēt h̄ dictio ſolus/ q̄ dictio exclu
dit ɜſoꝛtiū. Uñ pȝ q̄ ſigt̄ ſbſiſtēs excludēdo ɜſoꝛtiū
vere

vere: puta dđo. Trinitas ē ſolus de⁹. Qd āt ɜue^t deo nō
īrellecta diſtōne pſoꝝ/ ē eēnˡᵉ ⁊ nō pſoˡᵉ. ḡ ſubſiſtēs. i. p ſe
exñs 3°° pſeitatis/ nō ē pſoˡᵉ ſic ī dīnis/ gn ſit et eēntiale.
Rñdet̄ q̄ ī pdcā ppōne. Trinitas ē ſolus de⁹. eo mō — Solō.
q̄ vera ē ⁊ expōit̄ a.s.Th. p^a. q.31. ar.3. ad 2^m ly ſolus ex
cludit ɜſoꝛtiū diſtictoꝝ ī dīnitate/ nō āt diſtictoꝝ ī pſo
nalitate ſeu ꝼȝ pſonalitatē. Sȝ poti⁹ īcludit illa diſtin
cta lȝ īdiſticte. Dicit.n. q̄ ꝼȝ Aug. nō ē exponēda ppō
illa Apl̄i. Regi ſeclo ꝝ ⁊c. Soli deo ⁊c. de pſona pr̄is/ ſȝ
de ſola trinitate: q̄ ppō ꝼȝ ſenſuȝ ſilis ē pdicte. Trinitas
ē ſolus de⁹. Uñ nō ſeqt̄ q̄ ly de⁹ ſiget vnū diſtictū ſubſi
ſtēs: qd īpoꝛtat ens p ſe 3°°. ⁊ pſonalr tm̄ dr̄ ī diuinis/ ſȝ
ſigt̄ nāȝ dīnā ī trib⁹ ſuppoſitis ſbſiſtētē. Seu (qd idē ē)
tria ſbſiſtētia diſticta qdē/ ſȝ īdiſticte ſigt̄. Et poſſet ex
poni q̄.s.Tho. īrēderet q̄ ſiget mālr nō aūt foꝛalr tale
ſubſiſtēs: qa vȝ ſupponit īdiſticte p ſubſiſtētib⁹. Unde
s.Th. p̄ vbi.ſ. dic̄ q̄ ly de⁹ pdicat nāȝ dīnā vt nāȝ dīnā
⁊ nō vt ē p ſe ſubſiſtēs. Qd ē dicē ſigt̄ nāȝ dīnā foꝛmalr/
ſubſiſtēs āt mālr. Que ſigtio ſufficit ad verificādā illaȝ
ppōnē. Trinitas ē ſolus de⁹. Supponit.n. ly de⁹ p trib⁹
pſonis īdiſticte: vt ſepi⁹ dcm̄ ē. Sȝ tūc remanet du^m: — Obio 2^a.
qa q̄ ly de⁹ ſupponat p trib⁹ pſonis īdiſticte/ hoc hēt ex
eo q̄ ſigt̄ p mo^m ſbſiſtētis ⁊ vt ɜcretū. pōt aūt fieri obio
ſilis poꝛi de hoc noīe deitas. q̄ cū abſtractiſſimū nomē
ſit/ nō hȝ ex mō ſigandi/ q̄ ſuppōat p ſuppoſitis: īmo ea
excludit: ⁊ nihilomin⁹ ſigt̄ id qd ſbſiſtēs ē. Et cū poſſit
ei vere addi dictio excluſiua: puta dđo. Sola deitas eſt
īñᵗᵃ/ ſignabit ſubſiſtēs ſolitariū iuxta 3^m mo^m pſeitatis
excludēdo ſuppᵗᵃ ⁊ pſonas diſtictas: ⁊ ɜñr ſbſiſtēs et 3°°
pſeitatis erit eēnˡᵉ. Rñdet̄ q̄ lȝ deitas ⁊ hmōi abſtra — Sol. p^a.
cta dīna excludāt ex mō ſignandi ſuppoſita/ tā diſticte
q̄ȝ īdiſticte: qa neqȝ mālr neqȝ foꝛalr illa ſignant/ ea tñ
īpoꝛtāt idēptice. ⁊ ſic ſolū idēptice ſignant id qd ē p ſe
ſbſiſtēs/ vt et expmūt vba.s.Th. Et p ſuppoᵗᵒ ſic et ſup
ponūt/ q̄ñ v̄ificat̄ d eis aliqd ptinēs ad ſupp^m ī cōi: ſicut
ē ſubſiſtē: agē: ⁊ hmōi. Nō āt pt̄ ſic v̄ificari re^a ptinētiuȝ
ad hoc vl̄ illō ſupp^m: puta gñare ⁊c. ne foꝛte īrelligeret̄
diſtictio ī nā. Pōt ḡ ei ſic addi dictio excluſiua. put vȝ
īpoꝛtat idēptice tm̄ ipa ſuppoᵗᵃ: vt dcm̄ ē. Uel dđm ⁊ — Scda.
meli⁹/ q̄ nō q̄lȝ dictio ſignans ſbaȝ cui pt̄ addi h̄ dictio
ſolus ſigt̄ p ſe ſubſiſtēs 3°° pſeitatis. Sȝ illa ſola q̄ aliqd
ſigt̄ vt totū ⁊ cōpletū cōpꝛehēdēs alia/ ⁊ nō cōpꝛehēſuȝ
ab alio. Alioqn man⁹ eēt p ſe ſubſiſtēs 3°° pſeitatis/ cū
poſſit vere de ea dici q̄ ſola ē oꝛganū oꝛganoꝝ: ⁊ q̄ mē
bꝛū hñs policē ⁊ īdicē eſt ſola man⁹/ ⁊ h̄. Uñ in ppoſito
qa deitas nō ſignat̄ vt to^m ⁊ cōpletū ens/ qa nō/ vt qd ē:
īō ⁊c. Sȝ ly de⁹ ſigt̄ qdē hoc mō ſubſiſtēs: ſȝ nō vnū: īmo
pl̄a/ īdiſticte tñ ⁊c. Sȝ ⁊ arg^m hoc ita īpetēt opinātē: — Refleċtit̄.
ſic̄ ⁊ nos. tū qa eēn^a eēt aliqd īdiuiduū pter hūc deū aut
pter pſonas: ſubſiſtēt.n. eēntialr. tū qa eēn^a eēt et pſo^a
īpfecte: ⁊ ſic ī ea pari rōe p̄ poſſȝ fieri vnio ſic̄ ⁊ in h̄ deo
ſaltē realr. Nec obſtaret modus ſignandi/ cū qd ſit d re.
tū q̄: q̄lȝ pſo^a duplici ſubſiſtē^a ſubſiſtēt ⁊ foꝛte triplici: ꝼȝ
rōnē tñ diſticta. vna vȝ pſoˡⁱ ppa: ⁊ duplici vl̄ ſaltē vna
eēntiali cōi. vȝ nedū h⁹ dei/ ſȝ et deitatis. Que tñ a nl̄lo
dñr. Nō ſequit̄ āt h̄ īcōueniētia ex dcis a nob.ſ. q̄: ſub
ſiſtētia pſoˡⁱˢ ī dīnis īpōtat rl̄ōnē dīnā: vt nec ex deitate
pter rel̄ōnē/ nec ex rl̄ōne pter deitatē hēat pſo^a dīna q̄
pſo^a ſit aut ſupp^m aut ſbſiſtēs. Q̄ ſi rl̄ōnes p īrellȝ ſeclu
derem⁹/ remanēt vna pfectiſſima pſo^a dīna q̄lē ſolā iu
dei ⁊ gētiles īrelligūt: vt dicit.s.Th. 3^a. q.3. ar.3 ad 2^m.
Pro abſol̄ōne q̄ōnis due ponūt̄ ɜnes ⁊ totidē coꝛr^a.
Et ad p̄mā ɜnē due rōnes afferunt̄ īuicte.   Cap. 5^m.

His p̄miſſis/ p abſol̄ōne q̄ōnis pncipalis ponunt̄
due ɜnes cū pp̄ꝛijs coꝛrolarijs. Pꝛia igit̄ ɜ ta
lis ē. Per ſe ſubſiſtē abſoᵗᵉ ⁊ eēntialr ſūptū ad mēteȝ — Pꝛia ɜ.
opinātis/ nō pōt eſſe rō qua p̄ aliqd in dīnis terminet

vnionem ſeu aſſumptionē nāe create.   Coꝛrolarium.
Unio nō pt̄ fieri ad hūc deū p̄ pter tres pſonas acceptū — Coꝛrolarium.
ad mētē opinātis. Scda ɜ. Per ſe ſubſiſtē pſonale ī cōi — Scda ɜ.
nō pt̄ eē cā vel rō q̄ p̄. i. pxie vnio nāe create t̄miet̄ ad vnā
vel pl̄es pſonas dīnas: ſec⁹ p̄ ꝼȝ oꝛdinē īrell̄s. Coꝛrolariū.
Singule pſonalitates ſingulaꝝ pſonaꝝ pñt eē p^e. i. pxie — Coꝛrolarium.
⁊ cōplete p ſe rōnes qb⁹ vnio pdcā t̄miet̄ ad perſonas q̄ꝝ
ſunt. Probat̄ āt p^a ɜ p̄ ſic. Si per ſe ſbſiſtē eēntiale poſſȝ — Probatur p^a ɜ.
eē rō aſſumēdi nāȝ t̄miatiue/ cuicūqȝ ɜueniret p ſe ſbſiſtē
eēntialr poſſȝ p̄ t̄miᵗᵉ aſſūptōeȝ: ita q̄ vnio vere dicēt̄ ī eo
p̄ fieri. Sȝ eēntie dīne ɜuenit p ſe ſubſiſtē eēntialr/ ⁊ tñ nō
pt̄ in ea p̄ fieri vnio nāe create. vt pbat̄ 3°. d.5. q.2. ar.2°. ⁊
3^a. q.2. ar.1. ḡ ⁊c. pȝ maioꝛ tā rōe ei⁹ qd ē dicē hoc ē vel ſit
rōe h⁹ p̄. Cuicūqȝ.n. ɜue^t talis rō/ ɜue^t ɜñt ſic eē vl̄ fieri: q̄ȝ
ex rōne h⁹ qd ē eē p̄ t̄minū aſſūp^nˢ. Hoc.n. īpoꝛtat q̄ ī eo
p̄ vnio fiat ad quā t̄miat̄ aſſūptio. vt pȝ 3^a. q.3. ar.3. ad 2^m/
iūcto argᵗᵒ. Minoꝛ et pȝ: q̄ eēntia dei ē ipe de⁹ q ſubſiſtit
eēntialr. Sȝ dr̄ q̄ lȝ ſint idē realr: pp diuerſuȝ tñ modū — Euaſio
ſignandi eēn^a nō dr̄ ppe ⁊ abſoᵗᵉ p ſe ſubſiſtē ſicut de⁹ ⁊ h̄
de⁹. p̄. d.23. ar.3. c. ſic̄ nec gñare ei attribuit̄ ppe. p^a. q.39.
ar.5. ſic̄ attribuit̄ deo. ibidē art.4. Ex hoc āt ſeqt̄ q̄ neqȝ
dicet̄ eēn^a ppe t̄miᵗᵉ vnionē/ lȝ ſit idē realr deo t̄minanti.
Sȝ ɜ p̄: q̄ vbiqȝ.s.Th. abſoᵗᵉ ɜce^t q̄ eſſen^a lȝ nō ſignifi — Impugnatio.
cet̄ p modū p ſe ſubſiſtētis: ē tñ p ſe ſubſiſtēs. Et pȝ etiā ex
dcis: q̄ ē ſuba hñs eē per ſe. i. nō p aliō q̄ſi ſubȝ. ḡ ſubſiſtit
eēntialr. ⁊ magis ac pfecti⁹ q̄ȝ q̄cūqȝ ptes ſube/ cū ſit ipȝ
totū totalr ex pte rei. Lȝ.n. ſignat̄ p t̄minuȝ abſtractū ad
modū pncipij foꝛalis ⁊ vt q̄. hoc tñ nō obſtat qn d ducat̄ q̄
eēntialr ſubſiſtat. Et ɜñt q̄ poſſit ī ea fieri vnio nāe create
q̄ȝtū ad reȝ ſignatā ⁊ vt eſſen^a dei ē/ ſi tale ſubſiſtē eēntiale
poſſȝ eē rō t̄minādi vnionē pdcāȝ. Sȝ dicet q̄ eſt ſubſi — Euaſio.
ſtēs idēptice nō āt foꝛalr ex mō ſignādi. Sȝ ɜ qa modus — Impugnatio.
ſignandi vari⁹ tūc variat v̄itatē ppōnis/ q̄ñ ex eo pōit̄ rō
v̄itatis ipſi⁹ ppōnis: q̄ ī ppoᵗᵒ cū ſit p ſe ſubſiſtere qd nō tol
lit̄ ab eēn^a ī abſtractis ex mō ſignandi/ cū eoꝝ ppꝛiū ſit q̄
ſeipſis īdiuiduēt̄/ ⁊ ɜñt ſubſiſtāt. ſeqt̄ q̄ cū iſta ſit v̄a ppe/
eēn^a dīna ſubſiſtit/ iſta q̄ȝ erit abſoᵗᵉ v̄a. Eſſentia pt̄ ppꝛie
t̄miare vnionē/ ſi ſubſiſtē ē ppa rō t̄minādi. Et ſic īducta
pbō rōqȝ ɜuīcit pp^m nō obſtāte diuerſo mō ſignandi dei
tatis ⁊ dei ⁊c. Scdo ſic̄ nō obſtāte mō ſignandi ɜue^t non
ſolū deo ſȝ et deiᵗⁱ opari/ puta creat̄/ gubnare/ ⁊ h̄: īmo vt
pbat̄ 3^a. q.3. ar.2. et aſſumē/ put ē actio: ⁊ nō alia rōe niſi
qa ē ſubſiſtēs eēntialr: ita nō obſtāte diuerᵗᵉ ī mō ſignandi
īter deū ⁊ d̄itatē/ ſi ſbſiſtē eēnˡᵉ ē rō pciſa q̄ pſo^a dīna poſſit
aſſumē ⁊ t̄miᵗᵉ vnionē nāe create/ hoc ipȝ ɜuenit tā deo q̄ȝ
deitati. Qd tñ nō ɜcedit chꝛian⁹ eē poſſe de deiᵗᵉ loquēdo.
Sȝ dicet q̄ hec nō ē v̄a: eſſen^a creat niſi inq̄ȝtū ē idē deo — Euaſio.
creāti/ nō āt hȝ hoc ex mō ſignandi. Sȝ ɜ: q̄ modus ſi — Impugnatio.
gnificādi ad v̄itatē haꝝ ppōnū exigit̄. Alioqn hec eēt pa
rit̄ ɜcedēda eēn^a gñat īq̄ȝtū ē idē pr̄i gñanti: qd tñ nō ɜce
dit̄. Cōuenit ḡ creat̄ ipſi eēn^e īq̄ȝtū ē ſubſiſtēs ſubſiſtentia
eſſentiali ad mentē et opinātis. Nō ɜue^t āt ei gñare: q̄ nō
eſt ſubſiſtēs pſonalr niſi īq̄ȝtū ē idē pſone. Sȝ hoc ñ ſufficit
ad v̄ificādā ppōnē foꝛalr ſūptā/ put pncipalr dū ppoit̄
accipi dȝ. Uñ pȝ q̄ exēplū īductū de gñare nō ē ad ppo^m:
qa gñat̄ nō ɜuenit deo rōe ſubſiſtētie eſſentialis. Cōuenit
etiā deo ⁊ nō deitati: q̄ ex mō ſignandi ī cōcreto pt̄ ly de⁹
trahi ad ſupponēdū p certa pſona: nō ſic eēntia vl̄ deitas.
Nō.n. ſupponūt hmōi abſtracta niſi pꝛo ſignato ſuo foꝛali
cū excluſiōe ſuppoſitoꝝ ex mō ſignandi: ⁊ ob hoc eis vere
nō pñt attribui actiōes notionales. Nō ḡ negat̄ ab eēntia
gñare qa ſignificet̄ nō per modū per ſe ſubſiſtētis/ ſȝ tm̄ vt
quo. Sȝ qa cū hoc q̄ ſignat̄ vt quo: excludit̄ etiā pncipiū
gnōnis.ſ. foꝛa īcōicabilis pr̄is/ cū excludat ipm pr̄eȝ ſicut
⁊ alias pſonas. Nō excludit̄ āt pn̄^m foꝛale vnionis ſi ē ipȝ
per ſe ſubſiſtere eſſentiale: per hoc q̄ ſignat̄ vt q̄: vt dedu
ctū eſt. Uñ nō excludet̄ etiā hoc q̄ ī ea poſſit fieri vnio: qd

qa eſt ĩpoſſe:erat ẽt ĩpoſſe id ex q̃ ſeqȓ/ q vȝ ſbſiſtẽs eẽntiale
Euaſio. ſit pciſa rõ q nã creata poſſit vniri deo ſbaľr. ¶Sȝ dicet
ad hoc iterũ opinãs q nõ eo mõ q̃ dixi accipit ipe ſbſiſtẽs:
ſȝ ĩpoꝛtat ſbãȝ hñtẽ eẽnᵃᵐ ⁊ eẽ vt qòdã toᵐ exñs:lȝ nõ icõi/
cabiľr. Quo mõ cũ ly deitas nõ ſigñet ppe ſbſiſtẽs/nõ dicet
de ea:aũt ẽt de eẽnᵃ ſic ſbſiſtẽ/niſi foꝛte vt q̃/ſeu radicaľr.
Et ſic nõ ſeqȓ q poſſit fieri vnio ĩ deitᵉ/ſi pt̃ fieri ĩ hᵒ deo ĩ/
Impu/gnatio. q̃tũ ſbſiſtit eẽntiaľr. ¶Sȝ ꝯ p̃:qꝛ nõ ſoluit argᵐ ſũptũ ex
v̄bis.s.Th.vbiqȝ abſoᵗᵉ ꝯcedẽtis deĩ. qñimo oĩuȝ abſtraᵗᵒʳ
eẽnᵃʳ p ſe ſbſiſtẽ ⁊ vt toᵐ. Siľr ꝯcediȓ q eẽnᵃ creat. Qꝫ aũt
eẽnᵉ coꝛpaliũ nõ ſbſiſtãt aut nõ opeȓ/nõ ex hoc ẽ pciſe:qa
hẽant eẽ vt q̃/ſeu qa ſic ſigñenȓ eẽ hẽre:ſȝ qꝛ de fcõ nõ ſt ipȝ
toᵐ cõpletũ. Eſſe q̃ vt q̃. Nõ obᵗ qn eẽnᵃ dei ẽt ĩ abſtracto
ſigña dicaȓ abſoᵗᵉ ſbſiſtẽ ad mẽtẽ.s.Tho.⁊ ꝯñr ppe. Nõ.n.
Scđa. abſoᵗᵉ aliqd dr̃ tale ꝫ accepᵗᵐ ĩpꝛopꝛiã. ¶Scđo/ſi ly deᵘ
capiaȓ rõe eiᵘ pro q̃ ſuppoᵗ/nõ ſbſiſtit eẽntiaľr/ſȝ pſonaľr:
qa nõ ſuppõit niſi p pſonis diſticte vľ idiſticte: vt ĩ pᵃ.q.
pbatũ ẽ. Si v̄o rõe eiᵘ qò ſigñt/cũ tale qd ſic dĩtas:nõ alioᵒ
ſubſiſtet q̃ȝ deitas. Cũ ãt deitas ĩpoꝛtet id q̃ tres pſoᵉ ſunt
deᵘ/hẽt ex mõ ſigñandi rõnẽ ptis:vt ex hᵒ dicaȓ tm̃ ſbſiſteȓ
pmoᵒ/⁊ nõ vt toᵐ. q̃ nec ipſe deᵘ magis ſbſiſtet vt totũ q̃ȝ
deitas/ſi tm̃ ſũmaȓ rõe ſui foꝛalis ſigñti:vt ſuppᵐ ẽ. Qò ẽt
ĩdicat ipſa rõ cõitatis q̃ deitas/⁊ ꝯñr hic deᵘ ⁊ deus ẽ cõis
pľibᵘ. Qò.n.cõicaȓ a pľibᵘ diſtictis:hȝ ex hᵒ rõnẽ ptis:vľ
ſaltẽ rõnẽ eiᵘ qò nõ ẽ vltᵒ cõpletũ. Neqȝ.n.dĩc totũ qò ꝯñt
ſingulaꝛ:qꝛ nõ dĩc foꝛaľr ea qbᵘ ab ĩuicẽ ſingula diſtiguũȓ:
q̃ȝuis ĩ deo nõ ĩueniaȓ rõ ptis vľ ĩcõpleti ppe put ẽ ĩ re:ſȝ
ſolũ ꝫ nr̃ȝ moᵐ ſigñandi. Sic igiȓ ex his oĩbᵘ pȝ q q̃ȝuis in
ſubſtãtijs cõpoſitis ptes ĩtegrales nõ dicãȓ ppe ſbſiſtẽtes:
nec ẽt foꝛa totiᵘ/eo q diſtiguãȓ reaľr a toto ſuppoᵗᵒ:tñ in
ſimplicibᵘ nõ obſtãte q nã ſigñeȓ ĩ abſtracto ⁊ ꝯñr p modũ
ptis:vere dr̃ ẽt q ſubſiſtit ex pte rei:⁊ multo magis ĩ deo.
Vñ eo mõ q̃ ~~io~~ põiȓ ſbſiſtẽ eẽnᵗᵉ:poſit ẽt eẽntie attribui:⁊
ꝯñr qcqd deo attribuiȓ rõe illiᵘ/poſit de eẽnᵃ v̄e pdicari:
vt petebat pᵃ rõ. Et ſic ĩ ea poſſet fieri vnio ſi põt deᵘ ex hᵒ
termiʳᵉ vnionẽ q ſubſiſtit eẽntiaľr. Cõſequẽs ãt ẽ hẽricũ:
vt.s̃.dcm̃ ẽ. Et ceťa ex qbᵘ ſeqȓ pȝ eẽ v̄a. Hoc vltᵐ q̃ qò ſub
dubio cadebat q vȝ vnio poſſit ad deũ ťmiʳⁱ rõe eẽntialis
iãȝ ex his ſit mãifeᵐ q pariȓ ẽ hẽricũ. ⁊ oppoᵐ ẽ catholicũ
Obiectio. qò ẽ ipa ꝯ pbãda. q̃ ⁊c. ¶Qò ſi aliqs obiciat q caſu ĩpoſſi
dato q deᵘ eẽt vnᵘ tã eẽntiaľr q̃ȝ pſonaľr:tũc vnio poſſet
ťmiʳⁱ p̃ rõne eẽnᵗⁱˢ. ¶Rñr p̃ q ſic caſus ĩplicat ꝯdictionẽ:
ita ẽt hᵒ ĩplicat ꝯdictõeȝ qò ex caſu recte ðducĩȓ. ¶Scđo
rñdeȓ q ẽt ĩ caſu poſito nõ ťmĩareȓ vnio ad deũ niſi rõne
pſonalitatis cõplete ⁊ pfecte/vt ſtatĩ diceȓ. ¶Scđo pbaȓ
eadẽ ꝯ pncipaľr ſic. Eſſe ſic ſbſiſtẽs q ex hoc ſit pſoᵃ/ eſt eẽ
ſbſiſtẽs pſoᵗᵉ. Sȝ ex hᵒ ſolo nã dĩna poſſet aſſumẽ nãȝ crea
tãȝ tãq̃ȝ ex rõe ppa fcã abſtractõe a rľonibᵘ ſeu pꝑetaribᵘ
pſoʳ:q ſic eẽt ſbſiſtẽs q eẽt v̄e pſoᵃ. ergo ſbſiſtentia pſoᵗⁱˢ ⁊
nõ eẽnᵗⁱˢ ẽ rõ poſſis vnionis. pȝ maioꝛ ex ťmis. Minoꝛ v̄o
ex hᵒ v̄a cognoſciȓ ĩ via.s.Th.q hãc ſolã rõnẽ aſſignauit:
caſu ẽt ĩpoſſi poſito ꝫ pdcãȝ abſtraᵗᶦᵒⁿᵉʳ/q̃ñ ſiẽt ꝫ eẽ. 3ᵃ.q.3.
ar.3.dũ pbat/q abſtractis rľonibᵘ dĩnis ⁊ pꝑetaribᵘ pſo
nalibᵘ:nã poſſȝ aſſumẽ:qa(ĩnqt)eẽt ſbſiſtẽs:⁊ p ꝯñs pſoᵃ.
Caſus ãt ĩpoſſitas ĩdicat q ſit pᵃ ⁊ pciſa rõ/q̃ vȝ poſita po
nereȓ poſſis aſſũptio/⁊ q̃ remota remouereȓ vt eliciȓ ẽt ex
eodẽ arᵗᵒ. ⁊ maxie ex ſol.ſcđi. ⁊ alibi. Et ſic ĩ ea verificaȓ q
ſic negᵒ ẽ cã negaᵗⁱˢ/ita affirᵒ affirᵗⁱˢ:⁊ eꝯ.q̃ ẽ ꝯditio cauſe
Euaſio. ppe ⁊ pciſe:vt eliciȓ ex p̃ poſte. ¶Nec pt̃ qs rõne hãc effu/
Impu/gnatio. gere dicẽs/q accipiaȓ ibi pſoᵃ ĩpfecte ſeu ĩcõplete. ¶Naȝ
ſic ĩ pcedẽ.q.argumẽtatũ ẽ/eo mõ accipit ibi pſonã ſctũs
Tho.q̃ mõ remaneȓ abſtractis pꝑetaribᵘ:vt pȝ ex intenᵗᵉ
arᵗⁱ. Sȝ remaneȓ hᵒ caſu dato pſoᵃ pfcẽ ⁊ cõplete. qò pȝ:tũ
qa.s.Th.abſoᵗᵉ ꝯcludit q remaneȓ pſoᵃ. tũ qa ibi ad 2ᵐ di
cit q remaneȓ vna ſola pſoᵃ:put gẽtiles ĩtelligũt ⁊ iudei.
Tertio. ſȝ ĩtelligũt hĩ de pfectiſſima. ergo ⁊c. ¶Tertio ad ideȝ ſic
argʳ ex eodẽ fũdamẽto. Subſiſtẽs ex hᵒ q ẽ idẽ qò ſuppᵐ ⁊
pſona ẽ ſbſiſtẽs pſoᵗᵉ ⁊ nõ eẽnᵗᵉ. Sȝ.s.Tho.3ᵃ.q.2.ar.2.
pro eodẽ accipit ſubſiſtẽs ⁊ ſuppoᵐ ad qò pt̃ fieri aſſum
ptio:⁊ dicit q ĩ nã dĩna vt ẽ ſbſiſtẽs ⁊ ſuppoᵐ ⁊ ꝯñr pſo
na/põt fieri vnio. ergo cũ ibi q̃rat ⁊ determĩet de rõne
ppa ⁊ adeq̃ta/nã ex hoc ſolo q ẽ ſubſiſtẽs pſonaľr põt
aſſumẽ/hoc ẽ ad ſe ſumẽ:⁊ ꝯñter ſbſiſtẽcia ſola eſſentia/
lis nõ põt eſſe cõpleta rõ aſſumẽdi. Et ſic pȝ ꝯ.

¶Coꝛrolarium pꝛimuȝ quo pꝛincipalis abſoluitur
queſtio/vna rõne firmatur/ quadruplici teſtimonio
opinantis etiam roboꝛata. Cap.6ᵐ.

Probatur coꝛ̃ pꝛimo. **Nunc** pꝛobanduȝ eſt coꝛolariũ huius ꝯnis qò eſt
pncipale ppoᵐ q̃õnis huius/vȝ q ad hunc
deũ pt̃er tres pſonas nõ põt pmo terminari vnio natu
re create. Et pmo qdẽ hoc pbaȓ ex pcedẽtibᵘ. Cũ.n.ab
opinãte nõ cenſeaȓ hoc eẽ poſſe niſi qa hic deᵘ pt̃er tres
ſubſiſtit eſſentiaľr/pȝ q ſi rõ iſta nõ eſt ſufficiẽs/vt pba
Scđo. tum eſt. non põt hẽre intentũ ſuũ. ¶Scđo pbatur idẽ
etiã ex placitis ipſius opinãtis/vt ppꝛio ſi poſſe fuerit
Pꝛimũ teſtimoniũ opĩ. ꝯ ſe. cureȓ cauterio. ¶Et p̃ qdẽ ex eo q eius ẽt teſtimonio
queſtio hec nõ eſt a.s.Tho. ventilata/ſed ſolum queſitũ
eſt ab eo/an abſtractis pꝑꝛietatibᵘ a deo poſſit nã aſſu/
mere. nõ aũt an abſtractis pꝑꝛietatibᵘ ab hac opatione
que eſt aſſumere/poſſet ipſa nã put ſignificaȓ p hoc qò
dico hic deus aſſumere nãȝ creatã ⁊c. Hoc ipſuȝ aũt q
vȝ.s.Th. hãc q̃õneȝ nõ ventilauerit pbabiliſſimã ⁊ in
ſcholaꝫ eius efficaciſſimam affert rõneȝ q nulliᵘ momẽ
ti ſit hoc dubiũ qò tanti facit opinãs. Et q hũc deum
ſine pſonis vel pꝛeter eas pmo aſſumẽtes nõ poſſe aſſu/
mere nãm creatã eſt ita verũ q oppoᵐ eius in tanti do
ctoꝛis aut alterius cuiuſuis clariſſimi Thomiſte coꝛde
cadere nõ potuit. Et ꝯñter q coꝛolarij p̃ntis oppoſitũ
nõ dogmatiȝauerit. Fuiſſet aũt.s.Tho. valde diminu/
tus ſi taȝ arduã apud opinãteȝ dubitationẽ oꝛdiate nõ
diſcuſſiſſet. Qò nos facere nunc cõpellit eiuſdẽ opinã/
tis adinuẽtio. cuius iſthec dogmata ſi.s.Tho.tempoꝛe
pullulaſſent. pꝛimus paucis ipſe dãnaſſet/⁊ ab eccleſia
fuganda iudicaſſet. Ex quo etiã teſtimonio opinantis
ſequiȓ aliud cuius oppoſitũ affirmat opinãs. Seqȓ.n.
q ad intẽtionẽ.s.Tho. iſte ſenſus q̃õnis nõ claudeȓ ſub
illo titulo tertij articuli q̃õnis 3ᵉ in 3ᵃ. an vȝ abſtractis
Confirᵒ pꝛima. pſonalibᵘ per intellectũ nã poſſit aſſumere. ¶Et cõfir/
maȓ hoc ipm̃ vȝ q ille ſenſus nõ claudiȓ ſub illo titulo
q̃õnis pſare. pmo qa ab opatiõe vnum excludat altero
operãte de facto vel de poſſibili/ nõ ppoñit.s.Tho. vel
Phĩs aliqs alicubi ſub abſtractionis vocabulo. Sed fa
ciliori clarioꝛiqȝ ꝫmone/puta an a. poſſit opari ſine b.
Sicut taȝ in ſentẽtijs q̃ȝ in ſumma queſiuit in ppoſita
materia an vna pſona poſſit aſſumere ſine alia/ſeu alia
nõ aſſumẽte. Et ſi de pmo operãte ſit ſermo / quereret
ſub hoc modo vel ſimili/an ipſi a. poſſet pꝛius cõuenire
operatio q̃ȝ ipſi b. Non ergo ſub titulo abſtractionis
quo vtitur ibi.s.Tho. põt hic ſenſus claudi ꝫ cõmunẽ
Scđa. vſum phoꝝ. ¶Confirmaȓ ſcđo qa nõ cadit ſub dubio:
nec ſub q̃õne ab aliquo ſapiẽte ppõnẽdum eſt ſi pſone
abſtrahant pmo operãte:ſeu(cõſueto ſermone vtẽdo)
ſi perſone operantur ſed non pꝛimo q opereȓ ratiõe na
ture. Non ergo hoc qò clariſſime conſtat/põt ſub ſenſu
Tertia. q̃õnis cadere quã.s.Tho. ppoñit. ¶Confirmaȓ tertio
qa cõuenire opationẽ alicui ſecũdario que alteri pmo
cõuenit non debere vocari abſtractionẽ aperte indicat
modus loquẽdi Theologoꝝ circa operatiões perſonis
ppas vel cões ĩ dĩnis. Quis.n.theoloʳ volẽs inſinuare
q nũc p̃ v̄bũ terminat aſſũptionẽ/nã v̄o ſcđario dixerit
vnq̃ȝ q nã abſtrahit a p̃ termĩare vel a v̄bo p̃ ťminãte:
Aut qs vnq̃ȝ ſapiẽtũ hoc q deᵘ p̃ creat:pſoᵉ v̄o ſcđario
ppalauit hmõi ꝫmone dĩõ. pſone abſtrahũt a p̃ creare
vel a p̃ creãte: Certe deriſioni pateȓ q ſic ꝯceptᵘ pdcõs
conaretur

conareȓ manifeſtare. Nõ eſt aũt deriſibilis modᵘ do
cẽdi ⁊ loquẽdi.s.Th.ſȝ grauiſſimus ⁊ ſapiẽtiſſimᵘ.
Vñ modᵘ q̃ opinãs titulũ illũ q̃õnis iuxta ſuũ ſen
Scđm teſtimoniũ opĩnãtis cõtra ſe. ſum exponit/deriſibilis eſt. ¶Aliud ex v̄bis opinã
tis vbi ſupꝛa tractãtis doctrinã quã.s.Tho.tradit
3ᵒ.art.q.3ᵉ.in 3ᵃ. ꝯ eũdẽ opinãtẽ in ppoſito teſtimo
niũ habeȓ. Dicit.n ibi q.s.Tho.in articulo illo lo/
quiȓ de abſtractione fcã p ĩtellectũ nõ intelligenteȝ
deũ ſicuti eſt. ita q(qcqd ſit de ĩtẽtiõe.s.Th.)Opi
nãs ſaltẽ vult talẽ abſtractionẽ de q̃ ibi loqȓ/ĩpoſſi/
bile eẽ in deo inueniri/cũ p nullũ ĩtellectũ intelligẽ
tẽ deũ ſicuti eſt intelligi poſſit ꝫm eũ. Omne aũt poſ
ſibile põt ĩtelligi ab eo q videt deũ. Cũ ergo hãc ab
ſtractionẽ quã opinãs in 2ᵒ ſenſu ibidem ĩtroducit/
ipſe teneat poſſe in deo ĩueniri. vt pȝ ex dictis eiᵘ ꝯ
q̃ nũc ſpãľr q̃õnẽ iſtã edimᵘ. ſeqȓ q iſta de q̃ ibi q̃rit
Tertiũ teſtimoniũ opĩnãtis cõtra ſe. s.Tho.non eſt illa quã opinãs ꝯfingit. ¶Aliud itẽ
teſtimoniũ ipſiᵘ Coꝛrelarij ad hoĩeȝ eſt q cũ.s.Th.
3ᵃ.q.3.ar.2.q̃rit an diuĩe nãe ꝯueniat aſſumere/opi
nãs dicit q accipit ibi nãȝ nõ ſolũ in abſtracto/pu
ta deitatẽ/ſed ẽt in ꝯcreto p deo/⁊ ẽt de tali ꝯcreto
vt diſtiguiȓ a pſona de q̃ ſpãľr q̃ſierat arti. pcedẽti.
ne q̃õnes ꝯfũderet. loqȓ ẽt de nã diuĩa q̃ de facto eſt
de ſe hec/⁊ ꝯñr ẽt de h̃ deo/ẽt ꝫm ipm̃ opinãtẽ q di/
cit/q hoc non ſomniat/ꝫm elicit ex ſol.tertij.ibidẽ.
Cũ ergo ꝯcludat nõ ꝯuenire nãe diuĩe ꝫ ſeipſaȝ aſ/
ſumere/pariȓ ꝯcludiȓ q nõ ꝯuenit ẽt ꝫm ſeipm̃ huic
Euaſio. deo. ¶Sȝ dicet vt ibi ẽt dicit Opinãs q ibi.s.Tho.
non q̃rit de poſſibili ſȝ de facto/qd nãe vel huic deo
cõueniat circa ĩcarnationẽ q̃ fcã eſt. De poſſibili ãt
Impugnatio. dicit hoc q̃ri in arti.ſeq.ſ.in.3ᵒ. ¶Sȝ ꝯ. qꝛ iã oñſuȝ
eſt q hoc nõ q̃rit ĩ illo artic.3. Quin ẽt ipſe opinãs
fateȓ ibidẽ ẽt v̄itatẽ/q vȝ.s.Th. ſuã illã q̃õnẽ iuxta
2ᵐ ſenſuȝ oꝛdinate nõ diſcutit. Eſt aũt valde oꝛdina
ta ſua illa diſcuſſio articuli tertij/ſicut ⁊ oĩm ſuoꝛũ
articuloꝝ. Ergo iuxta illũ 2ᵐ ab opinãte ꝯfictũ arti
culi ſenſuȝ.s.Th. articulũ nõ pponit neqȝ determi/
nat. ita q titulᵘ q̃õnis vt eſt a.s.Tho. ppoſita/ſen/
ſum illũ pꝛſus excludit. Qꝫ aũt in 2ᵒ art. pcedẽti nõ
ſolũ de facto ſȝ de poſſibili q̃rat/pȝ clariſſime. tũ qꝛ
ꝫm ĩmediate pbata/alibi nõ q̃rit de poſſibili:qꝛ nõ
ãbi/vbi maxĩe vr̃ opinãti/vt oñſum eſt. tũ qꝛ in pꝛio
articulo q̃ſierat an aſſumere ꝯueniat pſone de poſſi
bili. rõ.n. p deciſione q̃õnis ꝯcludit de poſſibili. Nã
pcedit ex eo q ꝯuenit pſone ex ſua ppꝛia rõne. Cuȝ
ergo ſub eadẽ foꝛma v̄boꝝ q̃rat in 2ᵒ articulo de nã
q̃ q̃ſiuit ĩ p̃ de pſona/ſeqȓ q ẽt ĩ 2ᵒ q̃rat de poſſibili.
tũ pſertim qꝛ ẽt in ipſo 2ᵒ pcedit ex rõne nãe/ex hoc
ĩnquã q dicit id ꝯuenire nãe ꝫm ſeipſaȝ. qò eſt dice/
re ꝫm ppꝛiã rõnẽ. Vñ ſicut ex hoc ꝯcludiȓ q nõ ſolũ
de facto ſȝ ẽt de poſſibili nã eſt pnᵐ aſſumptiõis. ita
ex eodẽ ꝯcludiȓ de poſſibili ẽt q nõ ſit terminᵘ eiᵘ.
tũ qꝛ pbat ppoſitũ/ex hoc q eiᵘ v̄tute aſſumptio fcã
eſt. Ex hoc aũt q fcã eſt vnio v̄tute nãe arguiȓ a po
ſteriori q ex eiᵘ hoc rõne trahat oꝛiginẽ. ⁊ ꝯñr q de
Obiectio. poſſibili abſolute ſibi ꝯueniat. Eſſe ãt terminũ aſſũ
ptiõis nõ ꝯueñt nãe ꝫm ſeipſaȝ/ſȝ rõe pſone ĩ q̃ ꝯſide
Reſponſio. raȓ. ¶Nõ obſtat aũt huic ſenſui (vt putat opinãs)
q in q̃õne ĩtermiſceat aſſumptionẽ q̃ fcã eſt. ¶Om̃
Confirmatio rationis pꝛima. ex eo qò fcm̃ eſt. indicat qd pſone qd ve nãe ꝯuenire
ꝫm ſeipſam cẽſendũ ſit. ⁊ maxĩe ex ſolonibᵘ argumẽ
toꝝ pcedẽtiũ ex his q̃ de fcõ ꝯtigerũt vľ nõ ꝯtigeȓt/
ad ea q̃ ꝯueniũt ꝫm ſe. ¶Confirmaȓ ãt rõ ex eodẽ 3ᵒ
fundamẽto v̄boꝝ ſic. Qò ꝯuenit alicui ꝫm ppꝛiã rõ
nẽ nõ ſolũ ꝯuenit ei de fcõ/ſȝ ẽt nõ ꝯuenit ei oppoſi/
tũ de poſſibili. Sȝ eẽ pnᵐ ⁊ nõ terminũ aſſũptionis
poſſibiľr/nãe ꝯuenit ex ppꝛia rõne q̃ diſtiguiȓ a pſo
na. vt dicit ibidẽ.s.Tho. ꝫm pbata. ergo nõ põt ipſi
nãe oppoſitũ ꝯuenire ꝫm ĩtẽtionẽ.s.Th. ⁊ ĩ ergo p
eodẽ accipit.s.Th. nãȝ in ꝯcreto ⁊ in abſtracto quo
ad hoc/vt dicit opinãs q nõ ſomniãs elicit ex ſolu.
pmi. pȝ q huic deo nõ poterit ꝯuenire eẽ p̃ terminũ
Reſponſio. aſſũptiõis ſȝ ſolũ eẽ pnᵐ. ¶Dicet foꝛte q nõ eẽ p̃ ter
minũ aſſũptionis ꝯuenit nãe ꝫm ppꝛiã rõnẽ q̃ nã di
ſtiguiȓ ꝯ pſonã non ſolũ cõplete/ſȝ ẽt vt diſtiguiȓ ꝯ
pſonã ĩcõplete acceptã. Cuiuſmodi ẽ hic deᵘ. ¶Sȝ
Impugnatio. ꝯ. Eodẽ mõ ſumiȓ ĩ illo artiᵒ a.s.Th. nã ĩ coꝛpe q̃õ/
nis vbi ex rõne eiᵘ oñdit q eſt pnᵐ ⁊ nõ terminᵘ aſ/
ſumptiõis/q̃ ẽt ſumiȓ ĩ ſolõne/cũ argᵐ ĩpugnet arti/
culi ꝯcluſionẽ. eodẽ ergo mõ ſumunȓ termini in cõ/
cluſiõe/⁊ ĩ argᵒ ĩferẽte oppoſitã. alias argᵐ pcedẽt
in equoco/⁊ nõ ĩferret oppoᵐ ꝯcľonis. Sȝ ĩ ſolõne pᵗ
loqȓ.s.Tho. de nã tã ĩ ꝯcreto q̃ȝ in abſtracto/vt non
ſomniãs elicit opinãs. ergo ⁊ ĩ coꝛpe dũ nãȝ dicit ex
ppꝛia rõe ⁊ ꝯñr vt diſtiguiȓ ꝯ pſonã eẽ pnᵐ ⁊ nõ ter
minũ aſſũptiõis/loqȓ de nã nõ ſolũ vt nã/ſȝ ẽt de ea
q̃ ſubſiſtit/⁊ vt ſubſiſtit/diſticta tñ ꝫm rõnẽ a pſona
q̃ cõplete pſona eſt. Vñ pȝ q rñſio eſt ꝯ eum. Et eſt
hec rõ p ſe valida ad pbationẽ coꝛrelarij pncipalis.
Confirmatio ſecũda. ¶Cõfirmaȓ 2ᵒ q.s.Th nõ niſi de poſſibili ĩ vtroqȝ
articulo illo loquaȓ. Nã ſi loq̃reȓ ð fcõ. ſua vtrobiqȝ
rõ reddita nõ ꝯcluderet. Nã ex h̃ q aliqd ꝯuenit vľ
nõ ꝯuenit nãe diuĩe ꝫm ſe. i. ex ppꝛia rõne q̃ a pſona
diſtiguiȓ/reſpcũ tñ eoꝝ q̃ ſunt ad extra/nõ pt̃ ĩferri
q ſibi de fcõ ꝯueniat. cũ ea q̃ ſũt ad extra/ex mera
eiᵘ libertate ꝯdictiõis ꝯueniãt. alias ſeq̃reȓ q ſemp
ei ꝯuenirẽt/⁊ ſic ſp deᵘ crearet/ſp aſſumpſiſſet ⁊c. Sȝ
aſſũptio ẽ de nũo eoꝝ q̃ fcã ſunt ad extra/cũ creatu
re paſſiue ꝯueniat. Ergo ex rõnibᵘ.s.Th. q̃ validiſſi
me ſunt/nõ pt̃ ꝯcludi q ð fcõ ĩcarnatio fcã ſit/neqȝ
abſolute/neqȝ ad hũc aut ad illũ/ſȝ tm̃ ꝯcludunt de
poſſibili. Vñ pȝ q articuli illi non niſi de poſſi q̃rãt.
Quartũ teſtimoniũ opinantis contra ſe. ¶Aliud ad pncipale ppoᵐ hẽmᵘ validũ teſtimõiũ
ꝯ opinãtẽ ex placitis eiᵘ. Nã ipe ptractãs doctrinã
quã.s.Th.tradit.3ᵃ.q.2.ar.2.dicit.s.Tho. ibi noĩe
ſuppoſiti ⁊ pſone vti cõiȓ ad pſonã ppꝛie ⁊ ĩpꝛopꝛie
ſumptã quã dicit ipe pſonã ĩcõplete. Ex q̃ dicto(lȝ
falſo)ſic ad coꝛᵐ arguiȓ ꝯ eũ. Si ibi ĩdiffereȓ acci/
pit pſonã ꝯplete ⁊ ĩcõplete/⁊ hic deᵘ cõis tribᵘ ẽ pſo
na ĩcõplete(vt dicis)/ſeqȓ q ibi indifferenȓ accipit
fieri vnionẽ ĩ pſona cõplete ⁊ ĩcõplete. ⁊ cũ ibi ꝯclu
dat q fcã eſt vnio in pſona/ſeqȓ q nõ determinãdo
ſpãľr de cuiuſmodi pſõa/pfecte ĩquã vľ ĩperfecte di
cta ꝯcludaȓ/falſa erit ꝯcľo:qꝛ ð facto ñ ẽ facta vnio
in h̃ deo pmo ẽt ꝫm opinãtẽ. vľ ſi de poſſibili ĩtẽdat
cõcluſio ad vtroqȝ mõ dictã pſonã vnionẽ termina
ri/(vt foꝛte opinans concedet) ſic arguiȓ. In quo/
cũqȝ põt fieri vnio/ad illud ptinere põt qò vnibile
eſt. Dĩc.n.s.Th. ibi ẽt ĩ coꝛp. q qꝛ v̄bũ hȝ nãȝ hũaȝ
ſibi vnitã/nõ ãt ad ſuã nrãȝ diuinã ptinẽtẽ/ꝯñs eſt
q vnio fcã eſt ĩ v̄bi pſona/nõ ãt in nã. Sȝ p te vnio
pt̃ fieri in hoc deo qꝛ ĩ pſona ĩcõplete/vt dicis. ergo
natura hũana põt pertinere ad hũc deũ. Sȝ p eodẽ
accipit.s.Tho. hũc deũ ⁊ deitatẽ vt nõ ſomniãs di/
cit ſe elicere opinãs.q.3.art.2.ad 3ᵐ/⁊ ar.3ᵒ. pꝛimũ/
idẽ habeȓ. ⁊ pari rõne dũ ĩnqrit an in nã vel in pſo/

na ſumpta incóplete ꝑ opinantē/factā ſit vnio. ergo vnio nãe humane pōt fieri in nã diuina/ ⁊ nã humana pōt ptinere ad deitatē ⁊ ad naturā diuinā. qḋ .s. Tho. 3ª. q. 2. ar. 1. reputat hereticū. imo de facto eſt hereſis Euticetis. Ergo id ēt ex quo hoc ſeqꝛ/ oppoſitū inquã nr̄i correlary eſt hereticum. Ergo correlariū eſt verū atqꝫ catholicū. Ut poſſit ad hoiem hec rō veluti principalis ad illud ꝑ ſe afferri. ¶ Tertio

Tertio principaliter. ēt principalr̄ ſic arguit̄ ad idē. Nam ꝑ eodē apud s. Tho. accipit̄ eſſe id in quo fit vnio ⁊ eſſe terminū vnionis ſeu aſſumptionis q̄ ad vnionē in pſona terminat̄. vt elicit̄ ex 3ª. q. 3. ar. 2. c./ ⁊ ar. 3. ad 2m. iūcto arg. Sed in illo pri° articulo 2ᵉ qōnis in 3ª ↄcludit̄ q̄ in nãꝫ poſſe fieri vnionē ſit negādū tanq̄ꝫ hereſis Euticetis/ ⁊ tanq̄ꝫ ↄ̄riū catholice fidei in ↄcilio calcedonēſi ꝓmulgate. Ergo ēt qḋ afferꝛ in ſequēti qōne articulo 2°/ q̄ vꝫ eſſe terminū aſſumptionis non cōuenit nãe diuine ſm̄ ſeipſam erit eq̄ catholicū. ⁊ eius oppoſitū erit hereticū. Sed ꝑ eodē accipit ibi s. Tho. nãꝫ ⁊ hūc deū/ vt ſepe dictū eſt opinantē ēt cōſiteri. ergo dicere q̄ vnio poſſit fieri ad hūc deum ꝑter tres/ eſt hereticū/ q̄ eſt poſitio opinātis. Et oppoſitū ei⁹ eſt ſcīm ⁊ catholicū. qḋ ē correlariū nr̄m. ¶ Et aduertendū eſt q̄ ꝑmiſſe rōnes dicte ſunt con-

Nota. cludere ad hoīeꝫ: eo q̄ nōnulle ꝓcedant ex qbuſdaꝫ aſſumptis ab opinante que reputo falſa. Et iter hec maxime deficit a vo ſenſu s. Tho. ipſe opinans vbi dicit ſe nō ſomniare. vꝫ exponēdo vba s. Tho. 3ª. q. q. 3. art. 3. ad 3m. dicētis q̄ in deo idē eſt qḋ eſt/ ⁊ quo eſt. qḋ agit/ ⁊ quo agit. ex quo cōcludit q̄ nã diuina eſt id quo deus agit/ ⁊ ipſe deus agēs. opinãs exponit q̄ ꝑ eodē accipit nãm ⁊ hunc deū ꝑter tres/ cui nō ↄuenit de facto aſſumere. Sed argm cui rūdēs s. Tho. dicit iſta vba/ dat intelligere q̄ iſta expō falſa eſt. Nã ſic arguit s. Tho. Aſſumere eſt agere. Agere aūt ↄuenit pſone nō nãe/ que magis ſignificat̄ vt prinm quo agēs agit. ergo ⁊c. Manifeſtū eſt. n. q̄ cū argm petat de pſona ꝓprie dicta de qua in p̄cedenti articulo determinauerat id qḋ in arg° aſſumit/ vꝫ q̄ ipſi pſone ꝓprie cōpetit agere. ⁊ hoc vt diſtinguit̄ ↄ̄ nãꝫ ⁊ vt dicit ſubſiſtens incōicabile/ vt pꝫ in toto ꝓceſſu illius articuli. ſi nō rūderet de perſona ꝓprie/ nō bn̄ ſolueret argm. Nō ergo accipit hunc deū ꝑter pſonas ibi. ſꝫ vt ſupponit ꝑ pſonis. ⁊ optime ſoluit argm q̄ nãe vt quo eſt/ ↄuenit ipm̄ aſſumere vt prin° actionis ⁊ cuius virtute fcā eſt aſſumptio. vt oñdit i corpore qōnis. ⁊ h̄ ↄuenit ſibi formalr̄ ſm̄ ſeipſaꝫ. i. non put eſt idē pſone ſed ſm̄ ꝓpriā rationē qua ēt a pſonis diſtinguit̄. Sed q2 ipſa nã eſt ēt ipſe de⁹ agēs ⁊ ↄ̄ñr idē realr̄ qḋ pſona/ aſſumere cōuenit ēt ſibi vt agēti: ſed hoc nō ↄuenit ſibi formalr̄ ⁊ ſm̄ ſeipſaꝫ/ ſꝫ ſolū idēptice. q2 hoc hꝫ ſolū vt eſt idē pſone diuine. Et in hoc ēt latēter interp̄tat̄ vba Auguſti. ꝑ rōne in prin° adducta vbi dicit q̄ nã diuina accepit nãꝫ nr̄aꝫ. Idēptice. n. tm̄ vificat̄ hoc dictū/ nō formalr̄. Qḋ ēt indicat modus loquēdi: cū afferat nãꝫ ex p̄re genitā hoc feciſſe. Sicut. n. nãꝫ eſſe genitā nō eſt verū niſi idēptice/ inq̄ꝫtū iquã eſt idē filio cui ꝑ ꝓprie ⁊ formalr̄ cōpetit eē genitū i diis. ſic ēt nã vt ſic non aſſumit/ ſed vt eidē filio ꝓprie ⁊ ꝑ aſſumēti eſt eadē. Non tm̄ eſt ita ꝓpria hec/ nã gn̄at̄/ ſicut iſta/ nã aſſumit. q2 gn̄ari eſt act⁹ notionalis non nãe ſed vni tm̄ perſone ↄueniēs ad itra. aſſumere aūt quo ad actio-

nē eſt act⁹ eſſentialis ad extra/ oibus pſonis cōis inquãtū ↄueniūt in eſſentia: ſꝫ termiare aſſumptionē ſolis pſonis ↄuenire poſſit/ ⁊ vni tm̄ pſone de facto cōueniat. ¶ Aliud ēt falſū ⁊ ſupra reprobatū/ ibi repetit opinãs. q̄ vꝫ ſit vn⁹ deus ꝑter tres: qḋ ſit vnū indiuiduū ⁊ vna pſona incōplete/ vt ſupra deductū eſt. Et ex his ēt datis ab eo. ipugnauimus poſitionē ei⁹ ↄ̄riā Correlario nr̄o. ¶ Pro quo iteꝝ ſic arguit̄

Quarto principalr̄. Si hic deus poſſet pri° terminare aſſumptionē ꝑter tres ꝑ termināres. daret̄ caſus in quo nulla pſonaꝝ poſſet ꝑ terminare vnionē. Sed hoc eſt īpoſſibile cū hoc poſſe eis nūc ↄueniat neceſſario abſolute. vt ꝓbat̄. 3°. di. 1./ ⁊ 3ª. q. 2. Ergo nullo caſu poſſibili poſito/ pōt ab eis hoc auferri. ergo. caſus ſeu poſitio opinātis/ eſt īpoſſibilis. Probat̄ aūt prima ↄn̄a poſito ineſſe ſm̄ q̄ opinãs iudicat poſſibile. q̄ hic deus primo terminaret. Iā. n. pſone (vt ēt ipſe dicit.) ſcōario terminarēt ⁊ nō pri°. neqꝫ poſſent ēt tūc ꝑ terminare: q2 ſeq̄ret̄ ↄ̄dictio. Sic. n. pr̄ pri° ⁊ nō primo terminaret actionē. ¶ Et ſi dicat̄ q̄ nō eēt ↄ̄dictio/

Euaſio. q2 eſſet id ſm̄ diuerſa. ¶ Contra. Qḋ ↄuenit pſonis

Impugnatio. rōne nãe ſicut eſſet in caſu/ nō p̄t eis ↄuenire pri° ⁊ ſm̄ ſe. Sicut pꝫ de opatione ad extra puta de creatione. q2 eīn hec opatio ↄuenit pſonis non niſi rōne nãe/ iō non p̄t ↄuenire ꝑ pſonis vt diſtīcte ſunt/ ſed vt in nã ↄueniūt. vt ēt opinãs hic ↄcedit: ⁊ h̄ eſt vniuerſale i trinitate: ſicut ēt ecōuerſo. Qḋ ↄuenit pſonis ſm̄ ſe ꝑmo/ nō ↄuenit aut ↄuenire pōt nãe ꝑmo/ ſꝫ ſolū vt eſt idē pſone. puta q̄ ſit rō ꝓductiōis creaturarū ſm̄ ſuas ꝓceſſiōes. pª. q. 45. art. 6. ⁊ hmōi. ergo qḋ pōt ↄuenire pri° nãe non pōt ↄuenire pri° pſone. ⁊ ecōuerſo. Eodē. n. mō in diuinis currit eſſe ⁊ poſſe in his q̄ ↄueniūt vel nō ↄueniūt nãe aut pſone ſm̄ ſe. Qḋ. n. p̄t in diuinis ↄuenire pſone ſm̄ ſe pri°. nō pōt ei ↄuenire non ſꝫ ſe ꝑ. ⁊c. ¶ Sꝫ dicet opinãs

Euaſio prima. q̄ cū aſſumptio pēdeat ex volūtate dei: ſicut pōt aſſumere ⁊ nō aſſumere/ ita tã pſona q̄ꝫ hic deus pōt aſſumere pri° ⁊ nō pri°/ diuiſiꝫ. vꝫ vt dū hic de⁹ aſſumit pri°/ pſona aſſumat ſcōario. ⁊ ecōuerſo. Silr̄ eē ⁊ poſſe i diuis ab intra eodē mō neceſſitatē hn̄t: non autē p comparationē ad extra. alias ſicut iſta eſt va imo neceſſaria pr̄ p̄t aſſumere. ita hec/ cēt va pr̄ aſſumit. qḋ eſt hereticū. ¶ Dicet ſcōo q̄ in caſu nō ↄue-

ſecūda. niret pſone aſſumere rōne nãe/ vt ſupponit ipugnatio/ ſꝫ rōne ſubſiſtētie idiuidui nãe. vn̄ nō ſeq̄t q̄ nō poſſit ↄuenire pſonis ēt ꝑmo qb⁹ ēt pri° ↄuenit ſubſiſtere. ¶ Sꝫ ↄ̄ ꝑmā euaſionē arguit̄. Nã ſꝫ aſſūere ſit

Impugnatio prime. volūtariū: modus tm̄ aſſumendi nō ex volūtate ſꝫ ex ꝓpria rōne ꝓcedit. Prio aūt vl̄ nō ꝑmo aſſumere/ ad modū ptinet itrinſecū aſſumēdi. Ergo cū ſit vnicus/ ex vnica rōne ꝓcedet. Ergo vel ex ratiōe pſone vel ex rōne nãe. non. n. dari pōt modus medi⁹/ ſicut nec eſt aliqd mediū iter nãꝫ ⁊ pſonā in diuis. vt ex ſupradictis pꝫ. Cū ergo pateat ex fide q̄ aſſumptio fcā/ terminat̄ ꝑmo ad pſonā. ⁊ rōnabilr̄ factū ↄuincit̄/ q2 pſone ↄuenit ꝓprie opari. pꝫ q̄ in diuinis hoc non p̄t iueniri rōne nãe. ⁊ ſic hic de⁹ vt rōne diſtinguit̄ a pſonis/ nō pōt ꝑ aſſumere. hoc. n. qḋ eſt ꝑ vel nō pri° reſpicere creaturā vel ꝑ aſſumptioneꝫ vel ꝑ quācūqꝫ cãlitatē/ nãle eſt ⁊ nō pendens ex volūtate dei/ cū dicat modū intrinſecū ſe tenentem ex parte dei. Unde variari non pōt. ſecus actualis terminatio vel reſpectus creature ſm̄ aliqueꝫ talem modū. Cum

intrinſecum ſe tenentem ex parte dei. Unde variari nō pōt. ſecus actualis terminatio vl̄ reſpect⁹ creature ſm̄ aliquē talē modū. cū. n. hoc pendeat ex libera dei volūtate/ variabile eſt. Un̄ ſꝫ pr̄ poſſit aſſumere qḋ nō aſſumit/ nō tm̄ pōt niſi vno mō ſm̄ vnā rōneꝫ aſſumere/ ſicut primo inquãtū pr̄ ⁊ ſcōario inquãtū de⁹ ⁊c. Scōa aūt euaſio iā: s. excluſa eſt/ vbi ꝓbatū eſt q̄ aſſumere nō pōt ↄuenire in diuinis rōne ſubſiſtētie eēntialis. ¶ Pre. arguit̄ ad idē arg° Dur. q2

5° principalr̄. daret̄ (inqt) caſus in quo vna pſona nō poſſet incarnari ſine alia. ſtāte. n. p̄dicta hypoteſi/ iā neceſſario tres ſimul incarnarent̄. Hoc aūt argm non bn̄ ſoluit opinãs. imo nec vr̄ eius vim app̄hendere dū contēptibilibus vbis inſiſtit. Cū. n. rūdēs dicit q̄ ſtāte hypoteſi q̄ vꝫ hic deus ꝑ aſſumeret/ iā non eēt error q̄ vna pſona nō poſſet aſſumere ſine alia. nō aduertit q̄ Dur. intēdit inferre q̄ hypoteſis illa ex hoc īpoſſibilis eſt/ q2 vnā pſonā nō poſſe aſſumere ſine alia/ eſt abſolute error. Sequela pꝫ ex p̄dicta vniuerſali regula. vꝫ qḋ cōpetit nãe diuine ſm̄ ſe ꝑ ⁊ ex ꝓpria rōne. nō pōt ꝑ cōpetere pſonis. ſꝫ ſcōario tm̄. ⁊ ecōuerſo. Que regula quo ad primā partē declarat̄ ex inſtātia ēt quã ↄ̄ Dur. opinans inducit. Nã creare q2 ↄuenit ꝑ deo vt ſic/ pſonis aūt ſcōario/ inquantū inquã ſunt hic deus/ ⁊ nō ſm̄ earū ꝓprias rōnes/ nō eſt poſſibile vt ↄueniat ꝑ pſonis ꝑ quēcunqꝫ caſum poſſibilē/ ⁊ ſcōario nãe. Silr̄ ecōuerſo. q2 eſſe rōnē ꝓductionis creature ↄuenit ꝑ pſonis/ q2 vꝫ ſꝫ ꝓprias ꝓceſſiōes: iō īpoſſibile eſt quocūqꝫ caſu poſſibili poſito q̄ ꝑ nãe ↄueniat. Sic in ꝓpoſito/ cū ex ꝓpria rōne q̄libet hoc hēat vt poſſit aſſumere ſine alia/ nō p̄t hoc ab eis tolli quocūqꝫ caſu poſſibili. Cū ergo id a pſonis auferat̄ ꝑ hypoteſim opinātis. ſeq̄t q̄ tal̄ hypoteſis n̄ ſit poſſibil̄. Et ſic Correlariū nr̄ꝫ q̄ illi hypo-

Euaſio. teſi ↄ̄riat̄/ ↄñr nec̄ū eſt. ¶ Sꝫ dicet q̄ n̄ auferꝛ ab eis poſſe abſolute. ſꝫ poſſe ſtāte hypoteſi. Sic vr̄ idē auferri ſi poneret̄ q̄ tres pſone aſſūerent eādē nãꝫ/ qḋ eē poſſe ↄcedit s. Th. 3ª. q. 3. art. 3. ⁊ 3°. d. 1. q. 2. ar. 4.

Preclusio. ¶ Sꝫ adhuc rō militat. Nã ex ꝓpria rōne cuiuſlibꝫ pſone cū ↄueniat aſſumere nãꝫ abſolute. vt ꝓbabit̄/ hoc nō tolleret̄ ab aliq̄ earū vel ab oibus q̄n ſil̄ aſſumerēt eandē nãꝫ. qḋ pꝫ q2 vna poſſet dimittere nãꝫ aſſumptā/ alia nō dimittēte/ ſicut de facto earū vna aſſumpſit alia nō aſſumēte. Ergo nō ꝑ aliquā cōem rōnē aſſumerēt oēs ſꝫ ꝑ ꝓprias ſingule in illo caſu. Stāte vō caſu opinātis tolleret̄ a ſingulis q̄ ſcōario poſſit vna aſſumere ſine alia. Qḋ qdē ex hoc īpoſſibile iudicat̄ q̄ iſti modi gn̄ales. ſ. ꝑ ⁊ nō ꝑ ſeu ſcōario poſſe ⁊c. ↄueniūt diuinis ex ꝓpriis diuiſis rōnib⁹. ⁊ ideo nō pn̄t abſolute tolli vel variari quocūqꝫ caſu dato poſſibili. vt in p̄cedēti rōne deductū eſt. Ad qḋ etiā facit ſcōa rō pro prima parte ſequētis ↄclōnis.

Sexto. ¶ Scōo ad ideꝫ ſic arguit̄. Inter vnionē nãe in eſſe dei vt eſt actus eſſentie/ ⁊ vt eſt actus ſuppoſiti non dat̄ vnio media. vt elicit̄ ex s. Tho. ꝑ. di. 37. q. 1. art. 2. c. Sed vnio nãe i hoc deo ꝑter tres ⁊c. nō eſt vnio nãe in eſſe vt eſt actus ſuppoſiti. q2 hic de⁹ ꝑter tres nō eſt ſuppoſitū ēt ſm̄ opinātē. ergo eſt vnio in eſſe prout eſt actus eſſentie. Sed hanc impoſſibile eſt inueniri in diuinis ſm̄ s. Tho. vbi ſupra. ⁊ 3ª. q. 2. art. 1./ 3°. d. 1. q. 2. ar. 1. Ergo etiam nature create vnionē terminari primo ad hunc deum/ eſt impoſſibile.

Septio ¶ Septimo ad idē ſic arguit̄. Aſſumptio ſm̄ vnam rōnē formalē nō ſolū claudit opationē ſed ēt terminum q̄ eſt pſona. ſm̄ s. Tho. 3ª. q. 3. ar. 2°. c./ ⁊ ar. 4°. ad pm. Sꝫ hic deus ꝑter tres nō eſt pſona. vt ēt cōcedit opinãs. Ergo nō pōt ꝑ aſſumere. Hec. n. rōne s. Tho. parit̄ vbi ſupra. ꝓbat q̄ nã nō pōt ꝑ aſſumere. Opinãs āt negat p° pn̄ ⁊ ſignificata vocabuloꝝ dū articulo illo 4°. in ſol. primi. negat de rōne aſſūptionis eſſe terminū q̄ eſt pſona. ⁊ opponit ſe s. Tho. directe ſine fundamēto. Hypoteſi. n. illa ſua data/ aſſumptio nō eēt aſſumptio: q2 nō terminaret̄ ad perſonam. qḋ tm̄ eſt de ratiōe aſſumptionis ſm̄ s. Tho. vt dictum eſt. Unde patet Correlarium.

¶ Probat̄ ſcōa cōcluſio plurib⁹ rōnib⁹. Ca. 7.

Secūda ↄcluſio. Secunda vero ↄcluſio hꝫ duas ptes. ⁊ ꝑma eſt q̄ ꝑ ſe ſubſiſtere pſonale vt ſic non pōt eſſe ꝓxima rō aſſūptionis vni⁹ vel ēt pluū nãrū. Que ꝓbat̄ ſic ꝑ. Id qḋ ↄuenit alicui ſm̄ rōnē

Probatur quo ad ꝑmā partem primo. formalē cōcꝫ plib⁹/ nō magis ↄuenit ei q̄ꝫ ceteris in qbus talis rō inuenit̄. ſed ꝑ ſe ſubſiſtere pſonale/ eſt quoddā cōe ſm̄ rōneꝫ oibus pſonis. ergo ſi aſſūptio ↄuenit alicui rōne ſubſiſtētie pſonalis vt ſic/ nō magis ↄueniet eidē q̄ꝫ ceteris. ⁊ ſic nō poſſet vna incarnari ſine altera. Cū ergo h̄ ſit īpoſſibile. vt pꝫ ꝑ fidē de facto. ſeq̄t ↄclōnis hāc ꝑmā partē eſſe catholicā.

Euaſio. ¶ Sꝫ dicet q̄ ex volūtate diuina ↄ̄terminãte hāc ⁊ nō illā pſonā aſſumere/ ꝓcedet q̄ vna ſine alia aſſumat. nō obſtāte q̄ aſſūptio ↄueniat pſone rōne pſonalitatis vt ſic. ¶ Sꝫ hec euaſio nulla eſt. q2 ſi pſona-

Preclusio. litas eſſet rō ꝓpria ſeu ꝓxima ⁊ adeq̄ta aſſumptiōis vt ſic/ non poſſet deus determiare ꝑ volūtatē q̄ vna pſona aſſūeret nō aſſumēte alia. cū oēs nec̄io cōicēt in illa rōne. ſicut q2 cōicāt oēs in virtute creatiua/ nō pōt deus ꝑ volūtatē q̄ creat determinare q̄ vna pſona creet/ alia nō creāte. Loquit̄ aūt ⁊ itēdit ↄclō de ꝓxima ⁊ adeq̄ta rōne aſſumptionis. Un̄ pꝫ rōnē efficaciter cōcludere. ¶ Scōo ad idē ſic arguit̄. Qḋ natū ē ↄuenire pſone ꝑ rōne ſue pſonalitatis ꝓprie/ nō p̄t ei ↄuenire ꝑ rōne pſonalitatis vt ſic. ⁊ ecōuerſo. Alia ſunt. n. ex ſua rōne formali q̄ ↄueniūt idiuiduo ex rōne cōioris/ ⁊ q̄ ex rōne min⁹ cōis/ vel ēt ꝓprii. Sꝫ aſſumere ꝑ cōpetit vbo rōe ſue pſonalitatis ꝓprie/ vt. j. ꝓbabit̄. Ergo nec ipſi nec alteri pſone p̄t ꝑ ↄuenire q̄cūqꝫ rōne cōi: cuiuſmodi ē rō pſonalitatis vt ſic. Et hec rō ſi ↄ̄bite applicet̄/ ↄuicit ēt pro ꝑmiſſo correlario. ¶ Nec valet fuga dicēdo q̄ tales

Euaſio. aſſumptiones nō ſunt eiuſdē rōnis/ illa inquã q̄ fieret rōne pſonalitatis in cōi. ⁊ q̄ fcā eſt ratione hui⁹ pſonalitatis. ¶ Nō valet inquã. q2 q̄rim⁹ de hoc q̄

Preclusio. eſt deū aſſumere nãꝫ creatam/ ſeu de hoc qḋ eſt nãm creatā terminari ad deū. Eſt. n. hoc vni⁹ rōnis non minus q̄ꝫ eſſe riſibile/ vel eſſe criſpum. Un̄ ſicut eſſe riſibile ſic conuenit homini ex rōne ſpecifica q̄ non ex idiuiduali/ ⁊ ecōuerſo. eſſe criſpū ſic ex idiuiduali q̄ nō ex ſpecificatita aſſūere nō p̄t ↄuenire niſi vl̄ rōne cōi pſonalitatis/ vl̄ rōne ꝓpa ſinglaris pſone.

Probatur quo ad 2am. partem. ¶ Scōa vero pars ſcōe ↄcluſionis que hꝫ q̄ pſonalis ſubſiſtentia vt ſic eſt prima rō aſſumptionis ſm̄ ordinē ⁊ prioritatē rōnis. ſic ꝓbat̄. Qḋ ↄuenit pſone rōne ꝑ ſe ſubſiſtētis diſtincti cōprehēdētis oīa q̄ ſunt in ea/ cōuenit rōne ſubſiſtētie pſonalis vt ſic. h̄ eīn eſt ſubſiſtere pſonalr̄. vt ex p̄dictis pꝫ. Sed aſſumere nãꝫ humanā/ cōuenit pſone rōne p̄dicta. ergo ⁊c. Minor ꝓbat̄ auctoritate s. Th. q. ꝑ hoc. 3°. diſt.

ꝫ.q.1.art.3°./⁊ 3ª.q.2.art.2°.ꝓbat ꝙ vnio fcā eſt in pſona/nō aūt in nā. Vñ pȝ ꝙ cōuenit pſone rōne pſonalitatis. Tū rōne. q2 qđ ꝯuenit pſone vt ꝑ diſtinguit a nā/ꝯuenit rōne ſubſiſtētie pſonalis vt ſic. hoc eñi ꝑ diſtinguit vt ſic a nā. q2 pſona eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs diſtincta ſeu incōicabilis/q̄ eſt rō cōprehēdentis vt ſupra. nā vō cum ex mō ſignificādi nō ſubſiſtat. tum ēt eſt tribus cōis. Sed aſſūere ꝯuenit pſone/vt ꝑ diſtiguit ꝯ nāȝ ſm rōnē. Neqȝ eñi ſpecificāt Theologi de vbo dū ꝓbant ꝙ aſſumere ꝯuenit pſone/vt pȝ ēt in ꝑdictis locis/Vñ pȝ ꝙ intēdūt loq de pſona primo vt diſtinguit ꝯ nām. Tunc arguit ſic directe ad ꝓpoſitū. Rō q̄ aliqđ attribuit vni vt ꝯuenit cum alio eſt prior ſm ordinē rōnis q̄ȝ ſit rō q̄ idē limitatius ꝯuenit vni tm̄. ſeu inquātū diſtinguit ab alio. vt pȝ. Eſt.n. cōior vt ſic. Sȝ ſubſiſtētia pſonalis eſt rō aſſumptionis nāe create a pſona ⁊ ꝯñr a vbo ꝑut verbū cōuenit cū alijs pſonis in hac eadē rōne. ergo rō iſta eſt prior ſm ordinē rōnis ⁊ itellect⁹ a cōiorib⁹ inchoātis q̄ȝ ſit rō illa ſpālis ſue ſubſiſtētie q̄ vbū vt diſtinguit ab alijs pſonis aſſumpſit hāc nāȝ/nō alie. Eſt igit rō ꝑ ſe vt neceſſario ꝯcurrēs ad aſſumptionē/⁊ pma īter eas q̄ ꝯueniūt pſone aſſumēti vt ſic/⁊ vt diſtinguit ꝯ nāȝ/q2 inter ꝯueniētes pſone aſſumēti vt ſic/eſt cōior/⁊ ꝯñr prior. Sed non ꝓxima rō reſpectu huius aut ēt pluriū aſſumentiū. vt ꝓbatū eſt. Et ſic pȝ ꝯcluſio q̄ intēdit de rōne ꝑ ſe ꝯcurrente ad aſſumptionē ex pte pſone vt pſona ē/⁊ vt diſtinguit ꝯ naturam diuinā ſm rationē. vt dictum eſt.

¶ Probatur ſecundum Corrᵐ duplici ratione clariſſima. Cap.viij.

2ᵐ Corᵐ Ex hac āt ꝯcl'one iūcta ꝑcedēti cū ꝑ correlario/ſequit 2ᵐ Corrᵐ ꝙ vȝ ꝓpria pſonalitas ſit rō ꝓpria ſingularū pſonaꝝ ꝙ aſſumāt nāȝ poſſibilr/⁊ vbi de facto/ſuppoſita infinitate nāe/⁊ ſapia/⁊ volūtate ſeu ꝓpoſitū diuinū circa hoc factū.

Probatur primo. Probat aūt primo a ſufficiēti diuiſione: q2 ſi nō ꝯuenit ſingulis predicto mō rōne ꝑ ſe ſubſiſtētie eſſentialis/neqȝ rōne nāe/tā in cōcreto q̄ȝ in abſtracto. Neqȝ rōne ꝑ ſe ſubſiſtētie pſonalis cōiter/niſi remote: ⁊ vt prius tm̄ ſm ordinē ⁊ prioritatē rōnis ſeu intellect⁹/opȝ ꝙ ſi pōt aſſumere/⁊ ſi de facto aſſumat aliq̄/vt fide tenemus de vbo/ꝙ hoc fiat rōne ꝑ ſe ſubſiſtētie pſonalis. q̄ ꝓpria eſt ipſi⁹ pſone aſſumētis ex ſua forma incōicabili ſibi ꝯueniēs.

Secūdo ¶ Scđo ꝓbat. q2 qđ conuenit vni pſone vt diſtiguit ab alia/opȝ ꝙ ei cōueniat ꝓxime ꝑ id quo ꝑ ab alia diſtiguit/⁊ nō ꝑ aliqđ qđ ſit vtriſqȝ cōe. vt pȝ ex termīs. Sed vbo ꝯuenit aſſumere nām hūanā vt diſtiguit a pr̄e ⁊ ſpū ſcō. alias oēs pſone aſſumpſiſſent vel nulla. ergo ꝑ illud h̄ ei cōuenit ꝑ qđ ꝑ ab eis diſtinguit. Tale aūt nō eſt niſi ſubſiſtētia pſonalis ꝓpria filio/ex ſuo ꝓprio diſtictiuo q̄ eſt ſua forma icōicabilis. ergo ſubſiſtere pſonale vt eſt vbi/ē ꝓpria ⁊ ꝓxima rō q̄ vbū aſſūpſit ⁊c. Et idem dicendū eſt de alijs perſonis quo ad poſſe ⁊c.

¶ Argumenta opinantis in contrarium a principio producta ſoluuntur. Cap.ix.

Ad primum. Nunc ſupereſt ſoluere argumēta in oppoſitū a pn° adducta. Ad pᵐ igit eoꝝ negat añs. q2 alia eſt rō termiatiōis cauſalis ad deū vt ad cām/⁊ alia terminationis ſm vnionē ſuppoſitalē. Scđm.n. primā termiationē ſi nā ꝯcurrit/cōcurrūt perſone neceſſario ⁊ ecōuerſo. ita ꝙ nec deus poſſet oppoſitū facere. ſec⁹ ex 2ª. Pōt.n. vna pſona terminare talē vnionē nō termināte alia: nā vō nullarenus pōt eā ꝑ terminare. Ad ꝓbationē aūt dr̄ ꝙ cuȝ actiones ſit ſubſiſtētiū ſm ph̄m ꝓemio Metaphi. ⁊ nō nārū: in diuinis aūt nō ſit aliud ſubſiſtēs q̄ȝ pſona: neqȝ.n. nā ſubſiſtit niſi q2 eſt idē pſone. ſeq̄t ꝙ cauſare ꝑ cōpetit huic deo inquātū eſt pſona/cuius eſt ēt pmo ſubſiſtere: vt dictū eſt. Sic.n. vnicuiqȝ cōuenit ꝑ vel nō pmo agere/ſicut ēt eidē ꝯuenit ꝑ vel nō prio eſſe. Sicut.n. actio ab eē ꝓcedit/ita modus agēdi a mō eſſendi. Prio ergo ꝯuenit deo agere inquātū pſona eſt (loquēdo indiſtīcte/⁊ de agente vt qđ.) nō aūt inquātū nā ſubſiſtēs. vt elicit a.s.Tho. 3ª.q.3.art.1. Hoc eſt.n. ꝓpriū pſone/⁊ nō ꝯuenit nāe niſi vt q̄. Sȝ ergo diuīe pſone ꝯueniat agere prio.i. originalr rōne nāe/q2 virtute ei⁹. 3ª.q.3.ar.2°. ⁊ ꝯñr ſic ēt ꝯuēiat huic deo. ꝯuenit tñ pſone ꝑ rōne pſonalitatis qua ſm rōnē diſtiguit a nā/vt ſit tanq̄ȝ cōpleta rōne agēdi. In rōne aūt perſonalitatis vtſic clauditr primo ſubſiſtētia in nā rōnali: ita ꝙ nulli cōuenit in tali nā niſi q̄tenus eſt idē pſone: ⁊ hac ſola rōne ꝯuenit nāe diuīe/⁊ nō vt diſtiguit rōne a pſona. Vnionē aūt nāe create nō terminat ꝑ pſona ſub rōne pſonalitatis vel ſubſiſtēte diuīe ſic in cōi/ſȝ rōne huius vel illi⁹. vel ēt ſingularū pſonalitatū ſi ad ſingulas termīeret. Terminat.n. ad pſonā vt ad totū cōpletū cōprehēdens oīa.ſ. nām ⁊ pn° indiuiduātia ⁊ eſſe. qđ cōprehēdēs nō eſt vnū ſȝ trinū in diuinis/rōne triū relationū quarū ſingule hñt rōnē ſufficiētis ꝑncipij idiuiduātis ⁊ ꝯſtituētis diſtictū ſuppoſitum ⁊ pſonā. Vnit ergo nā humana ſuppoſito diuino vt cōprehēdēte ēt eā/⁊ ſic vbo rōne ſue ꝓprie perſonalitatis. ⁊ idē eodē mō alijs ꝯueniret q̄ñ alie aſſumerēt. Sic igit pȝ ꝙ hic deus vt ſic/⁊ vt ad imaginationē opinātis a perſonis ꝑȝ rōnē ꝑſcindit/nō primo terminat aut terminare pōt vnionē nāe humane ad ſe. ſȝ ſolū inq̄ȝtū eſt perſona vna vel plēs. ⁊ ꝯñr non ꝑter pſonas vt ſcđario tm̄ termināres/nec rōne ſubſiſtētie tm̄ in cōi. Negat ergo aſſumptū ⁊ ꝓbatio añtis cū omni alia ſua ꝓbōne. Ex arg° aūt ꝑdicto ſuo ſi ꝯcederet maior/īferri facile poſſet ꝙ neceſſario hic deus ꝑ aſſumeret imo aſſumpſiſſet hūaȝ nāȝ/nō aūt vbū ꝑ ſȝ ſcđario. neqȝ vlla ꝑ ſȝ ſemꝑ ſcđario pſona aſſumeret quācūqȝ nāȝ/ſicut non ꝑ ſm arguētē pſona creat/ſȝ ipſa nā i ꝯcreto/hic inquā de⁹ ſeu potius pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs inquātū de⁹. ſi curratinducta ſilitudo. Cōſequēs aūt opinās ēt vt hereticū abhorreret. Nō pōt igit ſuꝑ illo ruinoſo fundamento maioris/fabricam hāc exitialem erigere.

Ad 2ᵐ. ¶ Ad ſcđm dicēdū ꝙ vtiqȝ ſeq̄t illud incōueniens ex ſua poſitiōe. nec bñ euadit illud ꝑꝑ modū diuerſum ſignificādi. Nō.n. eſt ſile de inſtantia ſeu exēplo inducto. Q2.n. nō ſit iſta va eēntia gñat/⁊ tñ iſta ſit va/deus gñat. hoc non eſt rōne hui⁹ ꝙ deo ꝑ ⁊ preter tres ꝯueniat gñare/nō aūt deitati. ſȝ q2 ly de⁹ ex mō quo ꝯcrete ſignificat nāȝ diuinā vt in hñte/pōt ſuppponere ꝓ pſonis/tā diſtincte ſi ad talē ſuppoſitionē trahit/q̄ȝ indiſtīcte. Hñs.n. deitatē/nō niſi perſona eſt. Et cū trahit ad pſonā certā/ꝯuenit q̄dē deo ꝑdicatū q2 ꝓ pſona ſupponit: ſȝ nō deitati q̄ nec pſonā formalr ſignificat nec ꝓ ea ſupponit. Si aūt ponat aliqđ cōpetere huic deo ꝑ ⁊ ꝑter pſonas diſtinctas. opȝ nēcio ꝙ deitati ꝯueniat. ſic pȝ de oīb⁹ ꝑdicatis cōibus.

cōib⁹. Dicim⁹.n. ꝙ diuina eēntia creat/gubernat/adorat/colit ⁊c. ergo nō min⁹ vificabit de ea ꝙ prio terminet vnionē/ſi ponit hic deus preter tres eam terminare. nō eni intelligitur in diuinis aliqđ medium inter pſonā ⁊ naturā. vt in ꝑcedentib⁹ ꝓbatū eſt. Neqȝ deus aut hic deus pōt cōcipi niſi concipiat pſona. hñs.n. deitatem/qđ eſt quaſi diffinitio dei nō niſi pſona eſt nobiliſſima. Naturā aūt poſſe primo terminare vnionē eſt ꝯ fidē ⁊ rōnē. vt ꝓbat.s.Tho. 3°.q.2.art.2.

Ad tertium. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ vnio q̄ primo ſit in pſona diſtincta ⁊ pfecte hñte rōnem pſonalitatis/eſt poſſibilis in diuinis. nō aūt vnio q̄ terminet primo ad pſonā incōplete iuxta modū loquēdi opinantis/ſcđario vero ad pſonas diſtīctas/vt viſum eſt. Nec ex ſua poſitione hȝ opinās ꝙ ſit vnio vel aſſumptio pfecte terminata ad pſonā ſi nō primo terminet ad pſonā diſtinctā. Eſſe quoqȝ pſonā incomplete/ponit minorē dignitatē ſimplr: q2 eſſe pſonaȝ iportat pfectionē ſimplr. Et niſi eſſentia eſſet idē ꝙ pſona diuina. nō eſſet perfecta ſimplr. Vnde etiam quantū ad modum ſignificandi/nō dicit formaliter hanc pfectionē que eſt pfectio ſimplr. vt diximus/ſed ſolū idēptice. Et pari rōne. hic deus. ſi ſumat ꝑter tres ⁊ ſm ꝙ ꝓ eēntia/nō aūt vt pro pſonis diſtīcte vel indiſtincte ſupponit/⁊ nō pfecte rōnē pſone claudit/vt opinās aſſeuerat/nō dicet formalr oēm pfectionē ſimplr. q2 non hāc: ⁊ ꝯñr nō dicet formalr deū: q2 nihil aliud noīe dei formalr cōcipimus/niſi vniuerſalr ⁊ īfinite pfectū. Neqȝ hic deus ꝑter tres erit pfectius pſona. immo impfectius q̄ȝ ſit pſona creata/in rōne pſone: q2 pſona hȝ hanc perfectionē ſimplr pfecte/quā tñ non hēret pfecte deus vn⁹ numero/ſi conſideret preter ſuppoſita/eo mō quo opinans dicit eū eſſe pſonā incōplete. Et ſi dicat ꝙ ſi rō hec militaret ſequeret ꝙ nec deitas diceret formaliter deū/⁊ omnē perfectionem ſimplr ⁊c. Rñdet ꝙ vtiqȝ hoc verū eſt ex mō ſignificādi. Neqȝ eñi informali rōne abſtracti claudit ſuū concretū/ſecus ex re ſignificata/quē tñ imperfectū modū ſignificandi non iportat ly hic deus. Non eſſet etiā in caſu vnio pfecte facta in pſona/ꝑ hoc ꝙ ſcđario terminaret ad eas q̄ pfecte pſone ſunt. Q2 qđ terminat rōne alteri⁹/nō magis termiat q̄ȝ illđ aliud/⁊ iō nō addit ex hoc pfectior rō terminādi intēſiue. Sed in caſu/pſone terminarēt vnionē rōne illius quarti indiuidui. Ergo nō magis q̄ȝ illud. Et ſic terminatio illa nō eſſet intenſiue magis perſonalis ſed ad plures ſe extēderet: nō tñ primo neqȝ perfecte. vt dictum eſt.

Ad quartum. ¶ Ad 4ᵐ dicendū ꝙ opinās in hoc arg°/leuiſſimo flatu ꝓtulit eſſe ꝓbabilē ſuā poſitionē/ex diſiūctiua inquā recitatione ſubſiſtētis atqȝ pſone. Et primo q̄dē falſum eſt ꝙ.s.Tho. in illo articulo bis dicat diſiūctiue ſubſiſtentiā vel pſonalitatē. ſed ſemel tantū diſiūctiue ꝓponit iſta in fine ſol. primi. poſtq̄ȝ in eadē ſol. bis hec ꝓpoſuerat copulatiue. imo tali mō ꝙ idē importare vel ſaltē mutuā ꝯnexionē hēre neceſſario cōprobent. Dicit.n. primo ꝙ cū abſtracta in diuinis ſint idē cōcretis/ſi ꝓprietates pſonarum tollant/q̄cqđ itelligit remanere erit ſubſiſtēs ſcȝ vnū: ⁊ per ꝯñs pſona.ſ. vnica/cū ſit in nā intellectuali. Quaſi dicat/ſecus nō ſublatis ꝓprietatibus: licet ſint idē in deo quo eſt ⁊ qđ eſt.ſ. deitas ⁊ deus/⁊ ꝯñr deitas ſubſiſtat ſicut deus/nō tñ eſt pſona vnica/ſicut nec deus eſt tm̄ vna pſona: q2 vȝ ad eſſe vnā perſonā in diuinis/nō ſufficit ſubſiſtere: ſed req̄ritur incōicabilitas quā ex ꝓprietatibus ſolū hñt pat ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. ⁊ nō deitas vt ſic/neqȝ deus vt ſic. Hoc aūt magis explicat dum ſubdit. Sicut igit nūc poſitis ꝓprietatibus pſonalibus in diuinis dicimus tres pſonas/q2 ſupple ꝑ ſingulas ꝓprietates ſingule obtinēt incōicabilitatē: ita excluſis ꝑ intellectū ꝓprietatibus pſonalibus/remanebit in conſideratione nr̄a natura diuina vt ſubſiſtens ⁊ vt pſona.ſ. vna. En ecce quō copulatiue iā bis hec duo ꝓpoſuit. Et rō huius ſcđi dicti eſt. q2 iaȝ natura diuina remanebit incōicabilis/cū ſublatis ꝓprietatib⁹ diſtinctiuis/auferant diſtincta ſuppoſita qbus cōicetur: ⁊ ſic erit vnicū incōicabile ſubſiſtēs. ergo pſona vnica/cū ſubſiſtat in nā intellectuali. ita ꝙ caſu ſtante/idē erit nāȝ diuinā eſſe ſubſiſtentē. ⁊ eſſe vnā pſonā: qđ tñ nunc nō eſt. Quia cū ſit nunc ſubſiſtēs eo qđ idē eſt in diuinis quo eſt ⁊ qđ eſt. nō tñ eſt pſona vna. q2 nō incōicabilis: ſed eſt tres pſone diſtīcte realr. Cū ergo ſubiūgit poſtea.s.Tho. diſiunctiuaȝ illoꝝ enumerationē dicens. Et ꝑ hunc modū poteſt intelligi ꝙ aſſumat nāȝ humanā rōne ſue ſubſiſtētie vel pſonalitatis/pȝ manifeſte ꝙ hoc ideo fecit q2 ꝓ eodē vtrūq̄ȝ accepit/ſtāre hypoſtaſi/nō aūt ſimplr. Vñ non pōt opinans inferre ꝑꝑ hanc vnicam ēt diſiunctiuam ꝙ ſimplr.s.Tho. velit omne qđ vt ſubſiſtens ſignificat in diuinis/eſſe formalr pſonā vnam cōplete vel incōplete. Sed ſolū vult ꝙ nā ſubſiſtens in diuinis eſſet pſona vnica remotis ꝓprietatib⁹/vt clariſſime ꝓdit lr̄a etiaȝ tirūculis in grāmatica.

¶ Scđo dicit ꝙ ſi abſolute ꝓferret illa diſiunctiua vel ēt ꝑcedētes copulatiue/cū.s.Tho. abſolute pſonam inferat ac ꝓponat/⁊ nō addat incomplete vel impfecte/daret itelligere pſonā pfecte ſumptā. De hac.n. hactenus doctores intēdunt dū abſolute pſonam noīant. ⁊ ꝯñr hic de⁹ ꝑter tres eſſet pſona perfecte ſumpta. ſi expoſitio opinantis curreret in illa diſiūctiua. ergo cū hoc ſit falſum ēt ſm opinantē. pȝ ꝙ nō ſic exponēda eſt lr̄a.s.Tho. Non habet ēt opinans ꝑ illa verba ꝙ vnio ſi fieret ad pſonā incōplete/ſit eiuſdē rōnis cuȝ ea q̄ eſt ad pſonā pfecte. imo hȝ ꝙ non pōt fieri niſi ad perſonā ſimplr ⁊ pfecte dictam. Et ꝙ ſi ꝑ intellectū remouerent ꝓprietates/ideo ad nāȝ terminari poſſet vnio/q2 remanēs ipſa nā eſſet vna pſona ꝓprie dicta. Ex qbus aperte pȝ ꝙ.s.Tho. tenet vnionē nō poſſe fieri ad hunc deum preter tres niſi ſm apprehenſionē intellectus remoueant relationes diſtīctiue. qđ cū ſit īpoſſibile in re. pȝ ꝙ intēdit eſſe īpoſſibile ꝙ primo fiat vnio ad hūc deum ꝑter tres. Nec hoc pōt vllatenus euitari ſi bñ cōſiderent illi duo articuli. ſcđs.ſ. ⁊ terti⁹. 3ᵉ.q. in 3ª.

¶ Ad id vō qđ addit ex q̄ōne ſcđa ſupra/rñſum eſt ꝙ ꝓ eodē accipit ſubſiſtens ⁊ ſuppōſitū/non q2 ſubſiſtens aliqđ in diuinis ſit ſuppoſitū impfecte. ſed q2 perfecte habet qđlibet ſubſiſtens rōnē ſuppoſiti vel vnius vel pluriū ſaltē indiſtincte/rōne trine incōicabilitatis/vt ſepe dictū eſt. Si aūt.s.Tho. intelligeret (id qđ opinans putat) cū abſolute dicat ſuppoſitum/⁊ nō addat. incomplete. daret intelligere ꝙ loqueret de ſuppoſito pfecte. ⁊ ꝯñr de perſona perfecte. vt ex alio dicto.s.Tho. ſupra deductū eſt. Poſito etiā ꝑ īpoſſibile ꝙ natura aliquo mō diceret ſup

poſitum vel perſona:nō tamē ꝓpter hoc haberi pōt
ꝙ eſſent ſic eiuſdē rōnis/perfecte diſtincta perſona
⁊ indiſtincta ꝙ poſſet inferri ꝙ ſi vnio ad perſonaꝫ
cōplete dictā.eſt poſſibilis/ ꝙ ēt vnio ad pſonā im/
perfecte dictā ſit poſſibilis/vt tn̄ infert opinās.In
multis enī differrent tale qd prohibētibus.vt oſten
ſum eſt.Unde patet ⁊c.

¶Ultimo ſoluitur argumentū in principio que
ſtionis productum. Cap.x.

Ad ar/gumen/tum fa/ctū prin/cipio q̄/ſtionis.

Ad argumentum aūt in principio qōnis factuꝫ
reſpondet̄ primo ad maiorē ꝙ de per ſe ſub
ſiſtere perſonali in cōi.ipſa eſt falſa.Quod enim cō
uenit alicui ex aliqua rōne opꝫ ꝙ neceſſario conue
niat omnibus in qbus talis ratio inuenit̄:⁊ ſic nulli
eorū conuenire pōt primo ⁊ preter alia qbus conue
nit talis ratio.Si ergo vnio terminaret̄ in diuinis
ad aliqd hac ſola ⁊ preciſa ratione ꝙ eſt per ſe ſubſi
ſtens/oporteret neceſſario ad omne per ſe ſubſiſtēs
diuinum/terminari.Sicut ſi huic homini compete
ret actu ridere qꝛ habet naturā rōnaleꝫ/neceſſario
omnibus cōpeteret habentibus rationalē naturā/ſi
plures tales eſſent.Qꝛ igit̄ nō ſolū eſſe nature rōna
lis vel humane reqrit̄ ad hoc ꝙ homo actu rideat:
ſed aliqd aliud/puta actualis aliq̄ cognitio ⁊ hmōi.
ideo non dicimus ꝙ huic homini cōueniat actu ri/
dere inquātum eſt huius nature rōnalis.vt proba/
tum eſt.Et ſic in ꝓpoſito/nō poſſet aliqd in diuinis
vnionē terminare qꝛ ſubſiſtens/niſi ad omnia ſubſi
ſtentia terminaretur.Et multo fortius id ſequit̄ de
ꝑ ſe ſubſiſtente eſſentiali ad ſenſuꝫ opinātis/in quo
non ſolū ſm vnam rationē ſed etiā ſm vnicā reali
tatē perſone cōueniunt.¶Dicit̄ ſecundo ad mino
rem ꝙ falſa eſt de ꝑ ſe ſubſiſtentia eodē modo ſum/
pta.ſcilicet ⁊ eſſentiali ⁊ perſonali cōmuni.Neutra
enim eſt per ſe cā preciſa vnionis/vt ꝑ concluſiones
ꝓbatas patet.Sed rō poſſibilis terminationis nāe
ad ſingulas pſonas eſt ꝓpria ſingularum ſubſiſtētia
que neceſſario pſonalis eſt.Ad probationē vero/ne
gatur aſſumptū ſi intendat ꝙ incōicabilitas nō cō
currat ad integrandā rationē illā ꝓpriā.Et in hoc
quod dicit̄ ſubſiſtentia ſingularis/dꝫ intelligi incō/
municabilitas.Ex hac enī habet talis ſubſiſtētia ꝙ
ſingularis dicat̄ ⁊ ſit:cōicabilis enim rōnē habet ex
hoc ipſo ꝙ cōis eſt ⁊ nō ſingularis.Cum ergo poſt/
modum deducit̄ ꝙ hic deus eſt per ſe ſubſiſtēs pre/
ter tres/falſuꝫ eſt.vt ſepe dictū eſt.neqꝫ habet deus
ſubſiſtentiā perſonalem niſi rōne pſonalitatis/⁊ in/
quantū perſona indiſtincte nō enim inquantū hec
vel illa.licet enī natura det eſſe perſone tanq̄ꝫ quo.
econuerſo tn̄ perſona vt ſic dat eſſe nature tanq̄ꝫ id
qđ eſt.Sicut aūt perſona habet ex ꝓpria rōne ipſuꝫ
eſſe/ita ei primo cōpetit agere/⁊ relationē termina
re.Et ſic neceſſario pſona eſt cui formal̄r ⁊ primo cō
uenit aſſumere ⁊ vnionē nature termiare.Hoc aūt
docet.s.Tho.3ª.qō.3.arti.1.ad 2m.iuncto arg.Non
obſtat aūt ꝑdictis ꝙ natura diuina ſit de ſe hec.Eſt
enī hec de ſe/qꝛ non ꝑ aliud a ſe real̄r diſtinctuꝫ:nō
aūt de ſe/ quaſi nō per aliud vel aliqua que diſticta
ſunt ab ea ſm rationē.Eſt enī natura diuina hec vt
quo.ſeipſa real̄r:tribus aūt relationibus abinuicē
real̄r/⁊ ab illa ſm rationē tantū diſtinctis/ſpecifica
tur in hoc qđ ſit quo pſonaliter/⁊ vt ꝓxime ſuppoſi
tat ⁊ pſonat/vt idem illis.Et qđ vero.nō eſt hec for
mal̄r ſeipſa/ſed qꝛ eſt huius hn̄tis eam.imo quia eſt
idem illi real̄r:⁊ ipm̄ eſt hoc ipſa deitate vt qua rea
liter.ſm rōnē vero/non vnico indiuiduatiuo prin/
cipio/ſed tribus ꝑdictis relationibus.q̄ ſi per intel
lectum ſecludant̄.iā intelliget̄ etiam ſm rōnē vni/
co principio eſſe hoc/⁊ ſubſiſtens ⁊ pſona abſoluta ⁊
pfecte.vt dictū eſt.¶Id vero qđ vltimo addit̄ q̄ſi
ex.s.Tho.ꝙ natura inquā prehabeat ſubſiſtentiam
quam perſonis conferat.ſane intelligendum eſt.
Neqꝫ enī ſic loquit̄ aut intēdit.s.Tho.vt ⁊ ipſa ver
ba pretēdunt.Et primo quidē in diuinis nulla eſt
prioritas niſi ſm rōnē noſtrā.Scđo.natura nō pre/
habet ſeu prius hꝫ ſubſiſtentiā vt qđ ſubſiſtit/ſed vt
quo/⁊ radical̄r.Sicut enī eius virtute operatur pri
mo pſona.ita ēt ſubſiſtit.realiter tn̄ etiam ipſa eſſen
tia ſubſiſtit(vt dictū eſt)/qꝛ eſt idem ipſi pſone.Ter
tio.s.Tho.vbi allegat̄ non loquit̄ de pſonis.He enī
ex propria rōne ſubſiſtūt/⁊ non mēdicant ſubſiſten/
tiam ab alio ēt ſm rōnē diſtincto.ſed loquit̄ de pro
prietatibus/que inquantū relationes ſunt/nō clau
dunt in ſua rōne ſubſiſtentiā/ſed eā ab eſſentia di/
uina(vt ita dixerim)mutuant̄.Neqꝫ enī actu neqꝫ
virtute illam hn̄t ex propria rōne/eo ꝙ non eſſe.ſed
ad aliud ſe habere formal̄r importēt.Non ſic prin/
cipia indiuiduātia in creaturis/immo ſunt eā ipſi
nature ꝙ ſit/q̄ de ſe nō hꝫ eſſe/ſed eſt ſolū id quo eſt
ſuppoſitū/ſed remote ⁊ particulariter ſm rē.⁊ nul/
lo mō vt qđ.loquēdo de corporalibus.Et hunc ſen/
ſum exprimit Aug.dum.5°.de Trini.di.ir.Si res
ad ſeipſaꝫ ſubſiſtit.quāto magis deus:Quaſi dicat/
nō ex relatione vt ſic/ſubſiſtunt pſone diuine.ſed vt
relationes ille ſunt ipſe deus/ſeu inquantū ſunt di
uine.etiā ſi tales relationes habeant ex rōne relati/
ua ꝙ ſint ꝓprietates diſtinctiue ⁊c.¶Diligēter aūt
cōſiderandū eſt primo in dicto ꝓceſſu argumēti ꝙ
facile cōcluder ꝙ vnio ſit in nā primo facta.cū ipſa
ſic ſubſiſtat vt non mēdicet ab alijs ſubſiſtentiam.
Quin ēt non niſi ad naturā vnio iſta poterit primo
terminari.ſi eidē primo ſubſiſtentiā elargiat̄.vt po
te que nō mutuet eā a diuinis pſonis.ſed eiſdē po/
tius ſubſiſtentiā ipſa cōferat.Cui enī primo ꝯuenit
vnionis ipſiꝰ rō ⁊ (vt ita dixerim) ꝓpria cā.cur nō
ipſa quoqꝫ vnio primo eidē neceſſario ꝯueniat:Cō
ſequens aūt vtrūqꝫ ſonat apertā hereſim.Scđo ad
uertendū ꝙ ex verbis Sco.vnde ſumptū eſt princi
paliter hoc argumentū/facile deducit̄ alia hereſis.
licet hanc ēt forte Sco.non aduerterit.Si enī ſola
ſubſiſtētia ſingularis vt ſic quā dat eſſentia/non aūt
vt ſubſiſtētia huius vel illius pſone/eſt rō ꝓpria ter
minandi vnionē nature humane ad pſonam diui/
nam.cū talis ſubſiſtentia vt ſic/ſit cōis tribus/ne/
ceſſario ſequit̄ ꝙ omnes pſone aſſumpſerint natu/
ram humanā ſi vna aſſumpſit.⁊ ꝙ ad oēs vnio ter/
minata ſit.qđ patet eſſe hereticū.Sequit̄ etiam(vt
arguit Dur.) ꝙ nō poſſit ad vnā terminari qn ter
minet̄ ad oēs.Quod argumentū ad hereſim ſimil̄r
deducens militat pariter cōtra opinantē.vt ſupra
diffuſe oſtenſum eſt in ꝓbatione prime cōcluſionis.
Et iſta ſufficiāt pro pn̄ti qōne. Laus Deo.Amen.

FINIS.

¶Editum anno Domini. 1526.

Intentionis explicatio & ordo.
Caput. Primum.

Queritur an pſona crea
ta/reale qd ad
dat ſuper ſingularē naturaꝫ in
qua ſubſiſtere intelligitur.

Pro determinatione que/
ſtionis huius/ ſcien/
dum prio ꝙ ſꝫ plures doctores
queſtio iſta non eſt eadem cum ea quam mouet ⁊
determinat Phs.7°.Meth^ce/an videlicet qđquid
eſt ſit idem cum eo cuius eſt/ dicens tex.cō.41.ꝙ in
his que ſunt in materia aut cōcepta cū materia nō
eſt idem qđquideſt cū eo cuius eſt:neqꝫ in his que
ſm accidēs ſunt.⁊c.Phs.n.ibi ſꝫ eos loquit̄ de qđ
quideſt qđ ſignificatur per diffinitionē in vl̄i:⁊ de
eo cuius eſt qđ ſignificat̄ per diffinitum/ſed in ſingu
lari ſeu ſm ſingularitatē quam diffinitū etiam vni/
uerſale nec excludit nec icludit.Hec aūt queſtio ad
horum intellectū/de ſingularibus eſt:⁊ natura acci
pitur hic vt ſingulare quoddā/ſed in abſtracto ſigni
ficatū:perſona vero vt ſingulare concretū.Ut que/
ratur(verbi cauſa)an hic homo ſingularis ſignifi/
cetur vel intelligat̄ addere vel nō addere aliqđ rea/
le ſup hanc ſingularē eius naturā/ ſuam inquā ſin/
gularē humanitatē.¶Sciendū ſcđo ꝙ in qōne iſta
ſub ꝑdicto ſenſu ꝓpoſita/ſunt multe opiniones que
ad 4^or principales in ſumma reducuntur.Prima
eſt Scoti ⁊ ſequaciū ꝙ ſuppoſitū ſeu perſona nō ad/
dit ſup naturam ſuā ſingularem aliqđ reale/ſed ſo/
las negationes binas.Scđa opinio noua eſt Caieta
ni qui dicit ꝙ addit quandā nature terminationē
ſubſtantialē ꝑter principia indiuiduātia ⁊ eſſe ſub/
ſtantiale.ſe habentē proportional̄r ad ipſam ſuā ſin
gularē naturā/ſicut terminus ipſe q̄ꝫtitatiuus ad
quantitatē quā terminat/puta ſicut ad lineā ſuus
punctus.Tertia vero eſt opinio cōis Thomiſtaꝝ di
centiū ꝙ addit principia indiuiduantia dūtaxat.
Quarta opinio quā extimo de mente.s.Tho.⁊ Ca/
prioliꝰ/ defendit ꝙ addat etiam ipſum eſſe exiſtētie.
¶In hac igit̄ qōne vt eliminatis falſitatibus pura
veritas eluceſcat/quatuor ordinate querēda ſunt.
Primū an ſuppoſitū addat ſuper naturā ſingularē
aliqđ ens reale:aut certe negationē tantū vel nega/
tiones iuxta primā opinionem.Scđm an ſi addit
ens reale.ſit ens hmōi terminatio quecūqꝫ ſubſtan/
tialis preter principia indiuiduātia ⁊ eſſe ſubſtātia
le.Tertiū eſt vtrū poſito ꝙ nō addat fictā ab opinā
te dictā terminationē/addat principia indiuiduā/
tia iuxta tertiā opinionē.Quartum qđ querendū
occurrit eſt an etiā addat ipſuꝫ eſſe exiſtentie iuxta
quartā opinionē.Sic igit̄ iuxta quatuor predictas
opiniones quatuor articuli formabunt̄ quibus to/
ta queſtio abſoluetur.

Opinio prima recitatur cum propriis
motiuis: & iterum nouis mediis obfir/
matur. Caput II.

Quantum igitur ad primū articulū que
rit̄ an ſuppoſitum vel perſona
creata addat aliqd reale ſuper ipſam naturā ſingu
larem.puta ſortes ſuper ſuam humanitatem quam
quidā facile ficto vocabulo vocāt ſorteitatem:vel
certe tantū addat negationem vel negationes.
¶Ad hanc igit̄ queſtionē reſpondet Scotus 3° di. Opinio Scoti.
1.q.1ª.īpugnatis duabus extremis opinionibꝰ qua
rum vna ponebat perſonā addere ſup ſingularē na
turā purum ens negatiuū/altera vero purū poſiti/
uum/dicens(non tn̄ aſſerendo) ꝙ ſuper naturam
ſingularē ſuppoſitum creatū addit duas ſolas nega
tiones.negationē inquam inherentie actualis/⁊ ne
gationē inherentie aptitudinalis ad verbū vel quā
cunqꝫ aliā perſonam diuinā.Probat aūt primam Proba tur.
negationē inuentā in natura nō ſufficere ad conſti
tuendā perſonā ex hoc ꝙ anima ſeparata illam ha
bet/ ⁊ tn̄ non eſt pſona:quia ſcđam non habet/ im/
mo naturalē habet aptitudinē ad vnionē cum pſo/
na/ſeu ad inherendū perſone.Aptitudinaleꝫ vero
negationē predictam ex hoc ſufficere ſolā negat/qꝛ
in Chriſto natura humana illam habet/⁊ tn̄ non eſt
perſona/qꝛ primā negationē non habet.Si.n.(in/
quit) in Chriſto natura humana nō haberet nega/
tionē aptitudinalis dependentie ad verbū/tunc ha
beret affirmationē i.aptitudinē ad dependendū ad
verbū/⁊ ꝑn̄r naturaliter inclinaret̄ ad dependendū
ad illud.ergo violenter requieſceret ſub propria pſo/
nalitate qn̄ ſcꝫ dimitteret̄ a verbo.Has vero binas
negationes ſolas ſufficere ad cōſtituēdū in ſingula/
ri natura rationē perſone/ non ꝓbat Scotus niſi a
ſufficienti diuiſione pro quāto ſupponit id qđ prius
probauerat ꝙ vꝫ non addat pſona ſuper naturā ali
quod poſitiuū.aut negationē dependentie actualis
tantū.Quas ꝓbationes Capreolus recitat ⁊ elidit
in 3°.d.5.q.3.ad arg^nta contra ſcđaꝫ.¶Videt̄ autēꝫ
opinio iſta cōfirmari poſſe ex dictis.s.Tho.quantū Confir/matio Pª.
ad hoc ꝙ quid negatiuū ⁊ nullū ens poſitiuū addat
perſona ſup ſuā ſingularem naturā.Et primo qui/
dem quia ſm eum 3ª q.2ª.art.2.ad 3m.nō addit niſi
hoc qđ eſt eſſe per ſe ſeparatim.qđ formaliter ipor/
tat eſſe nō in alio vt in toto.⁊ hoc dicit puram ne/
gationē.¶Scđo qꝛ ſm eundē Opus.3.lib.2°.c.27. 2ª.
nō addit niſi hoc qđ eſt eſſe totū ⁊ integrum ſm ſpe
ciē ⁊ naturā / ita ꝙ nulli alteri innitat̄ ſm eſſe.Hoc
aūt eandem negationē formaliter ponit.Significa/
tur.n.per hoc dictum ꝙ nō addit niſi negationē de/
pēdentie ad aliā perſonā.Natura enim ſingularis
eſt etiā totum qd ⁊ integrum ſm ſpēm.ſed qꝛ inniti
tur alteri/ſuppoſito inquā qđ in ea ſubſiſtit/nō pōt
dici vel eſſe ſuppoſitū vel perſona.¶Tertio quia.s.
Tho.3°.d.5.q.3.art.2°.ad 4m ⁊ 5m iunctis argumen 3ª.
tis cōcedit ꝙ ſola vnibilitas tollit rationē perſone:
⁊ intendit de vnibilitate que eſt ad ſuperius ⁊ nobi
lius.ergo negatio ſola huius vnibilitatis ponit̄ in
diffinitione pſone vt quid diſtinctiuū illius a ſingu
lari natura.ita ꝙ ex his habet̄ ꝙ ſolam addat nega
tionem vnibilitatis.quā Scotus vocat negationē
aptitudinalis dependentie ad verbū.¶Quarto qꝛ
ſctūs Tho.3°.d.6.q.1.arti.2°.ad 5m.exꝑſſe ponit ꝙ 4ª.
perſona nō addit ſupra cōpoſitū ex anima ⁊ corpo/
re/⁊ ſupra horū vnionem niſi negationē inherentie
ad ſubſiſtēs dicens.Hoc quod facit coniunctum ex
anima ⁊ corpore eſſe hominem/non eſt preter ani/
mam ⁊ corpus ⁊ vnionē aliquid poſitiuum.Sed ex
hoc ipſo ꝙ cōpoſitum ex anima ⁊ corpore nō cōiun

gitur alteri ſubſiſtenti in natura cōpoſita/ ſequit̃ ꝙ
coniūctū ſit homo. Unde ſi Chriſtus humanā na-
turam quam aſſumpſit deponeret/ ex hoc ipſo eſſet
hō/illud coniūctū ex duabus ſubſtantiis. hec ille.
Ex quibus videt̃ propoſitum Scoti manifeſte poni
quantum ad negationem actualis dependentie na-
ture humane ad verbum.

Premiſſum Scoti placitum multis ra-tionibus efficaciſsime reprobatur. Caput. Tertium.

Contra Scotuȝ Sed iſta opinio Scoti falſa eſt/ non ſolū inquā-
tum negat perſonā addere qd reale ſup na
turā/vt.j.cōprobabit̃ ar.3°.⁊ 4°.verū etiā quantū
ad id qd ponit duas illas negationes rationē pſone
conſtituere ſup naturā. Quāuis aūt pm̃ a Scoto ne
gatum(vt dixi)ſit infra fuſius ⁊ in ſpāli ꝓbandum.
explicando que nam ſit illa realitas addita ⁊ quo-
tuplex. Uerūtñ hic primo gñaliter probare intendi
mus neceſſariū eſſe dicere ꝙ perſona aliqd reale ad-
dat ⁊ nō puras negationes: ⁊ ꝓcipue ꝑdictas ſupra
P°. ſingularē naturā. ¶ Quo ad pmū igitur ſic argui
tur. Perſona ⁊ natura eius nō ſunt idē realr̃. neqȝ
diſtinguunt̃ ſicut res a re: neqȝ nā addit reale ſupra
perſonā. ergo perſona addit qd reale ſupra ſuā natu
ram/⁊ nō puras negationes. Patet aūt ꝯña ratiōe
ſufficiētie modoꝝ quib⁹ poſſint duo entia dici realr̃
ab inuicē diſtingui. Scđa ⁊ tertia pars añtis ab oi-
bus cōcedit̃. Prima vero ſic probat̃. Que ſunt idē
realr̃ quicqd aſſumit vnū eoꝝ/aſſumit alterū realr̃.
vt pȝ de ſe. Sed verbū aſſumpſit naturā/nō aūt pſo
nam realr̃. ergo pſona ⁊ nā humana nō ſunt idē rea
liter. Et eadē rō eſt de omni alia perſona ſeu ſuppoſi
to cū ſua natura. Minor aūt huius argumēti pȝ ex
fide. Male quippe ſm̃ fidē ſonaret ſiqs diceret verbū
aſſumpſiſſe pſonā hoīs realr̃: ēt ſi nō diceret ꝙ eam
aſſumpſiſſet formalr̃ vel quocūqȝ alio dicēdi modo.
¶ 2° arguit̃ ſic. Id qd corrūpit̃ altero nō corrupto/
2°. realr̃ diſtīguit̃ ab eo. Sed pſona diuina pōt aſſume-
re naturā prius pſonatā hoc ſolo mō ꝙ ipſa pſonali
tas corrūpat̃ nō corrupta ſed manēte natura quam
aſſumeret: ⁊ de facto neceſſario ſic eſſet in caſu talis
aſſumptionis. Ergo ⁊c. Maior ex ſe pȝ. Minor vō
quo ad primā partē ab oībus cōcedit̃ ꝙ.ſ. deus poſ-
ſet aſſumere naturā poſtq̃ȝ fuit pſonata/nō aſſumē-
do tñ pſonalitatē eius. ſicut poterat eā aſſumere/ ⁊
de facto aſſumpſit eā verbū que nunq̃ȝ fuit pſonata
propria pſonalitate. Sed quo ad ſcđam partē ꝙ vȝ
in tali caſu pſona ipa corrūperet̃. ſic ꝓbat̃. primo. Mu
tatio de ſubiecto in nō ſubiectū eſt corruptio ſubſtā-
tialis. 5°. Phyſi. Sed talis eſſet ꝑdicta mutatio in
caſu ꝑdicto. ergo ⁊c. pȝ huius ꝓbationis etiā minor
qr perfectiſſimuȝ ⁊ vltimū ſubiectū ſubſtantiale eſt
ipſum ſuppoſitū ⁊ ipa perſona in natura rōnali. In
caſu aūt/ex pſōa q̃ pri⁹ erat/puta ex ſorte/ fieret nō
pſona ⁊ nō ſortes. ⁊ ſic eſſet maxima trāſmutatio ꝑ-
dicta. ¶ Qȝ ſi dicat̃ pḃm intēdere qñ cū mutatiōe
Euaſio. ſuppoſiti mutat̃ etiā nā/qd nō eſt in caſu. ¶ Cōtra.
Precluſio. Mutatio ſubſtātialis eſt corruptio ſimpliciter. Sed
in caſu/ēt ſi nō fiat mutatio ſm̃ naturā/eſſet muta-
tio ſubſtantialis. ergo ⁊c. patet minor. qr hoc predi
catū pſona/ſubſtātiale ē/reſpectu ꝯcreti ſingularis
ipſius nature: ⁊ eo maxime etiam qr pſona eſt ratio
nalis nature indiuidua ſubſtantia ſm̃ Boetium.
¶ Scđo probatur eadē ſecunda pars minoris. Naȝ
mutatio de eſſe ſubſtantiali in nō eſſe ſubſtātiale eſt
corruptio ſimplr̃. Gñatio eñ ſubſtantialis q̃ eſt gña
tio ſimplr̃/ terminat̃ ad eſſe ſubſtantiale ex non eſſe
ſubſtātiali. ⁊ eꝯ corruptio. Sȝ in caſu/illa mutatio
eſſet talis: qr ſupponimus in xp̄o non eſſe niſi vnicū
eſſe.ſ. diuinū. quāuis nec Scotus plura ponat/niſi
quatenus non diſtinguit realr̃ eſſe ab eſſentia. ita ꝙ
aſſumpſit naturā humanaȝ ſine ꝓprio eſſe diſtincto
ab eſſentia. qd tñ habuiſſet ſm̃ veritatē/ſi prius pſo
nata fuiſſet ꝓpria pſonalitate. ergo ⁊c. ¶ Et ſi dicat̃ Euaſio.
ꝙ hec maior hȝ ſolum veritatē qñ mutatio ſm̃ eſſe
cōſeqt̃ mutationē ſm̃ formā. qd in ꝓpoſito nō acci-
deret. ¶ Eodē mō refellit̃ iſta rñſio quo ēt prior/qr
ſine mutatione illa ſm̃ formaȝ/mutatio ſi fieret ſm̃ Precluſio.
eſſe ſubſtantiale/ſubſtantialis eſſet: ⁊ pari mō ſubſtā
tialis corruptio q̃ ad nō eſſe ſubſtātiale terminat̃ ex
eſſe ſubſtantiali. ¶ Tertio ſic ꝓbat̃ eadē 2ª pars mi-
noris. Diſtinctio pſonalis eſt realis in diuinis/quā-
to magis in humanis. Sed natura pſonata ꝓpria p-
ſonalitate diſtinguit̃ pſonalr̃ a ſeipſa pſonata perſo
nalitate aſſumētis in caſu. ergo pſonalitas pª eſt ali
quid reale diſtinctū pſonalr̃ a realitate perſone aſſu-
mētis vt pſona eſt ⁊ rōne ſue pſonalitatis/ēt nō cō-
ſiderata natura vt natura eſt. Si.n. per negationes
hoc fieret: iam diſtinctio perſonalis nō eſſet formalr̃
realis. ſed rōnis tm̃. ¶ Quarto ad eādē partē mino
ris illius. arguit̃ ēt ad Thomiſtas. qr.s. Tho. expſſe.
3ª. q. 4ª. art. 2°. dicit ꝙ ſi aſſumeret̃ ea q̃ erat pſona/
⁊ poſt aſſumptionē non maneret niſi natura/ perſo-
na illa corrumperetur. ergo ⁊c.

Caietanus etiam Scoti placitum inſe-quitur argumentis. Caput IIII.

Tertio principaliter arguit̃ a Caietano ad 3° principaliter.
principale ꝓpoſitū ſic. Hoc nomē per
ſona ſimilr̃ termini diſcreti ſignificantes ſubſtātiā.
vt hic hō. ſortes ⁊c. ſm̃ cōem acceptionē ſignificant
formalr̃ ipſam ſubſtantiā. ergo nō negationē. ¶ Et
confirmat̃. qr pſonalitas diuina ſignificat formalit̃ Confirmatio.
quid poſitiuū ſȝ Theologos. ergo idē in creaturis.
qr ex illa pſonalitate oīs pſonalitas in celo ⁊ in ter-
ra noīat̃. ¶ Sed rñderet Scotus ꝙ ſignificat ſubſtā Solo.
tiā formalr̃ rōne nature/q̃ in ſuo formali ſignificato
etiā claudit̃: non aūt rōne ceteroꝝ que in eadē rō-
ne formali claudunt̃ cū illa. Et ſi intendat argm̃ de
illo formali quo pſona primo a nō pſona diſtinguit̃.
hoc hȝ ꝓbare. ¶ Sed tñ argm̃ ꝓualet. qr pſonalita-
tes diuine ēt ꝓut a natura ſȝ rōnē diſtinguunt̃/rea Impugnatio.
les ſunt. Neqȝ.n. pat̃ eſt qd reale ſolum vt deus. ſed
etiā vt pater. A fortiori ſequet̃ idipm in creaturis/
vt cōfirmatio deducit. ¶ Quarto arguit̃ ſic ad idē 4°.
per eundē. Qr Pḃs 5° Methce diuidit ſubſtantiaȝ
in eſſentiā ⁊ hypoſtaſim. Et ſubſtantia primo modo
ſumpta ſignificat ens p ſe.i. nō in alio vt ī ſubiecto.
abſqȝ hoc ꝙ dicat formalr̃ negationē. ergo cū hypo-
ſtaſis ⁊ pſona ſignificēt ens p ſe.i. nō in alio vt in to-
to/pariter purā ſubſtantiā ſine negaꝰne formalr̃ ſigni
ficabit. ¶ Et confirmat̃ rō. qr ſubſtantia q̃ eſt hypo- Confirmatio.
ſtaſis ⁊ pſona/eſt ēt nobilior in rōne ſubſtātie q̃ȝ eſ-
ſentia. Eſt.n. ſubſtātia pª que eſt ꝓprie ⁊ principalr̃
⁊ maxime ſubſtātia. Ergo addit non purā negaꝰnem.
ſed

ſed aliqd reale/ex quo nobilitatē hāc maiorē hēat.
Reſponſio. ¶ Sed rñderet Scotus ad rōnē negando tā aſſum-
ptum: qr non eſſe in alio dicit ēt formalr̃ negationē
vt pȝ ex verbis/q̃ȝ ꝯñaȝ. vt pȝ. ¶ Ad cōfirmationē
vero diceret ꝙ eque nobilis eſt natura vt pſona. Sȝ
hanc nobilitatē quā circuloqmur per nō inniti alte
ri/exprimit nō nature ſed pſone cōceptus. Licet ēt
ibi Arles non cōparet primā ſubſtantiā nature ſin-
gulari/ſed ſcđe ſubſtantie. Uñ non videt̃ ad propoſi
Impugnatio. tum illa cōfirmatio. ¶ Sed tñ adhuc cōfirmatio il-
la militat ⁊ eſt efficax: imo acceptāda vt rō vna pn-
cipalis ad propoſitū. Nam ſi hoc qd eſt nō inniti al-
teri actu ⁊ aptitudine īportat quandā nobilitateȝ
quā non īportat formalr̃ ipſa nā. Sicut de facto ve-
rum eſt. (Importat.n. ens de ſe minus depēdēs ab
alio) cū negatio vt ſic nobilitatē non dicat/opȝ ꝙ
hoc ſit rōne alicuius poſitiui qd erit de ratiōe pſone
⁊ nō nature. ⁊ ſic pſona aliqd reale addit formaliter
5°. ſuper naturā. ¶ Quinto ad idē arguit̃ ſm̃ eūdem.
Quia dum dr̃ ſm̃ Theologos ꝙ perſona diuina ſup
plet in Chriſto pſonā humanā/non intēdunt ꝙ ſup
pleat ſolā negationē. Non ſupplet aūt niſi illud qd
addit ipſa pſona ſuper naturā. Integrā.n. ⁊ pfectā
naturā humanā habet Chriſtus. Ergo qd addit per
ſona ſup naturā nō eſt pura negatio. ¶ Sed diceret
Scotus ꝙ ſi pſona vbi aſſumētis non ſuppleret aut
adderet niſi qd addit pſona vt ſic ſup naturā. vtiqȝ
argm̃ haberet apparentiā. Sed pſona aſſumens ad-
Reſponſio. dit ēt aliqd aliud.ſ. ipſam naturā diuinā quā vnit
humane. Si ergo in hoc vbo ſupplere ⁊ in rōne pſo-
nalitatis ſolius fiat vis/diceret Scotus ꝙ ſuppleret
ſolas illas binas negationes. Et ꝙ huius ꝯrium nō
tenerēt Theologi/quoꝝ auctoritati ſit inherenduȝ
Impugnatio. ſm̃ eū. ¶ Sed tñ iſta ſolutio nō eſt apparēs: qr etiaȝ
in rōne pſonalitatis vt pſona formalr̃ diſtinguit̃ cō
tra naturā/ſupplet realr̃ ens quo natura formalr̃ p-
ſonet̃. Scđm hoc eñ qd ſupplet. in dignitate conſti
tuit̃. Propter qd acceptat̃ ēt a Theologis alia pſo-
ne diffinitio ab illa quā Boetius inuexit. vt pſona
dicat̃ ēt hypoſtaſis ꝓprietate diſtincta ad dignitatē
ptinēte. Non.n. natura eſt illa ꝓprietas. Ergo ali-
quid aliud includit formaliter perſona ad dignita
tem eius pertinens/quod non includit natura.
6°. ¶ Sexto arguit̃ ſm̃ eundē. Si natura aſſumpta de-
ſereret̃ a verbo/haberet aliā perſonalitatē a pſonali
tate verbi q̃ nūc eſt. Eſſent.n. due pſone realr̃ diſtin-
cte/nō minus q̃ȝ nunc pſona verbi ⁊ pſona mea. Er
Reſponſio. go per aliqd poſitiuū ſubſtātiale. Probo ꝯñaȝ. tum
qr ly alius eſt relatiuū ſubſtātie. tum qr drĩa pſona-
lis eſt drĩa realis. vt pȝ in diuinis. ¶ Sed ad primaȝ
ꝓbationē forte diceret Scotus/ꝙ lȝ ly alius ſit rela
tiuū diuerſitatis ſubſtātie. qd tñ diuerſum referat/
Impugnatio. habet formalr̃ rōne negationū. Qȝ vero diuerſuȝ in
ſubſtātia/habet rōne realitatis nature. ¶ Ad ſcđaȝ
vero diceret ꝙ lȝ ſit realis / non tñ p realitatē addi-
tam ſup naturā. vt pȝ in diuinis. ¶ Sed iſte ſolutio
nes nullatenus ſubſiſtūt. Non quidē pª. qr ſequeret̃
ꝙ pr̃ nō eſſet alius a filio. Nō.n. eſt realr̃ diſtinct⁹ ab
eo ſm̃ ſubſtantiā.i. naturā. Negationes aūt ille etiā
ſm̃ rñſionē/nō faciunt diſtinctū in ſubſtātia. ¶ Nō
ſubſiſtit ēt ſcđa. qr hoc in diuinis eſt ſingulariſſimū.
Sed vbi natura dimiſſa diſtingueret̃ pſonalr̃ a pſo
na dimittēte/cū dum eſſet aſſumpta ſic ab ea nō di-
ſtingueret̃/neceſſario ſequit̃ ſi pro qr pſonalis diſtin-
ctio eſt realis/ꝙ nā illa aliquā hēret realitatē ex ſe-
paratione qua primo cōſtitueret̃ in eſſe pſone/quaȝ
prius nō hēbat. ⁊ pſonalr̃ a pſona dimittente diſtin-
gueret̃/a qua prius tali modo non diſtinguebatur.
¶ Septimo ſm̃ eundē ad idē ſic arguit̃. Innocēti⁹ 7°.
in decretali(vt allegat ēt.s. Tho. 3ª. q. 4. ar. 2°.) di-
cit ꝙ pſona dei conſumpſit pſonā hoīs. qd doctores
exponūt.i. īpediuit ne nā humana ꝓpriā pſonalita-
tem hēret. Sed tā cōſumptio q̃ȝ īpedimentū/puraȝ
negationē nō reſpiciūt. ergo qd addit pſona ſup na
turā nō eſt pura negatio. ¶ Sȝ forte diceret Scotus Reſponſio.
ꝙ tā Innoc. q̃ȝ Theoſi ſic illū exponentes/ Metha-
phoce loquunt̃/lȝ min⁹ Theologi. ¶ Uerū hec rñſio Impugnatio.
nō eſt ad intentionē Theoꝝ ſic exponentiū. qr dicen
tes ꝙ Innoc. methaphoce loquutus eſt/dū eum ꝯñr
exponūt/ex hoc ipſo dāt intelligere ꝙ nō intendūt
methaphoce vel parabolice loq̃/ſed ꝓprie. vt latentē
in īpropria loquutione Pōtificis vitatē explanēt.
¶ Octauo ſic ad idē arguit̃ ſm̃ eundē. Cū teneat ec- 8°.
cleſia ꝙ verbū aſſumpſit humanā naturā nō aūt hu
manā perſonā. ſi pſona nihil dicat ſup naturaȝ niſi
negationē/eſſet ac ſi diceret̃. aſſumpſit naturā/ non
aūt negationē: ⁊ cū negatio ſit ipſuȝ nihil. eſſet ſen-
ſus ꝙ aſſumpſit nihil. Quod tñ nullus Theologoꝝ
concipit ex his confeſſis ab eccleſia. ¶ Nono arguit̃ 9°.
ad idē ēt ſm̃ eundē ſic. Oīs nālis īclinatio eſt ad ali
qd reale. Sed nā eſt inclinata nālr̃ in ꝓpriā pſonali
tatē. ergo ⁊c. pȝ maior qr nā non īclinat in purū ni-
hil. cū.n. ſit principiū motus ⁊ qeris/opȝ ꝙ nālis in
clinatio ſit ad terminū motus/ q ſemp eſt qd poſiti-
uum. lȝ cōcomitet̃ ēt pſepe negatio. Sicut materia
naturalr̃ inclinat̃ in formā/lȝ cōcomitet̃ expoliatio
eius quā etiaȝ hȝ dum aliā appetit. Minor vero pȝ.
tum qr oīs natura intellectualis perſonat̃ ꝓpria p-
ſonalitate niſi impediat̃. Unūquodqȝ aūt naturalr̃
agit̃ ſicut natū eſt agi. ſm̃ Pḃm 2° Phiſic. tum qr
nāle in hoc a caſuali diſtinguit̃ ꝙ ī plurib⁹ accidit.
tum qr ſi deſereret̃ a verbo ea q̃ aſſumpta eſt/ſtatim
propriā pſonalitatē induceret. tum qr nālr̃ ſub ꝓpria
perſonalitate qeſcit ēt ſm̃ Scotū vbi ſupra. ergo ad
eam etiā naturalr̃ mouet̃ ſeu mutat̃ ⁊ inclinatur.
Quies.n. nālis eſt terminus nō niſi motus ⁊ appeti
tus nālis. ergo ⁊c. ¶ Sed forte diceret Scot⁹ ꝙ im- Euaſio.
proprie dr̃ natura inclinari improprīā pſonalitatē.
ſed ītelligit̃ qes illa nālis eſſe ſub ꝓpria pſonalitate/
inquātū nālr̃ ſibi cōpetūt ille due negationes: ⁊ non
niſi ſupnālr̃ oppoſite affirmationes. Et ſi quo modo
admittat̃ ibi īclinatio/diceret̃ ꝙ hoc p tanto aſſerit̃
pro quāto accepta nā ſm̃ ſe/dr̃ inclinari in ſeipſam
ſub illis negationibus. ⁊ ſic inclinaret̃ in aliqd rea-
le. Sed hoc eſt īproprie dictū. ¶ Dicere ēt poſſet ꝙ
falſum eſt naturā a vbo aſſumptā nālr̃ inclinari in
ꝓpriā pſonalitateȝ/cum pſonet̃ nobiliori/quā ex ſe
nollet reliquer̃. ¶ Sed tñ reſpōſiones iſte nō ſatiſfa Precluſio.
ciunt. Nō qdem pª. qr eo mō quo eſt nālis īclinatio
entis realis in aliquā pfectioneȝ cuiuſmodi eſt hec/
opȝ ꝙ ſit in ens reale. Nec pōt ꝓprie dici aliqd incli
nari in ſe ſicut nec moueri ad ſe/niſi rōne alteri⁹ rea
lis qd in ſe acqrit. ¶ Scđa ēt rñſio non ꝓcedit. Fal-
ſum eſt.n. nāȝ aſſumptā a vbo nō inclinari ī propriā
pſonalitatē nāli inclinatione. ſecus de ſupnāli. Et h̄
ſolū intēdit ⁊ infert inducta ꝓbatio reſponſionis.

Adhuc impugnatur ex propriis opinio falſa Scoti. Cap. V

10°. Adhuc iterum ex ꝓpriis ad idē ſic arguitur.
Omnis negatio ſuper aliqua affirma
tione fundaṫ tanq̄ꝫ quodā priori.ꝑ Periermenias.
Si ergo negatione perſoneṫ natura formaľr/opꝫ ali
qđ etiā affirmatiuū ſupponere quo natura formaľr
etiā perſoneṫ:qꝛ quicq̄d hꝫ negatio circa reꝫ/habet
ex fundamēto ſuo. Et ideo quõcūqꝫ ſe habꝫ negatio
ad rē/vt vꝫ rei formaľr vel nō formaľr cõueniat/ita
⁊ affirmatio fundans eā ſe hēbit ad eandē. Unde ne
gatio huius qđ eſt eſſe accñs ideo eſt de formali rōne
ſortis/qꝛ affirmatio ſup quam fundaṫ eſt de formali
rōne eius.ſ.eſſe ſubſtantiā. Et qꝛ de rōne formali ei⁹
eſt ꝙ ſit hō/ſequiṫ ꝙ ſit etiā de rōne eius ꝙ nō ſit nō
Euaſio. hō.⁊c. ¶ Sed diceret forte Scotus ꝙ vtiqꝫ eſt aliqđ
poſitiuū/qꝛ eſt ipſa natura q̄ eſt ēt de rōne perſone.
Queſtio aūt eſt de eo qđ eſt de rōne pſone additum
ſup ipſam naturā/qđ ſit.⁊ dr̄ ꝙ eſt duplex illa nega
tio. ¶ Sed cōtra hanc euaſionem arguitur ſic.
Precluſio. Quod ineſt alicui rōne eius tanq̄ꝫ fundamēti qđ eſt
de rōne illius/nō pōt ab eo per quācūqꝫ potentiā ſe
parari. Sed iſte due negationes per rñſionē datam.
ſunt in natura pſonata rōne eius qđ eſt de rōne na
ture/immo ex rōne ipſius nature. ergo ēt ꝑ dei potē
tiam nō pñt ab ea ſeparari. Et ſic deus nō poſſet de
ſtruere pſonalitatē alicuius pſone remanente natu
ra/vt pſonareṫ diuina pſona. cōtra cõem Theoꝝ do
ctrinā. Et currit argm̄ etiā ſi negationes ille tale po
ſitiuū conſequerenṫ per modū ꝓprie paſſionis/quia
eandē connexionē neceſſariā hērēt cū eo cuius eēnt
ſicut etiā ipſum eorū fundamētū. Nō pōt aūt deus
ſeparare paſſionē a ſubiecto/taꝫ ſm Scotū q nō po
nit eā realr̄ diſtingui a ſubiecto/q̄ꝫ ſm bonos Tho
miſtas loquēdo de ꝓprio q̄rto mō reſpectu ſue ſpēi
ſpāliſſime. vt eliciṫ a.s.Tho.pa.q.19.ar.3°.ad 6m.iū
cta declaratione corporis.⁊.q.44a.ar.1.ad pm.⁊ ſpī
ritu.q.vlta.ad 7m.⁊ alibi pluries.⁊ quanto magis h̄
in ꝓpoſito ſequiṫ/inſeparabilitas inquā negationū
illarū a natura/ſi neceſſariā cõnexionē tantā habēt
11°. cum natura quantā habet ipſa natura. ¶ Undecio
probaṫ ſpecialr̄ ꝙ perſona non addat ſup naturā il
las binas negationes. quas fixit Scotus. ⁊ arguiṫ
ſic. Omnis negatio quā formaľr addit pſona ſup na
turā eſt de formali rōne pſone.⁊ ꝯñr oportet ꝙ po
naṫ in diffinitione eius. vt pꝫ ex terminis. Sed ille
due negationes nō clauduṫ in diffinitione pſone a
Theologis auctore Boetio cõiter acceptata. ergo
⁊c. Minor pꝫ qꝛ in diffinitione illa non clauditṫ for
maľr negatio niſi quā formaľr īportat ſubſtātia īdi
uidua. Sed oīs negatio hic incluſa/eſt ēt de rōne na
ture illius que poniṫ ſingularis ⁊ indiuidua in xp̄o.
Eſt.n.⁊ ipſa ſubſtantia indiuidua cõpleta in ſpē/vt
habet ⁊ Scotus neceſſario cõcedere/⁊ tñ nō hꝫ illas
binas negationes/ergo nec ille bine negatiōes ſunt
de rōne formali pſone. neqꝫ formaľr addit eas pſona
ſuper naturā. Quomodo aūt ſm rei veritatē natu
ra humana in xp̄o non ſit pſona nec cõueniat ei rō
12°. ſeu diffinitio pſone.ĩ.declarabiṫ. ¶ 12°.arguiṫ ſic ad
idem. Cū natura vt natura ſit aſſumptibilis nō aūt
perſona/opꝫ ꝙ hoc ipſum a pſona negeṫ non autē
a natura ꝓpter ea q̄ perſona formaľr addit ſupra na
turaꝫ. Si ergo tantū addat illas binas negationes
ſcꝫ neqꝫ actu neqꝫ aptitudiue depēdere ad aliā per
ſonā. cuꝫ ꝑ eodē accipiaṫ in ꝓpoſito depēdere ad v̄
bum/⁊ eſſe aſſumptū a v̄bo ſeu eſſe vnituꝫ verbo. Et
ſimiľr cū eſſe aptū natum dependere tali mō/idē ſit
ꝙ eſſe aptū natum aſſumi vel vniri:aut (qđ idē eſt)
eſſe aſſumptibile vel vnibile. ſequiṫ ſi ideo pſona nō
ſit aſſumpta vel aſſumptibilis qꝛ non dependet/nec
eſt apta nata depēdere/ꝙ ideo pſona non eſt aſſum
pta qꝛ nō eſt aſſumpta.⁊ ꝙ iō non eſt apta nata aſſu
mi ſeu nō eſt aſſumptibilis qꝛ nō eſt apta aſſumi ſeu
nō eſt aſſumptibilis. Quo nil deriſibili⁹ pōt afferri.
Et idē ſequiṫ per oīa de hoc qđ dico eſſe vnitum vel
eſſe vnibile. E conuerſo etiā ſequiṫ ꝙ natura ſit aſ
ſumpta vel aſſumptibilis inquantū non hꝫ illas ne
gationes vel ſaltē alterā earū.⁊ ꝯñr inquantū habet
oppoſitas affirmationes:qꝛ ſi negatio eſt cā negatio
nis/affirmatio eſt cā affirmationis.ꝑ Poſtr̄. Erit er
go primo aſſumptibilis imo aſſumpta natura ī xp̄o
ꝓpter actualē vel etiā aptitudinalē dependentiam
ad perſonā aſſumenteṁ. Sic aūt reddere rōnē aſſum
ptibilitatis nature ⁊ nō pſone/pariter deriſibile ē.
Eſſet.n.hac rōne nā aſſumpta qꝛ eſſet aſſumpta. Et
ſimiľr eſſet aſſumptibilis nā ⁊ non pſona/qꝛ natura
⁊ nō pſona eſſet apta nata aſſumi. Deriſibilis eſt er
go poſitio ⁊ opinio iſta pa.⁊ opꝫ addere aliqđ poſiti
uum in rōne pſone/ex quo primo hēat ꝙ non poſſit
aſſumi:⁊ ex cuius negatione natura hēat conditio
Euaſio. nem oppoſitaꝫ.ſ.ꝙ poſſit aſſumi. ¶ Sed ad hāc ra
tionē diceret forte Scotus ꝙ ideo pſona non eſt aſ
ſumpta vel aſſumptibilis/qꝛ ille due negationes cõ
ſtituunt formalē rōnē perſone. Unde querenda non
Precluſio. eſt alia prior rō. ¶ Sed cōtra. qꝛ iam dictū eſt ꝙ om
nis negatio ſup affirmatione fundaṫ:nec pōt eſſe de
pa. rōne poſitiua entis qualis eſt pſona/niſi ratiōe alte
2a. rius poſitiui. Qđ hic non pōt a Scoto dari. ¶ Item
ex hoc qđ eſt pſona non pōt aſſumi ſm Sanctos. er
go prius natura ipſi rei cõuenit ꝙ ſit perſona q̄ꝫ ꝙ
nō poſſit aſſumi. cauſa eniꝫ prior eſt effectu. ergo ⁊c.
Sic igiṫ ex p̄dictis oībus manifeſte colligiṫ/nedum
opinionē Scoti p̄dictam/verū etiā omnem aliā po
nentē ꝙ perſona ſolā addat negationē vel negatio
nes ſup ſingularē nāꝫ/falſam eē.⁊ in fide p̄iculoſaꝫ.
Nūc ſupeſt ſoluere motiua Scoti in ꝯriū adducta.
Ad pm. ¶ Ad primā igiṫ rationē Scoti qua ꝓbaṫ actualeꝫ
īdependentiā non ſufficere/ſed coexigere aptitudi
nalem/rñdeṫ ꝙ neutra exigiṫ pro formali rōne pſo
ne:ſed conſequunṫ formale cõſtitutiuuꝫ perſone:de
quo.ĩ. Negaṫ tñ ꝯña illa qua īfert ꝙ anima eſſet p
ſona. cum ad rōnē perſone exigaṫ ꝙ ſit qđ integruꝫ
etiā completū in ſpē/qualis non eſt aīa etiā ſepara
Ad 2m. ta/lꝫ per ſe ſubſiſtat. ¶ Ad ſcdaꝫ vero qua ꝓbat in
xp̄o naturā humanā hēre negationē aptitudinalis
dependentie:qꝛ alias violēter eſſet ſub ꝓpria perſo
nalitate ſi ſeparareṫ/negaṫ ꝯſequētia. qꝛ habet apti
tudinem nō naturalem ſed obiectiualem ad vnio
nem cū Chriſto. que nō infert violentū alium ſtatū/
ſed admittit vt naturalē Sicut anima hꝫ aptitudi
nem ad habendā beatitudinē ſupernaturaleꝫ:non
tñ ꝓpter hoc ſequiṫ ꝙ ſit violenter ſub oppoſito il
lius. Alioqn inferri poſſet pariter cōtra euꝫ ꝙ eſſet
violēter vnita verbo talis natura:qꝛ naturalē habꝫ
aptitudinē vt pſoneṫ ꝓpria pſonalitate vt ⁊ ipſe cõ
cedit.

cedit. Et cum nullū violentū ſit perpetuū.ſcdo ceti.
ſequeretur ꝙ talis vnio nō foret perpetua. qđ eſt he
reticū. Ad motiuum deniqꝫ quo probat iſtas nega
tiones ſufficere. qꝛ nō addit poſitiuū. negaṫ hoc aſ
ſumptū. Et ad ſuas ꝓbationes ſufficienter ſatisfacit
Capreolus ſicut ⁊ ad eas quas īducit Aureolus.
¶ Ad confirmationes vero ex ſancti Thome dictis
aſſumptas/reſpōſio cõſulto reſeruetur vſqꝫ ad deter
minationē factā in quarto articulo. Sic igitur iſta
pro nūc ſufficiāt quo ad hui⁹ q̄ōnis articulū primū.

ARTICVLVS. II.

Secunda opinio in lucem proditur & opinantis intentio ſerioſe declaratur. Caput. Primum.

Quantum ad 2m articuluꝫ diſcutienda eſt
2a opinio quam Caietanus di
latare ſtuduit. ponens ꝙ pſona addat ſup naturam
ſingularē quādā entitatē poſitiuā ꝯſtitutiuā pſone
intrinſece:quā vocat vltimā terminationē nature.
Hāc autē ſuā imaginationē fundat ſup duplici ſiī
tudine. Et prima fundaṫ ſup terminatione quātita
tiua ꝑ cõparationē ad ipſam quātitatē terminatā.
puta ipſius pūti ad lineā. ſcda vero fundaṫ ſup ter
minatione differentie ꝑ cõparationē ad ipſam ſuaꝫ
ſpeciem. Iuxta primam igiṫ ſimilitudineꝫ declarat
conditiones eius quas habet per cõparationē ad na
turam. Iuxta 2am vero eas quas habet ipſa termina
tio per cõparationē ad perſonā. Quo ad primū igi
tur dicit ꝙ ſicut puntus eſt ita terminus intrinſe
cus linee ꝙ ex hoc habet ꝙ ſit in eodem genere cum
linea licet reductiue/quo modo pertinet ad ſpecieꝫ
linee:ita terminatio illa ſubſtātie ſeu nature ſubſtā
tialis indiuidue eſt in eodem genere quo ⁊ illa natu
ra:⁊ ad ſpeciē ēt eiuſdē nature reduciṫ. Et ſicut pū
tus ſic eſt terminus linee ꝙ nō eſt pars eius neqꝫ cõ
ponit eam neqꝫ tertium reſultat compoſitū ex ſe ⁊
linea:ſꝫ neqꝫ eſt cauſa linee. vt patet diſcurrendo ꝑ
cauſarum genera:ita terminatio vltima nature ſic
eaꝫ terminat ꝙ cum ea compoſitionem nō facit:ſed
neqꝫ ex ea ⁊ natura cõponitur 3m. puta pſona.⁊ nul
lā habet rationē cāe reſpectu talis nature/vt patet
diſcurrendo ꝑ cauſas. Sicut ēt puntus diſtinguitur
a principiis indiuiduantibus lineam in quantū eſt
terminus linee prius natura indiuiduate:ita termi
natio iſta cõſtitutiua perſone diſtinguiṫ a principijs
indiuiduantibus ipſam naturā/vt terminatio vlti
ma a terminationibus precedētibus. Et ſicut punt⁹
nō eſt ipſa linea aut eſſe illius. ita terminatio iſta na
ture non eſt ipſa natura neqꝫ eē illius. ¶ Iuxta 2am
vero ſimilitudinē qua elicit ꝙ iſta nature termina
tio vltima ita ſe habet ad pſonam ſicut differentia
ad ſuam ſpeciē. puta rationale ad hominē/declarat
quaſdā cõditiones eius ꝑ cõparationē ad ipſam p
ſonā dicens ꝙ ſicut rationale ita conſtituit hominē
ꝙ nihil aliud expectaṫ qđ terminet animal ad ho
minis cõſtitutioneꝫ/ita hec terminatio cõſtituit ſic
pſonam ꝙ nullum aliud terminatiuum expectatur
intrinſecū. Et ſicut rationale cõſtituit pm ⁊ adequa
tum ſubiectum propriarū paſſionū/⁊ cõe ſubiectum
cõim accidentium:ita hec terminatio conſtituit
propriū ⁊ adequatum ſubiectum ipſius eſſe ⁊ etiam
indiuidualium accidentiū:⁊ particulare ſubiectuꝫ
cõim accidētium. ¶ Poſſet autem ex eadeꝫ compa
ratione ſummi alia ſimilitudo. vt ſicut rationale ex
predictis conditionibus habet ꝙ ſit differentia ſpe
cifica:ita terminatio poſſet dici differentia ſuppoſi
talis ſeu perſonalis/in hoc tñ ab illa diſtincta ꝙ il
la eſt cõis:hec autē ſingularis: licet ī veritate ex hac
ipſa ſingularitate habeat ꝙ nō poſſit dici differētia.
quod etiam opinans ipſe notat. ¶ Ex hac autē opi
nione ſequitur ꝙ perſona ſit cõſtituita in eſſe tā in
diuiduali q̄ꝫ perſonali ⁊ ꝯſequenter per ſe ſubſiſten
ti prius natura quam habeat eſſe exiſtentie. Ex his
autem infert opinans ꝙ predicta terminatio eſt q̄
dam realitas perſone diſtincta realiter a natura/a
principijs indiuiduātibus ⁊ ab eſſe. A natura qui
dem quia res terminata non eſt ſuus terminus. ſi
cut linea nō eſt pūtus quo terminaṫ. A principijs
vero:quia nō dicunt vltimaꝫ nature terminationeꝫ
eo quia adhuc etiam ſub eis incompleta ſit ⁊ termi
nabilis per ipſam perſonam. qđ patet de natura hu
mana in xp̄o. Ab eſſe autem. quia terminus rei non
eſt eſſe rei ſicut termin⁹ linee nō eſt eſſe linee. Et pre
terea conſtitutiuum ſubiecti proprij ipſius eſſe/non
eſt idem quod ipſum eſſe. Talis autē terminatio eſt
conſtitutiua ſuppoſiti quod ſuppoſitum eſt primuꝫ
⁊ proprium ſubiectuꝫ ipſius eſſe. ſm ſanctū Tho.3°.
d.17.ar.2°. Et idem dicendum de perſonalitate re
ſpectu perſone. que eſt etiam proprium ſubiectum
ipſius eſſe in natura rationali. Hec eſt ſumma poſi
tionis ſeu opinionis huius ſecunde.

Prædicta ſecūda opinio pluribus argumē tis firmitatem implorat. Caput. II.

Probare autem nititur hanc ſuam phanta Probatur opinio.
ſiam Caietanus pluribus ſuaſioni
bus quaſi rationibus inuictis. quarum prima talis
pº. eſt. Naturam perſonari non eſt niſi vltimo naturaꝫ
terminari:⁊ naturaꝫ perſonare eſt eā vltimo termi
nare. Sed natura non perſonaṫ niſi perſonalitate.
ergo perſonalitas eſt terminatio nature quā.ſ.per
ſona addit ſuper naturam ſingularē. Primū aſſum
ptuꝫ patet (inq̄t) ex cõi Theologoꝝ aſſertione qua
dicunt humanā naturaꝫ perſonari per hoc ꝙ termi
natur ad verbum vt ad perſonam in ea ſubſiſtentē.
Idem auteꝫ facit perſonalitas propria ⁊ aliena quo
ad hoc. licet aliter/quia aliena per aſſumptioneꝫ na
ture. propria vero per naturalem conſtitutionē per
ſone. ¶ Scdo ad idem ſic arguitur ſm eum. Perſo
na nō facit cõpoſitionem cum natura:neqꝫ perſona 2°.
litas additur vt compar ad componendū aliquod
totum. ſed quicquid aliud reale ponereṫ in natura
q̄ꝫ terminatio vel terminus ad cõſtituendam perſo
nam vel hypoſtaſiꝫ/faceret cõpoſitioneꝫ cū natura.
ergo perſonalitas quam ſolam addit perſona ſuper
naturam nihil aliud eſt q̄ꝫ terminatio ſeu terminus
ipſius nature. Totuꝫ aſſumptū ſupponitur ex cõiter
acceptatis. ¶ Tertio ad idē ſic arguitur per eundē. 3°.
Id quod in ſuo eſſe ⁊ ſua ratione cauſatur ex ſola
acquiſitione noui termini/nihil reale addit ſuper id
quod prius eſſe intelligebatur niſi nouam termina
tionem. Sed hypoſtaſis ex ſola acquiſitione noui

termini cauſatur in naturalibus. vt patet in diuiſione homogeneorū/ergo ſola terminatione ⁊ ſolo termino cõſtituitur primo hypoſtaſis. Et pari ratione quod prius conſtituit perſonã eſt terminus vel terminatio. Cū ergo perſonalitate primo conſtituatur perſona/patet ꝙ pſonalitas nihil aliud eſt q̃ꝫ termi-
obiectio nus vel terminatio ipſius nature. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ ex diuiſione homogeneorum acquiritur etiã noua forma in actu/⁊ nouum eſſe/ vt patet etiaꝫ in deciſione anuloſorum ex ſecundo de anima. ¶ Non infringit
Solo. propoſitum. quia primum quod cauſatur ex diuiſione predicta/ ſunt duo termini diuiſorū q primo erant tantum in potentia. ergo terminus eſt prima ratio hypoſtaſiandi/ ⁊ pari ratione perſonandi.
4°. ¶ Quarto ad idem per eundem arguitur. Si natura a verbo dimitteretur ipſa ſeparatio a verbo eſſet cauſa ꝙ natura haberet propriam perſonalitem. Nihil autem tunc natura acquireret niſi quandam totalitatem ⁊ quoddam complementum. ita ꝙ eſſet natura cū ſuis principijs indiuiduantibus ſeorſum poſita. ex qua totalitate primo perſona differt a natura quantumcunqꝫ perfecta ⁊ tota in eſſe nature. Sicut perfecta ⁊ tota eſt natura humana in chriſto. De qua totalitate nature ſolius/ loquitur Athanaſius in ſymbolo dicens. perfectus homo ex anima rationali ⁊ humana carne ſubſiſtens. Sic igitur natura que prius perfecta fuiſſet perfectione eſſentiali: per nouã ex ſeparatione in caſu acqſitã totalitatem pfecta iam eſſet in ratione perſone. Noua aūt hec pſonalis totalitas ex dicta ſeparatiõe cauſata/non niſi terminatione nouiter acquiſita primo fit. Sicut ſuo modo apparet in diuiſione continuorum. ergo conſtitutiuum talis perſone non niſi terminatio eſt. Et par eſt ratio de omnib⁹ alijs: quia cū ratio perſone ſit vna/ vnius quoqꝫ rationis eſt in
5°. omnibus illius conſtitutiuum. ¶ Quinto ad idem ſic arguitur ab eodem. Id quod nullam cauſalitatẽ dicit reſpectu perſone vel ſubſiſtentis cuius eſt/⁊ in qua eſt intrinſece/non poteſt habere rationem niſi termini vel terminatiõis illius. Perſonalitatẽ autem reſpectu perſone nullam importare cauſalitatem neqꝫ intrinſecam neqꝫ extrinſecam patet. tum ex ſufficienti diuiſione cauſarum. tum ex eo ꝙ vnio perſonalis humane nature ad verbum ſm nullum genus cauſe attendit̃. vt declaratur tertio. d.5.q.1. Se habebit ergo vt terminus tantum reſpectu nature ipſa eius perſonalitas. ¶ Sexto idem ab eodem
6°. probatur auctoritate ſancti Thome. 3°.d.5ª.q.3ª.articulo tertio dicentis. Quod aſſummitur/trahitur ad aliquid completius, ipſuꝫ incompletum exiſtẽs. ⁊ hoc eſt contra rationem perſone que maximam cõpletionem importat. hec ille. Ex quibus verbis habetur naturam ſingularem ſine perſonalitate eſſe incompletam. Et ꝙ per eam habet perſona maximam ⁊ vltimam perfectionem ſue rationis. Hoc aūt idem eſt ac ſi dicat̃ ꝙ natura ſingularis de ſe nõ eſt terminata vltimate. ⁊ ꝙ perſona vltimum terminum nature importat eidem nature ſuperaddi-
7°. tum. ¶ Ex hac autem reali diſtinctione predicte terminationis a natura ſingulari. infert opinans ſe primo realem diſtinctionem perſone hanc terminationem in ſua ratione claudentis a natura que illaꝫ in ſua ratione non claudit. Quaꝫ etiam diſtinctionem probat opinans ex duobus dictis ſancti Thome. Primū eſt ꝙ perſona eſt proprium ſubiectum ipſius eſſe/ non aūt natura. 3ª.q.17.ar.2°.c.⁊ ad 2m. ſecundum eſt ꝙ perſona eſt proprium ſubiectum filiationis realis/ non autem natura. 3ª.q.35.art.5°. Et hanc rationem dicit conuincere intellectuꝫ bene diſpoſitū ſtantibus predictis fundamentis. Predicta licet nõ eo modo vel ordine quo recitata ſunt affert Caietanus in ſcripto ſuper. 3ª.q.4ª. articulo ſecundo. Que etiam poſitio licet non eodem modo penitus declarata vel explicata vt ſit a Caietano/ habuit olim etiam alios auctores. Unde recitatur a Joanne de neapoli ⁊ ab Aureolo. ⁊ ab vtroqꝫ impugnatur 3°.d.5ª. Sed ⁊ Aureolus ipſe quantū haberi poteſt ex verbis ſuis tam ⁊ſi obſcuriſſimis/ tenet perſonalitatem eſſe terminationem nature: ſed non vt rem ei ſuperadditam. ¶ Et quia id quo primo ſuppoſitum eſt ſuppoſitū ⁊ diſtinguitur a natura: ⁊ ſimiliter id quo perſona eſt perſona/eſſe terminationem quandam vltimaꝫ rei ſubſiſtentis non eſt vſquequaqꝫ alienum a veritate/ſed hoc ſoluꝫ eſt falſum in hac opinione ꝙ talis ſit terminatio nature diſtincta realiter a principijs indiuiduantibus ⁊ ab eſſe ſuppoſiti/ vt infra patebit. ideo quantuꝫ ad hoc ſolum predicta noua fictio reprobabitur: non ſolum inquã vt noua poſitio ⁊ ꝯtraria doctrine ſcti Thome: ſed etiam vt in ſe falſa ⁊ chimerica. vt deducetur.

Secunda prædicta opinio validiſſimis rationibus impugnatur. Cap. III.

P°. Arguitur igitur contra predictam opinionem. ⁊ primo ſic. Omne quod eſt de ratione formali perſone ⁊ vt per ſe primo cõſtitutiuum illius/clauditur in eius diffinitione. Sꝫ predicta terminatio non exprimitur aut clauditur in diffinitione perſone que a Boetio aſſignatur/ ⁊ ab omnibus Theologis poſt Magiſtruꝫ acceptat̃ atqꝫ defenditur. ⁊ precipue a ſancto Tho. pª.q.30.ar.1. vꝫ perſona eſt rationalis nature indiuidua ſubſtantia. ergo ⁊c. Premiſſe de ſe patent. ¶ Qd̉ ſi dicatur
Reſponſio pª. ꝙ clauditur in ly ſubſtantia: eo ꝙ diffinitio intẽdat de ſubſtantia completa ⁊ perfecta/⁊ per ꝯñs terminata. ¶ Contra. In ſignificato formali poſterioris
Impugnatio. clauditur formaliter qd̉ eſt prius in eſſentialiter ordinatis ſm eſſe. Sicut ⁊ in ſignificato formali poſterioris in cauſando in eſſentiali ordine cauſarū clauditur formaliter quod eſt prius etiam in cauſando. Non enim poteſt in talibus intelligi poſterius cauſare niſi in virtute prioris. Et ita prius in eſſendo clauditur in intellectu poſterioris ſm eſſe ſeu etiam ſm naturam eſſentialiter ſibi coordinati. Intendimus enim de eſſe tam eſſentie ⁊ rationis q̃ꝫ etiã exiſtentie. ita ꝙ non poteſt itelligi aliquid eſſe tale/niſi quod taliter prius eſt/in ſe illud formaliter comprehendat. Sed per opinantem terminatio illa eſſentialiter ſm ordinem nature coordinatur indiuiduationis pricipiis ſeu ipſi indiuiduationi abſolute vt poſterius priori. Dicit enim ꝙ eſt vltimum complementum intrinſecum progreſſus naturalis in perficiendo ſubſtantiam intrinſece. Principia vero indiuiduantia ſm nature prioritateꝫ prius natura indiuiduare ⁊ limitare ſm opinantem intelliguntur. ⁊ per conſequens prius terminare. ⁊ ob hoc diſtin-

guuntur

guuntur ab ea que nūc ab opinãte introducitur terminatio. Ergo ſi ſubſtantia in diffinitione pſone ſumitur pro perfecta. ita ꝙ claudat illam terminationem/claudet pariter illam indiuiduationem. Et ſic ſuperflue Boetius ponit in dicta diffinitione perſone ly Indiuidua. Sufficiebat enim dicere. eſt ſubſtãtia ſi ibia capitur ibi pro cõpleta ⁊ terminata. Hec eniꝫ neceſſario ⁊ prius natura/indiuidua etiam eſt.
Reſponſio 2ª. ¶ Quod ſi ad hoc dicatur ꝙ ly indiuidua ponitur ad maiorem expreſſionem. ¶ Contra. Magis debet
Impugnatio. exprimi qd̉ eſt magis latens ⁊ magis occultū. Magis autem latens ⁊ occulta nimis eſt illa terminatio q̃ꝫ indiuiduatio perſone. cum ſm opinantem loco ſupra allegato neqꝫ Ariſtoteles eã videre potuerit/neqꝫ ſanctus Thomas/vt pote quorum ingenia (vt verbis eius humilibus vtar) non fuerūt exercitata ad has ſubtilitates pertractandas. quaſi dicat/ſicut nunc ingenium noſtrū. tante profecto ſubtilitatis ⁊ altitudinis/vt ⁊ inuiſibilia videat/⁊ chimerica pertractet atqꝫ diſponat. ¶ Sed his omiſſis
Reſponſio 3ª. (que tamen non inconuenienter illis offerunt̃ qui ſupra humanum morem ſe cunctis preferre nõ erubeſcunt) ad propoſitum redeuntes/ forte quis aliter ad hanc primam rationem reſpõdebit dicens ꝙ terminatio iſta intelligitur in hoc toto quod dicitur ſubſtantia indiuidua ¶ Sed hoc eodem impugna-
[illegible]atio. tur argumento. quia tam ly ſubſtantia q̃ꝫ ly indiuidua ſignificant id quod prius eſt/etiã ſm Opinantẽ q̃ꝫ ſit illa terminatio: cum terminatio illa ſm eum importet vltimum terminum intrinſecum indiuidui. Poſterius autem non clauditur in priori ſed
Euaſio. econuerſo. ergo ⁊c. ¶ Forte dicet Opinans (vt ⁊ verba eius pretendunt) ꝙ diffinitio Boetii non ſit bo-
Precluſio. na: ⁊ hoc alia etiam ratione q̃ꝫ corrigat eaꝫ Ugo de ſancto Uictore. ¶ Sed hoc ego nunc aliter reprobare nolo: ſed a toto Theologorum cetu reprobatum atqꝫ damnatum/quin etiam vt dignuꝫ contemptu vel riſu relinquo. Qui ſeipſum pretulit Ariſtoteli ⁊ ſancto Thome. non eſt mirum etiã ſi ſe ſupra Boetiū ⁊ omnes ſanctos doctores extollat. In locis proprijs hec eius inſipientia patentius aperietur.

Secunda principalis ratio contra ſecundam hanc opinionem cum ſuis defenſionibus affertur inuicta. Cap. IIII.

2°. Secundo principaliter ſic arguitur contra dictam poſitionem. Uel illa terminatio eſt eſſentialis ipſi nature veluti quoddã integratiuum eſſentie ſeu nature: vel eſt ei accidentalis. hoc eſt preter integritatẽ eſſentialeꝫ illius. Non eſſentialis. tum primo qꝛ eſſentiale non eſt ſeparabile a re cuius eſt eſſentiale per dei etiam potentiam. ſiue enim pertineat ad principia eſſentialia cõmunia/ſiue ad principia indiuidualia nature/ad ſenſum Opinantis ſine quibus res. indiuiduata nõ diffinitur ſi diffinitionem admitteret/ nõ poteſt (vt diximus) ſeparari re ipſa manente. Implicat enim cõtradictionem diffinitum a diffinitione ſeparari vel etiam a parte eius. Ex hoc autem ſequitur ꝙ non poſſet natura indiuidua ſeparari a ſua naturali perſonalitate. cuius contrarium eſt in Chriſto. Neqꝫ perſonalitas poſſet etiam per dei potentiã ſeparari a natura que iam perſonata eſt. Quod patet eſſe falſum. Primo. quia deus poſſet de potentia abſoluta ſeparare perſonalitatem angeli vel cuiuſcunqꝫ hominis/⁊ naturam ſic nudatã in vnitatẽ perſone aſſumere. vt elicitur ex ſancto Tho. 3ª.q.4.ar.1.⁊.q 6 ar.6°.⁊ 3°.d.2.ar.1. ¶ Secūdo. quia alioquin verbum non poſſet eandem naturam humanam quam nunc habet vnitã deponere: quia neceſſe eſſet eidem nature ꝙ ei noua terminatio aduenire, ⁊ ſic nouum eſſentiale. ⁊ ſic non eſſet eadẽ eſſentia ſeu natura. ⁊ fieret mutatio ſubſtantialis de natura in naturam ſine corruptione. Quod eſt contra Phm 5° Phiſi.t.c.7.⁊ primo de gñatione.t.c.18 Prima ꝯñia patet primo. Nã ſicut additio vni⁹ differentie cõis vel ſubtractio variat ſpẽm. 8°. Methaᶜᵉ. ita additio vel ſubtractio partis eẽntialis huius nature variat hanc naturã. Conſequens aūt illarum eſt contra cõem ſcolam Theoloꝝ. ¶ Tum ſcd̉o qꝛ ſequeret̃ ꝙ natura humana in xp̄o haberet proprium perſonalitatẽ. ⁊ ſic eſſent due pſone in xp̄o. qd̉ eſt hereticum. Patet aūt prima ſequela/qꝛ eſſentialia variari vel auferri nõ pñt non variata re ſm eſſentiã. Non variaret̃ autẽ natura ſm eſſentiã ſed eſſet eadẽ dimiſſa que erat aſſumpta in caſu. ergo ſi dimiſſa hẽret propriaꝫ perſonalitatem etiã nunc hꝫ eam. qd̉ tamẽ eſt hereticum. vt dixi. ¶ Si dicatur ꝙ eſt eſſentialis perſone/⁊ non nature: ⁊ ideo variata terminatione variatur perſona ⁊ non natura. Reſponſio.
¶ Contra primo qꝛ ſic non reſpondetur q̃ſito. Cum enim per opinanteꝫ ponatur ſic illa terminatio ad naturam pertinere ꝙ dicitur terminatio nature. Impugnatio. P°.
queritur an hoc dicatur quia ſit eſſentialis ipſi nature vel ei accidentalis/⁊ non queritur de perſona. Quanuis enim nihil ſit eſſentiale perſone niſi ſit de integritate quadam eſſe ⁊ nature ſue. poteſt tamen aliquid eſſe de ratione perſone quod non eſt de eſſentia eius. Sed hoc non ad rem. cum queramus de eſſentiali nature. ¶ Tuꝫ ſecundo quia natura eſt 2°.
eſſentialitter perfecta ⁊ completa ſine perſonalitate. ergo ſine illa terminatione. ergo non pertinet ad integritatem nature tanq̃ꝫ eſſentiale illius. Antecedens eſt vulgatum in Theologia. ⁊ elicitur a ſancto Tho. 3ª.q.6.art.5.c. Ubi natura humana aſſumpta a verbo ſupponitur perfecta ⁊ completa eſſentialiter. que tamen non habet propriam perſonalitatem. Unde ſanctus Tho. 3ª.q.4.art.2°. ad ſecundum dicit expreſſe ꝙ nature aſſumpte a verbo non deeſt propria perſonalitas propter defectuꝫ alicuius quod ad perfectionem nature humane pertineat.
¶ Tum tertio quia natura eſt cauſa perſonalitatis. 3°.
conſtituit enim perſonã vt ſic. vt elicitur a ſancto Tho. 3ª.q.2. articulo ſecundo. Non conſtituit auteꝫ aliquid ſuorum eſſentialum: nec eorum poteſt eſſe cauſa. ſed magis conſtituitur atqꝫ cauſatur ab eis vel ex eis. ergo ⁊c. ¶ Tum quarto quia ſi eſt quid eſ- 4°.
ſentiale ipſi nature/vel eſt actus vel potentia vel cõpoſitum ex his. Neqꝫ enim alia dãtur eſſentialia. 8° Methaphiſice. Sed non eſt ipſuꝫ compoſitum. Hoc enim eſt ipſa natura que in materialibus ponitur terminari. Neqꝫ materia aut forma. quia cum natura vt diſtinguitur contra perſonã habeat hec. vt patet in chriſto. habebit perſonalitatẽ: ⁊ ꝯſequẽter erit pſona vt diſtinguitur cõtra perſonam. qd̉ implicat. Item in Chriſto eſſet ꝓpria perſonalitas humana.

qđ eſt hereticũ. ¶ Nec valet dicere ꝙ reducatur ad
compoſitum vt dicit Opinans. Hoc enim non ſuffi-
Euaſio/ nis. cit. ſed oportet dicere ꝙ ſit aliquid illorũ/ ſi diuiſio
Philoſophi ſit neceſſaria ⁊ ſufficiens. Nã licet ma-
Preclu/ſio. teria ⁊ forma reducantur ad cõpoſitũ vt partes: ta-
men horum ſingula in aliquo diuiſionis illius mem
bro ponuntur. Hoc autẽ non poteſt illi termino cõ-
uenire. Nõ poteſt ergo dici ꝙ talis terminus vel ter
minatio pertineat ad naturam vt quid eſſentiale il
lius. Nec hoc puto ab opinante dici.

Confictam terminationem nõ poſſe inter accidentalia naturæ connumerari. Capi. V.

Reſpon/ſio ſcđa. **Si uero** ad primum ſcđe huius rõnis aſſum-
ptum qs forte diceret terminationẽ
Impu/gnatio. pª. illã ipſi nature eſſe accidẽtalẽ. ¶ Cõtra primo. quia
aut erit accidẽs indiuiduale aut ſpecificũ. Non ſpe
cificũ. cum ſm eũ non niſi indiuidue nature conue-
niat/ tum q: nõ poſſet per dei potentiã a natura ſe-
parari. ſm. s. Tho. ⁊ veros Thomiſtas / ⁊ etiam ſm
opinantẽ. Conſequens aũt eſt contra eundẽ vbi ſu-
pra. Tum q: cõueniret oĩbus naturis. Et ſic nature
que eſt in xp̃o cõueniret propria pſonalitas. qđ eſt
hereticũ. ¶ Nec põt dici ꝙ ſit accidẽs indiuiduale.
tum q: talis terminatio eſſet poſterior ipſo eſſe. Om
ne enim accidẽs indiuiduale ſup eſſe indiuidui fun-
dať. Ergo cũ ipſum eſſe ſit magis intimũ perſone/
magis ptinebit ad rationẽ eius/ ſi intimũ pertinet/
q̃ʒ talis terminatio. Quod tñ negat opinãs abſolu-
te. Tum q: ſequereť ꝙ natura ſic terminata nõ eſſet
ſubiectũ adequatũ ipſius eſſe. neqʒ eſſe eſſet ꝓprius
eius actus/ cõtra ipſum etiã opinantem. ſuper. 3ª.
q. 6. ar. 3º. Patet aũt ꝯña. tum q: eodẽ modo ꝓba-
bitur ꝙ tale predicatũ accidentale ipſi nature/ non
ſit pſonalitas quo opinãs probare ſe putat ex dictis
ſancti Tho. 3ª. q. 12. ar. 2º. ad pm. ꝙ eſſe nõ ſit pſonali
tas/ q: (inquit) ſm. s. Tho. eſſe cõſequiť naturã non
ſicut habentẽ eſſe/ ſed ſicut qua aliqs eſt. Perſonaʒ
aũt ſiue hypoſtaſim conſequiť ipſum eſſe ſicut habẽ
tem eſſe. Pari inquã rõne. ſi terminatio iſta ponať
accidentalr ipſi nature cõuenire. opʒ ꝙ cõſequatur
eã per accidẽs ſi nõ conſequiť eam per ſe. vt ꝓbaui-
mus. Cum aũt non poſſit poni ꝙ conſequať naturã
ſicut habentẽ eaʒ. ſed ſicut qua pſona primo eſt ter-
minata/ oportet ꝙ conſequať ipſam perſonã vel hy-
poſtaſim ſicut habentẽ ſcʒ terminationẽ. Omne eni
qđ conſequitur naturã vt quo. cõſequiť hypoſtaſim
vt qđ habet illđ. vt eliciť a. s. Tho. vbi ſupra. Sicut
riſibilitas conſequiť naturã non vt habentẽ riſibili
tatem quaſi ipſa ſit riſibilis/ ſed vt qua ſuppoſitum
vel pſona riſibilis eſt. Perſonã aũt illam opʒ ꝙ cõ-
ſequatur eſſe vt habentẽ ipſum eſſe exiſtentie. Tũc
ſic. Quod conſequiť perſonã non cõſtituit perſonaʒ
in eſſe perſonali. ⁊ ꝯñter non eſt pſonalitas. Sʒ ter-
minatio illa ſi accidentaliter cõuenit nature/ conſe-
quitur perſonã. vt probatũ eſt. ergo nõ eſt illud quo
primo pſona eſt pſona. ⁊ per ꝯñs non eſt pſonalitas.
¶ Sed forte alr ad principale argumentũ reſponde
bitur ꝙ pſonalitas ſpectat quidẽ per ſe ad naturaʒ
Reſpon/ſio 3ª. ⁊ nõ per accidẽs ſed nõ per modũ predicari eẽtia-
lis. neqʒ per modũ ꝓprie paſſionis. ſed per modum
termini rei. ſicut pũtus ſpectat ad lineã/ ⁊ linea ad
ſuperficiẽ. ⁊ predicať de ea denoĩatiue/ nõ aũt eſſen-
tialr. Diciť enim terminata ⁊ pſonata / ſicut linea
puncto terminata ⁊ punctuata. abſqʒ hoc ꝙ ſit forma
vel eſſe/ pars eſſentie vel accidẽs eius. hoc eſt extrin-
ſecum ab eſſentia/ etiã ſi reduceret ad idem genus.
Sicut eſſe ſubſtãtiale reduciť ad genus ſubſtãtie de
cuiꝰ tñ eẽntia nõ eſt. ſicut neqʒ pũtus aliqđ horũ eſt
reſpectu linee. ¶ Sed cõtra primo. q: dicere ꝙ pſo- Impu/gnatio. pª.
nalitas ſpectet ad naturã per modũ termini vel ter
minationis eſt dicere qđ cõiſſimum. Unde opʒ ꝙ de
clareť conuenire nature ſm aliquã rationẽ contra-
ctiuã illius cõiſſimi. Inueniunť enim termini eſſen-
tiales. vt materialis. ſicut materia pma q̃ terminat
⁊ finit ⁊ limitat formaʒ. pª. q. 7ª. ar. 1º. ⁊ formalis ſi-
cut forma partis que terminat materiã. vt diciť ibi
dem. ⁊ forma totius q̃ terminat ſpeciẽ ſm vnũ mo-
dum. differẽtia vero ſubſtãtialis ſm aliũ/ inquantũ
vʒ terminat diffinitũ. q: complet diffinitionem que
ex hoc etiã vocatur terminus. Inueniunť etiã ter-
mini ſubſtantiales. i. ſuppoſitales/ vt eſſe exiſtentie.
termini etiã accidentales ſiue ꝓpri. vt riſibilitas: ſi-
ue cõmunes. vt albedo. Inueniunť termini quãtita
tis/ termini relationis/ dependentie ⁊ hmõi. Unde
neceſſariũ eſt vt ad aliquẽ ſpecialem modũ terminã
di naturã perſonalitas reducať/ ſi nature termina-
tio eſt. Cum ergo talis aliqs modus nõ aſſignetur:
fictionẽ prodit ipſa poſitio. Nõ enim eſt terminatio
quãtitatiua/ licet ex huiꝰ ſimilitudine velit opinãs
illã ingerere. Neqʒ differẽtialis. vt ipſe etiã confite-
tur. Et ſic diſcurrendo per oẽs terminãdi modos co
gnoſceť huic oẽs eſſe aduerſos. ergo ⁊c. ¶ Scđo. Inť 2ª.
eſſentiale ⁊ nõ eẽntiale nõ dať mediũ cũ ſint contra-
dictoria. Omne autem qđ non eſt eſſentiale alicui ⁊
cõuenit ei/ cõueniat accidentalr oportet. ⁊ ꝯñr ter-
minatio predicta cõueniet nature accidentalr ſi nõ
cõuenit ei eſſentialiter/ vt probatũ eſt. Supponitur
autẽ eam nature cõuenire ſm opinantẽ/ cum dicat
eam eſſe terminationem eius. ¶ Et confirmať. q: ſi- Confir/matio.
cut ſubſtantia ⁊ accidens ſufficienter diuidunt ens.
ita eſſentiale ⁊ accidentale. Unde de quocũqʒ etiaʒ
termino querendũ eſt quo iſtorũ duorum modoruʒ
rei terminate cõueniat. ¶ Tertio quia non bene ſit 3ª.
comparatio ad terminationeʒ quantitatiuã in pro-
poſito/ cum mathecª ⁊ naturalia non ſint eiuſdẽ ge-
neris/ immo valde diuerſi ſub ente analogo/ cõi vʒ
ſubſtantie ⁊ accidenti. Omnis aũt bona cõparatio
eſt inter ea que ſunt eiuſdẽ generis. 10. Methce. Er-
go ex terminatione mathematicorum ſeu quanti-
tatis non poteſt quicq̃ʒ inferri etiam per viam ſimi
litudinis quod pertineat ad terminationẽ natura-
lium/ vel cuiuſcunqʒ ſubſtantie vt ſic. Et hunc de-
fectum cõiter incurrit opinans. Sepiſſime ſiquidẽ
ex cõditionibꝰ mathemar propriis inueſtigat p viã
ſimilitudinis ⁊ proportionis conditiones naturaliũ
⁊ ẽt diuinorũ. Et ꝓpterea nonnunq̃ʒ grauiter aber-
rat/ vt maxime pʒ in materia de immortalitate ani
me ⁊ de hoc deo ⁊c. Deductiones enim tales ex hoc
ipſo falſe comprobãtur ⁊ defectiue ꝙ ex diſſimili vt
ſic/ perfecta ſimilitudo vel proportio inferri non po
teſt. cum hec conuenientiaʒ importent/ quã negat ⁊
aufert diſſimilitudo. ¶ Et ꝯfirmatur tñ quia pũtus Confir/matio.
eſt de eſſentia linee ſm. s. Tho. potª. q. 10. ar. 1. ad 9m.
Terminatio

Terminatio autẽ illa nõ ponitur ab opinãte de ſub-
ſtantia nature. ergo nõ ſunt ſimilia. Tum quia va-
riato puncto p abſciſionẽ partis/ nõ ꝓpter hoc va-
riatur linea qn ſit eadẽ numero. alioquin nõ idẽ nu
mero cõtinuũ eẽt diuiſibile in infinitũ. Uariata aũt
perſonalitate/ variatur perſona ſʒ numerũ eadem.
ſeu ẽt eadem natura in pcreto. hoc eſt/ idẽ ens natu
rale. ergo idẽ. ¶ Quomodo aũt punctus poſſit eſſe
de eſſentia linee ⁊ tñ ſeparari poſſit ⁊ tolli eadem re-
manẽte/ non eſt pñtis ſpeculationis diſcutere. Suf
ficiat ſcire ꝙ non eſt neceſſariũ omne qđ eſt de ſubſtã
tia rei eſſe illi ſic eſſentiale / vt non poſſit ab ea ſepa-
rari. Nam ⁊ manus ſeparari poteſt ab homine/ ipſo
manẽte. Pʒ ergo rõnẽ hanc/ opinionẽ illã deijcere.

Quatuor adhuc rationes ad idem induc untur efficaciſſime. Cap. VI.

3º pñci/paliter. **Tertio** ad idem principaliter ſic arguitur.
Natura humana indiuidua citra ter
minationẽ illã eſt ſubſtantia indiuidua rationalis
nature per ſe. ergo perſona. Hec eſt. n. diffinitio per-
ſone. Terminatio ergo illa que poſterior eſt/ nil fa-
cit ad perſonalitatẽ. Antecedẽs habet opinãs ꝯcede
re. cũ concedat naturã indiuiduari per ſe. ita ꝙ in-
diuiduatiuo ſm eũ ſe tenet ex parte nature. Cuius
tamẽ oppoſitũ nos .j. oſtendemus. ⁊ ideo contra nos
nõ militat argumentũ inferens ꝙ natura ſit perſo-
na. Ponit etiam opinans terminationẽ predictam
quaſi quoddã ſuperadditũ ipſi indiuiduationi na-
ture. Et ſic natura ſm eũ eſt prius ſʒ naturã indiui-
dua q̃ʒ terminata. ergo terminatio nõ eſt primo ꝯſti
2ª. Reſpon/ſio. tuitiua perſone. ⁊ ſic non eſt ponẽda. ¶ Sed forte di
cet opinans ad rationem ꝙ natura ſic indiuiduata
anteq̃ʒ intelligatur terminata/ nõ eſt ſubſtãtia ꝯple-
ta. de qua tamẽ ſola intendit Boetius in illa diffini
tione perſone. ¶ Sʒ contra omnis ſubſtãtia incom-
Impu/gnatio. pleta habet rationẽ partis vel formalis vel materia
lis. Et ſicut ſubſtãtia incõpleta ſm ſpeciem habet
rationem partis ſpeciei. ita ſubſtãtia incõpleta ſm
ĩdiuiduationẽ/ habet rationẽ partis indiuidui. Sʒ
natura in illo priori nõ habet rationẽ partis. eſt. n.
totũ ꝯpoſitum ex materia ⁊ forma/ nec alterã parteʒ
3ª. expectat vt ex eis reſultet 3m/ maxime ſm opinãtẽ.
Reſpon/ſio. ergo eſt ſubſtantia cõpleta. ¶ Quod ſi negeť iſta ma
ior ⁊ dicať ꝙ ſtat naturã eſſe incõpletã/ q: eſt inter-
minata/ ẽt ſi nõ habeat rationẽ partis. ¶ Contra ſic
Impu/gnatio. arguiť. Omnis ſubſtantia q̃ ideo eſt incõpleta quia
interminata/ eſt infinita. vt patet ex terminis. Idẽ
enĩ eſt eſſe infinitũ ⁊ interminatũ. Sʒ natura in illo
priori nõ eſt infinita neqʒ infinitate q̃ ſe tenet ex par
te forme/ cũ forma eius ſit finita p materiã. neqʒ in-
finitate q̃ ſe tenet ex parte materie/ cũ eius materia
finiatur p eandẽ formã. neqʒ infinitate q̃ ſe tenet ex
parte vniuerſalis q̃ ad infinita ſingularia ſe extẽdit
quantũ eſt de ſe/ q̃ infinitas reduciť ẽt ad materiã/
cũ finiať p principia indiuiduantia: ⁊ nulla alia deť
infinitas. vt pʒ ex doctrina. s. Tho. pª. q. 7. ar. 1. ergo
nõ eſt ſubſtantia incõpleta ẽt in illo priori. Et ſic re-
Reſpon/ſio. ſponſio nulla. ¶ Sed diceť ꝙ natura in Chriſto non
eſt infinita/ q: eſt terminata ad verbũ. ¶ Sʒ cõtra q:
Impu/gnatio. ex hoc magis haberet rõnem infiniti cũ verbũ ipſuʒ
ſit ẽt infinitum. Et ſic licet diceret perſona infinita/
nõ tamẽ terminata. Ex ſe ẽt eſſet infinita perſonali-
tas. qđ tamen nullus diceret. ¶ Quarto ſic ad idem 4º.
principaliter arguiť. Nã indiuidua ſm opinantem
poteſt p dei potãm eſſe ſine terminatione aliqua ⁊ ſi-
ne omni pſonalitate. ita ꝙ in tali caſu habeat prin-
cipia indiuiduãtia ⁊ ipſuʒ eſſe tñmõ. vt ipſe vbi ſu-
pra ad 4m. Scoti reſpondẽs/ dicit eſſe poſſibile. Tũc
ad eum arguiť ſic. Omnis ſubſtantia indiuidua ra-
tionalis nature ſeorſum exiſtẽs/ nulliqʒ innixa/ ⁊ ꝯſe
quẽter ſubſiſtens/ eſt pſona. Sʒ natura in caſu/ eſt hu
iuſmodi. ergo eſt perſona. et tñ in caſu non eſt termi
nata terminatione illa ſua. ergo illa eſt ſuperflua.
Maior eſt manifeſtiſſima p ſepe inductã diffinitio-
nem perſone ſm cõem Theor. intentionem/ que hua
lere debet in oculis oĩm ſapientũ aduerſus oẽs fan
taſticas nouitates. Minor võ eſt opinãtis ergo ⁊c.
¶ Forte dicet ꝙ erit quidẽ indiuidua/ ſed non ꝯple-
ta: ⁊ ob hoc erit quidẽ exiſtẽs ſʒ nõ ſubſiſtẽs/ ſicut ẽt Reſpon/ſio.
eſt manus. ⁊ ideo nõ pſona. ¶ Sʒ cõtra primo. Naʒ
talis natura eſt cõpleta ſm ſpeciẽ ⁊ cũ principijs in- Impu/gnatio.
diuiduantibus. ⁊ ſeorſum poſita per caſum nulliqʒ
ĩnixa. alias terminaretur ſm opinantẽ termino eiꝰ
cui ĩnitereť. vt natura humana in xp̃o. Ergo nihil
ſibi deeſt de rõne ſuppoſiti. Patet autẽ cõſequẽtia.
per. s. Tho. 3ª. q. 2ª. ar. 2º. ad 3m. vbi hanc ſolam cau-
ſam inducit cur natura humana in xp̃o nõ ſit pſona
vel nõ habeat ꝓpriam pſonalitatem: q: (inquit) nõ
ſeorſum ſeu ſeparatim exiſtit. ergo hoc ſolum ꝙ. ſ. na
tura ſeparatim exiſtat ſufficit ad perſonãdum illã/
ſuppoſita indiuiduatione eius tanq̃ʒ cuiuſdã cõple
ti in ſpecie. ¶ Scđo querendũ eſt an talis ſubſtãtia
indiuidua citra illã terminationẽ in caſu ſit ſubſtã-
tia ſcđa vel pars prime. aut certe ipſa tota ſubſtãtia
pª. Sufficientia huius diuiſionis pʒ in pdicamẽtis
capitulo de ſubſtantia. Nõ poteſt aũt dici ꝙ ſit ſbia
ſcđa/ cũ ſit ſingularis p opinãtẽ. Neqʒ pars pme: q:
non pars nature ſʒ tota. neqʒ pars perſone: q: perſo
na ẽ ſm opinantẽ/ non eſt quoddã totũ ꝯſtitutũ ex
natura ex pſonalitate. ergo oportet dicere ꝙ ſit ipſa
tota prima ſubſtantia. Aut ergo eſt eſſentia tñ. aut
ſuppoſitum ſeu pſona. Neqʒ. n. inuenitur ſubſtantia
ꝯpleta alia ab his. 5º. Methce. Non pm. q: ſola eſſen-
tia nõ eſt niſi quo. Hec aũt in caſu eſſet id quod eſt.
Qđ probať q: ipſa per ſe ⁊ p proprium ſuum eſſe exi
ſteret. ⁊ non per eſſe alterius a ſe vt ſuppoſiti per ca-
ſum. tũ q: non eſſet aliud cui cõpeteret eſſe qđ. reſpe
ctu talis eſſentie totius. ergo ipſa non eſſet quo. Nã
quo totale ſemper preſupponit qđ. cuius eſt quo. er-
go eſſet ſuppoſitũ vel perſona. qđ eſt propoſitum. er-
go ⁊c. ¶ Quinto principaliter ad idẽ ſic arguitur.
Si terminatio eſſentie eſſet ex ſui ratione perſonali 5ª.
tas/ oĩs perſonalitas eſſet terminatio eſſentie/ ⁊ con-
ſequenter omnibus perſonis creatis ⁊ p ꝯſequens ẽt
angelicis formaliter ineſſet. vt pʒ ex terminis: ⁊ ni-
hilominus realr in creaturis diſtingueretur ab ipſa
eſſentia. Quod quidem ad hominem ex hoc patet:
quia poteſt ſecundũ eum deus vniuerſaliter in na-
turis creatis ꝯſeruare ipſam naturã cũ ſuo eſſe ſine
ſua illa terminatione. Non poſſet autẽ ſeparari ab
ea ſi nõ diſtingueret ab illa. tũ quia deus poſſet aſ-
ſumere naturã ẽt angelicam in vnitate pſone/ ⁊ nõ
haberet tunc illam propriã pſonalitatẽ. Ex his aũt
ſequitur ꝙ perſonalitas talis eſſet diſtincta a ſingu
lorum natura: ⁊ ſic in angelis diſtinguetur realiter

⁊ intrinſece ſuppoſitũ ⁊ natura: cõtra ſanctũ Tho.
pª.q.3ª.ar.3°. ⁊ vbicũqȝ tractat de intrinſeca diſtin
ctione ſuppoſiti a natura. Et ſic p̃ter accñtia per ſe
⁊ per accidẽs/ ⁊ preter ipſum eſſe/ realitas hec noua
nũc eis ſuperadderet̃. Qð nullus vnq̃ȝ hacten⁹ ſom
niauit/ qui nouit angelos eſſe ſubſtãtias ſimpliciſſi/
mas ſȝ eſſentiã: ⁊ nõ coaceruãtes intriſece p̃les rea/
litates. ſȝ ſeipſis indiuiduatas. ¶ Sexto principal̃r
arguit̃ ad idẽ ſic. Ea que apud nos ſunt realiter di/
ſtincta in eodẽ/ ⁊ in ſua ratione formali nõ importãt
impfectionẽ/ inueniunt̃ in deo diſtincta ſȝ rationẽ.
iuxta cõem Theolo^r cõſenſum. Sȝ in diuinis nõ in/
telligitur inueniri alia terminatio q̃ȝ relatio ⁊ eſſe/
9°. etiã ſȝ opinãtẽ vbi ſupra ad 3ᵐ. Aureoli. ergo nõ eſt
ibi alia quecũqȝ pſonalitas ab his ſȝ rationẽ diſtin
cta. ergo nec in creaturis alia eſt ponẽda diſtincta
realiter a principijs indiuiduantibus ⁊ ab eſſe.
¶ Et confirmatur qȝ eodẽ pater in diuinis eſt deus
pater/ ⁊ perſona patris. ſȝ ſola relatione ſubſiſtẽtie
tanq̃ȝ pricipio indiuiduatiuo. ſ. diuina paternitate
pater eſt deus pr̃. ergo ⁊ ſola illa eſt pſona patris.
Vñ ⁊ s. Tho. pª. q. 40ª. ar. 3°. ad 2ᵐ. dicit q̄ pr̃ i diui
Confirmatio. nis paternitate nõ ſolũ eſt pater ſȝ ẽt quis/ ſeu hy/
poſtaſis ⁊c. Et ſic nulla alia termĩatio ad hᵒ q̄ ſit hy/
poſtaſis ⁊ ↄſequenter pſona/ ibi intelligitur ſm rõ/
nem ab his diſtincta. ⁊ ſic patet ppoſitum manifeſte.
¶ Argumẽta aũt opinãtis infra ſoluent̃ vbi fuerit
quarta opinio defenſata/ ⁊ quarti articuli determi/
natio perfecta. Et de ſcðo queſito tanta ſint dicta.

ARTICVLVS. III.

Pluribus rationibus oſtẽditur quæſtionis huius principalem titulum nullã impoſſibilitatem præferre. Caput. Primum

QVantum ad 3ᵐ articulũ ⁊ p in/
troductiõe tertie opi
nionis quã credo verã ⁊ ĩdubitatã/ que
rendũ occurrit an nature debeatur ſeu
cõuenire poſſit ſingularitas alia a ſingularitate ſup/
poſiti: prout ipſe titulus toti⁹ queſtionis ſupponit.
P°. Videt̃ autẽ hoc p indubitato tenendũ eẽ. Qð qdẽ
pbatur primo ex cõi modo loquẽdi doctoꝝ a qbus
ipſa natura ẽt ſȝ ſe in abſtracto ſignificat̃ ⁊ noĩatur.
puta p nomẽ abſtractũ a nomine pprio ↄcreto ſum/
ptũ. vt p ſorteitatẽ a ſorte. ⁊ ẽt p cõe nomẽ in abſtra
cto acceptũ cũ pnomine demõſtratiuo. vt p hãc hu/
manitatẽ. Videt̃. n. hoc habere rõnẽ cuiuſdã prioris
formalis reſpectu hoĩs huius. ſicut humanitas ĩ cõi
habet rationẽ prioris reſpectu hoĩs. vt pote formale
principiũ illius exiſtẽs. Sic igit̃ hec humanitas ſor/
tis/ noĩe ſorteitatis expſſa ppria ſingularitate/ põr
eſt ipſo ſorte formaliter. ⁊ ſic eſt alia ⁊ alia ſingulari/
Confirmatio. tas vtriuſqȝ. ¶ Et ↄfirmat̃ qȝ ſicut nomẽ ↄcretũ ſi/
gnificãs habẽtẽ naturã/ hȝ ſuũ abſtractũ ſignificãs
ipſam purã ſuã nãȝ. ita nomen ↄcretũ ſignificãs pſo
nã ſeu hñtẽ pſonalitatẽ pura ly ſortes/ hȝ ſuũ abſtra
ctũ ſignificãs ei⁹ purã pſonalitate puta ly ſorteitas.
2°. ¶ 2° idẽ efficaciſſime ſic pbat̃. Cũ verbũ non aſſum
pſerit nãm humanã in vlĩ. vt docet s. Tho. 3ª. q. 4ª.
ar. 4. neqȝ aſſumpſerit hominẽ qȝ vȝ ly hõ ſignificat
hñtẽ naturã humanã. tale. n. habẽs cum ſit ſuppoſi
tum vel pſona/ aſſumpſiſſet ſeipſam/ vel certe ppriã
pſonã hoĩs. ⁊ ſic in xp̃o eſſent due pſone. ſ. humana ⁊
diuina. qð eſt hereticũ. Et cũ principia indiuiduan
tia q̃ erãt in xp̃o. ſ. hec aĩa ⁊ hoc corpus ⁊ hec quãti
tas nõ poſſint termĩare/ limitare/ arctare vel quolȝ
ĩdiuiduare v̄bũ vel pſonã diuinã/ vt p ſe manifeſtũ
eſſe vr̃ pp ſuã infinitã ſimplicitatẽ. opȝ q̄ afficiãt/
limitẽt/ coarctẽt/ ⁊ indiuiduẽt ipſam nãȝ q̃ ab ipſo
v̄bo aſſumpta eſt. ita q̄ prius ſm naturã ipſa natu/
ra aſſumpta/ ſit ſingularis/ pſonata tñ nõ ppria pſo
nalitate ſed diuina a pncipio aſſumptionis ſue ſup/
plente ppriã ⁊ naturalẽ pſonalitatẽ quã ſibi dimiſ/
ſa habuiſſet. Sicut ergo de iſta nã de facto per ſe ſin
gulari ppria ſingularitate p̃ter ſingularitatẽ quam
ſuppoſitũ ſuuȝ hẽret ſi dimitteret̃ a v̄bo/ q̃ri põt qd
ei ſupaddat ſuppoſitũ vel pſona in qua ſubſiſteret ĩ
tali nã ſibi dimiſſa. ita cõſiderat̃ in omni pſona/ nãȝ
hẽre ſingularitatẽ diſtinctã a ſingularitate ipſi⁹ per
ſone q̃ ſupaddit̃ illi ſingl̃aritati nature. Et hoc mo/
tiuũ adeo põderat Caietanus. vt extra ſe pene ſi at.
multa dicens de Ar^le Boetio ⁊ s. Tho. q̃ ſi ſapiens
fuiſſet/ ſub ſilentio inuoluiſſet. Qua ẽt rõne nos mõ
eius talia dicta cõſulto p̃teribimus/ tẽporibus ⁊ lo/
cis ſuis vita comite ſerioſius ponderanda.

Impugnatur quædam inducta ſolutio pluribus argumentis propoſitum confirmantibus. Caput. II.

SEd ad hoc motiuum de nã humana in xp̃o re/ Solo.
ſpondet̃ q̄ vtiqȝ indiuidua eſt/ ſed non ex
ſe vel in ſe/ ſed vt in indiuiduo eſt. vt inquaȝ in xp̃o
hoĩe. ¶ Verũ contra hoc arguit̃ multipl̃r p°. Omne Impugnatio.
quod aſſumit̃ p̃intelligit̃ aſſumptioni. 3ª. q. 4. ar. 2°.
3°. Sed nõ ſolũ natura humana abſolute ſed ẽt princi/
pia indiuiduãtia ſunt aſſumpta a v̄bo. ergo p̃intelli
gunt̃ ipi v̄bo. Et cũ ĩ illo priori nil ſubſiſtat/ ⁊ nihilo
minus ſint alicuius principia/ ⁊ nil aliud ibi ſit niſi
natura/ ſequit̃ q̄ ipſam naturã primo determinent
afficiant ⁊ indiuiduẽt. ⁊ natura nõ indiuiduet̃ ſolũ
qȝ ſit in indiuiduo vt dicit rñſio. ¶ Scðo ſic ad ideȝ
4°. arguit̃. In illo priori natura humana non erat vni/
uerſalis/ alias nõ magis aſſumpſiſſet verbũ hãc que
erat terminus gñationis illi⁹ qua genitus eſt xp̃s/
q̃ȝ oẽs vel oĩm. ergo erat ſingularis. pȝ ↄña qȝ nõ da
tur mediũ. tũc aũt nõ erat in ſingulari vel ſuppoſito
indiuiduo. ergo nõ ideo erat ſingularis qȝ in ſingu/
lari exiſtens. Par aũt eſt rõ de oĩbus aliis naturis.
5°. ¶ 3° ad idẽ ſic. Si natura eſt indiuidua qȝ in indi/
uiduo/ pari rõne dicet̃ pſona qȝ in pſona. qð tamen
nullus diceret. Patet autem conſequentia de ſe.
6°. ¶ 4° arguit̃ ad idẽ. Quia ſi ſic/ tũc prius nã ineſſent
accidentia ⁊ principia indiuiduantia indiuiduo q̃ȝ
nature/ nec nature ineſſent niſi mediãte indiuiduo.
cuius contrariũ videt̃ tenere. s. Tho. 3°. d. 6ª. q. 1. ar.
1. q^la. 3ª. ad 3ᵐ dicẽs. Accidentia humane nature in
ſunt diuine pſone nã mediãte. ¶ 5° arguit̃. qȝ expſſe
7°. s. Tho. 3ª. q. 4. ar. 4°. c. dicit q̄ cõtra rationẽ nature
cõis eſt q̄ ſit ĩ pſona/ qȝ in pſona ĩdiuiduat̃. Ex quo
dicto ſeq̄t̃ oppoſitũ pncipalis fundamẽti p̃dicte ſo/
lutionis/ vȝ q̄ nã cõmunis dicat̃ indiuidua quia eſt
in indiuiduo

in indiuiduo. Iam. n. pȝ ex verbis p̃dictis ſcti Tho
me q̄ nõ eſt in indiuiduo. immo q̄ hoc ei repugnat.
8°. ¶ Sexto ad idem. s. Tho. 3ª. q. 3ª. ar. 2ª. ad 3ᵐ. ſic di/
cit. Licet humana nã in Chriſto ſit qðdã indiuiduũ
in gñe ſubſtãtie: qȝ tñ nõ p ſe ſeparatim exiſtit/ ſed
in quodã pfectiori. i. in pſona verbi dei. ↄñs eſt q̄
nõ habeat ppriã pſonalitatem. hec ibi. Ex qbus ver
bis manifeſte habet̃ q̄ natura humana ſm ſe eſt in/
Confirmatio. diuidua ẽt in Chriſto/ lȝ nõ ſubſiſtat ſm ſe. ¶ Quod
etiã cõfirmat̃. qȝ s. Tho. 3°. d. 10. q. 1. ar. 2°. q^la. 2ª. c.
dicit q̄ natura humana in xp̃o eſt quoddã indiui/
duum/ ⁊ Chriſtus non eſt illud. Et in ſol. tertij dicit
q̄ Chriſtus hȝ naturã humanã indiuiduã. Abſolu/
te ergo natura humana Chriſti eſt indiuidua/ ⁊ non
9ª ex hoc ſolo q̄ eſt in ĩdiuiduo. ¶ 7° ſic arguit̃. Si na
tura humana in Chriſto non eſſet ſm ſe indiuidua/
ſed ſolum qȝ in indiuiduo/ ſequeretur q̄ vna perſo/
na diuina non poſſet aſſumere p̃les naturas huma/
nas. ↄñs eſt falſuȝ. ⁊ cõtra s. Tho. 3°. d. 1. q. 2. ar. 5°./
⁊ 3ª. q. 3ª. ar. 7°. pȝ aũt ↄña. qȝ ab eodẽ hȝ natura in/
diuiduationẽ ⁊ pluralitatẽ. Vñ. s. Th. 3°. vbi ſupra.
ad pᵐ ſic ait. Natura ab eodẽ hȝ vt indiuiduet̃ ⁊ di/
uidat̃. Vñ cum principiũ ĩdiuiduatiõis aliquo mõ
ſit materia ſub dimẽſionibus termĩatis cõſiderata/
ex eiuſdẽ diuiſione natura diuidit̃ ⁊ multiplicatur.
Vñ ſi verbũ aſſumpſiſſet duo corpa ⁊ duas animas
duas naturas humanas aſſumpſiſſet. Non tñ ſeque/
ret̃ q̄ eſſent duo ſuppoſita vel due hypoſtaſes. Non
enĩ materia quolibet mõ diuiſa cõſtituit diuerſitatẽ
indiuiduoꝝ. Sed ſolũ qñ reperit̃ eſſe diſcretũ ⁊ ſub/
ſiſtens p ſe. Vñ non põt dici q̄ due manus eiuſdem
hoĩs ſint due hypoſtaſes/ ſed cõueniũt in vna hypo/
ſtaſi hoĩs. Ita ẽt due nature humane qȝ non hẽrent
eſſe diſcretũ ſed vnũ in vna pſona filii dei/ non eſſet
naturarũ illarũ diuiſio ſm duo ſuppoſita. ſed ſm di/
uiſionẽ nature. hec ille. Ex qbus v̄bis pȝ q̄ ille due
nature eſſent indiuidue nõ p hoc qð eſſent in indiui
duo/ ſed ex extrinſecis principijs. Et pari rõne ideȝ
dicendũ eſt de ea q̃ nũc eſt in Chriſto. vt de ea poſſit
inq̃ri vnde hẽat q̄ nõ ſit pſona de p ſe. ſeu per qd di
ſtinguit̃ a pſona cuius eſſet natura ſi nõ eſſet aſſum/
10°. pta. ¶ 8° ad idẽ. Plures pſone diuine pñt aſſumere
vnã numero pſonã humanã. 3ª. q. 3ª. ar. 6./ ⁊ 3°. di. 1.
q. 2ª. ar. 4°. tunc arguit̃ ſic. Illa natura eſt vna ⁊ ſin
gularis. vt ſupponit̃ ibi. ⁊ nõ qȝ in ſingulari. qð pȝ
qȝ nõ eſt vnũ ſingulare ſed plura. ergo natura ſm ſe
põt eſſe ſingularis/ ⁊ nõ eſt neceſſario ⁊ ſolũ ſingula/
ris qȝ ſit in ſingulari. Pȝ aũt ↄña qȝ ab eodẽ habet
vnũquodqȝ q̄ ſit vnũ numero ⁊ q̄ ſit ſingulare. er/
11°. go ⁊c. ¶ 9° ad idẽ arguit̃. Principia indiuiduãtia
ex hoc dicunt̃ indiuiduare qȝ cõſtituũt indiuiduũ.
Sed in Chr̃o prius ſm naturã cõſtituit̃ ex eis natu/
ra humana q̃ȝ pſona diuina ſubſiſtat ĩ ea. ergo prius
ſm naturã ipſa natura humana erat indiuidua q̃ȝ
in ea verbũ ſubſiſteret. ⁊ ſic nõ eſt ĩdiuidua qȝ in in/
diuiduo. Minor pbat̃. Et primo q̄ cõſtituat̃ ex eis.
Dicit. n. s. Tho. 4° ↄ̃ ca°. 35. q̄ aĩa humana ⁊ corpus
cõſtituunt naturã humanã. Loquit̃ aũt nõ de natu/
ra humana in vniuerſali. ſed in ſingulari qȝ de ea q̃
eſt aſſumpta. Anima aũt ⁊ corpus ſunt pncipia in/
diuiduãtia. Qð totũ ẽt expſſius. habet̃. 3ª q. 2. art. 1.
ad 2ᵐ. vbi dicit. q̄ ex aĩa ⁊ corpore cõſtituit̃ in vno/
quoqȝ nr̃m duplex vnitas. ſ. nature ⁊ pſone. Natu/
re quidẽ ſm q̄ aĩa vnit̃ corpori pficiẽs ipſum vt ex
duobus fiat vna natura. ſicut ex actu ⁊ potª/ vel mã
⁊ forma. Vnitas aũt pſone cõſtituit̃ ex eis inquantũ
eſt vnũ ſubſiſtens in carne ⁊ aĩa. In his aũt v̄bis ex/
preſſe hr̃ q̄ nõ ſolũ natura cõſtituit̃ ex illis pricipiis
ſed ẽt vnitas ei⁹. Loquit̃ aũt de vnitate numerali ⁊
ĩdiuiduali. vt oĩbus manifeſtũ eſt. ⁊ q̄ talẽ vnitatẽ
hȝ ex illis p̃ter vnitatẽ quam hȝ ſuppoſitũ. ⁊ ob hoc
hȝ indiuiduationẽ ex ſe ⁊ nõ qȝ in indiuiduo. ⁊ ma/
xime in Chr̃o vbi ſuppoſitũ aſſumẽs eſt valde diſſi/
mile. Scða vero pars minoris pbat̃ ex hoc q̄ verbũ
aſſumpſit naturã humanã pfectã ex partibus. Cuȝ
ergo p̃intelligat̃ aſſumptiõi qð aſſumitur. ſequit̃ q̄
prius nã ſit perfecta q̃ȝ aſſumpta ⁊ q̃ȝ pſona diuina
in ea ſubſiſtat. qð erat pbandũ. Ex his igit̃ videtur
q̄ non ſit p illã ſolutionẽ motiuo illi ſcðo ſatisfactũ
ſed q̄ maneat ad huc in robore ſuo. Sequit̃ etiam
affirmatiua pars queſtionis propoſite.

Reddita queſtione dubia per argumẽtum in contrarium productum: p̃notantur pro determinatione non nulla ſatis oportuna. Caput III.

SEd ↄ̃. Quia Dam. in 3°. ſuarum ſñiarum do/ Sed cõtra.
cens quomodo natura humana fuerit aſ/
ſumpta nõ in vniuerſali/ nõ dixit q̄ Chriſtus aſſum
pſerit naturã ĩdiuiduam aut ſingularẽ. ſed dixit q̄
aſſumpſit eã in athomo. hoc eſt in ĩdiuiduo. Vt per
hoc detur intelligi q̄ nõ eſt de ſe ſingularis ſȝ qȝ eſt
in ſingulari. Et s. Tho. 3ª. q. 4. ar. 4. ad 3ᵐ. dicit q̄
ideo natura humana dicit̃ aſſumpta in indiuiduo
quia aſſumpta eſt vt ſit in indiuiduo.

PRO determinatione q̃onis huius ſciendum eſt
primo q̄ cũ ſuppoſitum idem ſignificet q̄
ſubſtantiã per ſe ſubſiſtentẽ/ ⁊ ſubſiſtere p ſe nõ poſ/
ſit vniuerſale vt putauit Plato ſed ſolũ indiuiduũ
⁊ ſingulare cõpletũ in genere ſubſtãtie/ opȝ q̄ de rõ/
ne eius vt indiuidui ⁊ ſingularis/ ſint ipſa pncipia
indiuiduantia. Vt vero p ſe ſubſiſtẽs eſt/ opȝ q̄ de
rõne eius ſit eſſe quo formal̃r ⁊ primo ſubſiſtit. vt. j.
clarius deducet̃ in art^lo 4°. Verũtamen cõſueuit ẽt
ipſum compoſitũ ſeu concretũ in genere ſubſtantie
indiuiduatũ ⁊ completũ in ſpẽ/ vocari ſuppoſitũ/ ẽt
conſideratũ p̃ter eſſe/ cuius eſt immediatum ⁊ pri/
mum ſubiectũ ſm. s. Tho. 3ª. q. 17. art. 1. ad pᵐ. Ta/
le ẽt a Capreolo. 3°. d. 5. q. 3. ad 4ᵐ Aur^li. ↄ̃ ſcðaȝ/ vo
cat̃ ſuppoſitũ materiale ſeu denoĩatiue. Sȝ ad com
pletã rõnẽ ſuppoſiti ſm q̄ ĩportat formal̃r p ſe ſubſi
ſtens. req̄rit̃ ipm eſſe. vt. j. deducet̃ ẽt ex termĩs. Et
tal̃r acceptũ ſuppoſitũ dicit̃ a Capreolo vbi ſupra/
perfecte ſuppoſitum ⁊ formale.
¶ Sciendũ ſcðo q̄ cũ inter modos acceptionis na/
ture quos enumerat Ar^les 5°. Metha^ce. ⁊ eos quos
enumerat Boetius in libro de duabus naturis et
vna pſona Chriſti/ non inueniatur iſte q̄ natura ſit
eſſentia ſingularis propria ſingularitate et per eam
diſtinguatur a ſuppoſito. vt infra latius explicabit̃.
Sed ſolũ cũ naturam dicunt vno modo ſignificare
eſſentiam/ intendunt de eſſentia prout claudit tan/
tuȝ principia ſpeciei: ideo ſctũs Thomas nunq̃ȝ de
natura ſingulari mentionem facit vt de diſtincta
ab ipſo compoſito quod vocatur etiam ſuppoſitum

ſed materiale/ſi ꝑter eſſe ſummat̃. formale vero cum
eſſe. Ut ex hoc pateat ſm doctrinā eius/ꝙ nō diſtin
guit̃ realr̃ a ſuppoſito materiali/ſed tātū a formali.
Nec alr̃ iſta cadunt ſub dubio apud bonos Thomi/
ſtas. Sed ſub q̄ſtione cadit apud. s. Tho. ⁊ ſequaces
quō ſuppoſitum vtroqꝫ mō ſumptū a natura ſpecifi
ca diſtinguatur. Et ſub hac cōi acceptiōe ſuppoſiti/
ſemp īq̄rit de diſtinctiōe ſuppoſiti a natura. vt pꝫ
pª. q. 3ª. art. 3°./q. 29. ar. 2°. ad 3m./3ª. q. 2ª. ar. 2°./p°.
di. 23. q. 1. ar. 1./di. 34. ar. 1./3°. di. 5. q. 1. art. 3°./potª.
q. 9. ar. 1./ Anima. q. 17. ad xm./ Pᷓ rio cōtra ca. 21°.
rōne. 3ª./Quodlibet 2°. ar. 4°/7°. Methce lec. 2ª. ⁊ 5ª.
⁊ in pluribus aliis locis. Ubi ergo determinās pre/
dictam q̄ſtionem quam ipſe mouet dicit in creatu/
ris ſuppoſitum a natura diſtingui vniuerſalr̃/loqui
tur de ſuppoſito formaliter ſumpto. Ubi vero exclu
dit ab hoc ſubſtantias ſeparatas / intendit de ſup/
poſito materialiter ⁊ denominatiue ſumpto. In eis
enī ſicut ⁊ in ceteris creaturis eſſe diſtīguit̃ realiter
ab eſſenª. nō aūt pꝛinª indiuiduantia/cū indiuiduē
tur ſeipſis. eo ꝙ ſint ſpēs ſubſiſtētes. In diuinis aūt
oīa ſunt idē realr̃. vt clarū eſt. ¶ Sciendū 3° ꝙ natu
ra q̄ de ſe cōis eſt pōt aliquo mō dici ſingularis ſm
ꝙ intelligit̃ eſſe in ſingulari. ad modū quo vlīa ſunt
in ſingularibus. in qbus tū iam nō ſunt vlīa. Uñ et
ſctūs Tho. 3ª. q. 4. ar. 4. c. dicit. Qꝫ natura ꝑter eſſe
qd̓ hꝫ in ſingularibus eſt cōmunis ⁊ tantuꝫ in intel
lectu. in perſona aūt indiuiduat̃. Quod non eſt ſic
intelligēdum q̄ſi natura q̄ de ſe cōis eſt ſingularizet̃
⁊ ꝯhat̃ principiis q̄ſi ſe primo afficiētibus ⁊ indiui
duantibus: ſed tale ꝯctū eſt ipſum cōpoſitū. qd̓ ſup
poſitū eſt ⁊ pſona. Qd̓ ēt appellat̃ ⁊ eſt natura. ⁊ ſin
gularis natura. Nec hoc eſſe dꝫ apud ſapiētes nouū.
cum ēt ipſum ſuppoſitū formalr̃ ſumptū ⁊ ſimplr̃ di
ctū/vocet̃ natura a Boetio vbi ſupra: ad modū quo
natura dicit̃ qd̓ agere vel pati pōt/vt ipſe dicit ibi.
Hec eñi non cōueniunt niſi ſuppoſito exiſtēti. cū di/
cat Phs pheº Methce ꝙ actiones ſingulariū ſunt.
Scdm hoc igit̃ iam pꝫ vanitas q̄ōnis inducte ſm
ſenſum quē hñt in ea Scotus ⁊ Caietanus. nec ſup/
eſſet niſi eorū motiua ſoluere.

Ad concluſionem obfirmandam ra/ tiones inducūtur inuicte. Cap. IIII.

Ueruntamen Ad vberiorem doctrinam
⁊ pleniorēꝫ ſatiſfactionem
oſtendendū ⁊ ꝓbandū eſt ꝓpoſitū. ꝙ vꝫ natura ī iſta
q̄ōne ſumat̃ ꝓ natura in ſe q̄dē vniuerſali: dicta ve/
Concluſio. ro ſingulari ex hoc ſolo ꝙ in ſingulari ⁊ īdiuiduo ⁊
ſuppoſito exiſtit. non aūt qꝛ ipſa primo indiuiduet̃.
Hoc igit̃ probat̃ ſex rōnibus. quarū prima talis eſt.
Probat̃ P°. Id qd̓ ex ſua rōne formali/ſiue ex mō ſignificādi/ ex/
cludit pꝛinª indiuiduātia / nō pōt primo indiuidua
ri: ſed ſi quo mō dicat̃ vel ſit indiuiduum/hoc hēbit
rōne illius cui primo cōperit indiuiduari. inquantū
ſcꝫ in eo eſſe hꝫ. Sed natura in abſtracto ſignificata
de ſe excludit talia pꝛinª. ergo ſub illo modo abſtra/
ctionis accepta non pōt dici indiuiduari neqꝫ intel
ligi vt īdiuidua niſi ꝑdicto mō. Maior pꝫ ex termis.
Si eni ſub abſtractione ſumpta natura puta huma
nitas excludit principia indiuiduātia/nō pōt intel/
ligi ſub illa abſtractione ſumpta poſſe indiuiduari.
vt dicat̃ humanitas hec vel ſingularis ꝑ hoc ꝙ affi/
ciat̃ ⁊ arctetur talibus principiis q̄ſi ſuis. Si. n. illa
excludit ſub illo mō ſignificandi. quō ſub eodē acce/
pta pōt eis affici vel arctari? Si quo ergo mō dicet̃
eis coarctata ⁊ indiuiduata/nō erit niſi ex hoc ꝙ in
uenit̃ in coarctato talibus. Minor ēt vulgariſſimā
veritatē hꝫ/nō ſolū in doctrina ſancti Thome/verū
etiā Arlis ⁊ oīm Peripateticorū/quā nec opinans
negaret. imo in pluribus locis cōcedit ⁊ approbat.
In hoc. n. ſm oēs abſtractū cōe diſtinguit̃ a cōcreto
cōmuni ſubſtantiali ꝙ abſtractū excludit a re ſigni
ficata quicq̄d nō eſt de eſſentia ſui formalis ſignifica
ti ſolā formā totius exprimēs. Ut ſpālr̃ declarat. s.
Tho. ſup. 7°. Methce. tex. cō. 21. ſi. Unde ⁊ Auicē. di
cit ꝙ equitas eſt tantū equitas/⁊ pari mō humani/
tas. Non eni eſt riſibilis vel quāta vel qualis ⁊c. Cō
cretū vero ſpecificū puta hō licet nō includat in ſuo
ſignificato formali principia indiuiduantia. nihilo/
minus nō excludit ea ex mō ſignificandi. nec exclu/
dit qn ea q̄ ſunt ab eſſentialibꝰ ſuis pꝛīcipiis diſtin/
cta realr̃ de eo ꝑdicent̃ ⁊ in eo realr̃ inueniant̃/ipm/
qꝫ afficiāt vel determinēt. vt ꝑ ea primo dicatur hic
homo vel ſortes. cui ēt alia ꝑdicata vere attribuunt̃.
Cum ergo principia indiuiduātia ſint ꝑter ratione
ſpēi/non quidē tanq̄ꝫ excluſa: ad q̄ tū ordinat̃ ſpēs
vt propꝛiū determinabile ad ꝓpꝛiū determinatiuū:
ita ꝙ hñt determinare/⁊ ꝯñter indiuiduare ſpēm/⁊
cōtinent̃ in ea materialr̃ ⁊ imporētia. pꝫ ꝙ talia pꝛī/
cipia primo ptinēt ad ſpēꝫ qbus trahit̃ ⁊ ꝯhit̃ ad eē
indiuiduale/ quo q̄ſi vltima pfectione ſubſtātia pfi
citur ⁊ ſubſiſtit. Ad naturā autem non ptinent niſi
ſcd̓ario/modo ſupra declarato.
¶ Scd̓o ad idem arguit̃ ad Caietanū ſpecialr̃. ſic. 2°.
Eodē modo ꝑ principia indiuiduātia intēdit natu
ra cōſtituere totū atqꝫ diſtinguere indiuidualr̃/quo
intēdit cōſtituere totū ſpecifice vel generice per dif/
ferentiā ſpecificā vel genericā. Ut pꝫ per ipſum opi
nantē ſup librū de ente ⁊ eſſentia in q̄ōne de pꝛinci/
pio īdiuiduationis: lꝫ ⁊ hoc nō ſit omni mō verū vt
putat. Sed differētia qua conſtituit̃ atqꝫ diſtinguit̃
ſpecies/primo pertinet ad ipſam ſpeciem/⁊ non ad
formam totius ſpecificā. immo de forma totius ſpe/
cifica non ꝑdicatur. Non enim humanitas vel ani/
malitas eſt rōnalis/ſed hō. Neqꝫ ad ipſam quoquo
modo ptinet niſi quatenus eſt formalis pars hoīs.
Ergo neqꝫ pꝛinª indiuiduātia primo ptinent ad na
turam ſed ad totum completum in ſpecie. ⁊ ad per/
fectum per ea in vltimo eſſe ſubſtantiali.
¶ Tertio pōt ad idem afferri ratio quā ſupra ꝯ ſe/ 3°.
cundā opinionē ſcd̓o loco īduximus. ⁊ arguitur ſic.
Natura hoīs īdiuiduata ⁊ ſingularis ad ſenſuꝫ iſto/
rum eſt rōnalis nature ſubſtantia indiuidua cōple/
ta in ſpecie. ergo eſt pſona ⁊ ſuppoſitū. qd̓ eſt falſuꝫ.
ergo natura talr̃ dici nō pōt indiuiduari. ¶ Et ſi di
cat opinans ꝙ per modū partis ſignificat̃ ⁊ propter
hoc nō debeat aut poſſit dici pſona. ¶ Nihil obſtat/
cum ſit idē realr̃ cum pſona/immo ⁊ formalr̃. qꝛ nō
concludit̃ ex illa diffinitione ꝙ nō poſſit dici pſona:
nec excludit̃ ex mō ſignificandi aliq̄d ob qd̓ dicatur
eſſe pſona. Propoſito aūt ſat eſt ꝙ concludat̃ ꝙ ſit
idē realr̃ qd̓ pſona. Qd̓ efficaciſſime deducit rō iſta.
¶ Quarto ſic ad idem arguitur. 4°.
¶ Si ſic eſſet vt imaginant̃ iſti/tunc eodē mō ſe ha
beret ad hanc humanitatē hic hō ſeu ſortes/ ſicut ſe
habet

habet ad humanitatē hō. Sed hō eſt hō formalr̃ hu/
manitate. ergo ⁊ hic hō hac humanitate. Sꝫ hac hu
manitate ſm iſtos ⁊ maxime ſm Caietanum hic hō
nō eſt pſona. ſed ꝑ aliud reale additū. ergo non eodē
hic hō erit hic hō puta ſortes/⁊ pſona. Qd̓ nō philo/
obiectio ſophice dicit̃. ¶ Et ſi forte retorqueret̃ argumētū cō
tra eos qui opinant̃ ꝙ de rōne ſuppoſiti ſit ipm eſſe
exiſtētie: qꝛ (inquā) ex hoc parit̃ videret̃ ſeq ꝙ alio
Reponſio. eſſet perſona ipſe ſortes/⁊ alio ſortes. ¶ Rñderet̃ ꝙ
eodē eſt ſortes ⁊ pſona ſumpta denoīatiue. non aūtē
ſumpta formalr̃ ⁊ cōplete. Nec hoc eſt incōueniens
apud nos ſicut eēꝫ incōueniēs apud Caietanū ꝙ nā
diceret̃ pſona ēt denoīatiue. ¶ 5° ad idē ſic arguit̃.
5°. ¶ Indiuiduū ⁊ ſuppoſitū in genere ſubſtātie: ⁊ pſo/
na ī rōnali natura/idē ſunt realr̃/vt affirmat ſctūs
Tho. vbicūqꝫ de hac materia loquit̃. ⁊ ꝑcipue pª. q.
29. ar. 2°. ⁊ nō negabūt ſapientes/⁊ maxime Thomi
ſte. Sed natura angelica ēt ſpecifice cōcepta eſt idē
realr̃ qd̓ indiuiduū/⁊ ꝙ ipſamet ſingularis/etiā ad
ſenſum iſtorū. ergo natura ſingularis in eis erit idē
qd̓ pſona ſine quacunqꝫ alia terminatione. ergo idē
ēt erit in rebus materialibus. Nō. n. eſt maior ratio
de vna natura q̄ꝫ de alia/cum ponit̃ indiuiduata.
obiectio ¶ Et ſi reflectat̃ argumētū cōtra tenentes ꝙ eſſe pti
neat ad rōnem pſone/qꝛ nō ptinet ad rōnem indiui
dui in abſtractis. eo ꝙ natura q̄ indiuiduat̃ ſeipſa
Solō. diſtinguit̃ realiter ab eſſe in creaturis. ¶ Reſponde/
tur ꝙ lꝫ ipſuꝫ eſſe in abſtractis ēt nō pertineat ad in
diuiduū vt pꝛincipiū indiuiduationis/ quo mō na/
tura in eis intelligit̃ ſeipſa ſolā indiuiduari. ptinet
tā ad rōnem indiuidui vt terminus eius. Et lꝫ non
ſit de ſignificato ⁊ rōne eius qd̓ eſt indiuiduū ⁊ pſo/
na puta ſortis vt ſic. ideſt inquantum eſt ſuppoſituꝫ
incōplete vel ēt vt homo ⁊c. eſt tamē de rōne eiuſdē
vt indiuiduū eſt ⁊ ſuppoſitum ⁊ pſona complete ⁊c.

Sexta ratio, fuſiſsima doctrina pfuſa dedu cens propoſitum q̄ aperte. Cap. V.

6°. Ultimo deducit̃ eadē ꝯcluſio ⁊ aperit̃ q̄ſtio/
nis intētio per hoc ꝙ de illa natura
inquirēdū eſt qualiter diſtinguat̃ a pſona q̄ eſt ter/
minus natiuitatis. Sꝫ talis eſt q̄ cōtinet tm̄ pꝛinci/
pia ſpeciei. ergo ⁊c. Maior probat̃. eo ꝙ nō inquiri/
tur hic de natura niſi ſm aliquā acceptionē vulga/
tam a Phis ⁊ Theologis. Sequendo aūt Phm 2°
Phiᶜ. t. c. 3. ⁊ 2. 14. 81. ⁊ 5° Methce. cap. de natura. ⁊
s. Tho. 3ª. q. 2ª. ar. 1. ⁊ 3°. d. 5. q. 1. ar. 2. ⁊ alibi pluries.
⁊ Boetiū in libro d̓ duabꝰ naturis ⁊ vna pſona xp̄i.
modi qbus dr̃ natura plures ſunt. Et vno q̄dē mō
ſumit̃ natura ꝓ ipſa gñatione viuentiū. Alio mō ꝓ
pꝛincipio talis gñationis actiuo vel paſſiuo. Tertio
mō cōius ꝓ ꝑ principio motus intrinſeco: ſiue ſit mā
ſiue forma. Quarto mō ꝓ termino gñationis pꝛedi/
cte: q multiplex eſt. vꝫ forma partis: forma totius q̄
dr̃ eēntia: ⁊ cōpoſitū. Terminat ēt gñationē ipſuꝫ eē
Uerū potius dici debet rō terminandi q̄ꝫ terminꝰ.
Predicta vero oīa ex h̓ dicūt̃ aliquo mō nā ꝙ ad na
tiuitatē ptinent. Sꝫ inter hec oīa pꝛincipalius dicit̃
natura/ipſa eſſentia rei gñate. quā Boetius vbi ſu/
pra diffinit ꝙ eſt vnūquodqꝫ ſpecificās differētiat
⁊ ꝓ qua cū abſolute profert̃ nomē nature ſemper in/
telligit̃: ſicut vniuerſalr̃ analoga ſimpliciter pꝛolata
accipiunt̃ ꝓ pꝛincipali ſignificato. Qd̓ ēt ſeruādū eſt
cū abſolute querit̃ quō ſuppoſitū a natura diſtingui
tur aut nō diſtinguit̃. Et rō cōuincit ī ꝓpoſito in eo/
dem ſenſu neceſſario queſtionē hāc intelligēdā eſſe.
Manifeſtū eſt. n. ꝙ nō q̄rimus hic de natura ꝓ vt ſi/
gnificat ipſam natiuitatē/ſeu ēt quodcunqꝫ pꝛinci/
pium cuiuſcunqꝫ gñationis vel motus ſꝫ de ipſo ter
mino q eſt forma totiꝰ. vt opinās ēt nō negabit. Sꝫ
nō pōt queri de ſingulari. eo ꝙ talis non dat̃. qꝛ ter/
minus gñationis ſub hac acceptione nature/nō niſi
pꝛincipia ſpeciei cōtinet. vt dr̃ in minori. que pꝫ tuꝫ
ex ſufficientia modorū pꝛedictoꝝ qbus nō cōnume/
ratur natura indiuidua. ⁊ cōſequenter vel tot Phi
celebꝛātiſſimiqꝫ doctores mōs nature diminute tra/
diderunt. qd̓ nō niſi pſumptuoſus affirmet. vel ſi ꝓ
qꝛ ſufficienter tradiderunt modos nature/nō datur
modus quo aliquod indiuiduū dicat̃ natura/niſi ſꝫ
ꝙ ipſa ſubſtātia ꝓut ſignificat ſuppoſitū ⁊ hoc ali/
quid/de quo dicit Phs 5°. Methce ꝙ de alio nō pꝛe/
dicatur/poteſt dici natura. Qd̓ ēt Boetius in eodē
ſuo declarat opere. ⁊ s. Tho. 3°. vbi ſupra. vt hypoſta
ſis aliquo mō ēt dicat̃ natura. ſꝫ nō ſm ꝙ natura ſi/
gnificat formā totius. Qd̓ ēt pꝛincipale ꝓpoſitū. ſub
eiuſdē virtute medii ex hoc pꝫ/qꝛ illud dicit̃ natura
ꝓut eſt terminus gñationis ſignificatū ꝑ modū for/
me totius ⁊ nō ꝑ modū ſuppoſiti/in quo gñans aſſi/
milat ſibi genitū. Sꝫ nō aſſimilat ſibi genitū pſe niſi
in natura q̄ cōtinet tm̄ pꝛincipia ſpeciei. Aſſimilat̃
enim genitū gñanti in natura ſpecifica/⁊ nō indiui/
duali. ergo ſola natura ſpecifica eſt natura q̄ eſt ter/
minus gñationis ꝑ modū forme totius. Et hinc eue
nit qd̓ ſupra tactū eſt. ꝙ vꝫ. s. Tho. vbicunqꝫ inqui/
rit aut determinat de diſtinctione ſuppoſiti a natu/
ra/ſemper accipit naturā ꝓ forma totius q̄ ſola cō/
tinet pꝛincipia ſpeciei. Et ſub eadē acceptione ſemꝑ
loquit̃ de ea vbi eam introducit vel aſſumptā vel ēt
aſſumēteꝫ (ſuo tū modo) in myſterio īcarnationis.
Uñ tertio vbi ſupra/ enumeratis oībus ſupꝛadictis
modis acceptiōis nāe/ quoꝝ extremꝰ ſed ꝑncipalis
erat pꝛout natura dicit̃ eſſentia ſpecifica vt dictū ē.
ſubiūgit. s. Tho. Relictis ergo oībus aliis ſignifica/
tionibus nature ſm hanc ſignificationē q̄ritur vtrū
in xp̄o ſit vna natura vel plures. hec ille. Eſſet autē
valde diminuta determinatio diſtinctionis nature
a ſuppoſito/ſi accipi nā poſſet vt indiuidua ſeorſum
a pſona. ⁊ d̓ ea nunq̄ꝫ inquireret̃ quō aut quo diſtin
ctiuo diſtinguatur a ſuppoſito vel pſona. Et miruꝫ
valde eſſet ꝙ myſteriū incarnationis qd̓ ingeniū. s.
Tho. ſuper oīa ingenia penetrauit. diſcuſſit/ ⁊ decla
rauit/a quo dicit Caietanus inuitatū ſuū īgenium
ad diſcuciēdā iſtam difficultatem/ nunq̄ꝫ inuitaſſet
ſanctū Thomā ad iſta vel ī minimo cogitāda/ſi fuiſ/
ſent digna cogitatione tā clariſſimi ingenii. habētis
ꝓ cōpertiſſimo ꝙ implicat ex ſe indiuiduatā natu/
ram dari ſꝫ ꝙ accipit̃ pꝛo forma totius q̄ eſt gñatio/
nis ſubſtantialis terminus. Qꝛ igit̃ hec nō niſi pꝛin/
cipia ſpeciei cōtinet vt dictū eſt. ideo de ea ſola intē/
dit vbi diſcutit q̄ſtionē de diſtinctiōe ſuppoſiti a na
tura. vt ſupra ex verbis eius expꝛeſſe deductum eſt.
Quod ⁊ affirmat. 3ª. q. 2ª. ar. 1. Et ſpecialiter etiam
ibidem elicitur hoc ipſum ex ratione illa qua dicit
in fine corporis. ꝙ ſi vnio facta eſſet in natura ſic ꝙ
natura humana chꝛiſti ſe haberet per modum mate
rie/⁊ natura diuina per modū forme / ſpecies reſul/

tans eſſet cõis pluribus. Hoc enim nõ poteſt intelligi niſi q: natura humana ſe haberet tũc vt materia cõis. ⁊ ſic poſſet multiplicari ſꝫ rationẽ illius forme. Pro quo notabile eſt ẽt verbum illud / ſpecies reſultans ⁊c. Sed ⁊ articulo ſequenti ponens diſtinctionem inter pſonam ⁊ naturã / vt oſtendat ꝙ vnio facta eſt in perſona nõ in natura / nõ accipit naturam niſi ĩ pdicto ſenſu. Et idẽ facit pᵃ. q. 3. art. 3. c. Quin etiaꝫ in ſol. 3ᵘ. probat ꝙ ly homo naturaliter ſupponit pro pſonis. q: inquit natura humana nõ eſt vna ⁊ cõis ſꝫ realiter diuiditur in ſingulis. que probatio nulla eſſet / ſi alia eſſet a ſorte ſua humanitas indiuidua. Jam enim negaretur ꝯſequentia. ⁊ diceretᷣ ꝙ nõ pro perſonis ſaltem tantum modo ſꝫ ꝓ ſingularibus humanitatibus ſupponeret. Idem docet etiam ſcđo quodlibet articulo quarto determinãdo q̃ſtionem hanc a propoſito. vt ſupra etiã dictũ eſt. Quaꝫ ẽt doctrinã affert p̃. d. 23. q. 1. ar. 1. dicens. Eſſa ideſt quiditas vel natura rei / ſignificat cõpoſitũ ex materia ⁊ forma / nõ tñ ex materia determinata determinatis accidentibus inqua indiuiduatᷣ forma. quia huiuſmodi cõpoſitũ dicit hoc nomen ſortes. hec ibi. Ex quo patet ꝓpoſitum ſine gloſa. Quã. n. hĩ dicũt naturã ſingularẽ. s. Tho. dicit ſignificari ꝑ nomen ſortis. hoc autẽ nomẽ ſignificat perſonã ſortis ⁊ nõ naturã. Idẽ aperte habetur pᵃ. q. 29. art. 2. dum ſoluit tertiũ argumentũ dicens ꝙ eſſentia eſt id ꝓprie quod ſignificatᷣ per diffinitionẽ. Diffinitio autẽ cõplectitur principia ſpeciei / nõ aũt principia indiuidualia. Vñ in rebus cõpoſitis ex materia ⁊ forma / eſſentia ſignificat nõ ſolũ materiaꝫ nec ſolum formã / ſꝫ compoſitum ex materia ⁊ forma in cõi prout ſunt pricipia ſpeciei. Sed cõpoſitũ ex hac materia ⁊ hac forma habet rationẽ hypoſtaſis ⁊ pſone. Et ideo hypoſtaſis ⁊ perſona addũt ſuper rationẽ eſſentie principia indiuiduantia: neqꝫ ſunt idẽ cũ eſſentia in cõpoſitis ex materia ⁊ forma. hec ille. Quid clarius? Manifeſtuꝫ eſt. n. ꝙ ſi daretur natura indiuidua preter hypoſtaſim ⁊ perſonam / reſponſio nulla eſſet: nec ſatiſfaceret argumẽto opponẽti ꝙ q: eſſentia in corporalibus ſignificat cõpoſitum ex materia ⁊ forma / ideꝫ eſt qđ ſuppoſitũ ⁊ perſona. Falſuꝫ ẽt aſſumeret argumentũ ꝙ vꝫ cõpoſitũ ex hac materia ⁊ hac forma habet rõnẽ hypoſtaſis ⁊ perſone. Falſum inquã eſſet ſi daretᷣ natura indiuidua que eſſet quoddã cõpoſitũ ex hac materia ⁊ hac forma a perſona diſtinctum. vt ponunt opinantes. que tñ falſitas a ſancto Thoma nõ detegeretᷣ. Dicere aũt (pro vt Caietanus audet) ꝙ. s. Tho. nõ apprehenderit diſtinctionẽ hãc vel ſubtilitates iſtas in nihilo ꝑfecto fundatas ab opinantibus / eſt veriſſimũ / eo ꝙ penitus ſint ĩ itelligibiles. Sic igitᷣ ex predictis omnibus rationibus ⁊ auctoritatibus patet ꝙ in queſtione de diſtinctione nature a ſuppoſito / nõ ſumitur natura niſi prout cõprehendit tm̃ principia ſpeciei. Et ꝙ nullo modo ſumitur natura vt ſingularis per ſe. ſed ſolum q: eſt in ſingulari ⁊ in ſuppoſito cui primo conuenit eſſe ſingulare ⁊ indiuiduum. ¶ Ex hoc autẽ corrolarie ſequitur ad queſtionẽ pro parte reſponſio / ꝙ vꝫ in rebus materialiabus perſona ſuper naturam addat principia indiuiduantia. Quod cũ ex premiſſis clariſſime ſequatur / tum ex diffinitione quam aſſignat Boetius de perſona manifeſtũ eſt. cũ ſuper rationalem naturam addat ſubſtantiam indiuiduaꝫ. Non enim eſt indiuidua ipſa ſubſtantia niſi per principia indiuiduationis quecunqꝫ ſint illa.

Duo prima motiua ad contrariã opinionem inducta, declarantur ex dictis iam eſſe ſoluta. Cap. VI.

Ex predictis iam patet ſolutio ad primum motiuum contrarie fantaſie ſupra inductum. Ad pᵐ. Cõficto. n. nomine ſorteitatis quo ẽt vtitur ſemel tãtummodo Diuus Thomas. vꝫ pot. q. 8. art. 3°. c. ad declarãdas diuinarũ perſonarum ꝓprietates perſonales / non ſignificatᷣ natura / ſed ꝓprietas indiuiduatiua ſpeciei hominis ⁊ cõſtitutiua huius ſuppoſiti. Sicut ⁊ paternitas in diuinis nõ ſignificat formaliter naturaꝫ diuinam. ſed ſolum id quo primo pater conſtituitur in eſſe perſonali diſtincto a filio. Et ꝙ plura ſit in nobis indiuiduatia principia / ꝓcedit ex natura noſtra cõpoſita. Vñ ſorteitatis nomine ſignificabitur collectio omniũ principiuꝫ indiuiduantiũ ⁊ limitantiũ hominẽ ad hunc hominẽ qui eſt ſortes. ¶ Et per idem patet ad confirmationem. q: nomen pſonale ſeu proprium ita ſignificat vltimuꝫ nature ſubiectum formalr̃ ſolũ / ſicut abſtractũ appellatiuũ ſignificat formalr̃ ſolam ipſam eſſentiam. Ad confirmationem. Nec ꝓprie poteſt nomẽ propriuꝫ dici nomẽ concretuꝫ cũ non ſignificet formã aliquam concernẽdo ſubiectum: ſꝫ potius formalr̃ ſignificet ſolũ ipſum ſubiectum. Unde ex differentia qua. s. Tho. pᵃ. q. 13. art. 9°. ad ſcđm aſſignat inter nomina appellatiua ⁊ ꝓpria / virtualiter elicitur ꝙ propriũ nomen puta ſortes nõ ſignificat ſorteitatem ſed ſimplr̃ ipſum ſortem. Appellatiuum vero puta homo / ſignificat humanitatem vt in habente. Patet igitur ꝙ nomini ꝓprio nõ reſpõdet proprie abſtractum niſi ſui cõis / licet ly ſorteitas videatᷣ ſꝫ vocem ſimile nomini abſtracto / ſed nõ eſt ſm̃ ſignificatum: cuꝫ ſignificet nõ formam vel formale / ſed potius id qđ materiale in re eſt: q: principia indiuiduantia. vt dictũ eſt. ¶ Ad ſcđm motiuũ dicitᷣ ꝙ natura humana in chriſto eſt quidẽ ſingularis. ſed nõ ſingularitate que eam primo afficiat: ſed que primũ afficit chriſtũ / non quidẽ vt verbum aut perſona diuina ſimpliciter eſt. ſed vt perſona humana ⁊ vt homo eſt. vt eo modo quo natura illa dicitᷣ ſingularis ⁊ indiuidua. 3ᵃ. q. 2ᵃ. art. 2. ad 3ᵐ. ideo dicatᷣ quia eſt in ſingulari illo homine: non autem quia ſecundum ſe ⁊ vt diſtinguitur a ſuppoſito conſiderata / ſingularis ſit. Ad 2ᵐ. Vñ Albertus Magnus 3°. d. 5. q. 7. ar. 3. c. dicit ꝙ xp̃s hoc ꝙ ſit hic homo habet a ſingularitate pſone diuine. in cuius ſingularitate eſt aſſumptus. Et qbus verbis habetᷣ ꝙ natura humana in xp̃o nõ eſt ſingularis ꝓpria ſingularitate: ⁊ ꝙ principia indiuiduãtia humana primo ptinent ad perſonam. Qđ ẽt abſolute ex. s. Tho. Ma. q. 4. ar. 6°. ad 9ᵐ elicitᷣ. Dicit. n. ꝙ natura abſolute cõſiderata plus eſt q̃ꝫ pſona: ſꝫ natura in pſona ꝯſiderata cõcluditur infra limites pſone. Ecce ꝙ intendit perſonam per limites ſuos ⁊ proculdubio intelligũtᷣ principia indiuiduantia cõferre nature limitationẽ quaꝫ per ſe habere nõ poteſt. Et vbi inueniũtᷣ hi limites in natura intellectuali / conferunt perſonalitatem. Unde d. Albertus vbi ſupra ſubdit. Quid ſi deponentur natura? perſonalitatem conferret ei ſingularitas ſeu incõicabilitas quam ante nõ habuit / ſed mox ex ipſa diuiſione / per accidens tamen. quia ſic confert eſſe vnum ⁊ ab alio diuiſum. Simile inuenitur in animalibus anuloſis ſm̃ philoſophum 2° de anima. Ecce ꝙ Albertus vult naturam humanã in chriſto non habere ſingularitatẽ: ſed eſſe ſolum ſingularem ſingularitate perſone in quantuꝫ. ſ. chriſto conuenit eſſe homo. vt ibideꝫ dicit. Et Dam. vt ſupra in contrarium allegatũ eſt. in 3° docens quomodo natura humana fuit aſſumpta non in vniuerſali vt diſtinguitur a ſingulari / nõ dixit ꝙ aſſumpſerit naturam ſingularẽ. imo dicens ꝙ filius dei nõ aſſumpſit nãm humanam q̃ in ſpecie ⁊ nuda intellectus cõtemplatione ꝯſideratᷣ. addidit ꝙ aſſumpſit eam in athomo. hoc eſt in indiuiduo. dans intelligere ꝙ ideo non eſt vniuerſalis illa natura quia eſt natura indiuidui / ſeu q: eſt in indiuiduo: nõ autem quia ipſa de ſe primo ſit indiuidua / ⁊ ſic aſſumpta ſit ad perſonaꝫ diuinam: immo prius natura intelligitᷣ aſſumi q̃ꝫ indiuiduari / eo ꝙ in termino ſoluꝫ ipſius aſſumptionis indiuidua eſt. Unde etiaꝫ. s. Tho. 3ᵃ. q. 4ᵃ. ar. 3°. ad 3ᵐ. dicit ꝙ natura humana dicitᷣ ideo aſſumpta in indiuiduo: quia aſſumpta eſt vt ſit in indiuiduo. vt ex hoc detur intelligi / ꝙ ex hoc dicitur aſſumpta nõ in vniuerſali vt determinatur in illo articulo. quia aſſumpta eſt vt ſit ĩ idiuiduo. Sꝫ non vniuerſale ⁊ ſingulare idem ſunt. quando nõ vniuerſale aliquid ponit. ergo ex hoc natura illa ſm̃ intentionem ſancti Tho. ſingularis eſt / ꝙ eſt ĩ idiuiduo ſeu ſingulari. nõ autẽ quia ipſa de ſe ſingularitatem habeat prius q̃ꝫ aſſumatur vl̃ ẽt dũ eſt aſſumpta. Nec eſt incõueniẽs ꝙ filius dei afficiatur illis principijs indiuiduantibus inquantum filius dei eſt homo. ſic eniꝫ eſt quid compoſitum ⁊ cõcretum ſicut quilibet alius homo. licet inquantũ deus ſit infinite ſimplicitatis ⁊ illimitationis. Vñ ſicut natura humana dicitur conſtituere perſonam diuinam non ſimplr̃ / ſed ſm̃ ꝙ denominatur a tali natura. vt dicit. s. Tho. 3ᵃ. q. 3. ar. 1. 3ᵐ. ſ. ſm̃ ꝙ eſt homo. ita non inconuenit dicere ꝙ principia indiuiduantia cõſtituant illam perſonaꝫ non ſimpliciter / nec inquantũ homo abſolute (hoc enim facit natura humana abſolute vt dictum eſt.) ſe l inquantum eſt hic homo.

Argumenta modo ſoluuntur que tam concluſionem q̃ prædictam ſecundi motiui ſolutionem impetunt edirecto. Cap. VII.

Ad 3ᵐ.

Argumenta vero que cõtra ſolutionem iſtaꝫ inducta ſunt ⁊ ipſam etiam oppugnant principalem concluſionem / nõ eſt difficile ſoluere. Reſpondetur eniꝫ ad eorũ pᵐ quod eſt 3ᵐ contra concluſionem / ꝙ cum natura non habeat eſſe actu niſi in ſuppoſito ⁊ per ſuppoſitũ (huic enim primo cõnuenit eſſe ⁊ per ipſuꝫ omnibus alijs q̃ in ipſo ſunt.) non poteſt preintelligi eſſe actu ante aſſumptionẽ. vt probat etiã. s. Tho. 4°. cõtra ca. 43. Et multo minus ipſa principia indiuiduantia ſm̃ ſe poſſunt intelligi preexiſtere actu ipſi ſuppoſito ſiue ponantur partes nature / ſiue partes ſuppoſiti. cum etiam partes poſterius natura ſint in actu q̃ꝫ ipſum totũ. Sunt enim actu per eſſe totius: ⁊ oportuiſſet humanũ ſuppoſituꝫ preextitiſſe aſſumptioni. ꝙ eſt hereticũ. Preextiterũt ergo aſſumptiõi tã natura q̃ꝫ predicta principia / nõ actum ſed potentia. Sicut autem dum actu ſunt ipſa principia non indiuiduant actu naturam p° ſꝫ habens naturã: ⁊ indiuiduando ſuppoſitant: ita preexiſtunt ſic in potentia vt principia ſuppoſiti p° ꝙ nõ vt principia nature. Unde patet ꝙ in illo priori quo ſunt in potentia / non afficiunt naturam primo etiã in potentia / ſed ſuppoſitum: quia ſicut eſt in potentia tunc natura ita ⁊ ſuppoſitum / non quidẽ vt diuinum aut abſolute / ſed vt ſuppoſitum humanum. Si autẽ verbũ aſſumpſiſſet ſuppoſitum per impoſſibile / intelligeretur ſuppoſitũ ipꝫ in actu ꝓfuiſſe aſſumptiõi. Et hoc intendebat ſanctus Tho. in loco allegato: quia de ratione ſuppoſiti eſt eſſe actu. vt infra probabitᷣ. nõ autem de ratione nature vel ẽt principiorum indiuidui quod eſt terminus aſſumptionis vt in propoſito fuit. ¶ Ad ſecundũ patet per idem / quia natura in illo priori erat ſingularis in potentia. eo modo quo nature ſingularitas cõuenire poteſt: quia. ſ. eſt eſt in ſingulari / ⁊ non aliter. vt ſupra dictum eſt. Ad 4ᵐ. Et ſimiliter illa principia erant eam ſingulariꝫantia in potentia tantuꝫ ⁊c. ¶ Ad 3ᵐ negatur conſequentia / ſꝫ bene ſequitur ꝙ dicatur perſonata. Ad 5ᵐ. ſicut non dicitᷣ natura indiuidua ſubſtantiue quaſi ſit quoddam indiuiduum / ſed denominatiue / quia indiuidui ⁊ indiuiduata. Sola eni hypoſtaſis ſeu perſona eſt ipm̃ indiuiduum ſubſtantiue. ¶ Ad quartum dicitur ꝙ verbum inductum ſancti Tho. nõ eſt ſic intelligendum quaſi natura prius afficiatur illis accidentibꝰ q̃ꝫ ſuppoſitũ. Ad 6ᵐ. ſed quia ſuppoſito chriſti nõ ꝯueniunt niſi inquantum eſt ſuppoſitum humane nature. Ex hoc enim habet ꝙ illis accidentibus indiuiduetᷣ in tali natura: ⁊ ſicut in eo eſt / habet ꝙ ſit particularis ⁊ indiuidua. vt ibidẽ dicit ſanctus Tho. c. et ad pᵐ. ¶ Ad quintum dicitur ꝙ verbum ſancti Thome intelligitur de natura cõi vt ſumitur in ſua cõitate. Ad 7ᵐ. Sic enim patet ꝙ non conſideratᷣ vt exiſtens in indiuiduis: ſꝫ potius vt abſtrahens ab eis / ⁊ exiſtens in intellectu tantum. Nos autem loquimur de natura quidem cõi ſed ratione ſue realitatis qua eſt actu in ordine rerum ſm̃ eſſentiam ⁊ quiditatem ſuam. Unde patet ꝙ ſcrũs Tho. non dicit cõtraria ſed cõſona predicte poſitioni. ¶ Ad ſextum dicendum ꝙ intentio ſancti Thome nõ eſt dicere in verbis illis ꝙ natura ſit ſeorſum indiuidua per propria principia ab ipſo ſuppoſito quatenus humanum eſt: ſꝫ ꝙ eſt indiuidua eiſdem principijs quibus ipſum indiuiduum. Ad 8ᵐ. licet indiuiduari primo cõperat ipſi habẽti naturaꝫ: ſecundario vero nature / eo modo quo ſepius dictum eſt. Sed ideo in chriſto non conſtituũt propriuum indiuiduũ ſubſiſtens / quia non cauſant eſſe propriũ / ſed natura trahitur ad eſſe diuini ſuppoſiti quod indiuiduatur primo illis principijs vt vt ſit ſuppoſitum humanum. ¶ Pro cuius rei maiori etiaꝫ declaratione notandum ꝙ tunc natura indiuidua ſuppoſitatur proprio ſuppoſito cuꝫ principia indiuiduantia non determinant primo alienuꝫ ſuppoſitum / ſed per ſe primo cõſtituunt ſuppoſitum tali nature connaturale: ſiue cõicet cum alio ſuppoſito in eſſe: quod eſt ſingulare ſuppoſitis diuinis. ſiue

diſtinguant̃ etiam ſm̃ eſſe: quod inuenitur neceſſario in ſubſtantijs creatis. Naturam ergo humanam ſeparatim exiſtere ad hoc ꝙ habeat propriã perſonalitatem ſꝫ ſanctum Thomã in loco allegato/ eſt eam exiſtere in proprio ſuppoſito et naturali ſuo indiuiduo hñre per ſe eſſe/ ita ꝙ alteri ſuppoſitalr̃ non innitatur per aſſumptionem vel vnionẽ: quo modo manus fortis nõ per ſe exiſtit: neqꝫ natura humana in chriſto. In diuinis autẽ perſonis licet vnico eſſe oẽs ſubſiſtant/ vna tamen non pendet ab alia ſuppoſitaliter aut etiam ſm̃ ipſum eſſe. Cum his autẽ omnibus ſtat id ꝙ ſepe dictum eſt. nãm inquam non eſſe ſingularem primo/ ſed ſolum qꝛ in ſingulari. nec eſſe actu ſibi primo conuenit/ ſed ſolum quia eſt natura eius quod eſt actu. Vñ ⁊ ſanctus Tho. in adductis verbis in argumẽto dicit/ ꝙ natura humana in xp̃o eſt indiuidua/ nõ autẽ abſolute dicit ꝙ natura humana eſt indiuidua. Et per idem reſpondet̃ ad aliaꝫ ſancti Thome auctoritatem inductam. Non enim negamus naturã humanã in chriſto eſſe indiuiduã/ ſed eſſe primo indiuiduã. quaſi ſuppoſitum ſit indiuiduum ab ea primo indiuiduata/ ⁊ ſuper eam addat aliquid aliud ad hoc ꝙ ſit ſuppoſitũ. Dicimus enim ꝙ ſuper naturam addit etiã principia indiuiduantia quibus ipſum primo indiuiduatur. Addit etiam eſſe exiſtẽtie. vt infra probabit̃. Et nulla ſunt alia principia indiuiduantia quibus primo indiuiduetur ⁊ ſingularis fiat ipſa natura. vt Caietanus

Ad 9m. fingit. ¶ Ad ſeptimum dicendum quod in caſu natura humana eſſet plurificata propter plurificationem principiorum totalium/ licet primo afficientium ipſum ſuppoſitum. ſecundario autẽ ipſas naturas. vt dictum eſt. Ex verbis autem ſancti Tho. adductis nihil aliud habetur niſi ꝙ illa plura principia indiuiduantia totalia. ſ. due anime ⁊ duo corpora non conſtituerent duo ſuppoſita/ ſed vnum in eſſe humano. Unde etiam in caſu eſſet tantuꝫ vnus homo. vt dicit 3ª. q. 3ª. ar. 7º. ad ſecundum. Non eniꝫ conſtituerent ſingula principia ſeorſuꝫ aut ſimul ꝓprium ſuppoſituꝫ/ ſed potius alieno eis indiuiduato innitereñt nature ex diuerſitate principiorum illorum diuerſe in eodem in quo etiam ſic primo indiuiduarentur. Licet enim principia illa darẽt ſuppoſito indiuiduationem ⁊ non pluralitatem/ darẽt tamen vtrunqꝫ ipſis naturis/ propterea ꝙ ſuppoſituꝫ ipſum cui innitunt̃ primo reſpiciunt et in eo ſunt etiam cum ſua pluralitate.

Ad 10m. ¶ Ad octauum dicendũ ꝙ natura humana in caſu ipſis principijs primo indiuiduantibus plura ſuppoſita diuina/ ſecundario indiuiduaretur/ inquantuꝫ eſſet in illis ſuppoſitis. Unde propter vnitateꝫ nature/ ⁊ idemptitatẽ principiorum indiuiduantium eſſet vnus homo. Nõ. n. ſingulariꝫatur ſimpliciter natura quia eſt in ſuppoſito/ ſed quia eſt in ſuppoſito correſpondente tali nature ſm̃ principia naturalia. Et ſic etiam non pluralificatur non pluralificatis principijs. vt eſſet

Ad 11m. in caſu. ¶ Ad nonum dicendum ꝙ natura humana in ratione nature cõſtituitur ex anima ⁊ corpore prout ſunt principia ſpeciei. Et hoc intẽdit. s. Tho. dum dicit ex eis fieri vnã naturaꝫ. Licet eadem natura habeat vnitatem numeralẽ ex eiſdem principijs/ non quidẽ vt ſunt principia ſpeciei ſed vt ſunt principia indiuidui/ non primo ſed ſecundario: in quantum. ſ. eſt in indiuiduato ſubſiſtenti. vt ſepe dictum eſt. Primũ autem principium indiuiduationis in rebus materialibus eſt materia ſm̃ vnam rationeꝫ/ ⁊ quantitas ſm̃ aliam. Forma quoqꝫ ſubſtãtialis ⁊ accidentia concurrunt ad indiuiduationeꝫ vt ſequentia principia. eſſe vero ſubſtantiale vt terminus. Eandem autẽ eſſe materiã que apprehenditur principiuꝫ ſpeciei abſolute cõcepta/ que vt quãtitate ſignificatur eſt principium primuꝫ indiuidui cõpletum/ non inconuenit concedere. Idem dicendum de anima ſm̃ ſe accepta vt actus corporis abſolute: ⁊ vt in corpore iſto/ ſeu inquantũ eſt actus corporis huius. Et hec alibi probata ſunt. Ex eiſdeꝫ ergo realiter ſuppoſitum conſtituitur vt ſunt principia indiuidui/ quibus conſtituitur etiam natura vt ſunt principia ſpeciei. Licet ergo compoſitio nature q̃ abſtrahit ab eſſe actu/ ſit prior aſſumptiõe/ prioritate nature/ cõpoſitio tamen ſuppoſiti qua primo reſultat naturaliter eſſe actu/ fuit ſimul natura cuꝫ aſſumptione. Sed diuino miraculo factũ eſt vt non reſultaret humanum eſſe naturale. ſed ſubſiſtens in tali natura per aſſumptioneꝫ fuit actu homo per eſſe diuinum. ¶ Quod autem additur verbum aſſumpſiſſe naturam humanam perfectam ex partibus/ verum eſt: ſed prius natura q̃ꝫ aſſumeretur erat perfecta perfectione ſpecifica ſolum/ perfectionem vero indiuiduationis ⁊ exiſtentie habet poſterius ex ſuppoſito. Exiſtit enim natura illa quia eſt natura ſuppoſiti ſubſiſtentis in ea/ ⁊ quia habet eſſe in eo. vt dictum eſt. ¶ Ex predictis poteſt omnibus fieri manifeſtum/ ꝙ ſuppoſitum addit ſuper naturam principia indiuiduãtia: quia licet ſint eadẽ in eodẽ principia indiuiduantia ſuppoſitum ⁊ naturam: ſunt tamen vt ſic in corporalibus de ratione ſuppoſiti/ non autem de ratione nature: nec ſingularis concipi poteſt ipſa natura niſi ſingularitate ſuppoſiti in quo eſt. ita ꝙ poſſet etiam dici ad ſenſum illum falſum propoſite queſtionis a principio ꝙ addit principia indiuiduantia ſuper naturam etiam ſingulareꝫ ſeu ſingulariter cõceptam/ inquantum ex eo habet ſuaꝫ ipſam ſingularitatem/ quam ipſum ſuppoſitum habet ex ſeipſo ⁊ ex ſua propria ratione qua tale ſuppoſitũ eſt. Et hec de tertio articulo propoſite q̃ſtionis.

ARTICVLVS. IIII.

Suppoſitum non addere ſuper naturam ſingulariter etiam conceptam ipſum eſſe exiſtentie, ita ꝙ ſit de ratione ſuppoſiti, pluribus argumẽtis deducitur, licet falſum ſit, vt vnico ex aduerſo ꝓbatur. Cap. I

Quantum ad quartum articulum querit̃ an ſuppoſitum addat ſuper naturam etiam ſingulariter ſuo mõ conceptam/ ipſum eſſe exiſtẽtie/ ita ꝙ ſit de rõne ſuppoſiti/ nõ aũt talis nature in rebus corporalibus. Et arguit̃ ꝙ non primo. Quod conſequitur hypoſtaſim vel perſonã ſeu ſuppoſitum/ non eſt de ratione eius. ſed eſſe exiſtentie eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. Maior pꝫ. quia que ſunt de ratione alicuius ſunt illo priora/ vel ſalteꝫ ſimul cum eo

cũ eo. Qd̃ aũt ꝯſeqt̃ aliud/ ex hoc ipſo poſteri⁹ eſt illo. Minor ẽ. s. Tho. 3ª. q. 17. ar. 2º. vbi dicit ad pm ꝙ eẽ ꝯſeqt̃ pſonã ſeu hypoſtaſim vt qd̃. nãꝫ aũt ĩ q̃. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ nãꝫ ꝯſeqt̃ vt poſteri⁹ illa. qꝛ ꝯſeqt̃ eã vt eſt id quo res eſt. 3º. d. 5. q. 3. ar. 1. ad 3m. ergo parit̃ ⁊ hypoſtaſiꝫ vt qd̃ poſteri⁹ ꝯſequit̃/ ſuo tñ mõ. i. tanq̃ꝫ id qd̃ eſt. Quã ẽt poſterioritatẽ/ nomẽ ipꝫ ꝯſequutiõis deſignat. Lꝫ ergo ſit de rõe ſuppoſiti qd̃ hẽat eſſe. ſiue ꝙ ſit ſubiectũ qd̃/ ipſi⁹ eſſe. vt dclarat ẽt Capreolus. 3º. d. 5ª. q. 3ª. in ſol̃. argumẽtorũ ꝯ ſcd̃aꝫ. nõ tñ pp hoc ſeqt̃ ꝙ ſit de rõe ſuppoſiti. ¶ Et ꝯfirmat̃. qꝛ alioqn oẽs ꝓprie paſſiones eẽnt de rõne nãe/ cũ de rõne nãe ſit hẽre eas vt fluẽtes ex pͥcipijs ſuis. Sic d̾ rõne hoĩs eſt ꝙ ex eiuſdẽ pͥncipijs formalib⁹ fluat riſibile. ⁊ ſic illud hẽat vt ꝓpriũ ei⁹ ſubiectũ. Et tñ manifeſtũ eſt ꝙ nõ eſt de rõne ei⁹. immo nõ eſſe de rõne ei⁹ ex tali ꝯſequutiõe ꝯuĩcit̃. Ergo

2º. pari mõ cõcludit̃ ꝙ eẽ nõ ſit de rõne ſuppoſiti. ¶ Scd̃o ad idẽ arguit̃. Si eẽ ẽ d̾ rõne ſuppoſiti. aut ꝯuenit ſuppoſito ex pͭe eius qd̃ in ſua rõne ponit̃ loco gñis: vel ex pͭe dr̃ie. Nõ pm. qꝛ eſſe eſt vltia actualitas. ea vero q̃ ſe tenẽt ex pͭe gñis ipſi⁹ diffiniti/ ſunt in eo potentialia. ſicut ⁊ ipm̃ genus reſpcũ alioꝝ q̃ ĩ diffinitione vel rõne inueniunt̃. Nõ 2m/ qꝛ oẽ tale ſic ſoli diffinito ꝯuenit/ ꝙ eo multiplicato vel nõ multiplicato/ mltiplicat̃ vel nõ multiplicat̃ diffinitũ. Nõ multiplicato aũt eſſe in diuinis/ multiplicãt̃ ſuppoſita ſm̃ fidẽ. ergo eẽ nõ eſt de rõ

3º. ne ſuppoſiti abſolute. ꝯueniret. n. oĩb⁹ ⁊c. ¶ Tertio ſic arguit̃ ꝓ eodẽ. ¶ In angelis ſuppoſitũ ⁊ nã non diſtinguunt̃ realr̃. pª. q. 3ª. ar. 3º. ergo nõ eſt magis d̾ rõne ſuppoſiti q̃ꝫ nãe in eis. Nõ eſt aũt eſſe de rõe nãe ĩ eis. h̃ eſt. n. ꝓpriũ deo ſꝫ oẽs. ergo neqꝫ d̾ rõne ſuppoſiti. ergo eẽ nõ eſt de rõne cuiuſcũqꝫ alteri⁹ ſuppoſiti creati. qꝛ ipꝫ eẽ creatũ reſpicit ĩ oĩb⁹ eodẽ mõ ipꝫ ſuppom vt vltª actualitas ei⁹/ ⁊ vt maxĩe ĩtimũ ĩter oĩa q̃ ſunt ĩ eo pͭer eẽn

4º. tialia ei⁹. ¶ Et pͭerea. Qd̃ acqrit̃ alicui nõ eſt de rõne ei⁹. eſt. n. illo poſteri⁹ cũ pͤſupponat̃ ꝙ id cui acqrit̃/ ſit añ rem acqſitã/ ſaltẽ nã vel ſm̃ rõnẽ. Ea aũt q̃ ſunt de rõne rei/ vl̃ ſunt pͦra vel ſaltẽ ſil̃ nã cũ re illa. Vñ nõ dĩcimus ꝙ aĩal vel rõnale acqrat̃ hoĩ. Sꝫ ſꝫ. s. Tho. 3ª. q. 6. q. 2. ar. 2º. eſſe acqrit̃ ſubſiſtẽti. ⁊ nõ acqrit̃ nãe qꝛ nõ

Confirmatio. eſt ſubſiſtẽs. ergo ⁊c. ¶ Et ꝯfirmat̃ pº. Si eſſe eſt de rõe

pª. ſubſiſtẽtis. q̃rẽdo q̃re nõ acqrit̃ eẽ a cõpoſito/ ſi rñdeat̃ qꝛ nõ eſt ſubſiſtẽs vt rñderi dꝫ ſꝫ pͥdictã auctͣtatẽ. s. Th. erit ac ſi rñdeat̃/ qꝛ a. cõpom nõ hꝫ eẽ: ⁊ ſic idẽ ꝑ idẽ. qd̃

cõfirmatio 2ª. ẽ abſurdũ. ¶ Cõfirmat̃ 2º. qꝛ ſi eẽ eſt de rõne ſbſiſtẽtis. tũc eſſe dũ ſꝫ pͥdictã auctoritatẽ acqrit̃ ſbſiſtẽti/ acqreret̃ hñti eſſe. Qd̃. n. eſt de rõne alicui⁹ eſt inſeparabile ab illo/ immo ſil̃ nã. vt dcm̃ ẽ. Et ſic ſubſiſtẽs eẽt anteq̃ꝫ acqreret eſſe. qd̃ ĩplicat ꝯtradictionẽ. ergo ꝯdictionẽ

5º. parit̃ ĩplicat ꝯcluſio. ¶ Preterea. Si eẽ eſt de rõne ſuppoſiti ſeqt̃ ꝙ ſuppoſituꝫ ⁊ pſona ſit qd̃dã ens ꝑ accñs. Qd̃ vr̃ falſuꝫ cũ ponat̃ in ordine pͥdicamẽtali. Probat̃ aũt ſeq̃la. qꝛ ex eẽntia ⁊ eẽ nõ ſit vnũ ꝑ ſe. 2º qd̃lꝫ ar. 5º. Et Capreolus. 3º. d. 5. q. 3. ad 4m Aur. ꝯ ſcd̃aꝫ. Nihil ãt

6º. aliud ĩportare vr̃ ſuppoſitũ ſi de ei⁹ rõne ſit eſſe niſi cõpoſitũ ex eẽntia ⁊ eẽ. ergo ⁊c. ¶ Preterea. s. Th. expſſe dicit qd̃lꝫ. 2º. ar. 4º. in ſol̃. 2i. ꝙ eẽ nãe nõ eſt de rõe ſuppoſiti. Qd̃ etiã intẽdat pª. q. 3. ar. 3. neceſſe eſt. Alioqn determinato ĩ ipſo 3º. arº ꝙ ſuppoſitũ in deo nõ diſtinguitur a nã/ ſupfluũ fuiſſet inqrere ⁊ d̾terminare in 4º. ꝙ ab ea nõ diſtinguit̃ ẽt ipm̃ eẽ: neqꝫ dixiſſet in ipſo 3º arº/ ꝙ in abſtractis idẽ eſt ſuppoſitũ ⁊ nã/ cũ in creatis ſubſtãtijs ſeparatis nõ ſit idẽ eẽntia ⁊ eſſe ſꝫ. s. Tho. ⁊ veritatẽ. Qd̃ ẽt expſſe ꝯfirmat ĩ de pot. q. 9. ar. 3. ad 4m. dicẽs ꝙ hypoſtaſis et nã in ſubſtãtijs ĩmãlibus ſꝫ rẽ ſunt oĩno idẽ. Quid clari⁹? Seqt̃. n. aptiſſime ꝙ nihil ſꝫ rẽ claudat hypoſtaſis ĩ ſua rõe qd̃ ñ claudat nã. Et ſic nõ claudit eſſe qd̃ a nã realr̃ diſtinguit̃. vt dcm̃ eſt. ¶ Pre 7º.

terea ſic arguit̃ ab Herueo qd̃libet. 3. q. 6. Uel ſuppoſitũ addit eſſe ſup nãꝫ ſic ꝙ dicat nãꝫ ꝯiunctã ipſi eſſe. ⁊ tũc ſeqt̃ ꝙ nã pͥdicabit̃ d̾ ſuppoſito ⁊ ecõuerſo. ſicut hõ eſt hõ albus. ⁊ hõ alb⁹ eſt hõ. ꝯñs aũt eſt falſum. Uel ſic ꝙ ſuppoſitũ dicat ꝯpoſitũ ex eẽntia ⁊ eẽ. Sꝫ hoc eſt falſum. tũ pº qꝛ ſpẽs non pͥdicaret̃ de indiuiduo: qꝛ ps nõ pͥdicat̃ d̾ toto. Spẽs aũt ſm̃ oẽs ſignificat nãꝫ. tũ 2º qꝛ ſi cã q̃re nã nõ pͥdicat̃ de ſuppoſito eſt qꝛ ſuppoſitũ addit eſſe. tũc in pͥdicatis nõ ĩcludẽtib⁹ eſſe q̃lia ſunt pͥdicata cõia/ vt hõ ⁊ aĩal. abſtractũ pͥdicaret̃ de cõcreto. ⁊ ecõuerſo. Qd̃ tñ eſt falſuꝫ. tũ 3º qꝛ indiuiduũ accidẽtis nõ ĩcludit eſſe accñtis. ergo nec indiuiduũ ſbie claudit

in ſua rõne ſuũ eẽ. ergo. ¶ Preterea ſic arguit̃ ſꝫ Aur. vt recitat Capreolus pº. d. 4ª. q. 2ª. ꝯ quartã. Illud qd̃ põt cõcipi ſub nõ eſſe/ ⁊ de ſe eſt ĩdifferẽs ad eſſe ⁊ nõ eẽ nõ ĩcludit eẽ ĩ ſua rõne. Sꝫ ſuppoſitũ eſt hmõi. ergo ⁊c. Maior de ſe pꝫ. Minor vͦ ꝓbat̃. qꝛ poſſum⁹ diſputare de roſa aliq̃ ſingulari q̃ fuit ⁊ nõ eſt ampli⁹. ⁊ de ſuppoſito angelico creabili. Et poſſumus cogitare de forte q nõ ẽ/ lꝫ fuerit ⁊c. ¶ In ꝯtͣriũ arguit̃. qꝛ xp̃s aſſumpſit cõ Sed ꝯ.

poſitũ ex aĩa ⁊ corpe pfectũ abſqꝫ cõnãli eſſe. Si ergo ipꝫ eẽ nõ eſt de rõne ſuppoſiti/ ſeqt̃ ꝙ tale cõpoſitũ pͥciſo eſſe ſit ipꝫ ſuppoſitũ. nihil. n. aliud ſuppoſitãs in tali pfecto cõpoſito fingi põt. vt. s. ꝯ Caietanũ diffuſe ꝓbatũ eſt. Et ſic vͦbũ aſſumpſiſſet ſuppoſitũ humanũ. ⁊ in xp̃o eſſent plura ſuppoſita. quod eſt hereticũ. ergo ⁊c.

Premiſſa diſtinctione concluſio affirmatiua efficaciſſime, & multiplici confirmatione roborata conuincitur. Cap. II

At hui⁹ difficultatis vitãs hẽat̃/ reperẽda eſt diſtinctio ĩ pͥnº tertij ar. poſita de ſuppoſito: qꝛ vꝫ ſuppoſitũ ſeu pſona põt accipi duob⁹ modis. Uno mõ mãlr̃ ſeu denoĩatiue. et ſic ĩportat cõpoſitũ ex mã ⁊ forma indiuiduali/ cui ꝯuenit pº ⁊ ꝑ ſe ipm̃ eſſe. ita ꝙ nõ ĩnitat̃ alteri vt ps. Et h̃ eſt ſbia pª. ⁊ ponit̃ ĩ pͥdicamẽto/ claudẽs in ſe tm̃ ĩtrinſeca eẽntialia ipſi⁹ ĩdiuidui ſbialis. Alioª capit̃ ſuppom formalr̃ ⁊ ꝯplete. nõ ſolũ ꝓut dicit pͥdcm̃ cõpoſitũ/ ſꝫ ẽt ꝓut ẽ ſubſiſtẽs. Eẽ igit̃ nõ ẽ de rõe ſuppti pº mõ ſũpti/ cũ nõ ptĩeat ad eẽntiã ei⁹. Et h̃ ĩtẽdũt doc. dũ q̃nqꝫ dñt ꝙ eẽ nõ ẽ d̾ rõe suppti. ſꝫ ẽ extrĩſecum ab eo realr̃. vt hr̃ 2º quodlꝫ q. 4. ad 2m. Et a Capͥolo pº. d. 4ª. ad ſcd̃aꝫ replicã. ꝯ ſcd̃aꝫ ſol̃. 5. Et 3º. d. 5ª. q. 3ª. circa finem. Et ab Herueo qd̃lꝫ. 3º. q. 6ª. Scd̃o vͦ mõ capiẽdo ſuppom claudit̃ ĩ ſua rõne formali ipſum eſſe/ ꝑ qd̃ ẽt realr̃ diſtinguit̃ ſuppoſitũ a nã. Predictã diſtinctionẽ ponit Capreo. 3º. d. 5. q. 3ª. ad 4m Aur. ꝯ

Concluſio. ſcd̃aꝫ. vt ſupra dcm̃ ẽ. ¶ Predcã igit̃ affirmatiua ꝯº ꝙ vꝫ eẽ ſit de rõne ſuppoſiti ſꝫ ꝙ ſignificat ens ꝑ ſe ſubſiſtens/ lꝫ nõ ſit de eẽntia/ niſi ĩ ſolo deo/ multiplr̃ ꝓbari

Probat̃ Pº. põt. Et pͥmo ſic arguit̃. Id qd̃ intelligit̃ formalr̃ ĩ noĩe pſone ſeu ſuppoſiti ẽ de rõne illi⁹. planũ ẽ. Rõ. n. quã ſignificat nomẽ ẽ diffinitio. 4º. Methce. Sꝫ eẽ eſt hmõi reſpectu ſupposti ꝓut ſignificat rẽ ꝑ ſe ſubſiſtẽtẽ. ergo ⁊c. Pꝫ iſta maior. tũ qꝛ ꝑ ſe exiſtere ĩtelligit̃ ĩ noĩe pſone. 3. q. 2. ar. 2º. ad 2m. tũ qꝛ pſonalitas ſꝫ ſuã rõneꝫ formalẽ ptinet ad dignitatem rei q̃ ẽ pſõa. cũ ſit ex ſua rõe formali pfectio ſimplr̃/ vtpote que ĩ deo pfectiſſime reperit̃. Sꝫ ĩ tm̃ ptinet ad dignitatẽ rei q̃ ẽ pſona ipſa pſona

litas/ inquantum ad dignitatẽ eius pertinet φ p ſe exiſtat. vt dicit. s. Tho. 3ª. vbi. s. ergo p ſe exiſtere ẽ de rõne pſone. Cũ ergo ipm eẽ ſeu exiſtere ſit de rõne eius qđ ẽ p ſe eẽ vel p ſe exiſtere vtpote ſupius eẽntialr/ pꝫ obiectio φ ⁊ ipm ẽ de formali rõne pſone. ¶ Quod ſi qs ꝯtẽderet φ eẽ nõ ſit qd ſupius eẽntiale ad p ſe eẽ/ eo φ de nullo eẽ Solo. pdicet͂ vniuoce ſicut nec ens. ¶ Pꝫ φ talis nõ apprehẽdit vi rõnis h'. Lꝫ.n. ens put ſignificat formalr ipꝫ eẽ/ nõ pdicet͂ de aliquo creato eẽntialr/ eo φ eẽ de nullius creature ſit eẽntia. pdicat͂ tñ ipſuꝫ eẽ formalr ⁊ eſſentialr de aliquo eẽ/ ſeu ẽt de hoc eſſe. ſicut hõ pdicat͂ eẽntialr đ hoc hoĩe. Neqꝫ.n. min' eẽntial͂ ẽ iſta/ h eẽ ẽ eẽ. q̃ꝫ iſta. hic hõ ẽ hõ/ ⁊ q̃ꝫ iſta hoc ens ẽ ens/ formalr ſumẽdo termĩos. Vñ formalis q̃qꝫ pdicatio ⁊ eẽntialis ẽ iſta p ſe exiſtẽt ẽ p ſe exiſtere. Et ſic p ſe exñs ẽ exñs/ formalr ⁊ itrĩſece. ¶ Quod ſi qs ẽt vellet ipꝫ eẽ cõpare ad p ſe eẽ ſicut totũ ĩ mõ ad ptẽ. ſeqt͂ ẽt ꝓpoſitũ. qꝛ totũ ĩ mõ ẽ de rõne ſue ptis. Sicut hõ ẽ de rõne hoĩs albi. Vñ pꝫ φ ipm eẽ ẽ de rõne ſuppoſiti ⁊ pſone ⁊c. ¶ Probat͂ iterũ φ p ſe eẽ ſit de rõne pſone. qꝛ p ſe eẽ ſeu p ſe exiſtere ẽ đ rõne hui' qđ ẽ p ſe ſubſiſtere. ſꝫ p ſe ſubſiſtere claudit͂ ĩ diffinitiõe pſone. ergo p ſe exiſtẽt ⁊ ꝯñr exiſtere ſeu eẽ ⁊ de rõe pſoe. Pꝫ maior. tũ qꝛ. s. Th. pot. q. 9. ar. 3°. ad 6m dicit φ ſignificatũ hui' qđ dico p ſe ſubſiſtẽs q̃tũ ad id a q̃ nomẽ iponit͂/ iportat ſbiam exiſtere ſub eẽ. quantũ ꝟo ad id ad qđ ſignificãdũ iponit͂/ ſignificat ſbiaꝫ p ſe eẽ. Et ſic pꝫ ſm. s. Tho. φ p ſe eẽ ſiue p ſe exiſtere ẽ formale ſignificatũ hui' qđ ẽ p ſe ſubſiſtere. ⁊ φ vtroqꝫ mõ ipꝫ eẽ ẽ de rõne p ſe ſubſiſtẽtis. tũ ẽt qꝛ ſi daret͂ oppoſitũ ſeqret͂ φ ipm eẽ eẽt qd poſteri' ipſa p ſe ſubſiſtẽtia ⁊ pſonalite/ ꝯñs ipſas. ⁊ tũc pri' nã aliqd eẽt p ſe ſubſiſtẽs aut pſona añqꝫ hẽret eẽ. qđ ẽ ĩ intelligibile. ¶ Quod aũt p ſe ſubſiſtere claudat͂ in diffinitiõe pſone. pbat͂ p diffininitionẽ pſone quã. s. Th. ponit. 3°. d. 5. q. 1. ar. 3°. dicẽs φ rõ pſone ẽ φ ſit ſubſiſtẽs diſtictũ cõprehẽdẽs oĩa q̃ ĩ re ſunt ⁊. q. 3. ar. 3°. ad tertiũ dicit φ ſi ꝟbũ deponeret hoĩem quẽ aſſumpſit/ ſubſiſteret hõ ille ĩ rõnali nã: ⁊ ex hoc ipſo acciperet rõneꝫ pſone. hec ille. Ex q̃ pꝫ φ ſubſiſtere cõplet rõnẽ pſone. Silr. 3. q. 2. ar. 2. đt φ ſi q̃ res ẽ ĩ q̃ oĩno nihil aliud ſit pter rõneꝫ. ſpeciei vel nẽ ſicut eſt in deo/ ibi nõ ẽ aliđ ſꝫ rẽ ſuppm ⁊ nã. niſi ſꝫ modũ itelligẽdi/ qꝛ nã đr ſꝫ φ ẽ intelligẽtia q̃dã: eadẽ ꝟo đr ſuppoſituꝫ ſꝫ φ ẽ ſubſiſtẽs. Et qđ dcm̃ ẽ de ſuppoſito intelligẽduꝫ ẽ de pſona ĩ nã rõnali vel itellectuali. hec ille. Ubi pꝫ ſꝫ eũ φ ſbſiſtẽtia ẽ vltimũ formale ꝯſtitutiuũ pſone vt diſtiguit͂ a nã/ ⁊ ꝯñr ẽ pſonalitas ipſa vl ad eã intrĩſece ptinẽs. ¶ Cõfirmat͂ h ẽt ſicut ⁊ ꝓpoſitũ pncipale. Nã. s. Tho. 2°. d. 23. q. 2. ar. 4. ad primũ dicit φ pſonalitas dicit rõnẽ ſubſiſtẽdi nẽ tali ⁊c. h aũt nõ ẽ formalr niſi p eẽ ſbſtãtiale. g ⁊c. ¶ Adhuc ſcđo pbat͂ φ p ſe exi- Confirmatio. ſtere ſit de rõe pſone. qꝛ p eodẽ accipit. s. Tho. p ſe exiſtere/ ⁊ p ſe ſepatiꝫ exiſtere: đ cui' rõne ẽ ipm eẽ ſeu exiſtere. vt pꝫ ex terminis. ſepatiꝫ aũt exiſtere ẽ đ rõne ſuppoſiti. Dicit.n. s. Tho. 3. q. 2. ar. 2. ad tertiũ (vt iter arguẽduꝫ ſuperi' eſt ẽt allegatũ) φ lꝫ nã humana ĩ xpo ſit qđdã idiuiduũ in gñe ſbie: qꝛ tñ nõ p ſe ſepatiꝫ exiſtit/ nõ hẽt ꝓpriã pſonalitẽ. hec ille. Sepatio.n. dat ſepatis quãdã totalitatẽ ⁊ eẽ actu. vt pꝫ ĩ ꝯtinuis. Vñ ⁊ h ideꝫ nãe aſſumpte daret͂ ĩ caſu q̃ p dei voluntatẽ ſeparet͂. vt hr a. s. Tho. 3. d. 5. q. 3. ar. 3. ad tertium. Itẽ. 3. q. 16. ar. 12. c. ſi. ſic dicit. Xps ſm φ hõ. i. rõne humane nature non eſt perſona: qꝛ humana natura nõ eſt per ſe ſeorſuꝫ ſubſiſtens a diuina nã. qđ reqrit rõ pſone. hec ibi. Ex qbus oĩbus pꝫ φ exiſtere ptinet ad rõneꝫ formalẽ pſone.

Quinq; rationes alie cõcluſionem eandem inferunt q̃aperte. Cap. III

Scđo principalr ad idẽ ſic arguit͂. Si eẽ nõ eſſet 2°. principaliter. de rõne pſone/ hoc maxime eẽt/ qꝛ ẽ extrinſecũ a nã: cũ nõ ſit idẽ nãe aut partib'. neqꝫ ſit đtermĩnatiuũ pncipioꝝ ei' eẽntialiũ. Hoc.n. p rõne affert͂ ab opinãtibus ꝯtrariuꝫ. Sꝫ hoc nõ dꝫ obſtare: qꝛ lꝫ ex eo ĩferat͂ φ eẽ nõ ſit de rõne ei' quãtũ ad ſuã eẽntiaꝫ/ ſecus quantũ ad ſuã pſonalitatẽ. qꝛ pſonalitas ẽ ita extrinſeca ſue nẽ ĩdiuidue/ ad modũ q̃ itelligũt opinãtes/ ſicut ⁊ ipm eẽ. Sepat͂.n. ſꝫ eos ab ipſa nã ĩdiuidua ꝓpria pſonalitas ſicut ⁊ ꝓpriũ eẽ. vt pꝫ ĩ xpo. Extrinſecũ aũt a nã φ ſit de rõne alteri' extrinſeci ab eadẽ q̃tenus extrĩſecuꝫ/ nõ ẽ incõueniẽs. Põt.n. vnuꝫ eoꝝ q̃ ſunt extrĩſeca a tertio eẽ intrinſecuꝫ alteri/ ſic φ ſit de illi' intellectu vel rõne. Nõ ſoluꝫ aũtẽ ad hoĩem/ ſꝫ ẽt ſimplr ꝯcludit hec rõ. ĩquãtuꝫ pſonalitas ẽ extrinſeca ab ipſa nã/ de qua intẽdit. s. Tho. ĩ q̃ſtione duꝫ ipſaꝫ nãꝫ a ſuppoſito diſtĩguit. Sicut.n. pncipia ĩdiuiduãtia. ita ⁊ eẽ ſunt ei vt ſic extrinſeca. Et ſi dicat͂ φ pncipia nõ ſunt extrĩſeca a ſuppoſito mãlr ſumpto ſicut ẽ ipm eſſe. aut ẽt ſi Caietan' dicat φ illa ſua terminatio nõ eſt extrinſeca a terminato vt ſic. pariter ⁊ ego dicã/ φ nec eẽ ẽ extrinſecuꝫ a ſbſiſtẽte vt ſic/ qđ ẽ de rõne pſone. Cõfirmatio. ¶ Et ꝯfirmat͂ rõ: qꝛ ſicut eẽ ẽ de rõne forme. 7°. Methce. nõ obſtãte φ nõ ſit de eius eẽntia: ita eſt de rõne ſuppoſiti ſuo mõ: lꝫ nõ ptineat itrinſece ad ei' eẽntiam. nec ſit eẽntiale determinatiuũ ei'. ¶ Tertio ad idẽ ſic arguit͂. 3°. Perſona ĩ quãtuꝫ pſona/ eſt extrinſeca a nã: vt pꝫ ĩ incarnatione: vbi nã ẽ itegra ⁊ perfecta in eẽ nẽ ſine ꝓpria pſonalitate ſeu ſine ꝓpria ⁊ cõnãli pſona. ſicut ĩ alijs cuꝫ ꝓpria. ſeu ẽt in eadẽ ſi haberet ꝓpriã. Sꝫ nõ eſt extrĩſeca a nã ĩquãtuꝫ includit nãꝫ vel ptes. vt pꝫ. Neqꝫ ĩquãtuꝫ includit pncipia indiuiduãtia: qꝛ hec eadẽ ĩcludit nã ſingularis intrinſece ĩquãtuꝫ ſingularis eſt ſm opinãtes. ergo p aliqd extrĩſecũ qđ ſit ꝓpinquus intrinſecis. Sꝫ pm ⁊ ꝓpinquus ĩter extrĩſeca ẽ ipꝫ eẽ. Eſt.n. rei maxime intimuꝫ. pª. q. 8. ar. 1. ergo per ipſum eſſe habet primo perſona φ ſit extrinſeca a natura. Eſt auteꝫ extrinſeca ex ꝓpria ratione. ergo eſſe ptinet ad rationẽ perſone. ¶ Preterea cui' vnitas eſſentialis ⁊ tranſcendẽs fun- 4°. datur ſuper eſſe/ claudit eſſe in ſua ratione formali: qꝛ vnitas tranſcendens non addit ſupra eſſentiam aut ſuper rationem rei ſi eſſentiam proprie non habeat/ aliquam realitatem/ ſed puram negationem tantum. Sꝫ perſona ſeu ſuppoſitum non perficitur ſm ſuuꝫ conceptum formalem per eſſentiam aliquam. immo cõplens rationem eius dicit qd extrinſecum ab eſſentia quam includit. vt probatum eſt: et eius vnitas tranſcendens fundatur ſuper eſſe. vt dicit. s. Tho. quodlibet. 9. arti. 3°. ad ſecundum. ergo eſſe pertinet ad rationem formalem ipſius perſone. immo complet eius rationeꝫ formalem. ¶ Preterea. Id in quo ⁊ ſꝫ quod facta vnio natu- 5°. rarum dicitur perſonalis ⁊ facta in perſona/ pertinet ad rationeꝫ perſone. Sed ex hoc vnio nature humane ⁊ diuine in xpo dicitur perſonalis ſeu facta in perſona quia facta eſt in eſſe/ ſeu ſm eſſe perſonale ⁊ ſm ſubſiſtẽtiaꝫ. vt patet ex dictis ſancti Thome. 3°. q. 6. ar. 3. c. Dicit enim ibi φ natura preexiſtens non poſſet aſſumi a perſona diuina ad vnionem perſonalẽ ſi retineret ſuuꝫ proprium eſſe. Ergo eſſe ipſius perſone ſecunduꝫ quod dicitur ſubſiſtere/ eſt de ratione eius. ¶ Preterea. Per- 6°. ſona non poteſt aſſumere perſonaꝫ ſed tñ naturã. 3. d.

5.q.3.

5.q.3.ar.5.⁊.3.q.4.ar.2. Sed hoc nõ eſt niſi qꝛ non põt aſſumere ipm eſſe/ q̃ ꝯſtituit͂ ⁊ ſubſiſtit ipſa pſona. ergo ⁊c. Probat͂ minor. qꝛ alio mõ nõ põt ꝓbari aut reddi rõ quare vna pſona diuina non põt ſibi vnire pſonalr vnã nãꝫ pſonatã pſonalitate ꝓpria: ⁊ tñ põt vnire ſibi pſonalr vnã nãꝫ pſonatã pſonalite aliena: ſicut pr põt vnire ſibi pſonalr nãꝫ aſſumptã a filio. niſi qꝛ ſi vniret ſibi nãꝫ pſonatã ꝓpria pſonalitate/ aſſumeret ipm eſſe ſbiale. Et ſic eẽt vna pſona ⁊ duo eẽ ſbialia. qđ ĩplicat. Si ꝟo aſſumeret͂ a pre nã pſonata a filio/ nõ aſſumeret nouũ eẽ ſbiale. qꝛ eſt idẽ eſſe ſbiale pris ⁊ filij ⁊ ipſi' nãe q̃ a filio aſſumpta eſt. et ſic non aſſumeret pſonã. Ergo eſſe ſbiale eſt de rõne pſone: qꝛ ex aſſumptiõe ⁊ nõ aſſumptione ei'/ đr aſſumi ⁊ nõ aſſumi pſona/ Et ipſa aſſumptio đr pſonalis aut non pſonalis. vt ꝓbatũ eſt. ¶ Nec põt dici φ illud ſit qꝛ nõ aſſumeret nãm ꝓpriã/ eo φ ſit eadẽ oĩm pſonaꝝ ĩ diuinis. Hoc inquã nõ vꝫ: qꝛ nõ iđ nõ põt aſſumi pſona/ qꝛ nõ poſſit aſſumi nã. cũ nã de ſe aſſumptibilis ſit. ⁊ p accñs eſt φ aſſumi nõ poſſit qꝛ nã hec. ſ. diuina. Sed ipm eſſe de ſe ⁊ abſolute ĩaſſũple eſt.

Tribus adhuc rationibus eadem veritas ſtabilitur. Cap. IIII

7°. Preterea ad idẽ ſic arguit͂. Eſſe ẽ de rõne ei' qđ eſt vt ſic. vt pꝫ ex termĩs. Sꝫ eſſe id qđ eſt/ eſt de rõne pſone. Ergo ⁊ ipm eſſe eſt de rõne pſone. Probat͂ minor. Id quo pº diſtiguit͂ pſona a nã/ eſt de rõne pſone. Sꝫ p̃ diſtĩguit͂ pſona a nã/ per hoc φ pſona eſt id qđ eſt: nã ꝟo eſt id q̃ aliqd eſt. Dicit.n. s. Tho. 3. q. 17. ar. 2. ad 4m. Si itelligat͂ corpus pfectũ per aĩaꝫ abſqꝫ hypoſtaſi hñte vtrũqꝫ. hoc totũ cõpoſitũ ex aĩa ⁊ corpore put ſignificat͂ noĩe humanitatis nõ ſignificat͂ vt qđ eſt. ſꝫ quo aliqd eſt. ⁊ iđ ipm eẽ eſt pſone ſubſiſtẽtis. hec ille. Ex qb' hr φ eẽ id qđ eſt/ eſt de formali 8°. ſignificato ⁊ cõceptu ſubſiſtẽtis ⁊ p ꝯñs pſone in rõnali nã. Ergo ⁊ eẽ. vt ꝓbatũ ẽ. ¶ Preterea pbat͂ idẽ auctoritate. s. Th. q. 3°. d. 5. q. 3. ar. 1. ad 3m. expſſe ſenſit φ iđ xps nõ aſſumpſit ſuppom qꝛ nõ aſſumpſit eẽ. Sic.n. argumẽtat͂ p pte falſa 3° loco ibi. Eẽntia q̃ eſt idẽ qđ nã đr ab eẽndo. Eſſe ãt pſone eſt/ quã nõ aſſumpſit. Ergo nec eẽntiã aut nãꝫ. Et rñdẽs dicit. φ eẽntia nõ ſe hꝫ ad eſſe ſicut ꝯñs ipm: ſꝫ ſicut id p qđ eſt eſſe ſicut ⁊ nã. Vñ ſilr inqt ꝯcedo. φ aſſũpſit eẽntiã ſicut aſſũpſit nãꝫ/ quãuis nõ aſſũpſerit ſuppom. hec ille. Ex pdictis aũt ꝟbis pꝫ ꝓpom/ tũ qꝛ ꝯcedit id qđ aſſũpſit ĩ argumẽto. ſ. φ eẽ eſt pſone. Nõ itelligit͂ ãt φ ſit pſone ſic ꝯñs illã: qꝛ ſic ẽ eẽne. vt in rñſiõe đr. Et tñ itelligit͂ φ ſit pſone vt pſona diſtiguit͂ ꝯ nãꝫ ⁊ eẽntiã. ergo itelligit͂ φ ſit pſoe ſic exiſtẽs de rõne ei'. tũ qꝛ volẽs exꝓmere φ aſſumẽdo eſſentiã nõ necº aſſũpſit eẽ/ itulit φ qꝛ eẽ ẽ qd poſteri' eẽnª/ potuit aſſumere eẽntiã ⁊ nõ aſſũpſit ſuppom. Vñ pꝫ φ p eodẽ hꝫ aſſumere eẽ ⁊ aſſumere ſuppm. qđ qdẽ nõ hẽret p eodẽ. niſi ipſuꝫ eẽ/ eẽt de rõne ſuppoſiti. ergo ⁊c. ¶ Preterea h idẽ pbat͂ eẽ de mẽte Capoli. Nã 3°. d. 5. 9°. q. 3. ad 4m. Aur. ꝯ ſcđaꝫ/ vbi ⁊ ſupꝛapoſitã diſtictionẽ đ ſuppº ꝓpoſuit/ tꝫ ipꝫ eẽ ptinere ad ſuppm vt exñs đ rõne ei'. In eadẽ ẽt qõne ſepi' dicit φ pſona addit ſolũ ipm eſſe ſupra nãꝫ ĩdiuiduatã. Sic.n. de nã loquit͂ pp Scotũ ſic loquẽtẽ. cui' argumẽtis ibi rñdet. Per nãꝫ n. indiuiduatã intẽdit ipm ĩdiuiduũ nãe: qđ poſtmom appellat ſuppoſitũ denoĩatiue. vt. s. dcm̃ eſt. Et h maxime pꝫ ibi ad primũ ⁊ ſcđm Sco. ꝯ ſcđaꝫ. Itẽ ad 3m ⁊ q̃rtũ ꝓpe finẽ. Vñ ad primũ ſic ait. Eſſe ſic eſt de rõne ſuppoſiti φ nõ eſt ps illi' nec intrat eius eẽntiã: ſed ſe hꝫ p modũ cõnotati: ⁊ iportat͂ in rõe ſuppoſiti in obliquo. q̃ſi dicat͂ ſuppom eſſe idẽ qđ ĩdiuiduũ ſbie hñs pſe eſſe. Ecce q̃ꝫ apte dicit Capolus φ eẽ ſit de rõne ſuppoſiti: nec dicit ſic extrĩſece ꝯnotatũ p ſuppm. qn ſit đ formali ei' ꝯceptu. Cui' tñ oppoſitũ ſibi Caietan' ĩponit dũ recitat opiniones. Dr aũt ex h ſolũ p ſuppom cõnotari/ qꝛ nõ ẽ eẽntia ei' vel ps eẽne. nõ aũt qn ſic connotet͂ vt ſit de rõe formali illi': nõ min' q̃ꝫ vnũ relatiuuꝫ in rõne alteri'. Immo dicẽs poſtmodũ in ſol. 2i. φ pſona addit eẽ ſup naturã ĩdiuiduatã/ dat itelligere φ eẽ ſm eũ eſt de rõne pſone ⁊ nõ nãe: vt p ipꝫ hẽat pſona ex ſua rõne diſtĩgui ab ipſa. Et breuit͂ per h fundamẽtuꝫ ſoluit oĩa argumẽta tã Scoti q̃ꝫ Aurli vbi. s. ¶ Uerum eſt tñ φ in pº. d. 4. q. 2. in ſol argi contra quartaꝫ vr tenere φ eſſe nõ ſit de rõne ſuppoſiti niſi implicite. Sed intẽdit de rõe. i. de eẽnª/ qꝛ nõ eſt qd nãe itrĩſecũ. Quo ẽt mõ dicit ĩ eadẽ. q. in ſol 7i. Aurli ꝯ ſcđaꝫ. φ indiuiduũ ⁊ ſuppoſitũ ſignificãt pnª ĩdiuiduãtia q̃ſi cõnotãdo ⁊ ĩ obliquo: eo mõ q̃ dixerat ĩ 3°. d. 5. q. 3. ipꝫ quoqꝫ eẽ p ſuppoſitũ formalr ſignificari/ vt allegatũ eſt paulo ſ. Vñ pp pdicta ĩ pº loco nõ eſt putãdũ Capreolũ tenere φ eſſe nõ ſit de rõne ſuppoſiti niſi forte mãlr ſũpti. vt ſ. dcm̃ eſt. Immo oppoſitũ (vt dixi) ſũpſit p ſtabili fundamẽto ad ſoluẽdũ argumẽta aduerſarioꝝ ĩ pdicta diſtinctione. 5. Pꝫ igit͂ Clariſſime ex oĩbus pdictis φ eẽ eſt de rõne formali ſuppoſiti ſm intentionẽ. s. Tho. ⁊ aliorum doctorum ⁊ veritatem.

Præmiſſorum argumentorum tria ſcrioſe ſoluuntur. Cap. V.

Supereſt mõ ſoluere ſupra inducta argumenta. Ad pm. Et ad pmũ qdẽ dr φ ſuppm claudit tria ĩ ſua rõne. vꝫ. Nãꝫ cui' eſt ſuppoſitũ. cõpoſitũ ĩdiuiduatuꝫ cõpletũ ĩ ſpẽ ⁊ determinatũ ad hic ⁊ nunc p pncipia indiuiduãtia. ⁊ eſſe quo p̃ ſubſiſtit cũ ſit de gñe ſbie. Quũ ergo dr ⁊ veꝝ eſt/ φ eſſe ꝯſeqt͂ hypoſtaſiꝫ vel pſonã/ nõ itelligit͂ quo ad oĩa q̃ ſunt de rõe ſuppoſiti/ qꝛ tũc idẽ ꝯſequeret͂ ſeipꝫ: ſꝫ quo ad duo pma tñ. Pricipia.n. ĩdiuiduãtia cũ nã ſunt pnm ⁊ cã ſubſiſtendi ipſi ſubſiſtẽti ẽt q̃ten' ſubſiſtẽs/ ĩ gñe cãe q̃ſi mãlis. Et eſſe eſt pnm ⁊ cã ſubſiſtẽdi eidẽ q̃ſi in gñe cãe formalis: ⁊ ꝯſeqt͂ eẽntiã ⁊ cõpoſitũ ex pncipijs q̃ſi effect' formalis eoꝝ: qꝛ ex eis ſꝫ rõnẽ cãe mãlis ꝓuenit vt ſit formale ꝯpletiuũ ſuppoſiti. Hoc.n. exigit ordo nãe vt ad tale ꝯpoſitũ cõſequat͂ eẽ actu/ ſub quo eẽ p̃ fcm̃/ hꝫ rõnẽ ſuppoti. ita φ eẽ eſt de rõne formali cõpleta ſuppoti. ad qđ tñ ipꝫ eẽ ꝯſeqt͂ rõne ei' qđ in ſe claudit vt quoddã pri'/ ipm ĩquã cõpom ĩdiuiduũ vt ſic. Hoc aũt eſt dicere φ eſſe ꝯſeqt͂ ſuppom mãlr ſeu denoĩatiue ſumptũ: nõ ãt ſumptũ formalr. Vñ ad argm negat͂ maior ſub pdcõ ſenſu. q̃ tñ ꝟa eſt de ꝯñte aliqd ſm totã ſuã rõneꝫ: ſꝫ tũc negat͂ minor. Nec ſic itẽdũt ꝟba. s. Tho. ĩducta ſꝫ prio mõ. vt dcm̃ eſt. ¶ Quod ſi qs dicat φ ſaltẽꝫ ex hoc hẽbit͂ φ nã ſingularis ⁊ ſuppom mãlr ⁊ denoĩatiue ſumptũ/ nõ obiectio diſtiguunt͂ realr. Et cũ talis nã ſingularis/ ſit ĩ xpo perfectiſſima/ erit ꝯñr in xpo aliud ſuppoſitũ (lꝫ mãlr ſumptũ) a ſuppoſito diuino. qđ nõ vr ꝯcedẽdũ. ¶ Rñdetur φ obiectio iſta pcedit ex falſa imaginatione Scoti ⁊ Caie- Reſponſio. tani de ſingularitate nãe/ eo mõ quo. s. pleni' declaratũ eſt. Nõ.n. nã in xpo eſt ſingularis de ſe (vt ipſi putant) ſed ſoluꝫ ſingularitate ſuppoſiti ſui inquãtuꝫ eſt hõ. Magis ẽt natura humana in xpo diſtinguit͂ a ſuppoſito denominatiuo xpi q̃ꝫ in alijs. Tale eniꝫ importat omnia que ſunt naturaliter vel ſm rationeꝫ in diuinis prece-

dentia in ſuppoſito ipſuȝ eē. plura aūt includit xp̄s q̄ȝ includat inquantū eſt homo. Non. n. habet natura humana in chriſto rōneȝ omnis nature in qua indiuiduū ⁊ perſona ſubſiſtat. Sed habet rationem quaſi partialis ⁊ aduentitie nature reſpectu talis perſone ⁊ ſuppoſitationis eius qua nata eſt ſuppoſitare ⁊ ꝑſonare alias naturas. Et de facto ſubſiſtit ī natura nobiliori in infinitū. q: in diuina. Et ſic nō eſt ēt nā humana in xp̄o totū cōpoſitum ſeu vnitū ſub eē diuio/ q: nō dicit oēȝ nāȝ ſuppoſiti: nec claudit ī ſe tale ſuppoſitum ꝑut ēt ī tali nā īdiuiduationē hȝ/ oīa p̄n^a īdiuiduātia qb^9 ſubſiſtit ⁊ diſtinguit̄ ab alijs. Vn̄ nullaten^9 eſt admittēdū q̄ ī xp̄o ſint duo ſuppoſita ēt denoīatiue ſumēdo alteꝝ: ſȝ vnicū īdiuiduatū ī duab^9 naturis p p̄n^a vtriq̄ȝ ꝯueniētia. Capreolus aūt nō ſolū ponit q̄ de rōne ſuppoſiti ſit eē ſubiectuȝ qd/ ipſi^9 eē. ſȝ ēt q̄ ſic ei^9 ſit ſubiectū q̄ ſit de rōe ſua. vt ſ̄. mōſtratū eſt. Nō. n. incōuenit id qd eſt in aliq̄ ſicut ī ſubiecto/ eē de rōne illi^9. Sicut forma ſb̄ialis eſt de rōe formati: q̄ tn̄ ī eo ē ſicut ī ſubiecto/ ſȝ n̄ vt accn̄s. ¶ Ad

Ad 2^am. 2^m dicēdū p̄ q̄ falſum eſt dr̄iā ſic ꝯuenire diffinito q̄ ea mltiplicata vel nō mltiplicata/ multiplicet̄ vel nō multiplicet̄ diffinitū. Dr̄ia. n. (vt dr̄ Porphyri^9 ī p̄dicabi lib^9) ī plus ſe hȝ q̄ȝ ſpēs. Vn̄ p̄t alteri ēt a diffinito ꝯuenire ꝑ ſuā rōnē. Nullū ē igit̄ icōueniēs ſi ī diuinis inueniat̄ eē vnicū realr̄ ī plib^9 ſuppoſitis/ ſuppoſito ēt q̄ eē ſe teneat ex pte dr̄ie ī rōe ſuppoſiti. Dr̄ 2° q̄ poſito ēt q̄ dr̄ia totalis ſit p̄dicto mō ꝓp̄a diffinito: nō tn̄ h̄ ē neceſſariū aut verū de q̄cūq̄ȝ ſe tenēte ex pte dr̄ie. Multa. n. cōia pn̄t ſiſt̄ accipi ad cōplēdā vnā totalē dr̄iā ſpecificā p circūloquutionē vel deſcriptionē poſitā ī diffinitiōe. ⁊ pari mō īmo multo ꝓpri^9 ad cōplēdā vnā totalē dr̄iā pſonalē. ſicut ēt ad circūloquēdā. Sic ār eſt ī ꝓpoſito. Nō. n. eē ſolū ꝯcurrit ad ſuppoſitum ex pte ei^9 qd ſe hȝ loco dr̄ie/ ſȝ ēt īdiuiduatio. vt pȝ ī diffinitiōe ꝑſone. Ex ſola. n. īdiuiduatiōe/ ſuppoſita diſtīguūt̄ ſub ſpē/ dūmō ſubſiſtāt. Lȝ ergo eē ſit cōe ſuppoſitis diuinis. q: tn̄ īdiuiduatio eſt ꝓp̄ia ſingulis/ totalis dr̄ia erit ꝓp̄ia. Eſſe. n. ꝑſonā filij eſt ꝓp̄iū ſcd̄e ꝑſone ī diuinis. Dr̄ ergo q̄ lȝ cōia diffiniant̄ p gn̄s ⁊ dr̄iā vel p ea q̄ ponunt̄ loco gn̄is ⁊ loco dr̄ie eoꝝ: ſuppoſitū tn̄ ⁊ ſinglare nō ſic diffinit̄. ſȝ p p̄ncipia īdiuiduātia ⁊ p eē. nō. n. ꝓp̄ie diffiniunt̄ ⁊c. Dr̄ 4°. q̄ lȝ eē multiplicet̄ ī diuerſis ſuppoſitis/ nō tn̄ ꝑȝ id ex q̄ hȝ vt ſe teneat q̄ſi ex pte dr̄ie hui^9 vel illi^9 ſuppoſiti. Tale. n. ē vnicū ī ſinglis. ¶ Ad 3^m rn̄det̄ q̄ ī angelis

Ad 3^am. ſuppoſitum denoīatiue ſumptū nō diſtinguit̄ realr̄ a nā: q: nō ſupaddit p̄n^a realr̄ diſtīcta ad īdiuiduandū ab ipſa nā: ſed nā ſeipſa ſola īdiuiduat̄. Sȝ ſuppoſitū formalr̄ acceptuȝ diſtinguit̄ etiā in eis realr̄ a nā: q: ſupaddit ipſum eſſe ⁊ accidētia. vt pȝ per eundē. s. Tho. 2°. qdlibet. ar. 4°. Sȝ in deo ſolo nullo mō realr̄ diſtinguuntur in quo ſolo eſſe nō diſtinguit̄ realr̄ ab eſſentia.

Tria que conſequenter allata ſunt argumēta diluuntur. Cap. VI.

Ad 4^am. Ad 4^m ꝯn̄r dicēdū eſt q̄. s. Tho. ītēdit d eē ꝓp̄io/ ēt ſi p v̄ba nō exp̄mat. Nō. n. negaret qn̄ tale cōpoſitū nō ſubſiſtens exiſteret: puta man^9 in corpe: ſȝ nō exiſtit p eē ſb̄iale ꝓp̄iū/ ſȝ p eē toti^9. Dr̄ aūt eē ꝓp̄iū acq̄ri ipſi ſubſiſtēti/ nō q: ipm̄ ſit formalr̄ ꝑus ſb̄ſiſtens tpe vel nā/ ⁊ poſtea acq̄rat̄ ei eē: ſȝ q: in gn̄atiōe ſic ſit ipm̄

Ad primam cōfirmationem. ſubſiſtēs/ vt ei^9 ſit eē ꝓp̄iū ⁊ nō cuiuſcūq̄ȝ alteri^9 ſubſiſtētis. Vel dr̄ acq̄ri ei eſſe ꝓp̄iū rōne ſuppoſiti denoīatiui. qd ī ſe claudit ſuppoſitum pri^9 nā q̄ȝ eſſe hēat. vt ſepe dictū eſt. ¶ Ad p^am ꝯfirmationem dicēdū q̄ de rōne ſuppoſiti eſt hēre ꝓp̄iū eē. ex q̄ ēt hȝ q̄ nō innitat̄ alteri. Sȝ h̄ nō īniti/ ē q̄ſi prius nā. Inniti. n. alteri eſt p^a rō cur nā eſſe ꝓp̄iū nō hēat. Qd pȝ ex poſſibili ſeparatione eius qd īnitit̄. Hēre. n. pſe eē eſt q̄ſi termin^9 ad quē: nō inniti aūt eſt q̄ſi termin^9 a q̄/ ⁊ iō pri^9. Lȝ inquātū neg^o fundat̄ in affirmatiōe/ ſit ēt aliq̄ualr̄ poſteri^9. Quū ergo q̄rit̄ cur illud cōpoſitū nō hȝ ꝓp̄iū eē. ſi rn̄deat̄/ q: ī illo priori nō eſt ſubſiſtēs/ nō reddit̄ idē p idē. ſȝ poti^9 p pri^9 ꝑȝ rōnē. Eſt. n. ac ſi dicat̄/ q: īnitit̄ alteri. cui^9 oppoſitum claudit̄ in rōne ſubſiſtētis/ vt eſt aliq̄ mō pri^9 eo. vt. ſ̄. dictū eſt.

Ad ſecundam cōfirmationem. ¶ Ad 2^am cōfirmationem dicēdū q̄ ꝓcedit ex malo itellectu v̄boꝝ. s. Tho. vt pȝ ex. ſ̄. dictis. Lȝ ēt iuxta p̄dicta rn̄deri poſſit q̄ eē ꝓp̄iū acq̄rat̄ ſubſiſtēti/ nō q̄tenus eē hȝ/ ſȝ q̄tenus nō īnitit̄ alteri. h̄. n. eſt aliq̄ mō pri^9. vt dictū eſt. ¶ Ad 5^m negat̄ ꝯn̄a. Et ad ꝓbationē dr̄ q̄. s. Tho. ⁊

Ad 5^m. Capreolus ītēdūt q̄ nō reſultet ex eēn^a ⁊ eē vna res 3^a q̄ſi ens pſe p̄ cōpletū ī ſpē p talē cōpōnē. Nō aūt qn̄ reſultet vnū ens pſe pp vnā rōnē. Immo ipſi ſuppoſito pri^9 ⁊ magis ꝯuenit eē pſe q̄ȝ nāe: tū q: ei 3us modus pſeitatis ſpālr̄ attribuit̄. p^o Poſter^r. tū q: eſt p̄ pfecte ⁊ maxime ſb̄ia. vt pȝ ī p̄dicamētis ca^o de ſb̄ia. Nō aūt ſb̄ie eſt/ q̄ ſit ens pſe. i. nō ī alio. Hoc. n. maxie ꝯuenit ⁊ ſoli ſuppoſito vt eſt qd/ p̄n^le. Vn̄. s. Tho. ī lib^o Fallaciaꝝ. fallacia vlt^a c. p^o. dicit q̄ ꝑſona ē qd vnū pſe. ⁊ p ꝯn̄s ens pſe. ¶ Vl̄ dicēdū eſt ēt q̄ ex eēn^a ⁊ eſſe nō ſit vnū ꝑ ſe ī rōne nāe. Et ſic itellexerūt. s. Tho. ⁊ Capreolus: ſec^9 in rōne ſuppoſiti. Nec tn̄ dicim^9 q̄ ex eēn^a ſeu nā ⁊ eē ꝓp̄e ſiat ſuppoſitū: ſȝ q̄ cōpoſitū ſeu īdiuiduū totale/ ſit ſubſiſtēs p h̄ q̄ acq̄rit ipȝ eſſe. Alia eſt aūt rō pſeitatis nāe/ ⁊ alia ſuppoſiti. Cū. n. nō ſb̄ia cōis ad per ſe ⁊ p accn̄s/ ſed tm̄ ſb̄ia pſe/ ī nāȝ ⁊ ſuppoſitum diuidat̄. 5° Metaph^ce ca^o de ſb̄ia: neceſſariū ē q̄ ſingla mēbra ſint ſb̄ie pſe: ⁊ diuerſū ēt hēant pſeitatis modū ſicut diuerſuȝ hn̄t modū ſb̄ialitatis. Sufficit aūt ad eē nō ens p accn̄s q̄ ea ex qbus cōponit̄ vel reſultat/ hēant īmediatā ⁊ nālē hītudinē adinuicē. Sicut hō riſibilis ē qddā ens pſe pp p̄dictā rōnem. vn̄ ⁊ vnū de altero pſe p̄dicat̄. lȝ 2° mō. nō obſtāte q̄ īportēt res diuerſoꝝ generū ſeu p̄dicamētoꝝ cōpletas ī ſpē. Et multo magis ſi cōponētia reducant̄ ad eandē ſpēȝ. vt pȝ ī ꝓpoſito de eē ſuppoſiti qd reducit̄ ad ſpēȝ ipſi^9 ſuppoſiti terminās illā vlt^a terminatiōe. ¶ Ad 6^m pȝ p

Ad 6^m. ea q̄ dcā ſt̄ ad p^m. 3^m. ⁊ 4^m. Intēdit. n. s. Tho. q̄ eē nō ē de rōne ſuppoſiti mālr̄ ſumpti. ſȝ ꝯſeq̄t hypoſtaſim ſub hac rōne: nō ār formalr̄ ſumptā. Silr̄ v̄ificat̄ dictū illi^9 rōne idepēdētie ad aliud ſuppoſitum q̄ aliq̄ mō ſuppoſitum eſt pri^9 ſeipſo ꝯſiderato ſub ꝓp̄io eē. vt ī ſol. 5^i. declatū eſt. Et ſub hac acceptiōe q̄rit̄ de eo. p^a. q. 3^a. ar. 3°. an a nā diſtīguat̄ ī deo. Propter h̄ aūt q̄ ī eo nō diſtinguerent̄ iſta: q: talr̄ acceptū indiuiduū nō īportaret p̄n^a indiuiduātia a tali nā realr̄ diſtīcta: adhuc nō hr̄ q̄ a tali nā nō ſit diſtīctū ipm̄ eē. Vn̄ de h̄ poſtmodum cōueniēs erat ingrere ⁊ determinare. Qd fecit ibi. s. Tho. ſtatim ar. 4°. ¶ Ad aliam auctoritatem dicitur vt ſupra/ q̄ intendit de hypoſtaſi materialiter ſumpta.

Reliqua duo tolluntur argumenta ad idem inducta. Cap. VII.

Ad 7^m. Ad 7^m qd eſt Heruei rn̄det̄ q̄ ſuppoſitum nō ſignificat eēntiā ſub eē vel cū eſſe: q: nā abſtrahit ab eſſe: vn̄ īplicat eā itelligi ſub eē vel cū eē. vel vt cōponēs cōpoſitū vna cū ipſo eē: ſȝ ſignificat ipȝ indiuiduū nāe īdepēdens ab alio: ⁊ ſeipſo hn̄s ꝓp̄iū eē. Ex hoc aūt nō ſeq̄t̄ id qd prīo īducit̄ vȝ q̄ nā p̄dicaret̄ de ſuppoſito ⁊ ecōuerſo. q: nā habet rōnē partis ex modo ſignificandi. Si enim in indiuiduo nō inueniret̄ niſi qd ſignificat natura/ nō eſſet indiuiduū. Vnde nō eſt ſimile qd inducit̄ de hoīe ⁊ hoīe albo: cum vtrūq̄ȝ habeat rationē totius. ¶ Dicit̄ vlterius q̄ ſuppoſitum non dicit̄ componi ex eſſentia ⁊ eſſe. vt. ſ̄. dictū eſt. ſed dr̄ claudere indiuiduū ⁊ eſſe. Et nō ſic quaſi ex eis conſletur vna tertia eſſentia vel natura: ſed vnū per ſe ſubſiſtens. Vn̄ cum infert̄ primo q̄ ſpēs non p̄dicaretur de indiuiduo. negat̄. Licet. n. ſpēs nō claudat omnia ī ſua rōne que claudunt̄ in natura īdiuidui: q: tn̄ id qd ſignificat/ ſignificat per modū totius. p̄dicari pōt in recto ⁊ pfectiſſime de ipſo indiuiduo. Nam ſpēs licet ſignificet naturā: q: tn̄ ſignificat eā eā vt in habente/ ſupponit p ipſo hn̄te: ⁊ ſic vere p̄dicari pōt vt totū de ipo indiuiduo. Totale. n. ſignificatum hoīs eſt hoc totū quod dico hn̄s humanitatem. ¶ Non ſequit̄ etiā qd ſcd̄o infert̄ vȝ q̄ in p̄dicatis excludentibus ſeu nō includentibus ipſum eſſe/ abſtractū predicaret̄ de concreto ⁊ ecōuerſo. Ratio enim quare abſtractū non predicat̄ in talibus de cōcreto ⁊ ecōuerſo/ non eſt q: alterum eoꝝ ſignificet vel nō ſignificet partē. Sed q: alteruȝ eoꝝ ſignificat totū quidē/ ſed per modū partis formalis. alterū vero per modū totius formari. Et q: ad veritatē propoſitionis non exigit̄ ſolū p̄dicatio ſignificans extremorum vnionē vel diuiſionē: ſed exigit̄ etiā modus predicādi debitus. ideo nō ſequit̄ quod infert̄. Itē cōe concretū in corporalibus ſubſtātijs includit ſaltem īpotentia ex mō ſignificandi principia indiuiduantia diſtincta ab ipſa eſſentia: nō excludit etiaȝ ipſum eſſe ⁊ oīa accidentia: que tn̄ oīa excludit ſuū abſtractū ex modo ſignificandi. Vnde nimirū ſi alterum de altero p̄dicari non pōt. ¶ Neq̄ȝ etiā ſequitur qd tertio affert̄. Negandum eſt. n. q̄ pariformit̄ indiuiduū accidentium ⁊ ſubſtantie nō currant ſuo mō quo ad hoc. Sicut. n. ſi indiuiduū ſubſtantie intelligat̄ actu ſubſiſtens qd claudit̄ in rōne ſuppoſiti/ opȝ in ratione eius claudere eſſe in ſe. ita ſi indiuiduum accidētis intelligat̄ exn̄s actu/ opȝ de neceſſitate itelligere q̄ eſſe habeat nō in ſe ſed in alio: ⁊ ſic intelligit̄ vt ſtat ſub eſſe/ ſeu poti^9 ſub ineſſe. Sicut ſubſtantia indiuidua ſub ſuo eſſe qd per ſe hȝ. ⁊ (qd

Ad 8^m. idē eſt) ſub ſuo ſubſiſterē. ¶ Ad 8^m patet per eadem que dicta ſunt ad 6^m ⁊ ad alia. Suppoſitum quippe materialr̄ ſeu denoīatiue ſumptū poteſt per primaȝ operationē intellectus itelligi ⁊ cōſiderari ſine eſſe/ ⁊ vt quoddā indifferens ad eſſe ⁊ nō eſſe. per ſcd̄am vero operationē negandū eſt q̄ poſſit ſuppoſitū cōſiderari nō eſſe. Suppoſitum aūt formalr̄ ſumptum nullo mō poteſt conſiderari nō eſſe. Licet. n. poſſim cōcipere ſortē non eſſe/ non tn̄ ſortem ſubſiſtentem. ¶ Dicit̄ ſcd̄o q̄ id de cuius rōne eſt eſſe exiſtētie/ pōt cōſiderari abſtrahēdo ab eſſe qd dicit veritatē ꝓpoſitionis ⁊ cōpoſitionē eius cū ipſo ſuo eſſe exiſtētie. ſeu in actu exercito. Et hoc mō intelligit̄ ⁊ veruȝ eſt q̄ pōt cōſiderari ſortes/ nō conſiderādo q̄ ſit vel nō ſit. non aūt abſtrahendo ab eſſe exiſtentie qd eſt vltima actualitas indiuidui. ⁊ in eſſe ſeu in actu concepto ſeu ſignificato. vt. ſ. conſideret̄ ſuppoſitū non conſiderato ipſo eſſe ſuppoſiti. ¶ Dr̄ vlteri^9 q̄ eſſe eſt de rōne ſuppoſiti accepti ꝑm diuerſam tp̄is menſuraȝ. etiā diuerſimode. Nam eſſe in p̄nti eſt de rōne p̄ntis ſuppoſiti/ futurū futuri/ preteritū preteriti. Qn̄ aūt fieret abſtractio ab eſſe ſub quacūq̄ȝ mēſura. iam nō ſuppoſitū intelligemus niſi equoce/ ſed naturaȝ ſub noīe ſortis. vel cōem indiuidui ſubſtantialis rōnem ſub tali ſpē/ puta humana. Vnde nihil obſtat propoſito iſta conſideratio. Et ſic patet ad argumenta: et manet firma concluſionis veritas.

Ad confirmationes ex dictis ſancti Thome pro prima opinione ſupra inductas modo reſpondetur. Cap. VIII

Ex predictis oībus tam determinationibus articuloꝝ q̄ȝ argumentoꝝ ſolutionibus elici facile pōt ſolutio ad quatuor ꝯfirmationes ad Scoti placitū in articulo primo ꝓductas ex dictis ſancti Thome. Et ad primā quidē cum affert̄ ex ſancto

Ad primam cōfirmationem primi articuli. Tho. q̄ in caſu ſeparationis humane nature a v̄bo nihil aliud acq̄reret ipſa nā niſi eſſe pſe ſeparatim. pȝ q̄. s. Tho. in his v̄bis nō affert tm̄ negationē acq̄ri ſed ēt eſſe. ¶ Per idem pȝ ad ſcd̄aȝ. Hoc. n. qd eſt nō inniti ꝑm eſſe/ nihil aliud īportat niſi hēre ꝓp̄iū eſſe in quo ſuppoſitū ſubſiſtat. ¶ Ad tertiā ēt ex dictis habet̄ ſolutio. Sola. n. vnibilitas nō pōt tollere rōnē ꝑſone/ niſi q: ipſa vnibilitas excludit ꝓp̄iū eē.

Ad 2^am. Ad 3^am. Ex hoc. n. ipſo compoſitū ſubſtantie/ primo nō eſt alteri ꝑſone vnibile q̄ habet ꝓp̄iū eſſe ī quo ſubſiſtit. Licet ergo negatio vnibilitatis ꝯcurrat ad rationē ꝑſone. vt etiā habet̄ a Capreolo. p^o. d. 4^a. q. 2. ad argumenta Aur. ⁊ a ſctō Tho. p^a. q. 29. ar. 1. ad 2^m. ex ſolutione ⁊ interp̄tatione diffinitionis Boetij de ꝑſona: quā interp̄tationē. s. Tho. non iprobat: non tn̄ ſola cōplet rōneȝ perſone: neq̄ȝ ſola cōcurrit. ¶ Ad

Ad 4^am. quartā dicit̄ q̄. s. Tho. in illa auctoritate nō loquit̄ de eſſe perſonā aut ſuppoſitū: ſed de eſſe hoīem. Nō plura req̄runt̄ ad eſſe ꝑſonā hoīs q̄ȝ ad eſſe hominē. Eſt. n. q̄s hō ex hoc q̄ ē cōpoſit^9 ex aīa ⁊ corpe humano/ hn̄s quidē proprium eſſe quo ſubſiſtit/ ⁊ accidentia multa tā ꝓp̄ia q̄ȝ cōia. Sed ſicut iſta accidētia ita ⁊ ipm̄ eſſe/ nō eſt de rōne ipſius hoīs. lȝ quātitas ſit de rōne hoīs ſingularis ⁊ indiuidui vtſic. Eſſe vero eſt de rōne eiuſdē ꝑm q̄ eſt ſuppoſituȝ vel ꝑſona. ⁊ h̄ eſſe/ de rōne huius ꝑſone vt hec ꝑſona eſt. non aūt de rōne hoīs inquantū hmōi. vt dictū eſt. Pȝ igit̄ q̄ nō per hec ſancti Tho. dicta non pōt illa Scoti opi. firmitatē vllā hēre. Sȝ ex eis potius aperit̄ ei^9 ruina.

Argumenta pro opinione Caietani in articulo ſecundo producta modo ſoluuntur. Cap. IX

Ad p^m Caietani. Nunc ex predictis facile ſoluuntur etiam argumenta Caietani pro ſua opinione in articulo primo inducta. Ad primū igitur negat̄ primo aſſumptum. Neq̄ȝ enim mos eſt Theologoꝝ ⁊ precipue in via. s. Tho. ſic loqui. Aliud eſt enim dicere. Verbum dei eſt terminus vnionis vel aſſumptionis humane nature. quod et verum eſt/ ⁊ ex modo loquendi proprie dictū. eo q̄ tā relatio q̄ȝ actio/ ⁊ omne quod per modum taliuȝ ſignificatur/ terminum proprie dicatur habere. ⁊ aliud eſt dicere/ natura humana terminatur ad verbum/ ⁊ in hoc q̄ terminatur ad verbum perſonat̄: ita q̄ perſonatio iſta nihil aliud formaliter importet q̄ȝ terminationem/ ⁊ perſonalitas ipſa ſit terminus. Hec eni omnia vel falſa ſunt vel improprijſſime dicta. ¶ Qua etiā improprietate modi dicēdi ſtante ſeu ſuppoſita/ reſpō

detur ſecundo ꝙ conceſſo aliquo modo ꝙ naturam perſonari ſit naturam terminari vel vltimo terminari/eo ꝙ progreſſus nature que procedit de imperfecto ad perfectum terminatur vltimate ad ſuppoſitum/⁊ in natura rationali ad perſonã (licet enim Plato iubeat quieſcere deſcendentibꝰ a generaliſſimis ad ſpecialiſſima ſm̄ ꝓgreſſum intellectus: ⁊ bene dicat in hoc. ſupponit tamen ſm̄ rem naturam ipſam vltra procedere/⁊ ad ipſa indiuidua realiter terminari.) negatur tamen conſequentia iſta. ergo terminatur ad aliquid primo quo natura ipſa diſtinguitur a perſona preter principia indiuiduantia ⁊ ipſum eſſe exiſtentie. Superfluum eſt enim talem realitatẽ in indiuiduo predictis apponere ſeu connumerare. Et ad probationem negatur ſimilitudo quia natura humana in Chriſto terminatur ad aliquid quod a ſe magis diſtinguitur etiã in ratione perſone q̃ꝫ propria perſonalitas qua non aſſumpta terminari diceretur. Nam perſona diuina aſſumens non ſolum ſuperaddit eſſe diuinum ⁊ principia indiuiduãtia que ſunt eius quatenus homo eſt/ ipſi humane nature aſſumpte: verũ etiaꝫ addit aliã naturam completam ⁊ alia principia indiuiduantia. Et ſic terminus iſte ſcilicet perfecta pſona verbi ⁊ domini Jeſu Chriſti/magis eſt extrinſecus ⁊ diſtinctus a natura humana q̃ꝫ eſſet propria perſona hominis que non diſtinguentur ab ipſa natura humana vt natura a natura ⁊ vnico modo eiſdemqꝫ principiis indiuiduationis eſſet contenta. ¶ Sꝫ iteruꝫ ſtante quod ſupponit argumentum vꝫ ꝙ idẽ faciat quo ad terminationem perſonalitas propria ⁊ aliena/non tamen adhuc habet propoſitum ſuum. Nam ⁊ in hac ſpeciali terminatione nature ad verbum/ratio terminandi non eſt niſi illud cuius gratia natura humana innititur (vt ita dixerim) ipſi verbo. Hoc autem non eſt niſi ipſum eſſe/⁊ id qđ ſe habet ad verbum vt conſtitutiuum ⁊ diſtinctiuum perſonale illius. qđ eſt dicere. quo indiuiduat̃ ⁊ incõicabile redditur tam inquantuꝫ perſona verbi. q̃ꝫ inquantum perſona hominis. Terminat enim vnionem vt diſtĩguitur ab aliis perſonis ſiue diuinis ſiue humanis. Ergo per id primo quo diſtĩguitur ab

Reflectitur. eis perſonaliter. ¶ Et ex his argumentuꝫ poſſit ita reflecti contra ſuum auctorem. Idem facit quo ad terminationem perſonalitas propria ⁊ aliena. Sed ad alienã terminatio non fit niſi ratione principiorum indiuiduantiuꝫ/⁊ ipſius eſſe talis perſone: nec oportet addere alium terminum ſeu aliam realitatem pro termino. ergo neqꝫ cum ad propriaꝫ terminatur ⁊c. Preterea ſi terminatio eſt cõſtitutiua perſone/ergo habet rõnem partis ſaltem formalis/quã etiam rationem ſcilicet formalis principii rationis linee habet terminus eius. Cum tamen Caietanus ipſe teneat illã terminationẽ nullo modo ad ipſam

Ad 2m. perſonã concurrere in ratione partis. ¶ Ad ſecundum negatur ꝯña. Sed bene facit compoſitionẽ indiuidui. qꝛ ex partibus indiuiduatis componit̃ indiuiduum intrinſece. ⁊ ipſum ſuppoſituꝫ claudit in ſua ratione formali compoſitionem etiam indiuidui cum ipſo eſſe. Non quaſi eſſe ſit de ratione nature ſed qꝛ eſt de ratiõe ſuppoſiti/⁊ vltima actualitas ⁊ terminatio eius. quo conſtituitur vltimus terminus ſeu ratio terminandi generationis ſeu progreſſus naturalis ipſius nature. vt ſupra dictum eſt. Negatur aũt ꝙ terminus non poſſit cõponere cum re terminata compoſitione cum his. quinimmo nõ eſt oppoſitum intelligibile. Linea enim terminata importat quoddam vnum ſm̄ rationem collectum ex duabus rationibus in quas etiaꝫ reſoluitur. Et hoc eſt facere cõpoſitionem cum his ſm̄. s. Tho. 2°. qđl. ar. 3°. ad pm. Non autẽ componit̃ linea terminata ex ſe ⁊ ſuo termino ſic ꝙ ex eis reſultet res tertia/ſicut ex coniunctione corporis ⁊ anime reſultat humitas: ⁊ ex partibus quantitatiuis continuum. Et poſito etiam ꝙ non ita proprie diceretur componere linea etiam terminata cum ſuo puncto terminante/compoſitione cum his/negatur ꝯña ſeu ſimilitudo. Neqꝫ enim ſunt compoſitiones iſte eiuſdem generis. Unde ſequeretur ſtante argumento ꝙ non ꝓprie componeret̃ materiale indiuiduum ex hac materia ⁊ hac forma compoſitione ex his: nec terminatio adinuicem fieret ad modum quo potẽtia terminat actum ⁊ actus potentiam. contra. s. Tho. pa. q. 8. ar. 1. Patet autem ꝯña. ſi vera ſit illa vniuerſalis ſuper qua fundatur argumentum. vꝫ ꝙ nullus terminus aliquo modo componat cuꝫ ſuo terminato. Sunt enim illa duo ſibiinuicem termini. vt dictum eſt. Pari etiam ratione falſum eſt ꝙ ipſum indiuiduum non componat cum ipſo eſſe quo vltimo terminatur: quãuis linea non componeret ſic cum ſuo puncto quo terminatur. Non ſunt enim eiuſdem rationis iſte terminationes ⁊c. ¶ Ad tertium dicen- Ad 3m.

dum ꝙ ex quorũdaꝫ ſuppoſitorum diuiſione/forma que prius erat actu vna/ ⁊ in potentia plures / fit actu plures: ⁊ ꝯñr plures materie/plures quantitates/⁊ plura eſſe. quibus omnibus ſuppoſitaliter terminatur ſuppoſituꝫ ſm̄ diuerſas rationes terminationis. Qꝛ autem ⁊ quantitas terminet̃ hoc vel illo termino/ſm̄ hanc vel illam partẽ/quid extrinſecũ eſt ſuppoſito vt ſubſtantia eſt: ⁊ etiam vt ſuppoſituꝫ eſt. Et plures tales termini poſſunt etiã ſine corruptione ſuppoſiti remoueri. Preter predictos autẽ atqꝫ predicto modo dictos terminos/nullus aliꝰ eſt in ſuppoſito terminꝰ qui habeat ꝓdicto modo ⁊ intrinſece ſuppoſitare. vt inductum eſt. ¶ Reflectitur Reflectitur.

autem hoc argumentum. Nam ſi in diuiſione anulorum vel quorũcunqꝫ homogeneorum. primum qđ cauſatur eſt terminus hypoſtaticans. cum cauſetur etiam noua forma ⁊ nouum eſſe/iſta ſequerẽtur perſonalitatem. quod tamen negas. ergo ⁊c.

Tria reliqua argumenta facili manu deiiciuntur. Cap. X

Ad quartum autem argumentum dicendum ꝙ in caſu illo quo natura humana dimitteret̃ Ad 4m.

a verbo/acquireret ipſa natura in ſeparatione illa complementum/non quo ad ſpecieꝫ ⁊ naturã: quia eſſet eadem ⁊ eque perfecte ⁊ completa in ſpẽ humana vt prius: neqꝫ quo ad principia indiuiduantia: quia idem hoc corpus ⁊ eadem hec anima cõſtitueret intrinſece indiuiduum illud / ⁊ ſingularem in eo redderet illam naturam/⁊ eadem quantitate diſtingueretur. Hoc tamen indiuiduum ex hoc eſſet nouum/quia eſſet per ſe/ hoc eſt independenter ad alterum ſubſiſtens: ⁊ conſequenter ab illa forma nouum eſſe quod prius impediebatur eſſlueret: que forma

forma ſicut ⁊ compoſitum exiſtebat prius per eſſe verbi. Et de hoc plene docet ſanctus Tho. 3°. d. 5. q. 3. articu. 3°. ad tertium. Non eſſet ergo neceſſaria alia realitas terminatiua ⁊ cõpletiua perſone qua diſtingueretur a natura: nec ex diuiſione continuoruꝫ aliud inferri poteſt. vt ex ſupradictis patet.

Reflectitur. ¶ Et reflecti poſſet argumentum in auctorem/ qꝛ ſi ex ſeparatione cauſaretur noua totalitas/id qđ de nouo acquireretur/eſſet pars eius. Sicut enim totum non conſtituitur niſi per partes: ita nouitas totius non conſurgit niſi ex partiũ nouitate. Cum tamen Caietanus neget ſuã illam terminationem eſſe partem. ¶ Qꝛ vero incidẽter tangitur verbũ Athanaſij quo dicit. Perfectus homo ex anima rationali ⁊ humana carne ſubſiſtens. non eſſe intelligenduꝫ de perfectione pſone ſed de pfectione ſingularis nature humane vt diſtinguitur contra perſonã. falſiſſimum profecto eſt. tum qꝛ ſm̄ eum etiã natura ſingularis nõ eſt pfecta ⁊ tota ſine illa ſua terminatione. Athanaſius autem dicit perfectus. tum qꝛ natura humana ſingularis nõ eſt homo. Athanaſius aũt dicit perfectus homo. tum qꝛ natura humana ſingularis ad illius imaginationem vt diſtinguitur contra perſonam/non ſubſiſtit/cum non ſit terminata niſi termino qui ſm̄ eum preuenit naturalr̃ ſubſiſtẽtiam. Athanaſius autem dicit ꝙ eſt ſubſiſtens. Loquitur ergo Athanaſius de perſona domini noſtri Jeſu Chriſti que licet ſit perſona verbi ⁊ perſona diuina. inquantũ ſubſiſtit in ꝓpria natura diuina/eſt tamẽ pſona etiã humana que eſt dñs Jeſus inquãtum ſubſiſtit in natura humana: ⁊ ita eſt perfectus homo in perfecta natura humana. ſicut eſt perfectꝰ deus in pfecta natura diuina ſubſiſtens. Immo ipſi domino Jeſu conuenit primo componi ⁊ perfectus fieri ex his partibus/⁊ conſequenter ipſa natura ex eiſdem perfecta eſt in ipſa perſona. Nec per hoc ſequitur ꝙ perſona prout in ſe eſt/cõpoſita ſit. vt probat diuus Tho. 3a. q. 2. arti. 4°. ſicut neqꝫ ſm̄ ꝙ in ſe eſt tẽporaliter eſt generata vel nata/mortua vel ſe-

Ad 5m. pulta ⁊c. Sed hec omnia ſibi vere cõueniunt/ vt eſt perſona hominis vel humana hec ⁊c. ¶ Ad quintũ dicendum ꝙ tam principia indiuiduantia q̃ꝫ ipſuꝫ eſſe proprium aliquam dicunt cauſalitateꝫ reſpectu ſuppoſiti. Nam prima principia indiuiduantia cũ ſint materia ⁊ quantitas diuerſis rationibus ſm̄ veram viam. s. Tho. (Licet Caietanus in hoc etiã ibi corruat vbi ſe putat ex caſu ſurrexiſſe) patet ꝙ materia eſt cauſa materialis compoſiti. ad quam etiaꝫ cauſalitatem reducitur quantitas prout eſt etiam ipſius materie diſpoſitio/licet prout eſt accidens ſit etiam formalis cauſe (accidentalis tamen) ratione participans. Ut indiuiduatiuum vero principium ſm̄ illam rationeꝫ qua coindiuiduat: ſe habet quaſi cauſa efficiens ipſius indiuidualis diſtinctionis. Reſiſtit enim (vt ita dixerim) ne vna pars ſubſtãtie ſit in eodem ſitu cum alia in ipſo ſuo toto ⁊ ipſa tota ne ſit in eodem ſitu cum alio corpore in eodem loco. Proprie tamen eſt eiuſdeꝫ materialis diſtinctionis cauſa formalis. Id enim habet ex hoc ꝙ eſt menſura ſubſtantie veluti coextendens illam ⁊ perfectam ⁊ partiens. Eſſe quoqꝫ cũ ſit vltima actualitas exiſtẽtis/ad formalem cauſam reducitur reſpectu ſuppoſiti. Sicut enim homo eſt albus albedine ipſuꝫ informante: ita ſuppoſitum exiſtit formaliter ⁊ in actu ipſa ſua exiſtentia / vltra quam inter ſubſtantiales actualitates in ſuppoſito nulla eſt. ⁊ ob hoc vltima vocatur a Phis actualitas. Ad argumentum ergo iuxta predicta/negatur antecedens. quantũ ad hoc inquam ꝙ tam partes ſubſtantiales ſciꝫ materia ⁊ forma indiuiduata q̃ꝫ ipſa quantitas eodem modo concurrunt ad cauſandam perſonam domini noſtri Jeſu Chriſti quatenus perſona hominis eſt/quo cõcurrunt in alijs perſonis. Sed quantum ad ipſum eſſe/negatur ꝯña. Non enim eodem modo terminat naturam humanã eſſe proprium ⁊ eſſe alienũ. Unde licet eſſe verbi non ſit forma vel actus nature humane ſeu potius ſuppoſiti eiꝰ quatenus homo eſt/ipm formaliter actuãs: ſed ſit quo natura primo ipſi verbo innititur modo ineffabili. eſſe tamen aliarũ perſonarum habet aliquo modo rationem cauſe formalis reſpectu earum. vt dictum eſt. Et ſic intendit. s. Tho. vbi inducitur. ¶ Ad ſextum vero ⁊ vltimũ di- Ad 6m.

cendum ꝙ perſona dicit id quod vltimo completũ ⁊ perfectum eſt in toto decurſu nature procedentis ab ĩperfecto ad perfectũ. Sicut prius generat̃ animal/q̃ꝫ homo: ⁊ prius natura q̃ꝫ hic homo ſic diſtinctus atqꝫ ſubſiſtẽs. Nec vltra progreditur generatio ſubſtantialis. ſed ad ipſum eſſe talis hominis formaliter ſic terminatur/ vt ſit potius ratio terminandi q̃ꝫ terminus. ita ꝙ quo ad ſpeciẽ/ vltima ratio terminandi ſunt principia indiuiduãtia. Eis. n. conſtituitur ⁊ completur id quod eſt vltimũ terminatum in ſpẽ. Ultima autẽ ratio terminandi quo ad ipſum indiuiduum ⁊ ſuppoſitum/eſt ipſum eſſe quo conſtituitur ⁊ completur ratio ipſius ſuppoſiti vel etiam perſone in natura rationali. Et ſic perſona maximam completioneꝫ importat: nec poteſt ad aliquid cõpletius trahi. vt in illo perſonetur. Hoc enim eſſet ponere primo cõtradictoria. Eſſet enim ſimul vltimo completum ⁊ incompletum. Negatur autem tam antecedens q̃ꝫ iſta conſequentia. vꝫ natura eſt de ſe incompleta/⁊ completur atqꝫ terminatur in perſona. ergo perſona importat aliam terminationem q̃ꝫ principia indiuiduantia ⁊ ipſum eſſe/ quã non importat natura. Patet enim ꝙ ſola principia indiuiduantia ⁊ eſſe/ complent rationeꝫ perſone/non autem nature. Natura enim de ſe completa eſt in rõne nãe: ſicut perſona in ratione perſone. Neqꝫ natura completur per perſonã quaſi fiat perſona/vel quia ſibi addantur ea que complent rationem perſone. ſed fit natura hec / inquantum ipſa perſona vel ſuppoſitum in ea ſubſiſtit/⁊ ipſa in perſona exiſtit de cuius ratione eſt eſſe vltimum coarctatum ⁊ indiuiduatum. Ex his etiam apparet nullius eſſe momenti quantum ſpectat ad ſuum propoſitum principalẽ deductionem qua vult inferre naturam realiter diſtingui a ſuppoſito quia ſuppoſitũ vel perſona eſt proprium ſubiectuꝫ ipſius eſſe ⁊ etiã filiationis/nõ autẽ natura. Neqꝫ enim propter iſta que veriſſima ſunt/inferre poteſt intẽtum ſuũ principale ꝙ vꝫ perſona addat ſuper naturam aliam terminationem q̃ꝫ principia indiuiduantia/⁊ eſſe exiſtentie. vt dictum eſt.

Fundamenta ſecunde opinionis funditus euelluntur. Cap. XI

Cum vero Caietanus fundans atqꝫ ſtabilien̄s
ſuam opinionem inter cetera probat ꝙ
terminatio illa ſua, deſtinguatur a principijs indiui
duantibus/per hoc ꝙ in chriſto natura humana cū
illis trahitur ad aliuꝫ terminum gratis cōcedimus
ꝙ diſtinguitur ab illis ſicut non ens ab entibus.nō
autem quia cum illis trahatur natura ad alium
terminum.niſi vt ſepe dictum eſt.De terminatione
vero abſolute loquendo rn̄demus primo ꝙ verū eſt
principia illa non eſſe ſimplr̄ vltimum terminum.
Sed propter hoc nō ſequitur quin ſint termini ſeu
terminationes.Primo enim illis terminatur ſpe-
cies ⁊ conſequenter natura. vltimus autem termi-
nus ſeu potius ratio terminādi eſt ipſuꝫ eſſe exiſten
tie.Vltimus vero terminus ꝓgreſſus a ſuperiorib⁹
⁊ cōībus ad inferiora eſt ipm̄ ſuppoſitū ſubſiſtens in
natura.Scd̄o dicit̄ ꝙ argumentū fundatur ſup illa
falſa imaginatione ꝙ natura prius intelligatur in-
diuiduata q̄ꝫ aſſumpta.Que imaginatio (vltra ea
que ſuperius inducta ſunt)ex hoc falſa cōuincitur
ꝙ ſicut deus non niſi per aſſumptioneꝫ humane na-
ture factus eſt homo ⁊ perſona humana: ita nō niſi
per aſſumptionem eiuſdem nature factus eſt indiui
duum ⁊ hic homo qui eſt Chriſtus/ita ꝙ natura hu
mana(licet improprie)poteſt dici terminari ad per
ſonam verbi quatenus eſt pſona hominis ⁊ hic ho-
mo.Et ſic principia indiuiduantia hunc hominem
ſunt q̄dam determinationes etiaꝫ nature humane
non per ſe ſed rōne ſpeciei quā primo terminā̄t.Nō
enim naturā terminā̄t niſi inquantū eſt natura hu-
ius.ſ.hoīs.Falſum eſt igit̄ ꝙ principia indiuiduan-
tia terminent̄ ad perſonā diuinā:ſed potius eam de
terminā̄t/ſed vt humana eſt. Faciūt.n.ꝙ ſit hic hō
ſubſiſtens in eſſe diuino/que perſona per aſſumptio
nem nature humane facta erat homo prius ſm̄ na-
turam vel rationem.Et licet ipſa quoqꝫ principia
aſſumantur/non tamen aſſumunt̄ vt principia indi
uiduantia primo naturam/⁊ vt intrinſece eam ter-
minantia/ſed vt pertinentia primo ad perſonaꝫ vt̄
tamen humana eſt:vt illis quaſi intrinſece ⁊ forma
liter verbum diuinum indiuiduetur in eſſe huma-
no.in quo indiuiduato exiſtens/ipſa quoqꝫ natura
iam indiuidua denominet̄.Unde licet quo ad prin
cipium aſſumptionis intelligat̄ ipſa natura prius
ſm̄ naturā aſſumi q̄ꝫ ipſa principia indiuiduantia.
eo ꝙ natura prior ſm̄ rationem ſit q̄ꝫ ipſum indiui-
duum in natura ſubſiſtens.tamen quo ad terminuꝫ
prius intelligit̄ verbum vt homo principiis illis in-
diuiduari vt ſit indiuiduum humanum/q̄ꝫ indiui-
duari ⁊ terminari intelligatur ipſa natura.Ad in-
diuiduum enim indiuiduatio pertinet:non autem
ad naturam vt ſic.Et hec omnia ſuperius ſunt lati⁹
expoſita:⁊ vt a mentibus innocentium iuuenuꝫ ex-
plodā̄tur he tenebre quaꝫ Caietanus ingeſſit/ſepi⁹
repetita.Ex quibus etiam habetur ratio cur verbū
non aſſumpſerit perſonā Chriſti etiam vt pſona ho-
minis eſt:neqꝫ indiuiduum hominis ſeu hominem
vel hunc hominem.3ª.q.4ª.ar.3°./⁊.3°.d.6.q.1.art.
2°.Nō enim aſſumpſit quicq̄ꝫ primo indiuiduatū/
licet aſſumpſerit principia quibus primo ipſa perſō
na diuina/nō vt diuina perſona/ſed vt homo prius
ſm̄ rationem ex aſſumptione nature facta/fieret hic
homo ⁊ humana perſona/ſubſiſtens in humana na-
tura per eſſe diuinū/iam ex hoc etiam denominatū
⁊ factum humanū.Sicut enim hec eſt vera propter
aſſumptionē nature humane/deus eſt homo:ita pro
pter aſſumptionem principioꝝ humanorum indiui
duantium ipſum ſubſiſtens in tali natura/iſta eſt ve
ra.perſona diuina eſt perſona humana/⁊ eſſe diuinū
eſt eſſe humanū.que tamen etiam vt humana ſunt/
non aſſumpſit verbum.Sed aſſumpſit naturam vni
uerſalem quidem/non tamen in vniuerſali/ſed in
athomo.vt dicit Dam.in.3°. hoc eſt īdiuiduo.vt ex-
ponit.s.Tho.3ª.q.4.ar.4°.ad 3m.quo modo poteſt ⁊
ipſa dici aliquo modo īdiuidua ⁊ ſingularis in xp̄o.
vt ſepe dictuꝫ eſt.¶Quum etiā vlterius ad opinio-
nem ſuam magis firmandaꝫ probat Caietanus illā
ſuam confictam terminationem ab eſſe diſtingui/ex
hoc ꝙ terminus rei non eſt eſſe rei.negat̄ hoc aſſum-
ptum ſi vniuerſaliter ītelligatur.Et cum probat q:
terminus linee nō eſt eſſe linee.negatur ꝯñā. q: non
omnis terminus rei ſe habet ſicut punctus ad lineaꝫ.
Negatur etiam hoc aſſumptum. ſi ſit vniuerſale.ſcꝫ
ꝙ nullus terminus linee q̄uolibet accepto termino/
ſit eſſe linee.Immo ſicut in oībus ita ⁊ in linea pro-
prium eſſe habet rationē termini vltimi.Eſt.n.ipm̄
eſſe/prout ſepius dictum eſt/vltima rei actualitas.
Ultimum aūt ⁊ terminus idem ſonā̄t.¶ Cum autē
ſcd̄o probat ideꝫ/q: perſonalitas conſtituit ꝓprium
ſubiectum ipſius eſſe/ergo non eſt ipſum eſſe.¶ Re
ſpondetur ꝙ(vt ſupra dictum eſt)perſonalitas clau
dit in ſui ratione non ſolum principia indiuiduan-
tia/verum etiam terminuꝫ indiuiduationis / quod
eſt ipſum eſſe.Unde negatur ꝙ perſonalitas quo ad
omnia que in ſua ratione claudunt̄ conſtituat ſubie
ctum ipſius eſſe.ſed ſolum ratione principiorum in
diuiduantium/que conſtituunt compoſituꝫ indiui-
duum/qd̄ eſt ſuppoſitū denominatiue ſumptum: ⁊
hoc eſt immediatū ſubiectū ipſius eſſe.⁊ ſic diſtigui-
tur perſonalitas ratione principiorum indiuiduan
tium/⁊ non ratione cuiuſcūqꝫ alterius conficte ter-
minationis/ab ipſo eſſe.Poteſt etiam negari cōſe-
quentia.Neqꝫ enim inconuenit ſubiectum alicuius
rei/non excludere illā a formali ratiōe ſui nominis.
ſicut homo dicit̄ habens humanitatem:⁊ ſic huma-
nitas ſignificatur vt in eo exiſtens quaſi formale in
materiali/⁊ ꝯñr vt in ſubiecto/⁊ quaſi forma totius
in ipſo ſuo toto formato:quam tamē humanitatem
in ſua formali ⁊ eſſentiali ratione claudit.Et ſimilr̄
quecunqꝫ forma partis eſt in ſuo toto vt forma in
formato/⁊ actus in actuato. Unde de anima dicit̄
ꝙ eſt actus corporis/⁊ quod eſt in corpore vt actua-
to/⁊ per conſequens vt in ſuo ſubiecto.quā tamen
formam neceſſario in ſui ratione claudit ipſum for-
matum.ſicut in diffinitione hominis ponit̄ anima.
Dicitur.n.homo cōpoſitus ex anima ⁊ corpore hu-
mano ⁊c.Pari ergo ratione dici pōt perſona ſubie
ctū ipſi⁹eſſe/licet ipꝫ claudat in ſui rōne formali nō
tn̄ eſſentiali.ſed vt eius pſonalitas vel pertinēs ad
ſuam perſonalitatem.Et non ſit ex hoc neceſſariuꝫ
nouam fingere terminationeꝫ que dicatur perſona-
litas.Et ſic patet ad queſtionem. Bn̄dictus deus.
Amen.

Editum anno Domini. 1526.

Intentio & Ordo Quæſtionis. Capitulum Primum.

Queritur an Angeli bo-
ni in eodē in-
ſtanti meruerint beatitudinē ⁊
beati fuerint ſm̄ doctrinam
ſancti Doctoris.
Pro declaratione.q. hu-
ius/alia quatuor du-
bia pmittenda ſunt ⁊ diſſoluen-
da.Primū eſt.an Angeli in primo inſtāti ſue crea
tionis habuerint motū in ſupernaturalia.Et cōclu
ſo ꝙ aliquo modo habuerit.non aūt principaliter.
Querit̄ ſcd̄o an habuerint in eodem primo inſtanti
motum lib.arb.ſeu electionē proprie dictā. Et con
cluſo ꝙ ſic.Querit̄ tertio an in eodē primo inſtanti
meruerint beatitudinē merito proprie dicto/ſuppo
ſito ꝙ ſint creati in gratia.Et ꝯcluſo ꝙ nō plene ⁊ p
fecte.Querit̄ quarto an eā plene meruerit in ſcd̄o.
Et concluſo ꝙ ſic.Querit̄ demū de principali du-
bio/an vꝫ in eodem ſecundo/boni fuerit beati/⁊ ma
li damnati. Et ſic erunt huius queſtionis articuli
quinqꝫ.

ARTICVLVS. I.

Argumenta quinq; ad partem affirmatiuam & vnicū pro negatiua reddens quæſtionem ambiguam. Cap. II.

Quantum igitur ad primum articulum.
videtur ꝙ Angeli in pmo in-
ſtanti ſue creationis habuerint motū in ſupernatu-
ralia.Et primo quidē.q: Angeli per eſſentiā ſuam
P°. cognouerūt omnia q̄ ad ſe ptinebā̄t.2°.d.xj.q.1.2.
4m.Sed in primo inſtanti habuerunt gratiā/chari-
tatem/⁊ alias perfectiones ſupernaturales.vt ſup-
ponitur in via.s.Tho.ergo opꝫ ꝙ pro tunc hec om-
nia cognouerint.Sed hec etiā non pn̄t cognoſci niſi
cognoſcat̄ eorum ordo ad ſupernaturalē beatitudi-
nem/cum ad eā ex propria ratiōe ordinent̄: ad hāc
quippe promerendā dantur hec a deo creature ra-
tionali. ergo ⁊ ipſam ſupernaturalē beatitudinem
cognouerunt ſub ratione beatitudinis ſupernatu-
ralis/⁊ ſub iudicio talis ſummi boni:q: ſic eſt termi
nus talis ordinis/⁊ cōſequenter ſpecificatiuus ei⁹.
ergo eandē pro tunc ſumme voluerunt . Et ſic con-
cluditur ꝙ habuerunt pro tūc motum intellectus ⁊
conſequenter voluntatis in ſupernaturalia . qd̄ eſt
2°. propoſitum.¶Scd̄o.quia deus ⁊ natura nihil fru-
ſtra faciunt.Fuiſſent autē pro tūc angelis a deo fru
ſtra collata illa dona ſpiritualia ſi pro tunc non po-
terant in illa tendere ad que ordinabā̄tur/ ſeu etiā
ipſos angelos ordinabant.Ordinabant̄ aūt/et ipſos
angelos ordinabant ad ſpūalem ⁊ ſupernaturalem
vnionē cum deo per intellectū ⁊ voluntatē actualr̄
(pro ſtatu tn̄ vie)vt obiecto beatifico ſeu ſupernatu
raliter cognito ⁊ amato ſm̄ rōnem qua eſt vltimus
finis ſupernaturalis btitudinis.vt dictum eſt. ergo
pro tunc poterā̄t in tale obiectum/ſaltē imperfecte
⁊ vt in via:quatenus per hoc tenderē̄t in vnionem
perfectam aſſequendā in termino.Sicut q: habit⁹
ordinat̄ ad actū:ſi volūtas pro aliquo inſtanti non
poſſet vti habitu:iam eſſet pro tūc habitus ille fru-
ſtra:q: habitus eſt quo quis vti poteſt qn̄ vult.ex 2°
de anima.Et ſic pꝫ ꝙ Angeli in p° inſtanti potue-
runt habere motuꝫ in ſupnaturalia. Nec aliqua eſt
ratio quare nō habuerint:cū melius eſſet habere q̄ꝫ
nō habere/⁊ nullū eſſet prohibēs.vt probatū eſt.er-
go habuerūt ⁊c.¶Tertio q: de diabolo īterpretant̄ 3°.
ſancti doctores illud Ezech.28.Tu ſignaculū ſimili
tudinis plenus ſapīa ⁊ perfectus decore/in delitiis
paradiſi dei fuiſti.ſ.anteq̄ꝫ peccares.qd̄ fuit ſolū in
primo inſtanti creationis ſm̄ ſanctos tenētes ange-
los oēs fuiſſe creatos in gr̄a: ⁊ precipue ſm̄.s.Tho.
cuius doctrinā in his q̄onibus declarare intēdim⁹
⁊ defendere.Sed non pōt intelligi iſta plenitudo ſa
pientie ⁊ pfectio decoris/aut delitie paradiſi dei/p
perfectionibus naturalib⁹:q: cum naturalia in eis
māſerint ſplendidiſſima ſm̄ Dion.4°.ca.de di.no.
etiā nunc oīa illa diabolus hēret:cuius ꝯrium ſcri-
ptura innuit in pdictis verbis ⁊ exprimit in ſequē-
tibus vbi dr̄. Perdidiſti ſapientiam tuā in decore
tuo: in terrā proieci te.⁊c. Non dicit̄ aūt aliqs ple-
nus ſapīa/ſi habeat eā in habitu tantū:Deeſt.n.illi
plenitudini id qd̄ in ſapientia potiſſimū eſt/actua-
lis inquā conſideratio:⁊ ꝯñr non eſt perfectus deco-
re/qui talē decorem ſpūalē habet tm̄ in habitu.Ad
huc.n.aliqd ſibi deeſt.cum habitus reſpiciat actum
vt imperfectio pfectionē.Uocabulū quoqꝫ delitia-
rum/videt̄ importare actualē bonoruꝫ fruitionē/⁊
non tantū habitualē.Neqꝫ.n.dormiens aut amens
dicit̄ pro tūc frui delitijs ſm̄ opera ſenſuū exterioꝝ:
ergo neqꝫ ſm̄ actū primum tm̄ intellectus ⁊ volun-
tatis.Et ſic ſequit̄ ꝙ diabolus in primo inſtāti fuit
in actuali cōſideratione ⁊ amore ſupnaturaliuꝫ.Et
ſic habuerūt pfecte motū in ſupnālia in p° inſtāti.
¶Quarto.q: ſpecialr̄ de diabolo dr̄ Io.3°.ꝙ in ve- 4°.
ritate non ſtetit.Et in epl̄a Iude de angelis apoſta-
tis dicit̄ ꝙ non ſeruauerūt ſuū principatū:ſed dere-
liquerunt ſuū domicilium.A ſanctis quoqꝫ docto-
ribus.⁊ pcipue a.s. Tho. qd̄libet.9.ar.8.dicitur ꝙ
boni Angeli in bono pſeuerantes meruerunt beati
tudinem:⁊ ꝯñr qui eam nō meruerunt/in bono non
perſeuerauerūt:cum illud dicat ad diſtinctionē ma
lorum Angeloꝝ.Sed in omni veritate naturaliter
cognita ſteterunt ēt mali angeli:⁊ omnē ſtatum na
turalis pfectionis ſeruauerunt. vt dictū eſt.⁊ in om
ni nālī bono.perſeuerauerunt/ eo ꝙ in eis(vt.ſ.di-
ctuꝫ eſt)naturalia māſerit ſplēdidiſſima.Ergo ver
ba pdicta docent/⁊ intētio ſacre ſcripture ⁊ ſancto-
rum doctoꝝ eſt dicere ꝙ nō perſtiterūt in bonis gra
tie ⁊ ſupernālis perfectionis que habuerā̄t non ſo-
lum in habitu ſeu actu primo.neqꝫ ſolū in actu vir-
tuali/q: virtualis actus actualem ſupponit: ſed in
actu ſcd̄o.qd̄ precipue pſeuerantie verbū exprimit.
Importat.n.continuationē in actu ſcd̄o vel forma-
liter vel virtualr̄.cum etiā priuationē predictorum
bonorū habuerint poſt peccatum in actu ſcd̄o. In-
nuunt.n.pdicta verba ꝙ oppoſito modo ſe habue-
rint circa hec demones.ante ⁊ poſt peccatū.⁊ ſic pa
tet propoſitū.¶Quinto q:.s. Tho.Ma.q.16.ar.4. 5°.
arguit ſic.9° loco.Angeli in primo inſtanti potue-
runt intelligere beatitudinem.ergo potuerunt in-

ordinate velle eam. Dicit autē in loco ſol. ꝙ hoc ar-
gumentuʒ concedit. ergo cōcedit añcedēs. Ex quo
etiā ſequitur ꝙ potuerunt habere motum volunta-
tis in beatitudineʒ ſupernaturalē/ ⁊ ſic potuerunt
moueri in eam tā ſm intellectuʒ q̄ʒ ſm voluntatē:
immo ſequit̄ ꝙ de facto talem motuʒ habuerit/ ſeu
In cōtrarium. taliter moti fuerint. ¶Sed cōtrarium expreſſe po-
nit .s. Tho. pª. q. 63. 6. 4ᵐ. ⁊ fundant̄ in ſacris litte-
ris ⁊ in doctrina Auguſtini ſic dicens. Inſtans pri-
mum in angelis intelligitur reſpōdere operationi
mentis angelice qua ſe in ſeipſaʒ conuertit per ve-
ſpertinam cognitioneʒ: qꝛ in primo die cōmemora-
tur veſpere ſed nō mane. Et hec quidē operatio in
omnibus bona fuit. Sed ab hac operatione quidaʒ
per matutinā cognitionē ad laudem verbi ſunt cō-
uerſi: quidā vero in ſeipſiʒ remanētes facti ſunt nox
per ſuperbiā intumeſcētes. vt Auguſti. dicit 4° ſu-
per Gen. ad litterā. hec ille. Veſpertina autē cogni-
tio angeloꝝ/ eſt cognitio naturalis quā ſequit̄ ēt
voluntatis motus ⁊ affectio naturalis. Matutina
vero/ ſupernaturalis ſeu gratuita. vt habetur a ſan-
cto Tho. ex doctrina Auguſtini 4° ſuper geneſim.
Ma. q. 16. ar. 4°. vt paulo infra deducet̄. Operatio
aūt ſequens primā/ eſt in ſequēti inſtanti: quia tem-
pus accipitur in angelis pro ipſa ſucceſſione opera-
tionum intellectus vel etiam affectus. vt ibidem ⁊
alibi docet. s. Tho. ergo in primo inſtanti nō habue-
runt motū niſi in naturalia/ in ſe inquaʒ ⁊ ꝯſequen-
ter in deum vt auctoreʒ nature ſue. Habuiſſent aūt
in ſupnaturalia ſi nālis ordo operuʒ nō ꝓhibuiſſet:
qꝛ motus in ſupernaturalia potior eſt ⁊ eligibilior
a mēte recta qualis tūc angelica mēs erat. ergo ⁊c.

Præmiſſa declaratione tituli: & propoſito ordine quæſtionis, probatur concluſio negatiua ratione prima multis confirmationibus roborata. Cap. III.

Rñdetur ꝙ queſtio iſta intelligitur non
ſolum de facto ſed etiam de poſ-
ſibili motu angeloꝝ in ſupernaturalia in primo in-
ſtanti. ⁊ nō ſm potentiā extrinſecam. ſ. dei mouen-
tis. Clarū eſt enim ꝙ potuiſſet eos mouere deꝰ in ſu-
pernaturalia vt viatores in primo inſtanti: qꝛ poſ-
ſet cauſare in eis opus proprie meritoꝛiū. Ma. q. 16.
ar. 4. ad. 11ᵐ. immo vt comprehenſores creando eos
beatos. vt habetur ibidem ad vigeſimum. Sed que-
ritur quid eorum naturalis facultas admittat: etiā
ſuppoſito ꝙ ſint creati in gratia ⁊ ceteris habitibus
ſupernaturalibus. ¶ Loquimur etiam hic de pri-
mo inſtāti ſic indiuiſibili ꝙ coeſtitit vel aptum na-
tum erat coexiſtere primo vel vno tantū inſtāti no-
ſtri tēporis. ¶Hanc autē queſtionē. s. Tho. a propo-
ſito nō inuenit̄ determinaſſe. lʒ Ma. vbi ſupra. pro-
ponēs aliud dubiū/ ꝓbet partē queſtionis huius ne-
gatiuā. ¶Hoc igit̄ ordine iuxta dotrinā eius proce-
demus. qꝛ primo probabimus concluſionē negati-
uam. 2° obijciemꝰ: ⁊ in ſolutiōe obiectionū varios
modos reſpōdendi ad queſtionē inducemus: ⁊ rep-
bandos reprobabimus. approbandos autē defende-
mus/ ⁊ ſm eos obiectiones ſoluemus: deinde argu-
mēta in principio facta. ¶In illo ergo articulo 4ª.
Ma. vbi ſupra intendēs. s. Tho. probare ꝙ angeli
non potuerunt peccare in primo inſtāti ſue creatio-
nis/ facit hanc rationē in virtute. In naturalibus
ſeu ſm naturalem motū nullus meret̄ aut demere-
tur. Sed angelus in primo inſtanti non habuit niſi
motum naturalē ⁊ cōſequēter tantū in naturalia.
ergo in primo inſtanti neqʒ mereri potuit neqʒ de-
mereri ſeu peccare. Probat autē illam mediā quā Concluſio
nos pro principali cōcluſione huius q̄ſtionis modo principalis
proponimus. ⁊ arguit ſic. In ea nō potuit in primo
inſtanti moueri que nō potuit cognoſcere. bonū n.
cognitū/ eſt volūtatis obiectū. Sʒ angelus in primo
iſtāti nō potuit ſupernālia cognoſcere. ergo ⁊c. Mi-
nor hec ſic ab eo probat̄. Magis diſtant naturalia a
ſupernaturalibus q̄ʒ quecunqʒ naturalia ab inui-
cem. vt de ſe patet. Sed angelus nō poteſt plura na-
turalia q̄ per diuerſas ſpecies intelligibiles cogno-
ſcunt̄/ ſimul cognoſcere. ergo nec naturalia ſimul ⁊
ſupnaturalia. In p° aūt inſtāti habuit cognitionē
naturaliū. Prius. n. naturaliter cognoſcit natura-
lia q̄ʒ ſupernaturalia: qꝛ ꝑ naturalia ordinat̄ in ſu-
pernaturalia ⁊ ptīgit ad illa. ergo in primo inſtan- Cōfirmatio pª.
ti nō potuit cognoſcere ſupernaturalia: ſed imme-
diate poſt primū inſtans. Sic igit̄ pʒ ꝙ ſm ſanctuʒ
Tho. nō potuerunt angeli habere motū in ſuperna-
turalia in primo inſtanti. ¶Hāc aūt concluſionem
confirmat ſanctus Tho. ibi ꝑ Auguſtinuʒ 4° ſuper
Gen. dicentē. ꝙ poſt veſperā prime diei ſit mane/ cū
lux ſpiritualis ideſt natura angelica poſt cognitio-
nem prime nature q̄ nō eſt idem ꝙ deus. refert ſe ad
laudandū lucē que eſt ipſe deus cuius contēplatio-
ne format̄. hec ille. Non poteſt autē intendere Au-
guſtinus nec eſt veruʒ ꝙ prius cognouerit angelus
ꝓpriā naturā q̄ʒ deum vt eſt auctor ipſius nature.
In deum. n. ſub hac ratione mēs angelica mota eſt
in primo inſtāti/ vt pluries ibidē s. Th. dicit. ⁊ ma-
xime in ſol. 14ˡ. ⁊. 15ˡ. Oportet ergo ꝙ itēdat Augu-
ſtinus ꝙ poſt cognitionē ſue nature ⁊ dei vt aucto-
ris eius/ cōuertit ſe in ſcđo inſtāti ad cognoſcendū
deum vt eſt auctor ſupernaturalis beatitudinis.
2ª. ¶Hoc idē ex eadē ratione. s. Tho. cōfirmat in ſolu-
tionibus argumētoꝝ ibi. Nā tertio loco ſic arguit.
Angelus nō habuit maiorē poteſtatē in ſcđo q̄ʒ in
primo inſtanti. ⁊ econuerſo. Sed in ſcđo potuit pec-
care. ergo ⁊ in primo. Et ſoluēs dicit ſic. Quod an-
gelus nō potuerit in primo inſtāti peccare non fuit
propter defectū potētie/ nec ꝓpter perfectionē ante
peccatū q̄ poſtmodū fuerit ſubtracta: ſed ꝓpter or-
dinem actus. quia primo oportebat ꝯſiderare quod
ptinebat ad nāʒ ſuā: vt poſtmoduʒ moueret̄ in ſu-
3ª. pernaturalia ꝑ conuerſionē vel auerſionē. ¶Affert
etiaʒ poſt predictum argumentū aliam ſolutionem
fundatā ſuper ratione quadā quam ⁊ ipſe facit in
prima parte ſumme q. 63. ar. 5°. ad probandū ꝙ an-
gelus nō potuit in primo iſtāti ſui eſſe/ peccare/ di-
cens. ꝙ ſi in primo inſtāti peccaſſet/ peccatū eiꝰ re-
torqueret̄ in auctorē nature. Et ſtatim arguens im-
pugnat eā ſic. Deus operat̄ eſſe angeli nō ſolū cum
primo creatus eſt: ſed q̄ʒdiu eſt/ vt patet ꝑ Auguſti-
num 4° ſuper Gen. Unde Io. 5°. Pater meus vſqʒ
modo operat̄ ⁊ ego operor. Si ergo peccatū diaboli
referetur in deum in primo inſtanti: pari ratione in
quocunqʒ alio. qđ eſt falſum. Et ſoluens poſtmodū
hoc argumentū dicit ꝙ illa ratio bona eſt non niſi
predicta

ꝑdicta cauſa. qꝛ vʒ operatio quā habet res in prin-
cipio ſui eſſe cōgruit nature ipſius. Et ideo oportet
ꝙ retorqueat̄ i auctorē nāe. Sʒ poſtmodū poterat
moueri ex his que ſunt ſecundum naturaʒ in alia
vel bene vel male. Et hoc non oportet referri in au-
ctorem nature: ſed in voluntatē angeli peccantis.
4ª. ¶Arguens ēt in 5° loco ꝙ poteſtatem quā in primo
inſtanti angelus habebat ad bonū ⁊ malum pote-
rat tunc determinare ad malū/ ⁊ ſic in volūtatē eiꝰ
retorqueret̄ peccatū. ¶Reſpondet per idem. quia
(inquit) hoc tūc non poterat/ qꝛ erat ꝓ tunc eius
voluntas naturaliter determinata ad vnū. ſ. ad eſſe
⁊ viuere ⁊ naturalē beatitudinē. Et iſta ſunt (inqt)
in que primo mouet̄ naturaliter creatura vel intel-
ligenda vel volēda. qꝛ ſemꝑ actio naturalis preſup-
ponitur alijs actionibus. Et ideo ſi angelus in pri-
mo inſtanti ſue creationis peccaſſet. videretur hoc
cōpetere ſue nature/ ⁊ ita aliqualiter referret̄ in au-
5ª. ctorem nature. ¶Confirmat̄ etiā propoſitū per ea
que affert ibidē. s. Tho. in. ſol. 6ˡ. Sic. n. ibi arguit
ſexto loco impugnās predictā ſol. 5ˡ. ⁊ dicēs ꝙ ſi pec-
caſſet angelus in primo inſtanti/ nō referret̄ pecca-
tum eius in auctorem nature: qꝛ effectus deficiens
non refertur in virtutē indificientē: ſed in defecti-
uam. Sicut claudicatio nō imputatur virtuti mo-
tiue/ ſed inſtrumēto diſtorto. ¶Et ſolutioneʒ ſuper
eandeʒ doctrinam fundat dicens ꝙ defectus proue-
niens ex cauſa ſcđa nō imputatur prime in illis que
cauſa ſcđa nō habet a prima. Sicut tibia nō habet
curuitatē ex virtute motiua. Sʒ oportet (inquit) ꝙ
prima actio angeli ſit ſm naturalia eius q̄ habet ex
deo. Unde ſm ipſum pʒ propoſitum euidenter ꝙ vʒ
angelus in primo inſtanti nō potuit ex ſeipſo/ ſup-
poſita etiā gratia/ ferri niſi in naturalia. ſ. in eſſen-
tiam ſuā/ ⁊ etiā in deū vt auctorē nature/ nō autem
gratie aut ſupernaturalis beatitudinis/ ſed natura-
lis tm̄/ ⁊ in ipſam naturaleʒ beatitudinē. vt ex pre-
dictis/ ⁊ ex reſpōſione ad. 14. ⁊. 15. ibidem habetur.
6ª. ¶Confirmatur adhuc ratio principalis ad Thomi-
ſtas. Naʒ. s. Tho. 2°. d. 3ª. q. 1. dicit ꝙ ſʒ Auguſtinū
in libro cōtra Achademicos/ nō poteſt aliquis iudi-
care veriſimile/ niſi verū ſit cognituʒ. Oportet ergo
ꝙ intellectus veri boni ꝑcedat intellectū veriſimi-
lis boni. Et pari rōne appetitus veri boni/ appeti-
tum veriſimilis ſeu apparētis boni. 3° quoqʒ d. 15.
3°. 4ᵐ. vult ꝙ in primo inſtanti volūtas ferat̄ in bo-
num naturale/ ⁊ in fineʒ naturaliter deſideratum.
in 2° vero poteſt ferri in aliquid nō cōpetens tali fi-
ni: ⁊ hoc ex falſa collatione eius ad illū bonū finem.
Sic igit̄ regula cōis ſm. s. Tho. accipit̄ ꝙ taʒ intel-
lectus q̄ʒ volūtas angeli prius tēpore mouet in ali-
quid ſm ſe acceptū/ q̄ʒ in idē acceptum ꝑ compara-
tioneʒ ad aliud. Cum ergo ſupnaturalia ꝯſiderent̄
⁊ appetant̄ etiam ab angelo vt perfectiones natura-
lium aut vt cauſe eoꝝ/ aut ſm quacūqʒ aliā habitu-
dinem ad illa/ nō potuit angelꝰ in primo inſtāti in
quo naturaliter ferebatur in naturalia/ ferri etiam
in ſupernaturalia. ſed ſoluʒ in 2°. vt dictū eſt. Quo-
modo autē hec ratio quo ad primā propōnē aſſum-
ptam ex ſancto Tho. patiat̄ calūniaʒ a Dur. ⁊ Ca-
preolo in 2°. d. 4ª. ⁊ quomodo defendi poſſit: oſtenſum
eſt in notatis ſuper prima. q. 63. 5. ratiōe prima pro
concluſione.

Eadem concluſio firmatur adhuc duabus rationibus. Cap. IIII.

Ad eadeʒ concluſionē 2° principaliter ſic argui- 2°. principaliter
tur. Omne qđ in ſuo motu intellectuali pro-
cedit de potētia ad actū/ ⁊ de iꝑfecto ad perfectū/
prius eſt in potētia ⁊ in eſſe imperfecto ſʒ ſua opera
q̄ʒ in actu ⁊ in eſſe ꝑfecto. vt patet ex terminis. Sʒ
ſm. s. Tho. Ma. q. 16. 5. intellectus angelicus ⁊ con-
ſequenter volūtas erga ſupnaturalia ꝓcedit de po-
tentia ad actū. Dicit enim ꝙ intellectus angelicus
reſpectu naturaliter cognitorum nō eſt in potentia
vt humanus/ ſʒ in actu. reſpectu vero ſupernatura-
lium eſt in potētia. ergo q̄ʒuis poſſit moueri in na-
turalia quādo vult: non tamē ſemper quando eſt
poteſt moueri in ſupernaturalia. ſed oportet ꝙ pri-
mo ſit in potentia reſpectu eoꝝ: ⁊ primo motum ha-
beat in naturalia qui motus eſt imperfectior motu
qui eſt in ſupernaturalia. Et cōſequenter hunc ha-
bere non potuit in primo inſtāti/ cū de imperfecto
ad perfectū procedat. vt dictū eſt. ¶Ad idem ter- 3°.
cio ſic arguitur. Nullus motus naturalis poteſt ter-
minari ad ſupnaturalia. Sed in primo inſtanti an-
gelus habuit motum naturalem tm̄ in bonū. pª. q.
63. 6. 3ᵐ. ergo tunc non potuit moueri in ſupernatu-
ralia. Prīa patet/ qꝛ motus ex hoc dicit̄ naturalis
ꝙ eius principiū eſt natura 2° Phiſicorum. Nō po-
teſt autē motus terminari ad obiectum qđ excedit
virtutē ſui principij. Unde oportet ꝙ motus natu-
ralis terminet̄ tm̄ ad naturalia. ſupnaturalia quip-
pe excedunt virtute naturalia. ¶Dicetur forte ꝙ Euaſio pª.
s. Tho. in loco allegato nō dicit ꝙ angelus in primo
inſtanti habuerit ſolū motuʒ naturalē/ ſʒ ſimplici-
ter ꝙ taleʒ motū habuit. ¶Sʒ iſta euaſio nulla eſt: Impugnatio.
quia. s. Tho. intendebat ibi ꝓbare ꝙ ſi angelus ma-
lus in ſcđo inſtanti non peccaſſet/ fuiſſet confirma-
tus in bono. Qđ magis haberet. ſi in primo inſtan-
ti habuiſſet actum bonum gratuitum ⁊ plene meri-
toꝛiū q̄ʒ ſi habuiſſet motū tantuʒ naturalem in ſcđo.
cuʒ in naturalibus nullus proprie mereatur. Si er-
go putaſſet ſctūs Tho. angelo in primo inſtanti po-
tuiſſe cōuenire motum gratuitū in bonum ſuperna-
turale/ nō aſſumpſiſſet pro medio ad predictum ſuū
intentū ꝙ angelus habuit motum naturalē in bo-
nuʒ in primo inſtanti. ſed propoſuiſſet ꝙ habuit mo-
tum ſupernaturalē ⁊c. ¶Dicet̄ forte aliter ad illaʒ Euaſio ſcđa.
ſancti Tho. auctoritatem prout dicit ibi Caieta. ꝙ
habuit motuʒ ſm hoc tm̄ naturalem ꝙ habebat de-
terminationē ad vnum. ſ. ad bonū/ non autē ſimpli-
citer. ¶Sed verba ſancti Tho. ſimpliciter prolata
precludunt fugam iſtam. Dicit. n. ꝙ habuit. motū Impugnatio pª
naturaleʒ ad bonū. ſ. obiectū. ⁊ nō ad bonū. ſ. ſʒ dif-
ferentiam boni: quia vʒ ita eſſet bonus ꝙ nō malus
ille motꝰ. Sat eniʒ fuiſſet illi dicere. habuit tūc mo-
tum naturalē. Omnis. n. talis bonus eſt. Voluit er-
go excludere motum electiuuʒ ad bonuʒ in primo
inſtanti. ⁊ oſtendere cōſequēter ꝙ in 2° fuiſſet cōfir-
matus in bono niſi in eo peccaſſet. eo ꝙ habeat ele-
ctionem inflexibileʒ de ſui natura in eo inſtanti in
quo eam habet/ qđ nō fuit primo in angelo niſi pro
ſcđo inſtanti/ ſi in primo habuit motum naturaleʒ.
vt dictuʒ eſt. ¶Et preterea. s. Tho. Ma. q. 16. 4. 5ᵐ. 2ª.
optime declarat quem intēdat eſſe motuʒ natura-

lem angelicū/quia motuꝫ in naturalia. Dicit enim
ꝙ volūtas angeli in primo inſtāti erat naturaliter
determinata ad vnuꝫ. ſ. ad eſſe ⁊ viuere/ ⁊ ad natu-
ralem beatitudinē. ⁊ iſta ſunt in q̄ primo naturalr̄
mouet̄ creatura intelligēda vel volēda. quia ſemꝑ
actio naturalis preſupponit̄ alijs actionibus. Un-
de patet expōnem Caie. eſſe cōtra ſancti Thome in-
4°. tentionē ⁊ verba. ¶ Quarto ſic arguit̄ ad concluſio
nem. Si angelus in primo inſtāti habuit motuꝫ in-
ſupnaturalia/hoc nō potuit eſſe niſi quatenꝰ ad eiꝰ
ꝑfectioneꝫ pertinent: quedā quidē vt finis/ quedaꝫ
vero vt media in finē: ergo etiā in ſcđo hec eadē co-
gnouit: q2 ⁊ in eo erāt pariter ſue ꝑfectiōes. Et ma
xime cognouit gratiā in qua creatus eſt/ ſi neceſſa-
rio actu cognoſcit omne qđ actu ꝑtinet ad ſuaꝫ per
fectioneꝫ. Nō potuit ergo in ſcđo inſtāti peccare ꝑ
hoc ꝙ elegit beatitudinē nō cōſiderando de gratia
dei/ ⁊ ꝙ ea tanq̄ꝫ medio neceſſariū eſſet ſupnatura-
lem beatitudinē appetere. Neqꝫ potuit talē beati-
tudinē tunc ēt nō appetere/ quā potiorē quacunqꝫ
naturali/ illiqꝫ ꝯñr preeligendā apprehēdebat. Nō
enim mouet̄ voluntas in aliquid cōtra iudiciuꝫ in-
tellectus. ergo nullo mō potuiſſet peccare: q2 ſicut
nō fuiſſet error in intellectu: ita neqꝫ defectus in vo
Cōfirmatio. luntate. ꝯſequens autē eſt falſum. ergo ⁊c. ¶ Cōfir-
matur hec ratio ſic. Angelus apprehēdit īmobilr̄.
Ma. q. 16. 5. c. ergo per voluntatē adheret etiā im-
mobilr̄. vt ibidē/ ⁊ etiā pª. q. 64. 2. deducit. s. Th. er
go in quo inſtāti mouebat̄ in ſupnaturalia/ eis ꝯñr
in eodē immobilr̄ adheſit. vt in predictis locis cō-
cludit̄. Cū. n. ſm cognitionē nālem angelus appre-
hendat īmobilr̄: oportet ꝙ hoc idē faciat ſm appre-
henſionē etiaꝫ ſupernaturaliū: q2 vnūqđqꝫ recipit̄
ſm modum recipiētis: maxime ſi pleno iudicio (vt
ſupponit̄ ab aduerſarijs) apprehenſio talis fiat. Nō
potuit ergo angelus in illa nō moueri in ſcđo inſtā
ti ſi in primo in ea motus eſt. ⁊ ꝯſequenter non po-
Euaſio. tuit peccare. Qđ tñ eſt erroneū. ⁊c. ¶ Nec valet di-
cere qđ in primo inſtanti nō habuerit facultatē mo
tus in bonū ⁊ maluꝫ. ⁊ ob hoc neceſſariuꝫ fuerit eā
habere in ſcđo. ¶ Argumētum. n. iam factum/ hoc
Precluſio. precludit̄. Probat. n. ꝙ ſtante poſitione/ nō potue-
rit facultatē illā habere in ſcđo. ergo cū hoc ſtare nō
poſſit ſm eos: poſitio etiā ſua ex qua hoc ſequitur/
ſtare nō poterit. Manifeſtū fit igit̄ ex omnibus pre-
dictis ꝙ angelus in primo inſtāti ſue creationis nō
potuit habere motū in ſupernaturalia.

Eadem concluſio validiſſimis oppugnatur mediis. Cap. V.

Sed contra predictā determinationem inſur-
gunt difficultates. Et arguitur primo ſic.
obiectiones ꝯtra cōcluſionem. pª. Sicut ſe habet natura ad gratiam ⁊ ad alia ſupna
turalia dei munera angelis collata in primo inſtan-
ti ſue creationis/ ita motus eoruꝫ intellectuales in
naturalia/ ad motus ſimiles in ſupnaturalia. Sed
ſupponit̄ in q̄ſtione ꝙ in primo inſtāti fuerint ſimul
talia munera cū natura angelica. vt dictum eſt. er-
go etiam predicti motus ſimul eſſe tunc potuerunt.
¶ Scđo que poſſunt vna ſpecie intellectuali repre-
2ª. ſentari/ poſſunt ſimul ab angelo cognoſci vt docet
ſpecialiter. s. Tho. prima. q. 58. 2. et cōſequenter in
eadem potuit ſimul moueri ꝑ voluntatē. Sed natu
ralia ⁊ ſupernaturalia ſunt huiuſmodi. Neqꝫ enim
in reuelatione ſupnaturaliū infundit deus nouas
ſpecies. Sed ea ſupnaturalia que pertinēt ad ſe/ co-
gnoſcit angelus per eſſentiam ſuā/ qua ⁊ propriam
cognoſcit naturā: ſed illa ſub nouo lumine. que ve-
ro ad alios ꝑ ſpecies itidē aliorū cognoſcit. ergo ⁊c.
¶ Tertio de facto ſemper angelus cognoſcit ſe per 3ª.
eſſentiā ſuā. pª. q. 56. 1. ⁊ quādoqꝫ (vt ſupponimus)
cognoſcit etiā ſupnaturalia. ergo ſiue cognoſcat ea
per eſſentiam ſuā/ ſiue per quamcunqꝫ aliaꝫ ſpeciē/
poteſt ſimul ferri ⁊ de facto fert̄ in vtrunqꝫ. Nō er-
go tollit̄ quin in primo inſtanti potuerit in vtraqꝫ
ferri propter eorūdē magnā diſtantiaꝫ. vt primum
fundamētū determinationis afferre videtur.

Primus modus ad argumenta prædicta ſatisfaciēdi iuxta falſam opinionem, que & reprobatur. Cap. VI.

Propter hec igit̄ q̄dā a ſuprapoſita deter-
minatione deuiātes/ dicunt ꝙ de-
terminatio ⁊ cōcluſio ſupra poſita ⁊ ꝓbata non eſt
ad intentionē. s. Tho. eo ꝙ in predicta q. de malo
ar. 4° nō loquat̄ ſm propriam opinionē: ſed ſuppo-
nat illā opinionē q̄ tenet angelos nō fuiſſe creatos
in gratia. quā opinionē alibi pluries reprobat. Se-
cunduꝫ eniꝫ opinionē illā vtiqꝫ ſequit̄ ꝙ angeli nō
potuerunt in primo inſtāti moueri in ſupnaturalia
q̄ nō niſi gratuita ⁊ ſupnaturali reuelatione cogno
ſci poſſunt. Sicut (inquit) in d. q. de malo. s. Tho.
ſequit̄ etiā opinionē ꝙ angelus ex hoc peccauit ꝙ
indebito mō idest nō ex gratia appetijt ſupernatu-
ralem beatitudinē. In prima vero parte q. 63. art.
3°. ex hoc ꝙ inordinate in ſeipſum cōuerſus eſt/ an-
gelum peccaſſe determinat. Et ſm hāc viā tota de-
terminatio facta ruit/ ⁊ omnes obiectiones contra
eā inducte cōceduntur. ¶ Sed iſta poſitio falſa eſt:
inurēns primo maculā indebilē ꝯdictionis ⁊ igno- Impugnatio opinionis p[...]
rantie pro tēpore glorioſo ingenio ſancti Tho. cuiꝰ
tñ ſe eſſe aſſeclā ac inuictiſſimuꝫ defenſorem huius
vie auctor gloriat̄. Quod ſi dicatur nō ex ignoran-
tia ſꝫ ex volūtate. s. Thome hoc ꝓceſſiſſe/ certe mul-
tum detrahit̄ debite auctoritati ac prudētie eius/
vt ſolēniſſimam ac difficillimam queſtionē determi
net/ nō niſi ex ſuppoſitiōe opinionis quā ipſe vbiqꝫ
vt falſaꝫ reprobat. Sic. n. facile quis poſſet i omni
alia apparēte cōtradictione in doctrina eiꝰ eſſari/
⁊ alterā partium ſimpliciter ⁊ ſine cōciliatione dā-
nare. ¶ Supponit etiā iſta fuga primo quoddā fal- 3ª.
ſum/ ꝙ vꝫ nō potuiſſent angeli ſupnaturaliū cogni
tionē habere in primo inſtanti creationis eoruꝫ niſi
fuiſſent creati in gratia gratum faciēte (de hac eniꝫ
intendunt omnes cū querūt/ an angeli fuerint crea
ti in gratia vel nō) quaſi gratia neceſſario requirat̄
ad talium cognitionē abſolute. Qđ quidē falſuꝫ eſ-
ſe in hominibus id cōuincit ꝙ poſſunt multa de di
uinis ⁊ ſupernaturalibus cognoſcere ⁊ credere ſine
gratia: vt pꝫ de iudeis. immo omnes adulti anteq̄ꝫ
perfecte cōuertantur multa audiunt ⁊ credūt me-
diantibus predicatoribus ⁊ ſcripturis ſacris de ſu-
pernaturalibꝰ: ⁊ tamē adhuc nō ſunt in gratia gra-
tum faciente. Quin etiā nunc demonibus multa ſu
pernaturaliter cognoſcibilia reuelantur per ange-
los ⁊c.

los ⁊c. Unde patet ꝙ ſi nō fuiſſent etiā angeli crea-
ti in gratia/ potuiſſent tamen a deo cognitioneꝫ ſu
4ª. pernaturalium habuiſſe in primo inſtanti. ¶ Sup-
ponit etiam iſta opinio ꝙ. s. Tho. in prima parte te
neat oppoſitū eius quod determinat in. q. de malo
loco allegato. nec hoc efficaciter ꝓbari poteſt. quin
immo ex alia quā ei imponunt contradictionē/ op-
poſitum potius cōuincitur. Si enim in prima par-
te loco allegato tenet ꝙ angelus i hoc peccauerit in
ſecundo inſtanti ꝙ in ſeipſum inordinate cōuerſus
eſt: ⁊ non eſt conuerſus in deū vt ſupernaturalis bea
titudinis obiectū ex gratia adipiſcendū/ conuinci-
tur ꝙ nec in primo inſtanti taliū ſupernaturalium
conſiderationē ⁊ cognitioneꝫ habuerit. Mirū eſſet
enim ꝙ a tam nobilis obiecti conſideratione ⁊ ap-
petitu auerſi eſſent tā repente/ ⁊ ad ignobilioris ele
ctionem conuerſi demones. Unde magis eſt rationi
conſentaneum ſi in tali conuerſione ad ſeipſos eorū
peccatum fuit/ ꝙ propria pulchritudine naturali al
lecti ſint in primo inſtanti/ ⁊ in ſecundo circa illam
intenti non curauerint de ſupernaturali beatitudi
5ª. ne aliter cogitare. ¶ At falſum eſt etiam ꝙ. s. Tho.
in prima parte magis adhereat prime illi opinioni
q̄ꝫ ſecunde. nec ex modo loquēdi ſancti Tho. proba
ri poteſt/ cum vtrāqꝫ aſſertionem ſub diſiunctione
proponat. Sed cum vtraqꝫ opinione ſtare principa
lem concluſionē articuli probat ꝙ vꝫ peccauerit an
gelus per inordinatū appetitū equalitatis diuine:
vt ſic concluſioneꝫ reddat verā ad omnes. Neqꝫ. n.
erat locus ibi determinādi q̄ diſiunctiue illius pars
eſſet verior. Quāuis etiā vtrūqꝫ dicendi moduꝫ in
idem redire oſtendat: q2 ſm vtrūqꝫ diabolus voluit
habere beatitudinem ſupernaturalē quaſi ſibi natu
ralem ⁊ proportionataꝫ dignitati ſue nature. ¶ Eo
etiam modo quo ex ſuperficie verborū iſti modi di-
cendi/ videntur eſſe diſtincti: magis eſſet opinandū
ꝙ. s. Tho. adhereret ſcđe opinioni quaꝫ ſancti Do-
ctoris Anſelmi confirmat auctoritate: q̄ꝫ adhereat
alteri quā ſimplr̄ proponit. Sed ⁊ rationes ad huiꝰ
oppoſitum per Caie. adducte in ꝓprio loco/ per nos
6ª. ibidem in notatis cōfutate ſunt. ¶ Falſuꝫ adhuc eſt
quod principaliter affert opinās ꝙ vꝫ in. q. de malo
loco allegato. s. Tho. ꝓcedat ex ſuppoſitione ꝙ an-
geli nō ſint creati in gratia. Oppoſitū enim ex duo-
bus conuincitur. Primo quidē ex hoc ꝙ ad 22m ar
gumentuꝫ reſpondens/ vult veritatē habere cōclu-
ſionem quā argumentū īpugnat/ etiā ſi non ſit vſus
gratia diabolus in primo inſtanti. Dicit. n. ꝙ nō te
nebatur pro tunc ea vti. En q̄ꝫ aperte cognoſcitur
ꝙ intentio. s. Tho. eſt concluſionē illam eſſe veraꝫ ⁊
determinationē ſuam procedere/ poſito etiā ꝙ ange
li ſint creati in gratia. Scđo q2 determiātio illa ꝓ-
cedit ex propoſitionibus vniuerſalibus que verita-
tem habent abſolute/ ⁊ non ex ſuppoſitione negatio
nis gratie ab angelo in p'o inſtanti: vt patet diſcur
renti tam in corpore q̄ꝫ in ſolutionibus argumento
ruꝫ. vt. ſ. in prima ratione ⁊ eius confirmationibus
videri poteſt. Alioquin rueret robur etiā rationis
quam ad principalē articuli concluſionem. s. Tho.
affert in prima parte. cū illa concluſio ex hac depen
deat. vt in tertia confirmatione vbi ſupra deductū
eſt. Patet igitur vndiqꝫ precluſam eſſe huiuſmodi
reſpondendi fugam doctrine. s. Tho. aduerſam.

Alio modo reſpondetur prædictis argumentis iuxta falſam aliā opinionem que reprobatur. Cap. VII.

Eſt igitur alius modus reſpondendi/ quorūdaꝫ Opinio falſa.
volentium ſancti Thome intentionem in
vtroqꝫ modo determinandi qui diuerſus videtur/
ſaluare. Dicunt autem ꝙ in queſtionibus de malo
ſanctus Tho. intendit ꝙ angelus non potuit in pri
mo inſtanti in naturalia ſimul ⁊ ſupernaturalia
ferri vt diſtincta ⁊ diſperata ſunt: ⁊ prout ſingula
conſiderantur ex proprijs rationibus. ſed ſoluꝫ pro
ut vnum habet ad aliud habitudinem/ inquantuꝫ
ſcilicet ſupernaturalia ſunt perfectiones natura-
lium/ poterant ab angelo ſimul cognoſci tam in pri
mo q̄ꝫ in omnibus alijs inſtantibus angelicis. Et
ſcđam hanc etiam viam obiectiones inducte veruꝫ
concludunt. ¶ Sed iſta etiam poſitio non videtur Impugnatio falſe opinionis.
ad mentem. s. Tho. Primo quidem quia. s. Tho. P°.
in illa queſtione de malo. determinat abſolute non
ſolum ꝙ non habuerunt motum in predicta duo
tam diuerſa angeli in primo inſtanti: ſed etiam ꝙ
habere non potuerunt: ⁊ tanta neceſſitate hoc po-
nendum cenſent/ ꝙ ſi oppoſitum diceretur/ ſequere
tur ꝙ angeli potuiſſent peccare in primo inſtanti.
Quod tamen ipſe tenet eſſe impoſſibile abſolute.
ergo non minus erit impoſſibile ſecundū eum id ex
quo ſequit̄. ¶ Scđo ſic. Poſſe moueri in naturalia 2°.
⁊ ſupernaturalia/ vt vnum habet habitudinem ad
aliud per modum perfectionis ⁊ ꝑfectionabilis/ nō
magis conuenit angelis ſm iſtos in primo inſtanti
q̄ꝫ in ſcđo. Sed. s. Tho. in predicta q̄ne de malo vo
lebat inferre/ quod ideo angelus non poterat pecca
re in primo inſtanti/ q2 non poterat pro tunc moue-
ri niſi in naturalia: ex quo ſequebatur ꝙ in ſcđo in
ſtanti in quo poterat peccare remouebatur illa ra-
tio. In ſcđo autem inſtanti non poterat etiam poni
ꝙ in vtrunqꝫ poſſet angelus ſimul moueri/ niſi vt
vnum eſt perfectio alterius: ⁊ hoc propter diſtantiā
que eſt inter ea. ergo in primo inſtanti non potuit
hoc modo moueri angelus in vtrūqꝫ. vel ſi potuit/
cum ex hoc in eo non potuerit peccare (ſi ſic inter-
pretāda eſt ratio. s. Tho.) ſequit̄ ꝙ nec in ſcđo aut
aliquo alio inſtāti potuerit peccare. qđ ē falſiſſimū.
Quomodo autem poſſit opinio iſta ſaluari/ ⁊ ad
predictas obiectiones reſponderi ſi intenderet lo-
qui conformiter ad ea que dicentur infra in proſe-
quutione quarte vie/ ibi declarabitur.

Opinio tertia vera, præmiſſis pluribus notabilibus declaratur. Cap. VIII.

Eſt igitur alius modus reſpondendi quo predi- Opinio tertia.
cta determinatio ſancti Thome fidelius
ſoluetur. Pro quo ſupponitur primo in via ſancti Pª ſuppoſitio.
Tho. ꝙ angeli ſint creati perfecti ⁊ in actu primo
reſpectu omnium naturaliter ab eis cognoſcibiliū.
⁊ in actu etiam ſecundo reſpectu ſui ⁊ dei/ eo modo
quo naturaliter cognoſci poteſt ab eo/ per eſſentiaꝫ
(inquam) ſuā qua etiaꝫ ſeipſum ⁊ omnia ad ſe na-
turaliter pertinentia ſimul actu cognoſcit. Alia ve
ro per ſpecies innatas ſeu intellectui ſuo cōcreatas.
Et hec ſunt clara in via ſancti Tho. ¶ Scđo ſuppo- 2ª.

nitur ꝙ ad hoc ꝙ per tales ſpecies apud intellectū
angelicū quicq̄z actu repreſentetur naturaliter exi
gitur lumen quoddam ſpirituale intelligibile pari
ter innatum/ſicut etiam intelligibile lumen intel/
lectus agentis requiritur ad hoc ꝙ intellectus hu-
manus quicquā actu cognoſcat/ vel etiam intelli-
gibiles acquirat ſpecies. ⁊ aliquod lumen ſenſibile
ad hoc ꝙ viſus a rebus coloratis inmutetur / ⁊ ad
hoc ꝙ ſpecies viſibilis ī oculo recepta repn̄tet ei co
3ª. lorē. Iȝ varia ſit horū rō luminū ⁊ neceſſitas ī ordine
ad has diuerſas virtutes cognoſcitiuas. ¶ Tertio
ſupponitur ꝙ ad cognoſcendū rōnes naturales de
rebus/ſufficit taȝ homini q̄z angelo naturale lumē
proprij intellectus. Ad cognoſcendum vero ſuper/
naturales ⁊ diuini ordinis rationes/exigitur lumē
ſupernaturale etiam in via/lumen inquam diuine
reuelationis. Magis ergo diſtant in ratione cogno/
ſcibilis naturales rationes a ſupernaturalibus/ q̄z
de eodem ⁊ circa idem cognoſcibile ⁊ per eadeȝ ſpe
ciem/ q̄z quecunqȝ naturales inter ſe / etiam reſpe/
ctu diuerſorum cognoſcibiliū per diuerſas ſpecies.
quū he ſub vnico lumine comprehendātur/ille ve/
ro cum iſtis non niſi per diuerſa lumina cognoſcan
tur. Diſtinctio enim luminum maior eſt ⁊ potior
q̄z diſtinctio ſpecierum/quum non niſi luminū au/
xilio poſſint ſpecies quicquā repreſentare. Poſſu/
mus ergo cognoſcere an angelus potuerit in primo
inſtanti ſimul moueri in naturalia ⁊ ſupernatura/
lia/aut non/cognoſcendo an ⁊ quomodo in primo
inſtāti potuerit ſimul plura intelligere que habent
per plures ſpecies apud eius intellectum repreſen/
tari/vel ſub diuerſo etiam lumine cognoſci. ⁊ que
4ª. ſit ratio diuerſitatis ſi diuerſitas inter hec inuenit̄
ex ratione diſtantie vel menſure. ¶ Pro cuius ple/
niori noticia ſciendum eſt quarto/ ꝙ hoc eſt cōe an/
gelo ⁊ homini ꝙ non poteſt ſimul plura intelligere
vt plura ſunt ⁊ pluribus ſpeciebꝰ repreſentabilia:
ſed non inconuenit hominem aut angelum intelli/
gere plura ſimul vt vnuȝ/ ſi ſic apprehendātur etiā
per diuerſas ſpecies diuerſiſqȝ luminibus vt ad in
uicem habitudinem habent. Contingit autem ho/
minem tali modo plura cognoſcere tam prima ope
ratione intellectus/puta cum relationem apprehē/
dit vel aliud tale cuius ratio claudat extraneum.
q̄z ſcd̄a dum cōponendo vel diuidendo rē vnā alte/
ri attribuit vel ab ea remouet. q̄z etiā tertia/eo ꝙ ſi
mul principia cognoſcat ⁊ concluſionem / dicente
Philoſopho p° poſte. ꝙ ſimul inducens. ſ. minorē
cognouit/ſupple concluſionem cum ea ⁊ cum maio
ri. Compoſitio autem ⁊ diuiſio non poteſt vſu perfi
ci ſpeciei vnius/⁊ minus ipſe diſcurſus. Alioquin
per ſpeciem intelligibilem hominis contigeret re/
preſentari aſinum/de quo per ſilogiſmum poteſt cō
cludi ſpecifica diſtinctio ab homine. Oportet igitur
ꝙ ſicut conceptus eſt vnicus quadam compoſitio/
nis ſiue diſcurſus vnitate. ita etiam plures ſpecies
poſſint actu informare intellectū prout aliquo mo
do ad inuicem vnire conueniunt. Et tunc intelle/
ctus pluribus terminis non penitus diſperatis ſed
ſubordinatis optime terminabitur non minus q̄z
poſſit linea pluribus terminari punctis ſubordina/
tis/puta proprio qui intrinſecus eſt/ ⁊ pluribus di/
uerſarum linearum illam extrinſece tangentium.

Angelus autem licet non componat aut diuidat
vel diſcurrat:ſimul tamen cognoſcit compoſite rei
rationē:vel que plura claudat ⁊ diſtinctiſſima:ſim
pliciterqȝ ⁊ vnire videt predicatuȝ in ſubiecto ⁊ cō
cluſionem in principijs / in quibus aliqua pariter
adunantur/que non niſi diuerſis ſpeciebus etiam
apud intellectum illius poſſunt repreſentari. Po/
teſt igitur ſpeciebus ſubordinatis actu ſimul intel
lectus angelicꝰ informari. Si. n. per vnicam ſpeciē
poſſet angelus cognoſcere quecūqȝ ad nāȝ p° repre/
ſentatam habitudinē habent:iā oīa poſſent per vni
cā illam ſpeciē ab eo q̄ditatiue cognoſci. Nihil eſt
enim quod non ab illa natura ſignificari poſſit ⁊
predicari diſtinctum. Et talem diſtinctionem pōt
intellectus cognoſcere/non niſi cognoſcendo ſimul
extrema:⁊ ita ſuperflueret multitudo ſpecieꝝ in in
tellectu ne dum angelico/verum etiam noſtro. Vn/
de quod alicubi. s. Tho. dicit non poſſe angelum ſi/
mul cognoſcere niſi que vna ſpecie poſſunt repreſen
tari. verum eſt vtiqȝ. Sed vnitas hec non ſimplici/
ter ſemper ſed aggregatione etiā ſubordinationeqȝ
quandoqȝ capienda eſt. ¶ Sciendum eſt autem 5° 5ª.
ꝙ minus diſtant ea que ſpeciebus diuerſis ſecundū
ſe ſumptis ⁊ diſparate repreſentātur/ q̄z diſtent illa
que vna ſpecie ſimplici ⁊ altera veluti compoſita
ſubordinationeqȝ tantum vna/repreſentantur vel
cognoſcuntur: cum hec claudat priorem etiam re/
rum ipſarum que ſpeciebus diſtinctis repreſentan/
tur diſtinctionem. tum etiam quia ceteris paribus
magis diſtat ſimplex a compoſito/ q̄z a ſimplici. Si/
cut ergo naturale cognoſcitur eſſe cuicunqȝ creato
intellectui vt nō ſimul ſed ſeorſuȝ diſtincteve cogno
ſcat ea que diuerſis ſpeciebus ſimplicibus repreſen/
tantur vt. s. mōſtratū eſt ex ſctī Tho. doctrina/ impoſ
ſibile erit aliquem intellectū ſimul vti ſimplici ſpe/
cie ſeorſum ſumpta/⁊ quauis alia q̄ modo predicto
compoſita ſit. ita ꝙ ſi debeat ambobus vti/ neceſſa/
rio per vnā ex his in vno inſtāti vel tempore cogno
ſcet/⁊ per aliā in alio. Ergo ſi inter hec cognita/eſt
naturalis ordo prioritatis vnius ad aliud: illud qd̄
eſt prius naturaliter alio/ cognoſcetur in priori in/
ſtāti vel tēpore/⁊ illud aliud in ſequēti. Simplicia
autem ſunt naturaliter priora compoſitis. Ergo ſi
non pn̄t hec duo ſimul intelligi/ſequit̄ ꝙ ſimplicia
prius tempore cognoſcent̄ q̄z cōpoſita. Eſt autē nā/
lis hic ordo cognitionis vt ſimplicia ꝓcognoſcant̄
compoſitis/remqȝ prius conſideret ſm ea que ad
ipſam ptinent q̄z prout ad alia relationē hȝ. Sicut
eſt etiam hec ex parte reruȝ ipſaruȝ naturalis prio/
ritas. ita vt ideo ēt priora cadāt ſub cognitione ꝓ/
ut in ſe cōſiderant̄ prius q̄z vt ad alia ordinant̄. Et
ꝙ prioritas hec in eo ſit rationis tantuȝ/ vnitas ſpe
ciei cā eſt cum infinita cognoſcēdi virtute. Vbi er/
go tā cognoſcitiua virtus q̄z ſpecierū multitudo fi/
nita eſt/prius etiā tempore intellectus vtet̄ ſpē ſim/
plici qua rem in ſe cognoſcat/ q̄z quacunqȝ compo/
ſita cognoſcat eandē per habitudineȝ ad extranea.
Hac igitur deductione notum ſit ꝙ non potuit an
gelus in queuis nālia ferri in p° inſtanti/niſi ꝑ ſim/
plicē ſpeciem. ⁊ pn̄r nō in plura diuerſis ſpeciebus
apta repreſentari vt vnū ēt ꝑfectio alterius eſt ſm
nām. Sed tali ſpē cōpoſita potuit in ſcd̄o ⁊ alijs in
ſtantibus vti. Et ſi diſtantia ſm ſpeciem impediuit
ſimultatem

ſimultatem cognitionis pluriuȝ in primo inſtanti/
vt dictū eſt. multo magis diſtantia ſȝ lumina. vt ex
hoc optime ſaluetur intentū/ꝙ vȝ non potuerit an/
gelus in primo inſtanti motus in naturalia ſua/mo
Ad pri/ ueri etiā in ſupernaturalia/quantūcunqȝ perfectio
mam ob nes ſint he naturaliū. ¶ Et ſm hanc viā ad obiectio
iectionē nes reſpondendo/negatur ad primā maior propoſi/
tio. Nec eſt eadē ratio ꝙ aliqua poſſint in aliquo ſi/
mul eſſe habitualiter ⁊ actualiter. Quod quidē in
ſpeciebus intelligibilibus q̄ ſimul in intellectu eſſe
poſſunt in habitu/nō autē in actu/optime compro/
Ad ſecū batur. ¶ Ad ſecundā dicitur ꝙ maior veritatē ha/
dam. bet/niſi requiratur diuerſitas luminū/ ⁊ naturalis
ordo prioritatis vnius cognoſcibilis ad aliud in pri
Ad ter/ mo inſtanti. vt in propoſito accidit. ¶ Ad tertiam
tiam. patet ex dictis. Nō eſt enim eadē ratio de primo in
ſtanti ⁊ alijs. vt deductum eſt.

Determinatio facta ſm tertiā viā ab obie ctione duplici defenditur. Cap. IX.

5ª. Contra tertiam viam. P°. Sed contra hanc determinationē arguitur in/
fringendo primo illud ex quo pendet om/
ne robur eius. Quū enim dicitur in 5° notando ꝙ
magis diſtat ſimplex ſpēs a compoſita q̄z ſimplex a
ſimplici. Verum eſt ſi cōpoſita non contineat illam
ſimplicē. Sed hoc non eſt ad propoſitū. Si vero cō/
poſita contineat illā ſimplicē/non magis diſtat ne/
ceſſario in ratione cognoſcibilis/ ſed minus quan/
doqȝ vel eque. Puta ſit ſimplex ſpecies a. compoſi
ta vero. a. b. Si ſm compoſitā principalius cogno/
ſcatur a. q̄z b. tunc minus diſtat in ratione cognoſci
bilis a. ab a. b. q̄z a. ab ipſo b. q: hec ſecunda diſtan/
tia attendit̄ ſm cognitionem principaleȝ vtriuſqȝ.
prima vero ſm principalē a. ſimplicis/⁊ minus prin
cipalem ipſius b. Cum ipſo enim a. principaliter co
gnito/nullam habet diſtantiā. Si vero b. in tali cō/
poſitione cognoſcatur principaliter / tunc eſt equa
diſtantia. Et cum arguitur vltra. Si eque diſtant/
tunc ſimplex precedit tempore in cognitione. cōce/
ditur cum ſua ꝓbatione. ſed non eſt ad propoſitum.
q: ſupernaturalia ponunt̄ ab angelo cognita ſimul
cum naturalibus in primo inſtāti minus principa/
liter ⁊ vt perfectiōes nature angelice: qd̄ poteſt eſſe/
q: non ſolum nō magis ſed minus etiā diſtant ſic cō
poſita a ſolis naturalibus q̄z que diuerſis ſpeciebus
cognoſcunt̄. Sctūs Tho. aūt in ꝓdicto arᵗᵒ intendit
de diſtantibus cognoſcibilibus per diuerſas ſpecies
vt principalr̄ cognitis. Sic enim impoſſibile eſt ta/
lia plura ſimul intelligere. Et a maiori ea etiaȝ que
per diuerſa lumina cognoſcunt̄/non pn̄t hoc modo
ſimul cognoſci. Secus ſi vnū cognoſceret̄ principa/
liter/aliud aūt ex conſequenti. Sicut ſi in ſilogiſmo
2°. maior eſſet naturalis/⁊ minor ſidei/aut econuerſo.
¶ Scd̄o contra eandē viam arguitur. q: ſi ratio ꝓ
cederet ſequeret̄ a pari. ꝙ b. non poſſet ſimul cogno
ſci cum habitudine ad a. ſiue principalr̄ ſiue nō. Cu
ius tamen oppoſitū conceditur factū circa ſuperna
turalr̄ cognita ab angelis ſimul cuȝ naturalibus in
ſcd̄o inſtanti. Tunc. n. ꝓcedit̄ ꝙ vtraqȝ ſimul cogno/
uerūt: ⁊ vtraqȝ ſimul moti ſunt. Patet aūt manife/
ſte ſequela ſi vnūquodqȝ prius in ſe q̄z in ordine ad
Ad pᵐ. aliud naturalr̄ cognoſcit̄. ¶ Sed ad hec motiua re/
ſpondendo/dicit̄ ad primum ꝙ compoſitū habet ra

tionem cognoſcibilis nō ſolum propter aliā parteȝ
prius notā/puta a. b. propter b. ſed etiaȝ propter ſe/
ipſum: ⁊ propter primā etiam parteȝ alio modo no/
taȝ: q: vȝ cognoſcit̄ ꝑ habitudinē ad aliud quo mo
do prius nō erat nota. Primo. n. a. notū q̄dem erat
ſm ſe. in cōpōne vero aſſumptū cum b. cognoſcit̄ in
ordine ad b. Minor eſt ergo diuerſitas ī rōne cogno
ſcibilis ipſius ſimplicis a. ab ipſo ſimplici b. q̄z ipſiꝰ
ſimplicis a. ab ipſo cōpoſito ex a. ⁊ b. Quādoquidē
multe ſunt cōſideratiōes ⁊ rōnes cognoſcibilitatis
in ipſo a. b. cōpoſito que non erant in b. ſimplici. tā
etſi principaliter b. ſm ſe cognoſcat̄/ ⁊ non pricipa/
liter in cōpoſito. Eſt. n. in ipſo a. b. cōpoſito rō ipſiꝰ
totius cōpoſiti/⁊ ratio partium/non ſolū ſm ſe/ſeu
quo ad ſibi ꝓpria/ſed etiā in ordine adinuiceȝ/que
rationes cognoſcibiles nō ſunt in ſimplici ſm ſe cō/
ſiderato. Vnde pȝ robur ratiōis adhuc firmiter pre
ualere. Si. n. propter diſtantiā ſimplicis a ſimplici
nō poſſunt ſimul cognoſci ſm ſe/ſed exigunt diuer/
ſos actus/ſicut etiā cognoſcuntur per diuerſas ſpe
cies: multo magis diſtantia ſimplicis a cōpoſito im/
pediet ſimultatē cognitionis etiam ſi non interue
niat diuerſitas ſpecierū/quando interuenit diſtan/
tia luminū que maior eſt. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ ſufficit Ad 2ᵐ.
ꝙ cognoſcibile ſimplex ſit precognituȝ vel ſm ſe vel
incōpoſitione. ita ꝙ nō principaliter cognoſcat̄ in
ea/anteq̄z pricipaliter cognoſcatur in eadē pro alio
inſtanti ſi ſit ſupernaturale vt in propoſito. Licet
enim angeli quicquid cognoſcūt/perfecte ſimul co/
gnoſcant naturaliter/ gratuitorum etiam cognitio
in eis recipiatur ſm modum nature eorum. nihilo/
minus q: diuerſa non pn̄t ſimul cognoſcere/ſiue ꝓ/
pter pluralitatem ſpecierū/ ſiue propter diuerſitatē
luminum/vt dictuȝ eſt. non inconuenit prius ab eis
cognoſci res aliqua in ordine ad aliud tantū ⁊ mi/
nus principaliter/⁊ poſtmodū principaliter ⁊ in ſe:
⁊ hoc propter ordinem luminis ad lumen/vt prior
cognitio ſit ſm participationē aliquā luminis illiꝰ
quo ex ſui nā talis intellectus aliqualr̄ illuſtrat̄ ſup
naturalr̄/anteq̄z eo plenius perfundat̄ ſm actualē
conſiderationē: eo ꝙ ordo nature ſic exigat vt priꝰ
illuſtret̄ cōnaturali ꝑfecte. Et ſic fuit in ꝓpoſito.

Quarta opinio proponitur & iuxta eam tribus ſuprapoſitis obiectionibus reſpon/ detur. Cap. X

Veruntamen quartus eſt etiā modus re/
ſpondendi principalibꝰ ob
iectionibꝰ factis: qui innititur doctrine. s. Tho. 7°.
quodlibȝ ar. 2°. vbi docet ꝙ plura ſic poſſunt ſimul
cognoſci ꝙ vnū cognoſcatur pricipaliter/ aliud ex
cōſequenti. Quod cōtingit vel q: cognoſcunt̄ per
vnam ſpeciē que repreſentat principalr̄ vnum/ſe/
cundario aliud: vt eſſentia diuina que pricipaliter
repreſentat deū/ſcd̄ario cetera. Vel q: īter cognita
vt vnum/intentio cognoſcētis eſt principaliter ad
vnū. ſecundario ad alia. ita ꝙ habetur a. s. Tho. ꝙ
plura ꝑ diuerſas etiā ſpecies repreſentata/poſſunt
ſimul ꝓdicto modo cognoſci. ⁊ eadē ratione cogno/
ſcibilia ꝑ diuerſa lumina. Dicenduȝ eſt igitur ꝙ. s.
Tho. in illo articulo tenet ꝙ naturalia ⁊ supernatu
ralia non potuerunt in primo inſtanti ab angelo ſi/
ſimul cognoſci / aut in ea ſimul moueri vt prin/

cipaliter cognita/⁊ vt in vltimum finē. ſed primo moti ſunt in finem ſuum naturalem principaliter: in ſpiritualia vero potuerunt moueri tunc ſimul vt ſunt perfectiones nature. In ſecundo vero inſtanti moti ſunt boni principaliter in vltimū finē ſuper/ naturalē/in quē ſe ⁊ oīa ſua principalr ordinarūt.

Ad pᵐ obiectionem. ¶ Et ſm hanc viam reſpondendo ad illas obiectio/ nes dicendum eſt ad primā (ſicut etiā ſm aliam viā dictū eſt) ꝙ maior eſt falſa. Gratia enim ⁊ lumē ſu/ pernaturale fuerunt in angelis in primo inſtanti/ non vt tunc per ea mouerent in ſupernaturalia pn/ cipaliter/ſed vt haberent ea quibus in ſecundo in/ ſtanti ſic poſſent in illa ferri ad acquirendā ſuam vl timam felicitatē. Negat̄ ēt minor ꝙ .ſ. fuerint ſimul in angelo inquantū ſunt principia actuū/quo mō ꝓportionē hñt ad inuicē. ſecus ſm eorū ſubſtantiā.

Ad 2ᵃᵐ. ¶ Ad ſcđam dicit̄ ꝙ vnitas ſpeciei non pōt conce/ dere id qđ negat in propoſito naturalis ordinis a ſu pernaturali diſtantia/diuerſitas luminū/⁊ habitu/ do imperfecti motus ad perfectū ex ſtatu naturali proueniens angelorū in pᵒ inſtanti. vt oſtenſum eſt.

Ad 3ᵃᵐ. ¶ Ad tertiam dicit̄ ꝙ non eodē modo fertur ange/ lus in ſupernaturalia in primo ⁊ ſcđo inſtanti: quia in primo fertur in ea ſcđario/in ſecundo principalr bonus. Nō q̄a malus non fecit/peccauit. Nō incō/ uenit autē illo modo ſimul in naturalia ⁊ ſuperna/ turalia poſſe ferri. vt dictum eſt.

Predictæ due extreme opiniones a dupli ci defenduntur obiectione, ſimul ac ſecū/ da via conciliatur. Cap. XI.

Prima obiectio. Sed contra hanc viam ſimul ⁊ precedentem du plex videtur obiectio militare. Prima q/ dem q: ponēdo ꝙ poſſint angeli ſimul plura per di/ uerſas etiā ſpecies intelligere/videt̄ poni compoſi/ tio ⁊ diuiſio in intellectu angelico. Nō enim inordi/ nate ſunt ſimul in eodē tales ſpecies/ſed ſm ꝙ repre ſentatum per vnā/deſignatur attribui alteri vel ab altero remoueri. quod eſt componere vel diuidere.

Cōfirmatio. ¶ Et confirmat̄. q: .s. Tho. pᵃ. q. 14. ar. 14. negat cō/ poſitionē ⁊ diuiſionem in intellectu diuino ex hoc ꝙ non intelligit q̄ poſſunt alicui attribui vel ab eo remoueri per plures ſpēs ſed per vnicā. ⁊ q. 58. arti. 4ᵒ. hoc idē probat in angelo inueniri: q: cognito ali quo primo/ſtatim cognoſcit omnia q̄ de eo poſſunt affirmatiue vel negatiue ꝑdicari. Tale autē primū

2ᵒ. ſubiectū cognoſcitur per vnicā ſpēm. ¶ Scđa obie/ ctio eſt/ꝙ he due vie reſpondendi inferunt .s. Tho. fuiſſe diminutū in illo 4ᵒ. artiᵒ. 16ᵉ. q. de Ma. allega to. eo ꝙ ibi nihil horum affert ad euadendas predi/ ctas obiectiones/que vnicuiq; vel modicū erudito poterant occurrere: ⁊ ex q̄bus tot preclara ingenia laborarunt/vt illius articuli proceſſum ſaluarent. quod etiā eorum quidā ſe poſſe facere deſperarunt/ niſi ſuppoſita vna falſitate in via ſcti Thome. quā vbiq; reprobat/ ꝙ vꝫ angeli nō ſint creati in grā.

Ad pᵃᵐ. ¶ Sed ad primā harū obiectionū reſpondet̄ ꝙ ad compoſitionē ⁊ diuiſionē intellectus nō ſufficit plu/ ra ſimul etiam ordinate ⁊ vt vnum cognoſcere per plures ſpecies/ ſed requirit̄ ēt ꝙ prius tēpore co/ gnoſcatur ſubiectum/⁊ poſtea fiat compoſitio cum predicato. Et quia 2ᵐ deeſt angelis eo ꝙ ſtatim co/ gnito ſubiecto cognoſcunt quicquid ei attribui po/ teſt affirmatiue vel negatiue / ſiue per eandem ſiue per aliam vel alias ſpecies: ideo in predicto quarto articulo concludit ſanctus Thomas ꝙ non compo nunt. Et quia vtrunq; deeſt deo / ideo in predicto articu. 14. ex negatione primi que negationem ſe/ cundi requiſiri includit/concluditur ꝙ deus non componit. Si enim non intelligit plura per plures ſpecies/ſed per vnicā omnia/non poteſt prius vnū ⁊ poſtea aliud per illam cognoſcere: cum ea dicātur ſimul cognoſci que per vnicā ſpeciem cognoſcunt̄: maxime a deo qui vnico intuitu penetrat vniuerſa. vt habetur ex ſancto Tho. eadem q. 14. ar. 7. ⁊ de an gelis etiam/eadem q. 58. ar. 2ᵒ. ⁊ oppoſitum in no/ bis probat per oppoſitum q. 85. ar. 4ᵒ.

Ad confirmationem. ¶ Et ſic patet ad confirmationem.

Ad 2ᵃᵐ. ¶ Ad ſecundam vero obiectio nē reſpondetur ꝙ ſanctus Tho. Ma. q. 16. ar. 4ᵒ. non pertractabat a propoſito an angelus poſſet ſi/ mul aut non ſimul plura cognoſcere ⁊ quomodo. Sed principale propoſitum eius ibi erat oſtendere ꝙ non potuit peccare in primo inſtanti. Ad quod inducendum aſſumpſit pro principio concluſionē alibi probatam atq; diſcuſſam. ⁊ conſequenter du/ bitationes que circa talē concluſionem occurrunt non erant ibi ſoluende vel inducende. Sed ad locū vbi diſcutitur talis queſtio debent legentes recur/ rere. ⁊ inuenient ſolutionem. ſicut patet in funda/ mento quarte vie quod ſumitur ex allegato quod/ liber. 7ᵒ. art. 2ᵒ. Fundamentū tamen tertie vie ha/ betur in eodē quarto articulo. ſi bene inſpiciatur. Non enim diſtant magis naturalia a ſupernatura/ libus q̄ naturalia abinuicem ſecundū ſpecierum differentiam. vt ſupra deductum eſt. ſed ſolum ſe/ cundū lumina. Alias nullo modo differrēt. Quod autem aliqui doctores in exponendo illum articu/ lum quartū errauerint/non iudico inconueniens conſiderato ꝙ homines ſunt ⁊ viatores. Vtinam in hoc non defeciſſent. Neq; enim opus fuiſſet me adeo laborare.

Defenſio ſcđe vie. ¶ Ex his patet ꝙ ſi auctores ſecun/ de opinionis reprobate intendāt cōformiter loqui ad ea que dicuntur ſecundum quartam viam / non

Ad pᵐ eius impugnationem. aberrant. Et tunc ad primam impugnationem cō/ tra illam opinionem dicitur ꝙ ſanctus Tho. inten dit in illo quarto articulo allegato ꝙ non potuerūt angeli in ſupernaturalia tendere principaliter in primo inſtanti: ex quo vtiq; ſequitur ꝙ non potue/ rint tunc peccare: non autem intēdit ꝙ non potue rint in ea tunc tendere ſecūdario. Ex hoc enim nō ſequitur ꝙ potuiſſent tunc peccare. Peccatū enī ſicut ⁊ meritum attenditur in principio ſecundū actualem motum in ſupernaturalem finem princi/ paliter: quia oportet ꝙ creatura intellectualis in principio ſui eſſe vel vſus ſui li. ar. ſeipſum ⁊ omnia ſua ordinet in talem finem. Vnde patet ꝙ mouet̄ in illum principaliter: ⁊ in alia non niſi propter il/ lum. Quod ſi non facit cum poſſit/ peccat. Ex hoc ergo ſequitur ꝙ in primo inſtanti peccare angelus non potuit/quia etiam ſic moueri non potuit in vl timum finem.

Ad 2ᵐ. ¶ Ad ſecundā impugnationē patet ex dictis ꝙ alio ⁊ alio mō potuit angelꝰ moueri ſi/ mul in naturalia ⁊ ſupernaturalia in primo ⁊ ſcđo inſtanti. Non enim potuit in primo moueri ſimul in ea/vt in ſupernaturalia moueret̄ principaliter/ ſicut potuit in ſecundo. Et hec erat ratio quare po terat in ſecundo peccare ⁊ non in primo. ⁊ ſic in ſe/ cundo remouebatur ratio impoſſibilitatis peccan/ di que ponebatur in primo. vt dictum eſt.

Argumenta omnia in principio facta ſol uuntur. Cap. XII.

Ad pᵐ. Argumenta vero in pncipio queſtionis īducta/vnico verbo ſoluū/ tur ſm quartā viam. q: vꝫ concedendum eſt qđ cō/ cludunt/qñ intelligatur per ea deduci ꝙ angeli in primo inſtanti habuerunt in ſupnaturalia motum non principaliter/ſed ex p̄nti: modo ſupra declara/ to. Negāda q; eſt omniū deductio ſi velint angelos habuiſſe tunc motū in ſupernaturalia pncipaliter. ¶ Scđm vero tertiam viā reſpondendo ſingulis di citur ad primū ꝙ verbum .s. Tho. verū eſt de perti/ nentibus ad angelū naturaliter/ſeu ſm ordinē na/ turalem/⁊ de cognoſcibilibus naturali lumine/ cu/ iuſmodi nō eſt gratia ⁊ alij ſupernaturales habitus in quibus angelus creatus eſt. Vnde in via .s. Tho. ⁊ ſm dicta eius preſertim pᵃ. q. 63. 3. non inconuenit dicere ꝙ etiā in ſcđo inſtanti mali nō habuerunt cō ſiderationē ſupnaturaliū aut motū in ea. Et hoc ex peruerſa eorū voluntate proceſſit. Q: vero nō potue/ rint talē motū habere in primo. fuit ex naturali eo/ rum ſtatu/⁊ ex naturali ordine motuū in eo. vt de/ ductum eſt.

Ad 2ᵐ. ¶ Ad ſcđm dicendū ꝙ ſicut deus ⁊ na/ tura nihil faciunt fruſtra/ita etiā nihil faciunt inor dinate. Sed omnia in finē ⁊ in actū deducunt ſm ꝙ exigit vniuſcuiuſq; natura. Sicut ergo nō obſtā/ te ꝙ pueri nō poſſint vti gratia ⁊ habitibꝰ virtutū ſtatim poſt baptiſmū/ deus nihilominus infundit eos/ita cōtulit angelis in primo inſtanti principia motus in ſupnaturalia: in quē tamen motū pro tūc prorūpere ꝓpria virtute non poterāt. Neq; fruſtra in ſubſtantijs ſpiritualibus tales habitus infundun tur quibus deo grate ſunt/⁊ ad beatitudinē ſuper/ naturalē diſponunt̄ quaſi filij dei ſupernaturali de/ core fulgētes. Et qđ in pueris facit negatio vſus li. ar./in angelis quo ad propoſitum negauit predicto rum actuū naturalis ordo. vt ſupra declaratum eſt.

Ad 3ᵐ. ¶ Ad tertiū dicitur p̄nt ad predicta ꝙ diabolus in prīo inſtanti fuit plenus ſapiētia: q: habuit omnes habitus tam intellectuales q̄ naturales q̄ etiā ſup naturales. qui ex hoc ꝙ in ſapiētia eminenter cōti/ nētur/naturales quidē in naturali/⁊ ſupernatura/ les in ſupnaturali/nomine ſapiētie ſolius exprimū/ tur. Fuit etiā perfectus decore tam nature ⁊ viriū naturaliū/q̄ gratie ⁊ virtutū/necnō ⁊ habituū vo/ lūtatis/ea plenitudine q̄ poſſibilis erat in illo inſtā/ ti: q: nō niſi in habitu quo ad ſupnaturalia. quibus tamen potiſſime inclinabat̄ ad actum in ſcđo inſtan ti. Propter quā etiā inclinationē ⁊ diſpoſitionē ef/ ficaciſſimā ad ipſas delitias perfectas cōſequendas ſi ſteriſſet/dicit̄ etiā pro tūc in delitijs paradiſi fuiſ/ ſe. Sicut potēs ad vota frui delitijs. dicit̄ viuere in delitijs/etiā ſi actu nō fruatur illis pro aliquo inſtā ti. Poterāt enim mali angeli per theſauros gratie/ charitatis ceterarū q; virtutū. ſibi perfectas para/ diſi delitias imperpetuū vendicare meritis in ſcđo inſtanti/⁊ noluerunt: ⁊ ideo ea etiā que acceperant gratuita dona merito ꝑdiderunt ſimul ac prepara/ tā felicitatē. Pōt etiā diabolꝰ dici in delitiis para/ diſi fuiſſe/propter locū delitiarū ⁊ felicitati aptiſſi/ mum/celum inquam empyreū/in quo cū alijs crea/ tus eſt. Bona inſup naturalia/ſplendida quidē in eis remanſerūt quo ad principia ⁊ habitus natura/ les: ſꝫ nō quo ad actus ⁊ ordinē in finē/ex quo habi tus habet principalr rationē delitioſe perfectionis atq; iucunde. Immo nunc demones de omni etiā naturali ſua operatione triſtitiā reportāt. quod eis non contigit ante peccatū: immo tūc ex eis ſummū gaudiū ⁊ letitiam obtinebant. Et ideo ꝓpter habi/ tus ⁊ actus etiā naturales/perfectoſq; ſm ſe/nō po teſt dici ꝙ ſint nūc in delitiis: ſed potius in ſumma miſeria/reportantes etiam ex bono malum.

¶ Ad quartū patet per idē. Omnia nāq; deſcripta perti/ nere ad diaboli ſupernaturalē perfectionē ante ca/ ſum/eidē non niſi in habitu ⁊ per habitū gratie q̄ſi per eorū fundamentū conueniebāt. Peccando aūt ⁊ cadēdo/ſtatū ammiſit veritatis vite in quo firma batur per gratiā. Et conſequenter non ſeruarunt etiā ſuum principatū quem habebāt ex ipſo ſue gra tie celſo gradu: que certū quoddā pignus eſt celeſtis hereditatis. In qua etiā gratia que eſt fons oīs me/ riti nō perſeuerantes/dicunt̄ etiā in merito nō per/ ſeueraſſe qđ habebant in primo inſtanti. licet imper fectū eſſet. vt. j. dicet̄. ⁊ hec omnia per peccatū am/ miſerunt. Nec eſt neceſſariū ꝙ perſeuerantia in bo/ no/exigat bonū ꝑfuiſſe in actu ſcđo. ſeu quo ad ope/ rationem aliquā meritoriam: ſed ſufficit ꝙ perſtite/ rint in gratia in qua creati fuerunt/nō preſtantes ei obſtaculū per peccatū in ſcđo inſtanti. Sed neq; ve rum eſt/ perſeuerantie nomē ſic actū ſcđm exigere/ vt ſi dormiat homo qui eſt in gratia dei/nō dicatur in gratia eius perſeuerare. Actus etiā ſcđs non ſo/ lum oppoſitū actum ſcđm tollit: ſed principiū etiā illius habituale. Sicut mortale peccatū/ habitum virtutis oppoſite ſimul aufert ⁊ gratiā.

Ad 5ᵐ. ¶ Ad quin tum dicit̄ ꝙ .s. Tho. nō concedit argumentū factū illud abſolute/cū expreſſe in corpore illius q̄ſtionis/ ⁊ in ſolutionibus argumentorū eius/determinaue/ rit oppoſitū illius antecedentis: ſed cōceſſit illud ar gumentū concludere cōtra quandā datam inter ar/ guendū reſpōſionē/quā ipſe nō tenebat/ꝓpterea ꝙ illa ſupponebat angelos in primo inſtanti potuiſſe ferri in ſupnaturalia: ⁊ ꝙ nō potuerint tūc peccare ſupponebat ex hoc eſſe ꝙ neceſſario volebāt bonum in quo creati fuerāt/ea neceſſitate qua qđ eſt dū eſt/ neceſſario eſt. Et ꝙ ſi tūc peccaſſent/neceſſario eadē neceſſitate peccaſſent. Vnde volebat illa reſpōſio ꝙ ante inſtans peccati exigeret̄ aliud inſtans vel tem/ pus in quo deliberare poſſent de opere agēdo in ſe/ quenti recte vel nō recte. Et contra hanc falſam re/ ſponſionē concedit .s. Tho. facta argumēta. Et octa uum quidē ac decimū / reſponſionē hanc deijciunt quantū ad hoc ꝙ ponit ante peccatū preexigi neceſ ſario tempus deliberandi. Nonū verū deijcit eam quantū ad id qđ ſupponebat/angelū inquam in pri mo inſtanti poſſe ſupernaturalia itelligere. Ex hoc deducēs ad impoſſibile etiā ſm reſpondentē/ꝙ vꝫ angelus potuiſſet in primo inſtanti peccare. Quod tamē intelligitur non ſimplr. ſed quantū eſt ex par/ te illius cauſe. Poſita .n. cognitione ſupernaturaliū in primo inſtanti/nihil ꝓhibet ex parte illius cogni

tionis/quin poſſit ſequi peccatū.qꝛ ad peccatū an/
gelorū exigit̃ facultas talis cognitionis.ita ꝙ ea re/
mota nō poteſt ineſſe peccatū. Et ad reſpondenteʒ
illū hoc ſequit̃:cum iam remotū ſit p̄deliberatio/
nem requiri.ex qua ſola putabat reſpōdens euade/
re ꝙ poſſent peccare in primo inſtāti. Abſolute aūt
nō ſequitur ꝙ ſi cognitionē ſupernaturalē habuiſ/
ſet angelus in primo inſtāti/potuiſſet peccare. Pōt
enim illa infuiſſe per dei omnipotentiā ſicut fuit in
chriſto:⁊ nihilominus nō poteſt per illā omnipoten
tiam infuiſſe peccatuʒ. Quia alias ſequeret̃ ꝙ deus
id facere poſſet/ex quo ſequeret̃ illum poſſe auctorē
eſſe peccati. ❡ Poteſt ſcđo ad hoc argumentū facile
reſpōderi ꝙ ex cōceſſione argumenti nō ſequitur ꝙ
cōcedantur premiſſe. Sicut neqʒ ex argumēti nega
tione/negant̃ premiſſe. Prout etiā concedendo vel
negando ꝯñam/non cenſet̃ concedi vel negari añs.
Per hoc ergo ꝙ.s.Tho.in loco allegato dixit.6m.ſ.
argumentū cōcedimus/nō ſequitur ꝙ propter hoc
intendat cōcedere antecedēs/cuius oppoſitū in cor
pore qōnis probauit efficaciſſime. Et iſta ſufficiāt ꝓ
preſenti articulo.

ARTICVLVS. II.

Argumenta quatuor pro parte falſa. vnicum vero pro vera proponitur vt quæſtio reddatur ambigua. Cap. I.

Ueritur ſecundo vtrum ange/
li in primo inſtāti ha/
q buerint motū lib.ar.ſeu motū liberū
reſpectu alicuius obiecti. Et videtur
ꝙ nō. primo. Quia is qui non poteſt
P°. in oppoſita ſm aliquam triū diuerſitatum quas li.
arb.reſpicere docet.s.Th.Ma.q.19.ar.5. Videlicet
boni ⁊ mali.huius ordinabilis in finē ⁊ alterius.vo
liti in a.tēpore/⁊ poſtea noliti in eodē fore/nō habʒ
actum ſeu motū lib.arb. Sed talis erat angelus in
primo inſtāti.ergo ⁊c. Patet maior auctoritate.s.
Tho.ibi. Minor vero pʒ prīo quo ad diuerſitatē bo
ni ⁊ mali.qꝛ non potuit in p° inſtanti habere actuʒ
malū ſeu peccare.hʒ.s.Tho.Ma.vbi ſupra.ar.4°./
⁊ pª.q.63.5./⁊ 2°.d.3.q.2. Ex hoc aūt deducitur ꝙ
neqʒ ſm alias diuerſitates potuerit in oppoſita.qa
nō minus cōpetit angelo libertas ſm primā differē/
tiam q̄ʒ ſm alias.vt elicit̃ a.s.Tho.Ma.vbi ſupra
ar.5°. Ergo ſi prima nō cōuenit ei in primo inſtāti/
nec alie. ❡ Sed forte quis dicet nō eſſe eandē ratio/
Euaſio. nem de diuerſitate īter bonū ⁊ malū ⁊ de alijs. Et h̃
propter naturalē prioritatē boni actus ad malū ex
lib.arb.que prioritas non attendit̃ inter alia obie/
cta.vel inter actū affirmatum ad negatū de eodem.
Impu/gnatio. ❡ Sed contra.tū qꝛ ordo ille prioritatis ⁊ poſterio/
ritatis inter motū angeli in bonū ⁊ in malū/nō con
ueniebat angelo ſolū ex natura angeli:qꝛ cum natu
ra ſemper maneat/ſicut in primo inſtanti. ita ſemp
fuiſſet motus ille in bonū.ſed rōne primi inſtantis.
Sed ex eadē ſtatus primeui cōditione deducit̃ ꝙ li/
cet ex ratione obiectorū ferri poſſet in oppoſita bo/
na/nō potuit tamē pro tunc ferri niſi in illud in qđ
ex ipſa creatione a deo mouebat̃.ergo ⁊c. tum quia
rationabilr̃ deducit̃ ex natura angeli ꝙ in actu ſecū
do cognitionis ⁊ ꝯñr amoris pro cōditione illorum
nobiliſſimo deus angelos creauerit.ergo non erāt li
beri ⁊c. ❡ Scđo. Si angelus in primo inſtanti habe 2°.
re potuit actum lib.arb.ſequitur ꝙ potuit nō velle
quod volebat deus illū velle:qꝛ oppoſitū eius in cu
ius velle creabat illū deus.ergo poterat tunc pecca
re. Nihil.n.aliud eſt peccare niſi volūtati diuine vo
luntarie ſe opponere.ꝯñs autem eſt falſum.ergo ⁊c.
❡ 3°.quia actus lib.arb.diſtinguit̃ contra naturalē. 3°.
vt pʒ ex 2° Phiſi.⁊.9° Metha.ce. Prima autē ope/
ratio volūtatis angelice fuit naturalis.pª.q.63.art.
6.ad 3m.⁊ Malo.q.16.ar.4°.tū qꝛ cū ſit prima/prin/
cipalit̃ attribuit̃ deo vt auctori nature. ergo vt na/
turalis. Prior enim eſt nature ratio q̄ʒ libertatis.
tum qꝛ iudicium intellectus nō poterat eſſe liberū:
cum in primo inſtanti nō ſubeſſet imperio volunta/
tis.eo ꝙ precederet omnē actum volūtatis que pri
mo formaliter libertatē habet in actu ſuo / ⁊ in intel
lectu cauſat ⁊ viribus ſenſitiuis quo ad vſum.ergo
⁊ motus omnis ipſius volūtatis in p° inſtanti fuit
naturalis. ❡ Quarto. Motus ex quo angelus non 4°.
poteſt laudari aut vituperari nō eſt actus lib.arbi.
Talis autē fuit oīs motus angeli in primo inſtanti.
Nam ſi actus fuiſſet malus/nō angelo ſʒ auctori na
ture imputaretur.vt docet.s.Tho.pª.vbi ſupra.er/
go magis ſi fuit bonus.ergo nullus talis actus eius
ꝓ tunc ē liber. ❡ In contrarium ſic arguitur. Om/ Sed con/tra.
nis actus volūtatis ī obiectū a quo agens nō depē/
det in bonitate vel eſſe/eſt actus libe.arbi. Ex hoc
enim vbiqʒ ⁊ ꝓcipue Ma.q.16.ar.5. probat.s.Th.
ꝙ in deo ſit lib.ar.reſpectu creaturaꝝ. Sed aliqua
cognouit angelus ⁊ voluit a quibus nō depēdebat.
puta aliquas creaturas. ergo ⁊c.

Ad veritatem inueſtigandam quinqʒ prelibantur notabilia,ex quibus eliciuntur cōcluſiones cum correlario. Cap. II.

Reſpondetur ꝙ in hac queſtione du/
plex eſt opinio. Capreo/ Deter/minatio
lus.n.tenet angelum in primo inſtanti nō habuiſſe
actum lib.arb.ſed naturalē tantum in bonū. vt ha/
bes 2° d.4.ad argumēta contra quartā ⁊ quintam.
⁊ hoc ꝓpter auctoritates inductas ex.s.Tho. Non
tamen huic opinioni firmiter adheret/ſed cū titu/
batione. Ferrarēſis aūt ſuper 3° contra Gen.c.110.
⁊ Caie.ſuper pª.q.63.ar.6.tenent oppoſitū. Ut igit̃ Notā/
veritas hui9 q̄ſtionis in via ſcti Tho.clare poſſit in
ueſtigari/prenotādū eſt primo ꝙ eodē modo hic ac/
cipimus primū inſtans angeli quo ⁊ in p° articulo.
❡ Scđo premittendū ꝙ angelus in primo inſtāti vl 2°.
tra motū intellectus ⁊ volūtatis in ſe ⁊ deum vt ſue
nature auctorē/habuiſſe cenſendū eſt etiā aliorū co
gnitionē. Eſt enim rōnale ꝙ deus angelos creauerit
perfectos non ſolū in eſſe/ſed etiā ſm opera intelle/
ctus ⁊ volūtatis.quorum principiū formale non ſo
lum ſit eſſentia/ſed etiā aliqua ſpecies intellectua/
lis cōcreata. Quū.n.dei pfecta ſint opera/rōnabile
vr̃ ꝙ eos in actu 2° creauerit ſm actus vtriuſqʒ or/
dinis ſpērū. Quū.n.duos gñales modos cognoſcē/
di angeli habeant/⁊ perfectos deus eos ſm intelle/
ctum

ctum etiam creauerit/ſequit̃ ꝙ in primo inſtanti ha
buerit actualē cognitionem non ſolum ſui ⁊ dei vt
ſue nature principij ⁊ auctoris per eſſentiā ſuam:ſʒ
etiam aliquorū aliorum per aliquā propriam eoruʒ
ſpeciem. Que aūt fuerint illa que primo cognoue/
runt per ſpeciē/pro certo quidē neſcitur:ſed eodem
fundamento videt̃ rationale ꝙ fuerit entiuʒ perfe/
ctiſſimum inter creata cognoſcibilia.vt primus an/
gelus alios oēs cognouerit:vel tot quot pōt ei repre
ſentare vniuerſaliſſima illa ſua ſpecies qua primo
creaturam ſpūalem cognoſcit. Alij vero primū per
propriam eius ſpeciē. Et ſic in ea que actu cognoue
runt tunc etiā ferebant̃ amore/de eoruʒ bono ac di/
gnitate gaudentes ac eorūdem fruentes conſortio.
3°. ❡ Premittendū tertio ꝙ (vt docet egregie.s Tho.
Malo.q.16.5.) ad rationē lib.arbi.ptinet ꝙ in di/
uerſa poſſit. Propter hoc.n.brutoruʒ arbitriū non
eſt liberū:qꝛ non pōt niſi in vnum ad qđ ex natura
determinat̃. Sicut ouis non pōt non fugere lupū vi
ſum. Sed omne agēs per intellectū ⁊ rationē habet
lib.arbi. Eius enim arbitriū cōſequit̃ intellectuʒ ⁊
rationē que ſe habēt ad multa. Diuerſitas aūt per/
tinens ad lib.arbi.pōt attendi tripl'r. Uno mō ſm
differentiā rerum que eligunt̃ propter finem/inquā
tum per lib.arb.pōt quis eligere non ſolū hoc ſed ēt
illud ad conſequendū finem. Et hoc cōuenit li.ar.
per ſe. Unde cōuenit omni/ēt diuino. Pōt .n.deus
ad bonitatē ſuā diuerſas res ⁊ diuerſos rerum ordi
nes ⁊ modos ordinare. Alio mō ſm differentiā bo/
ni ⁊ mali. Sed iſta diuerſitas non per ſe pertinet ad
lib.arb.ſed per accidēs ſe habet ad eā inquantū in/
uenit̃ in natura potenti deficere/⁊ apprehēdere ma
lum ſub rōne boni. Non eſt aūt de rōne alicuius po/
tētie ꝙ deficiat in ſuo actu. ⁊ ideo nihil ꝓhibet fue
niri lib.arb.qđ ita tendit in bonū ꝙ nullo mō poſ/
ſit tendere in malū.vel ex natura ſicut in deo:vel ex
perfectione gratie ſicut in hoībus ⁊ angelis beatis.
Alio modo ſm differentiā mutationis. que quideʒ
non cōſiſtit in hoc ꝙ aliqs diuerſa velit:ſed in hoc ꝙ
illud idem ⁊ in eodē tempore eſſe vel nō eſſe non ve
lit qđ prius volebat/aut econuerſo. Et hec etiaʒ di/
uerſitas nō per ſe pertinet ad rōnē lib.arbi.ſed ac/
cidit ei ſm cōditionem nature mutabilis. Unde cō/
uenit tā hominibus q̄ʒ etiam angelis pro quocūqʒ
ſtatu:non tū ſm quodcūqʒ obiectum. Ex qua etiaʒ
cā īter angelos pugna eſt:qui tū cognita poſtmodū
diuina voluntate/cōcordes ſunt. Hic ergo queritur
an angeli habuerint in primo inſtanti actū lib.arb.
ſm primā ⁊ tertiam diuerſitatē. Qꝛ.n.nō habuerint
actū lib.arb.ſm differentiā boni ⁊ mali/ſed habue/
rint tantūmodo motū in bonū/ita ꝙ peccare non
4°. potuerint/clarū eſt in via ſancti Tho. ❡ Premittē
dum eſt quarto ꝙ actus proprius li.arb.eſt de ipſo
fine/non ſimpl'r ſed vt per media aſſequendo/q̄ pa/
riter vt finē ipſum voluntas refutare poſſit. Contin
git autē voluntatē habere naturalē determinatio/
nem tam circa finem/q̄ʒ circa ea que ſunt ad fineʒ.
Et cū ſic determinat̃/nō habet reſpectu taliū actuʒ
liberum ſed naturalē.eo ꝙ natura determinat̃ ad
vnum. Non pōt autē voluntas habere aliquā taleʒ
determinationē/niſi ſit etiā ad eadē intellectus iti/
dem predeterminatus.vt vʒ apprehendat aliquid
ſub rōne ſui finis ⁊ boni determinate ad qđ alia or/
dinanda ſint / vel ſub ratione boni ſine quo talis fi/
nis haberi nō poteſt. Qđ quidē cōtingit vel ſub lu/
mine naturali de bono ⁊ fine nāli.⁊ ſic angeli natu/
raliter in ſe ⁊ deū vt ſue nature auctorē mouebātur
in primo inſtanti.in eſſe aūt viuere ⁊ intelligere vt
in ea que tali neceſſario cōnectunt̃. Uel ſub lumine
ſupernaturali:⁊ ſic in primo inſtanti nō eſſe motuʒ
angelū in bonum ſupernaturale vt in finē/vel etiā
vt ordinatū in fineʒ ſupernaturalē/probatum eſt in
precedenti articulo. Unde pʒ ꝙ neqʒ voluntas cir/
ca p̄dicta potuit habere liberū actuʒ. Cōtingit aūt
ad vtrūqʒ finem aliqua poſſe nō neceſſario ordina/
ri.⁊ reſpectu horū poteſt voluntas actū habere lib.
arb.qđ an angelis cōtigerit in primo inſtanti nunc
querit̃. Qꝛ autē angeli non potuerint in primo inſtā
ti cōſtituere finem vltimū naturalem in alio q̄ʒ in ſe
⁊ deo p̄dicto modo/patet.qꝛ hic eſt eius ordo natu/
ralis vt alia propter ſe appetat/ſe autē propter deū.
quem ordinē optimum apprehendebat/cū haberet
tunc rectū iudicium maxime circa naturalia/⁊ cō/
ſequenter talē ordinē volebat. Unde patet ꝙ nō po
tuit tunc in aliud/finē ponere/ vt cōtingit homini/
bus in via/vel etiā damnatis. Tota ergo q̄ſtio nūc
verſatur an ſicut angelus habebat in primo inſtan/
ti determinationē circa finē naturalem/ita etiā cir
ca oīa que ad illū finē ordinare tunc poterāt:an cer
te circa aliqua liber eſſet. ❡ Notandū vltimo ꝙ taʒ 5°.
voluntas q̄ʒ intellectus pñt circa aliqua habere de/
terminatione ex ſuppoſitione/circa que tamē quia
non habent determinationē abſolutaʒ ⁊ ex natura
rei/nō habent circa ea ꝓpter hoc actū nō liberum.
❡ Ut igit̃ hoc dubiuʒ abſoluatur/ac circa predicta
oīa/veritas habeat̃ aperta.ponēde ſunt due ꝯcluſio
nes cū vno correlario. Prima igit̃ cōcluſio talis eſt. pª ꝯ°.
❡ Motus quem in primo inſtanti angelus habuit
in ſe ⁊ in deum vt auctorem ſue nature finemqʒ
naturalē/necnon in ea que tali fini neceſſario ſunt
connexa/nō fuit actus lib.arb. Secunda.
❡ Motus angeli in alia a predictis / fuit tūc deter/ 2ª ꝯ°.
minatus ⁊ neceſſarius ex ſuppoſitione preſentialita
tis/⁊ diuine pro tunc cauſalitatis. non autem abſo
lute. Correlarium.
❡ Angeli in primo inſtanti ſui eſſe habuerunt ali/ Correla/rium.
quem actum lib.arb.

Probantur concluſiones ſecundū ſingulas partes earum. Cap. III

Probatur autē prima concluſio. Primo Probat̃ pª cōclu/ſio.ꝓmo quo ad ꝓ/maʒ par/tem.
quo ad motuʒ intellectus in ſe/
ipſum angelum. Nam intellectus informatus natu/
raliter ⁊ vltimate aliqua ſpē/naturalr̃ etiam ⁊ non
libere fert̃ in obiectum per talē ſpecieʒ naturaliter
repreſentatum.vt pʒ ex terminis. Sed intellectus
angeli reſpectu ipſiuſmet angeli / eſt huiuſmodi.er/
go ⁊c. Probat̃ autē minor. Nam intelligens ſeipm̄
per eſſentiā ſuam/eſt naturaliter informatus ſpecie
naturaliter repreſentante ſeipſum. Talis autem eſt
angelus. vt probatur pª.q.56.1. ergo ⁊c. Maior ex
hoc patet ꝙ ad actualem conſiderationem intelle/
ctus exigitur ꝙ intellectus habeat intellectualem
ſpeciem ipſum actualiter informantem. Et ſi ta/
lis informatio fuerit naturalis / tunc motus talis
intellectus in actu intelligibile per illam ſpeciem/

pariter naturalis erit. Sic eſt aūt in propoſito. Eſt enim angelus ex natura ſua ꝑ ſe intellectualis/cuʒ ſit a materia ſeparat⁹: ⁊ ſub hac ratione ſemper eſt intellectui ſuo preſens: quia hec ratio eſt ſua quiditas ⁊ eſſentia que a ſuo intellectu ſeparari non poteſt cū ſit eius ſubiectū ⁊ principium/dans ei omnē intelligendi virtutem. ⁊ ꝯn̄r magis etiam eſt ei vnita in eſſe intellectuali/ q̄ʒ quecunq̄ʒ alia ſpecies intellectualis actualiter intellectū informās. vt elicitur a. s. Th. 1ª. q. 16. ar. 4^{m}/ Pri. q. 8. ar. 6. c/7^{m}/2°. d. 11. q. 2. 3. 4^{m}. Patet igit̄ ꝙ nō libere ſed naturali motu ferebat̄ angelus in ſeipſum in primo inſtāti per intellectū. ¶ Scḋo probatur concluſio quo ad

Probatur ſcḋa pars cōcluſiōis.

motum intellectus angeli in deum. Nam intellect⁹ informatus ſimilitudine naturali repreſentate deū/ naturaliter etiam ⁊ nō libere cognoſcit deum. Sed angelus in primo inſtanti habuit talē intellectū. ergo ⁊c. Patet maior ex ſe. Minor vero probat̄ premiſſo ꝙ per effectuʒ cognoſcimus cauſaʒ ēt inadequatā quantū ad ſi eſt ⁊ quia eſt. Angelus autē eſt effect⁹ dei. Tūc ſic. Tāta neceſſitate cognoſcit̄ deus ab angelo quāta angel⁹ cognoſcit ſeipſum. nō tn̄ ita ꝑfecte. q: ꝑ ſui cognitionē q̄ditiuā nō cognoſcit deū quiditiue/ſed ſolum quia eſt. vt docet. s. Tho. 1ª q. 56. 3/⁊ 3° contra cap°. 41. 49. Cū ergo ſeipſum angelus naturaliter ⁊ nō libere/nō ſolum in primo inſtāti ſed ſemper cognoſcat. Sequitur ꝙ ēt deum nō libere ſed naturaliter per ſeipſuʒ ſemper cognoſcat. ⁊ hoc vt principium ⁊ auctorē ſue nature/⁊ vt vltimum finem ſui boni naturalis. vt ſupra dictum eſt. ¶ Ex his etiā pariter deducit̄ ꝯcluſio quo ad motuʒ

Probatur tertia pars concluſionis.

voluntatis angelice tā in ſe q̄ʒ in ipſum deum. Arguitur autē ſic. Omne bonū actu cognitū vt ſuum proprium bonū/⁊ etiam bonum vt a quo dependet in eſſe cognoſcens/neceſſario ⁊ naturaliter amat̄. Sed angelus nō ſolū in primo inſtāti ſed ſemper neceſſario cognoſcit ſeipſuʒ in rōne ſui maxime ꝓpriȷ̈ boni: deum vero per ſe vt bonū ſine quo nec eſſe nec bonitatē aliquaʒ habere poteſt. Cognoſcit. n. ipſum ſub ratione vltimi finis ⁊ primi principȷ̈ ſui/a quo totū eſſe ⁊ omnem bonitateʒ habitam ⁊ habere poſſibilem ſm ꝙ continet vtriuſq̄ʒ eſſe rōneʒ habet vel habere poteſt. ergo motus amoris in ſe ⁊ deuʒ eſt naturalis ⁊ nullo modo liber. Per eadē rationē deducitur ꝙ angelus in primo inſtanti habuit naturalē motum voluntatis in ea ſine quibus nō poterat habere propriā bonitatem/ puta eſſe viuere/⁊ intelligere. Tunc enim rectum rerū ordinem optime cognoſcebat/ ſicut ⁊ nunc cognoſcit. Quia etiam in primo inſtanti erat perfectus ſm cognitionē/⁊ maxime per propriā eſſentiam. ergo ⁊c. Et ſic patet tota prima cōcluſio. ¶ Nunc autē probat̄ ſecunda. p°

Probatur ſcḋa cōcluſio quo ad p^{am} ꝑtē.

quo ad primā partem ſic. Quod eſt/dū eſt/neceſſario eſt/neceſſitate ſuppoſitionis. ⁊ quod a deo creat̄ duʒ creatur/neceſſario eſt. quia creatio terminatur ad eſſe. ⁊ ſimul eſt creari ⁊ creatum eſſe/cuʒ ſit actio indiuiſibilis. Sed angeli fuerunt creati a deo in cognitione ⁊ amore aliorū etiā a ſe ⁊ ipſo deo. vt ſupra rationabiliter eſt deductū. ergo in inſtanti creationis quod eſt primū inſtās eſſe angelici habuerūt

Probatur ſcḋa pars.

motum tā intellectus q̄ʒ voluntatis in predicta neceſſario ex ſuppoſitione. vt dictum eſt. ¶ Secunda vero pars concluſionis huius ſic probat̄. Motus in ea a quibus angeli nō dependent/nō eſt eis naturalis aut neceſſarius abſolute. vt de ſe patet. Sed ab alȷ̈s a ſe ⁊ deo/angeli non dependent. vt clarū ſuppono in via. s. Tho. Dependēt enim a propria quiditate vt cauſa formali/⁊ ab intrinſecis perfectionibus ſine quibus eſſe non poſſunt. A deo autem ſolo vt a cauſa efficiente/finali/⁊ exemplari. ergo ⁊c.

Confirmatio.

¶ Et confirmat̄/quia cognoſcēs aliqua per ſpecies quaruʒ vſus nō eſt angelo naturalis ſed mere liber/ nō mouetur naturaliter in ea per intellectū/⁊ conſequenter neq̄ʒ per voluntatem. Sed angelus reſpectu aliorum a ſe ⁊ deo/eſt huiuſmodi. ergo mouetur in talia mere libere.

Probatur ac multipliciter cōfirmatur præmiſſum corrolarium quo dubium abſoluatur. Cap. IIII.

Probatur corrolariū.

Nunc ſupereſt probare corrolariū. pro quo ſic arguitur. Angeli qui ſic mouentur in aliqua ꝙ poſſunt etiam abſolute in illa nō moueri/ vel moueri in alia per intellectum ⁊ voluntatē/habent in ea motum li. ar. vt patet ex tertio notando ſupra. Sed in primo inſtanti poterant angeli abſolute nō moueri in alia a ſe ⁊ deo: poterant etiā non moueri in ea in q̄ mouebant̄ ſed in alia: cū non neceſſario abſolute ſed ex ſuppoſitione tantū in ea mouentur. vt probatū eſt in ſecūda ꝯcluſione. ergo ⁊c.

Cōfirmatio: p^{a}.

¶ Et cōfirmat̄ corrolarium hoc auctoritate ſancti Tho. Hoc eniʒ ipſe primo docet expreſſe. 1ª. q. 16. 4. vbi reprobat opinionē dicentiuʒ angelos ideo nō potuiſſe peccare in primo inſtanti/quia egebant ad electionem ſine qua nō eſt peccatū/ deliberatione q̄ non poteſt eſſe in momento. Dicit enim. s. Tho. ꝙ angeli abſq̄ʒ preuio cōſilio ⁊ deliberatione poſſunt eligere. cū non diſcurrant. Et ob hoc in primo inſtāti potuerunt habere electionem que eſt actus li. ar. ¶ Quā etiam electionem eos habuiſſe ponit ibidē expreſſe. ¶ Idē patet ex p^{a}. q. 63. 5. c. vbi probat angelos in primo inſtanti nō potuiſſe peccare/ q: peccatum eorum retorqueret̄ in deum. ⁊ 1ª. vbi ſupra quia non poterāt tunc ferri in ſupernaturalia. que probationes eſſent ſuperflue. Nam vnico potuiſſet expedire ſe verbo dicens. ideo angelū non potuiſſe in primo inſtanti peccare/ quia non potuit habere actuʒ li. ar. ſine quo nullū eſt peccatum. vel ſaltem de hac ratione debuerat facere mentionem. cū ergo hoc nō faciat/ſed potius talē vtrobiq̄ʒ rationē reprobet. vt dictum eſt/patet ꝙ ſua intentio eſt angelos pro tunc habuiſſe actū li. ar. ¶ Sed etiam predicto ar. 5. 4^{m}. dicit angelos omnes in primo inſtanti meruiſſe: ⁊ de quocunq̄ʒ merito intēdat (hoc eniʒ infra diſcutiet̄) nullū poteſt eſſe tale meritū vbi nulla eſt libertas. In naturalibus. n. vt ſic/neq̄ʒ mereri quis poteſt neq̄ʒ demereri. ergo ⁊c. ¶ Quod etiam ex determinatione ibidem facta ar. 6°. manifeſtatur/cuʒ ex hoc deducat concluſioneʒ principalem cui adheret vt probabiliori ⁊ ſanctorū dictis magis conſonanti/ꝙ vʒ inter creationeʒ ⁊ lapſum angeli/nulla mora īterceſſerit: que q̄dē deductio nō fuiſſet ſciētifica vel hominis prudentis/ſi antecedēti nō pariter adheſiſſet. In reſponſione etiā ad p^{m}. p^{a}. q. 63. 6. dicit ꝙ diabolus habuit actū li. ar. in bonum. qui per ambulationem ſerpentis ſignificatus fuit. Cum ergo hunc

go hunc

go hunc non habuerit niſi ante peccatum: non potuit hoc eſſe niſi in primo inſtanti: ſiquidem in ſcḋo peccauit ſm. s. Tho. ¶ Sed ⁊ Chriſtum habuiſſe motum lib. arb. in primo ſue conceptionis inſtanti ſupponit. s. Tho. 2°. d. 18. ar. 2./⁊ 3^{a}. q. 34. art. 3. qḋ probauerat articulo precedente per rationes que pariter militant in angelis. quia vʒ eſt agens perfectū/ cuius eſt agere cum primo eſt: ⁊ quia elegit non predeliberando. vt. s̄. dictum eſt. Et hec angeli habent per naturam que Chriſtus habuit per gratiā. ¶ Itē perfectus homo habet vſum lib. arbi. ergo a maiori perfectus angelus. Sed in primo inſtāti erat perfectus. vt patet. ergo ⁊c. Patet igitur propoſitū tam ſm ſe q̄ʒ ſm expreſſam ſancti Tho. intentionem.

Argumenta ſoluuntur a principio pro parte falſa producta. Cap. V.

Ad p^{m}.

Nunc ſoluenda ſunt argumenta. Unde ad primum dicitur ꝙ non eſt eadem ratio de diuerſitate ſm bonum ⁊ malū ⁊ de alȷ̈s/quo ad motum angeli in primo inſtanti. vt patet ex predictis. Neq̄ʒ. s. Tho. in loco allegato vult oppoſitum. Licet enim velit ꝙ lib. arb. creature in via poſſit in diuerſa ſm tres illas diuerſitates: non tamen vult ꝙ angel⁹ eodem modo ſe habeat ad eas in omni inſtanti ſue vie. vt patet diſcurrenti articulum illum. Ordo etiam prioritatis inter actum voluntatis in bonuʒ ⁊ actum voluntatis in malum/eſt alterius rationis ab ordine prioritatis eiuſdem voluntatis actus in obiectum perfectius ⁊ nobilius ad actum eiuſdē in minus perfectum. Eſt enim peraccidens ſi abſolute conſideretur hic ordo/ꝙ voluntas (inquā) prius tēdat in nobilius q̄ʒ in minus nobile/⁊ ꝙ prius eideʒ per intellectum repreſentetur magis nobile. Unde ⁊ apud nos eſt totum oppoſitum cum noſtra cognitio incipiat a ſenſibilibus. Neq̄ʒ enim naturalr̄ motus intellectus aut voluntatis angeloruʒ in minus nobile. preexigit motum eorumdē in magis nobile. Sicut motus eorum in malum naturaliter preexigit eorum motum in bonuʒ. Quum vero probatur ꝙ angelus tunc primo ferebatur in nobilius neceſſario/quia in tali actu illuʒ deus creauit. Patet ꝙ hec neceſſitas non eſt niſi ſuppoſitionis. Et cum dicitur ꝙ hoc fecit deus propter perfectionē nature angelice/concedimus ꝙ perfectior quidem eſt motus voluntatis ⁊ intellectus in magis nobile q̄ʒ in minus: ⁊ propter hoc in maiori perfectione naturam angelicam deus condidit/ q̄ʒ ſi condidiſſet eam in motu reſpectu minus nobilis obiecti. Sed hec maior perfectio eſt accidentalis. nec ex ea depēdet eſſe vel bonitas angeli naturalis. Unde patet ꝙ predicta habitudo motus angeli ad obiectum nobilius/ non tollit libertatem ab actu etiam pro primo inſtanti.

Ad 2^{m}.

Ad ſecundum dicendum ꝙ cum deus moueat vnamquamq̄ʒ creaturam ſm conditionem ſue nature/⁊ conſequenter naturam liberam libere. quantum eſt etiam ex parte mouentis. ſequitur ꝙ hoc quod eſt naturam angelicam in primo inſtanti potuiſſe in oppoſita abſolute/erat a deo vt a cauſa/etiam dum illa pro tunc mouebatur ad vnum determinate. ⁊ conſequenter poſſe in oppoſitum/ non eſt poſſe contra id quod deus vult: ſed poſſe in illud in quod vult deus illum poſſe. Unde non ſequitur ꝙ potuiſſet tūc angelus peccare. Non enim velle dei ſic aſtringit rationalē creaturam ꝙ poſſe facere contra tale velle/inferat poſſe peccare: niſi tale velle dei manifeſtetur per aliqua ſigna. Puta per preceptum vel prohibitionem vel huiuſmodi. Immo ſic quedā vult fieri deus ꝙ ſi per impoſſibile fieret oppoſitum/etiam hoc ipſum fieri oppoſitum ex eius voluntate procederet. Et huiuſmodi ſunt omnes actus indifferentes ad bonum ⁊ malum ſiue ſm ſpeciem ſiue ſm indiuiduum/ quales in angelis erant omnes motus in obiecta a quibus eorum eſſe vel naturalis bonitas non depēdet. Dico autem tales actus fuiſſe indifferentes in primo inſtanti/quantum eſt de ſe ſm meritum vel demeritum.

Ad 3^{m}.

Ad tertium dicendum ꝙ non quocunq̄ʒ modo neq̄ʒ omnis prima operatio angeli/neq̄ʒ omnis habitudo eius ad quodcunq̄ʒ obiectum fuit naturalis. Et cum probatur oppoſituʒ/dicitur ad primam probationem ꝙ ex hoc ꝙ prima operatio angeli attribuitur auctori nature/oportet ꝙ illam determinationem habuerit/ cuius oppoſitum repugneret auctori nature. Talis autem eſt determinatio ad bonum ſm rectitudinem/⁊ ſm determinationem finis naturalis. Et quantum ad hoc verum eſt ꝙ omnis operatio angeli fuit naturalis ī primo inſtanti. Non autem habuit illam determinationem ad vnum cuius oppoſita determinatio poteſt etiaʒ auctori nature conuenire: immo oppoſita indeterminatio eſt illi conueniens ſm ꝙ naturā libere producit: ⁊ per habitudineʒ ad hoc vel illud pariter ex hoc libertati ſubiectā ꝙ a neutro dependeat. vt ſuperius declaratum fuit. Ad ſecundam probationē dicitur ꝙ tale iudicium inerat quidem neceſſario ex ſuppoſitione ꝙ deus illud indiderit angelo. nihilominus quia tale erat/cuius oppoſitū poterat abſolute ſub angeli voluntate cadere. quia potuiſſet angelus abſolute pro tunc etiam iudicare bonum eſſe/non illum angelum/ſed alium actu conſiderare ⁊ amare. eo ꝙ a nullo eoruʒ amans dependeat: ideo ſemper remanet libertas tā in iudicȷ̈ actu q̄ʒ in cōſequenti actu voluntatis.

Ad 4^{m}.

Ad quartum dicitur ꝙ ſi angelus in primo inſtanti peccaſſet/ſic in auctorē nature ſm ſanctum Thomā peccatum eius retorqueretur ꝙ etiaʒ angelo imputaretur/eo ꝙ non coactus/ nec ex naturali conſequutione/ſed propriā voluntate peccaſſet. Unde merito in eius vituperium actus ille malus ceſſiſſet. Unde pariter ex actu bono laudabilis fuit quatenus ex eius libertate proceſſit. Et licet vtrūq̄ʒ implicet contradictionem. vʒ ⁊ ꝙ deus ſit auctor peccati: ⁊ ꝙ angelus in primo inſtanti peccare potuerit: nihilominus conditionalis illa eſt vera. Non enim inconuenit ex impoſſibili/ aliud impoſſibile ſequi. Et ſic patet ad queſtionem. Benedictus deus. Amen.

¶ Explicit Secundus Articulus.
Incipit Tertius.

ARTICVLVS. III.

Quatuor argumēta pro parte falſa & vnicum pro vera, dubium præferunt articulum. Cap. Primum

Veritur tertio an angeli in primo inſtāti meruerint actuali ⁊ proprie ſumpto merito. Et videtur ꝙ ſic **P°.** primo. q2 omnis actus lib. arb. charitate ⁊ gratia informatus eſt meritorius vite eterne in via exiſtentibus/ merito actuali ⁊ proprie ſumpto. vt elici pōt ex doctrina. s. Tho. veri. q. 29. ar. vlti./ ⁊ 3° d. 18. ar. 2°. vbi non ponit alia requiri preter p̄dicta ad meritū xp̄i in primo inſtanti ſue cōceptionis. qd̄ meritum cōſtat non fuiſſe habituale tantū/ quale ſolum inuenit̄ in pueris baptizatis vſum lib. ar. nō habentibus: ſʒ actuale. ⁊ pn̄r proprie ſumptū. Sʒ angeli in primo inſtanti habuerunt actū lib. arbi. vt in p̄cedenti articulo probatū eſt. Ergo cum haberēt gratiā (vt ſupponimus:) ⁊ eſſent in via/ ſequit̄ ꝙ meruerint merito ꝓprie dicto. Alioquin nec xp̄s in primo inſtanti meruiſſet. ¶ Scd̄o. Nullus actus lib. arb. eſt indifferēs **2°.** ſm meritū ⁊ demeritum. vt de actibus humanis docet. s. Th. 2°. d. 40. ar. 5°./ ⁊ p°. d. 1. ar 3°. ad 3m. Multo magis aūt hoc currit in actibus angelicis/ quanto ſunt ꝑfectiores ⁊ a ꝑfectiori iudicio intellectus/ fortioriqʒ voluntatis decreto ꝓcedentes. Sed angeli habuerūt in primo inſtanti actū lib. arb. vt probatū eſt. ⁊ non malū/ vt ſupponim⁹. ergo ⁊c. ¶ 3°. Nihil **3°.** perfectionis naturalis vel gratuite fuit additū angelis in ſcd̄o inſtanti qd̄ non habuerit in p°. q2 naturalia data ſunt eis ꝑfectiſſima in creatiōe. ⁊ ſimilr̄ gratuita/ cum ſupponant̄ in gratia ⁊ virtutibus ⁊ donis ſpiritusſancti creati. Cum ergo ex perfectiōe actus ꝓcedat meritum/ ſequit̄ ꝙ ſi in ſcd̄o inſtanti meruerūt proprie/ ꝙ etiaʒ in primo meruerint pro**4°.** prie ſumpto merito. ¶ 4° ad idem arguit̄ ex expſſa (vt videt̄) ſancti Thome intētione. Nam pa. q. 63. ar. 5. ad 4m. dicit ꝙ oēs angeli in gratia creati in p° inſtanti meruerūt ſed quidā eorum ſtatim p̄cedens meritū mortificauerunt. Et cū abſolute loquat̄. videtur ꝙ intendat de merito ꝓprie dicto/ quo in q̄ſtione p̄cedenti articu. 4° in corpore/ ⁊ in ſol. 2i. dixit eos meruiſſe btitudinē conuerſione charitatis q̄ eſt per gratiā. Et ar^lo 5°. dixit ꝙ poſt vnū actum meritorium ⁊ charitate informatū/ angeli fuerunt beatitquē actum dixit eos habuiſſe in primo inſtanti ſi habuerūt in eo gratiā ⁊ actum lib. arbi. q. 63. 6. c. ſicut ex p̄cedentibus oſtenſum eſt eos habuiſſe. ⁊ ſolā abſentiā impedimenti dicit ibi ſufficere/ ad hoc ꝙ beatitudinē ſtatim poſt tale meritū acciperent. Ergo intendit de merito ꝓprie ſumpto/ poſt qd̄ vʒ nullum aliud meritū requiratur ad beatitudinē. Unde diſtinguere de merito ꝓprie ⁊ improprie ſumpto in propoſito. non videt̄ ad mentē eius. ¶ Qʒ ex hoc **Confirmatio.** etiā confirmari pōt ſm Ferrarieſem. vbi. s. ꝙ cum diligentiſſime in pa parte de beatificatione ⁊ dānatione angelorū determinauerit/ ſi eius intentionis fuiſſet duplex extitiſſe meritū in angelis. vnū ꝓprie aliud vero īproprie dictum ad mentē Capreoli: vel etiam vnū vt in via ſimplr̄/ aliud vero vt in termino vie ad mentē Caietani ex quodlib. 9. ar. 8. ſcti Tho. eſſet profecto reprehēdendus ꝙ de illa meritorū diuerſitate nullā prorſus fecerit mentionē. Qd̄ quidē feciſſet ſi neceſſariū iudicaſſet/ ſicut pa 2e. q. 112 arti. 2°/ loquens de p̄paratione ad gratiā/ videns ꝙ duplex erat p̄paratio ad gratiā. vna. ſ. que ſimul eſt cū gratia/ alia que gratiā precedit/ de vtraqʒ in reſpōſione ad pm fecit mentionē. Cuʒ igitur in propoſito de vno tantū angelorum merito mentioneʒ fecerit. pʒ ꝙ de vno tantū intendit ⁊ proprie ſumpto.

¶ Sed contrarium habet̄ ex dictis. s. Tho. Ma. q. 16. ar. 4. ad. 15m. vbi dicit ꝙ Angelus in p̄io inſtanti non habuit actū charitatis. **In contrarium** Et ad 22m intēdit (ſi bñ ponderet̄) ꝙ abſqʒ hoc ꝙ peccaret/ nō fuit tunc vſus gratia in qua creatus fuit. Nullus aūt poteſt actuali ⁊ proprie ſumpto merito mereri niſi ſit act⁹ ille gratia ⁊ charitate īformatus. vt oēs concedūt. Ergo nullus angelus in p̄io inſtanti meruit actuali ⁊ proprie ſumpto merito.

Quatuor prænotantur ex quibus ponenda concluſio firmitatem accipiat & claritatem. Cap. III.

Reſpondeo ꝙ queſtionis hui⁹ determinatio ex prioribus pendet **Determinatio** pro parte. Ut aūt plenius veritas habeat̄/ ſciendūʒ primo ꝙ ad meritū proprie dictum tria requirunt̄ ſm doctrinā ſancti Tho. 3°. d. 18 2°. **No. p°** Primo vt is q̄ meret̄ ſit in ſtatu acquirendi mercedē. Et propter hoc illi qui ſunt oīno in termino/ nihil merentur/ q2 nihil acqrere poſſunt. Nihil eniʒ aliud eſt in via procedere vel retrocedere in ꝓpoſito q̄ʒ mereri vel demereri. Scd̄o vt agens ſit dn̄s ſue actionis. Alioquin per actionē ſuam non dignificaret̄ ad aliquid habendum: nec laudaret̄/ ſicut nec per actionē naturalem vel violentā. Oportet autē ꝙ agens ſit dn̄s ſue actionis non ſolū reſpectu eoꝝ que ſunt ad fineʒ ſʒ etiā reſpectu finis. Alioqn poſſet quis etiā extra viam mereri. Tertio vt actio ꝓportionaliter equiparetur mercedi/ ſm iuſtitiaʒ diſtributiuam. qd̄ in propoſito reſpectu premii ſupnaturalis fit per gratiam ⁊ charitatē. vt declar̄. s. Th. 12e. q. 114. ar. 1. 2. 3. ⁊ 4°. Unde etiā tertio. vbi. s. s. Tho. applicans p̄dictas conditiones xp̄o/ tertiaʒ explicat per hoc ꝙ omnis actus eius erat informat⁹ charitate. ¶ Sciēdum eſt ſcd̄o ꝙ non omnis actus lib. arbi. eius qui **2°.** habet gratiā ⁊ charitatē/ eſt deo gratus. Alias act⁹ peccati venialis in habente gratiā diceret̄ deo gratus: nec omnis eſt informatus charitate: ſed ſolus ille qui refert̄ in deum vt in ſummū bonum ſupernaturale qd̄ eſt obiectū charitatis. Non ſufficit aūt ſola habitualis relatio actus in deū ad hoc ꝙ act⁹ ſit meritorius vite eterne. Sicut nec ex hoc ꝙ aliquis eſt in habitu virtutū vel gratie meret̄/ ſed ex hoc ꝙ actu operatur. 2°. d. 40. ar. 5. ad 6m. Ex hoc igitur ꝙ actus refert̄ habitualr̄ tantū in finem ⁊ obiectū charitatis. hoc eſt in deū vt auctorem etiam ſupernaturalis beatitudinis/ nullus mereri pōt: ſed inquantum refertur actu vel virtute in tale obiectum: ⁊ ſic actus omniū virtutum pn̄t eſſe informati charitate

inquantum

inquantum imperant̄ a charitate ⁊ ordinant̄ ab ei⁹ actu in ſuū vltimuʒ finē. vt docet. s. Tho. 12e. q. 114. 4. c. Semp. n. habitus ad quē ptinet finis/ īperat habitib⁹ ad quos ptinēt ea q̄ ſunt ad finē. vt dr̄ ibideʒ **3°.** in ſol. pi. ¶ Sciēdū 3° ꝙ nō eſt necm ad opus meritoriū ſm ſingulas v̄tutes ꝙ charitas ſic īperet eis ꝙ actualiter p eā oēs illarū fines in finē ei⁹ ordinent̄. Non. n. opʒ ꝙ intētio actualis in fineʒ vltimum/ ſit ſemp cōiuncta cuilʒ actioni que dirigit̄ in aliquē finem primū. ſed ſufficit ꝙ aliqn̄ tales act⁹ charitas in ſuū finē ordinauerit. Sicut fit qn̄ aliqs cogitat ſe totū ad dei dilectionem dirigere/ ſeip̄m ⁊ ſua oīa in deū vt eſt ſupnaturalis btitudinis obiectū ordinando actualr̄: dūmō poſtea ꝯtria intentio nō interuenerit. vt docet. s. Tho. virt. q. 2. xj. 2m. 3m. Et hoc modo quicqd ordinat̄ in finē alicui⁹ virtutis/ ⁊ pn̄r omne opus bonū ciuile vel morale/ virtualr̄ ordinat̄ in finem charitatis. ⁊ ita eſt meritoriū. vt docet etiā. s. **4°.** Tho. 2°. vbi. s. c. ¶ Sciendū 4° ꝙ cū actus voluntatis p̄ſupponat actū intellectus/ eo ꝙ incognita diligere nō poſſumus ſm Augm/ nō poteſt aliqs actualr̄ in finē charitatis qua deū finē vltimū ſupernaturalem vite ſue ꝯſtituit ordinare/ niſi ip̄m ſub tali rōne cognoſcat vel p̄cognouerit actu. Et pn̄r neqʒ virtualiter: eo ꝙ virtualis ordinatio actualē ſupponat. vt dictum eſt.

Concluſio que propoſitum tollat dubiū multipliciter roboratur. Cap. III.

Concluſio. **His** premiſſis ponit̄ concluſio talis. Angeli in primo inſtanti nō habuerūt actū proprie **Probat̄ P°.** pleneqʒ meritoriū ſupernaturalis btitudinis. Que concluſio ſic ꝓbat̄. primo. Quicūqʒ ꝓprie meretur/ mouet̄ actu vel virtute in finē ſupernaturalē. Hoc enim requirit̄ ad hoc ꝙ actus ſit informatus charitate ⁊ gr̄a. vt in 3° notabili declaratū eſt. ſine qua informatione non pōt actus aliqs li. ar. eſſe ꝓprie meritorius. vt ēt pʒ ex dictis. Sed angelus in p° inſtāti nō habuit actu motū lib. arb. in ſupnaturalia. ergo ⁊c. Patet minor/ q2 nec eoꝝ pro tūc habuit etiā cognitionē ſaltem principalr̄/ vt declaratū eſt ī primo articulo. ⁊ pn̄r nec habuit talē actum ſeu motū in virtute: eo ꝙ ſic in virtute moueri/ preſupponat motū aliqn̄ fuiſſe actu. Uñ non pōt angelus in p̄io inſtanti talē habuiſſe motū/ q2 nullū inſtans p̄cedit **2°.** primū. ¶ 2° ſic ad idē arguit̄. Angelus poſt primam electionē plenā ⁊ perfectā/ eſt inflexibilis ad oppoſituʒ. Sed ſi in primo inſtāti ꝓprie meruit/ habuit in ea plenā ⁊ perfectā electionē. Ergo ex tunc non potuit flecti ad oppoſitū ⁊ demereri. ⁊ ſic in 2° inſtāti null⁹ potuiſſet peccare. qd̄ eſt hereticū. Pʒ maior p s. Tho. pa. q. 63. 6. 3m./ 64. 2. c. Minor vō/ q2 cum ad meritū nec° requirat̄ act⁹ liberi arbitrij qui eſt electio/ ad perfectū meritum pn̄r perfecta requirit̄ ele**3°.** ctio. ¶ Tertio probat̄ eadē cōcluſio ſic. Angelus ſtatim poſt vnū perfectum actū meritoriū eſt beat⁹. pa q. 62. 5. Unde opʒ ꝙ ſi oēs in primo inſtāti ꝑfecte meruerunt/ in ſcd̄o fuerint oēs bti. Sed hoc eſt falſuʒ ⁊ **Euaſio.** hereticū/ cū multi in 2° peccauerint. ergo ⁊c. ¶ Nec eſt bona rn̄ſio Ferrarieſis qui tʒ ꝙ oēs angeli in primo inſtanti ꝑfecte meruerint/ ⁊ ꝙ boni in 2° nō meruerint ſed fuerint ſimplr̄ ⁊ abſolute beati et extra viam/ vt pote in termino eius. ⁊ in ꝓpoſito reſpondet ꝙ ī 2° ipſo inſtāti ꝯſequuti oēs fuiſſent btitudinem niſi quidā ſtatim impedimentū ſue btitudini preſtitiſſent. vt dicit. s. Tho. pa. q. 63. 5. ⁊ 6. Hoc. n. **Impugnatio. P°.** extremū dictū/ qd̄ veruʒ eſt in vno ſenſu. ꝯ. aperiendo/ nō euadit vim rōnis. Tū q2 tale īpedimentū nō **2°.** pōt dari niſi peccatū. Sʒ ſtāte poſitione nō potuiſſent peccare poſt pm inſtās. vt ꝓbatū eſt. s. ⁊c. tū q2 beat⁹ ī 2° inſtāti nō pōt poner̄ īpedimētū btitudini ſtatiʒ poſt pm inſtās. qd̄ ꝓbat̄. Nam ſicut ſe hʒ totuʒ tp̄s merendi in nobis ad pm inſtans nr̄e beatitudinis/ ita ſe habuit pm inſtās angeli in quo meruit (ꝑ opinantē) ad oēʒ ſequentē menſurā ⁊ ad 2m inſtās. q2 ſicut poſt illud tp̄s meriti ſtatim hō conſequitur beatitudinē/ ita poſt vnū actum meritoriū ſtatiʒ angelus conſequutus eſt beatitudinē ſm s. Tho. pa. q. 62. ar. 5°. Sed hō poſt illud tp̄s meriti/ ⁊ in p̄io inſtāti ſequēti nō pōt obicē merito ponere/ neqʒ beatitudini ſue īpedimentū preſtare. ergo ēt angelus ſi in primo inſtāti perfecte meruit/ ⁊ ſtatus merēdi in eo ſit per vnicū inſtans/ nō potuit poſt illud/ īpedimentū ponere/ qn̄ beatitudinē conſequeret̄. Qd̄ tn̄ **3°.** eſt hereticuʒ ⁊ apoſtatis. Tū q2 ſicut gr̄a vie prius natura informat mentē q̄ʒ habens gr̄am operet̄/ eo ꝙ gr̄a ſit forma dās eſſe/ nō operari prio: ita gr̄a cōſummata in btō iaʒ habita ex merito p̄cedenti/ pri⁹ natura dat illi eſſe/ q̄ʒ beatus operet̄: maxime opera que nata ſunt informari gr̄a: cuiuſmodi ſunt opera lib. arb. Si ergo ex vnico actu quo meruerunt in primo inſtāti/ beatitudinem ſtatim ſunt cōſequuti: prius natura erat in eis gr̄a illa cōſummata q̄ʒ act⁹ lib. arb. Quicqd ergo p lib. arb. facere poterāt/ erat in eis poſterius natura q̄ʒ illa gr̄a. Hec eſt aūt dr̄ia inter gratiā vie ⁊ gratiā cōſummatā/ ꝙ iſta nō pōt tolli p opus ſequens ſicut illa. Iſta. n. cōfirmat ī bonoꝝ oīs actus lib. arb. ſequēs hanc gratiā eſt beatificus. ⁊ pn̄r hāc hn̄s gratiā nō pōt peccare/ aut btitudinē īpedire. Et ſic angeli boni nō potuiſſent in 2° inſtāti peccare/ ſi meruerūt ꝑfecte in p°/ ⁊ poſt vnū actū plene meritoriū ſtatī btitudinē ꝯſequuti ſunt. Cōſequens aūt eſt falſum. q2 eadē rōne nec mali potuiſſent peccare ⁊ btitudinē impedire in 2° inſtanti quā pariter meruiſſent in primo. Ergo ⁊ ans̄ falſuʒ eſſe neceſſe eſt quo dicebat̄ angelos oēs in primo inſtanti ꝑfecte meruiſſe. ¶ Sed forte dicet ad hec ali**Euaſio.** quis ꝙ actus lib. arb. prius nā eſt ab eo q̄ʒ intelligatur ex informatione gr̄e vel gl̄ie quicquā hēre: ⁊ ſic ex eo vt priori ſm nāʒ infuſione gr̄e cōſummate/ ex precedenti merito debite/ videt̄ potuiſſe angelus in ſcd̄o inſtanti p̄ſtare impedimētū beatitudini ne infunderet̄. ¶ Sed hoc nihil iuuat in ꝓpoſito. Nam lʒ **Impugnatio.** idem actus lib. arb. vt eſt a lib. arb. ſit prior natura ſeipſo vt eſt informabilis gr̄a/ eo ꝙ prius conſideret̄ ſm ſubſtantiā quam hʒ a lib. arb./ ⁊ ſm rectitudinē moralē vel oppoſitā inrectitudinē prout cōformat̄ vel opponit̄ rōni recte/ que mō eſt diſpō vl̄ indiſpō ad gratiā/ q̄ʒ ſm ꝙ informat̄ gr̄a vel eam impedit: ipſe tn̄ poſterior natura eſt ipſa gr̄a ſic dāre eſſe gratum. Cum enim gr̄a ſit ſubiectiue in eſſentia/ prius natura dat eſſe gratum q̄ʒ grata res operetur: quia operatio eſt a potentia que eſt poſterior ſm naturaʒ eſſentia. Nō ergo poteſt operatio ſic ſequens impedire ne gratia inſit/ cum iam ſit ipſa gratia informata. ſicut vniuerſalr̄ ⁊ ſemper inuenitur in grati

conſummata. ⁊ ideo eã non põt auferre ſicut poteſt
actus aliqs ſequens auferre gratiã imperfectã qua
lis eſt gr̃a vie: q2 non oĩs operatio ab ea ſemp̄ infor/
maẽ: ſed aliqua potius eidẽ aduerſaẽ. Conſummata
enim gr̃a cõfirmat in bono/ vt nõ poſſit actio ab eo
qui ſic gratus eſt fieri niſi bona ⁊ grata/ imo btã. vt
ſ̃. dictũ eſt. Patet igiẽ ꝙ his nõ obſtantibus/ cõclu
Euaſio. ſionis veritas inuiolata manet. ❡ Si võ dicat Fer/
rarienſis ꝙ in eodẽ inſtanti lʒ gratia prius nã infor
met eſſentiã ⁊ potẽtiã q̃ʒ actũ li. ar. vt eſt actus frui
tionis. priꝰ tñ hic actus eſt a potẽtia ſm̃ ſubſtantiã/
⁊ diſpõ ad talẽ gratiã vt regulatus moraſr ⁊ confor
mis rõnis recte/ q̃ʒ ſit btificus/ ⁊ q̃ʒ gr̃a intelligaẽ in
fundi et eſſentiã ipſam vel ẽt potentiã perficere. qui
actus ſic regulatus q2 nõ fuit in malis in 2° inſtãti.
ſed potius irregulatus. iõ pſtiterunt ĩpedimentum
btitudini quã in p° inſtanti meruerunt. Jã incidet
Impu/ ⁊ ipſe in opinionẽ ꝙ in ſcðo inſtãti boni meruerũt
gnatio. ſimul ac fuerunt btĩ. quã profiteẽ ſe nolle ſeq: ſed tʒ
ꝙ oĩs preuia diſpõ ⁊ meritũ omne fuerit in p° inſtã/
ti. Unde argm̃ ꝯ eũ inuicte preualet. Sed ⁊ de alia
opi. q̃ pariter falſa eſt. ĩ. plixior fiet ſermo ĩ ar^lo 5°.

Tria argumẽta a principio facta pro par/ te falſa, ſoluuntur. Cap. IIII.

Ad pm̃. Ad primum igiẽ argm̃ in principio factũ / diciẽ
ad minorẽ ꝙ lʒ angelus in p° inſtãti hũerit
gratiã/ non tñ tẽdebat p actus ſuos in finẽ gratie ⁊
charitatis/ hoc eſt in deũ vt obiectũ ſupernaturalis
btitudinis. ſed ſimul dũ nãli motu mouebaẽ in ſuã
naturã/ ⁊ electiuo in alia/ mouebaẽ etiã principaliẽ
in deum tñmõ prout eſt auctor tã ſue nãe q̃ʒ alioꝝ/
⁊ vt vltimus finis eoꝝ naturalis tñ. Unde nõ pote/
rant tales actus dici gr̃a ĩformati vel charitate. Ex
hoc. n. dĩ actus aliquis informari charitate vel gr̃a/
q2 actu vel virtute in eoꝝ obiectuʒ ordinaẽ. vt dicit
ſctũs Tho. 22°. q. 23. 8. qð eſſe nõ potuit ĩ primis ope
ribus angeli. Ex hoc aũt ſequiẽ ꝙ nõ erant proprie
⁊ actualr̃ meritorij ſeu gratuiti/ ſed ſolũ habitualr̃
⁊ improprie: q2 vʒ erant actus nãles vel ẽt electiui
naturalr̃ boni/ ⁊ ꝯñr naturalr̃ deo grati: ⁊ q2 erãt ẽt
actus grati ſuppoſiti operantis. Unde Capreo. 2°.
d. 7. ad primã confirmationẽ. Dur vltimo lo. cõtra
ſcðam. dicit ꝙ angeli oẽs in p° inſtanti meruerunt
habitu/ nõ actu: radicalr̃/ nõ in effectu: quo ad actũ
primũ qui eſt gratia ⁊ charitas/ nõ quo ad actũ 2m̃
qui eſt dilectio dei ſuper oĩa: vel ſaltẽ non cõpleta ⁊
perfecta dilectione ⁊ gẽta ⁊ in facto eſſe/ ſed incõple
ta ⁊ in fieri. Oportebat. n. ꝙ actus nãles pficerẽtur
per gratuitos ad hꝫ ꝙ angelus eſſet pfectus ſm̃ ope/
ra: ⁊ ꝯñr plene mereret btitudinẽ. Nos aũt hic intẽ
dimus de merito actuali ꝓprie dicto atqꝫ pfecto/ qð
in angelo ⁊ in hoĩe hñte vſum li. ar. nõ eſt ſine actua
li vel virtuali motu eius in deũ vt eſt ſupernatura/
lis btitudinis obiectũ. Hoc. n. eſt meritũ qð prereq/
ritur ad btitudinẽ. vt dictũ eſt. ❡ Et per ideʒ pʒ ad
id qð adduciẽ de xp̃o. Ideo. n. xp̃s meruit magis ꝓ/
prie q̃ʒ angeli in primo ſuo inſtãti: q2 ipſe miraculo
ſe motũ principalr̃ habuit in ſupernaturalia/ cũ ṗn
cipaliter ẽt ea tunc cognouerit. Erat. n. plenus gra/
tie ⁊ plenus veritatis tam nãlis q̃ʒ ſupernaturalis.
Ad 2m̃. ❡ Ad 2m̃ dicẽdũ ꝙ aliqs dĩ actus indifferẽs tripl̃r.
Uno mõ ſʒ bonũ ⁊ malũ: ⁊ talis in nobis eſt qui nõ

procedit ex rõne deliberatiua/ ſed ex ſolo motu ima
ginationis ⁊ appetitus ſenſitiui ſequẽtis illã. vt in/
conſiderata cõfricatio barbe. quo mõ actus indiffe/
rens in angelis eſſe non põt. Alio mõ actus dicitur
indifferens ex ĩpetu nature. vt pote a voluntate q/
dem/ ſed vt nã eſt ⁊ electionẽ precedit. vt appetitus
beatitudinis vel ĩmortalitatis. Et hoc ſolo mõ põt
in angelis actus indifferẽs eſſe. Motꝰ. n. naturales
intellectus ⁊ volũtatis angelice ſunt actus indiffe/
rẽtes pdicto mõ. Tertio mõ aliquis actꝰ dĩ indiffe/
rens ſm̃ meritũ ⁊ demerituʒ. ⁊ talis eſt oĩs actus tã
angeloꝝ in primo inſtanti ſui eſſe/ q̃ʒ hoĩʒ in primo
inſtãti ſui liberi arbitrij. Tales. n. actus non pñt eẽ
demeritorij/ cum attribuanẽ principalr̃ auctori na/
ture deo opt. max. qui nõ poteſt eſſe cã peccati. neqꝫ
meritorij ꝓprie cum nõ poſſint (niſi forte miraculo/
ſe/ vt in xp̃o) ordinari pro tũc actu in ſupernaturalẽ
btitudinem q2 nec illaʒ pro tunc principalr̃ cogno/
ſcere pñt/ aut in eaʒ principalr̃ moueri. vt ex primo
articulo. ſ̃. pʒ. Unde negaẽ maior argumẽti taʒ pro
hoĩbus q̃ʒ ꝓ angelis in p° inſtãti ſui eſſe/ vel ſui lib.
ar. vſus. vt dictũ eſt. Et ſic exponẽdus eſt. s. Tho. in
locis allegatis in argumẽto/ ex his q̃ docet Ma. q.
16. 4. vt in pª. q. declaratũ eſt. Sic igiẽ pʒ ꝙ argumẽ
tum non cõcludit in angelis meritũ ꝓprie dictũ in
primo inſtanti: ſed ſi qd infert/ cõcedi poſſet de me/
Ad 3m̃. rito ĩproprie dicto. ❡ Ad 3m̃ dicẽdũ ꝙ lʒ angeli fue/
rint a principio ſue creationis pfecti quantũ ad na
turam ⁊ naturales pfectiões/ quantũ etiã ad habi/
tus tam naturales ⁊ morales q̃ʒ gratuitos: nõ tamẽ
potuerunt tũc eſſe pfecti quo ad omnẽ perfectioneʒ
actuũ ſcðorum quã habẽt ex obiecto vel fine: eo ꝙ
pro tunc nõ poterãt ordinari in perfectiſſimũ obie/
ctum vel finẽ ſub pfectiſſima rõne. vt ſepe dictũ eſt.
Et hoc nõ fuit ex defectiua volũtate eoꝝ: ſʒ ex ordi/
ne actuũ. vt. ſ̃. q. pª. dictum eſt. Nõ potuerunt ergo
pro tũc mereri niſi forte ĩ ꝓprie/ ⁊ merito ĩperfecte
ſumpto. vt. ſ̃. declaratũ eſt. Cõueniens autẽ erat ad
cõſequendã btitudinẽ/ vt meritũ eſſet pfectũ taʒ ex
parte obiecti/ q̃ʒ ex parte pricipij quo ad plenitudi/
nem libertatis. Ex cõditione aũt ſtatus eoꝝ proceſ/
ſit/ vt nõ poſſent in primo inſtanti talẽ omnẽ perfe/
ctionẽ habere. Sicut. n. aliud ꝯuenit angelo in ter/
mino ⁊ aliud in viatira aliud ei cõuenit in pricipio
vie/ aliud in progreſſu. eo mõ quo declaratum eſt.
Ad 4m̃. ❡ Ad 4m̃ dicendũ ꝙ proculdubio allegata verba. s.
Tho. ex pª. q. 62. 5. 2m̃. iuncto argumẽto/ videnẽ mul
tum ſuadere ꝙ angeli meruerint in p° inſtanti: ⁊ ſo/
lum in vno inſtanti/ q2 ſolũ vno actu meritorio. ibi
ad 3m̃. inſtantia aũt menſuranẽ in angelis ſm̃ eoꝝ
actus. ibi ad 2m̃. Et cum abſolute tã in illo articulo
q̃ʒ in pcedenti ingrat ⁊ determinet de merito ange/
lorum/ videẽ ꝙ intendat de ꝓprie dicto ⁊ de pfecto/
quo angelus nõ cõuerſione nature in deũ cõuertiẽ/
ſed charitatis q̃ eſt per gratiã. vt dicit ibi ar. 4. 2m̃.
Et magis expſſe videnẽ hec haberi. q. 63. ar. 5°. vbi
in ſol. 4ꝭ. expreſſe ⁊ abſolute dicit oẽs angelos in p°
inſtãti meruiſſe: ⁊ tali merito. vt dicit in ar. 6°. c. ꝙ
poſt ipſum ſtatim btitudinem accepiſſent mali niſi
ſtatim impedimentũ preſtitiſſent peccãdo. Meritũ
autem poſt quod ſtatim beatitudo accipitur opor/
tet ꝙ ſit perfectum. ⁊ ſic videtur ꝙ hi qui tale im/
pedimentum non preſtiterunt/ ſtatim poſt primum
inſtans

inſtans beatitudinẽ acceperint in ſcðo. Qð ẽt ibidẽ
ad 4m̃ expreſſe videẽ hẽri/ vbi dĩ ꝙ poſt operationeʒ
qua oẽs in prio inſtanti cõuerſi ſunt ad deũ per co/
gnitionẽ veſpertinam/ quidam per matutinam co/
gnitionem ad laudem dei conuerſi ſunt. Matutina
autem cognitio/ beatificam viſionem importat. pª.
q. 57. ar. 7. / ⁊. 62. art. 1. ad 3m̃ ſi. Et ſic videẽ ſequi ꝙ
poſt pm̃ inſtans/ boni fuerũt beati/ qñ mali in ſeip ſis
remanentes facti ſunt nox p ſuperbiã intumeſcen/
tes. Factũ eſt. n. hoc in 2° ĩſtãti/ ſm̃ oẽs Thomiſtas.
Et ꝓpter pdicta Ferrarienſis tenet angelos bonos
in 2° inſtanti fuiſſe btõs/ ⁊ nullo mõ tũc meruiſſe ſʒ
ſolũ in p° inſtanti: quidã vero ꝙ ẽt tunc meruerũt
nõ obſtante ꝙ eſſent beati. Sʒ vtraqꝫ opinio iudi/
cio meo/ nõ eſt tenẽda in via ſcti Tho. aut ẽt abſolu
te: ſed tenendũ eſt ꝙ in p° inſtanti oẽs meruerũt me
rito ĩproprie dicto. qð boni pfecerunt/ ⁊ mali ab eo
defecerũt in 2°. in 3° vero oẽs fuerunt in termio ⁊c.
vt in ſequẽtibus articul̃ declarabiẽ. Et ad pdictas
inſtantias dicendũ eſt ſm̃ Capreolũ ꝙ vbicunqꝫ. s.
Tho. dicit angelos malos meruiſſe in p° inſtãti / in/
telligendũ eſt de merito ĩproprio dicto. vt. ſ̃. ad pm̃
recitatũ eſt. ⁊ par rõ eſt de merito bonoꝝ in eodẽ in
ſtanti. Et cũ afferẽ ꝙ. s. Tho. in locis allegatis loqẽ
abſolute nec diſtinguit de merito ꝓprio ⁊ ĩproprio.
rñdeẽ ꝙ vtriqꝫ verum eſt/ ſed tñ intelligendus eſt de
merito ĩproprio rõnibꝰ ſupradictis. Nec erat locus
diſtinguẽdi de merito: ſed ad loca ꝓpria vbi de me/
rito tractaẽ ⁊ cõditionibus eius reqſitis/ recurren/
dum eſt p hac diſtinctione: ⁊ applicãda cũ fuerit ne
ceſſe. Una. n. vel duabus cõditionibꝰ deficientibus
ceſſat rõ ꝓprij meriti. Uñ aſſignando neceſſarias cõ/
ditiones ad ꝓprium/ latẽter poniẽ pdicta diſtinctio
ẽt ſi nullibi reperiaẽ formalr̃ expreſſa. Non multum
aũt referebat ſctõ Tho. in locis allegatis talis diſtin
ctio. q2 ei ſat erat oñdere ꝙ angeli nõ habuerũt bea
titudinẽ ſine preuio merito: ⁊ ꝙ poſt vnũ actũ meri
toriũ habuerũt eam vel in ſe/ ſi pceſſit meritũ perfe
ctum. et hoc nõ fuit ſine pſeuerantia in gr̃a quã ac/
ceperũt in creatione. vt hꝫ ex eius intẽtione. 9. qðlʒ.
ar. 8. qð non põt intelligi niſi in 2° inſtanti cõtinua
rent in gr̃a ⁊ merito. vel in ſua cã neceſſaria/ ſi pceſ/
ſit tñ meritũ imperfectũ/ qð fuit in p° inſtanti. poſt
qð boni proſilientes in actũ plene meritoriũ/ in eo
habuerunt btitudinẽ vt in cã neceſſaria/ q2 non po
tuit ex tunc ĩpediri. Et cognitio rerũ in ṽbo ẽt nalr̃
ſeu nõ beatifice ⁊ per eſſentiã cognito/ põt dici ma/
tutina/ lʒ ĩproprie. vt hꝫ ex eodẽ loco allegato. ſ. pª.
q. 62. ar. 1. ad 3m̃. Et hanc cognitionẽ habuerunt bo
ni in 2° inſtanti cũ relatione ad laudẽ verbi: quã re
lationẽ vel cognitionẽ ſub ea nõ habuerunt mali in
2° inſtanti. Ex his pʒ ꝙ opinio Ferrarienſis. vbi. ſ̃.
ꝙ nõ meruerint angeli boni in 2° inſtanti ſed in eo
fuerit bti: ⁊ ꝙ ĩ p° inſtãti pfecte meruerit. q̃ opinio
pcipue ſup pdictis auctoritatibus fundaẽ/ nõ eſt ſe/
quẽda. nec eſt ẽt pbabilis. vt lõge añ dixit Herueus
2°. d. 5ª. q. 2ª. Non. n. ſufficit ad actũ meritoriũ ꝙ ſit
actus lib. arb. circa ordinabilia in finẽ/ niſi pro tunc
habeat ẽt libertatẽ ⁊ nõ determinationẽ circa finẽ.
Alioqn beati ⁊ ẽt dãnati/ poſſent mereri vel deme/
reri. In p° aũt inſtanti hũerũt angeli determinatio
nem circa finẽ naturalẽ/ q2 in ſeipos motu quodaʒ
naturali ſub ordine ad deũ vt auctorem nature oĩa
referebãt vt in finẽ. Ad meritũ aũt exigiẽ vt in finẽ
ſupernaturalẽ actu vel virtute referaẽ actus: ꝙ mo/
tus in talẽ finem pariter cadat ſub libertate. qð nõ
hũerũt aut hẽre potuerũt angeli in p° inſtãti. vt. ſ̃.
diffuſe probatũ eſt. Et hec de 3° articulo ſufficiant.

ARTICVLVS. IIII.

Ad partes productis argumentis quæſtio redditur dubia. Cap. I.

Qveritur quarto. vtrum angeli boni meruerit in 2° in/
ſtanti. Et videẽ ꝙ nõ. primo. Quia me/ P°.
reri eſt eius qui eſt in via/ eſt. n. moueri
in finẽ quem mereẽ: nullus autẽ moueẽ
in termino. Hec oĩa hñr pª. q. 62. q. c. / 9°. pm̃. Sʒ an/
gelus in ſcðo inſtanti non erat in via/ ſed in termi/
no. ergo ⁊c. Maior nota eſt ex ꝓpria rõne meriti. vt
vbi ſ̃. patet. Minor vero probaẽ q2 cum via ange/
lorum ſit breuiſſima/ nõ poteſt eſſe niſi duoꝝ inſtan/
tium. ſ. primi ⁊ ſcði. ⁊ ſic 2m̃ inſtans eſt vltimũ talis
vie/ ⁊ ꝯñr terminus eius. ⁊ ſic angelus in ſcðo inſtan
ti fuit in termino ſue vie. ergo nõ potuit tunc mere
ri: q2 nõ poterat moueri in finẽ ſed iam illũ erat ade
ptus: ⁊ ꝯñr in eo qeſcebat. Sicut qui localr̃ vel alio
motu tendit ad terminũ: dum ad illũ puenerit/ nõ
vltra moueẽ/ ſed in eo quieſcit. Eodẽ. n. inſtanti in/
cipit qes quo terminaẽ motus. ergo ⁊c. ❡ Scðo ad 2°.
idem ſic arguiẽ. Beatus non põt mereri. Sed ange
lus bonus in ſcðo inſtanti fuit beatus. Ergo tũc nõ
potuit mereri. Maior nunc ſupponiẽ maxĩe ad opĩ
nantẽ ad quẽ formaẽ articulꝰ iſte. Minor vero pʒ p
s. Tho. pª. q. 62. 5°. c. / ⁊ 2m̃ iuncto argumẽto. Euade
re. n. hoc ſolũ curat in illa ſol. ꝙ nõ fuit in primo in/
ſtãti beatus/ qð petebat. pbans hoc ex indiuiſibili/
tate operũ. Solutio aũt hoc euadit ex in cõpoſſibili
tate gratiarũ q̃ ſunt principia taliũ operũ. ſ. merito
rij ⁊ beatifici. ſupponẽs tñ ꝙ ſtatim poſt vnũ actuʒ
meritoriũ quẽ ponit angelũ habuiſſe in p° inſtanti/
fuerit beatus. ergo in ſcðo. Qð etiam pbatur. q2 in
eodẽ inſtanti angelus bonus fuit beatus in quo ma
lus fuiſſet beatꝰ ſi ĩpedimẽtũ peccãdo btitudini nõ
preſtitiſſet. Sed diabolus in caſu illo/ fuiſſet beatus
ſtatim poſt primũ inſtans ⁊ ꝯñr in ſcðo. pª. q. 63. 6.
c. / 1m̃. Ergo bonus fuit de facto beatus in ſecũdo.
Non ergo in eo potuit mereri. ❡ Tertio ad ideʒ ſic. 3°.
Si angeli meruerũt in ſcðo inſtanti/ ex hoc ipſo fa/
cti ſunt inflexibiles ad malũ. Supponiẽ. n. hoc meri
tum fuiſſe perfectũ ⁊ per plenã electionẽ poſt quam
angeli inflexibiles redduntẽ ad oppoſita. ⁊ ſic impoſ
ſibile erat eos/ tã in illo q̃ʒ in omni alio inſtanti ca/
dere per peccatũ. Et hoc innotuit prio angelo. Ui/
demus. n. ꝙ ẽt ſi diabolus nõ cognoſcat cogitatiões
cordis/ cognoſcit tñ diuerſitatẽ ſtatus hoĩs ſm̃ gra/
tiam ⁊ peccatũ/ ⁊ ꝯñr ſm̃ meritũ ⁊ demeritũ. Ergo
diabolus nõ tẽptaſſet bonos. Cũ. n. ſit nature nobi/
liſſime/ non attẽptaſſet efficere qð iudicabat fruſtra
toriũ/ q2 ſine ſpe fructus. Nemo quippe ad ĩpoſſibi/
le manũ mittit/ neqꝫ tẽptaſſet malos: q2 ꝓ tũc erãt
mali. ergo ſuperfluũ pro tũc erat eos ad maluʒ velle
inclinare. Sed ꝯñs eſt ꝯ ſacras lr̃as. vt pʒ pª. q. 63.
8°. Ergo nõ potuerũt angeli mereri in ſcðo inſtãti.

Euaſio. ¶ Nec poteſt dici ꝙ prius nã fuerint a malo angelo
boni vel mali tẽptari ꝗ̃ʒ hi meruerint ⁊ illi demerue/
rint/ ⁊ inflexibiles ex hoc facti fuerint in 2° inſtanti.
Preclu ¶ Hoc.n. nõ eſt verũ. Nam ſicut prius nã primus an
ſio gelus peccauit ꝗ̃ʒ angelos ad peccandũ tẽptauerit.
(ex hoc.n. ꝙ per ſuperbiã appetijt equalis eſſe deo/
voluit ꝯñr alios hẽre ſubiectos: ⁊ ob hoc ad ſe imitã
dum illos tẽptauit) ita prius nã boni meruerũt/ ꝗ̃ʒ
peccãtis tẽptatiõi reſtiterint: ꝗ̃uis hec oĩa perfecta
fuerint in eodẽ 2° ſui tꝑis inſtanti. ¶ Sed ꝯ. arguit
Sed ꝯ. ex eodẽ fundamẽto. Si.n. angeli boni nõ meruerũt
in 2° inſtanti/ hoc ideo fuit q: in eo fuerũt btĩ. Hec
pʒ ſꝫ opinantẽ ad quẽ articulꝰ iſte format: ⁊ ẽt ad
oẽs Thomiſtas. Sʒ hoc videt impoſſibile. Nã ſi hoc
daret/ pari mõ/ immo fortius ſequeret ꝙ nõ fuiſſent
tẽptati a Lucifero ꝗ̃ʒ ſi fuerũt iflexibiles per plenũ
meritum in 2° inſtanti. Magis.n. ſunt inflexibiles
ad malũ beati/ ꝗ̃ʒ viatores/ tamẽſi pfecte merẽtes.
Cum ergo eos temptauerit in 2° inſtãti. pʒ ꝙ in eo
nõ erãt beati: ſed tm̃ in ſtatu meritorio btĩtudinis.

Probatur affirmatiua cõcluſio, ratione fortiſſime roborata. Cap. II.

Deter/ Reſpondeo ꝙ neceſſe eſt dicere ꝙ boni angeli meruerũt merito ꝓ
minatio prie dicto in ſcdõ inſtanti/ ſicut mali in eodem pec/
Probat cantes demeruerũt. Hoc aũt patet p° ex conditioni
cõcluſio bus reqſitis ad vere meritũ in ꝑcedenti arti° addu
p°. ctis ex.s.Tho. in 2° inſtanti. Fuerũt.n. p° in ipſo 2°
inſtanti boni angeli in ſtatu merẽdi/ cũ eſſent in via.
Quod probat ex hoc ꝙ mora ⁊ via angelorũ oĩbus
equaľr eſt ſtatuta/ eo ꝙ eis aſſignet ex natura ex q̃
hñt ꝙ ſtatim poſt vnũ actũ lib.arb. perfectũ/ ſuã cõ
ſequant perfectionẽ vltimam ⁊ ſint in termino. pª.
q.62. art.5. Talis autẽ natura oĩbꝰ angelis cõis eſt.
cũ ſint oẽs ſubſtantie ſpũales abſtracte. Et hoc cõce
ditur cõiter a Thomiſtis/ ſicut ⁊ a Scoto. 2°.d.5ª. de
equalitate inquãʒ durationis vie angelice in oĩbus
angelis. Quũ ergo mali angeli in 2° inſtanti fuerit
in via. (in eo.n. peccauerũt ⁊ demeruerunt. mereri/
aũt ac demereri nõ eſt niſi viatorũ. pª.q.62.ar.1. ad
4m./ ⁊ ar.9°. ad pm ⁊ 3m.) ſequit ꝙ ⁊ boni fuerunt in
via in eodẽ 2° inſtanti. qͦd eſt pm requiſitum ad meri
tum in eodẽ. Habebant etiã in eodẽ inſtanti 2m qͦd
requirit ad meritũ angeli. vʒ dñiũ ſui actus. Libere
enĩ peccando ſe auerterũt a bono fine in ipſo 2° in/
ſtanti. Ergo ⁊ actus bonoꝝ liberi tũc fuerũt. Habe/
bãt 3° boni gratiã ⁊ charitatẽ. Nõ.n. eã ammiſerãt
vt mali ꝑ peccatũ. ⁊ ꝯñr ꝑ actus ſuos tẽdebant in fi
nem ſupernaturalẽ ordinãdo ſe rite in eũ: alias pec
caſſent. ergo actus illi erãt charitate ⁊ grĩa informa
ti. Et ſic pʒ ꝙ vere ⁊ ꝓprie tunc meruerũt vitã eter
nam angeli boni. q: nulla alia cõditio reqrit ad me/
ritũ ꝓprie dictũ ſm̃.s.Tho. ⁊ veritatẽ. vt.ſ. dictum
Euaſio. eſt. ergo ⁊c. ¶ Forte aũt rñdebit ꝙ lʒ ex natura de/
p°. beret bonis equa via cũ malis: nihilominus ex grã
citius illis facti ſunt extra viã boni ꝑoccupãte eos
Impu/ btĩtudine in 2° inſtanti. ¶ Sed ꝯ. Primo querẽdũ
gnatio eſt.n. cur magis iſti ꝗ̃ʒ illi talẽ conſequuti ſunt gra/
p°. tiã in 2° inſtanti/ vt vʒ hi btĩtudine ꝑoccuparent ⁊
nõ illi. Non.n. hoc eſt ex diffoꝛmi nã. vt dictũ eſt: im
mo oppoſitũ ex vniformi quo ad hoc inferri debet.
Neqʒ ex ꝓprio actu ⁊ oĩbus q̃ illis conuenerunt in
primo inſtanti. ſ. grã ⁊ merito tãetſi ĩproprio. q: in
his ẽt fuerunt equales. vt dictũ eſt. Neqʒ hoc fuit a
deo qui voluerit hos in 2° inſtanti btĩficare/ ⁊ non
illos. Prius.n. diſcreuiſſet inter angelos ꝗ̃ʒ illi pec
caſſent. Nã ſi btĩtudo eſſet his collata/ nõ aũt alijs/
per quam hi ⁊ non alij facti ſunt extra viam: tunc
prius nã iſti eſſent btĩ ⁊ extra viã ꝗ̃ʒ illi peccarẽt. q:
peccatũ natura poſterius eſt poſitioni peccantis in
via. cum via ꝑtineat ad naturã que prior eſt opibus
procedentibus a volũtate/ quale peccatũ eſt. In illo
ergo priori nã/ boni fuiſſent extra viã ꝓoccupan/
te btĩtudine per rñſionem: ⁊ illi in via ꝑ eius caren/
tiaʒ. Et ſic ante peccatum diſcreuiſſet deus iter ma
los ⁊ bonos contra Augm. Et videretur hoc ad ac/
ceptionẽ perſonarũ ꝑtinere/ quã in deo nõ eſſe Pe/
trus affirmat Actuũ.10. Poſſent ẽt merito demo/
nes cõqueri dicentes. Si nos ẽt a deo per btĩtudinẽ
quã in primo inſtãti meruimꝰ ꝑoccupati fuiſſemꝰ:
noſtrũ nullus vnꝗ̃ʒ peccaſſet. Et ſi ecõuerſo boni/ nõ
fuiſſent ita ꝑoccupati/ peccaſſẽt ſicut ⁊ nos. ¶ Scdõ 2°.
contra eandẽ euaſionẽ ſic arguit. Nihil qͦd ꝑtineat
ad naturã angeloꝝ eſt ablatũ per pctm̃/ nec corru/
pta ſunt nãlia ſed pfecta per gratiam ⁊ gloriã. Sed
duratio vie conuenit angelis ex nã. vt conceditur cõi/
ter ab oĩbus. ergo nõ potuit breuiari per grãʒ. vt.ſ.
preueniret breuiatio motũ perfectũ lib.arb. quẽʒ in
primo inſtãti nullus angelus habuit/ ⁊ in 2° oẽs ha
bere poterãt. Sicut nõ põt fieri ſine ſpãli dei mira/
culo ꝙ hoĩes eſſent extra viã ante mortẽ. Miracula
aũt nullus ponit in his que ꝯuenerũt angelis in ſua
prima conditione. Unde pʒ ꝙ illa euaſio friuola eſt.
¶ Sed ad ꝑdictã rõnẽ adhuc rñdet Ferrarieñſis p° Euaſio
ꝙ boni in 2° inſtãti erant in via vt nõ diſtãtes a ter ſcda.
mino. ſicut ⁊ mali. Et ſicut mali in eo demeruerũt:
ita ⁊ boni potuiſſent in eo demereri/ ⁊ etiaʒ mereri
abſolute. vt ſupra recitatũ eſt. ¶ Sʒ cõtra iſtã reſpõ/ Impu
ſionẽ ipſemet arguit dicẽs ꝙ ex ea ſequit angelum gnatio
bonũ in 2° inſtanti fuiſſe ſimul viatorẽ ⁊ cõprehen/
ſorem. qͦd eſt falſum cuʒ hoc ſoli xp̃o cõueniat. ¶ Et
rñdet ꝙ is ꝓprie viator eſt qui ſic eſt in via ſicut di/
ſtans a termino. ⁊ ſic viatorẽ eſſe ſimul ⁊ cõprehen/
ſorẽ eſt priuilegiũ xp̃i. Non ſic aũt fuit viator bonus
angelus in 2° inſtanti/ ſed ſicut exñs in termino. qͦd/
liber.9.8. ad 2m. ¶ Sed iſta nõ ꝓcedũt. Et primo ar/ Impu
guit gñaľr ſic. Sicut ſe hʒ motus ad quietẽ que mo gnatio
tum primo terminat/ ita via in ꝓpoſito ad ſuũ ter/
minum. pª.q.62.ar.9. ad pm. Sed ĩpoſſibile eſt ꝙ ſi/ p°.
mul aliqs ſit in moueri ⁊ in quiete. ⁊ qui qeſcit/ nõ
ſolũ improprie/ ſʒ nullo mõ dicit moueri. Ergo via/
tor nullo mõ eſt in termino. Et.s.Tho. in illis qͦlʒ
loquit ſm̃ opinionem quam nõ ſequit. vt patet ibi.
¶ Scdõ. Non dr̃ qs in via cũ eſt in termino/ q: poſ/ 2°.
ſit eſſe in via ꝑ illo inſtãti vel tꝑe/ ſed q: de facto eſt
ſic in via qͦd nõ eſt in termino. Alioqn hoĩes qui de/
ceſſerunt a decẽ annis citra/ poſſent actu dici viato
res/ q: abſolute poſſent nũc eſſe in via/ mereri ⁊ de/
mereri. Cum ergo de facto ponant in termino boni
in 2° inſtanti/ q: in ſtatu qetis in ſua btĩtudine/ ſm̃
opinionẽ. ergo ꝓpter hoc ꝙ potuerint abſolute ĩ eo
mereri vel demereri/ nõ pñt dici eſſe in via ſeu via/
tores. ¶ 3°. Si ex hoc ꝙ abſolute pñt boni dici fuiſ/ 3°.
ſe viatores in 2° inſtanti/ q: in eo potuerũt abſolute
mereri/ ſequit ꝙ via angeloꝝ nõ ſit breuiſſima ⁊ tm̃
duorum

duorum inſtantiũ/ ſed triũ. Nam ſi in ſcdõ potuerũt
mereri/ cũ meritum nõ poſſit ſimul ſtare cũ beatitu
dine/ etiã ſm̃ rñdentẽ vbi.ſ. ſequit ꝙ potuit differri
terminus vie vſqʒ ad 3m inſtans. ⁊ ꝯñr in caſu ꝑdi/
cto nõ in 2° erũt in termino/ ſi ex poſſe ⁊ non ex actu
eſſe viatorẽ vel cõprehenſorẽ/ dicat qs eſſe in via vel
in termino vie. Utrũqʒ aũt ꝯñs falſuʒ eſt ſm̃ rñden
tem qui nõ vult viam angeloꝝ eſſe niſi duoꝝ inſtan/
tium: vnius ſicut vie pure/ alteriꝰ ſicut vie ſimul et
termini. Et ꝯñr tenet 3m (ſi qͦd imaginamur) inſtãs/
extra viã illorum ⁊ extra talis vie terminũ eſſe ſim/
pliciter. Unñ pʒ ꝙ euaſio eius nulla eſt. Quod aũt di
cit de xp̃o cui ſoli conuenit eſſe cõprehenſorẽ ſimul ⁊
viatorẽ/ verũ eſt ſimpľr/ ſm̃.s.Tho. pª. vbi.ſ. 3m. ſi. ⁊
nõ cũ illa diſtinctione de viatore vt viatore/ diſtãte
vel nõ diſtante a termino. Non.n. dat viator non di/
ſtãs a termĩo: vt in ſequẽti articulo magis ad ꝓpo
ſitũ ⁊ plenius manifeſtabit. Nõ minus.n. dat via/
tor nõ diſtans a termino/ ꝗ̃ʒ moueat quis nõ diſtãs
a quiete. vt.ſ. dictum eſt. Cum ergo hoc 2m/ patentẽ
implicet ꝯdictionem: implicat eam ⁊ primum.

Alijs rationibus eadem concluſio confirmatur. Cap. III.

2ª prin/ Secundo ad ꝯcluſionẽ ꝑncipalẽ ſic arguit. Quũ enim mereri beatitudinem
cipaľr. pertineat ad perfectionem creature intellectualis/
perfectius mereri cõueniet magis perfectioribꝰ crea
turis ꝗ̃ʒ imperfectioribus. Sed homines nõ perue/
niunt ad beatitudinẽ niſi per meritũ pfectum/ vel
propriũ/ vel ſaltẽ ꝑ meritũ xp̃i: quo conſequunt bea/
titudinẽ pueri baptizati ⁊ decedẽtes añ vſuʒ li.ar.
qͦd ẽt fuit proprijſſimũ ⁊ pfectiſſimũ. ergo ⁊ angelis
ꝯueniet vt beatitudineʒ ꝯſequant ex merito ꝓprie
dicto atqʒ pfecto. Sʒ tale meritũ nõ potuerunt bo/
ni habere in primo inſtanti. vt in ꝑcedenti articulo
3°. probatũ eſt. ergo habuerunt illud in 2°. ¶ Tertio ſic
ad idẽ arguit. Auerſioni opponit cõuerſio. ergo
in eodẽ inſtãti in quo mali auerſi ſunt per li.ar. po/
tuerunt ẽt cõuerti: q: libertas eſt reſpectu oppoſito
rum pro eodẽ/ lʒ nõ ſimul ſed ſub diſiunctione. nec
magis cõuenit vni eorũ ꝙ poſſit eſſe in eodẽ inſtãti
ꝗ̃ʒ alteri. Sicut eadem libertate poſſuʒ ſedere in a.
inſtãti ſicut nõ ſedere. Ergo cũ libertas iſta ꝓcedat
ex natura/ ⁊ ꝯñr eque cõueniat bonis ⁊ malis/ ſeqt
ꝙ ⁊ boni potuerũt in 2° inſtãti auerti vel cõuerti.
Et alterum eoruʒ neceſſe erat illis cõuenire cũ ſint
cõtraria immediata in propoſito. Neqʒ.n. locũ ha/
bere poterat tunc in angelis actus indifferens aut
ocium. Cũ ergo nõ ſint tunc auerſi/ ſequit ꝙ ſint cõ/
uerſi. Auerſio aũt importat actuʒ demeritoriũ. er/
go conuerſio importat actum meritorium. ergo ⁊c.
Euaſio. ¶ Sʒ dicit ꝙ malis conuenit in ſecũdo ĩſtãti liber/
tas ad oppoſita cõtradictorie. vʒ demereri vel non
demereri: ⁊ eadẽ libertas tũc ꝯuenit ẽt bonis/ q: nõ
demeruerunt tũc. ⁊ poterãt abſolute demereri. Nõ
ꝯuenit aũt malis in 2° inſtãti libertas ad oppoſita
quaſi cõtrarie. vt vʒ ſicut potuerũt demereri tunc/
Impu/ ita potuerint ẽt mereri. ¶ Sʒ cõtra. Non demereri
gnatio. qͦd cadit ſub libertate ꝑ oppoſitũ ad demereri/ eſt
mereri. Actus.n. beatificus nõ cadit ſub libertate:
⁊ actus indifferens aut ceſſatio ab actu nõ erat an/
gelis poſſibilis in 2° inſtãti. Si ergo in eo habuerũt
boni libertatem ad non demereri/ oportet ꝙ me/
ruerint tunc aut demeruerint. Cum ergo non de/
meruerint/ ſequitur ꝙ meruerint. ¶ Quarto ſic ad 4°.
idem arguitur. Prima diſtinctio inter angelos
fuit per meritum et demeritum. Prius enim om/
nes fuerunt equales in ordine ad ſupernaturalia.
Sed predicta diſtinctio facta eſt in ſecundo inſtan/
ti ſm̃.s.Tho. pª.q.63.6.4m. ergo in 2° inſtãti aliqui
meruerunt ⁊ aliqui demeruerunt. ¶ Sed dicit fer/ Euaſio.
rarienſis ꝙ mali in 2° inſtanti diſtincti ſunt p° a bo
nis per demeritum ⁊ meritum nõ qͦd habuerint bo/
ni in ſcdõ inſtanti/ ſed quod boni ſimul cum eis ha
buerunt in primo. ¶ Sed contra. quia ſupra proba/ Impu/
tum eſt ꝙ nullus eoruʒ perfecte meruit in primo in gnatio.
ſtanti. Et Preterea mali in 2° inſtanti p° diſtincti
ſunt per demeritũ ſuum a bonis ꝓpter cõuerſionẽ
eorum ad laudem dei. Sed hãc habuerunt boni in
ſcdõ inſtanti per quã meruerunt beatitudinem. vt
onſum eſt. ergo ⁊c. ¶ Sʒ dicet ꝙ illa fuit beatifica: Euaſio.
quia fuit per matutinã cognitionẽ. vt prima. vbi ſu
pra dicitur. Et ſic mali ꝑ demeritũ prius natura di
ſtincti ſunt a bonis ſꝫ meritũ qͦd habuerũt in p° in
ſtanti: poſterius vero natura/ lʒ ſimul tẽpore diſtin/
cti ſunt ab eiſdem ſm̃ ꝯuerſionẽ beatificã quaʒ ha/
buerunt boni in 2° inſtanti. ¶ Sʒ cõtra. Nullus me Impu/
retur niſi ꝑ ꝯuerſionẽ ad deũ. Sʒ boni in primo in/ gnatio.
ſtanti nõ fuerunt ꝯuerſi ad deũ ſed ad ſeipſos. vt di/
citur ibidẽ. ergo nõ meruerunt in p°/ ſʒ ſoluʒ in 2°.
qͦd eſt verũ de merito proprie dicto/ ⁊ de cognitione
matutina in ꝓprie. vt in ꝑcedẽti articulo dictũ eſt.
¶ Et hec ratio põt ſumi pro pricipali ad ꝯcluſionẽ. 5°.

Ad eadem concluſionem alie bine rationes inducuntur ac multipliciter roborantur. Cap. IIII.

Sexto ſic arguitur ad idẽ. Si boni nõ meruerunt in 2° inſtãti nunꝗ̃ʒ habuerunt li/ 6°.
bertatẽ ad bonũ ⁊ malum. Sʒ hoc eſt cõtra rationẽ
li.ar. creature q̃ defectibilis eſt ex ſe ⁊ ſecluſis mira
culis. ergo cõtra rationẽ eius eſt etiã ꝙ angeli boni
nõ meruerint in 2° inſtãti. Diſcurſus bonꝰ. Sʒ pro/
batur pm añs cõditionale. q: nec in primo inſtanti/
eo ꝙ naturalẽ motũ haberent tunc in bonũ. nec in
2° per poſitionẽ/ eo ꝙ motus beatoꝝ in bonũ nõ ca/
dit ſub libero arbitrio/ ſʒ naturali neceſſitate conſe/
quitur lumẽ glorie/ qͦd nõ eſt in libertate beati non
habere. Primũ aũt ꝯſequens eſſe falſuʒ/ iã probatũ
eſt: ⁊ habet hoc ex Ma.q.16.5.c. ¶ Sʒ ad hanc ra/
tioneʒ reſpõdet Ferrarienſis. tripľr. p° ꝙ ꝯñs illud Euaſio
nõ eſt falſuʒ de bono meritorio ⁊ malo qͦd eſt pecca/ P°.
tum. ⁊ de hoc hic ſermo eſt. Falſum aũt eſt de bono
abſolute. q: boni angeli habuerũt in 2° inſtãti boni
tatẽ abſolute. Fuerũt.n. beati ⁊ poterãt habere mã
lum ẽt qͦd eſt peccatũ/ ſicut mali habuerunt. ¶ Se/ 2°.
cundo reſpondet ꝙ loquẽdo ẽt de bono meritorio/
habuit angelus abſolute libertatẽ merendi in 2° in
ſtãti. Potuiſſet enim mereri/ ſi in p° nõ meruiſſet/
vt poterat ex ꝓpria libertate. Libere.n. ſic meruit ĩ
primo inſtãti/ ꝙ abſolute potuit tunc etiã nõ mere/
ri. non aũt peccare. ¶ Dicit tertio ꝙ licet in nullo 3°.
inſtãti angelus tũc habuerit libertatẽ ad bonũ me
ritoriũ ⁊ malũ: in toto tamen tẽpore ex primo ⁊ 2°
inſtanti conſtituto hanc habuit libertatem/ inquã/

tum in p° inſtãti poteſt mereri/ ⁊ in 2° demereri. ¶Sed quelʒ harũ euaſionũ vana eſt. Et prima quideʒ iã pcluſa eſt: q2 ſm. s. Tho. loco allegato. lʒ de ratione li. ar. abſolute nõ ſit poſſe in bonũ ⁊ malũ/ alioquin deus nõ haberet li. ar. eſt tñ de ratione li. ar. creature: que vniuerſaliter eſt de ſe defectibilis. Et loquiẽ de bono, put dicit quid ꝯueniẽs ſʒ rationem rectam: qð in habẽtibus gratiã neceſſario meritorium eſt. Vñ opʒ ꝙ aliqñ angeli taleʒ libertatẽ habuerint. Fuerũt. n. pfecti ſm facultateʒ operis/ ⁊ nõ vt pueri añ vſum li. ar. Secluſa ẽt ſupponimus

Impugnatio 2ª. pª. miracula. ergo ⁊c. ¶Scðã quoqʒ reſponſio ſupra pcluſa eſt/ cũ oñſum ſit ꝙ angeli nõ ꝓprie meruerint in primo inſtãti. Cũ ergo nõ fuerit ꝯueniens ꝙ angeli beatitudinem obtinerent ſine merito ꝓprie dicto/ opʒ ꝙ nõ ſolũ potuerint angeli mereri in 2° ſi in primo nõ meruiſſent/ ſed ẽt ꝙ de facto in 2° inſtanti meruerint ⁊ pfecte: nec fuit in poteſtate eoꝝ in primo inſtanti nullo mõ mereri quaſi potuerint nõ mereri ẽt negatiue. Nõ. n. poterãt ceſſare ab uſu ſpeciei alicuiꝰ cõcreate/ quaſi potuerint nulla vti. vt ſuppono in via. s. Tho. Nec pñr reʒ ſic cognitã ſub iudicio boni (ſicut vere qͥlibet bona eſt) potuerunt nõ amare: cũ amor naturaliter ſequaẽ/ qñ ẽt oriɡineẽ ex tali iudicio. ergo tale bonũ ordinabant in finem nõ niſi recte tunc/ ⁊ in rectũ. ſ. in deum vt auctorem nature. Si ergo ſm hoc aliquod meritũ habuerunt/ naturalis motus voluntatis in bonum naturale/ diceẽ meritorium. qð eſt in proprie dictũ. Dicere aũt ꝙ abſolute potuerint nõ mereri in primo inſtãti ꝑpter ſuam libertatem naturalẽ/ infert ꝙ ẽt potuerint peccare tũc abſolute. qð tñ. s. Tho. vel doctus Thomiſta nõ cõcederet. Patet autem ſimilitudo. q2 libertas illa naturalis eſt ẽt ad cõtraria ſm bonũ ⁊ malũ. Sequereẽ ẽt ꝙ abſolute nunc diceretur beatus angelus poſſe peccare ꝑpter eandem libertatẽ. Et ſi dicatur ꝙ hoc abſolute nunc dici nõ poteſt propterea ꝙ beatus eſt in termino. cur nõ diciẽ ẽt ꝙ abſolute in primo inſtãti nõ potuerũt nõ mereri ſaltẽ improprie/ q2 erant in p° inſtanti/ pro quo ſtatu repugnabat eos nõ habere ꝯuerſionẽ in bonũ naturale/ ꝗ fuit aliqualiter meritoria/ im-

2ª. mo plene ſm opinanteʒ? ¶Sed ⁊ abſolute ẽt vana eſt iſta reſpõſio. Lʒ. n. operatio ꝗ nõ põt pfici in vno inſtanti ab angelo/ illi ſufficiat libere cõuenire in tẽpore qð ex duobus inſtãtibus cõponiẽ. ſicut patet de motu angelico ſiue cõtinuo ſiue diſcreto: ſecus de de illis operationibus que cũ ſint indiuiſibiles/ in inſtanti perfici poſſunt: cuiuſmodi ſunt opera quelʒ meritoria ⁊ demeritoria in ꝓpoſito. In quocunqʒ enim inſtãti poteſt vna pfici ex libertate operãtis/ poteſt ẽt altera pfici. ⁊ ſi vna nõ poteſt: nec altera: cum hoc ſit de ratione li. ar. ꝙ ſic in oppoſita poſſit.

7°. ¶Septimo ꝓbatur cõcluſionẽ hãc eſſe de mente. s. Tho. ſpecialr. Nã in preallegato qðlʒ. dicit eẽ quãdam opinionẽ quã ſe pre omnibus ſequi affirmat/ eo ꝙ nihil habeat difficultatis. ⁊ in hoc conſiſtit ꝙ omnes angeli fuerunt creati in gratia: ⁊ quidã in ea perſeuerauerunt ⁊ ſic beatitudinem meruerunt. Supple ꝑpter hoc ꝙ ſic pſeuerauerũt. Perſeuerãtia aũt nõ ponitur aut intelligiẽ p vnuʒ inſtãs tñ. alioqñ omnes pſeueraſſent. Nec oportebat ſʒ ſuperfluum fuiſſet dicere/ ⁊ quidã in ea pſeuerauerũt ⁊c.

Ergo opʒ ꝙ hoc eoꝝ meritum nõ fuerit ſoluʒ in primo inſtanti. ſʒ pſeuerauerit vſqʒ ad ſcðʒ: quin etiã opʒ dicere ꝙ ſolũ in ſecũdo meruerunt. tũ q2 dicit ꝙ ſic. hoc eſt ex pſeuerantia. meruerunt. In ſecũdo autẽ inſtanti ſolo poſſunt dici perſeueraſſe. tum q2 pſeuerauerũt in gratia que eſt principiũ merendi. ergo talem gratiã habuerũt in ſecundo. Sed hec nõ poteſt ſtare cũ beatitudine ſm. s. Tho. pª. q. 62. 4. c. 5. 2m. Ergo in 2° inſtanti ſic meruerũt beatitudinẽ boni ꝙ in eo nõ fuerunt btĩ. De quo tñ īfra pleniꝰ.

Argumenta ſoluuntur a principio producta. Cap. V.

Ad pm. Ad primum ergo argumentũ factum in oppoſitum diciẽ ꝙ duplex eſt terminus vie ⁊ motꝰ angelici. vʒ intrinſecus ⁊ extrinſecus. Secũdũ aũt inſtans erat eis terminus intrinſecus ad merẽdũ: ⁊ ex eo ſimul cum primo cõſtituebaẽ via eorum: ſm quã dicebanẽ moueri in finem/ qui eſt terminus extrinſecus. ſ. in beatitudinem: ſicut quies eſt extrinſecus terminus motus cõtinui vel diſcreti. ⁊ eſſe geniti in corruptilibus eſt terminus extrinſecus preuie alterationis. ¶Ad ſecundũ. dictuʒ eſt in prece-

Ad 2m. denti articulo ſoluendo quartũ argumentũ. ꝙ. s. Tho. eſt interpretãdus in primo loco de merito proprie dicto ⁊ perfecto/ quale nõ potuerũt habere ſʒ tñ inchoare in primo inſtanti: qð pfecerunt in 2°. ⁊ ſic totum cõputatur vt vnus actus meritorius/ poſt quẽ ſtatiʒ adepti ſunt beatitudinem. Vel ſi de merito qð fuit ſolum in primo inſtãti vtraqʒ auctoritas eſt interpretãda intelligũtur angeli boni habuiſſe ſtatim poſt tale meritũ ſuam beatitudinem/ q2 habuerunt eam in ſua cauſa neceſſaria que fuit electio bona in 2° inſtanti: ꝗ q2 fuit prima electio libera ⁊ pfecta de fine/ fuit ex tunc angelus ab ea inflexibilis/ ⁊ pñr cõfirmatus in bono/ ⁊ in felicitate cauſalr/ cauſalitate neceſſaria ⁊ ĩfallibili. In 3° vero inſtãti formalr p adeptaʒ beatitudinẽ. vt ibi plenius declaratũ eſt. ¶Ad 3m dicendũ eſt primo ꝙ hoc

Ad 3m. argumentũ ſi qd cõcludit/ magis ꝯcludit cõtra tenentes bonos ĩ ſcðo inſtãti nõ meruiſſe ſʒ fuiſſe beatos/ ꝗʒ cõtra tenentes ꝙ in ſcðo inſtãti meruerint. vt in principio articuli in contrarium ⁊ ꝑ parte affirmatiua inductũ eſt. 2° dicenduʒ ꝙ licʒ diabolus cognoſcat ſtatũ hoĩs ⁊ eodeʒ mõ angeli quo ad eſſe gratie/ ⁊ glorie. ⁊ ſimilr quo ad ſtatũ oppoſitũ. nõ tñ cognoſcit ſemper opera ex quibus in tali ſtatu ponunẽ. eo ꝙ talia ſint actus interiores/ vt pote cogitationes ⁊ affectiones cordis/ ꝗ angelis etiã naturaliter ſunt ignote. Vñ nõ potuit tũc angelus cognoſcere/ an boni angeli mererenẽ: ⁊ tẽptauit eos ſciens tunc eos eſſe liberos ad bonũ ⁊ malũ. Et lʒ in eodẽ inſtanti meruerint/ ⁊ ſtatũ gratie ꝯſeruauerint. prius tñ natura meruerunt/ ꝗʒ ſtatum illũ ſeruauerint vel firmauerint: cũ ꝯſeruatio illa ⁊ firmitas ex merito ꝓceſſeritꝰ vt ex cauſa. cã aũt lʒ ſit etiã quandoqʒ in eodẽ inſtanti cũ ſuo effectu/ eſt tamẽ eo prius natura. Unde potuit nõ aduertens de merito/ eos tẽptare priꝰ natura ꝗʒ cognoſceret eos firmatos ⁊ inflexibiles in ſtatu gratie. Non ſic poteſt reſponderi ſi in ſcðo inſtanti abſqʒ hoc ꝙ tunc mererẽtur fuiſſent beatitudinem cõſequuti. In omnĩ enim prioritate nature inſtãtis illius eſſent in alio ſtatu

ſtatu ꝗʒ prius fuiſſent: qð diabolo potuit eſſe notuʒ. ¶Tertio ad idẽ argumẽtũ diciẽ ꝙ licet diabolꝰ potuerit etiã cognoſcere ꝙ boni angeli eſſent in ſecũdo inflexibiles ad malum. nõ tamẽ erat neceſſariũ ꝙ hoc conſideraret. Quinnimo probabile eſt ꝙ minus iſta ſupnaturalia conſiderauerit circa alios ꝗʒ circa ſeipſum. Conſtat autem ꝙ nullus maloꝝ cõſiderauit que conſiderare debuerat circa ordinẽ ſupnaturalem: qð tñ neceſſario cõſiderare tenebantur omnes: ⁊ ob hoc prorumpentes in electionẽ ſine tali debita conſideratione peccauerunt plurimi. Et hec ſunt cõia in ſcola ſancti Tho. Unde patet ꝙ argumentũ nullatenus procedit. Et ſic patet ad articulum 4m. Benedictus Deus. Amen.

ARTICVLVS. V.

Argumenta producuntur ad partes. Capitulum Primum.

Queritur quinto. an Angeli boni in eodem ſecundo inſtanti quo meruerunt beatitudineʒ/ eam ſint conſequuti/ ſic ꝙ tunc fuerint vere formaliterqʒ beati. Et videtur ꝙ

p°. ſic primo. Quia ſi angeli nõ fuiſſent creati in gratia/ ſʒ bonis collata fuiſſet in ſcðo/ eodẽ actu inquantũ erat ex li. ar. ſe diſpoſuiſſent ad gratiã. ⁊ inquãtũ gratia informato/ meruiſſent gloriã. ⁊ inquantũ talis actus cõpleẽ ſimul p glorie habitũ/ fruẽtes deo/ fuiſſent beati. vt. s. Tho. expreſſe tenet ꝓbabiliꝰ eſſe. ⁊ ob hoc nõ impoſſibile aut falſuʒ. 2°. d. 5. q. 2. ar. 2. ita ꝙ merituʒ in eis nõ pceſſiſſet premiuʒ tẽpore ſʒ natura. Et hoc idem eodẽ mõ declarat ⁊ determinat. quodlibet. 9. ar. 8°. Sʒ eſſe ſimul tẽpore meritũ cuʒ premio nõ tolliẽ ab angelo p hoc ꝙ eſt creatus in gratia/ ſuppoſito ꝙ nõ ſolũ in primo ſʒ ẽt in ſecundo inſtanti meruerint. vt ſupra probatũ eſt. Ergo cõformiter ad doctrinã ſancti Thome. videtur hoc eſſe ſine vlla dubitatione fatendũ. ¶Secundo

2ª. ſic arguitur ex intẽtione ẽt. s. Tho. cuius doctrinã ſatagimus declarare. Nã in ſecundo inſtãti angeli boni cõuerſi ſunt ad laudẽ dei p matutinã cognitionem. pª. q. 63. 6°. 4m. Sʒ hec eſt beatifica. pª. q. 58ª. 7. Ergo in ſecundo inſtanti fuerunt beati. ¶Nec va-

Euaſio. let dicere in propoſito ꝙ ipſa veſpertina cognitio

Impugnatio. pª. poſſit dici matutina, put referẽ ad laudẽ dei. ¶Tuʒ quia. s. Tho. in ſol. illius 4ⁱ loquiẽ de his cognitionibus vt de duabus ⁊ diſtinctis/ quibus ⁊ boni an-

2ª. geli a malis diſtincti fuerũt. ¶Tũ q2 de ratione cognitionis veſptine eſt vt ſit relata ad laudeʒ dei/ vt dicit. s. Tho. Veri. q. 8. ar. 17. c/ pm. Vñ nõ poteſt ex illa relatiõe ſumere rationẽ matutine cognitionis. Formalr. n. importat ⁊ cõplet rationẽ veſptine. Sine ea nãqʒ nõ eſſet veſpera ſʒ nox. vt vbi ſupra dicitur: q2 nocte in ſcðo inſtãti ſunt obtenebrati mali. vt ibidẽ diciẽ/ ⁊ ẽt in ſupradicta ſol. 4ⁱ. q in primo inſtãti hũerunt veſpertinam: q2 eoꝝ cognitio bona fuit tunc/ ⁊ aliqualiter meritoria. ergo ⁊c. ¶Tertio

3ª. probaẽ hoc idẽ q2 ſm hoc ſaluãtur omnia dicta ſancti Tho. ſm planũ ſenſum quẽ ipſe ꝓponit: ⁊ cõciliãtur oẽs apparẽtes cõtradictiones. Saluaẽ. n. quod

dicit eos in primo inſtãti meruiſſe. pª. q. 62. 5. 2m. iuncto argumẽto. Unde plane quoqʒ eliciẽ ꝙ in ſecũdo beati fuerunt: q2 poſt vnuʒ actum meritoriũ ſtatiʒ ꝯſequuti ſunt beatitudinẽ. vt ẽt ibidẽ determinatur in corpore. Quã beatitudinẽ in ſecundo etiã accepiſſent demones/ niſi impedimentũ pſtitiſſent. pª. q. 63. 5. 4m/ 6. c/ 3m. Cõcordatur ẽt diſſonãtia que apparet in dictis eius. 2° d. 5. q. 2. 2. ⁊ quodlibet. 9. 8. ex vna parte. in quibus locis dicit ꝙ ſimul mereri potuerunt et eſſe btĩ. ⁊ in pª q. 62. 4. ex altera. vbi videẽ dicere ꝙ nõ ſimul mereri potuerĩt ⁊ eẽ btĩ. diſtinguendo de merito vt in via ⁊ vt in termino. ⁊ gloſando ⁊ ſaluãdo dictũ in ſecũdo ⁊ in illo quodliber. de merito vt in termino. dictum vero ſumme de merito vt in via. Ergo videẽ ꝙ iſta via ſit amplectenda. ¶In contrariũ arguiẽ auctoritate Capre.

Sed ʒ. Heruei. ⁊ Scoti/ qui viã trium morulaꝝ ſequunẽ. ⁊ defendit eã Capreolus vt planiorem. Ponit autẽ predicta via ꝙ in primo inſtãti nõ meruerint angeli. Qð intelligiẽ de merito pfecto ⁊ ꝓprie dicto vt ſupra expoſitum eſt. In ſecũdo vero meruerint boni perfecte/ ⁊ mali peccauerint. In tertio vero oẽs fuerint in ſuo termino. quia boni fuerunt beati/ ⁊ mali damnati.

Duarum opinionum iuxta ſecundã concluſio poſita, ratiõe firmatur: que iuxta primã etiam opinionem vt validior reddatur, dupliciter ſoluitur. Cap. II.

Determinatio. Reſpondeo ꝙ ſicut iam ex premiſſis manifeſtum eſſe poteſt/ eoruʒ q tenent angelos bonos in ſecundo inſtanti meruiſſe/ quidã tenẽt ꝙ in eodẽ ſecundo inſtãti beatitudinẽ quam actu merebanẽ ꝯſequuti ſunt/ ita ꝙ merituʒ prout in illo fuit inſtãti preceſſit premiũ nõ tẽpore/ ſʒ natura. Volunt tñ ꝙ meritũ ſimplr in eis preceſſerit premiũ ẽt tẽpore/ eo ꝙ velint angelos omnes in primo inſtãti ꝓprie meruiſſe. Et huiꝰ opinionis cuius meminerũt etiã Capre. ⁊ Herueus vbi ſupra quaſi ſubtilis/ ſolus Caie. eſt acerrimus ſectator ſuper prima q. 63. 6. dicens/ aliter ſentientes (ſalua pace) nõ apprehendiſſe mẽteʒ. s. Tho. dum dicunt alr s. Tho. ſup hoc in ſumma/ ⁊ aliter in quodlibetis vbi hanc poſitionem defendit vt probabilẽ/ ſentire. Mouetur autẽ ad hanc opinionem ⁊ cõciliat predictam apparentẽ cõtradictionẽ/ ex his que ſupra in argumento tertio ſunt inducta. ¶Alia opinio eſt

Opinio 2ª. quam ſequiẽ Capre. ⁊ defendit/ oppugnans premiſſam. 2°. d. 5. concluſione 2ª. quã ⁊ ipſe puto veram. vʒ ꝙ in primo inſtãti nullus angelus ꝓprie meruit/ vt ſuperius declaratũ eſt. In ſecundo vero boni me-

Concluſio. ruerunt/ ⁊ mali peccauerunt. In tertio iſti fuerunt dãnati: ⁊ illi beati. Hec autem cõcluſio vʒ ꝙ in ſecundo inſtãti nõ potuerint ſimul mereri ⁊ eſſe btĩ: ſʒ ꝙ tñ meruerint boni: ꝓbabitur ſimul impugnãdo priorem opinionẽ quinqʒ rationibus. Quarum

Probaẽ p°. prima talis eſt. Omnis qui mereẽ beatitudinẽ/ mouetur in illã. Sʒ qui iã eſt beatꝰ/ nõ moueẽ in beatitudinẽ ſʒ habet eam. Ergo nullus beatus meretur beatitudinẽ. Sʒ in ſecundo inſtãti boni meruerunt beatitudinem: in hoc. n. cõueniũt ambe opiniones. ergo non fuerunt pro tunc beati. Patet maior q2

mereri ſm vocabuli ſignificationē nihil aliud impor/
tat niſi moueri in finē ⁊ pmiū excedens facultatē
operantis. vt pꝫ pª.q.62.4. ⁊ ſic mereri eſt eius qḋ
mouet finē. vt pꝫ ibidē ar.9º.pᵐ. Minor ēt pꝫ. qꝛ ei
qui eſt in termino excludēte viā/ ſicut gere motuꝫ/
nō cōpetit moueri ad taleꝫ terminū/ ſꝫ iā mutatuꝫ
eſſe. eodē. ar.9. pᵐ. Habitib⁹.n. pſentibus ceſſat mo
tus. pº de gen. ergo ⁊c. ¶Hec deductio eſt formlr. s.
Tho. in pdicto ar.4º. Sic.n. ait. Meritū habet ra/
tionē vie ad finē. Ei aūt qui iaꝫ eſt in termino non
cōpetit moueri ad terminū. ⁊ ſic nullus meret qḋ iā
habet. hec ibi. Ex qbus verbis ſequit aptiſſime pro
poſitum. Cū.n. beat⁹ ex hoc ipſo q beatus eſt/ iā ſit
in termino/ ⁊ habeat pmiū/ impoſſibile eſt q illud
Reſponſio pª. mereat. ¶Sed ſequētes primā opinionē reſpōdent
ad hanc rationē dupliciter. Primo q motus ⁊ ter/
minus motus pñt eſſe in eodē inſtāti tēporis/ non
autem nature/ qñ motus ſeu moueri capit impprie
p vt importat operationē indiuiſibilē. ſicut ē in ppo/
ſito. Vñ ei qui eſt in termino talis motus/ conuenit
etiā ſimul tēpore/ pri⁹ tñ natura/ moueri. Nec vl/
lus meret qḋ iaꝫ habet. ſ. ſimul natura. Sꝫ ſi prius
natura nō habeat/ poteſt illud prius natura mere/
ri. Vnde meritū tale nō ſe habet proprie ad premiū
ſicut motus ad terminū: ſꝫ ſicut fieri ad factū eſſe. q̄
in his que fiunt ſubito/ vt in pposito/ ſimul ſunt. ſi/
cut ſimul eſt illuminari ⁊ illuminatū eſſe. Et ſic an/
geli boni in eodē inſtāti meruerūt/ ⁊ pmiati ſunt.
2ª. vt deducit ſanctus Tho. quodlibet.9º.ar.8º. ¶Re/
ſpondēt 2º (⁊ in idē redit ſm ſenſum.) diſtinguēdo
de merito. qꝛ quoddā eſt meritū vt in via: ⁊ hoc non
eſt meritū vltimatū ⁊ pfectuꝫ/ ſed impedibile: ⁊ pre
cedit premiū ēt duratione. ⁊ talr meruerūt omnes
angeli in pº inſtanti. Aliud eſt meritū vt in termi
no vie qḋ eſt meritū vltimatū ⁊ pfectum: ⁊ ideo nō
impedibile ſꝫ vltima diſpoſitio/ ⁊ ob hoc ſimul ſtās
cū forma primo terminare motū. Sicut ēt in moti/
bus naturalibus vltimā diſpoſitio eſt ſimul tempo/
re cū forma introducta. vt patet ēt ⁊ declarat ad hoc
propoſitū. s. Tho. 2º.d.5ª.q.2ª.1º. Et tali merito me/
ruerunt tantum boni in ſecundo inſtanti. ⁊ propte/
rea in eodem beatitudinem acceperunt.

Vtraq; rationis efficaciſſime ſolutio, multipliciter impugnatur. Capitulum. III.

Impugnatio pª reſpōſionis pª. Sed vtraqꝫ reſponſio mala eſt/ qḋ patet exami
nando ſingula male dicta vtriuſqꝫ. Nam
pº quidē falſum aſſumit in prima. vꝫ q mereri cōpa
retur ad premiari/ nō ſicut motus ad terminū/ ſꝫ ſi/
cut fieri ad factum eſſe. Hoc.n. pº eſt negare ſanctū
Tho. qui (vt ſupra deductū eſt) ſic vocabulū hoc de
clarauit. Dicit.n. q meritū cōpatur ad premium
ſicut motus ad terminum pª.q.62.art.4º.ad pᵐ.
3ª.q.19.ar.3º. ⁊ nō ſicut fieri ad factū eſſe. Habet.n.
rationē diſtincti termini ipſiuꝫ premiū. Sꝫ bene cō/
paratur ad meruiſſe ſicut fieri ad factum eſſe. Non
enim negamus ſimul angelos mereri ⁊ meruiſſe: ne
gamus aūt ſimul beatos fuiſſe. hoc.n. repugnat ex
2ª. ipſa ſignificatione vocabuli. ¶Falſum eſt ſecundo
qḋ aſſumit meritū pcedere premiū nō ſemp tēpore/
ſꝫ natura. Meritum.n. pfectū debere premiū abſo/
lute precedere/ nō natura tñ ſꝫ tēpore ſm doctrinā
ſancti Tho. inſinuat in Opuſculo 3º.ca.284. vbi. s.
Tho. ſic ait. Angeli cōfirmationē volūtatis in bono
⁊ obſtinationē in malo habuerūt primo cū volunta
te deliberata ſibi finē pſtituerunt vel deū vel aliqd
creatū. ⁊ ex tunc beati vel miſeri facti ſunt. Addit
autē q ex pª electione immutabilitatē pſequunt.
Vbi notāda ſunt verba. vꝫ ly dliberata. ⁊ ly ex tūc.
Cū.n. voluntatē deliberatā ⁊ electionē ex qua im/
mutabilitatem pſequunt/ nō habuerint niſi in 2º in
ſtanti. alioquin in 2º non potuiſſent mali peccare
ſi talem electioneꝫ oēs habuiſſent in primo. et ſi ex
tunc beati vel miſeri facti ſunt. ergo nō tūc. ſꝫ poſt
tale inſtans beatitudinē ipſaꝫ pſequuti ſunt/ ſicut
⁊ mali dānationē incurrerunt. Ly.n. ex. nō pōt in
pposito ſignificare niſi idē qḋ poſt. Et cuꝫ de poſte/
rioritate innuat ſine limitatione improprietatis/
qualeꝫ importat poſteritas nature. pꝫ q interpretā
dus ē de poſterioritate abſolute dicta. Sꝫ ⁊ hoc idē
q vꝫ meritū ſm mēteꝫ. s. Tho. pcedat abſolute pre
mium tēpore ſeu duratione ⁊ nō natura tantū/ ha/
betur expreſſe ex aliis verbis ei⁹. 3ª.q.19.ar.3º. vbi
dicit q meritū nō eſt niſi eius q nō dū habet. Nec
poteſt gloſari q nō dū natura. Q.n. intēdat de prio
ritate tēporis pꝫ/ qꝛ ex hoc intēdit probare cōcluſio
nem hanc catholicā q xps nō meruit beatitudinē
aīe/ neqꝫ gratiā/ neqꝫ ſcientiā ⁊ huiuſmodi. Alias
(inqt) oporteret q iſtis aliqñ xps caruiſſet. qḋ eſt
cōtra dignitatē xpi. hec ille. Vñ cū hec rō q̄ apud. s.
Tho. eſt inuicta/ nō fundet niſi ſup hoc q de ratio/
ne meriti eſt q tēpore pcedat premiū vt mot⁹ ter/
minum. pꝫ q ſꝫ euꝫ nō ſufficiat meritū pcedere ter
minum natura tñ. ſꝫ ēt tempore. Patet ergo q to
tum fundamētuꝫ reſpōſionū ⁊ ipſius opinionis/ fal/
ſum eſt ⁊ cōtra ſanctum Tho. expreſſe. ¶Preterea 3ª.
modus hic reſpondēdi puertit expreſſiſſime claruꝫ
ſenſum dictorum ſancti Tho. puta huius dicti. Nul
lus meret qḋ iā habet. ⁊ ſimiliter huius. Ei qḋ ē in
termino/ nō contingit moueri ſed mutatuꝫ eſſe. ⁊ ſi/
milium de qbus ſupra. puertit inquā interpretādo
illa de ſimultate vel nō ſimultate/ prioritate vel nō
prioritate nature tñ. Neqꝫ.n. ea que ſunt ſimul tē/
pore/ etiam ſi vnū ſit altero prius natura/ dicunt ab
ſolute nō ſimul. Nō.n. diceret quis nō duꝫ habere ri
ſibilitatem cū primo habet humanitatē/ eo q prius
natura humanitatē habeat. ⁊ ſic de aliis. ¶Sꝫ ⁊ ſe/ Impugnatio 2e reſpōſionis pª.
cundus reſpondēdi mod⁹ magis. s. Tho. aduerſat/
vt pote nō tñ ſm ſenſum claruꝫ/ ſꝫ etiā ſm ipſa ver
ba. Cuꝫ enim dicitur q angeli in 2º inſtāti mouēt
in termino/ nō ne expreſſe ponit q eū qui eſt in ter
mino/ vt in termino vie eſt cōtingit moueri? Hui⁹
oppoſitum ēt verbalr ex. s. Tho. ſupra deductū eſt.
Opponitur ēt hoc opinātis dictū ei qḋ ſanctus Th.
affert vꝫ q mereri nō ſit niſi eius quod mouet in fi/
nem. aut qḋ meritū habet rationem vie. que tñ oīa
s. Tho. expreſſe habet/ dicēs hec eſſe de ratione ſuat
⁊ pſequenter cōpetunt omni merito proprie dicto.
Quomodo ergo poterit quis mereri vt in termino
vie? Implicat ergo cōtradictionē diſtinctio illa me
riti vt in via ⁊ vt in termino/ cum ipſaꝫ meriti ra/
tionem tollat. ¶Qḋ vero adducunt ex. s. Tho. in 2ª.
d. quodlibet. et in 2º vbi ſupra. nō iuuat. quia ſm q
ipſemet. s. Tho. vtrobiqꝫ fatet/ pꝫ q nō loquit ſm
propriam

propriam opinionē. Sꝫ ſm vnā eorū viam qui po/
nebāt angelos nō fuiſſe creatos in gratia: ⁊ dicit eā
eſſe pbabiliorē ceteris vijs eorūdeꝫ. ⁊ rōnē aſſignat
maioris pbabilitatis/ non autem veritatis/ aut ad
cōcluſionē verā. quū fateat ibi q hāc viam ipſe nō
ſequit. quā vtiqꝫ ſe ſequi dixiſſet ſi putaſſet veram.
Ad falſaꝫ autē cōcluſionē cū nō pcedatur ex oībus
veris/ arguēdi forma ſeruata/ opꝫ de neceſſitate fa/
teri q. s. Tho. in pbatione talis poſitionis quā ipſe
nō putat verā/ extimet ſe aſſumere aliqua falſa/ ſꝫ
probabilia/ ⁊ ob hoc cōuenientia ad oſtēdendā pro
babilitatē poſitionis. qḋ erat intētuꝫ eius. vt patet
ibi. Et ſicut diceret q ſupponit hoc vt falſuꝫ q non
ſint creati in gratia/ ita cēſeri pōt q ſupponat alia
que in ſe falſa ſint ſꝫ ab opinātibus reputent vera.
ſicut ē hoc q in 2º inſtāti fuerint beati. Quid.n. ad
hoc cogit/ cū expreſſe cognoſcat 2ᵐ inſtans ad viam
pertinere/ eo q in eo potuerint oēs peccare ⁊ de fa/
cto quidā peccauerūt/ beatitudinē autē nō habue/
runt angeli niſi in termino vie? Noluit autē in ſen/
tentijs aperire oēs falſitates que quaſi veritates co
muniter ⁊ a magnis credebāt/ vt ſeniorū honori ſal
ua fide iuuenis deferret. Similr quodlibeta coram
multitudine diſputabāt. Vñ nō erat pueniēs vt tūc
etiā doctorꝫ facies corā cōfunderet. ſꝫ potius q pro
bans probabilitatē poſitionis/ argumenta ēt diſſol/
ueret que illā viderent auferre. Senior autē factus
in loco abſolute ⁊ pfecte determinationis hoc eſt in
ſumma docet eē impoſſibile q angeli ſimul potue/
rint mereri/ ⁊ eſſe beati. Sic.n. ait predicta q.62.
ar.4º. Si angelus gratiā nō habuit anqꝫ eſſet bea/
tus. (ſed ſupple ſolū in inſtāti eā habuit cū pº fuit
beatus) opꝫ dicere q beatitudinē abſqꝫ merito ha/
buit ſicut nos gratiaꝫ. hec ille. Huius cōditionalis
antecedēs cū oppoſito cōſequentis tenuit illa opi/
nio/ dicēs q nō habuit abſqꝫ merito/ ſed cū merito
qḋ fuit cū ipſa beatitudine ſimul tempore ſꝫ prius
natura. ¶Reſpōdet ergo ad pſuaſionē illā. s. Tho.
p opinione pbabili nō ſua ſꝫ aliorꝫ/ q falſum eſt pri
mo q meritū nō ſe habeat ſic motus ad terminū/ ⁊
ſicut via ad fineꝫ. Via autē hec ⁊ motus importat
quedā continuitatē habētia/ ⁊ tpe meſurata ſi pro/
2ª. prie ſumant. ¶Falſuꝫ eſt ēt q ſe habeāt ſicut fieri
⁊ factum eſſe in inſtantaneis mutationib⁹. vt ſupra
dictū eſt: ſꝫ fieri beatitudinis hoc eſt beatificari ē ſi/
mul cū hoc qḋ eſt beatuꝫ eſſe. Nō ſic aūt ſe habet ad
beatitudine mereri/ ſꝫ poti⁹ ſicut moueri localr ad
illuminatū eſſe/ qḋ eſt ipſius mot⁹ localis termin⁹:
⁊ ſicut eſſe geniti ad preuiā alterationē. Sunt enim
extrinſeci termini nō intrinſeci taliū motuū. ⁊ ideo
nō poſſunt eſſe in eodē inſtāti ēt ſi talis motus pre/
uius eēt p impoſſibile inſtātaneus. ſꝫ motus pcedit
inſtās termini. Vñ patet q operatio meritoria an/
4ª. geli ēt ſi ſit in inſtāti/ tēpore pcedit eſſe beatū. ¶Et
ſm hoc ſoluit etiā ratio in 2º ſententiarū inducta ad
eandē poſitionē vt pbabilē oſtendendā. Vltima qp
pe diſpoſitio q̄ eſt neceſſitās/ ſi ſit intrinſeca termi/
no/ ſimul tēpore eſt cū eo. nō ſolū in pº inſtanti eſſe
ipſius termini/ ſꝫ etiā in alijs ſequētibus/ licet vt cō
ſequens vel cōcomitās eſſe termini. vt pꝫ in altera/
tionibus terminatis ad eē alteratū ⁊c. Vt vero eſt
extrinſeca ab ipſo termino/ inquātū. ſ. pcedens mo/
tus eſt ad terminū extrinſecū: nō eſt ſimul cū termi/
no illo talis vltima diſpoſitio: ſꝫ pᵐ eſſe termini/ eſt
primū nō eſſe talis diſpoſitionis: ⁊ eſt in tēpore vel
in inſtāti precedēti. In pposito igit/ meritū angelo/
rum in 2º inſtāti fuit vltima diſpoſitio ad pſequen/
dā beatitudinē/ ⁊ fuit ſimul cū termino intrinſeco
vie angelorū qui terminus fuit in ipſo 2º inſtanti
vltima pfectio meriti: nō autē cū termino extrinſe/
co qui fuit beatitudo in inſtāti ſequēti qḋ eſt nunc
eternitatis participare. Alioquin ſi idem actus po
teſt habere rōneꝫ diſpoſitionis ⁊ meriti ⁊ pmij/ qs
phibebit dicere q in pº inſtāti omnia hec habuerit
angeli ſi pprie tunc ⁊ pfecte meruerūt? Cur ēt non
poterit dici q via angelorū duret tñ p inſtans/ in
quo tñ diuerſa ſm prius ⁊ poſterius cōcepta ſint ſi/
gna nature? Et ſi dicat q ad hoc ſequit incōueniēs
q vꝫ nullus peccauerit. iā opponet q abſolute cū
indicet poſſibile/ ſi negat factuꝫ pper inconueniēs
inductū. pariter idē opinari factū in 2º inſtanti cū
ſequāt incōueniētia inequalitatis vie/ remotionis
pprie dicte diſtātie durationis meriti ad premiū/
⁊ huiuſmodi. nō eſt admittendū. Sic ergo patet q
pdicti modi reſpōdendi quibus adeo Caie. innitit
vt dicat hunc modū dicēdi ſuuꝫ/ eſſe vltimā reſolu/
tionē/ friuoli ſunt. ⁊ doctrine. s. Tho. quā tñ ſe per
eos declarare putat/ apertiſſime aduerſantur. Vn/
de ratio ſtat inuicta.

Ad eandem cōcluſionem ratio ſecunda inducitur: tertia quoq; producta defenditur. Cap. IIII.

Secundo ſic ad eandē cōcluſioneꝫ arguit. 2º principalit.
Si angeli in 2º inſtāti meruerūt
ſimul et bti fuerūt/ opꝫ q idē fuerit actus quo me
rebant ⁊ fruebant. vt pcedunt ēt opinātes. Cū ergo
iſtantia numerent in angelis ſm ſucceſſionē opera/
tionū in eis. manēte eadē opatione cuius 2ᵐ inſtās
erat mēſura/ maneat ⁊ ipſa mēſura neceſſe eſt. Ma
net autē et nūc actus idē beatificus/ quo a princi/
pio angeli fuerunt beati. Ergo ⁊ nunc ēt ſunt ange
li in ſecundo illo inſtanti. Ergo nunc etiā in eo me
rentur vitam eternam. quod tamen nullus Theo/
logorum affirmaret. Cōtra cōeꝫ ergo ſenſum Theo/
logorū opinionē hāc militare conuincitur. que pre/
poſite aduerſatur cōcluſioni. ¶Preterea Nullus 3º.
beat⁹ poteſt aliquo modo mereri/ niſi ſimul ſit via
tor ⁊ cōprehenſor vt xps. Sꝫ angelus nunqꝫ fuit ſi/
mul viator ⁊ comprehenſor. ſed ſolus xps fuit ſimul
vtrunqꝫ. ergo ⁊c. Hāc rōnem quo ad ſingulas ppo/
ſitiones ponit. s. Tho. pª.q.62.ar.9º.3ᵐ. ¶Sed ad Reſponſio.
hanc (vt p parte ſupra tactuꝫ eſt) reſpondet q ma/
ior eſt vera de viatore p viā q̄ nō eſt terminus/ ſecus
de viatore p viā q̄ eſt etiā terminus/ ſeu qui dicitur
viator per hoc q eſt in termino vie: quo ſolo modo
(inquiunt) fuerūt angeli boni ſimul viatores ⁊ cō/
prehenſores in 2º inſtanti. ¶Sꝫ cōtra iſtā reſpōſio/ Impugnatio.
nem arguit. pº. qꝛ videt apertā implicare cōtradi/
ctioneꝫ q qs dicat eſſe viator ab ipſo termino vie.
Viator.n. a via dicit/ vt pfert ⁊ nomē ipſum. Ta/
lis autē terminus vie/ ſi etiā ponat itrinſecus/ ipſa
via nō eſt. Sed eo ſunt oppoſita quo p ipſaꝫ viā fit
motus ad terminuꝫ/ qui mot⁹ nō eſt niſi de oppoſi/
to in oppoſitum. 5º Ph. Licet auteꝫ ibi Philoſo/

ꝑhus loquaͬ de motu phiᶜᵒ⁊ verificatur tñ illius verbum in oī eo qd̄ per modū motus significaͬ. Sicut ⁊ ipſa quoq₃ via et eiuſdē terminus/ ſ₃ in phiᶜⁱˢ inueniaͬ propꝛietraſummunͬ tñ ad ſpirituales et operationes ſibi inuicem ſuccedētes. vt in ꝓpoſito. Eternitas aūt ſeu nūc eternitatis eſt menſura termini extrinſeci huius vie qui terminus eſt ipſa beatitudo: ⁊ ipſū nūc eternitatis participare eſt terminus extrinſecus durationis eiuſdem vie. ergo ⁊c.

2ª. ¶ Secundo cōtra eandē reſponſionem ſic arguitur. q̄ iſta reſpōſio totalr̄ maiorē illā .s. Tho. tollit/ non gloſat. Neq₃ .n. xp̄s fuit ſimul cōpꝛehenſoꝛ ⁊ viatoꝛ ſicut in termino vie exiſtēs. ſ₃ ſicut in via reſpectu eoꝝ quoꝝ ratione viatoꝛ erat. rōne (inqua₃) glorie corporis/ ⁊ omnimode impaſſibilitatis anime: ⁊ huiuſmodi q̄ adhuc nō habebat ad ſuam perfectā beatitudinē ptinētia. Dicit autē ſimpl'r illa pª ſancti Tho. ꝓpoſitio ꝙ nullus beatus poteſt mereri niſi ſimul ſit viatoꝛ ⁊ cōpꝛehenſoꝛ vt xp̄s. Huic autē repugnat ꝙ aliquis mereaͬ in termino vie: cū in eo non ſit vltra viatoꝛ. vt dictum eſt.

Quarta ratio pro veritate concluſionis inducitur: & defenſata præualet. Cap. V.

4ª. **Quarto** ſic principalr̄ ad eandē cōcluſionē arguiͬ. Quū in pº inſtanti non potuerint angeli peccare/ ſ₃ omnes potius beatitudinem meruerint. vt ſupꝛa dictum eſt. neceſſe eſt dicere ꝙ quecunq₃ ſunt eis gratis a deo data prius natura q̄₃ aliquis eoꝝ peccaret/ pariter omnibus data ſint. Neq₃ .n. diſcreuit deꝰ īter angelos ante peccatū: alioquin vltoꝛ ipſe prius fuiſſet q̄₃ angelus peccatoꝛ. qd̄ deo nō ꝯuenire docēt ſancti doctoꝛes Auguſtino auctoꝛe. Vera eſt autē iſta ſententia nō ſolū de pꝛioꝛitate tēpoꝛis de qua principalr̄ intēdunt doctoꝛes/ verum etiā de pꝛioꝛitate nature ꝑ eandē rationē. Gratia aūt in 2º inſtanti prius natura erat in bonis q̄₃ actꝰ li. ar. Gratia nāq₃ tā vie q̄₃ patrie eſt pꝛimo ꝑfectio eſſentie/ ⁊ in hoc diſtinguiͬ a virtute q̄ eſt pꝛimo ꝑfectio potētie. vt habes a .s. Tho. 1ᵃ2ᵉ. q. 11. ar. 4. ſ₃ alii minus penetrantes/ hec ab inuicem nō diſtinguūt. Sic̄ ergo eſſentia eſt pꝛioꝛ q̄₃ potentia/ ita ꝑfectio eſſentie q̄₃ ꝑfectio potētie. ⁊ multo magis q̄₃ actus eius qui eſt ea poſterioꝛ/ ſaltē natura. Ergo etiā in his angelis qui peccauerunt ipſa gratia quā habuerūt in pꝛimo/ ꝑuenit ſm̄ pꝛioꝛitatem nature in 2º/ actum peccati. Et pari ratione ſi bonis data eſt gratia conſumata qua facti ſunt beati in ipſo 2º inſtāti/ prius natura dedit eā q̄₃ habuerint actū liberi arbitrii quo ipſam meruerint/ ſi in eodem inſtanti etiam meruerūt. vt putat opinans. Ergo et his qui poſtmodum mali fuerunt data fuit in ſcd̄o inſtāti gratia conſummata prius q̄₃ pꝛoꝛuperint in actum li. ar. in eodē 2º inſtāti. Hec eſt autē differentia inter gratiā gratū faciētē que eſt gratia pure vie/ ⁊ gratiam cōſummatā q̄ eſt gratia patrie/ ꝙ pª poteſt tolli ꝑ ſequens peccatū: gratia vero cōſummata nō poteſt tolli ꝑ quodcunq₃ ſequēs opus cū cōfirmet in bono/ ⁊ neceſſario rectificet oīa opa gratia₃ hanc habētis. Nō potuiſſent ergo neq₃ boni angeli neq₃ mali in ipſo 2º inſtāti peccare. qd̄ eſt hereticū. Ergo pariͬ hereſi₃ claudit angelos bonos in termino vie fuiſſe in 2º inſtāti/ ⁊ eoſdē fuiſſe pariter in eo beatitudinē aſſequutos.

Reſponſio. ¶ Sed foꝛte reſpōdebitur pº ꝙ cū inſtātia angelica menſuram impoꝛtēt indiuiſibiliu₃ actionū angeloꝝ/ 2ᵐ ipſu₃ inſtās inchoaͬ ab ac. li. ar. quo ſibi fine₃ pꝛeſtituerunt bene vel male. Et ꝓpterea gratia q̄ intelligiͬ eſſe prius natura perficiēs eos/ vt ſic ad tale inſtans nō ſpectat/ ſ₃ potius vt eſt ſimul cū eodē actu/ etiam ſimultate nature. Pꝛioꝛ aūt eſt ſolū ꝑut ſpectat ad pᵐ inſtās ⁊ cōſequenter vt eſt gr̄a vie. Unde ex hac pꝛioꝛitate nō poteſt inferri pꝛioꝛitas etiā ſm̄ naturam gratie ꝯſummate in 2º inſtāti reſpectu actus liberi arbitrii/ vt rō inferebat.

2ª. ¶ Secundo reſpōderi etiā pōt ꝙ gratia cōſummata cū ſit ipſa beatitudo que ſub merito cadit in 2º inſtanti ſ₃ opinionē/ ſequiͬ potius actum meritoꝛiu₃ li. ar. q̄₃ pꝛecedat. Meritū .n. ꝑcedit ipſu₃ ꝑmiū/ non ecōtra. Et ſic ex opinione nō poteſt inferri qnin aliqui angeli in 2º inſtāti peccauerint/ ⁊ cōſequenter beatitudinē non meruerint aut obtinuerint.

Impugnatio pᵉ reſponſionis. ¶ S₃ iſte reſponſiones nō infringunt vi₃ rationis. Et pꝛima quidē nō procedit ſ₃ magis ꝓualere videͬ ſi cōcludiͬ ꝑ hoc argumētum ꝙ gratia cōſūmata data ſit bonis in pꝛimo inſtanti Nō eſt neceſſe cōcludere. Na₃ principium vt res eſt prius natura q̄₃ principiatū in rebus creatis. S₃ gratia ꝑ reſpōſionē/ eſt principiu₃ actus meritoꝛii. ergo eſt prius natura q̄₃ talis actus inquantu₃ meritoꝛius eſt. Et cū ſit pꝛioꝛ ſm̄ rōne₃ pꝛopꝛia₃ vt actus primꝰ ꝑficiens potētiā ⁊ eſſentiā operātis/ op₃ ꝙ ſicut potētia et magis eſſentia pꝛecedit actū ſuu₃ ſ. n ordinē nature/ ꝙ ꝑfectio tā potētie q̄₃ eſſentie ſit etiā pꝛioꝛ. q̄ ꝑfectio vt ſic/ eſt ſimul natura cū ſuo perfectibili vt ſic. Unde ſi cōcluditur ꝑ argumētum ꝙ rōne huius pꝛioꝛitatis ptineat ad pᵐ inſtās: iā cōcludeͬ ꝙ ea₃ etiā mali habuerint in pꝛimo inſtanti: ⁊ ſic prius ſ₃ naturā fuit gratia cōſūmata in angelis et malis: q̄ pꝛioꝛitas ſi faciat ea₃ ptinere ad pᵐ inſtās. iā omnes in pꝛimo inſtāti fuiſſent beati. ⁊ cōſequenter nullus peccare potuiſſet in 2º. qd̄ eſt hereticū. P₃ autē vltima conſequētia. q̄ gratia cōſumata ꝑ peccatū tolli nō poteſt. ¶ Preterea dicere cōtra reſpōſionē arguiͬ q̄ principiū nō inquantum res eſt/ ſ₃ inquantū principiū/ ſimul natura eſt cu₃ ſuo principato: cū ſint relatiua q̄ ſunt ſimul natura. S₃ gratia ꝯſumata ꝑ opinionē eſt principium actus meritoꝛij in bonis in 2º inſtāti. ergo inquātū principiū/ ptinet in eis ad 2ᵐ inſtans. ſicut ⁊ actus meritoꝛius. Cu₃ etiā inquātu₃ eſt ꝑfectio potentie ⁊ eſſentie ſit in eis prinᵐ actus meritoꝛii vt meritorius eſt/ ſicut potētia et eſſentia eſt prinᵐ eius quātum ad ſubſtātia₃. ſequiͬ ꝙ inquantū eſt ꝑfectio eſſentie ⁊ potētie ſit et in eodē inſtāti 2º. Et cū ſb hac ratione ſit prius natura q̄₃ actus meritoꝛius/ prius natura erit in eis in ipſo 2º inſtanti: ita ꝙ illa pꝛioꝛitas etiā pertinebit ad 2ᵐ inſtans/ cōtra reſponſionē. ⁊ ita ꝓualet efficacia rōnis.

Impugnatio 2ᵉ reſponſionis. ¶ Scd̄a quoq₃ reſpōſio nō pꝛocedit ſtāte poſitione. q̄ gratia illa conſumata que eſt principiū beatitudinis vt ꝑfecta/ eſt principiū merendi vt imperfecta ſeu inquantū terminus imperfecte/ ſm̄ poſitionē. Cū ergo principiū vt res/ ſit prius principato ſalte₃ ſm̄ naturā/ erit eadē pꝛioꝛitate pꝛioꝛ vt terminus imꝑfecte ⁊ vt principiū merēdi q̄₃ actus meritoꝛius bonoꝝ angeloꝝ in ſcd̄o inſtanti. ⁊ non ſolū vt meritoꝛius eſt/ ſm̄ vt actus eſt/ per eandem rationē qua paulo ante pꝛobatum eſt gratiam imperfectam eſſe pꝛioꝛem. q̄ eſt pꝛioꝛ vt perfectio potentie ⁊ eſſentie. ⁊ ſic non cadit ſub merito ſed eſt eius pꝛincipiū: ⁊ conſequenter ꝙ gratis detur a deo/ concedat opinans neceſſe eſt. Ergo nō magis vni q̄₃ alteri. vt ratio deducebat. cōuincens ex hoc cōſequente ꝙ nullus angelus in ſecundo inſtanti peccare potuiſſet. Quod cum ſit hereticū/ pariter vt hereſim ſapiat ipſa poſitio neceſſe eſt. Haec autem ratio (quam efficaciſſimam puto) magis militat contra Ferrarienſe₃/ tenente₃ bonos in ſecundo inſtanti fuiſſe ſimpliciter beatos ⁊ nullatenus in eo meruiſſe/ ſed ſolum in pꝛimo. vt .ſ. cōtra eum arguendo in articulo 3º ſerioſe deduximus.

Quinta ratio vt firmior demum appareat, duplici reſponſione refellitur. Capitulum. VI.

5ª principaliter. **Quinto** pꝛobatur ſic eadem concluſio. Nullus poteſt mereri beatitudine₃ niſi cuius actus meritoꝛius eſt infoꝛmatus gratia gratū faciente. iuxta illud. Gratia dei .i. per gratiam dei. vita eterna. ⁊ eſt confeſſum. Sed nullus actus beatoꝛum eſt talis. ergo non poterūt angeli boni ſimul in ſecundo inſtanti mereri ⁊ eſſe beati. Minoꝛ pꝛobatur. Nullus enim vnus ⁊ idem actus poteſt ſimul infoꝛmari gratia imperfecta ⁊ gratia conſummata. Sed ad hoc ꝙ actus ſit meritoꝛius neceſſario infoꝛmatur gratia imperfecta: quia non niſi gratia vie/ que dicitur gratum faciens/ ⁊ eſt imperfecta reſpectu gratie patrie que diciͬ gratia cōſummata que eſt ipſa gloꝛia. Ergo non poteſt actus ille meritoꝛius infoꝛmari pꝛo tunc iſta etiā gratia perfecta qua infoꝛmatur actus beatificus. Cum ergo vnicus fuerit actus angeloꝛum bonoꝛum in ſecundo inſtanti quo per conuerſionem mouebantur in deum/ non potuerunt ſimul illo mereri beatitudinē ⁊ eſſe beati. Hāc rōnē foꝛmat .s. Tho. pª q. 62. ar. 4. c./ ⁊ ar. 5. ad 2ᵐ.

Reſponſio pª. ¶ Sed iſta ratio multas ⁊ magnas patitur difficultates. Et pꝛimo quidem abſolute nō videtur firma. cum eā ipſemet ſanctus Tho. ſoluat in dicto quodlibet. 9º. ar. 8. declarans ꝙ gratia vie pure non poteſt ſimul eſſe cum gratia beatoꝛum: ſed gratia vt in termino vie/ poteſt ſimul eſſe cum ea. ⁊ eodem modo meritum vt in termino poteſt ſimul eſſe cū pꝛemio. Unde dicitur ibi ꝙ licet gratia imperfecta/ non poſſint eſſe ſimul in eodem terminus tamen ipſius gratie imperfecte ⁊ gratia perfecta poſſunt eſſe ſimul. Et per hanc diſtinctionem ſoluit argumenta illius articuli quoꝛum vnum eſt pꝛedicta ratio. vt ex hoc inſinuetur (inquit Caietanus) ꝙ iſta eſt doctrina ſua. Neq₃ enim conſueuit ſoluere argumēta alicuius articuli niſi cōfoꝛmiter ad ſuam doctrinā. Unde patet (inquit) ꝙ .s. Tho. non eſt ſibiipſi contrarius in pꝛima parte ⁊ in dicto qd̄libet. q̄ in pꝛima parte intendit de gratia ſic imperfecta ꝙ nō eſt terminus imperfectionis/ ſed eſt foꝛmaliter ⁊ in ſe imperfecta. qualis eſt gratia gratum faciens reſpectu gratie conſummate. In quodlibet. autem intendit de gratia que licet in ſe perfecta ſit/ diciͬ tamen imperfecta quia eſt terminus gratie imperfecte.

Confirmatio. ¶ Et confirmatur reſponſio etiam per ſanctū Tho. propterea ꝙ etiam ſm̄ eum/ idem actus dicitur et eſt imperfectus per reſpectum ad vnū/ ⁊ perfectus per reſpectum ad aliud. Actus enim conuerſionis peccatoꝛis ad deum per contritionem/ ſi conſideretur vt eſt a libe. arbi. facientis quod in ſe eſt ⁊c. imperfectus eſt/ ⁊ eſt ſolum pꝛeparatio ad gratiam: nō autem meritoꝛius gloꝛie. Si vero comparetͬ ad gratiam qua in eodem inſtanti perfunditur anima ⁊ actus infoꝛmatur/ eſt perfectus ⁊ meritoꝛius gloꝛie. Sic in pꝛopoſito currit eodē paſſu. Et hoc docet .s. Tho. in 2º d. 5. q. 2. ar. 1. Ex quo poſtea doctrinā pꝛemiſſam de merito ⁊ pꝛemio angeloꝛum iuxta determinationem factam in quodlibet. infert etiam ibi in ſecundo articulo. Unde patet (inquit) ꝙ ſanctꝰ Tho. eſt ſibiipſi quo ad hoc conſonans. In hoc tamē vult (pꝛo ſua gratia) ſanctum Thomam non eadē ſentire vtrobiq₃. q̄ (inqͬt) in .d. qd̄libet putauit veram opinionem dicentem vnum tantūmodo fuiſſe actum meritoꝛium/ illū (inquam) qui vt in termino fuit. ⁊ nullum pꝛeceſſiſſe meritoꝛiū vt in via. quā tamen opinionem in ſumma (inquit) reputauit falſam. dum in .q. 62. ar. 5. ⁊ ar. 9. ad pᵐ. Uoluit meritum pꝛecedere duratione terminum. Nec hoc eſt (inquit) mirum conſideranti ꝙ continue intellectus ſtudioſus perficitur. Tota tamen (inquit) doctrina illius quodlibet vera eſt/ ⁊ neceſſaria ad doctrinam in ſumma. ⁊ ideo ſic eam diligenter ſanctꝰ Tho. pꝛoſequutus eſt. vt ſm̄ eam argumenta diſſolueret. quia videbat ſuam opinionem in ſumma egere illa doctrina.

Reſponſio 2ª. ¶ Secundo patitur difficultatem pꝛedicta ratio. quia cu₃ chꝛiſtus fuerit ſimul viatoꝛ ⁊ compꝛehenſoꝛ/ neceſſarium videtur alterum duoꝛum dicere. aut vi₃ ꝙ in eo gratia cōſummata ſimul infoꝛmaret actum quo mereretur ⁊ frueretur: ⁊ hoc euellit omne rationis pꝛemiſſe robur que contrarium aſſummit/ pꝛo fundamento habens ꝙ hoc ſit impoſſibile factu. vel ꝙ in eo fuerit duplex gratia vi₃ gratum faciens/ imperfecta per comparationē ad alia₃ que eſſet in eo gratia conſummata. Quod licet videatur nouum in via .s. Tho. eo ꝙ vbicūq₃ loquitur de gratia chꝛiſti/ ſemper vnicam introducit/ ⁊ illa₃ infinite perfectionis in genere gratie. Si tamen concedatur/ non videtur pꝛeter rationē poſſe pariter concedi ꝙ ⁊ duplex fuerit eodē modo gratia in angelis bonis pꝛo ſecundo inſtanti/ quarum vna mereri poſſent. altera vero deo frui ⁊ eſſe beati. Et ſic falſum erit quod aſſummit ratio/ nullum inquam vnicum actum poſſe ſimul infoꝛmari gratia perfecta qua fiat beatificus/ ⁊ gratia imperfecta qua ſit meritoꝛius.

Primæ reſponſionis ad quintam rationem inductam, multiplex impugnatio. Capitulum. VII.

Impugnatio pͤme reſpōſionis. Pª. **Sed** adhuc pꝛedictis non obſtantibus rationē pꝛefatam habere firmitatem ſuam oſtendemus. Et pꝛima quidem reſponſio multa falſa pꝛoponit/ ⁊ quedam ſibiinuicem repugnantia. Nonnulla quoq₃ .s. Thome imponit que non tenet. Auferre nititur ab eius doctrina contradictione₃ que

in ea non eſt. Aliam etiam eidem imponit que mi/
nus inuenitur in dictis ſuis. Ex qua reſponſione ſe/
quitur etiam ꝙ. s. Tho. in ſumma fuerit valde trun
cHus ⁊ diminutus. quod incõuenit de eo aſſerere vel
etiam ſuſpicari. Ut autẽ hec omnia serioſe pro ho/
nore ſancti Tho. ⁊ veritatis dilucidatione manife/
ſtentur/ſimul ac omnis elidatur falſitas infeſta tam
rationi ꝓdicte q̃ȝ principali cõcluſioni. conſiderãda
eſt primo intentio. s. Tho. in illo qolibet. ⁊ in 2° ſen
tentiarum loco allegato. Ut enim ſupra dictum eſt.
ex verbis eius vtrobiqȝ patet ꝙ ipſe non fuit illius
opinionis/quam predictis declarationibus proſe/
quitur/tametſi contra eam argumenta facta diſſol/
uat. Dicit enim in principio corporis illius ſecũdi
articuli 2° ſententiarum. Suſtinendo angelos in
gratia fuiſſe creatos/planũ eſt ad hoc rñdere (an vȝ
meritũ in eis ꝓceſſerit duratiõe terminũ) q̄ꝛ ſic cer/
tiſſime meritũ preceſſit premiũ. Hec ille. Ipſum aũt
tenere ꝙ angeli ſint in gratia creati/nullus Thomi
ſta dubitat. Et cũ abſolute loquat̃ de ꝓceſſione ⁊ me
rito/videt̃ ꝙ non intendat de ſolo merito habito in
primo inſtanti/ſed ẽt in 2° cuȝ ꝓſertim ex eius etiã
doctrina ſupra probatũ ſit meritũ primi inſtãtis im
perfectũ fuiſſe. Uel ex ſua opinione non põt inferri
ꝙ meritũ non ꝓceſſerit premiũ duratiõe. Licet hoc
ſequat̃ ex opinione quã licet vt probabilẽ defendat
non tñ niſi ſuppoſitis duobus a ſe falſis reputatis vȝ
ꝙ angeli nõ ſint creati in grã/⁊ ꝙ in 2° inſtãti fue/
rint beati. que ſuppoſita ex ei⁹ doctrina quã in ſum
ma proſequit̃/⁊ nullibi negat/falſa eſſe. s̃. probatuȝ
eſt in defenſione prime rõnis. Idem in ſñia dicit in
predicto qolȝ. ſic inquiẽs. Quidã dicunt oẽs ange/
los fuiſſe in gratia cõditos. ⁊ in ea quidã perſeuera
uerunt/⁊ ſic beatitudinẽ meruerunt. Alij vero con/
tra eam agẽtes facti ſunt miſeri. Et hec opinio nihil
difficultatis habet. Unde ꝓceteris mihi magis pla/
cet. Hec ille. In quo manifeſtat expſſe ꝙ ſua ſic hec
opinio/quam ⁊ in ſumma declarat atqȝ confirmat.
Quicquid igit̃ vtrobiqȝ dicit ſm alias opiniones/
⁊ ꝓſertim in. d. qolibet de gratia vt in via ⁊ vt ĩ ter
mino: pfecta vel impfecta: vt principio meriti vel
premij. totũ ex alieno/⁊ nullaten⁹ ex ſuo placito do/
cet. Multa. n. defendi pñt ſuppoſitis falſitatibus et
ad hominẽ/que abſolute falſiſſima ſunt. Nullus er/
go Thomiſta dȝ illis inniti. Quũ igitur. s. Tho. fir/
miſſime teneat ⁊ ſequat̃ opinionem illaȝ eſſe veram
quã planam ⁊ nullã continere difficultatẽ affirmat
in ꝓdictis locis/⁊ pñr quãlibet aliam ab hac deuian
tem teneat eſſe falſam. Deuiet aũt ab ea non ſolũ il/
la que tenet angelos in grã non fuiſſe creatos/verũ/
etiã ea que tenet angeloruȝ meritum non preceſſiſſe
tpe premium/vel ſaltem hoc ſm illam non ponatur
ibi/imo (vt alibi probat ⁊. s̃. deductũ eſt) eius doctri
ne apertiſſime aduerſet̃/quo Caietanus audet effa/
ri/ꝙ. s. Tho. in. d. qolibet/⁊ 2° ſñiarũ loco allegato
contraria ſenſerit his q̃ ſentit in ſumma/ꝙ vȝ ange
lorum meritũ preceſſerit vel nõ preceſſerit tpe pre/
miuȝ ⁊ non tm̃ natura? Immo ex opinione quã ſibi
magis placere ſctũs Tho. in ꝓdictis locis affirmat
expugnat̃ illa/quã ad aliorũ ſenſum ſuppoſitis mul
tis falſitatibus (vt dixi) probabilr̃ tantuȝ defendit.
Nam in. d. qolibet dicit opinionẽ quam ſequit̃ affir
mare ꝙ in gratia creati angeli/pſeuerauerunt ĩ ea
etiã in 2° inſtanti. Fuerunt aũt creati in grã non p/
fecta ⁊ conſummata/ſed in grã gratum faciente q̃
eſt ſolũ meriti/non aũt premij principiuȝ. Ergo ſm
euȝ eandẽ habuerũt ⁊ in 2° boni. Si ergo habuerũt
in eo etiã gratiã conſummatã/ſimul fuerũt he gra/
tie in eiſdẽ. qd̃ eſt contra. s. Tho. in ſumma. Sequit̃
etiã ꝙ gratia cõſummata nõ fuit pfecta ſimul ⁊ im/
perfecta. principiũ meriti vt terminus imperfecte/
⁊ premij vt pfecta. que tñ vt vera ⁊ de intẽtione ſcti
Thome eſſe Caietanus nitit̃ ſuadere. ¶ Cõtra quod 2.
etiã occcurrit ꝙ ſi gratia cõſummata põt vt termi
nus imperfecte principium eſſe meriti in termino
vie/multomagis hoc poterit grã gratũ faciẽs in eo/
dem termino. cũ ſuapte natura ſit iſta merẽdi prin/
cipium/non illa. Et ſic anime que fuerant in limbo
patrum/ille etiam que ſunt aut fuerũt in purgato/
rio pro ſtatu illo potuiſſent mereri. Erant eniȝ ⁊ ille
in termino ſue vie/eo ꝙ ſuus talis ſtatus menſura/
batur nunc eui qd̃ eſt indiuiſibile: ⁊ ſic fuere ſemper
pro illo ſuo ſtatu in indiuiſibili ſuo termino. Conſe/
quens tamen erroneũ eſt. ¶ Contra predictã adhuc 3.
poſitionẽ eſt. s. Thome doctrina. pᵃ q. 62. ar. 4°. c./
⁊ ar. 5. ad 2ᵐ. vt. s̃. dictuȝ eſt. vbi dicit ꝙ non potuit
ſimul eſſe in angelo actus meritorius btĩtudinis et
actus beatitudinis qui eſt fruitio: q̄ꝛ vnus eſt gratie
imperfecte/⁊ alius gratie cõſummate. Hec ille. En
ecce quo ex rõne diſtinctionis gratiarũ ſm perfectũ
⁊ imperfectũ ĩfert impoſſibilitatẽ ſimultatis actus
btĩfici cuȝ actu meritorio. Siue igit̃ aſſerãtur in eo/
deȝ eſſe diſtincte/qd̃ tamen eſſe impoſſibile predicta
preferunt. s. Tho. verba. ſiue vnica/duarum tamen
rationes admittens/nõ poterit conſequens poſſibi/
litatem habere quã ille rationes excludunt. Patet
igitur ꝙ edirecto doctrina iſta repugnat opinioni
quã ſuppoſitis multis falſitatibus defendit in dicto
qolibet. ¶ Unde pȝ vanitas loquutionis Caietani 4.
dicentis primo ꝙ tota doctrina illius qolibet. vera
eſt. Sequeret̃ enim ex hac ſua loquutione ꝙ cõtra/
dictoria verificarent̃/cuȝ opiniones ille varie in di
cto qolibet recitate/ſm contradictionẽ opponant̃.
vt patet diſcurrendo. Qȝ ſi intendat de tota doctri/
na non quidẽ totius qolibet illius/ſed extreme per
eum declarate opinionis/eum adhuc falſa ⁊ contra
ſancti Thome intentionem loqui declaratum eſt.
Nec ſolutiones argumentorum ad intentionem il/
lius opinionis/indicat eum idem ſenſiſſe qd̃ ſentit
opinio: cum etiam conſueuerit ad partes ambas ar
gumẽta facta diſſoluere/quãdo probabiles eſſe opi/
niones in q̃ſtionis corpore declarauit. Quod nõnun
q̃ȝ etiam obſeruat circa falſas ſua opinione/vt ma/
iorum auctoritati deferat. ¶ Magis autem vanum
eſt aliud ab ipſo Caie. ſine reuerentia dictuȝ/ipſum
(inquam) ſanctum Doctorẽ cognouiſſe ꝙ doctri/
na quã circa hanc materiaȝ tradiderat in ſumma/
egebat ea quam in dicto qolibet probabiliter defen
dit. Quomodo enim potuit hoc depromere cũ eidẽ
doctrine totalr̃ aduerſet̃ in ſumma. vt viſuȝ eſt? Et
ſi ſciebat illa ſe egere/cur in ſumma fuit ita parcus
vel diminutus vt ei⁹ vel vnico verbo nunq̃ȝ memi/
nerit? Cum ꝓſertim qolibeta digeſſerit añ ſummã
(vt reor.) Non decuit profecto tam egregiũ eccleſie
luminare

luminare ſic ſordida caligine deturpare. vt diceret̃
in ſciẽtia ita profeciſſe/vt vno tempore verum aſſe/
reret qd̃ alio falſum eſſe defenderat/aut econuerſo.
Quãuis. n. vt homines ceteri ſimplicis negationis
ignorantiam pateret̃/quam cõtinuato ſtudio ⁊ illu/
minatione ſupna orationibus ĩpetrata efficaciſſime
propellebat: nunq̃ȝ tñ cenſendũ eſt doctorẽ ſanctiſſi
mum angelico potius ingenio q̃ȝ humano florentẽ/
praue diſpõnis quauis ignorantia sorduiſſe. Sȝ Ca/
ietanus ab initio licentiã ampliſſimã ſibi vendica/
uit/vt nullum reuereret̃ quãq̃ȝ magnũ atqȝ ſanctiſ
ſimum. quominus diceret quecũqȝ ſuis fauebãt in/
uentionibus: ⁊ ad ſuã in illorum facieȝ traheret vo/
luntatẽ/eoꝝ doctrinã apertiſſime repugnantẽ. Sed
nõ deerũt qui ſaniori zelo nouitates eius oẽs qbus
ſanctoꝝ ⁊ clariſſimoꝝ ſyderũ doctrinã conat̃ euer/
tere vel torq̄re/leuifundatas eẽ pede manifeſtabũt.

Ad confirmationem.

¶ Aliud ẽt aſſummit falſum. s. Tho. pro defenſione
falſe opinionis/qd̃ in cõfirmatione proponit̃ vt ve/
rum a Caietano. quaſi ſuũ falſuȝ propoſitũ inferat.
hoc inquã ꝙ ideȝ ſit actus fruitionis ⁊ meriti: ſicut
eundẽ contingit actũ eẽ preparationẽ ad gratiã vt
ex libe. arbi. procedit/⁊ meritorium vt procedit ex
gratia/⁊ adhuc fruitiõis ex ſupinfuſa glĩa. Hoc. n.
eſſe falſum quantũ ad ſimultatẽ duoruȝ extremoꝝ/
iam declaratũ eſt. Quantũ ad pĩma vero non põt ex
corũ ſimultate poſſibili ꝓpoſitũ inferri q̃ſi a ſimili:
cum nõ ſint ſimilia. Uerum eſt. n. ꝙ idẽ actus vt eſt
ex lib. ar. eſt ꝓparatori⁹ ad gratiã inq̃ȝtũ elicit̃ ab eo
conformiter rationi recte. ⁊ meritorius vite eterne
vt informat̃ gratia. vt non ſolũ in 2° vbi. s̃. verũ ẽt
in loco ſuo. ſ. 12ᵉ. q. 113. ar. 2°. confirmat. s. Tho. Qd̃
ideo procedit/q̄ꝛ lib. ar. ſimul cũ gratia pñt eſſe prin
cipiũ eiuſdẽ actus. Nõ ſic pñt eũdem actũ informa/
re gratia gratũ faciẽs ⁊ gratia cõſummata. vt. s̃. p/
batum eſt. ¶ Et preterea iſta cõfirmatio nõ eſt ad p/
poſitum. q̄ꝛ hic ſunt duo prinᵃ ſatis diſſimilia. vnde
nõ mirũ ſi diſſimiles ꝓducãt effectus. Ibi vero vni
ca realr̃ ⁊ vnius rõnis atqȝ nature gratia proponit̃
oppoſitoꝝ effectuũ cauſa. qd̃ abhorret ordo nature.
Qȝ ſi ẽt afferat̃ gratia duplex/non põt eundẽ actum
informatiõe ſua donare cõtrarijs munerib⁹ ſimul/
qualia ſunt meritũ ⁊ fruitio. vt ſepius deductũ eſt.
Sed ⁊ opinio quã. s. Tho. vbi. s̃. defendit ex alioruȝ
opinione vt pbabilẽ/non affert ad hos duplices ef/
fectus duplicẽ gratiã/ſed vnam realr̃/non niſi ſm
diuerſas rões acceptã. vt pȝ. Hanc tñ confirmatio
nem ad hoc ipm 2°. vbi. s̃. ſctũs Tho. induxit/ſȝ nõ
vt propriã doctrinam. nec ex pprijs etiam ibidẽ ſol
uit argᵐ dicens ſat eſſe ſi meritũ preceſſit premiũ ſal
tem natura. Hoc. n. non eſt ſm doctrinã eius. vt ſu/
pra probatum eſt.

Occaſionati dubii ſolutio, ac ſecundæ ſuprapoſitæ reſponſionis impugnatio. Capitulum. VIII.

Dubiũ. Adhuc tamen circa predicta ſupereſt vnũ du
biuȝ diſſoluere. cur inquã gratia gra/
tum faciẽs ⁊ gratia cõſumata/cum diuerſarũ ⁊ val/
de diſparatarũ rationũ gratie ſint: minus poſſint in
eodẽ inueniri ſubiecto/ac eidẽ vtraqȝ propriũ effe/
ctum/meritũ inquam ſimul ac premiũ conferre/q̃ȝ
poſſint diſparate ſcientie in eodẽ intellectu florere/
beatifica inquã vel infuſa/necnon etiam acquiſita.
¶ Sed dicendũ ꝙ ſcientia acq̄ſita non hȝ per ſe ordi Solo.
nem ad infuſam vel beatificã/vt ad has q̃ſi viaᵐ pre/
reqrat̃ aut diſpoſitio. põt. n. ſine altera earũ vtraqȝ
eſſe. Unde q̄libet hȝ per ſe reſpectũ ad intellectuȝ vt
ad propriũ ſubiectum quẽ ſm ſuam naturalẽ perfe/
ctionẽ informet. Et cũ de rõe ſua ſcientia vt ſic in/
formet intellectũ/vt indelebilr̃ in eo recipiat̃ ppter
ſpẽs ſpũales quibus nihil ꝯtriatur quas expellat: ⁊
indeficiens ſit earũ ſubiectũ/vt deficere non poſſint
eius defectu. maneat ipſa ſcĩa cum maneant ⁊ ipſe
ſpẽs oẽs ⁊ cõſeruent̃/altera quacũqȝ ſuperueniente
ſcientia/neceſſe eſt. Gratia aũt gratũ faciens ad cõ/
ſummatã ſic ordinat̃ ex ſua rõe/vt veluti diſpõ que/
dam inducat ad illã vt ad vltimã formaȝ. De rõne
aũt diſpõnis vt ſic/eſt vt adueniẽte forma deficiat.
Et ppterea adueniente conſummata gratia/deficit
ea que gratũ faciens noĩat: q̃ ad illã neceſſario pre/
mittitur vt diſponens. Et hoc eſt qd̃ dicebat Apl̃s.
Cum venerit qd̃ perfectũ eſt: euacuabit̃ qd̃ ex parte
eſt. Habet aũt hoc ordo nature/vt forma pĩcipalis
adueniẽs/efficacius ⁊ potentius valeat effectũ pro/
ducere/quem oĩs ad illaȝ preuia diſpõ producebat.
Calorẽ. n. vehementiorẽ forma ignis ex ſe producit/
q̃ȝ calor ille fuerit qui ad eiuſdẽ forme introductio/
nem diſpoſuit. Sic igit̃ ⁊ cõſummata gratia effectũ
gratie gratũ facientis efficacius ꝓducere põt ſi hoc
requirat ſubiecti cõditio. vt ſuperfluũ iam ſit grãȝ
ĩperfectã cũ perfecta manere. Põt ergo gratia cõ/
ſummata principiuȝ eſſe meriti. ſicut patuit in xp̃o
reſpectu btĩtudinis ⁊ glorie corporis/⁊ alioꝝ pluri/
moruȝ accidentaliũ premioꝝ. Sicut ⁊ in angelis re
ſpectu mltiplicis gaudij/quo donant̃ ex adminiſtra
tionis eoꝝ intento fructu. Non ergo ex oppoſitione
quacũqȝ predictarũ gratiarũ prouenit ꝙ ſimul in
eodẽ eſſe non poſſint/ſed ex naturali ordine earum
adinuicẽ. quo fit vt vna ſupflua fiat/altera ſuccedẽ/
te. vt dictũ eſt. Quã ſuperfluitateȝ deus abhorret ⁊
ipſa natura. Et ppter hoc abſolute ſctũs Tho. dicit
eſſe ĩpoſſibile ꝙ idem actus ſimul informet̃ gratia
pfecta ⁊ ĩperfecta. vt. s̃. allegatũ eſt. Licet ergo for/
me eiuſdẽ rationis vel ſpẽi nõ poſſint in eodẽ ſimul
inueniri ſubiecto: non tñ he ſole hoc habẽt/ſed alie
multe. vt ex dictis patere poteſt. ¶ Qd̃ vero ſcdo ſu/ Impugnatio 2ᵉ reſponſionis.
pra rñdet̃ per ea q̃ cõtigerunt in xp̃o ⁊c. nõ ꝓcedit.
Nam primo falſum eſt in via. s. Th. ꝙ in xp̃o fuerit
duplex gratia/vna gratũ faciens q̃ eſt principium
merẽdi/pfectiſſima quidẽ ⁊ infinita in tali genere/
imperfecta tñ per ꝯparationẽ ad aliã q̃ eſt pfectior
ex ſuo genere. ſ. gratia cõſummata. Nam hoc eſſe fal
ſum pȝ. prio ex dictis paulo. s̃. vbi ꝓbatũ eſt nõ poſ/
ſe ſimul in eodẽ ſubiecto ĩueniri duplex iſta gratia.
⁊ rõ ibi aſſignata eſt. Quod etiã in xp̃o verificat̃ ſm
ſanctũ Tho. Et hãc eſſe ſuã doctrinã manifeſtat dũ
abſolute querit. 3. q. 7. ar. 1. an in eo fuerit gratia ha
bitualis. Et determinans ꝙ ſic/ponit in ſolõne ſcdi
ꝙ illa grã ſit principiuȝ actus fruitionis btẽ. Et in
q. 34. ar. 4. docet ꝙ in ꝯceptione ſua xp̃s habuit gra
tiã non viatoris/q̄ꝛ eſt deficiens a gratia cõprehen/
ſoris. Et ſubdit̃/ꝙ gratiaȝ illam perfectiſſimã non
habuit ſine actu cõprehenſionis. Unñ patet ꝙ tantũ
vnica gratia que cõſummata dicitur fuit in chriſto

principium fruitionis/ ⁊ etiā meriti. Nec propter hoc pōt inferri ꝙ in angelis idem potuerit inueniri ꝙ vʒ in eodem inſtanti mererent̃ ſuam beatitudinē ⁊ beati eſſent: qꝛ xp̄s licet eſſet ſumme beat⁹ quo ad partem ſuperiorē. non tñ erat adhuc in termino ſm̄ multas ſuo ſuppoſito perfectiones debitas: cū ei diſpenſatiue deeſſet impaſſibilitas aīe ⁊ gloria corporis: fideliū etiam membroꝝ ſuorum a ptāte diaboli liberatio. vt poſſent ad paratā ⁊ debitam ex dei gratia ſibi gloriā peruenire. Unde multe eius operationes que tali gratia ex hoc informabātur/ ꝙ ordinabantur pariter ad finē illius/ erāt meritorie premij a quo diſtabāt. In angelis aūt nulla potuit adepta beatitudine operatio īueniri q̃ diſtaret a termino/ hoc eſt ab ipſa fruitione/ vel quacūqꝫ ſibi debita pfectione niſi quo ad quedam gaudia accidētalia. vt ſ. dictū eſt. Et ſm̄ ea nō erat inconueniens vt ſimul ea mererent̃ que pro tunc nō habebant. non tamen merebantur beatitudinem ſi tunc beatificati ſunt. ſicut xp̄s nunq̄ꝫ meruit ſuā beatitudinē qua in primo inſtāti ſui eſſe fuit beatus. Patet igit̃ ex his omnibus rationē tertiā in ſua firmitate manere. ⁊ concluſionem principalē pariter firmiſſimam eſſe.

Argumenta ſoluuntur a principio articuli producta. Cap. IX.

Ad p^{m}. **Nunc** ſoluenda ſunt argumenta in principio articuli ad oppoſitū inducta. Et ad primum quidē iam reſpōſum eſt in impugnatione prime ſolutionis ad quintā rationem pro concluſione.

Ad 2^{m}. ¶ Ad 2^{m} dicendū ꝙ. s. Tho. p^{a}. q 62. ar. 2. ad 3^{m}. ponit angeloꝝ cognitionem quandā proprie dici matutinam/ ex quo dat intelligere ꝙ quedā eorum cognitio pōt dici matutina minus ꝑprie ⁊ ſm̄ quādā participationē. Unde ad propoſitū argumēti diſtinguendū eſt/ ꝙ duplex eſt angeloꝝ cognitio matutina. vna ꝑprie dicta. ⁊ hec eſt eoꝝ cognitio rerum in verbo per eſſentiā verbi q̄ eſt cognitio glorie ⁊ beatifica. Et per hanc nō ſunt angeli conuerſi ad deum in 2° inſtanti/ ſed in 3°. Pertinet. n. hec ad premiū/ non ad meritū. Alia minus ꝑprie. Dicit̃. n. matutina ſolū qꝛ eſt ꝑxima diſpō ad matutinā ꝑprie dictā. Et hec eſt operatio qua boni angeli cognouerūt verbum ⁊ res in v̄bo per ſimilitudinē ⁊ ſpēʒ creatā. Et ſm̄ hanc cognitionē angeli conuerſi ſunt ad deū in ſcd̄o inſtanti per opus meritoriū: ⁊ p eā ſunt diſtincti boni a malis. ¶ Et ad id qd̄ in oppoſitū hui⁹ affert̃/ rn̄det̃/ ꝙ hec diſpō pōt ēt dici cognitio veſpertina ſm̄ ꝙ reſpicit ipſas creaturas in ſe. Inquantū tñ refert̃ ad laudeʒ dei ſupnaturalr̃ cogniti vt finis vltimi/ iā incipit matutinā participare. Nec eſt verum aut docet. s. Tho. ꝙ cognitionē rerū in ſe referri ad laudē dei ſit de rōne cognitionis veſptine angeloꝝ. In primo. n. inſtanti habuerunt oēs cognitionem veſptinā. ⁊ tñ nullus retulit eā ad laudē dei ſupernaturalr̃ cogniti. cum tunc deū ſupnaturalr̃ nō cognoſcerēt. put. ſ. p^{o} articulo determinatū eſt. Et ad inducta verba. s. Tho. rn̄det̃ ꝙ intendit eaʒ dici veſpertinā quā referebant ad laudē dei vt auctoris nature ⁊ creatoris. ⁊ hanc oēs habuerunt in p^{o} inſtanti. non aūt vt auctoris gratie: ſed ſic eſt matutina participatiue. lʒ ⁊ hec poſſit dici veſptina vt diſtinguit̃ contra matutinā ꝑprie dictā. Sed non ſic accepit. s. Tho. p^{a}. q. 63. ar. 6. ad 4^{m}. cognitionem veſpertinā. ſed primo mō. ⁊ matutinā cōiter prout includit ēt illā q̄ participatiue matutina eſt. ſm̄ quā diſtincti ſunt in 2° inſtanti boni a malis. vt dictum eſt. Ex quo pʒ ēt ꝙ verbū. s. Tho. veri. q. 8. ar. 17. ad p^{m}. verū eſt/ ꝙ veſptina inquā relata ad verbū nō ſit matutina ꝑprie dcā. Nō aūt qn ſit matutina participatiue. Immo ex h̄ ꝙ eſt meritoria matutine/ ⁊ ꝯñr diſpoſitio ꝑxima ⁊ neceſſaria ad illam/ pōt dici (licet minus ꝑprie) matutina. vt dictum eſt. Et ꝙ Caietanus tractādo reſpōſionē illam ad 4^{m} in ſumma dicit ꝙ ibi loquit̃ s. Tho. de cognitione matutina ꝑprie dicta q̄ eſt beatifica/ ſine fundamento ⁊ rōne dicit. immo ꝯ modū cōem loquendi ſcti Thome. Nam. s. Tho. in locis allegatis dicit ꝙ nō eſt ꝑprie veſpertina niſi referat̃ ad laudem dei. Ex quo pʒ ꝙ alr̃ diſtinxit cognitionē veſpertinaʒ a matutina in p̄dicta ſol̃. 4^{a} ⁊ in alijs locis īductis: ⁊ ꝙ in illa ſol̃. 4^{a}. voluit ſolā illā dici veſpertinā cognitionem qua oēs angeli cōuerſi ſunt in ſeipſos abſqꝫ conuerſione ad laudē dei. ſ. ſupnaturalr̃ cogniti ⁊ laudati. ⁊ illā ꝯñr dici matutinam q̄ fuit in eis tunc cū tali cōuerſione/ qualis eſt ēt cognitio nō beatifica. ſed meritoria eius. vt dictuʒ eſt. alijs in ſeipſis remanētibus ⁊ ꝯñr factis tenebroſis ⁊ totalr̃ ſine luce. Et ſic diſtincti ſunt boni a malis in illo 2° inſtanti. Un̄ pʒ ꝙ tenēs per cognitionē veſpertinā de qua in ſol̃. illa/ cōprehendi oēs actus angeloꝝ citra btificuʒ/ voluntarie loquit̃/ nulla rōne probās dictum ſuū. Q̄d ad intentionē. s. Tho. ſic ēt improbat̃. Nam s. Tho. ī illa ſol̃one dicit ꝙ talis opatio matutina fuit in 2° inſtāti. Loquit̃ aūt ibi de inſtantibus tp̄is/ qꝛ paulo. ſ. in eadē ſol̃. dixerat tp̄s in angelis accipi p ipſa ſucceſſione operationū intellectus ⁊ affect⁹. Et ꝯñr declarat duplicē operationē intellectus. ſ. veſpertinam ⁊ matutinā. ⁊ duplicē affectus. ſ. cōuerſionē in ſe ⁊ ad laudē dei. Et ſic ſm̄ eū inſtantia tp̄is angelici ſumunt̃ ſm̄ ſucceſſionē harum opationū. ergo p^{m} ⁊ 2^{m} inſtans p eum his opationibus diſtributū eſt inſtās tp̄is diſcreti. Cognitio igit̃ matutina de qua ibi dicit ꝙ eſt in 2° inſtanti / nō eſt btifica: qꝛ btifica non menſuratur inſtāti tp̄is diſcreti: ſed eternitate participata. Et ſic patet ꝙ argumentum non ꝑcedit.

Ad 3^{m}. **Ad** 3^{m} dicenduʒ ꝙ nō minus plano ſenſu ſm̄ doctrinā. s Tho. a nobis exponunt̃ illa dicta/ vt p̄cipue patere. ſ. pōt in examinatiōe rn̄ſionis ad primā rōnē pro cōcluſione. Q̄ꝫ vero ſpālr̃ affert̃ ex. s. Tho. p^{a}. q. 62. ar. 5. ad 2^{m}. rn̄det̃ ꝙ qui pōderat ſol̃. illā ⁊ confert argumēto/ videbit aperte ꝙ ad nihil aliud tendit ſol̃. niſi vt defendat ꝙ nō in p^{o} inſtanti fuerint bti: ex quo indirecte cōcluſio articuli impugnabat̃. Unde rn̄dēdo/ principalr̃ oſtēdit qūo non potuerūt eſſe bti in p^{o} inſtanti. ſed opʒ ꝙ in vno meruerint/ ⁊ in alio p̄miati fuerint. In quo aūt. nō dicit. qꝛ hoc ibi declarandum nō petebat intentio argumenti. Unde pʒ ꝙ per hāc noſtrā determinationem non aduerſamur plano ſenſui verboꝝ illorum. Ad alia oīa que tāgit argumētum. ſ. rn̄ſum eſt. Et ſic pʒ ad totam q̄onem. B̄ndictus deus. Amen.

FINIS.

Editum anno domini. 1529.

Queſtio

QVESTIO.

Argumenta duodecim, in fauorem falſe opinionis. Cap. Primum.

P^{o}. **Queritur** vtrū aīa itellectiua ſit forma copis hūani ēt ſm̄ gradū itellectiuū/ ſeu vt itellectiua ē. Et vr̃ ꝙ nō. P^{o}. qa oīs forma ſb̄ialis informādo/ māʒ ꝯſtituit cōpo^{m} ſb̄iale. Sʒ aīa itellectiua nulluʒ tale ꝯſtituit ſm̄ gradū itelr̃uū. ergo ſm̄ illū non informat māʒ. Maior eſt Phi 7°. Meth^{ce}. t. c. 27. ⁊ eſt cōiter cōfeſſa. Minor vō ꝓbat̃: qꝛ cōſtitutū ex mā ⁊ forma ſm̄ aliquē gradū/ eſt ſb̄m ꝓprietatis fluētis a forma ſʒ illū gradū. Sʒ cōpo^{m} ex mā ⁊ aīa itelr̃ua nō eſt ſbʒ itelr̃s ⁊ volūtatis q̄ fluūt ab ipſa ſm̄ gradū itelr̃uū. ergo ⁊c. Pʒ minor ſcd̄o de aīa t. c. 21. / ⁊ 3° de Aīa t. c. 5. ⁊ ide/ ⁊ eſt cōiter ꝯfeſſa. Maior vō ꝓbat̃. qꝛ paſſio q̄ demōſtrat̃ de aliquo ſb̄o eſt ī eo ſubiectiue. Sʒ ꝓprietas fluēs a forma ſm̄ gradū forme quo ꝯſtituit cōpo^{m}/ eſt hmōi. ergo ⁊c.

Confirmatio P^{o}. ¶ Cōfirmat̃ arg^{m} p^{o}. qꝛ Ar^{les} 3° d̄ aīa t. c. 66 arguit ꝙ ex eo ꝙ capilli nō ſunt ſbʒ ſenſus tact⁹/ q̄ eſt q̄dā ꝓprietas aīe ſenſitiue/ nō iformant̃ aīa ſenſitiua ſm̄ oēm gradū ei⁹: ſʒ ſʒ gradū vegetatiuū tm̄. Ergo a ſilr̃i pʒ efficacia rōnis p̄miſſe. Itē aīa ſʒ gradū ſb̄ialē viſiuū a quo originat̃ pot^{a} viſiua/ ē forma oculi ſb̄ialis. vt hr̃ ex 2° de aīa t. c. 9. vt exponit. s. Tho. Spū. q. vlt. ad 9^{m}. Et tñ ſm̄ illū gradū ſb̄alē ⁊ partialē nō eſt forma man⁹ aut pedis: qꝛ man⁹ aut pedes ñ ſūt eē ſbʒ pot^{e} viſiue fluentis a gradu illo.

2^{a}. ¶ Cōfirmat̃ 2°. qꝛ ſi gradus itelr̃uus cōicaret̃ corpi/ ſb̄ia creata eēt imediatū p̄n^{m} opationis. ꝯñs eſt falſuʒ in via ſcti Tho. quā ſeqmur cōit̃ in hac q̄one. ꝯñs vō ꝓbat̃. qꝛ tale cōpoſitū ſb̄iale formalr̃ ꝯſtitutū ex illo gradu itellectiuo ⁊ mā/ hʒ aliquā opationē ab ip̄o p^{o} ꝑductā. Oīs. eni nā cōpleta hʒ aliquā ꝓpriā operationē. Tūc ſic. Aut illā ꝑducit mediāte pot^{a}/ aut ſine pot^{a} media. Nō pt̃ dari p^{m} a rn̄dēte q ponit gradū itellectiuū in corpe/ nō aūt pot^{as} ſequētē illū gradū. imediate ergo ꝑducet illā ſuā opationē.

2°. ¶ 2°. Anima ſʒ gradū quo informat māʒ eſt ps ſpēi. Sʒ ſm̄ gradū itellectiuū nō eſt ps ſpēi. g̃ ſm̄ gradū illū nō informat māʒ. Maior pʒ. qꝛ ex tali iformatiōe reſultat ſpēs. Minor vō ꝓbat̃. qꝛ ex h̄ forma eſt ps ſpēi/ qꝛ nō pōt ſola opari opatiōes q̄ ſunt ab ea vt eſt ps ſpēi. Sʒ aīa intellectiua pōt ſola opari opatiōes cui⁹ ipſa eſt prin^{m} ſm̄ gradū itelr̃ualē. g̃ ſʒ talē gradū nō ē ps ſpēi. Minor eſt cōfeſſa. Maior pʒ auctate. s. Th. Spū. q. 2. ad 5^{m}. Dicit. n. ꝙ aīa cū ſit ps humane nē/ nō hʒ pfectionē ſue nāe niſi in vnione ad corpus. q. d. Perfectiōes q̄ ei ꝯueniūt nō p vnionē ad corpus/ nō ꝯueniūt ei vt ē ps nāe hūane. Q̄d ſtatiʒ explicat dicēs. Q̄d pʒ ex hoc ꝙ ī virtute ipſi⁹ aīe eſt ꝙ fluāt ab ea q̄dā pot^{e} q̄ nō ſunt act⁹ organoꝝ corpaliū/ ſm̄ ꝙ excedit corpis ꝓportionē. Hec ille. In quo ēt cōtextu manifeſte cognoſcit̃/ ꝙ aīaʒ excedere corpis ꝓportionē / īportat negationē vnionis ei⁹ ad corpus. Q̄d q̄dē ex oppoſito ſtatim apit̃ dū ſubdit̃. Et hʒ ꝙ fluāt ab ea pot^{e} q̄ ſunt act⁹ organoꝝ inquātū pōt cōtingi a mā corpali. Hec ibi. Contingitur aūt a mā corporali forma p informationē qua materiā informat ⁊ in ea recipit̃. Ergo exceſſus p̄dictus importabat negationē talis informatiōis. Et ſic aīa cum ſm̄ gradū intellectiuū excedat ꝓportionē māe corpalis/ nō vnit̃ ei ſm̄ illū graduʒ. qd̄ eſt ꝓpoſitū. Et hoc intellexit. s. Tho. 2°. d. 3^{a}. q. 1. ar. 6. c. dū dixit ꝙ aīa ē ſpēs/ ⁊ p̄n^{m} ſpēi ⁊c.

¶ 3°. Aīa vt actus corpis eſt de cōſideratiōe Phiſici. Sʒ vt intellectiua nō eſt de cōſideratiōe Phiſici. ergo vt itellectiua nō eſt act⁹ corpis. Maior ē Phi. 2° phi^{r} t. c. 26. ⁊ p^{o} d̄ Aīa t. c. 15. / ⁊ 6°. Meth^{ce}. t. c. 2^{a}. Minor vō ē Phi 2° Phi^{r} vbi. ſ. ⁊ 6° Meth^{ce}. vbi. ſ. iūcta expōne. s. Tho. / ⁊ 2° de partib⁹. c. 2°. In 2°. n. Phi^{r} hr̃ ꝙ aīa inq̄ꝫtū eſt ſepata nō ē de⁹ ꝯſideratiōe Phiſici. Nō eſt aūt ſeparata niſi inq̄ꝫtū itelr̃iua. vt elicit̃ ex ph̄o 3° de Aīa. t. c. 7. ⁊ ide. Et rōe pʒ. qꝛ ſupponit eā Phs ſeparā. vt pʒ ex īductis locis. ⁊ nō ſʒ gradū vegetatiuū aut ſenſitiuū. ergo ſʒ itellectiuū. 3°.

¶ 4°. Principiū itellectiuū nec eſt corp⁹ nec actus corpis. Aīa itellectiua vt ſic eſt hmōi. ergo ⁊c. Maior ꝓbat̃ de prin^{o} etiā itellectiuo remoto. 3° de Aīa. t. c. 5. ⁊ 6^{a}. ⁊ ꝙ de remoto itēdat. pʒ ex hoc ꝙ. s. Th. p^{a}. q. 75. ar. 2°. ꝓbat tale prin^{m} eſſe ſubſiſtēs/ qꝛ nō eſt actus corpis. Hoc aūt non ꝯuenit prin^{o} ꝑximo. ſ. potentie intellectiue. cū ſit q̄ddā accn̄s. ergo ⁊c. 4°.

¶ Et confirmat̃ qꝛ ꝓpriū ſeu ꝓprietas q̄lis eſt potētia/ nō eſt imaterialior q̄ꝫ eēntia. Sʒ intellectus eſt imālis nō ſolū qꝛ nō eſt cōpoſitus ex mā ſed ēt qꝛ nō eſt act⁹ māe. Ergo ⁊ eēntia aīe cuius eſt talis potētia vt ꝓprietas/ nō eſt actus māe. Intellectus aūt eſt ꝓprietas fluēs ab anima ſm̄ gradū intellectiuuʒ. ergo ⁊c. Confirmatur.

¶ 5°. Forma cui nō debet̃ ꝓpter ſe habitudo cuiuſcūqꝫ vnionis ad corpus/ ſed ſolū pp naturā ſenſitiuam miniſtrātē prin^{a} formalia ſue ꝓprie opationis/ nō eſt formalr̃ actus corpis. Sed aīa itellectiua ſm̄ gradū intellectiuuʒ eſt hmōi. ergo ⁊c. Pʒ maior ex termīs. qꝛ talis vnio eſſet ei ꝯ naturam ſuā vt ſic/ ſi nō deberet̃ ei pp ſe. hoc eſt pp bonū nature ſue. Hoc aūt eſt ꝯ rationē forme ſubſtātialis ꝙ vʒ ꝯ naturam ſuā informet. Nihil. n. eſt nālius forme q̄ꝫ ꝓpriū formabile informare. Minor vō pʒ multiplici auctoritate. s. Tho. Nā p^{a}. q. 79. ar. 5. ad 2^{m}. ſic ait. Aīe itellectiue nō debet̃ corpus pp ipſam intellectualē opationē ſm̄ ſe: ſʒ pp ſenſitiuā virtutē q̄ reqrit organuʒ equalr̃ ꝓportionatū. Et ꝓpea p^{a}. q. 70. ar. 3. ꝯcludit celū nō hēre aīaʒ itelr̃iuā. qꝛ nō pōt ī eo īueniri opatio vel ēt virtus ſenſitiua. Un̄ in q̄onibus ēt de Demo. ar. p^{o}. dicit. Intellect⁹ non vnit̃ corpi inquātuʒ eſt intellect⁹. ſʒ ſm̄ alias vires. Et loqt̃ de ſb̄a ⁊ non de ſola pot^{a} itelr̃iua: qꝛ ſtatim ſubiūgit ꝙ īueniunt̃ aliq intellect⁹ a corpe ſepati. Loquit̃. n. de ſubſtantijs ſepatis q̄ ēt ſm̄ ſuā eſſentiā vocant̃ intellectus. Si. n. de pot^{a} itelr̃iua loqret̃/ nō dixiſſet. inueniunt̃ aliq: ſʒ dixiſſet ꝙ oīs itellect⁹. i. oīs pot^{a} intelr̃iua eſt ſepata. ſicut verū eſt. Eandē ſnīaʒ ꝑnit in q̄ꝫplib⁹ alijs locis. 5°.

¶ 6°. Forma excedēs capacitatē māe ſm̄ aliquē gradū/ nō informat māʒ ſm̄ illuʒ gradū. Sed aīa ſm̄ gradū itelr̃uū excedit capacitatē toti⁹ māe corpalis. ergo ⁊c. Minor eſt cōiter ꝯfeſſa/ nō ſolū ſm̄ eſſentiā/ ſʒ etiā ſʒ eſſe. Dicit. n. s. Tho. Aīa. q. 1. ad 18^{m}. Quāuis eſſe aīe ſit quodāmō corpis: tñ corp⁹ nō ptingit ad eſſe aīe participādū ſm̄ totā ſuā nobilitatē ⁊ virtutē. Maior vō ꝓbat̃. Materia nō pōt informari aliq forma niſi ſm̄ ſuā capacitatē naturalē. Sed nulla materia eſt capax forme ſm̄ illū gradum 6°.

quo excedit forma capacitatem eius. vt pꝫ ex termi
nis. Ergo nulla pōt tali forma informari ſm gradū
illū. Anima ergo ſm gradū intellectiuū materiam
Euaſio. informare nō pōt. ¶ Nec valet dicere ꝙ excedat ſm
potētias. ⁊ ob hoc ſm eas ēt materiā non informat.
Impu- ¶ Nam cōtra. qꝛ s. Tho. ex hoc ꝙ forma excedit ca
gnatio. pacitatē materie ſm eſſentiā/ arguit ꝙ excedit ſm
potētias. Dicit. n. Spiritu. q. 2. ad 5ᵐ. ꝙ in virtute
anime eſt ꝙ fluāt ab ea quedā potentie que nō ſunt
actus organoꝝ corporaliū ſm ꝙ excedit corporis ꝓ-
portionē. Et ad 19ᵐ. ibidē dicit. ꝙ aīe ex ea pte qua
corpus excedit/ attribuit potētia intellectiua. Itē
ibi. q. 11. ad 12. dicit ꝙ ab eſſentia aīe aliqua potētia
fluit que non eſt actus corporis/ qꝛ eſſentia aīe exce
dit corporis ꝓportionē. In q̄ōnibus ēt de aīa. q. 2.
c. fi. ſic ait. Anima quantū ad hoc ꝙ excedit mate-
riam corporalē ineſt ei potētia ad intelligibilia/ qđ
pertinet ad intellectū poſſibilem. ſm vero ꝙ vnitur
corpori bꝫ operationes ⁊ vires in q̄bus cōicat ei cor-
pus. ſicut ſunt vires ptis nutritiue ⁊ ſenſitiue. Itē
vbi. ſ. q. 11. ad 17ᵐ. ait. Anima inquātū excedit ſua
virtute corporis capacitatē/ effluunt ab ea vires nō
affixe organis ⁊c. Unde patet propoſitū manifeſte.
7°. ¶ 7°. Forma pſe ſubſiſtens bꝫ aliquem gradū corpo
ri non cōicabilē. Sed aīa intellectiua eſt hmōi. ergo
⁊c. Minor eſt cōiter cōfeſſa. Probat maior. Eo mō
quo dr̄ anima pſe operari/ ita ēt pſe ſubſiſtere. quin
ēt maiori independentia ab alio. vt pꝫ. Sed aīa ex
hoc pſe operat ꝙ operatio eius nō attribuit corpo-
ri vt ſubiecto. pᵃ. q. 75. ar. 2. Ergo perſe ēt ex hoc ſub
ſiſtit aīa ⁊ perſe eſt/ qꝛ nō eſt ſubiectiue in corpore/
ſaltem ſm gradum intellectiuum ſm quem dicitur
perſe ſubſiſtere/ ⁊ diſtingui ab anima non perſe ſub-
ſiſtente. Maior pꝫ qꝛ ſicut res ⁊ ꝯñr anima ſe habet
ad eſſe/ ita ad operari. Ex quo pꝛīcipio. s. Tho. vbi
ſ. infert ꝙ ſicut per ſe operat aīa/ ita per ſe exiſtat.
¶ 8°. Omnis aīa informans māꝫ/ organizat eā. Sed
8°. aīa intellectiua vt ſic nō organizat corpus. ergo ⁊c.
Pꝫ maior. ex diffinitione aīe 2° de Aīa. Eſt. n. actꝰ
corporis organici. qꝛ facit ipm organicum. vt expo-
nit. s. Tho. pᵃ. q. 76. ar. 4°. ad pᵐ. Minor vero ꝓbat.
qꝛ organū aīe ſm aliquē gradū eſt pp exercendam
operationē propriā ſm illum gradū. vt pꝫ ex ratiōe
organi. ⁊ inductiue. Sed opus propriū anime intel
lectiue vt ſic/ nō exercet p organū. 3° de aīa. ergo ⁊c.
9°. ¶ 9°. Omnis forma q̄ vnit corpori bꝫ aliquam pro-
Pᵃ for- priam operationē mediante ipſo corpore. Sed aīa
ma. ſm gradū intellectiuū non bꝫ operationē per orga-
num corporeū. Ergo ſm illū nō eſt forma vnita cor-
pori. ſed ſm iferiorē puta ſenſitiuū ⁊c. Minor eſt cō-
feſſa. Maior vero eſt. s. Th. 2°. ꝯ. caᵒ. 90. Alias inq̄t
fruſtra vniret corpori. Immo tota rō eſt virtualr̄. s.
Tho. Spū. q. 3. c. fi. Ubi ſic ait. Si aīa intellectiua
differret per eſſentiā a ſenſitiua in hoīe/ nō poſſet aſ-
ſignari rō vnionis aīe intellectiue ad corpus: cū nul
la operatio ꝓpria anime intellectiue ſit p organum
corporale. Ex q̄bus etiam verbis habet ꝙ aīa intel-
lectiua ideo vnit corpori qꝛ eſt eadē ſenſitiue/ ꝙ eſt
dicere ſm gradū ſenſitiuū. Patet etiā rōne maior
illa. tum qꝛ vnūqđqꝫ agit ſm ꝙ eſt ens. tum qꝛ vir-
tus operatiua rei non pōt eſſe ſimplicior q̄ꝫ eius eſ-
ſentia vel ꝑfectior/ cū virtus ipſa conſequat eſſentie
pꝛincipia. tū qꝛ ſi ſubſtātialis ſit forma corporis opꝫ

ꝙ eſſe eiꝰ ſit ſibi ⁊ corpi cōe. Ex forma. n. ⁊ materia
fit aliq̄d vnum ſimplr̄/ qđ eſt vnū ſm eſſe. Erit ergo
ēt operatio ſubſtantie intellectualis cōis corpori/ ⁊
virtus eius/ virtus in corpore. qđ eſt īpoſſibile. tum
qꝛ vnūqđqꝫ eſt propter ſuā operationē. 2° ce. Ad hͦ
aūt forma q̄libet introducit in mā/ vt habeat eſſe in
ea/ ſeu in cōpoſito per eā. Ergo tale cōpoſitū conſti-
tuet pp propriā operationē perficiendā. Qđ quidē
fruſtra fieret/ ſi cōpoſitum nō concurreret ad talem
2ᵃ for- operationē. ergo ⁊c. ¶ Uel ſic formet ratio. Gradus
ma. formalit cōſtitutiuus cōpoſiti eſt pꝛinᵐ operationis
ipſius cōpoſiti conſtituti. Sed gradus intellectiuus
nō eſt pꝛinᵐ operationis alicuiꝰ cōpoſiti. ergo nō eſt
conſtitutiuus cōpoſiti. ergo nō ſm talē gradum aīa
informat. qꝛ per informationē q̄libet forma ſubſtan
tialis cōſtituit compoſitū ſubſtātiale. Maior pꝫ. qꝛ
compoſitū eſt ens naturale: ⁊ ideo bꝫ aliquā opera-
tionem ſibi propriā ꝓpter quā eſt. 2° ce. Alioqn eēt
ociocū in natura. qđ eſt īpoſſibile: qꝛ deus ⁊ nā nihil
faciūt fruſtra. 3° de Aīa. ⁊ p° ce. Fruſtra eſt aūt illđ
qđ ordinat ad finē quem non pōt conſeq. 3° Phiᶜ. ⁊
quāto magis illud qđ finem non bꝫ in quē naturalr̄
ordinet. Operationis aūt proprie cōpoſiti pꝛinᵐ for-
male ſeu etiā effectiuū quo/ eſt ipſa forma q̄ dat eſſe
actu. Unūqđqꝫ. n. agit inquātū eſt actu. Minor vo
pꝫ. qꝛ operatio oīs aīe ſm gradū intellectiuū eſt ꝓ-
pria aīe ⁊ non cōiuncti. p° de Aīa. ergo nec ſm ta-
3ᵃ forma lem gradū cōſtituit compoſitū. ¶ Uel ſic arguitur.
Operationes intellectus ⁊ volūtatis cōueniunt ho-
mini ſm ꝙ hō eſt. 12ᶜ. q. 1. ar. 1. Ergo hō in eo ꝙ ho-
mo/ nō eſt cōpoſitū ſeu cōiunctū ex corpore vt mā
⁊ aīa itellectiua vt forma. Alioqn ꝓdicte opatiōes
eſſent ipſiꝰ ꝯiuncti ⁊ nō anime ꝓprie. ꝯ Phm pmo
4ᵃ for- ⁊ 3° de aīa. ¶ Uel ſic formet rō eiuſdē virtutis. Om-
ma. ne determinatū genus viuentiū bꝫ aliquā propriā
operationē. Sꝫ compoſitū ex anima rōnali ſm gra-
dum intellectiuū non bꝫ aliquam propriā operatio
nem. ergo nō dat tale genus viuentiū. ⁊ ꝯñr nec tale
cōpoſitū. Pꝫ maior ſicut ⁊ ea q̄ in ꝓcedēti pma rō-
nis forma ꝓbata eſt. Minor vero ꝓbat. qꝛ oīs ꝓpria
operatio alicuiꝰ viuētis/ pereūte illo perit. Sꝫ ope-
ratio ꝓcedens ab aīa rōnali vt ſic/ nō perit pereūte
quocūqꝫ cōpoſito viuēte. ergo nulla talis operatio
eſt operatio cōpoſiti. ⁊ ꝯñr nullū tale viuens vita rō
nali vt ſic/ dat. Sꝫ potius quoddā ſpecificatū ⁊ de-
nominatū a tali gradu intellectiuo nō informante.
¶ Uel ſic etiam formato rationem eandem.
5ᵃ for- Omne compoſitū ex aīa ⁊ corpore eſt viuēs. Sꝫ con
ma. iunctū non eſt viuēs ſm gradum intellectiuū. ergo
ſm talem gradū non eſt compoſitū. ⁊ ſic aīa ſm illū
nō vnit materie. Pꝫ maior. qꝛ aīa in hoc diſtinguit
ab alijs formis naturalibꝰ ꝙ eſt formale pꝛinᵐ vite.
2° de aīa. Minor vero ꝓbat. qꝛ omne viuēs habꝫ ali
quam operationē vitalem ꝓpriam. Sed coniunctū
ex gradu intellectiuo nullam pōt habere: qꝛ oīs ope
ratio ꝓpria ſm talē gradum eſt aīe ſolius. ergo ⁊c.
10°. ¶ 10°. Homo in eo ꝙ hō eſt beatificabilis. Sed con-
iunctū ex materia ⁊ forma nō eſt beatificabile. ergo
hō in eo ꝙ homo nō eſt cōpoſitus ſeu cōiunctus. Eſt
aūt homo per gradū intellectiuū. Ergo aīa ſm gra-
dum intellectiuū non cōiungitur ſeu vnit materie.
Pꝫ maior. qꝛ hō eſt btificabilis/ vt diſtinguit a be-
ſtijs. Hoc aūt primo bꝫ vt hō eſt. Minor vero ꝓbat.
qꝛ btitudo

qꝛ btitudo nō eſt actus cōiūcti. p° Ethᶜ. c. 9. ergo ⁊c.
11°. ¶ 11°. arguit/ qꝛ hec videt expreſſa ſnīa. s. Th. vltra
Auctori loca ſuperiꝰ citata/ ēt 2° ꝯ. ca. 60. vbi rōne prima ſic
tatibus ait. Operationes vite cōparant ad animā vt actus
s. Tho. 2ˢ ad pᵐ. vt pꝫ per Phꝫ in 2° de aīa. Actus aūt pꝛi
P°. mus in eodē pꝛecedit tpe actum 2ᵐ ſicut ſcia eſt aīi
cōſiderare. In quocūqꝫ igit inuenit aliqua opatio
vite/ opꝫ in eo ponere aliquā partē aīe que cōparat
ad illā operationē ſicut actus primus ad 2ᵐ. Sꝫ hō
habet ꝓpriā operationē ſupra alia aīalia. ſ. intellige
re ⁊ rōcinari q̄ eſt operatio hoīs inquantū hō eſt. vt
Arˡᵉˢ dicit in p° Ethᶜ. ergo opꝫ in hoīe ponere aliqđ
pꝛinᵐ qđ proprie dat ſpēꝫ homini. qđ ſe bꝫ ad intelli
gere vt actus primꝰ ad 2ᵐ. Hoc aūt non pōt eſſe in-
tellectus paſſiuus. qꝛ pꝛinᵐ ꝓdicte operationis opꝫ
eſſe impaſſibile ⁊ non mixtum corpori vt Phs pro-
bat: cuius contrariū apparet de intellectu paſſiuo.
Non eſt igitur poſſibile ꝙ per virtutem cogitati-
uā que dicitur intellectus paſſiuus/ homo ſpeciem
ſortiat/ per quaꝫ ab alijs animalibus differt. hec ille.
Ecce ꝙ principiū primum actus intelligendi quod
dicit eſſe actū primū p quā hō ſortit ſpeciē/ affirmat
auctoritate Philoſophi eē īmixtū corpori. Tale aūt
non eſt potētia operatiua: qꝛ p potētiā operatiuam
nulla ſubſtātia ſortit ſpeciē. ergo erit anima intelle-
ctiua/ de qua ēt in 2° de anima dicit ꝙ eſt actus pꝛi
mus. Nō pōt autē verificari ꝙ ſit immixta corpori
2°. niſi vt intellectiua eſt. ergo ⁊c. ¶ Similr̄ ſpiritu. q.
2. c. fi. ſic ait. Anima humana q̄ eſt finis omniū for-
marum naturaliū habet operationē oīo excedentē
materiā q̄ nō fit per organū corporale. ſ. intelligere.
Et quia eſſe rei proportionat eius operationi/ cum
vnumquodqꝫ operet ſm ꝙ eſt ens/ oportet ꝙ eſſe ani
me humane ſuperexcedat materiā corporaleꝫ/ ⁊ nō
ſit totalr̄ cōpꝛehenſum ab ipſa. ⁊ tamen aliquo mo-
do attingantur ab ea. Inquantum igitur ſupergre
ditur eſſe materie corporalis potens per ſe ſubſiſte-
re ⁊ opari aīa humana/ eſt ſubſtātia ſpiritualis. In
quātū vero attingit a mā/ ⁊ eſſe ſuum cōicat illi/ eſt
corporis forma. hec ille. Ubi pꝫ expreſſe ꝙ inquantū
eſt ſubſtātia ſpiritualis nō cōicat eſſe materie neqꝫ
eſt corporis forma. Hoc autē habet ſm graduꝫ intel-
lectualem ſm quē eſt principiū proprie operationis
excedentis materiaꝫ ⁊ nō exercite per organū corpo
rale. ſ. intelligere. ergo ⁊c. Hoc idē ꝯfirmatur ibidē
ad 4ᵐ/ ꝙ vꝫ inquantū eſt ſubſtātia ſpiritualis nō eſt
12°. corporis forma. ¶ Duodecimo arguit. qꝛ ꝓpoſituꝫ
videntur tenere Caie. ⁊ Fer. Nā Caie. ſuper pᵃ. q.
55. ar. 2°. ibi. Ad ſecundā autē dicitur ⁊c. dicit ex-
pꝛeſſe ꝙ intellectuale vt ſic nō eſt actus corporis: ⁊
ꝯñr vt ſic nō eſt pars cōpoſiti corporei. Itē ſuper pᵃ.
q. 76. ar. 1. ibi. In reſpōſione ad pᵐ ⁊c. Sic ait. Ani
ma intellectiua inquantū intellectiua nō eſt actus
corporis lꝫ ipſa ſit actus corporis. qđ eſt dicere idē-
ptice nō formalr̄ eſt actus corporis. hec ille. Itē ſup
pᵃ. q. 118. ar. 2°. ibi. Circa hanc partē ⁊c dicit ꝙ ani-
ma intellectiua inquantū intellectiua ſm ꝙ redu-
plicat eius ratio formalis ⁊ abſolute/ nō eſt actꝰ cor-
poris neqꝫ terminꝰ generationis hominis. Hoc au-
teꝫ eſt dicere ſm gradū intellectiuū. ¶ Ferr. quoqꝫ
ſuper 2°. Cōtra ca. 58°. ibi. Ad pᵐ horuꝫ ⁊c. Uidetur
eiuſdē intentionis. Nā ſic ait. Anima intellectiua
vt ſic nō eſt actus corporis: ſed inquantū virtute cō-
tinet ſenſiuā ⁊ vegetatiuā/ eo ꝙ nō vniat māe niſi
pp vires ſenſitiuas quibus ad intelligēdū indiget.

Argumenta in fauorem veritatis contra-ponuntur prædictis: vt queſtio prima frōte reddatur dubia. Cap. II.

Sed ꝯ. P°. In contrarium arguit p°. qꝛ in Clem. de ſumma
tri. ⁊ fi. ca. §. porro/ dānat omnis poſitio ſeu
doctrina nō ſolū temere aſſerens/ veruꝫ ēt vertēs in
dubium ꝙ ſubſtantia anime rationalis ſeu intelle-
ctiue vere ac per ſe/ humani corporis non ſit forma.
Sꝫ talis videt predicta poſitio. qꝛ gradus intelle-
ctiuus nō dicit ens rationis aut etiā accidens/ ſed
ſubſtātiaꝫ anime intellectiue: immo nobiliſſimum
anime gradū ſubſtantialē. Et ſi dicat opinans ꝙ ēt
ſubſtantiā gradꝰ intellectiui intēdit ēe corporis for
mam ſꝫ idēptice: inquantū inquā eſt idē ſenſitiue.
Tunc arguit. qꝛ ſequitur ꝙ nō cōueniat hoc anime
rationali p ſe ſꝫ p accidens. Et ſi dicat ꝙ cōuenit ei
p ſe/ qꝛ nō p aliud a ſe. Cōtra. Saltē id qđ verū eſt
in propoſito/ ex modo aſſerendi ⁊ ex ſenſu verboruꝫ
ponit in dubium. ergo talis poſitio ſacro approbate
cōcilio videtur reprobata vt erronea/ ac veritati fi-
dei catholice inimica. vt ibidem dicitur.
¶ 2ᵃ. Dam. approbante Magiſtro. 3°. d. 3ᵃ. ſic di- 2°.
cit đ carne xpi/ ſue cōceptionis tēpore. Quare ſiml
caro/ ſimul dei caro: ſimul caro animata anima ra-
tionali ⁊ intellectu. ſimul verbi dei caro animata
anima rationali ⁊ intellectiua. hec ille. Ex quibus
verbis facile quiſqꝫ pōt accipere/ animā rationaleꝫ
q̄ ſm gradū intellectiuuꝫ vocatur ab Ariſtotile. 10.
ethᶜ. ⁊ alibi pluries/ intellectꝰ/ ſit forma qua anima
tur caro xpi/ cū dicit. aīa rōnali ⁊ intellectu/ anima
rōnali ⁊ intellectiua ⁊c. a fortiori caro ceteroꝝ hoīꝫ.
¶ 3°. Ariſtoteles tractat in phiſicis de anima ſecun 3°.
dū gradū intellectiuū/ ⁊ quantū ad eſſentiā ⁊ quan
tum ad potentias intellectuales. vt pꝫ p totuꝫ illuꝫ
librum 3ᵐ de anima. Et de origine eius a cauſa effi-
ciente deo/ tractat in 2° de gen. animaliuꝫ. Sed nō
tractat in phiſicis de aliqua forma/ niſi ſecūduꝫ ꝙ
habet eſſe in mā. vt pꝫ 2° phᶜ. t. c. 26. P°. de Ani-
ma. t. c. 15. ⁊. 16. methᶜᵉ. t. c. 2ˡ. ergo anima ſm gradū
intellectiuuꝫ eſt forma materie ſm eius doctrinam.
Uerūtn̄ de parte etiā intellectiua nō inquantū eſt
in materia vel habitudinē habet ad materiam vel
phantaſma/ ſed abſolute/ ſpectat ad methaᶜᵘᵐ ⁊ non
ad phiᶜᵘᵐ cōſiderare/ vt ēt docet idē Ariſtotiles 2°
de partibus. ca. 2°. ⁊ 2° phᶜ. vbi ſupra ⁊. s. Tho. ibi
⁊ in prob. libri. de ſen. ⁊ ſen.
¶ 4°. Comētator. 4° phᶜ co. 17. dicit ꝙ rationalitas 4°.
ē in homine vt forma in ſubiecto/ ⁊ vt figura in ſcā
no. Sꝫ rationalitas īportat formale ſignificatū dif-
ferentie hominis. imo rationalitatē dicit eſſe diffe-
rentiā hominis. 7. methaᶜᵉ. c. 11. ⁊. 12. q̄ importat for
mlr̄ vltimū gradū forme ⁊ nature humane/ alios au
teꝫ nō formlr̄/ ſꝫ ſolū idēptice qꝛ differētia ſupior nō
acceptat p ſe ꝓdicari de inferiori. Ergo forma hu-
mana q̄ eſt anima intellectiua/ eſt forma in ſubie-
cto. Differentia. n. ſumit a forma ſm vltime forme
graduꝫ prout ad ſpeciē cōparat. ¶ Et qꝛ ad Thomi
ſtam formaт qđ. probat 5° idem per. s. Tho. 2°. cōtra 5°.
ca° 69. vbi ſic ait Aīa intellectiua vt eſt altior ſenſi

tiua eſt forma hominis. qꝛ hõ cõſtituitur in altiori
ſpecie vite ꝙ̃ bruta: cũ habeat altiorẽ et operatio/
nem vitalẽ. ſ. intellectiuã quã nõ habent bruta. hec
ille. Cũ ergo nõ ſit altior niſi ſꝫ gradũ intellectiuũ.
pꝫ ꝙ ſm illum eſt etiã forma hominis. Innumere
ſunt eiuſdem ſacri doctoris ſententie idẽ promen/
tes/ de quibus infra.

Intentio. & multiplex tituli declaratio.
Capitulum. Tertium.

Deter/ PRO determinatione igitur queſtionis. p° declarã
minatio dus eſt titulus vt innoteſcat intentio q̃ſti/
Intẽtio ti. 2° ꝓponetur quedã noua opinio quo ad concluſio/
nem ꝛ modũ declarãdi illã. 3° reprobabitur dicta opi
nio ꝛ modus illius ꝓbando ſimul cõcluſionẽ oppo/
ſitã/ ꝛ precludẽdo vanas euaſiones. Ultimo ſoluentur
argumẽta q̃ in principio q̃ſtionis ad partẽ falſam
Titul⁹. propoſita ſunt. ¶ Quantũ ad p^{m} ſciẽdũ eſt p° ꝙ ſub
pñti q̃ſtione nõ cadit an aĩa intellectiua ſit realiter/
hoc eſt ſm ſuã eſſentiã ꝛ realitatẽ intrinſecã forma
No. corporis humani. Id. n. ꝓ cõfeſſo nobiſcũ ſupponit
p°. opinãs de quo infra ex intentione. Huius. n. cõtra/
rium eſt id qđ principaliter in d. Clem. dãnatur. Et
ſi ad hoc ꝯtrariũ deduceretur opinans ex ſua poſitio
ne/ dãnaretur ꝛ illa/ preter intẽtionẽ tñ/ ꝛ ꝯſequenter
preter meritũ dãnationis opinantis Niſi forte(qđ
abſit)obſtinatio mentẽ illius obnubilaret. Sed intẽ
tio opinãtis(quantũ verba ꝓtendũt)eſt querere an
anima intellectiua cũ ſm aliquos gradus ſue eſſen/
tialis ꝑfectionis formaliter ſũptos ſit forma corporis/
ſit etiã forma eius ſm gradũ intellectiuum formaliter
ſumptum. Et ad hãc eandẽ intentionẽ nos hic idẽ
No. inquirimus. ¶ Pro cuius etiã intẽtionis ꝛ ꝓpoſi/
2°. te q̃ſtionis maiori quo ad ipſum titulum claritate/
ſciendũ eſt 2° ꝙ gradus forme ꝑfectionales ſunt in
duplici differentia. Quidã. n. appellari poſſunt vir
tuales ſeu poteſtatiui a ſe inuicẽ ꝛ ab ipſa et forma
realiter diſtincti. ſm ꝙ forma eſt principiũ diuerſarũ
virtutum ꝛ poteſtatũ ab ea gradatiꝫ(vt ita dicã)
fluẽtiũ que ſunt proxima principia opꝫ / quorũ opꝫ
ob hoc ipſum forma dicitur principiũ remotũ ſeu pri/
mũ. quo mõ anima in vnoquoqꝫ dicitur primũ prin/
cipium operũ vitaliũ medijs potentiis q̃ ſunt eorũ
deꝫ opꝫ principia ꝓxima. Primo. n. ordine genera/
tionis eſt principiũ potentiarum vegetatiuarum. Inde
ſenſitiuarum/ ſi ſit anima ſenſitiua. Inde intellectua/
lium ſi ſit etiam intellectiua. Ut ſic fiat aſcenſus
quaſi ꝑ gradus ab imperfectis potẽtijs ad ꝑfectas.
Quidã autẽ anime grad⁹ appellari poſſunt forma/
les ꝛ eſſentiales: q vꝫ nõ diſtinguuntur ab intrinſeca
realitate ꝛ eſſentia forme cuius dicuntur gradus. Et
ꝯñr inter ſe etiã nullã penitus realem diſtinctionẽ
admittũt in eadẽ forma: ſꝫ ratione tñ diſtinguuntur
ĩ ea quo ad intrinſeca. Poſſunt tñ extrinſece aliquã
diſtinctionẽ realẽ reſpiciendo/ eidemqꝫ quaſi corre
ſpondẽdo/ gradualis ꝑfectionis ſm magis ꝛ minus
rationẽ admittere/ ſine vlla tñ(vt dictum eſt) reali
diſtinctione intrinſeca. Hoc aũt dupliciter ꝯtingit.
Uno modo reſpiciẽdo illa q̃ ſꝫ naturã ſpecificã vel
etiã genericã ſunt diſtincta: ꝛ ordinãtur in rerum
vniuerſitate ſꝫ rationẽ ſuperioris ꝛ inferioris ꝛ me/
die nature ſm vniuſcuiuſqꝫ gradus nobilitatẽ. Si/
cut natura viuẽtiũ vita vegetatiua tñ/ eſt inferior

gradu eſſentiali ꝙ̃ ſit natura viuentiũ vita etiam
ſenſitiua. Et hec inferior etiã natura humana q̃ vi/
ta viuit etiã rationali ꝛ intellectuali. Et qꝛ forma
eſt id quo primo natura ꝑfectionẽ eſſentialẽ habet:
ſm ꝙ forma conſtituet naturã ſuperioris grad⁹/ erit
nobilior ꝙ̃ forma q̃ eã tñ cõſtituet naturã q̃ eſt gra
dus inferioris. Quia vero cõtinet ꝑfectionẽ etiã na
ture inferioris ſecluſis imperfectionibus repugnanti
bus ſuperiori/ dicetur vnamet forma in eodẽ duos gra/
dus perfectionales cõtinere. Et pari modo tres vel
plures ſm gradus magis inferiores pariter ſubordi
natos nõ ſꝫ numerũ ſpecierum/ ſed generũ predicamẽ/
ti ſubſtãtie aſcendẽdo ſm predicationẽ. Alio mo/
do põt gradualis eadẽ formaliſqꝫ diſtinctio in for/
ma cõſiderari ꝑ habitudinẽ ad gradus forme pote/
ſtatiuos. vt eadẽ forma realiter ſm tñ ꝙ eſt principiũ
adequatũ virtutum inferioris gradus. puta vege/
tatiuarum ꝓciſe/ dicatur a ſeipſa gradualiter diſtincta
vt eſt principiũ etiã virtutũ ſenſitiuarũ. Et vlteri⁹
ſic accepta/ eſt etiã a ſeipſa diſtincta ſm ꝙ tantam
habet eſſentie ſue nobilitatẽ/ ꝙ eſt principiũ poten/
tiarum intellectualium. Põt autẽ ſub hoc gradu
accepta aĩa adhuc dupliciter conſiderari. Uno mo/
do vt importat ꝓciſe gradũ intellectiuũ vt ab alijs
gradib⁹ diſtinguitur. Alio mõ vt ĩportat ĩtellectiuũ
cũ aliis/ quaſi hunc formaliter/ alios autẽ virtualiter ꝛ
eminẽter ꝯtineat ꝛ ĩportet. vt tetragonũ trigonũ.
Uel certe hũc vt formalẽ reſpectu aliorũ quaſi ma/
terialium/ vt pote q explicatur per genus qđ ſumitur a
materia hoc eſt. a materialiori gradu: ꝛ differẽtia a
forma. hoc eſt a formaliori. Et p° mõ accepta anima
etiã per intellectũ/ nõ eſſet anima ſꝫ forma ſepara/
ta vel nihil. De ratione. n. anime intellectiue nõ mi
nus eſt ꝙ ſit ſenſitiua ꝛ vegetatiua ꝙ̃ ꝙ hõ ſit ani/
mal ꝛ viuẽs. ꝛ his remotis nõ remanet hõ. Sꝫ ſi in/
telligatur de homine ſolũ hoc ꝙ eſt ſubſiſtens intelle/
ctualis gradus/ erit ſubſtãtia ſeparata. Nõ ergo q̃/
ſtio eſt de anima ſumpta vt intellectiua ſub primo
ſenſu. Supponim⁹. n. ꝙ de anima noſtra diſputatio
ſit. Cadit ergo ſub queſtione pñti an anima q̃ ſm
eſſentiã ꝛ realitatẽ ſimpliciſſimã corpus humanũ
informat/ hãc habeat rationẽ forme reſpectu illi⁹/
ſeu an ipſum informet ſm oẽs ꝓdictos gradus ſuos
formales/ ꝛ ꝓcipue ſm gradũ intellectiuũ formaliter
acceptum. vt certe nõ ſm iſtum/ ſꝫ ſm priores igno
biliores tñmodo/ ſm inquã ꝙ eſt anima ſenſitiua
aut vegetatiua. Ut eo modo dicatur anima eſſentia/
liter ſm aliquot gradus ꝛ nõ ſm alios vel aliũ infor
mare corpus/ quo cõtingit animã eandẽ ſm vnum
gradũ poteſtatiuũ informare vnã partẽ corporis
ꝛ nõ ſm alium. Sicut tñ ſm gradũ vegetatiuum
poteſtatiuũ ſeu virtualẽ informat vngues atqꝫ ca/
pillos/ ſimiliter oſſa/ ceteraqꝫ hominis generationẽ
nutritionẽ augumẽtũqꝫ ſuſcipientia. nõ autẽ ſm
ſenſum omnia. Hec de primo.

Opinio falſa proponitur. Cap. IIII.

QUANTUM ad 2^{m}. Eſt vna opinio q̃ nega/ Opinio
tiuam partẽ queſtionis tueri
conatur/ mota nõnullis argumẽtis explurib⁹ in prin
cipio queſtionis inductis. Declaratqꝫ nõ eſſe incõ/
ueniens vnicã formã habere rationẽ forme infor/
mantis ſm aliquos gradus formales ꝛ eſſentiales/
ꝛ non

ꝛ non ſm alios. Et hoc nõ ſolũ in homine verũ eſſe
putat quo ad gradũ ĩtellectiuũ. verũetiã in beſtijs
quo ad graduꝫ ſenſitiuũ reſpectu oſſium ꝛ pilorum ꝛ
vnguium/ quas partes dicit ſenſitiuã quidẽ infor/
mare/ nõ ſꝫ gradũ tñ ſenſitiuũ. ſꝫ ſꝫ vegetatiuũ tñ.
Et ſimiliter animã humanã talia in humano corpore
neqꝫ ſm gradũ ĩtellectiuũ neqꝫ ſm ſenſitiuũ dicit
formare: ſed ſolũ ſm vegetatiuũ. Lꝫ. n. ſint idẽ realiter
illi gradus inter ſe rõne tertij/ hoc ẽ rõne realitatis
eiuſdẽ ſimpliciſſime forme: hãc tñ idẽptitatẽ nõ ha/
bent ex ꝓpria rõne. vnde poſſunt diuiſi reperiri/ ſicut
reperitur vegetatiuũ ſine ſenſitiuo. ꝛ hoc ſine intelle/
ctiuo. vt patet. ꝛ habetur in 2° de aĩa. Et ob hoc etiã
in eodem realiter nõ ſic vniuntur / vt cuicũqꝫ par/
ti vel toto vt mãe vel ſbo ꝯuenit vnus formaliter/ ꝯue
niat alius neceſſario. Et h⁹ exẽplũ opinãs ĩducit in
in diuinis. Ubi lꝫ eſſentia ꝛ relatio ſint idẽ realiter: qꝛ
tñ hoc nõ habẽt ex ꝓprijs rõnibus ſed rõne alterius
vel tertij/ nõ in quocunqꝫ inuenitur eſſentia pura in
patre ĩuenitur relatio pura filiatio. Que et cũ ſit idẽ
cũ paternitate vel ꝓceſſione eſſentialiter ſiue rõne
eſſentie ſeu in eſſentia/ ſicut etiã tres ipſe ꝑſone ſunt
vnus deus. non tñ eſt in ſpiritu ſancto vel patre. qꝛ
talẽ idẽptitatẽ nõ ex ꝓprijs rõnib⁹ ſꝫ ratione tertij/
ipſius inquã eſſentie tñ vendicant. Sic igitur cũ pre
dicti et formales gradus aĩe rõe realitatis/ realẽ ha
beant in eodẽ idẽptitatẽ/ ꝛ nõ ex ꝓpria formalitate
vt ꝓbatũ ẽ. ideo nimirũ ſi forma põt ſm eorũ ali/
quos informare corpus. ſ. ſm ĩferiores/ ꝛ nõ ſꝫ alios
ſ. ſuperiores. Qꝛ tñ in eadẽ forma gradus ĩtellectiu⁹
realiter ꝛ formaliter ĩuenitur/ denominabit formaliter ab eo
formatũ ipſũ/ nõ autẽ informabitur: ꝛ denominatio
illa/ ſubſtãtialis erit atqꝫ ſpecifica/ vt dicatur formatũ
ipſũ ꝑ hanc denominationẽ eſſe hõ/ ſpecieqꝫ a bru
tis diſtinctus: nõ autẽ ꝑ informationẽ. Cuius et da
tur exemplum in xp̃o/ cui⁹ ſuppoſitũ a natura hu/
mana nõ informãte illud/ denominatur ſbialiter homo.
Sic igitur ſm hanc opinionẽ aĩa vegetatiua ꝛ ſenſiti/
ua ꝯſtituunt ꝑ informationẽ corpus organicũ cuius
ſunt actus. ĩtellectiua quoqꝫ idẽ facit ſm vtrunqꝫ
ꝓdictũ gradũ: nõ autẽ ſꝫ intellectiuũ. ſꝫ illud ꝓus
natura conſtitutũ ꝑ alios gradus/ poſterius natu/
ra ꝑ iſtum denominat tñmodo/ lꝫ ſubſtãtialiter. Hec
eſt ſumma ꝓdicte poſitionis. ommiſſis verbis qbus
eius inuẽtor in ſapiẽtes inuehitur admodũ licẽtioſis.
duꝫ ꝓdictis ſubinfert. Et in hoc eſt lapſus ſapien/
tum apud quos blaſfemia videtur aĩam intellectiuã
vt ĩtellectiuã / ſiue formaliter ſumptã/ nõ eſſe actũ cor
poris organici formaliter/ ſꝫ tñ denominatiue. Sꝫ ni/
hil mirũ(inquit)cum ad pauca reſpiciẽtes facilli/
me enuncient/ non dicẽdo ꝛc. Hec. n. verba quibus
innũeros tã viuẽtes ꝙ̃ vita functos ſapientiſſimos
iunior inſectatur/ ſeipſa ſuũqꝫ auctorẽ ſatis damnant
abſqꝫ mea vlteriori reꝓhenſione. Sed ꝛ ipſa poſitio
tam patentem falſitatem prefert / vt nõ dubitem a
quocunqꝫ vel mediocriter erudito ſectandam non
eſſe. Qua etiam ratione niſi timerem rudium ꝛ in/
cipientiũ lapſũ/ huiuſmodi poſitionem reproban
di prouinciam haudquaquam aſſumpſiſſem. Nec
ex nomine citare volui ſectatorem opinionis predi/
cte/ propterea ꝙ adhuc eam in lucem per impreſſio/
nem nõ ediderit. Et hec de ſcđo.

Reprobatur opinio per concluſionẽ cõ/ trariã prædeclaratã, & rationibus quinq; probatam ex eo ꝙ anima eſt ens & vnũ. Capitulum. Quintum.

QUANTUM ad tertium ponitur cõcluſio pre Cõluſio.
dicte poſitioni contraria. vꝫ.
Anima ĩtellectiua eſt forma humani corporis etiã
ſm gradum intellectiuũ formaliter ſumptũ. Hec autẽ
cõcluſio importat ꝙ inquãtũ intellectiua eſt/ infor/
mat aĩa corpus humanũ / nõ ſolũ prout ly inquan/
tum tenetur reduplicatiue/ ſꝫ etiam ſpecificatiue / nõ
ſpecificando rõnẽ intellectiui abſolute ꝛ preciſe/ ſꝫ
rõnem intellectiui cõtracti limitatiqꝫ ad aĩam hu/
manam/ que eſt infimi ordinis ſubſtãtiarum intel/ Senſus
lectualiũ. ita ꝙ ſenſus eſt. Aĩa humana ſm ꝙ eſt et cõcluſio/
intellectiue nature ꝛ ꝑfectionis infime in genere in nis.
tellectualiũ naturarum/ eſt humani corporis forma ſꝫ
ſuum graduꝫ intellectiuum. Probatur igitur cõclu/
ſio hec multipliciter ſm doctrinã Ariſtotelis ꝛ ſancti
Thome. P° ſic per viã diuiſionis entis. ¶ Naꝫ fate Probatur
ri opꝫ animã intellectiuã etiã inquãtũ ĩtellectiuã/ cõcluſio.
eſſe ens reale/ de genere ſbie/ ꝛ in hoc omnes cõcor/ p°.
damus. Uel ergo eſt ens ſubſtantiale vt qđ/ aut vt
quo. Nõ p^{m}(loquẽdo de cõpleto in ſpẽ) alioqn cũ ꝑ
ſe ſubſiſtat / eſſet ꝑſona/ ꝛ diſtincta a perſona hoĩs.
pertinẽs tñ ad hominẽ aliquo mõ. Et ſic homo eſſet
duplex ꝑſona/ vel certe altera eſſet/ ꝛ alterã in ſe ha
beret pertinentẽ ad priorẽ. qđ repugnat rationi ꝑ/
ſone. q̃ ĩportat ſubſiſtẽs diſtinctũ cõprehẽdens oĩa
que in re ſunt. 3°. d. 5. q. p^{a}. ar. 3°. ꝛ q. 3^{a}. ar. 2°. ꝛ 3^{a}. q.
2. ar. 2°. ex qua poſitiõe ſequitur etiã ꝙ ſepara quoqꝫ
anima magis eſſet ꝑſona. cui⁹ tñ oppoſitũ in d. ar.
2°. s. Th. determinat cõtra Magiſtrũ in eadẽ diſtin
ctione. Et negatur cõcorditer a Thomiſtis. Ergo ẽ ẽs
ſubſtãtiale vt quo. nõ ꝑ modũ forme toti⁹. vt ẽ hu/
manitas. Hec. eſt. n. in corꝑalib⁹ naturis q̃lis hõ ẽ/
ex materia intrinſece. qđ longe eſt ab anima. Ergo
per modũ partis. ꝛ ſic eſt forma partis/ nõ alterius
ab homine. ergo hominis. Cõſequentie oẽs ꝛ q̃libet
aſſumpta propoſitio in ratione iſta/ patẽtiſſimã ꝛ
clariſſimã veritatẽ afferunt in doctrina peripathe/
tica. ¶ Preterea(ꝛ ĩ idẽ redit.) Aĩa ĩtellectiua vt 2°.
ſic cum ſit ens. aut eſt totũ qđ/ aut pars ẽtis ꝑ ſe cõ
pleti in ſpecie. Nõ p^{m}. vt ſupra ꝓbatũ eſt. qđ et pa/
tet. tũ qꝛ iã cũ alio toto in actu. ſ. cum homine non
vniretur niſi vnione acerui quantũ ad ſuas formali
tates: ꝛ ꝯñr facerent vnũ ꝑ accidens quantum ad
ſuas formales rationes/ ꝓportionaliter ad ea q̃ pa/
ri tñ mõ eſſent vnũ ꝑ aceruum ꝛ ꝑ accidẽs ſm rea
litates. ꝯñs autem eſt falſum/ cum anima intellecti
ua vt ſic cõcurrat ad formalem vnitatem hominis
vt homo eſt: ſicut etiã concurrit ad formalem en/
titatem eius. Non. n. poteſt formaliter homo conci/
pi/ niſi cõcipiatur intellectiue nature. qđ nõ niſi ꝑ ani
mã intellectiuam vt ſic/ hꝫ. Et hec oĩa docet. s. Th.
d. ar. 2°. Tum qꝛ aĩa intellectiua vt ſic eſſet alterius
ſpeciei ab homine/ vt pote in ſua ratiõe formali nõ
claudens ea que tñ clauduntur in rõne hominis: qꝛ
nõ clauderet corpus: ſed eſſet forma tñ / que nõ eẽt
pars/ ſꝫ totũ. Cõſeqñs aũt eſt falſum in via ꝑipathe
tica. Si autẽ eſt pars. ergo vel accidit homini taleꝫ

habere partem/vel eſt pars eius eſſentialis. Nõ eſt
pars accidentalis. Nõ.n.accidit homini ꝙ ſit intel
lectiuus ſeu rationalis/ſʒ ſumme ei ꝑ ſe cõuenit/cuʒ
ſit hoc formaliſſimuʒ in eiꝰ diffinitione. Ergo eſt eiꝰ
pars eẽtialis. Nõ materia. vt pʒ. Ergo forma. Neqʒ
.n.dãtur alie eſſentiales partes cõpoſiti materialis
niſi materia ⁊ forma ꝓpria. Tale aũt cõpoſitũ ĩ pro/
3°. poſito/nõ eſt aliud q̃ʒ ipſe hõ. ergo ⁊c. ¶ Preterea
arguit̃ ad idẽ ex rõne qua hõ eſt ens ꝑ ſe. Nã anima
itellectiua vt.ſic nõ ẽ forma hominis per ſe/ ⁊ tamẽ
ꝑtinet ad hominẽ.ergo ex ea vt ſic ⁊ corpore huma/
no nõ ſit ens ꝑ ſe aut vnum ꝑ ſe formal̃r. ꝯñs eſt fal/
ſum.q: ex aĩa intellectiua vt ſic/⁊ humano corpore
ſit homo vt hõ/ ⁊ vt a brutis diſtĩguit̃ ⁊ ea excedit.
Excedit autẽ ea ſm gradum intellectiũ tñ. Ut ex/
cedit ergo illa ⁊ ꝯñr vt homo/nõ eſſet ens ⁊ vnũ ꝑ ſe
formal̃r. qd eſt abſurdum apud ſapiẽtes cũ ſit ſpe/
cies ꝑ̃dicamẽtalis. Solũ aũt ens ꝑ ſe/diſtinguit̃ in
ꝑ̃dicamẽta. ꝯñtia vero patet. q: ex pluribus realibꝰ
nõ fit ens aut vnũ ꝑ ſe/niſi alterũ ſit actus/⁊ alterũ
ꝓpria eius potẽtia. 2° de. aĩa.t.c.7./⁊ 7° Methᶜᵉ t.c.
49. vbi dr̃ phs ꝙ actꝰ diuidit ⁊ ſepat. ⁊.8° methᶜᵉ.t.
c.16. Ergo neqʒ ex pluribꝰ formal̃r acceptis/niſi al/
terum ſit formal̃r alterius actus/ vt ꝓprie eius po/
tentie. Nõ.n.poteſt dici vnũ ens per ſe formal̃r pro
pter quãcunqʒ vnitatẽ forme realis cũ formato/niſi
per illã habeat in ſe ẽt vnionẽ illã ex diuerſis ratio/
nibus formalibꝰ eiuſdẽ ẽt forme ꝑ modũ actualis ⁊
potentialis. Sic.n.anima noſtra ẽ vnũ ꝑ ſe formal̃r
nõ obſtãte multitudine graduũ/eo ꝙ vt ſtat ſb vno
habet rationẽ ꝓprii potẽtialis reſpectu ſui ipſiꝰ vt
ꝓprij ſui formalis ſʒ ꝙ ſtat ſub altero. Ipʒ quoqʒ
totum formatũ habet ratione vnius gradꝰ forme vt
cõparat̃ ad ſeipm ſm aliũ gradũ vt formale ad ma/
teriale in eodẽ toto. Sicut ſenſitiuũ eſt mãle in ho/
mine reſpectu itellectiui: formale vero reſpectu ve/
getatiui. vt eſt vulgatũ in doctrina. s. Th. ⁊ Ariſto/
4°. telis. ¶ Preterea. Quia ſicut arguit. s. Tho. 2° cõ/
tra ca.58. Ex duobus aut pluribus nõ põt fieri vnũ
ꝑ ſe niſi ſit aliquid vniens/qñ alterũ eoꝝ nõ ſe ha/
bet ad aliud vt actus ad potẽtiã. Si ergo anima in
tellectiua vt ſic nõ ſit actus ⁊ forma cõpoſiti ex ma/
teria ⁊ forma/ſʒ tñ ſm gradꝰ inferiores. erit aliqd
aliud formal̃r vniẽs ⁊ hos oẽs gradus ad inuicem/
⁊ ipſuʒ intellectiuũ cũ materia/ad hoc ꝙ ex his fiat
hõ q eſt ens ⁊ vnũ ꝑ ſe formal̃r. ergo tale vniens erit
quid formalius vtroqʒ vnito ꝓportional̃r: ad mo/
dum quo. s. Tho. vbi ſupra. probat ꝙ ſi anima ſenſi
tiua ⁊ itellectiua eſſent diſtincte real̃r in eodẽ/ eſſet
aliquid reale vniẽs vtriſqʒ formalius. ꝯñs autẽ eſt
falſum. Nihil.n.eſt in homine formalius gradu itel/
lectiuo/cũ ſit vltimus inter gradꝰ ſubſtãtiales. Er/
go aĩa intellectiua vt ſic non vnit̃ ꝑ aliud animato:
ſʒ ꝑ ſe primo. Ergo eſt actus ⁊ forma eius. ¶ Prete
5°. rea homo cõponit̃ ex natura ſenſitiua ⁊ itellectuali
vt ex materiali ⁊ formali. 2° d. pᵃ. q.1 ar.1. ad 3ᵐ. Sʒ
naturam intellectualem vt diſtinguitur cõtra ſen/
ſitiuã non habet homo niſi per animam intellecti/
uam vt ſic. ergo intellectiua vt ſic/eſt forma ſubſtan
tialis hominis.

Probatur eadem cõcluſio ex ratione qua
aĩa eſt actus & qua vnitur. Cap. VI.

Preterea. Anima intellectiua vt ſic eſt 6°.
actus. nõ.n.eſt potẽtia vel com/
poſita ex actu ⁊ potẽtia ſm realẽ diſtinctionem ali/
qua anima. 2° de anima.t.c.4. Et pʒ etiaʒ rõne q:
vt ſic eſt anima. Eſt.n.aĩa vt eſt principiũ pᵐ quo in
telligimus 2° de aĩa.t.c.24. ergo actꝰ. Pʒ ꝯſequẽtia
2°.t.c.7. Nõ eſt aũt actus purus ⁊ extra genus. Sic
.n.eſſet deus. Nec ſeparatus a corpore ſm eſſe. q: cũ ſit
actꝰ ſubſtãtialis/eſſet ſubſtãtia ſepata/ ⁊ nõ eſſet in
homine. cuius cõtrarium cõcorditer confitemur. ⁊
idẽ fortius ſequit̃ ſi ponat̃ vt ſic actus cõpletus. er/
go eſt incõpletus ſubſtantialis coniũctus. ergo for/
ma ſubſtãtialis. Materia.n.nõ ẽ actus/ ſʒ pura po/
tentia. nec anima talis eſt. Pʒ ꝯſequentia vltima
q: nil aliud ꝑ formã cõcipimus niſi actum materie
7°. cõiunctũ/ex 2° de anima.t.c.7. ¶ Preterea. Actus
qui non eſt forma corporis abſtrahit ſm eſſe a mate
ria ⁊ ſm rationem: q: ſm abſtractioneʒ forme a ma
teria tam ex qua q̃ʒ in qua. vt patet ex terminis.
Sʒ anima intellectiua vt ſic nõ abſtrahit ſm eſſe a
materia in qua. ergo eſt vt ſic forma corporis. Pro
batur minor. tũ q: tã eſſe eſſentie ideſt ſpecificũ hu/
manũ q̃ʒ eſſe exiſtentie hominis vt ſic/ eſt ab anima
itellectiua vt ſic. tũ q: vt ſic eſt de cõſideratiõe Phi
ſici. Naʒ de ea ptractat in 3° de aĩa vt ſm gradũ in/
tellectiuũ ab alijs diſtinguitur tã ſm potentias q̃ʒ
ſm eſſentiam. ergo vt ſic eſt in mã. Pʒ conſequen/
tia: q: 2° Phẽ. dicit Phs ꝙ ð ea ꝯſiderat naturalis
vt habet eſſe in materia. ¶ Qꝫ ſi dicatur hoc eã habe
re vt idẽ cõiuncte/ nõ ſatiſfit argumẽto ꝓbanti ꝙ
vt ſic eſſet abſtracta. ergo nõ eadẽ cõiuncte. Repu/
gnat.n. ꝙ ſm ſe ſit abſtracta ſʒ eſſe ⁊ rõnem/ ⁊ ꝙ ſit
eadẽ ꝯiuncte. Erit ergo ſubſtãtia ſeparata ſi non eſt
forma corporis. Qd eſt dãnatũ. ¶ Preterea ex rõe 8°.
qua vnita. (et in idẽ redit.) Nã aĩa intellectiua vt
ſic aut vnitur corpori aut nõ. Si non. ergo vt ſic eſt
ſeparata a corpore. ergo formal̃r id ei cõuenit. ergo
ſimpliciter ⁊ abſolute. Nihil.n. magis ſimpl̃r ⁊ ab/
ſolute ꝯuenit alicui/ q̃ʒ eſſentiale conueniens ei for/
mal̃r. Talis auteʒ gradus eſt quo pᵒ aĩa itellectiua
eſt intellectiua/⁊ ſic eſt quid formaliſſimũ in ea. Er
go aĩa intellectiua vt ſic eſt ab homine ſimpl̃r ſepa/
rata. Qd quidẽ cõſequẽs nihil pene minus mali ſa/
pit q̃ʒ Auerroys dãnata fictio. Si ſic. cũ nõ vniat̃
corpori vt forma ſubſtãtialis aut accidẽtalis ꝑ ſe.
⁊ nihilominus habet aliquã naturalẽ habitudineʒ
ad corpus/ita ꝙ nõ vnitur illi ſolũ ꝑ coſeruatio/
nem/ſequit̃ ꝙ vt ſic vniat̃ corpori vt motor. Finis
enim omnis intrinſecus/forma eſt aut operatio. ex
trinſecus vero motor. Ergo vt ſic anima nr̃a nõ erit
niſi motor corporis humani ſeu ipſius hominis. Et
ſic redibit formal̃r opĩo Platonis/quo ad animam
intellectiuã. ⁊ nõ erit vt ſic cauſa formalis anima/
ti/ſʒ tñ motiua. Qd quidẽ pariter cadit ſub predi/
cta dãnatione. cuius oppoſitũ de omni aĩa Phs do
cet 2° de aĩa.t.c.24. Unde poteſt proportionaliter
argui cõtra tale dogma et quo deductũ ſequit̃ in/
cõueniens. ſicut arguit. s. Tho. 2° cõtra.ca.58. con/
tra Platonẽ. Sicut.n.data poſitione Platonis ꝙ
anima nõ eſſet forma hominis / ſʒ motor illius tñ/
ſequitur ꝙ homo vt ſic nõ eſſet real̃r animal. ſʒ mo
ueret animal. nõ eſſet real̃r ſentiens/ſʒ moueret ſen
tientem. ſic in propoſito ſequitur ꝙ homo vt ſic nõ
ſit

ſit formal̃r homo vel intelligens/ſʒ ſit mouẽs homi
nem ⁊ intelligẽtẽ. Quin ex oppoſito ſequit̃ ex hac
poſitione ꝙ nec etiã erit motor: q: aĩa intellecti/
ua vt ſic nõ eget corpe/ꝑ opinantẽ. Quid ergo erit?
9°. ¶ Preterea. Ex vnione anime intellectiue ⁊ corpo
ris humani cõſtituitur ꝑſona humana. 3ᵃ. q.2ᵃ. ar.5.
ad pᵐ. Sed nõ cõſtituit̃ ex vnione anime intellecti/
ue ſm gradũ ſenſitiuũ: alioquin in brutis in quibꝰ
eſt etiã talis gradus/ſuppoſitũ eſſet ꝑſona: quod eſt
falſum. Ergo ſm gradum intellectiuum vnit̃ ani/
ma corpori noſtro. Hoc autẽ eſt eam ſm talẽ graduʒ
eẽ formã eius. cũ vnio hec non niſi formalis ſit. ĝ ⁊c.
10°. ¶ Preterea. Anima intellectiua eſt tota in toto ⁊
tota in qualʒ parte vt forma. vt eſt cõfeſſum a Tho
miſtis de totalitate eſſentie. Ergo ſm omnia q̃ perti
nent ad integritatẽ rationis ⁊ eſſentie eius. Cũ er/
go gradus intellectiuus pertineat ad eſſentiam ta/
lis anime. Immo ſit formaliſſimũ eſſentiale ĩ ea. vt
eſt confeſſum. ſequit̃ ꝙ etiaʒ ſm talem gradũ ⁊ vt in
tellectiua eſt informet totũ corpꝰ ⁊ omnes eius par
Confirmatio. tes integrales. ¶ Et confirmatur. q: ſm. s. Tho. pᵃ.
q.76.ar.8. vbi determinat animã intellectiuaʒ eſſe
totam in toto ⁊ totã in ſingulis partibus/ dicit hoc
ei cõuenire ſm eſſentiã/nõ autẽ ſm potentias: ⁊ ma
xime q: ſm aliquas etiã non eſt in corpore. Ubi pa/
tet ꝙ tantũ ſm potentias aliquas dicit animã non
eſſe in corpore. Fuiſſet aũt diminutus/ſi nõ etiã ſm
totã eſſentiam vel onmes gradus eius fuiſſet in cor
pore. ⁊ hoc al̃r ibi non declaraſſet. Loquit̃ auteʒ de
11°. anima vt eſt forma vt patet. ergo. ¶ Preterea. Si
anima intellectiua vt ſic nõ eſt forma. ergo vt ſic nõ
eſt in ſubiecto/⁊ vt ſic nõ indiuiduat̃ per ſubiectuʒ.
⁊ cõſequenter non multiplicabitur vt ſic ad multi/
plicationẽ hominũ. Et ſi vt ſic nõ eſt in ſubiecto /⁊
eſt. ergo vt ſic eſt ſeparata. Erit ergo aĩa intellecti/
ua inquantũ intellectiua. ſubſtãtia ſeparata vnica
omniuʒ hominũ. Et ſi inquantũ vegetatiua ⁊ ſenſi/
tiua eſt in ſubiecto: ⁊ cõſequenter ꝑ illud indiuidua
tur ⁊ multiplicat̃ ſʒ multiplicationẽ hominũ. Tũc
eadẽ forma real̃r/⁊ ſm ſimplicẽ realitatẽ ſuam erit
coniuncta materie/⁊ ſeparata a materia: multipli/
cata realiter/⁊ vnica real̃r. Predicti.n. gradus nõ
ſolũ ad rationẽ ⁊ quãcunqʒ formalitatẽ verũ etiam
realitatem ⁊ eſſentiã formã ſpectat. Et magis intel
lectus quanto formalior ⁊ ſubſtãtijs ſepatis ſimilior
⁊ vicinior. Cũ ergo ꝯſequens apertiſſimã ꝓdat con/
tradictionẽ: ⁊ qd in principio infertur nõ ſit alienũ
a dãnata fictione Comentatoris. ſequit̃ ꝙ antece/
dens ſit pariter execrabile/taʒ apud Theologos q̃ʒ
apud Philoſophos ⁊ omnes ſapientes. Conſequen
tie omnes clare ſunt.

Animam intellectiuam ex eo ꝙ in mate/
ria, ſecundũ intellectiuum gradũ eſſe for/
mam hominis. Cap. VI.

11°. Preterea. Anima intellectiua vt ſic eſt
idem realiter forme/⁊ eſt in ma
teria. ergo actuat eã. Aſſumpta ſunt cõfeſſa. Conſe
quentia patet ex terminis. q: nihil aliud eſt formaʒ
ſeu actum actuare materiam niſi eſſe in materia. ⁊
vniri illi formal̃r. Non.n.eſt in materia vt in loco/
aut vt motor in mobili. vt pʒ. Eſt ergo forma. Ideʒ
eniʒ importat actuare formal̃r/ ⁊ informare aliqd/
⁊ eſſe forma eius. ¶ Confirmatur ratio. q: s. Tho. Confirmatio.
ſpiritu q. vltima probat eſſentiã anime eſſe real̃r ab
aliqua potentia diſtinctam/q: eſſentia eſt actus cor
poris/nõ autẽ illa potentia. s. itellectiua. Alioquin
inquit idẽ eſſet actus ⁊ nõ actus corporis. qd eſt cõ/
tra primũ principium. Hec ratio nulla eſſet niſi oẽ
quod eſt ideʒ realiter anime que eſt actus corporis/
ſit etiã corporis actus. ¶ Sed ad premiſſam ratio/ Reſponſio pᵃ.
nem dupliciter reſpondet̃ pᵒ ꝙ lʒ anima intellecti/
ua vt ſic ſit in materia/ non tñ eſt in ea imediate/ ſʒ
mediante gradu inferiori formal̃r. Unde nõ ſequit̃
ꝙ informet formal̃r lʒ informet real̃r. Sicut vires
intellectiue nõ ſunt real̃r actus corporis / quamuis
ſint real̃r in anima/⁊ ꝯñr in corpore mediante aĩa.
¶ 2° reſpondet̃ negãdo cõſequentiã. q: anima intel 2°.
lectiua ſm hunc gradũ non eſt idẽ realiter forme/ea
ratione qua forma continet alium gradũ ſm quem
actuat. puta ſenſitiuum. ſʒ ratione tertij. s. eſſentie
ipſiuſmet anime. Unde non ſequit̃ ꝙ ſi anima ſm
vnam rationẽ habet ꝙ actuet corpus ⁊ conſequen/
ter ꝙ ſit forma eius/habeat hoc ipſuʒ ſm aliã ratio/
nem ſeu alium gradũ. Sicut nõ ſequit̃ ꝙ ſi relatio
in patre diſtinguat realiter patreʒ in diuinis a filio
inquantũ realis relatio. hoc ipſum ẽt faciat inquã/
tum eſſentia. Et ſi eſſentia vt eſſentia eſt cõis/ hoc
ipſum etiã habeat inquantũ relatio. cũ tamen ſint
idẽ realiter. ¶ Ad confirmationem autẽ reſponden Ad confirmationem.
tur ꝙ non eſt cõtra pᵐ principium: q: nõ ſm ideʒ eſt
actus ⁊ nõ actus. vt patet. ¶ Sed iſte reſponſiones
non procedũt. Non quidẽ pᵃ. Quia forma ſimpliciſ Impugnatio. pᵉ reſpõſionis.
ſima non eſt actus materie/niſi ſm totam ſuaʒ eſſen
tialem realitatẽ. Actuare.n. cõuenit forme ſm rea/
litatem ſuam. Ergo ſimpliciſſime forme cõuenit ſm
totã. Sed anima non obſtante diſtinctione graduũ
que eſt diſtinctio rationis tñ. pᵃ. q.76. ar.6. ad pᵐ. ẽ
forma ſimpliciſſima. Ergo actuat etiã ſm gradũ rea
lem intellectiuũ vt ſic. Neqʒ.n. hec ſpecificatio im
portat purũ ens rationis/ ſed reale. ¶ Et preterea.
Nihil idem realiter poteſt imediate ⁊ mediate eſſe
in ſubiecto. immo iſta diſtinctio arguit diſtinctionẽ
realẽ/maxime in via ſancti Thome. Propter quod
etiã dicitur ꝙ eſſentia anime eſt imediate in mate/
ria/nõ autem potentia intellectus aut voluntatis.
Unde non militat contra nos inſtantia ſed potius
nobis fauorem preſtat: q: cum actuare ⁊ informare
ꝯueniat forme ſm ſuam eſſentiam/non eſt mirum ſi
eſſential̃r diſtinctũ ab anima actuante/nõ actuet ⁊
ſicut eſt impoſſibile ꝙ indiſtinctum ab ea realiter/
nõ actuet. Et ſi indiſtinctionẽ hãc ⁊ idẽptitatẽ cuʒ
anima habeat ex propria ratione formali: ex ꝓpria
etiã ratione formali actuabit. Talis auteʒ eſt gradꝰ
intellectiuus in anima. Uñ ſequitur ꝙ nõ ſoluʒ rea/
liter/verumetiã ⁊ formaliter ſit corporis forma ſm Impugnatio 2ᵉ reſpõſionis.
illum anima. ¶ 2ᵃ quoqʒ reſponſio/ vim medii non
effugit. Quia lʒ ipſi gradus anime habeant ſinguli
quedã propria: ⁊ anime ſm vnum preciſe cõueniat
aliquid qd ei nõ conuenit ſm alium: tñ hoc quod ẽ
eſſe formã vel informare/cõuenit anime ratiõe qua
actus materie: qd habet ex ſua realitate ⁊ actuali
tate ſm quã eſt in materia: ⁊ ſic neceſſario conuenit
omnibus q̃ ſunt idẽ ei realiter/⁊ pertinẽt ad intrin
ſecam eius realitatẽ ⁊ actualitatẽ. quales ſunt oẽs

illius gradus etiã ſm proprias rationes: quippe cũ
ex proprijs etiã rationibus reales ⁊ ipſi ſint. Quia
ergo gradus intellectiuus anime noſtre ſm propriã
rationẽ qua eſt gradus infimi ordinis inter intelle-
ctualia/ eſt idẽ realiter anime (hoc eſt.n. de ſua ratio
ne formali ⁊ p hoc diſtinguitur realr̃ ab aliis intel-
lectualibus gradibus ⁊ ſubſtantiis:) ſi anima ſm
omnem ſuam realitatẽ informat (vt dictum eſt) pꝫ
ꝙ ſm hunc etiã gradũ informabit. Et hoc ex ratio-
ne ſua formali qua eſt ita gradus anime intellecti-
ue: idẽ realiter illi ꝙ nõ alterius intellectualis ſub-
Inſtantia. Euitat. ſtantie ab anima. ¶ Nec inſtãtia de relatiõe ⁊ eſſen-
tia in diuinis procedit. Quia etiã ibi quicqd cõue-
nit eſſentie ſm ſuã realitatẽ / ꝯuenit etiaꝫ relationi
ſm ꝙ eſt realr̃ idẽ illi. Qꝫ autẽ ſm propriam ratio-
nem eſſentia ſit cõis tribus realiter/ relatio vero ſit
vni propria/ ⁊ ab alia diſtinguat perſona/ cũ qua eſ
ſentia vnum facit realr̃/ eſt ex vno ſingulariſſimo in
ſolo deo inuẽto. Nõ vꝫ cũ vnitate eẽntie in eo/ in-
ueniatur trinitas relationũ ſubſiſtentiũ/ ⁊ ꝯñr per-
ſonarum relatiuarũ: ex qua relatiua oppoſitione ne
ceſſario realiter diſtinguantur realitate relatiua / ⁊
plures ſint pſone realiter cũ abſoluta vnitate eſſen-
tie ⁊ omniuꝫ eſſentialiũ ⁊ abſolute attributoꝝ deo.
Si autẽ omnia eſſent abſoluta in diuinis/ omnia cõ
ſequenter inter ſe ſimpliciſſimam vnitatẽ ⁊ idẽpti-
tatem haberent ex proprijs rationibus. Sicut de fa
cto eẽntia cũ attributi / ⁊ ad inuicẽ attributa/ ma-
ximam ex proprijs rationibus vnitatẽ habẽt ⁊ idẽ-
ptitatem. Hec autẽ a creaturis lõgius exaltantur:
nec in eis inueniri poteſt relatio que ſubſiſtat / aut
harum pluralitas cũ vnitate eſſentie. Unde non po
teſt inſtantia militare. vt pote ſumpta a valde diſſi-
mili. Quum igit̃ informare materiaꝫ ſit quidã mo-
dus eſſendi realis/ intellectiuo gradui conuincitur
cõuenire/ quũ ſenſitiuo ꝯueniat ⁊ vegetatiuo eodeꝫ
ſibi realiter. Nõ ẽt manifeſtat̃ hac ratiõe qua infor-
mare / forme p° cõuenit ex ppria realitate/ nõ autẽ
p° ex quacunqꝫ ratione graduali. Unde quicqd ha
bet ex ratione ſua formali/ ꝙ ſit idem illi realr̃/ ne-
ceſſario informabit ⁊ ipſum ex ppria ratione. Licet
autẽ informare/ forme cõueniat ſm ſuam realitatẽ
p°: vt dictum eſt. ⁊ ꝯñr gradibus ex propria ratiõe/
ex qua realiter idẽ forme ſunt: informare tñ ſub hoc
vel illo gradu cõuenit ei ſm formalitatẽ ⁊ formaleꝫ
ipſam rationẽ talis vel talis gradus. Unde dat eſſe
talis forma ſꝫ proportionẽ grad° ſub quo informat:
vt dicat̃ ſm vnum gradũ ſic dare eẽ vegetatiuum ꝙ
nõ ſenſitiuum aut intellectiuũ. ⁊ ecõuerſo. Intentio
autẽ rationis eſt probare ꝙ ſm omnẽ gradũ anima
ſit forma cuꝫ realiter forma ſit. eo ꝙ oẽs gradus ad
ſuam realitatem pertineant. ¶ Fuga etiam ad con-
Impugnatio reſpõſionis ad cõfirmationẽ. firmationeꝫ nulla eſt. Nõ quidẽ p° pꝫ: qꝛ iã eſſet in-
firma ratio ſancti Thome quã induximus. Poſſet
enim eadẽ facilitate reſponderi ꝙ eſſentia vt eſſen-
tia eſſet actus corporis/ ⁊ nõ vt potentia. Nõ nõ ad-
mitteret Thomiſta fidelis. 2° qꝛ eſſe actuꝫ corporis/
anime conuenit ſm ſuam realitateꝫ. vt dictum eſt.
p^a. Cum ergo gradus ille ſm ſuam formalẽ rationẽ per
tineat ad anime realitatem/ ſi ſecundum illum non
2^a. informaret anima/ iam ſecundum idem eſſet ⁊ non
eſſet corporis actus. Et talis eſt vis argumenti ſan-
cti Thome vbi ſupra.

Ad idẽ arguitur ex hoc ꝙ anima dat eſ-ſe tam formale q̃ actuale. Cap. VII.

Preterea ſic ad eandẽ concluſioneꝫ argui 13°.
tur. De ratiõe forme eſt dare eſ-
ſe formatotita ꝙ oẽ eẽ formale ſbiale alicui⁹/ ẽ a for
ma illi⁹ ſubſtãtiali/ ⁊ accñtale ab accidẽtali. Sꝫ hõ
non ſolũ dicitur ſubſtantialr̃ eſſe ſubſtantia vel aĩal
ſed etiã homo. Ergo hoc eſſe habet ab anima q̃ eſt
eius forma ſubſtantialis/ nõ vt vegetatiua aut ſen-
ſitiua/ cũ homo vt ſic excedẽs bruta/ ſit altioris gra-
dus/ q̃ꝫ iſte anime vel ipſa intellectiua ſm hos gra-
dus preſtare poſſit. Ergo vt intellectiua. ¶ Et cõfir- Confirmatio.
matur. qꝛ homo habet eſſe rõnale vt continet emi-
nenter vegetatiuum ⁊ ſenſitiuũ: ergo non niſi a for-
ma continente eminẽter vegetatiuã ⁊ ſenſitiuam /
qualis eſt ſola anima intellectiua vt ſic. Aſſumptuꝫ
et cõſequentiã nõ negabũt niſi ꝓteruiẽtes. ¶ Pre-
terea ſic principaliter ad eandẽ concluſionẽ argui- 14°.
tur. Genus ſumitur a materia/ differentia vero for
ma. Sed rationale qđ eſt hominis propria differen-
tia (vt ſupponitur) ſumitur ab anima intellectiua
vt ſic. Ergo illa vt ſic eſt forma. Omnia patent.
¶ Preterea. Anima ĩtellectiua vt ſic ſpecificat ho- 15°.
minem. Ergo vt ſic eſt forma illius. Patet cõſequẽ-
tia. Tum qꝛ propria differentia que ſpecificat/ ſumi
tur a propria forma que eſt forma ſpeciei ſm eius vl
timum ⁊ ſuppremũ gradũ. Actus.n. diuidit ⁊ ſepa-
rat. 7. meth^ce. t.c. 49. ⁊ pprie ſpeciei ꝓpriã ſpẽꝫ ⁊c.
Tum qꝛ s. Tho. Anima q. 10. ex hoc ꝙ anima intel
lectiua dat eſſe ⁊ ſpeciem corpori ⁊ cuilꝫ parti eius
infert ꝙ ſit nõ ſolũ in toto ſꝫ etiã in qualꝫ parte. qđ
probat/ qꝛ (vt p eius diffinitionẽ patet) eſt act⁹ cor-
poris. Aſſumptũ vero rõnis hui⁹ probat̃. Tũ qꝛ hõ
eſt ſupp̃ma ſpecies animatoꝝ. ergo ſpecificat̃ ab aĩa
ſm ſuppremum gradũ qualis ẽ intellectiuus. tũ qꝛ
ſi ĩtellectiuus vt ſic nõ ſpecificat/ ſequitur ꝙ nõ poſ
ſit ſpecificari niſi per inferiores grad⁹: ⁊ ob hoc nõ
conſtituetur homo in altiori gradu viuentiũ ſeu in
altiori genere vite q̃ꝫ bruta. cõtra Phm 2° de aĩa.
Tum qꝛ s. Tho. Anima q. 1. dicit ꝙ ſi anima eſſet ĩ
homine ſolũ ſicut nauta in naui ⁊ non ſicut forma/
nõ daret ſpecieꝫ homini. Ex quo verbo habetur ꝙ
anima ſm ꝙ dat ſpeciem animato eſt forma illius.
Cum ergo anima intellectiua det ſpeciem homi-
ni ſm ꝙ intellectiua eſt. vt deductum eſt. neceſſe eſt
etiam ꝙ vt ſic ſit hominis forma. ¶ Et confirmatur Confirmatio p^a.
p°. qꝛ nulla forma cõſtituit ſpeciem niſi p hoc ꝙ ſit
act⁹ materie. 3^a. q. 2^a. ar. 5°. c/ ad 3^m. vbi addit. ꝙ hoc
eſt ad qđ generatio terminatur p quam natura ſpe
ciem intendit. Hec ibi. Actuare autẽ materiã eſt
proprius effectus forme. vt patet. Et in ſol. p^i. dicit̃
ꝙ anima ſenſitiua cõſtituit ſpecieꝫ in animalibus:
qꝛ conſideratur vt vltima format: non autem in ho-
minibus. quid clarius? Sequitur.n. ꝙ in hominib⁹
ea que conſideratur vt vltima/ forma erit ⁊ ſpecieꝫ
dabit. Talis autem eſt aĩa ſm gradum intellectiuũ.
vt patet. ¶ Confirmatur 2° quia vt ſic eſt intrinſe- 2^a.
cum principium ſpeciei/ ⁊ nõ materia. vt patet. Er-
go forma. Patet aſſumptuꝫ. qꝛ ab ea profluunt ſeu
procedunt proprie hominis paſſiones: ſicut ſunt po-
teſtates intellectiue/ riſibilitas ⁊ huiuſmodi. que in
ſolis ⁊ omnibus ſemper inueniũtur. Ergo illa vt ſic
eſt principium

eſt prin^m ſpẽi. Ex principijs qppe ſpẽi ꝓfluunt paſ-
16°. ſiones. vt p conſtãti tenemus oẽs. ¶ Preterea prin-
cipalr̃ ſic arguit̃ ad eandẽ concluſionẽ. Aĩa intelle-
ctiua dat eſſe quo ipſa ſubſiſtit. Sꝫ nõ ſubſiſtit per ſe
niſi vt intellr̃ua. Nã vt ſenſitiua vel vegetatiua de
ſtruit̃ deſtructo corpore/ niſi forte paccñs in hoĩe/ in
quantũ idemptificant̃ ĩtellectiue. ergo dat eſſe ſubſi
ſtẽs vt intellr̃ua. ⁊ ꝯñr vt ſic eſt forma. Hec vltia ꝯña
pꝫ/ qꝛ dare eſſe etiã exñtie eſt ꝓprius effectus forme.
Primuꝫ vero añs eſt. s. Tho. 12°. q. 4. ar. 5. ad 2^m. Et
idẽ declarat. p^a. q. 76. a. 5^m. dicẽs. Aĩa illud eſſe quo
ſubſiſtit cõicat mãe corpali ex qua ⁊ aĩa ĩtellr̃ua ſit
vnũ. ita ꝙ illud eſſe qđ eſt ipſi⁹ mãe/ eſt ẽt ipſius aĩe.
qđ nõ accidit in alijs formis q̃ nõ ſunt ſubſiſtentes. ⁊
pp hoc aĩa humana remanet ĩ ſuo eſſe deſtructo cor-
pore. Hec ille. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ eſſe in quo ſubſi-
ſtit ⁊ qđ remanet in ea deſtructo corpe/ eſt eius vt in
tellectiua eſt. ergo ⁊c. Idẽ habet̃ 2° ꝯ. ca°. 68. vt ĩ rõ
17. nibus ĩmediate ſequẽtib⁹ ĩducet̃. ¶ Preterea. Cuꝫ
forma corpis in hoc diſtĩguat̃ ab eiuſdẽ motore tñ/
ꝙ corpus ⁊ forma ei⁹ conueniũt in vno eſſe/ non aũt
motor ⁊ mobile. 2° ꝯ. ca°. 68. rõne p^a. ⁊ hoc ex ſe pꝫ.
ſm illũ gradũ conueniet forme ꝙ forma ſit ſm queꝫ
cõicabit cum corpe in vno eſſe. Sꝫ hoc hꝫ aĩa ẽt ſm
gradũ intellectiuũ. ergo ⁊c. Pꝫ minor. qꝛ hõ ⁊ que-
liber pars ei⁹ eſt actu p eſſe hoĩs vt hõ eſt. ⁊ vt diſtin
guit̃ a brutis/ qđ eſt p animã intellectiuã vt ſic. Nõ
enĩ eſſet ꝟa caro humana niſi eẽt pfecta per animaꝫ
humanã. i. rationalem. 3^a. q. 5^a. ar. 4°. ⁊ patet ꝙ lo-
quutio formalis eſt. Tota ẽt illa prima rõ 2° contra
vbi. s. propoſitum conuincit ſi bene conſideret̃. Re-
ſponſiones autẽ opinantis adhec motiua/ in ratio-
ne 20ª recitabuntur ⁊ impugnabuntur.

Animam intellectiuam vt ſic eſſe formã ex eo ꝙ anima. Cap. VIII.

18°. Preterea aĩa ĩtellectiua vt ſic eſt aĩa. ergo
forma corpis. Omnia patent ex
2° de aĩa. Hoc idem ẽt ex titulo ſupponim⁹. ꝙ vꝫ in
tellectiua forma de qua loqnur aĩa ſit. Eam.n. ap-
pellamus animã ĩtellectiuã. Supponimus ergo eã
eſſe animã formalr̃: ⁊ ꝯñr eſſe actũ ⁊ formã corporis.
Reſponſio p^a. ex diffinitione ei⁹ tradita 2° de aĩa. ¶ Sed ad hanc
rõnẽ rñdet opinans p° ꝙ eſſe actũ corporis non vni-
formiter ſꝫ duobus modis accipit̃ in diffinitiõe aĩe.
Uno mõ formalr̃. alio mõ denoĩatiue. Et actus cor-
poris p^o mõ acceptus ꝯſtituit ⁊ organizat corpus.
ac organizatũ viuificat. ⁊ hoc (inqt) cõuenit aĩe ſo-
lum ſm vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ. Scđo mõ non conſti
tuit aut organizat cõpoſitũ/ ſꝫ cõſtitutũ ⁊ organiza-
tum ab aĩa ſm alios duos gradus/ ſm hũc 3^m. ſ. intel
lectiuũ illud viuificat. Actus ergo ꝓprius p^o mõ
eſt forma: qꝛ eius eſt ꝓprie cõſtituere cõpoſitũ infor-
mando. Actus ꝟo pprius 2° mõ/ non eſt forma. Aĩa
ergo ĩtellectiua q̃ vt ſic eſt actus corpis ſolo 2° mõ/
nõ eſt forma. Itẽ dicit ꝙ 3^m gñs aĩatoꝝ continet ve-
getatiuũ ⁊ ſenſitiuũ: intellectiuũ aũt vt ſic nõ conti
net ea/ ſed magis ab eis diſtinguit̃. ⁊ ſic nõ eſt 3^m ge-
nus aĩatoꝝ. Uñ gradus ĩtellectiu⁹ nõ eſt aĩa/ ⁊ ꝯñr
Impugnatio. nec act⁹ nec forma. ¶ Sꝫ iſte rñſiones ẽt verbalr̃ re-
pugnãt primis ẽt principijs Peripa^cis de aĩa. lꝫ fa-
Reſponſionis p^e. ueãt valde fictioni Com^tis de vnitate ĩtellr̃s. Arguẽ
ti.n. ꝯ ſe ꝙ hõ ſit hõ formalr̃ per intellm̃. i. p animã
intellectiuã. Rñderet nõ formalr̃ actũ eſſe talẽ aĩaꝫ
ſꝫ denoĩatiue. ⁊ ꝯñr nõ formalr̃ ſꝫ denoĩatiue p intel
lectũ hoĩeꝫ eſſe hoĩeꝫ/ ⁊ aĩal rõnale. Serioſe igit̃ ꝯ p-
dictas rñſiones ꝓcedendo/ dicimus p° ꝙ p^a nõ niſi
volũtaria eſt/ vel certe Auerroys fictioni ꝯſentiẽs/
qui vt eã tueret̃ dixit actũ in diffinitiõe aĩe variſor-
miter ſũmi. Hactenꝰ.n. ceteri oẽs ſapiẽtes actũ illũ
ſub vnica rõne ꝯcipiũt/ ꝙ eſt inquã actus p° ſbialis
corpis phi^ci organici ⁊c. vt mãe pprie ab eo actuate.
Act⁹ aũt mãe/ forma ẽ. Hãc.n. ſpẽꝫ/ h̃ eſt formã cor
poris appellat Phs locis ĩnumeris. ⁊ ſpãlr̃ ibi. ſ. 2°
de aĩa t.c. 4^i. ⁊ 25. ⁊c. Ex vnione aũt actus ⁊ pot^e cõ
ſtitui cõpo^m/ q negat. eget ĩtellectu. qnimo cõpoſitũ
ſbiale nõ niſi ex his ſit. 8°. meth^ce. t.c. 16. ⁊ ſꝫ diuerſo
ruꝫ graduũ ⁊ pfectionũ act⁹/ cõpoſita ẽt ſunt diuer
ſa. vt nobili⁹ ſit cõpo^m viuens vita ſenſitiua q̃ꝫ vege
tatiua tm̃. ⁊ viuẽs vita ĩtellr̃ua/ q̃ꝫ ſẽſitiua ſolũ. ꝓpea
ꝙ act⁹ ſenſitiuus eſt nobilior vege^tiuo/ ⁊ ĩtellr̃u⁹ ſenſi-
tiuo. Nõ ğ pt dici ꝙ act⁹ qdã ſbialis ꝯſtituat cõpo^m
⁊ alius ſolũ iã ꝯſtitutũ viuificet. Nã vita hec iã eſſet
accñtalis pfectio/ nõ ſbialis. Oĩs.n. pfectio adueniẽs
enti in actu ſbiali cõpleto quale eẽt tale cõpo^m cõſti
tutũ (eſſet.n. in vltiato ⁊ cõpleto eẽ. tametſi ſm opi-
nantẽ deceſſet aliq̃ denoĩatio) accñtalis eſt ſm Tho-
miſtas. Et ſic hõ per gradũ ĩtellectiuũ ſeu p animã
intellectiuã vt ſic. eſſet ens paccidens. qđ eſt ridicu-
lum in phia. Et iſta pdicatio eẽt accidentalis. hoc
animal eſt hõ. demonſtrato ſorte. Et magis iſta. hõ
eſt animal. cũ cõuenientius ſit gradũ ĩpfectiorẽ ac-
cidere pfectiori q̃ꝫ econuerſo. eo ꝙ accñs ſemp hẽat
rõneꝫ ĩpfecti reſp^u ei⁹ cui⁹ eſt accñs: qꝛ tale/ ſbia eſt.
Et pterea. adhuc nõ euadit̃ arg^m. Qꝛ viuificare ẽ da
re eſſe viuũ. hoc aũt nõ eſt niſi a forma. vt pꝫ ex rõne
forme/ q̃ cõſiſtit ĩ dare eſſe. vt paulopoſt explicabit̃.
Ergo ex h̃ ꝙ aĩa ĩtellr̃ua ꝯcedit̃ eſſe act⁹ viuificans/
nõ tollit̃ ſꝫ poti⁹ põit̃ ꝙ ſit forma ipi⁹ viuẽtis. Alio
qn nõ ꝯuenit ei viuificare niſi vt cãe efficiẽti: q̃ mõ
ẽt celũ eſt vita q̃dã nã ꝯſiſtẽtib⁹. 8° Ph^r. ⁊ ſic nõ niſi
vt motor cõpararet̃ ad corpus viuũ. Et pterea ſi vi-
uere ĩtellr̃ualr̃/ nõ eſt ab aĩa ĩtellr̃ua vt a forma viuẽ
tis/ a qua forma cãbit̃ formalr̃? Oẽ.n. eẽ / a forma ẽ.
Uiuere aũt eſt eſſe viuẽtis/ ſiue ſit eſſe eſſen^e ſiue exi-
ſtẽtie. ex 2° de aĩa. ¶ Falſum eſt ẽt ꝙ corp⁹ humanũ
nõ ſit cõſtitutũ ⁊ organizatũ per aĩaꝫ ĩtellectiuã vt
ſic. cũ diuerſa organizatio hoĩs ab organizatiõe bru
toꝝ/ ⁊ maxime quo ad formationẽ manuũ/ nõ niſi a
forma q̃ eſt actus hoĩs vt ſic/ ⁊ ꝯñr ab aĩa ĩtellectiua
vt ĩtellectiua ẽ/ pcedere poſſit. vt. ĩ. ẽt in Sol. 8^i. ex
plicabit̃. Silr̃ ratiõe mediate ſequẽti ꝯ reſponſionẽ
oſtẽdet̃ ꝙ aĩaꝫ eſſe actũ denoĩatiue denoĩatiõe vita
lis principij primi/ ⁊ non eſſe actum formalr̃/ impli-
cat contradictionẽ. Uñ s. Tho. ẽt 2° contra. ca. 68.
vtrũqꝫ/ ⁊ vnũ etiam ratione alterius vult ad formã
pertinere ſcilicꝫ denominare/ propterea ꝙ dat eſſe.
Sic.n. ait. Ad hoc ꝙ aliquid ſit forma ſubſtãtialis
alterius/ duo requirunt̃. quorum vnuꝫ eſt ꝙ forma
ſit principiũ ſubſtantialr̃ ei cui⁹ eſt forma. Princi-
pium aũt dico non effectiuũ ſed formale quo aliqđ
eſt ⁊ denoĩat̃ ens. Uñ ſequit̃ aliud. ſ. ꝙ forma ⁊ mate
ria cõueniant in vno eſſe. qđ non contingit de prin-
cipio effectiuo cũ eo cui dat eſſe. ſ. efficienter. Et hoc
eſſe eſt in quo ſubſiſtit ſubſtantia compoſita/ que eſt
vna ſm eſſe/ ex materia ⁊ forma cõſtans. Non autem
impedit̃ ſubſtantia intellectualis per hoc qđ eſt ſub
ſiſtens/ eſſe principiũ formale eſſendi materie. quaſi
h

eſſe ſuū cōicans materie. Non.n.eſt inconueniens ꝙ idem ſit eſſe in quo ſubſiſtit compoſitū ⁊ forma ipſa/ cum compoſitū non ſit niſi per formaꝫ. neqꝫ ſeorſum vtrūqꝫ ſubſiſtat. hec ille. Ex qbus ſummit̄ efficax rō tam ad propoſitū principale ꝙ̄ contra rñſionē predictā. que talis eſt.
19°. ¶ Omne denoīans formalr̄/ ⁊ cū denoīato conueniens realr̄ in vnico eſſe ſubſtantiali eſt forma illius. Sed aīa intellectiua vt ſic eſt hmōi. ergo ⁊c. Maior pꝫ ex ſufficientia conditionū forme a.s. Tho. aſſignatarū in predicta ſua doctrina. Minor vero probat̄. ex eo ꝙ anima ſubſiſtit primo vt intellectiua. Ut ſubſiſtit aūt conuenit in vno ⁊ eodem eſſe cū materia/ ⁊ denoīat cōpoſituꝫ formalr̄ ſm eſſe quo ſubſiſtit. vt pꝫ ex eadē doctrina. ergo ⁊c. Ex his
Impugnatio ſecunde reſpōſionis pª. pꝫ prime reſponſionis infirmitas. ¶ Scđa quoqꝫ reſponſio multiplr̄ deficit. Falſum eſt.n. primo intellectiuū vt ſic non cōtinere eminenter ſenſitiuū ⁊ vegetatiuū niſi forte accipiat formalitatē horum graduum ſm rationē gradualitatis q̄ ponit diſtinctos reſpectus ad diuerſa. puta ad diuerſas naturas in rerū vniuerſitate/ vel ad diuerſas potētias in eodeꝫ vt.ſ. in titulo declaratū eſt. Sed de hac formalitate nō eſt ſermo p̄ſens: nec ſub hac formalitate querim⁹ primo loco an aīa ſit humani corporis forma. Cum hec formalitas nō niſi reſpectū rationis ĩportet: informare aūt non niſi ſm ſuā realitatem forme cōueniat. Sed querimus de formalitate reali eius cui attribuit̄ aliquis talis reſpect⁹. puta ĩtellectiui vt ſic. ſenſitiui vt ſic ⁊c. Et hoc mō intellectiuū non ſic diſtinguit̄ ab alijs gradibus/ qn illos actu contineat. Sicut.n. homo in ſua formali rōne continet animal ⁊ viuū ⁊c. ita intellectiuū in corruptibilibus continet ſenſitiuū ⁊ vegetatiuum. vt pꝫ 2° de aīa. t.c.15. ⁊ ꝯñr anima intellectiua vt ſic. hoc eſt vt ĩtellectiua/ cōtinet alias. qꝛ eſt eſſentialr̄ ⁊ formalr̄ etiam ſenſitiua ⁊ vegetatiua.
2°. ¶ Preterea ſi gradus intellectiu⁹ nō eſt anima formalr̄. quid erit? Mirū eſt certe quō poſſit hic hō diſtinguere animā ĩtellectiuā a gradu intellectiuo eius/ cuꝫ ſint formalr̄ idem/ preterqꝫ in vocabulo grad⁹. ¶ Preterea rñſio repugnat ex verbo/ doctrine Phi 2° de Anima ex t.24. ⁊.37°. nominantis 3m gradū viuentiū intellectiuuꝫ ⁊ dicētis animā eſſe principiū eorum nedū effectiuum ⁊ finale/ ſed etiā formale. Et manifeſtuꝫ eſt ꝙ de eo loquit̄ vt a vegetatiuo ⁊ ſenſitiuo gradu diſtinguit̄. alioqn non noīaret diſtinguendo a ceteris. Intendit ergo de intellectiuo vt ſic. Sic igitur patet reſponſiones predictas friuolas eſſe.

Ex compoſitiōe forme cum materia probatur propoſitum. Cap. IX.

20°. Preterea. Homo vt hō eſt cōpoſitus ex materia ⁊ forma. vt pꝫ. Forma aūt eius ſm oēs eſt anima. Sed nō eſt cōpoſitus primo ex anima vt ſenſitiua. tum qꝛ (vt.ſ. deductū eſt) nō eſſet hō altioris gradus viuentiuꝫ ꝙ̄ bruta. tum qꝛ componit̄ ex natura ſenſitiua ⁊ ĩtellectiua vt.ſ. rōne qnta dictum eſt. ergo in compoſitionē eius venit altior gradus ꝙ̄ ſit ſenſitiuus.ſ. intellectiuus. ergo eſt primo cōpoſitus ex mā ⁊ anima ĩtellectiua vt ſic tanqꝫ ex forma.
Reſponſio. ¶ Sed dicet ꝙ hō eſt compoſitus ex anima intellectiua realr̄. nō aūt formalr̄.
Impugnatio. ¶ Sed contra. tum qꝛ non ſatiſfacit argumēto quo ad hoc qđ dictū eſt hominem cōponi ex natura ſenſitiua ⁊ nā intellectiua. qđ vltra auctoritatē.s. Tho.ſ. rōne 5ª inductā/ patet rōne. qꝛ componit̄ ex genere ⁊ drīa ſcꝫ ex animali ⁊ rōnali. ergo ex his a qbus hec ſummunt̄. Summit̄ aūt animal a natura ſenſitiua/ rōnale vero a gradu ĩtellectiuo anime nr̄e. Hec aūt duo in hoīe non niſi formalr̄ diſtiguunt̄. Ergo cōponit̄ hō ex gradu intellectiuo formalr̄. Tuꝫ qꝛ hō ſi dicat̄ vtiqꝫ cōpoſitus ex materia ⁊ aīa intellectiua vt ſic/ non tñ vt forma/ ſequit̄ ꝙ formalr̄ non ſit cōpoſit⁹ ex mā ⁊ forma vt hō eſt. ſed ſolū vt animal aut viuū eſt. Ergo homo vt hō/ eſt ſubſtātia ſimplex. Qđ eſſe falſum nō eſt hō ſapiens qui dubitet/ ſiue quantū ad ſimplicē ⁊ puram materiā/ ſiue quantuꝫ ad purum actū. Conſequentia pꝫ a ſufficienti diuiſione ſubſtātie in ſimplicē ⁊ compoſitā. Reſponſio. ¶ Sed dicit Opinās ꝙ homo etiā vt homo/ eſt realr̄ cōpoſitus ex materia ⁊ forma reali: non tñ ſm omnem gradū habet rōnem cōpoſiti. ſed inquantū animal/ eſt cōpoſitū. inquantum vero rōnale eſt denoīatū. Et ſic eadē aīa inquātum ſenſitiua/ cōponit ⁊ eſt forma. inquantuꝫ vero intellectiua/ neqꝫ cōponit neqꝫ forma eſt. ſed tm̄ denoīat rōnale ipm conſtitutū qđ eſt aīal. Et ſic vt eſt compoſitū non excedit bruta. ſꝫ tm̄ ea excedit vt denoīatū a ſumma nobilitate/ ſm quā aſcendit ad nobilitatē ſubſtātiarū ſeparataꝝ. Cum ergo dr̄. Homo eſt animal rōnale/ non eodē mō eſt aīal quo eſt rōnalis: qꝛ eſt animal rōne tertij reſultātis ex informatione. rōnalis vero ex noua tm̄ denoīatiōe eius qđ preinformatū eſt. Et ne videat̄ impoſſibile aliqđ predicatum eſſe ſubſtātiale/ ⁊ tñ non per informationem ſubiecti. ſed tm̄ per realē denoīationem/ videat̄ hoc inueniri in xp̄o/ cuius ſuppoſitū non informat̄ anima humana aut humanitate/ ⁊ nihilominus denominatur ſubſtantialr̄ homo. Impugnatio. ¶ Sed hec rñſio primo nō euacuat vim ĩpugnationis facte: qꝛ adhuc ſequitur ꝙ hō vt hō ſit ſubſtantia ſimplex. ⁊ non cōpoſita ex mā ⁊ forma. Ex hoc aūt manifeſtiſſime falſo/ ſeqt̄ aliud falſum ꝙ vꝫ eius cōſideratio ꝑtinebit ad Methaphyſicū ⁊ non ad Phm naturalē. Neqꝫ.n. eſſet ſubſtantia naturalis ſeu mobilis vt hō eſt. Quis nā in doctrina ſcti Tho. vel Ariſtotelis vnqꝫ ſomniauit/ ſpēꝫ naturalē ſubſtantie cōſtitui per denoīationem vt diſtinguit̄ contra informationeꝫ. quin ēt vt hanc excludit? Quis vnqꝫ dixit aut ēt cogitare potuit differentiā ſpēi cuiuſcūqꝫ ſubſtantie naturalis ſic ipſam ſpēꝫ conſtituere formalr̄/ vt ſolā ad hoc denoīationē ponat/ ⁊ nullā prorſus informationē admittat? Certe ſunt hec oīa hacten⁹ apud vere ſapiētes inaudita. immo veri⁹ inintelligibilia cū patentem ĩplicent ꝯdictionem. Unde ⁊ Auerroys lꝫ turpiter lapſus fuerit opinādo intellectualē ſubſtātiaꝫ qua hō rōnalis diceret̄/ eſſe ſeparatam: cognouit tñ (ipſa veritate patentiſſima coactus) ꝙ hoc dato nō poterat homini dare ſpēꝫ/ ſed per cogitatiuā ipꝫ ſpecificari cōfinxit. vt pꝫ 3° de Aīa. c.20. licet idipꝫ eſſe falſum ēt affirmet. c.11. ⁊.22. ſicut vere falſuꝫ eſt/ ⁊ preuie ſue alterius fictionis inferens falſitatem. Queret̄ aūt ab opinante/ q̄lis ſit iſta denoīatio quā inuexit/ realis inquā an rōnis. Si rōnis inqt. iam ſine omni prorſus rōne rñdebit/ cum primus ex hoc ſequat̄ hominē eſſe formalr̄ ens rōnis vt hō eſt. ⁊ p ens rōnis formaliter ⁊ primo conſtitueret̄ in ſpē naturalis entis. Si vero realē dicat. Uel ab extrinſeco fiet iſta denoīatio. vel certe ab intrinſeco. Si pm. iam nō ſubſtantie ſpēs erit homo formalr̄/ ſed de genere aliquo ſex principioꝝ quorum eſt propriū ab extrinſeco denoīationeꝫ ⁊ ſpeciē ſortiri. Si ergo ab intrinſeco. Uel igit̄ a materia/ vel a forma. Neqꝫ.n. dantur alia intrinſeca rei eſſentialia. Et cū gradus intellectiuus nō ſit materia/ ſed formaliſſimuꝫ quid in hoīe/ erit ab eo talis denoīatio vt a forma. Sꝫ nō accidentali. alioqn hō vt ſic diceret̄ ens peraccñs. ergo a ſubſtantiali. Nō totius. vt pꝫ. Neqꝫ eniꝫ anima eſt forma totius/ neqꝫ totum ſignificat vt differentia. ergo a forma partis. Erit ergo anima intellectiua inquantum intellectiua/ partis forma ſubſtantialis hoīs. Et ꝯñr ex ſua rñſione affert opinans ꝟitatē quā volebat auferre. Ficticiū eſt igit̄ ⁊ inintelligibile ꝙ aīa intellectiua vt ſic conſtituat hominē denoīando ⁊ nō informando. ſed potius eodē modo per informationē anime cōpoſituꝫ ſit ⁊ homo ⁊ aīal ⁊ viuū ⁊c. ſm diuerſos ꝑfectionales anime gradus. Unde.s. Tho. Anima. q.11. ad.18m. dicit/ ꝙ ab vna ⁊ eadē forma/ materia recipit diuerſos gradus ꝑfectionis. Et ꝙ materia ſm ꝙ perficit̄ inferiori gradu perfectionis remanet materialis diſpō ad vlterioris perfectionis gradū. Et loqt̄ ibi ſicut ⁊ in corpore articuli ⁊ in p̄cedenti etiā. q.9. ad que loca ſe refert. de oībus gradibus anime nr̄e. Unde pꝫ ꝙ recipiunt̄ in materia. qđ non eſt niſi per informationem. Hoc idem expreſſius ēt ponit pª. q.76. ar.6°. ad pm. dicēs. Forma ꝑfectior/ virtute ꝯtinet quicquid eſt inferiorum formarū. ⁊ ideo vna ⁊ eadē exiſtens perficit materiam ſm diuerſos ꝑfectionis gradus. Una.n. ⁊ eadem eſt forma ꝑ eſſentiā per quā homo eſt ens actu: ⁊ per quā eſt corpus: ⁊ per quam eſt viuum: ⁊ ꝑ quā quam eſt animal/ ⁊ per quam eſt homo. Ecce ꝙ.s. Tho. dicit per animā intellectiuā hominem eſſe predicta omnia ſm ꝙ perficit materiā ſm diuerſos ꝑfectionis gradus. ⁊ ꝯñr ꝙ eſt hō per eā ſm ꝙ perficit materiā ſm gradum diuerſuꝫ a gradu quo perficit materiā ſm ꝙ eſt animal. Cum ergo ſit hō ſm gradum intellectiuū. patet animā perficere materiam ſm gradū intellectiuū: ⁊ hominem cōſtitui per animaꝫ intellectiuā vt ſic. non tantū per denoīationē/ ſꝫ per hoc ꝙ vt ſic perficit materiā: ⁊ materia ab ea recipit talē gradum. Hoc aūt nihil aliud ĩportat ꝙ̄ animā intellectiuā vt ſic informare materiā. Ergo vt ſic eſt forma hoīs ⁊ humani corporis. Patentiſſimus itaqꝫ iam pꝫ predicte reſpōſionis defectus: et rōnis efficacia non ſolū ex fundamentis Scoti (vt Opinās dicit) ſed oīꝫ ſapiētiū/ manifeſta eſt. ¶ Qđ vero addit̄ de chriſto/ ſane eſt intelligendū. Neqꝫ.n. dicimus ſm fidē catholicam/ ſuppoſitū diuinuꝫ ſeu deum/ vt ab eo nā humana extrīſeca eſt/ dici hominē ſubſtantialr̄. vt vꝫ deus inquātū deus/ ⁊ inquātum ab eo natura humana habet rationē extranee nature/ dicat̄ homo ſubſtantialr̄. Hoc.n. eſt falſum. Deus enim vt ab eo humanitas eſt extranea/ nō eſt ſubſtantialr̄ niſi deus. Omnis quippe ſubſtantialis predicatio tam de deo vt ſic/ ꝙ̄ de creaturis/ intrinſeca eſt: ⁊ non niſi rōne intrinſeci. Sed dicimus ſuppoſitū diuinum inquantū ſubſiſtit in natura humana eſſe quoddā vnum per ſe cum ea per ineffabileꝫ vnioneꝫ in eſſe diuino ad qđ aſſumpta eſt/ ⁊ in ipſo ſuppoſito ſeu pſona verbi vnita: de quo ſic ĩeffabilr̄ facto vno ſubſiſtente in duab⁹ naturis ⁊ ſignificato nomine xp̄i/ ⁊ dei carnati/ ⁊ ſimilib⁹. vel prout ſupponitur per noīa tam eſſentialia diuina ꝙ̄ perſonalia filij dei/ predicat̄ ſubſtantialiter eſſe hominem/ ⁊ omnia que de hoīe predicātur eſſentialr̄. Similr̄ verificant̄ omnia predicata de eo accidētalia ſiue per ſe ſiue per accidēs in eo inuenta rōne nature humanē vel indiuidui eius vt ſic. Semper ergo ſm talia predicata de xp̄o vel quocūqꝫ ſubiecto ſupponente pro xp̄o inuenitur rō predicationis intrinſece: qꝛ a forma ſubſtantiali vel accidētali inherēte. Et ſic intrinſece verificat̄ ꝙ chriſtus ⁊ deus ⁊ verbū diuinū/ ⁊ ſic de alijs ſubiectis aptis pro xp̄o ſupponere/ licet formalr̄ ſignificent naturam diuinā: qꝛ tamen poſſunt in propoſitione ſupponere ꝑ ſuppoſito ſubſiſtēte in natura humana/ verificat̄ inquaꝫ ꝙ eſt homo/ animal/ viuens/ corpus. cōpoſitus ex materia ⁊ forma. ſenſibilis. rōnalis ⁊c. ſimilr̄ ꝙ eſt riſibilis/ quantus. albus ⁊c. propter formas intrinſece informātes indiuiduū humane nature. Non obſtante ꝙ in xp̄o non ſit eodē modo vnum ipm ſuppoſitum cū natura humana/ ſicut eſt in nobis: vel ſicut ipſum ſuppoſitum diuinū cum natura diuina. ¶ Aduertendum eſt tamen ꝙ ad declarationē naturaliū/ ſupernaturalia inducere vt a naturalibus ſeiungunt̄ ⁊ exaltantur. eſt notitiam naturaliū in ſe clariſſimā obfuſcare: ſcitaqꝫ per credita/ ac nota ꝑ ignota velle docere. Supernaturalia quippe ex hoc ipſo ꝙ a naturalibus ſunt diſtincta/ docent ipſa naturalia non ſimiliter eſſe iudicanda. Unde ſi etiā totum concederetur vꝫ ꝙ in xp̄o talis denoīatio nō eſſet ab intrinſeco/ iam ex hoc ipſo ꝙ concluderetur hoc in eo ſingulariſſimū eſſe ⁊ ſupernaturale/ in hominib⁹ alijs ſecus eſſe ⁊ denominationē talem in eis non niſi ab intrinſeco fieri concluderet̄. Sic igit̄ patet euaſiones p̄dictas ad principalem rōnem virtute carere.

Rationes ex parte naturalis generationis aſſumptæ. Cap. X.

Preterea. Terminus formalis generationis ſubſtantialis eſt forma ſubſtantialis ipſius geniti. Sꝫ anima intellectiua vt ſic eſt talis. ergo ⁊c. Maior eſt confeſſa. tam ex Ariſtotele. 7° Methaᶜᵉ t.c.27. ꝙ̄ ex.s. Tho. doctrina cōi. 21°.
Minor vero probatur. Idem eſt terminus formalis extrinſecus generationis humane/ qui eſt intrinſecus creationis. Sed anima intellectiua vt ſic eſt terminus intrinſecus creationis. ergo ⁊c. Maior huius probationis eſt cōmuniter confeſſa in doctrina.s. Tho. ⁊ habetur ab eo tam 3ª. q.2. arti.5. ꝙ̄ in oībus locis vbi probat animā intellectiuā non eſſe ex traduce. ⁊ ſpecialr̄ pª. q.118. ar.2°. ad 3m. vbi etiaꝫ dicit animā intellectiuā vt a deo productā/ eſſe formā hominis. Eſt aūt a deo ſolo producta vt intellectiua eſt. Hoc ipm declarat diffuſe Capreolus 2°. d.15. Minor vero pariter ⁊ ex eadē doctrina confeſſa eſt. Neqꝫ.n. inq̄ꝫtū ſenſitiua aut vegetatiua creat̄/ ſed educit̄ poti⁹ de potētia māe. vt pꝫ in brutis. ⁊ in homine ſilr̄ anteqꝫ introducat̄ ĩtellectiua: lꝫ creata intellectiua ſit etiā creata ſenſitiua ⁊ vegetatiua q̄ idem illi ſunt/ prioribus abiectis q̄ ex pot̄ª materie fuerāt educte. Hanc etiā minorē expſſe docet Phs 2° de gen. animaliū. ca.3°. volens animā intellectiuā non educi de potētia materie/ vt ſenſitiua educitur

⁊ vegetatiua de per ſe: ſed extrinſecus accedere. hoc
eſt per creationē a ſolo deo. ergo ⁊c. ¶Et confirmat̄
Confirmatio pᵃ. primo qꝛ alioquin cū generatio ſubſtantialis termi-
netur ad formā ſubſtantialē rei genite/ſi anima in-
tellectiua vt ſic nō eſt forma hoīs/homo vt ſic nō ge-
nerabitur ab hoīe. Neqꝫ.n. hō eſt homo niſi per ani-
2ᵃ. mam rationalē vt ſic. ¶Confirmat̄ 2°. rā quo ad cō
cluſionē q̄ꝫ quo ad rationē. auctoritate. s. Th. pᵃ. q.
76. ar. 1. ad pᵐ. vbi ſic ait. Sicut Phs dicit. 2° phiᶜ
vltima formarū naturalium ad quam terminatur
cōſideratio Phi naturalis. ſ. aīa humana/eſt quidē
ſeparata/ſꝫ tn̄ in materia. Qḋ ex hoc ꝓbat. qꝛ hō ex
materia generat hominē ⁊ ſol. Separata quidē eſt ſm
virtutē intellectiuā/qꝛ virtus itellectiua nō eſt vir-
tus alicuius organi corporalis: ſicut virtus viſiua
eſt actus oculi. Intelligere.n. eſt actꝰ q nō pōt exer-
ceri ꝑ organū corporale ſicut exercetur viſio. Sꝫ in
materia eſt inquantū ipſa anima cuius eſt hec virtꝰ
eſt corporis forma ⁊ terminꝰ generationis humane.
hec ibi. Ecce ꝙ ſm ꝙ eſt terminus phiᶜᵉ cōſideratio
nis eſt corporis forma. Sꝫ hoc habet etiā ſm gradū
intellectiuum talē qualis aīe noſtre cōpetit ⁊ cuius
propria virtus eſt intellectus. ergo ⁊c. Ex eadē etiā
doctrina habetur ꝙ ſm illum gradū eſt in materia
ſm quē eſt terminus generationis: ⁊ talis eſt forma
geniti. Genitus autē eſt homo ab homine/vt homo
eſt ⁊ nō vt animal tm̄. Ergo eſt terminus generatio
nis anima hominis vt hoīs eſt/ hoc eſt intellectiua
vt ſic/⁊ ꝯn̄r in materia vt forma ſꝫ gradum intelle-
ctiuum. Hoc idē in ſententia habet̄ a. s. Tho. Opus
22°. 16. ca. p°. poſt meᵐ. ¶Preterea. Generans aſſimilat
ſibi genitū in forma que eſt principiū generationis
in ipſo generāte. vt habet̄ ex 7° Phᶜ. ⁊ eſt cōfeſſū.
Sꝫ homo generat hominē. Ergo id in quo homo ge
nitus aſſimilatur generāti eſt forma in ipſo generā-
te. Aſſimilatur autē ei in ſpecie ſeu ſꝫ ſpeciē huma-
nam in qua conſtituit ipſum hominē genitū. Ergo
in forma ſm quā habet talē ſpeciē. Talis autem eſt
anima intellectiua vt ſic. per naturā.n. intellectiuā
quā habet hō ab anima intellectiua vt ſic / cōſtituit̄
in ſpecie ⁊ diſtinguitur a brutis ſuper q̄ gradualr̄
eleuat̄. Ergo anima intellectiua vt ſic eſt forma ſub
ſtantialis in generāte. ⁊ pari ratione in oībus homi
nibus. ¶Preterea. Gradꝰ ille ad cuiꝰ introductio
23°. nem in compoſito ꝑ gn̄ationē ꝓexigunt̄ alij gra-
dus cū accidētibus conſequentibꝰ vt preuijs diſpo-
ſitionibus) habet rationē forme. Sꝫ gradus intelle-
ctiuus anime noſtre eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. Maior
pꝫ/qꝛ nihil habet rationē diſpoſitionis preuie niſi
reſpectu forme introducēde. Minor vero eſt cōiter
confeſſa. ⁊ habetur a. s. Tho. in pluribus locis. preci
pue. pᵃ q. 76. ar. 6°. ad pᵐ. Et elicit̄ ex Pho in libro
de ge. aīalium. vbi vult ꝙ embrio prius eſt viuū q̄ꝫ
aīal: ⁊ priꝰ ē aīal q̄ꝫ hō. Qḋ exponit. s. Th. qꝛ corru-
pta forma vegetatiua embrionis cū diſpoſitionibꝰ
ſuis accn̄talibus qbꝰ diſponebat̄ ad ſenſitiuā/intro
ducitur ipſa ſenſitiua. Que ēt poſt tēpus corrupta
cū accidētibus diſponētibus ad intellectiuā/intro-
ducitur intellectiua q̄ virtute cōtinet oēs precedē-
tes. Non diſponebāt autē predicti gradus priores
cum accidentibus ſuis ad intellectiuā vt ad formā
ſm gradū ſenſitiuum tm̄: qa ſm hunc gradū ſolū/
non habet rationē forme differentis a priori ſenſiti
ua corrupta. neqꝫ rationem forme vlterioris ⁊ no-
bilioris. Ergo diſponebant ad eā inquantū intelle-
ctiua eſt. Et cōſequenter vt ſic eſt forma: ⁊ non niſi
hominis ⁊c ⁊ maxime quia ſenſitiuus etiā diſponit
ad vlteriorem gradum.

Rationes ſumpte ex viribus & operationibus aīe intellectiue vt intellectiua eſt. Capitulum. Vndecimum.

Preterea. Unde p° oritur virtus operati
ua eſt forma operantis. Sed ab 24°.
anima intellectiua vt ſic oritur aliqua virtus ope-
ratiua in homine/omnis inquā virtus intellectua-
lis vel intellectualitatē claudēs in ſua ratione. Er-
go anima intellectiua vt ſic eſt forma hominis. Ma
ior patet. Tū qa poſſe fundatur in eſſe. ⁊ cōſequen-
ter ab eo originat̄. qḋ eſſe/a forma eſt. Tū quia paſ-
ſio formalis cuiuſmodi eſt virtus actiua ⁊ precipue
mentis/eſt a forma que eſt principiū ſpeciei/ ſicut
mālis a materia: proprie.n. paſſiones ſunt a princi
pijs ſpeciei ꝓportionalr̄ ⁊ ordinate. vt ſupra etiā di
ctum eſt ratione. 15. Minor vero pꝫ/quia virtus in
tellectiua eſt ab anima intellectiua. vt eſt cōfeſſum.
Sꝫ nō ſm gradū ſenſitiuū aut inferiorem/ alioqn
bruta poſſent itelligere. Ergo ſꝫ gradū itellectiuū.
Et eſt expreſſa ſententia. s. Tho. pᵃ. q. 75. ar. p°. qḋ in
tellectus eſt virtus anime que ē forma corporis. Et
3ᵃ. q. 46. ar. 7. ad pᵐ dicit. Licet intellectus ſm ꝙ eſt
potentia quedā nō ſit corporis actus/eſſentia tamē
anime eſt corporis actus in qua radicat̄ potentia in
tellectiua. hec ille. Patet autē ꝙ radicat̄ in ea ſm
gradū intellectiuū ⁊c. ergo ⁊c. ¶Preterea. Sicut 25°.
ſe habet principiū paſſiuū ad cōſtituendū ſubiectū
in eſſe ſubiectiuo ſpecifico / ita paſſiones ipſe in eſſe
virtuali accidētali ſm earum naturā. Si ergo ani-
ma itellectiua vt ſic nō cōſtituit eſſentialr̄ ſubiectū
per informationē/ipſe quoqꝫ paſſiones nō dabunt
eidē eſſe virtuale accidentale per informationem.
Cōſequens eſt falſum. ergo ⁊ antecedens conditio-
nalis ſubiuncte. Maior ex hoc videtur clara/quia
nō videt̄ ꝙ paſſiones ſint magis intrinſece ſubiecto
ſubſtātiali cū ſint accidentia q̄ꝫ principiū earū qḋ ē
ſubſtātia in eo ⁊ de eſſentia eius. Productio.n. paſ-
ſionū ⁊ proprietatū in ſubiecto/eſt per productionē
principij earum in eo. Unde non intimior erit il-
la q̄ꝫ iſta. Intimius autē aliquid adheret ſubiecto
per informationē q̄ꝫ ꝑ quācunqꝫ aliam aſſiſtentiā
vel denominationē. Falſitas aūt cōſequentis ex hoc
manifeſte ꝯuincitur ꝙ ſi ſic eſſet vt aſſertur in conſe-
quente illo/ſequeretur ꝙ riſibile/flebile/admirabi-
le/rōnabile ſm cogitatiuā/imutatiuū intellectus ꝑ
phantaſiam ⁊ huiuſmodi/nō formalr̄ cōuenirent ho
mini vt ſic. Immo tales paſſiones fluentes ab intel-
lectiua vt ſic/(non.n. ſunt a brutis) eſſent ſicut illa
formalr̄ a corpore ſeparate. Nec per ſe predicarent̄
de homine predicte virtutes in ſcḋo modo perſeita-
tis ſi non formalr̄ ei cōuenirent. Eſſet igit̄ riſibilis
flebilis ⁊c. accidētaliter/qꝛ nō per formā ſuam: ſicut
nec eſſet homo per ſe ſꝫ per accidens eadē ratiōe. vt
ſupra deductū ē. Uel ſi eēnt a ſenſitiua ſꝫ vt ē eadē
intellectiue/ cū ſint a ſenſitiua nō niſi vt forma/ ꝓdicta
quoqꝫ depēdētia erit ab intellectiua nō niſi vt a forma.

Preterea.

26°. ¶Preterea. Illud quo primo aliqd operat̄ ſiue pri
mum principiū operationis/eſt forma operātis: qꝛ
nihil agit niſi inquantū eſt actu. Hoc aūt habꝫ prio
a forma. Sed anima itellectiua vt ſic eſt primū quo
homo operat̄ aliqua operatione: qꝛ vt ſic eſt primū
quo hō intelligit ⁊ vult. ⁊c. ergo itellectiua vt ſic/eſt
forma hoīs. Hec rō eſt. s. Th. pᵃ. q. 76. ar. 1./⁊ Opus
16. c. 3. ex Pho 2° de Aīa t. c. 24. Scḋm cuiꝰ verba
pōt ſic ratio formari. Id quo p° viuimus vita intel-
lectuali tā q̄ ad eſſe q̄ꝫ quo ad opera/eſt actus ⁊ per
ꝯn̄s forma corporis nr̄i. vt ibi Phs exprimit. Ani-
ma itellectiua vt ſic eſt hmōi. ergo ⁊c. Patet maior
vltra Phi auctoritatē/qꝛ vnūqḋqꝫ eo quo eſt/ etiā
operat̄. Per formā autē eſt actu. Minor vero clara
eſt. qꝛ nō vt ſenſitiua eſt prinᵐ intelligendi. ergo ⁊c.
Reſponſio. ¶Ad hanc rōnem rn̄det opinans vt. ſ. ad vigeſimā
formatā/volens animā intellectiuā vt ſic non cōſti-
tuere compoſitū/ſed tm̄ denoīare viuum ſm 4ᵐ gn̄s
vite: ⁊ eodē modo hēre rationē principij opꝫ ſm ta-
Impugnatio. lem vitā. ¶Sed ex iprobatione primi dicti facta. ſ.
patet ēt impugnatio 2ᵃ. Neqꝫ.n. accn̄s quodcunqꝫ
pōt dependere ab aliquo vt dicat̄ eſſe ab eo vt a prin-
cipio primo vel ꝓximo formali/niſi tale prinᵐ perti
neat ad ſubiectū accidentis per modū forme/vel ſit
ipſa forma. Et ꝓbatio etiā maioris ſupra inducta ex
cludit hanc reſponſionē. Cum.n. vnūquodqꝫ agat
inquantū eſt actu. opꝫ ꝙ principiū actionis primū
ſit ipſa forma qua operās eſt primo in actu realr̄/⁊
non tantū denoīatiue. Conſimilis eſt valde fictio hec/
Auerroys fictioni/q̄ ēt dicebat̄ hō rōnalis denoīa-
tiue/nō informatiue ꝑ itellectū. Quā. s. Tho. 3° de
Confirmatio pᵃ. Aīa per hanc premiſſā rōnē validiſſime deſtruit ⁊
confundit. ¶Et confirmat̄ ratio. primo. Quia itel-
lectiua vnit̄ corpori ꝓpter proprium bonū: propter
propriam inquā operationem ꝑficiendā q̄ eſt opera-
tio mentis. pᵃ. q 55. ar. 2°./q. 89. ar. p°. Ergo cū talis
operatio ſit ꝓpria anime intellectiue vt ſic. ſequitur
ꝙ illa vt ſic vniat̄ corpori. ⁊ ꝯn̄r eſt forma eius vt in
2ᵃ. tellectiua eſt. ¶Cōfirmat̄ 2° auctoritate. s. Tho. 4°.
d. 48. q. 1. ar. 1. c. vbi ſic ait. Forma ꝓpria eſt in quali
bet re operationis ꝓprie principiū. Forma aūt pro-
pria hoīs inquantū eſt hō eſt anima rōnalis ⁊c. Ex
quibus clare pꝫ ꝙ ſm illū gradū eſt ꝓprie operatio
nis principiū ſm quē eſt forma. Cum ergo hoc hēat
anima nr̄a ſm gradū intellectiuū. pꝫ ꝙ ſm eum eſt
27°. ꝓpria forma hoīs. ¶Preterea. Homo eſt ad imagi-
nem dei ſm ſuā formā. Similitudo.n. ⁊ imago dicunt
conuenientiā ſeu indifferentiā in ſpē ſeu forma. Sꝫ
nō eſt ad imaginē dei niſi ſm animā intellectiuā vt
ſic. qḋ manifeſtat̄ primo ex virtutibus ⁊ operibꝰ eiꝰ.
⁊ ex hoc corpus hoīs etiā dicit̄ ad imaginē dei. 3°. d.
28°. 2. q. 1. ar. 3°. qˡᵃ pᵃ ad 2ᵐ. Ergo aīa intellectiua vt ſic
eſt forma humani corporis. ¶Preterea. Corpus hu
manum ꝓpter nobiliſſimā ſuam cōplexionē tanq̄ꝫ
ſupremū inferioris gn̄is. ſ. corporis/attingit infimū
ſupioris gn̄is. ſ. ſpūs/ꝓpter aīaꝫ intellectiuā cui cō
iungit̄. Sed anima intellectiua nō eſt infimū ſupe-
rioris generis ſm gradū vegetatiuū aut ſenſitiuū/
qꝛ ſm hos gradus ptinet ad genus inferius. ſ. corpo
rei gradus corruptibilis perſe. Ergo eſt infimū qḋ
ſuperioris generis ſm gradū intellectiuū. Ergo ſm
hunc gradū vnitur corpori vt forma. Eſt enim ſupe-
rioris generis formalr̄ ⁊ eſſentialr̄. Et hec quoqꝫ ra-
tio tangitur ⁊ dilatat̄ a. s. Th. 2° ꝯ. c. 68. ⁊ Spiritu.
q 2. c. ſi. ¶Q; ſi dicat̄ vniri realr̄ nō formalr̄. pꝫ igno
rātia vocis: qꝛ vnio realis forme ex hoc ipſo ꝙ eſt for
me vnio/formalis eſt. Q; ſi non imediate gradualit̄
vnit̄ materie/ vnit̄ tn̄ ei imediate formalr̄: ſed ⁊ im-
mediate gradualr̄ ſubiecto graduato per gradū in-
feriorem/ſicut differētia/formalis eſt reſpectu gn̄is.

Ex dictis ſancti Tho. multiplicibus, præcipue prima. qōne. lxxvi. idem aſtruitur. Capitulum. XII.

Hanc autem eē ſcti Th. expreſſam etiā intē-
tionē/vltra ea q̄ iam ex doctrina ⁊ ver
bis eius ſupra ſparſim inducta ſunt: adhuc eiuſdē
multiplici confirmat̄ auctoritate. Et primo quidē P°.
hoc oſtendit̄. qꝛ. s. Tho. pᵃ. q. 76. per totū agit de ani
ma intellectiua vt ſic. Qḋ apparet. tū qꝛ vocat eā
intellectiuū principium. qḋ non hꝫ niſi ſm gradum
intellectiuū. Tū qꝛ querit. an ſit vna numero in om
nibus vel plures. qḋ quidē non vertit̄ in dubiū ſm
alios gradus/ſed ſolū ſm gradū intellectiuū ad ſen
ſum Cōmētatoris. Hoc ēt pꝫ qꝛ (vt paulo ante dcm̄
eſt) querit hoc anteq̄ꝫ ar. 3° diſtinguat eam a vege-
tatiua ⁊ ſenſitiua ſolū formaliter. vt inquiſitio illa
procedat de anima intellectiua poſito etiā ꝙ diſtin
guat̄ realr̄ ab alijs. Querit.n. an ſit alia anima pre-
ter eam in hoīe. vel certe ſit eadē alijs animabꝰ vel
gradibus realr̄ in eadem. Tū qꝛ de eadē ſm predi-
ctum gradū querit an non obſtante ſua magna ſpi-
ritualitate poſſit virtualr̄ continere formā corporei
tatis: vel certe ab ea realr̄ diſtinguat̄. Tū qꝛ querit
de eius ſubiecto qḋ operationi intellectuali optime
deſeruiat ac congruat. ergo ipſa ſm ꝙ eius eſt talis
operatio/habet ſubiectū cuius eſt forma. Nō eſt aūt
eius talis operatio niſi ſꝫ gradū intellectiuū. vt pꝫ.
Tum qꝛ querit an vniat̄ mediāte alio corpore ſub-
tiliori ꝓpter ſubtilitatē ſubſtātie ꝓdicte anime quā
habet ſm gradū predictū. Tum qꝛ probat eā imme
diate vniri materie nō obſtāte diſtātia inter vtrāqꝫ
propter incorporeitatē ⁊ incorruptibilitatē anime
intellectiue vt itellectiua eſt. Tū qꝛ cōcludit eā eſſe
ſm totā ſuam eſſentiā in toto ⁊ in ſingulis partibꝰ.
Ergo cū in primo articulo etiā querit ⁊ defendit eā
eſſe corporis formā/intendit principalr̄ ſm gradū
intellectiuū. Hoc.n. principalr̄ cadit ſub dubio/hoc
Auerroys negauit quē ibi reprobat. Scḋꝫ alios ve-
ro gradus nullus vnq̄ꝫ id inquiſiuit: nullus pene du-
bitauit/ſicut nec dubitauit quiſpiā (Platone forſan
excepto) animas brutorū eſſe formas eorū. Id impe
tunt argumēta. id inferunt rōnes. id defendunt re-
ſponſiones. nec aliquid eorū que in illo primo articu
lo ſunt digeſta/ad ꝓpoſitum queſiti conferret/niſi
ſm gradū intellectiuum peteret declarari ꝙ aīa for
ma ſit. Et hec oīa ſic illam qōnem diſcurrenti ꝑuia
ſunt/⁊ ad oculū clariſſima. vt nō ſit opus alr̄ īmo
rari ꝑſuadendo niſi forte rudiſſimis. ¶Hoc idē ſpe 2°.
cialiter ex dicta. q. 76. ar. 1. ad 4ᵐ. elicit̄. vbi ſic ait.
Anima humana nō eſt forma in materia corporali
immerſa ꝓpter ſuam perfectionē: ⁊ ideo nihil pro-
hibet aliquā eius virtutē/non eſſe corporis actū: lꝫ
anima ſm ſuā eſſentiā ſit corporis forma. Ecce quō
diſtinguit penes qḋ anima q̄ propter ſuā ꝑfectionē
excedit capacitatē mãe/eſt actꝰ eiꝰ ⁊ forma: qa ſm

eſſentiam.⁊ penes quid nõ eſt corporis actus/qꝛ ſm
potentias quaſdã. Nõ eſſet diminute dictũ ſi nõ ſm
3°. totam eſſentiam:quo ad omnes inquam gradus eſ/
ſentiales eſſet corporis forma. ¶Hoc idẽ conuincit̃
ex rõnibus qbus.s.Tho.eadẽ.q.76.ar.3°/ꝓbat ani/
mam intellectiuã idem eſſe realr̃ vegetatiue ⁊ ſenſi/
tiue.Omnes.n.ille rõnes ſed ꝓcipue que ducunt ad
impoſſibile ſupponũt eã eſſe corporis formã ſm gra
dum intellectiuũ.Nec alr̃ ſuũ poſſet ibi.s.Th.ꝓpo/
ſitum habere.qꝛ ex hoc ſolo illã idẽptitatẽ inducit.
vt clare põt cuilibet ẽt mediocris īgenij patere.Si
ergo intellectiua nõ eſt forma corporis niſi qꝛ eſt idẽ
ſenſitiue. totus ille proceſſus ſctĩ Tho.petet prin/
cipium.Quod non cõcedit Thomiſta vel ſapiens.
4°. ¶Item eadẽ qõne ar.4.ad 3^{m}.ſic ait.In materia cõ
ſiderant̃ diuerſi gradus perfectionis.ſicut eſſe viue/
re/ſentire/⁊ intelligere.Semper aũt 2^{m} ſuꝑueniẽs
priori/ꝑfectius eſt.Forma ergo q̄ dat ſolũ ꝓmũ gra/
dum ꝑfectionis materie/iꝑfectiſſima eſt.Sed for/
ma q̄ dat p^{m} ⁊ 2^{m} ⁊ 3^{m} ⁊ ſic deinceps/eſt ꝑfectiſſima.
⁊ ſic materie īmediata.hec ille.Et ſic clare pꝫ inten
tuꝫ.Si enim aïa intellectiua nõ daret materie gra/
duꝫ intellectiuũ/nõ addidiſſet.⁊ ſic deinceps/vt de/
ſignaret oẽs gradus enumeratos/ quoꝝ perfectiſſi/
mus eſt intellectiuus.Cuius excellentia ſuper alios
non īpedit/quin aïa dans illũ materie per informa
tionẽ non ſit materie īmediata:⁊ ſic nobilitatẽ ſuaꝫ
ſuꝑ alias formas cõſeruet/immo ꝑ hoc ſaluet ⁊ eui/
5°. denter oſtẽdat.¶Item eadẽ.q.ar.7°.arguit ſic 3° lo
co.Ea que multũ diſtant/nõ vniunt̃ niſi per mediũ.
Sed anima ītellectiua diſtat a corpore qꝛ eſt incor/
porea ⁊ qꝛ eſt incorruptibilis.ergo ⁊c.Et rñdens di/
cit.Aïa diſtat a corpore plurimũ ſi eoꝝ cõditiones
ſeorſum conſiderent̃.Vñ ſi vtrũqꝫ ipſoꝝ ſeparatim
eſſe haberet/oporteret ꝙ multa media īteruenirẽt.
Sed inquantũ anima eſt forma corporis/non habet
eſſe ſeorſum ab eſſe corporis:ſed per ſuuꝫ eſſe corpori
vnit̃ immediate.Sic.n.q̄libet forma ſi cõſideret̃ vt
actus/habet magnã diſtãtiã a materia/q̄ eſt ens in
potentia tantũ.hec ibi.Ecce ꝙ loquit̃ de aïa intelle
tiua vt ſic.Hec.n. vt ſic ſolũ habet ꝙ ſit incorporea:
hoc eſt nõ dependẽs ſm eẽ a corpore:⁊ ꝯñter incorru
ptibilis . Et non obſtante iſta diſtãtia dicit hãc eſſe
īmediate in corpore vt formã eius: qꝛ cõmunicat cũ
eo in eẽ ⁊c. Non dicit ꝙ ſit forma ſm gradũ quo mi
nus diſtat.ſed nõ obſtãte diſtãtia qua tãtũ diſtat eſt
forma:qꝛ per ſuũ eſſe corpori vnitur.Tale aũt eſt eſſe
intellectiuũ etiã inq̃tũ intellectiuũ.Eſt.n.homo in
tellectiuus per aliquod eſſe eẽntie ⁊ etiã exiſtẽtie in/
trinſece ⁊ realiter ⁊c.

Hoc idem eiuſdem auctoritate multi/plici ex aliis locis ſumpta, probatur. Capitulum. XIII.

6°. Hoc idem docet expſſe.s.Tho.p^{a}.q.51.ar.1.c.
ſic dicens.Humane anime cõpetit vniri
corpori:qꝛ eſt īperfecta ⁊ in potentia exiſtẽs in gene
re ītellectualiũ ſubſtãtiarũ:nõ hñs in ſui nã plenitu
dinẽ ſciẽtie:ſed acqrẽs eã ꝑ ſenſus corporeos a ſenſi
bilibus rebus ⁊c. Vbi pꝫ ꝙ cũ nõ ſit actus corporis
ſm potẽtias intellectiuas qbus īmediate eſt in po
tentia ad ītelligibilia:⁊ tñ ex hac impfectione eſt in
materia/ opꝫ ꝙ ſm illũ gradũ eẽntie ꝯueniat ſibi eẽ
in mã ſm quẽ cõueniũt ſibi iſte impfectiões. Talis
aũt eſt gradus intellectiu⁹ q in aïa īꝑfectior ⁊ igno
bilior eſt q̃ꝫ in omni alia ſbĩa intellectuali.ergo ⁊c.
¶Item p^{a}.q.55.ar.2°.c.ſic ait.s.Th.Subſtãtie ſpi
rituales inferiores.ſ.aïe/ habẽt eẽ affine corpori in/
quantũ ſunt corporum forme.Et ideo ex ipſo mõ eſ/
ſendi cõpetit eis vt a corporibus ⁊ ꝑ corpora ſuam
perfectionẽ intelligibilem conſequant̃. Alioqn fru/
ſtra corporibus vnirent̃.hec ibi.Ex qbus etiã patet
propoſitũ manifeſte.Anima.n.intellectiua vt intel
lectiua/eſt illa q̄ conſequit̃ perfectionem intelligibi
lem.Ergo illa vt ſic vnit̃ corpori:vt ꝑfectionem illã
miſterio eius a ſenſibilib⁹ conſequat̃.Cum.n.vt in/
tellectiua eſt/egeat hac vnione/pꝫ ꝙ naturalr̃ vt ta
lis eſt vnit̃.¶Iteꝫ p^{a}.q.75.ar.7°.s.Th. determinãs
animã intellectiuã inquantũ etiam intellectiua eſt
(hoc.n.cadebat ibi ſub qõne) nõ eſſe eiuſdẽ ſpeciei
cum angelo:⁊ ſoluẽs tertiũ argumentũ qd̕ cõcluſio/
nem predictã ſub ꝓfata intentione impugnabat/di
cit.Anima ex nã ſue eſſentie hꝫ ꝙ ſit corpori vnibi/
lis.Vnde nec ꝓprie anima eſt in ſpẽ. Sed compoſi/
tum.Et hoc ipm ꝙ aïa quodãmodo indiget corpo
re ad ſuã operationẽ.oſtendit ꝙ aïa tenet inferioreꝫ
gradũ nature intellectualis q̃ꝫ angelus qui corpori
non vnit̃.hec ibi.¶Non põt aũt reſpõderi/ꝙ qꝛ in/
diget corpore ad ſuã operationẽ/ideo vnit̃ ſm illuꝫ
gradũ quo poſſit ad ſuã propriam operationẽ deſer
uire intellectui miniſtrãdo ſpẽs ⁊c.quaſi ex hoc ſo/
lum ſequat̃ ꝙ vniat̃ ſm gradũ ſenſitiuũ ⁊ eo inferio
rem.Nam contra.tuꝫ qꝛ hoc non ſatiſfaceret ſue ꝓ
poſite intentioni/qua vult animas nr̃as non obſtan
te ꝙ ſint intellectuales vt angeli etiã ſunt/hñt natu
ram īferioris ꝑfectionis in tali gradu/eo ꝙ eſt vni/
bilis corpori naturalr̃.⁊ nõ niſi vt formã:qꝛ vt mo/
tor põt etiã angelus vniri corporib⁹. Tũ qꝛ ſm gra/
dũ ſenſitiuũ non vnit̃ corpori vt poſſit deſeruire in/
tellectui.ſed ex natura talis gradus/etiã ſi non eẽt
cõiũctus ītellectiuo gradui.Littera aũt dicit ꝙ na/
turam vnibilẽ ex hoc hꝫ aïa qꝛ eget corpore ad ſuaꝫ
operationẽ.quaſi dicat.Si nõ propter hoc ſortiret̃
talem naturã/iam eſſet ſeparata ſubſtãtia eiuſdeꝫ
nature cũ angelis.Non ſequit̃ aũt animã intellecti/
uam eſſe ſeparatã ſubſtantiã ſm gradũ ſenſitiuuꝫ/ſi
non vnit̃ corpori ꝓpter ſuam operationẽ intellecti/
uam conſequendã.Immo magis ſequit̃ oppoſituꝫ.
Sequit̃.n.ꝙ ſit imperfectior ⁊ magis īmerſa mate/
rie ſm predictũ gradum ſenſitiuũ.vt pꝫ.Tũ qꝛ ani/
ma intellectiua ex hoc ꝙ eſt talis nature ꝙ nõ põt
per ſe hẽre (vt intellectiua eſt) ꝑfectionẽ ſue opera/
tiõis/eget vniri corpe vt dictũ eſt/vt miſterio corpo
ris poſſit illã perfectionẽ habere.Ex hoc aũt tanq̃ꝫ
ex quodã priori habet̃ ⁊ infert̃/ꝙ ſit etiã ſenſitiua.
ergo animam intellectiuã eſſe idẽ ſenſitiue/ non eſt
ratio ꝙ ſit talis que corpori vniatur/ſed poti⁹ econ
uerſo.vt dictuꝫ eſt.ergo vt intellectiua eſt/ prius or/
dine finis ⁊ ꝯñr ſm ſe/corpori vnit̃ q̃ꝫ vt ſenſitiua.
¶Eadẽ ſententiã (ad aliud tñ propoſitum) promit
ſanctus Tho.3^{a}.q.46.ar.7°.ad p^{m}.qd̕ eſt tale. Ani/
ma patitur patiẽte corpore ꝑ accidens/inquantũ ẽ
corporis actus.Sed anima nõ eſt actus corporis ſꝫ
quãlꝫ partem eius.Nã intellectus nullius corporis
actus eſt.vt dicit̃ in 3° de anima.ergo ⁊c.Et reſpon
dens dicit.Licet intellectus ſm qd̕ eſt potentia que
dam non

dam nõ ſit corporis actus: eſſentia tamẽ anime eſt
corporis actus in qua radicat̃ potẽtia intellectiua.
vt in prima parte habitũ eſt.Ex qua reſpõſione ha/
betur ꝙ eſſentia anime ſm gradũ intellectiuum eſt
forma.Tuꝫ qꝛ nõ excludit niſi potentiaꝫ.Tũ qꝛ hoc
affirmauit de eſſentia in qua radicat̃ talis potẽtia:
⁊ hec eſt intellect⁹ vt ſic . Nõ.n. radicatur in ea vt
eſt anima ſenſitiua.Tũ qꝛ ſe remittit ad primã par
tem.in qua talẽ habuiſſe intentionẽ paulo ante oñ/
10°. ſum eſt. ¶Item.s.Tho.2°.d.1.q.2.ar.4°.ad 4^{m}.ſic
ait.In formis eſt quidã gradus nobilitatis.⁊ quan
to aliqua forma eſt nobilior/tãto plus materie pre/
dominatur.Vñ forma terre ẽ magis materialis q̃ꝫ
forma aeris vel ignis.Inter omnes aũt formas aïa
rationalis nobilior eſt . Vnde maxime predomina/
tur materie . Omne autem qd̕ vnitur alteri vt vin/
cens ⁊ dominans ſuper illud/habet effectum nõ ſo/
lum ſꝫ cõiunctionẽ ſui ad alterũ/ſꝫ etiã per ſe abſo
lute inquantũ nõ dependet ad illud cui vnitur. Vñ
quedã vires ab anima prouenire poſſunt que ſunt
corporis actus:et quedã ſunt ab organis corporali/
bus abſolute . Quãuis.n.eſſentia aïe corpori vniat̃
vt forma/nõ tñ vt forma materialis nõ habens eſſe
abſolute in quo ſubſiſtere poſſit.hec ille.In quibus
verbis notãdũ p° ꝙ dominiuꝫ forme ſuper materiã
nõ tollit ſꝫ ponit dñantem etiã ſm ꝙ dominãs eſt/
eſſe formã. Alioquin forma aeris ſm ꝙ excedit for/
mam terre non informaret materiã.Qd̕ eſt falſum.
Vnde ex hoc ꝙ anima excedit capacitatẽ materie
in materia exiſtẽs/ nõ tollitur ſꝫ potius infertur ꝙ
ſit forma etiã ſm gradum eſſentialẽ in quo excedit
alias formas.Habetur 2° ꝙ anima rationalis exce/
dit omnes formas in dominio ſuꝑ materiam.quod
non eſt niſi ſm gradũ rationalẽ. Vnde ſꝫ hunc etiã
coniungitur materie:⁊ tñ ſic dominat̃ vt habeat ef/
fectum nõ ſolũ ſm coniunctionẽ ſui ad eam : ſed ẽt
per ſe abſolute/ inquantũ non dependet ab illi cui
vnitur.Non.n.intendit ꝙ aliquẽ effectũ habeat ſic
ſm coniunctionem ſui ad eam(vt quidã hinc acci/
piut)niſi forte ſꝫ potentias.Sꝫ intẽdit ꝙ aliquẽ ha
bet ſm cõiunctionẽ ſui ad eã dependenter.⁊ quen/
dã ſm coniunctionẽ independenter . Se.n.decla/
rauit dũ dixit.inquantũ nõ dependet ad id cui vni/
tur.Scd̕ꝫ gradũ autem ſenſitiuuꝫ nõ vnitur ex ſe
independenter:ſꝫ ſm gradũ ſolum rationalẽ : ⁊ ſm
alios nõ niſi inquantũ ſunt illi idẽptificati. Et hãc
independẽtiã rationalis gradus/declarat in fine ꝑ
per ſe ſubſiſtentiã:que vnionẽ ad materiã nõ exclu/
dit. vt ſupra probatum eſt / qd̕ vꝫ anima noſtra ſm
ꝙ per ſe ſubſiſtit etiã vnitur.cum tale ſuum eſſe ſub
ſiſtentie corpori cõicet : et in hoc excedit omnes for
mas appropinquãs ſubſtantijs ſeparatis.Et ſic ra/
tione vnionis participat cũ formis materialib⁹:ra/
tione vero independẽtie predicte a materia cui vni
tur/participat cũ ſubſtãtijs ſeparatis. Et ſic ponit̃
vt orizon corporaliũ ⁊ ſpiritualium formarũ ⁊ ſub/
ſtãtiarũ.Habet̃ 3° ꝙ aïa nr̃a vnit̃ materie nõ vt for
ma mãlis q̄ dependet ſꝫ eſſe ab ipa mã:ſꝫ vt hñs eſſe
abſolute ī quo ſubſiſtere poſſit.Hoc aũt nõ hꝫ vt ſen
ſitiua ſed vt intellectiua. Ergo vt intellectiua vni/
tur materie.Eadem ſententia habetur expreſſe cla/
riſſimeqꝫ 2° contra ca.69.in ſol.4^{i}.⁊ 5^{i} argumenti
11°. facti in oppoſitum ⁊c . ¶Item ſpiritu.q.3.c.dicit.
In homine non eſt alia forma ſubſtantialis q̃ꝫ ani/
ma rationalis:⁊ per eam homo non ſoluꝫ eſt homo/
ſꝫ animal ⁊ viuum ⁊ corpus ⁊ ſubſtãtia ⁊ ens.Et in
fra dicit.Perfectior forma facit ꝑ vnũ omnia que
inferiores faciũt per diuerſa/⁊ adhuc ampli⁹. Pu/
ta ſi forma corporis inanimati dat materie eſſe ⁊ eẽ
corpus.forma plante dabit ei ⁊ hoc ⁊ inſuper viue/
re. Anima vero ſenſitiua/⁊ hoc ⁊ inſuper ſenſitiuũ
eſſe. Anima vero rationalis ⁊ hoc ⁊ inſuper ratio/
nale eſſe.hec ibi En q̃ꝫ aperte promitur anima no/
ſtra forma dans eſſe homini ſm quod rationalis eſt
vt diſtinguit̃ a ſenſitiua/nõ niſi ſm gradum ratio/
nalem.Nõ poteſt vllus niſi proteruiendo/ ⁊ verbo/
rum ſenſus clariſſimos in alienos peruertẽdo nega/
re/ꝙ ſancti Thome mens ſit animaꝫ intellectiuam
ſm gradũ intellectiuũ eſſe corporis humani formaꝫ
informantẽ ⁊ eſſe dantẽ. ¶Hoc idẽ habetur expreſ/ 12°.
ſe ab eo. Anima q.9.ad 11^{m}.qd̕ tale eſt. Anima ītel/
lectualis eſt forma inquantũ eſt intellectualis. Sed
intelligere eſt mediãtibus alijs potentijs.Ergo aïa
vnitur vt forma mediantibus alijs potentijs . Ecce
argumẽtũ. Reſpondet autẽ ſic. Licet anima ſit for/
ma corporis ſm eſſentiã anime intellectiue: non tñ
ſm operationẽ intellectualem.Ecce q̃ꝫ clare propo/
ſitum affirmat.Qd̕.n.argumẽtũ reduplicat ſꝫ gra
dum.Reſpõſio concedẽs maiorem explicat ⁊ decla/
rat/ꝙ ſm.ſ.eſſentiam intellectiue vnitur / qꝛ grad⁹
ille eius eſſentialis eſt . Immo expreſſe concedendo 13°.
maiorem/ concedit propoſitum. ¶Iteꝫ Anima.q.
14.c.ſic ait. Principiuꝫ quo homo intelligit eſt for/
ma habens eſſe in ſe:⁊ nõ ſolũ ſicut quo aliquid eſt .
Qd̕ exponens paulo infra dicit ꝙ habet eſſe eleua/
tum ſupra corpus nõ dependẽs a corpore.Et ex hoc
infert infra ꝙ eſt forma incorruptibilis . Cum ergo
habere eſſe in ſe ſeu per ſe/conueniat anime ſm gra
dum intellectiuum. Patet ꝙ ſm ꝙ eſt principium 14°.
intellectiuum eſt forma hominis. ¶Hoc ideꝫ quod
per predictas omnes rationes ⁊ auctoritates cõclu
ſimus/ponitur probatur ⁊ multipliciter declarat̃ a
ſancto Tho.in opuſculo ꝯ Auerroyſtas de vnitate
intellectus fere per totũ. Vt facile videre poterit q
librũ illum pererrans/clarũ hẽbit oculũ intellect⁹.

Intellectum non eſſe corporis actum nõ tollit informationẽ aïe. Cap. XIIII.

Ad argumẽta in cõtrarium. Ad p^{m}.

Determinata igitur veritate ⁊ confu/
tata oppoſita falſitate/
ſupereſt ſoluere argumẽta in pñcipio queſtionis in
fauorem falſitatis producta.Et ad p^{m} quidẽ negat̃
minor.Conſtituit.n.anima formaliter hominẽ nõ
niſi ſm gradum rationalẽ.Ab ea.n.ſm iſtuꝫ gradũ
ſumitur differentia propria ſpeciei humane cõſtitu/
tiua:⁊ proprij generis diuiſiua. Et hoc ẽt notuꝫ eſt
pueris coordinationem predicamẽti ſubſtantie pri
mo intuitu conſpicientibus. Et ad probationeꝫ fa/
ctam dicitur ꝙ paſſionem cõſequentem formam ſꝫ
gradum conſtituenteꝫ compoſitũ eſſe ſubiectiue in
cõpoſito poteſt intelligi duob⁹ modis. Vno mõ im/
mediate.alio mõ mediante parte. Sufficit aũt alte/
ro iſtoꝝ modorũ eſſe paſſionẽ in ſubiecto de quo de/
monſtrat̃.Quãdo.n.forma ſic eſt in mã ꝙ ab ea de/
pendet ſm eſſe/oĩs proprietas ꝯñs formaꝫ eſt ſubie/
ctiue in cõpoſito immediate.Quãdo vero forma ſic

informat cōpoſitū ꝙ a materia nō depēdet ſm eſſe/
nō depēdet etiā ab ea ſm virtutem operatiuā: ſed per
ſe operatur: qꝛ ꝑ ſuam virtutē q̄ eſt principiū opis
elicitiue: et ſic in ea primo ſubiectiue talis virtus ⁊
proprietas eſt: ⁊ ea mediāte dicitur eſſe in ſuppoſito
⁊ illud denominare intrīſece ſm cōditionem illius
proprietatis. Neqꝫ.n. magis intrinſece poteſt com/
poſito cōuenire proprietas q̄ꝫ ꝙ cōueniat ei ſm pro/
priā ⁊ ſpecificā formā. ⁊ magis etiā q̄ꝫ ſi conueniret
ei ſꝫ materiam/ ſaltē depēdenter. Formalius enim
⁊ intimius rei cōuenit quod ratiōe forme ꝯuenit/ q̄ꝫ
quod conuenit rōne mãe. cū eſſe qđ maxime intimū
rei ē/ magis a forma ſit q̄ꝫ a mã. Forme quippe per
ſe cōuenit ipſum eſſe: materie aūt nō niſi ꝑpter for/
formā/ et a forma formaliter/ ⁊ ob hoc īrīſece fluit:
ab efficiēte vero effectiue/ ⁊ ob hoc extrīſece. Pat eſt
igitur intellectū ⁊ volūtatem eſſe in cōpoſito mediā
te aīa. nō aūt īmediate ſicꝫ q̄ ſūt actus cōiūcti. ⁊ hoc
intēdit Phs in locis allegatis. Ut ex his poſſit ad
ꝯcluſionem impugnatā ratio formari. Omne ſubie/
ctū primū/ hoc eſt mediatū alicui⁹ ꝓprietatis/ īfor
maꝛ forma q̄ eſt ꝑximum ſubiectū talis ꝓprietatis.
Sed homo inq̄ꝫtum homo eſt primū/ hoc eſt media
tum ſubiectum intellectus ⁊ voluntatis quorū prin
cipiū ⁊ ſubiectū proximū eſt aīa intellectiua vt itel
lectiua eſt. ergo ⁊c. Patet maior. Neqꝫ enim poſ/
ſet dici ſubiectum proprietatis mediante anima in
qua proprietas illa ſubiectiue eſt/ niſi pariter in eo
eſſet aīa ſubiectiue ⁊ ꝯſequēter vt forma eius. vt pꝫ.
Minor vero probatur. quia virtus cuius operatio
attribuitur agēti/ eſt ſubiectiue ī ipſo agēte. Neqꝫ
enīꝫ poteſt aliquid calefacere formaliter ⁊ vt quod.
niſi ſit ſubiectūꝫ caloris. ⁊ ſic de ſimilibus. Sed ope
ratio itellectualis attribuitur homini vt homo eſt.
ergo tam intellectus q̄ꝫ volūtas eſt ſubiectiue ī ho/
mine. Et ſic pꝫ ꝓpoſitū. ¶ Ad cōfirmationē primā
negatur ꝙ capilli ⁊ vngues nō ſint aīati aīa ſenſiti/
ua/ immo etiā intellectiua in homine. Hoc eſt.n. cō
tra. s. Tho. 4°. d. 44ª. q. 1. ar. 2°. q[la] 4ª. ad 3m. Et ad ꝓ
bationem negatur ꝙ Ariſto. loco allegato id dicat
aut etiā intēdat. ſed loquitur ⁊ intendit de adequa
to corpore aīs ꝙ oporteat habere ſenſum tactus.
Qui ſenſus cū nō poſſit inueniri in corpe ſimplici/
infert ꝙ corpus ſimplex nō poteſt eſſe corp⁹ anima/
lis. Quod autē tactus nō poſſit inueniri in ſimplici
corpore/ probat per exemplū illarum partiū anima
lis in quib⁹ maxime dominatur corpus ſimplex. ſ.
terra. ſicut ſunt capilli ⁊ vngues ⁊ oſſa. vt inferaꝛ
a maiori ꝙ ſi hec q̄ de facto īformanꝛ anima ſenſiti
ua/ ꝑpter ſuā tñ terreſtritateꝫ nō poſſunt vllius po/
tentie ſenſitiue etiā illi⁹ ſine qua animal viuere nō
poteſt vꝫ tactus/ eſſe ſubiectum: quāto minus corpo
ra magis ſimplicia/ ſicut ſunt elementa/ poterunt
eſſe ſubiectum tactus/ ⁊ conſequēter proportionatū
⁊ adequatū animalis corpus? Scđm tñ potentias
partis vegetatiue eſt in ſingulis partibus. Generā/
tur.n. nutriuntur ⁊ augentur capilli ⁊c. Vñ. s. Th.
4°. vbi ſupra. dicit. Capilli ⁊ vngues nutriuntur ⁊
augmentantur. Vñ patet ꝙ aliqua opatione par/
ticipant. Qđ nō poſſet eſſe niſi eſſent partes aliquo
modo ab anima perfecte. Et qꝛ in homine nō eſt ni/
ſi vna anima. ſ. anima rationalis/ conſtat ꝙ ab ani/
ma rationali ꝑfecta ſunt. Nō tñ vſqꝫ ad hoc ꝙ ope/

Ad confirmationē p[am].

rationē ſenſus participēt/ ſicut nec oſſa/ de quibus
conſtat ꝙ reſurgēt ⁊ ſunt de integritate īdiuidui.
hec ille. Ex qbus elice p° quod ex hoc nō habetur ꝙ
anima rationalis īformet ſolū vt vegetatiua capil/
los: ſꝫ quo ad opera ſolū cōicet nutriri ⁊ reliqua q̄
ad vegetatiue anime poteſtatē ſpectāt. Elice 2° hāc
cōſequentiā apud. s. Tho. eſſe bonā. a. informatur
anima rationali. Ergo ſm gradū rationalē. cuꝫ ex/
cludat ſolū participationē in operibus ſenſus. Ex/
cluſiſſet.n. ⁊ gradū rationalē ſi nō intenderet eū in/
cludere cū dicit aliqua informari anima rationali.
Et ꝙ dicit aliquo mō ⁊ nō ſimpliciter tales partes
eſſe perfectas ab anima. patet ꝙ nō intendat impfe
ctionem hanc ſm informationē eſſentie ſꝫ ſm parti
cipationē opm ſenſus. vt ipſe ſe declarat. ¶ Et ſi di/
catur ꝙ animal nō poteſt eſſe ſine ſenſu tactus. Er/
go pari rōne oē informatū anima ſenſitiua. ¶ Nega
tur cōſequentia. ⁊ rō eſt qa nō oportet ꝙ anima ſen/
ſitiua ſit tota in ſingulis partib⁹ totalitate poteſta/
tiua/ ſꝫ ſolū totalitate eſſentiali. Poteſt.n. eē in ſin/
gulis partibus ſꝫ eſſentiā/ ⁊ nō ſm potentiā aliquā
grad⁹ ſenſitiui: ſꝫ ſm aliquam vel omnes/ gradus
vegetatiui. In toto autē animali vt totū eſt/ opꝫ ꝙ
ſit ſm potentias oēs vel aliquā. ſaltem ſm tactū. ſi/
ne quo nō eſt animal. 2° de Anima. Et toto cōuenit
denominatio a potentijs ⁊ paſſionibus. nō autē par
tibus. Neqꝫ.n. dicitur ꝙ manus ſit riſibilis aut etiā
itellectualis ⁊ huiuſmodi. ſicut dicitur ꝙ homo eſt
riſibilis ⁊c. Et ſic capilli non dicentur ſenſitiui per
aliquam denominationē potētie ſenſitiue/ licet poſ
ſint dici ſenſitiui ⁊ etiā rationales ſicut ⁊ animales
⁊ humani ab anima ſenſitiua vel rationali a qua in
formantur. vt dictum eſt. ¶ Ad id vero qđ adduci
tur ex 2° de Anima/ reſpōdeꝛ ꝙ anima vt eſt ſubie
ctum potentie viſiue nō dicit gradū ſubſtantialem
quo ſubſtantiaꝛr informet oculū ⁊ non alias partes
aut ipſum totū. Nec hoc habetur vbi ſupra ab Ari
ſtotele. neqꝫ a ſancto Tho. vbi allegatur aut alibi.
Nec Ariſtotiles in loco allegato dicit ꝙ aīa p° vel
per ſe vt eſt ſubiectū potentie viſiue ſit forma ſub/
ſtantialis oculi. ſed dicit ꝙ viſus eſt ſubſtantia ocu/
li que eſt ſm rationē. Hoc eſt viſiua potentia eſt illa
ſubſtantia oculi a quo ſumitur rō eius. Ratio autē
alicuius rei ſumitur a forma eius. Vñ ſequiꝛ ꝙ viſi
ua potētia ſit forma oculi vt oculus eſt. Nec tñ pro/
pter hoc intendit ꝙ ſit forma ſubſtātialis ſimplici/
ter/ quia vꝫ ſit ſubſtātia. ſꝫ proportionaꝛr. Sicut.n.
forma ſubſtantialis ſpeciei ſubſtantie cōſtituit rem
in tali ſpecie ſubſtantie ſm ꝓpriam rationē. ita viſi
ua potentia cōſtituit oculum in ſpecie oculi. qua ab
alijs ſenſib⁹ ſpecifice diſtinguiꝛ in genere naturalis
potentie que qualitatis eſt ſpecies. Hoc.n. poteſt di
ci etiā de quolꝫ cōſtituto accidētali. Sic enim albe
do eſt ſubſtātia albi vt ſic. qꝛ ab ea ſumitur rō eius
formalis qua ſpecifice diſtinguiꝛ a nigro vt ſic. Di/
cit tamen Ariſtotiles ſub conditione impoſſibili. ſi
ſcilicet oculus eſſet animal/ ꝙ viſus eſſet anima ei⁹ ⁊
eo ꝙ ſit eius ſpecifica forma adequata. vt dictū eſt.
Sicut etiaꝫ ſi albuꝫ vt ſic eſſet animal/ albedo eſſet
anima eius. Ex modo.n. procedendi Ariſtotelis pꝫ
vel mediocriter erudito ꝙ loquiꝛ ibi de forma que
eſt potentia tm̄ ⁊ non de eſſentia anime/ vel ſimpli/
citer vel ſm quēcunqꝫ gradū. ¶ Falſum eſt etiā ꝙ
s. Tho.

ſanctus Tho. in loco allegato de ſpūalibus creatu/
ris/ intendat exponere ꝑdicta verba ſeu ſnīaꝫ Ari/
ſtotelis. Neqꝫ enim Ariſtotelis in argumēto vel re
ſponſione meminit: ſed ex ſe dicit ꝙ aīa vt eſt ſubie/
ctum potētie/ eſt forma ſubſtātialis oculi. Qđ non
eſt intelligendū quaſi anima vt eſt ſubiectū vel ꝑn/
cipiū vnius potētie ſingularis. puta viſiue/ ſit vni⁹
gradus quo ſic informat organū illius potētie ꝙ ſm
rationē talis gradus/ nō ſit actus aliarū partiū vel
etiā totius corporis. Immo aīa ſm oēs gradus ſuos
eſt actus totius corporis ⁊ omniū partiū eius. Licet
non det oībus partibus oēs virtutes/ ſed vnā vni/
⁊ alterā alteri. ⁊ quaſdā nulli. Et hoc intēdebat. s.
Tho. cum dixit. ꝙ aīa vt eſt principiū potentie viſi
ue eſt forma ſubſtantialis oculi: qꝛ vꝫ oculum infor
mando/ dat ēt ei vt poſſit videre/ dando ſibi poten/
tiam viſiuā vt propriā eius formā ſubſtantialem ⁊
ſpecificam. licet abſolute accidentalis ſit: qꝛ etiam
oculus vt ſic quoddā ens accidentale importat. Et
qꝛ talē virtutem nō confert alijs partibus/ ideo di/
citur ita eſſe forma ſubſtātialis oculi vt principiuꝫ
potentie viſiue ꝙ non aliarū partiū: q̄ꝫuis ſm ſuam
ſubſtantiā/ ⁊ ſm omnem gradū eius qui realꝛr ſub/
ſtantie idē eſt/ ⁊ vnū quid ſimpliciſſimū/ ſit act⁹ non
ſolū oculi/ ſed etiā omnium partiū vitā participan
tium in corpore hominis. Ex ꝑdictis pōt ad cōclu/
ſionem afferri rō. que talis eſt. Si corpus informatū
anima dꝫ eſſe immediatū ſubiectū potentiaꝝ eius/
hoc magis cōuenit reſpectu potentiarū quarū ope
rum corpus eſt cōprincipiū/ q̄ꝫ aliaꝝ que ꝑ ſe agūt.
Sunt enim ille magis cōiuncte. vt pꝫ. Si ergo non
obſtante tanta cōiunctione operū cum ſubiecto for
me ſm genus ipſius forme pura ſenſitiue/ ſtat aliqđ
informatū tali anima nō eſſe ſubiectū potentiaruꝫ
eius/ vt pꝫ in capillis ⁊ vnguibus ⁊c. multo magis
corpus non cōprincipiū operum potentiarū alicui⁹
anime/ nō neceſſario ſubiectū earum erit. Et ſic pa/
tet animā intellectiuā vt ſic eſſe formā hoīs/ nō ob/
ſtante ꝙ hō non ſit immediatū ſubiectum potentia
rum eius. vt confirmationis prime virtute per hoc
eliſa/ fortius cōcluſionis veritas inualeſcat. ¶ Ad
ſcđaꝫ confirmationē negaꝛ prima cōditionalis ſeu
ꝯñā. Et ad ꝓbationem dicitur ꝙ compoſitū habere
aliquā propriam operationē ab ipſo primo produ/
ctam/ pōt intelligi duobus modis. Vno mō accipiē
do ly primo. i. proxime ⁊ immediate. Et ſic negatur
aſſumptū. immo nulla ſubſtātia completa eſt talis.
Alio mō vt ly primo ſignificat idem qđ principaꝛr
⁊ vt principaꝛr operans/ ⁊ hoc mō concediꝛ cuꝫ ſua
probatione. Et ad vlteriorē proceſſuꝫ ꝯñr dicitur ꝙ
producit eā mediante potētia que tñ non hꝫ ꝙ ope
retur niſi in virtute ſubſtātie: ⁊ ob hoc principaliꝛ
operans eſt ſubſtantia cōpleta. Eius.n. eſt principa/
liter operatio/ cuius eſt primo eſſe. Exiſtentis.n. eſt
agere. Compoſitū aūt per formā ſubſtantialē habet
eſſe ſubſtantiaꝛr: per virtutē autē que conſequiꝛ for
mam ſubſtantialē/ operatur. pª. q. 77. ar. 1. ad 3m. Ex
quo habeꝛ ꝙ operatio eſt potius cōpoſiti q̄ꝫ poten/
tie. Huic aūt non repugnat animā ſm gradū intel/
lectiuū ⁊ non ſm potentiā intellectiuam informare
corpus. immo neceſſario reqrit. Neqꝫ.n. poſſet vllo
modo dici principaꝛr operari talia opera niſi eſſet
actu per formā que eſt principiū proximū talis ope

Ad confirmationem ſecundaꝫ.

rationis. vt in rñſione argumenti huius primi dedu
ctum eſt.

Animā per ſe operari, non tollit vnionē eius cum corpore. Cap. XV.

Ad 2m negatur minor. Oppoſitū enim eius pro
batum eſt indeterminatione facta. Qꝛ enim
homo ſit homo ſm ſpeciē/ non pōt habere ab anima
niſi ſm gradū intellectiuū. vt diffuſe probatum eſt.
Ad probationē autē negare minoris/ negaꝛ maior.
Quis.n. vnq̄ꝫ talē mundo philoſophiam inuexit ꝙ
aliqd ex hoc ſit ſpēs vel pars ſpēi qꝛ poſſit ſola vel
nō ſola operari? Nuꝫ poſterius eſt cā prioris ſm na/
turam? Si aūt maiorem illā alio mō quis formet et
dicat. Forma q̄ eſt pars ſpēi non poteſt ſola operari
operationes q̄ ſunt ab ea vt eſt pars ſpēi/ diſtinguē/
dum eſt: qꝛ ſi intendat ꝙ ſola non poſſit in rōne ꝑn/
cipij elicitiui. vel ēt ꝙ abſolute nō poſſit forma ſpeci
fica operari operationes q̄ ſunt ab ea vt eſt pars ſpe
ciei/ ſiue ſeparata ponaꝛ ſiue cōiuncta. negatur illa
maior abſolute. Neqꝫ probāt eā in aliquo ſenſu ne/
gato verba. s. Tho. in contrariū inducta. Sed alie/
num valde ſenſum hꝫ arguens in verbis illis/ ab eo
quē habet. s. Tho. Intendit enim. s. Tho. ſoluere ar
gumentū factum ad probandū animam nō eſſe for/
mam materie/ qꝛ vnio forme cū materia nō eſt niſi
propter bonū ipſius forme. Sed aīa intellectiua nō
habet perfectionē ſuam a mã. Qđ ꝓbat. qꝛ ſua per/
fectio eſt intelligere/ qđ non hꝫ a materia ſed per ab
ſtractionē ab ea. Et rñdet ꝙ anima non ſolū habet
operationes que perficiunꝛ per abſtractionē a ma/
teria tanq̄ꝫ perfectiones pertinentes ad ſuā natu/
ram/ ſed ēt alias cōcernentes materiā. Unde nō ha
bet perfectionē ſue nature niſi poſſit oīa illa opera
explere q̄ ſunt in virtute ſue nature. Qđ qꝛ non po
teſt ſine corpore quo ad ſcđas operationes/ neceſſa/
rium eſt ad perfectionē ſue nature vt vniaꝛ corpori
vt forma. Et ſic pꝫ illud argumentuꝫ non militare.
Non erat aūt locus ibi declarādi quid ſit animam
excedere corporis ꝓportionem ſm quē ab ea fluunt
potentie que nō ſunt actus organoꝝ. Sed ſupponit
declarationē factaꝫ in locis proprijs. de qbus. ī. ad
6m. Similꝛr alibi declaratū ſupponit qd ſit contingi
formā a materia. ⁊ ſic de alijs maximis quas aſſum
mit. Ex his pꝫ ꝙ arguens perperam interpretatus
eſt. s. Tho. verba/ dū intendit euꝫ dicere ꝙ forma q̄
eſt pars ſpēi non habꝫ perfectionē ſue nature niſi in
vnione ad corpus/ quaſi nullā operationeꝫ habeat
niſi ad eā concurrat ⁊ corpus vt principium operis
elicitiuū. Nō enim ſic intēdit. s. Th. ſed vt ipſe ibi/
dem ſe exponit/ per perfectionē ſue nature intēdit
expletionē omniuꝫ operū que ſunt in eius virtute.
Et intēdit ꝙ cum in virtute aīe ſit non ſolū opera/
ri opera intellectus/ que tangebanꝛ in argumento/
ſed etiā alia que perficiunꝛ per corpus. non pōt ani
ma habere perfectionē/ hoc eſt complementum ſue
nature/ niſi vniaꝛ corpori. Ex quo ſtatim ſeqꝛ ꝙ na/
turaliter ſit forma corporis illa anima q̄ eſt princi/
pium talium oīm operum. Talis aūt eſt intellectiu/
ua. ergo ⁊c. Mala ergo eſt interꝑtatio in argumēto
inducta ibi. quaſi dicat ⁊c. immo totū oppoſitū di/
cit. s. Tho. ibi. Vult enim ꝙ tā perfectiones iſte q̄ꝫ
ille cōueniāt anime vt eſt pars humane nature. Et

Ad 2m.

ob hoc eſt naturaliter forma. Nec erat locus exponẽdi quomodo ille que nõ exercẽtur ꝑ corpus vt principiũ operis/ arguant etiã naturalẽ eſſe anime vnionem cũ corpore. Sꝫ ſufficit ex alijs manifeſte dependentibus a corpore/ habere propoſitũ: et argumenti virtutem infringere. ¶ Et põt ad oppoſitum argumenti facti/ ratio pro cõcluſione formari q̃ ſuperius etiã tacta eſt. vꝫ. Id quo ſpecies aliqua formaliter ⁊ p° diſtinguit̃ ab alijs ſpeciebꝯ eiuſdeꝫ generis eſt forma ſpecifica ipſiꝯ ſpẽi diſtinctiua. Formal̃r ꝙ pe diſtinctiuum/ formã eſſe quis negabit? Pꝫ ergo/ p° forma eſt. Hec aũt eſt ſubſtãtialis. Sꝫ anima ſm gradum intellectiuũ hominẽ formal̃r atqꝫ ſpecifice diſtinguit a brutis: neqꝫ.n. diſtinguit eum ſm alios gradꝯ. ergo ⁊c. ¶ Quũ vero addit̃ illũ iã reprobatũ intellectũ habuiſſe. s. Tho. ex eo ꝙ in 2°. d. 3. q. 1. ar. 6. c. dicit aiaꝫ eſſe nõ ſolũ principiũ ſpeciei/ ſꝫ ſpeciẽ. ſi arguens teneat animam ſm gradum intellectiuũ preciſe acceptã/ eſſe cõpletã generis ſubſtantie ſpeciẽ/ vel abſolute vel in via. s. Th. valde rude ſapit. Nec hoc eget reprobatione/ ſꝫ contẽptu/ maxime in predicta via. qꝛ nõ ſoluꝫ nõ ſm vnum gradum/ ſed neqꝫ ſm omnes accepta poteſt dici ſpecies. cũ ſemꝑ ſit pars ⁊ forma hominis q̃ ẽ cõpleta ſpecies ſubſtãtie. vt in locis pene infinitis. s. Tho. docet. preci ꝓpue p°. q. 75. ar. 4°/ q. 90. ar. 4/ 3° d. 5. q. 3. ar. 2°. Anima. ar. 1. ⁊c. Illũ ergo ſenſum imponere ſancto Th. tanq̃ꝫ ꝓpriuꝫ in illis verbis/ nõ eſt recte de eius doctrina ſentire/ ſꝫ eaꝫ potius contradictionibus deturpare. Loquitur ergo. s. Tho. ad hominẽ ibi non negantẽ Auicenne placitũ quo vult omne ꝑ ſe ſubſiſtens diffinibile/ ſpeciem eſſe ſubſtantie. Accipit eniꝫ ſubſtantiã pro per ſe ſubſiſtente. Anima ergo intellectiua ſub hoc ſenſu eſt ſpecies ſubſtãtie diſtincta ab angelo tanq̃ꝫ ab alio per ſe ſubſiſtente diffinibili. Et per hoc affirmatiue reſpondet ibi ad queſitum an anima ⁊ angelus ſpecie diſtinguãtur. Licet nõ proprie diffiniatur anima ſꝫ ſola ſpecies cõpleta ſubſtantie materialis. vt habetur 7° methᶜᵉ. Eo ꝙ hec ſola ex genere qḋ a materia ſumitur ⁊ ex differẽtia q̃ ſumitur a forma ꝯſtet. Et ꝓpterea nec proprie ſpecies anima dici põt. Adhuc anima etiaꝫ intellectiua dicitur improprie ſpecies quaſi logice ⁊ ſm hanc ſimilitudinem ꝙ predicat̃ de pluribus differẽtibus numero tantum ⁊ vniuoce. Sed hoc non intendit ibi ſanctus Tho.

Animã a Methaphiſico conſiderari, non tollit eius informationẽ. Cap. XVI.

Ad 3ᵐ. Ad 3ᵐ dicendum ꝙ anima intellectiua ſecundũ eundẽ gradum intellectiuũ habet ꝙ ſit actꝯ corporis formal̃r cõſtituens ſpeciem humanam/ ⁊ multipl̃r egeat corpore ad ſuã etiaꝫ perfectiſſimam operationẽ. Et ſm hanc conſiderationẽ ſub hoc ẽt gradu pertinet ad phiſicum de ea conſiderare. Et vlterius habet ſm eundẽ gradũ ꝙ independens ſit a corpore: ⁊ ob hoc conueniãt ei potentie q̃ nullius corporis actus ſunt/ ſꝫ ſuorũ operũ ĩmediata principia ſola: ⁊ ꝙ aliquando ſeparetur/ ⁊ per ſe ſine corpore ſubſiſtat ⁊ operet̃ quantũ eſt ex parte principij. ⁊ huiuſmodi. ſm quas rationes pertinet ad methaphiſicum de ea cõſiderare. Et propterea Phs in 3° de Anima. t. c. 38. Propoſuit qḋ q̃ſtionẽ de anima an intelligat ſubſtantias ſeparas. ⁊ nõ ſoluit eaꝫ ibi ſed aliqual̃r in 9° methᶜᵉ. dicẽs ꝙ cognitio eoꝝ nõ eſt ſicut cecitas. Jḋ ãt nõ plene ſoluit: qꝛ nõ põt eas cognoſcere mõ phiᶜᵒ. ſ. ꝑ phantaſmata cũ nõ apphẽdant̃ per phantaſiã. ſꝫ modo methaᶜᵒ. ſ. ꝑ proprias ſpecies infundendas in ſtatu ſeparationis. De qua etiã ſeparatiõe/ inquirit Phs ⁊ determinat in 12° methᶜᵉ. De ſtatu etiã animaꝝ poſt ſeparationẽ pertinet ad Methᶜᵘᵐ/ lꝫ Ariſtoteles iſta nõ inquiſierit niſi forte in libris methaphiſicalibus quos ſe vidiſſe ſanctus Thomas teſtat̃ in opuſculo cõtra Auerroyſtas: lꝫ non adhuc tranſlatos in lingua noſtra. Hoc tñ ſufficit ꝙ iſta conſiderare ſpectat ad Methaphiſicum. Et lꝫ Phs naturalis de operibus mentis ſe intromittat/ ſm ꝙ aliquo modo corpus ex ſua ratione reſpiciunt poſitiue vel negatiue/ ad diſtinctionẽ ab alijs cõſiderandã/ vel etiã ad horum inquiſitionem per ſenſibilia: nõ ſe tñ intromittit de eis vel de anima ſm rationẽ ſeparationis/ neqꝫ pro tali gradu preciſe vel ſtatu. Predictum autẽ ſenſuꝫ habuiſſe Ph ſm ⁊. s. Tho. etiam ex locis in argumento allegatis/ patere poteſt. Naꝫ vbi 6° Methᶜᵉ. t. c. 2. Phs dicit ad phiſicum ꝑtinere cõſiderare de anima aliqua que vꝫ non ſine materia eſt. ſic ait. s. Tho. Et ꝓpter hoc de anima quadã ſpeculatur naturalis/ quecunqꝫ. ſ. nõ diffinitur ſine materia ſenſibili. Dicitur. n. in 2° de aĩa ꝙ anima eſt actus corporis ⁊c. Anima autẽ ſm ꝙ eſt actus talis corporis/ nõ pertinet ad conſiderationẽ naturalẽ ſiqua poteſt a corpore ſeparari. hec ibi. Hec autẽ oĩa pertinere ad aĩam ſm eundem gradũ/ patet ſi diffinitio illa ad intellectiuam vt ſic ſe extendat. vt in queſtione probatuꝫ eſt. Patet igit̃ eum intendere ꝙ ad Methaphyſicũ ⁊ non ad Phyſicum ſpectat conſiderare/ ſm ꝙ eſt ſeparata vel ſeparabilis. Secundo queqꝫ Phʳ vbi t. c. 26. Phs dicit/ oportere Phyſicum cognoſcere circa hec q̃ ſunt ſeparate quidẽ ſpẽs. i. forme in materia. dicit. s. Tho. qḋ anima intellectiua eſt illa forma que intelligit̃ ſeparata ſm potẽtias/ nõ aũt ſm ſe. Et notetur hic/ ꝙ cũ loquatur. s. Th. de anima intellectiua vt ſic/ qꝛ de ea q̃ eſt ſeparata ſm potentiãs dicit tñ eam non eſſe ſeparatã ſm ſe/ hoc eſt ſm eſſentiam ⁊ gradum ſuum intellectiuum. Hunc eundeꝫ ſenſum in predicta Phi verba habere. s. Tho. pꝫ p°. q. 76. ar. 1. ad pᵐ. Et ad eundẽ ſenſum interpretãdum eſt verbũ Philoſophi 2° de partibus. qꝛ vꝫ ſꝫ gradũ intellectiuũ abſtrahit a motu, put eſt apta nata ſeparari a corpore mobili. Et ſm etiaꝫ eundẽ gradum nõ abſtrahit a motu ſed informat ⁊ etiam mouet corpus ad opera ſibi ꝓpria prout apparet in operibus artium omnium/ ⁊ in his operibus que per prudentiã ordinant̃. ¶ Q; aũt in contrariũ videant̃ verba Phi ſonare: dũ dicit de anima aliqua ſpeculari Phyſicũ non de omni/ quaſi diſtinctionem ſm gradus notet in eodem/ ⁊ non varias conditiones eiuſdẽ gradus/ nõ obſtat. qꝛ verum eſt quidẽ ꝙ non omnis anima ſubterfugit phiſicam cõſideratioẽꝫ/ ſꝫ ſolã intellectiuã ⁊ ſꝫ gradũ intellectiuũ. Cũ quo tamẽ ſtat in eodẽ gradu reperiri cõditionem ſpectantẽ ad phiſicum. ⁊ aliquam nõ ſpectantẽ. vt ſupra dictum eſt. ¶ Et ex his formetur ad cõcluſionẽ ratio ex oppoſito argumẽti facti ſic. Forma que ſm aliquem ſui gradum eſt aliquo modo de conſideratione

tione

tione phiſici/ eſt forma in materia ſm illum gradũ. vt patet ex Pho 2° phiʳ. Sed anima intellectiua eſt huiuſmodi ſm graduꝫ intellectiũ. De ea. n. ſm hũc graduꝫ pertractat philoſophus ex intẽtione in toto 3° de anima. Unde incipit. De parte autem anime qua intelligit anima ⁊ ſapit ⁊c. Loquitur auteꝫ de parte ſubiectiua anime. que ꝓñr ſuſcipit predicationem ⁊ diffinitionẽ totius vt vere dicat̃ actus ⁊ forma corporis.

4ᵐ. ¶ Ad 4ᵐ dicendũ ꝙ. s. Th. p°. q. 76. 1. probat inuicte ꝙ principiũ intellectiuũ vnitur corpori vt forma in homine. Et hoc ipſum in illa queſtione ꝑ ſingulos articulos efficaciter confirmat. vt ſupra ratione 29 deductum eſt. Cuꝫ ergo in queſtione 75. ar. 2° concludit principium intellectiuũ non eſſe corpꝯ/ intelligit̃ de principio remoto qḋ eſt anima. Cum vero dicit ꝙ nullius corporis eſt actus. intelligitur de principio proximo. Uel de principio etiã remoto/ ſꝫ ſolũ ratione principij ꝓximi. Indiſtincte tñ ibi. s. Tho. proceſſit: qꝛ nõ duꝫ ab eſſentia anime declarauerat potentias eſſe diſtinctas. Et cũ arguitur ꝙ de eodẽ de quo cõcludit ꝙ ſit ſubſiſtẽs/ premiſit ꝙ non eſt actus corporis. Reſpondet̃ ꝙ de eodẽ vtiqꝫ/ ſꝫ ſub diſtincta ratione. ſeu ratione diuerſorũ: quã tñ diuerſitatẽ/ nõ erat ibi locus aperiẽdi vel declarãdi. Innuit tñ ꝙ de potẽtia/ vel ratione ipſius potentie de anima loquat̃/ qñ dicit ꝙ non eſt actus organi. Actus. n. organi inquãtũ organũ/ potẽtia eſt. Et ſequutus eſt modũ philoſophi in 3° de anima/ ſic indiſtincte rationabil̃r ꝓcedentis vt ad diſtinctas conſiderationes deduceret. ¶ Et poſſit ad oppoſitum argumẽti rõ pro cõcluſione formari. talis. Principiũ pᵐ intellectiuũ in hoĩe eſt actꝯ corporis humani. Hec patet tã ex intẽtione. s. Th. in locis allegatis. q̃ꝫ Ariſtotelis ex 2° de anima. t. c. 7, ⁊ 24. Sꝫ anima ſm gradũ intellectiuũ eſt huiuſmodi. ergo ⁊c.

Ad confirmationem. ¶ Ad confirmationẽ dicit̃ ꝙ ſic ipſa potentia ita ⁊ ĩmaterialitas eius ex eſſentia eſt. Uñ ꝙ ĩmaterialis ſit potentia/ in eſſentie dignitateꝫ ⁊ excellentiã redundat. q̃ ſm ſe quidem dicitur ĩmaterialis per indepẽdentiaꝫ: ſm vero ſuas potentias etiã formaliter. prout aliquid dicit̃ immateriale qꝛ nõ ẽ in materia vt forma ⁊ actus eius. lꝫ abſolute ⁊ ſꝫ eſſentiã dicat̃ ĩmaterialis anima noſtra/ qꝛ nõ cõpoſita ex materia. Dicit̃ 2° ꝙ cõparatio nõ ſit proprie inter ea que ſunt diuerſorũ generum vel ordinum. Neqꝫ. n. albedo propter hoc eſt nobilior homine ꝙ ex materia ⁊ forma compoſita nõ eſt/ vt homo. Effectus etiã equiuocus poteſt eſſe ĩmaterialior ſua cauſa. Non tñ ſequit̃ ex hoc/ ꝙ ſit ſimpl̃r nobilior ſi cauſa ſit ſubſtantia/ ⁊ effectus/ accidens. ſed ſolum ſm quid.

Retorquetur. ¶ Q; ſi etiã cõtendat arguẽs/ in nullo penitus effectuꝫ excedere cauſam. ſatiſfaciat ipſe retorto cõtra ſe argumẽto ꝙ nedũ formal̃r/ verũ etiã realiter nõ debeat anima ſm gradũ intellectiuum materiam informare. Q̃quidẽ ſm. s. Tho. hoc modo virtus omnis intellectiua nullius ſit corporis actꝯ: ⁊ tunc intuebitur argumẽti quoqꝫ ſui fragilitatẽ. ¶ Uerũtamẽ ſciendũ ꝙ. s. Tho. Anima q. 2. ad 4ᵐ. reſpondens argumẽto qḋ hic pro confirmatione ſumitur/ ait. Intellectus poſſibilis cõſequitur animã humanã inquantũ ſuper materiam corporaleꝫ eleuatur. Unde per hoc quod nõ eſt actus alicuius organi/ non excedit total̃r eſſentiã anime ſꝫ ẽe ſupremum in ipſa. hec ille. Per hec autẽ verba nõ habet̃ ꝙ anima ſm gradũ intellectiuũ nõ ſit actus corporis. Neqꝫ. n. dixiſſet s. Tho. Sꝫ eſt ſupremũ ĩ ipſa/ hoc inquam ꝙ intellectus non ſit actus corporis. ſed dixiſſet. adequatur ſeu proportionatur ſupremo in ipſa. Intendit ergo ꝙ ex hoc habet potentia ꝙ non ſit actus corporis/ qꝛ eleuatur anima ſuper corpus. Et ſicut ex ſupremo ſuo eſſentiali gradu hoc procedit/ ita hoc eſt ſupremũ in ea. quia vꝫ ſm ſuam eſſentiam habet anima tantã perfectionẽ vt fluat ab ea illa potentia que nullius corporis actꝯ eſt. Sꝫ de his fuſius in ſol. 6ᵉ.

Ratio intellectus vt ſic non tollit anime informationem. Cap. XVII.

Ad 5ᵐ dicendum p° ꝙ maior implicat apertam contradictionem. Si. n. vnio anime ad corpus neceſſaria eſt vt ipſa aĩa poſſit operari ſua perfectiſſima operatione/ nõ ne talis vnio exigitur neceſſario propter ipſam animã? Nunquid aliquid in natura poteſt ocioſum ⁊ proprio priuatuꝫ opere inueniri? Jã igitur ꝓpter animã neceſſario illud eſſe dicit̃/ qḋ propter illud eſt ſine quo anima naturaliter eſſe nõ poteſt/ loquendo de coniuncta. Ex quo ſequit̃ ꝙ cũ hoc qḋ affert̃ in maiori/ ſit anime naturaliſſimuꝫ/ ipſa ſeparatio erit ei preter naturam. ⁊ ſic eſt naturaliſſima forma corporis. Sꝫ ⁊ vltra taꝫ apertaꝫ falſitatẽ maioris. eſt etiã falſa minor. Neqꝫ eniꝫ ſolũ ꝓpter id quod affertur in maiori vnitur anima corpori. Quinnimo ex hoc anime intellectiue debet̃ ex propria ratione vnio ad corpus ꝙ ipſa in natura itellectiua eo extremo collocatur gradu quo ex ſe vt forma ſpecifica ⁊ ipſo corpore conſtituitur ſpecies corporee nature/ licꝫ altior ⁊ nobilior q̃ꝫ ſint omnes alie ſpecies cõtente ſub animali: ⁊ qꝛ vt primũ principiuꝫ intellectualis operationis acquirit ⁊ tenet formalia eiuſdẽ principia ꝓxima. ſ. ſpecies intelligibiles. quarũ cauſa ĩmediata eſt intellectus agens a quo proxime ponunt̃ in actu ꝑ abſtractionem a ſenſibilibus relucentibus in phãtaſia. Et ob hoc eget etiam virtute ⁊ gradu ſenſitiuo/ non principal̃r/ ſꝫ vt miniſtrãte/ ⁊ vt cã ſine qua nõ. cuiꝯ gratia neceſſarium fuit vt ipſamet anima intellectiua etiã ſenſitiue anime nec non vegetatiue ſine qua ſenſitiua eſſe non poteſt/ naturã haberet atqꝫ virtutem. vt ſic eius vltima per operationem aſſequenda perfectio/ finiſqꝫ naturalis/ in ſua quoqꝫ naturali facultate cõſtitueret̃. Unde ⁊ ipſa ſubſumpta minor ſupra negata/ pro parte prefert ꝙ ſic ꝓpter ſenſitiuam animã vniendam intellectiua requirat vniri/ ꝙ ſenſitiue quoqꝫ vnio in ſuam cedat vtilitatem ⁊ perfectionẽ. vt vꝫ eidẽ intellectiue per vnionem ſenſitiua miniſtret. pro qua parte minor veritatẽ obtinet. Sꝫ vt ambas ſimul partes cõprehẽdit/ ſeu ipſa tota minor ſubſumpta/ claudit expreſſaꝫ cõtradictionẽ ſicut ⁊ maior. ¶ Auctoritates auteꝫ. s. Tho. ad eiuſdẽ minoris probationẽ inducte/ nõ ſuffragãtur ei contra predicta. In p°. n. s. Tho. intendit corpus intellectiue anime nõ deberi ꝓpter intellectionẽ: alioquin requireret̃ corpus ad omniũ intelligentium intellectionem/ ⁊ pro omni ſtatu etiaꝫ anime. Non requiritur etiã ſm ſe/ vt ſit eiuſdẽ operis anime cõprincipium productiuum. Sꝫ hec non

Ad 5ᵐ.

obſtant quin debeaẗ anime cõiungi ẜm ſe propter eſſe ſpecificum ⁊ ꝓpter operationẽ ꝓpriam. non ſolum vt acquirat huius operationis principium.ſ. ſpeciem intelligibilem: ſꝫ etiã ꝓpter eius vſum duꝫ cõiuncta eſt. eo ꝙ neceſſarium habeat dum ſic intelligit/ phantaſmata ſpeculari. Que omnia cũ media ſola virtute ſenſitiua poſſit obtinere/ ſubdit. s. Th. ſꝫ propter ſenſitiuam virtutez. que requirit organum equalr̃ ꝓportionatũ. Hoc.n. ẜm cõpletã anime ſenſitiue conuenit rationem. Non tñ hoc intelligitur quaſi vnio ſenſitiue ſit vltimus finis vnionis intellectiue / ita ꝙ in illo gradu ſiſtat ratio vnionis ⁊ non pertingat ad intellectiuum ſed tñ ad virtutes vtriuſqꝫ partis inferioris etiã gradus. quin potius intẽdit ꝙ nõ ꝓpter virtutes itellectiuas egeat corpore: qꝛ nullius corporis ille ſunt actus: ſꝫ ꝓpter virtutes ſenſitiuas q̃ organũ cuius ſunt actus requirunt equalr̃ ꝓportionatum/ hoc eſt ẜm equalitatez ſeu contẽperantiã qualitatũ elementalium. Nõ negat autem ꝓpter hoc quin egeat etiã corpore ad cõſtituendum cõpoſitũ in vtroqꝫ gradu eſſentiali perfectum. vt dictum eſt. Immo a poſteriori ẜm rationem cauſe efficientis/ a priori vero in rõne cãe finalis hoc ipſum infert. Cũ.n. operatio ſit finis operantis eo ꝙ vnumquodqꝫ ſit ꝓp ſuam operationem. 2° ce. arguens animã ſenſitiuã ẜm ſuas potentias egere corpore vt ſubiecto/ quarũ miniſterio eget itellectiua ad ſui operationẽ/ inferre iã poteſt ꝙ itellectiua eſt ſenſitiue vnita vt cõpoſitum ſit intelligens ſicut eſt etiã ſentiens per eandem vt pº principio operationis/ qđ eſt non niſi forma operantis. Vnũqđqꝫ enim agit inquantũ eſt actu. qđ quidẽ habet a forma. Et ſic ſequitur ꝙ intellectiua vt ſic ſit forma intelligentis. Et huic intentioni cõfert illa que ſubinfertur ſententia. vcꝫ ꝙ qꝛ celũ nõ poteſt habere virtutes ſenſitiuas/ ideo nõ informaẗ intellectiua. Ex hoc.n. infertur ꝙ corpus informatũ ſenſitiua virtute anime intellectiue/ informaẗ etiã itellectiuo gradu. qꝛ ſi negatio eſt cã negationis/ affirmatio quoqꝫ affirmationis ratio erit ⁊ cã. Quo circa ſi ideo celũ non poteſt informari anima intellectiua qꝛ non poteſt eſſe ſubiectum ſenſitiue virtutis / ſequitur ꝙ ſi eſſet talis virtutis ſubiectũ / iã nihil obſtaret quin informaretur anima intellectiua ẜm gradum intellectiuum. De animabus.n. ſingulis ẜm proprios ⁊ diſtinctos gradus ibi ſerioſe inquirit quibꝰ poſſit animari celũ. ¶ Alia autẽ auctoritas ſic intelligiẗ. Intellectus.i. primũ principiũ operis itellectualis abſolute/ nõ autẽ tale vel tale in hoc genere. inquãtum intellectus/ non vnitur corpori: alioquin omne principium intellectualis operationis vniret corpori. qđ eſt falſum in abſtractis. Vniri autẽ corpori ꝑ ſe conuenit intellectuali ſubſtantie ẜm alias vires ſcilicet ſenſitiuas ⁊ vegetatiuas. ⁊ intendit ſubſtãtiam anime prout eſt principium operis ſenſitiue ⁊ vegetatiue partis. Dicit autẽ ẜm alias vires. quia anima ẜm ꝙ eſt principiuꝫ operis/ poteſt dici vis ſiue virtus. Et ob hoc nõ dicit ẜꝫ alias animas: iã.n. putareẗ ꝙ intenderet de tali principio ſub ratione aïe. quod tñ nolebat. qꝛ falſum eſt de ea ſub ratione aïe ꝙ non ſit vnita corpori vt intellectiua eſt. Loqẗ ergo de principio intellectiuo vt ſic/ ⁊ vt formalr̃ diſtincto a principio pº ſenſitiuo ⁊ vegatiuo vt ſic/ ⁊ non vt eminenter aut ẽt formalr̃ continet ea. Tale quippe principium ſub pª rõne p̃ciſe ſumptuꝫ/ nõ vocaẗ aïa/ non vocatur angelus/ non vocaẗ deus. ſꝫ ſimpliciter itellectus ideſt intellectiuum principiũ (vt dixi) ⁊ eſt cõe de his omnibus predicatũ ſubſtantiale. ⁊ ſub hac rõne non vniẗ corpori.i. nõ eſt de ratione ſua ꝙ vniatur corpori. alioquin oĩs intellectꝰ predictus vniret corpori. qđ eſt falſum: quia aliquĩ intellectus inueniuntur q̃ nõ vniuntur corpori.ſ. deus ⁊ angelus. Sed intellectus ideſt principium intellectiuuꝫ ſumptũ ſub ſpãli ratione qua eminenter ⁊ formalr̃ cõtinet alias vires.i. principia prima operũ vegetationis ⁊ ſenſus/ eſt infimi gradus intellectꝰ/ ⁊ vocaẗ anima itellectiua. ⁊ ꝯir eſt actus corporis/ ⁊ vnitur eidez vt forma. Nõ ergo intendit ꝙ alie vires vniantur ⁊ nõ vis intellectiua que alias cõtinent. Sꝫ ꝙ potius ipſe intellectus.i. principiuꝫ intellectiuũ vt alijs viribꝰ idẽptificatur ⁊ ob hoc in infimo gradu inter intellectus oẽs conſtituitur / ex hac infima ſua conditione habet ꝙ naturalr̃ corpori vniaẗ. Ex hoc.n. ꝙ non dixit ẜm alias animas/ dedit intelligere ꝙ nõ de intellectu vt anima eſt ſꝫ ẜm abſtractiſſimam acceptionẽ principij intellectiui vt ſic loquebatur/ dũ dicebat ꝙ nõ vnitur corpori. ad ſupradictum ſenſuꝫ. Et preterea cũ loquaẗ de intellectu vt diſtinguitur ab alijs viribus ẜꝫ rationẽ. vt pꝫ ex modo loquẽdi. patet ꝙ loquitur de intellectu ideſt de principio intellectiuo ẜꝫ gradũ itellectiuũ. Vnde ſequiẗ ẜm predicta verba eius ꝙ intellectus ẜm gradum intellectiuũ acceptus vnitur corpori ẜꝫ alias vires ideſt ẜm ꝙ eſt idẽ realr̃ alijs viribus. Et ſic anima intellectiua inquantũ intellectiua cuꝫ ex hoc ꝙ eſt idez realr̃ ſenſitiue ⁊ vegetatiue anime ſit iſtime nature ĩ genere naturarũ itellectualiũ habet ꝙ ẜm predictum graduꝫ ſit actus ⁊ forma corporis. Sic igitur intellectus inquantuꝫ intellectus.i. ẜm cõeꝫ rationẽ intellectus q̃ analogice cõuenit oĩbus intellectibus.i. omnibus primis principijs intelligẽdi. non vniẗ corpori.i. nõ conuenit ſibi ex tali cõi ratione ꝙ vniatur corpori. alioquin omnes intellectꝰ eſſent vniti corpori. qđ eſt falſum. cũ ſint aliquĩ ſeparati ex ſuis ꝓprijs rationibꝰ: ſꝫ vnitur corpori ẜm alias vires.i. ẜm ꝓpriam rationẽ quã eſt idem realr̃ alijs viribus. Qui intellectus vocaẗ ex hoc aïa intellectiua. Et ſic anima intellectiua nõ inquantum intellectus abſolute/ ſꝫ inquantũ anima intellectiua eſt/ vniẗ corpori. ⁊ hoc eſt dicere ẜm gradum intellectiuũ nõ abſolute/ ſed ſuum. ideſt ipſius anime. Ex hoc tñ ꝙ intellectiua eſt / non dependet ab eo ſicut dependet pura ſenſitiua ⁊ vegetatiua. ¶ Ex his oĩbus formari põt rõ fortis ad ꝯcluſionẽ duplex. pª. Forma cui non debeẗ ꝓpter ſe habitudo cuiuſcũqꝫ vnionis ad corpus. ſed ꝓpter aliud/ eſt forma corporis. vt patet ex terminis taꝫ forme q̃ꝫ vnionis. Ois eniꝫ forma eſt materie forma. Ex hoc etiã ꝙ vniẗ/ forma ẽ. De formali q̃ppe vnione ſermo eſt. ex qua forma cum materia ſit corpus. Sꝫ anima ſecundum graduꝫ intellectiuum eſt huiuſmodi. vt tangit etiã argumentũ. Neqꝫ eniꝫ anima ẜm gradũ ſenſitiuum eſt talis cui nõ debeatur vnio ad corpus propter ſe ſed tantũ propter aliud. ergo ⁊c. 2ª. Forma que ẜm gradum intellectiuũ eſt eadẽ realr̃ anime ſenſitiue ⁊ vegetatiue eſt realr̃ forma corporis ẜm graduꝫ intellectiuũ.

tellectiuũ. Sꝫ anima intellectiua eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. Maior patet ex terminis. Minor autẽ ex cõi conſenſu. Vnde pꝫ auctoritatẽ illã apparenter qdẽ nõ tñ vere militare cõtra cõcluſionẽ determinatã.

Exceſſus ſuper materiam non tollit anime informationem. Cap. XVIII.

6m. Ad 6m reſpondeẗ ꝙ animam excedere capacitatem materie/ eſt eam non eſſe immerſaꝫ materie aut comprehẽſam a materia. pª. q. 76. ar. x. c./ ⁊ ad 4m. Hoc autẽ importat nõ dependere a materia/ ſꝫ ꝑ ſe ſubſiſtendo informare materiã. vt. s. Th. ibidẽ docet ad 5m. Exceſſus ergo capacitatis materie predicto modo nõ tollit informationẽ materie/ ſꝫ potius ponit/ lꝫ independenter. Ad argumẽtum igitur formlr̃ reſpondendo dicitur. ꝙ formã excedere capacitatẽ materie poteſt intelligi duobus modis. Vno modo formalr̃/ quia vꝫ materia nõ eſt capax informationis illius. quo modo poſſemus dicere ꝙ ſubſtantie ſeparate excedunt capacitatẽ materie. ⁊ ſic conceſſa maiore/ negaẗ minor. Nec adhunc ſenſum tendunt probationes ex ſancti Tho. verbis adducte/ niſi ẜm potentias partis intellectiue que nullo modo ſunt actus materie. Alio modo forma dicitur excedere capacitatem materie independenter/ qꝛ vꝫ nõ dependet ab ea ẜm eſſe / inquantũ põt ſeparata ſubſiſtere. Et hoc modo intẽdit. s. Tho. in locis allegatis in argumento animã noſtrã excedere capacitatem materie etiã ẜm eſſentiã: ⁊ hoc habet ex nobilitate gradus intellectiui. Et ſic corpus dicitur nõ participare animam intellectiuã ẜm totam ſuam nobilitatem atqꝫ virtutem. Hoc igitur modo cõceſſo ꝙ anima excedat capacitatẽ materie/ negatur maior argumenti facti. Et cũ probaẗ quia materia non poteſt informari aliqua forma niſi ẜꝫ capacitatem. Si intelligaẗ ꝙ oportet formã ꝓportionari capacitati materie ẜꝫ informationem/ conceditẗ. Et ſimilr̃ ad hunc ſenſuꝫ cõcediẗ ꝙ nulla mã eſt capax forme que excedit capacitateꝫ eius ẜm informationeꝫ. Vñ nulla mã eſt capax intelligentie ſeparate aut etiã intellectus vt forme. ſecꝰ de anima/ etiam vt intellectiua eſt. Eſt enim materia naturalis capax informationis eius naturalis etiã ẜm gradum intellectiuũ: qꝛ ẜm hunc etiam gradũ eſt ipſa eſſentia anime informãtis materiaꝫ ⁊ cõſtituentis compoſitũ humanum ⁊c. Si aũt illa capacitatis ꝓportio intelligaẗ ẜm dependentiã/ negatur illa maior cum omni ſua ꝓbatione. Et ad hunc ſolũ ſenſum minor vera eſt. ⁊ hoc exp̃ſſe docet. s. Tho. pª. q. 76. ar. 1. ad pm. ¶ Et ſi arguaẗ ꝙ tunc anima ſenſitiua ⁊ ſimilr̃ vegetatiua in hoĩe excederent capacitatẽ materie ſicut intellectiua/ eo ꝙ a materia pariter independeant. Reſpondeẗ ꝙ vtriqꝫ verum eſt realr̃/ eo ꝙ ſint idem realr̃ intellectiue: non aũt vt ſenſitiua vel vegetatiua eſt/ neqꝫ ẜm propriã rationẽ qua ab itellectiua diſtinguunẗ: ſꝫ hoc eis accidit. ⁊ ob hoc neqꝫ potentias habẽt abſolutas a materia ſicut hꝫ intellectiua. ¶ Non minus aũt militaret hoc argumẽtũ contra arguentem. Manifeſtũ eſt enim ꝙ forma potens eſſe ſine materia poteſt dici excedere capacitatem materie. Si ergo abſolute ex exceſſu capacitatis materie inferatur formã ẜm gradũ quo ſic excedit/ materiã non informare/ iam anima ẜm alios etiam gradus nõ informabit materiam. Et ẜm hunc modum anima hominis non ſolũ formaliter vt intellectiua/ ſed nec realr̃ eſſet forma hominis. qđ eſt etiaꝫ contra fidẽ. Nec poteſt opinans iam diſtinguere de exceſſu per ſe/ ⁊ per accidens. vt primũ dicat inferre non informationẽ ẜm gradum exceſſus. non aũt 2m. Alioquin non minori poſſumus nos auctoritate dicere ꝙ per exceſſum anime intellectiue ſummi debꝫ independentia. per hanc enim diſtinguiẗ ab aliaruꝫ animarũ exceſſibus. Hec autẽ independẽtia nõ excludit ſed includit potius anime informationeꝫ. vt dicatur excedere independẽter ⁊ virtualr̃/ eo ꝙ tante ſit virtutis ⁊ dignitatis vt per ſe ſubſiſtat ſicut ẽt perſe operatur. non aũt excedit formalr̃/ hoc eſt vt forma non ſit. ¶ Quod etiã patet ex intẽtione ⁊ verbis. s. Tho. pª vbi. ś. in corpore. docentis formã excedere materiã ⁊ illi nõ immergi quãto nobilior fuerit/ etiã ẜm alios gradus inferiores intellectiuo. immo ẜm etiã corporales ⁊ inanimatos. Sic eniꝫ ait. Quãto forma eſt nobilior/ tãto magis dominaẗ materie corporali/ ⁊ minus ei ĩmergiẗ: ⁊ magis ſua operatione ⁊ virtute excedit eã. Vñ videmus ꝙ forma mixti corporis habet aliã operationẽ q̃ non cauſatur ex qualitatibus elementalibus. Et quanto magis proceditur in nobilitate formarum: tãto magis inuenitur virtus forme materiã elementalẽ excedere. Sicut anima vegetabilis pluſq̃ꝫ forma metallis: ⁊ anima ſenſibilis pluſq̃ꝫ anima vegetabilis. Anima aũt humana eſt vltima in nobilitate formaruꝫ. Vnde in tñ ſua virtute excedit materiam corporalem/ ꝙ habet aliquam operationẽ ⁊ virtutẽ in qua nullo modo cõicat materia corporalis. hec ille. Hoc idem diffuſius explicat. Spiritu. q. 2. c. Anima. q. x. c./ 2°. cõtra ca. 68./ Et in opuſculo contra Auerr. ca. p°. poſt medium. Ex quibus pꝫ ꝙ ex abſoluto exceſſu forme ſuper capacitatem materie / inferre formã nõ informare/ deducit nullaꝫ informare niſi ẜm gradum corporeitatis: qꝛ ẜꝫ omnes alios gradus excedit omnis forma aliquo modo materiam. Inferre autem ex hoc exceſſu determinato anime intellectiue ſuper materiã ꝙ illa vt ſic nõ informet materiã/ voluntariũ eſt. Immo petitio principij: ⁊ ẽ expreſſe cõtra predicta verba. s. Tho. quibus dicit ꝙ anima humana eſt vltima ideſt ſuprema in nobilitate formaruꝫ. Loquitur.n. de ea vt excedit. ergo ẜꝫ gradũ intellectiuum eſt forma/ ſed ſuprema. ¶ Quia vero s. Tho. in pluribus locis dicit animam excedere capacitatem materie ẜm potentias intellectuales/ ⁊ tamẽ ipſam eſſe corporis actum atqꝫ formam. vt pꝫ pª. q. 76. ar. 1. ad pm. ⁊ ad 4m. ideo ad auctoritates eiꝰ in oppoſitum inductas. quibus videtur velle ꝙ taꝫ ẜm eſſentiam q̃ꝫ ẜm potentias corpus excedat ⁊ eodem mõ: quinimo ꝙ exceſſus eius ẜꝫ potẽtias cauſeẗ ab exceſſu illius ẜm eſſentiã. quaſi ſequaẗ ꝙ ſi intendat exceſſuꝫ potentie ſuꝑ mãꝫ ꝑ non informationẽ/ a maiori talis eſſe debeat exceſſus eſſentie. reſpondetur generalr̃ ꝙ cũ potẽtia ſit accidens. qđ ex ſua ratione habet ꝙ in eẽ ⁊ operari a ſubſtãtia depẽdeat. id qđ immediate vel proxime conuenit accidenti/ cõuenit etiã ipſi ſubſtantie nõ proxime / ſꝫ quaſi primo principio: ⁊ attribuitur illi per ipſum accidens a ſe dependens. Et ꝓpterea. s. Tho. pª. q. 77. ar. p° ad 4m. ſic ait ad hoc ipſum propoſitum deſeruiens. Hoc ꝙ forma accidentalis ſit actionis principium habet a forma ſubſtantiali. Et ideo forma ſubſtãtia

lis eſt primum actionis principium/ſʒ nõ proximũ. hec ille. Sicut ergo forma ſubſtantialis ex predicta dependentia accidẽtis a ſubſtãtia dicit̃ operari opera quorũ proximum principium eſt eius proprium accidens. ita etiã diceretur excedere materiã eo modo quo excedit ſuũ accidens. ſed per illud proxime ⁊ formal'r: per ſe autem tñ virtual'r ⁊ primo. Quũ ergo dicit. s. Tho. ideo potẽtias anime excedere capacitatem vel proportionẽ materie/ qꝛ eſſentia excedit. intendit ꝙ eſſentia anime excedit capacitatem illã etiam per negationẽ informationis: ſʒ hoc nõ ratione ſui formal'r/ quaſi inquã ipſa nõ ſit forma materie: ſʒ ratione potentiarũ. Eſt.n. nõ actus materie per potẽtias ſuas formal'r/ p ſe autẽ virtualiter tñ. Formal'r autẽ eſt act⁹ materie/ ſed indepẽdenter: ex qua tñ independẽtia dicitur materie capacitatem quã formal'r actuat etiã excedere. Et ſic interpretari debẽt omnia dicta ſancti Tho. in argumẽto producta. Que interpretatio expreſſe habetur ex ſententia illa. Anima q. 11. ad 17m vltimo inducta. Id tamen quod affert̃ ex q. 2. c. ſi. aliqual'r videt̃ difficultatem facere. nõ eſt tamẽ cõtrariũ premiſſis ſʒ cõforme. Dictum eſt.n. ꝙ anima intellectiua excedit capacitatem materie virtual'r ⁊ per independentiã. cui non obſtat ꝙ formal'r inſit materie. vt dictũ eſt. Scdʒ ergo ꝙ pdicto modo materiã excedit/ ineſt ei potentia ad intelligibilia. ſ. intelligẽda. ⁊ hoc nõ niſi per potẽtiã intellectus q nõ eſt actus materie. Et ſm hoc ſi nihil aliud haberet/ nõ haberet operationes ⁊ vires in quibus cõicat ei corpus. Sʒ qꝛ habet cũ hoc etiã ꝙ ſit actus materie/ iam ei cõuenit vt habeat vires quibus cõicat ei corpus. ita ꝙ intellectiua anima vt intellectiua anima eſt. non autem ſimpliciter vt intellectiua ſubſtãtia eſt/ habet ꝙ corpori vniatur: ⁊ nihilominus ꝙ corporis pportionẽ predictis modis excedat. Inquantum ergo excedit/ habet vires ĩtellectiuas. Senſitiuas aũt ⁊ vegetatiuas habet ſm ꝙ corpori vnitur. Et ꝙ hoc habeat ẽt inquantũ intellectiua eſt/ ſʒ tñ vt talis infime nature intellectiue. pʒ qꝛ hʒ eas vt deſeruiant ſue pprie operationi: ⁊ pñr ex propria natura. vt vʒ ipſa propria natura ordinat̃ in finem ſuũ propriũ naturalẽ. Vnũqdqʒ.n. eſt pp ſuam ppriã operationẽ. Et hec egregie docet. s. Th. Anima. q. 8. vbi ſic ait in principio. Cum materia ſit pter formã ⁊ non econuerſo. ex parte aĩe opʒ accipere rationẽ/ quale debeat eſſe corpus cui vnitur. Unde 2° de anima dicitur ꝙ anima nõ ſolum eſt corporis forma ⁊ motor ſʒ etiam finis. Anime autẽ humane ideo naturale eſt corpori vniri quia cũ ſit infima in ordine intellectualium. non habet anima humana intelligibiles ſpecies ſibi natural'r inditas/ quibus in operationẽ propriam exire poſſit que eſt intelligere/ ſicut habent ſuperiores ſubſtãtie ĩtellectuales: ſed eſt in potẽtia ad eas cũ ſit ſicut tabula raſa in qua nihil eſt ſcriptum. vt dicitur in 3° de anima. Unde opʒ ꝙ ſpecies intelligibiles accipiat ab exterioribus/ mediantibus potẽtijs ſenſitiuis/ que ſine corporeis organis operationes pprias habere nõ poſſunt. Vñ ⁊ animã humanam neceſſe eſt corpori vniri. hec ille. Ex quibus pʒ ꝙ cũ loquatur de anima humana vt humana eſt/ ⁊ pñr ſm cõpletũ graduũ ⁊ perfectionũ eius eſſentialium numerum/ ⁊ dicat ꝙ ex parte eius opʒ ſumere rationem vnionis ſue cũ materia: ⁊ rationem ſumãt ex parte gradus intellectiui ſm vʒ ꝙ eget ſpeciebus ad habendã operationem ppriam talis gradus. pʒ ꝙ ſm talẽ gradum eget vniri corpori. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ ab eo ſumitur ratio finalis nõ formalis/ quaſi poſſit inferri ꝙ ſm eum fiat formalis vnio. ſed ꝙ perfectio ſm eundẽ gradum ⁊ ſm operationem ei ppriã ſit finis vnionis. ¶ Cõtra. A perfectione operis vt a cauſa finali ſumitur ratio ad vnionẽ anime intellectiue vt ex tali vnione habeat ꝙ ſibi ſic vnite deſeruiat ſenſitiua. de illa.n. anima querit̃ ⁊ concluditur vbi ſupra ⁊ alibi. puta pa. q 76. art. 5. (vbi eadẽ ratio affertur a. s. Tho.) ꝙ debeat vniri corpori humano/ cui ſenſitiua de qua nõ eſt dubium ꝙ vnitur corpori/ debeat deſeruire. Talis autẽ nõ eſt niſi ipſa ĩtellectiua vt ſic. Neqʒ enim ſenſitiua ſeruit anime humane vt ſenſitiua eſt. Illa ergo q̃ vnitur vt ſibi ſenſitiua deſeruiat/ eſt anima intellectiua ſʒ gradum intellectiuũ. Ex qua etiã vnione habet ſenſitiua nobiliora opera q̃ʒ per ſe haberet: qꝛ ſi non eſſet eadem intellectiue inquantũ vnita/ lʒ ſʒ rẽ eſſet nobilior q̃ʒ in brutis/ nõ tñ inquantum vnita. Potentie autẽ ſenſitiue ⁊ earũ perfectio tã in eſſendo q̃ʒ in operando/ cõſequuntur eam etiã in homine inquantum eſt vnita corpori. Et ſic opera extimatiue noſtre q̃ appellat̃ cogitatiua/ nõ eſſent nobiliora q̃ʒ in brutis: neqʒ phantaſia noſtra ſicut neqʒ brutorũ preparare poſſet phantaſmata intellectui. Et ſic de alijs/ q̃ conceduntur in homine nobiliora opa partis ſenſitiue/ q̃ʒ in brutis. Et ſic non poſſet deſeruire intellectiue. quod eſt dicere ꝙ eadẽ ſm vnũ gradũ. ſ. ſenſitiuum/ nõ poſſet deſeruire ſibiipſi quo ad opera ſʒ alium. ſ. intellectiuum. qꝛ nõ eſſent opa tante dignitatis niſi procederent ab ea inquãtũ eſt idẽ intellectiue. Et cũ pcedãt ab ea vt vnita eſt: opʒ ꝙ vniat̃ etiã vt eſt idẽ intellectiua/ ⁊ non tñ vt ſenſitiua eſt. Ergo etiam vt intellectiua eſt/ vnitur. Vt hinc non ſolum appareat inefficacia ſexti argumenti/ verum etiã principalis concluſionis veritas manifeſta. vt ſupra ratione 26 etiã tactũ eſt. ¶ Et põt etiã ex dictis in hac ſolutione formari ratio pro concluſione/ cuius tñ virtus multotiẽs reperita eſt. vʒ. Forma q̃ ſic excedit capacitatem materie operantis ꝙ eſt primum principiũ operum non per organum corporeum productorum/ eſt forma ipſius operantis: qꝛ vnumquodqʒ agit inquantum eſt actu per ſuam formã. Sʒ anima ĩtellectiua ẽ huiuſmodi. ergo ⁊c.

Euaſio.

Impugnatio.

Subſiſtentia & organorum vſus non tollunt aĩæ informationem. Cap. XIX.

Ad 7m negatur maior cum ſua probatione. Non enim forma dicitur perſe ſubſiſtens qꝛ non ſit in corpe aut nõ informet corpus. Alioquin neqʒ ſm eſſentiam ſuam anima intellectiua per ſe ſubſiſteret: ⁊ minus ſm gradum vegetatiuum aut ſenſitiuum ſubſiſteret in homine. Et conſequenter nullo modo. quod eſt hereticum. Sed ex hoc noſtra anima dicitur per ſe ſubſiſtere in corpore quia cum informet corpus illi cõicando proprium eſſe: ab ipſo corpore informato/ nullatenus ſm eſſe dependet. Sed habet ex ſe ſufficienter vnde ſit/ ſine alia cauſa materiali in eſſendo. Eſt.n. anime proprium vt ſit independenter abſolute: lʒ tale eſſe dependeat a corpore vt eſt eſſe compoſiti primo id eſt adequate ⁊ complete ſm perfectionẽ totius in ſpecie. Operari autem dicit̃ per ſe anima non qꝛ nõ dependeat ab aĩa ipſm operari ſed: qꝛ operat̃ non cõcurrente corpe vt pncipio operis: ⁊ pñr nec vt ſubiecto. Et ratio differentie eſt quia operari eſt accidẽs/ eſſe autẽ anime ſubſtantia. Cum ergo accidentis eſſe ſit ineſſe. ſ. ſubſtantie/ ⁊ ab ea dependere natural'r/ nõ poſſet ipſum operari/ eſſe in corpore/ niſi a corpore ſubiecto ſuo depẽderet. Et ſic anima non poſſet dici per ſe habere tale operari: ſicut non poteſt dici per ſe ſentire. Subſtãtie autẽ eſſe nõ eſt ineſſe/ ſʒ potius ipſa ſubſtantia eſt ens per ſe ex ſui natura independẽter ab alio in ratione ſubiecti: licet contingat dependere in ratione partis a toto. vel ſm eſſe vt cetere forme ſubſtantiales. vel tantũ in hoc qd̃ eſt habere ſuam completam perfectionem: ⁊ hoc anime intellectiue ſoli conuenit. Unde non repugnat eam eſſe in alio/ ⁊ ab eo nõ dependere ſʒ eſſe. Eſt.n. in cõfinio formarũ pure ſpiritualium quales ſunt angeli: ⁊ formarum materialium. Unde cum illis participat independentiam a materia ſm eſſe: cum iſtis vero informationẽ materie. Non eſt etiam verum ꝙ ſolum ſm gradum intellectiuum dicatur anima noſtra ſubſiſtere/ ⁊ a non per ſe ſubſiſtente diſtingui. Licet.n. gradus intellectiuus ſit ratio cur anima noſtra ſubſiſtat/ non tamen ſubſiſtit ſm illum tantum ſed ſm totam eſſentiam ⁊ omnes gradus ei⁹/ ẽt ſm gradum corporeitatis. Et licet ita ſe habeat ad eſſe ſicut ad operari quantum ad hoc ꝙ ſicut per ſe operatur anima ita per ſe ſubſiſtit: ⁊ ſi non per ſe operatur non per ſe ſubſiſtit ⁊ econuerſo: non tamen ita ꝙ ſm omnem eundem gradum quo per ſe ſubſiſtit/ per ſe ẽt operetur: neqʒ ita ꝙ eadem ratione vel eodẽ modo quo per ſe operatur/ per ſe etiã ſubſiſtat/ quaſi ſit idem modus perſeitatis in operando qui eſt in eſſendo. Alioquin ſicut operari eius eſt a forma abſtracta a phantaſmatibus/ ita eſſe eſſet a forma abſtracta a materia. ⁊ huiuſmodi. Et ratio differẽtie notiſſima in via ſancti Thome/ ſupra aſſignata eſt. Unde patet cauillum hoc debile fuiſſe. Poteſt autẽ ex dictis formari talis ratio p concluſione. ¶ Forma que ſic ſubſiſtit ꝙ tamen cõicat ſuum eſſe quo ſubſiſtit ipſi materie/ informat ipſam materiam. Sed anima intellectiua vt ſic eſt huiuſmodi. ergo ⁊c.

Ad 7m.

Ad 8m.

¶ Ad 8m. negatur minor. Cũ.n. aĩa ſm ſuam cõem diffinitionem ſit actus corpis organici phiſyci/ nõ qꝛ ſit organicum ⁊ phiſycum ſeorſum ⁊ poſtea animatum/ ſed quia hec habet per animam/ ſicut corpus eſt lucidum per lucẽ que eſt actus eius. pa. q. 76. ar. 4° ad pm. oportet ꝙ omni anime ⁊ pñr intellectiue vt ab alijs diſtinguitur hoc ipſum cõueniat. Quod etiam indicat humani corporis organizatio diuerſa ab organizatione corporũ brutorum ſm proportionem humanarum operationum ⁊ virtutum operatiuarum. Requirit.n. anima intellectiua vt ſic propriã ſui corporis organizationem ad exercenda opera hominis vt homo eſt. ex quo habet homo diſtinctam corporis ſui figurã vt patet: ⁊ diſtincta organa ab organis brutorum. vt maxime patet in manibus/ q̃ vt pʒ per Phm 4° de partibus ca. 9°. ſunt rationis organa determinata. Dicit.n. ꝙ quia homo eſt prudentiſſimus omnium animalium/ ideo manus obtinet. Et. s. Tho. pa. q. 76. ar. 5. ad 4m. dicit ꝙ manus ſunt organa organorum data homini propter animam intellectiuam inquantũ eſt aprehenſiua vniuerſalium: ⁊ ſic habet virtutem ad infinita: quatenus per manus poſſit ſibi prepare inſtrumenta infinitorum modorum ⁊ ad infinitos effect⁹. Ad probationem autem negate minoris/ dicitur ꝙ opus anime ſecundum gradum intellectiuum eſt duplex. quoddam elicitum a virtute intellectiua: quoddam vero imparatum ab eadem vt ſic. De primo negatur ꝙ omne organum ſm aliquem gradum ſit pptec exercendam operationem propriam ſm ilium gradum: quod tamen eſt verum diſiunctiue de p° vel 2° opere. ⁊ tunc negatur minor probationis. Opus.n. intellectiue vt ſic/ nõ quidẽ a potentia intellectiua elicitum/ de quo intendit Phs in 3° de anima: ſed id quod ab ea vt ſic eſt imperatum/ exercetur per organum organorum. Sicut apparet in operibus artium ⁊ prudentie exterioris. Primum enim talium operum principium eſt intellectus per voluntatẽ. Habitus autẽ intellectuales ſunt prime rationes operãdi/ ſicut ſpecies intelligibiles. Act⁹ quoqʒ interiores ſicut diſcurſus rationis iudicantis per habitum vel ſine habitu iam perfecto/ ſunt prime rationes operandi extrinſece ſeu opera exteriora/ cõformiter rationi ſeu iudicio intellectus/ ſiue bono ſiue malo. Talia ergo opera exteriora dicũ ppria opera intellectus ſm ꝙ mouet corpus. Nec tamen neceſſario per determinatum organum cui⁹ actus ſit aliqua virtus operatiua: ſed ſufficit ſi anima ipſa ſit actus illius partis puta manus ſicut eſt actus toti⁹ corporis. Unde. s. Tho. 2°. cõtra ca°. 90. ratione 2a dicit. Omnis forma corporis hʒ aliquam propriam operationem per corpus. Intellectus aũt non habet aliquam operationem ad corpus pertinentem niſi ſm ꝙ mouet corpus ⁊c. Nec oportet ꝙ talia organa rationi primo deſeruientia informentur aliqua viture ſpeciali cuiuſcũqʒ anime: ſed ſufficit ꝙ informentur forma ſubſtantiali totius: ⁊ nihilominus diſponantur habilitate naturali ad motum cauſatum a virtute motiua partis ſenſitiue: inquantum tamen regitur a ratione imparante talem motum/ ſuppoſita voluntate que nõ mouet niſi mediante virtute motiua particulari. Hec ille. ¶ Poteſt autem ex dictis elici ratio p concluſione. Quia forma cui debetur elegantior organizatio corporis ad exercenda opera imperata a volũtate/ q̃ʒ debeat̃ ſenſitiue ſoli vel vegetatiue ad exercenda opera naturalia ſibi propria/ eſt forma corporis ſm propriã rationẽ qua diſtinguitur a ſenſitiua ⁊ vegetatiua. Sʒ anima intellectiua vt ſic eſt huiuſmodi. ergo ſʒ propriam rationem ⁊ conſequenter vt eſt intellectiua eſt forma corporis.

Non habere propriam operationem per corpus elicitam, eſſe quoq; beatificale, nõ negat informationem anime intellectiue vt ſic. Cap. XX.

Ad 9m. Ad pam formam.

Ad 9m ſm primam formam dicitur ad maiorem conformiter ad ea que dicta ſunt in fol. 8. ꝙ duplex eſt actus anime ĩtellectiue: elicitus inquã ⁊ imperatus. Formam quoqʒ habere aliquam ope

rationem propriam elicitã mediante corpore cuiꝰ eſt forma/poteſt intelligi duobus modis. Uno modo ꝙ habeat aliquam talem propriam operationeꝫ ſm omnem gradũ quo eſt forma corporis. Alio modo ꝙ ſaltem ſm aliqueꝫ. S. Tho. ergo cuius eſt illa maior/intendit ꝙ omnis forma corporis habet aliquam elicitam propriã operationẽ ſm gradum aliquem quo informat corpus: non autem neceſſario ſm omnem. Et habetur hoc ex verbis eius ibi quibus dicit ꝙ ſi corpori elementali ſimplici vniretur anima intellectiua/⁊ non ſenſitiua vel vegetatiua/ oporteret ꝙ haberet aliquas operationes proprias ſm potentias intellectiuas/alias fruſtra vniretur. Quaſi diceret. Si eſſet ſimul etiã ſenſitiua ⁊ vegetatiua/ſufficeret habere aliquas operationes ſm tales partes ad hoc ꝙ non fruſtra vniretur/ſi ſm gradum intellectiuum non habeat ꝓprias per corpus

Obio. elicitas/ſed tantum ĩperatas. ¶ Si quis autẽ obijciat ꝙ operationes que ſunt ſm alios gradus non ſunt proprie anime intellectiue ſed cões brutis: in homine autẽ ſunt ipſius coniuncti. ¶ Reſpondetur

Reſponſio. ꝙ ſunt proprie/q: non ſunt extranee: non auteꝫ q: non ſint communes vel ipſius coniuncti. Et illo modo accipit ꝓprias operationes ibi. s. Tho. Sunt ẽt proprie/quia non ſunt in brutis tales/ hoc eſt tante perfectionis. vt ſupra in fol. 6 dictum eſt. Sunt ẽt proprie finaliter/licet ſint coniuncti elicitiue. Ordinantur enim ad ſic proprias ꝙ non cões ſeu per corpus exercitas. Quedaꝫ etiã ſunt ita proprie anime intellectiue vt ſic/in ratione imperãtis ⁊ primi mouentis/vt non niſi vt inſtrumentum intellectus ad eas corpus concurrat: ⁊ ad fineꝫ intellectualem terminantur vt ab eo ſolo originem trahunt. vt patet in omnibus operibus artium. Et iſte non ſunt cões brutis. Et de his principal͛r hic eſt ſermo. ¶ Quod autem dicitur animam intellectiuaꝫ vniri corpori quia eſt eadem anime ſenſitiue/ non infert ꝙ ſolum ſm gradum ſenſitiuum/immo ꝙ ſm gradum intellectiuum vniatur. vt patet ex verbis. Illa enim vnitur que eſt eadem ſenſitiue. hec eſt autem intellectiua. Neqꝫ enim ſenſitiua dicitur eadẽ ſenſitiue. Secundum ergo gradũ quo eſt intellectiua/vnitur: cũ ſm hunc ſit real͛r eadem ſenſitiue. Hoc autẽ habet inquantum eſt infima inter alias ſubſtantias intellectuales. Ex qua ignobilitate habet connexionem realem cuꝫ formis que ſm naturam ſuam corporee ſunt ⁊ corruptibiles/qualis eſt etiam anima ſenſitiua vt ſic. ¶ Patet igitur ꝙ maior aſſumpta non eſt vera ad ſenſum arguentis. Et ad primam probationem maioris vlterius inductam/negatur conſequentia. Licet enim vnumquodqꝫ agat inquantuꝫ eſt actu: quia operari non eſt niſi exiſtentis in actu: ⁊ quia etiam omne actu exiſtens habet aliquaꝫ operationem propriam ſm propriam conditionem ẽt illius actus et etiam ſm gradum: non tamen ſequitur ꝙ agens ipſum habeat talis principium proximum conforme ſibi in hoc quod eſt eſſe compoſituꝫ ex materia ⁊ forma. Sed ẽ fallacia figure dictiõis/ ab eſſe rei ad moduꝫ rei. Quaſi arguatur. Eſt agẽs/ ergo tali mõ. Quod ſi de modo intẽdat aſſumptũ/ negatur. ¶ Ad 2am probationeꝫ maioris illius. negatur etiã aſſumptũ de maiori ſimplicitate ſm qd. Sicut enim ſupra ad confirmationẽ 4 ad hoc ipſuꝫ motiuum reſponſum eſt/ſtat accidens eſſe ſimpliciꝰ ſm qd ipſa ſubſtantia: non tamẽ eſt nobilius. Immo omnis nobilitas accidentis/maxime proprij/in ſubſtantiam virtualiter redundat. Ex ſimplicitate etiam anime noſtre tam actuali / quia non eſt compoſita ex his/ q̃ꝫ virtuali quia eleuatur ſuper ꝓportionem materie cũ qua facit compoſitioneꝫ naturalem/procedit ꝙ habeat potentias tante ſimplicitatis ⁊ ꝑũr etiam nobilitatis ꝙ non ſint actus corporis. vt ſepe dictum eſt. ¶ Ad 3am negatur vltima cõſequentia: que vtriqꝫ bona eſſet ſi noſtra aĩa ſic poneretur actus corp̃is ꝙ eẽt ei immerſa. Sicut optime dicit. s. Tho. 2o contra ca. 69. vbi reſpondet tribus predictis probationibus a ſe factis ſupra. ca. 56.

¶ Ad 4am dicitur ꝙ ſat eſt compoſito ꝙ ſit operans ⁊ eius ſit operatio: quamq̃ꝫ a compoſito non immediate eliciatur/ſed mediante potentia eius non cõpoſita/neqꝫ actu parte cõpoſiti: ſed exiſtente ſubiectiue immediate in ſola forma. Quicquid. n. eſt forme proprie alicuius formati/ipſo formato cõſequenter attribuitur. ¶ Patet igitur argumentum quo ad eius primam formã non procedere. Sed poteſt potius ex dictis in ſolutione/ ratio formari ꝓ cõcluſione/ talis. Forma habens propriam opationẽ per corpus elicitã/ informat tale corpꝰ. Sed anima intellectiua vt ſic eſt huiuſmodi. quia ſꝫ hanc infimã ſuam naturã inter intellectualia eſt eadẽ ſenſitiue. cuius opus propriuꝫ ideſt non extraneum. propriũ etiam ſm eam dignitatem ⁊ perfectionem quã brutum habere non poteſt/elicitur per organum corporale. vt patet. ergo ⁊c. ¶ Ad idem argumẽtum iuxta 2em formam dicitur primo ꝙ gradus forme nõ

Ad 2e formã. dicitur ꝓprie informare: ſed forma eſt illa que dicit̃ informare ſm graduꝫ/ hoc eſt conſtituendo formatum in tali gradu/ſeu eleuando vſqꝫ ad talem gradum ſeu perfectioneꝫ gradualẽ. Conceditur tamẽ ad hunc bonũ ſenſum/ꝙ forma vt ſtat ſub tali gradu informat. Et tunc dicit̃ ꝙ talem formã eſſe principium operationis ipſius compoſiti conſtituti/ poteſt dupliciter intelligi: eo ꝙ operationẽ eſſe compoſiti poteſt accipi duobus modis. Uno modo vt elicientis eam. Et hoc modo negat̃ maior argumenti. Et ad probationẽ negatur conſequentia. Stat eniꝫ ꝙ compoſitum ſit ens naturale: ⁊ propter operationem ſuam vt propter finẽ: ⁊ tamẽ non ſit eius immediatum principium: neqꝫ per immediatũ ꝑncipiuꝫ compoſituꝫ. vt dictũ eſt. Sed poteſt eſſe non cõpoſitum. Et etiam ipſa forma dicet̃ principiũ talis operationis mediante potentia. Immo nulla ſubſtantia/⁊ minus compoſitũ ſubſtantiale poteſt eſſe principium operis ꝓximum in creaturis. pa. q. 54 ar. 3. q. 77. 1. Sed neqꝫ ſi ſubſtantia que eſt remotuꝫ principium operis compoſita eſt/ neceſſario principiuꝫ proximum eliciens eſt compoſituꝫ accidentale: niſi forma talis ſubſtãtie ſit immerſa materie. vt ſupra dictum eſt. Alio modo poteſt intelligi operationeꝫ eſſe cõpoſiti vt principal͛r operantis: quia ⁊ vt principaliter exiſtentis/⁊ ſic negat̃ minor. Et ad probationem dicitur ꝙ lꝫ operatio illa ſit propria anime vt elicientis: eſt tamen etiã propria hominis vt operantis principal͛r. Homo enim eſt qui intelligit per animam ⁊ intellectum/quaſi per quedã ſuoruꝫ operum principia quaſi inſtrumentalia. Per animam

enim

enim dicit̃ homo intelligere ⁊c. ⁊ non anima per hominem. Et dicetur forma operari vt quod inquantum ſubſiſtit: ⁊ vt quo inquantum forma. compoſitum autem vt quod principale completum in ſpecie. Et ſic diuerſimode contingit reꝫ operari inquã tum eſt actu: ⁊ non vniformiter. vt ſupra deductum eſt. Qꝫ autem dicitur operationeꝫ intellectiuam eſſe propriam anime ⁊ non coniuncti/verum eſt elicitiue ⁊ per potentiã que eſt ſubiectiue in anima immediate/non autẽ in coniuncto. Eſt tamen coniuncti vt principaliter operantis. vt declaratum eſt. ¶ Ut ex his formetur rõ ꝓ concluſione que ſupra etiam in fol. primi tacta eſt. Quia vꝫ forma que eſt principium primum alicuius operis proprij attributi formato ⁊ compoſito vt agenti principali ⁊ vt quod agit/ ⁊ nullo modo vt quo. eſt forma talis compoſiti. Sed anima intellectiua ſm gradum in-

Ad 3am formaꝫ. tellectiuum eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. ¶ Ad 3am formam. negatur conſequentia. Operationes enim intellectuales cõueniunt homini in eo ꝙ homo/ ideſt ſm ꝙ cõſtituitur in ſpecie hominis per gradum rationalem/vt operanti principali: non autem vt elicienti opus: ſed hoc modo ſunt ſolius anime ꝓprie. Negare autem ꝙ homo in eo ꝙ homo ſit quid compoſitum/eſt ponere ꝙ ſit ſimplex. Eſt enim homo in rerum natura etiã inquantuꝫ homo: etiã vt ſic diſtinguatur a brutis. Redibit ergo vel poſitiõ Platonis ꝙ anima intellectiua ſit homo. Uel hoc magis abſurdum/opus erit confingere. ꝙ vꝫ homo inquãtum animal ⁊ viuum / ſit quid compoſitum ex materia ⁊ forma. inquantum vero homo ſit ſimplex aliqua ſubſtantia ſeparata. vt redeat iã in orbeꝫ idea/ que per ſe hominem dicit/ ab Ariſtotele olim a natura ſecluſa. ¶ Unde potius hinc eliciendũ eſt fortiſſimum argumentuꝫ ꝙ quia homo in eo ꝙ homo/ eſt compoſitus ex materia ⁊ forma/ que non eſt niſi anima intellectiua vt ſic. (Ab hac. n. ſumitur differentia que illum conſtituit a ceteris diſtinctuꝫ: hoc etiam eſt principium operationis intellectus ⁊ voluntatis/vt paulo ante ⁊ in fol. 2. ⁊ ratione 20a. deductũ eſt.) Ideo anima ĩtellectiua vt intellectiua/

Ad 4am formaꝫ. eſt forma ſubſtãtialis ipſius hominis. ¶ Ad 4am formam/conceſſa maiore non niſi ad ſenſum datuꝫ/negatur minor. Ad probationem autem negatur maior niſi funditus forma pereat: quia vꝫ tale compoſitum ſic corrumpatur vt foma eius non maneat ſeparata. Aliogn poterit opatio remanere ſicut ⁊ eius principium. ſ. potentia in ipſa forma ſubiectiue: ſicut etiam in ea erat qñ conſtituebat cõpoſitũ.

Ad 5am formaꝫ. ¶ Ad 5am formam negatur minor. Ad probationẽ dicitur vt ſupra. Si enim intelligat̃ ꝙ omne viuẽs habet aliquam operationem vitalem propriã ideſt ſibi primo ⁊ proxime conuenientẽ/vt elicitiuo operis immediato/falſiſſimum eſt abſolute. Si vero vt elicitiuo mediante potentia / ſic vt ⁊ illa ſit actus alicuiꝰ partis corporis: hoc ẽt negat̃. vt dictũ eſt. Et hec erat intẽtio arguẽtis. Eſt tñ talis opatio ſic ſibi ꝓpria ꝙ non cõuenit alteri a ſe ſm ſpeciẽ diſtincto: ⁊ ſibi etiã conuenit vt principali agenti. Licet eniꝫ ſit anime ſolius vt immediati ſubiecti potentie operatiue/ ⁊ anime vt operantis proximi: eſt tamen cõpoſiti vt operantis primi ⁊ principalis. vt ſepe dictum eſt. ¶ Poteſt autẽ ex oppoſito argumenti formari ratio pro concluſione. Nam compoſitum pertinens ad ſpecialem gradum viuentium ⁊ ab alijs gradibus condiſtinctũ/eſt viuens per formam qua in tali gradu primo conſtituitur. Patet iſta ex terminis. Sed conſtitutũ ex anima intellectiua vt ſic ⁊ corpore humano pertinet ad ſpecialem gradum viuentium. ſ. intellectiuum condiſtinctum a ſenſitiuo/motiuo ſm locum ⁊ vegetatiuo: ⁊ hoc non niſi per ipſam animaꝫ intellectiuam vt ſic. ergo ipſa ſꝫ ꝙ intellectiua eſt/forma illius eſt. Hec autem ſunt adeo nota ex 2o. de Anima. t. c. 13. 18. ⁊ 24. ⁊ alibi ſepius per Philoſophum: ⁊ in doctrina ſancti Thome ita vulgata/ ab omnibus quoqꝫ ſapientibus ita ſunt vnanimiter confeſſa/vt non poſſim non plurimum mirari ſi Philoſophus ingenioſus contraria ſentiat/ vel etiaꝫ ſuſpicetur: Quis nam vnq̃ꝫ ſonniare potuit in philoſophia hominem vt ſic nõ cõpoſitum/non viuentem/non operantem: Si ſic oberramus in limine: ⁊ cecutimꝰ in nobiſipſis: quis nobis mutuabimur lumẽ quo videamus extranea: Perire etiã operationem intellectus creati cum deſinat/nõ inconuenit: licet non funditus pereat inquantum remanent eiꝰ principia quibus poteſt reiterari. Alio tamen modo intelligunt anime ſeparate ⁊ alio coniuncte. Sꝫ neqꝫ operationes ſenſitiue ſic pereunt vt nullatenꝰ remaneant earum principia. Remanent. n. in anima ſeparata virtutes etiam ſenſitiue: non tamẽ formaliter ſed ſicut in radice. vt docet. s. Tho. Anima q. 19. c. ſi. ¶ Poteſt autẽ reflecti ratio. quia nobiliꝰ viuens nobiliori etiã modo ⁊ nobiliora exercet opera vite. Sed viuens vita intellectiua eſt nobilius ceteris viuentibus compoſitis. ergo nobiliori modo ei conueniet propria operatio que eſt etiã nobilior. Hoc autem non eſt niſi quia ſic operatur per formã ſuam ꝙ ipſa etiam dicitur per ſe operari ⁊ non per organum corporeum vt comprincipiũ. Talis auteꝫ forma ẽ aĩa intell͛iua vt ſic. ergo ⁊c. Ex his oĩbus patet extrema ruina illius 9 argumenti tm̃ põderati.

¶ Ad 10m principale: negatur minor cõformiter ad predicta. Cum enim beatitudo conſiſtat in operatione intellectiua. 10. eth. eo modo conueniet homini eſſe beatificale quo conueniet ei poſſe operari intellectualiter. Sicut ergo ei conuenit operatio talis vt principali agenti/ita ⁊ eſſe beatum ſeu beatificabile. Alioquin ſi compoſitũ hominis non ſit beatificabile/cum homo ſit eſſential͛r compoſitus/ei nõ conueniet beatitudo magis q̃ꝫ beſtijs inquantũ cõpoſitus eſt: nec pertineret ad beatitudineꝫ vnio aĩe cum corpore. Unde ſeparate anime talem vnioneꝫ non deſiderarẽt ad perfectionem ſue felicitatis. qđ nedũ contra philoſophiam verum etiam contra ſacras lr̃as Apoc. 6. militat. Beatitudo autꝫ dicitur proprius actus anime ⁊ non coniuncti vt elicientis actum ipſuꝫ: ſicut omnis alius actus intellectualis. ſecus vt principaliter operantis. vti ſupra declaratum ſepius eſt. ¶ Reflectitur autem argumentum. quia homo inquantum homo beatificabilis eſt beatitudine taꝫ naturali q̃ꝫ ſupernaturali. Sed homo inquantum homo eſt compoſitus ex corpore et ex anima humana vt forma. Ergo compoſitum tale eſt beatificale. Sed non ratione materie aut compoſitionis ex alijs formis: ſed ſolum ratione anime intellectiue: cuꝫ beatitudo pꝰ recipiatur in mente.

Ad 10m

Ergo anima intellectiua vt ſic eſt forma eius. Alioquin ipſe non beatificaretur per intrinſeca ſua: ſed per extrinſeca quibus formaliter conueniret beatitudo: homini vero nõ niſi denominatiue. Quis vnquam cogitare potuit in vniuerſitate rerum hominem ſolum expertem ſui vltimi finis inquantum homo. orbatum ex natura ſua felicitate / ad quam tamen vt homo eſt ⁊ ſm mentem ipſaꝫ naturaliter diſponitur ⁊ ordinatur? In quot incidit errores patentiſſimos ⁊ grauiſſimos vt vnũ defenderet hic homo ſolum, quãquam horrendum.

Nullam ſancti doctores vel clariſsimorũ Thomiſtarum auctoritatẽ aut ſententiã, propoſitũ principale declaratur auferre. Capitulum. XXI.

Ad 11m. Ad vndecimum reſpõdetur. ⁊ primo quo ad primam ſancti Tho. ſententiam ꝙ principium actus intelligendi etiam primum eſt anima intellectiua vt ſic: ⁊ eſt immixtũ ratione ſue potentie que nullius corporis actus eſt ⁊c. Elicitur autem ex ſententia illa fortiſſimum argumentum ad ↄcluſioneꝫ qđ ſupra. xv. loco tactum eſt. vꝫ. Unũquodqꝫ ſuſcipit ſpeciem a forma. Sed homo ſuſcipit ſpeciem ab anima intellectiua vt ſic. vt prodit illa ſententia. ergo anima intellectiua inquantũ intellectiua / eſt forma hominis ſpecifica. ¶ Quo ad alias vero auctoritates inductas patet reſpõſio ex his que ſupra dicta ſunt ad ſecundum. Semper enim ſanctus Tho. duꝫ affert animam intellectiuã excedere corporis proportionem: premittit ꝙ ex anima ⁊ corpore fit vnũ per ſe: ſeu ꝙ anima vnitur materie aut attingit̃ a materia: vel etiã ꝙ eſt in materia vel forma illius: ⁊ ſimil[ite]r dãs intelligere ꝙ ille exceſſus ſtat cũ vnione etiam ſm illam rationem vel gradum quo excedit. Et hoc enim excedit ſm eum / ꝙ lꝫ ſit vnita materie: non tamen immergitur ei: neqꝫ ab ea ſic comprehenditur quaſi nullo modo eſſe poſſit vel operari ſine materia. immo ſic eſt eleuata ſuper materiaꝫ quam informat ꝙ per ſe ſubſiſtit illo eſſe qđ etiam materie cõmunicat: ⁊ conſequenter ab ea in eſſe illo non depẽdens: poteſt eſſe ſine materia ⁊ operari per ſe ſeparata. vt dictum eſt. Alioquin fruſtra eſſet ſic ſeparata: cum vnumquodqꝫ ſit propter ſuam operationem: Et ex hac independentia dicitur forma ſpiritualis ⁊c. vt vbi ſupra declaratum eſt. Nec bene poteſt ex verbis illis elicere propoſitum ſuum arguens: ꝙ vꝫ inquãtum ſubſtantia ſpiritualis ⁊ vt ſupergreditur eſſe materie: non ſit corporis forma. Illud enim eſſe quo ſupergreditur materiam: cõmunicat etiam materie. Neqꝫ enim habet niſi vnicũ eſſe quo ſubſiſtit: ⁊ conſequenter dicitur ſubſtantia ſpiritualis: q[uia] per ſe ſubſiſtit independens a corpore: ⁊ quod materie cõmunicat: ex quo dicitur forma eius. Unde. s. Tho. 1. q. 76. arti. 1. ad quintum dicit ꝙ anima illud eſſe quo ſubſiſtit cõmunicat materie corporali. ¶ Poteſt etiaꝫ ſumi argumentũ ad queſtionem principalem / ⁊ contra concluſionem argumenti facti / ſic ex extremis. s. Tho. verbis in illa ſententia. Anima' que cõmunicat ſuuꝫ eſſe materie / eſt forma materie. Eſt eniꝫ formalis / cõmunicatio illa / non effectiua. Sed intellectiua vt ſic cõmunicat ⁊c. ergo ⁊c. Minor habetur in auctoritate allegata. Et ꝙ intelligatur de intellectiua vt ſic / patet q[uia] vt ſubſiſtens cõmunicat. Non enim dicitur aliquis cõmunicare aliquid alteri niſi qđ ſibi conuenit per ſe primo / alteri autem non niſi per illum. Et ex hoc ſola anima intellectiua inter formas omnes / dicitur cõmunicare eſſe: non autem vegetatiua vel etiam ſenſitiua: ſed ſimpliciter iſte dicuntur ſicut cetere forme / dare eſſe formato: quãuis ab eodem ſm tale eſſe dependeant ⁊c. ¶ Ad duodecimũ dicitur primo ꝙ vterqꝫ doctor / noſtre concluſioni cõſentit. Et Caie. quidem ſuper. 3. de Anima. c. 2. circa fi. in ſol. 5l. vbi dicit animam intellectiuã eſſe ſeparatam a corpore ſeparatione independentie. intellectum vero ſeparatione actualitatis. 2° quoqꝫ de Anima. c. 1. prope finẽ ibi. Auer. ⁊ Themi. idem tenet: ⁊ conformiter ad. s. Tho. gloſat textuꝫ vndecimũ Philoſophi dũ dicit partem anime intellectiuam nullius corporis eſſe actum / intelligendum eſſe aſſerens de parte poteſtatiua non ſubiectiua. Item ſuper. 1. q. 76. art. 1. ibi. Ad rationes autẽ in oppoſitum ⁊c. dicit ꝙ anima intellectiua ſm omnem ſuum gradum informat materiam: ſed potentia intellectiua nullius corporis eſt actus. Nec per ſuperexcedere materiã intendit. s. Tho. nõ informationẽ ipſius corporis ab anima ⁊c. Et ſuper eundeꝫ ar. ⁊ ibidem dicit hanc eſſe de facto intentionem. s. Tho. ¶ Ferr. etiam ſcđo cõtra. c. 68. ibi. Ad ſecundum dubium ⁊c. vbi ſoluit ſecundum argumentuꝫ / dicit. Anima ſm ſupremum ſui gradum eſſentialem vtriqꝫ informat materiam: ſed non immergitur materie: immo remanet per ſe ſubſiſtens ⁊ non dependens a materia ſm eſſe: quod eſt animam materiam excedere: ⁊ hoc eſt ſibi ratio quare poſſit intelligere ⁊c. Sicubi ergo videãtur hi doctores oppoſitum tenere: debet apparens inconſtantia gloſari ⁊ declarari / vbi ſaluari poteſt veritas quam eos tenere oſtenſum eſt. Pro quo ſciendũ ꝙ (ſicut etiam ſupra ad 6m dictum eſt) animam inquantum intellectiuam informare vel non informare corpus. poteſt capi duobus modis. Uno modo inquantum anima intellectiua eſt. Et hoc modo accepta neceſſario dum eſt corpori realiter cõiuncta / corpus informat ſm gradum intellectiuum. Et hec eſt predictorum doctoruꝫ ſententia vbi ſupra expreſſa: ⁊ nullibi dicunt contrariuꝫ: ſicut nec aliquis alius bonus aut doctus Thomiſta. Alio modo ſumi poteſt ſub cõmuniori ratione etiaꝫ ipſius intellectiui. puta vt ſubſtãtia vel actus vel natura intellectiua. Et hoc modo anima intellectiua vt intellectiua ſeu intellectus vel vt actus ſubſtantia aut natura intellectiua non neceſſario informat corpus. i. non eſt de ratione ſua ꝙ informet corpus actu vel aptitudine. Sed neqꝫ de ratione eius eſt ꝙ nõ informet corpus: ſed abſtrahit ab informante ⁊ non informante: eo ꝙ quidaꝫ actus vel ſubſtantia vel natura intellectiua informat corpus: ſicut anima noſtra que etiam dicitur ⁊ eſt actus ⁊ ſubſtantia ⁊ natura intellectiua. ⁊ ſimiliter quidam intellectus / prout intellectus nomen ſe extendit ad ſignificandam ſubſtantiam intellectiuam / informat corpus. Quidam vero actus vel ſubſtantia vel natura intellectiua ſeu etiam intellectus acceptus ſub predicto cõceptu abſtracto / non informat corpus: ſicut ſunt ſeparate ſubſtantie: que eſſe dicuntur actus ⁊ nature ⁊ intellectus ſeparati. Unde neutra iſtarum eſt vera. vꝫ. Anima intellectiua

intellectiua inquantũ ſubſtantia vel natura vel actus intellectiuus aut etiam intellectus / eſt actus corporis. ⁊ anima intellectiua ſub p̃dictis rationibus accepta / non eſt aptus corporis. Quia cũ ad reduplicatiuã ſequatur vniuerſalis de p̃dicato eius ⁊ termino reduplicato pro ſubiecto ſumpto. ſequeret̃ ꝙ oĩs ſubſtantia vel natura vel actus intellectiuus aut ẽt omnis intellectus ſub predicto ſenſu ſumptus / eẽt actus corporis: vel ꝙ omnis non eſſet. Et vtrũqꝫ falſum eſt. Et ad hunc ſenſum negauerunt prefati doctores animam intellectiuam ſub ratione intellectiui eſſe actum corporis: ſicut ⁊ omnes Thomiſte negant cum. s. Tho. vt ex verbis etiã eius expreſſis habetur Ma. q. 16. ar. 1. c. Et hec ſupra in Sol. 5l. explicata ſunt. ¶ Q[uod] ſi forte quis contendat illos Doctores in ſententijs eorum adductis in argumento / omnino habuiſſe primũ ſenſum / ad talem reſpondem[us] ꝙ nedum falſitatem / verũ etiam contradictionem apertã eis imponit. Nec rõnes pro dictis ſuis allatas ad prefatum ſenſum ſaluare poteſt. Nam id qđ Caie. ſuper pa. q. 55. ar. 2°. ibi. Ad ſcđam autem ⁊c. dicit. Intellectuale vt ſic non eſt actus corporis. ſi intenderet de anima intellectiua vt anima intellectiua eſt. falſum diceret. Et aſſignari poteſt rõ quare vnibilis eſt corpori / ſcꝫ propter bonum eius etiaꝫ vt intellectiua eſt / eo modo quo. s. ad 9m declaratuꝫ eſt. ⁊ ipſemet Caie. ibi confitetur. ¶ Qđ vero dicit ſuper pa. q. 76. ar. 1. ibi. In reſponſione ad primum ⁊c. non eſt cenſendũ cõtrariũ ei qđ paulo ante; tam aperte docuerat. Nihilominus ſi intenderet ꝙ anima intellectiua inquantũ intellectiua anima non eſſet actus corporis / falſum diceret. ⁊ ſub eodẽ ſenſu pariter falſum eſt ꝙ nõ formaliter / ſed tantum idẽptice ſit actus corporis. Si enim accipiat intellectũ pro ſubſtantia / eſt formaliter actus corporis. Si pro potentia / nec idẽptice eſt act[us] corporis. Et ſi habuit ſenſum diſtortum in illis ſuis verbis / non mirum ſi ſecute ſunt eum difficultates magne / ex quibus vix ſe põt abſoluere. vt notaui ſuper locũ illum. Dicendum eſt igitur ꝙ ſm gradum illũ poſitiue / hꝫ independentiã a corpore. q[uia] poſitiue habet ꝙ poſſit ſine corpore operari. ergo etiã ſine corpore eſſe ⁊c. Et nõ eſt ſimile de alijs gradibus tranſcendentib[us] / de ipſa anima intellectiua predicatis: q[uia] non cõueniunt ei ex parte abſtractionis formalis / vt ex hoc dicãt perfectionem maiorẽ ex parte forme: ſed potius dicunt imperfectionẽ ex parte materialis / ⁊ ſm abſtractionem vniuerſalis a particulari. Et eodẽ modo negaretur dictũ eius ſuper pa. q. 118. ibi. Ad hoc dicit̃ ⁊c. Sed tamẽ ipſe non habuit in p̃dictis ſuis ſentẽtijs primũ ſenſum qui eſt falſus: ſed 2m verum. vt predictum eſt. ¶ Similr̃ dicendũ de Ferrar. vbi ſuper 2° contra. ca. 58. ibi. Ad primũ horum ⁊c. dicit ꝙ anima intellectiua vt ſic nõ eſt actus corporis / ſed ſoluꝫ vt virtute continet ſenſitiuã ⁊ vegetatiuã: eo ꝙ non vniat̃ materie niſi propter vires ſenſitiuas quibus ad intelligendũ indiget. Si eniꝫ haberet primũ ſenſum in verbis ſuis / falſum teneret. Nec ratio ſua bona eſſet. Non enim vnit̃ corpori propter vires ſenſitiuas tantũ: ſed ad conſtituendã ſpeciem nature rationalis que poſſit non ſolũ ſentire / ſed intelligere. Non enim auctor nature fecit eſſentiã propter potẽtias / ſed ecõtra. Et licet operatio intellectus noſtri perficiatur per abſtractionẽ a corporea conditione / non põt tñ talis abſtractio cõuenire intellectui nr̃o niſi aĩa cuius eſt intellectus ſit naturaliter p̃fectio corporis. Non. n. dicuntur intellectus ſeparati abſtrahere quicq̃ꝫ a corpore. Eſt. n. de natura talis intellectus vt ſit in corpore / non vt actus / ſꝫ vt virtus ipſius actus. Sed talem malum intellectuꝫ non habuit p̃fatus doctor in verbis ſuis. ¶ Pro quo nota ꝙ aliud eſt dicere animaꝫ intellectiuam informare ſeu eſſe formã ratione gradus intellectiui preciſe / ⁊ aliud eſſe formam ſm gradum intellectiuum. Primum. n. falſum eſt. Nam ſi nihil aliud haberet niſi ꝙ eſſet gradus intellectiui / nõ eſſet forma: ſꝫ nec eẽt anima. Sicut ſi nihil aliud haberet niſi ꝙ eſſet ens vel ſubſtantia / nõ eſſet creatura. ſꝫ eſſet eſſe ſubſiſtẽs quod eſt deus. 2m vero dictum eſt verum. Nam ſm gradum intellectiuum non preciſe ſed vt talis conditionis. ſ. infime nature in genere intellectualiuꝫ / anima intellectiua continet in virtute animam ſenſitiuaꝫ ⁊ vegetatiuã: nec poteſt habere operationem intellectualeꝫ niſi miniſterio ſenſuum ⁊c. atqꝫ forma corporis eſt. Et primo modo ĩtellexit. s. Th. ⁊ Caie. ⁊ Ferr. vbi videtur dicere ꝙ anima vt intellectiue nature / non eſt forma. non autem 2°. Unde ⁊ Ferr. vbi ſupra ſic ſubdit. Uñ ſi (ſupple) anima intellectiua ponatur a ſenſitiua ⁊ vegetatiua diſtincta in homine vt pote habens tñ ꝙ intellectiue eſt / nullius corporis eſt act[us]. Et hec ſepius declarata ſunt. Patet igitur concluſionis veritas ⁊ firmitas. Et ita de queſtione ſatis. Benedictus deus. Amen.

FINIS.

Editum Anno dñi. 1529.

DE VNIVERSALI CORRVPTIONE GENEris Humani ab Adam ſeminaliter Propagati.

Vtrum ſit tenendum ſm fidem, omnes homines ab Adam ſeminaliter deſcendentes eſſe conceptos in originali peccato.

Argumentum vnicũ pro negatiua quæſtionis parte: multiplex autē confirmatio pro affirmatiua, quæſtionē ipſam reddit ſatis ambiguam. Cap. Primum.

P°. **Q**ueritur vtrũ ſm fidem catholicam firmiter tenendũ ſit/oēs hoīes ab Adā ſeminalr ꝓpagatos/ ꝯ̄here pctm̃ originale de fcō. Et vr̄ ꝙ nō. q2 multi fideles ēt religioſi ac docti viri tenēt btāȝ virginē eſſe ꝯceptā ſine pctō originali/quā tamen cōſtat ab Adam eſſe ſeminalr ꝓpagatā. ergo nō repugnat fidei tenere ꝙ nō oēs ab Adā ſeminaliter propagati cōtraxerint originale pctm̃.

In contrarium. **In contrariũ** eſt auctas ſacre ſcripture. Expſſe.n. Apl's ad Ro.5°. qōnis huiꝰ affirmatiuā partē ꝓnũciat dicēs. Per vnũ hoīē ī hũc mũdũ īntrauit pctm̃/⁊ ꝑ pctm̃ mors/ ⁊ ita ī oēs hoīes mors ꝑtrāſiit/in q̄ oēs peccauerũt. hec ille. Id āt qđ ſacre lr̄e docēt/negari nō pt̄ abſqȝ ꝑiudicio fidei catholice. Cuiꝰ qdē v̄itatis.ſ. ꝙ ſic ad fidē ſpectet ꝙ oppom tenere ſit hērticũ/duo teſtes irrefragabiles quoꝝ doctrīa eſt ab eccl'ia acceptata ⁊ multiplr̄ cōmēdata/libet īducere. Et ps eſt Augs. q hāc affirmatiuā ꝑtē qōnis ponit ꝑ rl'a fidei in libro de fide ad Petrũ. ⁊ regiſtrat̄ a Grano de ꝯſe.d.4.c. firmiſſime. vbi ſic dr̄. Firmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubites oēȝ hoīeȝ q ꝑ ꝯcubitũ viri ⁊ mulieris cōcipit̄/ cũ origiali pctō naſci/īpierati ſubditũ/mortiqȝ ſubiectũ. hec ille, ⁊ ītēdit de natiuitate ī vtero ſm glo. ⁊ doc. ibi. De hm̄ōi āt fidei regl'is q̄s Augs ponit ī libro illo/ſic ipſe ait ī fine libri. Hec igit̄. 40. capl'a ad regulā vere fidei ꝑtinētia/firmit̄ crede/fortit̄ tene/ patiēter qȝ defende. Et ſi quē ꝯ̄tria his dogmatiȝare cognoueris/tāqȝ peſtē fuge: ⁊ vt hērticũ abijce. Ita.n. iſta q̄ poſuimus fidei catholice cōgruũt/vt ſiqs non ſolũ oībus/ſed ēt ſingulis voluerit ꝯ̄dicere. in eo ꝙ ſingulis repugnat/⁊ et his ꝯ̄tria docere nō dubitat/ hereticus ⁊ fidei xp̄iane inimicꝰ: ⁊ ex hoc oībus catholicis anathematiȝādus appareat. hec ille. Pluribus alijs ī locis idē tenet ⁊ ꝓbat Augs vt.j.ꝑ parte mōſtrabit̄. ¶Scđs teſtis irrefragabilis eſt.s.Th. idē apertiſſime docēs.12e.q.81.ar.3°. vbi ſic ait. Secundũ fidem catholicā firmiter eſt tenenduȝ ꝙ oēs hoīes preter ſolũ xp̄m ex Adā deriuati/pctm̃ originale ex Adam ꝯ̄hunt. Alioqn nō indigerēt redemptione q̄ eſt ꝑ xp̄ȝ. qđ eſt erroneũ. hec ille. Licet aũt hoc qđ dico/erroneũ/īportet cōiter dictũ vel factuȝ cũ errore annexo/nihilominus in verbis ⁊ doctrina ſcti Tho. ſummit̄ ex vſu/vt idē ſignificat qđ hereticum ſeu hñs errorē fidei annexũ. Unde 3a.q.35.art. 4°. ex hoc qđ eſt eſſe erroneũ / infert ꝑ modũ declarationis hoc qđ eſt eſſe hereticũ. Et hāc ēt eſſe ſuam intentionē in ꝓpoſito pȝ/tũ in eadē ſnīa: ꝯ̄triũ.n.eiꝰ qđ ſm fidē catholicā eſt firmiter tenēdũ eſt hereſis. tum q2 quod in articulo 3° dixit eſſe erroneũ vt allegatũ eſt. predixerat in articulo primo hereticũ eſſe/ ſic dicens. Scđm fidem catholicā eſt tenendũ ꝙ primum pctm̃ primi hoīs originalr trāſit in poſteros/ propter qđ etiaȝ pueri mox nati deferunt̄ ad baptiſmum tanqȝ ab aliqua infectione culpe abluēdi. Cōtrariũ aũt eſt hereſis pelagiana. vt pȝ per Augm in pluribus ſuis libris. hec ibi. Hanc eandē ſnīam ponit.s.Tho.in qōnibus de malo.q.4a.ar.6°.dicēs Erroneũ eſt dicere ꝙ aliqui ſeminalr ab Adam deriuent̄ abſqȝ originali pctō. Sic.n.aliqui hoīes eēnt qui nō indigerent redēptione facta ꝑ xp̄m. hec ibi. 4° quoqȝ ſententiaꝝ.d.43.q.1.ar.4°.ad 3m. Sic ait. Erroneũ eſt dicere ꝙ aliqs homo ſit conceptus ſine peccato originali preter xp̄ȝ: q2 ille qui ſine peccato originali conciperet̄/non indigeret redēptione q̄ facta eſt ꝑ xp̄m. ⁊ ſic xp̄s nō eſſet oīm hoīm redēptor. hec ibi. Et hoc idē confirmat in pluribꝰ alijs locis.

Intētio qōnis, & ordo totius opis. C. II.

In iſta qōne pricipalis mea intētio eſt īpugnare quādā nouā opinionē quā lȝ ſciā ⁊ ꝓbare hic intēdā eē falſaȝ ⁊ ꝯ̄ fidē catholicā/non tñ auctorē labe hereſis aut pcti mortalis macula pollutũ ob hoc dixerim. Pōt.n.qſqȝ tenere qđ ſibi veꝝ eſſe vr̄/etiā de ptinētibꝰ ad fidē priꝰ qȝ ꝑ eccl'ie determinationē ſibi īnoteſcat oppom. Ut aũt ꝓpoſitũ meũ facile cōſequar/ſic ordinate ꝓcedā. Prīo.n. ad intellꝫ mãe ꝓpoſite qōnis ⁊ terminoꝝ/ꝯclones nōnullas de origiali iuſtitia. ⁊ totidē de origiali pctō ſimplr̄ ꝓponā atqȝ ꝓbabo tm̃ ex ſacris lr̄is. Pro plenioꝛi vō deductione eaꝝ ⁊ totiꝰ mãe īformatiōe/remitto ad beatũ Tho. ꝑncipalr tā in locis all'atis/ qȝ ī 2° d.19.⁊.29.⁊ inde. Scđo ꝓponā opinionē Gaietani cuius: oppugnatiōis grã/onus h' ſpālr aſſumpſit: modũ qȝ dicēdi illius/fundamētaqȝ explicabo. Et q2 occaſionem aſſumpſit Caietanus ex Scoti placito: declabo qũo cũ opinione Scoti circa hoc ꝯcordet aut diſcordet. ⁊ īpugnabo principale propoſitũ Caietani/ꝓbando ꝙ nō ſit ad mētē.s.Th. aut Augⁿ dcā eiꝰ opinio. vt audet ipe dicere: ſȝ totalr̄ ei aduerſa. Tertio īpugnabit̄ ſpālr modꝰ dicēdi ac opinādi tā Caietani qȝ Scoti circa p̄ntis qōnis arlum: ⁊ pm Caietani motiuũ pleniꝰ euacuabit̄. Quarto oppom opinionis/ꝯclonē in quā affirmatiuā ꝓpoſite qōnis. ꝙ vȝ ſȝ fidē catholicā firmiter ſit tenēdũ ꝙ oēs hoīes ab Adā ſeminalr ꝓpagati ꝯ̄hūt de facto pctm̃ origiale/ꝓbabo rōnibꝰ efficaciſſimis/fūdatis ſuꝑ aptiſſimā ⁊ mltiplicē ſcrē mr̄is eccl'ie determinanem ī ꝯcilijs vl'ibꝰ ꝓmulgatā. Quinto. Proponent̄ ſeptē argumenta ꝯ̄ factā determinationem/atqȝ ſoluentur. Poſt hec auteȝ ſoluet̄ ⁊ illud qđ in frōte qōnis pro parte falſa ꝓponit̄. Poſtremo quaſdam ſacre ſcripture ſanctorumqȝ doctoꝝ ſnīas ⁊ auctoritates quas in ſui defenſioneȝ inducũt aduerſarij ꝯ̄ veritatē quā defendimus/nullatenus eidē aduerſari manifeſtabimꝰ/ſi nō falſariũ allegātē accuſent/aut ꝯ̄ mentē exponant̄ auctoris. Sexto determinate veritatis teſtes inducent̄ ſcti Doctores ex multitudīe copioſa/tm̃ viginti/ſingu-

A duerte lector. Nam poſtremo loco ordinanda ps ex errore premiſſa eſt.

las tantum

las tantũ ſinguloꝝ ex pluribus/ſententias ꝓponendo/veritatē hanc proteſtantes. Et q2 ſpecialiter minoritani contrariũ noſtre concluſionis principalis defenſare conant̄: vt ad veritatē fidei facilius deducant̄/ex multitudine copioſa ſuorũ patrum atqȝ doctorum veritatē hanc quā defendimus ꝓfitentiuȝ/ ſeptē primarios adducemus in teſtes/ſimul ac oſtēdentes non eis in hoc contraria Scotum ſentire/ſi mens eius in verbis inſpiciatur.

Quid originalis iuſtitia importaret, aperitur ex ſacris litteris. Cap. III.

Primũ pricipale. **Circa** primũ igit̄ occurrit declarandũ qualr̄ ex ſacris literis ⁊ ꝑcipue ex cōpendioſa hyſtoria primeue prothoparentũ conditionis ⁊ ſtatus in ſacra Geneſi 2°.3°qȝ cap° recenſiti. q̄nqȝ concluſiones innocentie ſtatu/⁊ totideȝ de peccato/ qđ ex hoc ..acris Theologis originale dicit̄ ꝙ ꝑ naturalem originē a primo parente peccatore trahit̄/ manifeſte eliciant̄ atqȝ probent̄. Sed anteqȝ deducantur/ꝑnotanduȝ eſt ꝙ nomine iuſtitie originalis duo ſolent apud Theologos ſignificari. Prīo ſtatꝰ quidā perfectus per gratiaȝ ⁊ virtutes ⁊ facilitate conſequēdi finē ſupnaturalis beatitudinis ſine impedimento intrinſeco vel extrīſeco naturali/ꝑ hoc ꝙ rō erat deo ſubiecta: vires inferiores rōni: corpus aīe. ⁊ cetera toti homini. In quo felici ſtatu hō fuit a deo in pricipio cōditus. Scđo quoddā habituale anime donũ qđ talis ſtatus ⁊ ꝑfectionis principiuȝ erat vna cũ gratia/⁊ prima cauſa intrinſeca. Erat autē tale donũ vis quedam ſupnaturalis in anima reſidens/per quā ⁊ corpus a corruptione/⁊ vires inferiores a rebellione/⁊ rō ab omni īordinatione cooperante etiā gratia gratũ faciente preſeruabat̄. Si enim grã ſufficiens per ſe fuiſſet ad hec oīa munera conferenda. in nobis ēt idem facere poſſet: cuȝ ſit in oībus vnius rōnis. ⁊ in qbuſdaȝ perfectior ⁊ fortior qȝ fuerit in primis parentibus. ſalteȝ in btā virgine. Cuius tñ anima q2 tali vi fuerat deſtituta/corpꝰ a corruptione ꝑſeruare nō poterat. Huius doni meminit ſpecialiter.s.D.pa.q.97.ar.3°.ad primum.

De iuſtitia originali. Prima cōcluſio. ¶De iuſtitia igit̄ originali primo mō ſumpta cōiter dicũt ſacri Theologi p°. ꝙ neceſſariũ eſt ſm fidē cōfiteri prothoparētes humani gñis a deo conditos fuiſſe in tali originali iuſtitia. Cuiꝰ ordo rectiſſimꝰ erat: cũ naturalr etiā inferiora queqȝ ſuperioribus ſubiecta ſuapteqȝ natura ſubſeruiētia ⁊ obſequētia ſint. Ratio aũt humana/volũtaſqȝ in hoc deo ſubiecta erat/ꝙ in nullũ bonum inclinabat̄ qđ dei beneplacito ꝯ̄tiret. ⁊ hoc erat homini delectabile. Uires aũt inferiores ſenſitiue ſic a rōne moderabant̄ ⁊ eidem obtēperabant/ꝙ in ſua obiecta nullatenus ferebant̄ niſi quantuȝ/qũo/qñ/⁊ vbi/rōni/recteqȝ ꝑ eam volũtati placebat. Corpus deniqȝ ſic aīe ſubijciebat̄ dominio/vt ipm̃ a corruptiōe ſenectaqȝ preſeruaret / ſupnaturalr accepta ꝑdicta virtute: concurrēte nihilominus ciboꝝ ⁊ ꝑcipue ligni vite vſu. Hunc aũt felicem ſtatũ non naturalē fuiſſe/ſed ſupnaturale dei munus/id oñdit. ꝙ naturalia licet per peccatũ qñqȝ debilitent̄: non tñ funditus auferunt̄. Priuatus autē hō fuit originali iuſtitia vtroqȝ mō accepta ꝑꝑ peccatuȝ primoꝝ parentũ. vt experientia docet ⁊ catholica fides. Cōueniētiſſimũ aũt fuit hoīeȝ a deo in tali ſtatu creari: qppe cum dei ꝑfecta ſint opa/Deut̄.32°. Uniuſcuiuſqȝ aũt rei ꝑfectio in hoc precipue attendit̄/vt fini ꝓprio cōſequendo coaptetur. Ea.n. que ſunt ad finē/ſm rationē finis inſtituunt̄: ⁊ ſm eius neceſſitatē diſponunt̄ ab eo qui res ipſas ordinat in finem. vt ēt Phs 2° Phẏ' libro docet. Eſt aũt hō a deo in finē eterne btītudinis ordinatus/que naturalē facultatem excedit humane cōditionis/iuxta illud Iſa.64. Oculus nō vidit deꝰ abſqȝ te q̄ preparaſti diligentibus te. Et Apl's. ait. Oculus nō vidit neqȝ auris audiuit neqȝ in cor hominis aſcendit q̄ preparauit deus diligentibus ſe. Conueniens igit̄ fuit vt homini ſupnaturalis ēt a deo facultas daret̄/per quā facile ⁊ ſine īntrinſeca repugnantia in finē ſuum peruenire poſſet. Apparet enim tā in naturalibus qȝ in artificialibus actionibus ⁊ rerũ productionibus/impedimenta atqȝ defectus/quo minus effectus finē vel ſimplr̄ vel nō facile conſequat̄/non ex intētione agētis prouenire: ſed vel ex defectu virtutis actiue qui in ꝓpoſito dari non pōt cum virtus dei creantis prepotentiſſima ſit. vt pote infinita. Uel ex defectu mãe ⁊ ſubiecti. qui in propoſito nō poterat eſſe niſi peccatum: eo ꝙ deus ipſam materiā/ſubiectum/⁊ omnē eius diſpoſitionem ipſe cōdiderat in debita ꝑfectione. Nō facile aũt in finem ſuũ tendit hō per rectam etiam rationem ⁊ voluntatē/ſi eis vires ſenſitiue ex aduerſo reſiſtunt/⁊ in ea q̄ contraria fini ſunt pro poſſe conent̄ inclinare. Si corpus ēt corruptibile fuerit/cuȝ ex hoc anime graue ſit/⁊ in multis intētionē eius a diuinoꝝ contemplatione retrahens ⁊ īpediens. prout nos expimur felici illo integritatis ſtatu priuatis qñ modo corpus qđ corrumpit̄ aggrauat animaȝ: ⁊ terrena inhabitatio ſenſuȝ deprimit multa cogitantem. vt dicit̄ Gen.7. Decens ēt erat vt in integritatis ſtatu ex hoc corpus eſſet incorruptibile/ quo aīe humane que naturalr incorruptibilis eſt/ſaltē ſupnaturali virtute ipſius anime proportionaret̄. ⁊ ſic in finē facilius (vt dixi) ambo inuicē coaptata tenderent ꝑ efficaciſſima virtutũ opera. ¶Conuenientiſſimum igit̄ fuit in hoc rectitudinis ſtatu creatuȝ fuiſſe hominē a deo. Quod ⁊ ſacre lr̄e pandunt. Et primo quidē gñali rectitudinis verbo/dicente Salomone Eccleſiaſtes 7°. Fecit deus hominē rectuȝ. Quod quidē verbũ de corporali rectitudine interpretari/ridiculũ eſt/cum ēt non cōcordet ſententie ſubſequenti contrariũ rectitudini ſtatũ preferenti: que dicit ꝙ ipſe hō factus rectus/īmiſcuit ſe infinitis qōnibus. Qđ qōnis nomen/ ad diſſidiũ tā rōnis qȝ voluntatis ſe extēdit/ex infinitis in quē tendere pōt extra deũ/quibus tñ homo ſatiari non pōt aut quietari. Rectitudo igit̄ oppoſita in qua creatꝰ eſt/ debitum ordinē ſm omnia que in hoīe ſunt ad deũ/ acceptũ per creationē importat. Ratio igit̄ ⁊ voluntas hominis qñ primo cōditus eſt/deo ſubiecta fuerat munere dei. Specialr aũt ex ſacris lr̄is in prin° libri Gen. habet̄ primos parētes ante deſcriptā ibi tranſgreſſionē precepti ne cōmederent de fructu ligni ſciētie boni ⁊ mali fuiſſe deo ſubiectos: nec a rectitudine naturalis aut diuine legis vllatenus declinaſſe. Naȝ ſi ante peccaſſent/ante ēt priuati fuiſſent ſupnāli illo munere iuſtitie originalis/ſic poſt deſcriptā trāſgreſſionē illo priuati ſunt: vt patebit.

Iuſtitia originalis ſm aliam acceptionem intellecta proditur. Cap. IIII.

Conclu/ ſio 2ª. De iuſtitia vero originali iuxta ſecundam acce/
ptiones/dicunt cōiter ſacri Theologi/ꝙ pri/
maria ꝛ intrinſeca cauſa origoqꝫ felicis illiꝰ ſtatus/
erat quedam ſupernaturalr̄ anime collata virtus
atqꝫ poteſtas/qua tota ferebatur in deum:ꝛ ad hoc
omnes eius potentias ꝛ corpus ipſum abſqꝫ mini/
ma reſiſtētia dn̄io eius ſubactū/cū ſumma iucūdita
te ordinabat/ꝛ obſequētiſſimū reddebat.Qđ qdeꝫ
ſuppoſita fide feliciſſimi ſtatus hoīs iam deſcripti.
cogimur cōfiteri.Neqꝫ.n.ſtatus ille homini ꝯuenit
ex nā.Naturalia qppe munera ſicut in angelis ſplē
dida ēt poſt pctm̄ manſere ſm Dion.4º.caº.de di.
no.ſic ꝛ in hoībus ꝓpria permāſerunt:qđ de iuſtitia
illa origīali dici nō pōt.Ex gr̄a igiť felix hō fuerat/
que cū duplicis gn̄is ſit/vna quidē que dr̄ gratū fa/
ciens/alia gratis data/nō pōt illius ſtatus rō cauſa
ue ſufficiēs aſſignari gr̄a gratū faciens.Hec.n.vniꝰ
rōnis cū ſit in oībus hoībus/eiuſdē etiā generis eſſe
virtutis/ꝛ ad eiuſdē rōnis effectus ſe extendere ne/
ceſſe eſt.In nobis aūt iſta gr̄a ſtatum illū felicē/ꝛ re
ctitudinis illiꝰ gradū perfectiſſimum cauſare non
pōt.Quāuis.n.rectitudinē mentis ad deū hec nr̄a
gratia cauſet/nō ſic tn̄ qn ad oppoſitū ab intrinſe/
co hoc eſt a fomite qui eſt ſubiectiue in ꝯcupiſcibili
mens ipſa nata ſit inclinari:vt ex hoc effectu vulne
ris illius grauiſſimi/originalis pctī.infirma ſit ꝛ ad
malū prona.niſi deus ſpāli munere gr̄e aliquā per/
ſonā ꝓueniat. Qđ factū tenemus in ſola btā virgi/
ne.Fuit.n.in prima ſua ſctificatione fomes hic pctī
ī ea ligatus.ꝛ in 2ª demū/qn̄ inquaꝫ Chriſtū Dn̄m
cōcepit/funditus eradicatꝰ atqꝫ ſublatus ſm ſctōs
doctores.Nō preualet igiť gr̄a hec/innata ſola ſua
virtute/originalis iuſtitie munus ꝯferre:ſꝫ ad ipſaꝫ
ſicut ꝛ ad p̄dictā rectitudinē mentis neceſſario req
ratur.Aliā igiť virtutē(vti ſuperius etiam dictuꝫ
eſt/de mēte ſancti Tho.)ſortita fuerat aīa ſe decorā/
tem ſup p̄dicte gratie ſplendore/qua totus hō felici
illo ſeruabať in ſtatu.Que quidē virtus atqꝫ ſuper
naturalis ptās/cū a deo gratis primis ipſis parenti
bus data ſit/gr̄a gratis data merito dr̄:non eiuſdem
quidē ſed elegātioris valde gn̄is ab his qbus a deo
ſepius decorant̄ hoīes poſt pctm̄/in propriā vel ſal/
tem cōeꝫ hoīm ſalutē.Supernaturalē aūt fuiſſe do
num iuſtitie originalis vtroqꝫ mō accepte/ꝯſignāt
ex hoc ſacre lr̄e ſm ſanctorū expoſitionē/ꝙ ad ſup/
naturalē ameniſſimi loci habitationē dn̄s trāſtulit
primū hoīeꝫ ex loco vili noſtre cōis habitationis vbi
primo formatū eſt corpus eius.Locus.n.locato con/
formari dꝫ atqꝫ cōgruere.Supnaturalē igiť virtutē
ꝛ ſtatū homo diuinitus obtinuerat originalis iuſti/
tie.A quo cū ex demerito ꝓpe actiōis defecit:ad ſta
tum naturalis tantūmodo cōditionis deflexus/me
rito deiectus eſt:ꝛ ad priſtinā nature ſue conuenien
tem habitationem reductus.

Felicitas ſtatus iuſtitiæ originalis præmonſtratur. Cap. V.

Conclu/ ſio 3ª. Ex hoc aūt felici ſtatu ſequiť manifeſte ſm ſan/
ctorū doctoꝝ ſententiā nihil homini tūc po
tuiſſe nociuū occurrere.ſꝫ oīa ei exteriora obſequū/
dabāt ꝛ ad vota parebant.Neqꝫ.n.decebat eū qui
tota mente ferebať in deū/moleſtijs exterioribꝰ per
turbari.Uires ēt ſenſitiuas que rōni veluti dn̄e ſue
parebant/īproportionatas ab obiectis ſuis paſſiōes
perferre/cōueniens nō fuerat.Corpus deniqꝫ ſic ab
aīa prepotenti dn̄io ex ipſo iuſtitie originalis dono
prouenienti/atqꝫ vigilātiſſima prudentia/ ſeruaba
tur indemne/vt nihil ab intra ſibi contrariuꝫ pate/
retur.Hec oīa ſacre littere pandunt.Celos.n.homi
ni nil tūc attuliſſe influxus aduerſi/locus exprimit
temperatiſſime regionis/aeris amenitatis / fontiuꝫ
limpidiſſimorū affluentie/terre vbertatis/ꝛ deniqꝫ
deliriarū plenus.Quē qui negat corpeū cuꝫ ſacris
litteris/cuꝫ ſanctis oībus doctoribus aptiſſime con
tradicit.Et neceſſe hꝫ pari licētia ꝓſumptuoſa val/
de/dicere ꝙ cetera que de prima hoīs cōditione nar
rantur atqꝫ trāſgreſſiōe/ſpūali tantū capienda ſint
ſenſu/vt ſic in plures elabať hereſes/ꝛ nihil in fide
firmū ex loco illo vix poſſit hēre.Cum tn̄ eccleſia et
preceteris Apl̄s ex illa ſacra hiſtoria/ fundamēta fi
dei ſummat/de peccato inquā primi hoīs/ de eiuſ/
dem peccati vniuerſali tranſfuſione in poſteros:de
eiuſdē peccati pena/de neceſſitate redemptionis fa/
cte p xp̄m a tali pctō ꝛ a captiuitate diaboli/ ꝛ p̄rie
celeſtis exilio qđ pp ip̄m peccatū īcurrimꝰ.Hec di/
xerim cuiuſdā libri gr̄a de Armonia totius mundi
intitulati/nuper qꝫ īpreſſi/cuius auctor ſatis ꝓſum/
ptuoſe/imo erronee nedū paradiſuꝫ voluptatis fuiſ
ſe corporeū ꝛ ꝯn̄r narrationē illā hyſtorialr̄ eſſe iter
pretandam negat: verū ēt eos ſciolos appellat qui
contrarium affirmāt.ꝛ oīa que in deſcripto illo pa/
radiſo vel de eo facta legunť/ſuo modo ꝓuertit my/
ſtico ſenſu falſitatibꝰ abundante.Sicut ēt per totuꝫ
liber ille periculoſus eſt valde/oīa confundens/ ſciē
tiam inquā reuelatā naturali cōmiſcens quaſi cōeꝫ
Phis/quorū dogmata erroꝝ plena ſunt/ꝛ in mul/
tis male ſentiens circa ea que ſancta fides p̄dicat.
Diuus Auguſtinꝰ.Ambroſius.Hieronymus.Gre
gorius.Iſidorus.Thomas.Bonauētura.ꝛ innume
ra Theologoꝝ illuſtrium turba locū illum ſacre ſcri
ptura literalr̄ ꝛ hiſtorialr̄ exponendū affirmāt:quo
etiā modo gloſa ordinaria.tū propria ſnīa.tum au/
ctoritate ſanctoꝝ illum exponit:ꝛ cōis hec eſt conce/
ptio totius eccleſie:ꝛ vnus hō viliſſimus nō niſi (vt
liber ille pre ſe fert)vndiqꝫ vanitate plenus/ſciolos
appellat qui nō ſecū in hoc a veritate declināt.Sed
de his nos ſatis.Ad ſummū quippe Pontificē cuꝫ
eideꝫ hec innotuerint pertinebit.ruine animarū ma
xime per librū illum preparate/occurrere.Ad pro/
poſitum redeamus.vt etiaꝫ animantia queqꝫ ex ſa/
cris literis oſtēdamus homini fuiſſe ſubiecta.Tale
quippe dominiū ei traditū a dn̄o nouimus cum di/
xit primis parētibus.Dominamini piſcibꝰ maris
ꝛ volatilibꝰ celi/ꝛ vniuerſis animantibus q̄ mouē/
tur ſuper terrā.ꝛ addit.Ecce dedi vobis oēꝫ herbaꝫ
afferentē ſemen ſup terrā/ꝛ vniuerſa ligna que ha/
bent in ſemetipſis ſementē generis ſui.ꝛc.Hoc ip̄m
poſtmodum effectu patefecit animaliū omnium ad
Adam conuentus/dn̄ico quidem precepto/ſed an/
gelico miniſterio atqꝫ ducatu celebratꝰ. vt propria
ſortirentur ab homine noīa /quaſi ſeipſa omnēqꝫ
ſuam facultatē ꝛ opera offerendo domino ſuo.Que
enim naturalr̄ fera ſunt aīalia.erga hoīeꝫ mitiſſima
obſequentiſſima
obſequētiſſimaqꝫ ſe ꝓſtabāt.Qđ ꝛ ſerpētis qui aīa/
lium homini exitialiū modo peſſimū eſt/familiaris
aperit alloquutio:qua ēt mulierē decepit. Terram
etiā non niſi delitias homini tūc ꝑparaſſe/cū para/
diſi nomen ꝛ locus oſtēdat/tū ex oppoſito pādit ſpi
narum ac tribuloꝝ productio in pctī penā.Neqꝫ la
borem eiuſdē terre demandata cultura ante pctm̄/
ſed ſummā corporis ex moderato exercitio volupta
tem/ꝛ indicibileꝫ mentis iocunditatē ex varietate
fructuū ſua ſpāli cura naſcentiū/afferebat.Specia/
li quoqꝫ ꝓuidentia dei ſeruatus hō fuiſſet ab omni
contraria paſſione.vt nec gladius eū ſcindere/nec
ignis adurere/nec aqua mergere/vel ſaxa ꝓmere po
tuiſſent:vt ſanctiſſimi eccleſie Doctores affirmant.
Auguſtinus inquā.13.de Trin.ꝛ.15.de ciui.dei. Iſi
dorus.in lib.de ſummo bono.s.Tho.ēt in 2º ſnīarū
d.19.ar.4º.ꝛ alibi.

Perſeuerātes in originali iuſtitia,poſt præfinitum a deo tempus, cœleſti beatitudine fuiſſe donandos non prægustata morte. Cap. VI.

Conclu/ ſio 4ª. Dicunt vlterius ſacri doctores primos nr̄os
parentes gr̄a fuiſſe p̄ditos copioſe/ꝛ
omni virtutū genere:ſapīa quoqꝫ tum humanaruꝫ
tum ēt diuinarū reruꝫ/plurimū decoratos:quibus
facile poterāt bonis actibꝰ ſupernā ſibi cōparare fe
licitatem.quā ꝛ eis repromiſſam fuiſſe a deo nō eſt
dubitandū:cum ſe ad illā ordinatos diuina reuela/
tione cognoſcerēt : ad quā ēt gr̄a ꝛ virtutes infuſe
trāſmittebāt.Decens qppe fuerat primū hoīem.vt
pote principiū humani gn̄is/ ea cognoſcere que hu/
manū genus perficiūt ſue quodāmodo cure cōmiſ/
ſum.Perficiunt aūt hoīeꝫ multa naturalr̄:ſꝫ vltra
hec ad vltimā ſupnaturalē ꝑfectionē ꝛ felicitatē cō
ſequendā ꝑ media ordinať. Oīa igitur tā naturalr̄
q̄ꝫ ſupnaturalr̄ hoīs ꝑfectiua/ſiue rōnē finis hēant
ſiue medioꝝ in finē primus hō cognouit/vt tā ſe q̄ꝫ
alios ſic dirigere poſſet riteqꝫ gubernare/vt ad vltī
mam felicitateꝫ oēs ſuo ducatu ꝑtingere valerent.
Obtinuiſſent aūt eam ſi ꝑſtitiſſent/poſt ſtatutum ex
dei bn̄placito tp̄s aptum/ non ꝓguſtata morte nec
carne ſpoliati:ſed viuētes ꝛ in celū manibus ange/
licis tranſlati/ſupueſtiti fuiſſent gloria ꝛ felici vita
viuerēt in eternū.Hec oīa ratio dictat fide ſuppoſi/
ta ſupnaturalis btītudinis nobis exulibꝰ repromiſ
ſe.Sꝫ ꝛ hec ipſa myſtico ſub ſenſu ſacre lr̄e pandūt.
Naturali quippe rōne quiſqꝫ cognoſcit/vniꝰ natu/
re conditioniſue eſſe finē vltimū in quē tendāt oēs
cōicantes in eadē ſpē ſeu nā.Nec quēquā latet me/
liori feruētiuſqꝫ operāti/nō minora deberi premia/
q̄ꝫ debeanť ſegniter agēti.Qui.n.potior eſt in meri
to/potior ēt ꝙ in ꝓmio ſit/eqſſimū eſt.Status autē
innocētie/ nature hūane diſtinctionē nō ponit eſſen
tialē.Magiſqꝫ deo acceptus tūc hō erat/magiſqꝫ
grata opa eius/eiuſdē operis abſoluta quātitate ꝑē
ſata/q̄ꝫ opa hoīs poſt peccatū.vt docet.s.Th.pª.q.
45.ar.4º./ꝛ 2º.d.29.ar.4º. Ante quidē toto īpetu
ferebať in deū impturbatꝰ hoīs amor.vt dicit Augˢ
in 14º.de ciui.dei/nulla ſiniſtra cōcupiſcentia ſicut
mō(proh dolor)euenit īpeditus.Melioris igiť hō
cōditiōis exn̄s/haudquaquā ꝑpetuo fuiſſet illa ſup/
naturali btītudine priuatꝰ quā poſt peccatū hoīes
cōſequunť.ſed poſt ꝓfixū a deo tp̄s/de terrena habi
tatione ad celeſtē ꝓculdubio trāſlati fuiſſent oēs(vt
diximus)viuētes.cuꝫ mors pctī pena ſit/ꝛ non niſi
pctōribus infligenda.ꝓter xp̄m qui mortē elegit vt
mortē noſtrā deſtrueret ꝛ pctā tolleret mūdi.Hanc
hoīs ad celeſtes delitias ſi ſtetiſſet in innocētia/trāſ
migrationē deſignāt ſacre lr̄e ſub figura qua forma
tum hoīeꝫ e cōi terre huius habitatione in delitiaꝝ
tranſtulit paradiſum/vbi lignuꝫ vite imortalitatis
vigorē ꝓſtans/eternā ex deo ꝛ in deo fruitionē perē/
nemqꝫ ſatietatē ꝛ vite incorruptibilitatē preſigna/
bat ad quā hoīs completa ſue huiꝰ habitationis pe/
riodo trāſlati fuiſſent.vt exponit diuus Augˢ/ꝛ ha
beť in gloſa ſup verbo illo.Ecce Adā factus eſt qſi
vnus ex nobis ꝛc.Propter hoc ēt ſancti Doctores
vnanimiter docēt exiliū nr̄m a celeſti p̄ria ex primo
rum parentū pctō cauſatū:ianuaſqꝫ celeſtes nobis
ſpūalr̄ ocluſas eſſe/ſpūalr̄ deſignari ꝑ expulſionē ꝓ/
thoparentū e māli paradiſo / ꝛ ꝑ eiuſdē vie perēnē
precluſionē ſtabilitā atqꝫ firmatam angeloꝝ cuſto/
dia.Niſi.n.redēptor de celo veniſſet ꝛ claue ſctē cru
cis/ſacratiſſime inquā paſſionis eiꝰ ꝛ mortis meri/
to/ianuas celi nobis aperuiſſet/ ꝑpetuo nobis ob/
cluſe manſiſſent.

Iuſtitiam originalem fuiſſe transferendā in poſteros ſi ſtetiſſent primi parentes. Capitulum. Septimum.

Affirmant deniqꝫ ſctī Doctores p̄dicta oīa p̄clariſſima dona prothoparentibus nr̄is:nō pro ſe tm̄/ſꝫ vice totius huma/ Conclu/ ſio 5ª.
ni gn̄is fuiſſe collata cuius erāt ꝓgenitores.Sicut
enim naturā ita ꝛ nature ꝓprietates gn̄ans cōicat
gn̄ato.Et nō ea tm̄mō que nālia prinª cōſequuntur
donaria.verū ēt ſupnālia munera qualis erat ante
pctm̄/originalis illa p̄clara iuſtitia/cōueniēs fuerat
vt primis humane nature ꝓgenitoribus collata/cōi
carenť ēt poſteris ſuis.Qđ in propoſito factū eſſe/ſa
cris ex lr̄is eliciť loco ſupra īducto.Neqꝫ.n.filij coꝝ
(qn̄ parētes in innocentia ꝑſtitiſſent)mox nati/ab
ipſis parētibus fuiſſent ſeparati/ꝛ extra paradiſuꝫ
emiſſi. Filius qppe nāliſſima parētū poſſeſſio eſt/q̄
nullus dꝫ ſine culpa priuari.Paradiſus aūt ille lo/
cus erat hoī nō niſi originali iuſtitia ſupra nāleꝫ ho/
minum ſtatum eleuato cōueniēs.Eadē ergo iuſtitia
fuiſſent oēs eoꝝ filij paradiſi incole adornati.In pa/
radiſo aūt exiſtētes/poſſe nō mori ligni vite ſuffra/
gio/expulſionis hoīs poſt pctm̄ cā preſignat:qua di
ctū eſt.ne ſūmat de ligno vite ꝛ cōmēdat ꝛ viuat in
eternū.Qđ quidem verbū licet ſm nōnullos docto
res ſit quaſi ꝯ ſuperbū ex iuſtitia inſultātis dn̄i/vel
ad pniaꝫ ꝓuocantis patris ex pene rememoratiōe.
et qđ dr̄ in eternū/veritateꝫ vtiqꝫ ſortiať ex vi iuſti
tie originalis iūcta ligni vite virtute.licet ex dei di/
ſpōne qua ſtatuerat(vti diximus)poſt datū tp̄is ſpa
ciū ſingulos hoīes viuentes in empyreū celū tranſ/
ferre.qđ dr̄ in eternū.exponať pro diuturno tp̄e.ni/
hilominus ex hoc loco capiūt doctores vlr̄/ꝙ incole
loci illiꝰ ante pctm̄/ligni vite vſu a ſenecta preſerua
bantur ꝛ conſequenter a morte.quicquid ſit de alijs
qui ante peccaſſent/quales ſunt nunc Enoch ꝛ He/
lias ſm cōem chriſticolarū opinionem.Succeſſores

igitur prothoparentū/ligni illius virtute ſemper a morte ꝑſeruati fuiſſent. Non minus etiā habitatio illa ameniſſima cōuincit in ea genitos innocentes/ munere originalis iuſtitie ꝓueniri/ꝗ̄ ex parentum culpa exules factos eorū natiuitas cōtingens in exilio/cōuincat in peccato cōceptos. Neq; enī in deo magis feruet iuſtitia/ꝗ̄ ſeipſam diffundat miſericordia/⁊ bonitatem premonſtret munificentia. Et quo ad ſtatum innocentie/tanta ſint dicta/que p̄ncipaliter proſequuntur ſacri Theologi.

Quid originale peccatum importet tam formaliter q̃ materialiter acceptum, declaratur. Cap. VIII.

De peccato originali. Concluſio pª.

Quo ad ſtatū etiā peccati ⁊ de ipſius originalis peccati natura penaq;/nōnulla a ſacris Theologis principalr̄ p̄dicata/oſtendere nūc libet in ſacris lr̄is apertiſſime cōtineri. Et primo quidem dicunt ꝙ prothoparētes nr̄i ex hoc ipſo ꝙ deo inobedientes fuerūt/peccati maculā incurrerūt/in eis quidē tunc actualē/in poſteris vero denoīatam originalē. Sed aduertendū ꝙ ſicut iuſtitia originalis duobus modis accipit̄ (vt.ſ.dictū eſt) ita ⁊ originale peccatū ſibi oppoᵐ duplr̄ a theologis accipi cōſueuit. Uno mō prout īportat ꝑuationē iuſtitie originalis primo mō ſumpte/hoc eſt feliciſſimi illiꝰ ſtatus interioris hoīs/⁊ decētiſſimi ordinis quo mens deo ſubiecta erat/⁊ ſenſus mēti ꝫm dei beneplacitū ſupernaturalr̄ regulare. Alio mō vt eſt priuatio iuſtitie originalis 2º mō ſumpte/hoc eſt gratie gratū facientis/⁊ ēt ſupnaturalis illiꝰ habitus ac virtutis qua aīa primo decorata ꝫm eſſentiā/oēs vires tam ītellectuales ꝗ̄ ſenſitiuas in rectitudine cōtinebat ⁊ in deū ſine difficultate tendere faciebat. Utramq; aūt priuationē incurrit primus hō per actualē rebellionē ad deū in tranſgreſſiōe dati ꝓcepti. Alij vero qui ab illo per naturalē generationē propagati ſunt/eādē priuationē ex hoc ipſo incurrūt ꝙ ſic corruptā naturā ab ipſo recipiūt. Inficit̄.n.pſona que in tali natura ſubſiſtit. Et niſi p ſacrā/vel quocūq; alio ſupnaturali ſanctificationis auxilio liberaret̄/ſemp tali macula deturpata maneret. Cū.n.vtroq; mō accepta priuatio iſta originalis/decentiā ⁊ pulchritudinē aīe tollat/ oppoſitā turpitudinem atq; maculā importet ⁊ ponat/neceſſe eſt. Hoc enim omni ſpirituali macule commune eſt vt priuationē importet nitoris illius ſpiritualis anime/ quem diuina gratia / ⁊ in propoſito originalis etiam iuſtitia vtroq; mō accepta cauſabat in primis parētibus/⁊ cauſare debebat in alijs. Sicut aūt pulchra ſunt q̄ viſa placēt/ita turpitudo diſplicet/⁊ abiectione reprehēſioneq; dignos ea reddit affectos. Primos igitur parentes turpitudine ſpūali defedatos ex tranſgreſſione fuiſſe q̄ deo opt.max. diſplicueit/ ſacre lr̄e īſinuāt manifeſte/cū ex hoc penas grauiſſimas īcurrerint cōminatas. Quā etiā turpidinē figuraliter hoc pretendit ꝙ ſeipſos a facie domini in paradiſo perambulatis abſcondiſſe narratur. Pulchra ſi quidem a facie patris aut domini nequaquam abſcondunt̄/ſed ei potius preſentant̄ vt viſa delectēt. Sola turpitudo ab eius oculis meret̄ abſcondi. Et ſi ſeipſam turpitudo cognoſceret/ſeipſam ab oculis oīm pro poſſe ſubduceret. Turpis ergo factꝰ homo poſt actum peccati cōuincitur/non corpore quidē ſed aīa ⁊ viriū ſuarū inordinatis actibus/cū ſe ſtatim a facie domini in paradiſo perambulantis abſcondit. Id.n.exprimit ſpūalr̄ ſcriptura/qȣ Adam factus carnalis maculā anime nō cogitabat: ſed de ſola nuditate corporis erubeſcat/ſtulte rn̄dēs. vt dicit Iſidorus/quaſi deo nudus diſpliceret quē nudū fecerat: ⁊ q̄ſi carnē dn̄o velit occultare. vt dicit Auguſtinus/cū corda inſpiciat. ¶ In hac aūt pcti turpitudine quiddā fuit quaſi formale/priuatio inquā debite ſubiectionis mētis humane ad deū per grām ⁊ originalē iuſtitiā ſcdo mō.ſ.acceptā. Aliud q̄ſi materiale/priuatio inquā ordinis debite ſubiectionis ſenſitiuaꝝ viriū ad rōnē rectā. In hac.n.rebellione pōt eſſe pctm̄: inquantū actus eaꝝ prorūpunt ſine regula rōnis qua nati ſunt regulari: ⁊ ꝫm ꝙ habitualr̄ nati ſunt irregulari prodire/dr̄ in eoꝝ principijs habitualr̄ manere pctm̄ quantū ad id qȣ in pctō materiale eſt. Formalr̄.n.pctm̄ ī volūtate reſidet recte rōni ꝯ̄ria/⁊ ab ea cetera q̄ in hoīe mouent̄ in opus/turpitudinē hn̄t vt a cā. Que vō a volūtate nō imperant̄ opera/pctō non ſubiacēt/vt ſunt vegetatiue ptis actiones. In mente igit̄ formalr̄ ⁊ p̄ncipalr̄ eſt originale pctm̄: ⁊ rōne nature infecte pſona quoq; inficit̄/⁊ pcti rea eſt/vt pſonalr̄ egeat redēptiōe. Que pſona ſi ꝫm ſe ſola vt pſona eſt cōſideret̄/talē priuationē iuſtitie originalis patit̄ etiā ꝫm mentē potiꝰ vt penā peccati nāe/ꝗ̄ vt pctm̄. vt ex doctrina colligit̄.s. Tho. Malo.q.4.ar.1º. In viribus aūt ſenſitiuis talis priuatio/culpe quidē rōnē habet/vt mouent̄ a voluntate maculata ⁊ grā deſtituta. ſed pene rōnē etiā habet inquantū cauſat̄ demerito rebellionis qua mens deo ſubijci contēpſit. Iuſtū eſt.n.vt inferiora ſibi rebellantia ⁊ aduerſantia patiat̄/qui ſupiori ſubiectꝰ eſſe recuſat. Inde lex in mēbris inuēta eſt legi mētis repugnās ꝫm Aplm̄ ⁊ captiuās hoīem in lege pcti. Sic ēt dr̄ caro cōcupiſcere aduerſus ſpūm/qn̄ ēt ſpūs conat̄ ad deū cōuerti. Hanc rebellionem in primis parentibus manifeſtarunt irregulati pudendoꝝ motus ad pᵐ aſpectū mire pulchritudinis corpee alterutrū poſt peccatū. Senſerunt.n.motū inobedientis carnis ꝫm Aug. tanq̄ reciprocā penam inobedientie ſue/ quos aīa rōnalis mox erubuit quaſi beſtiales. Artabant̄ enī duplici verecūdia ꝫm glo. Augⁿⁱ. q: tunc pᵐ obſcenum motū ſentiebant in mēbris: ⁊ q: pp tranſgreſſionem hoc contigiſſe videbant. Un̄ primis que manibus occurrerunt apta folia/operire pudēda ſtuduerunt: cum rōni confuſionē parerent ⁊ inobediētiam ꝓferrent. prout ſacre lr̄e manifeſte inſinuāt caſtiſſimis verbis. Et dū concupiſcibilē que in regno ſenſitiue aīe oībus preſtat ⁊ imperat/⁊ cuius motus circa pudenda ꝓcipui demonſtrant̄/ex hoc rōni aduerſaꝝ quiſq; cognoſcit. oēs ſenſitiuas vires ſub vexillo dn̄e contra rationem ꝯ̄ter ſuſcepiſſe bellum clariſſime conſtat.

Indictam nobis ex peccato, moriendi neceſsitatem, ceteris paſsionibus comitatam. Cap. IX.

Concluſio 2ª.

Dicunt vlterius ſacri Theologi animam prepotenti illa virtute qua corpus immortale ſuffragante vitalis ligni fructu/poterat cō-

tinere

tinere per peccatum fuiſſe deſtitutam /vt iam non preualeat contrariarum qualitatum pugne ad interitum corpus trahentis obſiſtere: ligniq; vite negata refectio confirmat ipſius mortis indictam neceſſitatem. Hoc autem vite excidium/ ꝙ in peccati penam inflictum fuerit/ſacre littere promunt/dum precōminatam preferunt dato precepto mortem cuius poſtmodum ſententiam latā deſcribunt in tranſgreſſores/iuncto ꝑpetui exilij caſu cū erūna multiplici. Siquidē oēs defectus ac paſſiones nociue tā anime ꝗ̄ cōiuncto/quibus hō naturaliter ēt arctaretur qn̄ in puris naturalibus crearet̄/in penā nunc originalis peccati retribuuntur. Que.n.a nā humana nō ex ſe ſed bn̄ficio iuſtitie originalis fuerāt ammote paſſiones/iam in penā tranſeunt priuationis illius. vt.s. Doctor docet. 2º.d.30.ar.pº. Has autē cauſat ⁊ intrinſecus vitalis calor/ humidi radicalis continue cōſumptiuus/⁊ ex hoc ſenectā ⁊ mortē tandē inducens: ⁊ exteriorū tam nāliū ꝗ̄ a propoſito cōtrariorum agentiū impreſſiones aduerſe/quibus infirmata ⁊ omni ſupnaturali auxilio quo per iuſtitiā originalē preſeruabat̄/natura deſtituta propter peccatū/reſiſtere iam non pōt. Sicut enim oīa exteriora dum homo in iuſtitia perſtitiſſet/in omnibus obſequundaſſent eius ſaluti: ſic omnia poſt peccatum coniurarunt in eius interitum. Dignum eſt enim vt ſerui vlciſcantur pro viribus iniurias domini ſui. Quod primo quidem oſtendunt ſacre littere / dum exilium paſſos ex peccato primos parentes noſtros enarrant e loco voluptatis ⁊ deliciarum omniū celi munere / in locum hunc eque celo quidem ſubiectum / ſed non equa elementorum temperie delitioſum: quinimmo multipliciter animatis omnibus ⁊ inanimatis naturaliter/hominibus vero ēt in peccati penā infenſum. Premonſtrant ēt hoc ipſū ſacre littere/ dū pelliceas eis a domino factas tunicas deſcribunt in aliqualem defenſionem ab aduerſis elementorum ⁊ celorum incurſibus. Licet ⁊ hoc ipſum ſignet eos factos eſſe mortales/ quando pellibus ſunt induti que mortuis animalium corporibus detrahuntur. vt dicit glo. Terram quoq; contra hominem inſurrexiſſe manifeſtant tribuli ſpineq; producte/vel homini tū primo facte nociue. Indicta inſuper laboris neceſſitas vſq; ad ſudorem vultus/ad hoc vt homo vitā ad tempus vtcūq; ſubſtentet/ammiſſam filiationis inſinuat dignitatem. Filijs quippe prouidētur vltro neceſſaria vite/que ſibi ſerui non niſi laboribus parant. Beſtias etiam homini factas nedum rebelles/verū etiam exitialiter nociuas ⁊ aduerſas/ patefaciūt poſite nāq; infitē poſt peccatum inimicitie/inter ſerpentem vice beſtiarum omnium/⁊ mulierem: ⁊ vtriuſq; ſeminis adinuicē perſequutio. Dixit enim dominus ad ſerpentem ob id ꝙ peccati cā fuerat/mulierē decipiendo. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierem: ⁊ ſemen tuum ⁊ ſemen illiꝰ. Illa conteret caput tuum: ⁊ tu inſidiaberis calcaneo illius. Quod quidem verbum licet de diabolo qui per ſerpentem alloquutus Euam decepit/⁊ de inimicitia eius ſpirituali etiā literaliter intelligatur: tamen ex ipſo nomine qȣ naturalem beſtiam eiuſdēq; beſtie corporeas ſonat conditiones/non incongrue ſublatū ab homine dominium quod ſuper beſtias habebat/accipitur poſt peccatum/non modo nobis nō obſequētes aut obtemperantes/verū etiam vite noſtre inſidiantes. Un̄ etiam Glo. dicit/dictū ei eſſe a dn̄o ꝫm alia tranſlationem / pectore ⁊ ventre repes. qȣ in colubro aduertitur naturali viſibiliq;: ⁊ ex ipſo ad inimicum inuiſibilem facta loquutio figuratur.

Cœleſtis paradiſi ianuam, originalis peccati demerito, perpetuo clauſam humano generi. Cap. X.

Concluſio 3ª.

Aliam penam ſeu damnū maximū incurrit hō propter peccatū primorū parentum/perpetuū inqua exiliū a celeſti patria/⁊ impoſſibilitatē obtinendi ſupernaturalē felicitatem: ad quam tn̄ finalr̄ poſſidendā fuerat hō creatus. Licet.n. felicitas nobis in celeſti pr̄ia repromiſſa/ſic nature nr̄e facultatē excedat/ꝙ ꝓprijs eam ſit īpoſſibile viribus obtinere: eius tn̄ eſt capax anima nr̄a qn̄ ſibi ſupnaturalr̄ conferat̄. Eſt enim aīa nr̄a forma ſpūalis per ſe ſubſiſtēs/vires itidem ſpūales naturalr̄ habens: quarū altera velut quodā lumine naturalia queq; cōtueri poſſit/⁊ vocat̄ intellectus agens: altera ſpēs intentionales q̄bus in actū cognitionis prorūpere poſſit anima ſuſcipiat/retineat atq; ꝯſeruet indebilr̄. ⁊ intellectus poſſibilis in nobis nominat̄. Quantūm igit̄ in ſe eſt aīa/ſpūalis cuiuſcūq; creati luminis/ēt ſi ſuperioris ordinis videat̄ aut ſit/nequaquā incapax eſſe pōt. ſpūali quoq; pōt quacūq; ſpē velut informata cognoſcere: qn̄ ſupnaturali virtute grāq; participationis tanti luminis ac vnionis cum ſpē q̄ ſit ēt diuini ordinis digna fiat. tametſi nulla talis det̄ ſpēs qua deus ipſe ꝑ eſſentiā cognoſcat̄ preter ipſam dei eſſentiā. Deꝰ igit̄ qui diues eſt in oībus/ oēm noſtrā naturalē non mō facultatē verum ēt capacitatē quantum in ſe fuerit ⁊ ex nr̄is meritis nō defuerit/ ſupabūdātius atq; pfectius ꝗ̄ cogitare poſſimus vel ex natura cognoſcere/ſtatuit adimplere. Quo circa creatū hoīem ab initio gratia gratū faciente perfudit: virtutibus inſup atq; donis ſupnaturalr̄ infuſis decorauit ac ita muniuit/ vt hac ipſa ſua vi/meritoq; proprio potēs eſſet ſibi celeſte vendicare regnū/ac ipſam ſupnaturalē ad quā conditus ab initio felicitatē fuerat/adipiſci/cū omni ſua poſteritate pariter virtuoſa decoraq; ꝓcreanda. At ipſa poſtmodum grā/ virtutibus atq; donis ammiſſis pp peccatū/impotentie ſue naturali reſtitutus eſt hō in ſue penā tranſgreſſionis: vt nullatenus inde valeret deperdito ſue felicitatis pignore/paradiſi ſeu regni celeſtis hereditatē cōſequi prout an̄ valebat. Quo factū eſt vt ēt modo qui ſine lib.arb. vſu decedūt pueri nō purgati primorum parentū originali pctō/detrudant̄ in limbo/qui puerorū ob hoc ipſū dr̄ limbus/ ſola nāli felicitate/q̄ clariſſimā eis naturaliū oīm/⁊ quantum nālia ipſa ꝓmonſtrāt ſubſtantiarū ēt ſeparatarū atq; dei opt.max. cognitionē ꝓſtat ex nā cō-

rentiã ac de priuatiõe regni celeſtis ꝓpter ꝙ ad il/
lud idoneos ſe nõ viderẽt atqꝫ capaces/nequaquã
dolentes. Secus de decedẽtibus ante xp̄i paſſio/
nẽ cũ gratia/⁊ nullo peccati vinculo obligatis.
Hi nẽpe celeſti nihilominus arcebant a regno/ac
loco ſubterraneo qui limbus hac ipſa rõne dice/
batur ſanctorũ patrum detinebant inuiti. Fuiſ/
ſent aũt indicibili cõpreſſi triſtitia/niſi cognouiſ/
ſent/ac ſpe firmiſſima ꝓſtolarent ſe liberãdos me
rito illi⁹ intercedente qui tãte virtutis in conci/
liando foret/ quante fuerat dignitatis offenſus.
Equiſſimũ quippe factuqꝫ digniſſimũ erat/vt iu
ſtitia ꝑ ſatiſfactionẽ veri hoĩs innocentis pro hu/
mana natura peccatrice/ locũ haberet: ⁊ miſeri/
cordia ſimul reluceret ꝓ nobis ſatiſfacientis dei
veri: qua reſtitutã primũ in hac vita innocentia/
originaliqꝫ iuſtitia quantũ ad grãz ⁊ rectitudinẽ
volũtatis que potiora ſunt munera ſtatus illius.
poſt mortem demum omni ſublata peccati pena.
omniqꝫ miſericordia relegata. mox patriã cele/
ſtem hereditate poſſideamus: ⁊ poſt cõem reſurre
ctionẽ vera immortalitate vtriuſqꝫ hominis ve/
ſtitis/ oĩm malorũ occurſus funditus ſit a nobis
amotus. Patrie celeſtis per peccatũ obcluſio/
nem virtute humana irreſerabilẽ preſignant lit/
tere ſacre ſm ſanctorum Doctorum interpreta/
tionem. dum in eis collocatus ante paradiſum
voluptatis Cherubin: ⁊ flammeus eius gladius
atqꝫ verſatilis ad cuſtodiendam viam ligni vite
deſcribitur. Cherubin quippe ſcientiam ex no/
mine prefert: gladius vero iuſtitiam prefigurat:
ignis autem inſuperabilem virtutem omnia cõ/
traria debellantem ⁊ abſumentem. vt ex his om
nibus deſignari liqueat hanc ipſam penam ho/
mini ob peccatum inflictã eſſe ex equiſſima dei
iuſtitia/dirigente infinita ſapientia quibus nul/
la creata virtus valeat reſiſtere aut aliquatenus
reluctari. Eiectus eſt igitur homo ex ameniſſimo
loco in hanc vallem miſericordie: ⁊ filiali digni/
tate priuatus/non ſolum peccati/verum etiã dia
boli cuius fraude circũuentus ceciderat/ſeruitu
tem incurrit aſperrimam ⁊ crudelem/a qua nos
redemit ſaluator dominus Jeſus. vt qui per aliũ
cecidit/alterius quoqꝫ ſcilicet dei reſurgat auxi/
lio: qui nihilominus verus homo ſit. vt aſcriba/
tur homini victo victoria de hoſte ꝓſtrato a quo
victus fuerat: vt ſic etiam ianua celi eidem ape/
riatur: cui ⁊ paterna hereditas etiam reſtitua/
tur vt filio. Hanc etiam redemptionem ⁊ libera/
tionem a diabolica ſeruitute: patrieqꝫ felicis ha/
bitationis reſtitutionem nobis a deo fuiſſe repro
miſſam/tum figuris/tũ prophetalibus vocibus/
ſacra ſcriptura in omni ferme paſſu teſtatur aut
libro/quã mox exhibendã primis ſue predicatio
nis verbis ipſe ſaluator inſinuauit dicens. Peni
tentiã agite/appropinquabit.n.regnum celorũ.

Omnes homines a primis parentibus ſeminaliter propagatos originale peccatum trahere. Cap. XI.

Concluſio 4ª.

Dicunt etiã ſacri Theologi ſm ſacras lit/
teras eſſe neceſſario confitendum
omnes homines ſeminaliter ab Adam propaga
tos pariter originale peccatum contrahere: ſicut
pariter perdiderunt debitam paradiſi volupta/
tis habitationem/vite ligni ſuffragium/immor/
talitatem/omniumqꝫ malorum preparatam ne/
gationem. Solumqꝫ ex hoc Chriſtum excipiunt
ꝙ non humano ſemine/ſed miſtico ſpiramine cõ/
ceptus ſit. Neqꝫ enim poteſt aliter intelligi quod
ait Apoſtolus per vnum hominem peccatum in/
traſſe in mundum/⁊ omnes homines in Adã pec
caſſe/niſi quia ab eo proceſſerunt per virtutẽ ſe/
minalem infectam. ⁊ naturam humanam ab eo
acceperunt iuſtitia originali voluntarie deſtitu/
tam. Jllam enim iuſtitiam quam primus homo
pro tota natura humana conſequutus fuerat ſi/
ne merito/ex proprio demerito perdidit etiã pro
natura. Et cum vnumquodqꝫ agat ſm faculta/
tem ſue nature: non potuit qui corruptã habuit
naturam/integram per generationem cõmuni/
care. Et qa in poteſtate nature erat iuſtitiam il/
lam ſeruare quam per voluntatem perſone in na
tura exiſtentis perdidit: ideo corruptio illa ſi ad
naturam etiam comparetur/culpe rationem ha
bet: vt ex hoc dum cõmunicatur natura corru/
pta/traducatur ⁊ culpa: ſicqꝫ natura infecta/pſo
nam etiam cui cõmunicatur ex hoc ipſo inficiat/
⁊ non ſua ſed primi parentis volũtate qua natu/
ra corrupta eſt/culpabilem reddat: vt peccatum
hoc in poſteris potius naturale dicatur q̄ʒ volũ/
tarium: ſm illud Apoſtoli Eph.2. Eramus na/
tura filij ire. Jn ꝓmo vero parẽte/⁊ actuale fuit
⁊ naturale: inquantum propriam etiam naturã
ſuo actu infecit. Semen autem humanum nõ eſt
huius culpe ſubiectum/ſed proxima cauſa inſtru
mentalis. Sicut enim in ſemine virtute manet
natura/ita ⁊ nature proprietates ⁊ quecunqꝫ cõ
munes conditiones ad defectum etiam pertinen
tes. Sicut cõtingit in ſemine leproſi naturã hu
manam lepra infectam contineri/vt proles inde
generetur leproſa. Sic igitur virtute ſeminis a
natura corrupta deciſi / generatur proles natu/
rali peccato infecta. eo vel maxime ꝙ naturam
perſe primo reſpicit vt terminum generationis
⁊ vt per ipſam generationẽ conſeruandam/ cu/
ius naturalis generationis ſemen principium eſt
actiuũ. Ex quo ita traducitur peccatum origi/
nale dum mox homo generatur/ꝙ nõ redit poſt
baptiſmum manente cõcupiſcentia/eo ꝙ ad con
ſeruationem eſſe huius perſone non autem natu/
re/primo pertinet coniunctio huius anime ⁊ cor
poris in natura humana. Talis enim cõiunctio/
infectionem originalis peccati non facit in ani/
ma niſi adiungatur aliquid quod perſe primo ad
naturam pertineat/cuiuſmodi eſt actus genera
tionis. vt dixi. Unde per generationem/in filiũ
culpa traducitur/qua non inficitur ex concupi/
ſcentia remanente poſt baptiſmũ anima. Ex his
autem ſequitur ꝙ ſi quis aliunde naturam hu/
manam accipiat / homoqꝫ fiat / q̄ʒ per actum
generationis ab Adam deriuate / peccatum
originale nequaquam contrahet /et ſi iuſtitiam
originalem non haberet / mortem communeſqꝫ
defectus non vt penales ſed vt naturales ſubi/
ret/preter

ret: preter exilium a regno celorum. Si enim gratia
informatus decederet: obtineret proculdubio mox
purgatus celeſtia regna/etiam ſi per caſum chriſtus
incarnatus non fuiſſet. Quãuis enĩ per chriſti paſ
ſionem redempti ſaluentur homines: non eſt tamen
arctata diuina virtus/quin in gratia a chriſti paſ/
ſione non dependente quis exiſtens in caſu / ſaluari
poſſet. Sicut etiam ſine redemptione chriſti ſaluati
fuiſſent homines in innocentia perſiſtentes/⁊ de fa/
cto ſine ea ſalutem cõſequuti ſunt angeli qui ad deũ
in principio ſunt conuerſi.

Baptiſmus eſt medicina contra morbum originalis peccati. Cap. XII.

Concluſio 5ª.

Quomodo autem per baptiſmum tolla
tur originale peccatũ decla
rantes ſancti Doctores dicunt ꝙ quantum ad ſuũ
formale tollitur peccatum: quo ad priuationem in/
quam gratie ⁊ irrectitudinis voluntatis ex ratio/
ne auerſionis a fine cauſatam: non aũt quo ad ſuũ
materiale: quod diſpoſitionem quandam ad conſi
miles actus ex actu peccati ratione cõuerſionis cau
ſatam ⁊ relictã importat. Licet ⁊ iſta diſpoſitio per
gratiam ad contrarium inclinantem/⁊ per aſſuetu
dinem ad bona opera/continue minuatur ſeu refre
netur. Baptiſmus autem ſicut etiam cetera ſacr̃a/
perſonam purgant/non nature defectum tollunt.
Per baptiſmum igitur confertur gratia cuius vir/
tute illa infectio ab homine tollitur que ex ipſa na/
tura infecta/in perſonam deuoluebatur: ⁊ ſic libera
tur anima a peccato/necnon etiã a reatu totius pe/
ne/tam inquã eterne q̄ʒ temporalis abſoluitur. Di/
ſpoſitio autem ad malum q̄ conſequitur conditionem
nature/non ex toto tollitur per baptiſmum. Reſti
tuitur ergo per baptiſmum originalis iuſtitia quã/
tum ad gratiam ⁊ rectitudinem voluntatis ex cu
ius priuatione ratio culpe inerat: non autem quan/
tum ad rectitudinem virium inferiorũ/que potius
materiale quid erat in originali iuſtitia / ⁊ oppoſi/
tum eius in originali peccato/pene potius rationẽ
habẽs q̄ʒ culpe. que tamen pena non tollitur per ba
ptiſmum: ſicut tollitur alia que auerſionem conſe/
quebatur/⁊ celeſtem beatitudinem retardare pote/
rat. Quedam enim pena originali culpe debetur in
quantum perſonam inficit. ⁊ hec eſt priuatio diui/
ne viſionis. Viſio enim hec actũ quendam impor/
tat: actus autẽ omnis/perſone eſt. Sicut ergo per/
ſonam per ſe primo reſpicit actus iſte/ita ⁊ priuatio
eius: eo ꝙ oppoſita nata ſunt fieri circa idem. Alia
pena eidem culpe debetur inquantum naturam in
ficit. ſicut eſt virium ſenſitiuarum ad rationem re/
bellio/⁊ corporis ad animã ſublata ſubiectio: vnde
mors ſequitur/ ⁊ cetere vite huius corporee miſe/
rie/que omnia ex principijs nature corrupte cauſan
tur/totam ſpeciem conſequentes: quarũ reatus nõ
retardat introitum regni: cum nec etiam in morte
remaneat. nec animam primo ſed corpus tantum
dum viuit afficiat. Baptiſmus igitur cum origina/
lem culpam tollat ſm ꝙ nature infectio in perſonã
redundat/non autem ſm ꝙ in ipſa natura virtuali
ter inuenitur/vt dictum eſt. primam penam conſe/
quenter tollit/que ad perſonam perſe refertur: non
autem eam que culpe debetur vt naturam inficit/
cuiuſmodi eſt fomes pcti/⁊ cetere vite hui⁹ penali/
tates. Sʒ hoc erit in patria quando natura nedum
perfecte curabitur/ verum etiam glorificabitur. Ex
quibus omnibus etiaʒ clare ſcitur vnde proueniat
ꝙ licet homo ſit purgat⁹ a peccato originali ꝑ Ba
ptiſmum/nihilominus prolem generat in peccato.
Hoc enim ideo eſt/quia per baptiſmũ tollitur pec/
catum originale ⁊ reſtituitur iuſtitia originalis quã
tum ad hoc ꝙ datur gratia/per quã ſuperior pars
anime deo coniungitur: non autem reſtituitur iu/
ſtitia originalis quo ad hoc ꝙ poſſit conſeruare cor/
pus abſqꝫ corruptione: aut etiã poſſit ſuperior pars
conſeruare inferiores abſqꝫ omni rebellione. Unde
manet poſt Baptiſmũ ⁊ neceſſitas moriendi/⁊ con
cupiſcentia que eſt materiale in originali peccato.
Manifeſtum eſt autẽ ꝙ baptizatus non generat ſm
ſuperiorẽ partem anime/ſed ſm inferiores ⁊ ſm cor
pus. Et propter hoc licet non habeat peccatum ori/
ginale inquantum eſt culpa. tranſmittit tamẽ pec/
catum originale in prolem. Et ſicut quilibet pecca/
tum originale trahit particulari generatione pa/
tris ſui. ita etiam oportet ꝙ emundationem ab eo
conſequatur per ſpecialem regenerationem ſuam/
⁊ non per hoc ꝙ pater ſuus regeneratus eſt.

Quomodo prædicta omnia ſint de intẽtione ſanctorũ Doctorũ. Cap. XIII.

Predicta omnia ſunt de mẽte ſancti Do/
ctoris 2º.d.29./3º.⁊.31. Jn que/
ſtionibus etiã de Malo.q.4ª. preſertiʒ articulo pri
mo.⁊ alibi pluries. Et quantum ad id precipue qđ
in q̄ſtione verſatur/vnanimi conſenſu doctores om
nes eccleſie ſancte predicant omnes homines cõiter
ab Adã progenitos originali peccato ſic naſci cor/
ruptos ⁊ infectos/vt niſi per chriſti ſanguinem me/
dijs ſacramẽtis purificentur/a delitijs paradiſi ſem
piternum ſubeant exilium/tametſi alioquin eſſent
ſine peccato quocunqꝫ actuali. Huius veritatis te/
ſtis irrefragabilis eſt Auguſtinus qui in quodã li/
bello intitulato quando cur ⁊ quomodo deus ho/
mo/hanc omnium ſanctorum patrum eſſe ſenten/
tiam proteſtatur dicens. Sciebant ſancti patres ꝙ
poſt primi parentis lapſum nemo ex eius ſtirpe mo
re naturali propagandus erat qui ſe vel alios erige/
re valeret/niſi ille deſurſum veniret qui virtute di/
uinitatis de carne peccatrice humanitatẽ ſine pec
cato acciperet/cum qua homines peccato proſtra/
tos erigeret. hec ille. Et in eodem libro capitulo ſe/
xto. ſic ait. Si forte alicui per hominem purum re/
demptionem fieri potuiſſe videtur/conuenit vt in/
telligat ꝙ de ſtirpe Ade nullus naturaliter propaga/
ri poterat qui illius delicto nõ teneretur aſtrictus.
Et ideo quilibet tanto minus vniuerſale chyrogra
phũ delere poſſet/quanto vniuerſali vel ꝓpria cul
pa minime careret. hec ille. Et in 2º libro de baptiſ
mo paruulorum. ſic ait Auguſtinus. Non eſt in fi/
lijs hoĩm nec fuit nec erit / qui nullo vnq̄ʒ peccato

fuerint obſtrictus/ aut ad iuſtitiam non ex peccato peruenerit/ excepto vno mediatore per quem finitis peccatorum inimicitijs reconciliamur deo. Solus ergo ille etiam homo factus manens deus/ peccatum nullum vnquã habuit/ nec ſumpſit carnem peccati quãuis de materna carne peccati. Qđ enim inde ſuſcepit: illud profecto ſuſcipiendo mundauit. hec ille. Ambroſius etiam vt refert Auguſtinus in libro de nup. ⁊ concu. idem confirmat. Unde ſic ait. Auguſtinus. Dicimus omnes eos qui de cõmixtione maris ⁊ fermine naſcuntur/ que ſine pudenda libidine non poteſt etiam quod honeſtũ eſt operari/ trahere originale pctm̃: eoſqꝫ de parẽtibꝰ qualibuſcũqꝫ naſcantˀ non negamus adhuc eſſe ſub diabolo niſi renaſcãtur in chriſto qui de eadẽ ſexus vtriuſqꝫ cõmixtione naſci noluit. Dixit enim beatiſſime memorie Ambroſius epũs cum chriſti carnalem natiuitatem inſinuaret/ ideo chriſtum expertem eſſe delicti: quia conceptus eius/ ſexus vtriuſqꝫ expers fuit. Nullum autem hominum dixit eſſe ſine delicto qui de illa conceptione conceptus eſt. Nam eius verba iſta ſunt. Omnis enim homo mendax: ⁊ nullus ſine peccato niſi vnus ſolus deus. Seruatum eſt igitˀ vt ex viro ⁊ muliere. ideſt per illam corporum commixtionem nemo conceptus expers ſit delicti. qui autẽ expers eſt delicti/ expers eſt etiam huius conceptionis. hec illi. Diuus etiã Anſelmus in libro de conceptu virginali ſic ait. Quoniã de ſpiritu ſancto ex virgine conceptus eſt chriſtus/ non incongrue ꝓ originali iniuſtitia quã omnes filij Ade habent a ſua origine: iuſtitiam originalem habuiſſe ipſe virginis filius dicendus eſt. Quoniam itaqꝫ Adam in tanta gratie celſitudine poſitꝰ/ bona que ſibi ⁊ alijs qui per naturam ab ipſo propagandi erãt ſeruanda acceperat ſponte deſeruit/ idcirco filij perdiderunt. qꝛ pater qui predicta bona ſeruãdo illis dare poterat/ ea non ſeruando abſtulit. Si enim Adã nequiuiſſet ad eos quos naturaliter generaturꝰ erat iuſtitiã ſuam perducere/ nequaquã poſſet in eis ſuã iniuſtitiam tranſmittere. In hoc enim ſunt omnes naturaliter iniuſti: quia nullam habent quã omnis homo debet habere iuſtitiam. Propter hoc enim Apoſtolus omnes filios Ade excepto virginis filio/ peccatores ⁊ filios ire in ſcriptis ſuis eſſe pronunciat. hec ille: qui in eodem libro hanc eandem doctrinã multotiens ⁊ multipliciter aperit. Ex his oĩbus cuiqꝫ patere poteſt ꝙ predictis cõcluſionibus in ſacris litteris aperte contentis/ ⁊ a ſanctis Doctoribꝰ predicatis/ nullus poteſt contraria ſentire vel dogmatizare abſqꝫ ꝑiudicio veritatis catholice fidei: vt pateat cõſequenter veritas affirmatiue partis queſtionis propoſite. Que nihilominꝰ propter ſui difficultatem apud multorũ intellectus ſerioſius ⁊ accuratius diſcutienda eſt ⁊ declaranda/ falſis opinionibꝰ confutatis. Et hec de primo.

Pars Scđa Principalis.

Opiniones falſæ proponuntur damnandæ cum ſuis motiuis. Cap. Primum.

q Uo ad 2^{m} principale ſciendũ eſt ꝙ Caietanus ſup p^{a} 2^{e}. S. Th. q. 81. art. 1. opinatˀ non pertinere ad fidem vtra q̃ſtionis huius pars teneatˀ: ⁊ ꝯñr ꝙ abſqꝫ preiudicio fidei catholice teneri poteſt ꝙ non omnes homines ab Adam ſeminaliter propagati contrahunt originale peccatũ de facto: ſed aliquis ex ſpeciali ꝓrogatiua gratie poteſt non incurrere actualiter originale peccatũ. Licet omnes tales habeant neceſſitatem contrahendi illud: ita ꝙ neceſſarium eſt ſm catholicam fidẽ ſolum credere ꝙ omnes tales ſint obnoxij peccato originali ex modo ſue originis. nõ autem ꝙ omnes illud de facto contrahant. Et ſic id quod Sco. 3°. d. 3^{a}. reliquit ſub dubio/ iſte determinat. hoc inquam/ ꝙ ſic preſeruari non repugnat ſacris literis aut determinationi eccleſie: alias non poſſet dici oppoſitũ abſqꝫ preiudicio catholice fidei. vt tamen iſte affirmat. Quod etiam probare nititur ex eo ꝙ nõ eſt magis hoc contra ſacras literas ⁊ conſequenter cõtra fidem q̃ꝫ ꝙ non omnes homines de facto moriãtur/ cum vtrunqꝫ ſimul Apoſtolus promulget. ad Rom. 5°. dicens: Per vnum hominem peccatũ intrauit in mundum ⁊ per peccatũ mors: ⁊ ſic in omnes homines mors pertranſiit in quo omnes peccauerunt. Non eſt autem contra fidem tenere ꝙ non omnes homines de facto morituri ſunt: cum multi hoc opinantes / non ſint vt heretici ob hoc habiti: vt patet per Magiſtrum 4°. d. 43. connumerantem etiam Hieronymũ hoc aſſerentem in quadam epiſtola: vel ſaltem ex aliarum opinione quã non damnat hoc pronunciantem. Quin etiã. S. Tho. ea. d. q. 1. ar. 4°. ad 3^{m}. dicit ꝙ ſic teneri poteſt ſine errore. ergo pari ratione nec illud eſt contra fidem. Sed ſolum hoc neceſſarium eſt tenere ſm fidem ꝙ omnis ſeminaliter ab Adam propagatus ex ipſa ſua generatione ſit obnoxius peccato originali/ ita ꝙ ex hoc incurrit neceſſitatem peccandi niſi ſpeciali priuilegio preſeruetur: ſicut etiam incurrit neceſſitatẽ moriendi: niſi a morte ipſa ex ſpeciali gratia liberetur. Et addit Caietanus/ ꝙ ad hunc ſolum ſenſũ de vniuerſali contractione peccati contra Pellagianos hoc negantes diſputat Auguſtinus: ⁊ ꝙ in ꝓdicto ſenſu ſolo interpretanda ſunt verba ſancti Tho. ſupra inducta: ⁊ ſi qua ſimilia ſunt in doctrina eiꝰ. Dicit tamẽ ꝙ nullũ illo modo preſeruari eſt probabile propter doctrinam ſanctorũ doctorum/ in hoc Scoto conſentiens qui in 2°. d. 32. dicit tenendum eſſe ſm ſanctos de cõiter propagatis ab Adã ꝙ incurrant originale peccatum. ⁊ patet ibi clariſſime ꝙ intendit de facto. Addit etiam Caietanus ꝙ ſub predicto ſolo ſenſu ſancti Tho. inducta ratio militat: ex vniuerſali inquam redemptione facta per chriſtum ſumpta. Nam (vt dicit) non ſolum eget redemptione actualiter captiuus: ſed etiã captiuitati obnoxius. Solum autem chriſtum ab hoc excipiendum dicit: quia ſolus ipſe ex ſua generatione/ nulli obnoxius eſt peccato: iuxta verbũ Angeli ad Beatam virginem ante filij conceptionem in vtero / dicentis. Quod enim ex te naſcetur ſanctum ⁊c. ex quo datur intelligi ꝙ omnes alij ab eo ex ſua generatione peccatum incurrere neceſſario debuerant ſm fidẽ/ non aũt ꝙ omnes incurrerint. Cõfirmat etiã hanc opinionẽ/ ex eo ꝙ ſedes Apoſtolica ĩ extrauag. Graue nimis. decreuit donec fuerit deciſũ abſqꝫ hereſis criminiſqꝫ labe vtrãqꝫ cõtradictionis partẽ teneri poſſe/ quo ad preſeruationem Beate virginis ab originali pctõ/ ſiue inquam hoc negando iuxta dicta ſanctorũ: vel affirmãdo iuxta nouitias aſſertiones. Ex quibus patet ꝙ pars negatiua queſtionis teneri poteſt abſqꝫ preiudicio fidei ⁊ ſine macula hereſis.

Opinio Caietani falſa. — *Motiuũ Caietani p^{m}.*

Declarat etiã Caietanus modũ quo poſſit hoc cõtingere/ vt vꝫ in ipſo inſtanti conceptionis munus preſeruantis gratie ꝓueniat non tempore ſed natura maculã culpe: quam ex modo generatiõis neceſſario genitus ĩcurreret/ niſi talis gratie munere preueniretur. In quo modo a Sco. diſcordat/ qui in 3° d. 3^{a}. hunc dicit eſſe preſeruationis poſſibilis modũ ꝙ prius natura in primo inſtanti conceptionis peccatum inſit q̃ꝫ gratia. Nec ſequatˀ ꝙ vtrunqꝫ ſimul inſit. qꝛ ſm eum priuatio dicitˀ conuenienter prius ineſſe q̃ꝫ habitꝰ/ etiã ſi ſolus habitus inſit: qñ priuatio ineſt ex natura rei/ habitus aũt ab extrĩſeco cauſatur. Sicut materia hñs formã hominis/ prius natura eſt ſub priuatione eius/ qꝛ hoc habꝫ ex ſe/ q̃ꝫ ſit ſub forma etiã in primo inſtanti animationis quã habet a generante. Prius eniꝫ natura vnũquodqꝫ cõparatur ad ſe q̃ꝫ ad quodcũqꝫ aliud. Utriuſqꝫ autem poſitio falſa eſt/ ⁊ modus ponendi malus. vt infra probabitˀ. Sed primo oſtendendũ eſt Caietani poſitionẽ non eſſe de intẽtione ſcti Tho. aut Auguſtini. immo doctrine eorum penitus aduerſam.

Modus preſeruationis ſm Caietanum. Modus preſeruationis ſm Scotum.

Opinionem nouam eſſe contra intentionem ſancti Tho. & Auguſtini probatur primo ſex rationibus. Cap. II.

1°. Sic igitur nouũ hoc Caietani placitũ ꝙ doctrine ſcti Tho. ⁊ ẽt Aug^{ni} repugnet/ multipl'r ꝓbatˀ. Et arguitˀ ſic ꝑmo. De illo peccato intendit. s. Tho. dum dicit ꝙ ſm fidem catholicam firmiter eſt credendũ ꝙ omnes ab Adam ſeminaliter propagati cõtrahunt originale peccatũ ⁊ ꝙ cõtrariũ eſt hereſis pellagiana/ qđ peccatũ ipſi qui tal'r propagantˀ neceſſario contrahũt per talem propagationẽ. vt pꝫ ex verbis eius/ ⁊ eorũdem ſenſu manifeſtiſſimo. Sed neceſſitas cõtrahendi peccatũ ex mõ generationis/ nõ eſt illud qđ homines ſic neceſſario cõtrahunt. ergo ⁊c. Probatˀ minor. licet ex terminis etiã clara ſit. tum qꝛ illud quo aliqđ ſm. s. Tho. contrahitˀ/ non eſt illud/ ſm eum/ qđ cõtrahit. Sed predicta neceſſitas eſt illud quo peccatũ cõtrahitur. vt patet ex terminis. tũ qꝛ modus rei non eſt ipſa res. Sꝫ neceſſitas cõtrahendi peccatũ dicit modum contractionis eiuſdẽ peccati. ergo non eſt ipm̃ peccatũ contractũ. S. Th. aũt dicit ꝙ oẽs ab Adã carnal'r propagati neceſſario ꝯhunt originale peccatum. ergo nõ intendit per peccatũ neceſſitatẽ cõtrahendi peccatũ. Omnia clara ſunt cognoſcentibꝰ rationes terminorꝫ.

2°. Preterea. Contrahere peccatum plus ĩportat abſolute acceptũ q̃ꝫ habere neceſſitatem vel obligationẽ contrahendi illud. Sicut et contrahere matrimoniũ plus importat q̃ꝫ habere neceſſitatẽ contrahendi illud/ quacũqꝫ lege/ ratiõe/ vel quocũqꝫ pacto. Stat enim 2^{m} ſine primo. Sed s. Tho. in oĩbus ſupra inductis locis dicit ꝙ oẽs cõtrahunt originale peccatũ ſm fidẽ catholicam. ergo non põt interpretari ꝙ tantũ intendat oẽs contrahere neceſſitatẽ contrahendi illud ex modo ſue originis. vt facit Caietanus. Et confirmatˀ. qꝛ cũ ſenſus auctoris nõ niſi ex verbis hẽri poſſit: qđ abſolute a. s. Thoma proferˀ/ abſolute etiã ⁊ non cum reſtrictione intelligendũ eſt. Sed abſolute. s. Tho. dicit oẽs ſeminal'r propagatos ⁊c. cõtrahere peccatũ originale/ ex intentione ⁊ verbis ſacrarũ literarum ⁊ ſanctorum doctorũ. ⁊ maxime Auguſtini. ergo nõ debet arctari dictũ eius ad neceſſitatẽ contrahendi ex modo generationis quaſi poſſit actu quis peccatum tale nõ contrahere ſtãte illo generationis mõ. Alias fuiſſet etiã. s. Tho. valde diminutus nunq̃ꝫ exprimẽs hunc peregrinũ ⁊ a verbis alienũ ſenſum. ⁊ prebens ꝯñr in re tanti põderis ex verbis ſuis occaſionẽ errandi.

3°. Preterea. De illo peccato intẽdit. s. Tho. in ꝑallegatis verbis eius/ quo is qui peccatum incurrit dicitˀ formal'r peccator. Sed illa neceſſitate ſola nõ dicitˀ quis peccator aut peccaſſe. Iniuria enim fieret cuicũqꝫ preſeruato a quocũqꝫ peccato puta furto vel adulterio. ſi diceretˀ ei ꝙ eẽt fur vel adulter/ etiã ſi quantũ in ſe erat ⁊ niſi fuiſſet diuinitus ꝑſeruatꝰ/ neceſſario cõmiſiſſet illud. Patet aũt oẽs de qbus loquitˀ. s. Th. dici pctõres. ⁊ ꝙ oẽs peccauerũt. vt pꝫ etiã per auctoritates Apl'i quas in confirmationẽ inducit ex ep'la Ro. 5°. ⁊ per alias qbus Apl's dicit xp̃m eſſe mortuum pro impijs/ pro iniuſtis/ pro inimicis ⁊ filijs ire ex natura ſua. i. a natiuitate ſua. qđ non dicitˀ niſi ratione pcti originalis ab oĩbus contracti/ quales non ſunt dicendi niſi qui de facto peccatum incurrerunt. ergo ⁊c.

4°. Preterea. Si verba Apl'i ſuper que fundatˀ. s. Tho. poſſunt ĩterpretari de illa neceſſitate tantũ/ ⁊ propter illã poſſent oẽs dici peccatores/ non obſtante gratia que peccato contrariatˀ/ multo magis neceſſitas habẽdi iuſtitiã ⁊ innocentiã/ ⁊ abſtinendi a peccatis ex lege diuina nobis ĩpoſita ſufficiet ad verificandũ ꝙ oẽs ſint iuſti ⁊ innocentes: etiã ſi cõtrarium de facto eſſet ex nr̃a volũtate. Patet aũt ꝯña. qꝛ maior ẽ hec neceſſitas/ maior obligatio/ magiſqꝫ nos aſtringens. qñ a potentiori obligante/ ⁊ cui magis tenemur/ maioreqꝫ cum eo vt pote cum cã prima vnionem habemus q̃ꝫ cum Adam/ originetur. Nec valet dicere ꝙ qꝛ nos opponimus volũtarie tali obligationi nõ poſſumus dici iuſti/ ſed magis iniqui. nõ valet inquam/ niſi etiã in propoſito valeat ꝙ qꝛ gratia illa infuſa opponitˀ directe peccato/ nõ pñt ex ꝑdicta ſola neceſſitate dici hoĩes peccatores. Cum ergo Apl's ⁊. s. Tho. dicãt ꝙ omnes ſunt aliqñ peccatores. pꝫ ꝙ aliqñ non habuerunt gratiã/ ſed de facto pctm̃ propter originẽ vitiatã.

5°. Preterea. De illo pctõ intendit. s. Tho. ex intentione Apoſtoli/ qđ opponitur iuſtitie originali vt priuatio ꝓprio habitui. vt pꝫ per eũ p^{a} 2^{e}. q. 82. ar. 1. Sꝫ habere ſolũ neceſſitatẽ peccãdi ex mõ ſue ĝnationis non opponitˀ iuſtitie originali formalitˀ ſeu quo ad ſuũ formale vt priuatio habitui: qꝛ tale formale in iuſtitia originali eſt rectitudo mentis q̃ deo ꝑ grãꝫ ſubijcitˀ: que ſtare põt ſimul cũ illa neceſſitate ẽt ſꝫ opinãtẽ. ergo ⁊c.

6°. Preterea. De illo pctõ intẽdit

ſanctus Tho. in preallegatis verbis cuius ſtatus cõ
trariatur ſm intẽtionẽ. s. Tho. ⁊ Apoſtoli/ſtatui iu
ſtificationis facte per chriſtum. Sed talis neceſſitas
non cõtrariatur ſm opinantẽ predicto ſtatui iuſtifi
cationis/qꝛ dicit redẽptione indigere non ſoluꝫ ſer
uum ſed ẽt ex modo ſue originis ſeruituti obnoxiuꝫ
etiam ſi ex gratia ſeruiturẽ non incurrerit. ergo ⁊c.
Patet autẽ maior per Apoſtolũ ad Ro. 3° dicẽtem.
Oẽs peccauerũt ⁊ egent gratia dei/iuſtificati gratis
per gratiã ipſius ⁊ per redemptionẽ que eſt in chri
ſto Jeſu: queꝫ propoſuit deus propitiatorẽ per ſan
guinem ipſius ad oſtenſionẽ iuſtitie ſue propter re
demptionẽ precedentium delictoꝝ. hec ille. Ex qui
bus verbis habetur ꝙ gratia ⁊ iuſtificatio facta per
chriſtum tollit peccatum quo oẽs peccauerũt/ſicut
oppoſitũ ſuum oppoſitũ. Sed talem neceſſitatẽ con
trahendi peccatũ ex modo originis gratia nõ abſtu
lit in primo inſtanti ſm opinantẽ: cum nõ abſtulerit
Euaſio ipſum originis modum. ergo ⁊c. ¶ Nec valet ad hec
duo argumenta dicere ꝙ. s. Tho. non pro eodẽ acce
pit ſignificato nomen peccati/cum dicit ipſum eſſe
priuationẽ aut etiam maculam gratie oppoſitã ⁊c.
⁊ cum dicit oẽs peccaſſe in Adam: ſed ꝙ peccatũ in
Impu- hoc ſcdo dicto põt accipi ſub duplici ſignificato. in
gnatio. primo autẽ ſub vno tm̃. ¶ Contra. qꝛ tunc. s. Tho. in
equiuoco pceſſiſſet in toto tractatu de peccato ori
ginali/⁊ in eadẽ etiam ſniã: ⁊ nunq̃ꝫ equiuocationẽ
intentã aperuiſſet. qd deceptoris atqꝫ ſophiſte pro
prium eſt nõ ſanctiſſimi Doctoris. Uoluntaria eſt ẽt
hec duplex acceptio nois peccati/ex ſacris litteris
auctoritatem non trahens ⁊c.

Eadem falſa opinio reprobatur quo ad idem ſeptima ratione: que etiam multipliciter roboratur. Cap. III.

Septio. Preterea de illo peccato intendit. s. Tho.
in pdictis verbis pro quo in oẽs
pertrãſiit neceſſitas moriendi. vt patet per auctori
tatẽ Apoſtoli ſup qua fundatᷣ intentio. s. Tho. Sed
mors non ptranſiit in oẽs propter neceſſitatẽ illam
cõtrahendi peccatũ ex modo illo/ſed ppter peccatũ
de facto contractũ. qd probatᷣ. Nam mors pertrãſiit
in oẽs in penã: ſed pena nõ debetur niſi ppter culpã.
cuꝫ ergo neceſſitas illa ꝯhendi peccatũ non habeat
rõnem culpe/ſed ſolũ id qd tali neceſſitate ꝯhitur.
pꝫ ꝙ de illa nõ intendit Apoſtolus neqꝫ. s. Tho. in
predictis locis. Penam aũt originalis peccati mor
tem cõſequentesqꝫ penalitates eſſe/nullus xpianus
negat/cum in ſacris litteris apertiſſime hoc conti
neatur Geñ. 5°. in ſuprainducta auctoritate. ⁊ Ro.
6°. vbi dicitᷣ. Stipendia peccati mors. ⁊ Ro. 8. Cor
pus noſtrum mortuũ eſt propter peccatũ. Et decla
ratur anathema ⁊ hereticus in cõcilio millenitano
de cõſec. di. 4 c. placuit. el 3°. qui ꝯtrarium ſenſerit.
Euaſio ¶ Et ſi forte quis dixerit ꝙ mors ⁊ relique penalita
tes relicte ſunt in vtilitatẽ etiaꝫ pſeruati a peccato/
ſicut ẽt liberati ab eo per baptiſmũ: vt vꝫ mereatur
per patientiã/tãetſi de ſe peccati pene ſint. ¶ Cõtra
Impu- prio. Mors nãlis vt diſtinguitᷣ cõtra violentiaꝫ/non
gnatio. cadit ſub merito ſicut nec ſub electione. Jn natura
P°. libus enĩ neqꝫ meremur neqꝫ demeremur. Ergo nõ
potuit relinqui mors naturalis in penam ad profe
2°. ctuꝫ meriti. Secũdo. Plurimi predictas penas pa
terentur etiam qui preſeruati ponerentᷣ/ante vſum
liberi arbitrij quo ſolo quis meretᷣ: ⁊ poſſent in tali
ſtatu decedere. ergo rñſio vim argumenti nõ tollit.
Tertio. qꝛ non ſolum pena corporea ſed ẽt ſpiritua 3°.
lis. ſ. priuatio regni celeſtis ad tẽpus manet etiã in
preſeruatis. Nam ante ſolutũ precium per xpi paſ
ſionem/oẽs deſcendiſſent in limbũ etiam qui pone
rentur pſeruati/vt Scotus ẽt docet 3°. d. 3ª. que tñ
pena ſpũalis/in vtilitatem ⁊ meritum/precipue in
ſtatu termini cedere non põt. ergo rñſio inualida.
Neceſſe eſt igitur talem penã ob propriam culpam
pati hominẽ. Nemo. n. pena ſpũali punitur pro pec
cato alterius/ſed ſolũ pro peccato pprio. vt concor
danter docent ſacri Theologi ex verbo Ezech. 18°.
Pater non portabit iniquitatẽ filij/neqꝫ filius por
tabit iniquitatẽ patris ⁊c. Quarto. Licet ſuppoſito 4°.
pctõ ⁊ ẽt ſuppoſita corruptione nature tam per fo
mitem q̃ꝫ per mortalitateꝫ/alique pene corporales
qñqꝫ cedant in vtilitatẽ/⁊ poſſint eſſe meritorie: ſta
tus tamẽ integer qui ſtatus erat ſine penalitatibus
ſcꝫ ſtatus innocentie/magis erat aptus ad meren
duꝫ q̃ꝫ iſte ſtatus corruptionis per penas. vt patet p
magiſtrum ⁊ doctores in. 19. d. 2ª. ⁊ precipue p ſan
ctum Tho. ibi. ar. 4°. ⁊ 1ª. q. 95. ar. 4°. Nihil enim ad
intra tunc patiebãtur homines virtuti contrariuꝫ
aut ad peccatum inclinans/ſicut nature fomes fle
ctit in malum: ſed gratia ⁊ virtutes in eis inclina
bant in bonum ſine vlla reſiſtentia. Ex his autẽ pa
tet ꝙ abſolute melius ⁊ facilius eſt mereri ſine pe
nis q̃ꝫ cum penis/cum deus cuius perfecta ſunt ope
ra/hominẽ creauerit in optimo ſtatu merendi finẽ
ſuum ad quẽ illum ordinauerat. Non ergo mereri/
eſt cauſa relictarũ penarum poſt remiſſionem pec
cati/niſi preſuppoſita corruptione nature/⁊ peccati
etiã/in patiente. ¶ Quinto. Predicta reſponſio nõ 5°.
ſoluit adhuc argumentũ. quod in ratione pene fun
datur. Jniuſte eniꝫ pena vt ſic/ſine preuia culpa in
fligitur. Nõ poteſt ergo infligi a deo qui iuſtiſſimus
eſt/niſi ſuppoſita culpa/quocunqꝫ bono fine hoc fie
ret. Actus enim malus ex genere/non poteſt quo
cunqꝫ bono fine rectificari. Eſt autẽ hoĩbus inflicta
mors in penã peccati. Unde nec deus (hoc ſtãte) põt
iuſte alicui homini mortẽ infligere niſi ppter pecca
tum ſuũ vel alterius/qñ vnus hõ pro peccato alte
rius mortẽ ſubire vellet. ſicut xps innocens pro no
bis peccatoribus mori voluit. Hec a ſanctis docto
ribus pdicantᷣ. Unde Gregorius in 3°. Moraliuꝫ ſic
ait. Chriſtus inter hoĩes ſolus iuſtus apparuit: ⁊ ad
penã culpe ſolus ſine culpa puenit. Auguſtinus q̃ꝫ
ſcribens ad Sabinũ Comitem ſic ait. Chriſtus mor
tuus eſt pro pctõ non ſuo ſꝫ alieno. Ceteri vero oẽs
non alieno ſed ſuo moriuntᷣ peccato. Qui ẽt in 6° li
bro ꝯ Julianũ ⁊ in libro Hyponoſticon. dicit/ꝙ ſe
queretᷣ deum eſſe inualidũ vel iniuſtũ ſi paruuli nõ
contraherent originale pctm̃/⁊ eoſdẽ mori pmitte
ret. Et reddit huius rõnẽ in 2° de baptiſmo paruu
lorum dicẽs. Nulla pena alicui debetᷣ niſi ppter pec
catum/excepto illo qui in flagella paratus eſt abſqꝫ
peccato. Et intendit de xpo. Jn eodẽ quoqꝫ lib° ar
guens cõtra pelagianos/talẽ fugam pcludit dicens.
Uos aũt negantes originale pctm̃/pfecto cogimini
dicere deũ vel inualidũ vel iniuſtũ ſub cuius prãte
imago eius in paruulis ſine vllo vel pprij vel origi
nalis

nalis peccati merito tantis affligitᷣ malis. Non enĩ
per hoc exercetᷣ virtus. qd recte de bonis hoĩbus ma
iorib⁹ dicitᷣ in qb⁹ rõnis eſt vſus. hec ille. Ex quo va
lidũ ſummitᷣ argm̃ pro opinione quã defendimus/cũ
b. v. ẽt ante vſuꝫ lib. ar. multa ſit mala ppeſſa. vt pꝫ.
Jmmo Scot⁹. 2°. d. 5ª. q. 2ª. ĩ reſp. pricipali. §. 2. ſine
tali exceptione ſtatus in vſu lib. arb. dicit in propo
ſito. ꝙ deus eſſet iniuſtus in caſu pdicto. Sic enim
habet. Si deus ab initio feciſſet hominẽ in pena/nõ
eſſet ppter hoc vituperandus deus nec iniuſtus. Sꝫ
ſi ab initio non fuiſſet in pena/⁊ poſtea feciſſet eũ in
pena ſine ſuo demerito/vituperandus eſſet. hec ille.
Cuꝫ ergo ab initio nõ fecerit hominẽ in pena/infli
gens homini poſtmodũ penam ſine pctõ/ſaltem ori
ginali/eſſet iniuſtus ſm Scotũ Augno conſentien
tem. Nulla eſt igitᷣ data reſponſio. ⁊ principalis ra
tio manet inuicta.

Ad idem propoſitum quatuor aliæ rationes afferuntur. Cap. IIII.

8°. Preterea. Sanctus Tho. expreſſe tenet in
b. v. fuiſſe pcti fomitem ſed liga
tum vſqꝫ ad xpi conceptionem in qua fuit totaliter
ſublatus. Sed fomes eſt effectus originalis peccati
actualr cõtracti. ergo ⁊c. Pꝫ maior per eundẽ Do
ctorem ſanctum. 3ª. q. 27. ar. 3°./⁊ 3° d. 3. q. 1. ar. 2°.
Quod ẽt aduerſarij negare non pñt/qui cõcedunt
ob meritũ conſequendum ex patiẽtia vel pugna/re
manſiſſe peccati penas in b. v. nõ obſtante ꝙ a pctõ
fuerit preſeruata. Penarũ autem originalis pecca
ti/prima fomes eſt. ⁊ magni meriti cã vel occaſio.
Proptᷣ qd voluit de⁹ vt angel⁹ Sathane Paulũ co
laphizaret/nec ab eo diſcederet. vt ĩ ĩfirmitate virt⁹
pficeretᷣ. Minor võ pbatᷣ: qꝛ rectitudo mẽtis q̃ deo
ſubiecta fuit in innocẽtie ſtatu/fuit pſe cã ſubiectio
nis virium inferiorũ ad rõnẽ. vt probat. s. Th. pª. q.
95. ar. 1. Ergo oppoſita irrectitudo eſt cauſa ſaltẽ in
fieri oppoſite rebellionis ⁊ repugnãtie carnis ad ſpi
ritum. ⁊ ꝯñr ipſius fomitis. Perſe nãqꝫ oppoſitoꝝ
cauſe ſunt oppoſite. Et ſic affirmatio eſt cã affirma
tionis ita negatio negationis. ex p° Poſteriorum.
9°. ¶ Preterea principalr. Jlle ſenſus in verbis ſupra
dictis ſancti Tho. non debet afferri/quem ipſe ſan
ctus Doctor expreſſe deſtruit ⁊ vt hereticuꝫ dãnat.
ſoluens rationẽ qua Caietanus inducitᷣ expoſitionẽ
hanc erroꝛtam in Apľi verbis afferre. Hoc aũt fa
cit. s. Tho. in loco allegato vꝫ 4°. d. 43. q. 1. ar. 4ª. ad
3m. Sic enim ibi ait verſus finẽ ſolutionis. Non ſe
quitur ꝙ ſi põt ſine errore poni ꝙ aliqs nõ moriatᷣ/
poſſit ẽt ſine errore poni ꝙ aliqui ſine originali pec
cato naſcantᷣ (ſupple in vtero) q̃ꝫuis mors ſit pena
peccati originalis. qꝛ de⁹ poteſt ex miſericordia ali
cui relaxare penam ad quã obligatur ex culpa pre
terita. ſicut adulterã ſine pena dimiſit Jo. 8°. Et ſi
militer poterit liberare eos a morte qui reatũ mor
tis cõtraxerunt cum originali naſcẽdo/⁊ ſic non ſe
quitᷣ ꝙ ſi non morientᷣ ꝙ naſcantᷣ ſine originali. hec
ille. Jdem dicit. 2°. d. 31. ar. 2°. ad 2m. Unde pꝫ ꝙ ad
intentionẽ. s. Tho. non ſic eſt interpretandũ indu
ctuꝫ Apľi verbũ quo dicit ꝙ in omnes hoĩes mors
pertranſiit in quo omnes peccauerunt. vt interpre
tatur Caie. dicens/ꝙ eodẽ modo Apľs intẽdat ne
ceſſarium eſſe oẽs peccaſſe/ſicut etiã omnes moritu
ros eẽ. vt ſicut ſine piudicio fidei põt teneri aliquos
non morituros/ita ⁊ aliquos nõ peccaſſe. Pꝫ enim
ſm. s. Tho. verba ꝙ primũ poteſt affirmari ſine erro
re/non aũt 2m. Et notãda ſunt valde verba. s. Th.
quibus deũ dicit poſſe ex miſericordia relaxare pe
nam ⁊c. ad differentiã huius qd eſt aliquẽ homineꝫ
ab Adam ſeminalr propagari ſine peccato. Jnnuitᷣ
enim hoc deũ non poſſe. Quod tñ ĩtelligitur de po
tentia ordinaria ⁊c. Sicut etiam non põt infligere
penã non preuia culpa. Et rõ diuerſitatis eſt/qꝛ pe
nam quã deus gratis relaxare põt/nõ poteſt alicui
infligere ſine culpa illius vt pena eſt. Eſſet. n. hoc
iniquũ. Unde etiã Auguſtinus (vt. ſ. tactũ eſt) di
cit in libro yponoſticon ꝙ ſm errorẽ pellagianoruꝫ
(qui dicebãt paruulos nõ contrahere originale pec
catũ/⁊ nihilominus mori) iniuſtus eſſet deus ſi mo
ri paruulum patiatᷣ nullum habentẽ peccatum per
qd poſſit vita priuari. Hoc idẽ affirmat Scotus vt
ſ. recitatũ eſt. Patet igitᷣ ꝙ opinantis expoſitio in
verba etiã. s. Tho. eſt contra mentẽ illius. Jnfra ve
ro ad probationẽ ſue falſe expoſitionis in Apľi ver
ba ſuo loco rñdebim⁹ ſicut ⁊ ad alia eiuſdẽ motiua.
¶ Preterea. Eo modo intelligenda ſunt dicta. s. 10°.
Tho. quõ exigit dictorum eiuſdem pbatio. Sed ꝙ
omnes hoĩes contrahant peccatũ originale. s. Tho.
probat ex hoc ꝙ oẽs egent redẽptione facta p xpm
ad hoc vt ſaluẽtur: ⁊ ꝙ oẽs quantũ eſt ex parte xpi
ſufficienter ſunt redẽpti a peccato qd de facto ĩcur
rerunt. non aũt ſic ꝙ oibus vel aliquibus preſtitum
ſit peccatũ non de facto trahere/qd tñ ex modo cõce
ptionis trahere debuiſſent. immo hoc ipſuꝫ redem
ptioni facte per xpꝫ opponi declarat. Qd patet 4°
vbi ſupra ſic dicens. Erroneũ eſt dicere ꝙ aliqs con
cipiatur ſine peccato originali preter xpm. qꝛ talis
non indigeret redẽptione facta per xpm: ⁊ ſic chri
ſtus nõ eſſet omniũ hominũ redemptor. Nec poteſt
dici ꝙ talis ſine peccato ꝯceptus. chriſti redemptio
ne indiguerit qꝛ preſtitum eſt ei ꝙ ſine peccato con
ciperetur. qꝛ illa gratia facta eſt parentib⁹ vt in eis
virium nature ſanaretᷣ/quo manente ſine origina
li peccato generare nõ poſſent. vel facta eſt ipſi na
ture que ſanata eſt. Oportet aũt ponere ꝙ quilibet
perſonaliter redẽptione chriſti indigeat. ⁊ non ſolũ
ratione nature. Liberari aũt a malo/⁊ a debito ab
ſolui non põt/niſi qui debitũ incurrit/vel in maluꝫ
deiectus fuit: ⁊ ideo nõ poſſent oẽs fructum domini
ce orationis in ſeipſis percipe/niſi oẽs debitores na
ſcerentur ⁊ malo ſubiecti. Unde dimiſſio peccatoꝝ
⁊ liberatio a malo non põt intelligi/ſi aliqs ſine de
bito/vel immunis a malo naſcatᷣ: ſed qui cum debi
to natus/poſtea per gratiaꝫ chriſti liberatᷣ. hec ille.
Ex quibus verbis clariſſimũ eſt non ſolũ ꝙ opinio
aduerſa/verba ſcti Tho. directe cõtra eius intentio
nem exponit/verũ etiam ꝙ ipſa talis opinio ⁊ aſſer
tio/ab ipſo ſancto Tho. vt heretica condemnatur.
¶ Preterea. Quia Caietanus ipſe dũ ſcti Tho. do 11°.
ctrinaꝫ circa pec. orig. ⁊ circa ſanctificationem b. v.
pertractat 3ª. q. 27. ar. 3°. inter alia dicit ꝙ aſſerere
quẽquã eſſe preſeruatũ ab originali/contrariatᷣ do
ctrine ſanctorũ Doctorũ antiquorũ. Sed ſancti do
ctores antiqui cũ. s. Tho. inter eos cõnumerato vt
patet per auctoritatẽ. ĩ. ponendã Domini Aluari
Epi ordinis minorũ. non aſſerũt oppoſitũ illius opi

nionis niſi fundati ſuper verbis Apoſtoli inductis ⁊ alijs auctoritatib⁹ ſacre ſcripture. ergo opinio illa eis ꝯtria ꝯtrariatur ſacre ſcripture. ergo oportet ꝙ concedant. s. Tho. cum ſanctis alijs eccleſie doctoribus intendere ꝙ ſm fidem catholicam eſt tenẽdum omnes de facto contrahere originale peccatum. ⁊ nullũ omnino ab hoc preſeruari.

Eandem falſam opinionem non eſſe de mente Auguſtini probatur multipliciter. Capitulum. V.

12°. Non eſſe etiam de mente Aug. predictã phantaſiam Caietani aperte demõſtratur. Et arguitur ſic. Eo modo ⁊ ad illum ſenſum intẽdit. s. Tho. oẽs homines ꝯtrahere peccatũ originale ſm fidem catholicã/ quo. s. Augu. probat eius ꝯtrarium eſſe pellagianoꝝ hereſim. vt pꝫ ex verbis. s. Tho. ſupra allegatis. 12. q. 81. ar. 1. Sed. s. Augu. probat pellagianos eſſe hereticos ex hoc ꝙ ponebãt aliquos nõ cõtrahere originale peccatuꝫ de facto/ ꝓbans hoc ex ſacris litteris / vbi precipue Apoſtolus ait ꝙ omnes peccauerunt in Adam / ⁊ ꝙ chriſtus dedit ſemetipſum redemptionẽ pro oĩbus/ ⁊ ꝙ oẽs pro quibus mortuus eſt chriſtus mortui ſunt peccato: que non poſſunt intelligi ſolũ de peccato actuali: quia pueri pro quibus mortuus eſt chriſtus/ etiã ſm pellagianos/ tale peccatũ non habent: oportet igitur ꝙ intelligãtur ⁊ verificentur de peccato originali/ ⁊ non de neceſſitate quacũqꝫ cõtrahendi illud. ſm Augu. ⁊ veritatem. Quod autẽ Aug. intendat de actuali cõtractione peccati/ ⁊ non de neceſſitate ſola cõtrahendi illud ex modo generationis/ duꝫ diſputat ꝯtra pellagianos: patet tam ex opinione pellagianoꝝ ⁊ cã impugnandi eos/ qꝫ ex verbis ⁊ modo quo diſputat cõtra eos. Ex cauſa quidẽ: qꝛ vt haberi põt ex libris pluribus contra eoſdẽ hereticos ab eo editis/ pellagiani aſſerebant paruulos chriſtianoꝝ non cõtrahere originale peccatũ: alioꝝ vero paruulos originale peccatum trahere ab Adã non negabant. Et ꝙ hec fuerit eoꝝ poſitio pꝫ primo ex titulo quarti libri hyponoſticon Augu. qui ſic ſonat. In hoc libro Aug. diſputat cõtra Pellagiũ tenentẽ chriſtianoꝝ paruulos non cõtrahere originale peccatuꝫ. Ex hoc. n. ꝙ ſpecificauit paruulos chriſtianoꝝ/ datur intelligi/ ꝙ non teneret infideliũ paruulos tali donari munere. Patet ſcdo hoc idem ex verbis Aug. ꝯtra Julianũ. Ubi poſtqꝫ contra eum induxit auctoritates Ambro. proteſtantis oẽs homines ex ſua vitiata origine ꝯtrahere peccatum originale. adducit ex Ambro. pellagianoꝛuꝫ reſponſionẽ dicens ꝙ progeniem baptizatoꝛuꝫ excipiunt. Ex hoc autẽ ꝙ chriſtianoꝝ tm̃ paruulos excipiebant a noxia cõtagione qua oẽs concipi in vitio volebant Ambro. ⁊ Aug. non niſi hac ratione ꝙ ab Adam ſeminaliter propagabantur. vt pꝫ ex pluribus eoꝝ ſententijs que inducuntur a beato Aug. 5° hypponoſticon. ⁊ magis in p̄ libro cõtra eundẽ Julianum/ manifeſte ſequitur ꝙ alioꝝ omnium paruulos ꝯſentirent eis ex predicta rõne fundata ſup modo originis/ ꝯtrahere peccatũ originale. Hoc etiã pꝫ ex expꝛeſſa ſñia Augu. 6° contra Julianũ dicentis inter cetera contra hereticos illos. Uos autẽ dumnõ omnes ſed multos ſiue per Adam cõdemnatos ſiue per chriſtũ liberatos vultis intelligi/ horrẽda peruerſitate chriſtiane religioni eſtis infeſti. hec ille vt. ĩ. plenius inducetur. Ex quibus verbis patet ꝙ heretici quoſdã excipiebant a dãnatione peccati Ade. ⁊ hi erant tm̃ paruuli chriſtianoꝝ. vt dictũ eſt. Cuꝫ aũt hic modus originis/ naturalis ſit/ ⁊ cõſequenter oĩbus ab Adã procedentibus cõmunis/ neceſſario habebant concedere ꝙ quãtum eſt ex tali modo originis/ chriſtianoruꝫ ẽt paruuli imunes eſſe non poterant a peccato/ ſed ſolum ex gratia chriſti/ quẽ etiam eſſe pro paruulis mortuum ꝯcedebant. vt Ambro. teſtatur 6° ꝯtra Julianum. Et lꝫ pellagiani aliam ꝓſeruationis cauſam proximã ⁊ alium modum ponerent ab eo quem confingit Caietanus/ fidei nõ preiudicare: nihilominus impugnatio Augu. qua eos inſequitur vt hereticos/ non moduꝫ preſeruandi vel cauſam/ ſed ipſam actualem a peccato preſeruationẽ deicit tanqꝫ fidei inimicam: in qua tñ Caietanus cõdeſcendit hereticis vt fidei non cõtrariam/ nec Apoſtoli verbis aduerſam. ſed vere ipſa quoqꝫ poſitio Caietani fidei cõtraria eſt. Alias per eã poſſent iam heretici optime ſe defendere ab Aug. telis dicentes/ ꝙ oẽs vtiqꝫ ſm Apoſtolũ peccauerunt in Adam. qꝛ oẽs ex modo ſue generationis neceſſitatẽ habebant incurrẽdi peccatum niſi fuiſſent per chriſti gratiaꝫ preſeruati/ quõcunqꝫ hoc ꝯtingeret/ ſiue inquã per purificationem baptiſmatis in parentibus factaꝫ/ ſiue per aliquam preuiam natura ſanctificationẽ in generatis. Et eodem modo defenderẽt omnes eſſe mortuos peccato/ ⁊ a chriſto redemptos ⁊c. ita ꝙ Augu. diſputatio non ſolum eos vt hereticos non conuinceret/ verum etiam deriſibilis fieret/ ſi opinio hec noua non eſſet etiam heretica.

Ex apertiſsimis Auguſtini verbis habetur omnes homines ſm fidem catholicã actu contraxiſſe in ſua conceptione peccatũ. Capitulum. VI.

Quod etiam ex verbis Aug. habeatur ꝙ oẽs actu cõtraxerunt peccatuꝫ originale ⁊ non ſolum ꝙ habuerũt neceſſitatem cõtrahendi ex modo ſue generationis/ lꝫ per innumeras pene auctoritates eius oſtendi poſſet: per paucas tamẽ hoc ipſum manifeſtabimus ⁊ has clariſſimas/ niſi qs notiſſimis ⁊ cõibus vocabuloꝝ ſignificatis aduerſetur. Et primo proponitur qd̓ affert Augu. predictos dãnans hereticos in 6° cõtra Julianum hereticum/ dicens. 13°. Omnes ad mortẽ per Adam/ oẽs in vitaꝫ per chriſtum: qꝛ ſicut in Adam oẽs moriuntur / ita ⁊ per chriſtum oẽs viuificabuntur. Ex prima origine generis humani nemo ad mortem niſi per Adam/ nemo ad vitam niſi per chriſtũ. Uos autẽ dum non omnes ſed multos/ ſiue per Adam cõdemnatos/ ſiue ꝑ chriſtum liberatos vultis intelligi/ horrenda ꝑuerſitate chriſtiane religioni eſtis infeſti. hec ille. Ubi notandum ꝙ cum heretici illi tenerent pueros xp̄ianoꝛuꝫ non cõtrahere peccatũ originale ꝓpter primos eoꝛũ progenitores qui fuerunt per baptiſmũ acceptuꝫ ab illo peccato mundari (putabant. n. iam mundatos/ non poſſe filios imundos generare) oportebat ipſos hereticos cõcedere (vt ſupra dictũ eſt) ꝙ per xp̄i virtutem primoꝛdialiter hoc priuilegiũ obtinerent pueri illi/ ne. ſ. actu peccatũ incurrerent/ qd̓ ex naturali modo ſue originis/ neceſſario cõtraxiſſent. Si ergo ſic ꝓſeruari per chriſtũ/ eſſet liberari ⁊ redimi a peccato per chriſtuꝫ/ iam ab Augu. ſe tuerentur dicentes: non negamus oẽs eſſe per chriſtuꝫ liberatos. Et deriſibiliter eos Aug. impugnaret/ id eis imponendo cuius ꝯtrarium ipſi ꝓfiterentur. Et nulla fuiſſet eccleſie rõ dãnandi illos hereticos ex rõnibus Aug. vt tñ fecit in pluribus cõcilijs ⁊ maxime in milleuitano cui ꝓſentialiter interfuit Augu. Oportet ergo dicere: ꝙ Augu. ex hoc eos dicit horrenda ꝑuerſitate chriſtiane religioni eſſe infeſtos/ qꝛ negabant paruulos chriſtianoꝝ actu incurriſſe peccatũ originale/ ⁊ cõſequenter eſſe per chriſtũ a peccato actu ꝯtracto liberatos atqꝫ redẽptos / prout vocabula iſta liberationis ⁊ redẽptionis important/ ⁊ vt eis vtuntur ſacre littere/ ⁊ ſancta mater eccleſia/ dum chriſtũ omnium redemptorẽ ⁊ ſaluatorem predicat: ⁊ aliquem abſqꝫ tali liberatione ad vitaꝫ peruenire aſſerẽtes/ vt hereticos dãnat. Et ſub hoc eodẽ ſenſu interpretanda ſunt verba illa Aug. p̄ contra Julianũ ⁊ alia ſimilia/ quibus ꝓteſtatur ꝙ oẽs hoĩes illoꝝ primoꝝ parentum peccato naſcuntur obnoxij/ ⁊ non ſicut perperam interpretatur Caietanus intelligendam eſſe de obligatione ad ſeruitutẽ ⁊ peccatum nõ actu ſed ex modo originis incurrendũ. Hic. n. prauus ſenſus ab ipſo Aug. cõdemnatur. vt dictum eſt. Sed obnoxiũ peccato exprimit Aug. condẽnatũ per peccatũ/ ſeruum peccati/ mortuũ per peccatum Ade. Sic eniꝫ poteſt verificari/ ꝙ veniat aliquis ad vitam ꝑ chriſtum. ſ. ex morte: viuificari per chriſtuꝫ: liberari per chriſtum. Unde valde timenda ſunt verba q̄ poſtqꝫ dixit oẽs hoĩes eſſe peccato primoꝝ parentum obnoxios/ ſtatim ſubiungit dicens. Hoc qui negat/ chriſtiane fidei fundamenta ſubuertere conatur. Timẽda eſt pariter alia eius ſñia quã poſt aliqualẽ diſputationem factam ad ideꝫ ſubnectit/ eoſdẽ hereticos impetendo/ ⁊ dicens. Una eſt omnium catholicoꝝ firma fides/ qui per vnum hominẽ peccatum intraſſe in mundũ/ ⁊ per peccatum mortẽ/ ⁊ ita in oẽs homines ꝯtranſiſſe/ vno corde credunt/ vno ore fatentur/ ⁊ veſtras nouitias ꝓſumptiones catholica antiquitate ſubuertunt. hec ille. Nec minus illa timenda eſt/ qua in eodẽ primo libro ſic ait. Hoc de quo nũc agimus ad fidei chriſtiane fundamẽta pertinet/ vt oẽs hoĩes illius primi parentis peccato naſci credãtur obnoxij. hec ille. Patet. n. ꝙ de facto eſſe omnes tali peccato obnoxios ⁊ obligatos dum primo naſcũtur in vtero/ intendit Aug. ſm Apoſtolum quaſi fidei fundamentũ. Et ſic etiã intẽdit. S. Tho. ex intẽtione Aug. eſſe tenendum ſm fidem catholicam vt dictum eſt circa iſtam primam concluſionem.

Idem per alia dicta Auguſtini roboratur. Capitulum. VII.

Hoc idem ⁊ per aliã Apoſtoli ſñiam inuictiſſime probat Aug. 6° ꝯtra Julianũ dicens. Cõmendat inquit Apoſtolus charitatẽ ſuam deus in nobis. qm̃ cũ adhuc peccatores eſſemus/ chriſtus pro nobis mortuus eſt. Hoc tu dictũ exceptis paruulis vis. Ubi ſic abſte querã. Si non ſunt inter peccatores paruuli habẽdi/ quõ pro eis chriſtus mortuus eſt/ qui pro peccatoribus mortuus eſt. Reſpondebis non pro ſolis peccatoribus mortuũ chriſtum/ qꝫuis etiam pro peccatoribus. Sed hoc quidem nuſqꝫ legis in diuinis auctoribus/ mortuum inquã eſſe chriſtum pro eis qui nulluꝫ habuerunt oĩno peccatum. Sed attende qꝫ validis teſtimonijs vrgearis. Tu dicis etiã pro peccatoribus chriſtuꝫ mortuũ/ ego vero dico non niſi pro peccatoribus mortuũ: ita vt reſpõdere cogaris/ ſi nullo peccato paruuli obſtricti ſunt non eſſe chriſtũ pro paruulis mortuũ. Dicit. n. Apoſtolus. Qm̃ vnus pro oĩbus mortuus eſt. ergo oẽs mortui ſunt. ⁊ pro oĩbus mortuus eſt chriſtus. Nullo modo hoc negare ꝑmitteris/ non niſi pro his qui mortui ſunt/ mortuũ fuiſſe Jeſum. Quos ergo hoc loco intelligis mortuos: nunqd̓ eos qui de corpore exierunt: Quis ita deſipiat vt hec ſapiat: Eo qppe modo intelligimus mortuos pro qbus mortuus eſt chriſtus/ ſicut alibi dicit. Et vos cuꝫ eſſetis mortui in delictis ⁊ prepucio carnis veſtre/ viuificati eſtis cum illo. Ac per hoc cum dicit. Unus quidem pro oĩbus mortuus eſt/ ergo omnes mortui ſunt/ oſtẽdit fieri non poſſe vt chriſtus moreretur niſi pro mortuis. Ex hoc. n. probauit oẽs mortuos eſſe / qꝛ pro oĩbus mortuus eſt vnus (Et poſt pauca) Quia ergo nõ in corpore/ reſtat vt in peccato eſſe mortuos omnes ꝓ quibus chriſtus mortuus eſt/ nemo neget/ nemo dubitet/ niſi qui ſe negat aut dubitat eſſe chriſtianum. Quapropter ſi nullũ trahunt peccatũ paruuli/ non ſunt mortui. Si nõ ſunt mortui/ nõ eſt mortuus pro eis chriſtus qui nõ eſt mortuus niſi pro mortuis. Tu autẽ in primo libro cõtra nos clamans dixiſti/ chriſtum etiã pro paruulis mortuum. Nullo ergo modo negare ꝑmitteris eos trahere originale peccatum. Nam mortui vnde/ niſi inde: Aut propter quã mortem paruuloꝝ mortuus eſt/ qui nõ eſt mortuus niſi pro mortuis: cumqꝫ tu mortuũ pro paruulis cõfiteris. Redi ergo mecũ ad id qd̓ ad Romanos ceperã dicere. Cõmendat (inquit) deus charitatẽ ſuam in nobis / qm̃ cum adhuc peccatores eſſemus: xp̄s pro nobis mortuus eſt. Et in fine ſic cõcludit. Hec ſunt ſtabilimẽta fidei chriſtiane. qui ea ſubuertere nititur/ ſtantibus illis ipſe ſubuertetur. Hec oĩa Augu. Ex quibus pꝫ oẽs pro quibus mortuus eſt xp̄s/ ⁊ quos a ſeruitute peccati ⁊ diaboli redemit per mortẽ ſuã ſic eſſe mortuos peccato / ſicut intendit Apoſtolus Coloſſenſes fuiſſe mortuos in delictis ⁊ ꝑputio carnis eoꝝ. ⁊ Romanos fuiſſe ſecũ peccatores pro quibus chriſtus mortuus eſt/ cũ iſta ſcribens Romanis aut Coloſſenſibus/ oẽs ſimpliciter hoĩes ab Adã ſeminaliter ꝓpagatos cõprehendat. vt pꝫ ad Ro. 5°. ⁊ oẽs ſimpliciter dicat mortuos pro quibus mortuus eſt chriſtus. ⁊ ſic intendit ex hoc inferre Augu. oẽs paruulos eſſe peccato mortuos. Sed hec oĩa dicta Apoſtoli ⁊ qd̓ ex eis infert eccleſia ⁊ Augu. de paruulis/ non poſſunt abſqꝫ ꝑiudicio fidei intelligi niſi de peccato actualiter cõtracto. vt clariſſimum eſt in fide. ergo neceſſariũ eſt ſm fidem catholicã confiteri oẽs ab Adam ſeminaliter ꝓpagatos de facto ꝯtrahere peccatum originale. ⁊ qui hoc negat aut dubitat/ neceſſariũ eſt ſm Augu. verba/ ⁊ ſm ſacrarũ litterarum apertiſſimũ ſenſum ꝙ neget aut dubitet ſe eſſe chriſtianũ. Et qui cõtrarium ſuadere ſtudet/ fidei fundamẽta ſubuertere conatur de fideliũ cordibus. Et quãto in hoc proficit/ magis ipſe ſubuertitur/ inuiolabili ⁊ inconcuſſa fide eccleſie perſeuerante.

Multe alie auctoritates Augu. idem confirmant: ſed he ſole cuilibet vel mediocriter erudito ſat eſſe poſſunt / vt clariſſime veritatem intueatur tam in ſe q̄ʒ ex intentione eiuſdem Aug. ⁊ cōſequenter ſancti Tho. qui ſe ad Augu. remittit. vt dictum eſt. Et hec de ſecundo principali ſufficiant.

Pars Tertia.

Gratiam non poſſe ſm naturam præuenire peccatum in præſeruato per caſum, probatur duplici ratione. Cap. I.

Quo ad tertium eorū que principaliter intēdimus in hoc ope / ſupeſt manifeſtare ꝙ modus quo dicit Caietanus abſq̄ʒ preiudicio fidei poſſe teneri aliquē preter chriſtū ſolum ſine originali peccato conceptū/ per gratiaʒ ingens preuenientē peccatū ipſum non tpe ſed natura. non eſt rōnabilis aut fidelis. Similr neq̄ʒ modus alius huic oppoſitus introductus a Scoto. Et quidem ꝙ non ſit rōnabilis modus inductus a Caietano ſed ꝯ cōes potius opiniones Theologoꝝ/ ex ipſis documē

[Rō pª.] tis Theologicis ſic ꝓbatur. primo. Iſte modus dicēdi ꝓfert ꝙ gratia ſic ſm naturā preuenerit ipſuʒ peccatum/ ꝙ prius natura non tpe in aīa fuerit q̄ʒ peccatum. Ergo peccatū fuit in eadē,/ ſed poſterius nā: in eodem tñ inſtanti tpis. ergo ſimul tpe fuit in aīa beate virginis gratia cum peccato originali. qḋ nec opinans tenet. Nam aperte repugnat. Patet autē cōſequentia ex cōi mō loquendi doctoꝝ. Nam quādo doctores dicunt aliqd alio prius eſſe ſm naturā/ intēdunt ꝙ talia non cōparent ad inuicē ſm prioritatem vel poſterioritatē tēporalem/ ſed ꝙ in eodem

[Euaſio] ſint tēpore/ vel temporis ipſius inſtāti. ¶ Sed forte dicet ꝙ intendit gratiam preueniſſe nā peccatū inquātum in eo inſtanti nature quo primo debuerat ineſſe peccatū/ fuit gratia: ⁊ ſic non potuit in aīa eſſe

[Impugnatio pª.] peccatū. ¶ Sed ꝯtra. primo q: non euadit per hanc fugam ꝙ non loquatur ⁊ accipiat aliqd alio eſſe vel intelligi prius natura ꝯ cōmunem doctoꝝ ſenſum ⁊

[2ª.] loquendi modū. Scḋo q: hoc intentū non bñ exprimitur per illa verba qbus dr̄ ꝙ gratia preuenit nā peccatū. Sicut non dicimus ꝙ aliqd ꝓueniat aliud tpe/ ſi in nullo inſtāti aut nulla parte tpis illius / eē contingat q̄ʒuis eſſe debuiſſet ſi aliud in p̄ inſtanti tpis illius non fuiſſet. Cum. n. prius ⁊ poſterius ſint correlatiua que ſunt ſimul nā. non pōt intelligi ꝙ aliqḋ ſit prius. ſi nullum cōtingat eſſe poſterius ſiue tpe ſiue nā. ¶ Nec pōt exponi prius natura in ꝓpoſito quaſi ante q̄ʒ gratia/ nullum ineſt peccatū. Nam pari mō potuiſſet dicere ꝙ gratia prius tpe eſſet in aīa q̄ʒ peccatū ſi per hanc preuentionē non importatur ꝙ peccatū etiam inſit/ ſed in fuiſſet poſterius

[Rō 2ª.] ſm tpſ/ qḋ tñ de facto non infuit in aliqua parte tēporis. ꝯñs autē non dicit. ¶ Scḋo principaliter ad idem ſic arguitur. Nam gratia non pōt ſm naturaʒ aliquid in vno inſtanti tpis preuenire ne id ſecum inſit: qḋ ſi ineſſet/ non niſi in toto illo inſtanti tēporis ⁊ in oībus inſtantibus nature ineſſet illius tēporalis inſtantis. vt pʒ ex terminis. ſuppoſito ꝙ vnum inſtans tpis plura nature inſtantia ſeu ſigna cōpatiatur. vt cōiter a phis ⁊ theologis cōceditur. Sed peccatum in aīa perſone illius que ſupponit̃ preſeruata ſic fuiſſet in toto primo inſtanti tpis qñ nō preſeruaretur ꝙ in oībus nature inſtantibus infuiſſet. ergo gratia non potuit in tali pſona ſm naturaʒ in eodem inſtanti tpis preuenire/ ne tale peccatum ineſſet. Qō tñ dicit opinans eſſe ꝓbabile. Patet aūt minor. q: in toto inſtanti tpis ⁊ in oībus eiuſdem ſignis ſeu inſtantibus nature peccatū in perſona illa que ſupponit̃ preſeruata/ ſi non preſeruaret̃ ineſſet/ in quo toto ⁊ in qbus oībus ineſſet neceſſario pctm̄ originale in non preſeruatis: q: quo ad hoc equa eſt oīum tā ꝑſeruatoꝝ q̄ʒ non preſeruatoꝝ conditio: cū in oībus equa ſit ēt rō ꝯhendi pctm̄ ſm Theologos. Sed aliȷ̄ oēs neceſſario ꝯhunt originale peccatuʒ in toto pm̄o inſtanti tpis ⁊ in oībus eius ſignis nature eiuſdē tpalis inſtantis: cū rō ꝯctionis peccati ex infectione ſeminis ⁊ carnis ꝓcedat/ que infectio ꝓuia eſt vt nullū poſſit mediare nature ſignū quo aīa que tunc primo eſt cū primo carnē informat/ nō infecta ſit: eo ꝙ ex tali vnione ſicut ex imediata cauſa inficiatur. ergo ⁊c.

Euaſionis ad præmiſſam rationem, præcluſio multiplex & inuicta. Cap. II.

[Euaſio] Forte quis dicit ad intentionē ⁊ modū loquēdi Caietani. ꝙ ſicut prius natura eſt qḋ eſt aīale ſeu naturale / q̄ʒ qḋ eſt ſpūale: ita prius nā eſt aīa/ q̄ʒ quicqd aīam ſpūaliter afficit. cuiuſmodi eſt tam peccatū q̄ʒ gratia. Inter hec autē duo ſpiritualia/ non naturalis ſed accidentalis eſt ordo: ⁊ in preſeruatis/ gratia ꝓcedit. Et iſte ordo cōſideret̃ in eis. ꝙ vʒ aīa ſm ſuam naturā precedat naturalē culpam ⁊ gratiā. ſed gratia in tali pſona que ſupponit̃ preſeruata ꝓueniat ſm naturā ne peccatū inſit. Qz aūt dr̄ infectionē carnis eſſe imediatā peccati cām/ vtriq̄ʒ/ verꝝ eſt. ſed dei virtus nō ſubeſt huic ordini/ ſʒ pōt impedire ne ſequat̃ effectus/ ponendo in ſubiecto. ſ. in aīa dum primo creatur/ diſpōnem ꝯriam. ſ. gratiam. ſicut non obſtante ꝙ calor ſit imediata cā calefactionis: non fuerunt ab igne calefacta pueroꝝ

[Preclu ſio.] corpora poſita in camino ardēti. Dañ. 3. ¶ Sed euaſio iſta non eſt ad propoſitū/ etiam ſi cōcedatur deū poſſe ꝑſeruare genitū ab originali peccato: q: poteſt creare aīam in grā. Hic. n. querimus qd ēt hoc caſu poſito ſit prius natura. peccatuʒ inquā ſi ineſſet: an gratia ipſa que ſupponit̃ in eſſe. Et ꝓbatū eſt ꝙ nullum eſt inſtans nature in primo illo vno inſtanti tēporis in quo dicat̃ eſſe per caſum gratia/ in quo non infuiſſet peccatū: ſi preſeruata non fuiſſet aīa illa. ⁊ hoc ꝓpter imediationē cāe peccati que prior eſt vel ſaltēʒ non poſterior in ordine ad aīam q̄ʒ cā gratie. ¶ Auctoritas aūt Apl̄i/ que tñ intendit de prioritate tpis/ ꝓportionaliter militat ꝯ illam rñſionē: q: peccatum originale natū eſt ineſſe hoī quatenus eſt aīalis/ non ſapiens ea que ſunt ſpūs dei: ſed potius repugnās eis. Qḋ pʒ taʒ ex parte cauſe/ q̄ʒ ex parte cauſati. Cauſatur. n. a ſemine patris ⁊ ab ipſo patre inquātum remanſit in eo fomes ⁊ ꝯcupiſcentia/ peccati pena in viribus ſenſitiuis. In eodē etiā cauſato ſeu genito/ cum infectio carnis primo inficiat naturam que ēt prior eſt/ ⁊ ꝯſequenter inficiat pſonā/

cauſans

cauſans fomitē per queʒ hʒ homo ꝙ ſit aīalis ⁊ non ſpūalis: imo ex hoc hʒ ꝙ ſpūalitati repugnet. eo ꝙ caro concupiſcat aduerſus ſpūm: vt dicit Apl̄s. qḋ eſſe ſpūale hʒ homo per grāʒ: opʒ ꝙ prius natura ſit in eo peccatū q̄ʒ gratia. Si. n. prius eſt ſm Apoſtolū qḋ eſt aīale in eodē/ deinde qḋ ſpūale: ⁊ hoc regulariter in oībus ſm ordinē tpis: ſequit̃ ꝙ ꝓportionalr̃ eodeʒ mō ſit prius ſm ordinē nature in preſeruatis/ qḋ eſt aīale/ ⁊ ꝯñter peccatū/ q̄ʒ gratia. ¶ Exēplum quoq̄ʒ de pueris in camino ⁊c. non eſt ad ꝓpoſituʒ: q: calefactionis cā in pueris illis/ lʒ ſit imediata inter naturales/ eſt tñ extrinſeca. Pōt ergo dari imediatior ſupnaturalis ēt extrinſeca. Cauſa. n. prima qualis eſt illa ſupnaturalis/ eſt imediatior ſm naturam. Hic aūt pro cā quaſi naturali ponitur infectio nature. que cā intrinſeca eſt. Cā aūt itrinſeca natura prior eſt q̄ʒ extrinſeca. ¶ Dicendū eſt etiam tam abſolute q̄ʒ ſm doctrinā ſancti Tho. ⁊ alioꝝ ſctōꝝ ꝙ lʒ fuerit abſolute deo poſſibile creare animaʒ ſine peccato/ ⁊ gratia decoratā: non tñ eſt deo poſſibile ꝙ eaʒ creet in gratia/ quā infundit in corpus ab Adā ſm ſeminalē rōnem ꝓpagatū/ non ꝑmundato eodē corpore ab infectione peccati. Suppoſito ordine diuino ꝙ ſicut dedit iuſtitiam originalē primo parenti/ vt tranſfundendā in poſteros quoꝝ ēt vice eam acceperat/ vt pater ⁊ princeps oīum: ita eandē etiā

[Euaſio] amiſit Adam ex peccato ſuo vice oīum ſucceſſorū/ vt vitiataʒ naturā tranſfundat per generationē in perſonā: ⁊ ſic ream cōſtituat peccati qḋ voluntariū fuit in natura/ inquātum Adam erat in natura humana qui volūtarie peccauit. non eſt autē voluntarium in pſona ꝯhentis ⁊c. Anime ergo corpori infecto ſic infuſe repugnat non ꝯhere peccatuʒ/ ⁊ per cōſequens eſſe in gratia in primo inſtanti ſue conceptionis: ſicut repugnat/ manū occidentis iniuſte hominem/ non ꝯhere ſuo modo peccatū homicidiȷ̄. Et hoc eſt qḋ dicunt in ſumma Ambro. ⁊ Aug. ꝙ xp̄s ideo cōceptus eſt ex virgine/ ne ꝯhent originale peccatum: ⁊ ꝙ oēs aliȷ̄ ꝯxerunt tale peccatū/ q: ſunt ab Adam ſeminaliter ꝓpagati. Quaſi dicant. tāta eſt neceſſitas ꝯctionis huius peccati ex carne infecta/ ꝙ nec xp̄s liberari potuiſſet/ quāuis eſſet deus. vt. j. etiā in ſol. 4 dubiȷ̄ plenius declarabit̃. Sunt. n. hec Aug. verba in libro ꝯ Iulianū: referentis Ambro. ⁊ dicentis. Ambroſius ep̄s dicit vnū ſolum hominē mediatorē dei ⁊ hominū/ eo ꝙ ſit natus ex virgine/ nec ſenſerit naſcēdo peccatū/ generationis obnoxie vinculis non teneri. Oēs aūt hoīes ſub peccato naſci in eo ꝙ ipſe ortus in vitio eſt: q: cōcupiſcentie voluptate cōcepti prius ſubiere contagia delictoꝝ/ q̄ʒ vitalem hoc aere ſpūm ducerent. hec ille. Predicto tñ ordine non ſuppoſito ⁊ de potentia abſoluta/ pōt deus quēlibet hoīem ab originali peccato ꝑſeruare. Hec tñ non ſunt principaliter intenta hic. ſed ſoluʒ cōtra Caietani ꝑſeruationis aſſignatū modū infert̃ ꝙ infectio peccati ex ifecta carne imediatius ⁊ priꝰ natura ineſſet aīe ēt ſuppoſita ꝑſeruatione/ q̄ʒ grā. Et hoc cōuincit ſuprapoſita rō. ¶ Que ēt ſic confir

[Confirmatio. pª.] matur. primo. Sicut. n. prius natura ⁊ generatione eſt materia q̄ʒ forma in quolibet generato/ ita prius natura eſt oīs effectus ⁊ omne predicatū ex materia proueniens ſeu materiali. q̄ʒ qḋ attribuit̃ rei ex ſuo formali. Unde prius natura hō eſt aīal q̄ʒ rōnalis: ⁊ prius viuus q̄ʒ animal/ ⁊ priuſ corpus q̄ʒ viuus. Et eodē modo ꝓceditur quo ad prioritatē inter accidētia. Sicut prius natura cōuenit homini accidēs qḋ de eo ꝑdicatur vt eſt corpus/ puta quātitas/ q̄ʒ cōueniat accidens qḋ de eo ꝑdicatur vt eſt ens naturale. puta albū. ⁊ ſic de aliȷ̄s. Cum ergo peccatū originale primum ꝯhat hō rōne carnis infecte que hʒ rōnem materie/ ⁊ rōne originis materialis a perſona peccatrice. que materialia ſm ſe ſunt priora tēpore in generatione hoīs q̄ʒ ſit aīa infuſa/ que ſola eſt gratia ſuſceptiua/ ſm ēt ſolam parteʒ intellectiuā. pʒ ꝙ in eo etiā qui per caſuʒ preſeruaret̃/ prius natura eſſet peccatū q̄ʒ gratia. Cuius tñ oppoſitū putat Caieta. eſſe poſſibile. ⁊ ꝙ de facto accidiſſet ſi b. v. ab origina

li peccato ꝑſeruata fuiſſet. ¶ Confirmat̃ ſecundo. q: peccatū originale ex corpore deriuatur ad aīam. cauſatur. n. ex ſemine infecto. vt. ſ. dictū eſt. Gratia aūt in aīa radicatur/ nec ad corpus eius ꝑfectio extēdit̃ niſi per aīam. vt pʒ ⁊ habetur a. s. Tho. Cōp. c. 231. ergo prius natura peccatuʒ ori. aīe ineſſe neceſſe eſt. 2ª.

Ad idem tertia nec non quarta ratio fortiſsima producitur. Cap. III.

Tertio ſic ad idem arguitur. Ubi natura inficit perſonam non poteſt donum remouens infectioneʒ illam/ quod donum perſonale tm̄ eſt/ preuenire ipſam infectionē perſone/ ſed potius ecōuerſo ſm ordineʒ nature. Qḋ pʒ. q: perſona illa/ infecta eſt in ſua cā per ſe. prius q̄ʒ ipſa quodāmodo eſſe intelligat̃. Cum. n. natura inficiat pſonaʒ ⁊ non ecōuerſo/ iam infecta eſt aīa vt ptinet ad naturam/ anteq̄ʒ cōſideretur ad pſonam ptinere. Sed in ꝯctione originalis peccati natura inficit pſonā. vt pʒ ex cōi doctrina theologoꝝ. 2°. d. 31. Et ſanctus Tho. hoc ibi docet egregie. ⁊ in qōnibus de malo. q. 4. clariſſime. Grām aūt eſſe donū perſonale tm̄/ pʒ. tum q: dat̃ vt totus hō ſit deo gratus. ⁊ rōne totius hoīs grata eſt aīa. Sola aūt perſona dicit totū perfectum qḋ cōprehendit oīa que in re ſunt. vt patet 3° d. 5. q. 1. arti. 3°. tum q: gratia homini dat̃ vt operet̃ meritorie. ſicq̄ʒ beatitudinē cōſequi valeat. Operatio aūt primo pertinet ad perſonā. ex p̄ Metha phi. Ei quoq̄ʒ primo cōuenit mereri: ⁊ premiū qḋ hominis beatitudo eſt/ ei primo preparat̃ atq̄ʒ cōfertur. tum q: in xp̄o gratia non fuit in aīa prius q̄ʒ vniret̃ verbo/ imo poſterius infuit aīe ſm naturā/ q̄ʒ vnio eius ad verbū in pſona. vt docet. s. Tho. 3. q. 6. ar. 6. Ergo in xp̄o ꝑexigit eſſe pſonā: q̄ʒto magis in aliȷ̄s. Donum eſt igit̃ pſonale. Ex quo ſequit̃ propoſituʒ. ꝙ. ſ. pctm̄ qḋ ex infectione nature q̄ prior eſt q̄ʒ pſona/ ipſam perſonā inficit. prius inſit pſone ſm prioritatem nature/ q̄ʒ gratia que pſone primo cōuenit. 3ª.

vt probatū eſt. ¶ Quarto ad idē arguit̃/ ⁊ in idē redit virtualiter. Nam qḋ conuenit alicui ex principiȷ̄s ptinentibus ad naturam/ prius illi cōuenit ſm naturam/ q̄ʒ quod conuenit eidem ab extrinſeco ēt ſi cā talis extrinſeca ſit deus. Sicut prius nā ꝯuenit ſorti ꝙ ſit hō vel riſibilis/ que ſibi cōueniunt ex cauſis intrinſecis nature humane. ſ. ex mā ⁊ forma / q̄ʒ ꝙ exiſtat. qḋ eſſe exiſtentie hʒ a deo. Prior. n. eſt cōparatio rei ad ſe q̄ʒ ad aliud/ ſm ordineʒ nature. vt pʒ. Sed peccatū originale cōuenit homini ſeminalr̃ propagato ab Adam ex ſua iam vitiata nā. In ordi 4ª.

natio.n.oīs in tali peccato reperta/eſt cōditio natu
re humane ſic ſeminaliter/⁊ ꝯñter mō naturali ꝓpa
gare. vt deducit clariſſime ſctūs Tho. 2°.d.31.ar.2.⁊
alibi pluries. Gratiam autē non habet anima vel
homo/ex natura/etiā ſi eſſet integra: ſed tm̄ ſupna
turaliter ⁊ a ſolo deo. ergo prius natura ineſt pſone
talis inordinatio q̄ inſit gratia que ſupponit/ etiā
preſeruatiua. Aūt pꝫ ꝙ ille cōfictus modus a Caiet.
circa pſeruationē predictā/eſt oīno irrōnabilis.

Scoti placitū circa modū præſeruationis ponit: & dupliciter reprobat. Cap. IIII.

Scotus aūt ꝓpter hoc poſuit modū oppoſi
tum ſuppoſite pſeruationis/ dicens
ꝙ in tali caſu peccatū prius natura ineſſet q̄ grā.
Nec tñ ſequeret inqt vtrūq; ſimul inueniri in ani
ma: qꝛ priuatio inquit conuenienter dr̄ prius ineſſe
q̄ habitus/ et ſi ſolus habitus inſit/ quādo priuatio
ineſt ex natura rei: habitus autē ab extrinſeco cau
ſatus eſt. Sicut materia hñs formā hoīs prius natu
ra eſt ſub priuatione eius: qꝛ hoc hꝫ ex ſe q̄ ſub for
ma ſit/quā hꝫ ab alio.ſ.ab agente. Prius.n.natura
vnūquodq; cōparatur ad ſe/ q̄ ad quodcūq; aliud.
Sic igitur pſeruatus in caſu/prius natura in p̄mo
inſtanti tꝑis peccatū ꝯtrxit: tꝑore ex modo ꝓprie ⁊
naturalis ſue ꝯceptionis/ q̄ habuerit grām in eodē
primo tꝑis inſtanti. Ex quo tñ non ſequitur ꝙ tale
peccatū tunc habuit de facto cum grā/ſed ſequit op
poſitum. ¶ Licet aūt hic modus docendi prioritatē
predictā/non ſit adeo in ſe irrōnabilis/vt alius Ca
ietani. non tñ pōt ſm eum ſaluari doctrina ſctōꝝ
in ſacris lr̄is ⁊ determinatione eccleſie fundata cir
ca neceſſitatē vniuerſalis ꝯtractionis peccati origina
Contra Scotū. p°. lis ab Adam. ¶ Unde cōtra hunc modū ſpecialiter
ſic arguitur. primo. Sancti doctores ſic dicunt a pec
cato qd̄ prius inſuit/hoīem per xp̄i grām liberari/
ꝙ ipſum volunt nō remanere/eo mō quo prius erat
tꝑe vel natura. vt pꝫ ex cōi cōſenſu theologoꝝ ⁊ ſan
ctorum oīum de liberatione generis humani facta
per xp̄m loquentium. Sed peccatū originale eo mō
quo ponitur a Scoto ineſſe prius natura/non remo
uetur per liberationē factam per xp̄m. Adhuc enī
homo habita gratia quārum eſt ex ſe/ ⁊ ex mō ꝓ
prie generationis/peccatū habet. Sicut etiā mate
ria toto etiam tēpore quo eſt ſub forma ex ſe hꝫ pri
uationem. ergo hic modus loquendi non pōt ſalua
re redemptionē factam per xp̄m in tali perſona pre
ſeruata ad intentionē ſanctorū ſuper ſacras lr̄as ⁊
2°. conciliorꝫ decreta/fundatam. ¶ Secūdo ꝓbatur ad
hominē ꝙ talis pſeruatio non inuenit in aliquo de
facto ſm intentionē ſanctoꝝ/qꝛ hoc ipſemet Scotꝰ
teſtatur 2°.d.32. vt ſupra deductū eſt. ergo Scoti la
bor inutilis fuit in querendo modū talis pſeruatio
nis/ niſi intendat ꝯdicere ſanctis doctoribus eccle
ſie: qd̄ eſſet maxime pſumptionis. Quā tñ preſum
ptionē non dicimus incurriſſe Scotū. cum non te
nuerit abſolute/ſed ꝯditionaliter virginē preſerua
tam. vt. ĩ. deducet. Sed ad aſſeclas hec dicta ſint.

Redemptionem a Chriſto perfectam, nō præſeruatiuam ſed ſubleuatiuam eſſe ſm fidem catholicam, ſanctorum auctoritatibus cōprobatur. Cap. V.

Quod vero tam Scoti q̄ Caietani prefatus
vteq; prioritatis modus pſeruationis
in ꝓpoſito videat minus fidelis/nūc eſt ꝓbandum.
Et qꝛ vterq; modus ab eis introductus eſt vt ſaluēt
xp̄m aliquē redemiſſe redēptione preſeruatiua tm̄.
ſi talis redēptio ſm documenta fidei oſtēdatur non
facta per chriſtū/habebitur ꝓpoſitum. Hoc autē ſic
oſtenditur p̄. Oīs qui fuit aliqñ procul ⁊ alienus a
deo/ habuit aliqñ aliqd̄ pctm̄ de facto. iuxta illud
Eſa. 59. Iniqtates veſtre diuiſerūt inter vos ⁊ deū
veſtrum. Sed oīs redemptus a xp̄o/fuit ex hoc ipſo
procul ⁊ alienus a deo per peccatū/cum eius eſſet ꝑ
naturam. ergo oīs talis habuit de facto aliqd̄ pecca
tum. Patet autē qd̄ dicimus ex eo qd̄ dicit Ambr.
⁊ habetur in glo. ad Ro.3°. ſuper illud. Iuſtificati
gratis ꝓpter redemptionē ⁊c. Recte xp̄s dicit nos
redemiſſe. Ipſius.n. ante fueramus per naturā: ſed
ab eo alienati eramus per culpā. hec ille. Ubi patet
Ambro. intendere ꝙ xp̄s redemit nos redēptione
proprie dicta que ſm grāmaticos importat recupe
rationem precio vel iure belli factā de re que prius
ſua erat/⁊ poſtea illam amiſerat. Et hoc modo xp̄s
tam bellando cōtra diabolū ⁊ illum ſuperando/q̄
precium deo oſtenſo exſoluendo per effuſionē ſui pre
cioſiſſimi ſanguinis ⁊ per mortē/ſpolia diaboli diri
puit/⁊ humanū genus qd̄ innocentie tēpore ſuum
fuerat. in ꝓpriam ditionē recepit iterū per gratiā.
Ergo nullus redēptus ab ipſo/fuit ſemꝑ ſine pecca
to ſeu pſeruatus. Et ſic redēptio preſeruatiua ꝯtrat
fidei in ꝓpoſito. Loquitur.n. Ambr. in ꝓpoſito ſm
documenta fidei ⁊ de redēptione ſm illam ſignifica
tionem ꝓpriam ſm quā dicimur oēs a xp̄o redēpti.
¶ Scdo. Redēptio qua ꝯuincit Aug. eſſe hereticos 2.
eos qui redēptos eſſe a xp̄o paruulos dicunt nullū
vnq̄ habuiſſe peccatum/eſt redēptio ſubleuatiua/⁊
non pſeruatiua. Sed p̄dicto modo ex redēptione fa
cta per xp̄m eos dānat Aug. Nam heretici illi qui
negabant paruulos chriſtianoꝝ peccatum originale
contrahere: cōfitebantur etiā pro eis mortuum eſſe
chriſtū. vt ſupra ꝓbatum eſt. ⁊ cōſequenter illos ab
eo fuiſſe redēptos: qꝛ morte ſua redemit eos ꝓ qui
bus mortuus eſt/ſm illud Apl̄i Hebr. 9. Chriſtus ꝑ
propriū ſanguinē introiuit ſemel in ſancta/eterna
redēptione inuēta. Et paulo infra. Et ideo noui te
ſtamenti mediator eſt: vt morte intercedente/in re
demptionem earum preuaricationū que erant ſub
priori teſtamento/repromiſſionē accipiant qui vo
cati ſunt eterne hereditatis. Non aūt poterant dici
ſm hereticos p̄dictos/illi paruuli eſſe a xp̄o redēpti
redēptione ſubleuatiua/ ſed pſeruatiua tm̄: qꝛ vꝫ di
cebant per meritū mortis xp̄i participatū a paren
tibus primo baptizatis/ paruulos eoꝝ non ꝯhere
peccatū originale. Cum ergo diuus Augu. ⁊ alij ſcti
doctores eos in hoc ex rōne redēptionis facte ꝑ chri
ſtum/vt hereticos dānent. pꝫ ꝙ ipſi ſancti doctores
redemptionē non niſi ſubleuatiuam factam eſſe per
chriſtum a peccato cōmiſſo vel ꝯtracto ſm fidē affir
mant. ¶ Nec valet opinātis fuga ꝙ ideo dānent ab Fuga.
Aug. vt heretici qꝛ negabant paruulos eſſe peccato
obnoxios ex mō ſue generationis. ¶ Non valet in Palli
quā/qꝛ optime ſe potuiſſent/heretici defendere/⁊ di ſio.
cere ꝙ imo tenent ex modo naturalis generationis
paruulos contraxiſſe peccatū: ſed ꝙ ex gratia preue
niente

niente in baptizatis parentibus virtute paſſionis
chriſti/liberati ſunt ab illa obligatione incurrendi
peccatum. Unde concederent eos eſſe redemptos/ſi
nihil hoc aliud importet q̄ preſeruationē a peccato
cui erant obnoxij ex mō ſue generationis ſi non fuiſ
ſent baptiſmo mundati generantes. Nec eſt maior
ratio ꝙ dicat redēptio/illa liberatio que eſt a pecca
to qd̄ quis ꝯherer ex modo generationis imediate/
q̄ mediate. Ambo enī ſunt obnoxij peccato/⁊ non
niſi per chriſti paſſionē ab illa obligatione liberati.
ergo redēpti ambo redēptione preſeruatiua. Cum
ergo Aug. hoc non obſtante/dicat pellagianos he
reticos eſſe/⁊ non poſſe ſaluare ꝙ pueri illi dicātur
eſſe redēpti a xp̄o. ſequit ꝙ neq; Caietanꝰ neq; Sco
tus poſſunt cū illis effugere. Pꝫ aūt qd̄ dicimꝰ per
expreſſas ſnīas Augu. qbus dicunt nullū poſſe dici
redēptum a xp̄o qui nullū vnq̄ habuit de facto pec
catum. ⁊ cōſequenter excludit redemptionē preſer
uatiuam. Dicit.n. in libro de baptiſmo paruuloꝝ.
Quis audeat dicere nō eſſe chriſtū infantium ſalua
torem aut redemptorē? Unde aūt eos ſaluos faciet
ſi nulla eſt in eis egritudo peccati? Unde eos redi
met ſi non ſunt per originē primi hominis venūdati
ſub peccato? Certe negant infantes redimi ac libe
rari/qui eos ſub culpa in ſui cōceptione eſſe nolunt
fateri. Nam vnde liberant/ſi nulla peccati ſeruitute
aſtricti tenentur: hec ille. Quaſi ſic ex his verbis ar
guat Augu. Si infantes non eſſent cōcepti de facto
in peccato originali/non eſſent redēpti. Nullus enī
dicit eſſe ſub culpa/aut venundatus ſub peccato in
ſui cōceptione vel poſt. niſi qui de facto peccatū hꝫ
aut habuit. Et hoc preſupponit ſm Augꝰ predicta
verba/redēptio facta per xp̄m in ipſis redēptis. Et
ipſa ſnīa Augu. falſa eſſet ſi intelligeret de redēptio
ne preſeruatiua: ⁊ ſic nō debellaret hereticos per il
lam Aug. Ergo opꝫ ꝙ eam accipiat ⁊ ſupponat ve
riſſimam de redēptione ſubleuatiua. vt hac redem
ptione eadē neceſſitate quēlibet a xp̄o redēptum fa
teatur/qua neceſſario chriſtus eſt oīum redēptor ſm
fidem. Et cōſequenter ꝙ redēptio que preſeruatiua
tm̄ eſt/fidei ꝯtrietur. ¶ Eandē ⁊ ſub eodē ſenſu ſnīaꝫ
affert Aug. in 3° contra Iulianū dicens. Si in ſacro
baptiſmi ſaluātur pueri/quid in eis egrotabat? Si
liberant/quid in eis ſeruitutis vinculo tenebatur?
Si abluunt/quid in eis latebat imundū? Si eruun
tur/quo merito erant ſub diaboli ptāte qui propria
iniquitate non erant rei: niſi qꝛ retrahunt originale
peccatum. Gregorius quoq; in 18°. moraliū ad ꝓpo
ſitum redēptionis facte per xp̄m/ ſic ait. Sunt nō
nulli qui ſanos ſe eſſe exultant: ſuiſq; p̄cedentibus
meritis redemptos ſe eſſe gloriant. Quoꝝ profecto
aſſertio inuenit ſibimetipſis cōtraria: qꝛ dum inno
centes ſe aſſerūt ⁊ redēptos/ex hoc ipſius redēptio
nis in ſe nomē euacuant. Omnis nāq; qui redimit/
ab aliqua captiuitate liberat. Unde ergo quilibet
iſtoꝝ redemptus eſt/ſi non fuit ſub culpa captiuus?
Liquet ergo ꝙ multum deſipiat/quiſq; hoc ſapiat.
hec ille. Ex quibus patet quō ſancti doctores dicūt
chriſtū non niſi redēptione ꝓprie dicta que eſt ſub
leuatiua tantūmodo/eſſe omniū redemptorē/ita ꝙ
ſacras lr̄as aliter interpretari/ dicunt inſipientiā.
Confirmatio p^a ¶ Et cōfirmatur primo. qꝛ ſi Aug. non diſputat cō
tra hereticos illos de his que ad fidē pertinent vt
conuincat eos hereticos eſſe/niſi ꝓpter hoc ꝙ negāt
paruulos cōtrahere originale pctm̄ ex mō ſue gene
rationis/eo ꝙ oēs ꝯhere de facto peccatū non ſubia
ceat fidei vt male dogmatizat Caietanus. ſequitur
(vt ſupra deductū eſt) ꝙ pellagiani non ſint ex hoc
heretici: qꝛ dicant paruulos illos de facto non ꝯhe
re originale peccatū. Qd̄ oro chriſtianus oīs taceat/
ne deſinat eſſe xp̄ianus. ¶ Confirmat ſcdo. qꝛ Caie. 2^a.
vult oēs ſanctos doctores antiquos tenere nullū eē
preſeruatū. ergo Aug. qui inter illos p̄cipuus eſt/h̄
tenet dū diſputat ꝯ illos vt hereticos. ergo hoc ꝑti
net ad fidē. Diſputat.n. ꝯ illos inquātum heretici
ſunt dum tenent aliquē vel aliquos eſſe ab originali
peccato pſeruatos. ¶ Confirmatur 3° principaliter 3^a.
propoſitū rōnis per determinationē ꝯcilij Africani
ſupra inductā/vbi decernit nullum dici vel eſſe per
xp̄m redēptum/niſi qui vere per peccatū fuit aū ca
ptiuus. In quo dicto oīs improprietas acceptionis
huius vocabuli/redēptio excluditur: qualis eſt acce
ptio redēptionis pſeruatiue. Cum ergo beatiſſima
etiam virgo ſub illa vl̄itate redēptoꝝ a xp̄o abſolu
te cōprehendat/⁊ ꝓprie ſicut oēs alij ſit a xp̄o redē
pta/neceſſariū eſt in fide tenere ꝙ de facto peccatū
incurrit/⁊ fuerit vere ⁊ non improprie per peccatū
ante captiua. ¶ Uelle autē egritudinē peccati/eſſe
venūdatū ſub peccato/eſſe ſub culpa in ſui ꝯceptio
ne/egrotare ſpūaliter/teneri vinculo ſeruitutis pec
cati/habere imundiciā peccati. eſſe ſub diaboli pote
ſtate. ⁊ alia ſilia ſūmere ſm īpropriā ſignationē/ eſt
aditū hereticis oībus ac infidelibus apire/quo poſ
ſint ſacras oēs lr̄as/⁊ oīuꝫ ſanctoꝝ doctrinā peruer
tere/⁊ ad ſuā voluntatē trahere repugnantem. Qd̄
⁊ phs̄ oīs abhorret vbi docet analoga dum abſolute
proferunt accipienda pro ſuo p̄ ⁊ ꝓprio ſignificato.

Idem cōprobatur ex ſacris lr̄is. Cap. VI.

Hoc idem ſic elicit ex ſacris lr̄is ꝙ ſi non acce 3° princi
pret ex eis/ſequit nullū hoīem poſſe ꝯuin paliter.
ci ꝙ incurrerit originale peccatū. Accipio.n. ſnīaꝫ
illā Apl̄i. 1. Tim. 2. Unus eſt mediator dei ⁊ hoīum
homo xp̄s Ieſus: qui dedit ſemetipſum redēptionē
pro oībus. ⁊ quero an interpretāda ſit de redēptio
ne preſeruatiua tm̄/ aut de ſubleuatiua tm̄/ aut de
vtraq; ſub diſiunctione. Nō.n. pōt dici ꝙ de vtraq;
intelligat copulatiue: qꝛ redēptiones iſte adinuicē
cōtrariant. Neq; pōt determinari/ꝙ pro quibuſdā
capiat ſnīa pro redēptione ſubleuatiua/ pro aliquo
vero pro pſeruatiua. tum qꝛ nomen redēptionis iā
equiuocū eſſet: ⁊ talem equocationē neq; ſcriptura
neq; ſcti doctores eccleſie dū de redēptione ꝑ xp̄m
facta ꝓtractant aperuiſſent. Qd̄ eſt incōueniens in
mā fidei: ⁊ pſertim circa fidei fundamentū/qualis
eſt redēptio facta ꝑ xp̄m. tū qꝛ de noīe equoco vt ſic
non verificat aliqd̄ predicatū vl̄iter/ſed ſolū inq̄tū
claudit vnicā aliquā rōnem ſm quā cōuenit ei tale
predicatū. Neq;.n. verū eſt oēm canē currere/neq;
oēm natare/aut oēm lucere. Lꝫ ſit verū oēm eſſe cor
pus/ſubſtātiā ⁊ ens. qꝛ iſta p̄dicata verificant de ca
ne ſm ꝙ in eius ſignificato inuenit aliqua vna rō/
puta corporis. Scdm opinantes aūt cū dr̄ Oīs q eſt
a xp̄o redēptus fuit aliqñ ſub pctō captiuus/nō in
uenit vna rō ſm quā tale p̄dicatū redēpto ꝯueniat.
ergo talis p̄dicatio ⁊ ꝓpoſitio falſa eſſet. qd̄ eſt erro

neum. cum ſit fidei fundamentū. Ergo nomen redēptionis in eadē ꝓpōne non eſt equiuocū. ⁊ ſic nō pōt pro aliqbus accipi pro redēptione impꝛoprie dicta. ⁊ pro aliqbus pro ꝓprie dicta. tū qꝛ ꝙ aliq pſeruenē dependet ex mera dei potētia ⁊ volūtate. Unde non eſt hoc aſſerendū cuꝫ oppoſita vſis ſm ꝓpriū ſenſum redēptionis vniuerſalis īterpꝛetāda ſit/ niſi per reuelationes auctēticas habeat oppoſitū: que nulle offerunt. lꝫ multe in dānationē animaꝝ ſuaꝝ cōfingant ab aduerſarijs. vel niſi habeatur per ſacras lr̄as ſm ſenſum lr̄alē/ aut ēt ſpūalem ab eccleſia cōiter acceptatū. qui ſenſus fauens aduerſarioꝝ poſitioni adhuc in ſacris lr̄is non apper. Si. n. ad ſenſum ſpūalē quis recurrere velit ſine fundamēto lr̄alis ſenſus ⁊ ſine ſanctoꝝ auctoritate/ facilis oībus patebit aditꝰ peruertēdi ſcripturas: ⁊ oēs vſes ſn̄ias per ſenſus ⁊ acceptiones impꝛoprias exterminandi. Si aūt accipiat pro redēptione pſeruatiua tm̄ / vel pro vtraqꝫ ſub diſiunctione/ tūc ſequet nullū hoīem vel nō magis hunc q̄ȝ illuꝫ poſſe deduci ex ſacris lr̄is originale pctm̄ actualiter ꝯtxiſſe. qđ eſt hereticū. Ergo opꝫ ꝙ intelligat ſm ꝓprietatem vocabuli/ pro redēptione proprie dicta/ que eſt ſubleuatiua ⁊ liberatiua a ſeruitute peccati/ quā qs iam de facto incurrit. Eodeꝫ mō pōt argm̄ formari ſup auctoritates ſcripture quibus dr̄ oēs peccaſſe in Adā: vel oēs hoīes mortuos eſſe pctō/ ⁊ ſic de ſilibus: qꝛ non pn̄t interpꝛetari tm̄ de neceſſitate peccādi ex mō originis. ſic. n. non poſſet inferri ex eis ꝙ aliqs de facto incurreret originale pctm̄: fruſtraqꝫ Aug. ꝯ pellagianos his armis decertaſſet: fruſtra ēt pueri baptiʒarent. Neqꝫ poſſunt interpꝛetari de eadē neceſſitate ſub diſiunctione/ ad pctm̄ ꝓprie dictū: qꝛ iam nō poſſet magis pro vno ſenſu q̄ȝ pro alio ad aliquē hoīeꝫ fieri deſcēſus. ergo opꝫ ꝙ de pctō actualiter ꝯtcto ſolū verificent ⁊ acceptent ab eccleſia. Et nō niſi hoc mō eam vbiqꝫ diffuſam Apl̄m intellexiſſe declarauit ſacruꝫ mille-

Fuga. uitanū ꝯciliū. vt. s. deductū eſt. ¶ Fugiet aūt fortaſſis quiſpiā dicens/ auctoritates illasꝰ ſacre ſcripture/ quibus vr̄ aſſerī pctm̄ in hoīes ꝑtranſiſſe/ de obligatione qdē ad pctm̄ ex mō generationis necꝰ ꝯhēdū de facto interpꝛetādas: ⁊ ex hꝫ neceſſario eſſe ſm fidē inferenduꝫ/ ꝙ oēs illud de facto ꝯhant/ niſi munere grē ꝑueniat aliqs. Qđ ex ꝑuilegio maternitatis ſuadet rō/ ⁊ miracula teſtant beatiſſime virgini ꝯtigiſſe. Et ex hoc ſequit ꝙ oēs alij per aplicā ēt ſn̄iam intelligant redēpti redēptione ſubleuatiua: beatiſſima vero virgo Maria/ nō niſi redēptione pſeruatiua. vt ſic oēs redēpti ſint redēptione facta per xp̄m

Preclu-ſio. vnicuiqꝫ ꝯuenienti. ¶ Sed iā iſta expō verboꝝ ſacre ſcripture/ per ſacra ꝯcilia ſuperius eſt excluſa. qꝛ ſic interpꝛetat ſacrum ꝯciliū millenitanū oēs hoīes in Adā peccare ꝙ oēs indigent ab illo pctō mūdari: ⁊ nullus excipit niſi xp̄s. Silr in eodē ſacro ꝯcilio millenitano eos oēs ⁊ ſolos determinat eſſe per xp̄m redēptos/ qui vere per pctm̄ fuerunt ante captiui. Et ſic ēt oēs ſcti doctores vnanimiter ꝯfitent. Un̄ pꝫ ꝙ non niſi a diabolo inuēta eſt illa expō que ſctis cōcilijs ⁊ ſctis doctoribus aduerſat. Nec pōt ꝯ tam fundatiſſimā veritatē vlla rō ꝓbabilitatē hēre. nec miracula cenſenda ſunt ſi qua in ꝯtriū afferant: ſed peruerſiſſime holum neqſſimoꝝ fictiones / diabolice vel deluſiones/ qbus in errorē mundū ꝯtrahere conatus

eſt ab initio. Non deerant rōnes probabiles ⁊ valde apparētes pellagianis qbus pueros actu non ꝯhere pctm̄ originale ſuadebant/ dicētes ꝙ lꝫ ex noxia ſucceſſione ab Adā deberent illud ꝯhere: per paſſionē tm̄ xp̄i ꝑuiſam vel pfectaꝫ ⁊ creditā pteſeruabant fideliū filij. Sed ne hec inualida videret rō dicebāt ꝙ lꝫ quātum eſt ex pte pcti Ade/ obligarent pctō/ ex miſericordia tm̄ dei innocētes pſeruabant/ ne aū diceventur peccare q̄ȝ pctm̄ cognoſcere: vt nō minoris efficacie videat dei pietas in bonū/ q̄ȝ Ade iniqtas in malū. Et plures alie poſſent ad ideꝫ induci/ ⁊ ab hereticis cōfingebant rōnes ad hoc ipſum ꝓbandū: que tm̄ oēs vt peſtis vitantur ⁊ aſcultatione ēt indigne cenſent: eo ꝙ ꝯcluſio quā inferūt/ ſacris lr̄is aduerſetur. Ex qbus firmiſſime cognoſcit ꝙ extimata pietas/ impietas inuenit. Un̄ pꝫ oēm fugā tam Scoti q̄ȝ Caietani ⁊ quoꝝcūqꝫ alioꝝ fidei fundamētis cōtrariam/ vndiqꝫ pcluſam eſſe.

Motiuum opinantis ſoluitur. Cap. VII.

Supeſt autē motiuū ad cōpꝛobandū placitū Caietani ꝓductū ſoluere: qđ in hꝫ principalr ꝯſiſtit ꝙ nō ptinet ad fidē aliquē eē pſeruatū vt de facto incurrat pctm̄ originale/ ſꝫ hꝫ ſolū ad fidē ſpectat nullū ſic eē pſeruatū ꝙ nō incurrat neceſſitateꝫ peccādi ex mō ſue gn̄ationis. ita ꝙ neceſſariū eſt ſꝫ fidē catholicā credē ꝙ oīs hō deriuatus ſeminalr ab Adā ſit obnoxius pctō originali: nō aūt ꝙ oīs de facto pctm̄ incurrat. Et ad hoc inductū eſt pm̄ motiuū. ꝙ vꝫ non vr̄ magis eſſe ꝯ fideꝫ tenere ꝙ non oēs ſint in pctō ꝯcepti/ q̄ȝ ꝙ non oēs ſint morituri/ cum vtrūqꝫ remoueat ꝑ oppoſitas vſes ab Aplo ſimul. Et cū 2m̄ nō ſit ꝯ fidē. ſequit ꝙ nec pm̄. qđ tm̄ eſt oppm̄ noſtre pꝛincipalis ꝯclonis. ¶ Sed rn̄det ꝙ vtrunqꝫ quidē ad fidē ptinet: ⁊ vtrūqꝫ hꝫ infallibilē veritatē cui ſacre lr̄e innitunt: ſed non ſub eodem ſenſu mors ⁊ pctm̄ in hoīes ꝑtrāſiſſe/ capiendū eſt. Sed pctm̄ in oēs trāſmiſſum eſt ab Adā/ quantū ad actualē eius ꝯtrctionē: eo ꝙ nō dr̄ in ſacris lr̄is aliqs eſſe peccator ſeu peccaſſe/ ſi nō actu peccauit aut ꝯhendo aut cōmittēdo pctm̄: ēt ſi ſumme inclinaret ad peccādum quacūqꝫ tentatione vel occaſione. Mors aūt ipſa q̄ in oēs ꝑtrāſijt non intelligit q̄ȝtū ad ipſam actualē ſeparationē aīe a corpe. ſꝫ mors dr̄ neceſſitas incurrendi talē ſeparationē tā ex nā nāe corruptibilis/ q̄ȝ pcti demerito. Qđ. n. cōueniebat hoī malū ex nāt: non niſi ex ſpāli priuilegio ⁊ grā originalis iuſtitie ſublatuꝫ fuerat/ ⁊ oppoſita morti collata imortalitas/ idipſum iam in penā trāſgreſſionis ⁊ ingratitudinis inflictū eſt. Qđ aūt de neceſſitate moriēdi ⁊ non neceſſario de actuali morte interptandū ſit Apli vbū/ ⁊ ad aliud nō cogamur ſm fidē/ fundamētū ⁊ fulcimentuꝫ ſumit tam ex ſacris lr̄is q̄ȝ ex rōne. Primo autē hoc docemur ex eo qđ Gen̄. 2o legit dn̄m cōminatū eſſe penā mortis trāſgreſſoribus/ dicens Ade. De ligno ſcie boni ⁊ mali ne comedas. In quacūqꝫ die comederis ex eo/ morte morieris. Et tm̄ cōſtat ꝙ nō illo die ſepata eſt aīa eius a corpe quo ille comedit: lꝫ eodē die incurrerit neceſſitatē moriēdi. Unde qđ dixit eū illo die moriturū: neceſſario interptādū eſt q̄ȝtum ad neceſſitatē moriēdi. Ad quē ēt ſenſuꝫ exponit illud Apli ad Ro. 8. Corpus nr̄m mortuuꝫ eſt pp pctm̄. Rō aūt ad id ēt ſuffragat. Neqꝫ. n. pmū illud

illud inſtans quo pctm̄ originale ꝯhunt oēs/ poteſt aliqua pcti diſpō in ſubiecto eius pcedere rōne cuiꝰ poſſit aīa dici peccare prius q̄ȝ ipſum in ſe pctm̄ inficiat aīam: ſicut pōt an̄ mortē corpus atteri lāguoribus ad mortē diſponentibus/ ex qbus corpus ipſum mortuū dici pōt. Aīa. n. non eſt an̄q̄ȝ pctm̄ incurrat originale. Corpus aūt tpe multo pcedit ſui diſſolutioneꝫ ꝑ mortē futurā. quo ſit mortale an̄q̄ȝ moriat: ſed aīa non pōt fieri peccabilis an̄q̄ȝ pctm̄ incurrat. Rōnabilis eſt igit ⁊ fidelis expō varia mortis atqꝫ pcti ſup illa ſn̄ia. Sicut per vnū hoīem ⁊c. Quāuis aūt dicamur ⁊ nos mori dum ad mortē tendimus/ etiaꝫ ſi de facto moreret nullus. ſequit tm̄ ēt mors in oībus ſm Aug. ⁊ Amb. Si. n. nō pepcit mr̄i ⁊ amiciſſimis eius aplis ⁊ diſcipulis: non eſt credenduꝫ ꝙ aliqs alius eā effugiet. Siqdeꝫ de Enoch ēt ⁊ Helia qui adhuc viuere dicunt in paradiſo terreſtri/ tenet ꝙ an̄ iudiciū morient. ⁊ cōiter de eis exponit qđ hr̄ Apocal. xi. de illis duobus ꝓphetis/ q pdicabūt tpe Antixp̄i/ ⁊ occident ab eo. Qđ aūt afferī de opīone Hiero. ⁊ alioꝝ/ Magr̄ exponit in loco allegato ꝙ nō ſimplr tenēat eos qui inuenient viui tpe iudicij nō morituros. ſed ꝙ ideo dicat eos non morituros / qꝛ mors eoꝝ breuiſſimo tēpore erit. Statim enim reſurgent. Quia tamē deus nō eſt alligatus ordini oīs cāe naturalis ad effectū/ neqꝫ ordini pene ad culpā/ pōt indulgere ⁊ relaxare penaꝫ dimiſſa culpa/ ſicut s. diximus ſctm̄ Tho. tenere. Et ſic in ꝓpoſito poteſt miraculoſe facere ꝙ nō moriant hoīes/ q̄ȝuis ſint cōpoſiti ex ꝯtrijs/ ⁊ q̄ȝuis neceſſitatē moriendi pp pctm̄ incurrerint. Quā aūt apparentiā hꝫ opinātis ꝓbatio. vt qꝛ duo hec ſimul ab Aplo ꝓponunt: iō ſimili mō ſint exponēda: vel ſub ſili expōne ptineāt ad fidē: Sub fide igit cadit ſicut ꝙ oēs hoīes incurrerit originale pctm̄/ ita ꝙ oēs incurrerint pp tale pctm̄ moriēdi neceſſitatē. Et ſicut ēt ſub fide cadit ꝙ deꝰ pōt a pctō illo qđ incurrerūt hoīes liberare/ ⁊ de fcō plurimos ꝑ baptiſmū ⁊ grām liberauit. ita ēt ꝙ poſſit oēs ab illa moriendi neceſſitate liberare: ſed ꝙ aliquē liberauerit vel ſit liberaturꝰ de facto/ cōiter nō tenet. ¶ Pōt aūt ex hoc opinantis motiuo formari rō validiſſima ꝯ euꝫ/ ſic. Nam ſi ex hoc ꝙ nō eſt ꝯ fidē/ aliquē nō mori de fcō/ nō obſtāte vbo Apli/ pōt inferri ꝙ nō ſit ꝯ fidē aliquē ꝯcipi ſine pctō actualr ꝯtcto pp ꝯformē ſimulqꝫ dctm̄ Apli de pctō ⁊ morte ſm modū exponēdi mortē ab opinante. ſequit pari mō/ ꝙ ſicut nō eſt ꝯ fidē plurimos nō eſſe morituros de facto: ita nō ſit ꝯ fidē plurimos de facto nō ꝯtxiſſe vel ēt nō ꝯtcturos eē pctm̄. Hoc autē eſt hereticū ſm oēs. ptinet. n. ad opīonē ⁊ hereſiꝫ pellagianoꝝ/ ergo ⁊ pa deductio ⁊ expō Caietani pariter hereſim ſapit ⁊ claudit. Qꝫ vo ſine vllo fundamēto/ imo ꝯ aptiſſimā doctrinā Aug. ⁊ Tho. opinās audeat eos trahē ad ſuā/ nō dico doctrinā/ ſed voluntatē/ nō opꝫ amplius manifeſtare: cū ex ſupꝛadictis clariſſime patefactuꝫ ſit/ nō minus ei ſctōs illos doctores aduerſos eē q̄ȝ pellagianis. Dixit. n. s. Tho. ꝙ tenere peccatū originale ab Adā non trāſire in poſteros/ eſt hereſis pellagiana. Ad qđ induxit teſtimoniuꝫ Aug. vt iā oībus pateat inde illum vehemēti repꝛehenſione dignuꝫ/ vn̄ ipſe oēs mundi ſapiētes q ſm oppoſitas de conceptione beate virginis opiniones diuiſi ſunt/ graui admodū audacia repꝛehēdit/ inſtruens eos vt ea que falſa ſunt pꝛedicent ⁊ erronea.

Opinantem non recte interpretari verbū angeli quo beatæ virgini dixit. quod enī ex te naſcetur &c. declaratur. Cap. VIII.

Quod autē dicit iō eſſe dctm̄ b. ṽgini de xp̄o. Qđ. n. ex te naſcet ſanctū ⁊c. vt innuat in hꝫ ſꝫ fidē diſtigui ꝯceptionē xp̄i a ꝯceptiōibꝰ alioꝝ ꝙ ipſe ex mō ſue ꝯceptionis nō ſolū pctm̄/ verū etiā neceſſitatē peccādi nō incurrit: alij aūt incurrerunt dictā neceſſitatē peccādi/ vt huius ꝯtriū tm̄ eē ꝯ fidē ex illo xp̄i ꝑuilegio inferat: ſi aliqua rōne vel auctte ſacre ſcripture aut ſcti alicuius doctoris ecclie ꝯfirmaſſet/ ⁊ nō ꝓpria intuliſſet volūtate ſine vlla penitus rōne: ſue pſtitiſſet opīoni fauorē. Sed nō ſolū ea facilitate dctm̄ hoc ſuuꝫ deſpicit/ qua ſine ꝓbatione ꝓponit: veꝝ ēt tā rōne q̄ȝ auctoritate validiſſime reprobat. Et ꝑ qdē ꝯcedit vtiqꝫ ꝑuilegiuꝫ xp̄i eē ꝙ ex ſua gn̄atione ſctūs natus eſt. Sꝫ ex hoc efficaciſſima rōne deducit/ ꝙ oēs alij ꝯtxerūt de facto pctm̄: ⁊ nō ſolū habuerūt ex mō cōceptionis neceſſitatē ꝯhendi illud. Nā qđ ꝑ priuilegiū xp̄o ꝯuenit: nō dꝫ alijs attribui. Sed ex pdicta auctte ſacre ſcripre hr̄ ēt ꝑ opinantē ꝙ xp̄s ſic natꝰ eſt in vtero ſanctꝰ ꝙ nec habuit pctm̄ nec neceſſitatē peccandi ex mō ſue gn̄ationis/ hac rōne qua nō ex virili ſemine ſꝫ ſpiritꝰ ſcti ṽtute cōceptio illa facta eſt/ vt ibidē ꝑ virginis interrogationē ⁊ angeli rn̄ſionē expꝛimit. ergo nullū alterū a xp̄o aſſerendū eſt eē ꝯceptū/ nō ſoluꝫ ſine neceſſitate ꝯhendi pctm̄ ex mō gn̄ationis/ veꝝ ēt ſine actuali ꝯtrctione pcti. cuꝫ nulli ꝯueniat dicta rō ſed oppoſita: qꝛ oībus ꝯuenit ꝯceptio ex ſemine virili. Et ſic exponunt ſcti doctores iuxta planū ſenſum ſacraꝝ lr̄aꝝ. Un̄ Grego. xg. moraliuꝫ. ſic ait. Nullus ſctōꝝ q̄ȝtūlꝫ virtutibus plenus exiſtat pōt vllo mō equari ei de q̄ ad diſtinctionē nr̄e ſctitatis dctm̄ ē. Qđ ex te naſcet. ſctm̄ ⁊c. Nos. n. ⁊ ſi ſancti efficimur: nō tm̄ ſcti naſcimur. i. cōcipimur. qꝛ ipſa nāe corruptibilis ꝯdōne cōſtrigimur/ vt cū ꝓpha dicamus. Ecce. n. ī iniqtatibꝰ cōceptus ſum/ ⁊ in pctis ꝯcepit me mr̄ mea. Ille aūt ſolus veraciter ſanctꝰ natus eſt/ q vt ipſam ꝯditionē nāe corruptibilis vinceret/ ex cōmixtione carnalis copule ꝯceptus nō eſt. hec ille. Ex qbus vbis ꝑ clariſſime ꝯſtat/ nos oēs ad diſtinctionē xp̄i ſic eſſe non in ſcitate ꝯceptos/ ꝙ in iniqtatibꝰ ⁊ pctis ſicut Dauid ꝯcepti ſumꝰ. quē Dauid ꝯtxiſſe pctm̄ originale de facto: nullus fidelis negat. Dicit aūt in plurali. pctis ⁊ iniqtatibꝰ: qꝛ pctm̄ originale totuplex eſt/ ⁊ tot hꝫ deformitates/ quot hūit pctm̄ Ade. ſ. ſupbie/ gule/ curioſitatis ⁊c. Uel ēt qꝛ ex eo ꝓcedunt oīa peccata actualia: in q̄ȝtū fomes ad oīa inclinat. Effectꝰ autē virtute ſunt in cā. Cōſtat 2o cā q̄re ſic ꝯceptio xp̄i a nr̄a diſtincta eſt: qꝛ nos vꝫ ab Adā ꝓceſſimus ex cōmixtione carnalis copule: ille vo virtute ſpiritꝰ ſcti ex btā virgine. vt innuat expſſe/ ꝙ alr nō potuit expers eē pcti/ ſi nō exps fuiſſet illius ſeminalis ꝓpagatiōis. Propt hoc. s. Th. ſup eplaꝫ Ro. 5o. dicit ꝙ cā quare xp̄s pctm̄ originale nō traxit eſt/ qꝛ ex ſola femina ſine viriliꝰ ſemine carnē accepit. Et btūs Ambro. ſup eplam ad Ro. 8. c. ait. Iō virginalis vterus electꝰ eſt ad ꝯceptū dn̄icū/ vt in ſcitate differret caro dn̄i a carne nr̄a. Et ſup Eſa. vt allegat ab Aug. ꝑ ꝯ

Iulianuꝫ ſic ait. Seruatum eſt vt ex viro ⁊ muliere
per illam coꝛpoꝛum cõmixtionem nemo conceptus
expers ſit delicti. qui autem eſt expers delicti: ſcꝫ in
conceptione/ expers eſt huiuſmodi cõceptionis. hec
ille. Immo in 2° de nup. ⁊ conc. Auguſtinus refert
⁊ appꝛobat verba diui Ambꝛoſij in hunc modum.
Dixit beatiſſime memoꝛie Ambꝛoſius epiſcopus.
ideo chꝛiſtuꝫ experteꝫ eſſe delicti: quia ꝯceptus eius
vtriuſqꝫ ſexus cõmixtionis eſt expers. Nullum aũt
hominem eſſe ſine delicto qui de illa cõmixtione cõ-
ceptus eſt. hec illi. Et ꝙ intendant de peccato actua
liter contracto/ ⁊ non tantum de neceſſitate peccan
di ex modo oꝛiginis. lꝫ manifeſtum ſit ex terminis
ipſis: magis tamen ex ipſa eadem pꝛobatione patet
qua hoc ipſum pꝛobauit etiam ſupꝛa Gregoꝛius.
Quin etiam idem Ambꝛoſius in libꝛo cõtra noua-
tianos pꝛout ad hoc ipſum inducit Auguſtinus 2°
contra Iulianum ſic dicit. Omnes homines ſub pec
cato naſcimur: ⁊ ipſe noſter oꝛtus in vitio eſt. dicen-
te Dauid. Ecce enim in iniquitatibus conceptus
ſum/ ⁊ in peccatis concepit me mater mea. Chꝛiſti
autem caro dãnauit peccatuꝫ qđ in ſe nõ ſenſit. hec
ille. Que pꝛobatio eſt inuicta eo ꝙ non ſit maioꝛ ra
tio de vno puro homine q̃ꝫ de alio/ ꝙ in ſua ꝯceptio-
ne incurrat peccatum. Senſus enim verboꝛuꝫ eſt ꝙ
inquantuꝫ conceptus a matre ſua vt alij homines/
contraxit etiam vt ceteri peccata ⁊ iniquitates. Et
pꝛopterea ſancta mater eccleſia ex hac auctoꝛitate
vniuerſaliter interpꝛetata/ ſicut ⁊ vniuerſalis eſt ra
veritatis eius/ infert ſicut ex alijs pluribus/ omnem
hominem eſſe conceptum in oꝛiginali peccato. Ad
cuius emundationeꝫ neceſſarius eſt baptiſmus etiã
in paruulis. Si autem aliqua diſcretio eſſet fienda/
magis fienda videretur de Dauid q̃ꝫ de multis alijs
hominibus. vt dicit idem Ambꝛoſius in libꝛo de ar
cha Noe/ eo ꝙ quando verba illa dixit/ pꝛe ceteris
iuſtus putabat̃/ ⁊ ab eterno fuerat a deo electus ad
hanc pꝛecellentem iuſtitiaꝫ. Sic igitur ex his omni-
bus patet quomodo verba illa angeli quãdo dixit.
Quod enim ex te naſcetur ſanctum/ Caietani dog-
mati non fauent: ſed eidẽ potius ſm expoſitionẽ ſan
ctoꝛum doctoꝛum omnimode aduerſantur. ⁊ iſthec
eius dogmata penitus eliminant ⁊ ſubuertunt. Et
iſta ſufficiant quantum ad deiectionem opinionis
pꝛedicte. Aliud autem opinantis motiuum parte ſe
quenti pꝛimo loco ſoluitur.

Quarta Pars.

Omnes homines de facto cõtraxiſſe peccatum originale præter Chriſtum, ꝓbatur per determinationes eccleſiæ in ſacris cõcilis. Cap. Primum.

4m principale.

q

Quo ad quartum pꝛincipale pꝛo-
poſitum nũc abſolute ve-
rum eſſe ⁊ indubitatũ in fide/ per ſacra
concilia generalia manifeſtandum eſt.
quod ſupꝛa tñ ex intẽtione ſancti Tho
me ⁊ Auguſtini ⁊ ex rationibus eoꝛuꝫ pꝛo parte de-
clarauimus. Que intentio eoꝛum per dicenda etiaꝫ
manifeſtius aperietur. Pꝛincipale autem pꝛopoſi-
tum nũc pꝛobandum abſolute ꝙ vꝫ ſm fidẽ catho-
licam firmiter ſit tenendum ꝙ omnes homines ab
Adam ſeminaliter pꝛopagati contrahant de facto
oꝛiginale peccatum. ita ꝙ tenere oppoſitum ſit here
ticum. deducendum eſt ex ſacris litteris ſm declara-
tionem ſancte matris eccleſie factam ⁊ ꝓmulgatam
in ſacroſanctis concilijs generalibus/ vt ãmodo nul
la in mentibus fidelium heſitatio remanere poſſit.
Nihil enim ſic cogit chꝛiſtianoꝛuꝫ mẽtes ad aliquid
ſupernaturale credendum/ ſicut determinatio eccle
ſie. Cum etiam Auguſtinus ſcribens contra epiſto-
lam fundamenti/ dicat ꝙ euangelio non crederet/
niſi quia eccleſie catholice credit. Quia vero ſancti
doctoꝛes pꝛo veritate iſta/ pꝛincipaliter inducunt/ ⁊
ſepiſſime tanq̃ꝫ clariſſimam repetunt auctoꝛitatem
Apoſtoli ad Ro. 5°. rationem quoqꝫ ſumptaꝫ ex re-
demptione facta per chꝛiſtum. ideo pꝛimo per con-
cilia pꝛobabimus auctoꝛitatem illam Apoſtoli eſſe
vniuerſaliter intelligendam de peccato foꝛmaliter
⁊ de facto contracto ſm fidem catholicam. Secũdo
ꝙ redemptio facta per chꝛiſtum/ hoc peccatũ ⁊ hoc
modo peccaſſe omnes pꝛeſupponit/ immo ſm fidem
pꝛeexigit in redemptis. Tertio pꝛopoſitum quod ex
his duobus pꝛobatis ineuitabiliter infertur/ omnes
inquam homines ad Adaꝫ oꝛiginaliter pꝛopagatos
de facto contraxiſſe oꝛiginale peccatum in ſui cõce-
ptione ſm fidem catholicam etiam ſm ſe deducetur
inuicte per plures alias determinationes ſacroꝛum
concilioꝝ. Pꝛimo igit̃ ꝙ ꝑinducta auctoꝛitas Apo
ſtoli de peccato foꝛmaliter cõtracto interpꝛetãda ſit
⁊ vniuerſaliter/ ſuppoſitis vocabuloꝛum ſignificatis
omnium ſapientum conſenſu cõmunibus/ ſic ꝓba-
tur. Quicunqꝫ enim indigent mundari ab aliquo
peccato/ habuerunt de facto aliquod peccatuꝫ quo
foꝛmaliter fedarentur ac deturparẽtur. Patet hoc
ex cõmuni ſignificatione huius verbi. mundare. qđ
ſicut in coꝛpoꝛalibus pꝛeſupponit turpitudinẽ illaꝫ
coꝛpoꝛeam de facto ineſſe a qua ſit emũdatio: ita in
ſpiritualibus pꝛeſupponit de facto illi ineſſe turpi-
tudinem illam ſpiritualem a qua quis dicitur emũ-
dari. Sed eccleſia determinauit ſic per vnum homi
nem peccatum intraſſe in mundũ ⁊c. ꝙ omnes pꝛo-
pter hoc egent mundari a peccato quod carnali ge-
neratione traxerunt ab Adam ſm pꝛedictã Apo-
ſtoli auctoritatem. ergo pꝛedicta auctoꝛitas Apo-
ſtoli non eſt aliter interpꝛetanda ſm eccleſiaꝫ q̃ꝫ ꝙ
omnes de facto habuerunt vere peccatum ⁊ non ſo-
lum ex modo generationis neceſſitatem peccandi. ⁊
conſequenter hoc eſt tenendũ ſm fidem: ⁊ tenere op
poſitum eſt hereticum. vt pote cõtrarium ſacris lit
teris ſm eccleſie expoſitionem. Qꝫ vero eccleſia ſic
illa verba Apoſtoli intelligenda eſſe decreuerit. pa-
tet in ꝯcilio milleuitano/ cui interfuit Auguſtinus
⁊ quidaꝫ Anſelmus eccleſie Ro. legatus ſub Boni-
facio pꝛimo/ eiuſqꝫ auctoꝛitatẽ celebꝛato. Sic enim
in eo determinatum eſt inter alia/ vt refert ⁊ Gra-
tianus de conſe. di. 4. c. placuit. el pͥmo. Placuit vt
quicunqꝫ paruulos recentes ab vteris matrum/ ba
ptizandos negat/ aut dicit in remiſſioneꝫ peccatoꝝ
eos non baptizari/ ſed nihil ex Adam trahere oꝛigi
nalis

nalis peccati/ vnde ſit vt foꝛma baptiſmatis in
remiſſionem peccatoꝛum non vera ſed falſa intel
ligatur/ anathema ſit. Quoniam non aliter intel
ligendum eſt quod ait Apoſtolus. per vnum ho-
minem peccatum intrauit in mũdum: ⁊ per pec-
catuꝫ moꝛs/ ⁊ ita in omnes homines pertrãſijt in
quo omnes peccauerunt/ niſi quemadmodum ec
cleſia catholica vbiqꝫ diffuſa ſemper intellexit.
Pꝛopter hanc enim regulam fidei etiaꝫ paruuli
qui nihil peccatoꝛum in ſemetipſis adhuc cõmit-
tere potuerunt/ ideo in remiſſionem peccatoꝛum
veraciter baptizantur/ vt in eis regeneratione
mundetur quod carnali generatione traxerunt.
hec ibi. Ex qua ſacri cõcilij determinatione ⁊ de-
claratione/ vltra virtutem fidei circa baptiſmuꝫ
⁊ peccatum paruuloꝛum quod expiatur: hoc etiã
quod eſt pꝛincipale noſtrum pꝛopoſitum in hac
ratione patet: ꝙ vꝫ Apoſtoli verba non ſunt ali-
ter interpꝛetanda q̃ꝫ de peccato qđ actualiter ⁊
foꝛmaliter omnes contrahunt ex Adam: eo ꝙ ab
hoc ſolo quod vꝫ foꝛmaliter peccatum eſt/ ⁊ non
a quocunqꝫ aliter impꝛopꝛie dicto peccato/ dica
tur quis emundari ſpiritualiter. Omnes ergo ho
mines ab Adam deſcendentes habuerunt de fa-
cto ⁊ foꝛmaliter turpitudinem oꝛiginalis peccati
ſm fidem catholicam. ⁊ cõtrarium dogmatizans
aduerſatur ei quod ſemper intellexit eccleſia in
pꝛedictis verbis Apoſtoli. Et cõſequenter here-
ſim apertiſſimam ſapit ipſa poſitio ꝯtraria. Ideꝫ
deducitur vniuerſaliter ex ꝑdictis verbis: qꝛ cuꝫ
omnes homines teneant̃ baptizari. omnes egue-
runt aliquando mundari per ipſum baptiſmum
vel actu vel ſaltem voto ſuſceptum.

Idem quod ſupra, ex redemptione facta per Chriſtum probatur per determinationẽ ſacri concilii. Cap. II.

Quod vero ſecundo pꝛopoſitum eſt/
redemptionem inquam
factam per chꝛiſtum pꝛedicto modo peccaſſe foꝛ-
maliter ⁊ de facto omnes redemptos exigere ne-
Rõ 2a. ceſſario. ſic pꝛobatur. Quicunqꝫ fuit vere per pec
catum captiuus/ habuit foꝛmaliter ⁊ de facto pec
catum/ ⁊ non habuit ſolũmodo ex modo ſue gene
rationis neceſſitatem peccandi. Patet iſta per
terminos excludentes omnem impꝛopꝛium mo-
dum captiuitatis ſpiritualis: ⁊ conſequenter illũ
quo quis diceretur ex antiquoꝛum conditione ſo
la/ peccato captiuus ſtaut ex modo ſue generatio-
nis obnoxius ſeruituti: ⁊ tamẽ de facto liber eſſet
⁊ nulli vnq̃ꝫ ſeruituti addictus. Sed ſancta ma-
ter eccleſia determinauit redemptionem factam
per Chꝛiſtum impoꝛtare ꝙ omnis homo alius a
Chꝛiſto fuit vere per peccatum ante redemptio-
nem ipſam participatam captiuus. ergo peccatũ
quod redemptio facta per Chꝛiſtuꝫ pꝛeſupponit/
pꝛeexigit vt neceſſarium/ omnem hominem ab
Adam ſeminaliter deſcendentem incurriſſe foꝛ-
maliter ⁊ de facto. Qꝫ autem ſancta mater eccle-
ſia ſic decreuerit/ patet per eius determinationeꝫ
concilio generali in Affrica celebꝛato/ de quo mẽ
tionem facit diuus Auguſtinus in quadam epi-
ſtola/ quam ſcribit ad Optatum epiſcopum di-
ſputans de oꝛigine anime. vbi inter alia ſic dicit
Auguſtinus. Te igitur frater chariſſime admo-
neo/ ne nouam hereſim minus cautus incurras/
que antiquiſſima fidei ſtabilita molit̃ fundamen-
ta conuellere aduerſus dei gratiam diſputando
quam dominus Ieſus puſillis ⁊ magnis ineffabi
li bonitate largitur: cuius auctoꝛes vel certe acer
rimi notiſſimiqꝫ ſuaſoꝛes cum Pellagius ⁊ cele-
ſtius extitiſſet: conciliorum epiſcopalium vigilã-
tia in adiutoꝛio ſaluatoꝛis qui ſuam tuetur eccle
ſiaꝫ/ a duobus venerabilibus antiſtitibus apoſto-
lice ſedis papa Innocentio ⁊ papa Zozimo/ niſi
coꝛrecti egerint penitentiaꝫ/ toto chꝛiſtiano oꝛbe
damnati ſunt. Et poſt nõnulla ſic ſequitur. Nam
vt iam verbis vtar que in ipſa epiſtola beati An
tiſtitis Zozimi leguntur/ Fidelis dominus in ver
bis ſuis: eiuſqꝫ baptiſmus re ac verbis/ opere ⁊
confeſſione ⁊ remiſſione vera peccatoꝛuꝫ in omni
ſexu etate conditione generis humani/ eandẽ ple
nitudinem tenet. Nullus enim niſi qui peccati
ſeruus eſt liber efficitur/ nec redemptus dici po-
teſt/ niſi qui vere per peccatũ fuit ante captiuus.
Sicut ſcriptuꝫ eſt. Si filius vos liberauerit/ vere
liberi eritis. Per ipſum enim ſpiritualiter rena
ſcimur/ per ipſum crucifigimur mundo. Ipſius
moꝛte moꝛtuis ab Adam omnibus introducte
atqꝫ tranſmiſſe vniuerſe anime contractum cyro
rographum rũpitur/ in quo quilibet omnino na-
toꝛum anteq̃ꝫ per chꝛiſti gratiam liberetur/ tene-
tur obnoxius. Hec pontifex. Et imediate ſubiun
git Auguſtinus. In his verbis Apoſtolice ſedis
tam antiqua atqꝫ fundata certa ⁊ clara eſt catho
lica fides: vt nephas ſit de illa chꝛiſtiano dubita-
re. Et longe ante in eadẽ epiſtola ſic dixerat Au-
guſtinus. Illud enim vbi vel maxime fides chꝛi-
ſtiana conſiſtit ꝙ per hominem moꝛs ⁊ per homi
nem reſurrectio moꝛtuoꝛuꝫ: ⁊ ꝙ per vnum homi-
nem peccatum intrauit in mundum ⁊ per pecca-
tum moꝛs: ⁊ ita in omnes homines moꝛs pertrã-
ſijt in quo omnes peccauerunt. ⁊ ꝙ iudiciũ qui-
dem ex vno in condemnationeꝫ/ gratia autem ex
multis delictis in iuſtificationẽ: ⁊ ſiqua ſunt alia
teſtimonia: neminem naſci ex Adam/ niſi vincu
lo damnationis obſtrictum: neminemqꝫ inde li-
berari niſi renaſcendo per chꝛiſtum: ita incõcuſſe
tenere debemus: vt ſciamus eum qui hoc negaue
rit/ nullo modo ad fideꝫ chꝛiſti ⁊ ad eam per chꝛi-
ſtum datur puſillis ⁊ magnis dei gratiam perti-
nere. Et poſt nonnulla ſic ait. Mediatoꝛis tamen
animam nullum traxiſſe ex Adam peccatuꝫ/ du
bitare nephas eſt. Si nulla/ ſupple anima/ eſt pꝛo-
pagata ex altera/ vbi omnes tenentur pꝛopagata
carne peccati. quãto minus credenduꝫ eſt ex pꝛo-
pagine peccatricis animaꝫ venire potuiſſe/ cuius
caro venit ex virgine/ non ex libidine concepta.
Hec ille vbi ſupꝛa.

Idem quod ſupra, multipliciter ex eadem eccleſiæ determinatione declaratur. Cap. III.

Declaratur. Ex predicta autem determinatione eccleſie iunctis verbis Auguſtini patet intenta veritas multipliciter. Unde ſic arguitur ex ea ad propoſitum oſtendendum.

Primo dum. Primo. Peccato tantuꝫ ex modo generationis obnoxius / non eſt vere peccati ſeruus aut vere per peccatū captiuus. vt patet ex terminis. Tum quia talis eſt tantum obnoxius peccato ſm quid: ⁊ imperfectiſſimo etiam modo quo aliquid dicitur tale ſm quid. quia non per id qd̄ ſibi conuenit quando eſt / ſed potius quādo non eſt. Modus enim ille generationis non eſt / q̄ꝫ primum genitus eſt homo. Tum quia talis habet gratiā gratum facientem ſemper / vt ſupponitur / immo ponitur ab opinante: vnde nunq̄ꝫ eſt vere per peccatum captiuus: neqꝫ indiget vera remiſſione peccatorum ſeu vera liberatione a peccatis. Patet autem conſequentia iſta ſm cōmunia. Cum ergo omnis redēptus a chriſto fuerit vere peccati ſeruus / ſeu per peccatum vere fuerit ante captiuus: ⁊ eguerit vera remiſſione peccatorum / ſm fideꝫ ⁊ predictam determinationem concilij. ſequitur ꝙ peccato tantum ex modo generationis obnoxius non egeat redemptione facta per chriſtum: neqꝫ ſit redemptus a chriſto. quod eſt hereticū ſm omnes.

2°. Secundo arguitur ad idem ex chriſti verbis in confirmationem / immo fundamentum inductis huius eccleſie determinationis. vꝫ. Si filius inquam vos liberauerit / vere liberi eritis. Hoc enim verificari non poſſet niſi liberatio iſta ſit ab omni prorſus ſeruitute. Sꝫ nō liberauit aliquem ab hoc quod eſt eſſe ex modo ſue generationis obnoxium ſeruituti. quantuꝫ enim eſt ex iſta ratiōe / omnes adhuc ſunt obnoxij ſeruituti. Neqꝫ enim per paſſionem chriſti factum eſt / vt alius ab alio non ſit / modo illo generationis. ergo ſic eſſe obnoxium / nullam penitus ſeruitutem importat ob quam poſſit aliquis dici per chriſtum redimi

3°. redemptione ſubleuatiua. Tertio arguitur ad idem ex eadē determinatione eccleſie. Omnis anima liberata ⁊ redempta per dei filium / ⁊ conſequenter omnis anima humana excepta ſola anima chriſti / contraxit cyrographum peccati quod non niſi per chriſti gratiaꝫ rumpitur. Dicit enim pontifex ꝙ quilibet natorū anteq̄ꝫ per chriſti gratiam liberetur / tali cyrographo tenet̄ obnoxius. Excipiendum tamen chriſtum ſolum ſanctam eccleſiam preſupponere / ſanctus Auguſtinus exprimit ibi / eo ꝙ de ſpiritu ſancto ex virgine ꝯceptus ſit / ⁊ non ex libidine ſeu ſeminaliter ab Adam proceſſerit. Qui autem ex modo tantum generationis / non autem formaliter ⁊ de facto ſunt obnoxij peccato / nullum habent peccati cyrographum qd̄ per chriſti paſſionem rumpatur ⁊ mortem. Neqꝫ enim rumpitur quod non dum eſt in reruꝫ natura / tametſi poſſit aut potuerit eſſe / aut etiam ex modo generationis debuerit eſſe: vt patet ex cōmuni vocabulorum ſignificato / quod precipue ⁊ pre omnibus in ſacris litteris ⁊ eccleſie determinationibus attendendum eſt. Alioquin omnibus hereticis patentiſſima pararet̄ fugiendi via: nec quicq̄ꝫ eſſet in fide ſtabile / ſi pro voluntate liceret cuilibet dimiſſis proprijs verboruꝫ ſignificationibus / ad methaphoricas ⁊ improprias fugere. Omnis ergo homo preter animam chriſti / vel non eſt redemptus per chriſtum. quod eſt contra fidem: vel contraxit originale peccatum de facto / ſi ſeminaliter ab Adam proceſſit.

4°. Quarto Nullus poteſt dici aſtrictus vinculo peccati ⁊ dānationis ⁊ indigens ſpiritualiter renaſci ad hoc ꝙ a tali vinculo liberetur / qui nō de facto ſed tantum ex modo generationis vinctus eſſet ⁊ peccato damnatus: ⁊ tali modo tantum egens renaſci. Sed per determinationeꝫ eccleſie ⁊ per illud vbi maxime fides noſtra cōſiſtit / quilibet omnino natorum ab Adam preter chriſtū eſt aſtrictus vinculo peccati ⁊ damnationis ⁊c. vt ex ſententia eccleſie aſſerit Auguſtinus. ergo nullus talis fuit qui non de facto habuit originale peccatū. Quis enim vnq̄ꝫ fuit obſtrictus vinculo: quod nunquā habuit vel tetigit. etiam ſi ex progenie ſua illo debuiſſet aſtringi? Quis etiā dici poteſt renatus per gratiam / qui non ante natus eſt q̄ꝫ gratiam haberet? Patet ergo ex cōmuni vocabulorū ſignificatione veritas manifeſte.

Euaſio. Nec patet opinanti fuga ad prioritatem nature / vt dicatur ſufficere ꝙ prius natura ſit quod eſt animale / ⁊ deinde quod eſt ſpirituale.

Preclusio. Uana profecto ⁊ admodum pernicioſa eſt iſta reſpōſio. vt infra plenius oſtendetur in loco ſuo. Ubi eniꝫ de fide catholica tractatur / ⁊ abſolute proponitur in determinationibus conciliorꝫ aliquid ante fuiſſe factum vel dictū. ſemper prioritas temporis ſignificatur / ſicut vere tēporalia ſunt aduerbia quibus ſancti patres veritatem promere intendunt. Neqꝫ ſm aliam prioritatem aliqua ratione a ſapientibus ſummūtur aut ſummi debēt / niſi forte propria limitatio addatur. vt dicatur quid prius natura vel ratione vel perfectione ⁊ huiuſmodi: vel certe ex cōtextu ſermonis additum aut ſubintellectum manifeſte cognoſcatur / vel a ſanctis eccleſie doctoribus ſubintelligendum doceatur. Alias in his que fidei ſunt / magna confuſio cauſaretur.

Intentio Aug. pura in p̄dictis omnibus circa propoſitū aperitur. Cap. IIII.

5°. Aduertendum eſt etiam attentiſſime in premiſſis ſententijs: quomodo Auguſtinus beate virginis memor ex nomine: non eam ſed ſolam filij eius animam a predicta damnatione excepit. Cum enim eſſe cōceptum ſine peccato / ſit donum excellentiſſimum: etiam ſi ex modo ſue generationis illud quis debuiſſet incurrere. vbi omnes excepto chriſto peccatum incurriſſe de facto ſm fidem aſſeritur: ⁊ ipſa beata virgo nominatur / non ſine graui iniuria ſi preſeruata fuit: ab alijs non excipit̄ / quaſi cum alijs obſtricta peccati vinculis: ⁊ vere peccati ſerua connumeretur. Et eo magis inexcuſabilis erit iniuria / cum eius filius excipiatur de quo minus fuerat dubitandū eo ꝙ ex ſimbolo notiſſimum ſit omnibus / eum eſſe conceptum de ſpiritu ſancto / quem non habitare in corpore vel anima ſubiecta peccatis / apud omnes fideles vel mediocriter

mediocriter ſapientes manifeſtum eſt ex ſacris litteris. Unde tam excellentiſſimum priuilegium immunitatis peccati ſi collatum fuit etiaꝫ beate virgini: tametſi modo inferiori q̄ꝫ chriſto: non debuerat ſubticeri: immo proliori / exactioriqꝫ ſermone pro honore etiam filij / matris gratia debuerat explicari / vꝫ ꝙ non obſtante vitioſa origine / non fuit vitiata Maria. Maius enim hoc fuiſſet miraculum q̄ꝫ ex non vitiata origine naſci ſanctū filium eius. Feciſſet hoc vtiqꝫ / deuotiſſimeqꝫ feciſſet ⁊ alacriter Auguſtinus / ſi ſm fidem / quinimmo ſi non contra fideꝫ catholicam ⁊ eccleſie ſancte implicitam determinationem id ſe facere poſſe iudicaſſet. nō minus q̄ꝫ deuota ratione deduxerit eam excipiendaꝫ ab actuali peccato. quod non contra fideꝫ eſſe cognouit. Quia ergo illam hic non excepit ſed ſolum chriſtum: clariſſime patet / ꝙ illam ſm fidem tenuit eſſe ceteris annumerandam hominibus de quibus vniuerſaliter loquitur Apoſtolus ⁊ concilium. Quod etiaꝫ exprimit nedum pluries repetita vl̄is aſſertio dum dicitur. Uniuerſe anime: in omni ſexu etate conditione generis humani: Nullus eniꝫ niſi qui peccati ſeruus eſt ⁊c. nec redemptus dici poteſt ⁊c. ſed ſpecialiter etiam aduerbiū illud / omnino. vbi dicit̄. Quilibet omnino natorum ⁊c. Dat enim intelligere ꝙ nullus prorſus excipiatur niſi Chriſtus. Fundatur enim iſta eccleſie determinatio ſuper verba que chriſtus alijs dixit ⁊ non ſibi: ⁊ conſequenter pro alijs ⁊ non pro ſe. hec inquaꝫ / ſi filius vos liberauerit / vere liberi eritis. Ex quibus etiam ſpecialiter cognoſcitur ꝙ liber eſt ipſe filius / qui alios liberauit. Alioquin alios quomodo liberaret ſi captiuus ⁊ ipſe teneretur. Ratio quoqꝫ reddita poſtmodū ab Auguſtino quare chriſtus eſſet in hoc inter mortuos liber / hoc eſt inter homines ſolus ſine peccato / quia vꝫ ex virgine ꝯceptus eſt ⁊ de ſpiritu ſancto / concludit omnes alios ex concubitu genitos / in peccato cōceptos. Et aduertendum eſt etiam in propoſito. quomodo ſacrum cōcilium ſententiam a chriſto indefinite propoſitam / ⁊ quibuſdam tantum hominibus prolata verba / ſub vniuerſali ſenſu concepit. vt doceamur omnes ſimiles in hac materia vniuerſaliter interpretandas eſſe vel intentam vniuerſalitateꝫ inferre. Sicut ex illa. Lu. 2. Benedictus fructus ventris tui / in qua preferṫ hoc eſſe priuilegium chriſti. clauditur vniuerſalis iſta ſm expoſitionem ſanctorum doctorum / ꝙ aliarum omnes filij non ſint cōcepti benedicti: ſed potius in peccato. Dicit enim Theophilus ⁊ ponitur ibi in glo. continua. Quia vero alie ſancte mulieres fuerunt que genuerunt filios peccato inquinatos / ſubiungit dicens / ⁊ benedictus fructus ventris tui. Gregorius quoqꝫ eandem confirmat expoſitionem / ⁊ habetur in eadem glo. dicens. Solus ergo hic fructus eſt bn̄dictus: qui abſqꝫ viro ⁊ abſqꝫ peccato producitur. Similiter verbum Joānis baptiſte Jo. 2. Ecce agnus dei ⁊c. claudit eandem vniuerſalem ſm ſanctos doctores: quia volunt importare hoc eſſe priuilegiuꝫ chriſti. Unde glo. Auguſtini ſic ibi dicit. Jeſus ſingulariter dicit̄ agnus / non cuius macule abſterſe ſint / ſed cuius macula nulla fuit. Beda quoqꝫ in homelia que legitur in vigilia ſancti Andree. dicit. Cognouimus quare Jeſum precurſor ſuus agnum dei vocauit: quia vꝫ eum pre ceteris mortalibus ſingulariter innocentem / hoc eſt ab omni peccato mundum nouit. Ex eodeꝫ verbo ſimul ac ex alio prophete Dauid indefinite / quin etiam ſingulariter prolato. vꝫ. Ecce. n. in iniquitatibus conceptus ſum ⁊c. infert Auguſtinus vniuerſalem quaꝫ ſm expoſitionem ſanctorum doctorum defendimus. Nam ſuper allegato Jo. baptiſte verbo ſic ait in glo. cōtinua. Si agnus dei eſt innocens / ⁊ Joannes agnus / nonne ⁊ ipſe eſt innocens? Sed omnes ex illa progenie veniunt de qua cantat gemens Dauid. Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum ⁊c. Solus ergo ille agnus / qui nō ſic venit. Non enim in iniquitate conceptus eſt / quia non de mortalitate conceptus. Nec in peccatis mater eius eum in vtero aluit / quem virgo cōcepit / virgo peperit. hec ille. Idem ex eadem Dauid auctoritate cōfirmat Auguſtinus in libro de fide ad Petrum circa principiū. Uide tu ſi vis. Eodē modo Gregorius eandem prophete auctoritatē in quarto moralium exponit dicens. Quia vnuſquiſqꝫ primi parentis in culpa concipitur / propheta teſtatur dicens. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus ſum ⁊c. Ex qua etiam auctoritate prophete probat Anſelmus beatiſſimā dei matrem fuiſſe in originali cōceptam / ſic dicens in libro 2°. Cur deus. ca. 15°. Sic eorum que ſupradicta ſunt rationem oſtendas. primum. ſ. de maſſa peccatrice qualiter. ſ. de humano genere quod totum erat infectum peccato / homineꝫ de peccato quaſi azimum de fermentato deus aſſumpſit. Nam lꝫ ipſa eiuſdem hominis conceptio munda ſit ⁊ abſqꝫ peccato carnalis delectationis. virgo tamen ipſa vnde aſſumpta eſt / in iniquitatibus concepta eſt: ⁊ in peccatis concepit eam mater eius: ⁊ cum originali peccato nata eſt (. ſ. in vtero / vel etiaꝫ extra vterum ratione fomitis qui poſt primam ſanctificationē in ea remanſit.) Quoniā ⁊ ipſa in Adā peccauit in quo omnes peccauerunt. hec ille. Ex alia ſententia chriſti indefinite vel potius ſingulariter prolata vꝫ. Matth. 19. Uenit princeps mundi huius ⁊ in me nō habet quicquā / Auguſtinus ſuper ps. 145. elicit vniuerſalem quam defendimus. ſic dicens in verbo. pone cuſtodiaꝫ ori meo. Quō hoc dici poteſt de domino Jeſu chriſto / de illo agno immaculato in quo ſolo non eſt inuentū mendacium / qui ſolus veriſſime dicere potuit. Ecce venit princeps mūdi huius ⁊ in me nihil inuenit. i. nullam culpā / nullum reatuꝫ. qui ſolus que non rapuit exoluebat: hec ille. Secundum hanc enim ſententiam Auguſtini in illis ſententijs ſacris clauditur iſta vniuerſalis. omnis alius a chriſto habuit quod de ſuo inueniret diabolus. ⁊ rapuit quod ſoluit. ſ. id quod appetēdo vel fruendo / peccauit. Ideꝫ proteſtatur in ſermo. 12. de paſſione dn̄i ſanctus Leo papa dicens. Quia primi hominis vitiata poſteritas vno ſimul vulnere ſauciata corruerat / nec vlla ſanctorum merita conditionem poterant illate mortis euincere / venit de celo medicus ſingularis / multis ſepe ſignificationibus nuntiatus: ⁊ prophetica diu pollicitatione promiſſus: qui manens in forma hominis: ⁊ nihil ꝓprie maieſtatis amittens / in carnis noſtre animeqꝫ natura ſine contagione antique preuaricationis oriret̄. Solus enim beate virginis natus eſt filius ſine delicto / non extraneus ab hominuꝫ genere / ſed alienus

s crimine:in quo illius ad imaginem ꝛ ſimilitudinē
dei conditi/ꝛ perfecta eſſet innocentia ꝛ vera natu/
ra cum Ade ꝓpagine vnū exiſteret:in quo diabo/
lus qḋ ſuū diceret nō hēret.hec ille.In quibus ver/
bis patet beataꝫ virginem etiam ex nomine citatā/
ab illa vniuerſalitate non excipi que includitur in
chriſti ſententia qua dicit ꝙ diabolus in ſe quicquā
qḋ ſuum eſſet non haberet.hoc eſt ipſum peccatum.
Cū enim ſit hoc priuilegium chriſti ſm expoſitionē
predictorum ſanctorū/ſequitur diabolum in omni/
bus alijs a chriſto peccatum habuiſſe. ¶Sub eodeꝫ
ſenſu eadem xp̄i verba diuus Aug.exponit ſup ꝑs
141.in verbo.pone cuſtodiā ori meo.dicens.Quō po
teſt hocītelligi de dn̄o Jeſu xp̄o/de illo agno īmacu/
lato/de illo in quo ſolo nō eſt inuentum mendaciuꝫ:
qui ſolus veriſſime dicere potuit. Ecce venit prin/
ceps mūdi huius:ꝛ in me nihil inuenit.i.nullam cul
pam/nullū reatum.qui ſolus que nō rapuit exolue/
bat:hec ille.¶Aliam xp̄i ſniam indefinite ꝓlatam/
vl̄eꝫ quā intēdimus claudere ꝓfitetᷣ in ſermone p̄ de
paſſione dn̄i Leo papa dicens. Poſt illā p̄uaricatio/
nis primā ꝛ vl̄em ruinā/ex qua per vnū hoīem pec/
catum intrauit in hunc mūdum ꝛ per pctm̄ mors:ꝛ
ita in oēs hoīes pertrāſiit in quo oēs peccauerunt.
nemo dānationē diaboli/nemo vincula dire capti/
uitatis euaderet:nec cuiquā recōciliando aut venia
aut reditus pateret ad vitā/niſi coeternus ꝛ coequa
lis deo patri filius/dei ꝛ hoīs ēt filius dignaretur ve
niens querere ꝛ ſaluare quod perierat.hec ille quaſi
ſubintellecta in hac extrema/xp̄i ſnīa qua Math.
16.dicit.Uenit filius hoīs querere ꝛc.¶Eiuſdeꝫ ve/
ritatis vl̄em eliciūt ſancti doctores ex verbo chriſti
Math.18.Si fuerint alicui centuꝫ oues ꝛ vna ex eis
errauerit ꝛc. Non obſtante.n.ꝙ indefinita videatᷣ/
eam vl̄r exponit Hilarius ꝛ habetur in glo.dicens.
Quis aūt vna/hō intelligēdus ē eſt. Et ſub hoīe vno/
vniuerſitas ſentienda eſt.In vnius.n.errore omniū
hoīum genus errauit.Idem ꝯfirmat in glo.Grego.
ꝛ Ambro.¶Illā quoqꝫ xp̄i ſniam qua Luc.9.dicit.
Nō eſt opus ſanis medicus ſed male hn̄tibus.ſcḋm
prefate catholice ſnīe vl̄is veritatē quā defendimus
Aug.in liᵒ de ꝑfectione iuſtitie.c.32.exponit dicēs.
Quiſqs ergo eſſe vel fuiſſe aliquē hoīem vel aliquos
putat excepto vno mediatore dei ꝛ hoīum qbus ne/
ceſſaria non fuerit remiſſio peccatoꝝ.contrarius eſt
diuine ſcripture vbi Apl̄s dicit.per vnū hoīem pec
catum intrauit in mundū ꝛ per pctm̄ mors ꝛc. Se/
quitur.Et neceſſe eſt vt impia ꝯtentione afferat eſſe
vel poſſe hoīes qui ſine mediatore xp̄o liberāte atqꝫ
ſaluante ſint liberi ſaluiqꝫ a pctō. Cum ille dixerit/
non eſt opus ſanis medicus ſed male habētibus.hec
ille.Ex qua ſnīa ꝓpoſitum noſtrū principale tā abſo
lute q̄ꝫ cōtra Caietanū oī ex parte clariſſime relucet
oculo colūbino. In liᵒ quoqꝫ de natura ꝛ gr̄a ſic ait.
Augu. Quicūqꝫ non putatᷣ pertinere ad oēs hoīes
q peccauerūt ꝛ egent gr̄a dei:ꝑfecto nullā neceſſita/
tem hn̄t vt xp̄iani fiant:q2 non eſt opus ſanis medi/
cus ſed egrotantibus. hec ille.¶Alia indefinita vel
etiaꝫ ſingul̄r exp̄ſſa duplex ſnīa ab Apl̄o Ro.8.qua
dicit xp̄m veniſſe in ſil̄itudinē carnis pcti. non aūt
eſſe carnē peccati.Et alibi/aliā ſe legē videre in mē/
bris ſuis repugnantem legi mentis ſue/ claudit ſm
Augu.ꝛ alios ſanctos oēm aliam carnē eſſe carnem
peccati/hoc eſt oēm alium hoīem eſſe ꝯceptū in pec/
cato.ꝛ in oī alio hoīe a xp̄o fuiſſe legē carnis/hoc eſt
fomitē qui eſt ſequela originalis pctī in oībus.vt in
auctoritate in p̄nᵒ.6.partis reponēda ꝑ parte decla
rabitᷣ.Sed ꝛ in p̄ contra Julianū. ad mentē etiam
Hilarij.declarat idē/dicēs in p̄.Ex pctō dicit Hila/
rius eſſe oēm carnē preter illā que venit in ſil̄itudi/
nem carnis pctī.In 2ᵒ vero ſic ait.Ex hac lege car/
nis repugnāti legi mentis corpus xp̄i ꝯtxit:q2 nō ex
illa virgo ꝯcepit.Et infra.Eandē legē p̄ᵃ natiuitate
nemo nō traxit:q2 niſi ex illa mulier nulla concepit.
hec ille.¶Idē per oīa docet Jo. Chriſoſto.in tracta
tu ꝯ Academicos dicēs.Solus dn̄s venit in ſil̄itudi
nem carnis pctī:ſolus peccatoribus ſil̄is nā carnis
aſſumpte:non tn̄ cōuerſatione pctōr. Et infra.Eius
eſt.n.pctī ſil̄itudo/qui pctī neſcit veritatē.i. qui nō
fit peccator.Et infra.Qḋ cuꝫ ita ſit/vnus ꝛ ſolus eſt
dn̄s noſter qui carnē cum ſpū pro carnis ſalute ꝯiun
xit:ꝛ ſil̄itudinem carnis pctī illeſa inuiolataqꝫ ſpūs
ſanctitate geſtauit.hec ille.¶Sed aduerſarij neduꝫ
indefinitas p̄fatas/ꝛ alias plures:quaꝝ ad hoc ipm
propoſitū in alio nr̄o libello dū iuuenis eſſem edicto
mentio fit p ſingulas accuratius.nolunt in vl̄i ſen/
ſu acceptare:verū ēt vl̄r exp̄ſſas in ſacris lr̄is. ꝛ ſub
ipſa vl̄itate ſine vlla prorſus exceptione niſi xp̄i/ in/
terpretatas a ſctis doctoribus/ipſi non niſi particu/
lariter audent interpretari.Sicut eſt illa.Oēs enim
peccauerūt ꝛ egent gl̄ia dei.Et illa.Sicut per vnuꝫ
hoīem pctm̄ intrauit in mundū.ꝛ alie plures.Uerū
tn̄ tam apta eſt in hmōi eoꝝ rebellio ꝯ ſctōs/vt non
ſint digni vt eoꝝ peruerſe exp̄ōnes in mediū etiam
inducantᷣ.Cum p̄cipue ab alijs auctoribus iam cele
bratis funditus ſint euulſe/ꝛ ab auribus ſapientum
ꝓcul eiecte/ vt aſcultatione fideliū prorſus indigne.
¶Ex p̄dictis oībus pꝫ principale ptis huius ꝓpoſi/
tum/rōnē inquā illā.s.Tho.ꝛ longe prius ēt Augu.
ſumptā ex redēptione xp̄i/eſſe inuictiſſimā: ꝛ ꝯnter
affirmatiuā qōnis ꝓpoſite ptem ꝛ ꝯcluſionē princi/
paleꝫ/que tali rōne efficaciſſime ꝓbatᷣ/eſſe veriſſimā.
Patet etiā diſtinctionē aduerſarioꝝ de redēptione
preſeruatiua ꝛ ſubleuatiua/non eis poſſe in ꝓpoſito
deſeruire/niſi aptiſſime ſe opponāt determinationi
eccleſie:que ſola redēptione ſubleuatiua a vera ca/
ptiuitate pctī xp̄m dn̄m oēs hoīes redemiſſe decer/
nit.vt exp̄ſſe pꝫ ex p̄inducta determinatione cōcilij
prout ēt in parte 3ᵃ plenius eſt inductum.

Idem quod ſupra probatur ex determinatione concilii Epheſini. Cap. V.

3°. Nunc tertio ꝓbatur oēs hoīes p̄ter ſoluꝫ xp̄m
aliqḋ incurriſſe peccatū ex determina/
tione quadā primi cōcilij Epheſini cōtra Neſtoriuꝫ
hereticū celebrati. Sic.n.in ep̄la p̄fati concilij dicto
Neſtorio directa/cōtinetur. De noſtro ſacratiſſimo
ſacerdote dicimus ꝙ obtulit ꝓpriū corpus non pro
ſe ſed pro nobis in odorē ſuauitatis.Nam qua pro ſe
oblatione vel ſacrificio indigeret ab oī pctō liber vt
deus exn̄s. Qꝫ ſi oēs peccauerūt ꝛ egent gl̄ia dei:ſm
hoc ꝙ ſumus ad mutabilitatis exceſſum ꝓniores ef/
fecti:ꝛ pctis egrotauit humana nā:ipſe vero nō ita:
idoneiqꝫ nos gl̄ie eius efficimur:Cur erit vltra iaꝫ
dubiuꝫ ꝙ agnus verus pro nobis ſit imolatus. Qui
dicit aūt q2 ſemetipſum tā pro ſe q̄ꝫ pro nobis obtu
lerit/

lerit/nullatenᵘ īpietatis crimē effugiet:cū nihil iſte
deliq̄rit:nec vllū fecerit oīno pctm̄. Qua ergo egue/
rat oblatiōe nullo ſuo exn̄te facinore/ꝑ quo geſto ſa
tis admodū ꝯueniēter offerret.Et ifra. Qui dr̄ eū.ſ.
xp̄m.ꝛ ꝑ ſe obtuliſſe ſemetipꝫ oblationē/ ꝛ nō potiᵘ
ꝑ nobis ſolis:nō.n.ꝑ ſe eguit oblatiōe q pctm̄ oīno
neſciuit/Anathema ſit.Hec p̄fatū Cōciliū. Sup q/
bus v̄bis p̄ncipal̄r ſic arguitᷣ ad ꝓpoᵐ oſ̄dendū.Oīs
ꝑ quo xp̄s obtulit ſeipꝫ in ſacrificiū ꝛ hoſtiā deo pr̄i
habuit aliqḋ pctm̄. Sꝫ oīs ab Adā ſeminal̄r ꝓpa/
gatus eſt hmōi.ergo ꝛc. Maior eſt fundamentū vniᵘ
ꝯn̄e facte ī p̄dicta determinatiōe Cōcilij.vꝫ xp̄s nul
lū habuit oīno pctm̄.Ergo nō obtulit ſeip̄m hoſtiaꝫ
deo ꝑ ſeipſo/ſꝫ ꝑ nobis ſolis. Iſta.n.ꝯn̄a nulla eſſet/
niſi oēs ꝑ qbus xp̄s obtulit ſe hoſtiā habuiſſet aliqḋ
pctm̄.Falſitas ergo illiᵘ maioris/tolleret illā ꝯn̄am
in ꝯcilio approbatā. Diceretᷣ.n.ꝙ q2 ꝑ alijs a xp̄o q
nō peccauerūt obtulit ſe xp̄s/iō nō ſeq̄tᷣ ꝙ ꝑ ſe nō ob
tulerit ſe hoſtiam xp̄s/q2 nullū oīno pctm̄ incurrit.
Stat.n.ꝙ pari rōe imo maiori erga ſe amoris indi/
cio ꝑ ſe obtulerit nō pctōre/ſi ꝑ alio nō pctōre ſe ob/
tulit. Uel ſic ꝓbatᷣ illa maior ex p̄dicta determiatio
ne. Illa.n.ꝯn̄a fcā in dcā determinatiōe ſꝫ fidē/iuio
labilē ꝯtinet veritatē.ergo oppoᵐ cōſequētis infert
oppoᵐ an̄tis.ꝛ ſic iſta ꝯn̄a erit bona. Chriſtᵘ obtulit
ſacrificiū ꝑ a.ergo a.peccauit.Hec āt ꝯn̄a ſicut ꝛ cō
ditiōalis in ea cōtēta eq̄pollet illi maiori tanq̄ꝫ vni
vl̄i affirmatiue neceſſarie in fide catholica. ergo ꝛc.
Minor ēt pꝫ ex eadē cōcilij determinatiōe ī q̄ exp̄ſſe
hr̄ ꝙ cū nō niſi ꝑ pctōribus hoſtiā ꝛ ſacrificiū ſeip̄m
obtulerit/excludēdo ſolū xp̄m ab huiᵘ oblatiōis in/
digētia ꝛ neceſſitate/ꝛ oēs hoīes alij a xp̄o ab Adā
ſint ſeminal̄r ꝓpagati.vt pꝫ.ſeq̄tᷣ ꝙ ꝑ eis oībus ho/
ſtiā ꝛ ſacrificiū ſe xp̄s obtulerit.Ex quo paritᷣ neceſ
ſario ſm fidē catholicā quā ſacri Cōcilij determina/
tiōes exprimunt.infertᷣ firmitᷣ eſſe tenēdū/oēs hoīes
ab Adā ſeminal̄r ꝓpagatos aliqḋ vel feciſſe vel ſal/
tē ꝯtxiſſe pctm̄.vt ēt in dcā determinatiōe ꝓditᷣ per
vniuerſalē illā apl̄i ſniam. Oēs peccauerūt ꝛ egent
gl̄ia dei.ꝛ in hoc diſtiguit nos oēs a xp̄o ſacrū Cōci/
liū/dicēs Chriſtū n̄ egere ſacrificio. Qua.n.eguerat
inq̄t oblatiōe ꝛc. Nos autē dicit egere gr̄a dei/ex eo
ꝙ egrotauit peccatis humana nā. ¶Qꝫ autē neqꝫ
beata virgo excipiatᷣ/ſed vniuerſalitas iſta compre
hendat eaꝫ/pꝫ ex hac eadē determinatione concilij.
q2 in ea ſolus xp̄s excipitur ab vtroqꝫ/ a cā vꝫ ꝛ ab
effectu. A peccato inquā ꝛ ab oblatione q̄ vt emun
demur a pctō facta eſt per Chriſtum. Nec puto quē
quam fidelē id eſſe negaturū pro ea ēt xp̄m obtuliſ/
ſe ſeip̄m.cum ſacre lr̄e proteſtentᷣ xp̄m eſſe propitia/
tionem pro pctis noſtris:nec pro nr̄is tm̄ ſed etiā to
tius mundi.pᵉ Jo.pᵒ.Et ad Eph.1.dr̄ ꝙ ipſe tradi/
dit ſemetip̄m pro nobis oblationē ꝛ hoſtiā in odorē
ſuauitatis. Propter qḋ ꝛ ipſa beata virgo vocat eū
in cantico/ſalutare ſuū:nec ꝑfecto ad alium ſenſuꝫ
q̄ꝫ ad eum quē angelus exp̄ſſit dum eius futurū no/
mē publicauit eſſe Jeſuꝫ.exponēs quare vocari ſal/
uator debuerat:q2 ipſe inq̄t ſaluū faciet populū ſuū
a peccatis eoꝝ. Non dicuntᷣ aūt aliqua eſſe pctā ali/
cuius/ſi ea non cōmiſit aut contraxit.Et ſic intelle/
xerunt deuotiſſimi Doctores eccleſie. Et ꝓpterea
Hugo de ſancto Uictore ſup predicto verbo cantici
beatiſſime virginis in ꝑſona eius ſic loquitᷣ. De ſal/
uatione quā humano generi nūc video/totis precor
cordijs exulto. Uideo nāqꝫ de me aſſumi/qḋ ꝛ cre
do pro me debere offerri. Simil̄r Euſebius emiſſe/
nus de oblatione facta per xp̄m etiā pro beata virgi
ne/ipſam alloquēs in 2ᵒ ſermone Dn̄ice natiuitatis
ita loquitᷣ. Initiator oīm rerū abſte initiatᷣ. ꝛ ꝓfun/
dendū pro mūdi vita ſanguinē de corpore tuo acce/
pit:ac de te ſumpſit vnde ēt pro te ſoluat. A pecca/
ti.n.veteris nexu nō eſt īmunis nec ip̄a dei genitrix
redēptoris.Solus ille lꝫ ex debitrice naſcatᷣ:lege tn̄
veteris debiti non tenetᷣ.hec ille. Qui ēt in alio ſer/
mone eiuſdē ſolēnitatis ſic ait.Sanguinē quē etiaꝫ
pro matre obtulit/de ſanguine matris accepit. Pꝫ
igitᷣ ꝓpoſitū principale ex fundamēto p̄fati Cōcilij.

Idem ex plurium Conciliorum Sanxionibus, Beatiſsimi Leonis Pape teſtimonio irrefragabili cōprobatᷣ. Cap. VI.

Hoc ipſuꝫ in pluribᵘ aliis ſacroſanctis Cōcilijs
vl̄ibus eſſe multipl̄r determinatū ſanctiſ 4°.
ſimus Leo papa preſtatᷣ in illa Ep̄la quā de fide ad
Flauianū conſcripſit.de cuius auctoritate in capᵒ
Sctā Romana eccl̄ia.d.15.ſic hr̄.Ep̄la beati Leo/
nis Pape ad Flauianū Ep̄m deſtinata in Concilio
Calcedon̄.(ſupple Recipitᷣ ab eccl̄ia)cuius textū ſi/
qs vſqꝫ ad vnū Jota diſputauerit: ꝛ non eū venera
bil̄r acceperit. Anathema ſit.In ea igitᷣ Ep̄la ſic ha
betᷣ inter cetera.Si hō ad imaginē ꝛ ſil̄itudineꝫ dei
factus in ſue nature honore ꝑmāſiſſet:nec diabolica
fraude deceptus a lege ſibi īpoſita ꝑ concupiſcentiā
deuiaſſet:creator mūdi creatura nō fieret: nec ſem/
piternus tꝑalitatē ſubiret/nec equalis deo pr̄i filiᵘ
dei:formā ſerui ꝛ ſil̄itudineꝫ carnis pctī aſſumeret.
Sꝫ q2 inuidia diaboli morsītrauit in orbē terre:tal̄r
ſolui captiuitas humana nō potuit/niſi cām noſtrā
ille ſuſcipet ſine maieſtatis ſue dāno/ꝛ verus hō fie/
ret:ꝛ ſolus pctī cōtagiū non hr̄et. Et infra dicit. No
ua natiuitate gn̄atus(ſupple/eſt filius dei)q2 inuio
lata virginitas ꝯcupiſcentiā neſciuit/ ꝛ carnis māꝫ
miniſtrauit. Aſſumpta eſt de mr̄e dn̄i natura nō cul
pa. Et adhuc.ī.in eadem Ep̄la ſic ēt dr̄. Natiuitas
dn̄i ſm carnē quāuis hēat quedā ꝓpria qbus huma
ne cōditionis vitia trāſcēdat.ſiue ꝙ ſolus ab īuiola
ta virgine ſine ꝯcupiſcētia eſt cōceptus ꝛ natus.ſiue
ꝙ ita e viſceribus mr̄is eſt editus/vt fecūditas pare
ret ꝛ virgītas ꝑmaneret:nō alteriᵘ tn̄ nāe erat eius
caro q̄ꝫ nr̄a:nec alia q̄ꝫ ceteris hoībus aīa eſt inſpira
ta p̄nᵒ q̄ excelleret nō diuerſitate gn̄is ſꝫ ſublimitate
virtutis. Itē.ī.quaſi in fine ep̄le.ſic ait. Fides autē
cathoᶜᵃ ſingl̄aris atqꝫ v̄a iuſtificās īpiū/ꝛ creans iu
ſtū ad hūilitᵗⁱˢ ſue tracta ꝑticipē/in illo acq̄rit ſalutē
in q̄ ſolo hō ſe īuenit innocētē. Eā fidē ſꝫ ꝓpheticā/
euāgelicā/apl̄icā/ꝛ ſalutaris ſymboli doctrinā/Ni/
cena Synodus īſtituit/examē Calcedonēſe cōfirma
uit/orbis terraꝝ celebrat atqꝫ veneratᷣ. Hec in ep̄la
p̄fata fidei cathoᶜᵉ. In q̄ quatuor ꝓpōnes lecte ma/
nifeſtū videntᷣ facere ꝓpoſitū noſtrū.p̄ᵃ ꝙ ſolus xp̄s
contagiuꝫ peccati nō habuit. 2ᵃ ꝙ de btā virgine nā
ſit aſſumpta nō culpa. 3ᵃ ꝙ ſolus xp̄s ſine ꝯcupiſcen/
tia ſit conceptus. 4ᵃ ꝙ in ſolo xp̄o ſe hō inuenit inno
centē. Qḋ idē valet ac ſi dicatᷣ. Solus xp̄s fuit inno/
cens. He aūt ꝓpoſitiones fidei tam ꝓphetice q̄ꝫ euā
gelice ꝛ apl̄ice/ ꝛ triū generaliū concilioꝝ vꝫ Nice/
ni Calcedonen̄.ꝛ eius in quo Gelaſius papa p̄dictā

Epiſtolam tantopere commendauit / ac tam excel/ lenti veneratione ſuſcepit. quinimmo terrarum or/ bis confirmate doctrinis/ inferunt apertiſſime ſm fidem catholicam eſſe firmiter credendum/omnem alium hominem preter ſolum Chriſtū/⁊ conſequen ter omnem hominem ab Adam ſeminali propaga tione deſcendentem habuiſſe aliquod peccatum. Saltem peccatum originale.

Idem quod prius probatur ex concilio florentino. Cap. VII.

5°. **Preterea.** In concilio Florentino ſub Eu genio 4°. inter alia dogmata fi/ dei que a principio ſancta Mater eccleſia ꝓ funda mētis ⁊ gñalibus eiuſdē fidei ſancte regulis/hoc an numeratum eſſe quod modo defendimus ⁊ per con/ cilia ſacra probamus. his verbis affertur. Firmiſ/ ſime credit profitetur ⁊ docet ſacroſancta Romana eccleſia neminem vnq̄ꝫ ex viro feminaqꝫ conceptuꝫ a diaboli dominatu fuiſſe liberatum niſi per fidem mediatoris Jeſu Chriſti domini noſtri qui ſine pec/ cato conceptus/natus/⁊ mortuus humani generis peccata delendo ſolus ſua mortalitate proſtrauit/⁊ regni celeſtis introitum qꝺ primus homo peccato proprio cuꝫ omni ſua ſucceſſione perdiderat/reſera uit. Hec ibi. Super que verba primo conſiderandū eſt contra Caietanum omnem hominem liberatuꝫ a dominiatu diaboli fuiſſe aliquādo ſub diaboli do minio/ſm intentionem Cōcilij. Si enim hoc nō in/ tenderet ſed liberationem vocaret preſeruationem ne aliquis ſub illo dominio veniret. iam non poſſet per hanc determinationē inferri quēquam ſub tali dominio de facto fuiſſe. quod nullus auſit inferre. Scđo conſiderandum eſt per hec verba concilij ha/ beri/ꝙ Chriſtus ſolus proſtrauit dominatuꝫ diabo licum/qꝛ fuit ſine peccato conceptus: natus ⁊c. in/ nuens alios omnes in peccato fuiſſe conceptos. Ter tio conſiderandum eſt regni celeſtis introitus nega tionem ⁊ perditionem/cauſatam ex proprio pecca/ to Ade cum omni ſua ſucceſſione: ita ꝙ negatio ta/ lis introitus fuit pena peccati. Pena autem maxi/ me ſpiritualis non infligitur ſine culpa eius cui in/ fligitur/qꝛ filius non portabit iniquitatem patris. Ezech. 18. ergo cunctis quibus regni celeſtis aper/ ta eſt ianua per Chriſtuꝫ/ habuerunt aliquod pecca tum de facto. Clauſa vero ſic erat etiam beate virgi ni ianua regni celeſtis/ꝙ ſi añ Chriſti paſſionē mor/ tua fuiſſet/deſcendiſſet in limbū ſanctorum patrū. vt tetrantur etiam aduerſarij: ⁊ vſqꝫ ad mortem fi/ lij ſui/ibi captiua detenta fuiſſet. ergo habuit ⁊ illa peccatum ſaltem originale ſicut omnes alij ex viro feminaqꝫ concepti. Quāuis autem Conciliuꝫ/pro prium. i. propria voluntate commiſſum Ade pecca tum inducat cāꝫ perditionis: ſuo tñ pueri ēt non ꝓ pria volūtate ſed carnali gñatione ex Adam ꝯcto arcebanť a Regno. Dicit. n. Auguſtinus ad Sabi/ num comitē Chriſtus ꝓ peccato mortuus eſt nō ſuo ſed noſtro. Quiſquis aūt noſtruꝫ eſt/non oīm moriť peccato ſed ſuo. Ex predictis omnibus patet con/ cluſio principalis quomodo vꝫ ſm doctrinam eccle/ ſie in ſacroſanctis cōcilijs publicatam/pro fidei ca/ tholice regula firmiſſima tenendum eſt oēm ex con/ cubitu viri ⁊ mulieris conceptum hominē contra/ xiſſe de facto peccatum originale.

Principale propoſitum per aliam eccle/ ſiæ determinationem apertiſsime dedu/ citur. Cap. VIII.

Eandem concluſionem in ſe probare libet per alterius ſacri concilii decre/ tum. Sic autem formatur ad hoc ipſuꝫ ex eo ratio. 6°. Secundum fidem catholicam firmiter eſt tenendū: quicquid de fide catholica ⁊ condēnatione heretico rum determinant cōiter ſancti Doctores antiqui. Athanaſius. Jlarius. Baſilius. Gregorius nazan/ zenus. Theophilus. Gregorius nicenus. Ambroſiꝰ Auguſtinus. Chriſoſtomus. Hieronymus. Cirillus. Leo. Proculus. Sed iſti omnes tenent ſm fidem ꝙ ſeminaliter propagati ab Adam contraxerunt om nes de facto originale peccatum. ergo hoc ipſum eſt firmiter in fide tenendum. Patet autem huius ra/ tionis fundamentum primum/eo ꝙ predictoꝝ ſan ctorum doctrina vbi de recta fide ⁊ cōdemnatione hereticorum pertractant ⁊ exponunt/eſt per eccle/ ſiam acceptata in determinationibus. 5°. Concilij Uniuerſalis. vbi ſm q. s. Tho. 4°. contra capº. 24°. recitat/ſic habeť. Sequimur per omnia ſanctos pa tres ⁊ doctores eccleſie. Athanaſium. Jlarium. Ba/ ſilium. Gregorium. Theophilum. Gregorium nice/ num. Ambroſium. Auguſtinū. Joannem Conſtan/ tinopolitanum. Hieronymum. Cirillum. Leonem. Proculum. ⁊ ſuſcipimus omnia que de recta fide ⁊ condemnatione hereticorum expoſuerunt. hec ibi. Quicquid autē acceptatur ab eccleſia vt verū per/ tinens precipue ad fidem vel bonos mores: non pōt ab aliquo fidelium ſine periculo hereſis negari: nec reprobatum ab ea vt falſum/pōt niſi hereticus affir mare. quia eccleſia non poteſt circa talia errare. 24. q. 1. A recta. Acceptata quoqꝫ eſſe ab eccleſia nunc etiam omnia q̄ in ſacris octo concilijs generalibus ſancita ſunt: ⁊ eadem ratione in omnibus alijs/cuꝫ equalis ſint auctoritatis: patet primo. Ex profeſſio/ ne Greg. Pape. d. 25. ca. Sicut ſancti. Ubi ꝑmiſſa cōmendatione quinqꝫ Conciliorum generalium ſic ſubſequitur. Cunctas vero quas prefata venerāda Cōcilia perſonas reſpuunt/reſpuo/que veneranť/ amplector. hec ibi. Patet 2° ex profeſſione quaꝫ re/ gulariter facit Romanus Pontifex vice totius ec/ cleſie. d. 16. ca. Sancta octo. Ubi ſic habeť. Sancta octo concilia. Primū Nicenum. 2m Conſtantinopo litanum. 3m Epheſinū. Calcedonenſe 4m. ⁊ 5m. Jtem Conſtantinopolitanū 6m. Jtem Nicenum 7m. Octa/ uum. quoqꝫ Conſtantinopolitanum / vſqꝫ ad vnuꝫ apicem immutilata ſeruare: ⁊ pari honore ac vene/ ratione haberi: ⁊ que ꝑdicauerunt ⁊ ſtatuerunt mo dis omnibus ſequi ⁊ predicare: ⁊ quecūqꝫ condem/ nauerunt: ore ⁊ corde condemnare profiteor. hec ibi. Qꝫ autem predicti ſancti Doctores teneant omnes homines ab Adam ſeminaliter propagatos/eſſe de facto conceptos in originali peccato/manifeſtatur auctoritate ⁊ relatione Diui Auguſtini: qui poſtq̄ꝫ dixit in primo contra Julianum. Una eſt omnium catholicorum firma fides / qui per vnum homi/ nem peccatum intraſſe in mundum/in quo omnes peccauerunt / vno corde credunt / vno ore faten/ tur: ⁊ veſtras nouitias ꝓſumptiones catholica antiquitate ſubuertunt. Jtem poſtq̄ꝫ in eodē li/ bro induxit plurimorum doctorum qui. s. nomi/ nati ſunt: ⁊ aliorum etiam auctoritates ad ean/ dem veritatem comprobandā: tandem in 3° con tra Julianum libro maiori parti predictorum ſanctoꝝ qui ante ſe fuerūt annumerās alios ma/ xime auctoritatis in eccleſia: ſic proteſtať ⁊ dicit. Propter quam catholicam veritatem ſancti ac beatiſſimi in diuinoꝝ eloquioꝝ pertractatione clariſſimi ſacerdotes. Hyreneus. Cyprianus. Re/ thicus. Olympius. Jlarius. Ambroſius. Grego/ rius. Jnnocentius. Joānes. Baſilius. quibus ve/ lis nolis addo Hieronymum preſbyteruꝫ/vt eos obmittam qui nondū dormierunt: aduerſus vos proferunt de omnium hominum peccato origina li obnoxia ſucceſſione ſententiā. Et addit. Unde nemo eripitur/niſi ſolus ille quē ſine lege peccati virgo concepit. Hec ibi. Cum ergo Auguſtinus dicat omnium catholicorum hanc eſſe firmam fi/ dem: quodcūqꝫ autem de recta fide predicti ſan/ cti patres docuerūt ſit auctoritate concilij deter/ minatum atqꝫ firmatū. Patet ꝙ nullus pōt ſal ua fide ꝑdictis ſanctis patribus ⁊ eccleſie ſancte luminibus/ in ſapía ⁊ doctrina tali cōtradicere. Sicut. s. Tho. hac ipſa ratione probauit 4° ꝯ. ca. 24. ꝙ ſm fidem catholicam firmiter eſt tenendū ſpiritum ſanctuꝫ procedere a filio. pro eo ꝙ ſan/ ctus Auguſtinus ſic docet eſſe tenenduꝫ/in mul tis locis. adducēs ibi ꝙ auctoritas Auguſtini in his que pertinent ad fidem eſt acceptata ab eccle ſia in 5° Concilio vniuerſali. vt dictum eſt. Qua/ propter Hieronymus etiam vt habetur. 24. q. 1. cap. hec eſt fides. Scribens ſummo Pontifici. ſic ait. Si noſtra cōfeſſio apoſtolatus tui iudicio cō/ probetur/quicūqꝫ me culpare voluerit. ſe impe/ ritum vel maliuolum/vel etiam non catholicum ſed hereticum comprobabit. hec ille. Qꝫ autē pre dicti ſancti patres non niſi de actuali cōtractio/ ne peccati intendant/non autem de ea quam in/ ducit Caietanus/patet tam ex terminis q̄ꝫ ex in tentione Auguſtini referētis in primo cōtra Ju lianum ſententias eorūdem ſanctorum patrum. qui poſtea ſubiūgit. De peccato primi hominis. cui omnis carnalis natiuitas obligatur/qꝺ cre/ dunt/credo: quod tenēt/teneo: qꝺ docent/ doceo: quod predicant/predico. Quem autē ſenſum in his habeat Auguſtinus/ex omnibus ſupra indu/ ctis eius ſententijs plenius manifeſtum eſt. Sin/ gulas autem immo multiplices auctoritates pre dictorum ſanctorum doctoruꝫ quorum doctrinā acceptat eccleſia: hic inducere nolo/ſed. j. in loco ſuo alique proponentur: remittēdo pro reliquis ad plures cōpilatos libros de Materia cōceptio/ nis: precipue per. D. Jo. de Turre cremata/⁊ per Bandellum. Sufficiat hic cuiliber catholico te/ ſtimonium Auguſtini iam inductum/⁊ eorū qui proxime ſubijcienť in teſtes/ſanctos pariter ⁊ il/ luſtres doctores de ſanctorum omniū in hac opi/ nione noſtra cōi ſententia.

Quod omnes ſancti doctores eccleſiæ affirmatiuam propoſitæ quæſtionis par tem teneant. duo ſancti Doctores poſt Auguſtinum inducuntur in teſtes. Capitulum. IX.

Non ſolum autem predicti ſancti Doctores eccleſie/veritateꝫ principalis huius cō cluſionis affirmant ⁊ approbāt: ſed vniuerſaliter ſanctorum doctorum hoc ipſum eē cōe placitum ꝙ ſm fidem ſit tenenduꝫ/omnes homines preter ſolum Chriſtum primorum parentum maculam incurriſſe. Et ꝙ nullus vnq̄ꝫ inter doctores ſctōs inuentus eſt qui contrariuꝫ auſus fuerit predica re. Huius vniuerſalis doctorum ſanctorum con/ ſenſus/fideliſſimus poſt Auguſtinū teſtis eſt Ber nardus: qui in Epiſtola quadam ad Jnnocentiū Pontificem contra quēdam hereticum. ſic ait. Omnes doctores noſtri poſt Apoſtolos in hoc cō/ uenerunt/ꝙ hac neceſſitate dei filius incarnatus eſt/vt homo qui aliter redimi non poterat / per mortem innocentis. iure a diaboli iugo liberare/ tur. Non poteſt quis cum redemptis gratias age re/qui captiuus non fuit. Non enim querit redi/ mi/qui ſe captiuum non cognoſcit. Siue ergo re conciliatio ſiue redemptio/liberatio eſt de vincu lis diaboli a quo captiui tenebamur. Hec ille. Manifeſtum eſt ergo ſm Diuum Bernardū ꝙ cum Chriſtus fuerit redemptor omnium ſm fi/ dem catholicam: neceſſe eſt fateri ꝙ omnes homi nes captiui fuerint ſub iugo ⁊ vinculis diaboli ſꝫ cōem omnium doctorum eccleſie ſententiā. Non ergo eſt redēptus a Chriſto aliquis qui captiui/ tatem non incurrerit/licet de ſe eā incurrere de/ beret/vt Caietanus aſſerit. ſed ſolum qui de fa cto captiuus fuit/ſm ſanctos omnes doctores.

¶ Eiuſdem etiam vniuerſalis ſanctorum docto/ rum conſenſus/fideliſſimus teſtis eſt Diuus Bo/ nauentura/qui in 3°. d. 3a. de beatiſſima dei geni/ trice/ (de qua magis videreť ſi aliquis foret exci piendus)loquens/poſtq̄ꝫ propoſuit concluſionē ꝙ beata virgo ſimul cum alijs omnibus fuit con/ cepta in peccato originali: ⁊ ꝙ eius ſanctificatio ſubſequuta eſt peccati originalis contractioneꝫ. ⁊ probauit hoc eſſe verum: qꝛ hic modus dicendi eſt cōior ⁊ ratinoabilior. probat vltimo ꝙ ſit ſecu rior in hec verba. Securior etiaꝫ eſt/qꝛ magis cō ſonat fidei pietati: ⁊ ſanctorū auctoritati magis concordat: pro eo ꝙ ſancti cōiter cum de hac ma teria loquuntur/ſolum Chriſtū excipiunt ab illa generalitate qua dicitur. Omnes peccauerūt in Adam. Nullus autem inuenitur dixiſſe de his quos vidimus ⁊ audiuimus auribus noſtris bea tam Uirginem fuiſſe ab omni peccato immuneꝫ in ſui conceptione. hec ille. Ex quibus verbis pa/ tet ſm Diuum Bonauenturam quomodo ge/ neraliter a ſanctis exponantur verba Apoſtoli ſine omni exceptione puri hominis/etiam per/ ſonam beate Uirginis ſpecificando de qua ma gis videretur / ſi hoc munus alicui preterq̄ꝫ ſo/ li Chriſto concedendum eſſet. Ab ipſa quoqꝫ ve ritate coactus / hoc idem teſtatur ⁊ Scotus 2°. d. 32. vt. s. inductum eſt : dicens abſolute tenen/ duꝫ eſſe ſm ſanctos. ꝙ omnes cōiter ab Adā pro pagati contrahunt originale peccatum. Hoc idē

atteſtatur Magiſter ſententiarum in 3°.d.3ª.de
conuenientia ſanctorum doctorum in hac ſenten
tia dicens ſpecialiter de beata virgine / ⁊ de car/
ne eius/de illa etiam quam aſſumpſit ex ea ver/
bum/ꝙ oportet credere ſm ſanctorum atteſtatio
nez ꝙ fuerit peccato obnoxia ſicut ⁊ reliqua vir
ginis caro. Non dixiſſet autem abſolute ſm ſan/
ctorum atteſtationem. ſi aliquis ſanctus eccle/
ſie doctor alicubi vel quando teſtaretur oppoſi/
tum. Sic igitur deinceps contrarius error atqꝫ
preſumptio merito ceſſare debet: quando de hoc
ipſo plurima ⁊ multiplex maiorū emanauit ſen/
tentia. de conſec. di. 2. ca. Cum omne crimen. Nō
ſolum autem omnes ſancti Doctores hoc dicūt:
ſed etiam neceſſarium eſt vt omnes de ſeipſis ho/
mines hoc ipſum fateantur/niſi dicant eis eſſe p
hibitum dicere pſalmum Miſerere mei deus. Fa
tetur enim qui ſic orat/ſe in iniquitatibus ⁊ pec
catis eſſe conceptum. Unde omnes qui menda/
ces ex hoc verbo non ſunt / vere in iniquitati/
bus fatendum eſt eſſe conceptos. Non minus aūt
prohiberetur ſic preſeruatus orationem domini/
cam dicere/ne debita ſibi dimittēda falſo fateret
haberet: mala quoqꝫ a quibus in ea petit libera/
ri/cum non niſi mali culpe principaliter ibi ſer/
mo ſit. Patet igitur ex premiſſis ꝙ aſſerere non
omnes ex Adam ſeminaliter propagatos de fa/
cto contrahere peccatum originale/ eſt ſacris lit
teris multipliciter repugnare: determinationi/
bus ſanctorum conciliorū ⁊ vniuerſalis eccleſie
contradicere: ⁊ ſanctis omnibus doctoribus eius
aduerſari. Et hec de quarto.

Pars Quinta.

Argumenta ſeptem contra factā determinationē inducuntur. Cap. I.

Uo ad 5m principaliter conſiderā
dum in hoc opere. occur/
runt contra determinationem factam
nonnulla dubia pro maiori claritate do
P°. ctrine diſſoluenda. Quorum primum
eſt tale. Sixtus 4s. ordinis minorum in
extrauaganti. Graue nimis/prohibet poſſe dici
hereticum vel peccare mortaliter quemcunqꝫ
tenentem alteram quam maluerit contradictio
nis predicte de beata Uirgine partem / aſſerens
non eſſe adhuc ab apoſtolica ſede deciſum que
vera ſit aut falſa. Sed quod ſm fidē catholi/
cam eſt tenendum / iam determinatum eſt eſſe
verum. Ergo beatam Uirginem eſſe cum alijs
omnibus qui peccauerunt in Adam numeran/
dam/non eſt tenendum ſm fidem ſic ꝙ non poſ/
ſit teneri oppoſitū: ⁊ conſequenter negatiua pars
propoſite queſtionis teneri poteſt abſqꝫ fidei pre/
2°. iudicio. Preterea. Sententia qua dicit Apo/
ſtolus omnes homines peccaſſe in Adā/ſuſcipit
ſm Auguſtinū diſtributionem accōmodā. Ergo
non cogit ſm fidem eſſe tenendū ſimpliciter om/
nes ab Adam propagatos incurriſſe peccatum:
ſed ſolum ꝙ omnes qui peccauerunt/peccauerūt
in Adam. Hanc autem eſſe intentionem Augu/
ſtini patet in 6°. contra Julianū/vbi ſic ait. Si/
cut per vnius delictum in omnes homines ad cō
demnationem/ita ⁊ per vnius iuſtitiā in omnes
homines ad iuſtificationem vite. Ideo ⁊ ibi oēs
⁊ hic omnes/qꝛ nemo ad mortem niſi per illū: ⁊
nemo ad vitam niſi per iſtū. Sicut enim per in/
obedientiam vnius hominis/ peccatores cōſtitu
ti ſunt multi: ita ⁊ per obedientiam vnius homi
nis/iuſti conſtituentur multi. Idez confirmat in
2° de nup. ⁊ concup. dicens. Omnes dixit Apoſto
ſtolus ad condemnationem per Adam/ ⁊ omnes
ad iuſtificationem per Chriſtum: cum vtiqꝫ non
omnes eos qui moriuntur in Adam transferat
chriſtus ad vitaz. Sed omnes dixit atqꝫ omnes:
quia ſicut ſine Adam nullus ad mortem: ita ſine
Chriſto nullus ad vitam. Sicut dicimus de litte
rarū magiſtro ſi in ciuitate ſolus eſt. Omnes iſte
hic litteras docet/ non qꝛ omnes diſcunt/ ſed qa
nemo niſi ab ipſo. Ex quibus verbis patet ꝙ ver
bum Apoſtoli quo dicit ꝙ omnes in Adam pec
cauerunt/reſtringendum eſt ſm predictam diſtri
butionem quam Logici etiaz in hoc/ Auguſtinū
in libro Hyponoſticon immitantes/ vocant ac/
commodam. Et ſic non erit contra fidem tene
re ꝙ aliquis ab Adam ſeminaliter propagatus
non contraxerit originale peccatū. Et cōfirma Confir
tur argumentum/quia nō omnes propoſitiones matio.
vniuerſales ſacre ſcripture ſunt tam exacte vni/
uerſalitatis ꝙ nihil poſſit exceptuari: alias ſe/
queretur ꝙ illud dictum Hiere. 6°. Omnes aua
ritie ſtudent/ad ipſum quoqꝫ Hieremiaz ſe ex/
tenderet. Et illud Iſa. p°. Omne caput languidū
⁊c. ſe extenderet ad Iſaiam. ⁊ ad alios ſanctos
ſui temporis. ⁊ ſic de multis alijs/quod eſt incon/
ueniens dicere. Preterea. Auguſtinus in libo 3°.
de perfectione iuſtitie capo vlto ſic ait. Quiſquis
dicit poſt acceptā remiſſionez peccatorum quē/
quam hominez iuſte vixiſſe in hac carne vel viue
re vt nullum habeat omnino peccatum/ contra/
dicit Apoſtolo Joanni qui dicit. Si dixerimus
quia peccatū nō habemus/ipſi nos ſeducimus/
⁊ veritas in nobis non eſt. Et loquit̄ de peccatis
actualibus ſm omnes. Et nihilominus idē Au/
guſtinus in libro de natura ⁊ gratia. excipit bea/
tam Uirginem ab illa generalitate dicens/ꝙ cū
de peccatis agitur ſcꝫ actualibus/ nullam pro/
ſus de ea vult queſtionem habere. Scimus enim
inquit ꝙ plus gratie ei collatum fuit ad vincen/
dum ex omni parte peccatum. qꝛ illum concipe/
re ⁊ parere meruit quem conſtat nullū habuiſſe
peccatum. Ergo pari iudicio auctoritate ⁊ ratio
ne poteſt excipi beata Uirgo ab illa vniuerſalita/
te qua dicitur/Omnes in Adam peccauerūt. nō
obſtante ꝙ ſi aliquis alius preter illam excipere/
tur/repugnaret ſacre ſcripture. Nec magis vide/
tur preualere ratio maternitatis dei ad excludē/
dum actuale peccatū ꝙ̄ꝫ originale.
Preterea. Auguſtinus 5°. contra Julianū di 4°.
cit de Chriſto/ꝙ profecto peccatū maior feciſſet
ſi puer habuiſſet. Propterea nullus hō pter chri/
ſtum eſt qui peccatum non fecerit grandioris eta
tis acceſſu

tis acceſſu: qꝛ nullus eſt hominum preter ipſum qui
peccatū non habuerit infantilis etatis exortu. hec
ille. Ex cuius auctoritatis parte prima ſequit̄ a ma/
iori ꝙ ſi beata virgo contraxit in ſui cōceptione ori
ginale peccatum/habuit etiaz in etate perfecta pec
catum actuale. Quod cum cōiter negetur ab eccle/
ſia: de neceſſitate ex Auguſtini dictis īfertur in pri/
ma parte dicte auctoritatis ꝙ a gn̄alitate peccan/
tium in Adam illa etiaz ſit excepta. Alioquin pec
5°. cata etiā actualia cōmiſiſſet. Preterea. Si ſic eēt
tenendum ſm fidem/maxime hoc eſſet propter au/
ctoritatem ſanctorum doctorū dicentium hoc ad fi/
dem pertinere. Sed hoc nō obſtat quin ſine nota he
reſis poſſimus oppoſitum opinari: etiam ſi eorū do/
ctrina eſſet per eccleſiā acceptata. Neqꝫ enim talis
acceptatio dat ſanctorū doctrine tantam auctori/
tatem quantā ſacre ſcripture/cui contradicere con
ſtituit hereticū. De facto etiam quādoqꝫ ſancti do
ctores per exceſſum loquuntur/⁊ conſequenter fal/
ſa docent vt verba pretendunt. Unde eis contradi/
cere non ſolum non conſtituit hereticum/verū etiā
eſt meritorium. Patet aūt hoc qō dicimus in beato
Jo. Chriſoſty. qui notat beatam virginem aliquod
actuale commiſiſſe peccatū/in quo exceſſit. vt dicit
ſanctus Tho. 3ª. q. 27. ar. 4°. ad 3m. Similr̄ Auguſti
nus in 2° de fide ad Petrum videtur exceſſiſſe dum
ſic ait. Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites paruu
los qui ſine ſacramento bapriſmi de hoc ſeculo tran
ſeunt/ ignis ſupplicio ſempiterno puniēdos/hec il/
le. Cum tamen omnes doctores Theologi vnanimi/
ter teneant tales pueros in limbo penā ſenſus non
pati. Unde notat Auguſtinum in hoc per exceſſum
eſſe loquutū Diuus Bonauentura. 2°. d. 33. ar. 2°.
Cum ergo pena hec habeat cum originali peccato
quandā coniunctionem/eo ꝙ pro eo tantum pueri
puniantur/pōt etiā non inconuenienter dici ꝙ vbi
de peccato originali/deqꝫ eius vniuerſali cōtractio
ne pertractat Auguſtinus contingat illum per ex/
ceſſum loqui/dum a generalitate peccantiū expreſ/
ſe non excipit cum filio etiam matrem dei ſicut exce
6°. pit ab actuali. Preterea. Sancti Doctores quo/
rum etiam doctrina eſt per eccleſiam acceptata/ſibi
inuicem quandoqꝫ aduerſant̄/⁊ oppoſita ſentiunt:
⁊ pariter alter contradicentium/falſum opinatur. er
go non tenemur omnibus eorū dictis adherere/ſed
impune negari poterunt. Patet autem qō dicimꝰ
precipue in Auguſtino ⁊ Hieronymo. Nā vt refert
ſ. Tho. ſuper Epiſtolam ad Gala. 2°. non concordāt
primo in obſeruatione legalium/ dum Hiero. ſenſit
legalia ſtatim poſt Chriſti paſſionem fuiſſe non ſolū
mortua ſed mortifera: Auguſtinus vero ꝙ nō erant
mortifera niſi poſt publicationem Euangelij. 2° di/
ſcordant in hoc ꝙ Hiero. tenet Petrum non illa ſer
uaſſe poſt miſſionem ſpiritus ſancti/ſed ſolum ꝙ fin
xerit ſe illa ſeruare ne ſcandalizaret Judeos: ⁊ ꝙ ex
hoc non peccauit etiā venialiter: ⁊ ꝙ Paulus non
vere eum reprehenderit ſed ſimulatorie. quorū om/
nium Auguſtinus ſentit oppoſitum. ergo ⁊c.
7°. Preterea. Non ſolū videtur ꝙ poſſit teneri bea
tam virginem eſſe preſeruatam ſm fidem/ verū etiā
ꝙ ſic eſſe/ſit omnino tenendū. Nam determinatio
facta per Epiſcopum in Dyoceſi ſua cū cōſilio cle/
ricorum vel ab ipſis clericis ſede vacante cum conſi
lio ſi oportuerit vicinorum epiſcoporum ꝙ aliquis
ſit hereticus/ſic approbatur ab ap̄lica ſede vt talez
excōicatiōis fulmine percutiat. vt patet in ca. Ad
abolendam. de Hereticis. Sed vniuerſitas pariſina
auctore ſuo Ep̄o cum graui conſilio clericorū ⁊ ma/
giſtrorū in Theologia determinauit (vt fertur) eſſe
errorē tenere ꝙ beata virgo ſit concepta in pctō ori
ginali: ꝯtradicentes aūt articulis quos decernunt:
erroneos/cenſent eſſe hereticos Pariſini. ergo ⁊c.

Primi prædictorum argumentorum ſolutio, & quomodo in Papam etiam error in fide cadere poſsit aut non cadere, declaratio. Cap. II.

Pro ſolutione igitur primi p̄dictorū
ſeptem argtor̄ dr̄ ꝙ ſtat
Pontificē precipere ꝙ nullus ſentiens alterā quaz
voluerit contradictionis partem debeat ante deci/
ſionem factā per eccleſiaz vocari hereticus: ⁊ tamē
de facto aliquis talis vno modo ſit ex tali aſſertione
hereticus. Stat etiā totam contradictionē ad fidez
pertinere/ita ꝙ vnā eius partem neceſſe ſit credere
veram/alterā vero falſam. ⁊ tamen credens eaz que
vera eſt eſſe falſam/aut econtra/alio modo nō ſit he/
reticus. Pro quorum pleniori notitia aduerten No. p°.
dū eſt primo. ꝙ ſicut alia peccata/ita ⁊ hereſis pōt
regulr̄ cadere in quēlibet xp̄ianum dum ſumus in
via. Reliquit enim deus omnez hominem in manu
conſilij ſui Eccleſiaſtici. 15°. ⁊ nullum eſſe confirma/
tum in bono tenemur credere dū in via fuerit/niſi
forte ſacre littere/vel eccl̄ie determinatio/ad id cre
dendum cogeret: aut ſupernaturalis quecūqꝫ reue/
latio vel miraculum in talis fieret cōfirmationis te
ſtimonium. ſicut de his qui ſpiritum ſanctum acce/
perunt cōiter tenet eccleſia: ⁊ maxime de Ap̄lis/ꝙ
vꝫ nunquaz peccauerunt mortaliter poſt miſſionez
ipſius ſpirituſſancti. vt declarat. s. Tho. 3°. d. 12. q.
2ª. arti. 1°. ⁊ hoc idem declarat de Sanctificatis in
vtero. in queſtionibus de Malo. q. 7ª. ar. 7°. ad 8m.
vt fuit Hieremias ⁊ Jo. Baptiſta. Et de beata vir/
gine ꝙ vꝫ nunꝗ̄ꝫ etiam peccauit venialiter. vt decla
rat. s. Tho. 3ª. d. 27. ar. 4°./3°. d. 3ª. q. 2ª. ar. 3°. ⁊ alibi
pluries. In Papam ergo dum ⁊ ipſe in via eſt/pec/
catum qōlibet cadere poteſt/etiam error in fide cūꝫ
obſtinatione: ita ꝙ formaliter fieri poteſt hereticus.
Alias fruſtra determinaret̄. d. 40. c. Si papa. ipſuꝫ
ob crimen hereſis eſſe deponendū/ prout etiam Ca/
noniſte omnes ſine vlla diſcrepātia notant ⁊ deter/
minant ex illo capo. Et idez tenent ſacri Theologi.
Aduertendum 2° ꝙ papam ⁊ quēlibet alium in No. 2°.
hereſim labi perſeueranter ⁊ obſtinate tunc depre/
henditur quādo negans aliquem articulū fidei/vel
aſſerens aliquid cōtrarium ſacris litteris vel deter
minationi eccleſie quo ad ea que ad fidem pertinēt
vel bonos mores: aut male ſentiens de ſacramentis
eccleſie ⁊ neceſſarijs ad ſalutem: ſcit iſta omnia que
negat vel aſſerit/determinationi ipſius eccleſie iam
facte contrariari. Immo tunc male ſentire cōuin/
citur etiam de auctoritate eccleſie. ⁊ conſequen/
ter illi etiam articulo fidei cōtraire. credo ſanctam

eccleſiã catholicã. In tali autẽ caſu (quẽ deus auertat) erraret q̃ Papa vocatꝰ eſſet/nõ vt Papa vel caput eccl'ie/vel xp̃i Vicariꝰ:ſʒ vt ſingularis ꝑſona. Neqʒ eẽt iã verus Papa corã deo.ſʒ extra eccleſiã. lʒ quo ad iudiciũ eccl'ie ↄtrigat ad tp̃s hoc nõ eſſe manifeſtũ. Nec ẽ hoc ↄ̃ illud qḋ hr̃.24.q.1. In ſede apl'ica extra maculã ſemꝑ eſt catholica ſeruata religio. Nõ.n.hoc dr̃ quaſi nõ poſſit oppoᵐ inueniri:ſʒ neqʒ tunc ſedes apl'ica macularet̃. Nã in dcõ caſu vacat ſedes apl'ica/ex h̃ ſolo q̃ iã ñ ſedet ĩ ea Vicariꝰ xp̃i/ nõ autẽ ex eo q̃ nõ ſedeat in ea ipſe xp̃s principalis ſponſus eccl'ie. Ex macula aũt illiꝰ qui ſeipm̃ ex tali ſede vere depoſuit/nõ maculat̃ ſedes q̃ decorat̃ xp̃o/ ⁊ fide in eũ credẽtis eccleſie. Intẽtio tñ.d.c.eſt aſſerere q̃ in ſede apl'ica nunq̃ʒ ſedit aliqs formal'r hereticus.nõ aũt q̃ nõ poſſit hoc ↄtingere. Vel intendit quo ad doctrinã ſedis illiꝰ in eccl'ia ꝓmulgatã. Per ſanã.n.doctrinã ſemꝑ catholica religio ſeruata ẽ extra maculã hereſis. Dirigit̃.n.a ſpũ ſancto in talibꝰ que ad fidẽ ſpectãt ⁊ bonos mores/vt nõ poſſit qcq̃ʒ ↄ̃ iſta docere. Dũmõ faciat qḋ in ſe eſt vt a ſpõ dirigat̃ in doctrina fidei ⁊ regimine recto ouiũ chriſti. Qḋ tunc ꝑſertim cõtingit qñ de ↄſilio fratrũ ſuorũ Card. ⁊ Epiſcopoꝝ peritorum procedit.

No.3°. ¶ Aduertendũ eſt 3ꝰ q̃ talis ſic quo ad deũ depoſitꝰ cuʒ nullã hẽat auctoritatẽ ſuꝑ xp̃i fideles/ſi qcq̃ʒ decernat aut mãdet/quantũ in ſe eſt/nullũ obligat ad aliqd credendũ vel operandũ:neqʒ cenſure ulle pñt ab eo fulminari/vel pene cõminari aut iuſte ↄ̃ non parẽtes infligi.arg.24.q.1. Ait Celeſtinus. Peccarent tñ mortal'r q in his q̃ non ſunt ↄ̃ deũ/eidẽ eẽnt rebelles/nõ ſciẽtes adhuc eũ eſſe hereticũ. Quo pro certo cognito/iam ſciẽs nõ peccat ſi nõ pareat:imo peccaret ſi eũ veluti Põtificẽ coleret aut timeret. Neqʒ eſt al'r eccleſie iudiciũ expectãdũ. Eccleſia.n. ſeu cõciliũ ſuo iudicio nõ priuat hereticũ auctoritate:ſʒ ſolũ oĩbus ĩnoteſcere facit illũ eſſe priuatũ ipſo facto quo in hereſiʒ lapſus eſt.vt docet gl.in.d.c. Si Papa. Vñ ante talẽ eccleſie declarationẽ põt imo tenet̃ is cui iam clarũ eſt illũ eſſe depoſitũ:nõ ſolũ ei nõ parere:ſʒ in faciẽ ẽt reſiſtere qñ vtilitas publica ſuaderet:⁊ tuẽde fidei neceſſitas vrgeret. Secꝰ ꝑp ſcandalũ/non perurgente fidei vel publice vtilitatis neceſſitate.

Quomodo Papa poſsit aut non poſsit præcipere ne errans in fidem vocetur hæreticus. Cap. III.

No.4°. Aduertendũ 4° q̃ qñ Papa non obſtinate/ſʒ ex ſimplici ignorãtia opinionẽ erroneã ſequit̃/neſciẽs eã ↄ̃riari ſacris l'ris vel determinatiõi eccl'ie:paratꝰ qñ ſibi hoc ↄſtaret/ab opinione reſilire/cũ nõ ſit ex hoc formal'r hereticus/ꝑſeuerat xp̃i Vicariꝰ tã quo ad deũ q̃ʒ quo ad eccl'iã. Hi tñ qui clare nouerũt opinionẽ illã eẽ erroneã/peccarẽt/⁊ formal'r heretici eẽnt/ſi illã nõ ĩpugnarẽt. Quia nõ ſolũ corde credit̃ ad iuſtitiã verum ẽt ore fit confeſſio ad ſalutẽ. Nec dẽret aut poſſet Põtifex inhibere/qn tales verbo vel ſcripto veritatẽ defenderẽt ⁊ opinionẽ illã eſſe hereticã demõſtrarẽt:imo teneret̃ in tali diſſidio Põtifex ſuꝑ dubijs huiꝰ determinatiõe omni quo poſſet ſtudio inuigilare:⁊ q̃ʒcitius de eccl'ia ſcandalũ tollere. Si ḡ aũ ſuã vel ↄcilij a ſe cõgregati determinationẽ ꝑcipet/ nullũ opinionẽ illaʒ que tñ eſſet de facto ↄ̃tria ſacris l'ris ⁊ determĩationibꝰ ↄciliorꝝ/hereticã publicare: nõ eſſet ei parendũ ab his q clare cognoſcũt eaʒ eſſe hereticã. Propter qḋ tp̃e quodã cum Pontifex in hereſim incidiſſet q̃ aĩe ſanctoꝝ nõ videbũt diuinã eſſentiã añ diẽ iudicij:ſtatim fidelis ordo ꝑdicatoꝝ ſe oppoſuit cũ nõnullis ẽt magiſtris ordinis minoꝝ. Et lʒ paſſi fuerint iniurias ⁊ damna multa: ꝑualuit veritas/Papa ꝓpriũ errorẽ caſtigãte. Nõ caruiſſẽt aũt macula cõſenſus in hereſiʒ.ſi cõminationes aut ꝑſequutiones illiꝰ/primuiſſent. Veritas fidei libere ⁊ ſine vllo timore cõfitẽda eſt ⁊ ꝑdicãda. Magis.n. obediendũ eſt deo q̃ʒ hoĩbus. Actuũ.5°. Ipſe vo̾ precepit, Marci.16°. Euntes in mundũ vniuerſuʒ/ꝑdicate euãgeliũ omni creature. Oĩs aũt v̾itas fidei formal'r vel virtual'r ĩ Euãgelio ↄtinet̃. Et Apl's dicit q̃ ſi angelus de celo euãgelizet ꝑter id qḋ euãgelizatum eſt ab eo/anathema ſit.⁊ quãto minus eſt credendũ aut obediendũ homini:q vt hõ eſt decipi pt̃. Peccaret igit̃ Põtifex ſi talia preciperet. Nec iſta tũc ꝑcipet vt Põtifex eſt:⁊ directione ſpũſſancti/ſʒ vt ſingularis ⁊ ꝑſumptuoſa ꝑſona/motu ꝓprio.cuʒ ſpũs ſanctꝰ nõ ĩpellat ad falſa/ſicut nec ad mala. Sicut ergo nõ recte põt Põtifex abutẽdo ꝑtãte precipere aliqḋ malũ fieri/puta excõicari innocentẽ:ita ſimili abuſu ſi ↄtingeret ꝑperã ꝑcipere ne aliqua veritas fidei defenderet̃/aut falſitas detegeret̃ ⁊ oppugnaret̃/nõ eſſet ei parendũ vllo pacto. ¶ Sciẽdũ 5° q̃ aliud eſt opinionem eſſe hereſim ⁊ aliud opinantem eſſe hereticũ.q2.n.qḋ clarũ eſt aliqbus/pt̃ alijs eſſe obſcurũ/ante determinationẽ eccl'ie ſpãl'r fcãm põt aliqs opinari q̃ veꝝ ſit id qḋ in ſe falſuʒ eſt ⁊ erroneũ:nec ꝑp hoc cẽſendus eſſet formal'r hereticus. Vñ ſi qs ante clarã eccleſie determinationẽ talẽ vocaret hereticũ/peccaret:primo ſuo nõ leuẽ imo grauiſſimam ſine rõnabili cauſa calũniam inferens. No.5°.

Diuerſimodæ diuerſa dicuntur ad fidem pertinere: quibusue fidelis teneatur inuiolabiliter adhærere. Cap. IIII.

Sed aduertendũ eſt 6°/q̃ diuerſimode cõtingit aliqd ad fidẽ ꝑtinere/⁊ ab eccleſia determinatũ eſſe q̃ ad fidẽ ꝑtineat. Quedã.n.ad fidẽ ꝑtinẽt p° ⁊ ꝑ ſe/q̃.s.Th.dicit ad fidẽ directe ꝑtinere.pª.q.32.ar.5°./⁊ p°.d.33.ar.5. Sicut ſunt articuli fidei in Symbolo cõtenti/⁊ oĩa ẽt q̃ ꝑ eccleſiã ⁊ ſacra ↄcilia iã decreta ſunt ex articulis ſeq/vł illis ſic eſſe ↄnexa vt vnũ ſine altero verũ eſſe nõ poſſit.vt ſunt ea oĩa myſteria xp̃i ex qbus depẽdet oĩm hoĩm ſalus.22ᵉ.q.2.ar.5. Et his ↄ̃riũ opinari ſtatiʒ hereticũ ↄſtituit opinãtẽ. Cũ.n.hec oĩa publicata iã ſint/nõ pt̃ talis ignorantiã cauſare. Eccl'ie aũt determinationi ſtare qſqʒ tenet̃/ẽt ſi nõ videat forte quõ id qḋ credit eccleſia/in ſacris l'ris cõtineat̃/vel ex eis ſequat̃. Indirecte aũt ꝑtinent ad fidẽ ea q̃ lʒ ad fidẽ ꝑtineant/q2 nõ rõe ſʒ tñ reuelatione ſunt cognoſcibilia:adhuc tñ clarũ nõ eſt q̃ ↄ̃dictiõis pars v̾a ſit aut falſa: neqʒ talia ſunt ex quoꝝ fide p° pendeat ſalus hoĩʒ. Sicut ſunt ea de qbus non adhuc explicite determinatuʒ eſt ꝑ eccleſiã q̃ ad fidẽ ꝑtineãt/ẽt ſi de facto ſic ad fidem ꝑtineãt ⁊ ad ſacras l'ras/determinatiõeſue cõciliorꝝ cõſequant̃ q̃ ſi falſa eẽnt/ſequeret̃ error in fide.puta No.6°.

de.puta ſeq̃ret̃ hoc q̃ ſacre l'fe falſitatẽ ↄtinerẽt/aut q̃ eccl'ia falſuʒ aliqḋ vt verũ determinaſſet. Et talia qui clare nõ cognoſcit ita credẽdis eẽ neceſſario cõnexa/põt abſqʒ ꝑiculo hereſis vel pctĩ/opinari eſſe falſa/ẽt ſi in ſe (vt diximus/) v̾a ſint.aut econuerſo. maxĩe ſi nõ ꝑtinacit̃ opinioni falſe qs adhereat/ſed paratus ſit ſtare determinationi eccl'ie qñ fiet ſuper tali opinione. Qui vo̾ clare cognoſcit ↄnexionẽ illã/ ſi opinat̃ verũ eſſe id ex quo ſeq nouit falſitatẽ in fide/ꝓculdubio hereticꝰ eſt ſm̃.s.Tho.pª.q.32.ar.5ª. Si vo̾ tale qd non opinet̃:ſʒ ob fauorẽ ꝑpli vel q̃ſtus cã/aut vitãde ꝑſequutionis gr̃a/falſuʒ tale tanquã verũ predicet/peccat pctõ in ſpm̃ ſctm̃/veritateʒ fidei agnitã ĩpugnãs. Clare aũt poſſe cognoſci ab aliquo v̾itas fidei/ꝑuſq̃ʒ ẽt ꝑ eccleſiã explicite cõtigat eã determinari/nullus niſi ſtolidus aut obſtinatꝰ negaret. Alioqn nunq̃ʒ ſcti Doctores poſſent aſſerere ⁊ docere aliqd ad fidẽ neceſſario ꝑtinere/niſi poſt q̃ʒ hoc eccleſia ſpãl'r determinaſſet. qḋ eſt fatuũ dicere. Cũ potius ecõuerſo eccl'ia ipſa ſemꝑ mota ſit nouaʒ aliquã determinationẽ firmare/ꝓpt̃a q̃ a ſctis doctoribus cognouit eſſe determinatũ eã ad fidẽ ꝑtinere de qua adhuc ĩ ↄcilijs fcã nõ fuerat mẽtio ſpãlis. Qḋ induci poſſet ꝑ oẽs determinationes ſacroꝝ cõciliorꝝ in qbus fere ſemꝑ ꝑdefunctoꝝ patruʒ ſanctorum auctoritates in cõfirmationẽ v̾itatis afferunt̃. Ut ꝑcipue videre qs põt in.c.fidei.de ſum.tri.⁊ fi.cath.in 6°. Et in clem.vnica.eo.tit.⁊ ſic in alijs.

Ad ſol.primi dubii ex dictis deſcenditur. Capitulum. V.

Modo ex ꝑdictis ad ꝓpoᵐ deſcendendo.pʒ manifeſtiſſime q̃ oẽs hoĩes ab Adaʒ ſeminal'r propagatos ↄ̃here de facto pctm̃ origi.ſm̃ Aug.ad fidei fũdamẽta ꝑtinet. Quo remoto cũ remoueat̃ xp̃m eſſe oĩm hoĩm redẽptorẽ/ſalus hoĩm ⁊ btitudo tolleret̃.⁊ ex ↄſeq̃nti ad fidẽ directe ꝑtinet. Qui.n.hoc negaret/iã ſacris l'ris/ſacriſq̃ʒ ↄcilijs ↄ̃diceret.⁊ eſſet formal'r hereticꝰ/religioni xp̃iane infeſtus/⁊ fidei apertiſſimus inimicus/iuxta v̾ba Aug. ſicut ẽt olim pellagiani fuerũt.vt ex determĩatis in q̃õne cuilibʒ põt fieri manifeſtũ. Vñ ſi Sixtus ĩ ſua extrauag.ↄ̃riũ ſentiret aut ſentiẽdũ ꝑciperet/ꝓculdubio hẽricus eẽt/⁊ ↄ̃ñr a põtificali dignitate deiectꝰ. tam quo ad deũ q̃ʒ quo ad eccleſiã: cum hec oĩa ſint ab eccl'ia iam vulgata ⁊ in ↄcilijs ſub anathematis dãnatiõe determĩata:⁊ nullũ ligaret ab eo fulmĩata ſnĩa. Sʒ neqʒ ẽt verus papa poſſet ꝑcipe/ne qs hãc ꝑdicet veritatẽ:qñ ĩminet neceſſitas fidei cõfitende vel ꝑdicãde.q2 ↄ̃riũ iubet dñs ⁊ Apl's eiꝰ.vt.s.oſtẽſum eſt. Dicit̃ ẽt.25.q.1.c.ſunt qdã.q̃ vbi apte dñs vel eiꝰ apl'i vel ſequẽtes ſancti pr̃es ſnĩal'r aliqd diffinierũt/ibi nõ nouã legẽ Romanus Põtifex dare/ſʒ potiꝰ qḋ ꝑdicatũ eſt vſqʒ ad aĩaʒ ⁊ ſanguinẽ cõfirmare dʒ.⁊ ca.ſeq.dr̃. Cõtra ſtatuta prʒ aliqd cõdere vel mutare/nec hꝰ qdẽ ſedis põt auctoritas. Eſſe ãt veritatẽ hãc q̃ oĩs a xp̃o redẽptus fuit v̾e per pctm̃ añ captiuus ab apl'is/a ſacris ↄcilijs ſanctiſqʒ doctoribus ꝑdicatã ⁊ in fide ſtabilitã.s.deductũ eſt. Beatam ẽt virginẽ fuiſſe a xp̃o redẽptã ſupponit eccl'ia ſm̃ fidẽ tenendũ. Sʒ fuiſſe a pctõ de facto ↄ̃hẽdo eo q̃ ſit mr̃ xp̃i excipiendã/lʒ in rei veritate falſum ſit ⁊ hereticũ:q2 tñ nõ eſt adhuc ꝑ eccl'iã ſpãl'r deciſum q̃ hoc expſſe ſacris l'ris ↄ̃dicat/aut concilioꝝ aduerſetur decretis:⁊ nõnulli putẽt ĩ ſacris l'ris exceptionem fieri:cũ de ea l'ral'r exponendum iudicent illud Cant.4°. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nõ eſt in te:intelligẽtes ꝑ hanc ſnĩaʒ omne prorſus peccatũ excludi:ſil'r aũt ⁊ ꝑ gr̃aʒ/qua plenã eã eſſe/fuit ab angelo ꝑconizatũ.q non cognoſceret q̃ iſta q̃ inducunt̃ ⁊ quecũqʒ ſilia/ꝑdictas expoſitiones nõ admittere/⁊ illi iã determinate veritati ſm̃ verũ ſenſum nõ aduerſari/poſſet abſqʒ labe hereſis vel pctĩ mortalis eã opinari exceptuatã ab illa vl'i ſnĩa. Qui aũt cognoſceret hoc pariter ſacris l'ris repugnare:ſi ex obſtinatione vel ſuperbia teneret oppoᵐ/ꝓculdubio ⁊ ipſe quo ad deũ hẽticus eſſet nõ minus q̃ʒ qui ante ſpecialẽ eccleſie determinationẽ olim tenebãt obſtinate qcq̃ʒ ſacre fidei cognitũ ↄ̃riari. Sicut pʒ de oĩbus hereticis añ cõdẽnationẽ eoꝝ in ſacris concilijs. Sancti.n.doctores ẽt añ talẽ expreſſam damnationẽ eos vt hereticos inſequebant̃.vt pʒ ꝑcipue de Augⁿᵒ ⁊ Hierony.qui ↄ̃ plurimos hereticos ediderũt opera ab eoꝝ impugnatione denoĩata.vt contra Fauſtũ/ↄ̃ Vigilãtiũ/ↄ̃ Julianuʒ ⁊ Celeſtium.⁊ ſic de ſilibus in qbus operibꝰ eos eſſe hẽricos patentiſſime cõſtantiſſimeqʒ aſſeuerabãt/ẽt ante factã ↄ̃ eos eccleſie determinationeʒ:imo ꝑp diſputationes illas cõgregabant̃ cõcilia in qbus dãnarent̃ hereſes ⁊ ſectatores eaꝝ. Et tũc ↄ̃dicẽtes erãt heretici nõ ſolum quo ad deũ/ſʒ ẽt quo ad eccleſiã. Et grauiꝰ fiebat infidelitatis pctm̃ qḋ prius incurrerãt:cuʒ ipſa obſtinatio in opinione erronea/mortaliſſimuʒ clandat pctm̃. Aſſerere ãt qḋ veꝝ eſt/⁊ fidei cõſentaneũ immo in eccleſia ꝑdicandũ vt ad fideʒ ꝑtinẽs.non põt ſummus Põtifex inhibere. Alias eẽt fidei inimicus/nõ defenſor. Qḋ de nullo indubitato Põtifice audeat qs effari. Vñ non põt Põtifex ꝑcipere ſimpl'r ⁊ abſolute/ne aliqs aſſerat eos qui tenẽt beatam virginẽ eſſe conceptã vel non conceptã in pctõ originali/eſſe hereticos:nec determĩare has aſſertiones oĩbus modis eſſe falſas. Sed ſolũ aliquo mõ vel ſenſu paulo inferius explicando. Quod ẽt ꝓbat̃.q2 cum iſte ſint ↄ̃dictorie:oportʒ de neceſſitate fateri q̃ altera vera ſit. Et cum hec veritas poſſit clare cognoſci ante determinationẽ ſpecialẽ eccleſie vt dictum eſt.pʒ q̃ talis qui eã cognoſcit pariter ẽt cognoſcit q̃ oppoſita falſa eſt. Põt ergo talis v̾itatẽ fidei cognitã ꝓfiteri/ſuadere/defendere:⁊ falſitatẽ oppoſitam oppugnare. Hoc eſt.n.elucidare ſapientiã dei: cui ſtatuit̃ eterna vita ꝑ premio:iuxta illud Eccleſiaſtici.24. Qui elucidãt me vitã eternã habebunt. Quõ põt igit̃ verus Papa ꝓhibere ſanctiſſima hec opera. Ad fidẽ ãt ſpectare q̃õnẽ iſtã (licet ĩdirecte: inquãtuʒ inquã dependet ⁊ infert̃ ex his q̃ ad fidem directe ſpectãt) ex ipſa ẽt extrauagãti probat̃:q2 in fine reddẽs rõnẽ quare alterã quã qſqʒ voluerit ↄ̃dictionis huius partẽ tenere poſſit/dicit. Cum nondum ſit hoc a Ro.eccl'ia ⁊ apl'ica ſede deciſum. Que rõ nulla vel futilis eſſet/niſi intẽderet q̃ ſi alteram partẽ eſſe verã eſſet per eccleſiã deciſuʒ/iam nõ poſſet qs oppoſitã ſine labe crĩs ⁊ hereſia ſubſtinere vł opinari. Qḋ tamẽ nõ eſſet verũ ſi ambe partes de ſe ĩdefferẽter ſe hẽant ad fidẽ.vt Caieta.conat̃ ꝓbare. Non enĩ deciſiones ſiunt ab eccleſia (vt tñ ſupponit Pontifex circa preſentẽ queſtionẽ eſſe fiendaʒ) niſi

de pertinentibus ad fidez. vel bonos mores directe vel indirecte. Cuz ergo pcipit Sixt⁹ pōtifex ꝙ nullus decetero audeat aſſerere ꝙ alterā partem hmōi opinionis tenēs ſit heretic⁹/ aut peccet mortaliter/ dicens hmōi aſſertiones falſas ⁊ erroneas eē/ ⁊ a veritate penitus alienas/ oportet ꝙ intēdat aſſertiōes has eſſe falſas ꝙ vz hi qui adhuc nō nouerunt que hmōi ꝯdictionis pars ſacris lr̄is aut ſacris cōcilijs repugnet/ heretici ſint vel mortale peccatuz ob hoc incurrāt. Falſe quippe parti adherēs putans eā fidei conſonā/ ſeu neſciēs eā aduerſam. nō eſt formalr̄ hereticus/ neqꝫ peccat mortalr̄: vbi nō eſt ꝑ publicā ſniaz eccleſie determinatū oppoſitū. Debent tn̄ maiores ⁊ qbus incūbit officiū pdicandi: vigilātiſſime veritatē inquirere/ quā hn̄t docere: nec ſic vni parti debēt adherere/ vt recuſent alteri⁹ rōnes videre: ne forte putātes ſe vera dicere/ pdicent hereſes. Sicut ſepe accidit paſſionibus actis potius qꝫ ſapiētibus in dānum aīe tam ſue qꝫ alioꝝ. Intēdit ēt Pōtifex per illā extrauag. obuiare ſcandalis q̄ oriebant̄ ⁊ ſequebant̄ ex pdicantiū quorūdā imprudētia: qui putantes deo ſacrificiū offerre/ in publicis ſermonib⁹ dicebāt hereticos eos qui ꝯdictiones illi⁹ parti negatiue adherebant: et ꝙ impiū erat ſic opinari/ aut ſic opinantib⁹ fauere vel cōſentire. Male. n. agebāt illi pdicatores/ cū neſcirēt eos eſſe obſtinatos q partem illā negatiuā tuebant̄. Obſtinati aūt ſoli in his q̄ ſunt ꝯ fidē nō publicataz ſunt vocādi heretici. In publicata enim fide/ ēt dubius/ infidelis eſt.

Data Solutio multipliciter defenditur. Capitulum. VI.

obiectio Sed forte dicet aliquis ꝙ hi videantur obſtinati: quia contra promulgatā fidez in ſacris litteris: in ſacris concilijs: ⁊ per omnes ſanctos doctores/ opinantur atqꝫ loquūtur. vt. ſ. deductū eſt.

Reſponſio. ¶ Sed reſpondetur ꝙ non oēs cognoſcunt ꝙ in ſacris litteris ⁊ determinationibus conciliorum contineatur hec veritas in ſpāli. b. V. eſt concepta in pctō orig. cū non cōtineat̄ in eis formalr̄ ſub pdictis aut ſimilib⁹ verbis/ ſꝫ ſolū virtualr̄. Sanctos aūt doctores nullus tenet̄ ſic extimare nō erraſſe ꝙ oppoſitum ſentire faciat hoīez hereticū/ niſi forte in his in qbus eoꝝ doctrina eſſet per eccleſiā approbata/ q̄ ēt approbatio nota eſſet.

obiectio ¶ Forte ēt aliqs dicet ꝙ cum Pōtifex ille fuerit ordinis minoꝝ ⁊ vir ſapientiſſimus/ ⁊ illi⁹ opinionis cū eſſet in minoribus acerrimus defenſor (vt dicit̄) extimandū eſt in extrauag. habuiſſe ſenſum quē hn̄t cōiter opinionē illam pdicantes aut defendētes/ ꝙ vz opinionē illā tenēs/ hereticus nō ſit ēt materialr̄. ⁊ qui ꝯriū ꝯnr̄ nunc aſſereret/ videret̄ ligari cenſura extrauag. illi⁹.

Reſponſio pª. ¶ Reſpondet̄ p⁹ ꝙ hoc nō pōt eſſe verū quantū ptendūt verba ei⁹. Alias ſequeret̄ ꝯdictio: qꝛ de vtraqꝫ pte ꝯdictionis ꝓhibitionē illā facit. Opꝫ aūt alterā partem ꝯdictionis eſſe mālr̄ hereticā. vt. ſ. monſtratuz eſt. Unde ꝓhibitio illa nō indicat oppoſitā ꝓhibite partis nō eſſe hereticā materialr̄. Scdo rn̄det̄ ꝙ cū eccleſia regat̄ a ſpū ſctō in ſuis determinationibus/ eius caput vt Vicari⁹ xp̄i ⁊ vt caput eccl'ie eſt/ non pōt errare circa fidē ⁊ bonos mores: qꝛ tn̄ adhuc eſt in via/ pōt ipſe Pōtifex errare/ vt ſingularis perſona/ ⁊ ēt vt doctor. Qn̄ tn̄ ab aliquo taliter errante lr̄e decretales emanerēt/ ⁊ ꝯnr̄ vt a Pontifice/ q̄ tn̄ ſenſum pferrent a veritate deuiū/ debēt pie interpretari ſm aliquē ſenſum verum/ qualē ſemper admittunt. Sic diſponente ſpiritu ſancto. Suppoſito igitur ꝙ Pontifex ille eandem etiam vt doctor haberet opinionez quam credit̄ habuiſſe in minoribus: tn̄ in extrauag. non aliū ſenſum accipe debem⁹/ niſi quē poſtulat ſpūſſanctus: quo inſpirāte (vt dictum eſt) tales emanāt a Pōtifice lr̄e vt Pōtifex eſt ⁊ caput eccl'ie. Suadet. n. ⁊ vult ſpūs ſanctus/ vt nō niſi verū ſenſum quo nunqꝫ deſtituunt̄ diffinitiones eccleſiaſtice accipiamus/ ēt ſi qn̄qꝫ videant̄ aliū īportare. Qd̄ in ꝓpoſito non ſolū fieri cōgruū dicimus/ verū etiā ex litteraꝝ ipſaꝝ tenore neceſſariuz. vt deduximus. Si. n. dānaret alterā opinionē vt hereticam. iam eſſet ꝑ eccleſiā deciſuz ꝙ eā ſectantes eēnt heretici ⁊ peccarēt mortalr̄. vt pꝫ. Qd̄ tn̄ nō ſequit̄ per dānationē cuius vis doctoris. qn̄qꝫ rōnib⁹ ⁊ auctoritatibus dānationē ſuā inuicte cōfirmaret. Mouere tn̄ dꝫ eccleſia/ cognitā veritatē tandē per ſniaz credendā pplo publicare/ ⁊ tn̄ ſcandalū a ſe remouere. Quāto magis acceptare dꝫ decretaliū literarū expoſitionē ⁊ ad ſanū quē/ etiā continēt (lꝫ qn̄qꝫ latenter) ſenſuz reductionē. Si. n. ſacras lr̄as licet exponere ⁊ regulas fidei gloſare/ ⁊ ad rectū ſenſum reducere qn̄ videant̄ literalr̄ alienuz pferre: multo magis decretales lr̄as licebit vt fidei conſonas ⁊ ſacris cōcilijs cōcordes exponere. Dicit xp̄s Jo. 14°. Pat̄ maior me eſt. exponit̄/ ſm humanitatē. Hereticū. n. eſſet dicere. ſm diuinitatē. Dicit regula fidei quam ponit Aug⁹ i lib° de fide ad Petrū/ ꝙ pueri q ſine Baptiſmo decedūt/ ignis eterno ſupplicio puniūtur. exponit̄ ꝙ ſuppliciū nō noīat in auctoritate penam ſenſibilē/ ſed ſolū penā dāni q̄ eſt carentia diuine viſiōis. vt pꝫ ꝑ. s. Tho. 2°. d. 33. q. 2ª. ar. p°. ad pm̄. Sicut ignis ēt noīe frequēter in ſcriptura qlibet pena figurari cōſueuit. vt. ĩ. plixius declarabit̄. Nō ſit igit̄. quin ēt a maiori ꝯnr̄ verba extrauagātis illius exponi. Unde dr̄ ꝙ loquit̄ de aſſerentibus eos qui tenent alterā partē ꝯdictionis pdicte/ eſſe formalr̄ hereticos: non aūt de his q tenēt eos materialr̄ tn̄ eſſe hereticos: cū primi ſoli dicant̄ ꝓprie heretici/ nō ſecūdi: qui ēt nec mortalr̄ peccant. imo poſſent mereri: non qꝛ falſum teneāt aut fidei ꝯriū: ſed qꝛ putant eſſe verū ⁊ piuz. ⁊ ſi ſcirēt oppoſitū/ ab opinione illa reſilirēt. Nec pōt obijci ꝙ eis veritas declarat̄: quia multi nō ītelligūt vim declarationū: nec tenent̄ credere oībus declaratorib⁹ ſed ſoli determinationi eccleſie: q̄ licet in ꝓpoſito ſit/ nō quidē in ſe ſed in ſuis principijs: non tn̄ eſt clarū oībus ꝙ in illis pricipijs cōcludat̄/ ⁊ ex eis inferat̄ quo ad hanc ſniaz Uirgo Maria eſt cōcepta cum pctō originali formalr̄ ⁊ de facto. Et eo ēt magis excuſant̄ tales qbus nō eſt clara veritas qn̄ videāt multos reputatiōe cōi doctos viros/ idipm ſecuz ſentire. Si qs ergo diceret tales eſſe hereticos/ falſum diceret/ ⁊ eſſet ꝑ extrauag. illā excōicatus. Secus qui diceret opinionē eſſe in ſe hereticā. Hoc. n. non ſubeſt ptāti Pape. vt que heretica eſt opinio/ faciat ſua voluntate nō hereticā. Nec ꝓhibere pōt quin veritatē agnitā declarent ſapientes. imo peccaret grauiſſime ſi pdictis modis veritati ſe opponeret. Neqꝫ. n. hoc fecit aut faciet vnqꝫ bonus quiuis Pontifex Summus.

Quæ fuerit mens Pontificis Sixti circa principale propoſitum, inueſtigatur. Capitulum. VII.

De Pontifice autez illo/ quid ſenſerit etiam vt doctor/ ignorat̄. Quantum tn̄ a fidedignis accepi/ nō ſic fuit illi opinioni additus/ quin ēt plurimū de oppoſita dubitauerit. Qd̄ quidez ex aliquibus ſignis dinoſcitur. Primo quidem qꝛ cum quidam (vt fert̄) illum excitarent/ vt factus iā papa ꝯ ordinē noſtrum nōnulla ꝯſtitueret/ q̄ ſibi forte dū eſſet in minorib⁹/ erāt ī aīo. Rn̄dit. Nolumus. Et ad obiectionē/ dixit. Tūc erā frater Minor. nunc aūt ſum pr̄ etiam pdicatorum/ ⁊ ipſi filij mei. Cum vō excitarent eū vt quoſdam libros de hac mā editos/ ſimplr̄ dānaret ⁊ comburendos mādaret. Rn̄dit. Nolumus. qꝛ cōbureremus dicta ſanctoꝝ. Neqꝫ. n. fratres pdicatores niſi ſuper ſacre ſcripture ⁊ ſanctoꝝ doctorū auctoritates fundātur. Et cuz demū excitarent eū/ vt determinaret partē negatiuā ꝯdictionis iſtius/ rn̄dit. Non poſſumus. qꝛ ſcti Doctores ꝯdicunt. Et cū vix obtinuiſſent poſt indulgentias ⁊ permiſſionē officij de conceptione b. virginis/ preceptū ne vocarent̄ heretici/ vt prius cōtingebat pp auctoritates ſanctoꝝ dicentiū eos eſſe hereticos ⁊ fidei xp̄iane inimicos qui carnē pueroꝝ carni xp̄i adequant in puritate/ eo mō quo ſequit̄ ad dicentes ꝙ pueri nō ꝯhunt originale peccatū. ⁊ extrauagantē de qua ſermo eſt/ eidē cōfirmādam pn̄taſſent/ eā duz plegiſſet/ manu propria/ mota tunc a ſpū ſancto/ addidit que hn̄t in calce extrauagantis. vz. Itē motu/ ſciā ⁊ auctoritate ſimilibus ſimili pene ac cenſure ſubijcientes eos q auſi fuerint aſſerere ꝯriā opinionē tenentes/ vz glorioſam virginem Mariā cū originali culpa fuiſſe conceptā/ hereſis crimē vel mortale pctm̄ incurrere. cū nonduz ſit hoc a Ro. eccleſia ⁊ ap'lica ſede deciſum. hec Pontifex. Ex qbus oībus apparet Pontificē illum ſuper hac ꝯdictione fuiſſe ambiguū. Si. n. ꝓ certo tenuiſſet negatiuā eſſe veraz/ proculdubio ꝓ honore b. virginis/ ⁊ ſui ordinis qui hāc opinionē pre alijs videt̄ velle tueri/ determinaſſet eā eſſe verā/ ⁊ ab oībus pdicandā. Sed non poſſe hoc ſe facere cognoſcēs/ fecit omne qd̄ iuſtificari poterat ī aliquo ſenſu. vt dictuz eſt. ¶ Sic ergo pꝫ id qd̄ principalr̄ intēdimus/ motiuū inquā hoc qd̄ eſt ēt Caietani/ nullū eſſe: eo ꝙ ea ēt q ad fidē ſpectāt/ ante exp̄ſſaz determinationem eccleſie pn̄t abſqꝫ periculo hereſis vel pctī affirmari ⁊ negari. dūmō abſit ſm. s. Tho. pª. vbi. ſ. certa noticia/ vl' obſtinatio: ⁊ paratus ſit ſic opinās ſtare determinatiōi eccl'ie. Sicut Damaſcenus abſqꝫ labe hēſis vel pctī (vt a Theologis defendit̄) tenuit ſpm̄ ſanctū nō ꝓcedere a filio. qd̄ qui nūc aſſereret/ eſſet formaliter hereticus. eo ꝙ poſt tpa Damaſceni determinatū eſt in ſacro cōcilio/ hoc eſſe falſum/ fideiqꝫ ꝯrium. Erat tn̄ ante tpa Damaſceni illa veritas determinata virtualr̄ non ſolū in concilio/ ſed ēt in euangelio. dū aſſerit̄ in eo ꝙ ſpūſſctūs ꝓcedit a patre. Ex hoc. n. ſequit̄ ſtatiz ꝙ ꝓcedat a filio/ ſub ſumpta vna ꝓpoſitione in fide veriſſima/ ꝙ vz qcquid vni perſonaꝝ diuinarū ꝯuenit/ cōuenit ⁊ alteri/ niſi repugnet relationi reali ꝑ quā hec ab illa diſtinguit̄. Sed qꝛ hec ꝓpoſitio nō erat oībus ante determinationē eccleſie nota/ iō poterat ab ignorantibus eā/ hoc ipm ēt ignorari ꝙ ſpūs ſanctus a filio ꝓcederet: nec peccabat aut hereticus erat oppoſitam hereſim putās veritatē. Sic in ꝓpoſito/ nō eſt hereticus qs aut pctōr ex hoc ꝙ tenet beatā virginem eſſe conceptā ſine peccato originali: quāuis ſit hoc virtualr̄ ab eccl'ia determinatā eſſe falſuz. vbi determinat̄ ab eccl'ia ꝙ nullus alius a xp̄o pt̄ dici redēptus niſi qui vere ꝑ pctm̄ fuit an̄ captiu⁹. aut ꝙ mors eſt pena pctī. ex qbus ſequit̄ ꝙ oīs ſeminalr̄ ꝓpagatus ab Adam ꝯxit de facto orig. pec. ⁊ ꝯnr̄ ꝙ btā virgo ꝯxit de facto pec. orig. lꝫ non oībus iſta ꝯn̄a nota ſit/ aut ēt credita: dū nonnulli putāt ſacris in lr̄is exceptā eſſe beatā virginē. Unde pōt ab ignorātibus ſine piculo hereſis vel pctī mortalis hoc teneri. Secus de illuminatis/ ⁊ tn̄ pp paſſionem vel obſtinationem claudentib⁹ inſpectiuas virtutes/ ⁊ lumini ꝯdicētib⁹/ aut ēt pliū indicētib⁹. Ue aūt talibus ve.

Intentio Pontificis in extrauagan. Graue nimis. Cap. VIII.

Motiuum aūt Pontificis in extrauagā. pdicta tactū/ ex eo inquam ꝙ etiā Romana eccleſia mō celebrat feſtum cōceptionis. propriumqꝫ de ea officiuz ordinauit non probat alteram partem contradictionis eſſe veram: ſꝫ ſolum hoc inducit ꝙ ſcādaloſa ſit in populo pdicatio ꝙ tenētes in pctō non ꝯceptā virginē ſint heretici: ⁊ peccent mortalr̄. ⁊ ꝙ iſte aſſertiones falſe ſint. Qd̄ interpretandū eſt de heretico formalr̄ dicto. Hāc. n. intentionē habebāt illi pdicantes/ cū ſoli tales abſolute dicant̄ heretici et mortalr̄ peccēt. ſecus per oīa de eo qui materialr̄ ſolū hereticus eſt. qui. ſ. lꝫ falſitatem in fide teneat: nō tn̄ adhuc dānatā per exp̄ſſam eccl'ie determinationē: neqꝫ cum obſtinatione. vt in ꝓpoſito. Ut aūt hoc clarius manifeſtet̄. tenorem pfate extrauagātis hic inſerendū ex verbo duxi. qui talis eſt. Graue nimis gerimus ⁊ moleſtū cum ſiniſtra nobis de qbuſdam eccleſiaſticis pſonis referuntur. Sed in eorū qui ad euangelizandū verbuz dei ſunt deputati exceſſibus predicando ꝯmiſſis eo grauius prouocamur quo illi periculoſius remanēt incorrecti: cū facile deleri nequeant qui multoꝝ cordibus ſic publice pdicando diffuſius ⁊ dānabilius imprimunt̄ errores. Sane cū Sancta Ro. eccleſia de intemerate ſempqꝫ virginis Marie cōceptione publice feſtū ſolenniter celebret: ⁊ ſpāle ac propriuz ſup hoc offm̄ ordinauerit: nōnulli (vt accepimus) diuerſoꝝ ordinū predicatores in ſuis ſermonibus ad populū publice ꝑ diuerſas ciuitates ⁊ terras affirmare hactenus nō erubuerunt: ⁊ quotidie pdicare non ceſſant oēs illos qui tenēt aut aſſerūt eandē glorioſam ⁊ immaculatā dei genitricē abſqꝫ originalis peccati macula fuiſſe cōceptā/ mortalr̄ peccare vel eſſe hereticos. eiuſdē īmaculate conceptionis officiuz celebrantes audientesqꝫ ſermones illoꝝ qui eā ſine huiuſmodi macula cōceptā eſſe affirmant/ peccare grauiter. Sed ⁊ pfatis predicationibus nō cōtenti/ confectos ſup his ſuis aſſertionibus libros in publicum ediderunt: ex quoꝝ aſſertionibus ⁊ pdicationib⁹ nō leuia ſcandala in mētibus fidelium exhorta ſunt/ ⁊ maiora merito exoriri formidant̄ in dies. Nos igit̄

hmõi temerarijs auſibus ⁊ pueꝛſis aſſertionibus ac ſcandaloſis q̄ exinde in eccleſia dei exoꝛiri pñt/quã-tum nobis ex alto concedit obuiare volentes/motu pꝛopꝛio nõ ad alicui⁹ nobis oblate petitionis inſtã-tiam/ſed de nr̃a mera deliberatione ⁊ certa ſcientia hmõi aſſertiones pꝛedicatoꝝ eoꝛũdem ⁊ alioꝝ quo-rulibet/qui affirmare pſumerent eos qui crederent aut tenerẽt candẽ dei genitricẽ ab oꝛiginalis pecca-ti macula in ſua cõceptione pſeruatã fuiſſe/ꝓpter-ea alicuius hereſis labe pollutos foꝛe/vl̃ moꝛtaliter peccare. aut hmõi officiũ cõceptionis celebrãtes ſeu hmõi ſermones audientes alicuius peccati reatum incurrere. vt poteſ falſas ⁊ erroneas/⁊ a veritate pe-nitus alienas: editoſq̄ꝫ deſup libꝛos pdictos id con-tinentes/quo ad hoc auctoꝛitate ap̃lica tenoꝛe pſen-tium repꝛobamus ⁊ damnamus. Ac motu ſcĩa ⁊ au-ctoꝛitate pdictis ſtatuimus ⁊ oꝛdinamus ꝙ pdica-toꝛes verbi dei/⁊ quicũq̄ꝫ alij cuiuſcũq̄ꝫ ſtatus gra-dus aut oꝛdinis ac conditionis fuerint/q de cetero auſu temerario pſumpſerit in eoꝛuꝫ ſermonibus ad populũ ſeu alias qũolibet affirmare hmõi ſic ꝑ nos impꝛobatas ⁊ dãnatas aſſertiones veras eſſe/aut di-ctos libꝛos pꝛo veris legere tenere vel hr̃e/poſtquã de pſentibus ſcientiã habuerũt/excõicationis ſniaꝫ eoipſo incurrãt: a qua ab alio q̃ꝫ a Roma. Pontifi-ce niſi in moꝛtis articulo/nequeãt abſolutionis bñ-ficiũ obtinere. Itẽ motu ſcĩa ⁊ auctoꝛitate ſimilib⁹/ ſimili pene ac cẽſure ſubijcientes eos qui auſi fuerit aſſerere contrariã opinionẽ tenentes vꝫ glorioſam virginẽ Mariã cum oꝛiginali pctõ fuiſſe cõceptaꝫ/ hereſis crimen vel pcm̃ incurrere moꝛtale/cũ non-dum ſit a Roma. eccleſia ⁊ apoſtolica ſede deciſum. Non obſtantibus ⁊c.

Vnde proceſsit celebratio officii de conceptione. Cap. IX.

Ut aũt ſciat non ſolũ ex intẽtione pfati Põtificis. vt pꝛobatũ eſt: ſed ẽt ex inſtõne ipſius feſti nõ poſſe inferri alterã ꝯdictionis parteꝫ eſſe veram. eſt aduertendũ ꝙ olim eccleſia non cele-bꝛabat feſtũ natiuitatis bt̃e Uirginis. Sꝫ diuina re-uelatione viro ſancto ⁊ valde contẽplationi dedito noĩe Sanctulo facta: Summus Põtifex habita di-ligenti inq̄ſitione de certitudine diei/feſtũ inſtituit ob ſanctificationẽ quã pꝛo certo credit eccl̃ia in vte-ro matris factã. non minus imo magis q̃ꝫ de Ioãne Baptiſta cui⁹ ẽt natiuitatis dies celebꝛis habet ea-dem cã ſanctificationis eius in vtero facte/vt ſcri-pture teſtimonio cõpꝛobat. Eſſe aũt in ſanctitate cõ-ceptã b. virginẽ/cũ non cõuincat rõnibus nec ex ſa-cris lr̃is ſm ſanctoꝝ expoſitionẽ habeat: ſed potius inuicte cõcludat oppoſitũ. vt ſuperius viſum eſt. nõ debet aliquẽ mouere quecũq̄ꝫ reuelatio iducat. Et pꝛecipue cum pſona ipſa cui facta reuelatio fert/de-ſcribat infamis ⁊ male vite fuiſſe: ⁊ res ipa reuelata magnũ cauſauerit in eccl̃ia ſcandalũ pp Doctoꝛes ſanctos ꝯdicentes ex intentione ſacre ſcripture ⁊ ſa-croꝛum conciliorũ. Unde potius timendũ fuit ⁊ pꝛo certo tenendũ ꝙ ab angelo Sathane q ſe transfigu-rat in angelũ lucis/vt fideles ſub ſpecie ſctitatis de-ciperet/deceptio iſta pceſſerit. Magis autẽ vt inter ipſos fideles diſſidiũ grauiſſimũ cauſaret ⁊ ꝯ bonos religioſos ⁊ fidei ſctẽ Pugiles inuictiſſimos/perſe-quutiões grauiſſimas excitaret: gauiſus eſt ipſe Sa-thanas ⁊ cõtinue gaudet atq̄ꝫ molit. De q̃ tñ tribu-latiõe nõ q̃rẽtes q̃ ſua ſunt ſed q̃ Ieſu xp̄i/poti⁹ gau-dẽt ⁊ deo gr̃as agũt ꝙ ꝓ noĩe ei⁹ q veritas eſt/pꝛoq̄ꝫ fide catholica defenſanda/mereant ꝯtumelias pati: ⁊ varias afflictiones incurrere. Neq̄ꝫ deeſt ipſe deus fideliſſimis ſeruis ſuis faciẽs ⁊ in h mũdo cũ tẽtatio-ne pꝛouentũ. ⁊ in futura vita repꝛomiſſam ac para-tam coꝛonã ſeruans. Sed diabolus nihil aliud inq̄-ſiuit ex hoc a ſe cauſato diſſidio niſi vt ſeq̃rent infi-nita ſcandala ſicut factũ eſt. Sue aũt pꝛefate ſcanda-loꝛuꝫ parenti reuelationi ſe ꝓtinus oppoſuere ſctiſ-ſimi eccleſie doctoꝛes ⁊ pcipue Bernardus declarãs eidẽ nullatenus adhibendã fuiſſe fidẽ: ⁊ deteſtãs fe-ſtum eiuſdẽ reuelationis afferte gr̃a inchoatũ in ec-cleſia Lugduñ. cuius canonicos ep̃la gl̃ioſa ſup hoc edita nõ minus ſapiẽter q̃ꝫ accerrime coꝛripuit. In-ualeſcente tñ diabolo/mouẽteq̄ꝫ nõnullos nouitatũ amatoꝛes/vt pplm ſub deuotionis ad b. v. ſpecie in-clinarent hãc celebꝛare feſtiuitatẽ/inualuit mos iſte ꝑ multas eccl̃ias. Ne aũt foꝛte ppl̃s ex hoc feſto pu-taret b. v. in ſanctitate cõceptaꝫ/ qõ ipſi falſum eſſe pꝛedicabant. ⁊ nihilominus oꝛiretur magnum in in eccleſia ſcandalum ſi pꝛedicte celebꝛationi ſe op-ponerent vlterius verbo publico vel ſcriptura ſcti Doctoꝛes qui per illa tẽpoꝛa floꝛuerunt. S. inquaꝫ Th. S. Bonauẽtura/ ⁊ ceteri illuſtres Theologi: de-clararunt ꝙ nõ pp appꝛobandã ſanctitatẽ cõceptio-nis bt̃e. U. eſt hoc feſtum vllo modo celebꝛandum: cum in peccato oꝛiginali cõcepta ſit: ſed ſicubi cele-celebꝛat/referendũ hoc eſt ad ſanctificationẽ citiſſi-me fctãꝫ poſt aĩationẽ/⁊ ad perſonã ſanctificatã. Et nõnulli dicũt eſſe feſtũ potius gr̃arũ actionis pꝛo tã excellẽti futura pſona mũdo donata/q̃ꝫ feſtuꝫ cuiuſ-cũq̄ꝫ ſanctitatis. Uideat. s. Tho. in qõlꝫ. 6. q. 7. Bo-nauẽtura in 3°. d. 3ª. ⁊ plures alij. Cepit autem ec-cleſia Romana de ſanctificatione beate. U. feſtũ ce-lebꝛare/vt multi doctoꝛes referũt/⁊ pcipue Aluar⁹ Ep̃s hyſpanus oꝛdinis minoꝝ. ⁊ ſic vſq̄ꝫ ad tp̃a cu-iuſdã Põtificis (nõ tñ indubitati) q: tp̃e ſciſmatis magne qñ tres ſedebãt q̃ſi Pontifices ſummi. Bñ-dictus inquã 13ª. qui depoſit⁹ poſtea fuit/⁊ obijt ſciſ-maticus excõicatus ⁊ anathematizatus. Gregoꝛi⁹ 12. qui papatui ꝑ ſuũ ꝓcuratoꝛẽ ceſſit in cõcilio con-ſtantieñ. ⁊ Alex. q̄ntus in cõciliabulo quodã Piſis celebꝛato creatus/alijs duobus renitẽtibus ⁊c. feſtũ de ſanctificatione bt̃e. v. ⁊ nõ de cõceptione celebꝛa-tum eſt. Quia vero pfatus Alexãder fauebat vt do-ctoꝛ pfate opinioni aduerſe. potuit in curia eius no-minati poſtmodũ Põtificis feſtũ celebꝛari eiuſdem gr̃a: cũ poſſet ẽt iuſtificari pp ſupꝛadictas cãs a pfa-tis ſctis doctoꝛibus ⁊ Theologis aſſignatas/ ẽt ſi b. virgo nõ fuit ſctã cõcepta. Et ex tũc in Curia etiaꝫ Romana feſtũ hoc ſolẽnizari cepit/ita tñ ꝙ ẽt orõ de ſctificatione b. v. (vt audiui) in miſſa diceret. Ex his põt oĩbus eſſe cõpertũ ꝙ cum reuelatio illa aut quecũq̄ꝫ alia nõ fuerit auctẽtica. nec celebꝛatio feſti pꝛopter ſanctã conceptioneꝫ introducta in eccleſia Romana. non põt ex ea/nec ex oꝛdinato officio in-ferri b. U. eſſe in ſanctitate conceptam.

Recapitulatio totius datæ ſolutionis. Capitulum. X.

Redeundo igitur ad arg^m pꝛedictuꝫ di-citur ꝙ per extrauag. pꝛedi-ctam non habet ꝙ materia qõnis huius ad fidẽ non pertineat/ſed poti⁹ habet oppoſitũ. vt inductũ eſt. Nec per illaꝫ ẽt pꝛohibetur quiſq̄ꝫ ne poſſit aſſerere vel ꝓbare verbo vel ſcripto poſitionẽ illam q̃ ſacris lr̃is ⁊ determinationi cõcilioꝝ ſaltẽ indirecte vel re-ductiue cõtrariat/ eſſe hereticã. imo quilꝫ Ieſu xp̄i ſeruus ad hoc ipm omni ſtudio conari dꝫ/ vt ex hoc tandẽ moueat ſummus Pontifex facere qõ tenet: ac veritatẽ a ſanctis patrib⁹ pdicatã determinãdo/ tantũ diſſidiũ de gremio eccl̃ie per ſniaꝫ diffinitiuaꝫ auferre. Sed ſolũ ꝓhibent oẽs per illã extrauag. ne auſu temerario dicãt quẽq̄ꝫ eſſe hereticũ vel pecca-re moꝛtal̃r qui hanc vel illã partem ſine obſtinatiõe tenuerit. Si. n. illud p^m eſſet inhibitũ: ſequeretur ꝙ oẽs ſancti ⁊ Illuſtres Doctoꝛes/qui tenuerũt ⁊ pu-blice docuerunt alterã partẽ eſſe hereticã/ſic aſſerẽ-do vl̃ determinãdo/feciſſent id ex quo iuſte mererẽ-tur innodari vinculo excõicationis papalis. qõ non niſi pſumptuoſiſſimus audeat effari. Unde pꝫ ꝙ nõ habẽt aduerſarij ⁊ pcipue Caietanus pꝛopoſitũ ſuũ: ⁊ ꝙ nõ obſtante pdicta extrauag. firmiter tenenduꝫ eſt ſm fidẽ catholicam qõ ſancti oẽs eccleſie docto-res de hac materia loquẽtes affirmant: ⁊ Auguſti-nus pꝛe ceteris apte ꝓloquit in libꝛo de fide ad Pe-trum ꝙ oĩs vtriuſq̄ꝫ ſexus ꝓpagatus ab Adã ſm rõnẽ ſeminalem: naſcat in vtero filius ire ꝓpter pec-catum oꝛiginale qõ actu incurrit. ⁊ non ſoluꝫ ꝙ ex ipſa ſua gñatione ſit pctõ obnoxius: ad ſenſum pim-pugnatũ opinantis. vt clariſſime. s. deductum eſt. Quis ẽt ꝓhibere põt qn pꝛo plena infoꝛmatione ſe-dis ap̃lice vel cõcilij/ſingule partes pducãt rõnes ⁊ inferãt quaſcũq̄ꝫ cõcluſiones opinioni ꝓpꝛie fauen-tes. Qui. n. determinationẽ qõnis expectãt ab ap̃li-ca ſede ſup aliq̃ qõne: tñ ſe nõ niſi diſputatiue pce-dere q̄cqd in fauoꝛẽ partis ꝓtulerũt ꝓteſtant. Et id ap̃lice ſedi nedũ gratiſſimũ nemo dubitet/veruꝫ ẽt ab ea pcibus (vt ita dixerim) exq̄ſitũ ⁊ viris doctis ſpecialiter demandatum.

Secundum argumentum ſupra factum ſoluitur. Cap. XI.

Ad 2^m. Ad 2^m principale rñdet ꝙ aliquas ꝓpoſitiones vniuerſales ſacre ſcripture conuenienter ex-poni ſm diſtributionẽ accõmodã/nullus negat: ſed ad hoc ipm confitendũ ſuadet ipſa ſcriptura ex cir-cũſtantijs. Sicut eſt illa ſnĩa p^e. Tim. 2. Deus vult oẽs hoĩes ſaluos fieri. Cum. n. non oẽs ſaluent/vide-ret ſequi ꝙ voluntas dei ſit inefficax nec ſemper im-pleatur. Qõ quidem eſt falſiſſimũ: cum volũtas dei ſit cã vniuerſalis/cuius oꝛdinẽ nullus effectus exire põt. Unde ſpecial̃r ẽt dr̃ Ro. 9. Uolũtati eius qs re-ſiſtet. Cõuenienter igit expoſitionẽ ſuſcipit qua oĩs manifeſta falſitas euitet: vt exponat eum velle ſalua-re oẽs qui ſaluant: q: nullus niſi volũtate ⁊ electiõe dei pueniente ſaluari põt. ⁊ ſic exponit Aug^s. Uelle aũt ex h vl̃ꝫ regulã ſumere ꝙ oẽs ſnĩe ſacre ſcriptu-re que vniuerſal̃r pꝛoferunt/accõmodã diſtributio-nem poſſint admittere: eſt loqui ſine ratiõe. Nec eſt maioꝛ rõ de ſententijs ſcripture ſacre q̃ꝫ aliarũ om-nium/imo minoꝛ: qñquidẽ ſacraruꝫ ſcripturarũ ve-ritas/oĩm veritatum infallibilitatẽ excedat. Peri-ret ergo oĩs ſcĩe virtus/⁊ demõſtratiuus oĩs pꝛoceſ-ſus/qui ex vniuerſalib⁹ ꝓpoſitionib⁹ neceſſario pẽ-det: peruertiq̄ꝫ poſſent ſacre lr̃e pꝛo voto cuiuſcũq̄ꝫ heretici. Sunt. n. innumerabiles ſnĩe que vniuerſa-liter verificant ſm abſolutã diſtributionẽ. Sicũ illa qua Eccleſiaſtici. 23. dr̃. Omnia videt oculus eius. Et ad Heb. 4°. Oĩa nuda ⁊ aperta ſunt oculis eius. Et illa que habet Sapĩe. 12. Nõ eſt alius deus q̃ꝫ tu cui cura eſt de oĩbus. Et ca. 14°. Tu auteꝫ pr̃ guber-nas oĩa pꝛouidẽtia. Et ſic de alijs que ſi cũ exceptio-ne exponerentur/ſubrueret tota fides. Non hꝫ autẽ in ſacris lr̃is iſta vniuerſalis ſnĩa/Omnes peccaue-runt in Adam. qõ ad accõmodã cogat diſtributio-nem/quaſi ſequat aliquid cõtra fidẽ vel ſacras lr̃as alibi: ſi non exponat ſm eã. imo plures alias hꝫ con-ſonantes vl̃es ſimpl̃r taꝫ foꝛmal̃r q̃ꝫ virtual̃r. Sicut eſt illud Ro. 3°. Oẽs peccauerũt ⁊ egent gl̃ia dei: iu-ſtificati gratis ꝑ gratiã ipſi⁹ ⁊ per redẽptionẽ q̃ eſt in xp̄o Ieſu. Itẽ 2°. Coꝛinth. 5°. Si vnus ꝓ oĩb⁹ moꝛ-tuus eſt. ergo oẽs moꝛtui ſunt. ſ. pctõ. Et bꝛeuit Con-cluſit ſcriptura oĩa ſub pctõ. ad Gala. 3°. Unde pꝫ ꝙ infidelis ⁊ pueꝛſa eſt expõ ad auctoꝛitatem Ap̃li ad Ro. 5°. per vnũ hoĩem pcm̃ intrauit in mundũ ⁊c. ꝙ intẽdat tm̃ de Romanis ⁊ grecis. Dicit eniꝫ ꝙ intrauit pcm̃ in mundũ/⁊ nõ in greciã tantuꝫ ⁊ Italiã. Dicit/in oẽs hoĩes pcm̃ pertranſiſſe/⁊ non tantũ in Romanos ⁊ Grecos. Intendit vniuerſal̃r de pctõ oꝛiginali qõ ⁊ pueri ꝯhunt oẽs per vitiataꝫ originẽ ſm expoſitionẽ totius eccl̃ie ⁊ oĩm ſanctoꝛũ doctoꝛum. vt determinat in cõcilio Milleuitano. s. inducto: ⁊ nõ tm̃ de actualibus per imitationeꝫ/ vt exponebãt Pellagiani. Sic ergo pꝫ ꝙ cuꝫ dr̃ ibidẽ ꝙ ſicut ꝑ vnius delictũ trãſiuit in oẽs iudicium dei in cõdẽnatione moꝛtis: ita ⁊ ꝑ vnius iuſtitiã in oẽs hoĩes trãſiuit gr̃a in iuſtificationẽ vite/nõ eque vni-uerſal̃r ſm oẽm ſenſum accipiẽde ſunt iſte ſnĩe. Sꝫ quantũ ad actualẽ iuſtificationẽ ſi exponat 2ª: attẽ-ditur ſil̃itudo (vt dicit Aug^s) quãtũ ad hoc ꝙ ſicut nemo ad moꝛtẽ ſine Adã: ita nemo ad vitã niſi per xp̄m. cũ quo tñ ſtat ꝙ oẽs de facto cõdẽnati ſint ad moꝛtẽ pp pcm̃ oꝛiginale qõ ab Adã traxerũt: non aũt oẽs de facto reducant ad vitã per xp̄m: ſed ſolũ ſm diſtributionẽ accõmodã. Et rõ eſt: q: ad 2^m non ſufficit meritũ xp̄i in ſe/ſꝫ opꝫ ꝙ participet ꝑ vnio-nem aĩe cuꝫ xp̄o/ad modũ quo mẽbꝛa capiti vel coꝛ-poꝛi vniunt. qõ ſit ꝑ voluntatem ipſius iuſtificãdi ⁊ per ſacr̃a: pcipueq̄ꝫ ⁊ p° per baptiſmũ. Ad p^m vero ſufficit gñatio ab Adã. Uñ ſi alio mõ exponat/ꝙ ſi-cut nemo ad moꝛtẽ niſi per Adã/in his qui gñatiõe carnali ſeminal̃r ꝓcedunt ab Adã: ita nemo ad vitã participando gratiã que eſt vita aĩe/niſi ꝑ xp̄m/in his qui renaſcunt gñatione ſpũali: currit quidẽ ſili-tudo/ſed vtrũq̄ꝫ ſuo mõ vl̃iter exponendo. Utroq̄ꝫ aũt mõ exponẽdo Ap̃lm/infert ꝙ bt̃iſſima virgo ꝯ-xit oꝛigi. pec. ſicut alij oẽs. Et de pꝛima quidẽ ſnĩa/ iam pꝫ ex ſuperioꝛibus. De 2ª vero pꝛobat. Cuꝫ. n. i 2ª ſnĩa loquat Ap̃ls (vt. S. Aug^s. ⁊ alij doctoꝛes exponũt) de iuſtificatione a pctõ. qõ pꝫ ex pª ſnĩa qua dicit/ꝙ per vnius delictũ ⁊c. Si nullus ad vitã niſi per iſtã a xp̄o factã iuſtificationẽ venit. cuꝫ bt̃ã virgo ad vitã per xp̄m venerit: ſequit de neceſſita-te/ꝙ ⁊ illa cum oĩbus alijs incurrerit cõdẽnationẽ ⁊ moꝛtẽ pcti. Et hoc vtit argumento ꝯ pellagianos hereticoꝛũ Malleus Aug^s/negans pꝛimã illã ſniaꝫ ſuſcipere expõnẽ ſm diſtributionẽ accõmodã/quaſi

aliqs poſſit excipi a pctō ꝑter xp̄z. Immo dicit in 6° contra Iulianū ꝙ qui aliquē excipit/horrenda perverſitate infeſt⁹ eſt xp̄iane religiōi. Et alibi dicit talem reſiſtere fundatiſſime fidei. vt. ſ. explicatū eſt.

Ad confirmationem. ¶ Per hec eadē pꝫ ad ꝯfirmationem. Eſſe qppe veras illas ſnīas vl̄es nō niſi ſm diſtributionē accōmodaꝫ cogit nos ſacra ſcriptura q̄ plures tūc viuētes cōmēdat vt iuſtos. Sicut ēt exponiť illō Apl̄i ad Phil. 2°. Oēs querūt q̄ ſua ſunt/cū tn̄ apud eū eēnt multi ab eo cōmēdati: ⁊ tpe ſuo eēnt plures q cū eo querebant ea q̄ erant Ieſu xp̄i. Vn̄ nō lꝫ ex his ⁊ ſimilib⁹ ad ꝓpoſitū arguere: vt excipiať aliqs ab vniuerſali ſnīa pctī. cū hoc nō habeať ex ſacris lr̄is ſm ſenſum lr̄alē/ſed neqꝫ ſm ſpūalē rectū: qꝛ ſpūalis nō pōt ꝯdicere lr̄ali. Unde patet ꝙ non eſt ſimile.

Exceptionem b. V. ab actuali, non repugnat vniuerſalitati peccantiū quam Ioannes prædicat. Cap. X.

Ad 3m. PRO Solu. aūt tertij argumēti qd̄ difficultateꝫ aliqualē videť ꝑtendere ſuppoſito ꝙ Aug. (prout fas eſt) velimus adherere / notādū eſt ꝙ peccatum qdlibet duo includit. vꝫ ipſaꝫ maculā: ⁊ hāc eſſentialr̄ ⁊ formalr̄ īportat: ⁊ reatuꝫ/hoc eſt obligationē ad penā: ⁊ hunc īportat tanq̄ꝫ effectū p ſe. ſꝫ in fieri tm̄. Pōt. n. aboleri macl̄a/remanēte reatu. Sꝫ qꝛ cā per ſe virtualr̄ manet in effectu/qn̄qꝫ ipſe reatus pctī vocať pctm̄. Ipſam ergo culpā qn̄qꝫ nomē reatus īportat: ꝓprie autem īportat obligationem ad penā: qn̄qꝫ ēt ipſaꝫ penā: eo ꝙ inter vtrūqꝫ. ſ. culpaꝫ ⁊ penā (ſi ꝓprie ſumať) mediū qd̄ īportet. vt docet. s. Tho. ex intētione Magrī ſniaꝝ. 2°. d. 42. q. 1. ar. 2. Cū ergo mors ſit pena orig. pec. ad quā oēs obligant dū ſunt in corpe: iō dimiſſa culpa originali q̄ ad maculā: ēt ſi ex ſpāli ꝑuilegio fomes ēt auferreť/ vt in b. v. tpe cōceptionis xp̄i factū ꝑdicāt ſctī Doctores: adh̄c manet reat⁹ pctī. i. oblō ad penā. ⁊ ꝯn̄r in ſuo p ſe effectu dr̄ manere ipm̄ pctm̄/non aūt formaliter. Nec pōt aliquis adeo ſancte ac iuſte viuere poſt remiſſionem peccatorum ꝙ ab hac obligatione ſit abſolut⁹. Vn̄ nullus ad hūc ſenſū pōt īueniri hō: q nullū dīo. i. oīb⁹ modis acceptū pctm̄ hēat/h̄ ē reatū pctī. Et hoc mō itēdere Augm in pa auctate pꝫ ex h̄ ꝙ ſic ēt intēdit diuus Ioānes/hoc qd̄ eſt nosipſos ſeducere/⁊ vitatē in nobis nō eſſe/ſi dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō hēmus. qꝛ vꝫ iſta vita a nullo ſine pctīs agiť/⁊ qꝛ ēt dimiſſa culpa/reat⁹ aliqs manet. vt exponit ⁊ declarat. s. Th. 4°. d. 21. q. 2a. ar. 1. ad 4m. ita ꝙ abolita culpa ⁊ reatu manēte/dr̄ hō hr̄e pctm̄ ſm. s. Tho. ad intentionē btī Ioānis. Btiſſima igiť virgo, quantū ad hūc modū dicēdi ⁊ accipiēdi pctm̄/pōt oīb⁹ alijs cōnumerari qb⁹ nō ꝯuenit dicere/ꝙ pctm̄ nō hēant. ⁊ ſoli xp̄o ſeruať ꝑrogatiua ſūme īmunitatis a pctō ⁊ a reatu pctī. vt ipſe ſolus merito dicere potuerit. Quis ex vob̄ arguet me de pctō. qd̄ dixit ꝯ Iudeos qn̄ querebāt eū interficere/⁊ ꝯn̄r qn̄ reū eſſe mortis iudicabant. vt h̄r Io. 8°. q̄ſi dicat xp̄s. Queritis me interficere q nec pctm̄ habeo nec pene cuiuſpiaꝫ ꝓ pctō reatū: ⁊ ꝯn̄r nō reatū mortis. In 2a aūt auctate Aug. exceptuat brām virginē a pctō ſub ea pctī ſignificatiōe q̄ ibi Pellagiū īpugnabat. Dicebat. n. Pellagi⁹ nō ſolū pueros nō ꝯhere orig. pec. verū ēt nōnullos pctm̄ actuale nunq̄ꝫ cōmiſiſſe: qb⁹ ex noīe citatis numero trigita/ꝯnūerabat eis btiſſimā virginē. Volēs ergo Aug. oñdere ꝙ oēs illi peccauerť actualr̄: p⁹ excipit vginē glīoſaꝫ: dicēs ꝙ cū de pctīs de qbus. ſ. ibi diſputabat/agiť: nullam prorſus de ea vult qōnē hēre. Quam ēt intētionē Augni ꝙ vꝫ de actualib⁹ tm̄ pctīs ibi loquať/inſinuāt expſſe q̄ ſequunť illi⁹ verba hec. Inde. n. ſcimus ꝙ ei plus grē collatū fuit ad vincendū ex omni pte pctm̄: ꝙ cōcipe ac parere meruit eū quē ꝯſtat nullū hūiſſe pctm̄. hec ille. Patet aūt ꝙ nullus ꝓprie dr̄ vicere pctm̄/ niſi actuale. Sic ēt oēs ſancti ⁊ Illuſtres Doctores verba hec inducētes/interꝑtať/dū ex eis inferunt brāꝫ virginē nūq̄ꝫ actualr̄ peccaſſe. Sicut pꝫ de ſcō Tho. 3a. q. 27. ar. 4°. Idē exp̄mit Magr̄ ſniaꝝ. 3°. d. 3a. ⁊ ibi. s. Bonauētura. Dn̄s Albertus Magnus/ Alexāder de Ales. ⁊ alij q̄ꝫplurimi. Unde pꝫ ꝙ hec 2a auctas Augni nullatenus repugnat p̄ie. Ex his mō facile pꝫ ad argm. ꝙ exceptio Augni n̄ repugnat vl̄itati ſnīe ſctī Ioānis: qꝛ exceptio ē de pctō actuali: vniuerſalitas autē illa ſe extendit ad pctm̄ ⁊ pctī reatū: a quo non fuit īmunis brā virgo in tota vita ſua. vt dctm̄ eſt. ¶ Sꝫ forte dicet aliqs, ꝙ ſi ſnīa Ioānis pōt ſaluari rōne reatus pctī/ēt originalis/iam Aug. ꝯ Pellagiū p illā auctoritatē efficaciter non arguet. Poſſet. n. ſtatim rn̄dere/ꝙ ēt ſi pctm̄ actuale nō hūerūt pſone ille ſctē quas inducit: poſſent tm̄ ad explanatū ſenſuꝫ dicē cū Ioāne. Si dixerim⁹ ⁊c. ⁊ hoc pp reatū pctī. *obiectio* ¶ Sꝫ iſta obiō nulla eſt in ꝓpoſito. Licet. n. ſuppoſitis his q̄ dctā ſunt/argm Augni nō hēat efficaciā ſimplr̄ ⁊ ad oēs. hꝫ tm̄ ineuitabileꝫ efficaciā ꝯ Pellagiū quē expugnabat: qꝛ cuꝫ negaret pueros ꝯhere orig. pec. negabat ꝯn̄r ī aliquo inueniri quēcūqꝫ reatū talis pctī. Vn̄ negādo ēt pctm̄ actuale ab aliquib⁹: directe repugnabat aplīce illi ſnīe. Si diximus ⁊c. Nō incōuenit aūt diſputātē/ ad hominem ēt perſepe arguere. vt notum eſt. *Reſponſio.*

Eiuſdem quod ſupra alia declaratio. Capitulum. XI.

Poteſt ēt rn̄deri ad p̄ncipale argm. ⁊ in ideꝫ redit dicendo ꝙ Aug. excipit brāꝫ v. ab illa ſnīa Apl̄ica ſm ſenſum quem in ea hēbat Pellagi⁹/vt vꝫ loq̄reť Apl̄s d̄ actuali pctō: ſꝫ quē ēt ſenſum Aug. directe debellat hēricū. Scd̄m ſenſum v̄o quē lr̄a hꝫ vl̄iorē/nō excludēdā exprimit in inducta pa auctate. p eo ꝙ ēt orig. pec. eiuſdēqꝫ reatū includit. In quo ēt ſenſu vl̄i exponētes Apl̄ꝫ aduerſarij/ꝑdictā Augni exceptioneꝫ de b. v. ab omni prorſus pctō/ꝯ nos inducūt/vt ex hoc videať Aug. corrigere qcqd alibi dixit ex quo videať ēt poſſe inferri brāꝫ V. in orig. pec. fuiſſe cōceptā. Sꝫ ⁊ ꝓpoſitum hoc ſuū ꝙ vꝫ dicta expō vl̄is aplīce ſnīe/ſit de itētione ēt Augni in allegato loco vbi virginē excipit/ex hoc etiā probant/ qꝛ ſi de pctō actuali tm̄mō loquereť/nō deret excipere brāꝫ. v. ſolā ſꝫ ēt pueros oēs añ vſuꝫ liberi arbitrij tam mortuos q̄ꝫ viuētes. ¶ Sꝫ iſta ꝓbatio extrema ꝓcedit ex in cōſideratiōe verboꝝ Augni/qꝛ ipſe brām V. ſolā excipit nō ſimpliciter/ſꝫ ex numero eoꝝ quos Pellagius dixerat nullū vnq̄ꝫ hūiſſe actuale pctm̄. Virtualr̄ ēt eā excipe intēdit ab oībus q viuūt aliqn̄ cum vſu liberi arbitrij. et veritatem rn̄dere poſſent ſi interrogarenť. Hec aūt ꝙ ſit itētio Augni ibi pꝫ ex v̄bis ei⁹. Sic. n. dicit poſt allegata v̄ba. Hac ergo virgine excepta/ſi oēs

oēs ſcōs ⁊ ſctās quos enumerauit Pellagi⁹/cōgregare poſſemus/dū adhuc viuerēt: ⁊ īterrogare/an pctm̄ hērent: qd eos rn̄ſuros fuiſſe putam⁹: an qd̄ Pellagi⁹ ait. an qd̄ Ioānes dicit. Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō hēmus ⁊c. Vn̄ pꝫ de quo pctō h̄ loqť Aug./⁊ a qbus pſonis excipiat ſolā virginē. Et ꝯn̄r nō corrigit Aug. qd̄ alibi dixit/ſꝫ poti⁹ hoc p pmā inductā auctoritatē cōfirmat/2a nō repugnāte. vt oñſum eſt. Et ſic pꝫ tā ad argm opinātis q̄ꝫ ad ſcrupulū alioꝝ/qd̄ ex hac 2a auctoritate Augni cōiter ſolet oriri.

Ex fomite qūo neceſſario conſequantur vel nō conſequantur actualia pctā. Cap. XII.

Ad 4m dicendū eſt ꝙ verū eſt verbū Augni cōſiderata nā tm̄ originalis pctī/fomitiſqꝫ ſequētis. Eo. n. ꝓna eſt in malū cogita⁹ cordis hūani ab adoleſcētia ſua. vt dr̄ Gen. 8. neqꝫ aliqs ab omi caſu ꝑſeruari pōt niſi ſingulariſſimo dei auxilio. Vn̄ ſi xp̄s ēt p īpoſſibile ꝯxiſſet pec. origi. ⁊ cōi curſu dimiſſus eſſet. ꝓculdubio in aliqd̄ vel leue pctm̄ actuale etiā corruiſſet. Primi. n. motus ſenſualitatis ſunt venialia pctā ſm. s. Tho. 2°. d. 34. q. 3a. ar. 2°. Hos aūt cauſat fomes nō ligatus: ⁊ ſpāli ꝓuidētia dei nō cuſtodit⁹. vt idē ſctūs Doc. affirmat ⁊ docet ex ipſa fomitis rōe. 3a. q. 27. ar. 4°. ad pm. Et hoc mō veritatē hn̄t Augni v̄ba inducta de xp̄o/⁊ de oībus alijs hoībus. Cū hoc tm̄ ſtat ꝙ potuiſſet a deo ꝑſeruari/⁊ de facto ꝑſeruatus copioſiori grā fuiſſet q̄ꝫ ꝑſeruata credať b. v. ab oī actuali culpa. Et hec v̄a ſunt cōſiderato mō gn̄ationis ⁊ rōe fomitis. Ex alia tm̄ rōe qua. ſ. xp̄s eſt pſona diuina in q̄ pctm̄ cadere eſt īpoſſibile. nullo mō potuiſſet originale ēt pctm̄ ꝯhere. Cū vero addiť ex Augno ꝙ nullus hoīm eſt ꝑter xp̄m q pctm̄ nō fecerit grādioris etatis acceſſu: qꝛ null⁹ eſt ꝑter ipm̄ q pctm̄ nō hūerit īfantilis etatis exortu/pꝫ manifeſte ꝙ ꝯfirmat ꝑncipale ꝓpom nr̄e qōnis ꝙ vꝫ oīs hō ab Adā ſeminalr̄ ꝓpagat⁹ ꝯxit orig. pec. ſm fidē catholicā. Neqꝫ. n. hoc Aug. ex documētis Phoꝝ accepit/ſꝫ ex ſacris lr̄is. Solū aūt ingerunt dubiū v̄ba iſta/ꝙ ēt actuale oīs talis cōmiſerit: qd̄ tm̄ negat ipſe Aug. cū alijs ſctīs doctorib⁹ de b. v. Et iō dicēdū eſt iuxta ꝑmiſſaꝫ declarationē/ꝙ in ſua cā hoc eſt in fomite q poſt deletū orig. pec. in ea remāſit: pctm̄ ēt actuale verū eſt eā habuiſſe. Sꝫ h̄ eſt īproprie dictū: ⁊ eo tm̄ mō verificať quo dr̄ neceſſarius effect⁹ in ſua cā ꝑexiſtere. Nec omne pctm̄ ſic ex fomite ꝓdit neceſſario: ſꝫ tm̄ primi mot⁹ a rōne nō ꝑuēti: qui in brā. v. vtiqꝫ fuiſſent manēte fomite p quācūqꝫ ſctificationē ēt ligato/niſi ſpāli dei ꝓuidētia cuſtodita ⁊ ꝑſeruata fuiſſet. vt dictū eſt ex doctrina ſctī Thome. Nō ſic aūt pn̄t aduerſarij dicere quēquā habuiſſe pec. orig. tātū in ſua cā. Cauſa. n. ꝯctionis origīalis pctī eſt ꝯcubitus maris ⁊ femine ab Adā propagate/q̄ cā dū eſt/adhuc hō nō eſt gn̄itus: ⁊ iō nullus genitus hꝫ talem cām in pſona ſua. Vn̄ non pōt dici hēre pec. orig. qꝛ hēat cām pctī illius tm̄: ſꝫ opꝫ ꝙ ipm̄ pec. in ſe pſonaliter hēat. Et ſi dicať ꝙ nā infecta eſt cā orig. pec. quā etiam preſeruat⁹ hēret: ⁊ ſic poſſet dici hēre pctm̄ in cā. Adhuc tm̄ nō poſſunt euadere incōueniētia: qꝛ ex hoc ſequereť ꝙ perſonalr̄ nō egeret redēptione ſi perſonalr̄ nō peccaſſet: ⁊ ſic non fuiſſet talis redēptus redēptione facta per xp̄m: nec xp̄s eſſet vniuerſalis redēptor/oīm inquā qui ſalutē conſequereť. Qd̄ eſt hereticū. Fomes aūt qui poniť cā pctī venialis/eſt defect⁹ ēt pſonalis. Similr̄ ſequereť ꝙ aliqs perſonalr̄ puniret qui perſonalr̄ nō peccaſſet. Moreret. n. talis: mors aūt eſt pſonalis pena peccati. Et ſic iniquus aut inualidus eſſet deus. Hec aūt ex doctrina ſanctoꝝ doctoꝝ manifeſtū eſt ſequi iuxta ea que ſupra dicta ſunt in determinatiōe qōnis. Sic igiť patet ꝙ inducta Augni verba ⁊ ſi ꝓ parte faciāt pa facie apparentiam. nullatenus tm̄ ꝑualent contra determinatā veritateꝫ. ¶ Nō minus accōmodate dici pōt ꝙ Aug. hoc in loco exceptam eſſe vult btiſſimā virginē a pctō actuali per illam ſuaꝫ in priori dubio examinatā pteſtationē/ꝙ cū de pctīs. ſ. actualibus agiť/nullā vult hēre de brā virgine qōnem. Non ſic inuenitur eam excepiſſe ab orig. pec. ſed oppoſitū. vt. ſ. ... Vn̄ pꝫ ꝙ auctoritas Auguſtini nūq̄ ... ꝯn̄r confirmat. ¶ Nec eſt verū ꝙ rō maternitatis dei īducta nō magis excludat actualia pctā a beata virgine/q̄ꝫ originale. tū qꝛ ex originali nullū reportat hō vituperiū/qd̄ tm̄ reportat ex actuali. Et idem dicas de alijs cauſis qbus. s. Tho. ꝓbat 3a. q. 27. ar. 3. ꝙ brā virgo non cōmiſit aliqd̄ actuale. quarum cauſaꝝ oppoſita repugnant honori debito maternitatis dei/non aūt peccatū originale. Ad qd̄ adijciť ꝙ nō incurriſſe originale/ repugnat ſacris lr̄is ⁊ determinationi eccleſie. alr̄ē indirecte. vt. ſ. ꝓbatum eſt: ⁊ iō non pōt inferri ex maternitate dei. ſecus per oīa de actuali peccato.

Non recte dicitur ſanctos eccleſiæ doctores excedere in hac concluſione. Cap. XIII.

Ad 5m dicendū ꝙ non ſolū auctoritate ſanctoꝝ doctoꝝ cogimur ſm fidē confiteri oēm hoīeꝫ ad Adā ſeminalr̄ propagatū ꝯhere orig. pec. ſed principaliť auctoritate ſacre ſcripture ⁊ ſacroꝝ concilioꝝ. vt in qōne mōſtratū eſt. Et vbi ſctī alicuius doctoris doctrina eſt acceptata vt vera: ſoli heretici ab ea diuerterēt. Maximā aūt ad idē affert veritatis manifeſtationē/oīm ſanctorū doctorū vnanimis in hoc conſenſus. Si. n. ꝑdefuncti ſancti Doctores oēs affirmantes b. virginē in originali cōceptā viuerēt/⁊ in cōcilio cōgregati hāc veritatē determinarēt/quis nā eis auderet ꝯdicere/niſi manifeſtiſſimus infidelis? Et quāto maioris eſt auctoritatis doctrina defunctoꝝ quā vt firmiſſimā vſqꝫ ad mortē tenuerūt ⁊ docuerūt. q̄ꝫ viuētiū mutabilitati ſubiecta. Nec valet fuga exceſſus qua vtunť aduerſarij ſpecialr̄/vt vnica via ſe putēt euaſiſſe quicquid ꝯ eos in huius veritatis aſſertione afferat Aug. Sed aduertāt pro ſua ſalute ꝙ ſi hoc de quo nūc agimus nō ptineret non ſolū ad fidē ſed ēt ad fundamēta fidei: vt ſancti Doctores vnanimiter tenēt cum Augno in primo contra Iulianuꝫ. Et ſimilr̄ ſi hoc ipm̄ non oēs aut ēt plures ſancti Doctores affirmarēt: ſꝫ forte vnus tm̄ puta Aug. aut Thomas/alijs ꝯdicentibus vel certe nō approbantibus/etiā ſi nō reprobarēt: ⁊ ſi vnus ēt ille in vno tm̄ loco vel paſſu iudicareť exceſſiue loquutus/⁊ ab aliquo alio ſctō doctore vel ēt a pluribus ⁊ cōi ſcola Theologoruꝫ in hoc eſſet notatus atqꝫ correctus: forte argumentū inductū a ſimili/ aliqualeꝫ hēret apparentiā. Sed ſolū xp̄m ſm ſacras lr̄as ⁊ ob hoc ſm fidem catholicā immunē ab omni prorſus pctō fuiſſe/doctores oēs qui ſctitate ſimul ⁊ doctrina fulſerūt/incūctanter affirmant ⁊ proteſtanť. Auguſtinus ipſe/milies (vt ita dixerim) idem repetit. nullus ſctūs dicit eū aut eos in hoc p exceſſuꝫ loquutos. qd̄ vtiqꝫ feciſſent/⁊ dicta eius expoſuiſſent/Thomas inquaꝫ ⁊ Bonauētura/ſi ſic eſſe iudicaſſent: ſicut fecerūt vbi iudicarunt illū vel alios excedere. Sꝫ eius potius doctrinā approbarūt in hoc/⁊ egregie ampliarūt: ⁊ audebunt hi qui nec doctrina fulgēt nec ſctitate decorantur: dānare Augm ⁊ oēs alios mundi ſplēdores ꝙ excedant a lumine? Quādo igitur ⁊ a quo iudicabunť temperate loquuti ſancti? qn̄ dicta ſua equa lance ponderaſſe? nū qn̄ ſolum vnicuiqꝫ hereticorū videbiť per ſanctoꝝ dicta ſuā hereſim nō euerti? Quādo vel a quo iudicabunť exponere ſano ſenſu lr̄as ſacras? nū ſoluꝫ qn̄ vnicuiqꝫ peruerſoꝝ videbiť ſue fauere peruerſitati? Iaꝫ nūc vno ictu ſanctoꝝ omniuꝫ doctorū auctoritas oīs exploſa eſt. omnis eoꝝ doctrina confuſa/oīs in ſacras lr̄as declaratio eorum obtenebrata. Non ne dať ex hoc vnicuiqꝫ ꝑſumptuoſo licentia/ſingula que ſctī docent refutare/ſubſannare/dicēdo

nõ ſolũ ꝙ per exceſſum loquuti ſunt vꝫ etiã ꝙ errauerũt:
dãt audacia qua iam auctor libri p̃mi de Armonia,mun/
[illegible]/conuitijs ẽt ſanctos inſequẽdi/⁊ eoſdẽ vt ſciolos de/
ridẽdi/ deniqꝫ ampla licẽtia in ſanctos oẽs debaccandi
calũnijs execrã/quãdam quidã viroꝝ omnium ſcele/
ſtiſſimi tã p̄dicatores ꝙ̃ ſcriptores publici nõ confundunt
dicere ſctõs Doctores antiquos in hoc ꝙ beatã virginẽ dixe
runt eſſe conceptã in originali peccato/ſimiles fuiſſe nefan/
diſſimis illis ſenibus qui Suſannã pudiciſſimã de adulterio
condẽnarunt. Miroꝝ ꝙ terra non aperiat ⁊ hos viuos nõ ab/
ſorbeat imundiſſimos viros/ne fetor tã grauiſſimi eoꝝ ſcele/
ris mundũ corrũpat. Sꝫ abſorbebit eos infernus ſicut abſor/
buit patres eoꝝ auctores calũniarũ niſi peniteant ⁊ ſatiſfa/
ciant miſeri. Nil aliud nũc iaꝫ ſupereſt niſi vt ſanctiſſimos ẽt
prophetas cõtra peccata maloꝝ Principũ ⁊ infidelis popu/
li/ꝓclamantes: ſanctiſſimos Apl'os contra fidei perſequuto/
res ⁊ inimicos verbo decertãtes atqꝫ miraculis: ipm deniqꝫ
Chriſtũ Dominũ contra Phariſeos p̄dicantes/dicant ꝑ ex/
ceſſum eſſe loquutũ. Aduertant miſeri aduertãt ⁊ ad cor re/
deant: confundant ⁊ erubeſcant adeo in fide ꝑiculoſas fugas
arripere. Recolãt qui tales ſunt/id qđ ſupra pro ſalute illoꝝ
induximus: per eccleſiã inquã in 5° concilio Calcedoñ. acce/
ptatam eſſe doctrinã Auguſtini ⁊ alioꝝ qui ex noĩe plurimi
ſunt ibi citati/vbi de ſana fide ⁊ condẽnatione hereticoꝝ do
cent. Et erubeſcant vehemẽter illis ĩponere mendacia/vt ꝓ
deo loquant dolos. Nũ per falſitates/veritas fidei probanda
eſt/⁊ falſitas debellanda? Et qđ eſt dicere/ ꝑ exceſſuꝫ loquuti
ſunt doctores cõtra hereticos/dicẽdo ꝙ oẽs excepto ſolo xp̃o
contraxerũt ab Adã originale peccatũ ⁊ non excipiẽdo pa/
riter beatã virginẽ ſi de facto peccatũ non cõtraxit: niſi dice/
re ꝙ falſa protulerũt vt hereticos debellarẽt? Si heretici di/
cebant nullũ infantẽ ꝯhere peccatũ originale: vl' certe nullũ
filiũ xp̃ianoꝝ: et per te nõ oĩs ꝯhat originale: ſed aliqs etiã
preter xp̃m. illud non ꝯtraria ꝙ hec poſitio media ſit in/
ter poſitionẽ hereticoꝝ ⁊ poſitionẽ ſanctoꝝ doctorum aſſe/
rentiũ ꝙ omnes ⁊c. excepto ſolo xp̃o. ⁊ media per te ſola ve/
ra ſit/non ne tã heretici ꝙ̃ ſancti pariter falſitatẽ dixerunt?
Nonne extrema illa erũt vitioſa? Falſitatẽ ergo predicarunt
ſancti/damnantes etiã beatiſſimã dei matrẽ/vt ad mediũ re/
ducant hereticos? Non ne eis potius calũnie materiã darẽt/
detecta noxia iſta fictione? Non fuerunt ſanctiſſimi doctores
adeo viribus deficientes cõtra hereticos vt egerent fictioni/
bus ſuſtentari: nõ ita veritate deſtituti: vt opus eſſꝫ falſitati/
bus ſe armare: non ſic auctoritatũ ac rationũ inuictiſſimarũ
vacui: vt diuerticula quererẽt amphibologiarũ/maxime in/
confuſionẽ tam a ſe dilecte ⁊ ꝓconizate virginis ⁊ regine ce/
lorum. Taceant ergo de cetero miſerrimi iſti viri tales peſſi/
mas calũnias falſitatũ/fictionum/ ⁊ irreuerentie in ſanctiſſi/
mos doctores inurere. Potuit Joannes Chryſoſtomus ſua/
ſus verboruꝫ apparentia/extimare beatã virginem aliquid
humanũ paſſam: exceſſit vt nunc pie credit tota mater eccle/
ſia: non tamen hoc in ſe ad fidem ſpectat: non ad condemna/
tionem hereticorum inducit/quaſi inferri poſſit ꝙ ab eccle/
ſia ſit acceptata falſitas cuꝫ Joannis Chryſoſtomi doctrinã
ſuſcepit vbi de ſana fide ⁊ condẽnatione hereticorum docet.
Qꝫ ſi etiã ad hanc doctrinã illud dictum pertineret/ſane ſu/
ſcepiſſet illud eccleſia/iuxta expoſitionem ſancti Tho. vt hu
manum quid beatiſſima virgo dicta ſit pati/ ⁊ aliquam ina/
nem gloriam habere/non quidem abſolute/ſed quantũ poſ/
ſet ex ſignis illis ab alijs extimari. Et ſic ſaluatur veritas/do
ctoris integritas/⁊ eccleſie auctoritas.

Ad quẽ ſenſum dicãt ſancti doctores Auguſtinũ q̃nꝫ per exceſſum eſſe loquutũ. Cap. XIIII.

Auguſtinum autem dicit Bonauẽtura per ex/
ceſſum loquutum dũ docet pueros
ſine baptiſmo decedentes ſempiterno ſupplicio puniendos.
non quia falſum dicat/ſed qꝛ impropria loquutione viſus eſt
vti. Sed ſi in hoc reprehenſibilis eſſet Auguſtinus/reprehen/
ſibile quoqꝫ foret euangeliũ ſuper cuius verbis Auguſtinus
fundatur. ¶ Pro quo notanduꝫ eſt primo. ꝙ Auguſtinus in
libro illo de fide ad Petrum/quaſdã fidei regulas ex inten/
tione propoſuit abſqꝫ probatione vel declaratiõe prolixa vel
accurata. Neqꝫ enim probant regule: ſed alia queqꝫ probãt.
Alteri non innitunt fundamenta/ſed alia illis. Excepit aũt
Regulas illas ex ſacris litteris Auguſtinus que inuiolabilẽ
continent veritatem. ⁊ ſub eodeꝫ ſenſu acceptandas ⁊ expo/
nendas ſupponit/quo ſacre littere acceptantur ⁊ exponunt.
Que igitur inducit regula/veriſſima eſt: ⁊ ex ſacris litteris
neceſſario deducitur. Nam omnes gentes ad generale iu/
dicium conuocandas ⁊ congregandas teſtantur ſacre litte/
re. Dicitur enim Math. 25. ꝙ congregabuntur ante eum. ſ.
Chriſtum iudicem/omnes gentes. ⁊ Apocal. p° dicitur. Ecce
venit in nubibus/⁊ videbit eũ omnis oculus. Neceſſe eſt ergo
dicere ẜm ſacras litteras ꝙ ⁊ pueri qui cũ originali decedũt/
in iudicio comparebunt. Dicitur auteꝫ Math. 25. ꝙ Judex
eos qui congregati fuerint ab inuicem ſeparabit ſicut paſtor
ſegregat oues ab edis. Nõ poteſt autem dici ꝙ illi pueri/ſint
ſtatuendi cum ouibus/qꝛ talibus retribuetur regnuꝫ/ vt ibi
dicitur. quo tamen illi pueri priuabuntur propter originale
peccatum. ergo ſtatuendi ſunt a ſiniſtris cum edis. Sꝫ de his
omnibus dicit ibidem ꝙ ibunt in ſuppliciũ eternum/iuxta
ſententiã contra eos latã. Item maledicti in ignẽ eternum.
ergo ẜm ſacrum euangelium neceſſario confitendũ eſt ꝙ pue
ri illi eterno ignis ſupplicio punientur. vt dicit Auguſtinus
in illa fidei regula. Ecce quõ nec in verbo diſcordat ab euan/
gelio. ¶ Notanduꝫ eſt igitur 2° ꝙ ſicut oẽs dãnati vno ignis
ſupplicio puniunt/⁊ tamen vnus alio magis ab eodem igne
cruciatur ẜm diuerſitatẽ ⁊ grauitatẽ demeritorum: ita etiaꝫ
eodem igne quidã vnum genus pene patiunt/⁊ quidã aliud
aut etiã plura. Nam eodẽ igne demones ⁊ anime damnatoꝝ
cum pena dãni patiuntur etiã cruciatum ſpiritualẽ: quia ab
eodem vt apprehenſo vt inſtrumento cõtra ſe iuſtitie diuine
nociuo cuꝫ perpetua priuatione diuine viſionis/ patiunt etiã
afflictionẽ mentaleꝫ perpetuã. Anime vero que ſunt in pur
gatorio patiuntur ⁊ cruciatũ ⁊ afflictioneꝫ eiuſdẽ generis/li/
cet mitiorem: ⁊ retardationem a regno: non aũt perpetuam
priuationẽ. Pueri võ in limbo in eodẽ numero igne poſiti/
licet ſupiori loco/neqꝫ cruciatum ſpũalem ab eo vt ab inſtru
mento diuine iuſtitie: neqꝫ mentis triſtitiã ſeu afflictionẽ ab
eodẽ quaſi apprehenſo vt nociuo patiunt: ſed ſoluꝫ hoc ab eo
puniunt ſupplicio ꝙ eo detẽte priuant diuina viſione. q̃ p̃ua/
tio eis dat in penã pro culpa origĩali. vt hec dãni pena vocet
ſuppliciũ/eo ꝙ magno bono priuati ſint/⁊ maiori ꝙ̃ priuent
hoĩes in hac vita corporali ꝑ ſupplicia. non aũt qꝛ quoſlꝫ aĩas
illas cruciet ſiue mentes. vt dictũ eſt. Et qꝛ priuationẽ iſtam
ſubibũt igni alligate/dicit tale ſuppliciũ cauſari ab igne ſeu
eſſe ignis ſuppliciuꝫ. Sicut ẽt in ſacra ſcriptura q̃libet pena
frequẽter vocat ignis. iuxta illud pſalmi. Jgne me examina
ſti ⁊ nõ eſt inuẽta in me iniq̃tas. Et alibi. Trãſiuimus ꝑ ignẽ
⁊ aquã/⁊ eduxiſti nos in refrigeriũ. Exardeſcit. n. ꝑſepe ſicut
ignis ira dei/puniẽs diuerſis modis pctõres. Licet aũt dicta
priuatio felicitatis eterne/malũ quoddã ſit ꝓ culpa relictũ:
vix tñ pene rõnẽ habet/eo ꝙ nõ ſic eſt inuolũtaria vt triſtitiã
magis ingerat ꝙ̃ incurrat viliſſimus ruſticus ex hoc ꝙ Pa/
pa non creat aut Jmperator. Et ob hoc ab Augꝰ dr̃ in En/
cheridion ꝙ mitiſſima pueri illi pena puniunt. ſ. ꝓdicta pe
na dãni ſine triſtitia: felicitate naturali qua fruunt cõtenti.

Excuſatio

Excuſatio in fauorem Auguſtini ſuper eius loquutione cõiter iudicata exceſsiua. Cap. XV.

Pro pleniori tñ ſatiſfactione ⁊ pro reuerentia ſanctoꝝ do
ctoꝝ/ſcĩ inquã Grego. ⁊ ſcĩ Tho. i. ſa. q. 5ª. ar. 2°. p̃m.
⁊ ſcĩ Bonauẽture. 2°. d. 33. ar. 2°. dicentiũ ꝙ Aug. in hoc loco
aliqualr̃ exceſſit/ vel vocabulis vſus eſt importantibus ex vſu
grauitatẽ pene/puta noĩe ſupplicij: aut tormenti eo ꝙ Grego.
in. 8. moraliũ/dicat ꝙ illi pueri ꝓpter culpaꝫ originalẽ ad tor/
menta ꝑuenient/ notandũ 3° ꝙ hocipſum eos facere ſalua ve/
ritate vt deteſtabiliorẽ redderent hereticoꝝ pelagianoꝝ erro/
rem/nõ fuit reprehẽſibile. qꝛ hoc nõ fecerũt vt in errorẽ trahe/
rent/ſed potius vt a maximo errore fideles retraherent. Equi/
uocatio quippe vocabuloꝝ vel impropria quecunqꝫ acceptio
in ꝓpoſito: fideles in admirationẽ ſuſpendens/ad diligẽtioreꝫ
veritatis inquiſitionẽ ⁊ declarationẽ incitat ⁊ inducit. Neqꝫ
mendacij ſunt accuſandi doctores illi vel fictionis vt aduerſa/
rij velle inferre vident/ſed ſumme prudẽtie/dum veritatẽ quã
docent/nõ oĩ loco vel tp̃e declarant aut omni mõ. Tẽpus. n. ta
cendi/⁊ tẽpus loquẽdi. Non tacuit tñ alicubi Auguſtinus qđ
ad ſue regule faciat declarationẽ. Si. n. ignis ſupplicium/ẜm
hoĩum cõem acceptionẽ voluiſſet exponi/cũ grauiſſimã pena/
rum exprimat corporalẽ/ non dixiſſet in Enchirion pueros il/
los mitiſſima pena puniri. ¶ Et cũ arguens infert ꝙ eadẽ ra/
tione dici poſſit Auguſtinũ etiã per exceſſum eſſe loquutum/
dum oẽs hoĩes ſolo xp̃o excepto dicit in originali cõceptos/pꝫ
ꝙ nõ eſt ſimile. tum qꝛ hocipſum infinities (vt ita dixerim) re
petit non ſolũ ſummarias fidei regulas ponendo/ verũ etiam
ſacras lr̃as exponẽdo/cum hereticis diſputãdo/ arguendo in/
quã ⁊ rñdendo: qđ non niſi ẜm proprietatẽ vocabuloꝝ in qui/
bus vtraqꝫ pars bellantiũ concordet/ fieri põt. tum qꝛ nullus
ſanctoꝝ doctoꝝ in hoc Auguſtinuꝫ notat per exceſſum eſſe lo/
quutũ: ſed cum eo pariter oẽs hanc veritatẽ profitent ⁊ predi/
cant ẜm fidem catholicã eſſe ab oĩbus tenendam. ⁊ pre ceteris
duo prenotati ſancti doctores. Thomas inquã ⁊ Bonauentu/
ra. Siquidẽ ſi ⁊ in hoc Auguſtinus fuiſſet per exceſſum loquu
tus/non tacuiſſent iſti: ſed hocipſum declaraſſent non minus
ꝙ̃ ſupra inductã fidei regulam. vt ex hoc efficax argumentum
ſummat/non eſſe ſimile/qđ pro ſimili ponit. Qꝫ ſi alij obſcuriſ/
ſimi hoĩes ⁊ nullius auctoritatis vel luminis in eccleſia dei/
audeãt nõ ſolum Auguſtinũ ſed ⁊ oẽs ſanctos doctores in hoc
reprehẽdere/vel dicere ꝙ per exceſſum ſic loquuti ſunt/vt fal/
ſa pro falſitate debellãda docuerint/ ꝓſumptuoſiſſime calũnie
rei ſunt/nec vlla hoc rõne vel minime apparentie firmare poſ
ſunt. Sed ſuis his peſſimis ⁊ ꝓſumptuoſiſſimis ſermonibus pa
rant hereticis oĩbus viam qua ſanctoꝝ doctoꝝ fugiant diſci/
plinam. tum deniqꝫ qꝛ ipſa pueroꝝ pena vel leuiſſima qua oẽs
ab Adam ꝓcedentes niſi per xp̃m fuiſſent redẽpti fuerant pu/
niendi/ſicut etiã beatiſſima virgo ẜm ꝙ ⁊ aduerſarij catholice
cõfitentur (deſcendiſſet. n. in limbũ ſi ante morteꝫ xp̃i mortua
fuiſſet/⁊ nunq̃ꝫ illi ianua celi patuiſſet/ſi per filiũ non fuiſſet ⁊
illa redẽpta) clariſſime manifeſtat in ſingulis vel leuiſſimã pre
ceſſiſſe culpaꝫ. Non hñt ergo aduerſarij vnde ſimilitudinẽ in ar/
gumento tactã probare poſſint. aut per illã hr̃e ꝓpoſitũ ſuum.

Quantæ ſint auctoritatis litteræ ſacræ, ſacraq; concilia, doctrina quoq; ſanctorum doctorum in eccleſia. Cap. XVI.

Ad ſextum dicendum ꝙ hoc etiã argumẽtum ex aduerſa/
riorum officina ſumitur quo ſanctoꝝ doctoꝝ honori
pro poſſe inſidiãtur ⁊ auctoritatẽ deprimere moliunt/ſimilis
in hoc facti Cham filio Noe maledictionis mãcipio: qui diſco
operta patris verẽda non ſolũ non operuit: verũ etiã deridẽs
propalauit. Sic iſti ꝑuerſiſſimi ⁊ infeſti xp̃iane religioni/ pa/
tres ſanctiſſimos qui nos in xp̃o genuerũt: ⁊ aluerunt ſapien/
tia/conantur corã omni populo vt ignaros/ errantes/ falſaqꝫ
docentes ꝓponere: ⁊ ob hoc nullius eſſe auctoritatis eoꝝ do/
ctrinã/ſed vna cum eis cõtemptui patere/manifeſtũ fieri ſata
gunt: vt non horrendũ videatur mundo ſi ſanctis p̃ribus ꝯdi/
cunt. At igitur benedictoꝝ Noe filioꝝ Sem ⁊ Japhet imitã/
tes veſtigia/benedictionẽ hereditemus: ⁊ in patribus deũ ho/
noremus/falſas calũnias propulſabimus/⁊ ipſoꝝ patrum ſa/
pientiam defendentes ⁊ extollentes/ preſumptuoſiſſimoꝝ re/
fellemus inſipientiã. ¶ Pro quo tamẽ primo notanduꝫ ꝙ do/
ctrina que in ſacris litteris continetur tenemur in omni paſſu
veridicam credere ⁊ nulla penitus vel minima falſitate reſper
ſam. d. 9. c. ego ſolis. Eiuſdẽ autẽ veritatis ⁊ irrefragabilis au
ctoritatis eſt omnis determinatio veritatis fidei facta in cõci/
lijs vniuerſalibus: cũ vniuerſalis eccleſia quã ſacrũ concilium
virtualiter cõtinet/ errare non poſſit: vt pote recta in talibus
a ſpiritu ſancto. Et eadẽ ratio eſt de his que determinat ſum/
mus pontifex vt caput eccleſie determinatione ſolẽni: qꝛ chri/
ſtus orauit pro Petro ⁊ ſucceſſoribus eius ne deficeret fides
eius. ſ. perſeueranter. Oratio autẽ chriſti ſemper eſt exaudita.
iuxta illud qđ dixit ad patrẽ. Jo. xi. Ego autẽ ſciebam qꝛ ſemꝑ
me audis. Et ad Hebr. 5°. dicit ꝙ exauditus eſt pro ſua reuerẽ
tia. Contingit tñ circa ea q̃ in ſacris lr̃is ꝯtinent eſſe quedam
opinabilia: quoꝝ ꝯtrium ſine ꝑiudicio fidei nihil ꝓhibet affir/
mare: eo ꝙ non plene cognoſcit veritas: ⁊ diuina reuelatio in
ſacris lr̃is ꝯtenta non eſt clara. Sicut põt quis opinari ꝙ colũ
ba in cuius ſpẽ ſpũs ſanctus ſup xp̃m deſcendit/ fuerit vera co
lumba: ⁊ verũ aĩal. põt etiã teneri ꝙ fuerit ſimilitudo aliqua
vere colũbe. Silr̃ põt quis opinari ꝙ vera Samuelis aĩa/phi
toniſſe appuerit ad reqſitionẽ regis Saul. ⁊ p̃t teneri ꝙ appa
ruerit angelus in forma Samuelis: vel certe ꝙ fuerit ſimplr̃
imaginaria viſio. ⁊ ſic de ſilibus. Jn his autẽ ⁊ ſilibus ſufficit
credere id qđ ꝑnr̃ intẽdit ſcriptura vꝫ ꝙ diuinitus facta fuerit
reuelatio vel ꝑmõſtratio. ꝙ aũt hoc vel illo mõ vel ſenſu ꝟboꝝ
facta fuerit/nõ eſt neceſſariũ ſcire vel credere/ ſed põt qđ libet
quilꝫ opinari: nec dr̃ errare in fide q falſe opioni adheret/dũ/
mõ circa ꝑnal'e non erret: ⁊ abſit obſtinatio. ¶ Scđo notandũ ꝙ
ſcõꝝ doctoꝝ auctas circa diuinoꝝ cognitionẽ magna eſt in ec
cleſia/tũ qꝛ doctrina eoꝝ pluriũ ingenioꝝ ꝓclariſſimoꝝ diſcuſ/
ſione cribrata/ſemꝑ magis clareſcit/ ⁊ cõmendat/ ſicut etiã in
vnaquaqꝫ ſcĩa eſt magna auctas auctoꝝ q ab antiq̃ venerant
a ſectatoribꝰ ſcĩaꝝ/eo ꝙ verã tradidiſſe doctrinã multa diſcuſ
ſione cõpertũ eſt. tũ qꝛ ſcĩ doc. nõ ſolum ingenio ꝑſpicaciſſimo
dotati ſunt vt ab eis edita teſtant opa: veꝝ ẽt ſinglari amicitia
deo ꝯiuncti fuerũt. Amicis aũt ⁊ chariſſimis reuelant ſecreta.
iuxta illud Jo. 15. Vos aũt dixi amicos qꝛ oĩa q̃cũqꝫ audiui a
p̃re meo nota feci vobis. Non eſt tñ tanta ſctõꝝ doctoꝝ aucto/
ritas in ecclĩa/vt ꝑp hoc teneamur de neceſſitate ſalutis/eoꝝ
opinionibꝰ adherere. niſi in duobus caſibus. ꝑ qñ ſcĩ doctores
cõfirmant dicta ſua ꝑ ſacras lr̃as iuxta ſenſum ab eccleſia acce
ptatũ pro lr̃ali. Hoc. n. mõ preponit eoꝝ auctoritas etiã cõſti/
tutis pontificũ. d. 20. ca. 1. qꝛ virtualiter idem docent qđ ſacre
lr̃e. Secũdo qñ per eccleſiã in toto vel in parte doctrina eoruꝫ
eſſet acceptata. Et hoc mõ quorũdam ſanctoꝝ patrũ doctrina
in oĩbus q̃ de ſana fide ⁊ expugnatione hereticoꝝ expoſuerũt
eſt irrefragabilis in eccleſia/ ꝓpea ꝙ in 5° cõcilio acceptata ⁊
approbata ſit. vt. ſ. expſſuꝫ eſt: ita ꝙ qui eos in talibꝰ negaret/
ſacro ꝯcilio ſe opponeret/⁊ ob hoc hereticus eſſet: non aũt qui
negaret eos in alijs/ puta in exponendis ſacris lr̃is anteq̃ꝫ ſit
veritas q̃ latebat apta/ſed adhuc ſub diſputatione verſat: aut
etiã in documẽtis ꝓhicis. Similr̃ dđm eſt de doctrina ſancti
Tho. q̃ nõ ſolũ approbat ab eccleſia vt acq̃ſita magis orone ꝙ̃

ſtudio/vt pꝫ in bulla canonizationis/veꝝ ẽt eã iubet Urbanꝰ quintus ſectari/totiſqꝫ viribus ampliari. vt pꝫ in extrauag. q̃ incipit. Laudabilis deus in ſanctis ſuis.

Hieronymi,& Auguſtini diſſenſio circa legalium obſeruantiam,nullam præſtat opinioni contrariæ firmitatem. Cap. XVII.

His p̃miſſis ad ꝓpoᵐ argˡⁱ deſcẽdẽdo dr̃ ꝙ ſcĩ doc. in ptinẽtibꝰ ad fidẽ raro diſcordãt: neqꝫ cũ ptinacia/neqꝫ poſt clarã determinationẽ eccl̃ie: ſꝫ qñ adhuc lis ſub iudice verſat̃ eos varia ſentire nõ incõuenit: ⁊ tũc vel maxĩe qñ vtriuſqꝫ opinãtis aſſertio ſm aliquẽ intellc̃m ṽitatẽ hr̃e põt. Hec ãt oĩa in inducta diſputatiõe inter Hiero. ⁊ Aug. inueniunt̃. ꝓ.n. non erat ĩ fide clarũ adhuc ⁊ determinatũ q̃ illoꝝ aſſertionũ ṽitatẽ hr̃et: ⁊ vtraqꝫ aliq̃ mõ veꝝ dicebat. Naꝫ tenebat Hiero. legalia poſt paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ nõ ſolũ eſſe mortua ſꝫ mortifera: qđ qdẽ veꝝ erat ſm ſe/⁊ ex ṽtute paſſionis pacte. Illis quoqꝫ mortifera erãt qbꝰ hoc ipſuꝫ/paſſionẽ inquã xp̃i euacuaſſe figuras/⁊ ṽitatẽ induxiſſe necio ſectãdam ⁊ obſeruãdã/manifeſtũ erat: ſicut aplĩs oĩbꝰ: ⁊ (vt credit̃) his ẽt q ſpũm ſcũm cũ aplĩs acceperũt/añq̃ ẽt publice declaratũ atqꝫ ſancitũ ꝑ eccleſiã hoc eſſet. Uñ peccaſſet mortalr̃ Petrus ſi ſeruaſſet tũc legalia/q̃ſi neceſſaria ad ſalutẽ/ẽt in eis ſpẽ ponẽdo. Qđ nõ accidit: ſꝫ eaꝫ ſolũ ſeruabat/vt facilꝰ iudeos ad fidẽ traheret/q̃ſi nõ in oĩbus eis ꝯrius ſꝫ amicus. nõ ãt q̃ſi obligatꝰ ex lege quã ſciebat euacuatã q̃ ad lr̃am: ĩpletã ṽo q̃ ad ſpũm. Et ob hoc dixit eũ Hierony. nõ reprehenſibilẽ/q̃ſi inquã reũ pcti mortalis: neqꝫ vere ſic eũ eẽ redargutũ a Paulo. Cuius ꝯriũ nec Aug. aſſerit. Eſt enĩ cõis ſcõꝝ ⁊ theologoꝝ doctrina ꝙ apl̃i oẽs poſt acceptum ſpũm ſcũm fuerũt in gr̃a ꝯfirmati. In hoc tñ cõiter tenet̃ a doctoribus Hieronymũ nõ recte ſentire/ꝙ ſimplr̃ nõ peccauerit Petrus: cũ ſaltẽ ob ſcãdalũ gẽtiliũ ⁊ ẽt alioꝝ aploꝝ a Petro non ꝯſideratũ/vel certe nõ magnificatũ vt debuerat/peccauerit venialr̃ ipſe Petrus/⁊ ſic ẽt rephẽſibilis fuerit. Sed q vellet ẽt Hierony. defenſare/dicere poſſet. i. reprehẽdendus/vt ſe daret̃ paſſiuũ gẽtiliũ ſcãdalũ: nõ aũt qꝛ ipſe Petrus in ſe peccaſſet ẽt venialr̃. Quid ãt hoꝝ lr̃a magis expoſcat/ignotũ adhuc manet. lꝫ Aug. magis videat̃ lr̃e ſeq ꝓprietatẽ. Talia igit̃ que ſalua fide pñt ꝓbabilr̃ q̃ ad vtrãqꝫ ꝯdictionis ptẽ ſuſtineri/nõ ſunt acceptata a ꝯcilio q̃ſi ꝓcul oĩ dubio ſm fidẽ tenẽda: dũ hoꝝ ẽt ſcõꝝ doctrinã acceptat. At id de q̃ nũc agimus/ita determinatũ eſt ꝑ ſacra ꝯcilia ſcõſqꝫ doctores/vt neſciã videre quõ poſſint aliq (ꝯſpecto qđ diximꝰ) veritatẽ q̃ fundamẽta fidei ꝯcernit negare. Uñ Aug. hoc ipm argᵐ: qn potiꝰ dixerim fugaꝫ/qua ſuo ẽt tpe heretici conabant̃ effugere/ſic in ꝑ ꝯ Iulianũ ꝯcludit dicẽs. Alia ſunt in qbꝰ inter ſe aliqñ ẽt doctiſſimi atqꝫ optimi regule cathoᶜᵉ defenſores ſalua fidei cõpage nõ cõſonãt: ⁊ alius alio magis de vna re vr̃ aliqđ dicere ⁊ verius. Hoc ãt de q̃ nũc agimꝰ ad ipſa fidei fundamẽta ꝑtinet. Quiſquis. n. in xp̃iana fide vult labefactare qđ ſcriptũ eſt. Per hominẽ mors/ꝑ hoĩem reſurrectio mortuoꝝ/ſicut oẽs in Adam moriunt̃/ita omnes in xp̃o viuificabunt̃: totum qđ in xp̃o credimus auferre molitur. hec ille. Unde pꝫ ꝙ argumentum nulla penitus virtute ſubſiſtit.

Quomodo particulares ſinodi poſſint de hereſibus iudicare. Cap. XVIII.

Ad vltimũ vero dicẽdum ꝙ ſi argumentum ꝓcederet/neceſſario cõuinceret̃ ꝙ non ſolũ vniuerſitas pariſina/verum ẽt vniuerſaliter oẽs qui tenerent beatam virginem non eſſe ꝯceptaꝫ in originali peccato eſſent heretici ⁊ excõicati. qꝛ vt teſtat̃ dñs Albertꝰ magnꝰ. 3ᵒ. d. 3ᵃ. Et dñs Gulielmꝰ altiſiodorẽſis in 3ᵃ pte ſũme. c. 9. Eccl̃ia Pariſieñ. Eps inquã Mauritius noĩe/cũ tota vniuerſitate determinauit eẽ veꝝ ꝙ. b. v. ſit in ori. pec. ꝯcepta: ⁊ oppoᵐ eẽ hereſim. Qđ aũt ſemel determinatũ eſt ꝑ eccleſiã eẽ hereſiꝫ/nõ põt nõ eẽ hereſis: ergo ⁊ nũc oẽs ligat determinatio illa: nec potuit reuocari. ſꝫ oẽs id attẽtantes ſunt excõicati/ſi argᵐ ꝓcedit. Nec poſſet ſũmus põtifex oppoſitũ decernere q̃ ad hereſim. Non. n. põt papa facere ꝙ hereſis nõ ſit hereſis. ⁊ quãto minꝰ neoterici vniuerſitatis illius/qui q̃les q̃ztiue ſint in cõparatione priſcoꝝ patrũ/ipſimet iudicent: Ne tñ videamur argᵐ fugere/magis vt illos q̃ꝫ noſipſos defendamꝰ/alr̃ ẽt rñdendũ eſt iuxta doctrinã dñi Abb. ĩ. d. c. Ad abolẽdã. ꝙ eps cũ ꝯcilio ſuo nõ hꝫ cognoſcere aut iudicare de hereſi: niſi qñ factũ eſt clarũ. Si aũt eſſet dubiũ/tũc qđ dꝫ remitti ad ſolũ papã: cuiꝰ ſoliꝰ auctoritate cãe fidei determinant̃ 24. q. 1. Quotiẽs. ⁊ extra de bapᵐᵒ puu. c. Maiores. Intentio ergo põtificis in. d. c. Ad abolẽdã. eſt excõicare oẽs ab Epo cũ cõſilio dãnatos ſeu iudicatos eẽ hereticos ꝑ eo ꝙ hereſim iam dãnatã ſequunt̃/ſeu fidei veritatẽ iam ꝑ eccleſiã determinatã impugnãt/vel eius ꝯriuꝫ eſſe veꝝ opinant̃. ita ꝙ ex hoc ſequit̃ Epm cũ ꝯſilio hr̃e ptãtẽ iudicãdi qs nã ſit hereticus: non aũt determinãdi q̃ nã ſit hereſis/niſi ſit claꝝ ex determinatis ſeq: Cũ ergo qđ hec adhuc videat̃ dubia: ⁊ ſũmus pontifex Sixtus quartus tñ ẽt ſi in minoribus cõſtitutus/fuerit (vt fert̃) acerrimus defenſor opĩonis ꝯrie/dicat non eſſe ꝑ eccleſiã adhuc deciſuꝫ. ſ. ſpãlr̃ q̃ haꝝ opionũ ṽa ſit/quõ auſi ſũt pariſini nr̃i tpis/oppoſitum veritatis ex fidei fundamẽtis deducte: ac olim ſub anathemate in cõtradictores a patribus ſuis viris ſapientiſſimis approbate/modo quaſi fidei veritatẽ colere: Licet aũt mõ videat̃ cõis apud pariſinos opinio/non tñ ſimplr̃ oĩuꝫ. Docti enim ⁊ qui deũ timent/tenent qđ veꝝ eſt. Multitudini autem adherentiũ articulis ꝑpter timoreꝫ vel auctoritatẽ/⁊ ob hoc diligẽtiori examine nõ librantium an fidei ꝯſonum ſonẽt articuli/ꝓcẽdũ in pte ẽ. Oẽs tñ attẽdãt ꝙ ſi ẽt eẽt nũc vlr̃ acceptatũ a piſinis qđ priſci p̃res eoꝝ ⁊ doc. antiq dãnauerũt vt hereſim. ꝑut in h̃ artᶦᵒ teſtant̃ p̃fati duo clariſſimi doc. Pariſienſes antiq/⁊ cũ eis ẽt tertiꝰ vꝫ magr̃ Ioã. de poliaco in 3ᵒ quol. robur nõ hꝫ iſtoꝝ dãnatio ſicut in ṽitate/ita in auctre. Nã vt dr̃ in decretis. d. 50. c. Dño ſcõ. Quotiẽs in geſtis ꝯcilioꝝ diſcors ſnĩa iuenit̃/illius ꝯcilij ſnĩa ꝓualeat/cuiꝰ antiquior ⁊ potior extat auctras. Nullus g̃ dꝫ timere ꝯfiteri fidei ṽitatẽ cognitã/ſed mirũ in moduꝫ eis formidãdũ eſt q eã ipugnãt. Si tñ ṽa ſunt ẽt q̃ a doc. clariſſimis pariſinis nr̃i tpis narrãt̃/nõ fuit aliq̃ ps predicte ꝯditionis determinata tãq̃ꝫ cathoᶜᵃ ⁊ alia dãnata vt herica ab vniuerſitate piſina/directe: ſm tñ indirecte/vel potius apparenter apud minus cõſiderantes: non aũt de facto. Dicit̃ enim Pariſienſes acceptaſſe acta ꝯcilij baſilice. Nunq̃ꝫ autẽ putauerim oẽs inherere his que in prefato ꝯciliabulo facta ſunt poſtq̃ꝫ a vero pontifice Eugenio dãnatũ fuit dictum conciliabulũ ſciſmaticũ/⁊ excõicati fuerũt oẽs qui in tali conciliabulo ꝯueniebãt. ſed ſolũ eis que in p̃fata ꝯgregatione qñ auctre p̃fati veri põtificis ꝯciliũ ẽ indictũ ⁊ celebratũ/decreta ſunt. Determinatio ãt facta de cõceptione. b. v. in illo ꝯciliabulo/nõ niſi poſtq̃ꝫ anathematizatũ eſt ꝯciliuꝫ facta fuit. vt in actis illiꝰ expſſe videri põt. qꝛ vꝫ nõ niſi poſtq̃ꝫ verũ pontificẽ predictũ preſumptuoſi/nulla fulti auctre/rõne vel digna cã depoſuerũt. Et ob hoc tãdem deꝰ oẽs diſꝑdidit: ⁊ oẽs pene peſte ꝑcuſſit/⁊ pauci reſidui eccl̃ie tandẽ recõciliati ſunt antipapa Felice ab eis infeliciter velut idolũ erecto/demum ſapiẽter reſignãte/pilleo ſolo ex gr̃a recepto. His ſic ſe hñtibꝰ/vt crediderim ſapiẽtes pariſinos ꝑ ſuo honore non negaturos/pꝫ expſſe ꝙ nulla itreuenit determinatio niſi ſacrilega oppoſite nobis partis ꝯdictionis illius. ⁊ ob hoc nulla violentia veritati catholice infertur a Pariſinis.

Abſoluitur quæſtio: quam etiam Aug. formaliter mouet & ſoluit. Cap. XIX.

Plura ſunt alia argᵗᵃ q̃ ſic ẽt indirecte poſſent afferri ꝯ determinatã ṽitatẽ. Sꝫ iđ ꝓtermittẽda nũc cẽſeo qꝛ iã pleniſſime euacuata ſuppono in editis ſup hoc libris ⁊ q̃õnibꝰ tã a dño Io. de turre cremata q̃ꝫ a Io. capreolo. ⁊ bãdello. ¶ Ex p̃dictis oĩbꝰ pꝫ eẽ ſatiſfactũ argᵗᵒ ꝑ/qđ vꝫ in frõte ꝑponit̃ totiꝰ huiꝰ. q. Tenendũ eſt. n. ꝙ fideles nõ cũ obſtinatione teneant aut defendãt oppoᵐ eiꝰ qđ oñdimꝰ eſſe tenẽdũ ſꝫ fidẽ. Neqꝫ. n. pñt oẽs iſta penetrare: ⁊ obſequiuꝫ ſe btẽ ṽgini p̃ſtare putãtes/q̃ in eiꝰ p̃coniũ audiunt vel legũt/facile credunt. Sic igit̃ abſolutã pleneqꝫ determinatã apud oẽs q ſimplici oculo ṽitatẽ ĩgrũt ſapiẽtes extimo q̃õnẽ: quã ẽt Aug. mouet/⁊ abſoluit/ſic ingrens in 2ᵒ de bapᵐᵒ puuloꝝ. Utrum in iſta vita hõ aliqs vnq̃ꝫ fuerit vel ſit vel eẽ poſſit/q nũq̃ꝫ pctm̃ hũit vel hẽbat/vel hiturꝰ ſit. Et rñdet ſtatim. Prorſus p̃ter vnũ mediatorẽ dei ⁊ hoĩuꝫ Ieſuꝫ xp̃m nullũ eẽ vel fuiſſe vel futuꝝ eẽ certiſſimũ eſt. Et eadẽ q̃õne ibidẽ repetita/iteꝝ dicit. Si ṽa ſunt q̃ tã multa de puulis diximꝰ: nec eſt in filijs hoĩum/q̃ſq̃ꝫ talis. ſ. q nullũ vnq̃ꝫ pctm̃ hũit: nec fuit nec erit/excepto vno mediatore/in q̃ nobis ꝓpitiatio ⁊ iuſtificatio poſita eſt: ꝑ quã finitis inimicitijs reconciliamur deo. hec ille. Et valde notãdũ eſt ꝙ ingrẽs ẽt an eſſe poſſit. rñdet negatiue. ¶ Quõ ãt ⁊ q̃ ſacraꝝ lr̃arum auctre p̃ ceteris hoc ipm tã ꝯſtanter aſſerat Aug. ipſe declarat in ꝑ de bapᵐᵒ puuloꝝ dicẽs. Cedamꝰ ⁊ ꝯſentiamꝰ auctri ſacre ſcripᵗᵉ/q̃ neſcit falli nec fallẽ: ⁊ oẽs ſub pctõ eẽ q ꝑ vnũ hoĩem itrauit ĩ mũdũ ⁊ per oẽs hoĩes ptrãſiit minime dubitemꝰ. hec ille. Idẽ ex eadẽ ſcripture ſnĩa ꝑteſtat̃ ſm fidẽ eẽ tenẽduꝫ Aug. ẽt in 2ᵒ de bapᵐᵒ puuloꝝ dicẽs. Ex q̃ ꝑ vnũ hoĩeꝫ pctm̃ intrauit ĩ mũduꝫ/⁊ ꝑ pctm̃ mors/⁊ ĩ oẽs ptrãſiit vſqꝫ ad finẽ carnalis huiꝰ gñationis ⁊ corruptibilis ſcl̃i cuiꝰ filij gñant ⁊ gñant̃: nullus extitit hõ de q̃ in hac vita ꝯſtituto veraciter dici poſſit ꝙ nullũ oĩno hẽat pctm̃. excepto vno mediatore q nos creatori nr̃o per remiſſionẽ recõciliauit pctõꝝ. hec ille. Pꝫ ãt ꝙ abᵗᵉ loquit̃ de pctõ/de remiſſione pctõꝝ/de mediatione ⁊ recõciliatione ⁊ h̃ q̃ iportant vel ſupponũt pctã/ſm propriã acceptionẽ. ⁊ nullã ꝓrſus iproprietatẽ acceptionis taliũ magis admittũt q̃ꝫ oĩs alia ſnĩa mũdi de talibꝰ abſolute ꝓlata. Et facere oppoſitum/eſſet oẽm ſanã fidẽ velle per improprietates ꝑuertere.

Adhortatio ad prædicantes ne veritatem agnitam impugnent. Cap. XX.

Quia vero ponendo. b. v. ab origi. pec. p̃ſeruatam vr̃ expſſe ſeq oppoᵐ ꝯcluſionis quã ꝓbauimꝰ eẽ catholicã/⁊ de necẽ fidei tanq̃ꝫ vnũ de principalibꝰ eiꝰ fundamẽtis abſqꝫ vlla dubitatione credẽdũ: hortatos velim oẽs p̃cipue p̃dicãtes/ne ſub excuſationis velamine q̃ſi venerent̃ beatã virginẽ/agnitã tãte necẽis ṽitatẽ ipugnẽt. Aduertãt ꝑ ſua ſalute tale pctm̃ eſſe grauiſſimũ vtpote directe ꝯ doctorẽ veritatũ oĩum ſpũm ſcũm. qđ neqꝫ in hoc ſcl̃o neqꝫ ĩ futuro ſꝫ dñi ſnĩam meret̃ remiſſionẽ. Caueãt inſup ꝑ ſua ſalute ne ꝓximos ſuos/veritatis defenſores/infamãdo q̃ſi hoſtes btĩſſime mr̃is dei/reddant ppl̃is exoſos: ⁊ dũ moliunt̃ virginẽ gl̃ioſiſſimã falſis laudibus exaltare q̃ veris ſup oẽs puros hoĩes qn ẽt ſup angelos ſublimat̃/ſeipſos ĩ baratrũ dãnationis ĩmergãt. Cõſiderent obſecro ſup ſe iminẽ qđ alijs tã accurate p̃dicãt/nõ poſſe inquã pctm̃ remitti niſi reſtituat̃ fama ꝑperã ablata. Timeãt excõicationẽ papalẽ qua ſine dubio feriunt̃ qñ p̃dicãt aut q̃uolꝫ aſſerũt eos q ſic opinant̃ vt ſcl̃ faciũt/beatiſſimã inquã virginẽ eẽ ꝯceptã in ori. pec. peccare mortalr̃. Nemo enim põt fieri hoſtis. b. v. ꝓp aliqđ dcm̃ aut fcm̃/niſi tale qđ ſit pec. mor. Quid. n. illis ꝓderit excitare populũ ꝯ ſeruos dei/fideiqꝫ catho. iuictiſſimo pugiles: qđ ppl̃i fauorẽ ꝯqreret: lacte ⁊ lana q̃ p̃nʳ ex h̃ exqrũt pro votis abũdare: qñ aĩam ſuã ob hoc ipm odiũ in frẽs ſuos ꝑdiderit in eternũ vna cũ corpe: Pẽſitent qñqꝫ ꝑ ſalute ſua q̃le piaculuꝫ ſit fãlſa p̃dicare/q̃lia multi euomũt huiꝰ rei cã/dicẽtes/ꝙ ſi btĩſſima ṽgo cõcepta fuiſſet ĩ ori. pec. ſequeret̃ ꝙ fuiſſet meretrix/adultera/dei inimica ⁊ h̃/que taꝫ doctoꝝ q̃ꝫ cõi totius eccleſie ſenſu/ſonãt grauiſſima ⁊ mortaliſſima pctã ab his qui vſuꝫ rõnis hñt/ſpõtanee ꝑpetrata: ⁊ nulla rõne ad originale qđ vix rõnem pcti hꝫ. ⁊ ob h̃ eidẽ mitiſſima pena debet̃ ſꝫ ſcõs doc. applicari pt. Quñ famã miſeri reſtituent tot viris innocẽtiſſimis: Quñ ppl̃i ꝯ eos excitatũ a ſe furorẽ ac tãtuꝫ ſcãdalũ ſedabũt ⁊ ꝯquieſcere faciẽt: Quinimo plurimi (qbꝰ ꝓfundiꝰ cõpatiẽdũ eſt) de hoc ipſo gaudẽt: neqꝫ aliđ per has ſuas ſceleroſas aſſertiones moliri vel obtinẽ ſatagũt/niſi ꝯ ſeruos dei ſic pplm̃ excitare/vt ſi poſſẽ eẽt ꝑuarent̃ ⁊ vita. qbus deus (oro) parcat: miſerat̃: eoſdẽ illuminare ⁊ ad cor ſuum ꝯuertere ſua mĩa dignet̃. Supramodũ caueãt oẽs/p̃clariſſima ſctẽ mr̃is eccl̃ie luminaria ſciſſimos inquã p̃res ⁊ doctores noſtros honorem/⁊ ĩ eos debitã reuerẽtiã ac fidẽ in cordibꝰ fideliũ ſic extinguẽ/ꝙ eis minꝰ inhereãt/minorẽ extimẽt illoꝝ ſctitatẽ atqꝫ doctrinã/q̃ꝫ hactenus eccl̃ia celebrauerit: gl̃ioſos eos deo reddẽte miraculis: ⁊ ſuos eſſe amicos ꝯteſtante ſtupẽdiſſimis ſignis. Si. n. ſcõꝝ doctoꝝ auctras vel debita reuerẽtia q̃ merito credunt̃ deo amiciſſimi/⁊ ob hoc p̃ oĩbus a deo illuminari/de corde ppl̃i auferat̃: qđ iã ſuperit/niſi vt tota eccl̃ia erroꝝ tenebris inuoluat̃: Oium qppe hereſum origo ſemꝑ fuit ſupbia/qua qlꝫ p̃ſumptuoſus hereſiarcha/ſcõꝝ doctoꝝ ſpretis documẽtis/propriuꝫ p̃ferre ſenſum ambiebat: ipſos qñqꝫ ſciſſimos doc. ꝓbris ⁊ irriſionibꝰ inſequẽdo ac dehoneſtando.

Contemptus ſanctorum a defendentibus præſeruationẽ. b. v. a pctõ, dedit lubricum Mart. Lute. hereticoꝝ peſſimo. Ca. XXI

His armis ſe cõmuniuit noſtris tpibꝰ infeliciſſimis/hereticoꝝ oĩuꝫ peſſimus Martinus Luterus cũ ſectatoribus ſuis. Ut. n. validius poſſet dei eccleſiã expugnare/p̃ clariſſimos eccleſie ſctẽ doctores atqꝫ paſtores. Diony. Aug. Hiero. Grego. cũ ceteris oĩbus. Thomãqꝫ pre alijs/contumelijs perſequitur/⁊ omni verboꝝ arte cõfundit/publicis libellis/etiaꝫ vernacula exaratis lingua/vt idiotiſſimos quoſqꝫ ſimul corrũperet ac ſtupidos redderet. Inde propriam ſtruxit erroꝝ teterrimam machinam: qua exitialiter percutit ⁊ in baratra mittit incautos. Adeoqꝫ preualuit pernitioſiſſimũ virus eius: vt iaꝫ non poſſint ẽt ſummi pontifices adhibere remediũ. Et forte iuſtiſſime permiſit hoc deus ⁊ in penam negligentie qua nullus hactenus curauit huius morbi

ſuborientis cāmam amputare. Quod feciſſent vtiqꝫ facile/ ſi ↄtrouerſia hec de ↄceptione beate virginis inter chriſtianos deſeuiens/ per eccleſiaſticā ſanctionē fuiſſet e medio ſublata. Et ſi cum hoc inhibituꝫ eſſet oībus ne de cetero quicqꝫ ſiue ꝑdicando/ ſiue legēdo ſiue quolibet alr̄ affirmando in mediuꝫ vllus auderet afferre qꝺ doctrine ſanctoꝝ aduerſaret᷑. vbi preſertim determinant de ꝑtinentibus ad fidem catholicaꝫ. Huius nāqꝫ ſue ꝑuerſitatis ⁊ audacie peſſime vir hic ſceleſtiſſimus ſumpſit occaſionē ex alioꝝ inſanijs qui noſtris tꝑibus vt vnam opinionē/ ſanctorum doctrinis manifeſte ↄtrariam/ ipſi defenderent/ in tantam ꝓrupere vexaniā/ vt ipſis ēt ſanctis ſeipſos publice coequarent dicentes. Et quiſnā fuit Aug. qui dicit beatam virginē eſſe cōceptam in originali peccato? Hō fuit/ vt ego ſum. Doctor eccleſie fuit. ⁊ ego ſum doctor eccleſie. Sed Martinus iam ſuper omnes doctores eccleſie ſummoſqꝫ pōtifices ſe extulit/ eorūdem ſanctiſſima ↄſtituta igne etiā materiali publice a ſe predānata cōburens: ⁊ oſtēdens ſe tanqꝫ ſit deus habens oīum poteſtatē: oībus legem libertatis ſolā reliquit. Predictis aūt ſermonibus peſſimo viro huic viam ſternentibus vtebantur ſuperbi illi/ vt populis ſuaderent ita ſibi fore credendum ⁊ adherendum vt Aug. vel Thome/ ⁊ ſic de alijs: vt ſic anſa prebeat᷑ doctoribus in theologia ↄtra doctrinā ſanctoꝝ ſacras lr̄as exponere/ quinimo peruertere: ꝓprias phantaſias imo errores ⁊ hereſes diſſeminare. Sed ceptā ſequantur cōparationē/ dicatqꝫ ſuperbus ille/ ⁊ quiſuis alius ei ſimilis. Aug. fuit amicus dei. ego vero diaboli. qui (vt dr̄ Job 40.) caput eſt ſup oēs filios ſuperbie. quoꝝ ego primatū teneo. Dicat hic gehenne filius: Augu. fuit ſanctiſſimus: ego ſceleſtiſſimus. Cum. n. ſuperbia ſit radix omniū maloꝝ. Eccleſiaſtici. 10. validiſſimo argumēto deduci pōt ꝙ oīs ſuperbus/ vitijs ēt ceteris ſit infectus. Dicat ēt. Aug. fuit a deo illuminatus: ego a diabolo ſum obtenebratus. In maliuolā. n. animam non introibit ſapientia: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Sapiē. 1. Iſti ergo ſuperbi cū habeant animam oī malitia deturpataꝫ/ corpuſqꝫ pro voto illis deſeruiat ad peccandū/ non poſſunt vera ſapientia illuſtrari. Unde neceſſarium eſt omni xp̄iano/ vt ab horū ſermonibus non ſecus ac a diaboli laqueis fugiat. Alij aūt predictis ſceleſtiores/ adeo debacchātur in ſanctos/ vt non ſolum eoꝝ doctrinam cōtemptibilē reddere/ verū etiam ſanctitatē funditus abolere moliant᷑. imo notam maxime iniqtatis ac ſceleritatis audent eis (vt. ſ. etiaꝫ induximus) inurere/ vt dicere publiceqꝫ ꝑdicare non cōfundant᷑ quin ēt publica multiplicíqꝫ libroꝝ impreſſione afferant/ ⁊ perſuadere nō timeant/ ſanctos oēs antiquos doctores qui dixerunt beatiſſimā virginē in originali peccato eſſe cōceptam/ ſimiles meritoqꝫ cōparandos in facinore ſenib' illis ſceleſtiſſimis qui caſtiſſimā Suſannam primo proſtituere: inde infamia peſſima cōmaculare/ ⁊ demū iniuſtiſſimo ſuo iudicio dānatam occidere/ ſatagerunt. O deus meus. quāta nam patientia hoſtes hos tuos cruentiſſimos punire differs ad tēpus/ vt vel ſic ad pn̄iam inuitentur. O eccleſia cur tantuꝫ facinus/ tam graue ſcelus ↄ patres ⁊ paſtores tuos/ quorū doctrina fulges vt ſole luna/ diſſimulas in animaꝝ perditionē? His nāqꝫ maledictis aſſertionibus ſic in cordibus populoꝝ preualuit contemptus ſanctoꝝ/ vt iam nullus primeſcat eoꝝ doctrinis atqꝫ mandatis ↄdicere verbis ⁊ factis. Jam ſtratam ſcopiſqꝫ mundatā inuenit diabolus domuꝫ quā inhabitet. Jam Martinus hic hereticoꝝ oīum nequiſſim' viam hꝫ vnde hoīum mentē vacillantē/ erroribus ⁊ hereſibus quaſi cathenis diabolicis alligatā in tartara trahat. Quā ruinam cuꝫ attendere dignati fuerint ſummi pontifices/ ſuper hec magis āmodo inuigilabunt/ ꝓuidentes ne ſcti doctores publicis ſcriptis vel ſermonibus calūniam patiantur/ quaſi falſa docuerint ⁊ a doctrina xp̄i ⁊ euāgelio deuiauerint: vt nōnulli nunc publice ꝑſuadere conantur/ quaſi ipſi ſoli euangelici ⁊ paulini (vt eorū vtar verbis) inueniant᷑. Hanc quoqꝫ ruinā cum ꝓſpexerint ſancti ꝑdicatores/ ac deū timentes veri xp̄iani/ auxiliū pro viribus ferre conent᷑: ſctōs cōmendent: honorabiles ⁊ reuerendos in ↄſpectu ppl'i ꝓponant: eorūqꝫ doctrinā vt diuinitus inſpiratā/ ↄplectēdā ⁊ defenſandā ꝑdicēt ⁊ obſeruēt. Qꝺ dn̄s ſua miſericordia elargiri dignet᷑ fidelib' ſuis. q viuit ⁊ regnat in ſcl'a ſcl'oꝝ. Amen. Et hec de 5° principali.

Pars Sexta.

Auguſtinus in prædeterminate veritatis teſtem, primus inducitur. Cap. I.

6m principale.

Nunc aūt liberi determinate veritatis plenā ↄfirmationē inducere ſctōs eccl'ie clariſſimos doc. in teſtes indubitatos: ex plurib' viginti tm̄ dō/ ſingulas ēt ex īnumeris auctoritatib' ex ſinguloꝝ doctrina ꝓponēdo/ quoꝝ veridico teſtimonio vel in minimo refragari ſacrilegiū a catholicis merito videat᷑. Prim' igit᷑ oīum/ hereticoꝝ malleus Aug. in frōte ꝓcedat. Cui' in 5° ↄ Julianū. c. 9. ꝓpoſitū ↄfirmātia verba ſunt hec. Quia ſine dubio caro xp̄i nō eſt caro pcti ſꝫ ſilitudo carnis pcti ſm̄ Apl'ꝫ/ qd reſtat niſi vt ea excepta/ reliq̄ hoīuꝫ caro ſit caro pcti? Et hinc appet illā carnis ↄcupiſcētiā per quaꝫ xp̄s ↄcipi noluit feciſſe in humano gn̄e ꝓpagationeꝫ pcti. qꝛ Marie corp' q̄uis ex tali ↄcupiſcētia venerit/ nō tn̄ illā traiecit in corpus qꝺ nō idē ↄcepit. Ceterū corpus xp̄i inde dictū eſt veniſſe in ſilitudinem carnis peccati/ qꝛ oīs alia hoīum caro/ eſt caro pcti. Quiſqs hoc negat: ⁊ carnē xp̄i ita cōparat carni ceteroꝝ hoīum vt vtrūqꝫ aſſerat eq̄lis puritatis. deteſtandus hereticus inuenit᷑. hec ille. Ex qbus v̄bis pꝫ ꝙ ſolus xp̄s non hūit carnē pcti/ hoc eſt in pctō ↄceptā/ neqꝫ hūit ↄcupiſcentiā hoc eſt fomitē q eſt ſeq̄la pcti/ ſeu māle in pec. ori. Et ꝙ oīs alia hoīum/ ēt btē virginis caro/ eſt caro pcti. Pꝫ ēt tremēda ſn̄ia. ꝙ q tenuerit carnē cuiuſuis alterius hoīs eē eq̄lis puritatis cū carne xp̄i/ deteſtādus hereticus inuenit᷑. vt pote ↄtrius Apl'o. q docet ſolū xp̄ꝫ veniſſe in ſilitudinem carnis pcti: qꝛ habuit carnē paſſibilē ſine pctō. Et cum hec inducat Aug. ↄ pellagianos vt ↄuincat eos hereticos: ꝓpea ꝙ tenerent pueros xp̄ianoꝝ non cōtrahere originale pctm̄/ pꝫ ꝙ non intēdit de equali puritate xp̄i ⁊ alteri' hoīs quo ad hoc qꝺ eſt ↄcipi de ſpū ſancto. ⁊ nō per cōcubitum ſed ex virgine: qꝛ heretici cōcedebant ſolum chriſtum ſic eſſe ↄceptū. nec quo ad hoc ꝙ caro chriſti erat caro dei ⁊ deificata: qꝛ proculdubio ſolam chriſti carnem tali priuilegio

S. Auguſtinus

donataꝫ ſciebant heretici: nec etiam quo ad hoc quod eſt virtualiter vel ex ſe peccatum non haberet: quia vtiqꝫ cōcedebant heretici/ ꝙ ſola gratia chriſti ⁊ per mortem eius pueri illi non incurrebant peccatum qꝺ ex ſe incurriſſent/ ⁊ ſic preſeruāte ſm̄ eos indiguerunt. Non ſic xp̄s ſed a ſe iuſtitiā habuit ⁊ ſanctitatem. Non de equalitate loquitur in omnipotētia vel beatitudine vt deriſibiliter garriunt aduerſarij ſed in puritate a peccato originali: quia illud chriſtus non habuit: alij vero omnes in eo concepti ſunt. Unde valde timendū eſt eis qui a tanto doctore cuius doctrina hereticos cōdemnante per eccleſiam ⁊ concilium ſuſcepta/ deteſtandi heretici pronuntiantur. Nec poſſet etiaꝫ ſummus pontifex eos defendere/ ſed pariter cum eis corrueret ſi oppoſitū dogmatizaret/ repugnans ſacris litteris ac determinationi ſancte eccleſie.

Teſtes eiuſdem veritatis quindecim inducuntur. Cap. II.

S. Ambroſius. Sed ⁊ grauiſſimus ſancte matris eccleſie doctor Ambroſius in Apologia ꝓphetie Dauid ſic veritatem propoſitam confirmat dicens. Erraui inquit Dauid ſicut ouis que perijt: quia nemo ſine peccato eſt. Negare hoc/ ſacrilegiuꝫ eſt. Solus enim deus ſine peccato. Confiteri hoc deo/ impunitatis remedium eſt. Hec ille. qui intendit neminē inter homines preter deum chriſtuꝫ. alr̄ falſum diceret/ cum multi angeli ſint qui nunqꝫ peccauerūt. Et ꝙ inter alios homines includat etiam beataꝫ virginē patet non ſolum qꝛ eam non exceptuat ſed ſoluꝫ deum/ de quo minus erat dubitandū. ſed etiā quia expreſſe ſuper Lucam. vt allegat Magiſter 3°. d. 3ª. de eadē virgine ſic ait. Spiritus ſanctus deſcēdens in virgineꝫ mentē ipſius ab oī ſorde vitioꝝ caſtigauit. hec ille.

S. Hieronym'. ¶ Hieronymus quoqꝫ contra pellagium hereticuꝫ libro 2° ſic ait. Juſtos homines poſſe eſſe cōcedo: ſine autē omni peccato/ neminē poſſe eſſe affirmo. Et enī abſqꝫ omni peccato eſſe ſoli chriſto cōpetit. omniſqꝫ humana creatura peccato ſubiacet/ ⁊ indiget dei miſericordia. hec ille. Et eſt irrefragabilis auctoritas hec contra hereticos inducta: ⁊ cōſequenter per ſacrum concilium confirmata/ non minus qꝫ auctoritas Ambroſii ſuper ſacras litteras fundata.

S. Gre. ¶ Gregorius etiam ſuper Ezechielē propoſitum ſic confirmat Homel. 8. In ſolo redemptore noſtro ſibi pater cōplacuit/ qꝛ in eo ſolo culpā non inuenit. hec ille. qui etiam vt pꝫ/ ſuper ſacras litteras fundatur.

S. Baſilius. ¶ Sanctus etiā Baſilius in libro cōtra nouatianos hereticos ſic ait. Nos omnes egritudinē peccati cōtraximus: ⁊ ꝓpter hoc medico indigemus qui non eſt opus ſanis ſed egrotantibus. hec ille/ irrefragabiliter eiſdem rationibus.

S. Athanaſius. ¶ Sanctus Athanaſius etiā ſcribens ſuper Lucam ſic ait. Chriſtus ſingularit᷑ ſanctus erat/ ⁊ in hoc ab alijs ſanctis in ſanctitate diſſimilis: qꝛ ſanctitatē ſimul cum natura ſuſcepit. hec ille ſuper verbo. Qꝺ enim naſcetur ex te ſanctum ⁊c. Ut ex hoc ⁊ irrefragabilis fiat auctoritas: ⁊ mala expoſitio opinātis in illud euangelij verbum ſubuertatur.

S. Hilarius. ¶ Sed ⁊ ſanctus Hilarius in libro de trinitate ſic ad propoſitū ait. Omnis caro excepta illa que ſine peccato venit in ſimilitudinē carnis peccati/ ſub peccati origine/ ⁊ ſub peccati lege nata eſt. ſ. in vtero. Cuius vox hec eſt. Ecce enim in iniquitatibus ↄceptus ſum/ ⁊ in peccatis concepit me mater mea. hec ille. irrefragabiliter propter auctoritatē etiam ſacraruꝫ litterarum ſuper auctoritate ac ↄfirmatione cōcilij.

S. Joā. Chryſo. ¶ Sanctus Joānes Chryſoſtomus etiā idem cuꝫ in pluribus libris affirmet/ tum ſpecialiter ait ſup Jo. Admiranda eſt chriſti ſingularis excellentia/ qꝛ nullus hominuꝫ veraciter dicere potuit/ quis ex vobis arguet me de peccato/ niſi ſolus ille qui peccatū nō fecit. hec ille. qui ſuper Math. etiā clarius idē proteſtatur dicens. Quāuis chriſtus nō eſſet peccator/ naturam tn̄ humanā de peccatrice ſuſcepit. hec ille.

S. Cypꝛianus. ¶ Sanctus etiā Cyprianus (vt allegat᷑ a beato Hieronymo in ꝑ ⁊ 3° cōtra pellagium) idem cōfirmat in tertio libro ad Cirinū. Sic. n. dicit Hiero. Beatus Cyprianus ad Cirinuꝫ ſcribens/ neminē niſi ſolum chriſtum eſſe ſine peccato dixit.

S. Euſebi' emiſ. ¶ Sanctus etiā Euſebius Emiſſenus in 2° ſermone natiuitatis dn̄i ſic ad beatam virginē loquitur. Initiator omniū rerum abs te initiatur: ⁊ ſanguinē pro mundi vita fundendū de corpore tuo accepit: ac de te aſſumpſit vnde etiā pro te ſoluat. A peccati etenī nexu nullus extitit īmunis: nec ipſa genitrix redemptoris. Solus chriſtus lꝫ de debitrice naſcatur/ legis tamen veteris debito non tenetur. hec ille.

S. Leo. ¶ Sanctiſſimus etiā Leo papa in 2° ſermone de natiuitate dn̄i/ ſic ait. Sine virili ſemine editus eſt xp̄s ex virgine quā non humanus coitus/ ſꝫ ſpiritus ſanctus teſtante fecūdauit. Et cum in oībus matribus non fiat ſine peccati ſorde ↄceptio/ hec ſola inde purgationem traxit vnde cōcepit. hec ille. cuius auctoritas pariter irrefragabilis eſt.

S. Cirillus. ¶ Sanctus quoqꝫ Cirillus ideꝫ tenet atqꝫ ↄfirmat dicens ſuper Lucaꝫ. Qn̄ venit ſaluator/ nullus erat iuſtus ſuper terrā/ ſicut docet Apl'ſ dicens. Nō. n. eſt diſtinctio. Oēs. n. peccauerūt/ ⁊ egent gl'ia dei. i. xp̄o qui ſolus fuit ſine pctō. hec ille irrefragabiliter.

S. Gre. nazaze. ¶ Sanctus ēt Gregorius nazazenus vt recitat Augu. in 2° contra Julianū ſic ait. Solus xp̄s ſingulariter ſanctus eſſe dr̄/ qꝛ in eo ſolo de ſemineitate culpe nihil inuenit᷑. hec ille/ pariter irrefragabiliter.

S. Jſid. ¶ Idem cōfirmat ⁊ proteſtatur ſanctus Iſidorus in primo libro ſuarum ſententiaꝝ. c. 12. dicens. Ex primo homine eſt in omnes filios eius culpa ꝓpagata. Sicut enim ex prima preuaricatione per illū mors/ ita ⁊ peccatū in omnes homines originaliter trāſit. Et poſt pauca. Chriſtus (inqt) in forma ſerui dn̄s eſt omnium hominū propter ſue conceptionis excellentiam: qꝛ ⁊ ſi ſuſcepit carnem/ non tamē ex carnis libidinoſa contagione. Dum enim iaceremus omnes ſub reatu culpe/ venit medicus ⁊ vulnus noſtrū patefecit atqꝫ curauit. hec ille. Cuius etiā auctoritas ex ſacris litteris firmitatē ſummit.

S. Anſelmus. ¶ Sanctus etiā Anſelmus in li° cur deus hō. ſic ait. Lꝫ ipſa xp̄i ↄceptio munda ſit/ ⁊ abſqꝫ carnalis delectationis peccato: Uirgo tn̄ ipſa vn̄ aſſumptus eſt/ in iniquitatibus concepta eſt/ ⁊ in peccatis ↄcepit eaꝫ mater eius: ⁊ cum originali nata eſt. ſ. in vtero. Et in meditationibus ait. Animā glorioſe virginis Marie in macula culpe originalis creaſti. Sed cōſequenter eam a primaria labe purgaſti: ⁊ amictu mūditie decoraſti/ ⁊ in ſanctitatis puritate poſtea ↄfirmaſti.

hec ille. qui ēt in pluribus alijs locis idem ꝯfirmat.
S. Ber/nardus. ¶Sanctus etiaȝ Bernardus doctor deuotus/cum in pluribus locis/tum precipue in epiſtola ad canonicos Lugd. hanc veritatem multipliciter probat/ ⁊ oppoſituȝ validiſſime reprobat: ⁊ inter alia ſic dicit. Si beata virgo ante cōceptum minime ſanctificari potuit/quoniam non erat: ſed neqȝ in ipſo quidem conceptu propter peccatuȝ qd inerat. reſtat vt poſt conceptum/in vtero iam exiſtens/ſanctificationem accepiſſe credatur/que excluſo peccato ſanctam fecerit natiuitatē: non autem conceptionē. Quāobreȝ ⁊ ſi quibuſdam vel paucis filiorū hominum datum ſit cum ſanctitate naſci: nulli tamē donatum eſt cuȝ ſanctitate concipi/vt vni ſane ſancto ſeruaretur prerogatiua cōceptus qui omnes ſanctificaret: ſoluſqȝ abſqȝ peccato veniēs purgationē faceret peccatorꝝ. hec ille: directe ſcribens ꝯtra aduerſarios.

Sancti Thomæ, ſancti Bonauenturæ, ſancti Antonii de Padua, ac ſancti Antonini teſtimonia inducūtur ad idē. Cap. III.

S. Tho. Sanctus Thomas doctor angelicus in innumeris hoc ipſuȝ locis affirmat. Sed precipue Quol. 6. ar. 7. ſic ait. Unuſquiſqȝ peccatum originale cōtrahit ex hoc ꝙ fuit in Adā ſm ſeminalem rationē. vt Aug. dicit ſuper Geñ. ad litteram. Omnes autē illi in Adam fuerunt ſm ſeminalem rationē/qui non ſolum ab eo carneȝ acceperunt/ſed etiam ſm naturalē modum originis ab eo ſunt propagati. Sic autē proceſſit ab Adam beata virgo: quia nata fuit per cōmixtionem ſexuuȝ ſicut etiam ceteri. Et ideo cōcepta fuit in originali peccato. Et includit in vniuerſalitate illorꝝ de qua Apoſtolus dicit Ro. 5°. in quo oēs peccauerunt. A qua vniuerſalitate ſolus chriſtus excipitur/ qui in Adā non fuit ſm ſeminalē rationem. Alioquin ſi hoc alteri cōueniret ꝗ̄ chriſto/non indigeret chriſti redēptione. Et ideo non tm̄ debemus dare matri ꝙ ſubtrahatur aliqd honori filij qui eſt ſaluator omnium hominum. vt dicit Apl's pᵉ Thi. 4°. Quāuis autem beata virgo in originali cōcepta fuerit: credit tamē in vtero fuiſſe ſanctificata anteqȝ nata. Et ideo circa celebrationē conceptionis eius diuerſa ꝯſuetudo eccleſiarum inoleuit. Nam Romana eccleſia ⁊ plurime alie cōſiderantes conceptionē virginis in originali peccato fuiſſe/feſtum cōceptionis nō celebrāt. Aliqui vero cōſiderantes ſanctificationem eius in vtero cuius tēpus ignoratur/celebrant ꝯceptioneȝ. Creditur enim ꝙ cito poſt conceptionē ⁊ anime infuſionem fuerit ſanctificata. Unde illa celebritas nō eſt referenda ad conceptionē ratione conceptionis/ ſed potius ratione ſanctificationis. Sic ergo non eſt ideo celebranda cōceptio predicta q: fuerit ſine peccato originali ꝯcepta. Non enim per hoc tollit quin fuerit ſpecialius preparata/eo ꝙ in ipſa ſanctificatione copioſius ceteris munus gratie accepit/ non ſolum vt purgaretur a peccato originali/ſed vt tota eius vita redderetur īmunis a peccato tam mortali ꝗ̄ veniali. vt dicit Anſelmus. hec ille formaliter.
S. Bonauētu. ¶Sanctus etiā Bonauentura doctor Seraphicus 3°. d. 3ª. ſic ait. Si beata virgo non fuiſſet cōcepta in peccato originali/ tūc caruiſſet merito mortis: ⁊ ſic vel iniuſte mortua fuiſſet/vel diſpēſatiue pro ſalute humani generis. Primum facit ad cōtumeliā dei: ſcdm derogat chriſto. Iteȝ ſi peccatū non habuiſſet/ tunc ſi ante chriſti paſſionē mortua fuiſſet/ regnum celorꝝ fuiſſet cōſequuta. Hoc auteȝ eſt incōueniens. igitur ⁊c. Item ſi peccatū non habuiſſet/ chriſti morte redēpta non fuiſſet: qd eſt impium ⁊ nephariū dicere. Et ideo eſt dicendū ꝙ beata virgo eſt concepta in peccato originali: ⁊ ꝙ eius ſanctificatio ſubſequuta eſt peccati originalis ꝯtractionē. Hic aūt dicendi modus eſt cōmunior/rationabilior ⁊ ſecurior. Cōmunior inquā q: fere oēs id tenent. cum id appareat ex multiplici eius penalitate ⁊ morte: quā non eſt dicere eam paſſam fuiſſe iniuſte/nec ꝓpter aliorꝝ redemptionem. ſed ꝓpter peccati contractionē. Rationabilior etiam eſt q: eſſe nature precedit eſſe gratie vel tempore vel natura. Et ꝓpterea dicit Aug. ꝙ prius eſt naſci ꝗ̄ renaſci ſicut prius eſt eſſe ꝗ̄ bn̄ eſſe. Igit prius eſt animā vniri carni ꝗ̄ gratiā ei infundi. Si ergo caro illa infecta fuit/ex ſui infectione nata erat inficere animā que ei vniebat culpa originali. ⁊ ita neceſſe eſt ponere ꝙ ante fuerit in ea originalis peccati infectio ꝗ̄ gratie infuſio vel ſanctificatio. Securior etiā eſt q: magis cōſonat fidei pietati/⁊ ſanctorum auctoritati magis cōcordat. pro eo ꝙ ſancti cōmuniter cum de hac materia loquūtur/ſolum xp̄m excipiunt ab illa generalitate qua dicit. Omnes in Adam peccauerunt. Nullus autē inuenitur dixiſſe de his quos vidimus ⁊ audiuimus auribus noſtris/ beatam virginē fuiſſe imuneȝ a peccato originali in ſui cōceptione. Pietati fidei etiā magis concordat: pro eo ꝙ ⁊ ſi mater habenda ſit in reuerentia/ ⁊ magna erga eam ſit habenda deuotio: multo tn̄ maior eſt habenda ad filiū/ex quo eſt ei omnis honor ⁊ gloria. Et ideo q: hoc ſpectat ad excellentē dignitatem chriſti ꝙ ipſe ſolus eſt omniuȝ ſaluator ⁊ redēptor/ ⁊ ꝙ oībus aperuit ianuā paradiſi: ⁊ ꝙ ipſe pro oībus mortuus eſt / nullatenus ab hac generalitate virgo Maria eſt excludenda/ne dū matris excellentia ampliatur/filij gloria minuatur. ⁊ ſic mater ꝓuocetur/ que vult magis filium ſuuȝ extolli ⁊ honorari ꝗ̄ ſeipſam/ vtpote creatorem ꝗ̄ creaturā. Huic ergo poſitioni adherentes propter honorem dn̄i noſtri Jeſu chriſti qui in nullo preiudicat honori matris/cuȝ filius incorporabiliter matrem antecedat/teneamus ſm ꝙ cōmunis opinio tenet/virginis ſanctificationem fuiſſe poſt originalis peccati ꝯtractionē. Unde rationes hoc probantes concedende ſunt quia verū concludunt. hec ille/ꝗ̄ egregie.
¶Sanctus etiā Antonius de Padua or. minoruȝ qui ſicut in vite ſanctitate/ſic etiam in doctrine veritate a ſanctis doctoribus non diſcrepat/ſic ait in ſermone natiuitatis btē virginis. Beata virgo fuit in vtero matris per gratiā ſanctificata: ⁊ ſine peccato nata. hec ille. Et nota ꝙ lȝ non omnis ſanctificatio preſupponat peccatū. cum etiā chriſtus dicatur ſanctificatus. iuxta illud Jo. Queȝ pater ſanctificauit ⁊ miſit in mundū ⁊c. Sanctificatio tamē a peccato/ꝓſupponit ipſum ante ſanctificationē infuiſſe: ⁊ ab eo per ſanctificationē animam eſſe mūdatam/ iuxta morem eccleſie dum de alijs in vtero ſanctificatis mentionē facit ſeu doctrinā tradit. vȝ de Hieremia ⁊ de Joanne Baptiſta. S. Anto. d pa.

¶Sanctus

S. An. ¶Sanctus ēt preſul Antoninus in pª pte/titulo de pec. ori. ſic ait. Si volumus attendere ad dicta ſacre ſcripture/⁊ ſanctorꝝ doctorꝝ/ manifeſte pȝ. b. v. in originali peccato fuiſſe ꝯceptā: ⁊ ſic eius cōceptio non eſt celebrāda niſi in ordine ad ſcificationē eius ſubſequutā. hec ille. ¶Ecce ꝗ̄ patenter ꝗ̄ clare p̄dicti ſcti docores ex ſacris lr̄is veritatē determinatā excipiunt ⁊ ꝓteſtant/ vt neqȝ beatiſſimā virginē excludant/ſed annumerandā cenſeāt ſub vl̄itate peccantiū: ita ꝙ nō niſi cecus nō videat oppᵐ eſſe hereſim.

Septem proceres ordinis minorū quibus nec Scotus aduerſatur, propoſitum comprobant apertiſsime. Cap. IIII.

Placuit poſt hec inſerere octo doctorū illuſtriū or. minorꝝ teſtimonia clariſſima/pro plena illuminatione eorꝝ q vtinā nō paſſione magis agant in hac qōne/ꝗ̄ rōne velint veritatē inſpicere manifeſtā. Uel certe magis ad cor redeant cū redarguunt nō ſolū p ſacras lr̄as/ſacra cōcilia/⁊ per oēs doctores ſctē matris eccleſie/verū ⁊ p eos q̄s ipſi venerātur ⁊ colūt vt ꝓprios ſui ordinis patres/ dulces atqȝ clariſſimos doctores/q hāc veritatē vna cū maxima turba doctorꝝ eiuſdē ordinis ꝓfitentur.
Alexā. de ales. ¶Primus ḡ ꝓcedit Alexāder de Ales doctor clariſſimus q a diuinis ſcripturis/ſacris ꝯcilijs/ſctiſqȝ doctoribꝰ in v̄itatis huius ꝓfeſſione nō diſcrepans/ eandē ꝓſtat in 3ª pte ſūme in. q. de ſanctificatione b. v. dicēs. Quia oīs hō q carnali gn̄atione gn̄at de neceē ꝯhit ori. pec. in ſui ꝯceptione: neceē fuit vt. b. v. a parētibus gn̄ata carnal'r/ori. pec. in ſui cōceptione ꝯheret. Et ar. 2°. poſt plures rōnes ad h idē iductas ſic ait. Si. b. v. nō fuiſſet in pctō ꝯcepta/nō habuiſſet reatū pcti: ⁊ ſic non indiguiſſet redēptione facta per xp̄m: q: redēptio talis eſt ſolū pp pctm̄. Qd non eſt ſm fidē catholicā tenēdū. Aug. ēt ⁊ Leo papa dicūt ꝙ ſicut xp̄s pro oībus liberādis venit/ ita neminē a reatu pcti liberū reperit. Un̄ ſequit ꝙ. b. v. peccatuȝ in ſui cōceptione habuerit. Et iō dicendū eſt ꝙ beata virgo in ſui ꝯceptione ſanctificari non potuit/ q: tūc pe. ori. ꝯxit. hec ille. Qui ēt ad idē inducit rōnes tactas a. s. Bonauē. ḡ. prolixo ſermone. Et idipſum cōfirmat 3° ſen. d. 3ª. ⁊ ſuper ps. 45. ⁊ in ſuo mariali.
B. Bertrā. car. ¶Dn̄s Bertrandus de Turre Card. ſancte Ro. ec. in ſerm. Natiuitatis beate virginis exponens illud Prouerb. 8. Dn̄s poſſedit me ab initio viarū ſuarꝝ/ ⁊ declarās que ſit pª via/ita dicit. Primū aūt initiū viarꝝ ſuarꝝ. i. operū ſuorꝝ/fuit opus ſanctum qd fecit ipſe, dn̄s in pª pſona ptinente ad nouuȝ teſtm̄ q̄ fuit b. v. Et iſtud pᵐ opus ſctūm fuit ipſius virginis ꝯceptio: nō qd pª q̄ fuit in ſeminuȝ tranſfuſione: neqȝ 2ª cōceptio virginis q̄ fuit cū culpe originalis ꝯtractione qn̄ eius aīa fuit ſuo corpori infuſa. Sed 3ª ꝯceptio q̄ fuit in gratia ⁊ eius ſanctificatione ac peccati originalis emundatione. hec ille.
Riccar. ¶Ricardus quoqȝ de media villa doctor illuſtris 3° ſen. d. 3ª. ſic ait. Anima beate virginis in ſui vnione ad carnē pec. ori. ꝯxit/ſicut dicit Aug. in li. 10. ſup Geñ. ⁊ Anſelmus in lib. Cur deus hō. hec ille.
Nico. de lyra. ¶Nicolaus ēt de lyra ſup Lu. exponēs illud. Spūs ſanctus ſupueniet in te/ſic dicit. Bn̄ dixit/ſuperueniet in te/ q: prius venerat in ipſaȝ adhuc in vtero matris exiſtentē eā a pec. ori. purgādo. vt cōiter dr̄. Sȝ in ꝯceptione filij dei ſupuenit ſpūs ſctūs. i. iterū venit ad ꝯferendū ei gr̄e plenitudinē. hec ille.
¶Gulielmus ēt Ochā doctor illuſt. 3°. d. 3ª. ar. p̄. ſic ait. Cōcedo ꝙ. b. v. maria fuit ꝯcepta in peccato originali/ſicut ſatis pȝ per auctoritates Aug. ⁊ Anſelmi. Uериſimile tn̄ eſt ꝙ modico tpe ⁊ quaſi per iſtas fuerit in pctō/⁊ poſtea ſanctificata. hec ille. Guliel. Ocham.
¶Aluarꝰ quoqȝ ep̄s Siluenēſis ⁊ doctor clariſſimꝰ in li. de plāctu eccl'ie. ſic ait. De mr̄e xp̄i bt̄iſſima tenent ſci/⁊ maxīe Aug. ⁊ Bernar. ꝙ nunꝗ̄ peccauit actualr: tn̄ in ori. pec. ꝯcepta fuit ſicut ceteri hoīes q ex cōmixtione ſeminū ꝯcepti ſunt. q: ab illa ſn̄ia dauid. Ecce in iniqtatibus ꝯceptꝰ ſum. nullus excipit niſi xp̄s/qui nō de ſemine humano/ſȝ de ſpū ſcō. ⁊ in vtero v̄ginis ſcificato ꝯceptꝰ fuit. Dn̄a aūt nr̄a de ſemine Joachim ⁊ Anne ꝯcepta fuit ſicut cetere mulieres: nō de ſpū ſcō ſicut filius: ⁊ in originali ꝯcepta: vt late ꝓbat Bernar. in ep'la quā ſcribit canonicis Lugd. in qua reprehēdit eos q feſtū ꝯcep. celebrant: qd nō dȝ fieri. ſȝ cū ſit/dȝ referri ad ſcificationē eius in vtero: q: ſm Bernar. ante fuit ſctificata ꝗ̄ nata. Un̄ ⁊ Augu. in li. de fi. ad Petrū. ⁊ hr̄ de ꝯſec. d. 4. dicit. Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites oēm hominē qui p ꝯcubitū viri ⁊ mulieris ꝯcipit cū ori. pe. naſci/ipietati ſubditū/mortiqȝ ſubiectū ⁊c. Et hanc ſn̄iam tenēt oēs antiqui theologi. Thomas/Alexander/Bonauētura/Riccardus: lȝ qdā noui theologi a ſenſu cōi eccl'ie recedētes ꝯriū teneāt i deuoti re vera dn̄e nr̄e/lȝ eiꝰ deuoti p hoc appere nitant/eā q̄dāmō ſic deo ⁊ ſuo filio cōparātes. Quorꝝ opio noua ⁊ fantaſtica ſit penitꝰ a fidelibꝰ cācellata: quia ſctificationē v̄ginis negāt ꝯ id qd tenet eccl'ia ipſam ſctificatā fuiſſe. Si. n. in pe. ori. nō fuiſſet ꝯcepta. qd ꝯhit in infuſione aīe: tūc ſcificatio ei neciā nō fuiſſet ſicut nec xp̄o. Et iō Ro. eccl'ia feſtū ꝯcep. nō agit/ſed tollerat/maxīe in Anglia. nō tn̄ approbat: q: qd pmittit nō approbat. d. 4. c. deniqȝ. ⁊. 3x. q. x. c. hac rōne. Un̄ iſtud feſtū dȝ referri ad ſctificationē ⁊ nō ad ꝯcep. vt dicūt doc. Et ita dicit orō q̄ dr̄ in h feſto Rome i ſcā Maria maiori. Deus q ſcificationē v̄gīs Marie ⁊c. Sic vidi ⁊ audiui cū ibi de iſta ſcificatione p̄dicarē in feſto iſto. Pro hac v̄itate fac illud Eccl'iaſtici. 25. Aufer rubiginē d argēto: ⁊ egredit vas puriſſimū. Uas puriſſimū fuit v̄go maria q̄ rubigine orig. pec. ablata p ſcificationē in vtero/ſcā ⁊ puriſſima in natiuitate ſua egreſſa eſt ex vtero. Et illud ps. Sāctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus. Tabernaculū ſanctificatū fuit v̄go maria. iuxta illud Eccl'iaſtici. 34. Qui creauit me reqeuit in tabernaculo meo. Facit etiā v̄bū Aug. in ſer. purificationis dicētis. Solus eſt ſine pctō natus/quē ſine virili cōplexu/nō ꝯcupiſcētia carnis/ſȝ obediētia genuit mētis. Hoc idē tenet Aug. 10. ſup geñ. Idē tenet magr̄ ſen. li. 3. h ille. A ꝗ̄to aūt tpe ⁊ quare feſtū hoc celebret ēt eccleſia Romana: ⁊ qūo p hoc nō hēant aduerſarij ꝓpoſitū ſuū. ſupra plenius declaratū eſt parte 5ª.
¶Dn̄s ēt Reginaldus Archiep̄s Rothomagenſis or. mino. ſup 3° ſen. eandē veritatē cōfirmat dicens. Impuritas ſi nō fuiſſet ſcificata/derogaſſet ipſi v̄gini/cuius ꝓuilegiū eſt ꝙ ſola ſine viro ꝯcepit. vt dicit Bernar. ⁊ iō originale nō traduxit in ꝓlē. Ita ſi v̄go ſine originali ꝯcepta fuiſſet pctō/derogaſſet ipſi filio. D. Reginaldꝰ

Corra. ð Saxo. ¶Corradus de Saxo eiuſdē ordinis minoꝝ in opuſculo ſuo nobili ⁊ deuotiſſimo ſup ſalutatione angelica. ſic ait. Nocti cui maledixit Job. nox eſt in qua cōceptus eſt hō / propter pctm̄ originale in quo oēs concipiunt̄. Unde pſ. In peccatis ꝯcepit me mater mea. Et qꝛ fere oēs ſancti in peccatis naſcunt̄ / ideo bene hic dr̄ ꝙ ſtelle per hanc noctē obtenebrantur. Sed qꝛ xp̄s nec ꝯceptus nec natus in pctō fuit / ideo bene hic dr̄ ꝙ iſta lucē non vidit. Quia ergo beata virgo in peccato ꝯcepta fuit / ſed ſine pctō nata ſiue orta: ideo non aurorā ſed ortū aurore dr̄ nox iſta non vidiſſe. Hoc eſt ꝯ illos qui non ſolū ſine pctō natā / ſed ēt ſine peccato ꝯceptā dicunt. Contra quos etiā beatus Bernardus arguens ait. Si ante cōceptum Maria ſanctificari nō potuit: qm̄ non erat. ſed etiā nec in ipſo cōceptu ꝓpter peccatū qđ inerat. reſtat ꝙ poſt ꝯceptū in vtero iam exiſtens ſanctificationē accepiſſe credat̄ / que excluſo peccato ſanctā fecerit natiuitatē / non aūt conceptionē. hec ille. ¶Notum aūt ſit oībus qui librū hunc legerint me nō oēs iſtas aut etiā ſanctoꝝ auctoritates quas induco in fonte videre potuiſſe / tam et ſi maiorē partē ⁊ q̄ꝝ libroꝝ copia paſſa eſt / videre curauerim. Pro alijs aūt q̄s vel librorū penuria / vel occupatio lecture aut regiminis / vel certe impreſſionū infidelitate abolitas / videre nō potui / inixus ipſe ſum fidelitati dn̄i Joānis de turre cremata / a cuius opere ſolēni de ꝯceptione beate v̄ginis illas pro pte aſſumpſi / qua ſi pſe teſtat̄ in fonte reqſitas oēs vidiſſe / his exceptis quas ipſemet ꝯfitet̄ nō potuiſſe videre. Teſtimoniū aūt vnius Cardinalis ⁊ precipue tam excellētiſſimi: in ſctitate ⁊ doctrina ſuo tpe primarij / fides datur indubia.

Scotus. ¶His etiam non ſe opponit ſed potius fauet Scotus / qꝛ lꝫ 3°. d. 3ª. nixus fuerit determinatā veritatē rationibus impugnare ⁊ pro ea factas rōnes diſſoluere ſuo modo: nihilominus vbi queſtionē determinat. ſic ait. Ad queſtionē dico ꝙ deus potuit facere ꝙ beata virgo nunq̄ fuerit in peccato originali. potuit ēt feciſſe ꝙ in vno tm̄ inſtanti ipſa fuiſſet in peccato. potuit etiā facere ꝙ per tēpus aliquod eſſet in peccato / ⁊ in vltimo inſtanti illius tēporis purgaretur. Et declarata ſuo modo poſſibilitate iſtoꝝ triū ſubiungit. Quod aūt hoꝝ trium / que oſtenſa ſunt eē poſſibilia / ſit factum circa Mariam / deus nouit. Si aūt auctoritati eccleſie vel auctoritati ſcripture nō repugnet / videt̄ probabile / qđ excellentius eſt attribuere Marie. hec ille. Cum ergo primū repugnet tā auctoritati eccleſie q̄ ſcripture / pꝫ ꝙ ſm̄ eius determinationē tenendum eſt eſſe falſum. etiā ſi ipſe non viderit determinationē eccleſie in cōcilijs / ⁊ per ea etiā determinatū ſenſum ſacre ſcripture / qui forte Scoto non videbat̄ ita certus. Ex tali aūt determinatione / ſoluta ꝯſequenter indicat argumenta ſua / eo ꝙ per eccleſie determinationē deicitur p̄ſeruatiua redēptio. vt. ſ̄. oſtenſum eſt. ſuper qua tn̄ Scotus principaliter fundat̄. Ueritatē hanc etiā tenent plures alij doctores illuſtres ordinis Minorū / Heremitarum / Carmelitarum / Ciſtertieñ. Cartuſieñ. quos citat Bandellus. ⁊ ordinis Predicatoꝝ Doctores ſine numero. Sed qui non credit his quos induximus aut nō adheret rōnibus eoꝝ: iam neceſſe fiet vt nulli credat / nulli adhereat niſi mendacioꝝ omniū auctori. Et hec de ſexto principali.

Pars Septima.

Malæ interpretationes ſacrarū ſcripturarum in fauorem falſitatis ab aduerſariis inductæ reprobātur: & primo quæ afferunt ex veteri teſtamento. Cap. I.

Vltimū p̄ale.

q **Uia vero** predeterminate veritatis aduerſarij / quaſdā ex ſacris litteris / nōnullas ēt ſanctorū auctoritates trahunt potius q̄ inducant ad ſuū propoſitū repugnātes: aliquas ēt non phorrent falſitates quaſi veritates ex ſanctis doctoribus afferre. ideo vt poſſint oēs ab eoꝝ deceptionibus liberari: ⁊ p̄dicatores non incurrant peccatū grauiſſimū allegando falſa pro veris / hic eas oēs afferre ac declarare volo / ſenſum verum aperiendo / falſitate excluſa. ⁊ iniquitatē maximam ac malitiā detegendo in falſis allegationibus.

Eccl. 14 ¶Inducunt igit̄ ex ſacris lr̄is / illud Eccl'iaſtici. 24. Ego ex ore altiſſimi prodij primogenita ante omnes creaturā. Ego in celis feci vt oriretur lumen indeficiens / ⁊ ſicut nebula texi oēm carnē. Girum celi circuiui ſola: ⁊ in ꝓfundū abyſſi penetraui: ⁊ in omni populo: ⁊ in omni gente primatum tenui. hec ibi. q̄ q̄rum faciāt ad propoſitū / iudicent ſapientes. Si enim talia q̄ de ſapientia eterna ad lr̄am exponunt̄ / quis vellet de beata virgine litteral'r interpretari / pro maxima parte falſiſſima eſſent. Et cū ex ſolo ſenſu lr̄ali ſacre ſcripture / trahat̄ efficax argumentū. ex his ad ꝓpoſitum ſuū inferre nihil poſſunt / niſi falſas eſſe ſacras lr̄as fateant̄. qđ eſt hereticū. Scd̄m ſenſum vero ſpūalem / cōceſſo ꝙ aliquo modo cōueniat beate virgini vel tota auctoritas / vel ſaltē extremū eius dictum / non ꝓpter hoc ſequit̄ ꝙ ſit ſine peccato ꝯcepta. imo confitent̄ eam ſancti Doctores eſſe ſup oēm purā creaturā gloria ſublimatā: non obſtante ꝙ ſit in originali peccato ꝯcepta / vt ipſi ſancti ꝓbant efficaciſſime.

Ubi. ſ̄. ¶Eodē modo rn̄detur ad auctoritatē per eos inductā ex eodē ca°. qua de diuina ſapientia dr̄. Meum eſt ꝯſilium / mea eſt equitas / per me reges regnant / per me principes imperāt / ⁊ potentes decernunt iuſtitiā ⁊c. Pꝫ. n. ꝙ iſta non dicunt̄ de virgine Maria. niſi forte remotiſſimo ſenſu / quo etiā conceſſo / non ſequit̄ qđ intēdunt.

Canticorum 4°. ¶Qđ vero inducunt ex canticis. Tota pulchra es amica mea / ⁊ macula non eſt in te. c. 4. non facit ad ꝓpoſitū ſuū. qꝛ ſm̄ lr̄alem ſenſum iſta auctoritas nō exponitur de beata virgine. ſed de eccleſia tam in nouo teſtamēto ſm̄ ꝙ de ea dicit Apl's Eph. 5°. ꝙ xp̄s exhibuit eam ſibi ſpōſam ſine macula ⁊ ruga. q̄ in veteri / non qdem omni tēpore ſed ſolum tempore Joſue / quo cōiter filij Iſrael verum deū omnes colebant ſine notabili macula infidelitatis vel rebellionis cōtra deū / vt declarat Nicolaus de lyra. Ex hoc autē inferre ꝙ eccleſia hoc eſt cōgregatio fideliū non ꝯxerit ori. pe. eſt hereticum. Unde pꝫ ꝙ nō pōt inferri etiā hoc de beata virgine vt de pertinente ad eccleſiam chriſti. Scd̄m ſenſum vero ſpiritualē verificatur quidē auctoritas illa de beata virgine dum viueret ⁊ precipue poſt ꝯceptionem chriſti / qn̄ non ſolū fuit ſine actuali macula tā actualis q̄ originalis peccati poſt ſanctificationem in vtero. verū etiam qn̄ ab ea ſm̄ doctores fuit ablatus totaliter fomes peccati. non autē verificatur ꝙ fuerit omni tēpore vite ſue proſus ſine macula: nec vllus vnq̄ alicuius auctoritatis doctor hoc attulit vel intulit ex illa auctoritate. Alioqn cū ſm̄ ſenſum etiam ſpiritualē verificetur ⁊ exponatur de qualibꝫ anima beata. iuxta illud qđ de eis dicit̄ Apoca. 14. Sine macula enim ſunt ante thronū dei. Et ſimil'r cum multi imaculati predicentur etiā dum ſunt in via. iuxta illud. Beati imaculati in via. Sequeret̄ ꝙ etiā de illis aīabus deberet inferri ꝙ fuerint ſine peccato originali dum primo fuerunt create / corporibuſq; infuſe. Et ideꝫ ſequeret̄ de illis imaculatis. Cōſequens aūt eſt hereticū.

Canticorum 6°. ¶Eodem modo reſpondetur ad auctoritatē inductam ex eodē libro. ca. 6. qua dicit̄ de beata virgine ſm̄ ſenſum ſpiritualē / ꝙ eſt pulchra vt luna / electa vt ſol. Fuit enim electa ēt a deo vt eſſet pulchra vt luna ⁊ vt ſol per gratiam ⁊ virtutes / non in ꝯceptione ſed poſt ſanctificationē / ⁊ precipue a tēpore ꝯceptionis chriſti. Alioqn cum exponatur etiā de ſancta eccleſia / ⁊ de qualibet anima que eſt in gratia. ſequeretur ꝙ quelibet aīa fuiſſet ſemper in gratia. qđ eſt hereticū.

Prouerbioꝝ. 8. ¶Quod vero inducitur ex Prouer. 8. Nōdum erant abyſſi ⁊ ego concepta eram: non pōt vllo ſenſu exponi niſi de diuina ſapiētia. qꝛ nullus homo fuit realiter ꝯceptus anteq̄ eſſent abyſſi. Qꝫ ſi de ꝯceptione rerū in mente diuina interpretet̄ / nō magis erat beata virgo cōcepta anteq̄ eſſent abyſſi q̄ ceteri hoīes immo oēs creature. Uñ non pōt inferri ꝙ beate virginis ꝯceptio non potuerit ex hoc poſtea maculari / quin inferatur nō ſolum de facto ſed de poſſibili / nō ſolum de beata virgine ſed de quocūq; hoīe genito ⁊ generādo. qđ eſt hereticum quo ad vtrunq;.

Quæ afferuntur ex ſacris litteris noui teſtamenti, propoſito non conferunt aduerſariorum. Cap. II.

Luc. 2°. **Non** confert etiā propoſito aduerſarioꝝ plenitudo illa qua beata virgo erat gr̄a plena. Lu. 2. Hoc enim non dixit ei angelus niſi tēpore cōceptionis chriſti: nec fuit ſemper verū / ſed ſolū poſt ſanctificationē a peccato originali. Sꝫ neq; omnis plenitudo gratie infert nullū vnq̄ prefuiſſe peccatū in anima illa que gratia plena eſt / alioquin Joānes Baptiſta ⁊ Heliſabet mater eius / Apoſtoli ſimil'r ⁊ Stephanus de quibus oībus teſtat̄ ſcriptura ꝙ fuerunt repleti ſpiritu ſancto ⁊ gratia / nullū vnq̄ habuiſſent peccatū. qđ eſt hereticum. Sed ſola plenitudo vniuerſalis effluētie / nullū in anima taliter plena ſupponit prefuiſſe peccatū / que fuit in ſolo chriſto / de cuius plenitudine nos oēs accepimus, remiſſionem peccatoꝝ ⁊ gratiam.

Ubi. ſ̄. ¶Minus pro eis facit verbū Angeli quo dixit ad virginem. Benedicta tu inter mulieres. Neq; eniꝫ ſemper / aut ex ſancta ꝯceptione dixit eam ſic bn̄dictam. Sed poſt ſanctificationē / ⁊ ratione fructus benedicti: quem ſine libidine / ſine corruptione ⁊ ſine peccato virgo concepit / mater ſimul exiſtens noſtri redēptoris: quem ſine grauedine portauit / ⁊ ſine dolore peperit. quoꝝ nullum vlli alteri inter mulieres cōceſſum eſt. Sic exponunt ſancti Doctores. Unde Bernardus ſuper Miſſus eſt. ſic ait. Benedicta (inquit) inter mulieres beata virgo: in qua maledictio Eue in benedictionē cōmutatur. Nam fecunditas in ea virginitatē non abſtulit: ꝓlem ſine peccato cōcepit / ſine grauedine portauit / ſine triſtitia peperit.

Ubi. ſ̄. Mat. 11. ¶Quod vero inducūt ex illa dn̄i cōmendatione facta de Joāne dum dixit. Inter natos mulierū non ſurrexit maior Joāne Baptiſta. ꝙ cum beata virgo fuerit maior Joāne Baptiſta / ſequit̄ ꝙ nō ſurrexit. ergo prius non cecidit per peccatū. eſt penitus deriſibile ⁊ peruertens clariſſimū ſcripture ſenſū. quia ſurrexiſſe non ſignificat in tali ſermone liberationē ⁊ erectionē a peccato. ſed eſt modus loquendi ſacre ſcripture / quo ſancti viri ⁊ maxime ꝓphete dicunt̄ ſurrexiſſe / quādo primo ceperunt in populo apparere: ⁊ clareſcere tanq̄ nūtij dei / ⁊ populū illuminare / ⁊ ad cognitionē dei ⁊ obſeruantiam legis eius inducere. Secūdum ꝙ dicit̄ Deutero. 34°. Non ſurrexit propheta vltra in Iſrael ſicut Moyſes. Et Jo. 7. dicitur. A Galilea propheta non ſurgit. Simili ergo modo loquendi voluit dn̄s non ſolum ꝯfirmare opinionem quā habebat populus de Joāne ꝙ eſſet magnus ꝓpheta / verū etiam declarare ꝙ ceteris oībus prophetis veteris teſtamenti quibus populus eum cōnumerabat / eſſet excelſior. ꝯfirmans pariter quod dixerat / eū inquā eſſe non ſolum ꝓphetam / ſed plus q̄ prophetā. Non ergo intendebat eū dn̄s beate virgini / vel etiā apoſtolis preferre / vel etiā equiparare aut cōparare / ſed ſolū prophetis veteris teſtamenti. Unde Luc. 7. planius aperit̄ intentio dn̄i in p̄dicto ſermone. Sic enim ibi legitur. Inter natos mulieꝝ non ſurrexit Joāne Baptiſta ꝓpheta maior. Unde pꝫ clariſſime ꝙ non hn̄t aduerſarij ex ſacris litteris propoſitū ſuum. Sicut nos noſtrū habemus q̄ clariſſime ꝓut in alio noſtro libello de hac materia pluribus ex locis manifeſtaui.

Antiquorum Doctorum auctoritates ab aduerſariis inductas, propoſito noſtro nō aduerſari cōprobatur. Cap. III.

Pari modo nulla cuiuſuis ſct̄i doctoris illorū poſitio firmat̄ auctoritate / q̄uis plures inducāt aduerſarij. Oēs. n. deficiunt / eo ꝙ quedā non cōcludunt propoſitū: quedā ſunt corrupte / ⁊ nōnulle cōficte. Et vt ab antiqoribus inchoemus / non facit ad propoſitum eorū auctoritas Baſilij qua dicit. O Maria tu candoris ⁊ decoris forma / cui in terris nō eſt equalis / nec in celi ianua. hec ille. Baſili⁹ Ad hanc enim dicit̄ primo ꝙ non inuenit̄ in libris Baſilij. nec tantus doctor tam inepte loquutus eſſet. Scd̄o ꝙ optime verificatur auctoritas etiā ſi ſit cōcepta in peccato originali. Non enim dicit Baſilius ꝙ ſemper ſic fuerit. ſed poſt ſanctificationē fuit forma ⁊ exemplar totius puritatis: precipue poſt conceptionē chriſti: ⁊ ſup oēs puras creaturas meritis exaltata. Qꝫ vero Baſilius aperte ꝓfiteatur veritatem quā predicamus / ſuperius eſt oſtenſum.

Hilari⁹. ¶Inducunt etiā Hilariū dicentē. O virgo benedicta ſuper oēs feminas / que angelos vincis puritate: que oēs ſanctos ſuperas pietate. hec ille. Sed ad hanc pariter dicitur ꝙ

cum nõ allegetur liber aut locus/ſuſpecta eſt. Et poſito ꝙ ſit Hilarij/ſaluatur eius veritas abſq; hoc ꝙ fuerit cõcepta ſine peccato: q2 poſt ſanctificationẽ ⁊ cõceptionẽ chriſti fuit purioꝛ etiã omnibus angelis prout puritas dicit acceſſum ad ſummum. Sicut ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ puritas excedit plurium angeloꝝ puritatem ⁊ ſanctitatẽ. Sed de hac excellentiſſima virginis puritate dicetur infra plenius. Et Hilariũ noſtro fauere propoſito ſupra monſtratum eſt.

S. Cypriani. ¶ Afferunt etiã auctoritatẽ Cypriani ſic dicentis. O virgo iuſta ⁊ omni iuſtitia pleniſſima cuius conceptio ſingularis. hec ille. Que auctoritas vltra hoc qꝺ eſt ſuſpecta/q2 locus nõ citatur vnde ſit excepta. non cõcludit etiam eoꝝ propoſitũ. Poſt ſanctificationem enim a peccato fuit beata virgo ſicut omni gratia/ita ⁊ omni iuſtitia pleniſſima. eiuſq; ꝯceptio qua chriſtũ concepit/non autẽ qua ipſa cõcepta eſt/ fuit ſingularis: q2 ſola fuit ſine peccato. vt ex hoc magis infirmetur eoꝝ opinio ꝙ̃ firmet̃. Q2 etiã ex hoc patet ꝙ neutra etiam cõceptio fuiſſet ſingularis/ ſi ambo fuiſſent ſine peccato ꝯcepti. q2 cõmune fuiſſet hoc priuilegium vtriq; cõceptioni. Et ſic falſum diceret Cyprianus. Ueritatem autẽ quã defendimus ⁊ ipſum p̄dicare. ſ. viſum eſt.

S. Ambroſius. ¶ Adducunt ẽt ex btõ Amb. in ſermone inq̃unt de Gabaonitis talem ſniam. Hec eſt virga in qua nec nodus originalis nec cortex venialis culpe fuit. hec ille. ¶ Sed p̄ dr̃ ꝙ non inuenit̃ in illo libello vel ſermone adducta auctoritas: vt serioſe plegi. niſi forte in aliqua noua impreſſione libroꝝ inſerãt/ qꝺ in veris codicibus nõ habetur. Sicut fecerũt in Alberti Magni libro ſuper Apocal̃. ⁊ in expõne Nicolai de lyra ſup prima ad Theſſalonicenſes. vt vidi oculis meis exemplarioꝝ/impreſſi inquã ⁊ nõ impreſſi/diuerſitatem. Dũmodo enim pugnã ignoranter ne dicam inique vincant/nihil attendunt etiã ſi falſarij nephandiſſimi ſint/quicqd eis aduerſum occurrat ſuis falſitatibus corrũpentes. In ꝑpoſito aũt/vltra hoc ꝙ dicta auctoritas falſa eſt/⁊ malitioſe cõficta. dicit̃ ſcꝺo ꝙ ꝑpoſitum eoꝝ etiã ſi integra foret/nequaq̃ infert. q2 poſt ſanctificationẽ imo poſt vſum liberi arbitrij ⁊ pro tẽpore quo potuit culpa venialis ineſſe/exponendũ eſt qꝺ dicit̃ virgini conueniſſe. Uel verius poſt ꝯceptionẽ filij dei/qñ nedum maculam non habuit originalẽ/ſed neq; etiã pctĩ fomitẽ.

S. Hieronym⁹. ¶ Inducunt vlterius beatum Hieronymum in ſermone de aſſumptione beate virginis ſic dicentem. Quicquid in Maria geſtum eſt/totum puritas/totum veritas/totũ gratia fuit. Et iterũ. Ceteris virginibus p̄ſtatur gratia per partes: Marie vero tota ſe infudit plenitudo gratie. hec ille. Sed oĩbus his conceſſis non habent intentũ ſuum: q2 cũ hoc ꝙ fuit in originali peccato cõcepta/adhuc hec omnia verificantur ex hoc ꝙ beata virgo nunq̃ actualiter peccauit: ⁊ in quolibet actu deliberato meruit: ⁊ oĩum virtutum opera exercuit quãtum pertinebat ad ſtatum ſuum. quod nulli alteri ſanctoꝝ poſt Chriſtum creditur eſſe donatum.

Auguſtinum pro ſe inducunt inaniter aduerſarii. Cap. IIII.

S. Aug. **Inducunt** poſt hec Auguſtinũ in ſermone ad heremitas ſic dicentẽ. Igit̃ ſicut in celo qualis eſt pater talis eſt filius/ ſic ⁊ in terra qualis eſt mater/talis ſm carnẽ eſt filius. In celo cum patre imenſus/eternus: in terra cũ matre manſuetus ⁊ imaculatus. hec ille. Ad quã auctoritatem primo dicit̃ ꝙ ſermones illi non ſunt Auguſtini. vt p3 ex groſſo ac rudi ſtilo: neq; auctor eorum fuit auctoritatis aut fame. Scꝺo dicit̃ ꝙ etiam cõceſſa auctoritate/non habent propoſitũ: quia beata virgo dicit̃ imaculata/ etiã cum hoc ꝙ cõcepta fuerit in peccato originali: eo ꝙ eius fuit ſancta ⁊ imaculata virginitas/ ⁊ ab omni actuali macula ſemper immunis. Si quis autẽ velit chriſto virginem etiã ſm carnem cõparare ꝑ equiparantiã in terris. proculdubio errabit circa fidẽ. Dicat. n. neceſſe eſt carnẽ beate virginis de ſpũ ſancto ꝯceptam/deitati vnitam ſm eſſe in perſona/ aĩam eius beatitudine informatam. ⁊ plura alia in fide prorſus abſurda.

Ubi. ſ. ¶ Aliam ex eiſdem ſermonibus inducunt auctoritatem talem. Beata Maria fuit in vtero matris oĩ ſanctitate repleta / vt de mundiſſima matre/ mundiſſimus filius naſceretur. hec ille. Sed dicitur hoc nõ obſtare propoſito noſtro/ quia hoc de ea verificatur poſt ſanctificationem quã factam cõcedimus in vtero matris. Neq; tñ verum eſt ꝙ fuerit tũc repleta oĩ ſanctitate/quaſi nõ potuerit vlterius in gratia ⁊ ſanctitate ꝑficere. hoc. n. ſoli xp̄o cõuenit. ſed quia fuit libera ab omni peccato: ⁊ obtinuit gratiã cum omni virtute/ligato fomite ne in malũ aliqd vel leuiſſimũ inclinaret. qꝺ nulli alteri ſctõꝝ ꝯceſſum eſt.

Ubi. ſ. ¶ Eodẽ modo dicendũ eſt ad aliam ex eiſdẽ ſermonibus allatã/qua ſic dr̃. Beata virgo mox vt imundũ per humani generis lineã venit/ tanta oĩs boni virtute reſplenduit/vt eam dei ſapiẽtia veridice iudicaret/vt ꝑ ipſam in hoĩem veniens/ non tm̃ reatum primoꝝ hoĩum ſ3 totius mũdi peccata deleret.

Ubi. ſ. ¶ Et idem ad virginẽ. Magnifica il'ũ qui te ab oĩ peccato reſeruauit. Quis. n. dicere potuit ſine pctõ ſum natus/aut mundus ſum ab oĩ iniqtate/niſi illa virgo quã deus ſic elegit ⁊ p̄elegit ante mũdi ꝯſtitutionem vt ſcã ⁊ imaculata mater fieret dei filia/ab eterno reſeruata incorrupta ab omni labe peccati. hec ille. ¶ S3 vltra hoc ꝙ iſta auctoritas nõ inuenit̃ in aliquo libro Auguſtini/adhuc non facit pro eis/ ſicut nec p̄cedentes. Nã (vt p̄tendunt verba) loquit̃ de aduentu eius in mundũ per natiuitatẽ ex vtero. Et poſito ꝙ loquat̃ de aduentu in vtero/ dr̃ ꝙ mox reſplenduit ⁊c. q2 ſtatim poſt ꝯceptionẽ in peccato/ fuit ab eo per ſanctificationẽ purgata/ ⁊ omni virtute repleta. etiã ab omni peccato actuali per ligationem fomitis ⁊ dei ſpecialẽ prouidentiã reſeruata vt incorrupta ⁊ imaculata dei filium generare mereretur. Suſpecta adhuc de fide eſt illa auctoritas/ vbi dicit. Quis enim dicere potuit. Fuit illud chriſti priuilegiũ quo dixit Jo. 8. Quis ex vobis arguet me de peccato. Q2 ſi de natiuitate ex vtero loquat̃/ eſt falſa ⁊ erronea/q2 Joãnes ⁊ Hieremias nati ſunt pariter ſine peccato/⁊ chriſtus fuit ſimpliciter ſemꝑ mundus ab omni iniquitate. Nec ſic laudarent ſancti beatam virginẽ ꝙ derogarent ex modo loquẽdi laudibus ⁊ priuilegijs chriſti. Immo ſolũ predicant exceptum chriſtũ omnes/ab illa Dauid ſnĩa. Ecce enim in iniquitatibus cõceptus ſum. vt. ſ. oſtenſum eſt. ¶ Eodem etiã modo rñdetur ad aliam auctoritatem quã ꝯfingunt ex Aug. dicentes. O mater dñi ſicut in prima femina abundauit delictum/ita in te abundauit oĩs plenitudo gratie: ⁊ ideo ſup omnes ignara delicti. Et iterũ.

Ubi. ſ. Charitas feciſti/vt non ſolũ Maria non peccaret/ſed nec peccatũ cogitare poterat: ⁊ ſup cunctos reſeruaſti ab oĩ labe peccati. hec illi/potius q̃ Augu. q2 nuſq̃ verba hec inueniũtur in Auguſtini libris. Que tñ non fauent ẽt ꝑpoſito: quia ſtat veritas eoꝝ de peccato actuali: q2 hoc fuit ſpãle priuilegium virginis inter puros hoĩes/ꝙ nec peccatum cõmiſit/nec cogitare potuit ad cõmittendum. ⁊ ſic fuit reſeruata ab oĩ labe peccati actualis. Loquit̃. n. de ea pro tꝑe quo peccatũ cogitare potuiſſet ſi non fuiſſet p̄ſeruata. Licet indignũ ſit has viliſſimas auctoritates exponere. Q2. n. beatus Aug. teneat beatiſſimã virginẽ eſſe ꝯceptã in ori. pec. adeo manifeſtũ eſt/vt nec aduerſarij audeant negare.

Anſelmum atq; Bernardum inuitum trahunt. Doctorem angelicum non intelligunt, aduerſarii. Cap. V.

Inducunt poſt hec veraꝫ Anſelmi ſnĩam qua dicit in libro de ꝯceptu virginali. Decebat vt illius hoĩs cõceptio de matre puriſſima fieret q̃ illa puritate niteret qua maioꝛ ſub deo nequit intelligi. hec ille. Sed non fauet ꝑpoſito eoꝝ hec auctoritas. Nã ſm ſanctũ Tho. ⁊ Bonauẽ. ⁊ alios illuſtres doctores Theologos exponentes hanc auctoritatẽ/ loquit̃ Anſelmus de puritate quã habuit virgo tꝑe non ſue ſed chriſti ꝯceptionis qñ fuit oĩno liberata a fomite peccati. Hac. n. puritate maioꝛ ſub xp̄o deo neqt intelligi. Nam quidã viatores ſunt purificati a pctõ originali/ ſed nõ a fomite/niſi per mortẽ/vt oẽs electi. Chriſtus autẽ fuit purus in cõceptione ab ipſo pctõ originali totaliter. Et beata virgo ꝯ̃hens peccatũ/ ⁊ ab eo liberata ſpeciali modo paucis cõuenienti/ fuit poſtmodũ a peccato actuali ⁊ a fomite peccati totaliter imunis. ita ꝙ in puritate fuit media inter xp̄m ⁊ ceteros ſanctos. Q2 autem Anſelmus non intẽdat per hec verba dicere ꝙ beata virgo fuerit ꝯcepta ſine originali/p3 ex hoc ꝙ ſtatim poſt p̄dicta verba ſubiungit. Qualiter aũt eadẽ virgo mũdata ſit/dixi vbi aliam rõnem de hoc ipſo de quo nunc agit̃/reddidi. Remittit. n. ſe ad librũ. Cur deus hõ. Ubi dixit beatam virginẽ eſſe ꝯceptaꝫ in pctõ originali. ⁊ in iniqtatibus ſicut ceteri hoĩes. vt. ſ. inductũ eſt.

Bernardus. ¶ Inducunt ẽt diuum Bernardũ in quodã ſermone dicentẽ. Caro virginis ex Adaꝫ ſumpta: maculas Ade nõ admiſit. hec ille. Rñdetur ꝙ diuus Bernardus tria ꝑponit diſcutienda in illo ſermone de beata virgine. Primo qd ꝯueniat eius natiuitati. Scꝺo qd eius cõuerſationi. Tertio quid eius aſſumptioni. Et quo ad natiuitatẽ dicit ꝙ comparat̃ auroꝛe/dicens inter alia. Auroꝛa conſurgens Maria dr̃. Que prius ceciderat/ſurrexit: ⁊ finis noctis ⁊ lucis initiũ fuit. hec ille. Ex quibus p3 eũ docere ꝙ beata virgo cõcepta eſt in originali peccato: q2 ante natiuitatẽ ſuã non potuit alio pctõ cadere. ⁊ ꝙ ſurrexit per ſanctificationẽ factã in vtero. ⁊ ſic quaſi auroꝛa cũ luce gratie ꝓceſſit per natiuitatẽ in hunc mundũ. De ꝯuerſatione vero eius ꝑ bona opera ⁊ vſum liberi arbitrij poſtea ſubſequit̃ Bernardus/inter ceteras laudes eius pronũcians inducta verba. Unde p3 ꝙ ſenſus verboꝝ ⁊ intentio eius eſt/ ꝙ beata virgo l3 originale pctm̃ ꝯ̃xerit/tñ maculas Ade nõ admiſit. i. non ꝓpria volũtate in ſua cõuerſatione cõmiſit: ⁊ eius caro ꝯtinẽtie ⁊ puritatis dono in candoꝛẽ lucis eterne conuerſa eſt/ vt imediate poſt p̄dicta verba Bernardus dicit. In ſua. n. ꝯuerſatione ſic ſe ab oĩ pctõ actuali imaculatam ſemper ſeruauit: vt a pctõ ſuperbie/gule/vel auaritie/vel cõcupiſcentie/ que fuerunt macule Ade/ cõtaminari ſe non ꝑmiſerit. Unde p3 ꝙ ex malo ſenſu verboꝝ Bernardi ꝓcedebat argumentũ.

Tho. ¶ Inducunt vlterius diuũ Tho. in p̄ ſniaꝝ. di. 44. ar. 3. dicentẽ. Beata virgo fuit imunis a pctõ originali ⁊ a pctõ actuali. Sup quo verbo multipl̃r miſeri garrientes faciũt magnũ feſtum. Ad qꝺ in luctum cõuertendũ dr̃/ ꝙ imunis. ſm ꝓprietatẽ vocabuli/ ⁊ ſm canoniſtas/ ſignificat liberũ ab onere. Unde imunis a pctõ eſt ille qui eſt liberatus a pctõ vel qꝺ habuit/ vel qꝺ actus natus erat habere. Nõ. n. lapis diceret̃ a pctõ immunis. Habet aũt oĩs hõ dum ꝯcipit̃ duplex onus pctĩ/ macule inquã ⁊ fomitis. Et q2 beata v̓go fuit a macula in vtero liberata: ideo dicit. s. Tho. 3. q. 37. art. 2°. ꝙ in iſto ortu fuit imunis a peccato originali. q2 vꝫ fuit liberata a macula. Sed q2 nõ erat adhuc libera totaliter a fomite/nõ fuit ẽt tunc imunis oĩno ab originali pctõ quãtum ad ſuũ effectũ. Sed hoc munus obtinuit in cõceptione xp̄i/qñ facta eſt mr̃ dei. Et q2 beatus Tho. in loco allegato loquebat̃ de beata virgine inquãtum ex hoc ꝙ erat mater dei hẽbat quãdaꝫ dignitatis infinitatẽ vt nõ poſſet a deo fieri aliqd quo ad hoc dignius/ideo dicẽs ꝙ fuit imunis ab oĩ pctõ/ loquebat̃ de ea pro tꝑe ⁊ ſtatu quo erat mater dei/⁊ extinctus total̃r ab ea fuerat fomes peccati. Et ſic cũ non poſſint aduerſarij ex tali dicto inferre ꝙ beata virgo fuerit in ſui cõceptione imunis niſi ꝯ̃ intentionẽ Doctoris ſcti ⁊ preter verboꝝ eius expreſſum ſenſum/ p3 ꝙ non hñt vnde gloꝛientur.

Auctoritates etiam inducũt vel ſuſpectas, & nihilominus non ſibi fauentes: vel certo certius falſo ſanctis aſcriptas. Cap. VI.

Dñicus. **Confingunt** poſt hec ſanctũ Dñicuꝫ in quodã ſuo libello ſic ꝓnunciaſſe. Sicut primus Adam fuit ex terra imaculata formatus: ita decuit in ſcꝺo Adam fieri. hec illi. nõ ille/q2 non inuenit̃ talis liber. Q2 ſi ẽt cõcedatur nõ militat auctoritas ꝯtra nos: q2 ſenſus verboꝝ eſt/ꝙ xp̄s bñdictus natus eſt ex virgine que vere erat imaculata etiam ſuper oẽs feminas/ q2 erat ab oĩ peccato ſimul ac fomite prorſus mundata. vt dictũ eſt. ⁊ ſic erat ſumme imaculata/ſicut erat puriſſima. Nõ. n. obſtat ſumme puritati abolita impuritas. Unde dr̃ Prouerbioꝝ. 25. Aufer rubiginẽ de argento/⁊ egredietur vas puriſſimũ. Quod quidẽ verbum ſancti doctores exponunt ſpãliter de ſanctificatione btẽ virginis a peccato. Si aũt ex hoc ꝙ aliqua ꝑſona dicit̃ ſpũaliter imaculata/inferri deberet ꝙ nõ eſſet in originali peccato cõcepta. cum de beata Agnete dicat eccleſia ꝙ imaculatus dñs imaculatam ſibi famulã elegit/ſequeret̃ ꝙ beata Agnes non fuiſſet cõcepta in peccato originali. qꝺ eſt hereticuꝫ. ¶ Eodẽ modo

per omnia dicendū eſt ad id qđ inducunt ex hiſtoria
Andree apl's. ſancti Andree Apoſtoli dicentis/ q: de imaculata terra factus fuerat preuaricator:cōgruum fuit ꝙ de immaculata virgine naſceret̃ reconciliator.hec ille. Non eni ex hoc habent ꝓpoſitum ſuū/vt clariſſime pꝫ ex dictis. ¶Adhuc quatuor inducunt ex ſanctis doctoribus in ſui fauorē/ex quo vel maxime detegit̃ eoꝝ malitia puniendaqꝫ nequitia grauiſſima. Nam vel ſanctis aſcribunt quod a non ſancto prolatū eſt/ equiuocātes in noīe. vel certe ſanctoꝝ auctoritates verboꝝ ſubtractione ſic puertunt/vt ſenſum ꝯrium preferant ei quē integre promunt. Quo ſcelere grauius non cōmiſerunt antiqui heretici: quinimo non dico maculam vel infamiā: verū ēt minimā huiuſce modi ſuſpitionis notā incurrere falſarij adhorrebāt. Jam eni tales cū quibus ſermo vel diſputatio eſſet habēda/ quaſi q grauiſſima ex hoc ipſo pena merito digni forent/ſe cognouiſſent eſſe cōfuſos. Hi aūt noſtri tēporis impudentiſſimi aduerſarij non ꝯfundun tur ſed pro gloria vident̃ ex audacia quā pretendūt/ habere/Anſelmo Cantuarienſi doctori celebratiſſimo atqꝫ ſanctiſſimo aſcribere: qđ ab alio Anſelmo moribus ⁊ doctrina obſcuriſſimo editum eſt/vel potius ꝯfictum.
Anſel. non ille ſctūs. Dicunt enim ꝙ Anſelmus in libro de exordio humane ſalutis ſic ait. Si quid peccati originalis in ꝑpagatione dei matris extitit/ illud ꝑpagantiū/non ꝑpagate prolis fuit. Hec ille ſm eos.
Idem Et in ep'la eidem aſcripta ſic inter cetera dicūt haberi. Non puto veru amatorē virginis qui celebrare reſpuit feſtum ſue cōceptionis.hec ibi. ¶Sed dicitur primo ad iſtos falſarios ꝙ epiſtola illa/⁊ liber inductus/ editus nō fuit a ſancto Anſelmo Cantuariēſi archiepō. Qđ lꝫ clariſſimū ſit ex vtriuſqꝫ ſtili diuerſitate/eo ꝙ ſermo ſancti Anſelmi grauiſſimus ſit ⁊ cōptus/ſtilus vero predictoꝝ operum leuis ⁊ rudis valde: certo certius tñ hocipſum cōuincit̃ dñi Uincentij hiſtorialis teſtimonio/qui ad inſtantiā Regis Francie ſci' Ludouici cōplexus ſex pclariſſimis voluminibus naturalē omnem ſcientiam/ ⁊ moralē/omneſqꝫ hiſtorias auctenticas/data ſibi libroꝝ omniū copia a predicto Rege. vbi lib.26.c.71. Sancti Anſelmi opera cūcta recenſet/predictā epiſtolam ⁊ predictum libellū/alijs eius operibus non cōnumerat. Qđ vtiqꝫ apud Regē ⁊ oēs ſapientes reprehēſibile fuiſſet atqꝫ dānabile/ſi talia opera ab Anſelmo iſto ſanctiſſimo edita eſſent. Sed neqꝫ alterius Anſelmi Epi Laudenſis viri clariſſimi annumerat̃ operibus que idē. D. Uincentius Eps recēſet in lib.27.c.22. Hocidem ſpecialiter quo ad epiſtolā illam ꝯuincit̃/ tum quia ex eade epiſtola cognoſcitur ꝙ longe poſt tempora Gulielmi cuiuſda ducis Normandie/ hic nouus Anſelmus ſurrexit. cuius tamē ducis tempore/ſanctus Anſelmus Cantuarienſis floruit ⁊ obijt. tum q: in eadē ep'la dr̃ olim declaratū fuiſſe in Frācia ⁊ Anglia ⁊ in ceteris climatibus feſtum conceptionis celebrari/ ſicut ⁊ in principio predicti libri de exordio humane ſalutis/ ſeu de cōceptione beate virginis intitulari/dicit̃ ꝙ cōceptio beate virginis priſcis tēporibus fuit celebrata frequentiori vſu. cū tamē ſanctus Bernardus qui poſt Anſelmum fuit per.130.annos/in epiſtola ad Lugđ.tale feſtū reprobet vt ſuis tēporibus primo introductum/⁊ clamet feſtiuitatem hanc eſſe pſumptuoſam nouitatē/ matrem leuitatis/filiam ſuperſtitionis/ ⁊ ſorore temeritatis. Et miratur ꝙ viſum fuerit iſtis tēporibus nouam inducere feſtiuitatē quā ritus inquit eccleſie neſcit/non probat ratio/ non cōmendat antiqua traditio.hec ille. Quod fuit nouum tēpore Bernardi/quō potuit eſſe antiquum tpe Anſelmi qui Bernardum preceſſit. vt dictū eſt. Et ſi veꝝ eſſet ꝙ liber ille fuiſſet a beato Anſelmo cōſcriptus/⁊ ſimil'r epiſtola illa/ beatus Bernardus qui multū venerabat̃ diuum Anſelmū/non appellaſſet hanc feſtiuitatem nouam/ ſuperſtitioſam/ ⁊ temerariā/ contra ritum eccleſie/⁊ a patribus antiquis non approbatā.cum ecōtrario in libro illo aſſignato appellet̃ catholica ⁊ antiqua/priſcis tēporibus frequentiori vſu celebrata. Falſo igit̃ attribuūtur opera illa ſctō Anſelmo. Mitto ieptias ⁊ alia multa in eiſdē falſis opuſculis cōſideranda/ex quibus cōuincitur leuiſſimi capitis habuiſſe auctorē/⁊ non grauiſſimū doctorem Anſelmum. Curioſus aūt lector in pmo Bandelli libro iſta cognoſcet. Unde iniuria veritati determinate/ ⁊ huic operi fieret / ſi talis inſulſi auctoris attenderent̃ allegata verba vel quecūqꝫ alia ex dictis operibus. Et viri ſanctiſſimi deuotiſſimiqꝫ beatiſſime virginis/⁊ pre ceteris ſanctus Anſelmus in pluribꝰ locis profitētur beatiſſimā virginem eſſe cōceptam in peccato originali/ſicut ceteri homines: ⁊ per cōſequens celebrandū non eſſe feſtum carnalis eius cōceptionis. Secus de ſpirituali/que fuit eius ſanctificatio in matris vtero celebrata.

Corruptas auctoritates (vt a nullo dolo ſint immunes) inducunt. Cap. VII.

Corruptas vero auctoritates pre alijs iā enumeratis/etiam tres inducunt. Primam cuiuſdā ſancti doctoris Hyldephōſi nomine/ epiſcopi Tollerani in libro de virginitate beate Marie ſic ſm eos dicēris.
Hyldeſōſus. Beata virgo maria niſi in vtero matris ſanctificata fuiſſet/ minime eius natiuitas colenda eſſet. Sed q: auctoritate ſanctorum patrū digne vt nouit veſtra charitas veneratur/conſtat eam ab omni peccato originali fuiſſe immunē. Nullis ergo quādo nata eſt delictis ſubiacuit/nec originale peccatū in vtero ſanctificata cōtraxit. Hec ille ſm falſarioꝝ allegationē. ſed nō ſm verū originale in quo ſic habetur. Nec originale peccatum in vtero ſanctificata naſcendo cōtraxit. Uñ patet ꝙ auctoritas eſt cōtra eos quā vt contra nos inducerent apparenter/demēdo ly naſcendo/corruperunt. ⁊ vbi dicitur ꝯſtat eam/interpretant̃ ipſum pronomen beatam virgine referre/ cum tñ referat natiuitatem. Et verbum vltimo expreſſum/contraxit/ad conceptionem extendunt/quod tamen natiuitatem determinat/exprimēs ꝙ in natiuitate nō ſecum traxit originale peccatum: eo ꝙ ab eo fuerat in vtero ſanctificata. Et nomē hoc ſanctificatiōis/ propoſitum conuincit. Si enim per ſanctificationē intelligeret auctor ille preſeruationem a peccato ⁊ ſanctam conceptionem/vt aduerſarij peruerſe exponunt/iam falſum diceret ſanctus ille. quia cōditionalis illa falſa eſſet qua dicit in pricipio. Beata virgo Maria niſi in vtero matris ſanctificata fuiſſet/ minime eius natiuitas colēda eſſet. Eius quippe natiuitas colenda eſſet etiam ſi ſanctificata fuiſſet in vtero

vtero a peccato cōtracto ſicut rei veritas habet: nō minus immo magis q̃ natiuitas Joannis Baptiſte/quem omnibus conſtat ſm fidem catholicā preſeruatum non eſſe/ſed a peccato contracto in vtero ſanctificatum. Supponit ergo ſanctus ille hoc pro conſtanti ſm fidem ꝙ omnes homines preter Chriſtum peccauerunt in Adam/⁊ per illam conditionalem probat efficaciter ꝙ beatiſſima Uirgo a tali peccato fuit in vtero ſanctificata.

Cirillus ¶Aliā inducunt ſententiam ſancti Cirilli/ ſic dicētis ſm eos. Poſt filium / temerarium eſt ponere in Maria virgine aliquam culpam vel peccatum. ¶Sed in opuſculis ⁊ epiſtolis beati Cyrilli diligenter decurſis iſta ſententia nullibi inuenitur. que etiam poſſet exponi ꝙ de actuali peccato intendat. vel ſi quis originale quoqꝫ moliatur includere/ſententiam cum reppererit/pariter expreſſum fortaſſis inueniēt. poſt cōceptū filiū. Sanctiſſimū.n. Cirillū oppoᵐ eius tenere qđ iſti purāt ſuperius eſt oñſum.

Auguſtinus. ¶Non parcunt deniqꝫ Margarite eccleſie Auguſtino/ſed eius corrumpentes verba vt ſibi fauorem preſtare videatur. hereticum faciunt. Sic enim eu adducunt in libro de quinqꝫ hereſibus loquentem. in perſona Chriſti contra Manicheum hereticum. Si potuit inquinari mater mea cum eam facerem/ potui inquinari cum ex ea naſcerer. hec ibi ſm eorū peruerſam allegationē. Sed aduertāt pijſſimi chriſtiani/quid nam importent verba ſic allegata. Quū enim ab omnibus cōcedatur ꝙ beata virgo potuit inquinari peccato in ſui conceptione/ licet nōnulli contra ſanctos teneant eam nō de facto coinquinatam/ſed per gratiam preſeruatam. ſi qđ allegant ex Auguſtino verum eſſet/ſequeretur ꝙ xp̄s potuerit pariter ex virgine naſcens coinquinari qui conceptus fuerat de ſpiritu ſancto. O grauiſſimam ſceleſtiſſimamqꝫ blaſphemia. O Hereſim peſſimā. Non fuit hereticus/ſed hereticorum Malleus Auguſtinus. At Auguſtini ſententia non corrupta ſic intonat. Si potui inqnari cum eam facerē potui inquinari cum ex ea naſcerer. Hec Auguſtinus in perſona filij dei contra Manicheum peruerſe aſſerentem chriſtum de ventre femine natu non eſſe/eo ꝙ ſibi videretur dedecere tantam maieſtatem per ſordes ⁊ ſqualores femine tranſire. Et voluit Auguſtinus per hec verba Manicheum inſtruire/ꝙ ex hoc non minuebatur diuina maieſtas ſicut nō minorabatur feminam formando aut aliud quid etiam viliſſimū entium producendo. ¶En ecce igitur fundamenta contrarie poſitionis. Ex hac autem ipſa peruerſitate/probabilitas affertur maxima veritati determinate/etia ſi nulla pro ea foret ratio vel auctoritas. Cum igitur ex predictis omnibus pateat ꝙ beatiſſima etia virgo dei ſummi mater glorioſiſſima. de qua maxime videretur afferendu/ſi munus preſeruationis eſſet alicui conceſſum/nullo modo ſit excipienda/ſed in vniuerſalitate ſententie Apoſtolice qua dicit omnes in Adam peccaſſe/ſit annumeranda. ſequitur ꝙ affirmatiua pars propoſite queſtionis/inuiolabilem habeat veritatem. Negatiua vero deteſtabilem ⁊ in fide execrabilem falſitatem. Amen.

Editum anno Domini. 1525.

TRACTATVS CONtra opuſculum Caietani, de conceptione Beatæ Virginis.

Intentio tam oppugnantis q̃ oppugnati operis. Cap. Primum.

Poſt octauū ab editione pmiſſe qōnis annu/cum eiuſdē ac aliorum impreſſionis gratia me Uenetias ꝯtuliſſem/qđ nuper impreſſum audieram de conceptione beate Uirginis ad Leonem.X. olim a Caietano editū opus offendi. Jn quo quidē quatuor facit. Nā ſtabilito primū qd nam in xp̄iana fide neceſſario ſit credendū: quid vero poſſit in ea ſub contradictione teneri. ſcribit inde ꝙ btā virginē ſine peccato originali cōceptā eſſe prout anime maculam originale peccatu tantum importat/abſqꝫ fidei piudicio ſuſtineri poteſt: non autem prout claudit infectionem carnis/fomite ac multiplicis pene reatū. Addit aūt tertio eſſe tenendum vt in fide probabile eandem eſſe conceptam in peccato / predicto primo modo accepto. ⁊ hoc propter ſanctorū atteſtationes. Et demum que oppoſite concluſioni fauere vident̃/infirmat. ¶Q: igitur principalē noſtri iam editi operis concluſionem quā fideles filij ſancte Matris eccleſie/fideiqꝫ pugiles inuicti fratres pdicatores defendunt/⁊ antiquos etiā ipſe patres imitatus/ſm fidem neceſſario tenendā/probaui. omnes inquā ab Adam ſeminaliter propagatos originale contraxiſſe peccatum proprie ſumptum/prout inquā non carnem ſed animam inficit ⁊ nitorē gratie tollit: huius noui operis infringit intentio: oportunū iudicaui pro veritatis ⁊ fidei zelo per ſingula prout falſitatē continent eidē me(licet ob breuitatem temporis obiter ⁊ ſubſtantialia tantum percurrentem) opponere.

Duo dicta opinantis: ac primi examinatio. Cap. II.

Circa principium duo principal'r ponit. Primū ꝙ omnia ſunt neceſſario credenda
Pᵐ dictum. que reuelata ſunt auctoribus ſacre ſcripture ⁊ contenta in canonicis libris Biblie: ⁊ in traditionibus Apoſtolorum: in Symbolo ⁊ alijs que cōſtat eccleſiam per Apoſtolos ſuſcepiſſe. vt ſacramenta. ſiue inquit explicite/vt creatio mundi/ incarnatio verbi ⁊ hmōi/ſiue implicite/cōtineant̃: vt ſunt omnia illa quorū oppoſita non pñt ſuſtineri cum veritate ſacre ſcripture. Omnia ēt que reuelata ſunt ſedi ap'lice/ſiue cum ſinodo/ſiue ſine ſinodo: doctrine quoqꝫ approbate per vera miracula/qñ certo ſciuntur eſſe vera miracula. ¶Scđm qđ ponit eſt ꝙ reue 2ᵐ. lationi facte alijs/etiā ſanctis doctoribus: aut eorū doctrine ēt ab eccleſia ſuſcepte/non tenemur neceſſario credere. ¶Sed primum horū eget bona declaratione. Uerum eſt.n. ⁊ indubitatū ꝙ que continen Contra primū. tur in ſacra ſcriptura/⁊ omnis determinatio ſedis ap'lice facta de neceſſario pertinentibus ad fidem ⁊ ſacramēta. ſunt in ſe quidē omnia neceſſario credē

dā/non tñ ab oībus omnia equalr. ſicut nec equalr
oīa talia ſpectant neceſſario ad fidē. Ut. n. s. Th. do
cet pᵃ. q. 32. ar. 5. Quedam pertinent ad fidē directe
ſicut ea que nobis ſunt pⁱcipalr diuinitus tradita/
vt deū eſſe trinum ⁊ vnū/ filium dei eſſe incarnatū/
⁊ cetera que per ſe pertinent ad fidei obiectū/ quod
vt idem dicit 22ᵉ. q. 2. ar. 5. eſt id per qđ homo beatꝰ
efficitur. ⁊ ex hoc ipſo pertinēt ad neceſſitatē prece/
pti vt explicite credanť: et maxime q̄ ſunt per eccle
ſiam ſolēnizata. ſicut pcipue pꝫ de cōtentis in Sym
bolo/ preſertim quo ad aliqua miſteria incarnatio/
nis ſeu xp̄i incarnati. vt eliciť. 22ᵉ. vbi. ſ̄. art. 7°. Et
propter hoc talia vt oībus publicata/ ſunt ab omni
bus explicite credenda. ita ꝙ iſta negare conſtituit
hereticū etiam ſi non fuerit obſtinatus/ ſed tantum
dubius vel opinans. Dubius. n. in fide/ infidelis eſt.
Quedā vero ad fidē pertinēt indirecte/ ſeu ſcd̄ario
aut per accn̄s. vt dicit 22ᵉ. vbi. ſ̄. Et ſunt cetera que
in ſacris lr̄is continenť/ ⁊ que eis: magis aūt que cū
explicite credendis ita cōnexa ſunt vt nō poſſit eo/
rum oppoſitū ſtare cum illis. Et hec oīa ſunt ab om
nibus implicite credenda. ita tñ ꝙ ſi aliquis horuꝫ
oppoſitū dogmatizaret implicite tantūmodo credē
dorum/ dūmodo ſit paratus acqeſcere apertis docu
mentis eccl'ie vel ēt ipſis ĩplicite credēdis/ qñ clare
cognoſcat ea in ſacris lr̄is cōtineri/ vel eis eſſe neceſ/
ſario cōnexa. nō eſſet hereticus. Eodeꝫ modo diſtin/
guenda veniūt/ q̄ ab eccleſia tradunť credenda. Di
cuntur aūt aliqua ſacris lr̄is eſſe neceſſario cōnexa/
qñ vnius veritas ſine veritate alterius ſtare nō po/
teſt. Qđ maxime cognoſciť qñ ex ſacris lr̄is per ne/
ceſſariam ꝯñam ipſa deducunť. Sicut in ꝓpoſito. ſi
hec ſacre ſcripture veritas. oēs peccauerūt in Adā/
abſolute ꝓut verba ſatis clare ptendunt/ importet
oēs hoīes ab Adam ſeminalr propagatos eſſe con/
ceptos in originali peccato/ neceſſario ſequiť ꝙ qa
b. v. eſt ab Adam ſeminalr propagata/ ꝯxit origina
le peccatū/ vt ſacris lr̄is neceſſario connexū. Oppoſi/
tum enim cōſequentis non pōt ſtare cum antecedē/
te/ ſed potius infert oppoſitum eius.

Secundum Caietani dictum corrigi/ tur. Cap. III.

Contra 2ᵐ. **Secundum** etiā Caietani dictuꝫ eget de/
claratione bona: immo corre
ctione. Ea. n. que ſanctis doctoribus ſunt a deo reue
lata/ proculomni dubio vera ſunt. Neqꝫ. n. deus fal
ſa reuelat. ⁊ ob hoc quantū in ſe eſt/ neceſſario credē
da ſunt. At ea eſſe a deo reuelata vel inſpirata non
pōt eſſe certū/ niſi p eccleſie acceptationē. Qđ eccle
ſia non facit niſi ꝓpter cōfirmationē factā a deo per
miracula/ ſi fiant in teſtimonium talis doctrine. vel
alio mō directa ſpiritu ſancto. Eccleſiaꝫ aūt ſeu ſe/
dem apl'icā alicuius ſcripture vel. s. Doctoris acce
ptare doctrinam poteſt contingere duobus modis.
Uno mō determinādo ꝙ in tali doctrina nulla pror
ſus falſitas ſit admixta. Et hoc mō ſuſcepit ⁊ appro
bauit tātūmodo ſacras litteras. ca. Ego ſolis. d. 9ᵃ.
Alio mō per oppoſitum ad eā quaꝫ cōſueuit doctri
ne cuiuſpiā reprobationē facere. Non alia aūt rōne
reprobat eccl'ia cuiuſcūqꝫ ſcripta ſeu doctrinaꝫ. niſi
qꝛ in illa continenť aliqua erronea vel etiaꝫ de fide
ſuſpecta. Sicut Pelagius pp̄. d. 15. ca. Sancta Ro/
mana. multa cōnumerat opuſcula per eccleſiā repro
bata/ vt de fide ſuſpecta: ⁊ multa per oppoſitū ab ec
cleſia ſuſcepta/ qꝛ vcꝫ nihil in eis de pertinentibus
ad fidē ⁊ condēnationem hereſum contineť falſum.
Etiā ſi circa indifferētia/ in tali doctrina reperiren
tur aliqua falſa. puta ptinentia ad naturales ſciās.
Patet aūt hanc eſſe intentionē eccleſie/ non ſolū ex
predicta condēnatione multorum opuſculoꝝ vt mi
nus fideliū/ ⁊ immediata approbatione alioꝝ in pre
dicto loco ad ꝯrium ſenſum reprobationis. ſed ēt ex
5° Concilio gn̄ali vbi Augⁿⁱ ⁊ aliorū plurimoꝝ ſan
ctorum eccleſia ſuſcepit doctrinā in his q̄ de ſana fi/
de ⁊ condēnatione hereticoꝝ expoſuerunt. Non mi/
nori aūt obligatione tenemur iſta credere qꝫ alia q̄
conſtat eccleſiā ſuſcepiſſe/ puta traditiones Apl'oꝝ
ſcꝫ Symbolum/ ſacramenta/ ⁊ que talibus neceſſa/
rio ſunt cōnexa. Una qppe eſt approbationis ſingu/
lorum rō/ directio inquā ⁊ inſpiratio diuina/ qua in
pertinentibus ad fideꝫ ſedes apl'ica non deſeriť. Et
hoc mō cenſeť approbata doctrina ſcti Tho. tam a
Joanne 22. in bulla canonizationis p̄ſtāte/ ꝙ do/
ctrinaꝫ ſuā magis orōnibus qꝫ ſtudio acquiſiuit/ vt
ex hoc veniat doctrine Salomonis a deo inſpirate
cōparanda in veritate: nō. n. falſitatē/ ſed ſapientiaꝫ
dat deus ſe rogantibus affluenter/ iuxta btī Jacobi
monita. qꝫ ab Urbano 6°. in ſuis apl'icis lr̄is ad vni
uerſitatē Tholoſanā ſcribente/ eidēqꝫ precipiēte vt
doctrinam ſcti Tho ſecteť/ pariterqꝫ coneť omnibꝰ
eam viribus ampliare. Tante aūt firmitatis apud
fideles dꝫ hec eccleſie approbatio doctrinaꝝ haberi.
etiā ſi in corpore iuris tales decretales lr̄e non cōti/
nerenť. d. 19. ca. Si romanoꝝ. vt qui ſecus ſentiret
apertiſſime iudiceť eccleſie ꝯbire. Uñ. s. Tho. 4° cō/
tra ca. 24. inuictā ob hanc eccleſie confirmationem
format rōnē ad ꝓbandū ꝙ ſpūs ſanctus ꝓcedat a fi/
lio/ qꝛ (inquit) hoc Augᵘ docuit/ cuius doctrina in
his q̄ de ſana fide ⁊ condēnatione hereticoꝝ docuit/
eſt per eccleſiā acceptata in 5° Cōcilio. per hanc rō/
nem cōcludens/ ꝙ opꝫ. ſ. ƀꝫ fidē hanc ꝯcluſionē con/
cedere. etiā ſi nulla alia rōne cōuincereť ad fidei ve/
ritatē pertinere. Uñ valde timendū eſt illis qui in
materia fidei a p̄fatis ſanctis Doctoribꝰ alienos ſe
faciunt: ⁊ qđ grauius ſonat/ eoꝝ ſanctorum doctoꝝ
impugnant ſapientiam. Hec de primo.

Secundum principale intentum Caieta. in opere: & motiua pro eo. Ca. IIII.

Circa 2ᵐ principale in opere illo intentū. Ca
ietanus duo principalr affert. Primū.
diſtinctionē peccati originalis vł pro macula ſimul
cum infectione carnis/ fomite/ ⁊ reatu tā pene ſpūa
lis. ſ. p̄uationis felicitatis eterne/ ſeu clauſure ianue
celi. qꝫ tpalis vt mortis. ⁊ aliarū penarum corpora/
lium. vel ꝓ infectione carnis cū fomite ⁊ reatu ſꝫ ſi/
ne macula. ℂ 2ᵐ. concluſionē bimēbrē iuxta mēbra
diſtinctionis. beatā inquā virginē eſſe ꝯceptaꝫ ſine
pctō originali 2° mō ſumpto/ repugnat ſacris litte/
ris. ſecus primo mō. Quā diſtinctionē ⁊ predictam
concluſionē quo ad vtrūqꝫ partem diffuſe ꝓbare cō
tendit. Et diſtinctionē quidē probat/ qꝛ in infectio/
ne carnis que natura prior eſt infectiōe anime: que
ex hoc inficiť ꝙ infecte infundiť carni/ fundať ratio
non ſolū potentie ſed ēt debiti habendi pctm̄ origi/
nale/ vt poſſit ex hoc in ea dici peccatum inchoatū.
Concluſionē vero quo ad primā partem/ ꝙ in quaꝫ
repugnet fidei documētis que cōtinenť in ſacra ſcri
ptura probat. primo. tū qꝛ neceſſario fatendū eſt eaꝫ
P°. eſſe mortuā morte pctī ꝓ qua xp̄s mortuus eſt mor/
te corporali ſm Apl'm. 2°. Cor. 5. Non. n. pōt negari
pro oībus mortuū eſſe xp̄m. ⁊ ex hoc ſequi iuxta con
ditionalē Apl'i/ oēs ꝯñr mortuos eſſe pctō. vt Augᵉ
ita neceſſariū in fide deducit/ vt dicat nō niſi eū qui
2°. ſe dubitat eſſe xp̄ianū/ poſſe de hoc dubitare. tum qꝛ
non pōt aliter defendi qđ fides fateť/ b. inquā v. per
xp̄m deo recōciliatā. a xp̄o de vera ſeruitute pctī re/
demptā ſm Conciliū affricanuꝫ. vbi determinať ꝙ
redēptus a xp̄o dici non pōt niſi qui vere per pctm̄
fuit añ captiuus ⁊c. Ois etiaꝫ recōciliatus deo/ fuit
ante eius inimicus: qđ non eſt niſi ꝓpter pctm̄. tum
3°. qꝛ mors corporis eſt in hoībus pena pctī originalis.
iuxta determinationē Concilij Milleuitani de con
ſec. di. 4. placuit. Unde pꝫ (inquit Caietanus) ꝙ di
ſtinctio illa de redēptione p̄ſeruatiua ⁊ liberatiua/
reprobata eſt quo ad hoīes per Ro. eccleſie determi
4°. nationē. tum qꝛ ſm Apl'm oēs hoīes peccauerūt in
Adam. ⁊ oībus eſt neceſſaria remiſſio peccatoꝝ ſm
ſacrā ſcripturā/ vt dicit Augᵉ in lib. de pfectione ⁊
gratia. tum qꝛ ſolus xp̄s habuit ſimilitudinē carnis
pctī. Patet igiť (inquit) ꝙ qui ſic diceret. ſ. beataꝫ
virginē eſſe conceptā ſine pctō originali: hoc eſt ſine
infectione carnis ⁊ ſine fomite ⁊ reatu/ erraret in fi/
de. Nec Sixtus quo ad hoc ſe intromiſit/ ſed tantū
vt b. v. p̄ſeruaret a macula. Addit aūt Caieta. ꝙ ne
Probatur ſcd̄a pars cōcluſiōis. minem adhuc nouit hoc tenuiſſe. i. ꝯriuꝫ prime par
tis p̄miſſe ſue concluſionis. ℂ Scd̄o ꝓbat concluſio
nem quo ad ſcd̄am partē. tum qꝛ preſeruata a macu
la ſola nō eſt extra latitudinē mortuoꝝ/ inimicorū/
P°. indigentiū remiſſione peccatoꝝ/ captiuoꝝ/ haben/
tium carnē pctī/ obnoxioꝝ morti/ ⁊ clauſure celi: et
ꝯñr non eſt extra latitudinem eoꝝ pro quibus mor/
tuus eſt xp̄s/ per eum reconciliatoꝝ ⁊c. qꝛ ꝓpter car
nem infectā/ fomitē ⁊ reatum indigebat futuro re/
medio per incarnationē ⁊ mortem Jeſu xp̄i exhibē
do. eo ꝙ in ꝓpria perſona habuit debitū ꝯhendi pec
catum/ ⁊ initiū eius vnde in animā macula redun/
dare debebat. ⁊ ob hoc grā illa p̄ueniens habuit rō/
nem mūdantis ⁊ reconciliantis ⁊c. Liberata eſt. n.
anima a macula/ lꝫ non actu habita/ ex carne tamē
2°. debita ⁊ in ea initiata. tum qꝛ non vno mō tantū di
citur qs captiuus/ mortuus pctō/ mundatus ⁊c. ſed
latitudinē hec hñt. Diciť. n. captiuus non ſolū qui
totalr ductus eſt in captiuitatē/ ſed ēt qui cepit in
aliqua ſui parte duci in captiuitatē ⁊ obnoxiꝰ capti
uitati. Silr aliquo mō etiam mortuus eſt pctō/ qui
habet debitū ⁊ initiuꝫ in ꝓpria pſona habendi mor/
tem. Et diciť ab originali pctō mūdatus qui nō ſo/
lum ab actuali macula ſed ēt qui ab ea in debito et
initio in ꝓpria pſona fundato/ ⁊ reliqs tot q̄ſi parti/
bus pctī originalis actualr ꝯtis mundatus eſt. Si
cut. s. Tho. 12ᵉ. q. 83. ar. 3. mortē eſſe penā peccati di
xit non ſolū in actu/ ſed ēt in debito acceptā. Non
ſic dicere poterant redēptos pueros Pelagiani. qa
pctm̄ non ponebant initiatū aut debitū in propria
3°. perſona pueri/ ſed in cōi debito. tuꝫ qꝛ ſic ſaluať pre
rogatiua ſanctitatis cōceptionis xp̄i/ vt non ſolū ex
vi cōceptionis fuerit ſanctus/ verū etiā qꝛ non hūit
carnē infectā. tum qꝛ ſaluanť oēs auctoritates ſcri/ 4°.
pture/ ⁊ oēs eccleſie determinationes. Nec obſtat ꝙ
fomes cōſequiť infectā carnē mediāte macula. Hoc
enim lꝫ ſit ordinariū. non eſt tñ abſolute neceſſariū.
propter cōem radicē/ carnis inquā infectionē. Nec
obſtat ēt ꝙ pena ſimilr ſequať culpam. qꝛ ſufficit ꝙ
ſequať eā in debito proprio vel in initio ⁊c. Sic aūt
accipiunt pro macula pctm̄ originale/ qui dicūt b.
v. ab eo p̄ſeruatā. vt pꝫ ex bulla Sixti in extrauag.
edita in fauorē illius opinionis. de preſeruatione a
a macula originalis pctī. ⁊ ex ſtudio Sco. 3. d. 3. huc
tendentis vt a culpa/ offenſa/ inimicitiaqꝫ animaꝫ
beate virginis in conceptione p̄ſeruaret/ a qua pue
ri/ nunc per baptiſmū/ ⁊ olim per circūciſionē libe/
ri ſunt effecti. Et ex Franciſcho de Mayro. conātis
ſaluare ſanctitatē formalr/ cuius aīa ſola eſt ſuſce/
ptiua in b. v. cōceptione ⁊c. Infert aūt Caietanꝰ ꝙ
coercende ſunt lingue predicatoꝝ ⁊ manus ſcriben
tium/ vt neutrā partem dānent vt erroneā ⁊c. ſꝫ ſo
brie ſcribant ⁊ loquanť iuxta apl'ice ſedis preceptū
(inqt) a Sixto 4° emanatum.

Caietani diſtinctio de peccato originali ſumpto vel pro infectione carnis, vel pro animæ macula ſuperflua demonſtratur. Capitulum. V.

At in predictis oībus grauiter/ multiplr ⁊ in li
mine deficit Caietanus. Et primo quidē
diſtinctio illa nō eſt ad propoſitū. cum queſtio verſe
tur ſolū in vno mēbro prout vꝫ originale peccatum
accipiť pro macula ſola a qua ſola liberanť qui per
baptiſmū liberanť vel per ſanctificationē mundan
tur. Alia. n. omnia que inducit non pctm̄ ſed cauſe
immediate vel effectus eiuſdē pctī ſunt. Unde ſi qs
a macula p̄ſeruareť: ab alijs oībus ꝯñr imunis eēt.
Non. n. pōt anima infundi carni infecte qn macu/
leť originali peccato. Qua rōne corpus xp̄i nō eſt
ex ſemine Ade cā carnis infectionis conceptuꝫ/ ne
eius anima ꝯheret originale pctm̄ qđ maculam aīe
ſonat formalr/ ſicut ⁊ qđlibet aliud pctm̄. Remota
enim cā remoueť effectus. ⁊ ea poſita ſi ſit ĩmediata
preciſa ⁊ ꝓpria/ poniť. ſicut factū fuit ĩ ſolo xp̄o. Su
perflua igiť illa diſtinctio pro qōne fuit cū de ſolo al
tero mēbro verſeť inter doctores qđ. vt ipſe Caieta.
etiā fateť. Queſtio igiť iſta cum de pctō ſit originali
quo ad maculā/ in hoc ꝯrios habet auctores. ꝙ qui/
dam dicunt oēs ab Adam ſeminalr propagatos cō
traxiſſe pec. orig. proprie ſumptū. ſ. quo ad maculā/
nemine prorſus excepto. Alij vero excipiunt b. v. ēt
cū hoc quibuſdā concedētibus ꝙ improprie illud ꝯ
xit. vcꝫ ex debito/ vel ex mō originis/ vt teneri poſſe
Caietanꝰ dicit pᵃ 2ᵉ. q. 81. ar. 3. ⁊ tenēt oēs pene q di
cunt beatā virginē p̄ſeruatā. Uel ex infectione car/
nis/ vt mō dicit idē Caietanus addēdū illi ſue prio/
ri poſitioni. Uel certe vt oīa complectanť alij dicūt
ꝙ ex ſe illud ꝯxit. i. ex cōditione ꝓpria. ſecus ex grā
dei p̄ueniente ⁊c. Hec aūt inuia diuerticula hi req/
runt/ vt ab igne non abſumanť/ ſed aliqualr de ea
ſaluare poſſint que p̄dicat ſancta mater eccleſia. eā
inquā fuiſſe a xp̄o redemptā/ reconciliatā/ ſanataꝫ/
mundatā ⁊c. ℂ Quia vͦ alios rn̄dendi modos re/
probarunt alij doctores/ ⁊ ille quē opinans in pᵃ 2ᵉ

loco allegato pariter oſtendi falſum in opere ꝓmiſſo de vniuerſali corruptione gñis humani:ſupereſt ſolū hunc quē nouiter attulit/ eſſe vanū oſtēdere/de peccato inquā accepto pro carnis infectione/fomite ⁊ reatibus ꝓdictis.Et primo quidē videnduʒ eſt quid nam īportet illa carnis infectio.2° quō maculam preueniat.3° quō eius ēt macule cā fiat.

Quid nam importet carnis infectio quo ue modo maculam preueniat ac ad eam cauſandam concurrant. Cap. VI.

Tria videnda. P^m. Quo ad primum.premittendum ꝙ hic loquimur de infectione ſpirituali.Hec autem principaliter exiſtens in anima / redundat in corpus.Deſtitutꝰ eſt.n.homo per maculā peccati nitore grē/non ſolū vt animā verū etiam vt corpus ⁊ totum hoīem deo gratū redderet.Non eſt autē forma aliqua ſpūalis in corpore formalr ſed ſolū virtualiř ⁊ quaſi vt in inſtrō/ſeu etiā intentionalr.ita ꝙ caro non pōt eſſe infecta prout hoīs preuenit perſonaleʒ gñationē niſi in virtute/inquantū vʒ generans ipm ſue actiue gñationis propagatione tranſfundit peccatum ſemine ſimilr ſm virtutē infecto/⁊ fomite generantis/vt primis inſtrumētis pariter cōcurrentibus.Ipſa igiř caro geniti non poniř inſtrumētalis cauſa pcti/niſi inquantū ex mō originis ⁊ gñatiōis ſeminalis medio fomite ſeu cōcupiſcentia generantis aſſequiř vt conſtituat filiū pctōris Ade:⁊ pñr eū qui in Adam peccauit:⁊ iuſtitiā ex pctō perdidit originalē.Nihil ergo priori ſue poſitioni/ qua dicebat b.v.ex mō ſue originis poſſe dici peccaſſe etiā ſi de facto pctm̄ nō incurriſſet/addit Caietanus in ratione cauſe pcti:per hāc quā īduxit carnis infectio nem. 2^m. Quo ad 2^m conſiderandū ꝙ cum ipſa caro/rōnē partis et non totius habeat in propoſito(loquitur enim de hac ipſa Caietanꝰ vt ea eſt cui infundiř anima)pōt cōſiderari vt pars nature:⁊ ſic eſt prior ꝙ̄ʒ perſona prioritate nature/ſicut ⁊ ipſa tota natura.Alio mō vt eſt pars pſone.Licet.n.nō ſit alia caro nature ⁊ pſone in eodē.aliquid tm̄ attribuitur ei ſub vna rōne ꝙ non ſub altera.Scdm ergo ꝙ eſt ps nature abſolute ſumpte/qua rōne prior eſt naturaliter ꝙ̄ʒ ſit ipſa perſona/nō eſt īfecta caro.Sic enim in omni hñte naturam /.ēt ſi alio mō genita eſſet ꝙ̄ʒ per cōcubitū/eſſet infecta.Sed vt pars nature per concubitū ab Adam primo pctōre cōicate cum conditionibus pro tota natura acceptis aut ꝓditis/poteſt aliquo mō dici ꝙ in ea ſit vt in inſtrumēto peccatum/qua ēt rōne vt pars pſone ſeu in rōne partis eius ⁊ cauſe materialis/qua ſola ratiōe pōt aliquo modo hēre rationē prioris(oīs enim cā vt ſic prior eſt effectu ſm naturā)eſt in ea quoquo mō peccatū vt in īſtrumēto vt ex hoc dicař aīa dum eidē infunditur/infici pctō.Sʒ hoc non eſt q: ſit in ea infectio peccati formalr in illo priori.ſed cauſalr tantuʒ.vt dictū eſt.Prout aūt caro pars eſt/⁊ ob hoc quo ad eſſe ⁊ nature participationē ſuo toto poſterior/infectionē peccati quā patitur/ab anima ſuſcipit/ vt a prius infecta.⁊ hanc ſolā poſtmodum retinet.Cum enim pcti macula/ſit quoddā ſpūale/ primum eius ſubiectū eſt anima/⁊ per eaʒ totus hō peccato infectus eſt ⁊ pctōr appellař:que pariter infectio deriuatur ad partes hoīs materiales put inordinatiōis a recta regula rōnis capaces ſunt ⁊ deuiāt in operibus ſuapte natura corrupta/⁊ deuiare faciūt hoīeʒ in ſua illū placita inordinata volūtarie inclināt es. Sed hec infectio/ponit fomitis rationē:⁊ poſterior eſt ꝙ̄ʒ anime macula ſicut eius effectus/ſaltē in fieri.licet ſit cā macule geniti/fomes ab ipſa macula generantis cauſatus. vt dictū eſt.Et ſic pʒ 3^m quō vʒ caro infecta ſit:⁊ qualr concurrat vt cā ad aīe infectionē:⁊ quō non.⁊ quō rationē cauſe pcti non habet ipſa caro vt ex hoc infecta dicař pariter ⁊ īficiēs niſi in rōne inſtrumēti generationis.vt idē penitus importet animā pctm̄ incurrere ex mō generatiōis/ ⁊ ex carnis infectiōe.Sic igiř nihil diuerſum affert hic modus inficiēdi animā quē hic ponit Caietanꝰ ab eo quē poſuit in p^a 2^e/niſi ſm alia verba.Cuiꝰ tm̄ hic oppoſitū putat/vbi xp̄i prerogatiuā ſaluatā introducit.Et contra predictam diſtinctionem ſatis. 3^m.

Opinantis primam concluſionē,ſeipſam interimere,quatuor rationibus manifeſtatur. Cap. VII.

Quantum vero ad concluſionem.veritas prime partis eiꝰ per proprias quas Caietanus inducit ꝓbationes/deijcit ſcdam. cuius ēt falſitas aperieř ex ꝓprijs.Probař ergo primo falſam eſſe ſcdam concluſionis partē per probationes quas Caietanus inducit pro veritate prime. Contra cōcluſiones quo ad ſecūdam partem. P°. Nam ſʒ fidē fateri neceſſe eſt b.v.eſſe mortuā pctō/ q: pro ea xp̄s mortuus eſt:cū ſit mortuus nō niſi pro mortuis in pctō.vt dicit Aplꝰs.1.Corit.5.⁊ ex Aplo ad Gal.ꝓbat Aug.6° contra Iulianū.Hoc aūt nō pōt abſolute verificari ſine macula/ex ſola infectiōe carnis aut fomite vel reatu.ergo ⁊c.Patet minor.tum q: hēre in debito aliqd vel vt in cā infieri/vel ēt vt in effectu tantummodo/eſt tale qd habere ſm quid.non aūt ſimplr vt poſſit abſolute dici eſſe illud vel hēre illud.vt Caietanus in hoc eodē ſuo confitetur opere.⁊ ex ſe clariſſimū eſt.Abſolute aūt dicit Aplꝰs.oēs eſſe pctō mortuos pro quibꝰ mortuus eſt xp̄s.ergo ⁊c.⁊ hoc nullus dʒ aut pōt dubitare niſi q dubitat ſe eſſe chriſtianum.vt dicit Auguſtinus.ergo pariter dubitare nemo poteſt b.V.eſſe peccato mortuā.Quod quidē abſolute nō verificař niſi rōe macule habite/nō ī debito tm̄.Qui.n.debet aliqd dare vel hēre/non dř abſolute hñs aut dans niſi cuʒ de facto hʒ aut dat illud.vt pʒ. ergo ⁊c.tuʒ q: mors anime qua qs abſolute dř pctō mortuus/ ponit gratie priuationē/qua viuit aīa ſm Augⁿ. Sed cū infectione carnis/fomite ⁊ reatibus/ſtat grā ſi tollař macula.vt pʒ.ergo cū illis non eſt aīa mortua.Nō eſt auteʒ mortuus xp̄s niſi pro mortuis.ſ.pctō/dicit Aplꝰs abſolute.vt per mortē.ſ.ſuā/nobis vitam anime mereret/que eſt per gratiam : qō fruſtra fieret ſi gratiā hēret.viueret.n.ante per eam.ergo ⁊c.Licet aūt potuiſſet deus filiū ſuum dare/vt ꝑ eius morteʒ preſeruaret hoīes ab aīe morte quā nondum guſtaſſent/⁊ vt cōſeruaret eos in grā.ſicut potuiſſet ēt facere ꝙ nullus hō peccaſſet.non tm̄ ita factū eſt.neqʒ iſta fuit cā veniendi dn̄o Ieſu.q: non egēt qui ſani ſunt medico/ſed ſolū qui male hñt.Sʒ ſola cā veniēdi dn̄o Ieſu fuit vt pctōres ſaluos faceret.dicit Auguſtinus ſup Ioā.ex ipſis xp̄i verbis.vʒ.Non enim miſit deus filiū ſuum in mundū vt iudicet mundus

ſed vt

ſed vt ſalueř mundus per ipm.⁊ vt nō peat qui credit in ipm ſed habeat vitā eternā.Et hoc eſt ab eccleſia determinatum in epl̄a Leonis Pape ad Flauianum cū multa ſolēnitate verboꝝ confirmata in ca.Sancta Romana.di.15.Hanc aūt extremā neceſſitatem aptiſſimo vocabulo mortis/que ſicut vltimum terribiliū ſonat in corpore/ſic vltimū exterminiuʒ importat in anima.exp̄ſſit Apl̄s/duʒ dixit mortuum eſſe pro mortuis Chriſtum.ergo ⁊c.

2°. Preterea.Peccatū pro quo xp̄s mortuus eſt/punitur morte.qō patet tū ex hoc ipſo ꝙ xp̄s pro ſatiſfactione eius mortuus eſt.tū q: mortē eſſe penā peccati/in fide iam clarū eſt ex ſepe inductis.Quod ēt Ezech.18.cōfirmat dicēs.Anima q̄ peccauerit ipſa morieř.Sʒ infectio carnis ⁊ reatus non puniuntur morte nec hō propter hec.Punitio.n.eſt per inflictionē pene que non niſi ꝓpter culpā infligiř.ſed ꝓdicta non habēt rationē culpe/ niſi valde īproprie. licet in illā inclinent.vt pʒ.Neqʒ.n.dř culpabilis q nō incurrit culpā etiā ſi in illam inclineř/ſed potiꝰ eſt ſumma dignus laude:⁊ maiori ꝙ̄ʒ ille qui ſimplr potuit facere mala ⁊ nō fecit.quē inquirit ſapiēs dicens.Quis eſt hic ⁊ laudabimus eum.ergo ⁊c.

3°. Preterea.Beata virgo fuit redēpta a xp̄o/⁊ pñr vere per pctm̄ ante captiua.vt pʒ per cōciliū Affricanum.Sed nō fuit vere per pctm̄ captiua ſi nō incurrit illud.Nam qui facit pctm̄ (inquit xp̄s) ſeruus eſt pcti.non aūt qui nō facit/ēt ſi valde eſſet inclinatus ad faciendū.Et a quo qs ſuperatus eſt ſm Aplm Petrū/huius ſeruus factus eſt/non aūt qui Confirmatur. ex ꝓpria infirmitate ſupari debuiſſet/⁊ tm̄ ꝓuentus auxilio victor euaſit.Et confirmař/q: de illa ſeruitute loquiř xp̄s ⁊ conciliū de quo.ſ.de qua dixit ibidē xp̄s(vt in ſui cōfirmationē Conciliū inducit) ſi filius vos liberauerit.vere liberi eritis:ita ꝙ nulla ſeruitꝰ aut ſeruitutis rō remanebit in vobis.Sʒ infectio carnis/fomes atqʒ reatus remanēt poſt redemptionis conſequutionē in baptiſmo.Et remanſerunt in b.v.licet in ea fomes fuerit ligatꝰ/⁊ ꝑ gratiam ſpecialē tandem extinctus.ſm cōem Theologorum ſcolā.ergo rōne talium nullā homo ſeruitutē incurrit.ergo redēptio xp̄i ſupponit redemptū/fuiſſe per pcti maculā ſolā vere captiuū.Scdm fidē ergo qua neceſſario tenendū eſt b.v.eſſe redemptaʒ a xp̄o qui ſm Aplm p^e.Thim.2°.dedit ſemetipm redemptionē pro oībus/opʒ etiam neceſſario tenere/ ꝙ aliqñ vere per peccatū ſm maculam captiua fuerit.Nec eſt verū ꝙ rōne infectiōis dicař hō habere initiū peccati formalr/neqʒ initiū mortis: neqʒ ꝙ incipiat duci in captiuitatē ⁊ hmōi.ſed ſolū ꝙ ī hec inclineř.Sʒ hoc nō ſufficit ad tenendū ꝙ oīs hō pro quo xp̄s mortuus eſt/abſolute ſit pctō mortuus vel pctōr/aut vere per pctm̄ captiuus.Unde ꝓdicte fu-

4°. ge/non pñt vllo mō fidē ſaluare.Preterea.Scdʒ fidē abſolute tenendū eſt oēs hoīes qui fructū paſſionis xp̄i ſuſcipiunt in baptiſmo ēt pueros:deo reconciliari per nr̄m mediatoreʒ dn̄m Ieſum.ſm Aplm. Ro.5.ergo qlibet fuit añ inimicus dei.Dicit.n.ibi Aplꝰs.cum inimici eſſemus recōciliati ſumus deo ꝑ mortē filij eius.Inimicus aūt deo nullus dř qui eſt in grā.Per hanc.n.amici dei ac ei grati ſimus.In cuius efficaciſſimū ſignū nō obſtante infectione carnis ⁊ fomite vſqʒ ad finē vite pſeuerantibus in grā/ ſtatim poſt mortē retribuit celeſte regnū/qō tantuʒ filijs chariſſimis ꝓparauit in hereditatē.iuxta illud Apl̄i.Si filij ⁊ heredes.Heredes quidem dei coheredes autem Chriſti.

Quatuor præmiſſe rōnes,ex placitis Caie. multipliciter confirmantur. Cap. VIII.

Confirmatio. P^a. Confirmantur aūt he quatuor rōnes ex placitis opinantis etiam in hoc opere.Sicut enim cōfirmat auctoritates ſanctoꝝ in fauorē veritatis hic a ſe ꝓductas non poſſe ſuſcipe gloſas ꝙ ītelligaň ſolum ex debito vel ex ſe.q: ſic hēre pctm̄ aut maculā eſt habere illā ſm quid.imo non hēre illā/⁊ ſic redemptio / ſaluatio a morte/recōciliatio/ ⁊ punitio/reſpectu obiectorum ſuorū in debito tm̄ ⁊ ex ſe acceptoꝝ ⁊ non actualiter ſeu de facto ſignificatoꝝ/eſt redēptio/ſaluatio/recōciliatio ⁊ punitio ſm quid.imo non eſt punitio.qa iſta nec ſunt nec ſpeciē habēt niſi ab obiectis ſm eorum conditiones.vt pʒ.ita non pñt auctoritates ſacrarum litterarū quibus affeř xp̄m eſſe oīm redemptorem/Saluatorē/reconciliatoreʒ/mortēqʒ corporis/mortis aīe penā eſſe.⁊ hmōi/ſuſcipere gloſas predictas.Nam ſicut doctorū ſanctorum non pōt haberi abſoluta intētio/niſi ꝓpter eoꝝ verba abſolute ꝓlata/⁊ ꝙ ex hoc ſint in proprio ſignificato accipienda:ita per verba ſacre ſcripture q̄ pari mō abſolute proferuň/non dʒ ſuorum auctorum intentio accipi niſi ſm propriā ſignificationē.Alioquin ſi ſub amplitudine ſe extendente ad impropriaʒ ēt acceptionem capiaň/non poterit ex eis haberi ꝙ aliqs homo pctm̄ originale de facto īcurrerit.Sufficeret.n.ſaluare ſacras lr̄as ſub latitudine ſue ſignificatiōis. vt dicit Caietanus gloſando auctoritates ſacre ſcripture.qō fieret hypotheſi ſtante/ſi nullus etiaʒ homo de facto peccauerit.pñs aūt fidei cōtrariatur.vt pʒ. Si etiā deř iſta licentia vt a ꝓprietate vocabuloruʒ in ſacris lr̄is interprandis excedamꝰ/tota ſacra ſcriptura confundeř:nō ſolū in hoc articulo / ſed in omnibus pari licentia.Quō.n.poterit explicari ꝙ oēs hoīes de facto ⁊ ꝑ maculā inficiaň/niſi ſicut explicauit xp̄s ⁊ Paulus/ſacra ꝯcilia/ſacriqʒ doctores: Nū debebāt hos loquēdi modos inducere.vt dicerent/oēs peccauerunt de facto/nullo ꝑſus excepto ⁊c.Id non cōſueuerunt nedū ſacre verū ēt humane littere:ſed ſufficiūt vniuerſales enunciationes abſolute prolate.Hoc aūt conſueuerunt/vt ſi aliquis veniat excipiendus/exprimař exceptio.Sicut a pctō expreſſe oēs xp̄m excipiunt/de quo minus videř/cū non fuerit naturalr ab Adam ſed ex virgine ac ſpiritus ſcti virtute ꝓpagatus verus hō ⁊ verus deus.

2^a. Item cōfirmaň ille rōnes/q: ſupponiř ꝙ nō minori reuerētia ⁊ deuotiōe ꝓſequerenť b.v.auctores ſacre ſcripture ꝙ̄ʒ alij Doctores ſcti de qbus a Caietano diciř ꝙ nō defuiſſent ſibi vocabula ꝓpria/proprijqʒ modi loquēdi qbus in honorē btē v. exprimerent eam exceptuandā ab vniuerſitate mortuorum pctō/captiuoꝝ/reconciliatorū ac punitoꝝ propter pctm̄ de facto/⁊ nō ex ſolo debito contractū.Ex hoc ergo ꝙ alr eam ſacre lr̄e non exceptuarūt ab aliorū dānatione/per ꝓpria vocabula/nō minus cōcludiř eam ceteris in hoc annumerandā/ꝙ̄ʒ cōcludat hoc Caietanus ex ſanctoꝝ dictis.Cōfirmat adhuc.qa 4^a.

ſicut auctoritates ſanctorum ſm Caietanũ non pñt
ſuſcipere gloſam de lege cõi ⁊ priuilegio/ ꝓpterea ꝙ
ſub lege cõi claudunt pariter b.v. eam notando. ita
ſacre lr̃e non pñt illaꝫ gloſam ſuſcipe/ ipſam b.v. ab
vniuerſalitate ſuarũ ſñiarũ non excipiendo. Et alr̃
dicere. eſt aduerſarijs vbi turpiſſime corruũt/ turpiꝰ
4°. cedere. ¶ Confirmat̃ iterũ. q2 redẽptio preſeruati/
ua/ ⁊ ꝯñr ſaluatio/ reconciliatio p preſeruationẽ ab
inimicitia/ morte/ dãnatione pcti ⁊c. quo ad hoies/
eſt reprobata p eccleſie determinationẽ. vt neceſſa/
rio ꝓbatũ eſſe vult Caietanus in hoc opere ſuo. er/
go b.v. habuit maculã: nec fuit ab ea per gratiã pre
uenientẽ ꝑſeruata. Sola. n. hac rõne ponebant ad/
uerſarij ⁊ maxime Sco. illã redẽptionẽ in ꝓpoſito/
q2 dicebãt eam habuiſſe maculã ſolũ in debito ⁊ ex
ſe. nõ aũt de facto. ⁊ hoc merito paſſionis xp̃i/ vt di/
catur ab eo redimi/ qui meruit ſic ꝑſeruari. Cum. n.
redẽptio importet liberationẽ a ſeruitute vel q̃ iam
infuit/ vel q̃ infuiſſet niſi ꝑſeruaret̃. ſi non fuit b.v.
ex hoc redẽpta q2 fuerit ꝑſeruata a macula per dei
gratiã preuenientẽ. cum nõ fuerit ẽt liberata a rea/
tu/ niſi in morte vt non redẽpti: nec a fomite niſi in
cõceptione filij. nullo modo ante potuiſſet redem/
ptionẽ a ſeruitute pcti liberantẽ habuiſſe. qđ eſt ab/
ſurdum. Propter hoc aũt ꝙ qs habeat pctm̃ in de/
bito/ non põt dici vere per pctm̃ captiuus. Hoc eſt
enim hẽre pctm̃ ſm quid dictũ. ⁊ ꝯñr eſſe ſm qd ⁊
nõ ſimplr̃ pcti ſeruũ. Et ſic aufert hoc qđ iportat ly
vere. i. ꝓprie qđ appoſitũ fuit a Põtifice ꝓpter fugã
hereticoꝝ dicentiũ etiam redemptos xp̃ianorũ pue
ros/ qa virtute baptiſmi xp̃i a parentibus ſuſcepti/
preſeruabant̃ a pctõ. Ita ꝙ lꝫ in mõ preſeruãdi/ nõ
tñ in ipſa redẽptione ꝑſeruatiua q̃ claudit non verã
pcti ſeruitutẽ/ ab hereticis illis nõ diſcordant q nõ
ponũt b.v. vere per pctm̃ fuiſſe captiuã. ¶ Confir/
5°. matur rurſus. q2 ſancti excipiẽtes b.v. a natiuitate
cum pctõ/ ⁊ a diuturnitate pcti in vtero mr̃no/ mul
to deuotiꝰ excepiſſent eã a ꝯctiõe. Hoc eſt. n. qd ma/
ius ⁊ honorabilius. Primũ aũt non alr̃ cognouerũt
niſi vt in ſacris lr̃is ex neceſſaria ꝯña aperte conten
tum/ ⁊ ſic in ſacris lr̃is exceptio illa fundatur. ergo
magis aperte ſacre lr̃e prodidiſſent b.v. non peccaſ/
ſe/ ⁊ exceptuaſſent eã a gñalitate peccãtiũ. qđ tamẽ
6°. non faciũt. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃ iterũ. q2 preſerua/
tio iſta a macula per gratiã preueniẽtẽ in virgine/
nõ differt ab hereſi Pelagianoꝝ formalr̃/ ſed tantũ
materialr̃. q2 qđ illi cõiter attribuebãt pueris chri
ſtianoꝝ/ iſta poſitio dicit ꝓpriũ b.v. vt affirmat. Ca
ietanus in opere iſto ſuo. Itẽ concedebãt ⁊ illi redẽ
ptionẽ xp̃i preſeruantẽ pueros a pctõ. in qbus tamẽ
negare nõ poterant hãc carnis infectionẽ/ eo ꝙ ſcie
bant ex ſacris lr̃is eos eſſe ſuapte natura inclinatos
in malũ. propterea ꝙ Geñ. 7. dr̃/ ſenſus ⁊ cogitatio
humani cordis prona eſt ad maluꝫ omni tpe. Et tñ
Augꝰ conuincit/ eos pueros nõ poſſe dici redẽptos
a Chriſto. ergo ⁊c.

Quatuor aliis rationibus, prima conclu/ ſio Caietani deiicitur. Cap. IX.

9°. **Quinto** pricipalr̃ arguit̃ ex ꝓprijs. A pctõ
originali a cuius ſeruitute chriſtus
nos redemit/ lauit ẽt nos in ſanguine ſuo Apoc. 1.
Sed non lauat̃ quis niſi per ablutionẽ ſordis q̃ in/
herat. In baptiſmo aũt nõ lauant̃ pueri ab infectio
ne carnis aut fomite vel reatu/ ſed tm̃ a macula cuꝫ
illa remaneãt in aĩa ſublata macula: ⁊ ſilr̃ remanſe/
runt in b.v. lꝫ fomes ligatus. ergo pari rõne redem/
6°. ptio fuit ꝓpter pctm̃ qđ infuit. ¶ Preterea argui/
tur. q2 xp̃s ſingulr̃ dicit̃ Agnus imaculatus/ q2 ſo/
lus ſine macula ſine pctõ/ non cuius macule abſter/
ſe ſint ſed cuius macula nulla fuit. vt dicit Augꝰ ſu
per illud Jo. p°. Ecce Agnus dei ⁊c. ergo ꝙ b.v. fue
rit ſine macula/ non alr̃ factũ eſt niſi q2 macule eius
abſterſe ſunt. Loquit̃ aũt abſolute ⁊ ꝓprie de hoc qđ
eſt nullã in fuiſſe alicui maculã vel eiꝰ eſſe maculas
abſterſas. qđ ẽt quo ad fomitẽ fuit in virgine ſolum
tẽpore ꝯceptionis xp̃i. Unde Bern. in ſermone Aſ
ſumptionis b.v. qui incipit. Hic totũ. ait. Tota pul
chra es/ q2 tota deificata. ⁊ macula nõ eſt in te. quia
ſpũſſanctus ſupueniet in te q te mũdauit. Uñ Tur.
Crem. citat. s. Th. in 3°. d. 3ª. allegantẽ Ambroſium
qui dicit. Spũſſanctus ſupueniens in virginem/ ab
omni eã vitioꝝ ſorde caſtigauit. i. purgauit. ergo ⁊c.
Puto aũt loci/ nõ aũt auctoritatis allr̃ationẽ falſaꝫ.
Sed Magr̃. 3°. d. 3. de mẽte ſanctoꝝ dicit. b.v. men/
tem a pctõ caſtigatã ⁊ purgatã tpe ꝯceptionis xp̃i
Confirmatio. per ſpm̃ ſctm̃. ¶ Cõfirmat̃. q2 ſi das oppoſitũ. iaꝫ de
alijs pari licentia idẽ affirmabit̃ de qbus verificat̃
illud. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non eſt
in te. Multi. n. ſupponunt̃ immaculati in via. iuxta
7°. illud. Beati imaculati in via. ⁊c. ¶ Preterea ſic ar/
guit̃. Nomen culpe nõ põt ſaluari ſine macula in eo
in quo eſt. Non. n. rõe ſolius infectionis carnis aut
fomitis eſt in aĩa culpa. alioqn cũ hec in pueris re/
maneant poſt baptiſmũ/ adhuc in eis diceret̃ rema/
nere culpa. Concedendũ eſt aũt ſm fidẽ in b.v. fuiſ/
ſe culpã. Dicit. n. glo. ſup illud. Oẽs peccauerũt in
Adam. Peccatũ primi hois non ſolũ ipm̃/ ſed om/
ne nocuit genus humanũ. q2 ex eo ſimul dãnationẽ
⁊ culpam ſuſcepimus. Et ſilr̃ vera ꝓprieq3 dicta re/
8°. miſſio peccatoꝝ in ea fuit. vt de oĩbus dr̃ in Cõcilio
africano. ¶ Preterea. Eſſe tantũ in debito/ eſt eſſe
improprie ⁊ iperfecte/ per cõparationẽ ad eſſe de fa/
cto in re. Si ergo v.b. per infectionẽ carnis origina
le peccatũ habuit tm̃ mõ in debito/ nõ niſi iproprie
⁊ equiuoce pctm̃ habuit. ergo idẽ inconueniens ad
hoc ſequit̃/ quod ſequit̃ ad dicentes abſolute ꝙ pec/
catum originale ſit improprie vel equoce peccatuꝫ.
Ad hoc aũt ſequit̃ ſm Anſelmũ aut ꝙ infans non
dãnat̃ qui morit̃ ſine baptiſmo nõ habens niſi pctm̃
originale. aut ꝙ dãnet̃ ſine pctõ. Sic. n. ait in lib. de
conceptu virginali ca. 3°. Si dr̃ originale pctm̃ non
eſſe dicendũ abſolute pctm̃/ ſed cũ additamẽto/ ori/
ginale peccatũ: ſicut pictus hõ non eſt verus hõ ſed
pictus hõ. ſequit̃ ꝙ infans qui nullũ habet peccatũ
niſi originale/ mundus eſt a pctõ. Nec fuit ſolus in/
ter hoies virginis filius in vtero matris ⁊ naſcẽs de
matre ſine pctõ: aut non damnat̃ infans qui morit̃
ſine baptiſmo nullũ hñs peccatuꝫ niſi originale: aut
ſine peccato damnatur. Sed nullum horum accipi/
mus. hec ille. ⁊ intendit ꝙ nos Chriſtiani nullũ ho/
rum accipimus ſm fidem. ¶ Ex his omnibus patet
falſum eſſe ſm fidem ꝙ b.v. ſit preſeruata in ſui con
ceptione ab originalis peccati macula/ ſic vt eaꝫ de
facto non habuerit/ ſed tantum in debito ob carnis
infectionem. vti dicebat Caietanus.

Caietani primũ argumẽtum pro ſua falſa opinione productũ, diluitur. Cap. X.

Nunc aũt ſupeſt ſoluẽ argta qbꝰ nitit̃ illã ꝯnẽ
ſuã falſam ꝓbare. Et qdẽ rõnes fcẽ p pa
pte q̃ v̄a ẽ/ ꝓcedũt. nõ tñ ad illã afferunt̃ a doc. ſcis a
qbꝰ aſſũpte ſũt: nullũ. n. ipugnat Aug. aut aliꝰ ſcũs
eccl̃ie doctor ꝙ tenuerit. b.v. vl̃ pueros vel aliã quã/
cũq3 pſonã excẽptã ab oĩbus eẽ q̃ ſpectãt ad ori. pec.
Pellagiani qppe/ lꝫ male iterptarent̃ ſacras lr̃as: tñ
tñ eas negabãt/ vt iudei faciũt q̃ ad teſtm̃ nouũ/ ⁊ ſa
raceni ẽt q̃ꝫ ad ãtiquũ. Uñ nõ poterãt pellagiani ne
gare aptiſſimã Geñ. ſñiaꝫ ꝙ ꝓna ſit in malũ hũana
nã/ quã ꝓnitatẽ fomes iportat. mortis ẽt ⁊ aliaꝝ hꝰ
vite calamitatũ reatũ in hoibꝰ negare nõ poterãt: cũ
ſcirẽt hec oĩa ⁊ maxe mortẽ pp pctm̃ pmis parẽtibꝰ
a deo p̃ cõminatã. inde illatã. ex q̃ ẽt potiſſime ꝯuin/
cebat illos Aug. Cõuincẽ igr̃ p illas rõnes itẽdebãt
ſci/ nullũ hoiem imunẽ ab ori. pec. macula/ quã ſolã
eſſentialr̃ pctm̃ ipm̃ iportat/ iueñiri. ¶ Qđ ẽt infert
Caie. p eccl̃ie determiationẽ excluſaꝫ diſtictionẽ de
redẽptione ꝑſeruaua ⁊ liberaua/ verũ eſt. Sꝫ quõ põt
ipſe euadẽ/ qn ẽt ſit excluſa opĩo quã dic̃ fidei nõ re/
pugnare/ ponentiũ inquã. b.v. ꝑſeruatã a macula q̃
infuiſſet niſi p gr̃aꝫ ꝑueniẽtẽ ipedita fuiſſet: nõ ãt li/
berata ab ea q̃ iã infuerit/ vt i alijs q dicunt̃ a macu
la p gr̃aꝫ emũdari: Cũ. n. talis negꝰ macule i vtriſq3
fiat p xp̃i redẽptionẽ. nõne ponit̃ iaꝫ duplex modus
redimẽdi ex pte redẽpti. vꝫ vel ꝑſeruando vel ſuble/
uãdo ſeu liberãdo: Pꝫ igr̃ opĩonẽ ſuã nõ remouẽ/ ſꝫ
potiꝰ ponẽ diſtictionẽ illã de duplici redimẽdi mõ.
Et ꝯñr ex ꝓpria ꝯfeſſione excluſa erit p eccl̃ie deter/
Ad p̃am minationẽ ſua opĩo ſic̃ ⁊ illa diſtictio. ¶ Pro 2ª aũt
rõnẽ p 2ª parte p̃dicte ꝯnis ab eodẽ rõnes iducte/ nullo mõ ꝓ/
pte ꝯnis. cedũt. Et ad pmã qdeꝫ negat̃ aſſumptũ q̃ ad oĩa ibi
ꝓpoſita. Latitudo. n. redẽptiõis xp̃i/ recõciliationis
ſaluatiõis/ remiſſiõis pctõꝝ/ ſanatiõis ⁊c. nullã ipro
prietatẽ admittit i oĩb. Eſt. n. redẽptio fcã p xp̃m a
vera ſeruitute veri pcti. recõciliatio/ a v̄a inimicitia
vere ꝯcta p vere pctm̃. remiſſio pctõꝝ v̄a ⁊ v̄oꝝ. ⁊ ſic
dõm de alijs. Qđ qdẽ q̃ ad redẽpnis ⁊ remiſſiõis pec/
catoꝝ noĩa/ ⁊ pari rõne oĩuꝫ alioꝝ p̃dcõꝝ (ſic̃ i pmiſ/
ſo ope nr̃o pte 4ª deduximꝰ/ ⁊ mõ repetimꝰ) exp̃ſſe hr̃
in ꝯcilio affricano p determiationẽ eccl̃ie a btõ Zozi
mo papa publicatã Aug. referẽte i epl̃a ad Optatũ
de origĩe aĩe. ⁊ dicẽte. Nõ. n. eſt falſa in puulor̃ bapte
remiſſio pctõꝝ/ nec v̄botenus dr̃/ ſꝫ veraciter agitur.
Naꝫ vt iã v̄bis vtar q̃ in ipſa epl̃a btiſſimi antiſtitis
Zozimi legunt̃. Fidelis deꝰ in v̄bis ſuis/ eiuſq3 baptiſ
mus re ac v̄bis in ope ⁊ ꝯfeſſione ⁊ remiſſione v̄a pec
catoꝝ i oĩ ſexu etate ꝯditione gñis hũani eãdẽ pleni
tudinẽ tenet. Nullus. n. niſi q pcti ſeruꝰ eſt liber effi
cit: nec redẽptꝰ dici põt niſi q vere fuerit p pctm̃ añ
captiuꝰ. Sic̃ ſcriptũ ẽ: Si vos filiꝰ libauerit/ v̄e liberi
eritis. p ipm̃ renaſcimur ſpũalr̃/ p ipꝫ crucifigimur
mũdo. ipſiꝰ morte mortuis ab Adã oĩbꝰ nob itrodu
cte atq3 trãſmiſſe aĩe vniuerſe illud ꝓpagatiõe ꝯctũ
chyrographuꝫ rũpit̃/ in q̃ nullus oĩno natoꝝ añq3 p
bapm liberet̃ nõ tenet̃ obnoxiꝰ. In his v̄bis apl̃ice ſe
dis tã antiq̃ atq3 fundata/ certa atq3 clara ẽ cathca fi
des/ vt nephas ſit d̃ illa dubitare xp̃iano. Hec Aug.
Intelligit̃ ãt p bapm vel actu vel voto ſaltẽ ſuſcepm
ſm oẽs doct. Si. n. ſcĩficati i vtero renuerent adulti
baptizari/ dãnarent̃. Et nõ alia rõne/ niſi q2 ſcĩficaꝰ
illa depẽdet ſm v̄tutẽ a bapmo vel ab alio eqpollẽti/
ſic̃ erat oliꝫ circũciſio vel parẽtũ fides. Ex p̃dictis ãt
Aug. imo ſcẽ mr̃is eccleſie v̄bis clare pꝫ redẽptionẽ
factã p xp̃m eſſe a v̄a captiuite/ vere ⁊ ꝓprie accepti
peccati. Pctm̃ aũt in debito/ vel ex mõ originis tm̃
nõ aũt de fcõ ⁊ in ſe ſm ſuã quã formalr̃ d̃formitatẽ
macule iportat acceptũ. nõ ẽ ſimpr ⁊ ꝓprie pctm̃/ ſꝫ
tm̃ ſm qd. Uñ necm ẽ ſm diffõnẽ eccl̃ie/ vt oĩs hõ re/
dẽptꝰ a xp̃o hũerit de fcõ ſaltẽ ori. pe. Hãc rõnẽ quõ
vere xp̃ianꝰ effugiat videre nõ poſſuꝫ. q2 lꝫ aliq̃ mõ ⁊
improprie poſſit dici captiuꝰ nõ ſolũ q totalr̃ ductus
eſt i captite ſꝫ ẽt q cepit i aliq̃ ſui pte duci i captiui/
tatẽ ⁊c. h̃ tñ nõ eſt ꝓpe dcm̃/ niſi ẽt p illa pte ſit vera
captitas/ ⁊ ps ſit notabilis a q̃ tom denoĩari poſſit/ ſic̃
abſote nõ dr̃ albꝰ/ q ſm minimã ſui ptẽ pura ſm den
tes tm̃mõ albꝰ eſt. Nõ captitas pcti i debito tm̃/ nõ ẽ
vera captas/ imo falſa. Uere. n. talis liber ẽ a pctõ/ ea
librate q̃ nos xp̃s libauit: q̃ v̄a libras eſt ſm pmiſſaꝫ
etiã ab apl̃ica ſede xp̃i ſñiam. Si filiꝰ vos libauerit/
vere liberi eritis. Uera ẽt redẽptio ẽ q̃ fcã ẽ p xp̃m a
vera ſeruitute pcti. ⁊ nõ ſm quãcũq3 iproprie ſuprã
ſignationẽ. Uerã q̃ꝫ remiſſionẽ pctõꝝ quis dixerit/
niſi fuerit a v̄e cõmiſſo vl̃ ꝯcto/ v̄e ⁊ ꝓpe dcõ pctõ: Nõ
cõmiſſuꝫ. n. licet iprope dici poſſit aliq̃ mõ remiſſuꝫ/
de hac tñ ſignatiõe remiſſiõis pctõꝝ nõ itẽdit eccl̃ia
fudiſſe xm ſanguinẽ ſuũ in remiſſionẽ pctõꝝ. ſꝫ de ꝓ/
pria. Qđ qdẽ ieuitabili deducne collig̃r ex abſoto mõ
loquẽdi ſacraꝝ ſcri ⁊ detmĩationũ eccl̃iaſticaꝝ. vt i
p̃dcã detmĩatiõe pꝫ apl̃ice ſedis. ⁊ vt. s. ẽt tetigimꝰ i
cõfirne pa 4e rõnis. Alioqn ſi liceat abſote ꝓlatas ſa/
craꝝ ſcrip ⁊ eccl̃ie detminationũ ſñias/ p iproprias
vocabuloꝝ accepnes puertẽ/ non erit locꝰ ſacris i lr̃is
vel i ipſis detminatiõibꝰ eccl̃iaſticis q nõ ſilr̃ valeat
deprauari. Ut dicant̃ v̄bi cã/ tres eẽ q teſtim dãt i ce/
lo ſm offir vel attributoꝝ. ⁊ ob hec ſm denoĩationuꝫ
diſtõnẽ/ nõ ãt ſm pſonas: ſꝫ ꝙ ſic̃ i eẽna ſic ⁊ i pſona
ſũt vnũ. vt dogmatizauit Sabelliꝰ. Nec ab itra rela
tiones oppotas eẽ reales/ ſꝫ extraneas. vt errãs dixit
Gilbertꝰ porretanꝰ. Reuiuiſcet ſilr̃ hẽricoꝝ multi/
tudo dicẽtiũ v̄bũ caro fcm̃ iprope/ q2 vꝫ ꝯceptꝰ eſt hõ
quẽ ihabitat v̄bũ ⁊ p illũ opat̃/ vt ſpũs ſepatꝰ p nãle
corpus. vel certe ſm apparẽtiam inq̃tuꝫ corpus ex
aere vl̃ alia q̃cũq3 mã fictitiũ formauit ipꝫ v̄bũ/ q̃ ad
opa vteret̃/ nõ ãt ꝙ v̄e eẽt hõ. ſic̃ nec v̄e ſpũs ſcũs fuit
illa colũba aut ignis i qbꝰ appuit. Pñt. n. ſpũs crea
ti ⁊ q̃to magis diuinꝰ/ nãlia vl̃ ẽt fictitia ihabitare
corpa/ ⁊ p ea opari/ q̃ſi vitalr̃: lꝫ nõ ſint v̄e opa vite.
vt pꝫ in arreptitijs/ in loquutiõe ſerpẽtis ⁊ aſine. in
Raphaele ⁊ alijs angelis q frequẽtiꝰ apparuẽ pribꝰ.
Poterit eadẽ facilitate qs hẽricoꝝ reuiuiſcẽ: ſic̃ mõ
ſerpit coluber ille veneno ſiſſimꝰ Oecolãpadius q di
cat/ nõ eẽ veꝝ corpꝰ xp̃i ſub ſpẽ panis: ſꝫ i eo vt in ſi/
gno ꝯtineri. Sicq3 certe iã ſepulte reſurgẽt hereſes
noueq3 pullulabũt inumẽ/ ſi tãta libertate liceat ſa/
cras lr̃as ⁊ ſcõꝝ ꝯcilioꝝ atq3 doctoꝝ ſñias deprauã/
re. Neq3 poterũt iſta incõueniẽtia p q̃ſcũq3 detmi/
natiões eccl̃ie i ꝯcilijs factas aut fiẽdas euitari/ q2 il
loꝝ parit̃ v̄ba decretaq3 poſſũt p iproꝑas ſignes puer
ti: ⁊ ſic vllã ob rõnẽ poſſit vllibi iã tuto fides ꝯſiſtere.
Que incõueniẽtia facile ꝯtingẽtia ſi nõ ꝑuidebit ſa/
crũ ꝯciliũ ⁊ apl̃ica ſedes: patiet̃ ab hereſibꝰ p hãc ne/
gligẽtiã ſuboriẽtibꝰ infinitã moleſtiã cũ aĩaꝝ innu/
merabiliũ ruina: ſic̃ accidit nr̃is ifeliciſſimis tpibus
ex ꝯtẽptu ſcõꝝ doctoꝝ a viliſſimis fraterculis fcõ/ vt

vnā hereſim defenderēt/ quā ſci doctores vnanimiť dānāt/tādiu ſine debita aiaduerſione ſimulato. Cui extreme lutheranoꝝ infeliciſſimoꝝ ſtragi/ iam non pōt xpianoꝝ po⁹ remediū adhibē. ¶ Idē cōtinget ⁊ graui⁹ veritatē fidei ſubuertet ⁊ opprimet ampla licentia ꝑuertendi ſenſus ſacraꝝ lr̄aꝝ ac eccl̄iaſticoꝝ dogmatū p īproprias vocabuloꝝ ſign̄ationes ꝑ vocis accepta/ ⁊ in fauorē ꝑpriarū hereſum applicata. Nō defeciſſent vocabula auctoribus ſacraꝝ lr̄aꝝ ac eccl̄iaſticoꝝ decretoꝝ/ ſcis q̄qȝ doctorib⁹ eccl̄ie/ qbus tā honorabile ꝑuilegiū/ ſi vgini ꝯceſſuȝ a deo fuiſſet/ ſpirēt/ honorarēt/ magnificarēt/ ac totis ꝑcordijs ꝑconizarēt. Neqȝ min⁹ erāt ſci p̄res antiq digni noticia tanti muneris/ ſi brīſſime vgini collatū fuiſſet/ q̄ȝ moderni minus ſci minuſqȝ erga.b.v. deuoti. Nec decebat tāte bonitatis ⁊ excellētie filiū/ honorē maternū adeo celſuȝ ⁊ ſingularē abſcōdere p ſecula/ matrēqȝ ipſam ſuā digniſſimā/ debita p tot annoꝝ curricula ꝑuare gl̄ia/ qua p totā celebrata fuiſſet eccleſiā. Min⁹ ēt decēs erat/ eū in tā celſi doni manifeſtatione fuiſſe parcū aut auſterū/ ſi in ipſius doni collatione munific⁹ extitiſſet. Quis.n.ꝑn̄le ꝯcedit/ q ſuapte nā non facile cōcedat ⁊ acceſſoriū: ⁊ precipue in dulciſſime nec min⁹ honoratiſſime ſue mr̄is ꝑconiū: quo fieret vt magis ēt honorareť in ea fili⁹ ver⁹ de⁹/ ⁊ feruētius ad eam ꝯfugerēt oi tpe pctōres: Que nā potuiſſet eē rō tā diuturni ſilētij/ negateqȝ reuelat̄is mr̄ne gl̄ie: Nunqd ei forte fili⁹ inuidebat/ aut de mūdi toti⁹ maiori erga illā deuotione vel reuerentia cōtriſtabať: Quū.n.oib⁹ antiqs p̄rib⁹ h̄ ꝑuilegiū fuerit ignotū/ qn ēt ab eis opp̄m ex ſacris lr̄is ꝑdicatū/ magna ꝑfecto fcā fuiſſet illis iniuria imo toti eccleſie/ mr̄i q̄qȝ dei/ ⁊ nō niſi ab ipſo deo ſolo auctori ſupnāliū reuelationū/ ſi nulla ſubeſſet rōnabilis cā negare tādiu noticie dignitatis ei⁹ ⁊ gl̄ie. Pȝ igiť ex ꝑmiſſis/ ꝑm̄ Caietani arg̃m̄ oī virtute carere. Si.n.in.b.v. pec.ori.nō fuiſſet niſi ꝑm debitū vel initiū ex carnis infectione/ non defeciſſent vocabula/ qbus hoc ſolo mō peccantē virginē ꝓnuntiarent/ ⁊ ſuper oēs hoies quo ad hoc ēt exaltarēt ſci doctores. vt dictū eſt.

Tria reliqua Caietani argumēta cum omnibus eorum motiuis, non procedere manifeſtatur. Cap. XI.

Ad 2m. Per eadē aūt ſol.pȝ ad 2m. Sicut.n.ꝑm ſacras litteras opȝ dicere ꝙ de pec.ori. ꝑprie loquanť qn̄ nullū hoiem ab eius ꝯtione excipiūť. ita redēptionē ſactaȝ p xp̄m ꝑ oib⁹ vno mō tm̄ ⁊ ꝑprio capiūť/ pro v̄a inquā liberatiōe a v̄a ſeruitute pctī. Et hoc exprimit ex v̄bis ſacrū ꝯciliuȝ. vt.ſ.patuit. Nec valet inſtātia de duplici mō capiendi mortē in ſacris lr̄is ꝑm expōneȝ.s.Tho. qr talis expō ex ſacris lr̄is hȝ necāriā deductionē. Qō.n.cōminatio facta de morte ſtatim infligenda poſt actū pctī ꝑmoꝝ parentū/ nō itelligereť de actuali ſeparatione aie a corpe/ cōuincit ipſe rei exitus/ q̄ poſt pctm̄ non ſunt ſtatim mortui/ ſȝ mortales effecti. Cuius qdē iflicte p pena mortalitatis/ ꝯſequiť tādē mors actualis/ niſi deo alr̄ placeat/ q ſine iniuſtitia pōt relaxare penaȝ dimiſſa culpa. Et ad eundē ſenſum dicit Apl̄s. corpus nr̄m mortuū eſt.i.mortale factum/ pp pctm̄. Q̄uo aūt pelagiani ab hac diſcrepēt opīone vel cū ea cōcordent ſ.in 6° ꝯfirmatione quarti dictum eſt.

¶ Ad tertium argumentum dicitur ꝙ non ſolū in illis duobus/ ſȝ ēt in ea q̄ ex illis neceſſario ſequitur macula diſtincta fuit xp̄i gn̄atio a gn̄atione.b.virg. Oīs.n.p ꝯcubitū viri ⁊ mulieris gn̄atus hō ꝯhit de facto ſic ori.pec. ꝙ non pōt dici ſcūs. ⁊ idē dr̄ de eo q hȝ infectā carnē infectione pctī. Hoc.n.nec° ꝑſupponit in aīa maculaȝ originalē eſſe vel fuiſſe/ ex qua caro/ ꝑ in malū inclinať/ quali mala inclinatione dr̄ infecta ſic ⁊ fomite. vt ſupius declaratū eſt. Chriſtus aūt dr̄ ſingul̄r ſcūs in ſua ꝯcep̄ne/ id ēt mūdū ſonat/ q̄lis nullus intelligiť niſi q̄ten⁹ macule negatio iportať. Quāto aūt honori xp̄i fauet hoc ꝙ non ex ſemine humano ſȝ virtute ſpūs ſancti ꝯceptus eſt. tanto eiuſdē honori detrahit ſi maculaȝ ⁊ illa non ꝯxit vt ipſe/ nō obſtāte ꝙ ex ſemine/ ⁊ non de ſpū ſcō ꝯcepta eſt ⁊ non in imaculata carne vt xp̄s. ſed in infecta/ abſqȝ ſuo puritatis ꝑiudicio infuſa eſt aīa. Id enim magis nāe aduerſatur: vt maius ex hoc in ꝯceptione virginis miraculū occurrerit q̄ȝ in incarnatiōe xp̄i.

¶ Ad 4m dr̄ ꝙ totū oppōm aſſumpti/ ſupius eſt multipl̄r demōſtratū. q̄uo vȝ hic modus dicēdi (quē Caietanus ſi potuiſſet) in tā alte q̄ōnis deciſione debuerat p ſacre ſcripture vel ſcōꝝ doctoꝝ dicta fundare/ nō ſolū nō eſt verus aut bonus. verū ēt eſt alienus a ſacris lr̄is/ qn ēt illis aduerſus/ q̄ exēplo facile depraueń inumere ſacraꝝ lr̄arū ſanctorūqȝ doctoꝝ ſn̄ie. nec potuit ab aliquo intellectu procedere niſi prorſus a veritate deuio in hac parte. Ad 4m.

Fomitē eſſe pec.ori.comitē, per ſe effectū & penā propriæ dictæ culpe. Cap. XII.

Sequi vero fomitē nō ex carnis infectione tm̄ ſȝ ex pec.ori.abſo͞te ⁊ ꝯn̄ter ꝑprie ſumpto/ valide rōnes ꝯuincūt. Tū qr iportat rebellionē ad aīam ꝑm rōnē a deo rebellātem in reciprocā penā inflictā ꝑȝ Aug. vt p q̄ qs peccat/ p eadē ꝑȝ rōnē cōem torqueať. Quia.n.renuit rō ſubdi deo/ fcm̄ eſt in penam/ ne vires inferiores rōni ſubdanť. Qȝ ſi rō nunq̄ȝ fuiſſet deo rebellis in ſuo ſaltē ꝑ parente. iniuſte dn̄io priuareť hō ſup ea q̄ ſuapte nā ſunt ſubdita rōni. Tū qr ſci doctores in hoc ꝯueniūt oēs ꝙ fomes eſt ſeq̄la pctī ꝑprie ſumpti. Dicit.n. Augu. 2° ꝯ Iulianū ex intētione ēt diui Amb. Cur me dānatoreȝ dicis nuptiaꝝ/ qō dicere nō audebis Ambroſium/ ſi qm̄ oēs hoies ſub pctō naſcunť/ ⁊ ipſe nr̄ ortus in vitio eſt/ iō Pauli caro corpus mortis erat. ſicut ipſe ait. Quis me liberabit de corpe mortis huius. Iam tandē ꝑſpicis ēt ſeip̄m in his v̄bis voluiſſe intelligi apl̄m. Ipſius ḡ interior hō cū delectareť legi dei/ videbat aliā legē in mēbris ſuis repugnantē legi mētis ſue: ⁊ ppea carnē ſuā corpus mortis eſſe dicebat. hec ille. q ex necīa ꝯnexione legis carnis quā doc. appellāt fomitē. vt pȝ p magr̄ȝ i 2°.d.30. ꝯuincit ibi hereſim pellagianoꝝ eē fundit⁹ euerſaȝ atqȝ deſtructā. qō nō eēt veꝝ niſi fomes ex macula ſeq̄reť. ita ꝙ i q̄cūqȝ iueniť fomes/ nec° ꝑceſſit pe.ori. ꝑpē: cui⁹ reat⁹ ſoluiť p ſacr̄ȝ bapm̄t. vt vbi.ſ.magr̄ declat. Aduertē aūt debuiſſet Caiet. ne facile rueret ex ſuis ſermo. in iā dānatas hereſes. Neqȝ.n. putauerim illū negare/ ꝙ ſi qs Ioānē baptiſtā/ Nicolaū/ Dn̄icū/ Thomam aqnatē/ ceteroſqȝ cōmendatos vt imunes ab oī mortali in tota vita ſua/ diceret ēt imunes ab originali in ſui ꝯceptione/ cēſereť hēricus/ vtpote ꝯri⁹ apl̄ice ſn̄ie

ſn̄ie qua dr̄. Oēs peccauerūt/ ⁊ tm̄ ſi non eſt regulare ꝙ fomes ſequať infectionē aie p ori.pec.maculā/ ſȝ cōem radicē vtriuſqȝ/ carnis inquā infectionē/ non erit ēt neceſſariū/ ſȝ tm̄ mō ordinariū/ ꝙ infectio aie ſequať carnis infectionē. ⁊ ſic dici poſſet abſqȝ fidei preiudicio ꝙ nec illi ſci ꝯxerint ori.pec. ¶ Penā ēt ſeq culpā nō actu ꝯctā/ ſȝ vt debitā vel initiatā ad ſenſuȝ Caie. nō tutū reputo. Cū.n.pena culpā reſpiciat vt ſui cām ꝑpriā ⁊ ꝑciſaȝ/ ſi pena cū ſūmiť abſolute/ ſonat eā q̄ ꝑprie pena eſt/ ⁊ nō in debito tm̄ aut initio/ vel ꝑm q̄ſcūqȝ alias ei⁹ accep̄nes diminutas ꝑȝ quas aliq̄ dr̄ eſſe pena ꝑm qd/ nō aūt ſimpl̄r: nec̄m dr̄ vt ⁊ culpa q̄qȝ rn̄dēs ei ꝑm abſolutā ꝓlationē/ ꝑprie dictā ſonet culpā/ ⁊ nō ꝑȝ acceptionē iꝓpriā. Quis eni iuſte puniat eū quē licet inclinatū in malū/ nouerit attm̄ ab eo ꝯtinuiſſe. Dignus hic dr̄ duplici premio/ ſi labor attēdať in merito. Qua ēt rōne ꝯ pellagianos ſci doctores/ iniuſtū audēt dicere deū/ ſi pueros originale non ꝯhentes/ mori faciat aut ꝑmittat. vt alibi pluries deductum eſt.

Non opinioni ſed opinantibus ſubuenire Sixti decretum. Cap. XIII.

Sixtū vero edidiſſe bullā vel breue in fauorez opinionis illius/ q̄ſi ex illa bulla hēať ꝙ b.v. ſit a macula pec.orig. ꝑſeruata/ falſum eſt. neqȝ h̄ ibi ꝑcipit aut determinat eē tenendū. Quāuis.n. vtať mō loquēdi opinātiū ex aduerſo/ recitās offm̄ eſſe noiatū de imaculata ꝯceptione beate virginis/ nō tm̄ ſic ꝑm fidē eē tenēdū ſtatuit/ imo ipſe declarat ibi nō adhuc eē p eccleſiā deciſum. an.ſ.ſint dicendi heretici qui alterā ptē tenuerint q̄ōnis huius. ꝙ vȝ b.v. ꝯcepta ſit in ori.pec. ⁊ accipit ibi pec.ori. ꝑprie/ ⁊ ꝯn̄ter ꝓut maculā iportat. Si.n. determinare intendiſſet.b.v. cōceptionē eſſe imaculatā/ iam alterā q̄ōnis pteȝ determinaſſet ⁊ decidiſſet eſſe verā/ ⁊ ſic opp̄m tenēs eſſet hereticus. Qȝ aūt habuerit.b.v. carnis infectionē/ fomitē ⁊ reatū/ iā eē p eccleſiā determinatū/ ēt opinās tenet. Tota ergo qō circa maculā verſať: nec ibi declarať ꝙ neutra ps ſit error in fide/ vt incōſiderate valde putauit ſemper Caiet. Et hoc pro reuerētia (vt puto ⁊ laudo) ſedis apl̄ice: cuius tm̄ (vt dixi) decretū nō intelligēs/ tot in hac q̄ōne difficultates icurrit. Sȝ i illa extrau. ꝑcipiť ne ſint dicēdi hērici/ vel peccare mortal̄r. Et rōnē ꝑmiſſam aſſignat. qr vȝ nō eſt adhuc p eccleſiā deciſuȝ. ſ. p exp̄ſſa verba/ ex qb⁹ oēs coganť ſub pena hereticis debita tenere alterā ꝯdictionis illius ptē explicite. Vn̄ iniuriā faceret q vocaret aliquē ex hoc hereticū. vt alibi declaratū eſt. Lȝ autē hec opīo ꝑdiceť a certo tpe/ nō tm̄ accepťať vl̄r ab eccl̄ia/ ſȝ potius vere in hoc a ſapiētibus ſemp vt hereſis euitať. Sȝ neqȝ tal̄r ꝑdicantes/ neqȝ Scot⁹ cū Frāciſco de Mayronis debēt vniuerſitati ſcōꝝ doctoꝝ ꝯria docētiū ꝑponi/ ſed cū magna poti⁹ zeli dei ⁊ v̄itatis idignatiōe poſtponi. ⁊ ab oib⁹ xp̄i fidelib⁹ falſitas euitari. Neqȝ tm̄ dicūt illi ꝙ pe.ori. incurrerit aliquo mō.b.v. ad hoc vt poſſit a xp̄o dici redēpta/ vt fingit opinās. Sȝ ex hoc poti⁹ eā eē redēptā ſaluare conanť/ ꝙ a pctō fuerit ex gr̄a preſeruata. Quib⁹ in hoc aduerſať opinās ꝙ redemptionē illā ꝑſeruatiuā vtpote ab eccleſia dānatā/ recte negat. Coercere igiť ꝯuenit linguas ⁊ man⁹ ſcribentiū ꝑm regulā fidei ⁊ doctrinā ſcōꝝ doctoꝝ qbus

nō ꝯdicit ꝑceptū Sixti. vt ſepius oſn̄ſum eſt. Coercē deſunt inquā vt nullatenus relaxenť ꝯ cōem doctrinā ſcōꝝ. Sȝ qō ipſi dānandū iudicant/ nullus ex timore dānare renuat. Qō v̄o ſaluādū iudicauerint/ oīs fidel̄ ſine iuidia cōicet ⁊ defendat. Vn̄ ⁊ Hie. ſup illud Prouer.3. Ne initaris ⁊c. dicit. Prudētie ſue innititť q ea q̄ ſibi dicēda videnť patrū decretis an̄ponit. Eꝯ v̄o q patrū ſcōꝝ veſtigijs inheret non pōt de ꝑſumptiōe notari. Vn̄ dn̄s Inno.4° in Apparatu ſup decretali. de ꝯſti.c. Ne initaris. ſic ait. Dictis ſcōꝝ patrū vel alioꝝ ab eccl̄ia receptoꝝ/ ſtari dȝ: ⁊ q dicit qō ipſi dicūt/ non pōt de temeritate redargui. Et ifra. Et ſi nulla diuerſitas inter ſcōs iueniť/ necē eſt vſqȝ ad vnum iota ſeruare qō dixerūt. 15.d.ca.ſi. poſtq̄ȝ opa eoꝝ a ſcā eccl̄ia ſunt auctēticata. hec ille. Quā ſn̄iam valde notare debuerat Caiet. ēt in hoc q̄ōnis ar̄lo pluribus rōnib⁹ ſupius ꝯ euȝ deductis/ ⁊ quo ad principalē cōcluſionē. ⁊ quo ad declarationē quid ſit neceſſario ꝑm fidē tenenudm.

Propriā opinionē de ſanctificatione beatæ virginis poſt conceptionē, Caietanum infirmam reddere. Cap. XIIII.

Circa 3m qō ꝑn̄r intēdit ⁊ facit opinās in ope ſuo/ cōſiderādū eſt ꝑ ⁊ admirandū valde quō nō aduertat ꝙ p ſuā illā diſtinctionē de ꝑſeruatiōe.b.v. ab oib⁹ ſpectātib⁹ ad ori.pec. excepta ſola macula: ⁊ de ꝑſeruatiōe a ſola macula eiuſdē pctī (ſi bona foret ipſa diſtin°) facile ꝑit quā inq̄rit ⁊ affert p dcā ſcōꝝ opīonis ꝑprie ꝓbabilitatē. Quis.n. ꝓhibet (ſi ei⁹ hec adinuētio bona foret) alterius opīonis ſectatores dicere ꝙ ſci doc. noīatim qdē ꝓmūt.b.v. in pctō ꝯceptā ⁊ ab vl̄itate peccātiū nō exceptā/ ſed nihilomin⁹ ꝙ pctm̄ intēdant/ ipſam ſue carnis infectionē/ fomitē/ ⁊ reatū. nō aūt maculā vt in ceteris: Que qdē fuga max̄e iudicareť ex hoc ꝓbabilis ꝙ tā Aug. q̄ȝ Amb. auctēs iducte/ ipſaȝ carnis īfectionē loco pctī videanť afferre. Non pōt Caie. hāc eoꝝ ad dicta ſcōꝝ ꝑuerſam ſolōnē oppugnare/ niſi ſil̄ ⁊ ſuaȝ ad dicta ſacre ſcripture ſacrorūqȝ canonū ⁊ ꝯcilioꝝ vl̄es q̄qȝ auctēs allatā/ euertat. Ex p.

¶ Rurſus ſi Caiet. iudicio ad auctēs ſcōꝝ q ſingulariť de brīſſima vgīe verba faciūt/ ⁊ nulla ꝑſus excep̄ne iterpoſita ſȝ abſolute ꝓfitenť.b.v. in pctō ꝯceptā/ nō pōt afferri gloſa ꝙ ſint vere de lege cōi/ ſec⁹ de ꝑuilegio quo.b.v. excipiatur: quo ipſe ſupra putauit ſe victoriā reportaſſe dū voluit nō poſſe ꝑm fidē catholicā ſuſtineri ꝙ.b.v. non fuerit cū infecta carne/ fomite/ reatuqȝ ꝯcepta/ ppterea ꝙ auctēs vl̄es ſacre ſcrip̄re qbus aſtruiť oēs hoies in Adaȝ peccaſſe/ mortuos eſſe pctō/ xp̄m eſſe oium redēptorē/ ſaluatorē/ recōciliatorē ⁊c. abſolute pronuntiant nullū excipiendo. quid igiť ille minus vl̄itatis vel ēt ꝓprietatis vocabuloꝝ hn̄t q̄ȝ iſte que b.v. explicāt nō exceptā: Et vn̄ veritatē hāc hr̄e ꝓnūtiāt p iſtas ſctī doctores/ niſi pp exactiſſimā vniuerſalitatē ⁊ ſūmā ꝓprietatē vocabuloꝝ in illis/ quā in iſtis ꝯtineri ꝯcedit Caie. in hoc nō deuius: Nō maiorem igiť ꝓbabilitatē iſte afferent q̄ȝ ille neceſſitatē/ cum gloſam de lege cōi ⁊ priuilegio excludāt/ quam adducūt aduerſarij. ſeu certe nō magis inducere ſanctoꝝ auctoritates illaȝ explicant lege cōmuni ſubiacere peccatis/ q̄ȝ dicta ſacre ſcripture ⁊ conciliorū. 2°.

Unico voluit ictu Caie. arma q̄bus eccl'ia hereticos
debellauit pelagianos/ p auctes inquā vl'es ſacre ſcri
pture/ ſacroꝝ ꝯciliorꝝ necnō ſcōꝝ ēt oīum doctoꝝ/ vi
reſq; cōfringere ſatis inermis/ dum in eas oēs dicit
gloſam de lege cōi aut priuilegio locū hr̄e. Propter
qđ (inq̄t) nō actuli vl'es ꝓpōnes ſcōꝝ ſolū xp̄m a pe.
ori. excipiētiū. O magnū impatoris ꝯſiliū. Quaſi ce
cus ⁊ oī iudicio infirmus nō videat/ non cōſideret/
non aduertat/ ꝙ ſi ſacri doctores tam accurate xp̄m
excipiunt/ de quo nullus dubitat nullum incurriſſe
peccatū/ multo accuratius ſi foret excipiēda/ beatā
virginē excepiſſent. vt ſepius eſt deductum.
3°. ¶ Excepiſſe vō ſcōs exp̄ſſis ſermonib⁹. b. v. a pctō añ
natiuitatē/ indictū eſſe ꝙ ſi pariter excipiēda fuiſſet
in ꝯceptione/ nō tacuiſſent/ vel ſaltē nō oppo^m expli
caſſent/ lꝫ vdiſſimū ſit ⁊ manifeſtū/ nō maiorē tñ ꝓba
bilitatē ꝓſtat/ q̄ꝫ hēamus ꝑ eodē ex ſacris lr̄is. Neq;
enī h̄ ipſi ſci ꝓferenꝫ aut docent/ niſi ꝑ rōnē ex ſacris
lr̄is hāc aſſumptā ꝙ cū Joāni bap. hoc preſtitū ſit ⁊
4°. Hieremie/ nullus fideliū poſſet mēte ꝯcipe id eē de
negatū bt̄iſſime mr̄i dei. ¶ Impugnationes ēt opti
mas quas Caie. affert/ vt eis expugnet ꝑuerſiſſimas
gloſas imo corruptiōes ab aduerſarijs ad dicta ſcōꝝ
inductas/ ſi parit̄ applicabit ad expugnādas eaſdeꝫ
gloſas ꝑut eis aduerſarij veritatis corrūpunt ſacras
lr̄as/ veritatē in ꝓpoſito deprōmētes/ iā videre pote
rit ꝑ eaſdē lr̄as ſacras ꝯuinci. b. v. nō ex debito vl' ex
ſe vel ex ſue origis mō dūtaxat/ obnoxiā imo mortuā
fuiſſe pctō/ ⁊ ob hoc eē ꝑ xp̄m vere redēptā/ ſaluatā/
recōciliatā. ſꝫ de facto poti⁹ vt ceteros ꝓprie ꝯxiſſe
pec. ori. ¶ Si. n. ad ſcōꝝ auctes beatā virginē ſpālit̄
noiantes (vt dicis) ꝓpterea ꝙ abſolute ꝓmāt ꝯxiſſe
pctm̄/ nō pōt dici ꝙ ex debito aut ex ſe tm̄ aut ex mō
origis illud ꝯxerit/ q2 ſic iā non ſimpl'r ⁊ abſo^te dōm
foret eē pctm̄ ab ea ꝯctū/ ſꝫ ſm qd/ imo abſo^te nō ꝯ
xiſſe: cur nō parit̄ euertanꝫ he corruptiōes/ qñ ad ſu
pradictas ſacraꝝ ſcripturaꝝ vel ēt ſcōꝝ ꝯciliorꝝ atq;
doctoꝝ vl'es ſn̄ias/ nō min⁹ abſo^te vitatē loquētes/ ap
5°. plicanꝫ? ¶ Et ſicut ſcis doctorib⁹ (vt dicis) ita ēt ſa
craꝝ lr̄aꝝ auctoribus nō defuiſſent vocabula/ q̄bus
vl'itatē illā exponerēt/ qñ nō actualē/ ſꝫ tm̄mō debi
tā ꝯctionē pcti in. b. v. cognouiſſent. ¶ Rephēſione
6°. quoq; magna digni eēnt ſcti doctores/ ſic ⁊ ceteri/ ſi
in bt̄iſſime. v. ꝯconiuꝫ idip̄m ꝑ ipſa vocabula ꝓpria
7°. nō explicaſſent. ¶ Et īterrogādus venit Caiet. pari
lege q̄ ipſe ceteros īterrogat/ qb⁹ potuiſſent vbis cla
riorib⁹ ſacre lr̄e ꝓmere. oēs in Adaꝫ de fcō peccaſſe.
oēs pctō mortuos/ xp̄m redēptorē ⁊ ſaluatorē oīum
eē. cetera q; id gen⁹/ q̄ꝫ fecerint/ abſo^te ⁊ ſine vllo ter
mino diſtrahēre ꝓferēdo pctm̄/ mortē/ quā aīe non
aūt corpis tūc intēdere lr̄a ꝯuincit niſi vitatē tollat
exp̄ſſam. Siīr ꝓferēdo redēptionē a pctō/ ſaluatio
nem ⁊c. vl'itatē deniq; abſo^te ⁊ ſine vlla exceptione.
Neq;. n. fuerat aliq̄s ſpālit̄ noiandus/ cū vl'is loqu
tio cōprehēdat oēs. Neq; ſpāl'r ēt fuerat ori. pe. in ſa
cris lr̄is exprimendū/ qñ niſi ꝓ eo vitatē hr̄e nō pn̄t.
8°. Neq;. n. poſſent de hoib⁹ non adultis in vl'itate illa
nihilomin⁹ ꝯcluſis/ vt vē alit̄ acceptari. ¶ Sci ēt do
ctores ꝙ abſo^te de pctō ſic loquanꝫ/ nō niſi ex abſo^ta
loquutiōe ſacraꝝ lr̄aꝝ accipiūt. Quo factū eſt vt de
ipſo oēs vnanimiter vna cum gloſa eaſdē exponāt.
9°. ¶ Cur aūt Caie. ex mō loquendi ſuo in h̄ aduerſarijs
cedere/ vbi turpiſſime ꝑiculoſeq; corruūt/ vt gloſas
predictas imo corrup^tes (vti ſepe cū dolore dixim⁹)
deſtructiōeſq; ſacrarū ſcripturaꝝ ꝓualere ꝯſentiat/
ſi ad ſacras lr̄as ⁊ ad vl'es ſctōꝝ ſn̄ias applicenꝫ. q̄s
tñ ipſe (in hoc aliq̄ual'r ſapiēs) ꝯ dicta ſcōꝝ ſpālit̄er
b. v. noiantiū futiles recognoſcit ⁊ ꝓbat. ¶ Hoc au
10°. xiliū ab eo dū ī hac mā ꝑperā ſcripſit aſſequuti ſūt/
veritatis/ ēt a ſe q̄ ad ꝓncipalē ꝯctonē cognite/ defen
ſores tā antiq q̄ꝫ moderni patres ⁊ doct. ſui ordinis.
Sꝫ vtinā in hoc ar^lo ſolo viris ſapiētib⁹ eſſet īfeſtus.
Non tñ gl'iabunꝫ magis aduerſarij ſe deuiciſſe/ qn ēt
in p̄tes traxiſſe Gigantē/ q̄ꝫ nos illū vna cū eis iam
olim ꝓpalaſſe deuictū. Gloſas. n. illas ⁊ alias plures
in ꝑuerſitate nō diſſiles/ quas aduerſarij q̄ſi ꝓpoſito
ſuo fauētes inducūt/ eē grauiſſimas diuinaꝝ ſcriptu
raꝝ corrup^tes/ olim reuerēdiſſimus Card. d. Joānes
de turre cremata ord. p̄dicatoꝝ. Et reuerēdus Ban
dellus in ſuis opib⁹ demōſtrarūt: q̄s ⁊ ipſe ꝑ viribus
imitare curaui in opuſculis nr̄is. ¶ Unū aūt in de
11°. fenſionē ꝓbabilitatis opīonis ſctōꝝ in pn̄tis. q. ar^lo
Caieta. affert dictāte ſpū ſcō/ q̄ nō vt ꝓbabilē/ ſed vt
certiſſimā veritatē ſcōs eſſe ꝓfeſſos duꝫ dicūt. b. v. in
pctō ꝯceptā/ apiat ēt ſe tenere. dū ad ſtultiſſimā glo
ſam/ q̄ a fatuello quodā allata eſt. ꝙ vꝫ ſci ſi viuerēt
mutarēt opinionē/ rn̄dēs/ dicit ſe id ita veꝝ opinari
ſicut eē veꝝ putat ſi q̄s diceret ꝙ ſi xp̄s ꝯuerſaretꝫ in
terris/ mutaret doctrinā fidei vt ſe ppl'is ꝯformaret.
In hoc. n. dicto ſuo hr̄ ꝙ ſci tāta certitudine tenēt ⁊
affirmāt ſm eū. b. v. in originali ꝯceptā/ q̄ꝫta ſit fidei
doctrina cōplectēda. Nō. n. pt̄ h̄ dcm̄ ſuū defendere/
niſi tāte vitatis ⁊ certitudinis extimet hāc a docto
rib⁹ p̄dicatā vitatē/ q̄ꝫte ſit xp̄i doctrina. Nō vtiq;
veꝝ eſt/ cū vtrāq; deus reuelauerit/ imo ſit hec ēt do
ctrina xp̄i/ lꝫ nō explicite/ ſꝫ implicite multis in lo
cis ꝓlata/ vt alibi deductū eſt. Et hec de 3° ꝓncipali.

Infirmitatē opinionis aduerſæ, recte probat Caietanus. Cap. XV.

Que poſtremo ꝓbabilitateꝫ opinionis aduerſe
deijciētia ꝓfert/ digna ſunt laude/ niſi q̄te
nus q̄dā ꝯfirmat a ſe iā dicta/ q̄ min⁹ eē vera. ſ. ꝓba
uimus. Innuit. n. inter alia/ labores aduerſarioꝝ in
inueniēdis gloſis eē q̄dē vanos ad dicta ſcōꝝ q̄ ſpāl'r
b. v. noiant applicatos/ ſec⁹ ad dicta ſacraꝝ ſcriptu
raꝝ. ⁊ vl'es ēt ſcōꝝ doctoꝝ ſn̄ias: cuꝫ tñ eos vtroq; r^u
vanitatē ꝓferre ſupius ſit oñſum. ¶ Aliud ēt ex Ca
ietani dictis elicit̄ q̄ timor illius effugeꝫ ne dicat opi
nionē ꝯriā/ erroneā eē vel hereſim/ quaſi Sixtus id
inhibuerit affirmādū. Si. n. nō obſtāte ꝙ Sixtus in
narratione extrau. illius. b. v. ꝯceptionē imaculatā
appellari recitauerit: ſi nō obſtātib⁹ indulgētijs da
tis ab eodē Sixto/ adhuc (vt cōfiteris) ambiguū eſt
an a macula ꝓſeruās/ an certe mūdās fuerit gr̄a illa
que deſcēdit in vginē/ pꝫ ꝙ narrans ex opinantiū ex
aduerſo mēte imaculatā ꝯceptionē/ idē Sixtus/ vl
tra hoc ꝙ narratio moduſq; loquēdi narrationis/ ⁊
preſertꝫ in alioꝝ ꝑſona nō īportat determinationē/
ſed poti⁹ eā inq̄rit ⁊ expectat/ nō intēdebat determi
nare/ ſed modū loquēdi recitauit (vt diximus) alte
rius p̄tis. Que tñ ſua loquutio an veritatē exp̄mat
an falſitatē/ eſſe ambiguū ⁊ ab eccl'ia adhuc nō deci
ſum/ ibidē determinādo ꝓnūtiauit. Et ad Caie. pro
q̄ōne pn̄ti tāta ſit dicta. in qb⁹ ſicut in ceteris me/ in
hac ꝓſertim mā/ ſedis ap̄lice iudicio ſubmitto.

Editum anno dn̄i. 1533.

QVAESTIO DE PRAEſumptuoſo ac peſtifero Epiſcopatus appetitu.

Septem argumenta pro parte negatiua proponuntur. vnicum vero pro affirmatiua: vt tota quæſtio reddatur ſatis ambigua. Cap. Primum.

Primo Queritur vtrum appetere epiſcopatuꝫ
ſit pctm̄ mortale ex genere ſuo.
Et videt̄ ꝙ non. Primo. Quia
is qui appetit bonuꝫ opus/ non
peccat. imo meret̄. Sed qui epi
ſcopatū deſiderat/ bonum opus
deſiderat. p^e Tim. 3°. Ergo appe
tere ep̄atuꝫ non eſt pctm̄ mortale de ſe. Nō. n. eſt ex
ſuo genere peccatum/ nunq̄ꝫ poteſt eſſe meritorium.
2°. ¶ Scdō. Si talis appetitus eſſet ex ſuo genere pec
catuꝫ mortale/ quilibet teneret̄ non deſiderare/ ⁊ nō
velle ep̄atum. ergo eadē rōne teneret̄ etiā non acce
ptare oblatum/ aut ēt refutare iam acceptatū. Sed
cōſequens eſſe falſuꝫ/ notum eſt. Conſequentia vero
probat̄ a ſimili in omnibus deſiderijs que de ſe ſunt
mortalia peccata. Sicut eſt deſideriū fornicandi/ fu
randi. ⁊ huiuſmodi.
3°. ¶ Preterea. Quia illud deſiderium de ſe nō eſt pec
catum mortale cuius terminus ſeu obiectuꝫ non eſt
de ſe peccatū mortale: patet hoc: quia actus morales
quo ad bonitatē ⁊ malitiam ſpecificantur ex obie
cto ⁊ fine. 12. q. 72. arti. 2. Sed predictū deſiderium
terminat̄ vt ad ſuuꝫ obiectū ad hoc qđ eſt eſſe ep̄m.
Eſſe aūt ep̄m non eſt de ſe peccatum mortale. vt pꝫ.
immo neq; eſt de ſe peccatū veniale cuꝫ ſit dignitas
⁊ officium a xp̄o inſtitutū in promotionē vite ſpiri
tualis. ergo neq; predictū deſiderium eſt de ſe malū
ſiue peccatum etiam veniale.
4°. ¶ Preterea. Cuius finis bonus eſt/ ipſum quoq; bo
nuꝫ eſt. q2 (vt diximus) ex fine morales actus ſpecifi
cantur quo ad bonitatē ⁊ malitiam. Sed contingit
aliquem deſiderare ep̄atum vt poſſit facilius ⁊ effi
cacius populo dei ꝓdeſſe quo ad profectū ſpūalem/
in procurando ſalutem animarū/ in ꝓmouendo cul
tum ⁊ honorē dei/ quo ad eccleſias cōſtruendas ⁊ or
nandas. Et cum hoc etiā poteſt hoc ſuū deſiderium
ordinare ad piam ſubuentionē ⁊ ſuſtentationē pau
perum ⁊ religioſarū perſonarum deo fideliter famu
lantium/ ex redditibus eccleſie: que vtiq; opera di
uiniſſima ſunt/ ⁊ deo acceptiſſima. ergo talis appe
titus non ſolū non eſt de ſe peccatū mortale/ verum
etiam videtur eſſe ſanctiſſimus.
5°. ¶ Preterea. Si predictus appetitus eſſet de ſe pec
catuꝫ mortale/ hoc maxime eſſet q2 quilibet dꝫ ſe ad
talem gradū cognoſcere idoneū prius q̄ꝫ illū deſide
ret. Hoc aūt nō fit niſi manifeſtata circa hoc dn̄i vo
luntate vel per diuinā reuelationē vel per canonicā
electionem/ vt ſic ſequi videat̄ ꝙ ante talem manife
ſtationeꝫ/ nullus poſſit deſiderare ep̄atum/ eo ꝙ nul
lus ſufficienter ⁊ ꝑfecte ſciat ſe eſſe idoneū ad ep̄atū.
Sed hoc non videt̄ eſſe neceſſariuꝫ: ſed ſufficit ꝙ mō
humano cognoſcat̄ quis idoneus. qđ tūc accidit re
gulariter/ quādo non ꝯſtat de oppoſito. Nemo enim
cenſendus eſt eſſe malus niſi conſtet de malitia eius.
Nam qui malitiam obijcit/ eam ꝓbare dꝫ. ff. de pro
batio. l. Quotiens. §. Qui dolo. ⁊. 6. q. 2. c. Placuit.
⁊ ca. Si tantū. Et qui indignū aliquem eſſe non no
uit/ dignum extimare debet. extra de ſcruti. in ordi.
fa. ca. vnico. Unde ad beneficium ⁊ dignitatē eccle
ſiaſticam preſumit̄ quis idoneus/ niſi aliud in cōtra
rium oſtēdatur. extra de Preſump. c. Dudū. Unde
patet non requirendā eſſe certam illam cognitioneꝫ
de idoneitate alicuius ad epiſcopatū/ que ſola dei re
uelatione haberi poteſt/ vel ſola canonica electione
preſumi. ſed ſufficit ꝙ ſibi quis de oppoſito conſcius
non ſit. Quū igitur multi inueniri poſſint qui quā
tum ad ſcientiam ſcripturarū ⁊ canonum/ quātum
ad mores/ quātum etiam ad practicam facile cōqui
rendam neſciunt ſe indignos/ eo ꝙ non habeant ma
lam voluntatē/ aut alicuius mortalis criminis con
ſcientiam: calleant quoq; iuris ac ſacrarū litterarū
ſcientiam/ ⁊ expertos ſe eſſe vel facile fore nouerint
in huiuſmodi miniſterijs ſm ꝙ ⁊ in alijs occurren
tibus ſemper oſtenderunt viuax ingenium ⁊ natu
ralem prudentiam. ⁊ breuiter cum non incōueniat
dicere ꝙ inueniri poſſint/ imo de facto inueniant̄ q
cognoſcant ſe habere omnes conditiones illas boni
epiſcopi quas Apoſtolus p^e Timo. 3. ſerioſe neceſſa
rias proponit. videt̄ ꝙ tales poſſint ep̄atum ēt lau
dabiliter deſiderare/ habentes pro fine aīaꝝ ſaluteꝫ.
¶ Et cōfirmatur. Minus quis nouit alium a ſe ido Confirmatio.
neum eſſe ad dignitatē epiſcopatus q̄ꝫ ſeipſum: naꝫ
quilibet melius nouit ſeipſum q̄ꝫ alios. Nemo eniꝫ
ſcit que ſunt hominis/ niſi ſpiritus hominis qui in
ipſo eſt. prime Corinth. 2°. Sed in eligendis alijs ⁊
in deſiderando imo procurādo eis epiſcopatū/ dum
opinamur eos eſſe dignos/ non peccamus ſed mere
mur/ non obſtante incertitudine de idoneitate eoꝝ.
ergo nec peccamus ſtante caſu/ ſi pro nobis ep̄atum
non ſolum deſideramus ſed etiam procuramus.
¶ Preterea. Si epiſcopatū deſiderando quis mor 6°.
taliter peccat/ aut hoc eſt quia deſiderat in eo prin
cipaliter affluentiaꝫ diuitiaꝝ/ aut honores/ aut gra
dum ipſum celſitudinis ep̄alis ordinis ⁊ poteſtatis.
Sed ex nullo iſtorū incurrit quis peccatuꝫ mortale
ex ſuo genere. Nā auaritia ad quā pertinet primus
ille appetitus/ non eſt ex ſuo genere peccatū morta
le: ſed ſolū ex iniuſtitia ſi qua ei ꝯiungitur. vt patet
per. S. Tho. 22^e. q. 118. ar. 4°. Sed neq; ambitio ad
quā ſecūdus ſupranotatus appetitus reducitur. vt
patet per eundē. 22^e. q. 131. ar. 1. Et hec maxime cur
runt in propoſito quādo quis putans nullū alium a
ſe inueniri idoneum vel longe minus ſe/ intendit fa
cere debitū ſuum circa curam animarū/ ⁊ diſtribu
tionem bonorū temporaliū/ tam ad diuinum cultū
conſeruāduꝫ ⁊ augmentandū/ q̄ꝫ ad pauperes. Nec
intendit vti ep̄atu ad finem tēporalium: ſed quātuꝫ
ſibi cōceditur frui portione ſua ⁊ honore ſibi debito
⁊ huiuſmodi bonis/ ad laudem dei. Unde non videt̄
tale deſiderium eſſe peccatuꝫ mortale/ tam ⁊ ſi forte
contingat eſſe veniale ob intuitū temporalium. Et
hac ratione videtur ſanctum Thomaꝫ dum de tali

appetitu tractauit.22ᵉ.q.185.ar.1.non dixiſſe q̄ ſit
peccatum mortale/ſed ſolum dixit eum eſſe illicitū.
Sed neq̄ preſumptio ad quā reducitur tertius pre
dictus appetitus/ eſt ſemp de ſe pct̄m mortale/lʒ de
ſe ſit mala.vt pʒ.22.q.130.ar.1.Al's oīs qui aliquid
facere aggrederet̄/puta currere vel ſaltare vltra vi/
res ſuas/peccaret mortal'r:qđ eſt ridiculuʒ. Poteſt
ergo quilibet nō indignus/ imo qui hʒ conditiones
ep̄o debitas/iuxta ſupradictā ſn̄iam Apl'i.appetere
ſibi ep̄atuʒ/ etiā ſi alij inuenirent̄ ſe digniores/abſq̄
peccato mortali p̄ſumptionis.Non eſt igit̄ abſolute
pronunciandū q̄ appetere epiſcopatū ſit ex ſuo ge/
nere/ſeu etiam ſemper peccatum mortale.
7°. ¶ Preterea.Ille actus nō eſt ex ſuo genere peccatū
mortale/qui aliq̄n ſeu pro aliquo caſu pōt eē bonus
ꝛ meritorius. Qđ.n.eſt de ſe pct̄m mortale/eſt ꝓhi/
bitum iure nāli vel diuino.vn̄ non pōt eſſe diſpenſa/
bile vt pro aliquo caſu ſit licitū niſi a deo. Sed appe
tere ep̄atū/in aliquo caſu licet.q̄n inquā īminet ma
nifeſta neceſſitas:ꝛ q̄n quis ad hoc diuinitus incitat̄
charitatis zelo. Sicut ex ſn̄ia Gregorij determinat
ſanctus Tho.22.q.185.ar.1.ergo appetere ep̄atū ab
eo qui nō ſe cognoſcit indignū/nō eſt ex ſe/ſeu ex ge/
nere ſuo peccatum mortale.
8°. ¶ Preterea idē probat̄ auctoritatibus ſanctorū pa
trum.Et primo quidē diui Gregorij.1.q.1.ca. Non
eſt putanda.qui ſic ait. Quiſq̄s ſacerdotiuʒ non ad
elationis pompā/ ſʒ ad vtilitatē adipiſci deſiderat:
prius vires ſuas cū eo quod ſubiturus eſt onere me/
tiatur:vt ſi eſt impar abſtineat/ꝛ ad id cum metu ēt
cui ſe ſufficere extimat/ accedat.hec ille. Et loq̄tur
de p̄latis eccleſie.vt pʒ ibi per doctores.ergo ꝛc.
9°. ¶ Preterea. Spes claudit deſideriū.12.q.40.ar.1.
c.Et iō qđ pōt rite ſperari/pōt ēt deſiderari.Eiuſdē
enim rōnis videt̄ quātum ad bonitatē ꝛ maliciam
deſiderare ep̄atū atq̄ ſperare.Vtroq̄.n.actu tēdi/
mus in ipſum quaſi in quoddā bonum noſtrū:ſed ꝑ
deſideriū ſimpl'r in illud inclinamur qđ non hēmus:
per ſpem aūt quaſi in arduū ꝛ cum quadā difficulta
te aſſequendū.12.q.40.ar.1.ꝛ in bonū cōmenſuratū
appetenti.22.q.17.3.c.ꝛ.3°.d.26.q.1.2.c.ſi.Si ergo
non eſt pct̄m ſperare ep̄atum/non erit ēt de ſe pct̄m
eundē deſiderare. Sed ꝯcedit̄ ſacerdoti poſtq̄ gra/
datim ad ſacerdotiū aſcendit/ſperare ep̄atuʒ. Nam
Vrbanus papa.d.59.ca.Si officia.de tali qui ſic ad
ſacerdotiū eſt ꝑductus ſubiūgens dicit. Inde ſūmi
pontificis iure locū ſperare debebit. Itē.d.77.c.In
ſingulis.de eodē Zozimus papa ſic ſubiungit. Si eū
exactior ad bonos mores vita perduxerit/ ſummuʒ
pontificatū ſperare debebit.Ergo ſequitur q̄ liceat
ꝛ a fortiori epiſcopatum deſiderare.
In ꝯriū ¶ In ꝯrium eſt pauendū Chryſoſtomi verbū/qđ re/
citat̄.d.40.c.Multi.vbi ſic dr̄. Qui primatū deſide
rat in terra/inueniet cōfuſionē in celo:nec inter ſer/
uos chriſti cōputabitur qui de p̄matu tractauerit.
Et loquit̄ de primatu eccleſiaſtico qui hʒ annexā cu
ram animarū.vt pʒ ex ſequentibus in illo capitulo.
In qua ſn̄ia dat̄ intelligi/ q̄ talis niſi peniteat/ex/
cludet̄ a regno celoꝝ ꝛ a cōſortio ſeruoꝝ xp̄i qui ſoli
in celo gloriam ꝛ non ꝯfuſionē inuenire pn̄t. Nemo
aūt a regno celoꝝ aut a cōſortio ſeruoꝝ chriſti exclu
ditur niſi ꝑpter peccatū mortale.ergo predictus ap
petitus eſt peccatum mortale.

Opinio quatuor dictis explicata propo/ nitur,quatuor oppoſitis cōcluſionibus im probanda. Cap. II.

Pro determinatione q̄ōnis eſt ſciendū q̄ que / Opinio falſa.
dam opinio modernis tp̄ibus inſurrexit
que partē negatiuam ꝓpoſite q̄ōnis defendere co/
natur.que in quatuor dicta ſummatim reſoluit̄.p̄ᵐ
eſt.q̄ non eſt de ſuo genere pct̄m mortale deſiderare
ep̄atum ꝓpter abundantiā diuitiarū.2ᵐ q̄ neq̄ ꝓꝑ
honores.3ᵐ q̄ neq̄ ꝓpter ipſam gradus ep̄alis cel/
ſitudinē.4ᵐ q̄ neq̄ ſi ep̄atum deſideret q̄s vt poſſit
propenſius animaꝝ ſaluti ꝓdeſſe. Que oīa ſerioſe ꝛ
diffuſe ꝓſequit̄/nōnullis ꝑſuaſionibus ad hec indu/
ctis que inter argumēta ſupra ꝓducta cōtinentur.
¶ Sʒ hec opinio quo ad ſingula dicta/ falſa eſt/ꝛ cō / Reprobatio opīonis.
traria determinationibus ſanctoꝝ doctorū Augu/
ſtini/Gregorij/Chryſoſtomi/Thome ꝛ alioꝝ. Vnde
cōtra eam ſic ꝓcedam.q: primo quatuor ꝯcluſiones / Intētio opis ꝛ ordo pn̄ˡˡᵒ.
catholicas ponā atq̄ ꝓbabo/ que directe opponun
tur ſuis premiſſis quatuor dictis. Scđo eaſdēʒ ſuas
quatuor ſn̄ias cum ſuis ꝓbationibus ſerioſius exa/
minabo:falſitates apiendo/ ſpāliter vbi ſctūm Tho.
opīonis auctor exponit in ſui fauorē.cum tn̄ ſit opi
nioni predicte ꝯtrius. Tertio ſoluam argumenta in
principio q̄ōnis inducta pro parte falſa.
¶ Prima igit̄ noſtra ꝯcluſio/talis eſt.Appetere epi / pᵃ ꝯ.
ſcopatū ratione gradus celſitudinis/eſt de ſuo gene/
re peccatum mortale.
¶ Scđa.Appetere ep̄atum ēt vt valeat quis proxi/ / 2ᵃ ꝯ.
mus prodeſſe/eſt de ſuo genere peccatū mortale/niſi
neceſſitate vrgente:preſertim cuʒ aliquis charitatis
zelo diuinitus ad hoc incitatur.
¶ Tertia. Appetere ep̄atum ꝓpter affluentiā diui/ / 3ᵃ ꝯ.
tiarum/eſt de ſuo genere auaritia mortalis.
¶ Quarta.Appetere epiſcopatū propter honores/ / 4ᵃ ꝯ.
eſt de ſuo genere ambitio mortalis.

Ad concluſionum probationem ſex no/ tabilia præmittuntur. Cap. III.

Sed anteq̄ premiſſe cōcluſiones ꝓbentur/ pre/ / No.p̄.
mittēda ſunt ſex. Quoꝝ primū eſt/q̄ lʒ qđ
in qua de pctō mortali querit̄/niſi exp̄ſſe veritas ha
beat̄/periculoſe determinet̄.vt dicit.s.Tho.quol.9.
ar.15°. tn̄ veritas ipſa que a ſanctis eccleſie Docto/
ribus exaltat̄/ſi alicuius ignorātia vel paſſione ſup/
primit̄ aut occultat̄/ vt ſublatis erroꝝ nebulis elu/
ceſcat/vtiliter pertractat̄:ne forte ꝓpter cauillatio/
nes aliquas/ruinā patiant̄ incauti.Magis ēt nocet
eccleſie ꝓdicans non mortale/qđ de facto mortale cō
uincitur:q̄ mortalē iudicans actum/ ſpēm mali ha
bentem ſcandaluq̄ oībus generantē/etiā ſi de facto
mortalis non eſſet. Et quāto magis ſi non erret pri/
mum iudicium:Taciturnitas.n.coꝝ qui ex talento
ſibi tradito reſiſtere debent ꝑuertentibus fidei veri/
tatem/erroris eſt cōfirmatio.vt dicit.s. Tho.22ᵉ.q.
10.ar.7°.Nam ſicut incauta loquutio in errorē per/
trahit : ita indiſcretū ſilentium eos qui erudiri po/
terant/in errorē relinquit.vt dicit Grego.in 2° lib.
Paſto. Ad oēs aūt ſpectat veritatē quā quiſq̄ no/
uit ſine inuidia cōicare ad dei honorē ꝛ eccleſie ſan/
cte vtilitatē. Et qui veritatē meditatur/malas etiā
opiniones

opiniones eidē veritati ꝯrias deū pre oculis habēdo
deteſtari debent.
No.2°. ¶ Secūdo premittendū q̄ peccatoꝝ quedā ſunt ex
ſuo genere mortalia.quedam vero nō. Illa peccata
ſunt ex ſuo genere mortalia quibus ex ſua rōne ineſt
tanta inordinatio q̄ per eam ſubtrahit̄ principium
ordinis moralis qui eſt vltimus finis:q̄n vʒ aīa deor
dinat̄ per pct̄m vſq̄ ad auerſioneʒ ab vltimo fine.ſ.
deo cui vnimur per charitatē.vt dicit.s. Tho.12.q.
q.72.ar.5. Vnde proprie ex ſuo genere ille actus eſt
mortale pct̄m qui ex rōne ꝓpria eſt directe ꝯ charita
tem dei aut ēt ꝓximi.vt docet.s.Tho.22.q.13.ar.2.
ꝛ alibi pluries. Peccata vero que ex ſua rōne non
tollunt principiū ordinis moralis/ſed ſolum impor
tant aliquā deordinationē operis ſaluo ꝓdicto prin
cipio/non ſunt ex genere ſuo peccata mortalia ſʒ ſo/
lum venialia.vt vbi.s̄.12ᵉ.haberi poteſt.que tamen
ex circunſtantijs poſſunt fieri mortalia.
No.3°. ¶ Sed circa hoc notādum tertio.q̄ genus(etiaʒ ad
propoſitū peccatoꝝ) capit̄ duobus modis. Vno mō
logice:alio mō phiſice. Et ſic primo mō quedaʒ ſunt
peccata mortalia ex rōne ſui generis logici. Sicut
oēs ſpēs cōtente ſub ſuperbia/luxuria/inuidia/ ꝛ ſic
de alijs pluribus/ eo q̄ ſingula ex ſua rōne generali
que ab oībus ſuis ſpēbus participat̄/ſunt ꝯ charita
tem dei ꝛ ꝓximi. Scđo vero mō/quecūq̄ ſpēs etiaʒ
ſpecialiſſima peccati que ex ſua rōne eſt ꝯ charitatē
dei aut ēt proximi dr̄ ex ſuo gn̄e Phiſico/ hoc eſt ex
ſua propria natura/pct̄m mortale:que ēt dicunt̄ iō
ex ſe pctā mortalia/q: non ſunt mortalia ex circun/
No.4°. ſtantijs vt ſic.¶ Propter qđ etiā notandū 4° q̄ que
dam ſunt circūſtantie peccatoꝝ que afferūt ſpeciale
motiuū ad peccandū/qđ q̄n eſt obiectū ſeu finis ſpe
cial'r ordini rōnis repugnās/dat nouā pctō ſpēʒ.vt
docet Doctor angelicus.12.q.18.ar.10./ꝛ.q.72.art.
9°.Et tunc actus dicet̄ pariter pct̄m mortale ex ſuo
gn̄e Phiſico.q: tale motiuū eſt ꝯ charitatē dei aut
proximi.Nec dicet̄ mortale ex circūſtātia quatenus
circūſtantia eſt/ſʒ quatenus dr̄ia peccati eſt/ꝛ vt ob
iectū ſeu finis eſt actus.Sicut.s.Tho.12.q.73.ar.7°.
dicit q̄ ſi addat̄ fornicationi hec circūſtantia/ q̄ vʒ
fornicator accedat ad vxorē alienā/trāſfert̄ in aliud
genus pcti.ſ.in adulteriū.Si aūt circūſtantia ſup/
ueniens/nō afferat nouū motiuū vel obiectuʒ/neq̄
ſpecialē repugnantiā ad ordinē rōnis/non cōſtituit
nouā ſpēm pcti/ēt ſi pct̄m per eā fiat mortale vt po
te q: aggrauet in infinitū:ſed dicet̄ ſimpl'r mortale
ex circūſtantia.Sicut ſunt circūſtantie penes intē/
tionē ꝛ remiſſionē actus/cōſiderate in eadē ſpecie.
Verbi cā.pct̄m Gule qđ ex ſuo genere neq̄ phiſico
neq̄ Logico eſt mortale/q: nec in ſe nec in ſuis ſpē/
bus:ſi tn̄ tantā admittat inordinationē/vt paratus
ſit hō agere cōtra legē dei/vel contra ſalutē propriā
etiā corporis/q̄ priuari tali delectatiōe/iā ſit mor/
tale ex circūſtantia iſta intentioris inordinationis cō
cupiſcentie.Et ſil'r de alijs eſt dicendū que non ſunt
de ſe pctā mortalia.De mortali ergo ex ſuo gn̄e phi/
No.5°. ſico/vt diſtinguit̄ a mortali ex circūſtantia vt ſic/in/
telligunt̄ concluſiones.¶ Notandū 5°.q̄ ſicut cōtin
git in naturalibus finē aliquē ad aliuʒ ordinari.vt
docet Phs 2° Phʸ.ſic in moralibus idē actus pōt
ad plures fines ſubordinate tēdere.Et cū ex ordine
ad finē qđ eſt obiectū actus conſtituat̄ ſpēs pcti/vt
dictū eſt.cōtinget ex ſic ſubordinatis malis finibus
eundē actū plures pcti deformitates incurrere.Si/
cut ſi aliq̄s furet̄ vt luxuriet̄:actus ille ꝯctionis alie
ne rei/duplici deformitate fedabit̄/ furti vʒ ꝛ luxu/
rie/ꝛ dicet̄ mortale pct̄m ſm̄ vtrūq̄ genus peccati.
Contingit tn̄ ex priori fine vel obiecto aliquo/actū
eſſe bonū vel non pct̄m mortale/cuius tn̄ vlterior ſi
nis erit contra charitatē dei aut ēt ꝓximi/ꝛ ꝯn̄r ex
ſuo gn̄e peccatū mortale erit actᵘ ille/prout genus/
actus ille ſumit ab vltimo fine/non aūt a priori.Si/
cut ſi aliq̄s elemoſynā mulieri pauperi daret ex cō/
paſſione/ꝛ vt eā in vita ſubſtēret/qđ exigit charitas
proximi:ꝛ nihilominus hoc ip̄m ordinet ad vlterio
rem finem malū.puta vt alliciat eā ad vota ſua ma
la ꝛc.actus elemoſyne qui ex priori fine fuiſſet meri
torius/iam fieret ex ſequēti/pct̄m mortale luxurie.
Sicut ecōtra pōt finis primus ſeu materia actᵘ/ma
la eſſe ꝛ deordinationē rōnis mortalem afferre:ꝛ ad
finē vlteriorē de ſe bonū vel ſaltē non de ſe peccatuʒ
mortale/ordinari actus ille. Sicut ſiq̄s furet̄ vt det
elemoſynā/vel vt laute ſe nutriat/ꝛ hmōi que de ſe
bona ſunt/vel ſalteʒ non pctā mortalia. Et hoc mō
etiā dicet̄ actus de ſuo gn̄e primo malus:non aūt ex
circūſtantia illa/ēt ſi ex ſua ratiōe hēret conſtituere
actū in alia moris ſpecie.Et vniuerſal'r vbi aliquod
ſpecificatiuū actus moralis eſt cōtra charitatē dei
aut ēt proximi:ēt ſi alij ꝯiuncti fines ſeu obiecta ſeu
quecūq̄ q̄̄libet ſpecificatiua nō eſſent mortalia/
erit actus ille pct̄m mortale ex ſuo gn̄e ſumpto ab
vno illo mortal'r deformante fine vel q̄̄libet ſpeci/
ficatiuo.quo mō.s.Tho.22ᵉ.q.118.ar.4°.dicit Aua/
ritiam q̄ ex ſuo gn̄e cōi non eſt pct̄m mortale:ſm̄ tn̄
ſpecialē rōnem qua opponit̄ iuſtitie eſſe mortale ex
ſuo gn̄e.ſ.phiſico.ſicut pʒ in furto/rapina/ꝛ nō nul/
lis alijs eius ſpēbus.¶ Vltimo ſciēdū pro deductio/ No.6°.
ne ꝛ declaratione p̄ie concluſionis q̄ duplex eſt pre
ſumptio illicita/p̄ia qua q̄s diuinā iuſtitiā contem
nit ex inordinata cōfidētia diuine miſericordie. Et
talis p̄ſumptio ex ſuo genere nō ſolū eſt pct̄m/ſʒ gra
uiſſimum.vt pote pct̄m in ſpm̄ ſanctuʒ.vt pʒ 22ᵉ.q.
21.Et de hac nō eſt ad propoſitū noſtrum in p̄ſentia
rum loqui.Alia eſt p̄ſumptio qua q̄s confidens de
propria virtute tendit in aliqđ bonū conſequenduʒ
vel agendū vt ſibi poſſibile/qđ tn̄ ſuaʒ facultatē ex/
cedit.Et de hac intēdimus in p̄ia concluſione.Et
hec quidē ex ſuo gn̄e ſemper eſt pct̄m. vt probat.s.
Tho.22ᵉ.q.130.ar.1.ſicut eſſet ēt pct̄m in naturali/
bus cum aliqđ agens niteret̄ ea producere q̄ ſuā na
turalē facultatē excederent.Vn̄ in moralibᵘ quoq̄
ſi agens id efficere aggrediat̄ qđ ſuam p̄tātē vel fa/
cultatē excedat/pct̄m incurrit:eo q̄ humana ratio
debet ordinē nature qui a deo ꝯſtitutus eſt imitari.
Non tn̄ eſt dicendū q̄ ex ſuo gn̄e logico vel phiſico
ſemper ſit pct̄m mortale:ſed ſolū ex aliqua rōne vel
circūſtantia vel materia particulari cōſtituente ni/
hilominus nouā ſeu ſpecialiſſimā ſpēm:vt ex illa ēt
dici poſſit iuxta premiſſa/peccatuʒ vere mortale ex
ſuo genere phiſico.

Prima concluſio, ratione inuicta proba/ tur prima. Cap. IIII.

His premiſſis ꝓbat̄ pᵃ concluſio dupl'r:ꝛ p° ſic. / Probatur pᵃ cōcluſio.
Actᵘ de ſuo gn̄e deformis cui ꝑ ſe ꝯiungit̄ / P°.

iniuſtitia/ē de ſuo gñe phiſico pctm̄ mortale. Hec pꝫ ex dictis. Sꝫ appetitꝰ ep̄atus rõne ipſiꝰ gradus ⁊ celſitudinis ep̄alis/eſt hmõi. ergo ⁊c. Q. n. iſte actus ſit de ſe deformis pꝫ/q appetit qđ excedit vel nõ excedere neſcit/facultatē ſuã. qđ ptinet ad p̄ſumptionē que de ſe pctm̄ eſt. vt. ſ. dictū eſt. Inueniri aūt iniuſtitiã in p̄dicto appetitu eo pꝫ ꝙ ſic appetens iniuriat deo ⁊ proximo. Deo quidē/q eius propriū officium vſurpare videt. Dei. n. propriuꝫ eſt inſtituere prelatos eccleſie/⁊ iudicare an digni ſint/aut non. Quod pꝫ tã in veteri q̄ꝫ in noua lege. In veteri quidem: q vt habet Exodi. 28. ipſe ſolus ſummū ſacerdotem Aaron inſtituit/⁊ filios ſuos ſm̄ ſuam ordinationē. Unde Chore/Datã ⁊ Abiron. qui voluerunt huic ordinationi dei reſiſtere ⁊ ſeipſos ſacerdotes inſtituere/ſunt ab eo exterminati. Numeri. 16. Ad cuiꝰ facti exemplū docet in noua lege Apl̄s ad Hebr. 5°. ꝙ nemo aſſummat ſibi honorē. ſ. ſacerdotij ad regendū populū dei. Sed qui vocatus fuerit. ſ. a deo tanq̄ꝫ Aaron. Unde xp̄s ēt primo inſtituit ſuuꝫ vniuerſalē Uicariū ⁊ eccl̄ie paſtorē Petrū. Math. 16. ⁊ Joã. 21. Cui ⁊ per ſe dedit coadiutores Apl̄os Jo. 20. dicēs. Quorum remiſeritis pctã remittunt eis: ⁊ quoꝝ retinueritis/retenta ſunt. Hanc aūt poteſtatē electoribꝰ vna cū confirmatore vice ſua chriſtum Dn̄m ſubdelegaſſe/pꝫ tuꝫ aperta auctoritate Anacleti Pape. 79. di. ca. vltio dicentis. Electionem Summoꝝ Pontificū vel ſacerdotū ſibi dn̄s reſeruauit. licet electionē eoꝝ bonis ſacerdotibꝰ ⁊ ſpiritualibus populis cõceſſiſſet. hec ille. Tum ex inſtitutione ⁊ obſeruãtia eccleſie q̄ circa hoc ab Apl̄is initiū ſumpſiſſe credendū eſt/cum huiꝰ ſimile p eoſdem factū eſſe appareat in electione ſeptē Diaconorum. ⁊ ſic eligendos eſſe p̄latos in Cõcilijs a ſpū ſancto directis decretuꝫ eſt. vt pꝫ. 8. q. 1. ca. Ep̄o. el p°. ⁊ 2°. ⁊ ca. pleriqꝫ. Tum auctoritate ꝯcilij ſub Hylarij preſentia cõclamãtis. Hec preſumptio nunq̄ꝫ fiat. Que dei ſunt/ab hoībus dari non pñt. ea. d. ca. pleriqꝫ. Loquit aūt de p̄ſumptione qua nõnulli ſubrogabãt ſibi ſucceſſores/nõ expectata legitīa electione. vt pꝫ ibi. Ex qbus claret eccl̄iaſticas dignitates a ſolo deo cõferri ſed p ſibi ſubdelegatos electores. ⁊ p ꝯfirmatorē vice dei: qñ recta intentione ⁊ in noīe eius ad hoc ipſum congregant/ſm̄ illud Math. 18. Ubi fuerint duo vel tres cõgregati in noīe meo/ibi ſum in medio eoꝝ. Ut ex his dicere nõ incõueniat ꝙ hec obſeruãtia ſit de iure diuino: non aūt modus aliqs eius determinatus: ſꝫ ex inſtitutione eccl̄ie varia ſm̄ temporū varietatē ⁊c. Hoc ipm̄ autē qđ ꝓbatum eſt eſſe ꝓprium deo/is qui reputat ſe eſſe dignum ep̄atu ⁊ appetit ipm̄/quantū de ſe eſt vſurpare p̄ſumit: q ſtante ſua reputatione p̄dicta/nõ eget amplius alieno iudicio/dei inquã/vel hoīꝫ vice dei ad hoc ꝙ aſſumat vt dignus vel idoneus ad p̄laturam. Ad hoc aūt electionē prelatoꝝ a multitudine fieri diuinitꝰ ordinatū eſt/vt illorū iudicio vice dei (vt dictū eſt) qs approbet vt dignꝰ: vel certe reprobetur ſi eſt indignus. Hec aūt diximus de eo qui appetit ep̄atū/alioqn eo dignus. Multo aūt maiorem iniuriã deo faceret/qui ep̄atū appeteret indignus: cū deus nõ lupis/ſed paſtoribꝰ. ſanis atqꝫ valētibꝰ nõ peſtiferis velit oues ſuas ꝯmitti. ¶ Proximo āt talis iniuriã facit/⁊ ꝯñr hac ēt rõne actꝰ ille iniuſtitiã hꝫ annexã. Tū reſpectu eligentiū. q iaꝫ vſurpat quantū de ſe eſt/id qđ eoꝝ eſt propriuꝫ. iudicare inquam cõi voto quis nã idoneus cenſendus ſit. vt dictum eſt. Tū reſpectu eligēdorū/eo ꝙ ſe p̄ferat oībꝰ qui ſunt in eccleſia. In oēs. n. nõ legitime īpeditos electio papalis vł ep̄alis cadere põt. Eſt aūt magna iniuria ꝙ qs ſe alteri p̄ferat p̄dicto mõ/non certus ꝙ ſit illi p̄ferendus. Et quãto maior ſi ſe p̄ferat omnibus? Illam aūt incertitudineꝫ oīs hõ de ſe regul'r habet. Et hoc mõ omnis hõ cõuincit ſumma p̄ſumptione reus qui ep̄atū ſibi deberi iudicat tanq̄ꝫ omnium digniſſimo. Dignioꝛē. n. ſi recta ſit electio. opꝫ eligere. vt pꝫ per. s. Th. 22e. q. 185. ar. 3°./⁊ qđlibꝫ. 8. ar. 6°. q ſponſa īmaculata ⁊ omni virtutū varietate decorata qualis eſt eccl̄ia/digna eſt nõ niſi ſponſo ad regimen animarū aptiſſimo digniſſimoqꝫ copulari. alias ſit ei iniuria. Ex his igit oībus pꝫ ꝙ ſiue dignus alias ſit/ſiue indignus/⁊ ſiue ſe reputet dignum ſiue indignū qui ep̄atū ſibi concupiſcit/annexam hꝫ talis eius appetitus magnã ⁊ multiplicē iniuſtitiã. Et ꝯñr hec eius p̄ſumptio eſt de ſuo gñe peccatum mortale. vt dicit prima concluſio.

Eadem prima concluſio, probatur efficaciſsime rõne ſecũda. Cap. V.

Probatur 2° eadē concluſio ſic. Ille actus eſt de ſuo genere pctm̄ mortale/qui neceſſario eſt ꝯiunctus alteri actui qui de ſuo genere mortalis eſt. vt pꝫ ex his que. ſ. dicta ſunt in 5° Notabili. Et rõne pꝫ/q conſentit hic in actū illū 2m. Sed talis eſt p̄ſumptio appetentis prelaturam. Nã vel iſte reputat ſe dignū/vel non. Et vtroqꝫ mõ habet annexū actum qui de ſuo gñe eſt pctm̄ mortale. Si. n. reputat ſe dignū/eſt maxime ſupbus. Naꝫ ad hoc ꝙ aliqs ſit dignus ep̄atu vel quacūqꝫ eccl̄iaſtica dignitate paſtorali/plura exigunt que nemo regul'r ſcire põt in ſe hēre. Nam p° exigit non ſoluꝫ vt ſit bonus/ſed ēt vt ſit pfectus in vita ſpūali. vt dicit s. Tho. 22e. q. 185. ar. 1. 2m. Et pꝫ ex hoc ꝙ dn̄s a Petro q̄ſiuit/ſi plus eū ceteris diligeret anteq̄ꝫ ei committeret paſtorale officiū. vt habet Jo. 21. p̄ſumptuoſum eſt aūt ꝙ aliqs perfectū ſe reputet/vt dicit ibidem. s. Tho. Hanc aūt preſumptionem/nullus ſane mētis negabit eſſe mortalē. Nec valet aliena ꝯboꝝ ſancti Tho. interp̄tatio dicentis/id nõ eſſe verū vniuerſal'r ſed vt in pluribus. Hoc. n. lr̄e ꝯdicit/q̄ hoc abſolute ⁊ ſine vlla exceptione proponit ⁊ affirmat. Falſum eſt ēt ꝙ in hoc ſibiipſi (vt dicunt). s. Tho. ꝯdicat loco allegato/⁊ in p̄cedētibꝰ. ſ. q. 61. ar. 6°. vbi de humilitate ptractans dicit ꝙ illi q dona dei participãt/cognoſcūt ſe ea hēre. Hoc. n. nõ ꝯdicit huic ſn̄ie/ꝙ qui ſe putat eſſe perfectū/p̄ſumptuoſus eſt: quaſi alias pfectꝰ poſſit ſe reputare eſſe pfectū ſine letali p̄ſumptione. vt infert Caietanus ⁊ male. Naꝫ s. Tho. intēdit in p̄dicto loco vbi de humilitate pertractat. de gratijs gratis datis. Uñ in confirmationem dicti ſui īducit auctoritatē Apl̄i p°. Cor. 2°. dicentis. Ut ſciamus q̄ nobis a deo donata ſunt. q̄ auctoritas nõ niſi de p̄dictis donis intelligenda eſt. vt pꝫ per expoſitionē eiuſdē. s. Doctoris in loco ꝓprio. vbi ēt adducit aliã auctatē eiuſdē Apl̄i ad Ep. 4°. dicētis. Unicuiqꝫ data eſt gr̄a ſm̄ menſurã donationis xp̄i. quã auctoritatē pꝫ ibi ex lr̄a non niſi de gra- 2°.

tijs

tijs gratis datis eſſe interpretandū. Sic igit nõ intēdit. s. Tho. in aliquo predictoꝝ locoꝝ de gratia gratum facientē/⁊ multominꝰ de pfectione in tali gr̄a/vt accepit opinans. Scđo exigit ad hoc ꝙ aliqs ſit dignus ep̄atu/ꝙ tãtū actionē populi ſubiecti actio ſua trãſcendat/quantū diſtare ſolet a grege vita paſtoris ſm̄ beatū Grego. in paſtorali. Tertio exigit ꝙ habeat cõditiones ep̄o debitas quas enūerat Apl̄s p° Tim. 3°. Quarū prima eſt vt ſit irreprehēſibilis. Sup quo verbo ēt gl. dicit. Opꝫ talē eſſe Põtificē/cuius cõparatione ceteri grex dicant. Tenet ēt ep̄s ſic eccleſie dei diligentē hēre curã īprouiſione ſpūalium/ad ꝓcurandã inquã conſeruandã promouendãqꝫ vitaꝫ aīe ſupnaturalē/ſicut tenet quis domui ſue bn̄ p̄poſitus eſſe ad fouendã/promouendãqꝫ carnis vitã politicã. Nam Apl̄s poſtq̄ꝫ inter conditiones in ep̄o requiſitas enumerauit/illū oportere domuiꝰ ſue eſſe bn̄ prepoſitū. ſubiūgit. Siqs aūt domui ſue preeſſe neſcit/quõ eccleſie dei diligentiã habebit? Opꝫ etiam ſm̄ Apl̄m ibidē ꝙ ep̄s bonū habeat teſtimoniū ab his ēt q foris ſunt: ⁊ multo fortius ab his qui ſunt intus. ⁊ ad quos p̄cipue ſpectat creãdi paſtoris prouiſio. Sed nec iſta ſufficiūt/ſed exigit etiã ꝙ ſit talis de quo p̄ſumendū ſit ꝙ poſitus in culmine honorū ⁊ affluentia diuitiarū perſeuerare debeat in tã exquiſita vite pfectione. Quis aūt põt inueniri tante ſupbie qui ſe eſſe vel fore talē ſibiipſi perſuadeat/cū nullus ſciat ſe ēt dignuꝫ odio vel amore. vt dr̄ Sapīe. 11°? Uñ ⁊ Hiero. vt affert in cap. Licet. 8. q. 1. dicit illū ſolū poſſe ſe idoneū iudicare ad hoc ꝙ ſit princeps in populo cui oranti ⁊ petēti dn̄s hoc reuelauerit. Et intēdit de principatu Eccleſiaſtico. vt pꝫ ibi ex intentione Grãni. Q. ſi ēt intenderet Hieronymꝰ de tp̄ali. argueret a maiori ꝙ multo magis infert de ſpūali/q preſtat tp̄ali. Conſequēs igit eſt ꝙ talis p̄ſumptio tantã ſuperbiã hñs annexã/mortaliſſima ſit. ¶ Si vō non ſe reputat eſſe dignū: ⁊ nihilominus p̄laturã appetit/maiori macula ſordidatur/dū actui ſuperbiſſimo/ſupaddit peſſimã iniuſtitiam qua velit eſſe ſc̄tē matris eccleſie ſponſus indignus/nec idoneus xp̄i vicarius. qua etiaꝫ velit electores ⁊ confirmatorē peccare mortal'r. Qui. n. indignū eligit vel cõfirmat/clarū eſt ꝙ mortal'r peccat. Unde ⁊ p canones priuant tales electores iure eligendi/⁊ ēt beneficijs. extra de elec. ca. Per inquiſitionē. ⁊ de Poſtul. prela. cap. gratū. Unde pꝫ ex his oībus talē preſumptionē mortalē eſſe. Et has rationes in ſubſtãtia tãgit. s. Tho. 2°. qđliber. ar. 11°. vbi introducit Augm̄ in. 19. de ciui. dei/dicenteꝫ. Locus ſuperior ſine quo populus regi non põt/⁊ ſi adminiſtret vt decet/tn̄ indecenter appetit. Rationē autē huius dicti. s. Tho. aſſignat/q (inquit) qui appetit prelationem aut eſt ſupbus aut iniuſtus. Iniuſtitia enim eſt ꝙ aliqs velit ſibi plus de honore accipere/aut de ptāte aut de alijs hmõi bonis niſi ſit maioribus dignus. vt dr̄ in 5°. Ethr. Q. aūt aliqs extimet. eſſe ſe magis dignū p̄latione oībus illis ſuper quos prelationē accipit/ſupbie ⁊ p̄ſumptionis eſt. Unde pꝫ ꝙ qcūqꝫ p̄lationē appetit/aut eſt iniuſtus aut ſupbus. Et ideo nullus ſuo appetitu dꝫ ad prelaturam peruenire ſed ſolū dei iudicio. ſꝫ illud ad Hebr. 5°. Nemo aſſumit ſibi honorem: ſed qui vocatur a deo tanq̄ꝫ Aaron. hec ille.

Confirmatur dupliciter ſecunda præmiſſa ratio. Ex cõcluſione autem prima, tres aliæ primo ſimul, inde ſeorſum ſecunda & tertia, probantur. Cap. VI.

Super p̄dictis aūt. s. Th. verbis põt fieri cõfirmatio talis ad ꝯcluſionē. Quicūqꝫ vſurpat ſibi officiū ſupioris puta p̄lati vel iudicis/peccat mortal'r ſm̄ doctores/q facit ei iniuriã notabilē ponendo falcē in meſſem illius. Sed qui appetit p̄lationē vſurpat ſibi officiū non hoīs/ſed dei oīpotentis/cū ad eius ſolū iudiciū ſpectet diſcernere quis ad prelaturã ſit vel non ſit dignus ſm̄ p̄miſſas auctoritates. s. Th. ⁊ Apl̄i: qđ iudiciū delegauit ſoli collegio electoꝝ ⁊ ipſi cõfirmatori. ergo eſt mortalis p̄ſumptio ſeipſum extimare dignū p̄latione. qđ facit cõiter omnis qui appetit p̄laturã. Uel ſi ſe extimat īdignū/magis eſt p̄ſumptuoſus appetēdo/ſit ac iniuſtꝰ. vt. ſ. ꝓbatū eſt. Confirmatio. ¶ Cõfirmant ēt p̄dcē due rõēs p̄ncipales ſic. Quicūqꝫ ex aliq actu malo de ſe/ſit īdignus p̄latione/ēt ſi alias eēt dignꝰ peccat mortal'r ex actu illo. Neqꝫ. n. pctm̄ veniale reddit quēquã indignū p̄latiõe/alias dignū. Qui aūt rogat et obtineat curã aīarū/ex ipſa p̄ſumptione reddit indignus. vt dicit. s. Tho. 22e. q. 100. ar. 5°. ad vltm̄. ergo tal'r rogare eſt pctm̄ mortale. ergo ⁊ appetere ipꝫ gradū p̄lationis: q qñcunqꝫ actus ad extra eſt peccatū mortale/ēt actus appetitus atqꝫ cõſenſus interior/illi ſubordinatus/eſt pctm̄ mortale. vt pꝫ 2°. d. 40a. per doctores poſt Magr̄m. Immo actꝰ exterior nõ eſſet malus/niſi p̄cederet malitia actus interioris. Ergo quãto vniuerſalior ⁊ potior cura aīaꝝ annexa eſt dignitati/cuiuſmodi eſt ep̄alis/tãto grauiꝰ peccat ēt mortal'r qui appetit illã ſm̄. s. Tho. ⁊ veritatem. Unde pꝫ ꝙ auctor ꝯrie opinionis ēt in hoc errat ꝙ ponit clericū poſſe appetere bñficiū eccleſiaſticū ꝓpter ſufficientiã tp̄aliū ēt abſqꝫ pctõ/⁊ nõ diſtinguit inter bñficiū hñs annexã curam animaꝝ ⁊ nõ annexã. q primū appetere/eſt pctm̄ mortale/vt pꝫ ex ſupradictis/non aūt 2m regul'r. Nec eſt verū illud qđ opinans aſſumit in p̄dicti ſui placiti ꝓbatione/hoc inquã ꝙ debeat clerico pm̄ beneficiū: immo nec 2m. Sed bn̄ ſibi debet prouiſio ſiue p beneficium ſine cura/ſiue per cõēs diſtributiones: ſiue quomodolibet per prouiſionem ſuperiorum: q qui altari deſeruit/cum altari participat. vt dicit Apl̄s. p°. Cor. 9°. Dignus eſt. n. operariꝰ mercede ſua. Lu. 10. Confirmatio.

¶ Ex his pꝫ veritas p° cõcluſiõis. ex qua pēdet ēt in pte veritas aliarū triū. Que ſil' p° ſic ꝓbant. Actus oēs qui neceſſario cõiungunt actui qui de ſuo genere eſt pctm̄ mortale/ſunt oēs ex hac ipſa rõne ⁊ ꝯñr ex ſuo genere pctã mortalia. Ut pꝫ ex his que dicta ſunt. ſ. in 5°. Notando. Sed in appetente ep̄atū taꝫ vt poſſit ꝓximis prodeſſe/q̄ꝫ vt fruat diuitijs aut honoribus/inuenit neceſſario cõiunctus appetitꝰ ipſiꝰ ep̄atus ⁊ gradus ſeu ordinis/dignitatis ſeu ptãtis ep̄alis/qui ex ſuo genere eſt pctm̄ mortale. vt deductum eſt in ꝓbatione p° cõcluſionis. ergo oēs quoqꝫ p̄dicti actus iuxta tres alias ꝯcluſiones/ſunt ex ſua hac ſpeciali ratione peccata mortalia. Probantur ſimul tres reliquae concluſiões.

¶ Et confirmat propoſitū ſm̄ ſingulas concluſiones ſeorſum ex ꝓprijs rõnibꝰ appetituū in ſingulis. ⁊ pri- Probatur ſeorſum 2a cõcluſio.

mo quo ad ſcḋaꝫ concluſionē ſic. Appetere non ſuū
nec ſibi debitū vt poſſit ſalus proximoꝝ pcurari eſt
de ſuo gn̄e pctm̄ mortale/cum ſit ꝯ̄ preceptū diuine
legis appetitus rei aliene. Sicut ſiqs appeteret reꝫ
alienā/vt daret elemoſinā. vel ſiqs appeteret vxorē
proximi ſui/vt ꝓprios filios educaret aut meliꝰ enu
triret: ⁊ multo magis ſi appetatur aliqḋ ſpūale non
ſuū/quocūqꝫ fine appetaẜ. Sed appetēs ep̄atum vt
proximis proſit/appetit prātē ſpūalē non ſuā quan
tum eſt de ſe. Nam id qḋ nō ſit alicuius niſi iudicati
digni tm̄ ex iudicio dei/nō manifeſtato tali iudicio
ſm̄ ordinē a deo ſtatutū/qui in ꝓpoſito eſt p electio
nem canonicā/nō eſt adhuc illius ſeu illi cōueniens
vt iudicato digno. Qui.n.hoc vellet alr̄ iudicare/fa
ceret iniuriā deo/vſurpans ſibi qḋ eſt ei propriū. vt
s̄.deductū eſt. Sed appetēs p̄dicto ēt fine ep̄atū/re
putat ſe dignū/⁊ ꝯ̄ñr appetit vt ſuū/ſibiqꝫ ꝯueniēs
qḋ ſuū adhuc nō eſſe cognoſcit. ergo ſequiẜ ꝙ peccat
mortalr̄. Uel ſi reputat ſe indignuꝫ/vltra hoc ꝙ ap
petit id qḋ minus ſuū eſt/q̄ꝫ ſi eſſet dignꝰ/iniuſte ēt
appetit/q2 nec ab alio pōt fieri ſuū/ſtante ſua p̄ſen
ti indignitate. ⁊ ꝯ̄ñr ī tali appetitu magis apparet
macl'a ⁊ deformitas mortalis. Utroqꝫ ergo mō pec
Probatur 3ª cōcluſio. cat mortalr̄ ex ipſo gn̄e actus. Et hec oīa patent ex
ſupradictis. ℂ Quo ad tertiā vero concluſionē con
firmaẜ propoſitū ex eodē fundamento ſic. Appetere
non ſuas diuitias eſt pctm̄ mortale ex ſuo gn̄e. vt pa
te cōtra nonū decalogi preceptū. Sꝫ appetens ep̄a
tum pp diuitias/appetit diuitias nō ſuas: ptinent
enim ad ep̄atum non ſuū. ergo talis appetitꝰ eſt de
de ſuo genere pctm̄ mortale.

Ad prædicta omnia, parata fuga præcluditur. Cap. VII.

Euaſio. Quod ſi ad p̄dicta oīa qs rn̄dens dicat hunc
poſſe appetere vt hec oīa fiāt ſua legit
time ⁊ canonice: ⁊ tūc nō vr̄ peccare ſicut nec ille q
Impugnatio. rē alienā appetit iuſto titulo acqrere. ℂ Cōtra. Nō
eſt ſimile: q2 ad hn̄das diuitias nullus ſic inueniẜ in
idoneus vt ꝓpter hoc peccet mortalr̄ appetēdo eas
acqrere iuſto titulo: cū diuitiaꝝ poſſo cōpetat homi
ni.ī.limites ſtatus nālis. vnde pōt ſe qs ad illas poſ
ſidendas cognoſcere idoneū: ⁊ nō peccabit appete
re eas iuſto titulo fieri ſuas/niſi aliūde inordinatio
nem hēat appetitus. Dignitas autē ep̄alis cōpetit
idoneo ſm̄ ſtatū ſupernaturalē.ſ.diuine gr̄e ⁊ perfe
ctionis in ea. quā nullus regulr̄ ſcit ſe habere: ⁊ ꝯ̄ñr
nullus ſcit ſe eſſe idoneū ad ep̄atū. Eſſet aūt aliqua
liter ſimile ſi qs diuitias appeteret neceſſario anne
xas regimini aut dignitati ad quā non eſſet idoneꝰ
vel ēt dignitatē ipſam appeteret ꝓpter tales diui
tias. Sicut ſi qs vilis ⁊ ignorās appeteret ꝓuentus
determinatos ⁊ debitos p̄tori vel iudici cauſarum:
doctori/vel principi militie/⁊ ſic de ſimilibus. ⁊ ma
gis ſi officia iſta vel dignitates appeteret ꝓpter diui
tias/eodē mō peccaret mortalr̄ ex ipſo huiuſce de
formitatis genere/ēt ſi ad aliquē fineꝫ bonū ordina
ret hūc appetitū. Et eſſet pctm̄ p̄ſumptionis notabi
lis/eo ꝙ ad illas dignitates quas directe vel ꝯ̄ñr ap
peteret/cognoſceret aut cognoſcere deberet ſe non
eſſe idoneū. Idoneus aūt/ēt ex iudicio ꝓprio/poteſt
vtrūqꝫ iuxta ſufficientiā in ſe cognitā appetere. ad
quā cognoſcendā nō exigiẜ ſpecialis vocatio dei: ſed

cadit.ī.limites nālis cognitionis. Nō ſic ad ep̄atuꝫ
pōt ſe qs idoneū cognoſcere. vt dictū eſt. Uñ ex iudi
cio ꝓprio nemo pōt extimare ep̄atū ſibi deberi quaſi
ſuuꝫ vel quaſi poſſit fieri ſuus/niſi manifeſtato ꝙ ſit
idoneus/iudicio dei vel electoꝝ per electionē ⁊ ſub
ſequentē cōfirmationē canonicā vice dei. Ergo nul
lus regulr̄ pōt ante talē electionē/ep̄atū pp diuitias
ei cōnexas appetere/niſi appetat nō ſuum. Nec pōt
quis appetere ꝙ fiat ſuū ſtante ſola idoneitate quā
cognoſcit vel potius falſo putat ſe hēre. Ex ipſo.n.
tali appetitu ⁊ ex tali extimatione/reddiẜ non ido
neus/⁊ manifeſtaẜ indignus. Et ſic non pōt qs ap
petere vt eligaẜ/vt ex hoc manifeſteẜ ⁊ iudiceẜ ꝙ di
gnus ſit. Nā ſic appetēs/vel ſupponit ſe eſſe dignū/
⁊ ſic eſt p̄ſumptuoſus atqꝫ ſuperbus. vel non ſuppo
nit hoc/ſed ſcit aut putat ſe eſſe non dignū: ⁊ ſic ſup
bie ⁊ p̄ſumptioni addit iniuſtitiā in ſe duꝫ appetit
non ſuū: ⁊ in electoribus duꝫ deſiderat eos decipi ſi
eū idoneū putant cum non ſit/vel certe ꝯ̄ conſcien
tiā eligere non dignū. ⁊ ſic deſiderat malā ab eis fie
ri electionē/q2 vel cū ignorantia: qḋ cōtingere poſ
ſet ſine pctō eoꝝ: ſiue cum pctō/⁊ quidē grauiſſimo
ſi ſcirēt eū indignū. Et ꝯ̄ñr deſiderat omne malū qḋ
inde ſubſequiẜ/⁊ p̄cipue notabile damnū eccleſie/⁊
grauiſſimū animarū diſpendiū ⁊ periculū ob malaꝫ
prouiſionē non boni paſtoris. ℂ Si qs tm̄ appeteret
ſe fieri a deo dignū ep̄atu ⁊ aptū vt poſſit primis p
deſſe/nō peccaret ſꝫ mereret. vt habeẜ ex lr̄a. s. Th.
22ᵉ.q.185.ar.1. Q2 ſi hēret ēt oculū ad diuitias vel ho
nores/poſſet incurrere pctm̄ mortale vel veniale vl̄
nullū/iuxta ordinationē vl̄ inordinationē talis ap
petitus. Neqꝫ.n. auaritia ſemper eſt pctm̄ mortale.
idem dr̄ de vanagloria: vt pꝫ ex doctrina cōi. ℂ Silr̄
nō eſt p̄ſumptio ſi rite electus ⁊ cōfirmatus in ep̄m
velit ſuū ep̄atū. q2 iam manifeſtatū eſt a deo ipſum
eſſe dignū: quinīmo iam a deo vocatus eſt ad curaꝫ
animarū ſuſcipiendā. Immo poſſet cōtingere ꝙ ri
te electus/alias non cognitus indignus/ peccaret ſi
nō conſentiret cōſiderata ſufficiētia ſua/⁊ eccl'ie ne
ceſſitate hn̄tis loco ep̄oꝝ ſanctoꝝ/ multitudineꝫ lu
porum diſſipantiū gregem dn̄i malis ſuis moribus
⁊ exēplis: ignorantia lr̄aꝝ ⁊ maxime ſacraꝝ ⁊ ca
nonū/⁊ negligentia in regendo. Neqꝫ.n. querūt in
ouibus ſuis vitā anime/profectūqꝫ ſpūalem ad dei
gloriā/cuius ſunt vicarij/ſed ſolū ex ſuis ouibꝰ lanā
⁊ lac exqrunt intentiſſimo ſtudio ⁊ inexauribili cu
piditate. Sic igiẜ qui canonice ⁊ ſine ſua pcuratio
ne electus eſt/⁊ nō apparet rō inſufficientie/dꝫ ſeu
ſaltē pōt ſine pctō tale onus portare: nec reijcere il
lud ſemp eſt conueniēs: īmo merebiẜ talis ſi ex cha
ritate iugo huic collū ſummittat. Si aūt ab eccl'ia
non imponaẜ/dꝫ vnuſqſqꝫ illud nedū non deſidera
re: verū ēt fugere. Et ꝓpterea. s. Aug. 19. De ci. dei.
ſic ait. Ociuꝫ ſanctū querit amor veritatis: negociū
iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitatis. Quā ſarcinaꝫ ſi
nullus īponit/pcipiende atqꝫ intuende vacādū eſt
veritati. Si aūt īponiẜ/ſuſtinenda eſt pp charitatis
neceſſitatem. hec ille. Et loquiẜ de negocio ⁊ ſarcina
ep̄atus. Immo in acceptādo ep̄atum predicto caſu
inueniẜ vera humilitas p hoc ꝙ talis electus ⁊ con
firmatus/mādatis ſuperioꝝ ſe ſubijcit. Uñ beatus
Greg. in lib. Paſtora. dicit. Tunc añ dei oculos ve
ra eſt humilitas/cuꝫ ad reſpuendū hoc qḋ vtilr̄ ſub
ire

ire p̄cipiẜ/ptinax nō eſt. hec ille. Sed hec nō obſtat
principali ꝓpoſito p̄dictarū cōcluſionū. vt de ſe pꝫ.
ℂ Ultima vero concluſio qua habeẜ ꝙ ambitio in
Probatur vltia cōcluſio. uēta in appetēdo ep̄atum ꝓpter honores/eſt de ſuo
genere pctm̄ mortale. ꝓbaẜ ſic. Naꝫ nō ſolū ſit iniu
ſtitia appetēdo diuitias nō ſuas/ſed maior ēt appe
tendo honores nō ſuos/q̄ꝫto honor diuitijs/ceteris
paribus p̄ponendus eſt. qn̄quidē per hunc acquiriẜ
regulr̄ bonū nomen ⁊ bona fama/q̄ diuitijs p̄ponen
da ſunt. iuxta illḋ Prouerbioꝝ. 22. Melīꝰ eſt nomē
bonū q̄ꝫ diuitie multe. Et ſicē eſt diſtributio diuitiaꝝ
vt ſint alicuiꝰ d̄terminati poſſidētis determinate diui
tie/⁊ ꝯ̄ñr eidē debite/ita ⁊ honores ſunt qdā bona p
diuerſitate virtutū ⁊ dignitatū diuerſis debita. Uñ
ſicut appetere diuitias alteri debitas eſt cupiditas
mortalis. vt.s̄.probatum eſt. Sic ēt appetere hono
reꝫ alteri debitū ⁊ propriū Talis aliqs honor debeẜ
ep̄o. Unde ſequiẜ ꝙ ſi talē appetat nō electus/mor
taliter peccet peccato ambitionis.

Tres concluſiones, prima videlicet, tertia & quarta ſimul probantẜ, euaſionesq; præcluduntur. Cap. VIII.

Tres cōcluſiōes ſimul pbantur. Sed ⁊ oēs p̄dicte cōcluſiones excepta 2ª/ſimul
probanẜ duplr̄. Primo ſic. Qui appetit
ep̄atum ad finē non ordinatū a deo/peccat mortalr̄
ex gn̄e talis actus: eo ꝙ pretermittat in tali ſuo ap
petitu finē ad quē deus ſua miſericordia ep̄atuꝫ in
Pᵒ. ſtituit: ⁊ ſic ordinationi dei reſiſtit quātū eſt de ſe. ꝯ̄
preceptū Aplicū ad Ro. 13. qḋ factū nullus diceret
non eſſe pctm̄ mortale. Sed talis eſt oīs qui appetit
ep̄atum tā ꝓpter diuitias q̄ꝫ ēt pp honores/⁊ q̄ꝫ pp
ep̄alis gradus celſitudinem. vt de ſe manifeſtuꝫ eſt.
Neqꝫ.n. ad hos fines ſꝫ ad pcurandā animarū ſalu
tem eſſe voluit deus ep̄os in eccl'ia ſua. ergo oēs ta
les ex ꝓprio genere ſinguloꝝ predictoꝝ actuū/mor
2ᵉ. taliter peccāt. ℂ Scḋo ſic. Qui hꝫ pro fine ſui predi
cti appetitꝰ/dignitates/honores/ vel ēt diuitias ex
cludendo deū/peccat mortalr̄ pctō ſuperbie. vel am
bitionis vel auaritie. Sed qui appetit ep̄atū ꝓpter
hec tantū/quaſi pp vltimū finē appetitus/lꝫ nō rei
appetite/ſm̄ modū dicēdi Caietani habet pro fine
talis appetitus p̄dicta bona/ēt excludendo deū. qḋ
probaẜ/q2 talis paratus eſt deū offendere p preſum
ptionē mortalē cōiunctā in appetendo ep̄atū. vt.s̄.
dictū eſt/potius q̄ꝫ a tali appetitu ſuperbo vel cupi
do vel ambitioſo deſiſtere. ergo qlibet ſic appetens
Euaſio Ad pᵐ. peccat mortalr̄. ℂ Quāuis aūt iaꝫ euaſiones opinā
tis a. 1 hec excluſe ſint. nihilominus vt apertius pro
datur eoꝝ nullitas/ſerioſius inducende ſunt. Dicit
enī ad hoꝝ extremoꝝ argumētoꝝ primū Caietanꝰ
ꝙ qui appeteret ep̄atū pp honores ⁊ alia p̄dicta ſic
ꝙ ordinaret ep̄atū ad ea tanq̄ꝫ ad fineꝫ/ pculdubio
peccaret mortalr̄/diuinū ordinē puertendo. Sꝫ qui
appetit ep̄atū ꝓpter talia ponēdo illa vt finē ſui ap
petitus/non aūt vt finē ep̄atus deſiderati/nō puer
tit ordinē diuinū: q2 talis pōt hēre intentionē faciē
di debitū ſuum in officio ep̄atus: ⁊ nihilominus ap
petit celſitudine/honoribus/⁊ diuitijs quaſi portio
Ad 2ᵐ. ne ſua frui ad laudē dei. ℂ Ex quo ēt videẜ ſolui 2ᵐ
argumentū. q2 vꝫ talis nō ponit vltimū ſimplr̄ finē
in his: ſꝫ ordinat hoꝝ fruitionē ad laudem dei ſicut

in vltimū finē. ℂ Sed ꝯ̄. Quādo plura ſic cadūt ſub Impugnatio vtriuſqꝫ rn̄ſiōis.
vnico actu appetitus ꝙ vnū appetiẜ pp aliud/tunc
illud pp qḋ aliud appetiẜ habet rōnē finis reſpectu
illius/⁊ hoc dico/vt ſtant ambo ſub tali vno appeti
tu: et ꝯ̄ñr opꝫ ꝙ intellectus iudicet illud qḋ appe
tit vt ad finē/non hēre rōnem boni vt terminat ap
petitū illum/niſi ex tali fine: vel ſaltē ꝙ finis ille ha
beat rōnē potioris boni/vt ſtat ſub tali appetitu q̄ꝫ
ſit illud qḋ ordinaẜ ad talē finē. ⁊ ex hoc ēt ipſe intel
lectus ordinat in finē illū tale a ſe iudicatuꝫ minus
bonū: ⁊ ſub hoc ordine ſequiẜ inclinatio affectus in
vnū pp aliud tanq̄ꝫ pp melius. Unde. s. Tho. pª. q.
5. ar. 6ᵒ. ad 3ᵐ. affirmat. ꝙ vbi vnuꝫ pp aliud/ibi eſt
vnū tm̄ de quo principaliꝰ dr̄ bonū: illud inquā pp
qḋ aliud hꝫ rōnē boni. Ex quo ſequiẜ ꝙ vbi vnū pp
aliud de facto appetiẜ/ibi eſt vnū tātum principalr̄
deſideratū/⁊ non niſi vt principale bonuꝫ. illud in
quā propter qḋ aliud deſideraẜ. Ergo īpoſſibile eſt/
⁊ contradictionē implicat ꝙ appetitus tēdat in ali
quid tanq̄ꝫ in finē appetitus ⁊ non vt in finē rei ap
petite pp illum/eodē actu appetitus quo dr̄ hoc appe
tere ꝓpter illud. ℂ Et confirmaẜ hec deſtructio pre Confirmatio.
dicte vane diſtinctionis. Nam ſi p impoſſibile curre
ret/ſequereẜ ꝙ oīs ſimoniacoꝝ appetitus ⁊ operatio
palliari ſeu defendi poſſꝫ vt iuſta. Nā poſſet is ſimo
niacus qui (verbi cā) cōfert ep̄atū vel quecūqꝫ bn̄fi
cia eccleſiaſtica vel ſacr̄a pp pecunias/dicere: lꝫ hoc
faciā ꝓpter pecunias: nō tm̄ ordino ep̄atū vel digni
tatem quālꝫ vel ſacr̄m/aut hoꝝ collationē ad pecu
nias vt ad hoꝝ finē: ſed pecunie ſunt tm̄ finis appe
titus mei quo volo illa cōferre: quo ēt appeto pecu
nias. Et ſic procul de mūdo ſublata eſſet vniuerſalr̄
ſimonia p hanc diſtinctionē ſi bona eſſet. Quis naꝫ
eſt.n. ſimoniacus adeo fatuus qui iudicet tpale pre
eminere ſpūalibus in bonitate? Sed q2 vt p̄eminēs
appetit illud qḋ nouit vel noſſe debuit non p̄emine
re/ideo peccat. Non iudicaẜ aūt illud vt p̄eminens
appetere/niſi q2 appetit ſpūalia pp illud tpale. Si
ergo poſſit fieri in hoc diſtinctio de fine appetitus
tanq̄ꝫ nō malo/⁊ de fine rei appetite tanq̄ꝫ malo/et
eque obtineat ſimoniacus tpale bonū qḋ optat vno
hoꝝ modoꝝ appetēdo ſicut alio: qs nam tā fatuus
inter ſimoniacos reperieẜ qui nō dicat ſe illo mō bo
no appetere/⁊ nō illo malo? Nū aliqs in mūdo delē
ctaẜ pctō vt pctm̄ eſt? Nullus eſt in mūdo qui pecca
re velit. Sed oēs vellent ſine pctō votis potiri ſuis
ſi poſſent. Unde pꝫ ꝙ vltra hoc ꝙ iſte modus dicēdi
⁊ diſtinguēdi eſt inintelligibilis/vt pote ꝯ̄dictionē
īplicās/parit ēt venenū maximū in eccl'a/cuiꝰ viro
ſitas magis ac magis inualeſcet in pniciē ⁊ dimo
dam extinctionē vite ſpūalis niſi ſerā mater eccl'ia
veritate diſcuſſa prepotēter ſe opponat. ℂ Et qn̄ ad
ditur/ꝙ intēdit facere debitū ſuuꝫ in ep̄atu. Reſpō
detur ꝙ talis intētio non inueniẜ in tali appetitu:
q2 intentio eſt ipſiꝰ finis/qui in tali appetitu eſt bo
num tpale. Facere aūt debitū officij a tali appetēte
ep̄atum pp predicta bona tpalia/ordinaẜ ad illa vt
ad finē. Ad illud aūt non ſe extendit intētio vt ad
finē: ſꝫ ſolū vt ad ordinatū in finē. vt pꝫ. Q2 ſi ēt ſeor
ſum habeat iſtā bonā intentionē/ex priori tm̄ appe
titu maloviciaẜ annexo p̄ſumptioni. vt.s̄. dictū eſt.
Non ꝯ̄ñt ergo cū de ſe mala ſint hec ordinari ad lau
dem dei. Sꝫ hoꝝ oculos auaritia vel ſupbia ⁊ am

bitio excecati vt putēt ſe ad dei laudē illud ordina-
re qḋ ad proprium ordinant honorē vel commoduꝫ
ſicut ad vltimū finē. Et ſic pꝫ veritas firmiſſima pre
dictarum quatuor c̄nclusionum: ⁊ deiectio poſitio
nis contrarie.

Peruerſitas inducti ſenſus a Caietano in veram concluſionē ex ſancto Thoma de promptā aperitur, & excludit̄. Ca. IX.

2ᵐ prin- **Quantum** ad 2ᵐ principale / q: auctor ꝯ-
cipale. rie opinionis conat̄ ad ſuā vo-
luntatē. s. Tho. doctrinā trahere repugnantē: ideo
ſpecial̄r intendo ēt nunc oſtēdere quō male ipm̄ ex-
ponat 22ᵉ. q. 185. ar. 1. determinantē nō eſſe licitum
appetere ep̄atū. Et examinabunt̄ oīa que circa hāc
materiā a Caietano dicunt̄ quaſi non ꝯtra. s. Tho.
cum tn̄ eidē in veritate ꝯtrient̄ vt manifeſtabit̄ per
ſingula: q̄ ēt ꝯn̄r ipugnabunt̄. Dicit aūt Caietanus
ꝙ ex. s. Tho. vbi. s̄. hn̄t quatuor cōcluſiones quantū
Pᵃ con- ad ꝓpoſitū ſpectat. Prima talis eſt. Illicitū eſt ma
cluſio. s. niſeſte / appetere ep̄atū rōne ſufficientie tp̄aliū / pu-
Tho. ta diuitiaꝝ ⁊ honoꝝ: q: primū ptinet ad vitiū cupi
Peruer- ditatis. 2ᵐ vero ad vitiū ambitionis. ¶ Sed huius
ſa expō. cōcluſionis ſenſum ꝑuertit Caie. ſupra inducta di-
ſtinctione / dicēs ꝙ ſi appetant̄ iſta tanq̄ꝫ finis ep̄a-
tus / talis appetit⁹ eſt pctm̄ mortale: q: ordinat̄ ep̄a-
tus quo ad ſuū principalē actū qui eſt cura aiaruꝫ /
ad bona p̄dicta vt ad finē. Si aūt appetant̄ tanq̄ꝫ fi
nis ipſius actus appetitus tm̄ / ⁊ nō vt finis ep̄at⁹ ap
petiti / tūc non eſt pctm̄ mortale. ēt ſi talis appetit⁹
pertineat ad ambitionē vel auaritiā. Hec. n. duo vi
tia nō ſunt ſemp mortalia. Et ꝓpterea (īquit) puto
nō dixiſſe auctorem in cōcluſione / ꝙ qui ſic appetit
ep̄atū / peccat mortal̄r: ſed ſimpl̄r dixiſſe eſſe illicitū
ſic appetere. Si. n. appetens hēat rectitudinē volū-
tatis reſpᵘ alioꝝ in ep̄atu iaĉroꝝ: q: ſ. vult facere q̄
cūq̄ꝫ ad bonū ep̄m ptinēt / iā ille appetitus pᵒ non
Impu- reddit̄ mortalis. Hec Caietanus. ¶ Sed errat in
gnatio. his aperte. Et quo ad pᵐ pꝫ manifeſte ꝙ cū dr̄ a. pp
peruer- b. appeti / ipm̄ b. eſt finis. ⁊ a. eſt ad finē reſpᵘ vnius
ſe expoſi ⁊ eiuſdē appetit⁹. vt. s̄. ꝓbatū eſt. Ergo in ꝓpoſito /
tionis. nō pōt ſufficiētia tp̄aliū eſſe rō appetitus ep̄at⁹ / niſi
ſit ēt finis illius ep̄at⁹ vt cadit ſub illo appetitu. vt
vꝫ appetat ep̄atū ordinādo illū ad obtinēdas ⁊ poſ-
ſidendas diuitias ⁊ honores. Id. n. exprimit hoc qḋ
dico ep̄atū appetere rōne ſufficiētie / ſeu (qḋ idē eſt)
propter ſuffi ciētiā tp̄aliū / honoꝝ inquā ⁊ diuitiarū:
⁊ ita in hoc appetitu p̄ncipalis finis eſt ſufficientia
vel abūdantia taliū tp̄aliū. Si. n. caderēt hec ſub il-
lo ep̄atus appetitu ſolū vt cā ſine qua nō, non dice-
ret̄ appeti ep̄atus rōne eoꝝ aut pp ea: ſicut nō dicit̄
ille celebrare rōne pecuniarū vel pp pecunias / q ce-
lebrat principal̄r pp ſalutē populi a deo obtinendā
pro diuerſitate neceſſitatū. ad quē fineꝫ ordinat̄ hic
finis partialis / velle inquā pficere q̄ ſpectāt ad offi-
cium boni ſacerdotis / cui fini annectit̄ vt cā ſine q̄
non. ſubſidiū aliqḋ tp̄ale ceſſante pacto veniali. Nō
enim hec duo ordinant̄ ſub tali appetitu / vt finis ⁊
ad finē. Neq̄ꝫ alias nō ſimoniac⁹. dr̄ celebrare ꝓpter
pecunias obtinēdas. Sꝫ in ꝓpoſito nō eſt ſic, vt di-
ctum eſt. ſꝫ tales querūt pro fine que ſua ſunt: ⁊ ī il-
la vt in finē / ordināt que ſunt Jeſu xp̄i. Licet. n. vi-
deant̄ hēre rectitudinē voluntatis quantū ad māꝫ /
circa alia que pertinent ad ep̄atū: q: ſ. dicūt ſe vel-
le operas ſuas īpēdere in ſalutē animaꝝ vt tenent̄:
non tn̄ hn̄t: q: vitiata eſt illa volūtas in radice ꝑuer
ſi ordīs opꝫ illoꝝ in debitū finē. vt dictū eſt. Vn̄ bea
tus Greg. in lib. Paſtoralis de talibus loquēs ait.
Plerūq̄ꝫ ēt hi qui ſubire paſtorale magiſterium cu
piunt / nō nulla bona opera aīo ꝓponūt. Et quā uis
hec elationis tentatione appetant / operaturos ſe tn̄
magna ꝑtractāt. Fitq̄ꝫ vt aliud intētio ſupprimat:
aliud ſupficies cogitationis oſtendat. Nā ſepe mēs
ſibi mētit̄ / et fingit de bono ope amare qḋ nō amat.
Cūq̄ꝫ ꝑcepto primitus officio ꝑfrui ceperit / obliui-
ſcit̄ quicq̄d religioſe cogitauit. hec ille. Immo pl̄es
facti ep̄i ſibiipſis mentiunt̄ hēre zelū ſalutis gregis
ſui: qḋ tn̄ nunq̄ꝫ opere demōſtrāt. Sꝫ dimiſſo ſemp
grege in medio lupoꝝ ſub cura eius q ſm̄ ſnīam dn̄i
a facie lupi veniētis fugit / reſidēt ipſi in ꝓprijs lari-
bus / lana lacteq̄ꝫ gregis / q̄ ſumma diligētia exq̄rūt
atq̄ꝫ cuſtodiūt / īpinguati: ⁊ varijs honoꝝ atq̄ꝫ reue
rentiaꝝ titulis quaſi vento inflati ac dilatati. Sic
igit̄ pꝫ ꝙ p̄dicta apparēs ⁊ nihilominus nō vera re
ctitudo volūtatis / nō tollit̄ q̄n vterq̄ꝫ appetitus. ſ.
auaritiā ſapiens ⁊ ambitionē / ſit peccatū mortale.
Et de ambitione vt ſic / ꝙ de ſe ēt ſit pctm̄ mortale /
ſpāl̄r pꝫ. 22ᵉ. q. 131. ar. 1. Licet nō oīs appetit⁹ hono-
ris ſit pctm̄ mortale: q: nō oīs ēt eſt ambitio. vt ibi-
dem pꝫ. Sed ꝙ ſpāl̄r in ꝓpoſito ſit pctm̄ mortale ſi-
cut ⁊ auaritia / ſupra diffuſe probatū eſt / cum hēant
p̄ſumptionē ⁊ iniuſtitiā mortalē cōiunctā. ¶ Ficti-
cium eſt ēt ꝙ ex verbo quo. s. Tho. ſimpl̄r dicit hoc
eſſe illicitū / eliciat̄ talē appetitū. nō ſemp eſſe mor-
talem. Sic. n. locutus eſt / q: nō niſi ſic loqui decebat
locū illū / in quo ſufficit exprimere ꝙ inordinat⁹ ſit
volūtatis actus ſm̄ talē vel talē pcti ſpēm. Ex ſupe
rioribus. n. (q̄ non eſt opus / imo ſupfluū eſſet ſemp
repetere /) hoc ē in ipſa 2ᵃ parte ſumme / iam pꝫ. qn̄
actus de ſe illicitus / eſt mortalis / ⁊ qn̄ nō. Hoc enim
ſpecial̄r declarat̄. 12ᵉ. q. 71. ar. 5. ⁊ alibi pluries ī ipſa
2ᵃ parte. Unde cū ex his q̄ ſuperius in libᵒ illo dicta
ſunt / deducit̄ aliquē actū eē de ſe mortalē / vt nos in
ꝓpoſito fecimus / ēt ſi in aliquo loco talē vel ſimilem
actū. s. Tho. nō exprimat eſſe mortalē / ſed ſolū ꝙ ſit
de ſe illicitus: nō minus pp hoc erit de intētione. s.
Tho. ꝙ ſit mortalis. Alioq̄n ſi ex hoc mō dicēdi poſ
ſet ſummi argᵐ ꝙ act⁹ aliqs nō eſſet de ſe pctm̄ mor
tale apud. s. Tho. iam occidere ſeipm̄: diuinare p in
uocationē demonum: vendere bn̄ficia eccleſiaſtica ⁊
hmōi plura pernitioſiſſima opa / nō eſſent de ſe pctā
mortalia: q̄n quidē. s. Tho. dicat p̄dicta ſimpl̄r eē il-
licita. vt de pᵒ pꝫ. 22ᵉ. q. 64. ar. 5ᵒ. de 2ᵒ vero. q. 95. ar.
4. de 3ᵒ aūt. q. 100. ar. 4ᵒ. vbi nō al̄r exprimit ꝙ ſint
pctā mortalia: cuꝫ tn̄ ſint mortaliſſima. Et idē facit
de multis alijs pctis. Quin ēt ſi ad modū loquendi
attendamus / pꝫ ꝙ intēdit de pctō mortali / cum di-
cat / manifeſtum eſſe ꝙ eſt illicitū ⁊c. Nō. n. de appe-
titu veniali dr̄ eſſe manifeſtū ꝙ ſit illicit⁹ / ⁊ p̄cipue
ſi defendat̄ tot bonis cautelis / vt Caie. facere conat̄
¶ Confirmat̄ aūt validius tales act⁹ eſſe de ſe pctā Confir-
mortalia / ex intētione ⁊ v̄bis ſcti Tho. in p̄dicto lo- matio.
co vbi ſolū dicit ꝙ ſunt illiciti. Nā ibi tal̄r appeten
tes. s. Tho. aſſimilat Phariſeis quos xp̄s acriter re
prehēdebat de hmōi appetitu: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ nō
reprehēdebat

reprehendebat eos de peccato veniali ſꝫ de mortali.
Unde ſemper premittebat cōminationē damnatio
nis eterne dicēs. Ve vobis. Ergo ſic appetitus illi di
cunt̄ illiciti apud. s. Tho. in illo articulo ꝙ intēdit
eos eſſe pctā mortalia. Et ſimil̄r intendunt oēs ſan-
cti Doctores dānantes predictū appetitum dū ex-
ponunt talē chriſti reprehenſionē / quos ibi. s. Tho.
inducit. Et ſic pꝫ ꝙ Caietanus deuiat ab intētione
ſancti Tho. in hac pᵃ ꝯcluſione peruertens v̄ba illi⁹.

Peruerſa alterius vere concluſionis expoſitio Caie. excluditur. Cap. X.

2ᵃ cōclo **Secunda** vero concluſio. s. Tho. ibi ponit̄
s. Tho. eſſe talis. Appetere ep̄atuꝫ rōne
celſitudinis gradus / eſt preſumptuoſum.
Expoſi- ¶ Ad hanc cōcluſionē intelligendā dicit Caie. eſſe
tio ꝑuer applicandā diſtinctionē s̄. ab eo poſitā / (⁊ per nos
ſa. etiā. s̄. deiectā.) ⁊ videndū (inquit) an celſitudo gra
dus ſit tantū finis appetitus / ⁊ ſic (inq̄t) non reddit
appetitū illicitum / vel ſaltē non reddit mortale pec
catuꝫ. Uel ſi ſit ēt finis ep̄atus appetiti: ⁊ ſic eſt pec
catuꝫ p̄ſumptionis / q: vꝫ p̄ponit in appetitu ſuo id
qḋ eſt poſtponendū. ſ. celſitudinē. ⁊ ſic manifeſte con
uincit̄ ꝙ appetit celſitudinē ſupra dignitatē ſuam.
Non tn̄ dico (inquit) ꝙ ſemp tale pctm̄ ſit mortale.
Sed eadē rōne idem ſentio in hoc caſu / ſicut ſentio
Impu- in p̄cedenti. ¶ Sed in hac ēt concluſione ꝑuertit in
gnatio ꝑ tentionē. s. Tho. male interp̄tando litterā eius. Et
uerſe ex- primo quidē ex ſuperiori īpugnatione p̄dicte diſtin
poſitiōis ctionis pꝫ ꝙ non pōt ēt ad hanc concluſionē appli-
Pᵃ. cari: cū vana ſit diſtinctio / vt ꝓbatū eſt. Scdō igno-
2ᵃ. rantiā circa ſenſum litteralē p̄dicte ꝯcluſionis oſten
dit Caie. diſtinguendo ep̄atū / a celſitudine gradus
ep̄alis in ꝓpoſito. Arguit. n. contra ꝯcluſionē hanc
quaſi obſcurā / ex eo ꝙ ad p̄ſumptionē ſpectat appe
tere qḋ excedit dignitatē ſuam. Conſtat aūt (inq̄t)
multos hoīes eſſe in q̄bus reperiunt̄ cōditiones ab
Ap̄lo poſite de Ep̄o. Et ppea non vr̄ verū vniuerſa
liter ꝙ appetere hmōi celſitudinē ſit p̄ſumptuoſuꝫ.
Et rn̄dens dicit non eſſe vniuerſal̄r verū ꝙ appete-
re ep̄atū ſit p̄ſumptuoſuꝫ: ſꝫ ſolū appetere ep̄atū rōe
celſitudinis. vt dicit cōcluſio. ⁊ vult ꝙ ille nō ſit pre-
ſumptuoſus qui hn̄s conditiones ab Ap̄lo poſitas
appetit ſimpl̄r ep̄atū: quē ſi appetit rōne celſitudi-
nis gradus / iā ex hoc talis ꝯuincit̄ non hēre p̄dictas
cōditiones ſꝫ eſſe p̄ſumptuoſus: q: p̄ponit celſitudi
nē gradus ep̄atui: cū tn̄ deberet illā poſtponere. hec
ex illo. In q̄bus q̄dē dictis vltra hoc ꝙ abſolute po-
nit̄ nō eſſe p̄ſumptuoſum appetere ſimpl̄r ep̄atū q̄ſi
aliqs poſſit cognoſcere ſe hēre cōditiones poſitas ab
Ap̄lo / quorū vtrūq̄ꝫ falſum eſſe. s̄. monſtratū eſt: po
nit ēt id qḋ dictū eſt. vꝫ ꝙ ep̄atus / ⁊ gradus celſitu-
dinis ep̄alis ſint quedā diuerſa. Qḋ ēt ſe extimare
manifeſtat exp̄ſſi⁹ infra dū 4ᵃᵐ ꝯcluſionē. s. Th. ſuo
mō exponēs dicit / ꝙ ex hoc ꝙ appetitus ep̄atus nō
eſt ſemp p̄ſumptuoſus / ſequit̄ ēt ꝙ appetitus grad⁹
eiuſdē non ſit ſemp p̄ſumptuoſus. cū hic (inq̄t) clau
dat̄ in illo. Ex quo manifeſte pꝫ ꝙ ponit ea diſtincta
real̄r: alias nō dixiſſet ꝙ appetitus vni⁹ īcludit ap-
petitū alterius / ſed ꝙ eſt idē cum eo. Et tn̄ hec duo
nō niſi pro eodē a. s. Tho. ibidē capiunt̄. vt pꝫ tn̄ ex
verbis. s. Tho. inferi⁹ poſitis / vbi exp̄ſſe inſinuat ꝙ
gradus ille celſitudinis nihil aliud īportat q̄ꝫ p̄eſſe
ſubditis. Sic. n. dicit. Quia appetere p̄ximis ꝓdeſſe
prout eſt ep̄alis act⁹ / hꝫ annexā gradus celſitudinē /
p̄ſumptuoſum vr̄ ꝙ aliqs p̄eſſe appetat ⁊c. nihil aūt
aliud īportat ep̄atus q̄ꝫ p̄eſſe. eſt. n. p̄ſulatus ⁊c. Tū
p̄cipue / q: alias diminutus eſſet. s. Tho. ⁊ deficiēter
in prinᵒ enumeraſſet ea q̄ in ep̄atu reperiunt̄ / rōne
quoꝝ cadere poſſit ſub appetitu. Nā ipm̄ celſuꝫ gra
duꝫ ſi in eo nō cōſiſtit ep̄atus / qui ēt appetibilis eſt /
pretermiſiſſet. Cōplectit̄ ergo. s. Tho. ſub vocabulo
celſitudinis gradus / ipm̄ gradū ⁊ ordinē / ⁊ ipſaꝫ di
gnitatem ep̄alē / q gradus celſus eſt: vt pꝫ ex ipſo vo
cabulo ep̄atus deſignāre poſitionē ſup ſpeculas. Tū
q: ſi celſitudo iſta diſtinguit̄ ab Ep̄atu: iaꝫ ptinebit
ad honores enūatos a xp̄o. quos vꝫ Pharifei ama-
bant ⁊ q̄rebāt / puta ad honorē quo ambiebāt p̄mas
cathedras ī ſinagogis. Et ſic 2ᵃ ꝯcluſio clauderet̄ in
pᵃ: nec appetē talē celſitudinē ptineret ad p̄ſūptio-
nem ſꝫ ad ambitionē, ꝯ. s. Tho. ⁊ ipꝫ ēt Caie. Neq̄ꝫ
eſſet bona Caie. ꝓbatio ꝙ iō ptineret ad p̄ſumptio-
nē / q: ſic appetēs ꝑuerteret ordinē / ⁊ ꝯn̄r ſe idignū
redderet tali gradu / vt ex hoc ſeq̄t̄ ꝙ appetat. s̄. ſuā
dignitatē. Hec. n. ꝓbatio curreret ēt ī appetitu ep̄a
tus pp ſufficientiā tp̄aliū iuxta pᵃˢ ꝯcluſiones. Per
uertit̄. n. ēt ibi ordo rectus / dū p̄ponit̄ in appetitu
id qḋ eſt ep̄atui poſtponendū: ⁊ tn̄ nō pp hoc ponit̄
a. s. Tho. appetitus ille in gn̄e p̄ſumptiōis / ſꝫ ambi-
tionis vel cupiditatis ꝑ diuerſitate boni tp̄alis ap-
petiti. vt pꝫ per eū eodē arᵗᵒ. Et recte q̄deꝫ / eo ꝙ ex
fine agentis ſpēꝫ ſortiat̄ actus moralis ⁊ nō ex ordi-
natis in finē. Inuenit̄. n. ēt ibi p̄ſumptio. vt. s̄. oſten
ſum eſt. ſꝫ vt in aliud ordinata. ¶ Qḋ vō addit Caie. 3ᵒ.
talē inquā appetitū ordinantē ēt ep̄atū ad celſitudi
neꝫ gradus / ⁊ ſi p̄ſūptuoſū / nō tn̄ eſſe pctm̄ mortale /
ſi veꝝ eēt / nunq̄ꝫ īueniri poſſet cuiuſuis celſitudinis
appetit⁹ tā grauis p̄ſūptiōis ꝙ iudicari poſſet pctm̄
mortale: q̄n q̄dē vlla ptās / celſitudo vl̄ dignitas ma-
ior īueniri nō poſſit ī mūdo / q̄ vires hoīm ſic cōiter
⁊ regul̄r trāſcēdat vt iſta. cui⁹ grā dicit Greg. artiū
artē eſſe curā aīarū. Et quāto magis cura vl̄is atq̄ꝫ
Jerarchica q̄lis ē ep̄alis. Quapp ſi exceſſus alicui⁹
qḋ quis aggredit̄. s̄. vires iudicari d̄beat p̄ſumptio
mortalis: cū in hoc appetitu maxim⁹ īueniat̄ / mor-
taliſſimā reddet p̄ſumptionē. Et ſi hec mortalis nō
iudicabit̄ / nulla vnq̄ꝫ mortalis inueniet̄. Eā p̄ſum-
ptionē Caie. dicit eſſe modicā. vt pote venialē / quā
s. Tho. in opuſ. 18. ca. 19. vocat p̄ſumptionē nimiaꝫ.
Et ob quā Greg. in Regiſtro dicit ꝙ petētib⁹ negā
de ſunt eccl̄iaſtice dignitates. Hoc nō alia rōne diſi-
cari pōt / niſi q: ꝑ hāc p̄ſumpⁿᵉᵐ indigni ſiūt. Nulla
āt p̄ſumptio idignū reddit / niſi mortalis. Propter
veniale q̄ppe pctm̄ nō ſit qs idignus ep̄atu. vt ēt. s̄.
dcm̄ eſt. Alias nullus penit⁹ fuiſſet vnq̄ꝫ dignus: cū
nullus ſit hō q nō peccet / ēt iuſt⁹ ſepties ī die. Eadē
aūt rō quo ad deformitatē act⁹ eſt de petēte ⁊ de ap
petēte. Iudicāda eſt ergo vt mortalis ⁊ grauiſſima:
p̄ſumptio iſta. ¶ Preterea ſi appetere ep̄atū ordinā 4ᵒ.
do ipm̄ in honores aut diuitias eſt ꝓculdubio pctm̄
mortale ex ſuo gn̄e / vt. s̄. ī deductiōe pᵉ ꝯⁿⁱˢ. ſcti Th.
fatet̄ ēt Caie. cur nō erit ēt ⁊ magis pctm̄ mor. ordi-
nādo ipm̄ in celſitudinē gradus / ſi celſitudo hec ab
ep̄atu diſtingᵗᵘʳ: vel ſiſtēdo ꝑ appetitū in ipſo ep̄atu
rōne qua celſa quedā dignitas eſt / tanq̄ꝫ ī fine: Cer-
te nulla diuerſa ratio reddi poteſt. vt de ſe patet.

Peruerſa tertiæ cõcluſionis expoſitio quã Caie. affert, impugnatur. Cap. XI.

3ª cõcluſio ſácti Tho.

Tertia concluſio ſancti Tho. vbi. ſ. talis ponitur. Appetere proximis prodeſſe/ eſt ſm ſe laudabile ⁊ virtuoſum. ¶Hanc concluſionem Caietanus etiã peruertit dicens ꝙ per ly proximis prodeſſe/ intendit. s. Tho. operationẽ epiſcopalem: ita ꝙ ſenſus concluſionis ſit iſte. Appetere operationẽ epiſcopalẽ/ eſt ſm ſe laudabile: vt ſic operatio epalis ſit res appetita ⁊ ratio appetendi.

Impugnatio peruerſe expõnis.

¶Sed male interpretatur ac tenebris inuoluit clariſſimam litterã ſancti Tho. Neqʒ enim ſenſus concluſionis huius eſt is quẽ affert expoſitio iſta. cũ cõcluſio vera ſit/ ⁊ ſenſus ille falſiſſimus. vt in ſuperioribus ex doctrina ſcti Tho. manifeſte deductum eſt. Neqʒ enim. s. Tho. in illa cõcluſione accepit operationem ordinatã ad ſalutem proximorũ/ operationem epalẽ: ſed preciſe ⁊ ſm ſe vt talis operatio eſt/ ⁊ ex tali fine: vt proximis inquã proſit. Que quia vt ſic nullã habet preſumptionẽ annexam/ nec alia deformitate maculaẽ/ eo ꝙ finis optim⁹ ſit ⁊ circa debitam materiã verſeẽ actus: ideo nimirũ ſi eſt actus ſm ſe/ hoc eſt ex ſuo genere/ laudabilis. In hoc autẽ coniunctũ qđ eſt operatio epalis ſi tendat appetit⁹ ſm ſe. i. vt talis operatio eſt/ epalis inquaʒ/ non ſolũ non eſt ſm ſe/ hoc eſt ſub predicta ſua ratiõe/ laudibilis appetitus ille/ verũ etiã nec abſolute laudabilis eſt: ſed ſolũ qñ circũſtantijs in quarta cõcluſione explicandis honeſtaẽ. Sine eis enim potius videẽ apperens preſumptuoſus/ vt ibi dr̃ ⁊. ĩ. declarabitur. Qz aũt hec ſint de intentiõe. s. Tho. in littera/ patet expreſſe. Sic. n. ait. Appetere proximis prodeſſe/ eſt ſm ſe laudabile ⁊ virtuoſum. Verũ qz prout eſt epalis actus/ habet annexã gradus celſitudinẽ/ preſumptuoſum videẽ ꝙ aliquis preeſſe appetat ad hoc ꝙ ſubditis proſit. In quibus quidẽ verbis. s. Doctor inuit vnã diſtinctionẽ q̃ talis eſt. Actus q̃ eſt appetere ꝓximis ꝓdeſſe põt capi duob⁹ modis. vno mõ ꝓut ꝓximis ꝓdeſſe/ eſt act⁹ epalis hñs annexã gradus celſitudinẽ. Alio mõ ſimplr̃ ⁊ abſo^te^ ſeu ſm ſe/ nõ cõſiderando connexionẽ quã hʒ cuʒ celſitudine gradus epalis. Hoc ſcdo mõ talis appetit⁹ eſt act⁹ de ſe laudabilis: ⁊ hoc ꝓdit hec 3ª ↄcluſio. vnde dicit ꝓximis/ ⁊ nõ dicit ſubditis. Primo vero mõ videẽ preſumptuoſus/ nõ imminente manifeſta neceſſitate: qđ exprimit 4ª concluſio/ paulo infra ponenda ⁊ declaranda. vnde dicit ſubditis/ ⁊ non ſimplr̃ proximis. Si aũt hunc actũ qui eſt ꝓximis prodeſſe accepiſſet in 3ª concluſione primo modo. iam eodẽ mõ iuxta tertiã ſicut iuxta quartã concluſionẽ eſſet talis appetitus ſm ſe laudabilis vel non laudabilis: videreẽ preſumptuoſus vel nõ videreẽ. cuius oppoſitum prodit littera q̃ʒ aperte.

Peruerſa quartæ concluſionis diui Thomæ expoſitio per plurima Caie. dicta, ſerioſe recitatur. Cap. XII.

4ª cõcluſio ſácti Tho.

Quarta cõcluſio ſancti Tho. ſm Caietanuʒ vbi. ſ. talis eſt. Appetere epiſcopatum vt proſit ſubditis / preſumptuoſum videẽ: niſi manifeſta neceſſitate imminente: preſertim cuʒ aliquis charitatis zelo diuinitus ad hoc incitatur.

¶Circa hanc aũt concluſionẽ ſub hac forma poſitã/ Caietanus multa dicit. Et primũ quidẽ dictum ei⁹ eſt/ ꝙ ideo. s. Tho. non dicit preſumptuoſuʒ eſt/ ſed preſumptuoſum videẽ: qz noluit diffinire hmõi appetitum eſſe preſumptuoſuʒ/ ſed voluit dicere ꝙ habet preſumptionis ſpeciẽ: vt ſi non malus/ ſaltẽ habeat ſpeciẽ mali. Scriptum eſt autẽ. Ab omni ſpecie mala cauete vos. — Pᵐ dictũ Caietani falſum.

Scdm dictum eius eſt: ſanctuʒ Tho. ibi nõ ponere hanc concluſionẽ vt veram vniuerſaliter/ ſed tantũ vt in pluribus. ⁊ propterea excipit ab ea. — 2ᵐ.

Tertium eiuſdem dictum eſt ꝙ. s. Tho. duas facit exceptiones/ quarum tamen quelibet eſt per ſe ſufficiens ad remouẽdã preſumptionẽ ab huiuſmodi appetitu. — 3ᵐ.

Quartum dictum eiuſdem eſt ꝙ declarando primã exceptionem monet attendendũ ne quis ſeipſum ſeducat extimando neceſſitatẽ imminere/ vbi neceſſitas forte non eſt. Nec mirum (inquit) ſi teipſum fefelleris/ cum Helyas decept⁹ fuerit putans ſe ſolũ euaſiſſe in diuino cultu. Oportet igitur vt talis neceſſitas manifeſta ſit. — 4ᵐ.

Quintum dictum eiuſdẽ eſt hoc ꝙ monet omnes dum ſcdam exceptionem declarat/ vt diligentiſſime conſiderẽt ly diuinitus: quoniã (inquit) charitatis zelum multi poſſunt ſibi promittere ſe incitantẽ/ dum dicunt/ ſcio ꝙ non me mouet aliud q̃ʒ zelus animarũ. Sed ꝙ hmõi incitatio diuinit⁹ veniat/ nemo põt cognoſcere/ niſi aliqđ ſpeciale teſtimonium diuinitus adſit. vt de Iſa. conſtat ⁊c. — 5ᵐ.

Sextum eiuſdẽ dictum eſt ꝙ predictus appetitus epatus vt ſubditis proſit: ex hoc ꝙ aliqñ eſt licitus/ conuinciẽ non eſſe ex ſuo genere illicitus. Ex quo infert ꝙ nõ eſt facile iudicandus mortalis ex circũſtãtijs particularibus. Immo attenta tanta neceſſitate eccleſie carentis viris qui habeant conditiones ab Aplo poſitas pᵉ Thi. 3°. digno epo debitas. vʒ ꝙ ſit irreprehenſibilis/ ſobrius/ ornatus/ prudens/ pudicus/ hoſpitalis/ doctor/ non vinolentus/ nõ percuſſor/ modeſtus/ non litigioſus/ non cupidus/ ⁊ domui ſue bene prepoſitus. põt (inquit) is qui habet has conditiones ⁊ nõ eſt alias impeditus/ appetere ſine peccato epiſcopatuʒ vt proſit. Qz ſi etiam hmõi neceſſitatis oculus deficeret/ nõ niſi venialiter peccaret/ rõne (inquit) nõnulle preſumptionis qua ſe in animo ſuo alijs prefert. Alijs autẽ (inquit) dico/ non ſolũ quibus preeſſe deſiderat/ ſed qui forte melius q̃ʒ ipſe locũ illius epiſcopatus occuparẽt. — 6ᵐ.

Septimũ dictum eiuſdeʒ eſt ꝙ propter hoc ſcʒ peccatum veniale. inuenti ſunt ſcti viri qui epatuʒ fugerent. vt Ambro. ⁊ Martinus ⁊c. Hec ex illo. — 7ᵐ.

Primum Caietani dictum pariter & ſecũdum, impugnatur. Cap. XIII.

Contra primum dcm̃ Caietani.

Quamuis auteʒ ex premiſſis poſſit facile patere peruerſitas huius expoſitionis atqʒ decurſus: nihilominus vt facilius a tãto periculo poſſit oĩs etiaʒ de ſe incautus liberari/ hec premiſſa ſua dicta per ſingula/ omneʒ detegens ac eliminans falſitatẽ examinabo. Primo igiẽ quãtum ad ipſam concluſionẽ ſciendũ ꝙ. s. Tho. non ſic eam nude proponit/ ſed rõni coniunctã. Poſtq̃ʒ. n. dixit ꝙ appetere proximis prodeſſe/ eſt ſm ſe laudabile ⁊ virtuoſum. ſubdit immediate. Verũ qz vt eſt epalis actus/ habet annexã gradus celſitudinẽ/ preſumptuoſum videẽ ꝙ aliquis preeſſe appetat ad hoc ꝙ ſubditis proſit/ niſi manifeſta neceſſitate imminẽte. quaſi dicat. Licet finis vltimus ſit ſm ſe laudabilis/ qz tamẽ appetere epatũ rõne celſitudinis/ eſt ſm ſe p̃ſumptuoſuʒ (hoc. n. iã p̃miſerat ⁊ per ſacras litteras aperte probauerat) ideo iſte quoqʒ appetitus abſolute videẽ p̃ſumptuoſus. Regulare quippe eſt in moralibus ꝙ cũ cadit actus ſup indebita materia/ abſolute ⁊ ſimplr̃ malus eſt/ ẽt ſi ad finẽ ordineẽ bonũ. vt docet. s. Tho. 22ᵉ. q. 100. ar. 3./ ⁊ Mal. q. 7. ar. 11. Ex his pʒ Caietanum in primo ſuo dicto deficere. Neqʒ enim. s. Tho. ex hoc dixit/ videtur preſumptuoſum/ ⁊ nõ dixit. eſt p̃ſumptuoſum/ qz ſic appetere nõ ſit abſolute p̃ſumptuoſum. aut qz de hoc dubitauerit/ ⁊ ideo noluerit diffinire: ſʒ hoc ideo dixit qz poterat cõtingere ꝙ talis actus/ qui de ſe eſt preſumptuoſus/ tũc non eſſet malus/ qñ vʒ circunſtantijs illis duabus honeſtareẽ. Ad modũ quo quilibʒ doctor poſſet ſub hoc mõ loquendi populũ inſtruere dicendo ꝙ furari vt inde deẽ elemoſina/ videẽ iniuſtum/ niſi neceſſitate iminente: cuʒ p̃ſertim hi qui fame pereunt non põt hoc per ſe facere. quaſi dicaẽ. ex vna parte videẽ iuſtum/ ex bono vʒ fine: ⁊ ex alia iniuſtũ: licet in caſu poſſit actus iuſtificari. Neqʒ. n. eſt dignus tali incõſtantia notari. s. Tho. vt qđ paulo ante abſolute dixit eſſe p̃ſumptuoſum/ iam ponere dicaẽ ſub dubio. Peculiaris etenim eius glia ſp fuit determinare determinãda in locis ſuis. Ex dogmate vero Caietani ſequunẽ contradictoria. Sequitur enim ꝙ actus talis/ malus nõ ſit/ ſed ſpẽm mali habeat: ⁊ iterũ ꝙ malus ſit eo ꝙ nõ cauerit ſic appetẽs ab omni ſpecie mala/ ↄtra monitũ Apli. Et ↄñr ſm ẽt Caie. non debuiſſet. s. Tho. dicere. videẽ. ſʒ eſt p̃ſumptuoſum. Et ſi ſm eũ eſt licitũ in tanta neceſſitate appetere epiſcopatũ eum qui hʒ meliores ſe et magis idoneos/ debuiſſet dicere. s. Tho. nõ eſt p̃ſumptuoſum non ſolũ qñ nullus inueniẽ qui velit p̃eſſe. ſed ẽt qñ plures inuenirenẽ ⁊ meliores. que oĩa manifeſte repugnãt littere. Non ergo alia ratiõe dixit. vr̃. ⁊ nõ dixit. eſt p̃ſumptuoſum/ niſi qz in caſibus a ſe explicatis non eſt preſumptuoſum. vt dictum eſt. Preterea hoc verbũ videẽ. non ſemper ĩportat dubietatẽ ſeu non determinationẽ in doctrina/ ſʒ multotiẽs eſſe apparẽs. Et ſic non ſolũ includat eſſe/ ſed ſuperaddat etiã euidentiã ſeu apparẽtiã. Vt licet intueri ẽt in ꝓceſſu Ariſtotelis. qui in rebus ẽt manifeſtiſſimis vtiẽ hoc modo loquẽdi. ſicut ex infinitis locis/ in tribus nũc occurrit. ſ. p° de Anima t. c. 2. ⁊. 11. ⁊ in 2°. t. c. 43. Et ſimilẽ modũ loquendi ſctũs Tho. ẽt obſeruat in tradendo doctrinã ſuam/ vt lʒ cognoſcere in locis innũerabilib⁹. ſʒ ꝓ nũc duo tm̃ videanẽ. ſ. ar. 2°. ⁊ 3°. q. 50. pᵉ partis. ¶Quantuʒ ad 2ᵐ dictum Caietani pʒ ꝙ non niſi voluntarie contra ſuum doctorẽ loquiẽ: dum dicit ꝙ cõcluſio illa non eſt vera vlr̃. Neqʒ enim excipit. s. Tho. a tota cõcluſione ſed a prima parte. Nam ipſa concluſio. s. Tho. ab Caietano ꝓpoſita: exceptionẽ in ſe claudit. Quo ergo. s. Tho. excipit ab ea: Primã ergo parteʒ promit tantum modo. s. Tho. eſſe vniuerſalr̃ verã preterq̃ʒ in duobus caſib⁹ explicatis.

Tertium Caietani dictum in peruerſa expoſitione quartæ concluſionis ſcti Tho. falſum eſſe defenditur. Cap. XIIII.

Quo ad 3ᵐ Caietani dictũ/ diligenter cõſiderãdum eſt ꝙ eccleſia dei nõ ſolum vniuerſalis verũ etiã ſingularis/ que tñ perfecta eſt per fidei integritatẽ ⁊ ciuiuʒ vnitatẽ complectentẽ perfecte vitam politicã ⁊ moralem qualis eſt oĩs epalis/ deſignatur in canticis per dilectaʒ ⁊ ſponſam/ q̃ ſemꝑ ſponſum ⁊ dilectũ quantum eſt ex parte xp̃i/ paratum habet/ cui (ſi faciant homines qđ ĩ eis eſt iuxta mãdata dñi) dicere poſſit. Obſculeẽ me oſculo oris ſui. Et cuius pulchritudinẽ deſcribat dicens. Dilectus meus cãdidus ⁊ rubicũdus electus ex milib⁹. Cãdidus inquã per conſcientie puritateʒ. iuxta illud Apocal. 3°. Suadeo tibi emere aurũ vt veſtimẽtis albis induaris: ⁊ per ſapientie claritatẽ. de qua ſapientia dr̃. Sapientie. 7°. Candor eſt. n. lucis eterne. Rubicũdus per charitatẽ. iuxta illud Apoca. 1. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis noſtris in ſanguine ſuo. Elect⁹ ex milib⁹. i. ex tota cõgregatione vt precellens: quã ẽt excellentiã electio canonica ſpũ ſctõ auctore manifeſtat. Si aũt non diuinã inſpirationẽ electores attendant. ſed aliunde moueanẽ/ cõtingit eccleſiã etiam ſi cerimonijs ſponſum hẽre videatur/ animarũ pati ſeuiſſimũ hoſtem/ non ſponſi charitate frui. Non tñ deeſt in illa ecclia vel certe in vniuerſali/ qui idoneus ſit ⁊ a deo p̃paratus: lʒ peruerſitas hominũ ſepe tales poſtponat indigno. Semꝑ auteʒ dignũ aliquem a deo eſſe paratũ conſtat aperte tam in nouo q̃ʒ in veteri teſtamẽto/ qñ etiam ob ꝑſequutiones tyrannorũ ſeuiſſimas videbaẽ dei cultus totaliter exinanitus. Sicut accidit tẽpore ꝑſequutionis Achab ⁊ Ieſabel/ qñ videbaẽ ſolus Helyas relictus inter Prophetas: cum tñ plurimi etiã fideliſſimi dei cultores inuenti ſint. vt habetur 3ⁱⁱ Reg. 19. Similr̃ poſt xp̃m quanto maior videbaẽ perſequutio deſeuire/ tanto plures xp̃i milites inueniebanẽ: ⁊ fideliũ multitudo in dies augebaẽ. Verum licet fideles eſſent: non oẽs tamen erãt eque p̃fecti: ſʒ neqʒ tante ſanctitatis oẽs erant/ vt non ↄcurerenẽ timore penarũ: ⁊ ↄñr (iuxta conſiliũ domini) fugerent perſequutores ſuos de ciuitate in ciuitatẽ. Neqʒ eniẽ tenenẽ omnes eſſe p̃fectiſſimi. Quo fiebat vt dignitatem epalem plurimi qui idonei fuiſſent/ acceptare nolebãt oblatã/ eo ꝙ talis tenereẽ pro ſalute gregis primũ ſe lupis opponere. ⁊ ſic ille qui plebibus preerat/ primus ẽt ad tormenta ſepius trahebaẽ. vt dicit beatus Greg. in Paſtora. Qua rõne contingere poterat pro tẽpore non inueniri qui vellet epatũ ſuſcipere. In tanta igiẽ eccleſie neceſſitate poſſet aliquis qui ſe alias indignũ pro certo neſciret/ nedũ deſiderare epatum/ verũ etiam ſe offerre pro zelo ſalutis animarũ ad epatus onus ſubeundũ. Poteſt eniẽ iudicare talis ꝙ idoneus ſit ⁊ domini voluntate ad hoc onus ſubeundũ deſtinatus: dum ſcit deũ nõ derelinquere eccleſiam ſponſam ſuam ſine preparato ſponſo ſummi ſponſi Vicario. vt ſupra dictuʒ eſt. ⁊ alium pro tunc non cõtingere inueniri. Mali enim multo magis fugerent in caſu q̃ʒ boni. A ſufficienti ergo diuiſione concludere talis poſſet ꝙ ſibi reſeruaretur a domino quod alij ſubire fugerent. Vnde non peccaret deſiderãs epatũ/ atqʒ ſe tunc offerẽs: immo mereret/ preſertim ſi charitatis zelo mouebi-

tur qñ oẽs alios appetitus tpales a ſe relegabit/ad
ſalutẽ animarũ ſolum hñs oculos apertos/pro qui⸗
bus paratus eſt imminentẽ ſubire mortẽ. Quis eni
in tanta preſſura/charitatis zelũ negabit? De pdi⸗
cta ſola neceſſitate ſe loqui. s. Th. aperte demõſtrat.
Talem aũt in caſu ad hoc diuinitus inſpirari/licet
nullus habeat dubitare/nihilominus certiori aliquo
ſigno vel reuelatione cõtingit aliquẽ ad hoc incita⸗
ri. Et tunc ſi ẽt predicta neceſſitas nõ eſſet/ merito⸗
rie tñ quilibet acquieſceret dñi voluntati. ſicut ap⸗
paruit in electione Nicholai/Gregorij. ⁊ aliorũ plu⸗
rimorũ ſanctorũ patrum. Duplicẽ hunc caſum quo
põt honeſtari ⁊ meritorius fieri appetitus epatus/
exprimit vbi. s. s. Tho. Sic. n. dicit. Preſumptuo⸗
ſum videt̃ q aliquis preeſſe appetat ad hoc q ſub⸗
ditis proſit niſi manifeſta neceſſitate imminente/ſi
cut Greg. dicit in Paſtorali q tunc laudabile erat
epatum querere qñ per hunc quẽqȝ dubiũ non erat
ad ſupplicia grauiora puenire. Unde nõ de facili in
ueniebat̃ qui hoc onus aſſumeret. preſertim cum ali
quis charitatis zelo diuinitus ad hoc incitat̃. ſicut
Greg. dicit in Paſtorali. q Iſaias prodeſſe pximis
cupiens/laudabilr̃ officiuȝ predicationis appetijt.
hec ille. Cognouit aũt Iſaias ſpãli ſigno q ad hoc
diuinitus incitabat̃/qñ ſe vidit per altaris calculũ
eſſe purgatũ. Unde Greg. vbi. s. dicit Iſaias q mit
ti voluit/ante ſe per altaris calculũ purgatũ vidit:
ne non purgatus quis adire ſacra miſteria audeat.
Quia ergo valde difficile eſt purgatũ ſe quẽlibet poſ
ſe cognoſcere/predicationis officiũ tutius declinat̃.
hec ille. Et loquit̃ non de officio predicãdi ſimplr̃: ſȝ
de officio paſtorali cui neceſſario annectit̃ predica⸗
tio. vt pȝ ex titulo ⁊ intentione libri illius. Suppo⸗
nit enim Greg. q articulus ille neceſſitatis modo
nequaquã occurrat/pace data eccleſie.

Euaſio quædam præcluditur. & admoni⸗ tio Caieta. cum ſale acceptat̃. Ca. XIIII.

Euaſio.

Sed dicet forte aliqs q eiuſdem rõnis videtur
eſſe neceſſitas qua timore penarum fugiũt
boni paſtores/⁊ neceſſitas qua nũc eccleſia caret bo
nis paſtoribus ex mala puiſione: eo q non ſemper
meliores ſed qñqȝ ditiores ⁊ qui plures offerũt nũ⸗
mos pinguiores ⁊ honorabiliores obtinent epatus/
qd proh dolor ẽt auditu eſt horribile cũ ſit corã deo
⁊ angelis eius execrabile ac ſupra modũ abbomina
bile. ¶ Reſpondet̃ q non eſt eiuſdẽ rõnis neceſſitas
hec ⁊ illa. Quia in hac nõ fugiunt boni ſicut in illa
dum eligunt̃. Neqȝ. n. habent fugiendi ſtimulum in
iſta ſicut in illa. Que ſi nunc imineret/ crediderim
ego q illi qui pro ſe quẽpiam rogare/⁊ electores iu
ramento aſtringere vt ſe eligãt in Pontificẽ/dicũt
ex excellentiſſima charitate procedere/ iam epatuȝ
non deſiderarent vt pximis prodeſſent. Excuſarent
enim ſe facile q ad hoc pro tũc diuinitus nõ incita⸗
rentur: ⁊ ideo ne forte tũc eſſent aut viderent̃ pre⸗
ſumptuoſi/talẽ epiſcopatũ fugerent ⁊ horrerent. Oc
currere aũt magis ac facilius quiſqȝ põt preſenti ne
ceſſitati q̃ȝ illi. Boni ſunt. n. ⁊ idonei plurimi/qbus
ſine pctõ poſſumus epiſcopatũ deſiderare/⁊ honeſto
titulo electoribus vel qbuſcũqȝ prouiſoribus eos of⸗
ferre/⁊ ad eligendũ tales prouocare: qd circa ſe attẽ
tare quiſqȝ prohibet̃ vt abbominabile. Sicut autem

Impugnatio.

quiſqȝ melius ſeipm cognoſcit q̃ȝ alios/ ita ẽt ſeipſȝ
plus diligit/vt poſſit vehemẽs amor oculos obceca⸗
re/putet qȝ ſe idoneũ cuȝ non ſit: ⁊ ob hoc nullus dȝ
tale quid de ſeipſo preſumere qd poteſt de proximo/
ſiniſtra q̇cũqȝ intentione ſummota. ¶ Admonitio
vero quã 4° loco ſubnectit Caieta. acceptanda eſt: ⁊
exemplũ de Helya eſt quidẽ ad propoſitũ declarãde
neceſſitatis: licet qñqȝ non vere ſed opinante: nõ ta⸗
men ad propoſitũ principalis ſue intentionis/ quaſi
Helyas ſub hoc errore pſulatũ deſiderauerit vt pro
ximis prodeſſet. Neqȝ enim Helyas legit̃ principa⸗
tum aut ſacerdotiũ deſideraſſe errore illo deceptus:
neqȝ ſi deſideraſſet/ob hoc pctm̃ aliqd incurriſſet:
cum errorẽ illum nõ incurrerit ex negligẽtia: quia
quantũ ad exteriorẽ apparentiã non errabat/ſed ſic
erat. Cuius ſignũ eſt/q non niſi diuina reuelatione
de oppoſito certificatus eſt. Et pari mõ in caſu/ſi fa⸗
cta diligenti inqſitione quantũ decet humanam co
gnitionem/nullus ob penurũ metum inueniret̃ qui
vellet epatum acceptare/poſſet qs ſine peccato ſe⸗
ipſum offerre. Qȝ ſi ponat̃ q Helyas ſic peccauerit
(qd tamen abſit a fideliũ cordibus credere) quanto
maiori pſumptionis macula ſordidabit̃ qui nõ ſo⸗
lum talis neceſſitatis articulo ceſſante/verũ etiã qñ
plurimi inueniunt̃ idonei/⁊ ſuo etiã iudicio magis
digni q̃ȝ ipſe ſit/ſeipſum oibus preferens offert/ ne⸗
dum deſiderans. verũ etiã petens epiſcopatũ: ⁊ tan
ta inſtantia vt non ſolũ data copioſa pecunia electo
ribus/ne aliũ a ſe indignum reputatũ eligant/adiũ
ctis precibus eos incliner/quin ẽt iuramẽto votoue
aſtringat vt ſe eligant. vti Caie. dicit nõ modo lici⸗
tum verũ etiã ex excellentiſſima procedere charita⸗
te: Attendant igit̃ qui ſic dicunt qualr̃ ſibijpſis cõ⸗
ſtent ⁊ veritati. ¶ 5m aũt dictum Caie. optimuȝ eſt.
De expreſſa. n. diuina excitatione/ita q ex ſpãli ſi⸗
gno diuinitus dato procedat/intẽdit illa exceptio.
Nec pter hoc ſequit̃ quin ẽt ſine eo poſſit qs in ma
nifeſta neceſſitate de qua. s. deſiderare epatum: non
quidẽ qȝ tunc cognoſcat p certo ſe hẽre charitatis
zelum diuinitus. ſed qȝ ſcit q non pter gradũ celſi
tudinis/neqȝ pter tpalia cõmoda/ ſed pter zeluȝ
ſalutis animarũ tantummõ mouet̃. Et dum cogno
ſcit q deus eccleſiã ſuam nõ derelinqt ſine prepara⸗
to a ſe idoneo paſtore: ⁊ tũc alius non occurrit q ve⸗
lit: ſibi reſeruatũ onus ↄcludit/pſuadens ſibijpſi q
ex diuina miſericordia in grã dei ſit: cum oppoſituȝ
in ſe nullo ſigno ſuſpicet̃: quãuis de hoc certus eſſe
non poſſit.

Ad 5m Caietani dictũ.

Vltimum dictum Caietani impugnatur. Capitulum. XV.

Quantum vero ad 6m dictũ errat Caieta
nus. Pro quo ſcienduȝ q illa
regula. vȝ. Actus qui eſt qñqȝ licitus ⁊ qñqȝ illici⸗
tus/non eſt illicitus ex ſuo gñe. vera eſt. Similr̃ illa.
Actus ex ſuo gñe illicitus/nulla rõne vel circũſtan
tia poteſt fieri licitus/pariter vera eſt. Ex his autem
optime ſequit̃ q appetere epiſcopatũ abſolute ⁊ cõ
muniter ad omnẽ modum ⁊ omnẽ rationẽ appeten
di/nõ eſt ex hoc ſuo cõiſſimo genere malum. Alias
nunquã poſſet talis actus inueniri laudabilis aut
meritorius: cuius tamen contrariũ in duobus caſi⸗
bus eſſe conuincit̃ ex lr̃a ſancti Tho. Et tñ cum hoc
ſtat q

ſtat q appetere epatuȝ preter hos duos caſus/eſt ex
ſuo genere vel potius ex pluribus generibus pecca⸗
tum mortale. vt. s. probatũ eſt. Quod tũc maxime
eſt qñ quis tante pſumptionis iuenit̃ vt putet ſe ha
bere oẽs conditiones boni epi: ⁊ deſiderat epatũ nõ
obſtante q inueniant̃ alij qui ſe melius locũ illuȝ ⁊
dignitatẽ occuparent. Non. n. excuſat̃ talis preſum
ptio pter manifeſtam neceſſitatẽ ob hoc q eccleſia
careat viris idoneis. ſupponit̃. n. non carere. Neqȝ
qȝ ad hoc talis diuinitus excitet̃ charitatis zelo: cũ
nullũ ſpeciale ſignũ ſupponat̃ interuenire idoneum
faciens vel oſtẽdens deſiderantẽ. Unde non eſt talis
actus in caſu pctm̃ veniale rõne nõnulle pſumptio
nis: ſed mortale/qȝ hoc eſt nimie preſumptionis. vt
dicit. s. Tho. pter ſupbiã qua tales ſe dignos ⁊ pfe
ctos putãt: ⁊ propter iniuſtitiã qua ſe dignioribus
preponere non verentur. Neqȝ propter modicã fu⸗
giendam preſumptionem ſanctiſſimi patres noſtri
fugiebãt epiſcopatũ: ſed propter maximam eorum
humilitatẽ/qua ſe putabãt indignos ⁊ inſufficien⸗
tes ad tale grauiſſimũ onus portãdũ. Et ſi añ electio
nem de ſe factã talẽ dignitateȝ deſideraſſent: ipſi q̃ȝ
nõ ſancti ſȝ pſumptuoſi vel ambitioſi vel certe cupi
di viri fuiſſẽt: ſupbi ⁊ iniuſti. ¶ Nec valet excuſatio
quã affert Caietanus vbi ptractat immo peruertit
ſcti Tho. verbũ 22e. q. 100a. ar. 5°. ad 3m. dicentis. Si
aliqs pro ſe rogat vt obtineat curã aiaꝝ: ex ipſa pre
ſumptione reddit̃ indignus. ⁊ ſic pces ſunt p indi⸗
gno. Dicit. n. Caietanus q venialis vr̃ pſumptio qñ
periculũ iminet ſemp male puiſionis ſtãte hmõi cor
ruptela q pbi viri poſtponant̃. Et ſic pces nõ ſunt
pro indigno ſimplr̃/ſȝ ſm qd. Pȝ. n. ex pmiſſis qũo
pdicta pſumptio mortalis eſt de ſe. Neqȝ. n. quis ſit
indignus epatu vel cura aiarũ pp pctm̃/niſi ſit pec
catũ mortale. Qñ non põt veniale fieri quocũqȝ bo⸗
no reſpectu vel fine fiat. Nõ. n. ſunt faciẽda mala vt
eueniãt bona. Et peior eſt doctrina ⁊ ↄſiliũ Caieta.
ibi q qs poſſit petere pro ſe epatũ qñ clare cõſtat q
q niſi ipſe dignus petat: eccleſie illi male puidebit̃.
Supponit. n. poſſe clare cuipiã ſe dignũ eſſe cõſtare
preterq̃ȝ in pdictis duobus caſibus. qd tñ eſt falſum.
Cũ neqȝ ſe qſqȝ poſſit ſcire dignũ eſſe: neqȝ alios in
quos põt cadere puiſio eſſe minus dignos niſi ſupra
ſcriptis rõnibus aut cauſis. Nõ his pſumptuoſis acti
bus debemus pcurare bonos paſtores eccliꝛs/ſȝ apd
deũ per orõnũ inſtantiã: ⁊ hoc oẽs tãgit: ⁊ apud ho⸗
mines p doctrinã ⁊ efficacẽ ſermonẽ aut iformatio
nem qñ nr̃a intereſt. Nec eccl̃ia illa poſſet grãs refer
re ſi ex illa pſumptuoſa petitione eriperet̃ de manu
vnius lupi: qȝ ex hac ipſa petitiõe iciderer in manus
alterius/tãto peioris quanto callidioris: vt pote ſe
uitiã abſcõdentis ſub pelle ouina: palliando pſum⸗
ptuoſum appetitũ quaſi ſctm̃. Et minus xp̃s hũc ac
ceptaret vt fidelẽ negocij ſui geſtorẽ/ſȝ potius vt ſibi
aduerſariũ/cũ ſuperbia reſiſtat/eoſqȝ deprimẽdos
fore doceat. Quãuis. n. velit xp̃s vt humana ẽt rõ⸗
ne vtamur obuiãdo periculis eccleſiarũ ſuarũ: non
tñ rõne deprauata ſuperbia vel pſumptione vel qua
cũqȝ alia deformitate pctĩ. Etiã ſi videat̃ corruptũ
eccleſiaſticũ regimen (de quo dolendũ eſt) nõ pp hoc
hȝ qſq̃ȝ q poſſit petere curã animarũ. Nã iter alias
corruptiones hec vna eſt/q tales q petãt/plures in
ueniunt̃. Neqȝ corruptela quecũqȝ vigeat in eccl̃ia

põt cuicũqȝ pſtare q cognoſcat ſe dignũ eſſe ⁊ ſuffi⸗
cientẽ ad regẽdas aias. ⁊ ad hoc ipm petẽdũ ex cha
ritate moueri: qd tñ cognoſcere neceſſariũ ẽ ad hoc
q talis petitio careat pſumptione. Qȝ ſi aliqs poſſet
cognoſcere ſe dignũ pter caſus expſſos a. s. Th. qbus
vȝ liceat epatũ dſiderare/poſſȝ ẽt epatũ petere q ſic
ſe dignũ extiaret/ẽt ſi eccl̃ie regimẽ eſſet ſctiſſimuȝ.
Nũqd eſt malũ pro digno petere epatũ? Periculo⸗
ſum valde tale dogma eſt. Et eſt hoc aperire ianuaȝ
inferni/lubricũ parare cuicũqȝ ſuperbo vel preſum
ptuoſo/vt cõſiderãs in ſe aliquã virtutũ aut gratia
rum ſpẽȝ/pceps ruat in appetitũ ⁊ pcurationẽ epa
tus. Nõ talia docuerũt nos verbo ⁊ exẽplo ſctiſſimi
patres ⁊ doctores eccl̃ie. Aug°. Ioã. Chryſoſtomus.
Greg. Th. ⁊c. Nec fuerũt diminuti in doctrina ſua/
aut incõſiderati in zelo ſalutis aiarũ/vt ſolũ docue⸗
rint qd agendũ ſit. ꝯ. limites legũ ſeu ẽt abſolute: ⁊
non ẽt qd inter corruptiones eaꝝ fieri poſſit ⁊ qñqȝ
debeat. ⁊ in caſu neceſſitatis vel ſimplr̃ vel pro nunc
inter tales ⁊c. vt Caie. de eis nõ veret̃ inferre. Neqȝ
enim tpibus eoꝝ deerant corruptiones/qñ neqȝ de⸗
erant leges/q̃ pp trãſgreſſiões poſite ſunt. Neqȝ de
ficiebat eis ſapiã quã petẽtibus dat dñs affluenter/
qua poſſent ſua doctrina caſibus obuiare. quũ pſer⸗
tiȝ ⁊ caſus oẽs ipſi serioſe expſſerint/qñ iquã liceat
aut nõ liceat epatũ appetere. ⁊ ſũma ſolertia diſtin⸗
xerit actus oẽs deformes ſm varias pctĩ ſpẽs in ta⸗
li appetitu cõtingẽtes. A quorũ doctrina dũ iſte de
fecit/defecit a veritate in mã ſumme periculoſa. Et
ſic pȝ 2m principale qd aſſumpſimus declarare.

Argumenta prius facta in contrariũ ſol⸗ uuntur: & primo primum. Cap. XVII.

Nunc 3° ſupeſt ſoluere argumẽta in principio
qõnis propoſita. Qñ ad pm dr̃ primo q
verbũ Apl̃i non eſt ꝯ premiſſam determinationeȝ.
Quia epatus opus/vtiqȝ optimũ eſt. ſaluti vȝ aia⸗
rum ſuperintẽdere. Unde quantũ eſt ex parte opis/
ipſum quoqȝ deſideriũ bonũ eſt. Uerũ qȝ epatus nõ
ſolum opus iportat/ſed gradũ atqȝ primatũ ſuper
animas/ex quo hẽat epũs tale opus exercere tanq̃ȝ p
prius pr̃ ⁊ paſtor: ad qd bene deſiderandũ/ exigit̃ p⸗
portio deſiderãtis. vt vȝ ſit idoneus ad talẽ gradũ/
ideo Apl̃s ſubiungit ibidẽ cõditiones ad hoc q ali
quis ſit dignus epatu dicẽs. Opȝ aũt epm ⁊c. Quas
quidẽ conditiones cũ nemo regulr̃ ſciat ſe habere/⁊
non poſſit aliqs pro certo extimare ſe illas oẽs hẽre
niſi ſuperbus. ideo niſi de hoc a deo certificet̃ / non
poteſt aliqs epatũ deſiderare/niſi ſuperbus ſit ⁊ pre
ſumptuoſus. Si autẽ in epatu deſiderato nõ ſolum
velit qs concludere opera debita epo circa curã ani
marum cũ ipſo primatu: verũ ẽt pdictas conditio
nes in bono epo requiſitas/tunc nihil aliud eẽt epi⸗
ſcopatũ deſiderare/niſi ſe fore illo dignum: ⁊ ſic rite
poſſe cure animarũ inſiſtere/earũqȝ pro viribus pro
curare ſalutẽ. Et talis vtiqȝ bonũ hoc opus hñ deſi⸗
deraret. vt docet. s. Tho. 22e. q. 185. ar. 1. Et hũc eſſe
ſenſum Apl̃i pȝ ex enũatis pdictis conditionibus:
q̃ſi diceret. Epatũ qui deſiderat/deſideret ẽt dignus
hoc miniſterio inueniri. Hoc. n. eſſet appetere ſtatũ
epatus quatenus pfectus eſt. Perfectionẽ aũt ſpũa
lẽ appetere/ſctũȝ ẽ. Et quãto intẽrior fuerit appeti⸗
tus/tãto maiorẽ ẽt in appetẽte ſanctitatẽ indicat.

3m principale. Ad pm.

Et propterea Greg. in Paſtor. primã illã Apli auctoritatẽ ptractãs dicit ꝙ Apls laudãs deſideriũ/ in pauorẽ protinus vertit qd laudauit dicens. Opꝫ aũt epm irreprehenſibilẽ eſſe ⁊c. Circa q̃ vba Gregorij conſiderandũ eſt ꝙ ſcti ac grauiſſimi ſancte mris eccleſie doctores antiq/ pauendũ dicũt epatũ deſiderare/ oblatũ renuunt/ electi fugiũt. eo ꝙ qlibet eoꝝ tã eſti ſctitate doctrinaqꝫ celeberrim⁹ fuerit/ indignũ tñ ⁊ minus idoneũ ad tantã ſe ſubeundã puinciam reputabat. ⁊ tñ tpibus iſtis infeliciſſimis nõnulli viri qui ſanctoꝝ doctoꝝ digni nõ ſunt corrigiã ſoluere/ epatus deſiderandũ ſanctificãt ⁊ publice cõmendant. 2° aduertendũ ꝙ deſideriũ illud Aplm commẽdaſſe intendit Gregorius rõne obiecti/ non autẽ rõne pportionis ſubiecti deſiderãtis ad obiectũ illud. Vñ in pſona Apli ſubdit ibi Grego. Laudo qd queritis: ſꝫ diſcite qd queratis. quaſi dicat. Ipm quidem queſitũ/ bonũ eſt: ſed diſcite qd queratis/ an vꝫ excedat vires veſtras. Hoc aũt diſcere quiſqꝫ dꝫ ab alijs/ ẽt ab his qui foris ſunt ſm Aplm. non autẽ a ſeipſo. ¶ Scdo ad idẽ argm eſt dicendũ ꝙ ſi ẽt ipſuꝫ actũ deſiderij qs velit ab Aplo cõmẽdari/ nõ niſi p determinato tpe verificat̃ Apli verbũ. Naꝫ ſm beatum Greg. in Paſtora. illo tpe hoc dixit Apls quo is qui plebibus pꝛerat/ primus ẽt ad martyrij tormẽta ducebat̃. Ex quo habet̃ ꝙ nõ niſi tpe neceſſitatis de qua in determinatione qõnis iuxta doctrinã ſcti Tho. dictũ eſt/ tale deſideriũ ab Aplo cõmendatur. Non ſunt aũt alr interpretãda verba Apli ⁊ ſacre ſcripture q̃ exponãt ſacri doctores. vt determinat̃ ⁊ precipit̃ in Concilio Lateraũ. ſub Leone. X. anno dñi. 1516. Oẽs aũt vnanimiter dãnant tale deſideriũ rõne exceſſus gradus epalis ad extimationẽ quã dꝫ quiſqꝫ regulr de ſe hẽre. ⁊ ſic rõe actus deſiderij niſi tpe neceſſitatis: nõ aũt dãnant illud rõne obiecti vl ſtat⁹ in ſe. Volũt ẽt ꝙ qlibet poſſit deſiderare ſe eſſe dignũ epatu/ ⁊ poſſit bona opa facere q̃ ptinent ad epm qñ contingeret ipm eſſe epm. Vt. s. Tho. ex intẽtione ſanctoꝝ doctoꝝ vbi. s. dicit. Vñ nõ niſi ↄtra intentionẽ ſancte matris eccle ⁊ ↄ̃ preceptum eius eſt/ alr interptari pdicta Apli vba/ ⁊ ↄñr ↄ̃ dei preceptum eſt abſolute epatũ deſiderare. Vñ Chryſoſtomus (vt vbi. s. s. Tho. inducit) ſic ait. Bonũ opus deſiderare bonũ eſt. primatũ aũt honoris cõcupiſcere/ vanitas eſt. Et iterũ. Primatũ eccleſie cõcupiſcere neqꝫ iuſtũ ẽ neqꝫ vtile. Quis. n. ſapiẽs vult vltro ſe ſubijcere ſeruituti/ ⁊ periculo tali vt reddat rõnẽ pro omni ecclia: niſi forte qui nõ timet dei iudiciũ/ abutẽs primatu eccleſiaſtico ſeculr: hec ille. Ecce ꝙ nõ obſtãte auctoritate Apli/ iudicat Chryſoſtom⁹ appetentẽ epatũ nõ timere dei iudiciũ/ ⁊ abuti velle epatu. q̃ quidẽ ſine pctõ mortali nõ contingunt. Vñ clariſſimũ eſt ſm ſanctos doctores ꝙ Apli vba non obſtant qn appetitus ille ſit pctm̃ mortale. Tabeſcant igit̃ de cetero ſemimortua virgulta: nec id audeãt qd aggredi cedri libani cõtremiſcũt: ⁊ in ſe ſuffodienda reducãt ſubdꝛta venena.

Ad confirmationem.

¶ Ad confirmationẽ dicendũ ꝙ ſi ẽt inducta vba Gregorij intẽdãt de Epatu/ quẽ tñ formalr non exprimũt/ adhuc contra determinationẽ nõ militãt. Pꝫ. n. ꝙ loquit̃ de eo qui iaꝫ vocatus eſt p electionẽ ad ſacerdotiũ. qd maxime indicat. ly accedat. Nullus. n. dꝫ accedere ad epatum. niſi qui vocatus eſt ad illũ. Accedit enim ad accipiendã poſſeſſionẽ/ quã indignus non debet capere: ⁊ qui indignum non ſe ſentit aut extimat/ nõ niſi cum timore capere dꝫ. vt ex Greg. verbis habetur.

Secundum argumentũ ſoluitur cum ſua confirmatione, inde tertiũ. Ca. XVIII.

Ad 2m.

Ad 2m argm reſpondet̃ ꝙ anteqꝫ diuinitus notificet̃ ꝙ quis ſit dignus epatu pdictis modis vel ſupnaturalibus vel regularibus de qbus dictum eſt in qõne/ qlibet ſub pctõ mortali tenet̃ non deſiderare epatum. vt determinatũ eſt in qõne. Sꝫ poſtqꝫ per canonicã puiſionẽ qs electus eſt in epm/ vel in manifeſta neceſſitate/ aut diuina ⁊ ſupnaturali incitatione preuia/ eſt a deo vocatus tanqꝫ Aaron. põt ⁊ aliqñ debet acceptare epatuꝫ. Licet. n. ſit ſignũ profunde humilitatis/ ⁊ maximi timoris dei refutare vl nõ acceptare epatũ/ reputãdo inſufficiẽtiam ppriam/ aieqꝫ periculũ/ ne forte ſuccũbere cõtingat ſub tãta ſarcina/ qua rõne multi ſcti viri vl ſimplr epatum renuerũt/ vel inuiti tali oneri colla ſummiſerũt. non tñ peccat electus ſi acceptet: neqꝫ refutare tenet̃ iam acceptatũ: eo ꝙ iam remotũ eſt illud vñ fuerat ante illicitũ ⁊ pſumptuoſuꝫ/ epatuꝫ dico ne dũ ſimplr oblatũ acceptare/ verũ ẽt deſiderare/ non regularis inquã cognitio de idoneitate/ q̃ notificat̃ a dño per rite factã electionẽ. Unde confidẽs in eo q ſe vt idoneũ iudicauit/ epatũ acceptare põt/ ⁊ acceptando mereri. Sicut ſepe dictum eſt.

Ad confirmationem.

¶ Ad confirmationẽ rñdet̃ p ea q̃ iam determiata ſunt pcipue in reprobatione 4e ↄclonis Caietani: qꝛ vꝫ ſi actus cadat ſup materia indebita/ vel poſito ꝙ in ſe debita ſit mã/ ſi tñ eſt agẽti ipꝛoportionata/ reddit̃ ex tali mã vel improportione malus. In pp̄oſito igit̃ licet obiectũ ⁊ mã appetitus ſit qddã bonũ/ ipſa inquã dignitas epalis/ qꝛ tñ non cognoſcit̃ vocatione dñi (vt ipſe pmulgauit p Aplm debere cognoſci/ anteqꝫ qs per deſideriũ ſibi aſſumat eccleſiaſticũ honorẽ) ꝙ ſit dignus/ qui ſic deſiderat epatũ/ id ex ignota tali debita pportiõe ⁊ idoneitte/ peccat deſiderãdo. Promulgauit. n. dñs p Aplm ſuũ ꝙ anqꝫ per deſideriũ ẽt/ eccliaſticũ ſibi qs honorẽ aſſumat/ eſſe ſe dignũ cognoſcat p dei vocatiõeꝫ. ad Hebr. 5°.

Ad 3m.

¶ Ad 3m dicẽdũ eſt p idẽ. Quãtũcuqꝫ. n. finis vltimus epatũ deſiderãtis eſſet ſctiſſimus/ nõ põt tñ pdictuꝫ deſideriũ honeſtare: ſꝫ ob indebitã mãꝫ ⁊ improportionatã pdicto mõ deſideranti/ in ſua puerſitate relinquit̃. Si aũt mã debita ſit ⁊ cognoſcat̃ proportionata/ iam actus ex bono fine bonitatẽ determinate ſpẽi ſortiet̃. Et ſic intendũt Phi morales finem bonũ actui bonitatẽ ⁊ ſpẽꝫ moris dare. Preſũptuoſus ergo ⁊ ↄñr a diabolo excitatus cũ ſit hic appetitus epatus/ nõ põt ad ſctm̃ finẽ ex habitu virtutis ordinari/ ſꝫ ex velleitate quadã leui qñqꝫ cõtingit quẽpiã ſibi blãdiri vt videat̃ finẽ hunc actui dare/ quo poſtmodum ſi contingat voti compos effici/ nudum reddit actum ⁊ preſulatum. Sepe enim (vt btũs Greg. dicit in paſtor.) mẽs ſibi mentitur/ ⁊ fingit de bono ope amare qd non amat: de mundi aũt glia nõ amare qd amat. Cũqꝫ pcepto primitus officio pfrui cepit/ obliuiſcit̃ qcqd religioſe cogitauit. hec ille. Qd ẽt (vt. s. dictũ eſt.) quotidiana experientia demõſtrat. Multi. n. ſibijpſis blãdiunt̃/ ꝙ

intendant

intẽdãt hẽre curã aiarũ/ qui pn intẽdunt cure corporis ſui vel ẽt cognatoꝝ: maiorẽ adhibẽtes ſolicitudinẽ vt in dies abũdent honoribus ⁊ diuitijs/ qꝫ populũ ſibi ſubiectũ bonis moribus adornari: vel certe a malis actibus ⁊ diaboli laqueis liberari. Plures etiã apud ſe mente ptractant ꝙ bona plurima pauperibus ⁊ eccleſijs erogabũt: ſi fiant epi q facti/ potius eccleſias expoliant ac dirui q̃ ad diuinũ ⁊ ẽt tpalem cultũ pmittũt/ paupes litigijs ⁊ exactionib⁹ crudelr perſequunt̃. Nimirum aũt ſi tales mactant ⁊ pdunt oues dñicas/ qꝛ vere paſtores non ſunt/ ſed fures potius atqꝫ latrones eſſe ↄuincunt̃: eo ꝙ non intrauerunt per oſtiũ/ hoc eſt per chriſtuꝫ/ eius humanitatẽ imitantes quã ipſe ſectãdã pcipit dicens. Diſcite a me qꝛ mitis ſum ⁊ humilis corde. Sed aſcenderũt aliũde eleuati per ſcalas ſuperbie ⁊ ambitionis aut cupiditatis/ aut p ſaltum pſumptionis. Neqꝫ mirũ etiã ſi tales operant̃ cõtra eam quã ante ſuſceptum epatuꝫ ſibijpſis mentiebant̃ habere bonã intẽtionẽ: qñ quideꝫ tabeſcant rami arboris/ folia maceſcant/ fructus decidant ac depereant/ radice infecta.

Quartum argumentum ſoluitur cum ſua confirmatione. Cap. XIX.

Ad 4m.

Ad quartum dicendũ ꝙ aliud requirit̃ ad hoc ꝙ aliqs poſſit iudicare ſeipſum idoneũ ad epatum/ ⁊ aliud ad hoc ꝙ iudicet aliũ epatu dignũ. ⁊ hoc dico ante canonicã electionem ⁊ ↄfirmationẽ. Cum. n. ad aſſumendũ honorem preſulatus oporteat hoiem vocari a deo tanqꝫ Aaron. iuxta ſniam Aplicam. non põt qs ſeipſum extimare dignũ/ niſi a deo certificet̃ ꝙ ſit dignus modis ſuperius expſſis. Ad hoc aũt ꝙ alius petatur in epm vt dignus/ non exigit̃ certa cognitio de idoneitate viri: ſed ſufficit opinio cauſata ex diligenti inquiſitione ⁊ ↄſilio facto ſup hoc. Pro cui⁹ certitudine poſtmodũ ſufficit cõe iudiciũ ⁊ cõe votum eligentium pro vna pte/ ⁊ ↄfirmatoris approbatio p alia. Lꝫ. n. deſit certa cognitio ſinguloꝝ de idoneitate electi/ cum tñ in noie dñi ↄgregant̃/ ipſo eodẽ dño Jeſu in medio eoꝝ poſito ⁊ dirigente corda/ non niſi idoneum ⁊ dignũ eligere poſſunt. Quia tñ contingit in multitudine qñqꝫ aliquos querere que ſua ſunt iuxta pprias paſſiones/ ⁊ nõ que Jeſu xpi/ queue ſancte matris eccleſie ↄcernunt ſpũalem pfectũ/ electio ipſa ſuperiori defert̃ examinãda/ ⁊ pro ſuo arbitrio cõfirmanda vel irritanda. Qui ſi fecerit qd in ſe eſt/ ad inqrendos (humano tñ ⁊ vrbano more) electi mores/ ⁊ reqſitas ad epm bonas in eo ↄditiones/ a dño ſilr dirigẽt̃ vt non niſi dignũ cõfirmet. Quãuis igit̃ ois hõ poſſit ſe bonũ eſſe credere qñ nihil ſibi ↄſcius eſt: hoc tamẽ nõ ſufficit ad hoc ꝙ poſſit ſine peccato epatum ſibi deſiderare: qꝛ nõ ſcit ſe a dño vocari vt dignuꝫ/ neqꝫ h̃ de ſe ſentire dꝫ pre humilitate. Neqꝫ dꝫ etiã extimare ſe perfectũ eſſe in gratia: qd tamen pertinet ad ſtatũ epalem. vt. s. oſtenſuꝫ eſt. Jura aũt allegata non loquunt̃ niſi reſpectu alterius a ſe. Nõ requirit̃ tñ ſemper euidens pbatio ad hoc ꝙ ab electore iudicet̃ quis nõ idoneus: ſed ſufficit probabile argumentũ cauſans opinionẽ. cõtra quã ſi eligeret/ peccaret. Facta aũt electione/ exigit̃ clara ⁊ manifeſta pbatio ↄ̃ electũ/ vt debeat quaſi indignus vel nõ idoneus pꝑter illam a cõfirmatore reprobari. Et de hac pbatione fienda in iudicio ↄ̃ electũ vel poſtulatum intendit inductũ vnicũ ca. de ſcrut. ⁊. d. c. Dudum. de preſump. Quod aũt addit̃ inueniri quoſdã qui ſe neſciant indignos/ verũ putamus. ſed hoc nõ ſufficit ad excuſandũ deſiderium illud a peccato. ſed exigit̃ vt quis ſciat ſe dignũ ⁊ habere oẽs ↄditiones ad bonum epm reqſitas: qd non niſi ſupbus ⁊ arrogans de ſe aſſerat niſi ſupradictis modis ſibi diuinitus innoteſcat. Et poſito ẽt caſu ꝙ quis non eſſet ſuperbus dũ putat in ſe habere oẽs illas ↄditiones ⁊c. non poterit tñ ſe excuſare qn ſit ſupbus/ ſi cunctis ſe pferat in quos põt electio cadere. qd tñ facit qui ſic epatũ deſiderat vt ſibi tanqꝫ digniori magis debitum. Quod ſi alios (vt debet) merito putat eſſe digniores: iniuſtus eſt/ dum pro ſe locũ ⁊ dignitatẽ ſuo deſiderio querit/ alteri magis ↄuenientẽ. Tenemur enim eligere illũ qui iudicio noſtro melior eſt/ ceteris paribus. vt. s. etiã dictum eſt ex doctrina ſancti Tho. ⁊ illi magis debetur epiſcopatus.

Ad ↄfirmationẽ.

¶ Ad ↄfirmationẽ vero dr̃ ꝙ lꝫ qs ſe melius cognoſcat quãtum ad interiorẽ intentionẽ ⁊ voluntatẽ qꝫ cognoſcat alium/ ⁊ hoc intẽdit Apls in allegata auctoritate. vñ dicit. q̃ ſunt in hoie ⁊c. ⁊ niſi ſpũs hois qui eſt in eo. tñ multitudo ↄgregata in noie dñi ⁊ cõſequenter ab eo directa qui corda hoium nouit melius qꝫ poſſit qs ſeipſum cognoſcere/ pelegit magis idoneũ vel in hoc/ vel ſaltem in alijs ↄditionibus ad idoneum epm reqſitis que parent ad extra. ⁊ ob hoc magis examinande ſunt iudicio alieno qꝫ proprio. Sepe. n. ex inordinato amore quo qs ſeipſuꝫ diligit/ in propriã erigitur extimationẽ quo ad talia magis qꝫ debeat. vtputa quo ad acqſitam ſciam/ naturalẽ prudentiã/ conſtantiã in rectitudine vite ⁊ operũ/ ⁊ ſimilibus: que melius in nobis ſub debita mẽſura librantur ab alijs qui nobiſcũ conuerſant̃/ ⁊ pcipue a patribus ⁊ ſenioribus/ qꝫ a nobiſipſis. Nõ ſufficit ẽt ſola bonitas morũ interior ad dignum epm/ ſed etiã exterior habitudo ⁊ diſpoſitio (in interiori tñ bona diſpõne fundata) qua gratus reddat̃ ⁊ amabilis vt pater/ metuendus vt iudex/ ſequẽdus vt paſtor. que oia melius in alijs ppendimus qꝫ in nobis. ⁊ nihilominus adeo neceſſaria ſunt/ ꝙ in eis pſtans/ ẽt ſi nõ preſtaret in morum grauitate/ dũmodo malus non eſſet/ preeligendus eſſet ſm. S. Tho. 22. q. 185. ar. 3. ⁊ quolibet. 8. ar. 6°.

Reliqua quæſtionis argumenta diluũtur. Capitulum. XX.

Ad 5m.

Ad quintum dicendũ ꝙ talem appetitũ eſſe pctm̃ mortale rõne ſinguloꝝ que tangunt̃ in argumẽto pbatum eſt in corpore qõnis. Et de auaritia ſpãliter dictũ eſt ꝙ lꝫ nõ ſit ex genere ſuo cõiſſimo pctm̃ mortale: eſt tñ mortale pctm̃ in pp̄oſito ex genere ſuo ſpãli. tanqꝫ inquã propter mortalẽ iniuſtitiã/ qꝫ pꝑter mortalẽ pſumptionẽ neceſſario ↄiunctã. Idem dr̃ de iſta ambitione/ que non ſolũ de ſe/ ſed ẽt ex annexa mortali preſumptione/ mortalis eſt. Nec põt taliter appetẽs habere bonam intentionẽ/ neqꝫ ad dei laudẽ hunc ſuũ appetitũ ordinare/ cũ repugnet volũtati diuine. ſed ordinat potius actus epales ⁊ dignitatẽ ipſaꝫ in honores atqꝫ diuitias tanqꝫ in vltimũ finem ſui appetitus. Qd aperte exprimit̃ cũ dicit̃ ꝙ appetit quis

ep̃atum ꝓpter honores atq; diuitias. Et diſtinctio illa de fine appetitus ⁊ appetentis ſaluari nõ poteſt hic. vt probatũ eſt. Et qui putat ſe magis dignũ epiſcopatu q̃ alius quicũq; in eccleſia dei. tãta ex hoc ipſo cognoſcit̃ arrogantia ⁊ ſuperbia tumens/ ꝙ iudicat̃ alijs oĩbus minus dignus. Neq;.n. talis eſt dignus ep̃atu/ ſed extremo cõtemptu cum deriſione. Quis.n. auderet verbis ꝓprijs ſuadere populis vel prelatis/ ſe ceteris oĩbus eẽ digniorem vel certe dignioribus ſe ꝑeligendũ rogaret/ niſi qui ab oĩbus cõtemni ⁊ ꝓbro corã cunctis eẽ ſatageret? Cõis eſt.n. animi ꝯceptio talẽ eẽ ſuperbũ ⁊ p̃ſumptuoſũ/ imo corã oĩbus deriſibilẽ qui talẽ ſe habere appetitũ verbis oſtenderet. Appetitus ergo ille ẽt interior omni tali macula corã deo deformat̃/ non minus q̃ verbis exp̃ſſus in ꝯſpectu hoĩum. Neq;.n. verba ꝯtẽptibilẽ ob malas affectiones aliquẽ reddunt/ niſi q: mens ipſa ꝯtẽptibilibus illis paſſionibꝰ obligata/ eiſdẽq; ſubdita iudicat̃. Qua ergo fronte qs dixerit preſumptionẽ hanc maximã/ non eẽ letalẽ? Nulla eſt maior ſuperbia/ ſociata grauiſſima iniuſtitia ⁊ iniuria erga proximũ perfectũ ſciã ⁊ moribus: nulla põt inueniri maior preſumptio/ q̃ velle hoĩbus ep̃atu dignis ⁊ ꝯñter ꝑfectis/ ſeq; ꝓprio ẽt iudicio dignioribus/ dñari. Similis.n. talis eẽt illi qui dixit. In celum cõſcendã: ſuper aſtra celi exaltabo ſolium meũ. Immo peior eſt illo: q: nullũ hẽbat ille ſuperiorẽ cui preeẽ aut dñari cuperet. Vñ timendũ eſt illi qui talia ſequi peruerſa dogmata auſus fuerit taliq; ſordidiſſimo deſiderio affici/ ne ſuper illũ dñica ſñia deſcẽdat. Qui ſe exaltat humiliabit̃. quã propheta plurimum ꝑtimeſcens dicebat. Dñe non eſt exaltatũ cor meũ/ neq; elati ſunt oculi mei. Timendũ eẽt valde/ ne ſi ſilis fieret in culpa vl̃ deterior/ ſimili quoq; pena vel grauiori plecteret̃ qua dictũ eſt ꝑ illi ſuperbo. Verũtñ ad infernũ detraheris in ꝓfundũ laci.

Ad 6m. ¶ Ad 6m dicendũ ꝙ appetitus ep̃atus iuxta tenorẽ quatuor principaliũ concluſionũ que in qõne ꝓbate ſunt/ eſt de ſe malus/ ⁊ de ſuo genere pctm̃ mortale: ⁊ pro nullo caſu põt eẽ bonus. Et cum dr̃ ꝙ liceat appetere in duobus caſibus ep̃atum ꝓpter ſalutem proximi. Rñdetur ꝙ caſus illi duo non hñt rõnem circũſtantiarũ ſimplr̃/ ſed variantium ſpẽm actus/ inquãtum mãm ꝑ indebitã ⁊ improportionatã/ reddunt debitã. vt ex hoc ipſo tollat̃ p̃ſumptionis deformitas qua prius actus ille ex ipſa ſua ſpecifica rõne malus erat: ⁊ illa ſtante/ nõ poterat ẽt per dei potentiam eẽ bonus. Quod ẽt ex eo qd̃ argm aſſumit exẽplum/ manifeſtat̃ clariſſime. Nullus.n. negat inter catholicos/ fornicationẽ ipſaz eẽ de ſuo genere peccatum mortale/ vtpote actũ diuino iure ꝓhibitum. Et ſm̃ hanc ſuam ſpẽm qua ponit acceſſum ad non ſuam/ nunq̃ põt fieri bonus actus/ ẽt per dei potentiam. A quo tñ ſi predictũ formale deformatiuũ remoueat̃/ ⁊ per dei cõmiſſionẽ ⁊ voluntatẽ fiat ſua q̃ prius ſua nõ fuerat/ iam actus ille bonꝰ erit/ ⁊ diuine voluntati ꝯformis. Silr̃ ſuperbia ex ſuo genere peccatum mortale ponit̃ a theologis. vt pʒ per. s. Tho. 22e. q. 62. arti. 5o. ex quo iudicaret̃ ſi regios honores Dux cõcupiſceret/ mortalr̃ peccare. Qui tñ Rex factus/ ſi eoſdẽ regios honores ⁊ cultus appeteret/ nõ peccaret. Eiuſdẽ ergo nature actus/ ꝑñt alterius eẽ ſpẽi moralis. Aliqui tñ ſunt actus qui de ſe ſic habẽt annexam malitiã/ vt nullatenus valeant fieri boni: ſicut actus odij in deũ/ ⁊ hmõi. Sic igitur in ꝓpoſito/ nemo põt quacũq; intẽtione ſm̃ ſe bona/ ep̃atuʒ appetere/ manifeſta neceſſitate non occurrente/ aut deo ſpãliter non incitante ex zelo charitatis. ⁊ hec prohibitio de iure diuino eſt. Poſitiuũ quippe ius ad interiora directe nõ ſe extendit. Qz ſi aliqd predictoꝝ in cã occurrat/ iam ex hoc p̃ſumptionis deformitate ſublata/ ſi appetat hõ/ meretur. imo ſi renueret/ mortaliter peccare poſſet/ vtpote diuine voluntati iam manifeſtate reſiſtens. vt ẽt ex verbis Aug. ⁊ Greg. elicit̃. 8. q. 1. c. olim. ⁊. c. in ſcripturis. iuncta glo. Ex his pʒ argumentũ qd̃ tanti facit Caietanus vt huic vel ſoli videatur innixus/ nullius eẽ roboris aut momenti.

¶ Ad vltimũ dr̃ ꝙ ſm̃ intentionẽ legiſlatoris verba legis ſunt exponẽda: que quidem intentio ex cã ſcribendi colligit̃. Fuerunt autẽ illis tpibus (vt vtinam mõ non eẽnt) qui cõtenderent ep̃atus apicem attingere/ qui tñ nec infimũ gradũ ſacri ordinis aut etiã vite ſpũalis gradui rñdentis apprehendere curarunt. Talem inordinatũ ſaltũ execrant̃ ⁊ ꝓhibent ſanctiſſimi p̃res: humanitate nimia/ ac lenitate verboꝝ inuiolabilr̃ decernẽtes/ ne qs vlla rõne non ſolum querat/ verũ etiã ſperare debeat ſic inordinate pontificatuʒ adipiſci. Sed ſi gradatim qs aſcendat ad ſacerdotiũ ⁊ ſm̃ gradus ordinẽ cõtinue ꝑficiat: exactiori vita ꝑductus ad bonos mores: ſperare debebit. i. nõ habebit ex oppoſita rõne vnde nõ ſperet ſummi ẽt pontificis locũ. Non ꝓpter hoc aũt ꝯcedit̃ abſolute/ talem locũ ſperare/ q: q̃uis non predictis prohibentibus/ alijs tñ rõnibus nedum ſpes/ verum etiã deſiderium ꝓhibetur. vt. s. in qõne determinatum eſt. De qua benedictus deus. Amen. Ad 7m.

Editum anno dñi. 1527.

QVAESTIO DE SIMONIACA REDẼPTIONE VEXATIONIS ECCLESIÆ.

Argumenta proponuntur ad partes. Cap. I.

Queritur vtrũ liceat ob redimendã vexationẽ eccleſie/ dare vel ꝓmittere pecuniã/ ſeu quodcũq; precio cõparandũ/ vel ẽt beneficia eccleſiaſtica/ facientibus ne malus aliquis eligat̃/ ſed bonus hic vel ille indeterminate/ in caſu quo quis extimet vel timeat ne ſint electores inclinati malum eligere per phas ⁊ nephas. Et vr̃ ꝙ ſic. Pro parte affira. Rõ.

Quia licet dare pecunias perturbatori ſup iure queſito. Lex.n. ei fauet qui ſic quieti conſulebat ſue ſup iure ſpũali. de ſimo. c. Dilectus. Et hoc eſt redimere vexationẽ ſuam/ ſiue ſpũale ſit ius/ ſiue tpale. vt determinant ibi Doctores. Et hoc ipſum cõfirmant ⁊ approbant ſacri theologi. vt pʒ per ſanctũ Tho. quẽ oẽs in h̃ ſequunt̃ talia docẽtem. 22e. q. 100. ar. 2o. 5m. Sed eccleſie iam queſitũ eſt a dño ius habendi bonũ paſtorẽ/ firmum inquã in fide/ vtpote ſucceſſorẽ eius de quo dictũ eſt Math. 16. Sup hanc petrã edificabo eccleſiaʒ meã. ⁊ perfectũ in charitate/ vtpote cui dñs dicat qd̃ dixit Petro/ ſi diligis me plus his/ paſce oues meas. Jo. 20. ⁊ qui ſit imaculatus. Talis.n. ſponſus debetur imaculate ſponſe qualis eſt eccl̃ia. iuxta illud qd̃ de ea dicit eternus ſponſus Canti. 7. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non eſt in te. Et ad Ephe. 5. hoc ipſum clarius de eccleſia explicat̃ ab Apl̃o dicente ꝙ xp̃s dilexit eccleſiam ⁊ ſeipſum tradidit pro ea/ vt illã ſanctificaret/ mundans eam lauacro aque in v̂bo vite: vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam eccleſiam nõ habentẽ maculã aut rugaʒ aut aliqd hmõi: ſed vt ſit ſancta ⁊ imaculata. Et iterum qui ſit talis/ qualẽ Apl̃s pe Tim. 3o. a ſpiritu ſancto edoctus deſcribit bonũ ep̃m dicens. Opʒ ep̃m irreprehenſibilẽ eẽ ⁊c. Cum ergo ſuper hoc ſanctiſſimo iure ſuo vexet̃ eccleſia/ qñ per phas ⁊ nephas procuratur electio mali paſtoris/ videt̃ ꝙ non ſolum liceat verum ẽt excellentis ſit charitatis per pecunias electores inducere vt ꝓuideãt de aliquo bono paſtore: ⁊ illos auertere ne quẽcũq; malũ eligant vt ex ipſo iure iam eccleſie queſito facere tenentur.

Confirmatur. ¶ Confirmat̃ rõ. primo. Non minus eſt acquiſitũ ius eccleſie mãli ſup ornamẽtis ⁊ vaſis eius/ q̃ eccleſie miſtice ſup habẽdo ſibi digno paſtore. Vtrũq;.n. ex diuina diſpõne procedit. Sed volentibus expoliare templũ/ licet dare pecunias ne taʒ imane ſacrilegiũ cõmitterẽt. ergo multo fortius licebit dare pecunias ne cõmittant imanius/ pnitioſum ipſi eccleſie procurando caput.

2o. ¶ Scdõ. Quãto p̃ſtat vita ouium xp̃i oĩbus rebus tpalibus/ cum pro ouibus aĩam dñs poſuerit. ceteriſq; ponẽdam ⁊ non ſoluʒ exteriorẽ ſubſtantiam cũ opus fuerit/ diſtricte mãdauerit: tanto magis licet pro ſeruanda ſpũali vita ouium xp̃i/ q̃ pro ſeruanda tpali vita pecunias dare. Sed incidẽtes in latrones vel alr̃ exiſtẽtes in ꝑiculo vite/ licite offerunt pro vita aut libertate redimẽda pecuniaʒ: ⁊ ſi iuramẽto ſe obligent ad aliqd ob hoc eis dandũ/ tenent̃ ſeruare ꝓmiſſuʒ. g̃ multo magis licet dare ⁊ promiſſas reddere pecunias ne ponat̃ in diſpẽdium vita ſpũalis ouiũ xp̃i per ꝓcurationẽ mali paſtoris.

¶ Confirmat̃ 3o. Non minus hʒ eccleſia ius ſup habendo bono paſtore/ q̃ habuerit Jacob ſup primogenitura: cũ eccleſia ex diuina diſpõne ꝓprium hoc ius habeat/ ſicut ille ſuũ habuerat: ⁊ magis hʒ eccleſia queſitum ius predictũ vtpote melius/ ⁊ magis a deo intentũ/ q̃ fuerit ipſi Jacob ius primogeniture queſituʒ. Sed Jacob pro redimẽda vexatione ſuper tali iure/ emit ſine pctõ quietẽ in iure primogeniture illius. vt tenent ſacri theologi ⁊ p̃cipue. S. Tho. 4. d. 25. q. 3. ar. 2. q. 3. ad 5m. / ⁊. 22e. q. 100. art. 4. 3m. g̃ multo fortius poteſt pecunia ſub pacto dari ne grauius perturbet̃ predicto mõ in excellentiſſimo illo iure ſancta mater eccleſia. 3o.

¶ Sed in ꝯtrium pro rõne facit cõe ſcandalũ oĩum xp̃ianoꝝ/ ſi perciperent electum quẽpiam in pontificẽ premiſſo pacto ſup collatione pecuniarũ vel alterius cõmodi precio cõparabilis/ vel ẽt effectualr̃ diſtributis pecunijs electoribus. Cõe quoq; iudiciũ eccleſie/ in quo qd̃ foris paret ſolũ attendit̃/ ⁊ ꝯñter quo iudicarent̃ tales vt ſimoniaci. Ergo tale factũ non videtur licitum. Pro parte negatiua. Rõ.

Ordo determinationis: indeq; explicatur opinio falſa. Cap. II.

Pro determinãda iſta difficili/ nec minus propter quedam pericoloſa ſcripta nuper in lucẽ edita/ neceſſaria qõne/ iplorato diuino auxilio/ ſic ꝓcedam. Primo inducet̃ Caietani opinio q affirmatiue reſpõdet in hac mã/ cuʒ oĩbus eius placitis. Scdõ per ꝯcluſionẽ negatiuã firmiſſimis fundamentis ac validiſſimis rõnibus obfirmataʒ expugnabitur principale propoſitum Caietani. Tertio examinabuntur cetera placita huic principali ab eodẽ cõnexa/ exploſis falſitatibus quibus reſperſa fuerint. Vltimo ꝑinducta ſoluet̃ eiuſdẽ in fronte queſtionis rõ cum ſuis cõfirmationibus. pro quãto parti affirmatiue videntur facere.

¶ Quo ad primũ ſciendũ ꝙ nouam quãdam ⁊ hactenus inauditã opĩonẽ Caietanꝰ inuexit ⁊ p publicam impreſſionẽ cuiuſdaʒ ſui opuſculi de põtificatu intitulati/ p̃ſumpſit affirmare q̃ſi opus ſanctiſſimũ/ qd̃ eẽ ſimoniacũ hactenus certo certius ſemp eccleſia tenuit: vt dicat ipſe Caie. ſub caſu ſ. q. ꝓpoſito ꝙ dare pecuniã non ſolũ liceat/ verũ ẽt ex excellentiſſima charitate ꝓcedat. Huic aũt principali ſue ꝯcluſioni addit primo/ ꝙ q̃uis liceret ꝑdicto mõ ⁊ predicta intentione dare vel ꝓmittere pecunias/ nõ tñ liceret dare vel ꝓmittere bñficia eccleſiaſtica. eo ꝙ tales ſunt indigni qui tali pacto ꝓmittunt non eligere malũ/ ſed tm̃ bonũ. Dare aũt eccliaſticũ beneficium indigno/ eſt actus ſm̃ ſe prauus/ ⁊ nulla poteſt excuſatione aut intẽtione iuſtificari. Et ꝓpterea nõ magis hoc licet/ q̃ liceret dicere mendaciuʒ pro ſaluanda eccleſia. Et in hoc bene dicit. Sed cõtra ſe militat. vt. i. deducet̃. Scdõ dic̃ ꝙ talis qui dat electoribus vel ꝓmittit pecunias vt in caſu/ ad redimẽdã inquã vexationẽ eccleſie/ nõ aũt pro ſua ꝓmotione: põt tñ datis iam aut promiſſis vt. s. pecunijs/ pro ſe

rogare vt eligaẗ ab eis: q̃ ſe putat dignum. Tertio dicit ꝙ põt etiam eos ad hocipſum per interpoſitũ iuramentũ obligare: niſi forte eſſent inclinati eligere meliorẽ vel eque dignum/ vel poſtmodũ in talem aliquẽ mutareẗ ſñia. Non.n.inquit liceret ponere obices ſpiritui ſancto aut eccleſie libertati ad eque bonũ aut ſaltẽ ad meliorẽ. Quarto ponit duo ſigna ꝙ talis dum in caſu ꝓ ſe rogat/ cognoſcaẗ non ꝓ ſe eligendo dare pecunias. Primũ. Si talis q̃n erat in minoribus cõſtitutus nõ coacervauit diuitias/ ſʒ proximis egẽtibus diſtribuit. Q: ſi ſecus egiſſet/ q̃uo nunc tam repente tanta affluit charitate vt ꝓ ſola eccleſie vexatione redimenda oĩa dare velit. Ne igiẗ ſibiiſi mens tunc mentiaẗ/ ⁊ fingat vt dicit Greg. de bono opere amare qð non amat/ ſolertiſſime (inq̃t) ſollicitiſſime ⁊ cautiſſime ſcrutandus eſt quo qs aĩo mouetur/ ⁊ ꝑdicto ſigno iudicandũ. q: vt idē Gre. in hom. pentecoſtes dicit/ de dilectione cõditoris/ ⁊ proximoꝝ propter eũ/ non mens tm̃ ſed manus req̃ratur. Scðm ſignum qð affert vt infallibile ad ſciendum q̃d ipſuʒ moueat/ eſt ſi in veritate daret omnia que dat ꝓ redimẽda eccleſie vexatione/ ẽt ſi alius fieret pontifex eque bonus aut melior. Nam ſi non daret/ cõuincitur ꝙ ꝓ ſeipſo aut illo ſublimando ſoluit/ ⁊ non tantũ ꝓ eccleſie redemptione. Hec eſt ſumma poſitionis.

Ad impugnationem præmiſſæ falſæ opi. ſeptẽ fundamenta præiaciunẗ. Cap. III.

Cõclo. **Quantum** ad ſcðm principale/ oñdenduʒ eſt primã ⁊ principalẽ Caietani cõcluſionẽ eſſe falſam: ⁊ ꝓbandũ ꝙ dare pecuniã vt in caſu: nõ liceat ſed ſit ſimoniacũ: ⁊ dogmatizare oppoſitũ eſt hereticũ/ cedens in maximã ruinam ſancte matris eccleſie ⁊ populoꝝ ſcandaluʒ inexpiabile. Pro cuius veritatis manifeſtatione/ premittẽtur quedã fundamẽta. Scðo vero afferenẗ rõnes efficaciſſime.

pm fundamentũ ꝓ ɔclone. Fundamentum ergo pm tale eſt. ꝙ redimere ſm grãmaticos/ ⁊ ẽt ſm beatũ Iſido. in li. ethimologiaꝝ. ⁊ ſm ſacros Theologos in 3° ſñiaꝝ. d. 19. importat ideʒ qð reemere ſeu iteꝝ emere. Et hoc eſt dicere/ rem prius ſuaʒ ⁊ poſtea amiſſam/ recuperare pecuniis/ vel equiualenti. Et hoc eſt licitũ: etiã ſi talia bona ſint eccleſiaſtica Quod tamẽ intelligiẗ ſm Archiepm 2a parte titulo ꝑ. c. 5. §. 13. poſt dd. q̃n non ſint amiſſa per ablationeʒ eius q ex ordinaria ptãte hoc põt faceret: q̃ʒuis ẽt iniuſte ɔtingat abſtuliſſe ius eccleſiaſticũ. Si qs.n. (vt dicunt) remoueaẗ ab eccleſia vel ꝑbenda/ ⁊ alteri aſſigneẗ/ non poſſet eam pecunia redimere: ſʒ eſſet ſimoniacus: ſiue iuſte ſiue iniuſte fuerit amotus. Et ſilr dicendum eſſet de eo qui ſuper iure quęſito perturbaẗ ⁊ inquietaẗ ex cã a ſuo ſuperiore. Non.n. poſſet redimere quietẽ ſuaʒ ſuper iure ſpũali/ quãdo auferet ab eodẽ ſuperiore/ ex ſua iuriſditione ꝓcedente: ſed dʒ ſe defendere per viam iuris quãdo iniuſtã nouerit perturbationẽ: vel patienter ferre ſi iuſta: ⁊ veniam implorare ſi põt.

2m. Scðm fundamentũ eſt ꝙ redimi ẽt improprie dr malum qð tolliẗ per ꝓprie ſumptã redemptionẽ ſui iuris. Et hoc mõ improprie quidẽ/ ſed cõi iam facto vocabuli vſu diciẗ quis redimere vexationeʒ ſuam ſuper aliquo iure quęſito: inquãtum per redẽptionem ſui iuris vel quiete poſſeſſionis in eo/ tolliẗ conſequenter vexatio quã patiebatur in eo.

3m. Tertium fundamentũ eſt/ ꝙ in ꝓpoſito cadit ſub q̃one vtroqʒ mõ accepta redẽptio/ lʒ ſub impropria alioquin vulgata/ acceptione exprimaẗ. Impropria enim/ ſemꝑ ⁊ neceſſario ꝓpriam ꝑexigit ſuper quaʒ fundaẗ: ⁊ ex iuſtitia illius/ hec quoqʒ iuſta/ ⁊ ex iniuſtitia iniuſta redditur. Si enim iniuſta ſit vexatio/ iuſta erit vtraqʒ redemptio: ⁊ econtra.

4m. Quartum fundamẽtum eſt ꝙ cum redẽptio emptionẽ ſupponat ⁊ claudat. Si emptio ipſa iuſta nõ ſit/ ẽt ipſa redẽptio iuſta non erit: puta ſi ſit emptio ſimoniaca/ erit ⁊ ipſa redemptio ſimoniaca.

5m. Quintum fundamentũ eſt ꝙ in ꝓpoſito nomine eccleſie intelligimus ɔgregationẽ fideliũ tam bonorum q̃ʒ maloꝝ. vt ſic extra eccleſiaʒ intelliganẗ ſolũ infideles/ ſm illud Apl'i. 1. Corin. 5°. Quid mihi de his qui foris ſunt iudicare. i. de infidelibus ſm cõeʒ ⁊ lr̃alem expoſitionẽ. Ad huius autẽ eccleſie ius/ aliqua ſpectant que nõ poſſunt per ſe ſinguli accipere vel vẽdicare/ ſed eis debenẗ medio miniſterio ꝑlatoꝝ ⁊ miniſtroꝝ qui ad hoc ipſum a deo ſunt ordinati: ſicut ppl's a miniſtris eccl'ie ſuſcipit ſibi debita ſacra.

6m. Sextum fundamentũ eſt/ ꝙ eligere ſibi paſtoreʒ/ ad eccleſiam quidẽ ſpectat/ ſed non ſic vt oẽs fideles ad id cõcurrant per ſe: ſed per inſtitutos a deo vice fidelium oĩum determinatos electores. Unde diciẗ eccleſiam ꝓuidiſſe de ꝑlato/ q̃n electores eligendo/ ⁊ cõfirmator ɔfirmando qð per electores factũ eſt/ prelatus eſt inſtitutus. Si hoꝝ ergo aliquis in ꝓprio ſui hmõi officii vel cõmiſſionis iure vexeẗ/ tota in eo eccleſia ɔñter vexari cenſeẗ. Si aũt tales qbus cõmiſſa hmõi eſt cura/ nõ vexarenẗ/ iam neqʒ eccleſia vexari diceret/ ẽt ſi ɔ voluntatẽ alicuius de populo/ quicq̃ʒ ab ipſis miniſtris fieri ɔtingeret/ vel ẽt ɔ iuſtitiam.

7m. Septimum fundamentũ eſt ꝙ tunc aliquis ꝓprie dr vexari ab alio/ ſuꝑ iure ſuo iam quęſito/ q̃n ab eo tale ius auferẗ/ vel certe perturbaẗ quies in eodem cõtra ſuam voluntatẽ. Uexatio.n. ex vi vocabuli ſonat in volũtariam paſſionẽ. Unde ſi qs ſponte iure proprio ſe priuaret/ vel ab alio ſe priuari cõſentiret/ vel certe aliter q̃ʒ cõueniens eſſet eodẽ vtereẗ voluntarie/ non diceretur vexari. vt de ſe patet.

Ratio prima pro concluſione affer tur & inuicte defenditur. Cap. IIII.

His iactis fundamẽtis/ probaẗ iam ꝑmiſſa cõcluſio multiplr. Et arguiẗ ſic reprobando ſimul oppoſitã. Primo. Concluſio que opponiẗ cõcluſioni implicanti ɔdictionẽ eſt vera ⁊ neceſſaria. vt pʒ ex terminis. Sed affirmatiua propoſiti caſus implicat ɔdictionẽ. ergo negatiua oppoſita eſt vera ⁊ neceſſaria/ que eſt cõcluſio noſtra. Probaẗ minor. Q̃n malus paſtor per phas ⁊ nephas eligiẗ eccleſia non vexaẗ neqʒ vexari ex hoc põt. ergo implicat cõtradictionẽ poſſe tunc dari pecuniã electoribus vt alium quẽcunqʒ bonũ eligant ꝓ redimenda vexatione eccleſie. Pʒ ɔñtia. q: qð nõ eſt aut eſſe põt/ nõ redimiẗ. Añs aũt pʒ ex 6° ⁊ 7° fundamẽto. Cum.n. in electoribus eccleſia tũc intelligatur eligere/ ⁊ electio volũtarium q̃d importet/ pʒ eccleſiam nil ꝑturbationis ɔ voluntatẽ pati/ q̃n quiſq̃ʒ eligiẗ. Nullatenus ergo põt ex hoc dici vexari. Ut ex hoc pateat ẽt caſuʒ q̃onis impoſſibilitatẽ ineuitabilẽ apertiſſime cõtinere. Nec huic obuiat ꝙ aliqui boni de eccleſia vel ẽt de numero eligentium ɔdicant/ aut q̃uolʒ egreferant. q: hoc non tollit q̃n electio illa tante ſit libertatis/ tantũqʒ voluntarii habeat/ quãtum ipſa electionis rõ poſtulat/ in idipſum libere cõcurrente electoꝝ maiori pte iuxta ſacroꝝ canonum inſtituta. Credendũ eſt ẽt ꝙ ſm ꝓportionẽ multitudinis eligentium corruptorũ/ ſit ẽt multitudo maior populi corrupti. cum ꝓpter peccata populi det dñs regeʒ ⁊ rectores inſipientes: tum q: cognati ⁊ amici ſunt vt in pluribus in hmõi volũtate ɔcordes. tum ẽt q: numeꝝ malorum maior eſt abſolute numerus q̃ʒ bonoꝝ/ ſaltem vt in pluribus tam tꝑibus q̃ʒ perſonis. Stultoꝝ enim infinitũ eſſe numerũ ſapiens affirmat. Sic igitur pʒ ꝙ nullus põt offerre pecunias malis electoribus ne malũ eligant/ vt eccleſie vexatio redimaẗ/ cum vexationẽ in caſu nullam cõcurrere poſſibile ſit. Cũ ergo ſine iſto remoto/ actus maneat ſimoniaca labe fedatus/ vtpote ſpũalis ptãtis vſus ſub pacto tẽporalis cõmodi reqſitus ⁊ exhibitus/ pʒ ꝙ oĩs in caſu pecunias offerens/ ⁊ nõ ſolus accipiẽs/ eſt ſimoniacus. Et contrariũ ſi qs cognita veritate ſentiret/ nõ minus eſſet hereticus/ q̃ʒ eſſet ille qui diceret fornicationeʒ ſimplicem non eſſe peccatum.

Euaſio. Sed forte quis dicet ꝙ ratio concludit de redemptione ſi quã moliretur quis obtinere pecuniis/ facta iam electione mali paſtoris: nõ autem de ea quã quis moliter pecuniis obtinere ne fiat electio mali.

Preclu°. Sed iſta euaſio nulla eſt. quia rõ fundaẗ ſuper negatione cuiuſlibet vexationis ipſius eccleſie. Cũ.n. vexatio quiddã violentũ importet. non põt eccleſia dici vexari ꝓpter hoc ꝙ aliqui volũtarie moueanẗ ⁊ inclinenẗ in aliquẽ ꝓficiendũ paſtorẽ. vñcunqʒ ꝓueniat talis volũtaria inclinatio/ ſiue ĩquã pecuniaꝝ ſiue obſequioꝝ ſiue minarũ virtute. Implicat ergo redimi poſſe vexationẽ/ vbi vexationẽ implicat vllam eſſe. Nihilominus Caietan' tenet poſſe pecuniis redimi vexationẽ futuram per electionẽ iminenteʒ mali paſtoris. Unde pʒ rõnem eſſe directe ɔ eum/ q: talem futuraʒ electionẽ implicat eſſe inuolũtariam cum electio ſit actus li. ar. Nec valet dicere ꝙ eſt inuolũtaria ſm voluntatẽ rectam. Non.n. hʒ illã voluntatẽ rectã vt nunc/ q hʒ voluntatẽ eligẽdi malũ.

Ratio ad eandem concluſionem affertur ſecunda. Cap. V.

Rõ 2a. **Scðo** probaẗ eadẽ negatiua ɔclo ex eodẽ fundamento ꝙ affira oppoſita implicet ɔdictionem. ⁊ arguitur ſic. Illa ɔcluſio ɔdictionẽ implicat/ que ꝓponit aliq̃d fiendũ vt iuſtũ ex aliquo fine bono/ queʒ bonum finẽ implicat ɔdictionẽ tali mõ poſſe ɔtingere ſeu euenire. Sed talis eſt ɔcluſio affirmatiua caſus. ergo negatiua oppoſita eſt neceſſaria. Minor eſt euidẽs notis terminis. Maior aũt ꝓbaẗ/ q: finis ille bonus ex quo ponebaẗ actus iuſtificari/ redẽptio erat vexationis eccleſie per ꝓuiſioneʒ boni paſtoris excluſo malo. Sed implicat cõtradictionẽ/ ſanctionibus eccleſie permanẽtibus/ talem fieri per hũc modũ boni paſtoris ꝓuiſionẽ. ergo ɔdictionẽ ẽt implicat illũ finẽ eẽ bom ex q̃ ſolo iuſtificari dicebaẗ actus ille quo pecunie malis electorib' ex pacto dabantur ⁊c. ⁊ ɔñter implicat ɔdictionẽ actum illum in ſua ꝑuerſitate non perdurare. Maior huius pʒ ex caſu. Minor vero ꝓbaẗ. Nulla electio ſimoniaca ex parte electoꝝ/ põt ꝓuidere de bono paſtore excluſo malo. Sed electio facta in caſu/ eſt ſimoniaca ex pte electoꝝ. g ⁊c. Minor hmõi pʒ. q: daẗ ſpũale. ſ. vſus ſpũalis ptãtis ex pacto tpalis cõmodi/ etiaʒ ſi actus eſſet tm̃mõ negatiuus/ puta non eligere malũ. q: reducitur ad genus ſpũalis affirmatiui oppoſiti: imo ambo actus pariter iura vt ſimoniacos deteſtanẗ/ negatiuuʒ inquã ſicut affirmatiuuʒ. vt pʒ. 1. q. 1. ca. Nullus. el 3°. de actibus negatiuis. Sic.n. ibi Greg. 7. ait. Qui aũt pecunias accipiunt vt ordinandis ſacros ordines non tribuant/ vel vt canonici electioni aſſenſum non ꝑbeant/ aut eccleſiis edificandis ⁊ cõſecrandis lapidẽ benedictuʒ vel ɔſecrationẽ ſubtrahant/ multis argumẽtis accepte pecunie rei ⁊ infames eſſe ꝓbantur. hec ille. Idẽ habeẗ in. c. Nemo. de ſimo. Ubi ſic diciẗ. Nemo preſbyteroꝝ exẽnium vel emolumentũ quodlibet tpale imo ſpũale detrimentum a quocũqʒ publice peccãte accipiat/ vt epõ vel miniſtris eius pctm̃ illius celet: nec pro reſpectu cuiuſqʒ ꝑſone cõſanguinitatis aut familiaritatis alienis cõicans peccatis hoc epõ innoteſcere detractet. Hec Alex. iii. in ɔcilio Lateranẽſi. Ex quibus pʒ ꝙ actus negati nõ poſſunt pecunia cõparari ſine vitio ſimonie. Quin ẽt leges ciuiles ꝓhibent ꝓ talibus negationibus puta non ferende ſñie/ non detegendi vel accuſandi criminis ⁊ hmõi/ pecunias accipe ſub grauiſſimis penis. vt ibidẽ. D. Gratian' allegat. c. Iubemus. c. In eũ. c. Cõcuſſionis. ca. Lege Iulia. ca. Eadẽ. Quãto ergo magis interueniet aptiſſima ſimonia ſi actus ſit affirmatus. puta eligere nõ hunc/ ſed aliuʒ vt in caſu. Unde ẽt Caietan' minorẽ hanc cõcedit in tractatu de pontificatu. Sʒ maior huius ſic ꝓbaẗ. Electio que eſt nulla/ non põt eccleſie ꝓuidere de bono paſtore excluſo malo. vt ſic tollaẗ vexatio ipſius eccleſie. Sed electio per ſimoniacos facta/ eſt nulla. ergo ⁊c. Pʒ maior hec ex terminis. imo vexareẗ magis eccleſia/ dũ ꝓ paſtore/ non paſtorẽ ſed alienum patereẗ. Minor vero ꝓbaẗ. q: tales ſunt priuati iure eligendi ſic ꝙ electio eoꝝ nulla eſt/ q: ſimoniaca. vt pʒ tum per determinationẽ cõcilii Cõſtantieñ. ſub Martino q̃nto. ⁊ per extrauagantẽ eiuſdẽ Martini que incipit. Sacro. in qua inter alia ſic decerniẗ. Electiones aũt poſtulationes/ cõfirmationes ⁊ q̃uis ꝓuiſiones ſimoniace/ eccleſiaꝝ/ monaſterioꝝ/ dignitatũ/ perſonatuũ/ officioꝝ ⁊ beneficioꝝ quorũcunqʒ/ deinceps facte/ nulle ſint ipſo iure/ nullũqʒ ꝑ illas ius cuiq̃ʒ acquiraẗ. Hec ibi. Tuʒ q: excõicatus priuaẗ iure eligendi ita ꝙ electio per illũ celebrata/ ipſo facto nulla eſt. De elec. c. Illa quotidiana. ⁊ c. Conſtitutus. ẽt ſi ſit excõicatus minori. extra de cle. excõ. mi. c. vltimo. Tum q: ſuſpenſus ẽt eodẽ modo priuatur eligẽdi iure. c. Cum dilectus. de ɔſue. Tum q: interdictus/ eligẽdi pariter iure priuaẗ. De elec. cuʒ inter. Simoniaci aũt in ordine ⁊ beneficio ſunt excõicati maiori/ ſunt ſuſpenſi/ ſunt interdicti. ergo nõ poſſunt eligere. Et ſi eligant/ vt intendit offerẽs pecunias in caſu/ magis vexabiẗ eccleſia vt. ſ. deductuʒ eſt. Pʒ aũt hec minor quãtum ad excõicationẽ per eandẽ extrauag. Martini in qua poſt ꝑmiſſa verba ſic ſubdiẗ. Nec ꝓmoti ɔfirmati aut ꝓuiſi faciant fructus ſuos/ ſed ad illoꝝ reſtitutionẽ/ tanq̃ʒ iniuſte ablatoꝝ teneanẗ/ ſtatuẽtes inſuꝑ ꝙ dans ⁊ recipiẽs

(ſupple que premiſſa ſunt.ſ.beneficia ⁊ ordines:⁊ eo
modo quo ꝓmiſſum eſt.ſ.per electiones poſtulatiões
cōfirmationes ⁊ ꝓuiſiones)ipſo facto ſniam excōica
tionis incurrat/etiā ſi pōtificatus aut cardinalatus
preſulgeat dignitate.hec ibi.Itē quo ad excōicatio/
nem ſimul ⁊ ſuſpenſionē ⁊ interdictū/ pꝫ eadem mi/
nor per aliam eiuſdē Martini extrauā.factā Man/
tue.que incipit. Dānabilis. In qua ꝯfirmat oēs ex/
cōicationes/ ſuſpenſiones/ priuationes ⁊ interdicta
⁊ alias cenſuras latas ab alijs pontificibus ꝯ̄ ſimo/
niacos:quas ēt vult incurrere ipſo facto oēm ſimo/
niacum occultū vel manifeſtū/ vbicūqꝫ ſimoniā cō/
miſerit/cuiuſcūqꝫ ſtatus/ēt ſi ep̄atus aut cardinala
tus aut quauis alia eccleſiaſtica vel tpali ꝑfulgeat
dignitate:abſolutionē Pape reſeruās niſi in mortis
articulo.nō obſtante quocūqꝫ indulto vel facultate
abſoluendi conceſſa vel cōcedenda a ſede ap̄lica niſi
ſp̄aliter auctoritatē contineat abſoluendi a peccato
ſimonie. Et hoc idē cōfirmat.D.Eugenius in qua/
dam ſua extrauag.que incipit. Cum deteſtabilē.Et
dñs Paulus ſcōs in proceſſu cene dñi de ſimoniacis
in ordine vel beneficio/reſeruans abſolutionē vt.ſ.
Et idē.d.Sixtus 4°.ſiue in curia Ro.ſiue extra.

Euaſio ad ſecundam rōnem præcluditur.
Capitulum. VI.

Euaſio prima. Sed forte quis rationē hanc euadere ſubtiliter
conabit dicens/ꝙ lꝫ tales apud deum pec/
cent mortaliter ⁊ ſint ſimoniaci/non tñ incurrūt pre
dictas penas/niſi ꝑfecto effectu/hoc eſt perfecta illa
electione: qꝛ vl̄r nullus penas incurrit ab eccleſia
inflictas ꝓpter aliqđ opus prauū/niſi poſtqꝫ ad offi/
cium operis perfectū peruenerit. Puta ſi cōferens
bñficiuꝫ ꝓpter pecunias ꝓmiſſas/oibus pactis/ſi ſo
lam ſignationē lr̄arum/ vel quodcūqꝫ neceſſariū ad
perfectionē collationis illius ꝑtermiſerit/ſimonia/
coꝝ penas incurriſſe non diceref: ſed ſoluꝫ ⁊ ſtatim
dum bñficiuꝫ plene collatū eſt. Pene.n.ſunt reſtrin
gende/⁊ fauores ampliandi. De reg.iu.in vj. Non
ergo facta eſt electio in caſu ab excōicatis ſuſpēſis ⁊
interdictis:qꝛ non eſt facta a ſimoniacis/qui has pe
nas adhuc incurrerint. ⁊ ideo non videf nulla talis
electio. Sed ois que poſt hanc ab eiſdē fieret a cen/
ſuris ipſis non abſolutis. ¶ Poſſet etiā forte ſecūdo
2ª. quis dicere ꝙ inſtante electione ſit abſolutio ab oī
cenſura.qđ in electione ſummi pontificis maxīe ob/
ſeruandū eſt. ⁊ ſic non celebraf electio ab excōmuni/
catis ⁊c.etiā ſi ſimoniace pecunias acceperint ⁊c.
Impugnatio ꝑᵉ euaſionis. ¶ Sed ꝯ̄ iſtas euaſiones arguif.⁊ primo ꝯ̄ ꝓrimaꝫ.
Prima. Tum qꝛ tales electiones Papa dicit eē ſimoniacas:
⁊ ex hoc decernit eas eſſe nullas:⁊ ſic electos aut ꝓui
ſos vult haberi pro non ꝓmotis: ⁊ ꝓhibet ne faciāt
fructus ſuos/ꝑcipiens vt reſtituant perceptos.ergo
tales electores ꝓpter ipſum electionis actum ſimo/
niacuꝫ/ſunt ſimoniaci.Sed oēs ſimoniaci in ordine
aut bñficio/ſunt excōicati ſuſpēſi ⁊ interdicti.ꝗ ꝓp
hunc actū/iſti cenſuris hmōi ſic ligātur vt ex ipſo li
gamine actus ille procedens ſit nullus: nullaqꝫ ſit
facta paſtoris ꝓuiſio. qđ erat intentū principale ra/
2ª. tionis inducte.Tum qꝛ ſuppoſito ēt ꝙ non incurre/
rent excōicationē ⁊ ceteras cenſuras ꝓpter electio/
nem ſimoniacā niſi tum primo qñ perfecta eſt/quā/
tum eſſet ex parte ipſius electionis:nihilominus illi
fuerunt ante electionē excōicati per opus pacti ꝑfe/
cti ꝙ non malum ſed bonum eligent ſub ꝯuentione
pecuniarū.ergo ante electionē erant excōmunicati
ſuſpenſi ⁊ interdicti.⁊ ſic electio nulla/ ⁊ nullus pa/
3ª. ſtor electus. Tum qꝛ quilibet electoꝝ ante perfectā
electionem per publicationē/ facit actum ꝓprie ele/
ctionis ſimoniace perfectū/ qñ ſinguli vota ſua ꝑfe/
cte ꝓmunt.ergo ſinguli ante perfectā ⁊ cōpletā ele/
ctionem.i.ante publicationē/ que ſic eſt de ſubſtan/
tialibus electionis vt per eam ius acquirat electus/
fuerunt oēs excōmunicati:⁊ ꝯſequenter nulla ſit ele/
ctio/nullius valoris publicatio/nullus paſtor.
Impugnatio 2ᵉ euaſionis. Prima. ¶ Contra ſcđam ēt euaſionē arguif. Tum quia nō
oīs ꝑſidens electioni a quo cōiter ſit ꝑuia abſolutio
pōt ab oī tali cenſura abſoluere:⁊ a nulla pōt abſol
uere ſi aliquo tali ipſe quoqꝫ ligatus ſit:vt facile ac/
cidit in ꝓpoſito:qñ ⁊ ipſe peſſimis illis electoribus
in malo ſociaf. ⁊ vl̄r accidit in electione Pape qñ
quis electoꝝ eſſet excōicatus excōicatione maiori q̄
Pape reſeruef.Vacāte eniꝫ ſede nullus ab ea ꝯ̄ñter
2ª. valet abſoluere.Tum qꝛ ſi ēt poſſet abſoluere/cū ta/
lis abſolutio fiat anteqꝫ vota ſingulorꝫ ꝓmanf/rein
cidunt in eaſdē cenſuras/non ſolū in volūtate ſimo/
niaca coram deo/ſed ēt in ipſo actu cōplete pactio/
nis/ita ꝙ idem ſimoniacū pactuꝫ qđ ꝑceſſerat/ ⁊ ex
quo cenſuras incurrerant/virtualiter inuenitur in
opere qđ iam ſit ꝯformiter ad pactū/ dum ꝓrūpunt
in electionē ſm predictū pactum.Unde pꝫ ꝙ incur
runt eaſdē cenſuras ēt poſtqꝫ ſupponunf abſoluti/
anteqꝫ tñ perfecta ſit electio vt diximus. Et ſic eſt
nulla:⁊ nullus electus. Qꝛ ſi ſe gerat quis pro electo
electione taliter ꝓcurata/tunc maxime vexaf eccle
ſia.Unde velle tali ſceleſti mō eccleſie vexationē re/
dimere/eſt eccleſiam ipſam grauius vexare.

Tertia ad eandē veritatem contra falſam
opinionem ratio principalis inducitur &
defenditur. Cap. VII.

3ª pnˢ. Tertio principaliter ꝓbatur ꝯcluſio ex eodē
fundamento implicationis ꝯ̄dictio/
nis in caſu qōnis ꝓpoſite/ſic. Illum modū redimēdi
vexationē eccleſie in ꝓcurando per electionē bonuꝫ
paſtorē/ex quo mō electus/ēt qui de ſe bonus eſſet/te
neref de neceſſitate ſalutis:⁊ ſub pena depoſitionis/
electioni renūtiare/ implicat ꝯ̄dictionē eſſe bonum.
Sed talis modus eſt ille quem caſus exprimit.ergo
caſus pariter ⁊ affirmatiua pars qōnis implicat cō/
tradictionē. Maior pꝫ ex terminis.qꝛ redēptio illa
vexationis nō perficif in non habendo malū/ſed in
habēdo bonū Si.n.ſine bono eſſet ⁊ ſine malo.eſſet
grex ſine paſtore.populus ſine rectore.exercitus ſine
duce.corpus ſine capite:⁊ ſic grauior eſſet eccl̄ie ve/
xatio/ ⁊ non vexationis eius redēptio. Unde pꝫ ꝙ
illo mō redimere vexationē quo mō ſequitur maior
vel equa vexatio/ implicat ꝯ̄dictionē. Minor auteꝫ
probaf.Ois qui fauore pecuniarū vel eius qđ pecu/
nie cōparatur/ eſt electus: ⁊ breuiter oīs ſimoniace
electus/teneſ renūtiare/etiā ſi hoc prius factū fuerit
ipſo ignorante.1.q.1.preſbyter.⁊.q.4.ca.1./ ⁊.7.q.1.
ca. Preſentiū.⁊ ca.Sancitū eſt.Et extra de ſimo.c.
De ſimoniace.⁊ ca.De regularibus.ca.Ex inſinua/
tione.iūcta glo. ⁊ ca. Nobis.⁊ ē deponēdus.1.q.1.c.
Ergo

Erga ſimoniacos.⁊.c.Tanta. Et eo magis atqꝫ facili⁹
ſequef depoſitio quo tenenf oēs cuiuſcūqꝫ dignitatis
aut ſtat⁹/ſub pena excō.late ſnīe/tales ſimoniacos ꝓdē
⁊ accuſaf.vt pꝫ p extrau.Martini.q̄ icipit.Dānabil.
Et ī electiōe ſūmi Pōtificis hec oīa ſp̄al̄r cōfirmanf p
extrau.Julij 2ᶦ.q̄ icipit.Lꝫ ea.Cū ꝗ elect⁹ p pecunias ī
caſuꝫ/ſit ſimoniace elect⁹:cū ipſi electores in h̄ ſimoniā
cōmittāt ēt ſi ſiāt iſta/ ignorāte eo q ſic ē elect⁹: ⁊ qꝫto
magis ſi ipſe ſciat/ ⁊ p ſe vel p aliū dari pecunias ꝓcu/
ret.ꝗ oīs talis teneſ renūciare/⁊ ē deponēdus: imo eſt
ineligibilis ſtāte ſimonia ex pte ſua p.ſ.īductas rōnes
probata.vtpote cū ſit excōicat⁹/ſuſpēſus/⁊ iterdictus.
Euaſio. ¶ Sꝫ forte qs ad hāc rōnē rñdēs dicet/ꝙ ille renūtiare
cogif ⁊ ē deponēdus cui⁹ ꝯtēplatione ſp̄al̄r data ē pecu
nia:nō aūt ille ꝓ quo nō magis daf pecunia qꝫ ꝓ alio.
Itē dicē poſſet ꝙ vt ex.d.ca. Nobis.hēri pōt.⁊ magis
ex.d.c.De ſimoniace. Simoniace ordinat⁹ ignorāter/
pōt in ſuis ordib⁹ remanē.qđ ēt decernif.1.q.4.p totū.
Et ſic ī caſu ꝓpᵗᵒ in q̄ ne malus eligaf ſꝫ aliqs bon⁹/nō
h̄ vel ille determiᵗᵉ/pecunia daf/nō vr̄ rō ꝓmiſſa currē.
Impugnatio. ¶ Sꝫ ꝯ̄ h̄ argʳ ex eiſdē fundamētis.Nā pene ille ꝯ̄ igno
rantes ꝓ ſe ſolutas eē pecunias dū ꝓmoti ſunt/nō ſunt
inflicte rōne alicui⁹ ſui pctī.eo ꝙ nullū cōmiſerint ī eo
facto qđ eos latebat:⁊ ſic nō de volūtate eoꝝ factū ꝓceſ
ſit/vt ſupponif.ꝗ ſolū inflicte ſunt pene ille renuntia/
tionis ⁊ depoſitionis ob deteſtationeꝫ crīs in actu ele/
ctoꝝ ſeu eligētiuꝫ:vt merito talis ſimoniace electionis
eoꝝ act⁹/ſine fructu eē debeat.Cū ꝗ in ꝓpoᵗᵒ nō minor
inueniaf ꝑuerſitas actionis/ qꝫtūcūqꝫ non intēdaf in
origine deformitatis/hoc eſt in ſimoniaco pacto/pſona
determinata ſm ſuppoſitū/ſed indetermiᵗᵃ/cū determi
nata tñ ꝯditiōe pſonali/h̄ eſt bona.inanis tñ ⁊ ſine fru/
ctu pariter eē oꝫ q̄ paris eē ꝑuerſitatis ex eligētiū pte
dignoſcif.Et ꝙ in.d.c. De ſimoniace.⁊ ſil̄r.1 q.4.p to
tū.decernaf eos q ſimoniace ex ignorātia ſunt ordina/
ti poſſe in ſuis ordinib⁹ remanere:nō intelligif ex ipſo
iure/ſꝫ ex diſpēſatione ꝓcedere.vt pꝫ ibideꝫ exꝓſſe.Et
poſt liberā renūtiationē bñficij accepti.extra de elec.c.
Si alicuius. Diſpēſatio aūt nō iuſtitie initif ſꝫ clemē/
tie.Et qđ ꝯcedif alicui ex diſpēſatione/nō erat añ ſuū:
⁊ ꝑcipue poſt debitā renūtiationē.Si ēt tale ſit benefi/
ciū ad qđ obtinendū de iure reqraf electio/vt pote cū
dignitati annexū/opus eſt vt talis reeligaf:qꝛ vt pꝫ in
d.extrau.Martini.Mult e.nulla fuit prior electio. Et
ſic manet ratio in ſuo robore.

Quarta & quinta ratio affertur ad idem effi
caciſſima. Cap. VIII.

Rō 4ª. Quarto principal̄r ſic ad ideꝫ arguif ēt ad ho/
minem ex eodē fundamēto.Modum
illuꝫ quo abſolute querif redēptio vexationis eccl̄ie/ ⁊
tñ ſimul cōpatif ⁊ admittit vexationē eccl̄ie/implicat
cōtradictionē eē bonū.Sꝫ talis eſt caſus qōnis affirma
tiue ſumptus.ergo ꝯcluſio nr̄a negatiua eſt vera ⁊ necª.
Pꝫ maior ex terminis. Minor vō ꝓbaf. Nā caſus ad/
mittit ꝑces ꝓ aliquo determinato bono ēt ſi non ſit op
timus.imo pro ſeipſo dāre pecunias/ vt in caſu.Sed p
tales ꝑces ēt pro extimato bono effuſas/ vexaf eccl̄ia/
qñ talis nō eſt melior oībus.ergo caſus affirmatus im/
plicat ꝯ̄dictionē.Minor huius ſic ꝓbaf.Obicē ponere
inuocato aut inuocādo ſpūiſcō vt libertati eccl̄ie aſpi/
ret ⁊ electioni/quatenus ſm ſuuꝫ bñplacitū dirigaf/eſt
ipſam eccleſiā vexare.qꝛ īpedif libertas ſup qua queſi
tum ius hꝫ eccl̄ia:⁊ impedif obtinere id qđ maxīe deſi
derat.Quis dubitet igif ipſam in h̄ caſu vexari? Sꝫ p
tales ꝑces nō pro meliori ſimpl̄r/ tā ⁊ ſi ꝓ bono effuſe/
ponif obex ſpūiſcō ⁊ libertati eccl̄ie.ergo ⁊c.Sic auteꝫ
probaf hec minor.Oē impedimentū interponere q̄ mi
nus eligaf melior oīb⁹ eſt ponere obicē ſpūiſcō ⁊ liber/
tati eccl̄ie. Sꝫ ꝑces ꝑdicte ſunt īpedimētū tale in caſu.
ergo ⁊c. Maior pꝫ p Caie.q tenet in caſu licere danteꝫ
pecunias iuramētuꝫ exigere ad ſe eligendū niſi in eque
bonū aut meliorē mutaref ſnīa/alꝭ inquit eſſet ponere
obicē ⁊c.tūc argʳ ſic.Iuramētū nō pro optimo in caſu/
nō ponit obicē/niſi inqꝫtū impedit.ergo oē īpedimen
tū ponit obicē ⁊c.imo eſt obex.Sꝫ tales ꝑces īpediunt
ne melior eligaf/ qñ ſolū pro bono ⁊ nō pro optimo ef/
fundunf.ergo p tales ꝑces ponif obex ſpūiſcō ⁊ liberta
ti eccl̄ie:⁊ ꝯ̄ñter vexabif eccl̄ia. Et ſic caſus poſitus ob
redēptionē vexationis eccl̄ie/ īplicat vexationē eccl̄ie.
¶ Sꝫ dicet aliqs ꝙ lꝫ iuramētū impediat libertatē ec/ Euaſio.
cleſie/qꝛ obligat ad vnū determinate eligendū:non tñ
preces q̄ ſic nō obligāt. Uñ interponere iuramētuꝫ eſt
interponere obicē ⁊c.non aūt interponere ꝑces.Lꝫ.n.
ſit aliquale impedimentū/non tñ tollens libertatē. Et
ſic non habens rationē obicis.
¶ Sed ꝯ̄.Obex ex ſua ſignatione ſonat īpedimētuꝫ ſeu Impugnatio.
obſtaculū. Oē ꝗ īpediēs aſpirationē ſpūſſci ⁊ libertatē
eccleſie ne in optimū inclinef electio/ponet obicē ſpūi
ſcō ⁊c.Sꝫ nō ſolū tollens libertatē ⁊ inclinationē ſpūs
ſcī in optimū ſꝫ ēt inclinare faciēs p ꝑces ſniaꝫ ad aliū
qꝫ ad optimū īpedit aſpirationē ſpūſſci ⁊ eccl̄ie liberā
inclinationē in optimū/lꝫ nō eq̄ vt iuramētū.ergo in/
terponere dictas ꝑces/eſt ponere obicē/lꝫ nō adeo effi/
cacē ſicut īterponēdo iuramētū.ergo vexaf per eas ec/
cleſia lꝫ nō tm̄ vt p iuramentū. Et nō faciendo vim in
vocabulo/ſemp vexaf eccleſia qñ impedif libertas ei⁹
ne inclinetur in meliorē vt ſpūſſanctus ſuggerit.Et ſic
caſus implicat.vt dictum eſt.
¶ Preterea principal̄r.Sic vexaf eccl̄ia(ſi vexari dici 5ª.
pōt)ex electione mali paſtoris/qꝛ debef ei bonus:ita ex
electione boni ſꝫ minus idonei q̄ ad alia reqſita ad boᵐ
prelatū ſupra bonitatē moralem.vt elicif ex clariſſima
doctrina.s.Tho.quol.8.q.4.ar.1. Sicut.n.ꝑſtat ordīs
dignitate ꝑlatus:ita preſtare oꝫ in eī ſufficientia ⁊ ido/
neitate.Uñ Hieron.vt habef.8.q.1.c.Licet ꝗ. Sic di
cit. Qui ꝑſtantior eſt in oī pp̄lo/q ſanctior/q oī ꝟtute
eminētior/ille eligif in ſacerdotiū.Et.1.q.1.c.Hi quoſ/
cūqꝫ.dicit. Qui ad h̄ eligunf vt ceteris ꝑſint/ſicut or/
dinanf dignitate/ſic ꝑeminere debēt ſcītate.Et Greg.
ait in paſt.qđ ēt habef.1.q.1.Viliſſimus cōputādus eſt
niſi ꝑcellat ſcīa ⁊ ſcītate/q eſt honore ꝑſtantior. Et ſm
eūdē opꝫ ꝙ paſtoris cōparatione taꝫ in ſcīa qꝫ in vita/
ceteri grex dicanf.25.d.§.Nūc.61.d.c. Sacerdotibus.
Si ꝗ ad redimendā vexationē eccl̄ie pñt dari pecunie
ne mali eligant/poterūt eadeꝫ rōne dari/ne min⁹ boni
eligant/ſꝫ tm̄mō optimus opinatus.Quū ꝑſertim(ſm
etiā ipſum Caie.in dicto opuſculo de pōtificatu)min⁹
bonus qꝫ opus ſit/rōnē mali hēat. Sic igif omnes va/
lerēt paſſim offerre pecunias vel pro ſe vel ꝓ quocūqꝫ
alio a ſe optimo reputato:⁊ cōtra quēcunqꝫ reputatū
malum vel minus bonuꝫ. Quo quid abſurdius poſſet
in eccleſia ſuboriri.
Euaſio. ¶ Sꝫ forte qs dicet ꝙ nō tantū vexef eccl̄ia p electio/
nē min⁹ boni ſicut vexaf per electionē mali ſm mores.
Impugnatio. ¶ Sed ꝯ̄. Nam redēptio vexationis eſt abſoᵗᵉ rō iuſtifi
cans ⁊ rectificās talē actū p ſe. Ergo tāta/tantū iuſti
ficabit.Et ſic actus eſt iuſtus.ꝗ nō iniuſtus.lꝫ forte non

ſit tā excellētis iuſtitie actus/vt alius q̄ impediret electio mali. Et ſic adhuc rō ꝓualet/inferens ex ipſa poſitione ꝙ poſſet dari pecunia pro impedienda electione in oēm non optimū extimatū. Quuꝫ igiť hoc reputeť erroneū:opio pariter ex qua īferť erronea erit:ꝛ nulla interuenit in caſu rediměda pecunijs eccleſie vexatio.

Sexta ratio inducitur contra eandē opinionem aperta. Cap. IX.

6°. Preterea. Caietanᵒ tenet eē ſimoniacū dari pecunias pro hoc vel illo eligendo determinate. ſicut verū eſt:ꝛ nihilominus hocipſum ex eiuſdē placitis ineuitabilr̄ ſequiť in hac mā q̄nqꝫ fieri. ergo ꝯdictoria cum claudat ipſa poſitio/dānabilis eſt. Pꝫ aūt aſſumptū q̄ ad ſcdām pr̄e. qꝛ tenet Caie. ꝙ qs poſſit ſe cognoſcere dignū epatu/ quinimo cūctis ēt digniorē. vt apte ꝓcedit/ꝛ ex cōceſſis manifeſte ſequiť. ex hoc inquā ꝙ poſſit aliqs exigere iuramētū ab electoribus vt ſe eligāt. qd̄ tm̄ exigi non licere dicit ſi electio caderet in meliorē aut in eque bonuꝫ. ĝ tm̄mō licet illud exigere vt ſe eligāt extimatū optimū a ſeipſo. Quuꝫ ĝ in p̄cedentibᵒ duabus rōnibus ꝯcludať ex placitis eius eccleſiaꝫ vexari ſi p̄ces fundanť nō pro optimo/poterit ad hāc vexationē tollendā/electoribus pecuniā quiſqꝫ dare/vt determinate ſe vel aliū eligāt optimū extimatū. vt in hoc vltra ꝯn̄tis huius falſitatē pateat exp̄ſſa cōtradictio. Sed ꝛ alia necᵒ ſequiť/vꝫ ꝙ liceat pro ſe vel alio bono nō tm̄ optimo fundere p̄ces:ꝛ tm̄ ꝙ ex hoc vexeť eccl'ia/ꝛ ꝯn̄ter nō liceat. Hec.n. duo in placitis Caietani claudunť. Et iteꝝ ſequiť ꝙ dari poſſint pecunie vt tales p̄ces inualide ſint/cum ipſe Caie. teneat pecunias in caſu nō dari niſi ꝑ inualidādo ſeu impediendo tollendoue actu maloꝝ:nec eſt maior rō de vno actu malo eccleſiam vexante q̄ꝫ de alio.

Euaſio. ¶Sed forte qs dicet ad primas illationes ꝙ non per ſe ſed tm̄ per accn̄s qs in caſu pecuniā dabit vt determinatū eligant quē optimū putat. per ſe aūt tm̄ ne eligať indignus vel minus idoneus.

Preclusio pᵃ. ¶Sed ꝯ. Nā in moralibᵒ eque peccat ex intētione cōcurrēs ad malū vt remouēs ꝓhibēs/ſicut ꝛ malū ipſuꝫ directe p̄ficiens:ꝛ maxie ſi ex tali ꝓhibētis remotione/ſequať necᵒ principale. ſicut in ꝓpoᵗᵒ inueniť. Eiuſdem igiť rōnis eſt q̄ ad bonitatē ꝛ malitiā inferre īpedimētū in ꝓpoᵗᵒ ꝑ pecunias ne ille vel alius eligať/ꝛ agere per pecunias ꝙ iſte eligať/q necᵒ vel certe iudicio cōiſolus remanet eligendus/ſi illi nō eliguntur.

2ᵃ. ¶Cōſequēs ēt illud qd̄ ex caſu/p̄nᵗ inferť eē falſiſſimū/duo magna q̄ in eodē ꝯtinenť incōuenientia pandunt. Primū eſt ꝙ ſi licet dare pecunias electoribᵒ vt eligāt meliorē/tunc ſinguli electores poterunt dare pecunias coelectoribᵒ vt eligāt illū tm̄ q a dante tales pecunias eligiť. Pꝫ hoc:qꝛ illū quē ſinguli eligūt putāt eē ceteris digniorē/excepto forte ſeipſo. Hoc eſt.n. de rōne huius volūtatis actus q eſt electio vt cadat ſupra boᵐ pre ceteris/vel abſoᵗᵉ vel vt nūc/ſm̄ extimationē eligētis. Cōſequēs aūt hoc eſſe falſum manifeſtū eſt ēt ſm̄ cōia. Qd̄ neqꝫ Caie. abnegat/ꝯ quē tm̄ ex ſua deduciť opioneſt'a:

3ᵃ. ¶Scdm̄ incōueniēs eſt ꝙ q̄libet ſiue elector ſiue alius qui ſe putat ceteris digniorē (ꝓut Caie. extimat nō inconuenire/q̄ꝫuis vere ſit h̄ abbominabile) poſſet p̄dicto mō dare pecunias vt eligať/q̄ꝫq̄ꝫ indirecte ſm̄ apparētiā/directe ỽo ſm̄ exn̄tiā. Sic igiť cū ſtultoꝝ infinitᵒſit numerus (ꝛ p̄cipue tales inter ſtultos merito cōputandi ſunt:cum ſe nec aduertāt/abbominabiles inquā in oculis diuꝫ ꝑꝑ extremā ſupbiā/ambitionē/p̄ſumptionē qbus īſanire cōuincunť ſm̄ ſcōs doctores) poterunt paſſiꝫ offerri pecunie copioſe/vt vnuſqſqꝫ voto potiať in electione pōtificatus/oibus alijs ſimpl'r excluſis:magiſqꝫ venales fierēt cure paſtorales/q̄ꝫ olim ſacerdotiū iudeoꝝ. Cū igiť h̄ oīa ſint horribilia ī oculis xp̄ianoꝝ/pꝫ ipſum quoqꝫ caſum ac Caie. ꝯcl'onē eſſe falſiſſimaꝫ.

Tres adhuc rōnes principales ex ipſorum actuū gn̄e ad eādē veritatē afferunť. Ca. X.

Preterea p̄nᵗ ꝯ hūc quē Caie. affert actū redimēdi ſic eccl'ie vexationē per pecunias vt nō eligať indignᵒ/nō aūt ſic ꝙ ꝑ eas eligať determinate aliqs bonus ſꝫ ſolū indeterminate/ hic īquā aut ille/ſic argʳ. Actus qui de ſe malus eſt ex obo aliq̄ determinato:nō eſt minᵒ de ſe malus ex eiuſdē gn̄is obo indeterminato. Sicut qꝛ eſt de ſe maluꝫ occidere hunc hoīeꝫ īnocentē/iō eſt ēt de ſe malū occidere hūc vel illū innocentē. ſil'r qꝛ de ſe malū eſt velle furari determīatū equū. eſt ēt de ſe malū velle furari hunc vel illū. ꝛ ſic de ſilibus. Quinimo qꝛ eſt abſoᵗᵉ malū occidere īnocentē/furari ꝛ h̄. iō eſt malū/occidere hūc īnocentē/vel furari hūc equū. ꝛ ſic de alijs. Si ĝ ꝑ pecunias obtinē electionē boni determinati/malū eſt ꝛ ſimoniacū/vt ēt ſentit Caie. erit ēt ꝛ magis de ſe malū ꝛ ſimoniacū velle ꝑ eas obtinere electionē alicuius boni indeterminate. 7°.

¶Preterea. Sicut eſt de ſe boᵐ eligē determinate boᵐ/ita de ſe boᵐ eſt nō eligē malū. cū hoc in p̄/necᵒ claudať ꝛ ab eo depēdeat/ſicut ex affirⁿᵉ/oppoˢᵗ negᵒ. Ergo ſi viciať ex pacto pecuniaꝝ actus q eſt eligē determiᵗᵉ boᵐ/vitiabiť ex eodē nō eligē determinate quēcunqꝫ malū. Par.n. rō currit q̄ iā ſiat actᵒ vterqꝫ malus ex gn̄e ſuo. Quin ēt magis actᵒ ipſe negatiuᵒ. q̄nqdē ſine tali ēt pcōminᵒ altero de ſe bonᵒ erat. Preſupponebat.n. indiciū ꝙ aliqs ſit malus:qd̄ qdem nemini licet niſi ex manifeſtis opibᵒ malis hēre. Alius aūt actᵒ p̄ſupponebat iudiciū ꝙ aliqs ſit bonᵒ. qd̄ qdē vnicuiqꝫ licet hēre:q̄n nihil in oppoᵐ militet/ēt ſi opa eius bona nō ſint manifeſta. Tūc argʳ ſic. Actᵒ ex ſuo gn̄e malus nō pōt q̄cunqꝫ alio bono ſine rectificari. vt pꝫ ex cōibᵒ ī moralibus. Sꝫ iſti duo actᵒ ſunt ex ſuo gn̄e mali. ſ. nō eligē malū ꝑ ꝑ pecunias/eligere boᵐ ꝑꝑ pecunias:ꝛ magis negatiuᵒ q̄ꝫ affirmatiuᵒ. vt ꝓbatū eſt. Ergo cū ex h̄ affirmatiuᵒ nō poſſit ex ſine redimēde vexationis eccl'ie rectificari bonuſqꝫ reddi. vt ēt Caie. recte ꝯceditꝛa maiori nō poterit ēt negatiuus eodē ſine rectificari. cuius tm̄ oppᵐ ipſe ponit. 8°.

¶Preterea. Actus bonus ex ſine/nō ſit malus ex h̄ ꝙ ordineť ad aſſequutionē ſinis. īmo p̄ficiť. vt pꝫ de ſe. Sꝫ dare pecunias in caſu/vt vꝫ īdeterminate bonus aliqs eligať/eſt actus bonus ꝑ te ex ſine iſto qui eſt redimere vexationē eccleſie. ĝ nō pōt fieri malus ſi pecunie denť ꝓpter aſſequutionē eiuſdem ſinis. Sed aſſequiť hunc ſinē eccleſia ſi eligať hic bonus determinate. Ex hoc.n. ꝙ eligiť hic bonus/pertingit eccleſia ad ſinē per ſe/qui poniť hēre bonū paſtoreꝫ abſolute. ergo dare illas pecunias vt eligať hic determinate/ puta iſdē qui dat illas pecunias/nō eſt actus malus. qd̄ tm̄ eē falſuꝫ nec Caie. negat. ergo ꝛ cōcluſio illa ſua ꝙ liceat in caſu dare pecunias electoribus ꝛc. pariter falſa eſt. ¶Vel ſic formeť ratio. Actus malus ex mō aſſequendi ſinem/eſt ēt malus ſi eodē mō tendat in ipſum ſinē per ſe abſoᵗᵉ. Sed ꝑ te hoc mō redimere vexationē eccleſie in obtinendo paſtorē determinatū per electionē ad quā electores inclinanť ꝑꝑ pecunias eſt per ſe actus malus ex ipſo mō ēt ſm̄ Caie. 9°.

ſm̄ Caie. quo tm̄ ipſe qui dat pecunias aſſequiť ſineꝫ intentū. ſ. redēptionē vexationis eccleſie ꝑ boni paſtoris ꝓuiſionē. ergo nec ipſe actus eligendi aliqueꝫ bonū indeterminate medijs pecunijs ad eundē ſinē/bonus eſt/ſed remanet in ſua ꝑuerſitate ſimoniaca.

Quod nulla in caſu poſſit inueniri redēptio vexationis eccleſiæ, tripliciter probatur. Cap. XI.

10°. Quod vero nulla redēptio vexationis īuenia tur in caſu/ſic probať. Nam nulli licet ante plenū ius ſp̄ūalis p̄tātis aut dignitatis dare pecunias pro eo plene hn̄do:ꝛ ſecus facere non eſt redimere vexationē:ſed emere qd̄ nō hꝫ. Quū ergo eccleſia nō acq̄ſierit ante electionē ius plenū habendi bonum paſtorē quo actu caret. ſequiť ꝙ nullus pōt per datas pecunias vexationē eius ſup hoc ſolo iure nō pleno redimere. Maior ꝓbatur. qꝛ hec eſt dr̄ia inter ſimoniā effectualē/ꝛ redēptionē vexationis in ꝓpoſito/ꝙ ſimonia eſt dare vel accipe ſp̄ūale qd̄ nōdum noſtrū eſt/pro precio t̄pali. Redēptio vero vexationis eſt ꝯſeruare ſe in poſſeſſione boni ſp̄ūalis ipſo iure iam ſui/repellendo ꝯtria dato precio. Et hec eſt doctrina non ſolū s. Tho. in. 22ᵉ. q. 100. verū ēt canoniſtarū in. c. Dilectus. de Simo. Qui ēt volunt ꝙ ſi deſit poſſeſſio/non ſit ius plenū. vt allegat. D. Feły. in. d. c. Dilectus. Maior vero ꝓbať. qꝛ non acq̄ſiuit ius hn̄di hunc bonū paſtorē/puta Petrū:neqꝫ illuꝫ puta Paulū. ꝛ ſic de ſingulis qui forent boni paſtores in mūdo repti. ergo nō acq̄ſiuit ius hn̄di aliquē. Pꝫ ꝯn̄tia a deſcenſu diſtributiuo ad vl'em ipſam diſtributiuaꝫ propoſitionē. Sicut bn̄ ſequiť/nullus hō eſt hic aſinus/ demonſtrato brunello: ꝛ nullus hō eſt hic aſinus demōſtrato fauello. ꝛ ſic de ſingulis. ergo nullus hō eſt aſinus. vt pꝫ ex ſe. Et ſicut ꝯcluditur ꝙ eccleſia non hꝫ ius queſitū ſup aliquo bono paſtore/ita nō hꝫ ius queſitū ſup aliqua rite facta vel ſienda electiōe:qꝛ nec ſup hāc ī hūc/nec ſup illā in illū/ꝛ ſic de alijs eodē mō vt. ſ. arguendo. ergo ſup nullā. ergo nec ſup hanc vel illaꝫ. Sicut ſi ſortes nō eſt lapis/nō eſt hic vel ille lapis. ꝛ ecōuerſo. Electiones aūt ſpecificanť ꝛ numeranť a terminis ꝛ obiectis. q̄ in ꝓpoſito ſunt ꝑſone electe. Se hn̄t.n. electiōes ꝑ modū motus/qꝛ per modū acq̄ſitionis ad terminū acquiſitū. Motus aūt a terminis ſuis ſpecificanť ꝛ diſtinguūtur/ꝛ oīs actio ſeu opatio ab obo. vt pꝫ apud ſapientes. ĝ ꝛc. Motiua aūt qbus perſuaderi poſſe vr̄ ꝙ eccleſia etiā ante electionē ius acq̄ſierit hn̄di bonum paſtorē. in ſol'. primi argumēti in p̄nᵒ qōnis pro opinione facti que nunc reprobatur/tollentur.

11°. ¶Preterea. Si eſt acq̄ſituꝫ ius eccl'ie de hn̄do bono paſtore ante electionē/erit ei acq̄ſitū ēt tale ius poſt electionē. Quecunqꝫ.n. rō afferať pro p̄ iuris huius ſtatu/afferť ꝛ pro 2ᵒ. Si ĝ an̄ electionē pōt dari pecunia ne malus eligať ob redēptionē vexationis eccleſie/pari rōne poterit dari ne malus electᵒ cōfirmeť. vel vt ꝯfirmatᵒ eijciať. Sꝫ hec ſunt incōueniētia. tuꝫ qꝛ p̄ᵐ ꝓhibeť. 1. q. 1. c. Nullus. Ex 2ᵒ ēt ſequiť ꝙ talis cōfirmatus nō poſſet redimere vexationē ſuā. cuius tm̄ ꝯtriū abſoᵗᵉ de oī ꝯfirmato decerniť. extra de ſimo. c. Dilectus. tū qꝛ nō eſſet ſinis ꝑturbationū ꝛ moleſtiaꝝ ꝛ ſciſmatū in eccl'ia ſi q̄lꝫ poſſet pecunijs fauoribᵒ ꝛ poᵃ ꝑturbare p̄latos eccl'ie malos a ſe reputatos/ꝛ eoꝝ meliri electionē. Nō minus ĝ ꝑturbareť eccl'ia impediendo pecunijs/fauoribus/vel quacūqꝫ nō ordiaria poᵃ/ne aliqs a ſe malus reputatᵒ eligať.

¶Preterea. Non minus imo magis eſt acq̄ſitū ius eccl'ie vt q̄lꝫ ad eaꝫ pro bapᵐᵒ recurrēs/ ipſum bapᵐ ꝯſeq ꝛ eius in xp̄o ſilius gn̄ari poſſit/ꝛ ne in h̄ ꝑ quēpiā īpediať/q̄ꝫ ꝙ q̄lꝫ idoneus ad paſtoralē curā eligi poſſit. Magis.n. ſunt eccl'ie ꝯiūcti ꝛ chari ſilij/q̄ꝫ miniſtri vt ſic. Vn̄ magis vexať cū īpediť gn̄are ſilios/q̄ꝫ cuꝫ īpediť obtinere bonos miniſtros. Maioris ēt neceſſitatis ad ſalutē eſt huic vel illi ſacr̄m bapᵐⁱ/q̄ꝫ hēre boᵐ paſtorē. cū ſine p̄ ꝯſeq nō valeat ſalutē eternā/ſicut pōt ſine 2ᵒ:q̄ꝫuis cū difficultate. Sꝫ nō pōt abſqꝫ vitio ſimonie dari pecunia ſacerdoti malo renuēti al'r baptizare/pro bapᵐᵒ ꝯſequēdo ēt a puero qui al'r ſaluari non pōt. vt docet. s. Tho. 22ᵉ. q. 100. ar. 2. ad p̄ᵐ. lꝫ Caie. ibi ēt perperā ſapiat. ergo multo minus licebit dare pecunias ne qs malus eligať epiſcopus vel prelatus eccleſie. 12°.

Tres ad principalem concluſionē ex parte inordinatæ perturbationis ſumptæ rationes, afferuntur. Cap. XII.

Preterea. Qd̄ eccl'ia ſub penis ꝓhibet ꝛ acriter punit/ nulli pōt licere. Neqꝫ.n. puniunť niſi illicita. Sꝫ eccl'ia ꝓhibet ꝛ punit oēs indebitas practicas ēt indeterminate ꝑ hoc vel illo reputato bono factas: aut ne hic eligať aut ille q iudicio practicātis videať malus. ergo tale qd̄ agere/non eſt licitū. Pꝫ minor in ſtatutis ordīs p̄dicatoꝝ q̄ ab eccl'ia fontal'r robur hn̄t/vbi tales ꝯuicti priuanť ꝑ triēniū tam actiua q̄ꝫ paſſiua voce. ita ꝙ nec eligi pn̄t ad aliquā p̄ſidētiā ꝑ illud t̄ps:nec quēquā eligere. Practice aūt indebite declanť eſſe oēs inductiones ex timore tm̄mō vel amore factas. Puta ſi qs alteri dicat. Nō eligas illū. mihi.n. malᵒ vr̄:ſꝫ aliquē dūtaxat eligas ex his q̄s iudico bonos/hūc inquā aut illū/vel ēt meipſum:ꝛ h̄ mei gratia facies etiā ſi tibi nō videreť. Alioqn ꝑſequutorē ꝛ inimicū āmodo me vel illū aut illū patieris: ꝛ multo peior ē practicatio/ſi ꝑ munera:ꝛ peſſima ſi ꝑ ꝯuentionē pecuniaꝝ fiat. Eſt.n. aptiſſima ſimonia:ꝛ prior ēt reduciť ſaltē ad ſimoniā ꝑ p̄ces ꝛc. Cū ergo redēptio vexationis eccleſie ſi eſſet/ non niſi p̄dicto mō fieri poſſet/per indebitā inquā eccleſie p̄dictā ꝑturbationē/ſequiť ꝙ nō poſſit aliqs actū illū q̄ q̄ mō iuſtificare. 13°.

¶Preterea. Cum ſinguli ſideles ad vnitatē eccleſie pertineāt ſicut ſingula mēbra ad corporis vnitatē:ſi bonus aliqs ꝛ idoneus ad offiū paſtorale/ꝑturbať ēt cōtra iuſtitiā quo minus in eū electio cadat/perturbať ꝛ in eo tota eccl'ia. Sicut ſi qs mēbrū percutiat:totū corpus dr̄ ꝑcuſſiſſe. Si liceret ĝ dare pecunias ob redēptionē ꝑturbationis ꝛ vexationis eccleſie:licebit ēt dare ꝑ redēptione ꝑturbatiōis ſinguloꝝ in q̄s electio cadē pōt. Cuiᵒ tm̄ ꝯtriū ēt Caie. ipſe fateť:ꝛ determinať a S. Tho 22. q. 100. arti. 2. ad 5ᵐ. ĝ ꝛc. 14°.

¶Preterea. Impediri quo minus aliquis eligať in prelatū eccleſie ꝑꝑ reputatā in eo malitiā/hꝫ rōneꝫ pene inflicte ꝑꝑ culpā/q̄ nō pōt infligi niſi ab his q̄ ſup hunc hn̄t p̄tātē/ꝛ eo mō quo hn̄t p̄tātē. Alioqn fieret ei iniuria notabilis. ꝛ ꝯn̄ter eſſet peccatū mor- 15°.

tale. Sed nō quilibet offerens pecunias electoribus vt in caſu/ hꝫ ſuper eligendū hanc poteſtatem. ergo non quilibet pōt pro voto pecuniā electoribus offerre ne malus a ſe reputatus eligaꝰ. vt Caie. abſolute ⁊ ſine aliqua exceptione dicit. Poteſtatē etiam ſuper eligendū habent electores ⁊ cōfirmator/ ⁊ prelatus his ſuperior. Sed electores vt ſic non habent poteſtatē ſuper eligendū niſi quo ad hunc actum quo poſſunt eum eligere/ vel non eligere. ⁊ in preuio tractatu ſm conſcientiā ſuadere eligendū vel nō eligendum. Cōfirmator etiā vt ſic non hꝫ aliam poteſtatē ſuper electum/ niſi ꝙ pōt eum cōfirmare aut non cōfirmare. Superior aūt ⁊ ordinarius pōt talem quidem punire/ ſed non niſi ſm leges. qḋ dum nō facit/ eo ꝙ permittat eum vt eligibilē/ pꝫ ꝙ non intēdit punire/ ⁊ cōſequenter non maluꝫ pro tunc iudicat. Ergo pter hos modos iuxta predictas poteſtates impedire ne quis eligaꝰ/ eſt ei notabilē iniuriam facere. Qḋ non cōtingit ſine mortali. Et quāto magis erit mortalis expoſitio pecuniarū electoribus aut cōfirmatori/ ne hic vel ille eligatur vel confirmetur.

Tres itidem rationes inducūtur ad idem ex parte perturbati ſumptæ. Cap. XIII.

16°. Preterea principaliter ſic arguiꝰ. Nullus pōt impedire aliquē extraordinarie ne aliqḋ beneficiū conſequaꝰ niſi pro certo ſciat talem eſſe indignū. Sed talis offerēs pecunias vt in caſu/ valde extraordinarie querit ꝓuidere ne malus eligatur. cum hactenus in eccleſia modus iſte fuerit vt licitus inauditus/ imo ex cōmuni cōceptu fideliū oīum ſemper extitit execrabilis ⁊ multū abhominabilis. Non pōt etiā aliquis ſcire eos qui cōmuniter proponunꝰ eligendi/ ⁊ in quos cōmuniter electores inclinanꝰ eligendos/ eſſe indignos. ergo ſi talis oblatio pecuniarū adhuc per impoſſibile non eſſet ſimoniaca/ eſſet tñ iniuſta ⁊ notabilr̄ iniurioſa: ⁊ ſic mortaliter peccaret iſta ꝓſumens. Maior pꝫ. qꝛ lꝫ cōcurrens ordinarie ad electionē faciendam vel cōfirmandam poſſit ex opinione ꝓcedere. queꝫ bonum opinaꝰ eligendo: ⁊ quē malum extimat refutādo/ etiā ſi certam de hoc notitiaꝫ non habeat. Extraordinarie tñ cōcurrens ſicut eſt oīs talis in caſu/ alia via ꝓcedens q̄ꝫ exigat officiū ſuum/ opꝫ ꝙ pro certo ſciat qs bonus ſit aut malus. Alioquin ⁊ dignis iniuriam notabileꝫ/ ⁊ eccleſie vexationē infert. Qꝫ aūt nullus talem aliquē in quem cōiter cadere videaꝰ electio ſcire poſſit eſſe pro certo malū aut indignū prelatura/ probaꝰ. qꝛ tria cōiter exigunꝰ in quolibet eligendo. vꝫ perfectio corporis quo ad tria: qꝛ quo ad mēbroꝝ decentiam ⁊ perfectionē: quo ad legitimā origineꝫ: ⁊ quo ad congruā etatem. que in quolibet ēt magno officio ſufficit ſi ſit. 30. annoꝝ. ca. Cum in cunctis. de Elec. Perfectio intellectus quo ad nālē ſenſuꝫ ſeu prudentiam/ ⁊ quo ad acqſitam ēt ſciam: quā tñ in prelato ſufficit eſſe cōuenientē. ca. Cum olim nobis. de Elec. Et perfectio volūtatis quo ad moꝝ honeſtatem/ ſm quā ſufficit ꝙ eligēdus nō ſit malus. 16. q. 6. Monaſteriū. ⁊ de ꝓſump. ca. Dudum. Prime autēꝫ imperfectionis oppoſite diſpenſatio/ venialis eſſet/ qñ adeſſent alie quātum ad excellentiaꝫ. Iſte ēt alie prima ſtante/ dūmodo nō deſint quātum ad ſufficiētiam/ non reddunt hoiem ſic indignū vt dicaꝰ eccleſia ꝓpter eius electionē vexari vel electores in malū inclinari lꝫ ad hoiem. ſ. ꝓbauerimus oppoſitum ꝯ eius principale qḋ oppugnamus placitū ex placitis eius. Difficile eſt ēt caſum dari quo in aliquē cōiter inclinenꝰ electores/ qui ſit funditus ignarus ēt grāmatice/ vel nāliter non ſani capitis. Unde caſus in quo ptractanda eſt qḋ iſta/ ſolus remanet qñ inclinarentur electores in malū ſm mores. Hic. n. indiſpenſabiliter indignus eſt. Sed talem aliquē eſſe vel ſaltem pſeuerare/ nō pōt homo regulariꝰ ⁊ nāliter pro certo ſcire. Ea. n. que ſunt hoīs nemo ſcit/ niſi ſpūs hoīs qui eſt in eo ſm Apl̄m. In maluꝫ vero manifeſtum ⁊ publicū/ electores etiā ſi mali ſint/ pro ſuo tñ honore ſeruando nō inclinantur. ergo nullus pōt aliquem ſic maluꝫ extimare/ vt licite poſſit electoribus pecuniam dare (qñ etiā ſimonia non eſſet) ne illū eligant ſine dānabili iniuria. Pꝫ aūt manifeſte ꝙ oēs in quos cōiter electores inclinanꝰ/ de malitia q̄ forte in eis fuit etiā manifeſta/ pñt in inſtanti penitere: ⁊ cōſequenter quo ad deū iuſtificari/ ⁊ digni fieri preſulatu: niſi leges ob p̄terita delicta/ eos ſancirēt indignos: ⁊ in hos inclinaꝰ nullus. Oēs etiaꝫ dum inſtat electio/ cōmuniter ꝓcauēt a verbis inordinatis/ aut etiā a quibuſcūqꝫ alijs malitie ſi qua latitaret interius/ indicijs: non poterit igitur pro certo tunc eorū indignitas apparere. Qꝫ ſi opa faciant q̄ de ſe mala ſint/ forte quaſi bona iuſtificare quiſpiā ea conabiꝰ: vt poſſet iuxta ꝓpoſitam opinionē accidere in ꝓcurando pro ſe pontificatu/ ēt per ꝓmiſſionē pecuniarum ⁊ per fauores iniuſtos. Excuſabit inquā hoc ipſum dicens ꝙ lꝫ videaꝰ habere ſpēm mali/ non tñ eſt malum/ ſed ab excellenti potius charitate ꝓcedens/ propter redimēdam eccleſie vexationē. ne quos ipſe iudicat eſſe malos/ ꝯtingat electos iri. Et Caietanū in auctoritatē inducet. Et ſi pro certo hoc ſciri pōt/ non iam poterit ipſe Caie. ſic dicentes dānare. vt ex hoc ꝑ nephas pontificatū querant. Dicent. n. ⁊ ipſi cōformiter ad ſuam opinionē/ ꝙ non ꝓpter pecuniā promiſſam aut dataꝫ hoc querunt. ſed qꝛ iudicant ſe eſſe dignos: ⁊ ex hoc querunt excluſis alijs quos ipſi malos iudicant/ vexationeꝫ eccleſie redimere/ ⁊ ꝯñr eidē eccleſie vtilitati cōſulere ſuo ꝓſulatu. Et eadem rōne non poterit ipſe Caie. eos dānare ſi exigāt promiſſiones ⁊ iuramenta. qꝛ ⁊ hec in tali caſu/ ipſe q̄qꝫ licere putat. Quō poterit ergo cognoſci ꝙ eccleſia dei vexeꝰ ex iminenti electione mali ꝓlati? Nullus ergo poterit electoribꝰ dare pecunias/ niſi ſe ꝑiculo exponat/ ꝙ electionē impediat alicuius boni/ ⁊ ꝯñr ꝙ ſimoniā incurrat: vel niſi ꝑuio iudicio temerario. ⁊ ꝯñter niſi cum peccato mortali vtraqꝫ rōne. Ergo affirmatiua caſus aſſertio nedū iniqua eſt/ verum ēt contradictionē implicans. ⁊ nedum vera ipſa negatiua/ verum etiam neceſſaria.

17°. Preterea principaliter ad idem ſic adhuc arguiꝰ ex eodem. Nam omnis qui iudicio eccleſie cenſetur bonus ⁊ idoneus pontificatu/ non ſine magna iniuria poteſt ab aliquo iudicari adeo malus ꝙ in eius electione vexetur eccleſia. vt patet ex ſe. Sed omnis qui nō excluditur ab electione ita ꝙ proponitur vt eligibilis ſm ritum eccleſie/ ⁊ ſm canonicas ſanxiones/ cenſetur eſſe bonus ⁊ idoneus/ vel certe nō malus iudicio eccleſie. Prouidit enim ſufficiēter eccleſia vt illi qui pro certo ſunt mali vel non digni aut

idonei

idonei ad ineundum pontificatū/ ab electione paſſiua ſint excluſi. ergo tales nō excluſi ab eccleſia non poſſunt ſine grauiſſima iniuria ſic vt mali iudicari vel tractari/ ꝙ pecunie poſſint electoribus dari ne eligantur ob redemptionem vexationis eccleſie. In excluſos autē ab eccleſia ne in eos electio cadere poſſit/ iam non erit opus electores reuocare ne inclinētur: qꝛ ſi etiam in tales inclinarentur/ nil tamē proficerent/ nilqꝫ factū eſſet: vt patet per allegata iura in ſecunda ratione. ſ. poſita pro cōcluſione noſtra: ⁊ ſic non vexaretur eccleſia. Et tales in veritate ſunt omnes hi merito qui pecunias ad hoc tribuūt vt in eos cadat vel nō cadat electio/ ſiue determinate ſiuē indeterminate: qꝛ omnes tales ſunt ſimoniaci peſſimi. vt. ſ. probatū eſt. Simoniaci autē omnes ab electionibus ⁊ dignitatibus/ pluribus rōnibus excluſi ſunt/ cenſurarū irretiti penis. vt ibi ēt probatū eſt.

18°. Preterea. Illi propter quos nō eligendos vt malos/ daꝰ pecunia/ vel ſunt manifeſte mali ⁊ indigni/ ⁊ ꝯſequenter iam excluſi ſunt ab eccleſia: ⁊ ſic nō eſt opus dare pecunias ad eos excludēdos vt diximus. vel non eſt manifeſta eorū malitia: ⁊ ſic cum iſta erogatio pecuniarū ne eligantur/ ad multoꝝ notitiam veniat/ ſalteꝫ eoꝝ qui pecunias accipiunt/ qui ſunt inter electores numero plures. iaꝫ illi de peccato ſecreto ⁊ nihilominus grauiſſimo/ vt pote quo qs iudicādus veniat indignus eccleſiaſtica dignitate/ publice infamantur. Hoc aūt facere/ propter notabilē iniuriam/ eſt ex ſuo genere peccatū mortale: ergo nō pōt talis pecuniarū erogatio fieri ſine pctō mortali. Quō ergo pōt ex excellētiſſima charitate ꝓcedere?

Scandalum maximū innaſciꝰ in eccleſia ex ea q̄ reprobata eſt opi. Cap. XIIII.

19°. Ultimo ſic ad idem arguitur. Non ſoluꝫ ad charitatem/ ſed ad neceſſitatē etiaꝫ ſalutis ſpectat liberare proximum a notabili dāno. alioquin imputatur illatio dāni renuenti liberare cum poſſit ac ſi dānum ipſe principaliter intuliſſet. iuxta illud Ambroſii in libro de officijs. Paſce fame morientē. Si non paniſti/ occidiſti. Et Prouerbioꝝ. 24. dicitur. Erue eos qui ducuntur ad mortē: ⁊ qui trahuntur ad interitum liberare ne ceſſes. In quo modo dicendi datur intelligi/ ꝙ ad hoc faciendum aſtringimur de neceſſitate ſalutis. Unde a domino in lege precipitur ne videns aſinum etiaꝫ inimici in foueam cecidiſſe/ tranſeat/ donec ad eleuandum preſter auxiliuꝫ. Qꝫ ſi pro neceſſitatibus corporalibus etiam brutoꝝ/ quatenus tamē in vſum proximi cedunt/ hoc precipitur. quāto magis ſubleuatio ſub precepto cadet a periculo non vnius anime tantum/ ſed totius eccleſie? Unde correctio quoqꝫ fraterna ſub precepto indicitur ⁊c. Quāto magis igitur ſub precepto tenebimur quando poſſibilitas adſit/ per pecunias eccleſie vexationē tam grauem redimere/ que ſi eſſet vt Caietanus indicat/ cederet in damnationē innumerabilium. Non ſolum ergo (quando liceat) hoc factum procedet ex excellentiſſima charitate/ ſed minima etiaꝫ charitas ad hoc de neceſſitate coartabit ſicut coartat ad alia quecūqꝫ diuina precepta. Omnes ergo pecunioſi/ immo quicūqꝫ habent vltra ea que ſunt victui neceſſaria/ magis autem qui toto ſue vite tempore/ vt mitram pilleumue obtineant/ aut etiam tronum apoſtolicū aſcendant/ coaceruarūt pecunias/ hoc ipſuꝫ ſub precepto reatuqꝫ peccati mortalis in ſoliduꝫ facere tenebuntur. Quis nam iſthec audeat effari/ niſi deridendus/ ſubſannandus/ confundendus/ ⁊ a chriſtianorum conſortio procul expellendus vt inſanus vel certe ambitioſiſſimus? Quis vnq̄ꝫ nō modo ſanctus Doctor/ aut illuſtris Theologus vel canoniſta/ verum etiam mediocriter vel modicuꝫ eruditus in eccleſiaſticis diſciplinis talia inuexit aut etiā ſomniauit vnq̄ꝫ? Qꝫ ſi etiam in facto iſto grauiſſimā animi deformitatem quā etiam cōmunis hominum horret intuitus quis non videat/ nunquid poteſt non videre quā apertiſſimam mali ſpēm preſeferat? Quis nam talia ſi facta perceperit/ cōtributas inquā eſſe pecunias electoribus/ quempiam vt non eligant in quem prius inclinabantur/ tam ⁊ ſi a contribuente pecunias reputatum indignum: inde precibus eoſdem inclinatos/ ⁊ iuramēto demū aſtrictos ab eodē qui ꝓdicta rōne pecunias diſtribuit/ vel ab alio pro eo vt eligatur: ⁊ de facto poſtmodum ſequutā iuxta votum electionem. non mirum in moduꝫ ſcandalizetur: ⁊ eo magis/ quo ſapiētior fuerit ⁊ prudētior? Ambitioſorū profecto fuit ⁊ ſimoniacoꝝ hactenus innumera multitudo. At ambitioſos ſe eſſe fatebātur/ ſimoniacos eſſe ſe non negabant. Uerūenim vero letantur ſepe mali cum mala fecerint/ ⁊ exultant in rebus peſſimis. Modo autē dogmatibus his per conſequentias facile dilatatis/ nullum inueniet ambitioſum/ nullum pene iam offendet in obtinendis eccleſiaſticis dignitatibus puniendūꝫ ſimoniacum ſancta mater eccleſia. Tales quippe quos ipſa ſolos iudicat actus exteriores nō niſi ſub ambitionis preſumptionis ac ſimonie ratione cōcluſos/ modo quilibet ambitioſus/ vt ſanctificatos/ imo vt ex excellētiſſima charitate procedentes facile defendet ⁊ excuſabit/ ob redimēdam inquā vexationem ſancte matris eccleſie. Quis enim non ſibijpſi perſuadere iam poterit ꝙ ipſe pontificatu non ſit indignus/ imo ſit eo digniſſimus: ⁊ ea que ad ipſum obeundū ſunt opportuna ſe poſſidere/ vel facile poſſeſſurū: eo vel maxime ꝙ ad hoc ipſum non neceſſario exigatur ſuprema ſcientia/ prudentia/ vel etiā excellentiſſima ſanctitudo vite? Quis nam in primo ſuo ea ſola poterit nō intueri que premonſtrabit excecans inuidia/ mala dico quibus iudicio ſuo iam pontificatu videatur ⁊ a ſe iudicetur indignus? Pro ſe ne igiꝰ poterit vnuſquiſqꝫ nō prorſus amens aut ignarus iam rogare/ vt eccleſie maximū etiam preſulatum obtineat: copioſas pecunias diſtribuere/ ne ſedeꝫ Petri vel Petronij preoccupet alius? Clementiſſimus parens noſter deus opt. max. iminenti tam grādi ruine totius eccleſie/ prepotenti virtute digneꝰ occurrere. O virus iterum atqꝫ iterū deteſtabile/ natū in animarū excidium vehementer diffundi: ac religioſorum etiam latibula penetrare/ quo religionis oīs ac obſeruantie robur infirmetur/ necnō ſpecies etiā tabeſcat. Etenim ipſe noui quoſdā ignorantes ⁊ male diſpoſitos/ hoc imbibito iam inſanire veneno: ⁊ vt eorūdem electiones hac inficiantur peſte ſub ſpecie ſanctitatis ac excellētiſſime charitatis. Quoꝝ ambitioni ſuperbieqꝫ dignetur altiſſimus pro cōmuni ſalute reſiſtere. Et de ſcḋo principali ſatis.

Primũ & ſecundũ placitũ Caie. poſt principalẽ concluſionẽ examinat᷑. Cap. XV.

p^{m} placitũ Caie. Quantum ad 3^{m} principale/ examinare ſu-
pereſt Caie. quedã placita poſt
principalẽ iam impugnatã eius ↄcluſionẽ. Primuꝫ
ergo placitũ eius/ quo dicit nõ poſſe in caſu dari be-
neficia eccleſiaſtica indignis electoribus/ veriſſimuꝫ
quideꝫ eſt. Darent᷑.n. bñficia eccl'iaſtica ſimoniacis
imo diabolicis hoibus. Sꝫ non ea tñ rõne veritatẽ
dicit qua illi indigni ſint: ſed qꝛ ipſa bñficiorũ colla-
tio ſub p̄uia ꝑmiſſione in caſu/ ſceleſtiſſima in ſe eſt/
vt pote ſimoniaca/ duꝫ pro ſpũali ope/ tpalia que in
bñficijs attendunt᷑/ honor inquã ⁊ diuitie ſub ↄuen-
tione pactoue ꝑmittunt᷑ ac ↄferunt᷑/ nulla interce-
dente vexationis redẽptione/ q̄ valeat ẽt apparẽter
aut ſm Caie. actus h̄ peſſimꝰ excuſari. vt ꝓbatuꝫ eſt.
2^{m} placitũ Caie. ipugnat᷑ Primo. ¶ 2^{m} autem eius placituꝫ adeo turpe/ ſic abbomina-
bile eſt/ vt nauſeã ẽt ꝓuocet ex auditu. Si appetitꝰ
eccl'iaſtice dignitatis dãnat᷑ a ſanctis vt ꝓſumptuo-
ſiſſimus/ vt ambitionẽ redolens aut auaritiam: quã
abbominationẽ cãbũt corã viris ſanctis/ ferotis hu-
ius lateris in aĩa ſigna hec patẽtiſſima/ p̄ces inquã
nõ medijs tñ interceſſoribus/ ſed a deſiderãte pro ſe
2°. fuſe cũ inſtantia? ¶ Qꝛ ſi munus a lingua ſpãlem ↄ-
ſtituunt ſimonie ꝑtem principalr̃ inductiuã ſm do-
ctores: põt ne quiſqꝫ nõ cecus non videre/ ꝙ preces
porrigere pro ſe eligẽdo/ ſimonia ſit aptiſſima/ ⁊ tan-
to grauior q̃ꝫto p̄ces ipſe/ pecuniarũ vberẽ collatio-
nẽ ſequunt᷑ que valeant ẽt deos (ſi ita phas eſt elo-
qui) ad vota deflectere? Nõne qui p̄ces effundit/ ſe-
ipſum rogato ſubijcit/ humiliat/ offert/ ⁊ obligat/ ⁊
q̃ꝫto pro maiori bñficio fuſe ſunt/ tanto diſtrictius.
Imo q̃ꝫto ẽt hõ ipſe ſuis diuitijs preſtat/ tanto minus
hoc a lingua/ munere a manu precioſius eſt. vt hinc
adagio merito dici ↄſueuerit. nil carius emit᷑/ q̃ꝫ ꝙ
3°. precibus cõparat᷑? ¶ Et ſi pro alio q̃ꝫuis ↄiũctiſſimo
precibus dũtaxat hec inquirere/ ſimoniacũ eſt: q̃ꝫto
magis ſi pro ſeipſo qs eas porrigat/ pecunia ẽt ſibi
4°. perbelle cõciliatis/ imo deuictis? ¶ Qꝛ ſi hunc ꝓprio
iudicio dignũ/ vere tñ indigniſſimũ/ electores antea
nõ mõ nõ ſe ↄſtringere iuratõ ad eligendũ/ verũ ẽt nec
eligere cogitauerãt/ ſed ei p̄ponebãt quẽ iſte iudicat
indignũ/ quãuis intẽtione inducti aut ẽt corrupti.
ſi poſtmoduꝫ acceptis pluribus pecunijs/ medijſqꝫ
precibus inclinent᷑ ꝑmittere ſe idipſum facturos pro
quo rogant᷑/ ⁊ iuramẽto ꝓmiſſionẽ ipſam inuiolabi-
lem reddere: qs dubitat ꝙ ſimoniace/ rõne inquã pe-
5°. cuniarũ ⁊ precũ/ voto potitus eſt ſuo? ¶ Aliud eſt ra-
tionibus ꝑſuadere aliquẽ eſſe eligendũ/ ẽt ſeipſum/
q̃ꝫuis hoc turpe ſit: ⁊ aliud vi precũ tñmõ hoc ꝑqui-
rere aut ẽt obtinẽ qð ſine illis obtinere nõ poterat.
6°. ¶ Et ſi deſiderans primatũ in terra qñ ẽt curã aĩarũ
non hẽret annexã. dignus eſt ↄfuſionẽ inuenire corã
angelis dei in celo ſm Chryſoſto. q̃ꝫto magis rogans
⁊ petẽs aĩarũ curaꝫ ſubire p dignitates/ indignus eſt
eo qð petit. vt. s. Doctor docet. 22^{e}. q. 100. art. 5^{a}. 3^{m}.
7°. ¶ Vñ Greg. in regiſtro hac ipſa rõne dicit/ renuẽti-
bus eẽ dignitates eccl'iaſticas ↄferẽdas/ petẽtibus
denegãdas. Et cur hoc/ niſi qꝛ ſua tali petitione red-
dunt᷑ indigni? Nemo aũt ex actu morali ſit indignꝰ
eccleſiaſtica dignitate/ q aĺs dignus eſt/ niſi ſit actus
ille pctm̃ mortale. Venialis quippe culpa grãm ne-
quaq̃ꝫ tollit/ cuius ſola priuatione ſit indignus oĩs
qui aĺs erat idoneus ad eccleſiaſticã dignitatẽ. vt ſe-
pius ↄſulto repertũ eſt/ eo ꝙ ↄuincat ⁊ ad ſalutẽ fa-
cile reducat hoc verbũ oẽm hoiem bñ diſpoſitũ. Lo-
quimur aũt ꝓprie de indigno/ non autẽ de non ido-
neo. qualis ⁊ eſſe qs põt ⁊ fieri ſine pctõ. vt vxoratꝰ/
bigamus/ irregularis: ⁊ ſic de alijs a clericatu iure
prohibitis abſqꝫ culpa. Licet ⁊ hunc ego caſum/ ido-
neum inquã aĺs eſſe talẽ qui p̄dicta via querit pon-
tificatũ/ extimẽ impoſſibilẽ. Neqꝫ.n. ſani putauerĩ
vnq̃ꝫ eſſe capitis/ qui talibus p̄cibus nõ aduertit ↄ-
fuſionẽ ⁊ abbominationẽ eſſe ↄiunctã. Quã aduer-
tẽs/ ĩ ſanior eſt ſi p̄re tumore deſpiciat. Et ſi horũ infi-
nitus eſt numerus in eccleſia/ valde gemendum eſt.
¶ Qui ẽt dat electoribus pecuniã/ vt in caſu princi- 8°.
pali/ ſimoniacus eſt. vt. s. ꝓbatum eſt. ⁊ ↄſr indi-
gnus. Nõ põt ergo quiſqꝫ datis pecunijs. vt ſupra.
pro ſe poſtmoduꝫ rogare/ vt quaſi dignus eligatur.
¶ Huic accedit ꝙ ſi pecunijs p̄oblatis p̄ces q̄ prius 9°.
fuiſſent inefficaces/ iam efficiunt qð optat᷑: nulli du-
biũ ꝙ talis per pecunias ipſas p̄parauit ſibi viã effi-
cacẽ qua p̄ces exaudirent᷑. ⁊ vtroqꝫ mõ ſibi viã ſtra-
uit qua facile ꝑueniat ad eccl'iaſticas dignitates. qð
ante electionẽ non minus ſimoniacũ eſſe ↄuincit᷑/ q̃ꝫ
perturbatores quo minus electio in aliquẽ cadat pe-
cunijs vel p̄cibus pacificare. qð tñ ſimoniacũ eſſe. s.
Tho. decernit. 22^{e}. q. 100. ar. 2°. 5^{m}. ¶ Nec valet dice-
re/ ꝙ inclinare electores per pecunias nõ ſit de intẽ-
tione p̄tentis. Hoc.n. falſum ↄuincit᷑/ ſi aĺs rogare
non p̄ſumpſiſſet. Cũ ergo ipſe p̄ces cadant ſub inten-
tione/ neceſſario etiã cadit id ſine quo nõ potuiſſent
eſſe intente/ vt pote inexaudibiles. Ipſa igit᷑ p̄para-
tio ad exaudiendũ p̄ces per pecunias facta/ ſub intẽ-
tione cadit. Alioqn pari poſſet auctoritate dicere q
dat pecunias ne ꝑturbet᷑ electio ſua/ anteq̃ꝫ fiat/ ꝙ
non principalr̃ hac intẽtione/ ſed ſolũ vt remoueret
ſuam vexationẽ dedit/ relinquẽdo libertati electorũ
vt quẽcunqꝫ voluerint eligant. Cum ergo excuſatio
iſta nõ iuuet/ ſꝫ ſimoniaca ſit pecuniarũ iſta collatio.
ſm. s. Tho. vt pote ponẽs hoc qð eſt p pecunias pre-
parare ſibi viã ad eccl'iaſticas dignitates/ pꝫ ꝙ pecu-
nias ẽt electoribus dare vt in caſu/ ⁊ poſtmodũ pro
ſe rogare/ pariter ſimoniacũ eſt. Secus aũt eſt de di-
gnitatibus q̄ annexã non hñt aĩarũ curam. Poſſunt
enĩ hẽ p humiles obtineri p̄ces ſm. S. Tho. 22^{e}. q.
100. arti. 5°. ad 3^{m}. ⁊ ſm Doctores canoniſtas in cap.
Tua nos. de Simo. Sicut igit᷑ principalis concluſio:
ita ⁊ hoc 2^{m} placitũ Caietani erroneum eſt.

Tertiũ placitũ Caie. ipugnat᷑. Cap. XVI.

Tertium Caie. placitũ qð ſepius iam dixi- 3^{m} placitũ Caie. ipugnat᷑ p°.
mus execrandũ/ eſt rogantẽ pro
ſe vt eligat᷑/ poſſe ſup hoc ab electoribus exigere iu-
ramentũ: niſi in eque dignuꝫ vel digniorẽ inclinaret᷑
ſnĩa. ¶ Sed manifeſtũ eſt ꝙ ſi non ↄtingit appetere
ep̄atũ ſine p̄ſumptiõe aut alia deformitate mortalĩ
ſi abbominabile eſt ſup hoc ideꝫ p̄ces pro ſe porrige-
re/ vt ex ſupioribus iam ↄſtat. abbominabilius erit
iuramentũ (vt p̄fertur) exigere/ q̃ꝫto effrenatiorẽ ſu-
perbe p̄ſumptuoſeqꝫ mẽtis effrenitatẽ hoc indicat.
Qꝛ aũt dr̃ nõ licere iuramentũ exigere qñ electio ca-
dit in eque dignũ vel digniorẽ/ veriſſimũ quidẽ eſt/
ſed nõ ea rõne qua electio cadit in eque dignũ vel di-
gniorẽ/ ſed qꝛ abſolute nõ licet iuramentũ hoc exi-
2°. gere. ¶ Si.n. liceret pro redemptione vexationis ec-
cleſie pecunias dare/ ⁊ abſolute liceret p̄ſulatũ eccle-
ſiaſticũ pro ſe petere/ ⁊ vt eligat᷑/ p̄cibus electores in-
clinare/ liceret quoqꝫ ſup hoc iuramentũ exigere/ ẽt
ſi in eque dignum aut digniorẽ inclinaret᷑ ante ſnĩa.
¶ Nõ ſic ꝓbat᷑. Pro qlꝫ.n. ope bono ſeu licito tã in
ſe q̃ꝫ vt egredit᷑ a nobis obtinẽdo vel nõ fruſtrãdo/ lꝫ
exigere iuramentũ vt fiat vel ꝑficiat᷑ ſeu nõ fruſtret᷑/
qñ aĺs eſſet difficile tali voto potiri/ vel ſaltẽ non eq̄
facile. Hoc pꝫ ex rõne liciti iuramẽti. vt elicit᷑. 22. q.
4. c. Innocẽs. p totũ. Sed eligere bonũ eſt in ſe opus
bonũ ⁊ licitũ/ ⁊ ſm Caie. deſiderare ẽt pro ſe ep̄atuꝫ
⁊ p̄cibus inducere electores ad ↄferendũ ſibi per ele-
ctionẽ pontificatũ ipſum/ eſt quoddã bonũ ⁊ licituꝫ
vt a ſe egredit᷑ ẽt ſi ĩ meliorẽ inclinaret᷑ ante ſnĩa (te-
net.n. Caie. (lꝫ perperã) ꝙ quilꝫ põt deſiderare ⁊ pe-
tere pro ſe digno ep̄atuꝫ ẽt ſi alius dignior inueniat᷑)
ergo pariter licitum erit exigere iuramentũ/ vt tale
3°. deſideriũ ⁊ tales p̄ces nõ ſint fruſtrate. ¶ Iterũ ꝓbat᷑
hoc idẽ reprobãdo rõnem inductã ad $oppo^{m}$. Nam
dicit ꝙ ideo non liceret iuramentũ exigere qñ in eq̄
bonũ vel meliorẽ inclinaret᷑ electio: qꝛ nõ licet pone-
re obicẽ ſpũi ſcõ ⁊ libertati eccleſie. Sed p iuramen-
tum illud exigitũ non ponit᷑ obex ſpũi ſcõ aut liber-
tati eccleſie. ergo rõ nulla/ ⁊ pendens ex hac rõne pa-
riter nulluꝫ erit. Probat᷑ aũt hec minor. qꝛ p hoc ꝙ
quis p̄cibus inducit᷑ ad iurandũ/ ⁊ non p coactionẽ
ſm caſum nõ tollit᷑ libertas niſi volũtarie ſeu ex vo-
luntate eorũ qui iurant. ergo non impedit᷑ ſpũſſctũs
niſi volũtarie/ hoc eſt ex volũtate ſpũſſcti vel eccleſie
iurãtis. qꝛ ex volũtate electorũ/ ẽt ſi nõ eſſent inducti
pecunijs/ ita ꝙ per hoc nõ repugnarent ſpũiſctõ. Sꝫ
per hoc ꝙ qs volũtarie eligit dignuꝫ/ non dr̃ ponere
obicẽ ſpũiſctõ aut libertati eccleſie/ ẽt ſi nõ eligat eq̄
dignũ aut digniorẽ in quem prius inclinabat᷑. vt pꝫ
maxime p ipſuꝫ Caie. vbi. s. aĺs in oĩ electione in q̄
nõ eligeret᷑ digniſſimus/ peccarent mortalr̃ electores
dũ hoc aduerterẽt/ ponẽdo obicẽ ſpũiſcõ ⁊ libertati
eccleſie. qð eſt falſum/ etiã ſm doctrinã. s. Tho. ergo
inducere aliquẽ ad iurandũ eligere dignũ/ ẽt ſi hoc
ſtante nõ poſſit electio cadere in aliũ eque dignũ vel
digniorẽ/ non ponit obicẽ ſpũiſctõ aut libertati ec-
cleſie. Ergo ſic exigere iuramẽtum non eſt illicitũ/ ſi
hac tñ rõne/ que nunc remota eſt/ illicitũ ponebat᷑.
Et ſic pꝫ ꝙ ſi liceret ꝓ ſe oĩbus digniore eligendo (vt
premittit᷑) iuramẽtũ exigere/ ꝓut dogmatizat Caie.
liceret ẽt illud pro ſe exigere eque vel minus digno/
ſic tñ vt nonꝰ pro indigno. Sed pꝫ ex dictis ꝙ nulla
rõne dꝫ ab electoribus iuramentũ exigi vt exigẽs eli-
gat᷑: qꝛ nõ ſolum ꝓpter hoc ſicut ⁊ ꝓpter p̄ces porre-
ctas: verũ ẽt ꝓpter deordinatũ illius appetitũ eccle-
ſiaſtice dignitatis reddit᷑ indignus. Sed neqꝫ ꝓ alio
eligendo inducẽdi ſunt electores ad iuramentũ/ niſi
eo mõ quo poſſent induci ad illũ eligendũ/ non p̄ci-
bus inquã/ nõ pecunijs/ nõ obſequijs: ſed rõnibus in
premittẽdo tractatu q̄ veritate ⁊ ſcritate fulciant᷑: ⁊
non niſi cũ ↄditione ꝙ ſi ante electionẽ occurrat no-
titia maioris ſufficientie alterius/ vel minoris illius
pro quo iurarũt/ ad iuramentũ non teneant᷑. aĺs iu-
ramentũ eſſet illicituꝫ: ſed neqꝫ ſeruare tenerent᷑: qꝛ
nullũ eſt iuramentũ qð ad malũ coartat. Hoc aũt iu-
ramentũ qð in ꝓpoſito licitũ putat Caie. ex oĩ parte
vitioſum eſſet: qꝛ non niſi indignuꝫ ⁊ ſimoniacũ eli-
gere coartaret. ⁊ iõ non ſoluꝫ non eſt curandũ/ ſed ẽt
peccaret mortalr̃ qui vellet illud quacunqꝫ rõne ſer-
uare. Patet igit᷑ ꝙ hoc 3^{m} etiã Caietani placitum/
omni ex parte ruinoſum eſt.

Quædã Caie. ſigna examinãtur: & primo primũ ſumptũ negatiue. Cap. XVII.

Inducit etiã Caie. duplex ſignuꝫ/ quo quilꝫ
poſſit ſeipſuꝫ cognoſcere an vere ꝓ
redimẽda eccleſie ⁊ non ſua vexatione pecunias ele-
ctoribus offerat vt nõ malũ ſed bonũ eligant. Dicit
enim ꝙ qꝛ (vt inqt Greg. in paſtorali) mens ſibijpſi
ſepe mentit᷑ de bono ope amare qð nõ amat/ ſolertiſ-
ſime ſollicitiſſime ⁊ cautiſſime ſcrutandũ eſt quo qs
aĩo mouet᷑. Et vt Gre. in hom̃. Pẽtecoſtes dicit. De
dilectione ↄditoris ⁊ proximorũ ꝓpter eum/ non mens
tñ ſed manus regrat᷑. Si qs.n. (inqt pro p̄ ſigno) in
minoribus ↄſtitutus coaceruauit diuitias/ nec proxi-
mis egẽtibus diſtribuit: quõ nunc tã repente tanta
affluit charitate/ vt pro ſola eccleſie vexatione redi-
menda oĩa dare velit? Signũ aũt infallibile (inqt/ ⁊
hoc eſt 2^{m}) ad ſciendũ qd ipſum moueat eſt/ ſi in ve-
ritate daret oĩa illa q̄ dat pro redimenda vexatione
eccleſie/ ẽt ſi alius fieret põtifex eque bonus aut me-
lior. Nam ſi non daret/ ↄuincit᷑ ꝙ pro ſeipſo aut illo
ſublimãdo ſoluit/ ⁊ nõ pro eccleſie redẽptione. Hec Contra ſigna.
ille. qui vtinaꝫ in tota qõnis huius mã/ ⁊ in his ẽt ſi-
gnis ſolertiſſime/ ſollicitiſſime/ ⁊ cautiſſime ſcrutatꝰ
fuiſſet q̃ꝫ periculoſa ⁊ abbominabilia dogmata mũ-
do inuexerit. Nã ⁊ in his quoqꝫ ſignis multiplex la-
tet falſitas ⁊ ruina. ¶ Quõ vt prius in p̄ manifeſtet᷑/ Contra primuꝫ.
premittendũ eſt vnuꝫ in phĩa notiſſimũ. Hoc inquã
ꝙ ſicut cã ⁊ cauſatum ſunt ꝓportionata: vt effectui
particulari reſpõdeat cã particularis/ ⁊ vl'i/ vl'is. 2°
Phẏ. ⁊ 5° $Meta^{ce}$/ ⁊ oppoſitarũ cauſarũ oppoſiti ſunt
effectus. p̄ Poſt. ita ⁊ ſignũ ſic ꝓportionat᷑ ſignato/
vt oppoſitũ ſignum/ oppoſiti ẽt ſignati ſit indicium.
Unde ſi aliqd affirmatũ eſt ſignũ affirmationis ali-
cuius. negatũ quoqꝫ/ ſignum erit negationis. Sicut
impreſſio ſigilli ſi lrãrũ roboris eſt indiciũ/ eius nega-
tio/ ſignũ erit infirmitatis earũ. Si igit᷑ coaceruatio
pecuniarũ ⁊ non diſtributio earũ in paupes dum qs
erat in minoribus/ eſt ſignuꝫ ꝙ maior iam factus co-
pioſas ex charitate diuitias vel oĩa ſua dare non ve-
lit ob redimendã vexationẽ eccleſie/ ſꝫ ꝙ forte dabit
ob redimendã vexationẽ ſuã/ ne impediat᷑ obtinere
dignitatẽ in qua pluribus abundet: $oppo^{m}$ ẽt/ diſtri-
butio inquã pecuniarũ in paupes. qñ quis eſt in mi-
noribus/ erit ſignũ ꝙ in maioribus ↄſtitutus/ ex cha-
ritate tribuat electoribus vt eos inducat ad id qð in
eccleſie vtilitatẽ cedit/ remouẽdo vexationem. Sed
vtroqꝫ mõ acceptũ. p^{m} ſignũ preinductũ tam inquã
affirmatiue q̃ꝫ negatiue/ inefficax eſt ⁊ ſupfluũ: aliqñ
etiã periculoſum. Inefficax inquã ⁊ ↄſr ſupfluuꝫ
eſſe negatiue ſumptũ probat᷑ p̄. Quia ↄtingit ex aua- Primo.
ritie proprietate ꝙ hi qui ſunt auari circa minima/
vbi poſtmodũ occaſio ſe offert exponendi pecunias/
magni honoris vel vtilitatis ſiue tpalis ſiue ſpũalis
intuitu/ modũ ſeruare neſciant/ ⁊ quaſi ad ꝓdigali-
tatẽ flectant᷑. Magnus aũt eſſet honor apud hoies ⁊
maximũ meritũ apud deum ſi in veritate licet redi-
mere (vt p̄fertur) vexationẽ eccleſie: ⁊ p̄ſertim apud

Caie. qui dicit ꝙ ingenue fateť ꝙ hoc ex excellentiſ-
ſima charitate ꝓcederet. ergo auaritia alicuius in
minoribus/non eſt ſignũ infallibile ꝙ talis nũc non
2°. offerat pecunias ꝓ redẽptione vexationis eccľie:
ſed eque poſſet accipi vt ſignũ oppoſiti. ¶ Poſſet ẽt
talis in hoc actu vltra predictã redẽptionẽ princi-
paliter intentã/ ⁊ vltra honorẽ corã hoibus/intẽde-
re (ʒ ſcḋario) facilior ẽ ſibi reddi põtificatꝰ aſſequu-
tionẽ: electores ẽt acceptis copioſis pecunijs qbus ⁊
duriſſima corda molleſcunt/in amicitiã ſibi ꝑpetuã
copulare. ſʒ pre oibus deuinctũ reddere futurũ Põ-
tificẽ/ qñ (ſi ipſe non eligať) per eius ſuffragia ſola ſe
ille cognoſceret adẽptũ eſſe pontificatũ. ⁊ ꝯñter niſi
foret ingratiſſimus ⁊ oĩ ꝓbro dignus ſemꝑ tali ſup
oẽs deferret in oibꝰ. Hec ãt oĩa ẽt ſi tp̃alia bona ſint
nõ vitiãt actũ ſi aľs nõ eſſet vitiatus/cũ nõ p̃ncipaľr
intẽdanť per caſum. Neqʒ ẽt ſi aliqḋ boꝝ ſpũale ſit/
reddere põt actuʒ ſimoniacũ. qꝛ dare pecunias non
principaľr ſed ſcḋario ꝓ ſpũali ꝯſequendo/non eſt
actus ſimoniacus ẜm Doc. in. c. Tua nos. de Simo.
Vñ pʒ ꝙ p̃dictuʒ ſignũ eſt inefficax ⁊ ꝯñter ſupfluũ.
3°. ¶ Periculoſum quoqʒ ſignum foret: qꝛ talis aľs di-
gnus/qui in minoribus auarus ẽt extitit/nunc actũ
laudabiľr exercere põt. vt dictũ eſt. ⁊ nihilominus ſi
ſignũ acceptareť vt bonũ/electores qbus hoc innote
ſcere ſignũ facile eſt/ ex eodẽ ſigno iudicabunt ipſuʒ
eſſe indignuʒ. qḋ tñ erit falſum/ſtante poſitione/que
tñ falſa eſt. Vñ ſequiť ſtante poſitione temerariũ iu-
dicium/ rõne ſigni huius. Sequiť quoqʒ dãnum in
eccleſia poſtponẽdo digniorẽ hunc/per caſum. Ergo
ſignuʒ eſt ruinoſum. ¶ Et p̃terea ſi pñt pecunie dari
4°. ꝓ vexatione illa redimẽda/poterũt non minus li-
cite ad eundẽ finẽ coaceruari/dũ quis eſt ẽt in mino
ribus. Et tũc coaceruatio erit effectus ⁊ ꝯñter ido-
neum ſignũ oppoſiti eius ꝓ quo illud Caietanꝰ in
ſignũ adducit: ⁊ efficaciori demõſtratione pretendet
bonã intentionẽ dicentis ꝙ ꝓ redimẽda duʒ opus
fuerit p̃dicta eccleſie vexatione diuitias exiſtens in
minoribus coaceruauit/ qñquidem minor ſuſpicio
eſt ꝙ ꝓ ſe tunc eligendo pecunias cumulauerit.
Ergo ſignum eſt ruinoſum.

Idem ſignum ſumptum etiam affirmatiue reprobatur. Cap. XVIII.

5°. Sumptum vero affirmatiue predictuʒ ſi-
gnum ꝙ qꝛ vʒ talis diſtribuit
egenis affluenter dũ eſſet in minoribus iudicabitur
ex charitate velle mõ per pecunias eccleſie vexatio-
nem redimere/ſimiľr inefficax eſt atqʒ ſuperfluũ: fal
lax ⁊ ꝯñter piculoſum: deceptionis magne mãm pre
parans tã electoribus q̃ʒ offerenti pecunias. Ineffi-
cax quidẽ atqʒ ſupfluuʒ ex hoc oſtendiť. Primo. qꝛ
caſus vel ſimpľr eſt impoſſibilis/vel rariſſime cõtin-
gere põt. Reguľr. n. impoſſibile eſt aliquẽ electorum
cõium/pecuniaꝝ hanc magnã copiam habere poſſe
que in caſu requireť/vt ſuparet etiã in hoc illos qui
coaceruatas hẽrent pecunias/ ⁊ ex hoc auari ſuppo-
nunť ⁊ ꝯñter ſic indigni/vt neceſſariũ eſſet predicto
mõ vexationẽ eccleſie redimere ne tales eligerẽtur/
niſi talis ẽt vel in minoribus vel in maioribus cõſti
tutus multo plures coaceruaſſet pecunias: qḋ qdeʒ
ſine auaritia ⁊ iniuſtitia cõtingere non põt: eo ꝙ ꝯ
xp̃i conſiliũ imo p̃ceptũ non expoſuiſſet qḋ ſibi ⁊ fa-
milie ſupeſſet in elemoſynas in paupes vel ad ꝓmo-
tionẽ diuini cultus. Vñ pʒ ꝙ nullus niſi forte ditiſ-
ſimi regis vel p̃ncipis filiꝰ/aut his valde cognatꝰ in-
ueniri poſſet/q hãc facultatẽ ſine p̃uio crudelitatis
pctõ hẽret cui ⁊ tũc ſubiaceret/ ⁊ ꝯñter reddereť in-
dignus p̃ſulatu/ niſi ſimpľr tũc eſſet paratus eaſdeʒ
ſupfluas diuitias in extremas neceſſitates pauperũ
erogare. Quales ſi q nũc inueniãť in tali turba/mi
6°. rabilia fecerũt in vita ſua. ¶ Fallax ẽt eſt ⁊ ꝯñter pe-
riculoſuʒ ac deceptionẽ afferẽs h̃ ſignũ p̃ electoribꝰ/
qm̃ ſi ei inniterenť electores minus prudentes/facile
induci poſſent vt opinarenť/tãte liberalitatis appa
rentis virũ/excell^{ma} charitate pollere/ꝓ redimẽda
vexa^{ne} eccľie nullis parcẽdo pecunijs: quẽ tñ ꝯtingẽ
poſſet indigniſſimũ eſſe/ ⁊ ſub hac ouina pelle lupuʒ
ſeuiſſimũ: ⁊ in minoribꝰ hac arte ſatagiſſe cũ opĩone
liberalitatis ⁊ charitatis ad pilleũ ꝑuenire: ⁊ eadeʒ
ſummũ aſſeq pontificatũ. Et ſuppoſito ẽt ꝙ libera-
lis vere fuiſſet ac ẽt tũc eſſet/decipi poſſent ſi illũ di-
gnũ ex hoc putarẽt põtificatu/quẽ alia vitia ⁊ max^{e}
ſpũalia occuparẽt. Vt multiplex ſupbia cũ filiabus
ſuis/hypocriſi/inuidia ⁊ hmõi. Et pre oibus ĩdignũ
talẽ oñdit vera inſania/vt q̃rat tã graue onus ſubi-
re/reddende inquã deo ſtrictiſſime rõnis ꝓ oibus
aĩabus: vt nõ poſſit niſi q extrema fatuitate ⁊ ſtulti-
tia euaneſcit/nõ ſolũ nõ optare pontificatũ/verũ ẽt
nõ oĩ conatu ſatagere ne fiat. Sʒ iſta carnalibꝰ deri-
7°. ſibilia ſunt ⁊c. ¶ Offerẽti ẽt pecunias/fallacia caſus
in iſto ſigno/piculoſa eſt: qñqdeʒ poſſet ex tali ſigno
ſibijpſi p̃ſuadere/ꝙ nõ ꝓ ſe eligẽdo principaľr nũ-
mos offerret/cuiꝰ tñ oppo^{m} ex alia pte ꝯſcĩa vel ꝓ
certo dictaret/ vel certe ſub dubio poneret. ⁊ ſic id
qḋ ꝑ certo ſparet ex pecunijs obuenire/vt finẽ prin-
cipalẽ erogationis eaꝝ ſub h̃ ſigno deceptꝰ ſe ponere
nõ ſentiret/in aĩe ſue diſpendiũ. Unde pʒ ſignũ hoc
diſariam reprobandũ vt deceptoriũ ⁊ ruinoſum.

Secundum ſignum Caietani oſtenditur fallax. Cap. XIX.

Contra 2^{m} ſig^{m}. Primo. Scḋm quoqʒ ſig^{m} qḋ Caie. infallibile iudicat.
Hoc ĩquã ꝙ talis daret pecunias illas
etiã ſi nõ ipſe/ſʒ alius melior aut eq̃ bonꝰ eligereť ⁊c.
multipľr fallit. Et p̃ qdẽ ex eo ſeqtur (vt p̃fert dicen
di modus) ꝙ liceret quẽpiã q̃ ꝓ redẽptione vexa-
tionis eccľie dare poniť/nolle dare ſi alius minus ſe
dignꝰ eligereť. Dicit. n. ꝙ ſi nõ daret qñ alius fieret
Põtifex eq̃ bonꝰ aut melior: ⁊ nõ dicit/ſi aliqs bonꝰ
ſimpľr/vt excludat ẽt ſe minus bo^{m}. Et cũ caſus deť
ẜm Caie. ſʒ nõ ẜm veritatẽ/quo poſſit hõ iudicare ſe
cũctis meliorẽ/poterit talis nolle dare pecuniã niſi
ſe eligant/qꝛ nõ dať tunc eque bonus aut melior.
Euaſio. ¶ Sed dicet ꝙ ꝯditionalis ſua nõ tollitur: ⁊ per ꝯñs
nec efficacia ſigni ꝑ caſum inductũ. Adhuc. n. infal
libiliter cognoſcere talis põt ꝙ nõ ꝓ ſeipſo vel alio
principaľr dat pecunias: ſʒ principaľr ꝓ redimẽda
vexatiõe eccľie/ſi ẽt nolẽs dare niſi ſe eligãt in caſu/
paratus tñ eſt dare qñ inueniret eq̃ bonꝰ aut melior
Impugnatio. quẽ vellet eligere. ¶ Sed ꝯ qꝛ ſat habeť ꝙ ex mõ lo-
quẽdi/dũ h̃ ſig^{m} ꝓdit/ſequiť illud incõueniẽs ẽt a ſe
dãnatũ/vʒ ꝙ aliqs poſſet in caſu dare pecunias ꝓ
redimẽda vexa^{ne} eccľie ꝑ alicuius determinari vel ẽt
per ſuã electionẽ ⁊ nõ aľr/qñ nullũ aliũ extimaret eq̃
bo^{m} vel meliorẽ/ſʒ aliũ ꝯtingeret eẽ bo^{m} ⁊ idoneũ/ſʒ
minus. Cũ. n. nõ vexeť eccľia ẜm ipm Caie. qñ minꝰ
bonus eligiť/ſequiť ꝙ in caſu nõ ꝓ redimẽda vexa
tione eccleſie/ſed tm̃ ꝓ ſe vľ alio extimato optimo
eligẽdo daret pecunias. qḋ eſt nephãdũ ẽt ẜm ipm.
Et ſic pʒ ꝙ ſignũ eſt ruinoſum/ẽt ẜm placita Caiet.
¶ 2° contra idẽ ſignum negatiue ſumptũ vt falſum
2°. arguiť. qꝛ data ẽt poſſibilitate talis vexationis redi
mende ſtat aliquẽ in tali facto principalẽ oculũ ha
bere ad redimendã vexationẽ eccleſie: ad ſuã aũt ele
ctionem ſi dignũ ſe iudicat/etiã ſi alij digniores vel
eque digni ſint/tanq̃ʒ ad cãm ſine qua nõ daret pe-
cunias vel nõ adeo copioſas. Poſſet. n. dicere ſuffi-
cit mihi ſatiſfacere cõſcientie mee: charitatẽ hãc in
eccleſiã faciam/ redimendo vexationẽ eius hoc mõ
ſcʒ per mei electionẽ excludendo malũ aut indignũ.
Neqʒ. n. teneť quis ẜm Caie. omni meliori mõ vexa
tionẽ eccľie redimere. Non eſt ergo ſignũ hoc infalli
bile niſi qs putet omnẽ cãm ſine qua nõ/ eſſe princi-
palẽ. qḋ eſt deriſibile: vel certe neget poſſe quẽpiam
ſcḋariũ oculum hẽre ad ſui electioneʒ in caſu/qḋ la
queis inextricabilibus oẽs clericos ⁊ religioſos inuo
lueret. Plures. n. in officijs ſuis atqʒ miniſterijs p̃n
cipalẽ quidẽ oculum hñt ad deũ/ſcḋariũ vero ad ꝓ
prium cõmodũ. Nec dãnanť in hoc. imo ⁊ doctores
dicũt in. d. cap. Tua nos. de Symo. ꝙ curiales p̃la-
torũ eccleſie pñt ex iuſtis obſequijs ſcḋario ſperare
⁊ intẽdere ſui promotionẽ. Quod quidẽ verũ eſt ex
rõne non principalis ſed ſcḋarie intentionis/nõ aũt
ex rõne rei ſic intẽte: qꝛ non ſʒ oẽs tales ꝓmotiones
intẽdere vel appetere/qꝛ non illas q̃ curã animarũ
hñt annexã. vt in priori qõne ꝓbatũ eſt. Contra Ca
ietanum aũt ex vtraqʒ rõe militat arg^{m}. Quis aũt
dãnaret dantẽ elemoſinã ꝓ miſſis dicẽdis pñ^{r} ꝓ
anima ſua/ ⁊ nihilominꝰ preſtantẽ ꝙ velit dici miſ-
ſas btĩ Gregorij ⁊ nõ alias: ĩ capella ſua/ ⁊ nõ alibi:
per talẽ preſbyterũ ⁊ nõ per aliũ/ ⁊ hmõi. alioqn nõ
intendit elemoſinã dare/aut quẽpiã ſub rõe elemo-
ſine illã poſſe tenere: Pari mõ poſſet offerẽs in ca-
ſu pecunias/dicere. volo quidẽ redimere vexationẽ
eccleſie ꝑ pecunias ⁊ principaľr hoc intẽdo. Sed cũ
hoc ẽt volo vt ſic redimať. ſ. per mei electionẽ cum
ſim idoneus: alias nolo me intromittere. Certe nul-
lus poterit hũc dãnare: ſi ꝓ redẽptione vexatiõis
eccľie liceret dare pecunias. Hoc igiť ſignũ eſt ſum-
me fallibile/ſicut conditio inducta eſt falſiſſima.
¶ Sʒ hoc vnicũ pre oibus optimũ/boni paſtoris ſi-
gnum accipiant vniuerſi/deo inquã ⁊ hoibus acce-
ptã ⁊ gratã humilitatẽ: iuxta illud qḋ nos monet et
horťať ſpũſſanctus Eccleſia^{ci}. 3. Quãto maior es hu
milia te in oibus/ ⁊ corã deo ⁊ hoibus inuenies gra-
tiã. Sic ecõtra ſuperbia reddit odibiles deo ⁊ hoibꝰ
⁊ indignos exaltatiõe ẜm ſaluatoris nr̃i ſnĩaʒ. Qui
ſe exaltat humiliabiť: ⁊ ꝯñr non eſt dignus exaltari
per eccľiaſticas dignitates. Sed q ſe humiliat dignꝰ
eſt exaltari ⁊ de facto exaltabiť a dño: qꝛ talis ſicut
ĩmitatus eſt dñm ſuũ qui dixit/Diſcite a me/qꝛ mi-
tis ſum ⁊ humilis corde: ita cũ eo glorificabiť ⁊ con-
regnabit. Talibꝰ. n. dixit ⁊ ꝯtinue dicit. Ego diſpo-
no vobis ſicut diſpoſuit mihi pr̃ meus regnum. ⁊c.
Hac aũt humilitate vacuus eſt funditus ille q ſe pre
fert oibus qui a deo vocari poſſent ad p̃laturã: ⁊ ma
gis is qui ad eã anhelat his poſtpoſitis quos cogno
ſcit magis idoneos. Et quecũqʒ dotes ĩ tali poſſent
inueniri/puta ſapiẽtie acqſite/aut naturalis prudẽ
tie vel gr̃e apud hoĩes/ nõ poſſent eũ reddere ep̃atu
dignũ ſtãte ſupbia iſta ⁊ p̃ſumptione nimia. Sʒ ma
gis in eo eẽnt ſicut gladius in manu furioſi. Et iſta
ſufficiant quantũ ad 3^{m} principale.

Argumenta in principio pro falſitate inducta, tolluntur Cap. XX.

4^{m} principale. Reliquum eſt/argumẽta in principio qõ-
nis ꝑ reprobata cõcluſione fa
cta diſſoluere: qḋ ex p̃miſſa doctrina facillimuʒ eſt.
Ad p^{m}. Ad ipſaʒ ergo p° inductã rõnẽ dr̃ ꝙ non eſt acqui-
ſitum eccľie ius hñdi bonũ paſtorẽ niſi mõ determi-
nato: per electionẽ inquã ſeu quãcũqʒ canonicã ꝓ-
uiſionẽ/q̃ voluntariũ quid ĩportat/vt ſic dicať ipſa
eccleſia volũtarie ſibijpſi ꝓuidere de paſtore: dũ tali
modo ꝓcedit. Si ergo malus eligať: mala volũtate
ipſius eccleſie hoc cauſatur. Cum ergo ex hoc ipſo
nulla ei fiat iniuria/ceſſat quoqʒ vexationis rõ. Di
citur tñ eccleſia ẽt immaculata: ſed ꝑp bonos ⁊ ſan
ctos inter fideles. Sʒ qꝛ eccleſie noĩe in ꝓpoſito vti-
mur ꝓ cõgregatione fideliũ tam bonoꝝ q̃ʒ malo-
rum/ſicut rõne bonoꝝ dicitur ſancta ⁊ ĩmaculata/
ita rõne malorũ diceť male operari/ſicut ⁊ cõſueuit
impune dici ꝙ multa mala fiũt in eccľia dei. Nõ tñ
vtimur cõiter hoc mõ loquẽdi/vt eccleſia dicať ma-
la vel maculata/eo ꝙ ĩ ſacris lr̃is abſolute dicať eſſe
ſine macula ⁊ ruga ẜm acceptionẽ qua eccleſiã dici-
mus congregationẽ bonoꝝ tm̃. Sed nõ ſub iſto ſen-
ſu ꝓcedit qḋ de redẽptione vexationis eiꝰ/vt ex pre
inductis fundamẽtis cuiqʒ patere põt. Et ꝑpea cũ
oẽs auctoritates ĩducte verificenť ad lr̃aʒ de eccľia
ſub alia vocabuli huiꝰ acceptione/nõ militant ꝯtra
noſtram determinationẽ/nec ſunt ad propoſitum.
Ad p^{am} ⁊ 2^{am} confirmationem. ¶ Ad primã aũt ⁊ 2as confirmationẽ dr̃ ꝙ non ſunt
ſimilia q̃ ꝓ ſimilibus inducunť/qꝛ illa ſunt tp̃alia
⁊ nõ ſpũalia: vñ licite pñt non ſolũ pecunia redimi/
verũ etiã cõparari. Non ſic electio boni paſtoris vel
nõ electio mali/ſed ſpũales ſunt actus/ad ſpũalẽ iu-
riſdictionẽ ꝑtinentes: vñ non ſʒ eos pecunia acqre-
re ceſſante vexationis redẽptione/quaʒ in ꝓpoſito
ceſſare demõſtratũ eſt. Itẽ illa bona tp̃alia ꝯ volun-
tateʒ poſſidentiũ ſupponunť auferri/in ꝓpoſito aũt
nulla talis ſuppoſitio inueniť. Unde nõ ſunt ad ꝓ-
poſitũ quecũqʒ in his cõfirmationibus adducunť.
Ad 3^{am} cõfirmationem. ¶ Ad 3^{am} cõfirmationẽ dr̃ ꝙ Jacob erat determina
ta p̃ſona/ ⁊ nõ collegiũ vel cõitas. ⁊ ipſe in iure qſi-
to per diuinã diſpõnẽ patiebať perturbationẽ a fra
tre ſuo prius nato ẜm carnẽ. Unde licuit ei per em-
ptionis cõuentionẽ/quietẽ in poſſeſſione primogeni
ture ẜʒ figurã ⁊ ſpũalẽ acceptionẽ/redimere: ⁊ vio-
lentiã quam cõtra voluntateʒ patiebať auferre. Nõ
ſic eſt in propoſito/cum nihil hic contra voluntatẽ
eccleſia patiať/etiam ſi minor pars de eius gremio
ſeu de electorum collegio cõtradicat/vt in qõne de-
claratuʒ eſt. Vñ patet ꝙ ratio nullatenus militat.
Per omnia Benedictus deus. Amen.

FINIS.

Editum anno Domini. 1527.

QVAERITVR AN FORMA baptiſmi præſertim quo ad inuocationē ſanctiſſimæ trinitatis variari poſsit per alia verba ab his qbus vtitᷣ eccleſia catholica.

Proponitur quæſtio,& ad partem falſam argumētum vnum multipliciter roboratum inducitur. Cap. Primum.

QVeritur vtruꝫ expſſio ſcē trinitatis
in forma baptiſmi poſſit p alia
verba fieri q̄ȝ per illa que hn̄r
in euangelio Math. vltᵒ.vcȝ.
Primo. In noīe patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſan
cti.Et vr̄ ꝙ ſic. Primo. Quia
vbi non variatᷣ ſignificatuꝫ ad
qď nomen applicatᷣ ex accōmodatione ꝛ vſu eccl̄ie/
etiā ſi diuerſa ſit rō ſignificationis formalis/eſt pfe
cta forma ſacr̄i.Sed non ſolū predicta noīa in euā
gelio expſſa/verum etiā multa alia ex accōmodatio
ne ꝛ vſu eccleſie/exprimunt diuinas pſonas vel ſin
gula ſingulas/vel vnū oēs.ergo talibus ēt vti poſſu
mus in forma baptiſmi abſqȝ preiudicio veritatis ꝛ
Probatᷣ maior. perfectionis eius.Maior probatᷣ.Cum qꝛ omnis
ſignificatio determinata eſt vel ex vi nominū ſignifi
Primo. cantium aliquid formalr̄ vt formā/ꝛ aliquid mate
rialiter vt ſuppoſitū/vel vtrunqȝ.vel ex accōmoda
tione ꝛ vſu.Sed forma ſacr̄i baptiſmi nō habet vir
tutem ſacramentalē ex nominibus ꝓpter primā ſi
gnificationē tantū:alioquin ſequeretᷣ ꝙ forma qua
vtimur/in euangelio expſſa/nullam hēret virtutē/
eo ꝙ ly pater ex vi noīs non magis ſignificat pſonā
vel paternitatē diuinam q̄ȝ quācunqȝ aliam. Ideꝫ
ſuo mō dicenduꝫ eſt de hoc noīe filius.ꝛ de hoc noīe
ſpūſſanctus.cū hoc extremū nomen tam diuiſim q̄ȝ
cōiunctim dicatᷣ de eſſentia diuina vt predicatū cōe
quantū eſt ex vi noīs.ergo talia noīa habent ſolum
virtutē ex accōmodatione ꝛ vſu.prout de hoc noīe
ſpūſſanctus ſpecialiter aſſerit.S.Th.1.q.36.ar.1.c.
Dicit enim ibi ꝙ accōmodatū eſt hoc nomē ex vſu
ſcripture ſacre ad ſignificandū perſonā diuinā que
ꝓcedit per modū amoris.Sola ergo variatio ſignifi
cationis ex vi noīm ꝛ ex accōmodatione ꝛ vſu eccle
ſie vel miniſtrorū dirimet formā ſacr̄i.Si.n.ex accō
modatione ṗdicta ſit ideꝫ ſignificatū/ non variatur
2°. ex variatione vocū forma ſacr̄i.Cum qꝛ in ꝯcilio
Florētino ſub Eugenio 4ᵃ.Patres interpretati ſunt
inſtitutionē dn̄i de forma baptiſmi/inuocationē tri
nitatis/nō limitantes ad hec vel illa v̄ba.Sic.n.ibi
legitᷣ.Si exprimitᷣ actus qui p ipſum exercetᷣ mini
ſtrum cū ſancte trinitatis inuocatione/pficitᷣ ſacr̄m.
3°. Et ſunt verba.S.Tho.3ᵃ.66.ar.5.ad pᵐ.Cum qꝛ
ſi qs baptizaret in noīe patris ꝛ Jeſu xp̄i ꝛ ſpūs pa
racliti/a nullo dānaretᷣ.ergo cuꝫ par rō ſit de nomi
nibus eodē mō idem ſignificantibꝰ/ſequitᷣ ꝓpoſitū.
4°. Cum qꝛ non obſtāte corrupta ꝓlatione forme per
verborū imperfectam expreſſionē qua eorꝫ ſignifica
tio tollitᷣ quantum eſt ex vi verborꝫ:puta ſi dicatᷣ in
noīe patria ꝛ filia ꝛ ſpūs ſancta/perficitᷣ ſacramen
tum:eo ꝙ hec verba patria ꝛ filia ꝛc.lꝫ proprie ex vi
ſue inſtōnis ad ſignificandū/non ſignificēt trinitatē
perſonarū:quinimmo patria ſignificat patriā ꝛ nō
perſonā diuinā.ſufficit tn̄ ꝙ eam ſignificāt ſeu acci
piuntᷣ vt ſignificantia ex accōmodatione vſus.vt di
cit.S.Tho.3ᵃ.q.60.ar.7.ad 3ᵐ.Un̄ Zacharias Pa
pa de conſec.diſt.4.ca.Retulerūt.approbat baptiſ
mum datum in nomine patria ꝛc.quantū ad effica
ciam ꝛ effectum ſacramenti.ergo ſignificare ex tali
accommodatione ſufficit ad ſignificationem forme. 5°.
Cum qꝛ forma ſacramenti ad aliud non vrget. 6°.
Cum qꝛ ex parte lingue latine hoc ēt verbum ba
ptizo.non ſignificat abluere ſeu lauare/neqȝ princi
paliter/neqȝ cōiter.Unde ꝛ a paucis latinis etiam
cognoſcitur per tale verbū qď in ſe grecuꝫ eſt/hoc ſi
gnificari.qꝛ tn̄ ex accōmodatiōe vſus apud latinos
actū abluendi qui in ſacr̄o ſit/importat:ideo per il
lud perficitᷣ forma baptiſmi/ꝛ illo ſolo vti debemus
ex neceſſitate ṗcepti eccleſie/non autē ex neceſſitate
ſacramenti.Perficeretᷣ.n.ſacr̄m ēt ſi diceretᷣ.ego te
lauo.vl̄ te abluo in noīe patris ꝛc.Et ſil̄r accidit in
ſacr̄o confirmationis in verbo Chriſmatis.Non ob
ſtante igitᷣ diuerſitate idiomatū tales voces cū alijs
vocibus latinis/formam ſacramenti perfectam red
dere poſſunt ex accommodatione vſus ab eccleſia.
Cum ēt qꝛ forma abſolōnis a pctīs/lꝫ ſit iſta.ego 7°.
te abſoluo:ex accōmodatione tn̄ ꝛ vſu loquentium/
cum nobilis perſona abſoluitᷣ/poſſet dici/Ego vos
abſoluo.vel ego abſoluo dn̄ationē veſtrā.Eſt.n.hec
oratio pfecte ſignificans talē perſonā abſolui a pec
catis.Oratio aūt que in qualibet materia cōiter hꝫ
ſuam ſignificationem perfectā/non perdit pfectio
nem ſue ſignificationis ex hoc ꝙ applicatᷣ ad mām
ſacramētalē.Et iō ſicut ſufficit oratio illa pfecta in
alijs/ita ꝛ in ſacr̄is.Cum qꝛ in conſecratione ſan 8°.
guinis/ponitᷣ calix.in quo nō ſit cōuerſio ſed in ſan
guinē.non obſtāte ꝙ ex ꝓprietate loqutionis talis
forme/ſignificetᷣ ꝙ in calicē fiat ꝯuerſio.Sufficit.n.
ṗdicte cōuerſioni ſignificatio ſua fcā ex methapho
rica ſignificatione p figurā metonomie qua ꝯtinēs
accipitᷣ pro cōtento aut ecōuerſo.accedente accōmo
datione vſus ad talis forme v̄itatē ꝛ pfectionē:ꝛ ꝯn̄r
ad eius efficaciā ꝛ virtutē ſacr̄alē.Cum qꝛ Nico 9°.
laus pontifex in cap.A quodā.de cōſec.diſt.4.red
dens rōnē quare baptiſmus preceptus in noīe pr̄is
ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti/valet in noīe xp̄i.qꝛ vnū ꝛ idē eſt
ꝓculdubio ſignificatū.Ex quo loco māifeſte pꝫ idē
ꝓpritatē ſignificari p formā baptiſmi nō attendi ſm
cōem noīm ſignificationē.ſed ſm id ad qď ſignificā
dum accōmodata ſunt noīa.Ad hoc.n.aſpiciendo
idē ſignificatᷣ per xp̄m īplicite.qď per patrē ꝛ filiuꝫ
ꝛ ſpm̄ ſanctū explicite.Cū qꝛ.S.Tho.3ᵃ.q.60.ar. 10°.
7ᵒ.ad pᵐ.dicit ꝙ v̄bū (ſicut dicit Aug.ſup Joānē)
operatᷣ in ſacr̄is/non qꝛ dr̄.i.non ſm exteriorē ſonū
vocis.ſed qꝛ creditᷣ.i.ſm ſenſum verborꝫ qui fide te
netᷣ.Ex hoc aūt infert.s.Th.ꝙ cū idē ſit ſenſus apō
oēs/quorꝫ tn̄ non ſunt eedē voces quātū ad ſonū:cu
iuſcūqȝ lingue verbis ꝓferatᷣ talis ſenſus/perficitur
ſacramentū.Hec aūt ratio currit in ſynominis ver
bis/ꝛ etiā in habentibus idē ſignificatum/ ſaltē ma
teriale.

Probatur minor. teriale.ergo ꝛc.Minor vero pꝫ.cum ſancta eccleſia
fateatᷣ/ſe ſanctā trinitatem inuocare laudare confi
teri ēt in iudicio/non ſolū dictis nominibus euāge
licis vtendo/verū etiam vtendo equipollētibus.vt
genitore/genito/ꝓcedente ab vtroqȝ/ꝛ noīe Trini
tatis/ꝛ ſil̄ibus.vt pꝫ in officijs eccl̄iaſticis.ergo ꝛc.

Adhuc argumenta quinq; contra veritatem afferuntur: vnum autē pro parte vera proponitur in contrariū. Cap. II.

2° principalis. SCDO ad idē ſic arguitᷣ principalr̄.Non magis
dꝫ aliquis determinare formā baptiſmi
q̄ȝ xp̄s fecerit/a quo primo ſacr̄a ſunt inſtituta.Sꝫ
xp̄s non intendit determinare formā baptiſmi quo
ad illas voces.in noīe patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti:ſed
quo ad earū ſignificata vel explicite vel īplicite.er
go ꝛc.Maior pꝫ.probatᷣ minor.Cum qꝛ(ſicut dictū
eſt)noīa illa non ſignificant perſonas diuinas ex vi
nominū/niſi ſicut cōiora ſignificant minus cōia/vt
animal hominē/ꝛ per ꝯn̄s inconfuſo ꝛ in potētia/ꝛ
ſic implicite.Cum qꝛ ſi per vnuꝫ nomen oēs diuine
perſone explicite ſignificarentᷣ/ omnes faterentᷣ illď
ſufficere ad formā baptiſmi.ergo tam pluralitas q̄ȝ
vnitas vocū ꝑaccidens ſe habet ad formā illam dū
Euaſio. modo ſeruetᷣ ideꝫ ſignificatū ſaltē implicite.Qꝫ ſi
quis forte dixerit ꝙ illa noīa.pater ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſſan
ctus/lꝫ ex vi noīm non ſignificēt diuinas perſonas
explicite/ſignificāt tn̄ eas explicite ex vſu xp̄ianorꝫ.
Impugnatio. Aduertat talis/vſum illū nō fuiſſe tempore xp̄i.
ſed reliquit xp̄s nominum applicationē ꝛ vſum ad
diuinas pſonas ſignificandas/intentioni ꝛ fidei ec
cleſie ꝛ miniſtrorꝫ:que eodē modo ſaluatᷣ ſi per vnuꝫ
nomen ſignificentᷣ ſaltē in confuſo ꝛ implicite/ſicut
3° prīn. ſi ſignificarentᷣ p plura:ſiue ſint illa euangelica/ſiue
alia eqpollentia.ergo ꝛc. Preterea. Numerus
in diuinis idē eſt qď res numerata.Sꝫ hoc nomē tri
nitas ſignificat ex vſu eccleſie numerū diuinarꝫ per
ſonarū.ergo ſignificat ēt ipſas diuinas perſonas/vt
poſſit loco nominū in euangelio poſitorꝫ hoc nomē
in forma poni ad perficiendū ſacr̄m baptiſmi.Ideꝫ
dicendum eſt de hoc complexo tres perſone diuine.
Confirmatio Et confirmatᷣ.qꝛ eccleſia pro eodē accipit aliquid
facere vel dicere in noīe ſancte trinitatis/vel ſancta
rum diuinarū perſonarum.ꝛ in noīe patris ꝛ filij ꝛ
4°. ſpūſſancti.ergo idem. Preterea arguitᷣ per aucto
ritatem beati Bernardi/qui in quadā ep̄la que in
cipit.Queris a me an in noīe dei vel ſancte Crucis
immerſus/ſit baptizatus.Reſpōdet huic queſito di
cens Ego hunc baptizatū puto.hec ille.Manifeſtū
eſt aūt apud Theologos ꝙ hoc nomē deus nō ſigni
ficat diuinas pſonas niſi indiſtincte.Si ergo in noīe
dei datus bapᵒ eſt pfectus:multo magis pficietᷣ ꝛ in
noīe genitoris ꝛ geniti:ꝛ quocunqȝ alio ſignificante
ſanctā trinitatē explicite:vel minꝰ indiſtincte.ğ ꝛc.
5°. Idem confirmatᷣ auctoritate gloſe in cap.Multi.
de conſe.diſt.4.que aſſerit verum dari baptiſma in
nomine genitoris geniti ꝛ ſancti flaminis.ergo ꝛc.
6° prīn. Preterea pbatᷣ ſpālr̄.de hoc noīe xp̄s ſiue Jeſus
xp̄s ꝙ poſſit in eo ſolo vere qs baptizari abſqȝ alia
expreſſione ſc̄tē trinitatis.Cum qꝛ Ap̄li baptiza
bant in nomine xp̄i Jeſu tn̄.vt pꝫ Actuum 2ᵒ.vbi
Petrus hortabatᷣ iudeos vt baptizarentᷣ in nomine
Jeſu xp̄i.Et Act.8ᵒ.legitᷣ ꝙ viri ꝛ mulieres bapti
zabantᷣ/in noīe dn̄i noſtri Jeſu xp̄i.Qď ꝛ ipſe Pe
trus ſeruari iuſſit/īponens diſcipulis vt baptizarēt
Corneliū ꝛ qui cū eo erant in noīe dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i.
Actuū.10.Qď aūt licebat Ap̄lis/non videtᷣ nobis 2°.
eſſe prohibitū ex iure diuino.Cum qꝛ Ambro.de
forma Baptiſmi loquēs reddit rōnē in libᵒ de ſpiri
tu ſancto cap.3ᵒ.cur in noīe xp̄i liceat baptizari.qa
inquit in hoc noīe tota trinitas itelligitᷣ.Intelligitᷣ
enim cum xp̄m dicis/ꝛ pater a quo vnctꝰ eſt/ꝛ ipſe
qui vnctus eſt/ꝛ ſpūſſanctus per quem vnctus eſt.
Quē allegat ꝛ ſequitᷣ Magiſter ſniarꝫ 4ᵒ.d.3.dicēs.
Baptiſmi ſacr̄m perfectū eſt ſi vnam tn̄ perſonam
noīes ꝛ integrā teneas totius trinitatis fideꝫ.ergo
tam Amb.q̄ȝ Magiſter ſupponit talē formā eſſe bo
nam.ꝛ datū ſub tali forma baptiſmum eſſe verum.
Cum qꝛ Nicolaus Papa.de conſe.diſt.4.cap.A
quodā.rn̄dens ad conſulta Burgarorū decernit nō
eſſe reiterandū baptiſma datū in noīe xp̄i tantum.
Quam ēt formam baptizādi ꝛ ipm̄ per eam datum
baptiſmū.glo.ibi approbat.ſicut ꝛ.ī.eo.ca.Multi.
Et cum Nicolaus ibi rn̄deat ꝛ determinet vt Pon
tifex/videtᷣ determinatio eccleſie/que oēs intellectꝰ
ꝛ mentes fideliū liget.vt pote cōtinens ius cōe ꝛ ge
nerale/extra de vo.ꝛ vo.redē.cap.Multa.ergo oēs
aſtringit.extra de conſti.cap.vltᵒ.vt non poſſit ſine
periculo hereſis dici oppoſitū.Ex hoc aūt habetᷣ pro
poſitū principale pro parte affirmatiua q̄ōnis abſo
lute ꝓpoſite.qꝛ in hoc noīe xp̄s non exprimitᷣ trini
tas niſi incōfuſo.iuxta expoſitionē Ambroſii eādē
formā approbantis/ꝓpter hoc ꝙ xp̄s dr̄ vnctus/ex
quo is a quo vnctus eſt/ꝛ is quo vnctus eſt datᷣ itel
ligi:ꝛ ꝯn̄r tota trinitas:non tn̄ per verba euangeli
ca/neqȝ ex vi nominū.Ergo determinatio ad talia
verba ꝛ ad talem modum ſignificandi/nō eſt neceſ
ſaria ad pfectionē ſacr̄i baptiſmi.In ꝯriū.Sum Sed 3ᵃ
mitur argᵐ ex cap.pᵒ.extra de Baptiſmo.vbi ſic di
citur.Si quis puerū ter in aqua immerſerit in noīe
patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.Amen.ꝛ non dixerit ego
te baptizo in nomine pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.non eſt
puer baptizatus.hec ibi.Non eſt autē maior.immo
minor rō ꝙ debeant dici iſta verba.ergo te baptizo.
ad conſequendū effectum baptiſmi:q̄ȝ iſta in nomi
ne patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.vt ex eadē littera ſuppo
nitur.Neqȝ.n.intendit ſolum lr̄a ꝙ ſi omittantᷣ illa
verba.ita ꝙ nullū aliud loco eorꝫ dicatᷣ/non ſit puer
baptizatus.ſed ēt ſi ipſa non dicantᷣ:ſed alia loco eo
rum.ꝛ ſubintelligitᷣ ſm ſingula idiomata/vt pater.
ergo ꝛc.Itē ad idē eſt Augᵒ in 6ᵒ de Baptiſmo par
uulorum.ꝛ hr̄ in decretᷣ.de conſec.diſt.4ᵃ.caᵒ.Si nō
ſanctificatᷣ.vbi ſic ait.Illa certa v̄ba euangelica ſine
quibus non pōt baptiſmus cōſecrari tantū valēt vt
p illa euacuentᷣ quecūqȝ in prece vitioſa dicuntᷣ.hec
ille.Ubi pꝫ Augᵐ ṗdicare non niſi certis illis euā
gelicis v̄bis collatā eſſe virtutē ſacramentalē a xp̄o.
Hoc idē ꝓſtatᷣ vſus determinate forme in eccleſia:
ꝛ vulgata Theoʳ ac canoniſtarum opi.negatiua.

Intentio quæſtionis primum aperitur.inde falſa proponitur opinio cum motiuis. Capitulum. III.

RESPONDEO. Pretermittendo primo ꝙ Deciſio
qō nō eſt de diuerſitate vo q̄ōnis.
cum ſm linguarū varietates:ſed de diuerſitate earū Ro. pᵒ.

ab his que promũtur in euangelio ſm ſingulas lin/
2°. guas. ¶ Premitto 2° ꝙ qd̄ eſt gñalis cóprehendens
in ſe duo diſtĩcte q̄ſita a.s.Tho.3.q.66.vnũ an Ba/
ptiſmus dari poſſit inuocando ſanctã trinitatẽ alijs
nominibus q̄z patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti.ar.5°.ad 7m.
alterũ an in nomine xp̄i poſſit dari baptiſm⁹.ar.6°.
Eſt aũt hic vnica.q̄ dicit vnica ꝓbationis verita
tis ⁊ explodende oppoſite falſitatis cuiuſdã a Caie.
nunc inducte in eccleſia.cuius ſolius cã/laborẽ hũc
3°. aſſumpſimus. ¶ Premittendum 3° ꝙ hic queriť de
variatione verboꝝ que tollat ſacr̃m/non aũt de illa
que inducit tantũ peccatum/vt pote facta ꝯ prece/
ptum vel ritũ eccleſie/non tñ auferẽs a forma ſacra/
Opinio falſa. lem virtutẽ. ¶ Contra cõem igiť opinionez negati/
uam ſurrexit mõ Caietanus dicens ꝙ ad perfectio/
nem ſacramẽtalẽ forme Baptiſmi ſufficit quocũq̄z
implicite vel explicite/per vnuz vel per plura noĩa
tres diuine perſone deſignenť ſeu ſignificenť/ſiue ex
prima nois impoſitione:ſiue ex accommodatione ⁊
vſu eccľie vel miniſtroꝝ tam ſm rõnem formalẽ q̄z
ſm ſignificatũ materiale. Vñ vult poſſe baptiſmuz
dari perfectuz/in noĩe genitoris geniti ⁊ paraclyti:
in noĩe trinitatis.ſub hiſipſis vocabulis.cõtra deter
minationẽ ⁊ doctrinã.s.Tho.3a.vbi.s̃.ar.5.ad 7m.⁊
hoc dicit in faciẽ ſuam ibi.vt ſe iudicis ⁊ ĩpugnato/
ris/non aũt cõmẽtatoris officio ex ꝓpoſito ibi ſe fun
gi manifeſtet:ſicut ⁊ alibi plies. Addit ẽt poſſe dari
baptiſmũ reguľr in noĩe xp̄i tantum/tali noĩe/xp̄s
aut Jeſus/ſolo exp̄ſſo.ꝯ doctrinã angelici Doc.vbi
s̃.ar.6°.ita ꝙ tz non eſſe reiterandũ baptiſma ſi ſub
predictoꝝ nominum expreſſione cõponereť ⁊ profer
reť forma. Moueť aũt ad hanc periculoſam nouita/
tem quibuſdã motiuis ad partẽ q̃nis falſam iã in/
ductis:⁊ addit ſe credere ꝙ ſi caſus accideret/opi/
nio ſua cõfirmareť noua determinatione ſedis apľi/
cetq̄z(inquit)in determinationib⁹ fidei ⁊ ſacroꝝ
ſummi Pontifices innitunť veſtigijs p̄deceſſoꝝ
ſuoꝝ. Supponit aũt Nicolauz Pontificẽ determi/
naſſe verum reguľr eſſe baptiſma datuz in nomine
xp̄i:nec eſſe reiterandum. Poſteriores aũt doctores
Nicolao ⁊ Amb.(quẽ ẽt putat idem ſentire)dicit
nõ fuiſſe auſos in hac veritate determinãda torrẽti
ſe opponere. De ſctõ Tho.vero ſpaľr ẽt dicit ꝙ duz
determinat ſpecialr nõ poſſe dari verũ baptiſma in
noĩe genitoris ⁊ geniti ⁊c.interp̄tari poſſent v̄ba ei⁹
hẽre veritatẽ de p̄fectione p̄cepti:non aũt de perfe/
ctione ſacri. Et hoc dicit inſinuari p̄ litterã ei⁹ vbi
s̃.dum rõnẽ inducit a cõiori vſu noim. Cõis.n.(in/
quit Caie.)vel minus cõis vſus noim/nõ variat ſi/
gnificationes eoꝝ. Satiſfacere ẽt conať rõnibus.s.
Tho.in ꝯriũ inductis.⁊ ſiľr auctoritates inductas/
gloſare.vt.j.patebit. Quod tñ fuiſſet ſupfluũ ſi.S.
Tho.ſolũ intẽderet de p̄fectione ſacri. Verũ.n.dice
ret/ẽt ſm ipm Caieta. Nũc igiť p̄dictã opinionem
eſſe falſam/rõnib⁹ ⁊ auctoritatib⁹ efficaciſſime ꝓba
re intẽdo.cũctaq̄z pſternere que ꝯ ſctm̃ Tho.in hac
q̃ne ſiue arguendo ſiue ſoluendo Caie.proponit.

Falſam eſſe præmiſſam opinionem, per
concluſionem catholicam vna ratione fir
matam, ad quam data ſolutio deiicitur,
aperte monſtratur. Cap. IIII.

Contra predictam igiť falſam opinionez/⁊ Opinio vera.
iuxta cõe Theoꝝ placitũ/poniť ca/
Concluſio catholica. tholica cõcluſio negatiua.q̄ talis eſt. Exp̄ſſio ſancte
trinitatis in forma baptiſmi nõ põt reguľr fieri per
alia verba ab his que ponunť in ſacro euãgelio.vez
in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti.non obſtante qua/
cũq̄z applicatione vel vſu miniſtroꝝ aut ẽt eccleſie/
quantũ ad ſignificationez ſancte trinitatis per alia
quecũq̄z vocabula. Diciť reguľr.q̄r non intẽdit cõ/
cluſio qn ex ſpãli indultu ſpũſſancti/⁊ hoc ẽt nõ ſine
ſpãli ratione/per alia verba poſſit perfici ſacr̃m:ſi/
cut alias factũ eſt.(vt.j.diceť. Probať aũt conclu/ Probatur p°.
ſio iſta primo rõne.s.Tho.ad hoc ipz inducta.3a.q.
66.ar.6°./⁊.4.d.3.q.1.ar.2.qla 2a.que talis eſt. Om/
nis efficacia ſacramentorum eſt ex inſtitutione diui
na.ita ꝙ quicq̄d quantũ ad formam ⁊ materiaz ex
quibus integrať eſſentia ſacramẽti ex his q̄ inſtituta
ſunt a xp̄o/pretermittiť/⁊ principalius quantũ ad
formã que potior eſt in eſſentia ſacri/reddit ipm ſa/
cramentum efficacia carẽs ſeu nullũ. Sed xp̄s inſti/
tuit baptiſmi ſacr̃m perfici per ablutionẽ cõis aque
cuius eſt cõior abluendi vſus/quantũ ad materiã:⁊
per verba determinata forme/⁊ inter alia p̄ illa ver
ba q̄bus cõiori ſignificationis vſu cã principalis.ſ.
tres pſone diuine ſigillatim ꝓprijs nominib⁹ expri/
munť.ergo ſi aliqd̄ predictoꝝ nominum pretermit/
tereť in forma/⁊ alijs loco eoꝝ pluribus vel paucio/
ribus quolibet predictas perſonas ſignificantibus
baptizans vtereť/ipſum ſacr̃m non minus imo ma/
gis efficacia careret ⁊ nullũ eſſet q̄z ſi alio quocunq̄z
liquore q̄z aqua cõi corpus baptizandi ablueretur.
Solutio P°. ¶ Sed ad hanc rõnem Caietanus multipľr nititur
rñdere. Et primo quidẽ dicit ꝙ ſi intelligať ꝙ non
poſſit aliquid p̄termitti de forma baptiſmi a xp̄o ex
preſſa quo ad ſonũ verboꝝ ⁊ quo ad vocẽ materia/
lem/iam nõ poſſet perfici ſacr̃m hoc niſi verbis for/
me quib⁹ vſus eſt xp̄s/in idiomate in quã hebraico.
2°. ¶ Si vero quo ad voces idez penitus ſignificantes
formaľr ⁊ materiaľr qd̄ ſignificabant ille q̄ a xp̄o de
prompte ſunt. Contra(inquit). Cum.n.ille non ex/
preſſerit ꝙ miniſtri verbis his vtanť. Ego te bapti/
zo ⁊c.nõ eſſent hec verba de neceſſitate forme ſacri.
contra determinationẽ eccleſie. De Bap.⁊ eius effe
3°. ctu.cap.p°. ¶ Et preterea hec determinatio ⁊ limi/
tatio quo ad tales voces non habeť ex euãgelio. Nõ
enim precipit euangeliũ vt hoc mõ ⁊ non alr dicať.
4°. ¶ Neq̄z magis habetur ex eo explicata q̄z implicita
5°. ſignificatio pſonarũ per voces. ¶ Cum p̄ſertim vo/
ces ille quas xp̄s protulit nõ niſi implicite tres pſo/
nas diuinas ſignificent ex vi nominũ (vt dictũ eſt.)
Vt eliciať ex hoc ſufficere q̄ſcũq̄z voces ad formã ba
ptiſmi/quibus ſaltẽ implicite vel incõfuſo vel in po
tentia ſignificenť ille perſone:ſiue plẽs ſint ſiue vna.
⁊ hoc ex vi nominũ.dummõ per applicationẽ vſus
eccleſie vel miniſtri/explicite intendanť omnes pſo
ne deſignari voce ſenſibili. Sic vt qui baptizaret in
noĩe xp̄i vocaliter exp̄ſſo/intendat baptizare in no/
6°. mine eius ẽt a quo vnctus eſt.ſ.patris/⁊ quo vnctus
eſt.ſ.ſpũſſancti. ¶ Et qui baptizaret in noĩe trinita
tis intendat baptizare in noĩe trium diuinarũ per/
7°. ſonarũ que numero ſignificato per tale nomen idẽ/
tificanť. ¶ Et ſi aliquod eſſet impoſitũ nomen ad
explicite ſignificandum perſonas diuinas.ſi quis
in noĩe

in noĩe illo baptizaret/ſm oẽs rite baptizaret.ergo
pluralitas vocũ peraccidẽs ſe hz ad illam formam.
8°. ¶ Sicut ẽt ſi q̄s poneret nomẽ diffiniti ꝓ diffinitiõe
in forma/idẽ efficeret.⁊ tñ diffinitũ vnica voce exp/
mit ⁊ incõfuſo id qd̄ diffinitio exprimit per plures
9°. explicite. ¶ Et pari mõ efficax eſt forma diuinas p/
ſonas vocibus exprimẽs ex accõmodatione vſus ec
cleſie illas ſignificantibus.tametſi in formali ratiõe
ſignificata diſtinguanť.ſicut ſunt illa nomina geni/
tor.genitus ⁊c.

Firmatur præmiſſa ratio dum retorquen
tur in eã obiecta præmiſſa ſpicula. Ca. V.

Impugnatio P°. Sed hanc rñſionem per omnia nullã eſſe/multi
pliciter deduciť. Et primo quidẽ non intẽ
dunt ſancti Doctores eaſdẽ obſeruandas eſſe voces
penitus quas xp̄s ꝓtulit ſm idẽptitatẽ idiomatis/
ſed ſm verba q̄ in ſingulo idiomate cõiori vſu ſigni/
ficant idem ſignificatũ qd̄ apud nos ſignificať noĩe
patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Sicut.n.voluit xp̄s ſalutẽ
quã operatus eſt eſſe comunẽ oĩbus gentibus/ita vo
luit inſtr̃a ſalutis qualia ſunt ſacr̃a/⁊ earuz formas
eſſe cões.⁊ hoc ſuauiter/iuxta vniuſcuiuſq̄z gẽtis ꝓ/
priaz linguã. Alioquin difficillimũ foret ſalutis re/
mediũ/ſi alienũ a cognitione nr̃a mediuz qualis eſt
extranea lĩgua requireret. Et in hoc oẽs doctores cõ/
2°. ueniunt. ¶ Cum vero 2° induciť ꝙ pari rõne nõ de/
beret addi in forma qd̄ in euãgelio nõ eſt expreſſuz.
hoc inquã. Ego te baptizo.negaľ ꝯña. Aliud eſt.n.
non poſſe mutari formã quo ad verba exp̄ſſa a xp̄o/
⁊ obſeruata a p̄ĩcipio ab eccleſia ex traditione xp̄i
per Apľos:⁊ aliud nõ poſſe apponi id qd̄ xp̄s inuit
apponendũ.⁊ ſctã mater eccľia ex traditione Apo/
ſtoloꝝ qui a xp̄o circa fidẽ ⁊ ſacr̃a pleniſſime ſunt
3°. inſtructi/docuit ⁊ appoſuit. ¶ Cum v̄o 3° dr̃ hãc for
me determinationẽ non hẽri ex euãgelio/xp̄mq̄z eã
dem non indixiſſe/pz eſſe falſum. Satis.n.xp̄s ſe de/
terminauit ad illa verba ſatiſq̄z manifeſtũ eſt eadẽ
eſſe indicta vt eis ſolis cõferret virtutẽ ſacr̃alem qñ
eis ſolis exp̄ſſis in euãgelio/nobis p̄cepit officiũ ba/
ptizandi. Quis.n.audeat niſi ex ſpãli conſilio ⁊ mã
dato ſpũſſancti mutare v̄ba ſacroꝝ a xp̄o vel etiam
ab apľis eius in lucẽ prodita/ſeu ex traditiõe Apo/
ſtoloꝝ ab eccľia poſtmodũ promulgata? Vñ Aug⁹
vltra ea q̄ ſupra induximus in ꝯriũ.q̄bus mens ei⁹
propoſito nr̃o fauens habeť expreſſa/ſcribẽs etiã ad
Oroſiũ dicit. Eos eccleſia nõ rebaptizat.qui in noĩe
ſancte trinitatis baptizati ſunt.⁊ ipſa eſt p̄fecto for
ma ſacri.de conſec.di.4.ca. Quãuis.⁊ ea.d.ca. So/
let.dr̃ ꝙ ille verus eſt baptiſmus qui verbis euange
licis cõſecrať.⁊ ſunt verba Augni de vnico Baptiſ
mo lib°.8. Sed ⁊ ea.d.ca.xp̄s.dr̃ ꝙ xp̄s ⁊ p̄tãtẽ ⁊ for
mam tradidit baptizãdi. Vñ ⁊ gl.in ca. Si re vera.
ea.d.formã baptizãdi in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſan
cti vocat formã euangelicaz. Ideo ẽt dr̃ vnũ eſſe ba/
ptiſma ad Eph.4°.q̄ vna eſt forma. Sed ⁊ Ambr⁹
illa forma vtebať ⁊ vľem eccleſiam ſic ea vti exp̄ſſit
ea.d.ca. Venit. Et ꝓpea directoriũ lib.p°.ca.4°.dif
finiens baptiſmũ dicit. Baptiſmus eſt ablutio exte
rior cũ certa forma verboꝝ ſine quo nemo ſaluari
poteſt. Cum certa(inquit)forma verboꝝ/non cum
vaga/vt vult Caietanus. Vñ ſine tali certa forma
nõ eſt baptiſmus aut ſalus. Dicit ẽt ꝙ nõ lz illã cer/
tam formã mutare per equalentia verba. Quod ẽt
ipſa eccleſia ſemp̄ ab Apoſtoloꝝ tẽpore ſeruauit.
Licet apľi rõnabiľr ⁊ ex ſpãli conſilio ⁊ diſpẽſatio
ne ſpũſſancti qñq̄z ẽt aliam obſeruauerint formam/
quo ad verba.⁊ ſimiľr nõnulli iudei ſub eadẽ/diui/
na directione/tp̄e Nicolai p̄p̄.vt.j.explicabiť. Vñ
valde pernicioſum eſt velle pro voto aliã introduce/
re formã ab ea quã eccleſia ſemp̄ ⁊ p̄dicauit ⁊ obſer/
uauit vt certã ⁊ neceſſariã/⁊ vt ſine qua nõ cõferať
rite baptiſmus. Dicit eñ Pellagius p̄p̄.in decreť.
de cõſec.d.4.ca. Si reuera. Id qd̄ alr ſit q̄z qd̄ euan
gelica iubet auctoritas/temeritatis cuiuſq̄z ſpiritu
videť effectũ. Et eadem rõne is qui alr docet q̄z do/
cuerit hactenus eccleſia circa fidẽ ⁊ ſacr̃a/ nõ mino/
ris temeritatis videť arguẽdus. Pz igiť falſiſſimuz
eſſe/⁊ ꝯ doctorum ⁊ eccleſie auctoritatẽ ꝙ xp̄s non
4°. dederit certã formã baptiſmi quo ad verba q̄ expli
cite diuinas pſonas ſignificẽt. ¶ Nec eſt verũ immo
erroneũ ꝙ ſufficiat accomodatio ⁊ vſus eccleſie cuz
implicita ſignificatione incõfuſo aut in potẽtia/ſi/
cut animal ſignificat hoĩez/(vt intẽdit qn ẽt expri/
mit Caietanus in ſua digreſſione.) Propria eniz ⁊
actualis ſeu formalis ſignificatio ĩ terminis forma/
rum exigiť.⁊ hi ſunt in cõiori vſu eccleſie in ꝓpoſito
ad exprimendas diuinas pſonas. Neq̄z vſus cõis ſi/
ne ꝓpria ſignificatione/neq̄z hec ſine vſu ſufficeret
ad forme p̄fectionẽ. Sicut ⁊ materia cõueniens/eſt
vera aqua/cuius vſus in abluendo cõior eſt. Voluit
enim xp̄s vt ſacr̃m tante neceſſitatis eſſet ad vota ⁊
in promptu:ne propter difficultatẽ impediret alicu/
ius intẽta ſalus. Cõtingit aũt nomen aliqd̄ ex accõ/
modatione ⁊ vſu eccľie vel ſcripture ſacre ſic aliq̄d
cõi vſu ſignificare/vt iam in ſignificationẽ ꝓprie di/
ctam tranſeat ex tali vſu: Sicut hoc nomẽ ſpũsſan/
ctus in vi vnius dictionis acceptũ/ſic ex accõmoda
tione ⁊ vſu ſacre ſcripture ſignificat tertiã in trini/
tate perſonã/vt eiuſdẽ ſit propriũ nomen ⁊ illã pro
prie ſignificare dicať.p°.q.36.ar.1.vt nõ diuerſa ſed
idem ĩportare certiſſime cognoſcanť/ſignificare ali
quid ꝓprie ⁊ ex vi nois/⁊ ſignificare ex accomoda/
tione ⁊ vſu eccleſie in ꝓpoſito:non ſic tñ vt variatio
ſiat ſm quãcunq̄z variationez intentionis p̄ferẽtis
in ſignificando. Non põt aũt Caie.fugere ad cõiorẽ
vel minus cõem vſum:cũ ipſe dicat cõtra ſctm̃ Tho
mam hic ꝙ cõior ⁊ minus cõis vſus verboꝝ forme
non variat ſacr̃m aut formã eius quantũ ad effica/
ciam ⁊ virtutẽ ſacramentalẽ.licet etiam hoc ſit fal/
ſum in propoſito.vt patuit.

Nomina quibus exprimimus perſonas
diuinas in forma baptiſmi: diſtincte & ꝓ/
priæ, non autem inconfuſo vel in poten/
tia eas ſignificare. Cap. VI.

Voces etiã ille quibus vſus eſt xp̄s in p̄dicta 5°. Probatur p°.
forma ad exprimendas diuinas pſo/
nas ſignificant eas nõ in potentia tm̃ vel inconfuſo
ſic cõiora ſignificãt minus cõia.imo ſunt earũ no/
mina ꝓpria ſm cõem doctrinã Theoꝝ quã ẽt Caie.
alibi defendit ꝙ.ſ.hoc nomen pr̃ eſt propriũ nomen
perſone diuine ſignificãs formaľr ipſam relationem
diuine p̄nitatis per modũ forme ſubſiſtẽtis incõi/
cabilis.vt deduciť manifeſte ab angelico Doctore

pᵃ.q.33.ar.2ᵒ.Similꝛ hoc nomen filiꝰ ſignificat for/
maliter ⁊ ꝓprie perſonā diuinā que eſt ipſa filiatio
perſe ſubſiſtēs incōicabilꝛ.vt in eodē libro.s.Tho.
aperte tradit.q.34.ante articulos.Nullum autē eſt
magis propriū nomen/⁊ magis expſſe ſignificatiuū
alicuius pſone/q̄ʒ qḋ ſignificat formalꝛ illam pſonā
ſm formā eius incōicabilē ſeu ſm ꝓpria pricipia in/
diuiduantia per q̄ primo diſtinguit̃ a quacūqʒ alia
perſona.qualis eſt ī diuinis pr̄nitas in patre ⁊ filia/
tio in filio ⁊c.⁊ eo magis quo pr̄nitas in diuinis eſt
idē patri/⁊ filiatio filio.Unde pʒ ꝙ ꝓpriiſſime ⁊ ex/
2ᵒ. plicite quantū explicari ⁊ exprimi pōt/ exprimunt̃
ille pſone p iſta noīa.¶ Patet ēt ſpecialꝛ de his no
minibus pr̄ ⁊ filius ex xp̄i inſtitutione ⁊ vſu/cōiqʒ
intellectu oīm apoſtoloꝝ ⁊ totius eccleſie ꝙ ꝓprie ſi/
gnificent certas diuinas pſonas.Nam xp̄s pr̄is no/
mine abſolute plato ſemp voluit intelligi primā in
trinitatē perſonā.⁊ ſimiliter noīe filij 2ᵃᵐ perſonaʒ.
vt pʒ Lu.10.vbi dicit.Nemo ſcit qs ſit filius niſi pa
ter.⁊ qs ſit pater niſi filius.⁊ cui voluerit filiꝰ reue/
lare.Sub eodem quoqʒ ſenſu dr̄ Jo.6.Sicut pater
habet vitā in ſemetipſo ſic dedit ⁊ filio vitā hr̄e in
ſemetipſo.Item ibidē.Nō pōt filius a ſe facere qcq̄ʒ
niſi qḋ viderit patrē facientē.Et eadē ſignificatiōe
dicit ibidē.Qui miſit me pr̄/ille teſtimoniū phibe/
bit de me.⁊ caᵒ.14ᵒ.dicit.Si qd petieritis patrē in
noīe meo/hoc faciā vt glorificet̃ pater in filio.⁊ caᵒ.
17.Pater clarifica filiū tuum ⁊c.⁊ in pluribus alijs
locis idē promit ſacrū euangeliū/⁊ precipue qn̄ tp̄e
paſſionis patrē filius alloquit̃ ⁊ orat/expreſſe habet̃.
ꝙ ſemper noīe patris ⁊ filij abſolute ſignificari ⁊ in/
telligi voluit duas ſcīe trinitatis determīatas pſo/
nas.Licet ēt aliqn̄ voluerit noīe pr̄is ipm̄ deū ſan/
ctāqʒ ⁊ indiuiduā trinitatē exprimere.Et hoc ītel/
ligi voluit qn̄ in ordine ad creaturas/nō aūt in ordi
ne ad ſe filiū de eo verba faciebat.Sicut cuʒ docuit
aplo̅s ⁊ nos omnes orare Math.6.⁊ Luc.11.dicens.
Pater noſter qui es in celis ⁊c.Quādo vero de pr̄e
mentionē faciebat vel abſolute vel in ordine ad ſe
filiū/ſemp determinatā ſui genitoris perſonā expri/
mere ꝓprie intēdebat.Quod ⁊ diſcipuli optime co/
gnoſcebant.Et ppea Philippus hac rōne abſolute
dixit ei.Jo.14.Dn̄e oſtende nobis patrem ⁊ ſufficit
nobis.Cui rn̄dens dn̄s/patris ⁊ filij vnitatē eſſentie
⁊ diſtinctionē perſonarū declarauit/ quantuʒ phas
erat hoīeʒ intelligere.Et ꝙ nō loqueretur paraboli
ce vel īproprie/de pr̄e ⁊ filio/optime ſe cognoſcere di
ſcipuli confeſſi ſunt dicētes.Ecce nunc palā loq̄ris
⁊ puerbiū nullū dicis.Nunc ſcimus q2 ſcis oīa:⁊ nō
eſt opus tibi vt qs te īterroget.in hoc credimus q2
a deo exiſti.Dixerat.n.paulo an̄.Exiui a patre ⁊ ve
ni in mundū/⁊ iterū relinquo mundū ⁊ vado ad pa
trem.Quare manifeſtū eſt ꝙ his noībus pater ⁊ fi/
lius.vbi de diuinis ſermo eſt/ſemp eccleſia a tp̄e xp̄i
in hanc vſqʒ diē intellexit ꝓprie ſignificari diuinas
3ᵒ. perſonas.¶ Qḋ etiā hinc habet̃ ꝙ in Symbolo ſub
eodē formali ſignificato capiunt̃ p̄dicta noīa abſo/
4ᵒ. lute prolata.¶ Sed ⁊ hoc ēt vnicū nomen ſpūſan/
ctus eſſe ꝓprium nomen 3ᵉ pſone diuine que pcedit
a patre ⁊ filio per modū amoris/pʒ tam ex accōmo
datione ⁊ vſu eccl̄ie q̄ʒ ex ipſa inſtōne xp̄i.Nunqd
enim nō magis eſt in ptāte xp̄i nomē hoc vt illi pſo/
ne propriū imponere/q̄ʒ in ptāte primoꝝ noīa rebꝰ
inſtituentiū imponere ꝓpria?Expſſit autē xp̄s ⁊ in/
telligi voluit p hoc vocabulū ſpūſſanctus.tertiam
illā in trinitate pſonā/dum dixit/Paraclytus aūt
ſpūſſanctus quē mittet pr̄ in noīe meo ⁊c.Jo.14.Et
qn̄ dixit.Accipite ſpm̄ ſctūʒ.Jo.20.Et dū dixit.Nō
enim vos eſtis qui loquimini ſʒ ſpūſſanctus.Marci
13.Et Actuū pᵒ.Accipietis virtutē ſpūſſctī ī vos.
Et iteꝝ.Uos aūt baptizabimini ſpūſancto ⁊c.Joā
nes quoqʒ euangeliſta pᵉ Jo.4.ſub eadē ſignificatio
ne tale nomē accipit.dū dicit.Tres ſunt q teſtimo/
nium dat in celo pr̄ verbū ⁊ ſpūſſanctus.Sub eodē
etiā ſenſu noīe hoc vſus ē Jo.bap.Math.3.⁊ Mar/
ci.pᵒ.necnō Lu.3ᵒ.Ille vos baptizabit ſpūſctō.In
actibus quoqʒ aploꝝ legit̃ per ſpm̄ſanctuʒ ſemper
aplo̅s atqʒ diſcipulos ītellexiſſe ⁊ ſignificaſſe tertiaʒ
in trinitate perſonā.Un̄ in illo libᵒ narrat̃ de eadeʒ
pſona ſub eodē ſuo noīe proprio.quō deſcēdit in lin
guis igneis ſup eos.qui ēt in forma colūbe deſcēdiſ/
ſe ſup xp̄o baptizato/legit̃ Luce.3ᵒ.Idē eſt ēt mani/
feſtū ex ſermone Gabrielis ad b.v.Luc.1.Spiritus/
ſanctus ſupueniet in te ⁊c.Et Zacharie idem Ange
lus dixit de Joāne Baptiſta.Spiritu ſctō replebit̃
adhuc ex vtero matris ſue.eo.caᵒ.Et idem notū eſt
ex cōi vſu aploꝝ/euangeliſtarum ⁊ diſcipuloꝝ xp̄i.
Ut p̄cipue pʒ percurrenti actus aploꝝ.Jo.euange/
lium/⁊ fidei Symbolū.vt iaʒ nulli dubiū eſſe poſſit
ꝙ in forma baptiſmi hoc nomen ſpūs ſanctus ꝓprie
ſignificet tertiā in trinitate pſonā.nec p̄dicari poſ/
ſe proprie ⁊ formalꝛ de eſſentia.ſed ſicut alia pſona/
lia de ea tantum idemptice verificari.

Prædictis nominibus propriæ ſignificari perſonas diuinas,pluribus aliis modis manifeſtatur. Cap. VII.

Hoc ipſuʒ ēt ꝙ vʒ per illa noīa in forma baptiſ
mi ꝓprie ⁊ diſticte ⁊ nō incōfuſo vel in po 5ᵒ.
tentia ſolū ſignificent̃ tres pſone diuine/ſʒ eas ex vi
noīm ſignificari/⁊ non tantū ex accōmodatione vel
vſu/ad intellectuʒ Caietani:alijs modis pbari pōt.
¶ Sed premittendū eſt ꝙ ſolus deus ꝓprie inuocat̃
ſm eloq̄a ſacra.Proprie.n.ad cultū Latrie ptinet
inuocatio.qua ēt ratiōe diabolum inuocare/ptinet
ad infidelitatē/⁊ ad apoſtaſiaʒ in fide ſi fiat a bapti/
zato.vt optime deducit ⁊ pbat directoriū inq̄ſitio/
nis.In forma aūt baptiſmi fit quedā inuocatio vt
deſcendat virtus diuina ſup baptizatuʒ ad delenda
omnia pctā illius.Unde opʒ ꝙ noīa quibus ſignifi
cantur ea q̄ in forma illa ſic inuocant̃/ꝓprie ⁊ diſtin
cte/non aūt incōfuſo vel in potentia tantū ſicut ani
mal hominē/ſignificent deū.Et cuʒ in ſua tali ſigni/
ficatione exprimant diſtinctionē perſonarū.pʒ ꝙ ꝓ
prie diuinas perſonas ſignificāt.Ut ex ipſa inuoca/
tione pr̄is/tale nomen ſignificet ibi ꝓprie perſonā
que habet filiū/non ſecus ac ſi diceret̃/ in noīe pr̄is
diuini.Et ſimilꝛ nomen filij.ſicut ſi diceret̃.in noīe
filij diuini.⁊ ſic ſuo mō de ſpiritu ſctō.Hoc ēt pcedit
q2 ēt iſta ſunt principaliora vocabula ⁊ magis inti/
me exprimētia perſonas illas ſm ſuā ſubſtantificaʒ
formā/ita ꝙ non ſignificāt eas ſm actus vel exitus
vel hmōi.ſed ſm rōnē forme incōicabilis.Neqʒ per
accōmodationē aut vſuʒ.q2 ꝙ ſint magis in vſu po
tius hn̄t ex p̄dicta propria ſignificatione.⁊ ꝯn̄r per
talia

talia nomina ſola exprimit̃ forma baptiſmi.vt ſicut
vnicus eſt baptiſmus.vnica ſit ēt ⁊ inuariabilis eiꝰ
6ᵒ. forma.¶ Ideʒ quoqʒ qḋ ſupra ꝙ vʒ per illa tria no/
mina in forma baptiſmi poſita/non tm̄ ex accōmo/
datione vel vſu/ſed ex inſtōne vocabuloꝝ ſic adin/
uicem cōtextoꝝ proprie ſignificent̃ perſone diuine/
pʒ tam ex eo ꝙ dum inuocant̃/dr̄ in ſingulari.in no
mine.quo ſignificat̃ eſſentie vnitas q̄ non niſi perſo
nis diuinis cōuenit.q̄ʒ ex eo ꝙ patri ⁊ filio annume
ratur ſpūſſanctus.Cum.n.ex ipſa inſtōne xp̄i(vt.s̄.
patuit)hoc cōpoſitū nomen ſpūſſanctus nō niſi ter/
tiam in trinitate pſonā ꝓprie deſignet a patre ⁊ filio
procedentē.cum annumerat̃ ipſi patri ⁊ filio/iaʒ de
patre ⁊ filio ſtatim oēs intelligunt a q̄bus procedit
ſpūſſanctus:⁊ talia ibi non niſi prout ex inſtōne xp̄i
7ᵒ. ſignificāt diuinas perſonas aſſummi.¶ Qḋ ēt hinc
ſpecialꝛ de pr̄e ⁊ filio manifeſtari pōt/ꝙ vtrūqʒ no/
men analogū eſt:⁊ cōe deo ⁊ creaturis.⁊ ꝯn̄r priꝰ de
deo dictū q̄ʒ de oībus creaturis.Propriū aūt noīs
analogi ſm doctrinā.s.Tho.pᵃ.q.13ᵃ.ar.6.⁊ ſm ēt
Caie.doctrinā ibidē.eſt ꝙ abſolute prolatū/ p priꝰ
quantū ad rem ſignificatā ſuum analogatū primuʒ
ſignificat ⁊ ꝓ eo ſupponit.Propriū aūt ⁊ primū ſi/
gnificatū analogatū huius noīs pater quantū ad rē
ſignificatā/⁊ quantū ēt ad īpoſitionē noīs factam a
xp̄o/eſt pr̄ diuinus perſonalꝛ ſumptꝰ ⁊ in ordine ad
perſonā filij.Paternitas.n.dicta de deo ī ordine ad
creaturas/īpropria eſt.Et ſilꝛ primum analogatuʒ
huius noīs filius eſt diuina pſona filij ex quo oīs eſt
filiatio in celo ⁊ in terra/ſicut ex pr̄e diuino eſt oīs
paternitas in celo ⁊ in terra.Eph.3ᵒ.Ergo abſolute
prolata iſta noīa prout in forma baptiſmi proferun/
tur/primo ⁊ proprie ſignificāt perſonas diuinas.

Quod loco prædictorum nominum poni non poſsint quæcunq; alia, non æque in vſu idem ſignificantia,ſalua veritate ſacramēti,efficaciſsime probat̃. Ca. VIII.

Quomodocūqʒ etiam illa forme vo/
cabula ſignificēt di/
uinas pſonas niſi ſignificent eas formalꝛ ⁊ eque cōi/
ter ſm vſuʒ/adhuc nō ſequit̃ ꝙ loco illoꝝ alia poni/
poſſint q̄ eaſdeʒ ſignificent vel proprie vel ex vſu.vt
6ᵒ. ſupra etiā dcm̄ eſt.¶ Ex hoc aūt ſequit̃ ꝙ nec in no/
mine trinitatis aut triū pſonarū(has voces formā/
do)vel quocūqʒ vno noīe quolibet deſignāte perſo
nas diuinas perficiat̃ forma baptiſmi.ſʒ tm̄ in noīe
trinitatis explicite noīando patrem filiū ⁊ ſpirituʒ
ſanctū.vt conſueuit eccleſia.Uerbis.n.illis data eſt
a xp̄o virtus vt cōſtat.Non ꝯſtat aūt ꝙ dederit vel
dare voluerit alijs q̄buſcūqʒ v̄bis ſm vniuſcuiuſqʒ
fidē vel intentionē.Et lʒ xp̄s non alligauerit v̄bis
illis virtutē ſuam/vt nō poſſit ēt alijs eam dare ver
bis:alligauit tm̄ ptātem alioꝝ/ne poſſint illa verba
mutare.aut q̄buſcūqʒ alijs verbis ꝓ ſue cuiuſqʒ in/
tentionis arbitrio ſignificantibꝰ aut applicatis/gra
tiā ſalutēqʒ baptizato cōferre.Sʒ voluit oībus vni/
formiter ⁊ inuariabilꝛ illis vti:vl̄ corrn̄dentibꝰ quo
ad ſignificatū ⁊ modū ſignificandi ſm vniuſcuiuſqʒ
lingue propriū idioma.Et ſacrilegiū magnuʒ in ec/
cleſia videret̃ ⁊ eſſet illa v̄ba mutare in eadē lingua
poſt vſum illorū noīm ab ipſa eccleſia per aplo̅s vel
eorum aut xp̄i diſcipulos ⁊ ſucceſſores pᵒ introdu/
ctum tanq̄ʒ principaliuʒ cōi vſu exprimentiū diui/
nas pſonas.Et credo ꝙ ſi Caietanus p alia v̄ba ſci
ret ſe baptizatū/nō qeſceret cor eiꝰ qn an̄ mortē ba/
ptizaret̃ more xp̄ianoꝝ:qḋ tm̄ fieri nō liceret niſi pᵒ
baptiſmꝰ nullꝰ extitiſſet.⁊ tm̄ nō veret̃ his ſuis puer
ſis nouitatibus velle inq̄etare totā eccl̄iā.¶ Ex his 7ᵒ.
pʒ eſſe falſuʒ aliud qḋ aſſert.fore inquā pfectū ſacr̄m
ſi vnicū nomen īponeret̃ ad ſignificandas illas tres
perſonas diſtinctas/⁊ illo vteremur ī forma baptiſ/
mi.Neqʒ.n.poſſet tale nomē niſi equoce pſonas il/
las exprimere:⁊ ſic nō neceſſario pro oībus ſemper
ſupponeret ſed diſiūctiue.Uel ſi non equoce ſed for
maliter oēs ſimul actu exprimeret/⁊ pro oībus ſup/
poneret/hoc nō poſſet eſſe niſi inquantuʒ ille pſone
aliquo mō in vnū conuenirent.Neqʒ.n.nomē vnuʒ
non equiuocū/hʒ primo niſi vnū ſignificatū/vnā in
quā naturā vel rationē vel vnā perſonā.Sicut enī
nō poſſumus ſimul plura intelligere inquantū plu/
ra ſed inquantū vnū.4ᵒ methᶜᵉ.ita neqʒ noīare.Nā
ſicut intelligimus ita ⁊ noīamus.vt nec ipſe Caie/
tanus negat ex ſctō Tho.Et ꝯn̄r formale ſignificatū
noīs illius in ꝓpoſito eſſet vna illa rō in qua pſone
cōuenirent.Siue illa rō eſſet rō numeri vel collegij/
vel quecūqʒ alia.Et tunc eſſet totalꝛ diuerſum tale
nomen a ſingulis noībus ꝓprijs trium perſonarum
propter diuerſitateʒ formalis ſignificati.⁊ ꝯn̄r non
poſſet illoꝝ loco poni ī forma baptiſmi.¶ Neqʒ.n. 8ᵒ.
concederet̃ in eccleſia verū dari baptiſma inuocan
do ſanctā trinitatē per nomen tetragramaton qn̄ ſi/
gnificet ēt ſubſiſtens diuinū in tribus pſonis expli/
cite ſic īportatis atqʒ formalꝛ/ſicut per earum noīa
propria q̄bus vtimur in forma baptiſmi.Neqʒ eniʒ
tali nomini data credit̃ talis virtus ſacr̄alis/q2 nō
eque frequēti vſu illas ſignificaret vt ꝓpria faciūt.
Et eadē ratio eſt de oībus alijs.¶ Ex p̄dictis etiam 9ᵒ.
pōt quiſqʒ cognoſcere falſum eſſe qḋ addidit Caie/
tanus in hac rn̄ſione ꝙ vʒ ſi quis poneret in forma
diffinitionē loco diffiniti/idē efficeret.Licet enī per
vtrūqʒ idem formalꝛ ſignificet̃/cū ipſa diffinitio ſit
formalitas diffiniti:ſi tm̄ non eque frequēti vſu ſigni
ficetur idē per ea/forma tm̄ erit illa q̄ cōtinebit qḋ
frequētiꝰ idē ſignificat.¶ Et nō ſolū variatio ſm ra 10ᵒ.
tionē diffinitionis ⁊ diffiniti/verū ēt ſm voces oīno
ſynonimas in eodē idiomate/tollit virtutē ſacr̄aleʒ
ab ea voce q̄ minus eſt in vſu reſpectu cōis ſignifi/
cati ſm.s.Tho.3ᵃ.q.60.ar.7ᵒ.ad 2ᵐ.quā habet alte
ra que principalius ⁊ cōius eſt in vſu apud hoīes il/
lius lingue.¶ Alioqn ſeq̄ret̃ infinita variatio for/ 11ᵒ.
marum.⁊ quantū ad perfectionē ſacr̄i liceret in cō/
ſecratione corporis xp̄i loco illius vocis corpus.po/
nere has voces hn̄s corporeitatē/ſeu ſubſtātia corpo
rea.⁊ in cōſecratione ſanguinis.loco illis vocis ſan/
guis.liceret ponere vocē cruoris ⁊ hmōi.que tm̄ ſnie
ab oībus iudicant̃ ſacr̄ali virtute carere.Qn̄ tamē
alique voces eque ꝓprie ⁊ eque in vſu idē ſignifica/
rent nō eſſet negādū eque virtutē hr̄e ſacr̄alē.ſicut
pʒ de formis varijs tm̄ varietate idiomatis.Et etiā
in eodē idiomate poſſet hoc idē aliquo mō cōtinge/
re lʒ raro inueniat̃.⁊ nō niſi qn̄ vnū claudit ſignifi/
catū alterius multiplicatū ſm eandē vocē.Sicut ly
vos/claudit ly te pluries.Un̄.s.Tho.3ᵃ.q.66.ar.5ᵒ.
ad 4ᵐ.iſtā dicit bonā formā dum plures ſimul bapti

zantur. Ego vos baptizo ⁊c. q ly vos nihil aliud ſi/
gnificat niſi te ⁊ te ⁊c. Hanc aūt dicit nō eſſe bonā
formā. nos te baptizamus. q ly nos. non penitus ſi/
gnificat idem qđ ego. ſ; ſignificat ego ⁊ tu. vel ego ⁊
iſte. Similr iſta nō pōt eſſe bona forma. ego baptizo
me. q ly me nō ſignificat te/ qū eſt a me platū. Et
ex hoc pueniť q nullū eſt baptiſma ſm fidē quo qs
9°. baptizaret ſeipſum. ¶ Quāto magis autē tolleť ne/
ceſſaria determinatio ⁊ p ꝯn̄s virtus forme ſi fiat va
riatio penes magis ⁊ minus cōcs terminos: magis
quoq; vel minus cōfuſe ſignificātes. vel certe ſm ſi/
gnificatū formale/ ſicut genitor diſtinguiť a patre/ ⁊
genitus a filio. Formalr. n. genitor generationē acti
uam/ genitus aūt paſſiuā ſignificat. que l; ſint idem
realr formis hypoſtaticis pr̄is ⁊ filij/ ſingła ſingulis:
non tñ eas formalr exprimūt ſm modū ſignificādi:
eo q gñatio tam actiua q̄ paſſiua formalr iportata
ſignificeť per modū motus/ vie vel exitus/ ⁊ non per
modū forme cōſtituentis hypoſtaſim. Et iđ non dr̄
ſignificare pſonas diuinas formalr/ licet ſignificent
eas realr ⁊ idēptice/ ēt vt diſtinctas ab inuicē realr.
Sole aūt he voces pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus cōiſſimo
vſu ⁊ formaliſſimo ſignificato iportant illas tres di
uinas pſonas ſ; ſuas formas hypoſtaticas. ¶ Et hec
ſufficiant quantū ad defenſionē rōnis. s. Tho. quam
nec Caietanus formauit aut vim illi dedit quā de/
dit. s. Tho. ex inſtōne inquam xp̄i. Ex hoc. n. q xp̄s
inſtituit ſenſibilitatē forme baptiſmi in illis verbis
⁊ nō in alijs. (illam. n. exp̄ſſit ⁊ nō aliā pro certo for/
mam ſm Augm̄) ſequiť q nullor aliorū ſm formalē
ſignificationē/ aut ēt in eodē idiomate ſm vocē ver
borum ſenſibilitas dat forme virtutē. Qz ſi intētioni
⁊ fidei miniſtri reliqſſet facultatē; variando voces/
que pſonas diuinas quolibet exprimerent. vt dicit
Caietanus. iam formar baptiſmi nō eſſet numerus:
ſed ſ; cuiuſcūq; baptizātis placitū variari poſſent
quātū ad perfectionē ſacri. dūmō ſancte trinitatis
aliqua mētio fieret. Et pari mō poſſent variari for/
me oīm ſacror. Quo qđ inopinabilius in ecclia pt
afferri? Nulla. n. maior inuariabilitas ab ecclia ob/
ſeruať ab initio q̄ in verbis ſacramentor. Neq;. n.
eſt cure ſctē Matri ecclīe ſi varie ſcripturarum infe
ranť tranſlationes/ dūmō ſenſus ſcripture ſeruet in
tactus ⁊ idē. Non refert apud eā/ quis fidei cōfeſſio/
nis aut pfeſſionis modus ſeruet. dūmō in credēdis
cōcordent oēs. At formas ſacramentor ēt verbaliť
vel in minimo variare / non patiť. Qđ quidē min⁹
attēdere debuiſſet vbi minus in fide periculū eueni
re poſſe/ manifeſtū eſt. Vn̄ liberā variationē formar
ſacramentor non phibere ſed maiori facilitate per
mittere deberet/ q̄ pmittat ſacrarū variā tranſla/
tionem ſcripturarū. Qđ cum nō faciat/ exp̄ſſe colli/
gitur/ q non ſit ea formar variatio in ptāte eccleſie
aut miniſtror quā putat Caietanus. Permittit tñ
eccleſia vnā ab initio variationē/ tenens id ſpāli cō/
ſilio ſpū ſancti pceſſiſſe/ forme inquā varietatē qua
greci vtunť ⁊ i idiomate pprio. a forma qua vtūtur
in proprio latini: in qua tñ varietate ſeruať idē pn/
cipale ſignificatū/ quo ad exp̄ſſionē actus baptiſmi
⁊ quo ad inuocationē trinitatis p eadē verba. Alia
vero q̄ non ſunt de ſubſtātia forme ſi varienť appo/
nendo v; vel auferēdo/ non dirimūt ſacri perfectio/
ne;. ſicut ly ego in forma baptiſmi. ⁊ ly. n. in formis
ſacri euchariſtie/ ad ꝯtinuandū cū precedentib⁹ ⁊c.
Quod aūt in forma baptiſmi qua vtunť latini po/
niť. ly te. in forma vo qua vtunť greci ly ſeruus xp̄i/
ſpāli conſilio factū crediť ſpūſſancti. In vtraq; enī
perſonā illa verba deſignant quā ēt ex proprio no/
mine in principio latinus baptizās exprimit dicēs/
Joannes (verbi cā) vis baptizari? ⁊ rn̄dēti: volo. ſta/
tim baptizat eū dicens. ⁊ ego te baptizo ⁊c. Grecus
vero dicit/ baptizeť ſeruus xp̄i Joānes ⁊c. Alia; q̄;
forme variationē pro tpe docet eccleſia ſpāli cōſilio
ſpūſſancti factā prout ex ſacris lr̄is informať/ ſc; in
noīe xp̄i. vt. j. declarabiť. In ſingulis tñ p̄dictis ēt
formis ſemp oīmoda iuariabilitas obſeruata fuit/
tam inquam in greca q̄; in latina. Ex premiſſis om
nibus p; primam. s. Tho. rationē ad propoſitā con/
cluſionem in ſuo robore permanere/ diſſolutis omnī
bus aduerſarij cauillis.

Alia ratione ſub forma duplici proba/ tur propoſitum principale. quam q data reſponſio non effringat, manifeſtatur. Capitulum. IX.

Aliam rationē ad idem/ vti non militante; ſ; iñrmā elicit Caie. in. d. art. 6°. quā ⁊ ſoluere conať talem. Prima pfeſſio ⁊ confeſſio fi/ — Rō 2ª principalis.
dei in xp̄iano debet eſſe perfecta. Sed hoc nō eſſet ſi — Pª forma.
in baptiſmo quo primo hō regenerať in xp̄o/ nō fie/
ret exp̄ſſa mentio oīm perſonarū ſancte trinitatis.
vt p;. ergo hoc eſt fiendū. ⁊ non niſi in forma qua p/
ficiť baptiſmus. ergo ⁊c. Et hanc rōnem ſm ipm in/
nuit etia; Zacharias pp̄. de conſe. d. 4. In Synodo.
¶ Ad hanc igiť rationē reſpondet ipſe Caietanus/ — Solutio falſa.
congruū quidē eſſe in prima pfeſſione fidei explici/
tam mentionē fieri oīm diuinarū perſonarum: non
tamē neceſſariū. nec inueniri in ſacris lr̄is aliqđ ad
hoc cogens. Si. n. (inqt) exigereť hoc/ pari rōne exi
gereť in prima profeſſione fidei vocalis pfeſſio oīm
principaliū articulor fidei. vt incarnationis: quam
qui nō confiteť/ xp̄ianus nō eſt. Et ad auctoritatem
Zacharie dicit illū intelligere de nō confitente inte/
gre trinitatē/ hoc eſt explicite vel iplicite quo ad vo
ces. Quod ex eo p; q vacuū a diuina gr̄a talē dicit.
¶ Pro intellectu igiť premiſſe rōnis: ⁊ vt validius — Impugnatio.
⁊ clarius p̄dicta mala ſolutio impugneť/ ſciendū eſt
rationē hanc ex verbis p̄dicti articuli hēri qđē poſ/
ſe: ſed virtutē ⁊ efficaciā eius nō fundari ſup primi/
tate profeſſionis xp̄iane ſolum/ vt putat Caiet. ſed
ſup primitate pfeſſionis in baptiſmo facte vel fiēde
ex inſtitutione xp̄i per ſenſibilē profeſſionem totius
trinitatis. ad imitationē (quantū poſſibile eſt)/ illi⁹
ſenſibilis manifeſtationis oīm diuinarū perſonar/
que fcā eſt in baptiſmo xp̄i: qui baptiſmus fuit ori/
go ſanctificationis nr̄i baptiſmi. Et ſic formāda fit
predicta rō ſm intentionē ſancti Tho. qua cōfirma
ret primā rationē concludentē neceſſariū eſſe ſenſi/
bilem omniū diuinarum perſonarū expreſſionem.
¶ Eo mō exprimēde ſunt pſone diuine/ quo ſm nu/ — Alia forma.
merum ſenſibilr manifeſtate ſunt in baptiſmo xp̄i.
Quod probať. q baptiſmus xp̄i fuit origo ſanctifi/
cationis nr̄i baptiſmi. Et ideo ſenſibilis pfeſſio ſan
cte trinitatis in nr̄o baptiſmo d; imitari quantum
fieri pōt ſenſibilē manifeſtationē trinitatis factā in
baptiſmo Chriſti. Sed ibi omnes pſone diuine ſen/
ſibiliter ⁊ diſticte manifeſtate ſunt. ergo ⁊ in noſtro
baptiſmo ſenſibiliter debent manifeſtari. Hec aute;
fieri debet non per ſenſibilem apparitionem vt tūc
qū pater manifeſtatus eſt per vocē ſenſibilē qua de
filio ſuo dixit. Hic eſt fili⁹ meus dilect⁹ in quo mihi
cōplacui. Math. 3°. et filius ipſe pn̄s erat ſenſibilr ⁊
corporalr/ ſuſcipiens baptiſmū ⁊ ſanctificans illū. et
ſpūſſanctus apparuit in figura ⁊ forma ſenſibilis ⁊
vere colūbe: vel certe ſilitudinis eius ſi nō fuit vera
colūba. ſicut qū apparuit in ſilitudinē linguarū ar/
dentiū: hec. n. ad miracula ptinebāt quo ad patre;
⁊ ſpm̄ ſanctū. quo ad filiū vero miracolor maximū
ſupponebať/ dōū inquā carnē eſſe factu;: miracula
aūt non ſunt repetenda/ niſi pp maximā neceſſitatē
fidei fundande vel dilatande: ſed debent in baptiſ/
mo manifeſtari diuine pſone/ mō nobis facillimo. ⁊
ob hoc cōiſſimo/ qui p̄ſto ſit oībus: hoc eſt vocalr ⁊ di
ſtincte inuocādo oēs diuinas pſonas/ put ēt docuit
⁊ pcepit dn̄s tradēs p̄dcā; baptiſmi formā. ergo ⁊c.
Contra ſolonem P°. ¶ Sic autem intellecta ratiōe ſancti Thome. patet
nullam eſſe premiſſam Caietani fugam. Non enim
ſolum congruum ſed neceſſarium eſt fieri quod pre
cipit Chriſtus eſſe fiendum. Non eſt autem conſiliū
aut ſola ſuaſio Chriſti. vbi dicit. Docete oēs gentes
baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus/
ſancti amen. ſed preceptū. vt dicit Pellagius Pa/
pa. ⁊ hr̄ de cōſec. diſt. 4. ca°. Multi. Eſt. n. de neceſ/
ſario ptinentib⁹ ad fidē ⁊ ad ſalutē noſtrā. Sicut. n.
de neceſſitate ſalutis/ ⁊ ſub pena negationis itroit⁹
regni celor teneť oēs hoīes qui nati ſunt p gñatio
ne; ab Adā deſcendētes/ renaſci p aque baptiſmū/
iuxta illud Jo. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊
ſpū ſancto non pōt introire in regnū dei: ita teneť
miniſtri eccleſie/ ⁊ qlibet hō qui pōt in periculo mor
tis infantis/ ipm baptiſmu; ſm predictā formam a
xp̄o Jeſu p̄ſcriptā conferre: in qua primo ſit pfeſſio
ſanctiſſime trinitatis. nō quidē a baptizato ſ; a ba/
ptizāte ſenſibilr. Pria aūt pfeſſio trinitatis ſi dēat
ſenſibilr fieri per verbū vocale/ op; q ſit pfecta. Ba
ptiſmus. n. eſt ſacr̄m plene pfeſſiōis. vt p; in baptiſ/
mo xp̄i. Vn̄ ſicut nō ſufficit tm̄ credere vnā vel duas
pſonas ad pfectionē baptiſmi/ ita nec vnā vel duas
tantū vocaliter inuocare. Quod intendit cōclude/
re principaliter. s. Tho. vbi ſupra per hanc ſecundā
rationem. quam facit etia;. s. Bonauentura. 4°. di.
3ª. q. 1. art. 2°. ⁊ addit q cōmuniter ⁊ certitudinali/
ter aſſerunt Magiſtri q ſi aliqua perſonaru; in for/
ma baptiſmi non nominaretur. ⁊ ſimiliter ſi in no/
mine Chriſti tantum quis baptizaretur/ nihil eſſet
factum. quia vnum baptiſma ⁊ vna forma in eccle/
ſia eſt. Indirecte tamen concludit hec etiam ratio
q non ſufficit in confuſo exprimere trinitatem in
forma baptiſmi. Si enim nominata vna perſona/
omnes intelligantur ⁊ connotentur/ vnam ſolā no/
minare ſufficeret ad ſacramentum/ ſi ſola ⁊ confuſa
queq; ſignificatio ſufficit. Hoc aute; eſt falſum per
ſupradicta. etiam ſm ipſum Caieta. qui vult q ſm
propria vocabula patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti. Si
omittatur in forma vna perſona. nihil factum ſit.
Et hoc idē intelligendū eſt ſm eū ſi tres pſone inuo/
canť per pp̄ria alia earu; noīa ex accōmodatione ⁊
vſu eccleſie: vt ſi qs noīaret genitorē/ nō aūt genitu;
⁊ hmōi. l; teneat q ſufficiat noīare filiu; ſub Chriſti
noīe. ⁊ male: q neq; per ſolū nomē xp̄i/ neq; p alia
noīa diuinarum perſonarū preterq̄; per iſta. patre;
inquā ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſanctū/ valet baptiſm⁹. vt viſu;
eſt. ⁊ amplius declarabiť. ¶ Quod vo infert in rn̄ſio 2°.
ne q pari rōne deberet in hac pª profeſſione fieri ex/
preſſa mentio oīm articulor principaliū ⁊ precipue
eius qui eſt de incarnatione ⁊c. reſpondetur q non
eſt neceſſarium eſſe perfectam expreſſionem creden/
dorū/ niſi ſicut Chriſtus inſtituit. Non inſtituit aūt
in forma fieri mentionem niſi principalis agentis/
ſc; ſcē trinitatis: ⁊ miſtri baptizātis/ ſaltē iplicite:
⁊ ipſi⁹ actus baptiſmi/ ablutiōis inquā corporis/ vt
ſigni exterioris eius q̄ interius ſit ablutionis aīe:
⁊ ipſius perſone baptizate. Repreſentari tñ voluit
xp̄s per baptiſmum mortem ſuam ⁊ ſepulturā: nec
non ⁊ gloriam reſurrectionis eius per immerſione;
⁊ eleuationem ex aqua. ſm illud ad Rom̄. 6. Conſe/
pulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mor/
tem/ vt quomodo Chriſtus ſurrexit a mortuis per
gloriam patris/ ita ⁊ nos in nouitate vite ambule/
mus. de ꝯſe. di. 4. ca°. Proprie. In his aūt fidei arti
culis ſuppoiť ⁊ includiť articulus incarnationis.
Neq;. n. moriť homo niſi q p⁹ natus eſt: vt ſic p hūc
actū baptiſmi pcipaliora credēda/ tū voce tū actu
baptizandi manifeſtenť. ¶ Quia vero congruū etiā 3°.
videtur vt omnia que ad fidem ſpectant ⁊ in Sym
bolo fidei continentur in prima fidei profeſſione ba/
ptizandus confiteatur etiam vocaliter. ideo ſancta
mater eccleſia: per miniſtrum fidem explorat bapti/
zandi/ proponens ei articulos / ⁊ eorum expoſcens
vocalem confeſſionem. dum ad ſingulos ſibi propoſi
tos/ baptizandus vel illum offerens pro eo reſpon/
det. Credo: licet quo ad modum/ iſta cerimonialia
ſint/ ⁊ ad neceſſitatem ſacramenti non pertinentia.
¶ Quod vero addit Caietanus rationem predictā 4°.
fundari i vbis Zacharie Pape ⁊c. S; ho (inqt) nō
iuuare: quia Zacharias intendit de his qui ideo tm̄
vnā perſonā vel duas inuocāt in baptiſmo/ q vna;
vel duas tm̄ credunt eſſe deū ⁊c. nullo mō pcedit cō
tra vim p̄miſſe rōnis. Primo quidē q. s. Th. nullā
mentione; facit de Zacharia vel eius dictis: neq; in
eis fundari pōt rō illa niſi remote quo ad ſenſu; rō/
nis quē accepit arguēs/ in quo tñ ſenſu. (vt. ſ. oſten
ſum eſt.) nō conſiſtit plena efficacia rōnis/ quaſi pce/
dat ex rōne primitatis pfeſſionis preciſe. Sic. n. poſ
ſet cōformari verbis Zacharie/ q vocat ſacr̄m baptiſ
mi regn̄ationē in vitā. ſ. ſpūalē: ⁊ ꝯn̄r eſt pª profeſſio
fidei: ſicut gñatio eſt prim⁹ pceſſus in vitā carnalē.
¶ Qz ſi ēt ex verbis Zacharie rō ſuſciperet efficaciā/ 5°.
non cōuenienter eā Caie. euadit: q Zachariā loqui
de cōfeſſione fidei nō implicita/ ſ; explicita tm̄ ⁊ vo/
cali/ manifeſtant ⁊ eius verba ⁊ ipſa rō ſacri. Verba
quidē/ q. d. c. in Synodo. dicit. Si merſus in frōte
baptiſmatis qs fuerit ſine inuocatione trinitatis.
perfectus xp̄ianus nō eſt niſi in noīe patris ⁊ filij ⁊
⁊ ſpirituſſancti fuerit baptizatus. Ecce q loquiť
de diſtincta profeſſione trinitatis facta vocaliter: &
vt ⁊ ipſum inuocationis nomen inſinuat.

6°. Unde confeſſio de qua conſequenter loquitur in
eodem capitulo/non niſi de vocali capienda eſt. Et
preſertim cum dicat. qui vnum de ſancta trinitate
confeſſus non fuerit nomen / perfectus chriſtianus
eſſe non poteſt. Licet enim detur ⁊ mentale nomen:
tamen confeſſionē per nomen fieri/ intelligitur cōi/
ter ab omnibus per vocem fieri vel factam eſſe. Im/
mo ipſa fidei confeſſio abſolute accepta/non niſi vo
calem ⁊ explicitam ſignificat ſm vſum ſacraruꝫ lit/
terarum ⁊ eccleſie. Secunduꝫ illud Pauli ad Ro.
10. Corde creditur ad iuſtitiam/ore autem confeſſio
fit ad ſalutem. vt etiaꝫ ad hoc ipſum comprobandū
eandem auctoritatem inducit Auguſtinus in 4° li
bro de vnico baptiſmo. ⁊ habetur. de conſec. diſt. 4°.
cap. Baptiſmi. Patet igitur gloſam Caie. qua di/
cit verbum Zacharie intelligendum eſſe de non con/
fitente implicite vel explicite/textum illuꝫ ex om/
ni parte deſtruere. Nec valet probatio. quia ſm in/
tentioneꝫ ⁊ verba capituli predicti/vacuus eſt a di/
uina gratia/non ſolum qui corde vel implicite non
fuerit ſanctam trinitateꝫ confeſſus in forma verbo/
rum dum baptizatur. verum etiam ſi non fuerit di/
cta confeſſio in tali forma expreſſa per vocem. vt
probatum eſt.

Tertia ratio ad idem affertur inuicta: ad quam & ſolutio per Caietanū data, mul/tipliciter reprobatur. Cap, X.

3ª ratio prin^lis. Firmatur autem tertio predicta conclu/
ſio/Summi Pontificis decre
to. Nam Pellagius Papa. de conſe. diſt. 4. c. Si re
vera. ſic ait. Si hi qui in locis dilectionis tue vicini
commorari dicuntur/ſolummodo in nomine domi/
ni baptizatos ſe fuiſſe confitent: ſine cuiuſcunqꝫ du
bitationis ambiguo eos ad fidem catholicā venien
tes/in ſancte trinitatis nomine baptizabis. Sequi/
tur autem in. c. illo. Si vero apud dilectionem tuaꝫ
⁊ eorum qui conuerti volunt manifeſta confeſſione
claruerit ꝙ in nomine trinitatis fuerint baptizati/
ſola reconciliationis impenſa gratia/catholice ſo/
ciare fidei maturabis: vt tali diſpēſatione ſeruata/
nihil aliter ꝗꝫ quod euangelica iubet auctoritas te/
meritatis cuiuſqꝫ ſpiritu videatur effectum. Et gl.
dicit in nomine trinitatis explicite. ſcilicet in nomi
ne patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Unde patet hoc au/
ctoritate euangelica ſic eſſe preceptuꝫ ꝙ nulli liceat
preterire: nec etiam Pontifici niſi ſpeciali diſpen/
ſatione diuina.

Reſponſio Caietani. Reſpondet autem Caie. ad primam illam aucto
ritatem predicti capituli ꝙ Pontifex damnat for/
mam baptiſmi traditā in nomine domini. non autē
eam que fit in nomine Chriſti. vt ibi patet per gloſ.

Impugnatio pª. Sed contra. Uidetur enim ꝙ Caie. in propoſito
accipiat nomen domini ſm hanc vocem. dominus.
non prout dn̄s ibi ſignificat antonomaſice perſo/
nam quam hoc nomen/Chriſtus/ſignificat. Hoc. n.
habet ly dominus ex appropriatiōe Chriſti/⁊ Apo
ſtolorꝫ ⁊ totius eccleſie. iuxta illud quod habetur.
Math. 21. vbi Chriſtus miſit duos diſcipulos addu
cere aſinam dicēs eis inter cetera. Si quis vobis ali
quid dixerit. dicite quia dominus his opus habet.
Patet enim ex hoc modo loquendi ꝙ non ſolum
apud diſcipulos verum etiam apud omnes iudeos
vulgatum erat/hoc nomine dominus/antonomaſi/
ce perſonam Chriſti deſignari. Idipſum tota ſeries
euangeliorꝫ manifeſtat ꝙ ſic a populo vocabatur/
eo ꝙ omnes putarent ipſum eſſe Chriſtum filiū Da
uid: cui dominium ⁊ regnum ſempiternum fuerat
repromiſſum. Iſa. 9. Propter hoc etiaꝫ ⁊ diſcipulis
eius poſt reſurrectionem exiſtentib9 in naui/eo au/
tem apparente in littore. dixit Petro Joānes. Do
minus eſt. Et interloquendum dum nominare eum
occurrebat ſepius hoc ipſo nomine vocabat eum.
Sicut Philippus dixit Joan. 14. domine oſtende
nobis patrem ⁊c. Et Tadeus dixit. Domine quid
factum eſt ⁊c. Et ipſemet confirmauit hoc dicens.
Jo. 12. Uos vocatis me Magiſter ⁊ domine: ⁊ bene
dicitis. Sum etenim. Sed in propoſito non ſic eſt 2°.
intelligendum verbum Pellagij Pape quoſdam
eſſe baptizatos in nomine domini/ita ꝙ forma ba/
ptiſmi eorum hoc tantum nomen dominus cōtine/
ret ad exprimendum diuinas perſonas. Sed intelli
gendum eſt ꝙ quidam heretici baptizabant tantū
in eo nomine quod eſt proprium nomen ſaluatoris
⁊ domini noſtri. Hoc auteꝫ nomen apud omnes eſt
Chriſtus Jeſus. in quo nomine/ſpeciali conſilio di/
uino baptizabantur fideles in principio eccleſie. vt
ſupra probatum eſt. Uolebant enim heretici iſti in
hoc Apoſtolos imitari: quod tamen amplius nō li/
cebat ceſſante diſpenſatione ſuper precepto euange
lico de baptizando in nomine ſancte trinitatis ex/
plicite. Qꝫ autem ſic intendat Pontifex/manife/
ſtant verba eius ſequentia/quibus ſolum approbat
celebratum baptiſmum in nomine ſancte trinitatis
explicite. vt euangelica (inquit) iubet auctoritas.
Excludit ergo omnem baptiſmum factum in quo/
cunqꝫ nomine verbi incarnati taꝫ proprio perſone
vel officij/ꝗꝫ quocunqꝫ antonomaſico. Dixiſſet eniꝫ
ſi non ſic intenderet. ꝙ licet in nomine domini ſm
hoc vocabulum Dominus. non poſſit dari baptiſ/
mus / datur tamen in nomine trinitatis/aut in no/
mine domini ſm hoc vocabulum Chriſtus aut Je/
ſus. prout faciebant Apoſtoli.
Et ſicut in eodē capitulo ⁊ in locis ſupra allega/ 3°.
tis vbi dicitur fideles baptizandos in nomine trini
tatis/non intelligitur eos baptizandos eſſe ſm hoc
nomen trinitas. ſed per propria nomina trium per
ſonarum. vt patet ibi per omnes doctores exponen/
tes/⁊ per ceteros eadem capitula allegantes: ita dū
non approbat ſed reprobat baptiſmum factum in
nomine domini/non itelligitur ſub hoc nomine do/
minus. antonomaſice/ſed ſub proprio nomine quo
nominabatur ſaluator noſter / ſcilicet ſub nomine
Jeſu Chriſti vel horum alterius ſub quo baptiza/
bant Apoſtoli.
Quod etiam ex glo. manifeſte deducit que in con 4°.
trariū textus capli. A quodā. adducit hunc textuꝫ.
Non eſſet aūt contrarius hic textus illi/neqꝫ vide/
retur/ſi in illo videret approbari baptiſmus factus
per

per inuocationē huius nois xp̄s. ⁊ hic reprobaretur
baptiſmus datus ſub inuocatione huius nois. dn̄s.
5°. Similiter in contrariuꝫ huius capituli adducit
cap. Si re vera. ſimul ac ca. Multi. ⁊ cap. cū in Sy/
nodo. Ergo hec duo capitula eūdem ſenſum quo ad
hoc habent/quem habet capm. Si re vera. ⁊ pūr om
nes intelliguntur de baptiſmo facto per inuocatio/
nem xp̄i. cum hec duo/⁊ maxime ca. Multi. de iſto
nomine loqui manifeſtum ſit. Unde patet ꝙ inter/
pretatio Caietani eſt aliena a ſenſu queꝫ habet glo.
in tex. iſto. quam tamen glo. in hoc nullus doctorꝫ
reprobat. immo omnes ſequuntur. tenentes cum ea
talia capl̃a in hoc videri contraria ꝙ vnuꝫ videtur
approbare baptiſmum factum in noīe xp̄i. alia vi/
dentur eum reprobare/ſicut de facto reprobāt. Nō
autem ſequuntur eam in hoc ꝙ in. d. ca. A quodā.
⁊ cap. Multi approbat baptiſmum datū in nomine
xp̄i. immo omnes doctores eā ſimul ac glo. Bernar
di. in cap. j. de baptiſmo ⁊ eius effectu. reprobāt. vt
dicit Panor. in dicto cap°. j. concorditer tenentes.
hunc ſolum eſſe verum baptiſmum qui fit per inuo
cationem trinitatis explicite. Et tamen Caietanus
contra omnes conſentit gloſe. in dicto cap°. Multi.
eamqꝫ pro ſe inducit. volens iuxta illius doctrinaꝫ
euadere vim capituli illius ſuam opinioneꝫ in hoc
euertentis ꝙ dicit ꝑcepto euangelico nos admonē/
te debere oēs baptizari in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſcti.
Et ſic reprobat ibi Pontifex baptiſmum factum.
in noīe xp̄i/quo dicit multos aſſerere ſe baptizatos.
6°. Reſponſio igitur Caietani qua dicit ꝙ vt ibi aſſe
rit glo. Pellagius irritauit baptiſmum factum in
nomine domini/⁊ non irritauit factum in nomine
xp̄i. quāuis baptiſmum factum in nomine patris ⁊
filij ⁊ ſpūſſancti illi pretulerit euangelica auctorita/
te. nulla eſt. ⁊ male allegat gloſam illam/duꝫ aſſerit
eam ibidem. i. in eodem ca°. Multi. notare ꝙ Pel/
lagius Papa. irritet baptiſmum factuꝫ in nomine
domini. non autem baptiſmum factum in nomine
xp̄i. Glo. enim non ibi: ſed in cap°. Si re vera. dicit
Pellagium irritare baptiſmum factuꝫ in nomine
domini. ſed non intelligitur ibi de hoc nomine dn̄s.
ſicut nec textus. vt paulo ante probatum eſt. In hoc
autem cap. Multi. Solum dicit gl. ꝙ hoc capitulū
non prohibet baptizare in nomine xp̄i. ⁊ male dicit
ſicut ⁊ ipſe Caie. Cum enim hoc capitulum nos mo
nitos dicat precepto euangelico debere baptizare in
nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: ⁊ nullus poſſit
etiam ſi ſit Pontifex/quantacunqꝫ virtute polleat
vel poteſtate. immo ſine peccato contrafacere prece
pto euangelico. patet ex hoc ipſo declaraſſe irritum
eſſe omnem alium baptiſmum a predicto. Niſi forte
intercedat ad tempus talis precepti a deo facta di/
ſpenſatio: que ſi tempore Pellagij fuiſſet/non soluꝫ
non eſſet irritandus baptiſmus factus in noīe xp̄i.
verum ēt non eſſet ei opponendum preceptū de ba/
ptizādo in nomine trinitatis explicite. Neqꝫ talis
etiam baptiſmus eſſet ei preponendus/cum eandeꝫ
vterqꝫ virtutem haberet ex inſtitutione xp̄i. Cum
igitur textus ſm Caie. preponat hunc baptiſmū il/
li: ⁊ ſm veritatem. (vt probatū eſt) opponat facto
illorum / preceptū euangelicū. pꝫ hunc baptiſmuꝫ
ſm formam euangelicā factum/alium quēlibet irri
tare. ⁊. d. capm. hoc ipſum declarare.
Sed nec habꝫ ex hac capituli huius relatione id 7°.
quod glo. dicit ibi/ſcꝫ reprehendi eos qui dicebant
ꝙ debet baptizari tantum vna immerſione/⁊ tantū
ſub vna forma verborum in nomine xp̄i. Uoluntā/
rie enim hoc inducit glo. Neqꝫ enim dicit capitulū
illud. Multi ſunt qui in nomine ſolummodo xp̄i: ⁊
vna tantū immerſione aſſerunt debere fieri baptiſ/
mum ⁊ hmōi. ſed tantuꝫ refert multos aſſerere ſe ſic
baptizare. cum quo ſtat ꝙ crederent poſſe etiā cele/
brari baptiſmum iuxta formā euangelicaꝫ/⁊ trina
immerſione. Unde non fuiſſent digni reprehenſione
quaſi contrarium aſſererent/vt īponit eis gl. Quo/
modo auteꝫ intelligatur qđ dicit ibi Pellagius tri
nam inquam immerſionē cadere ſub ꝑcepto euāge/
lico declarat. s. Th. 3ª. q. 66. ar. 8. ad 2m. dicēs ꝙ eſt
de mandato xp̄i in ſuo ſimili. in hoc ſcꝫ ꝙ Chriſtus
precepit baptizare in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſan
cti. quaſi dicat. nō aſſeritur trina immerſio ſub pre/
cepto euāgelico cadere/qꝛ ter in aqua immergi de/
beat baptizādus: ſed qꝛ immergit̃ in nomine trini/
tatis. Unde ſubdit. s. Tho. non tamen eſt ſimilis ra
tio de forma/⁊ de vſu materie. vt dictum eſt. Nō eſt
ergo neceſſariuꝫ ter aquis immergere baptizandū.
vt habet̃ etiā de conſec. di. 4. ca. de trina. ⁊ ca. Pro/
pter. Patet igitur reſponſionē Caie. nullam fuiſſe
ad inuictam. s. Tho. rationem.

Quarta ratio principalis ad idem induci/tur. & ad eam data reſpōſio multipliciter reprobatur. Cap. XI.

Alia ratio ꝙ non in noīe Chriſti tantuꝫ/datus 4ª ratio prin^lis.
baptiſmus ſit verus/affertur cōiter a do/
ctoribus cum ſctō Tho. vbi ſupra ex cōi opinione te
nentium/ nomen vnius pſone tantum non ſufficere
ad baptiſma. Quod ex his que dicta ſunt apertiſſi/
me comprobat̃ verum. Hoc autem nomen xp̄s. filij
tantum perſonam ſignificat. ergo ⁊c.
Soluit autem Caie. dicens ꝙ alia eſt ratio huius Solutio
nominis Chriſtus/⁊ alia nominum aliaruꝫ perſona
rum. quoniaꝫ in xp̄i nomine omnes perſone impor/
tantur/nullaqꝫ omittitur. Sed contra. Magis
importantur omnes perſone per vnum nomen pro/ Impugnatio.
prium vnius earum ꝗꝫ per hoc nomen xp̄s. ergo re/
ſponſio nulla. Probatur autem aſſumptum. Nam
in hoc nomine xp̄s. non importatur nomen patris
vngentis per modum ſignificati vel partis. Similr̃
nec perſona ſpūſſancti quaſi per moduꝫ vnctionis.
ſed ſolūmodo connotantur ille due perſone per tale
nomē. Immo nec pater hoc modo ſed ſolus ſpūſſan
ctus deberet dici hoc nomine connotari. ſm illud.
Eſa. 61. ⁊ Lu. 4°. Spūs domini ſuper me/eo ꝙ vnxe/
rit me. Sed in nomine proprio cuiuſlibet pſone ma/
gis proprie connotant̃ immo ſignificantur alie per/
ſone. Sicut in noīe filij cadit pater. non vt conno/
tatus propinque vel remote/ſed potius vt ſignifica
tus. cum ſit de conceptu formali illius. Uel ſaltem
non euadet Caieta. quin propinquius connotetur.
In quo etiam nomine filij connotatur ſpūſſanctus

Inquãtum de ratione filij diuini eſt eſſe verbũ a quo procedit ex proprietate ſua amor diuin⁹ qui eſt ſpirituſſanctus. Ergo non minus/immo magis importanť omnes perſone trinitatis vna noīata per proprium nomen. ꝙ̃ nominata per hoc nomẽ chriſtus. cum poſſim conſiderare aliquem eſſe vnctum/ non conſiderando a quo vel quo ſit vnctus. non poſſim autem conſiderare ꝙ aliquis ſit pater niſi etiam ſimul conſiderem ꝙ habeat filium ⁊ econuerſo. Magis autem remote connotatur perſona per connotationem actus eius tantummodo qualem actum importat vnctio/ꝙ̃ per connotationem ipſius perſone in ſe / quomodo vnum correlatiuum diuinum connotať per aliud. Non eſt ergo bona ratio quam aſſignat arguens ad comprobandũ baptiſmũ datũ in noīe Chriſti efficaciã habere/non aũt baptiſmũ datum in noīe proprio alicuius diuine perſone. ſed vere inefficax eſt vterq; baptiſm⁹/eo modo quo diffuſe probatũ eſt. Plures alie ſunt auctoritates ſanctorum a.s.Tho. ⁊ ſctõ Bonauentura pro hac veritate inducte. ſed ad eorũdem doctorũ libros remitto legentes eo vel maxime ꝙ Caie. eas non tangit: ⁊ veritas ipſa plus ſatis iam eluceſcit.

Plurimarum falſitatum quas continet primum argumẽtum inductum ad partem falſam in principio, detectio, ac validiſſima confutatio. Cap. XII.

Ad 1m. Supereſt modo argumẽta in principio q̃onis inducta ſoluere. Et ad primũ quidem negať maior/non tantũ q2 falſa ſit/ſed q2 periculoſa in fide/⁊ ſcandaloſa in eccleſia. vt in determinatione deductũ eſt. Implicat enim cõtradictionem ipſa maior. Neq; enim poteſt non variari ſignificatũ ex accõmodatione vel vſu/ſi varieť ⁊ diuerſa ſit ratio ſignificationis formalis. Formale quippe ſignificatũ/proprie ſignificatũ nominis eſt/⁊ non materiale. Unde ſi formale varieť/ſimplr ⁊ abſolute dicitur variari noīm ſignificatũ/etiam ſi in materiali cõueniant. Penes igiť ſignificatum formale diſtinguunť nomina/nec eadẽ cenſetur que tale diuerſum habent/etiam ſi materiale eſſet oīno idem. Quum.n. doctores in 4° dicunt/ad integritatẽ forme ſacramẽti requiri ſignificatũ/verborum integritatem/⁊ ordinẽ predicta non tollentẽ. vt habes a.s. Tho. 4°.d.3.q.1.ar.2.q^{la}.4^{a}.c. non intendunt niſi de ſignificato formali/⁊ de pdicta integritate verboꝝ. Siue talia nomina habeant illa ſignificata ex vſu vel accommodatione/ſiue ex impoſitione ſeu inſtitutione nominũ ab eccleſia/⁊ magis a Chriſto/ vel quomodolibet a deo. Alias ſequereť infinita varietas ⁊ ꝯfuſio magna in formis pro volũtate miniſtrorum. vt.s. deductũ eſt. Q2 ſi etiã haberẽt idem ſignificatũ formale non haberent virtutẽ ſacramentalẽ ſi non eſſent eque in vſu. ſicut eſt in propoſito.

Ad primã probationẽ maioris. ¶ Cũ vo probať illa maior/ad primã pbationẽ conceſſa diuiſione negať minor vz ꝙ non ex vi ſignificationis formalis quã habent ex inſtitutione nominũ antiqua vel noua ſi qua facta fuit a xpo vel eius auctoritate habeãt nomina ſacramentalem virtutẽ. ⁊ ꝙ ex ſola accõmodatione ⁊ vſu preter ſuam formalem ſignificationẽ hoc habeãt. Falſa ſunt enĩ hec. vt pater ex determinatione. Ad probationẽ vero minoris/negatur aſſumptum vz ꝙ illa nomina non ſignificent formaliter ⁊ ex vi nominũ diuinas perſonas/vt in defenſione prime rationis multiplr probatum eſt. cap°.6°.⁊.7°. ¶ Dicitur 3° ꝙ quãdo etiã illa nomina ex propria antiquorũ grammaticorum inſtitutione non ſignificarent formalr diuinas perſonas: ſignificant tñ eas ex inſtitutione xpi ⁊ ſanctorum Apoſtolorũ ⁊ eccleſie. Neq; enim minorẽ hi habent auctoritatẽ imponendoꝝ nominum ad aliqd ſignificandum/ꝙ̃ illi antiqui. Et ſi hanc ſuperinductam nominũ impoſitionẽ vel inſtitutionẽ/arguẽs vocet accõmodationẽ/non eſt circa vocabula diſputandum. ſed dicendum ꝙ exiguntur ad idẽptitatẽ nominum neceſſariam ad idẽptitatem forme ſacramentorum eadẽ ſignificata formalia ex eadẽ impoſitione vel accõmodatione. Modo nõ ſic eſt de his nominibus que in oppoſitum inducuntur/genitor inquam ⁊ genitus/vel xps. vt.s. dictũ eſt/ſed tantum hec nomina pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus. Licet enim hoc nomen ſpirituſſanctus dicať ſignificare perſonam diuinam ex accommodatione ſacre ſcripture/ ⁊ ꝯñr eiuſdẽ ſpũſſancti/a quo ſacra ſcriptura eſt inſpirata/⁊ per ſanctos ſuos expſſa determinatis verbis: non tamẽ ob talem in propoſito accõmodatione dici deberet non iportare perſonã ſpũſancti ſm ſuam formalem rationem. Alioquin nõ eſſet primo ſignificans perſonam ipſam tertiã in trinitate: contra cõem opinionem Theologorum/ ⁊ eccleſie cõceptum a tẽpore Chriſti in hanc vſq; diem. Non ſic eã formaliter ſignificat paraclytus/ſed materialr tantum. Eadem aũt ſignificatio materialis nõ ſufficit ad idemptitatẽ nominum requiſitã in formis ſacramentorũ. Et qui contrariũ dogmatizat/impugnat preſcriptionem certe forme per eccleſiam vniuerſaliter obſeruate que proceſſit a xpo ſacrorũ auctore.

Ad 2m. ¶ Quod vero 2° inducit Caie. de Concilio Florentino. nõ iuuat. Uoluit enim Conciliũ illud Grecorum baptizandi formam approbare/qua vz vtunť. Patet autem ꝙ vtũtur explicita ſancte trinitatis inuocatione per propria noīa in ſuo idiomate/quibus ⁊ latini vtunť in ſuo. Ad illa ergo verba ⁊ non ad alia limitatam Conciliũ intendebat eſſe baptiſmi formam. Sic.n. etiam intendit.s.Tho. a quo determinatio illa Concilij eſt aſſumpta.

Ad 3m. ¶ Ad 3^{am} probationẽ negať aſſumptũ. Licet.n. poſſet dari baptiſma in noīe patris ⁊ Jeſu xpi ⁊ ſpũſſancti/q2 ly Jeſus eſt nomẽ propriũ perſone diuine incarnate/ita ꝙ ſignificatũ formale illius eſt ipſum ſuppoſitũ diuinũ vt ſua forma incõicabili conſtitutum ſuperaddendo ꝙ ſit incarnatũ ⁊ vnctũ vt oīm ſaluator ⁊c. ſicut nihil deperiret perfectioni forme ſi qs baptizaret in noīe patris oīpotentis/⁊ filij ſaluatoris incarnati/⁊ ſpũſſancti paraclyti: eo ꝙ addere in forma vocabula nõ diſtrahẽtia ſignificatũ ei⁹/ nõ vitiat formã. vt pz in 4°.d.3^{a}. per doctores: quantum tñ ad id qđ additur ſpũs paraclyti/non credo per hec vba conferri ſacrm baptiſmi. Hoc.n. nomen ſpũſſanctus accipiť in vi vnius dictionis ad hoc ꝙ ſit nomẽ primo ſignificans formalr 3^{am} in trinitate perſonã/que ſignificatio requiriť ad perfectionẽ forme. Hoc aũt qđ dico ſpũs paraclytus nõ habet vim vni⁹ noīs ex vſu ſacre ſcripture/ſed duoꝝ. ⁊ vtrũq;

retinet

retinet propriã ſignificationẽ/que ad eſſentialia ſe extendit. Q2 ſi ẽt vtrũq; ſeorſum aut ſimul ſupponeret pro illa pſona ex quocũq; vſu eccleſie: non tñ ſignificat illã formalr vt propriũ nomen eius ſm cõiorem vſũ/licet ſit aliqualis eius remota deſcriptio. Sicut igiť negať eẽ vera forma baptiſmi ſi fieret in noīe genitoris vel vbi/vel amoris diuini: multo magis negabiť eſſe vera q̃ ſit in noīe ſpũs paraclyti/cũ iſta verba cõia quedã perſonarũ formalr deſignent/ illa vero nõ niſi ꝓpria. Falſum eſt igiť ꝙ a nullo dãnareť forma illa. imo ab oībus catholicis eſt dãnanda. Et ſi ſciret Caie. ꝙ ſub ea tñ forma baptizatus fuiſſet: ſe rebaptizari faceret ad cautelã: ne dãnationem eternã non baptizatus incurreret.

Ad 4am ¶ Ad 4^{am} pbationẽ dř ꝙ illa accõmodatio vſus/ex ꝓpria ſignifica^{ne} ſuppoſita pcedit. Et licz pria pprie nõ ſignificet perſonã diuinã ſed ipſam patriã: nihilominus apud talr corrupte pferentẽ ſignificat perſonam ex intentione/dũ putat ſe dicere vocabulũ illã ſignificans. Et ſic cõiter pcipiunt oẽs illo audito in cõtextu talis orõnis: quãuis periti iudicent non bñ proferri verbum forme ex parte deſinẽtie dictionis. Secus aũt eſſet ſi ex parte principij eſſet error. puta ſi diceret in noīe matris ⁊c. Quãuis.n. proferẽs haberet intentionẽ recte loquendi: q2 tñ non ſic cõiter oẽs percipent in cõtextu talis orõnis audito vocabulo ſignificari perſonã diuinã/diſtinctio ſignificationis pjudicaret veritati forme. Sic igiť recte determinauit Zacharias/cui ꝯcordat.s. Doctor.3^{a}.q.60.art.7°.ad 3^{m}. Nec hoc aduerſať ꝓpo^{to} nřo. vt pz.

Ad 5am. ¶ Ad 5^{am} dř ꝙ ſatis vrget determinatio forme que maior eſſe debet ꝙ̃ determinatio materie.3^{a}.q.60^{a}. ar.7°.c. cum materie determinatio nõ ſit niſi ꝓpter determinationẽ forme in cõpoſitis ex materia ⁊ forma. Et ſic ẽt proportionalr in ſacramẽtis. vt pz ibi. Requiriť aũt determinata materia in ſacro baptiſmi.ſ. naturalis aqua/ita ꝙ artificialis quãtũq; naturali ſimilis/nõ ſufficit. ergo in forma reqruť determinata verba q̃.ſ. principalr ⁊ cõiori vſu ſignificant diuinas pſonas que iuocanť: ita ꝙ alia q̃cũq; idem minus pricipalr ⁊ minus cõiter ſignificãtia/ non hñt vllam efficaciam ſacramentalem.

Ad 6am. ¶ Ad 6^{am} dř ꝙ actus ſignificatus p formã baptiſmi non eſt ſola imerſio ſeu ablutio corporalis/ſed talis q̃ ſiť cauſet ablutionẽ aīe quã ẽt ſignificat. Hoc aũt totũ/cõius immo ſolũ ſignificari p hoc verbũ baptizo/ex hoc cognoſcimus ꝙ ex traditione Apľorum a xpo ſacramẽtorũ auctore aliud vbũ non hẽmus. Et oẽs etiã idiotiſſimi ſciunt inter xpianos ꝙ prolato tali verbo cũ reliquis forme verbis/abluiť anima a pctis. Per alia aũt verba ablutionẽ ſignificari cognoſcunt corpis tantũ/puta per iſta abluo. lauo ⁊c. Falſum eſt itaq; ꝙ p iſta verba pficereť hoc ſacrm. Nec hoc vnq̃ doctoꝝ aliqs auſus eſt affirmare: qn immo negant oẽs preter hunc neotericum/ſine vlla ratione ſe torrenti doctorũ ſacrorum ſatis inualidum opponẽtẽ/etiã contra expreſſã determinationem ecclie.s. in argumẽto facto in ꝯrium allegatã. Quod ⁊ Caie. in hac ſua q̃one cõfiteť: ꝙ vz hec vba ſint de neceſſitate forme ſacri ſm determinationem eccleſie in.d.c. Maiores. Ubi ergo non poniť verbũ baptizo: ſed aliud. puta. lauo. nihil ſit. Et ſi nihil ſit/ ⁊ nõ eſt puer baptizatus ſine tali vbo/vt eccleſia docet vbi.s. quõ non videt Caie. neceſſitatẽ illius vbi in forma/diuino ⁊ non humano ex iure procedere: Quõ in limine deuiãt qui ſe ſanctis Doctorib⁹ preponunt: qn ẽt opponunt: Contra cõſuetudinẽ etiã eccľiaſticã militat hoc ſuũ dogma/qua dubij an baptizati ſint/dũ baptizanť/conditionalis iſta interponiť. Si non es baptizatus ego te baptizo ⁊c. ſi vero es baptizat⁹/ego te lauo ⁊c. Quo dať intelligi diſcretio alioꝝ oīm vocabulorum ablutionẽ importãtium/ab hoc vbo baptizo/quo ad efficaciã ⁊ virtutẽ ſacramentalẽ. vt per hoc/non aũt per alia quecũq; conferať verum baptiſma. Non.n. inſtituit illa vba xps ad ſignificãdũ actus pdictos ſicut iſtituiſſe credimus ecclie ab initio docẽti/hoc verbũ baptizo/in lingua greca/quo ẽt ordinatione ſpũſſãncti vtanť ⁊ latini. Et idẽ ſuo modo dicendũ eſt de dictione iſta. Chriſma. in ſacramẽto ꝯfirmationis. Et pſumptuoſum valde periculoſum q; videť/tali velle libertate quo ad perfectionẽ ſacramẽti poſſe vti affirmare in multitudine formaꝝ ſm voces. Et quoꝝ intereſt deberent has periculoſas nouitates refrenare/quin ẽt infrigere/reuocationiq; obnoxias facere. De neceſſitate.n. ſacramenti ſm cõem ecclie ſancte doctrinã quã.s. Doctor proſequiť.3^{a}.q.60.ar.7.⁊.q.66.ar.5.⁊.6°.⁊ alibi pluries. ita ſunt ille voces quibus cõiter vtiť eccleſia in formis ſacramẽtoꝝ/ ꝙ alie loco illarum idẽ etiã ſiue materialr ſiue formalr/non tamẽ eque principalr aut cõiter ſignificãtes/nihil faciũt. Quis igiť hic hõ eſt/qui audeat in luminis eccleſie faciem/tam modica virtute verborũ preditus/oppoſitum effari vel ſcribere.

Ad 7am. ¶ Ad 7^{am} dicitur eodem modo iudicandum eſt de formis aliorum ſacramentorum quo ad inuariabilitatem verborum in formis eorum/ſicut dictum ⁊ determinatum eſt de inuariabilitate verborũ forme ſacramenti baptiſmi. Unica eſt.n. rõ vnitatis in omnibus/data virt⁹ ſacramentalis a xpo ita verbis determinatis ⁊ determinate ſnīe ꝙ non alijs ẽt ſi idẽ videanť materialr ſeu ẽt formalr/non tñ vſu tam frequẽti/importare. Qñ vero eſſet idem oīno ſignificatũ incluſum ⁊ eq̃ cõis ſignificationis formalis vſus/eſſet ẽt eadem efficacia forme: ſicut eiuſdẽ generis materia ⁊ eq̃ i vſu/ idonea eſt ad cauſandũ effectũ ſacri.3^{a}.q.66.ar.6. etiã ſi eſſet multũ accidentalr alterata/vt liſciuiũ/ ⁊ aque minerales. Quum igiť in ſacro pnīe vult ẽt ſuo mõ Caie. formaz imutare/⁊ incõſuetaz in ecclia inferre/cauẽda eſt eius doctrina vt periculoſiſſima in fide. niſi bñ examineť ⁊ ad rectitudinẽ reducať iuxta regulas datas a ſctis doctoribus. Cum ergo dicit aliquẽ poſſe per hãc ſnīam abſoluere a pctis aliquã ſingularẽ perſonã dicẽdo. Ego abſoluo vos. vel ego abſoluo dñationẽ vrã. vt p^{a} facie ꝓcedendũ ꝙ per primam ſnīam perficiť ſacrm non ſecus ꝙ̃.s. ex doctrina.s.Tho. dictũ eſt hanc eſſe bonã ⁊ efficacem formã. Ego baptizo vos ⁊c.3^{a}.q.66.ar.5.ad 4^{m}. q2 videť claudere in ſe formalr iſtã. ego abſoluo te. ſicut illa claudit iſtã. ego baptizo te ⁊c. q̃ eſt vera forma. Per 2^{am} vero puto ꝙ nihil fiat/ſicut nec per iſtam. Ego baptizo te in noīe genitoris ⁊c. Sicut.n. genitor nõ ſignificat perſonã diuinã formalr ſed tñ materialr ⁊ idẽptice. ita nec dñatio vel dñs. ſignificat perſonã aliquã formalr ſed tñ dominiũ. Nihilominus dicendũ videť ꝙ neq; per primam aliqd fiat. q2

nõ eſt eque cõis vtriuſq; ſignificationis vſus. Neq; enĩ ſignificat. ego abſoluo te. ſicut illa ſignificat. ego baptizo te ⁊ te. Solũ. n. qñ plẽs ſimul baptizarent/ videt̃ eque cõis forme h⁹ vſus. ego baptizo vos. ſicut qñ vnus baptizat̃ dicendo. ego baptizo te. Non pñt aũt regulr̃ ſimul plures abſolui ab ſolõne ſacramentali. Q; ſi fiat. idem videbit̃ eſſe iudiciũ. Qñ v° vn⁹ baptizat̃ vel abſoluit̃/ vti ly vos/ non ꝓ ſuo ꝓprio ſignificato vt ſignificat te ⁊ te. ſ; ſimplr̃ vt ſignificat te/ nõ eſt ita in vſu/ ⁊ ideo nõ aſſequit̃ virtutẽ forme talis ſnĩa. Vñ. s. Tho. Opuſculo .22. ca°. p°. valde reprehendit ⁊ p̃ſumptuoſum vocat/ mutantẽ formam abſolutionis p̃dicto mõ. eo ꝙ iſtã ⁊ non aliã hẽmus ex traditione eccleſie ab initio. Quod ẽt expſſe ꝓponit omni eccleſie Cõciliũ Florentinũ. ſub Eugenio 4°. dicẽs formã ſacramenti penitẽtie eſſe iſtaz. Ego te abſoluo. Negata igit̃ ſimilitudine illa vel ẽt pro parte ꝯceſſa iuxta p̃dicta/ p; ꝙ motiuũ Caie. nullã vi; h;. Et ad formã rõnis ex eo deducte ad ꝓpoſitũ. negat̃ aſſumptu;. Ad probationẽ vero dr̃ ꝙ l; non perdat ſuã ſignificationẽ. caret tñ virtute quã xp̃s ita cõtulit orationi q̃ principalius ⁊ cõius h; illud ſignificatũ/ ꝙ non dedit cuicũq; aliarũ orationum/ idem quidẽ/ ſed minus principalr̃ aut cõiter ſignificantiũ. vt. s̃. dictũ eſt. Unde quantũcũq; applicent̃ ad materiã ſacramentalẽ/ non pficit̃ ſacramentu;. Operatio nãq; ſpũalis in ſacramẽtis non ſequitur ſignificationẽ perfectã cuiuſcũq; orationis/ ſed ad hoc inſtitute tantũ: que ex hoc ipo dr̃ ſacramẽtalis/ q; per eã perficit̃ ſacrm̃. Negat̃ igit̃ aſſumptũ in ꝓbatione/ ꝙ oĩs inqua; oratio hñs ſuã ſignificationẽ perfectã/ perficiat ſacrm̃. Immo petit̃ principium. Hoc. n. principalr̃ ꝓbari debuerat ab eo qui pugnã contra ſanctũ Doctorẽ in hoc aſſumit.

Ad 8am. ¶ Ad octauam dr̃ ꝙ licet ly calix nõ ſignificet vllo mõ ⁊ non/ ſolũ cõius ſanguinẽ. tñ ly calix ſanguinis/ ſignificat ſm figuram (que in cõiſſimo vſu apud oẽs eſt/) ſanguinẽ in calice/ in quẽ fit cõuerſio. Nec d; dici Methaph^ca aut iꝓpꝛia ſed propꝛiiſſima talis loquutio: ſtante tamen ratione predicte figure ⁊c.

Ad 9am. ¶ Ad 9am dr̃ ꝙ Nicholaus per illud verbũ non intendit dicere tm̃ ꝙ ideo ſit perfectũ ſacramentum/ q; eſt ide; ſignificatũ/ ⁊ maxime remotũ. ſed ſupponens ꝙ ſacramentũ ſit perfectũ ex inſtõne xp̃i/ licet non niſi facta diſpenſatione per priuilegiũ Aplĩs ⁊ etiã alijs in ſimili caſu/ oñdit ꝙ non eſt forma aliena quantũ ad aliquã inuocationẽ trinitatis/ quam cõis forma pfectius facit. Sicut eadẽ ẽt fuit intẽtio Ambroſij/ cui Nicolaus potiſſime innitit̃. Vñ Capreolus 4°. d. 33. ad 2m Aur. ꝯtra 2am dicit ꝙ Papa ſpeciali inſtictu ſpũſſancti mutauit formã baptiſmi baptizãdo in noĩe dñi ſine expſſa inuocaone trinitatis.

Ad 10am. ¶ Ad 10am p; reſponſio ibidẽ ad 2m. Illud eni; Auguſtini verbũ ita ꝓpter varietatẽ linguarũ dictum eſt/ ꝙ non põt ad varias eiuſdẽ lingue ſnĩas trãſferri: q; in ſingulis linguis vnitas in forma ſeruat̃/ que ad formã ſacramenti cu; inuariabilis ſit/ neceſſaria eſt: que tñ vnitas nõ ſeruaret̃ ſi in eadẽ lingua/ plures orationes vim forme hẽrent ⁊ efficaciã ſacramẽti. Sic igit̃ ex his oĩbus clare p; maiorẽ illam in argumento primo aſſumptã. veritate carere/ ⁊ ad ea; inductas ꝓbationes oẽs deficere.

Ad minorem. ¶ Ad ꝓbatione; vero minoris argumẽti illius primi dr̃ ꝙ eccl̃ia non confitet̃ ſe inuocare trinitatẽ formalr̃ per iſta noĩa genitor genitus ⁊ hmõi. ſm ſignificatũ eoꝝ formale proxime/ ſed ſm materiale: quaſi v° remote ſm formale. Forme. n. ⁊ rões formales ſignificate his nominibus/ ſm noſtrũ modũ intelligẽdi accipiunt̃ quaſi ſuperaddi ſeu ſupuenire ſuppoſitis iam conſtitutis atq; diſtinctis per ꝓprias formas ſuppoſitales/ q̃ primo formalr̃ ſignificant̃ per ꝓpria noĩa diuinarũ perſonarũ quibus illas in forma baptiſmi neceſſario inuocamus/ ⁊ non alr̃. vt dictũ eſt. Non refert aũt apõ eccleſiã quibus noĩbus ſanctiſſimã trinitatẽ collaudet/ ꝓprijs inquã vel alijs qũolibet illam exprimentibus in corde fideliũ. Refert aũt plurimũ quib⁹ illam inuocet vt habẽtib⁹ virtutẽ ſanctificandi. Non põt. n. vti niſi illis quibus xp̃s talẽ cõtulit virtute;. Et ſic patet primũ argumentu; funditus ruere: cui tantum innitebatur Caietanus.

Secundi, tertii, quarti, & quinti argumẽti pro parte falſa in principio facti, deiectio. Capitulum. XIII.

Ad 2m principale. Ad 2m argm negatur minor. immo xp̃s determinauit formã baptiſmi ad noĩa q̃ cõiori vſu primo hñt tale ſignificatũ formale ſm vniuſcuiuſq; lingue ꝓprietatẽ. Et ad primã probationẽ. s̃. iam reſponſum eſt. ꝙ ly pr̃ ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus/ non ſunt noĩa cõia ſed ꝓpria diuinarũ pſonarũ. Et maxime ſubintelligendo hoc qõ dico. diuinũ. qõ ipſa inuocatio ex ſua rõne formali ſubĩtelligere facit. Et pꝛec ipue hoc hñt cum ſimul oẽs ĩuocant̃. Et periculoſu; eſt valde verbũ qõ a Caietano reperit̃.

Ad primu; motiuum. hoc inquã ꝙ talia noĩa ſignificent diuinas pſonas ĩplicitẽ/ inconfuſo/ in potentia ſicut aĩal ſignificat hoĩem. Ex hoc enĩ ſequit̃ ꝙ pari rõne loco oĩm nominum accedẽte vſu eccleſie vel accõmodatione aut intẽtione miniſtri in formis ſacramentoꝝ liceret eoꝝ ſola gñapo nere. Et ꝯñr hec eſſet bona forma cõſecrationis corporis xp̃i: hec eſt ſubſtãtia mea/ ſi miniſter per ſubſtantiã intenderet corpus ſignificari in ꝓpoſitione illa/ qõ de ſe ſignificat incõfuſo ⁊ in potentia ſolum. Pari mõ hec poſſet eſſe bona forma conſecrationis ſanguinis xp̃i: hoc eſt vas liquoris mei. ⁊ ſic de alijs innumerabilibus variationib⁹ formarũ dici poſſet. que tñ omnia catholice aures abhorrent. ¶ Q; ſi ẽt concederẽt eſſe cõia ⁊ non ꝓpria pſonis diuinis predicta noĩa: non ſic tñ poſſent dici cõia illis ſicut animal homini. Neq;. n. ſunt vniuoca vt aĩal reſpectu hoĩs. Et ꝯñr non ita incõfuſo ſignificant tres perſonas diuinas ſicut aĩal hoĩes: ſed ſunt analoga quecũq; noĩa cõia deo ⁊ creaturis. Analogũ aũt nomẽ abſolute prolatũ ſumit̃ pro p° analogato/ nõ ex accõmodatione quacũq; vel vſu: ſ; ex ſua ꝓpria ſignificatione/ ⁊ ex natura analogi noĩs vt ſic. Sic itaq; qñ ẽt predicta tria noĩa non in ꝓprio ſignificato ſumerent̃/ ſed vt cõiter dicta de deo ⁊ creaturis. nõ ſignificarẽt incõfuſo ⁊ vt animal hoĩem diuinas pſonas/ ſed diſtincte ⁊ ꝓprie. vt dictũ eſt. S; nihilominus (vt dixi) propꝛiiſſime ſignificãt p̃dicta noĩa. vt probat. s. Tho. in pa parte ſumme. ¶ Falſum eſt etiã ꝙ vſus taliũ noĩm ad ſignificandas ꝓprie diuinas perſonas non fuerit tempore xp̃i: immo ab eo originem habuit. vt. s̃. diffuſe oſtenſum eſt.

Quod

Ad 2m. ¶ Quod etiã dicit. ſi per vnũ nomen omnes diuine perſone explicite ſignificarent̃ ꝙ oẽs faterent̃ ſufficere ad formã ſacr̃i. negat̃. Non eſt enim poſſibile ꝙ vnicũ nomen explicite vt ꝓpꝛium ſignificet oẽs diuinas pſonas/ niſi eſſet equiuocũ. vt. s̃. dictũ eſt. ſiue ex vi noĩs ſiue ex quacũq; applicatiõe vel vſu illa plura ſignificet. ⁊ tũc non ſupponeret ſimul pro tribus in aliqua ꝓpoſitione de p̃dicato minus cõi toto ſuo ſignificato. ⁊ ſic tres pſone non caderent in cõceptu noĩantis eas tali noĩe/ niſi ſub diſiunctione/ ⁊ ſm exigentiam ſubiecti vel p̃dicati. Et ꝓpter hoc nõ ſufficeret tale nomen in forma ponere loco trium. vt. s̃. determinatum eſt.

Ad 3m. ¶ Dato ẽt ꝙ liceret tale nomen ponere loco pluriũ propꝛioꝝ nominũ: ex hoc tñ non h; propoſitũ ſuum Caietanus. ꝙ v; liceat abſq; p̃iudicio veritatis ſacramenti ponere vnũ nomen loco triũ qõ ſignificet tales pſonas in cõfuſo ⁊ in potentia. vel nõ ſignificet illas formaliter ⁊ p̃mo ſm ſuas formas incõicabiles. vt dictũ eſt: ꝓut ſunt oĩa noĩa de qbus verſatur qõ. Unde eſto ꝙ aliqua pluralitas vel vnitas vocu; per accidens ſe haberet ad veritate; forme ſacr̃i/ non tñ oĩs. Sed aliqua pluralitas vocũ exigit̃ ad veritate; forme ſacr̃i. ⁊ aliqua vnitas neceſſario eam tollit. Et ſic xp̃s alligauit formã ſacr̃i ad determinatas voces ſm determinata ſignificata. ad illas v; que explicite p̃io ⁊ cõiori vſu talia ſignificata hñt. Neq; niſi a ſe voluit h̃ poſſe mutari/ cui⁹ ſola p̃tãs nõ eſt alligata.

Ad 3m. ¶ Ad 3m argumentũ dicit̃ ꝙ q; hoc nomen trinitas non ſignificat formaliter ⁊ explicite tres pſonas ſed numerũ earũ. ideo non eſt idẽ baptizare in noĩe trinitatis/ ⁊ in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Et idem dicendũ de hoc qõ dico in noĩe trium perſonarũ. Et cum ꝓbat arguens/ idẽ ex hoc eſſe vtroq; mõ baptizare ꝙ numerus in diuinis eſt idẽ rebus numeratis/ non iuuat. imo deducit ad maximũ errorẽ/ ꝙ poſſemus baptizare in omni noĩe propꝛie dicto de deo. q; cuiuſlibet talis ſignificatũ eſt idẽ realiter tribus pſonis. ſicut in noĩe eſſentie/ ſapientie ⁊c. Dicẽdum eſt igitur ꝙ non ſufficit ad hoc idẽtitas realis in ſignificato/ qñ deeſt formalis/ ⁊ principalitas atq; maior cõitas ſignificationis triũ perſonaꝝ/ vt deeſt in ꝓpoſito. Neq; vſus eccleſie/ pro eiſdẽ hec accipit p̃dicto modo ⁊ ad predictũ finem cõſecrandi. Alia eſt. n. rõ de inuocatione trinitatis cũ collata verbis inuocationis virtute cauſandi gr̃am ſicut ſit per verba forme. talis nãq; d; eſſe certa ⁊ determinata tam in ſe q̃; in vſu eccleſie: ⁊ alia de inuocatione trinitatis ad laudandũ ⁊ confitendũ ⁊c. Hac. n. inuocatione non aſtringit̃ eccleſia certis modis aut verbis/ ſed prout ſibi vel vnicuiq; fideliũ videt̃ ad ꝯſolationẽ populi ⁊ promotionẽ cordium in diuinũ amorem. l; non recte quiſq; faceret/ mutando modũ eccleſiaſticũ maxime circa celebrationem diuinoꝝ ⁊c.

Ad 4m. ¶ Ad 4m rñdetur ꝙ ſi diuus Bernardus intẽderet eum eſſe vere baptiſmatu; qui eſſet baptizatus ſub hac verboꝝ forma. ergo te baptizo in noĩe dei vel ſcẽ crucis. erraret. Interpretãda ſunt igitur pie verba Bernardi ꝙ per ly dei intẽdat Bernardus deũ/ hoc eſt ſanctã trinitatẽ eo mõ baptizando inuocari quo eam inuocat ſancta mater eccleſia: ⁊ eſſe veꝝ baptiſmum non obſtante ꝙ addat̃ ex deuotione ly in nomine ſancte crucis.

Ad 5m. ¶ Ad 5m dicendũ ꝙ gloſa illa non eſt tenenda/ cum ſine vlla rõne vel ꝓbatione in h̃ loquat̃/ nec in textu fundet̃. Sed neq; Caie. põt illi adherere/ cu; ibidẽ eadẽ glo. dicat ꝙ nullũ eſt baptiſma ſi detur in noĩe paternitatis filiationis ⁊ ꝓceſſionis/ nullũ ſi det̃ in noĩe triũ perſonarũ/ ſub hac ipſa expſſione verboꝝ. nullu; ſi loco verbi baptizo/ pferat̃ mergo. quoꝝ tñ oĩum ꝯ̃ria neceſſario Caietanus iuxta falſa ſua principia dogmatizat. Dicit. n. inter alia ꝙ q; numerus in diuinis ẽ idẽ ꝙ res numerata põt dari baptiſm⁹ in noĩe trinitatis/ cu; ly trinitas ſignificet numeꝝ. Pari rõne poterit dari in noĩe paternitatis ⁊ filiationis. cũ paternitas ide; ſignificet qõ pater/ ⁊ filiatio idẽ qõ filius. ⁊ ꝓceſſio idẽ qõ ſpũſſanctus. Qõ tñ negat ipſa glo. ⁊ oĩs xp̃ianus h; negare. in nomine inquã paternitatis dari verum baptiſma.

Ad ſextum itidem in principio factum argumentum ſolutio datur: & ab impugnatione multiplicata defendit̃. Ca. XIIII.

Ad 6m. Ad pm motiuũ. Ad ſextum rñdet. S. Tho. 3. q. 66. ar. 6. dicens ad pm motiuu; ꝙ diſpenſatio fuit facta a ſpũſſancto pro tpe illo. ad hoc ꝙ nomen xp̃i qõ erat odioſum iudeis/ fieret venerabile/ eo ꝙ daret̃ ſpũſſanctus/ ⁊ linguaꝝ donum baptizatis per inuocationem Jeſu chꝛiſti in ipſo baptiſmo.

Ad 2m. ¶ Ad ſcõm motiuu; dicit q;. b. Ambro. voluit reddere rõnem quare ꝯuenienter talis diſpenſatio fieri potuit in primitiua eccleſia. Voluit ẽt oſtendere ꝙ hec forma baptiſmi nõ eſſet totaliter aliena ab inuocatione trinitatis. ita ꝙ nõ erant forme totaliter diuerſe: q; forma quã xp̃s tradidit in euãgelio. ſeruabatur in iſta alia/ adminus integritate intelligibili. ¶ Aduertẽdum tñ hic ꝙ Ambro. non intẽdebat in forma baptiſmi/ exprimẽda eſſe iſta verba/ a quo vnctus eſt/ qui vnctus eſt/ ⁊ a quo vnctus eſt. vt ex mõ loquẽdi vr̃ putare. in hac obiectione Caie. Dicit. n. ꝙ Amb. vbi. s̃. de forma baptiſmi loquens/ loco filij ponit xp̃m/ loco patris/ a quo vnctus eſt. loco ſpũs ſancti ponit quo vnctus eſt xp̃s. Sed hec verba ponit Ambro. hac ſola rõne vt eis inſinuet/ quõ in baptiſmo dato in noĩe xp̃i/ vt fiebat apoſtoloꝝ tẽpore/ intelligat̃ etiã dari in noĩe aliarũ perſonarũ que nominato xp̃o/ ſm ſignificatũ vnctionis cõnotantur. Ad verbũ aũt Magiſtri ex intẽtione ⁊ verbis Ambroſii/ rñdetur ꝙ cũ per eccleſiam determinatũ ſit ꝙ inuocando tm̃ vnam diuinarũ perſonarũ datus baptiſmus non eſt verus. vt p; in. d. c. In ſynodo. non põt verbũ Ambro. veritatẽ habere niſi pro tpe quo licuit vel licere contingat in xp̃i tm̃ noĩe baptizare. ¶ Vel cum dicit plenũ eſt fidei ſacrm̃ accipit ſacrm̃ fidei pro ipſa fide. q; qui vnã tm̃ perſonã confitet̃/ ſi duas alias corde teneat h; fide; ſanctiſſime trinitatis. Vel intelligit̃ quãtum ad plenitudinẽ ſacr̃i quã h; ex fide. non aũt quã habet ex integritate verboꝝ. Unde dicit. plenu; eſt fidei ſacrm̃. Vel intelligit̃ in caſu quo puer moreretur inter baptizandũ vna tm̃ perſona noĩata. Pie. n. credendum eſt ꝙ inuiſibilis ſacerdos tunc ſuppleret defectum. Et has gloſas inducit ſanctus Tho. 4°. d. 3. q. 1. ar. 1. q. 3. ad 4m.

Ad 3m. ¶ Ad 3m vero motiuũ dicit. s. Tho. ꝙ cu; Nicolaus non ꝯfirmet dictũ ſuu; niſi per p̃dicta duo motiua.

non h3 veritatem qđ dicit niſi referendo ad ea que dicta ſunt in ſol. predictoꝝ. vt. ſ. intelligatur pro tpe apl'oꝝ. ⁊ ꝙ ſtante illa diſpẽſatione nõ ſit reiterãdũ.

Contra rñſiones. ¶ Sed Caietanus redarguit oẽs has rñſiones. Et

Contra primaꝫ. contra primã quidez inſtat dicens/ gloſam illius diſpenſationis non haberi ex ſacra ſcriptura. neqꝫ auctoritate aplice ſedis/ imo tendere ꝯ decretũ Nicolai/ ⁊ ꝯ doctrinã Ambro. Cum. n. Nicolaus ille fuerit per octingentos (inqt) annos poſt aplos/ illa diſpenſatio iam ceſſaſſet. ⁊ ipſe Nicolaus erraſſet decernendo (ſi datus baptiſmus a quodã iudeo fuit datus in nomine xpi tm̃) eum nõ eſſe reiterandũ quaſi eſſet verus ⁊ efficax. Intelligit ergo Pontifex apoſtolos nõ ex diſpenſatione ſed auctoritate ordinaria baptizaſſe in noĩe xpi. Unde ⁊ rõnẽ Ambr. aſſignat ex idẽtitate ſig^{ti} ꝑ xpi nomẽ/ ⁊ ꝑ formã euangelicã.

Contra ſcđam. ¶ Contra ſecũdam vero inſtat/ q2 Ambroſius abſolute loquitur: ⁊ ſic omnes gloſas excludit.

Contra tertiam. ¶ Contra tertiam aũt q2 Nicolaus rñdebat ad ꝯſulta bulgaroꝝ qui ꝯſulebant de baptiſmo dato tẽpore ſuo: ⁊ ille de eo dixit ꝙ ſi datus fuerat in noĩe chriſti tm̃/ non eſſet reiterandũ. que reſponſio falſa eſſet/ ſi tempore ſolum apoſtolorũ/ ⁊ non etiam tẽpore ſuo illa forma fuiſſet bona ⁊ efficax.

Ad p^{am}. ¶ Sed ꝑdicte inſtantie parũ mouent. Unde ad primam dr̃ ꝙ eſſe factã talem diſpenſationẽ habet̃ ex ſacris lr̃is. ⁊ ex doctrina eccleſie. Manifeſtũ eſt eniꝫ ꝙ precepta nõ poſſunt ſine peccato tranſgredi vel impune/ niſi ſpãli diſpenſatione ꝑcipientis vel ſuperioris remoueant̃ vel ſuſpẽdant̃. Baptizandos aũt eſſe fideles in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti tm̃/ cadit ſub ꝑcepto diuino. de ꝯſe. d. 4. c. Multi. Unica eſt. n. forma ſacrĩ vnius. ⁊ hanc tradidit xp̃s de baptiſmo Math. vltimo. dicens aplis imperatiue de re neceſſaria ad ſalutez. Docete oẽs gentes baptizantes eos in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Alia. n. forma non inuenit̃ a deo tradita. Ergo non poterunt apl'i alia ſm verba ⁊ ſm ſignificationẽ licite vti/ niſi ex ſpãli diſpenſatione diuina. Et non alia rõne facta cognoſcitur ex ſcripturis iſta diſpenſatio (de facto. n. apl'i ſub alia forma baptizauerũt) q̃ꝫ illa quã affert ſcũs Tho. ⁊ poſt eum oẽs doctores tam theologi q̃ꝫ canoniſte. que ẽt fundamẽtũ h3 ex ſacris lr̃is. Cũ. n. dicat Apl's p^{e} Cor. ꝑ. Chriſtum crucifixũ/ iudeis quidem ſcandalũ/ gentibus aũt ſtultitiaz: ⁊ nihilominus ab ipſo xp̃o/ ⁊ inuocatione ſui noĩs tota ſalus xp̃ianoꝝ dependeat. iuxta illud Joã. ꝑ. Gratia ⁊ veritas per Jeſum chriſtũ facta eſt. Et Actuũ. 4°. Non eſt aliud ſub celo datum nomen/ in quo oporteat nos ſaluos fieri. tota intentio ſpũſſancti ⁊ apoſtoloꝝ iudicatur fuiſſe nomen xpi honorabile reddere/ maxime in primordio naſcentis eccleſie. vt copioſius ſalutẽ conſequerent̃ populi. Quod quidẽ aptius facere nõ poterant q̃ꝫ in ipſa ſpũali regeneratione/ qñ gr̃a cõfert̃. ⁊ precipue illo tpe qñ dabat̃ cum gratiaꝝ muneribꝰ oĩbus deſideratis/ ẽt ſpũſſanctus. Non. n. poterat in eoꝝ cordibus honorabilius reddi nomẽ q̃ꝫ ꝙ per illius inuocationẽ non ſolũ gr̃am ſanitatũ/ imo vite/ ſed ẽt tot gratias ſpũales excellentiſſimas baptizati conſequebant̃. Unde factũ illud/ qđ licitũ ⁊ gratum deo fuiſſe cõprobat̃ ex ipſa collatione ſpũſſancti/ que facta non fuiſſet ſi gr̃am ẽt per baptiſmũ illum non cõſequerent̃ fideles/ ⁊ niſi eſſet verus baptiſmus/ ꝙ ꝑ modum cuiuſdam diſpẽſationis a deo fuerit approbatum ex ꝑdicta rõnabili cã ⁊ ſanctiſſima rõne/ nulli iam põt eſſe dubiuꝫ. Satis ẽt habet̃ glo illa ex auctoritate aplice ſedis. qñquidem. d. c. Multi. baptizare in explicito noĩe trium perſonarũ vocat preceptuꝫ euangelicũ. Et nihilominus refert ⁊ approbat in. d. c. A quodã. quoſdã baptizatos eſſe in noĩe xpi apl'oꝝ tpibus. Jam. n. ex ipſis terminis ſequit̃ ꝙ nõ niſi ex diſpẽſatione diuina tunc id effectum ſit. cum cõmuniter ſupponamus apoſtolos edoctos ⁊ in hoc ⁊ alijs ad fidem ⁊ cõem ſalutẽ chriſtianoꝝ pertinentibus a ſpiritusſancto fuiſſe.

¶ Ad ſcđam inſtantiã qua dr̃ Ambroſium abſolute loqui/ dr̃ ꝙ ſi intelligat ſic eũ abſolute loqui vt nullam penitus vel tpis vel rõnis ſeu eſſe vel euentus determinationez admittat/ falſum hoc eſſe cenſent ſanctus Tho. ⁊ ſanctus Bon. cum oĩbus doctoribus quos Ambroſii ꝑdicta verba gloſantes inducunt. ⁊ oẽs alij qui tales gloſas approbant in hec vſqꝫ tpa. Sacre lr̃e infinitas gloſas admittunt: ⁊ Ambroſii verba piam interpretationẽ non ſuſtinebunt? Nõne docet nos ſanctus Tho. ⁊ oĩs ſchola Theologoꝝ verba ſanctoꝝ doctoꝝ ſi forte exteriori cortice videant̃ male ſonare/ eſſe pie interpretãda pp reuerentiã eorũdem doctoꝝ quoꝝ doctrina fulget eccleſia vt ſole luna? Uileſceret ſane nimiũ ⁊ deperiret eoꝝ auctoritas ⁊ pĩter fructus doctrine illoꝝ/ ſi paſſim impugnarent̃ aut etiã negarent̃. Uel certe ſciſmata ⁊ diſſidia orirent̃ in eccleſia/ dum plures illos vellent etiã ſm verba defendere/ que ſenſum in ſuperficie qñqꝫ viderent̃ importare falſuꝫ. Non ſic tñ eſt in ꝓpoſito. ſed veriſſimum ⁊ apertiſſimũ habent Ambroſii verba ſenſuꝫ. Nec intẽdebat Ambroſius ꝓbare ꝙ omni tpe vel ordinarie baptiſmus datus in noĩe xpi eſſet verus. ſed ꝙ qñ ſic licuit ex priuilegio baptizare/ cõformabat̃ aliqualiter modus hic baptizandi/ ſm expreſſionẽ trinitatis in for^{a} cũ ordinaria for^{a} bap^{mi}.

Ad 2^{m}.

¶ Ad tertiam vero inſtantiã reſpondet̃ falſum eſſe ꝙ Nicolaus Pontifex decreuerit oppoſituꝫ eius qđ docet ſanctus Tho. Uerum eſt. n. ꝙ Nicolaus decernit illos nõ debuiſſe rebaptizari qui tpe ſuo a quodam iudeo in noĩe xpi tm̃ fuerant baptizati. Sed non niſi ex diſpenſatione diuina qua ⁊ apl'i ſic baptizauerant/ talem baptiſmũ ritum ⁊ perfectũ tũc eſſe putauit. Neqꝫ id tunc tẽporis acceptatũ a deo talẽ baptiſmũ fuiſſe niſi ſpãli reuelatione ſpũſſancti ſanctum Pontificẽ cognouiſſe cenſenduꝫ eſt. Ut enim dicit ſanctus Bon. 4°. d. 3. q. 1. ar. 2°. cũ non niſi predicta rõne magnificandi noĩs xpi ac honorabile reddendi apud iudeos/ illa diſpenſatio cognoſcat̃ olim eſſe facta/ ſicut ceſſante illa cã/ vt pote nõ ſic vigente in ꝯtrium iudeorũ odio/ ceſſat effectus ⁊ diſpenſatio predicta/ ⁊ preceptum euangelicũ indifferenter oẽs aſtringit: ita manente vel nouiter oborta eadez cã/ eundẽ quoqꝫ manere vel ſuboriri effectum ꝯuenienter credit̃. Neqꝫ. n. minus aut infirmius eſt a diuina prouidentia ac ſapientia cauſatũ vinculũ inter rationem ſeu cãm ⁊ effectũ aliquẽ ab eadem ſapientia ſupnaturalr̃ ꝓductum/ q̃ꝫ natura faciat inter nãles cauſas ⁊ earũdem effectus. Cognouit aũt Pontifex (vt pie credendũ eſt) reuelante ſpũſancto/ ꝙ eadem rõ tunc manebat ⁊ occurrebat celebrandi noĩs xpi apud baptizatos a iudeo illo/ imo apud eũdẽ iudeũ.

Ad 3^{m}.

Potuit

Potuit enim apud baptizatos illos contigiſſe tunc nomen xpi non fuiſſe celebre: ſed ex conuerſatione ⁊ familiaritate iudeoꝝ forte vt antiquitus odioſum. Ut igit̃ apud vtroſqꝫ honorabile redderet̃ dum iudicarent per collationẽ baptiſmi in noĩe xpi ſalutẽ conferri/ etiã ſi viſibiliter non daret̃ ſpũſſanctus. approbatũ illum baptiſmũ a deo ſpãli (vt credit̃) reuelatione Pontifex ille cognouit. Sed neqꝫ. s. Tho. negat poſſe caſum ſimilem ꝯtingere. quo etiã modo licere poſſet in noĩe xpi ſicut apoſtoloꝝ tpibus baptizare. imo illud ꝯfirmat. 4. d. 3. q. 1. ar. 1. q. 3. ad 4^{m}. exponens illud Ambroſii qđ affert Magiſter in eadẽ d. 3. ꝙ vna tm̃ etiã noĩata perſona in forma baptiſmi ſi plena teneat̃ fides in corde/ perfectũ eſt baptiſma. Dicit. n. hoc dictuꝫ Ambroſii verũ eſſe in caſu ſimili in quo apl'i in noĩe xpi baptizabant. Et hanc gloſam dicit. s. Tho. eſſe magis cõſonam dictis Ambroſii/ q̃ꝫ. ſ. ſint plures alie quas dederat ſm intẽtionem quorũdam. ⁊ quas nos. ſ. etiã induximus in huius argumẽti ſolutione. Unde pꝫ ꝙ non ſequit̃/ apoſtolos auctoritate ordinaria in noĩe xpi baptizaſſe: immo ſequit̃ totum oppoſitũ. Et ꝙ verbuꝫ Nicolai veritatẽ non habuit niſi ſtante ꝑdicto caſu ⁊ ex eadẽ diſpenſatione. vt dictum eſt. Pellagius aũt in. d. c. Multi. ⁊ c. ſi re vera. dãnat baptiſmũ/ vt ordinarie/ non aũt vt ex diſpenſatione collatũ in noĩe xpi tm̃. vt. ſ. declaratũ eſt. Non igit̃ adinuicez cõtradicunt illa decreta Pontificũ. ſꝫ omni potius errore ſublato etiam illo quem Caietanus defendere modo conatur/ veritas omnifariam declaratur.

¶ Q2 autẽ dicit̃ Nicolaum pro rõne aſſignare identitatem formarũ baptiſmi. ſ. dati in noĩe chriſti tm̃/ ⁊ in noĩe trinitatis explicite ſm expoſitionẽ Amb. manifeſtum eſt non habere veritatẽ quo ad identitatem ſm integritatẽ verboꝝ ⁊ formalis ſignificati. ſed ſolum quo ad aliqualẽ expreſſionẽ trinitatis manente plena fide eiuſdẽ in corde. Et talem idẽtitatẽ tunc ſatiſfacere innuit ex acceptatione xpi/ duꝫ pro ratione etiã ſubiungit/ q2 non illoꝝ. ſ. miniſtroꝝ/ ſed eius eſt. ſ. xpi/ ipſe baptiſmus. quaſi inferat ꝙ ideo poteſt quãcunqꝫ formã ⁊ qualitercunqꝫ eandẽ cum forma euangelica/ ratam habere ⁊ acceptare: ex quo innuitur etiam diſpenſatio predicta.

¶ Et ſi Caie. vbi neqꝫ ſanctũ Tho. neqꝫ Nicolaũ intellexit aut intelligere voluit/ ſuum Magiſtrũ mundo iam clariſſimũ in ſanctitate ⁊ ſapientia/ ⁊ inter celicolas heroes iam aſcriptũ/ talibus ꝓſequitur in faciem preconijs loco gratiarũ actionis tam celſo tã ſancto Magiſtro ſuo debite/ vt dicat eum oppoſitũ dogmatizare iuris cõis cui ſe nullus abſqꝫ periculo hereſis poſſit opponere. ipſe querele nullã poterit habere cãm ſi nec ſanctũ nec in doctrina ſecurũ ſapientes eũ cum nouerint/ cõtradictores/ qñ (ſanctius dixerim) ſanctoꝝ doctoꝝ reuerentie doctrineqꝫ defenſores ſic offendet ſibi aduerſos/ vt cecũ eum vel ignarum/ ſtultũ vel etiam de fide ſuſpectũ/ cum ad ea dicenda ſua publica verba ꝓuocant ⁊ inordinata/ publice ſcripſerint.

Inordinata Caietani verba cõtra ſanctos Doctores atq; Theologos, in eius faciem retorquentur. Cap. XV.

In Cai. calũnias

Ex predictis apud oẽs manifeſtuꝫ eſſe põt ꝯtriam Caietani opinionem debiliſſimis fundamentis valde periculoſe innixaꝫ in re tanti momenti. Et vehementi torrẽti veritatis in ſacra ſcriptura aptiſſime fundate: a ſancta matre eccleſia vniuerſalr̃ celebrate a ſanctis omnibus doctoribus qui de hmõi verba fecerunt/ efficaciſſime declarate/ ſe ſingularẽ oppoſuiſſe/ in loco precipue vbi decebat ſuũ revereri magiſtrũ eccleſie ſancte luminare prefulgidum. At abſtinuiſſet a verbis hic homo ſaltẽ quibus etiaꝫ maculari videat̃ ⁊ vitare dum ſancti doctoris Thome. veruꝫ etiã innumerabilium aliorũ qui venerantur in hoc eum atqꝫ ſequuntur. Quid eſt enim dicere. noluit ſanctus Tho. cum poſterioribus doctoribus torrenti ſe opponere ꝙ non liceat baptizare in noĩe xpi/ niſi dicere. Cognouit quidẽ ſanctus Tho. cuꝫ poſterioribus doctoribus ꝙ licebat baptizare in noĩe chriſti: ſed timens torrenti ſe opponere determinauit oppoſitũ? Et idẽ fecerunt oẽs poſteriores dicentes cuꝫ. s. Tho. verum eſſe falſum/ ⁊ falſum eſſe verũ. ne forte torrenti ſe opponerent. i. hoĩbus diſplicerent/ ⁊ tenentiuꝫ oppoſitum calũnias paterent̃? Non ſunt he ꝑfecto laudes atqꝫ preconia debita quibus. s. Doctor a diſcipulo meretur extolli/ cum oĩbus non ſoluꝫ eo/ ſed etiã (vt hic homo iudicat) Nicolao Pontifice poſterioribus doctoribus ⁊ Theologis/ vt falſam in materia fidei doctrinã/ latenter quidẽ/ ſed neceſſarie (vt eius preferunt verba) dicat eos ingerere/ ⁊ verã impugnare propter timorẽ humanũ. Non fuit certe tanti timoris ſeruus ſanctiſſimus doctor. Qui in fronte glorioſiſſimi libri ſui quem edidit cõtra errores tam gentilium q̃ꝫ hereticoꝝ omniũ. aſſumit pro themate ſapientie verbuꝫ illud. Ueritatẽ meditabitur guttur meum: ⁊ labia mea deteſtabunt̃ impium. Quod optime ſeruauit tam in libro illo q̃ꝫ in oĩbus alijs/ preſertim in ſumma ſua. Q2 ſi in extremo tpe ſue vite qñ vꝫ in tertia parte qõnem hanc digeſſit/ obnoxius extitit tam vehementi timori/ quãto maiori tenebat̃ iuuenis minus ꝑfectus ⁊ ſanctus/ in omni materia: ⁊ maxĩe ſi minoris eſſet põderis q̃ꝫ ſit iſta? Tota certe illius doctrina vacillare dicet̃/ ſimili timori ſubiecta. Si fidei veritatẽ ſancti doctores cognoſcentes/ oppoſitã docuerunt/ ne torrenti ſe opponerent/ iam peccatoꝝ peſſimo/ in ſpiritũſanctuꝫ (inquã) peccato ſorduerunt/ voltũtarie veritatẽ agnitam impugnantes. Grauiſſime ſunt ꝑfecto ꝯtumelie iſte/ ⁊ inexpiabiles macule/ in tam ſanctiſſimos in tam celebratiſſimos eccleſie ſancte ſplendores. Quas ſi Caietanus eſſe grauiſſimas ⁊ iniquas non aduertit/ vt poſſibile eſt/ ſatis inconſiderate calami ſui laxauit habenas. Cui nam (bone Magiſter) timuit ſe torrenti opponere ſanctiſſimus Doctor/ ſi putas Ambroſium tenere oppoſitũ eius qđ ſanctus Tho. eſſe veruꝫ determinat. ſi Nicolaum Pontificẽ tam doctrina q̃ꝫ auctoritate irrefragabili/ ⁊ que fideliũ oĩum (vt dicis) mentes liget/ cẽſes decernere verũ eſſe baptiſma datum in noĩe xpi tm̃. ſi apl'i ordinaria (vt aſſeris) auctoritate ⁊ non indulgentia ſpeciali/ tali ſunt vſi baptiſmo. Si multi ſequuti ſunt illos vſqꝫ ad tpa Nicolai atqꝫ Pelagij ſic baptizantes/ quos ſm te neuter Pontifex reprehendit. quin etiã approbauit alter. ſi Magiſter eſt huius opĩonis in 4°. d. 3. Si glo.

in.d.c.A quodam.⁊ in.d.c.Multi.talem approbat
baptiſmi formam. ſi pleriqꝫ tempore etiam.s.Tho.
verbo vel etiā ſcripto idem defendere ſunt conati.
vt ipſemet doctor ſanctus refert in 4°.d.3.q.1.ar.2.
q.2.ad 3m.cui nam torrenti inundanti ſe timuit op/
ponere tot pontium atqꝫ colūnarum robore firma/
tum/munimine ſeptū: Quinimo rapido ſe torrēti
oppoſuit/ſi predictis omnibus(vt tu putas) nō pla
cita ſed cōtraria ſcripſit. At nō omnes prenomina/
tos/opinatos eſſe ꝯtraria.s̄.declaratū eſt. Que vero
verba predictis calūnioſis hominē hunc ſupadden/
da innuit niſi iſta. Sicut ego me nūc oppoſui. O vi/
rum ſua ſuſpitione fortiſſimū. Parcā iam alijs ver/
bis quibus ſua prolata vel ſubintellecta merito de/
buerant exprobrari.

Ad perfectionem ſacramenti baptiſmi & non ob præceptū eccleſiæ tantum, formā baptiſmi continere propria nomina perſonarum diuinarum explicite, multipliciter defenditur. Cap. XVI.

Ad alia bis non cōtentus tranſit: ⁊ doctrinā
lucidiſſimam obumbrare nititur hic
homo dicens ſancti Tho.verba quibus probat non
licere baptizare in nomine genitoris ⁊c.quātum ex
intentione littere apparet/intelligenda fore quo ad
perfectionem ſacr̄i abſolute ⁊c. Sed quis dubitat
non eſſe perfectū baptiſmi ſacramentū quo ad prece
ptum/ſi quis verba forme a chriſto vel eccleſia p̄ſcri
pta variet aut mutet: Nūꝫ de iſta forme perfectione
querunt articuli: Tecis etiam q̄ꝫ clariſſime apparet
ꝙ cū in ar.5.ad 7m.dicit ſanctus Tho.ꝙ in alijs no
minibus nō perficitur ſacramentū/loquitur de per/
fectione illa qua dicitur verum eſſe ſacramentū.ita
ꝙ ſine illa falſum eſt ⁊ nullum.ita ꝙ in alijs quibuſ/
cunqꝫ nominibus ſm̄ eius determinationē/⁊ q̄onis
illius intentionē/non datur verum baptiſma. ſicut
dat̄ quando tantūmodo preceptū eccleſie poſitiuiqꝫ
iuris quis tranſgrediat̄. Neqꝫ enim tale quid factū
contra preceptū iuris humani reddit ſacramentuꝫ
reiterandum/ ſicut articulus ille reiterādum inten/
dit baptiſmi ſacramentū quem ita nō eſſe perfectuꝫ
determinauit. quādo.ſ.ſub nomine genitoris ⁊ non
ipſius patris celebratū fuiſſet. Licet autem cōmu
nior vel minus cōmunis vſus verboꝝ/non variet ſi/
gnificatum abſolute: variat tamē verboꝝ virtutem/
quā ſolus cōmunior vſus in verbis obtinet/⁊ nō mi/
nus cōmunis. Multo magis autē ex vario ſignifica/
to ꝓcedens cōmunior ⁊ minus cōmunis vſus variat
ſacramenti formā/reddens aliquā quidem efficacē:
aliquā vero penitus inutilē. Et de hac vſus verboꝝ
varietate loqui ſe lr̄a inſinuat/ dum eam ex diuerſa
ſignificatione ꝓcedere manifeſtat. Alioqn pari mō
poſſet inferri ꝙ liceret aqua ēt illa cuius minus cō/
munis eſt vſus baptizare/puta roſacea vel alia qua/
libet artificiali: cum lr̄a ex hoc probet ꝙ verba illa
ſumantur in forma/quoꝝ cōmunior eſt vſus ſignifi/
candi diuinas perſonas. ſicut aqua illa ſumitur pro
eiuſdē ſacramenti materia/cuius cōmunior eſt vſus
abluendi. Cum enim diuina ſapientia populū ſuum
ſuauiter ⁊ modo nobis facili deducat in ſalutē: ſicut
per ſenſibilia nobis familiaria eleuat nos ad intel/
ligibilia capeſcenda/ ⁊ ſicut altiſſima in ſacris lr̄is
modo loquēdi familiari cōmuniqꝫ nos edocuit: ita
verbis attribuens ſacramentalē virtutem/illa dele/
git que principaliori ſignificatione ⁊ ob hoc cōmu/
niori noſtro modo loquendi vſu/ſacra myſteria pan
dant. Hoc intēdit doctor ſanctus. Et hec eſt vis illa
de cōmuniori vſu ꝓbationis inuicte. Videtur aūt
hic homo ſanctū Tho.ceteraqꝫ ſancte matris eccle/
ſie luminaria non plurimū magnifacere/ dum dicit
ſe credere ſi caſus accideret/quo vꝫ quis baptizatus
eſſet in nomine chriſti tantū. ꝙ ſedes apoſtolica de/
terminaret prout ipſe facit. Saltem dixiſſet. ꝓut fe/
cit Nicolaus Papa vel Ambroſius(vt ipſe putat)
Videtur enim verbis preferre ꝙ ſe ſequeretur apo/
ſtolica ſedes. Nunquid eccleſia ſpreto ſancto Tho.s.
Bonauē.ceteriſqꝫ poſterioribus Theologis firmiſ/
ſimis mundi colūnis ſequetur nunc vnicum neote/
ricum/cuius dogmata in infinitis pene locis vacil/
lant/⁊ nōnunq̄ꝫ in rebus fidei: precipue cum doctri
na clariſſima poſſit apoſtolica ſedes ſi ſequatur anti
quos/a p̄decesſoribus ⁊ ab eccleſie ſanctionibus ⁊ cō/
ſuetudinibus nō diſcordare: Quia inquit in deter/
minationibus fidei ⁊ ſacramentoꝝ/ ſummi Ponti/
fices innituntur veſtigijs predeceſſoꝝ ſuorū. Vtiqꝫ.
Et hac potiſſimum ratione non ſecus iudicarent q̄ꝫ
ſanctus Tho.fecerit. In determinationibus eniꝫ fi/
dei ⁊ his que pertinent eſſentialiter ad ſacramēta/
etiaꝫ ſi angelus dei de celo aliter doceret atqꝫ deter/
minaret q̄ꝫ docuit nos chriſtus ⁊ ſancti apoſtoli ei9/
anathema illum ſequens Pontifex ⁊ eccleſia tota
predicaret. Et in propoſito ſequeretur Pontifex(ſi
caſus accideret) decreta Pellagij in.d.c. Si re ve/
ra.quātum ad id quod ordinarie fieri debet. vel de/
cretum Nicolai in.d.ca. A quodam.quātum ad id
quod quandoqꝫ diſpenſatiue fieri poteſt. qđ non eſt
contrariuꝫ ſancto Tho.ac alijs ſanctis doctoribus.
vt.s̄.deductum eſt. Putat autē hic homo iam pro
certo conſtare ſuam opinionē per determinationeꝫ
eccleſie a Nicolao Pontifice roboratam. cum tñ.s.
Tho.docuerit(vt ēt iſte vidit) Nicolaū ſue doctrine
quaꝫ hic homo impugnat ꝯria non determinaſſe. vt
ſupra fuſius deductum eſt. Non ergo aliter vnq̄ꝫ de/
terminabit ſancta mater eccleſia que dirigitur a ſpi
rituſancto ne in fide poſſit errorem incurrere/qua/
lis eſt hic ꝙ ordinarie poſſit forma baptiſmi loco ꝓ/
priorum nominū trium perſonarū explicite admit/
tere nomen chriſti/ vel alia quecunqꝫ nomina ipſas
perſonas in cōfuſo ⁊ in potentia ſicut animal ſigni/
ficat hominem/ſignificantia/non obſtante quacūqꝫ
applicatione vel vſu eccleſie vel miniſtroꝝ in conci/
piendo ꝑſonas auditis alijs nominibus eas non for
maliter aut ſm̄ cōmuniorem vſum ſignificantibus.
Et ſi qui p̄ſumptuoſi miniſtri eccleſie vellent ſm̄ ta
lia nomina mutare formam baptiſmi/ nihil profice/
rent: ſed reos ſe potius cōſtituerent iniquiſſimi ſce/
leris. In determinationibus aūt ſuis innitunt̄ ſan/
cti Pontifices doctoꝝ ſanctoꝝ ſapientie ⁊ precipue
antiquoꝝ. Hoꝝum.n.vt antiquior ita ⁊ potior eſtat
auctoritas. non aūt nouitioꝝ. Quod nunc ⁊ in euū
preſtare dignetur ipſa ſapientia patris. qui eſt deus
benedictus. Amē. Et hec de q̄one dicta ſufficiant.

Editum anno dn̄i.1528.

QVAESTIO AN IN ADVLTIS REQUIRATUR PROPRIA, & in pueris offerentiū intentio ſuſcipiendi baptiſmū: ita ꝙ ſi deſierit, nihil fiat.

Proponitur quæſtio. ac pro pte falſa quatuor argumenta cum confirmationibus inducuntur, vnicūq; pro vera. Cap. I.

Queritur an ex parte baptizandi ita neceſſaria ſit intentio ſeu cōſenſus
ſuſcipiendi ſacramētum baptiſ/
mi/ ꝙ ſi deſit/ nullus ſit baptiſ/
mus. Et videt̄ ꝙ nō. ſed ꝙ ſuffi/
ciat ex parte baptizati nō inue/
niri obicem cōtrarie voluntatis
Primo etiam ſi quo ad intentionē ſit neuter/vt dormiens.
Quod ꝓbatur primo. auctoritate Innocentij tertij
extra de bap.⁊ eius ef.c.Maiores. Ibi.n.mota q̄one
de ſuſcipientibus caracterē/⁊ relata opinione quo/
rūdam dicentium caracterē imprimi etiaꝫ inuitis:
refutata deinde hac opinione quo ad totaliter inui
tos/ꝯcludit hec verba in calce. Tunc ergo caracterē
ſacramētalis imprimit operatio/cum obicē volūta/
tis ꝯrie non inuenit obſiſtentē. Vbi manifeſte patet
queſtionis huius partem negatiuaꝫ determinatam
Confir°. eſſe ab apoſtolica ſede.
Et cōfirmatur. Quia ſicut nō ponens obicem cō/
trarie cognitionis vel opinionis/ſacr̄m baptiſmi ſa/
lubriter ſuſcipit/de ꝯſ.d.4a. Queris. etiā ſi nulla po/
natur vel ſupponat̄ cognitio ipſius baptizati. vt pꝫ
in infantibus. ita ſi etiā nulla ſupponat̄ intentio ex
parte offerentiū vel oblati ſuſcipiet ſaltē caracterē.
2°. Scđo arguitur auctoritate ſancti Tho. qui in 4°.
di.6.q.1.ar.2.4la.1.dicit ꝙ in baptiſmo baptizatus
duo recipit.ſ.ſacr̄m ⁊ rem ſacri. Sed ad hec duo re/
cipienda non requirit̄ aliqđ cauſans ex pte recipien
tis: ſed ſolum impedimentū remouens. Qđ quidem
impedimentū eſt voluntas ꝯria alicui predictoꝝ. Et
in ſol. primi dr̄ ꝙ intentio vel volūtas in baptizato
non requirit̄ ad deletionē culpe originalis: ſed quaſi
ſolum remouens ꝓhibens.ſ.ꝯriam voluntatē. ⁊ idē
dicit in ſol. tertij. In diſti. q̄qꝫ.34.ar.4°.p̄m.dicit ꝙ
vſus rōnis non exigit̄ ad bapm quaſi cā ipſius. ꝙ ⁊c.
3°. Tertio ꝓbatur idem rōne ſic. Qđ non eſt de neceſ
ſitate baptiſmi in vno recipiente baptiſmū/non eſt
de neceſſitate ſacri(per ſe loquendo) in quocūqꝫ re/
cipiente baptiſmū. Sed in paruulis voluntas ēt in/
terpretatiua puta parentū non exigitur vt ꝓpria di/
ſpoſitio ad recipiendū baptiſmum. ergo in nullo ba/
ptizato requirit̄ (per ſe loquendo) cōſenſus ad reci/
pienduꝫ baptiſma. Maior pꝫ ex terminis. Probat̄
autē minor. qr voluntas parētum non eſt diſpoſitio
aliqua. Sed ſola appropinquatio patientis ad agēs
puta miniſtrū conferentē ſacr̄m. Conſtat.n. approxi
mantem paſſiuū actiuo non eſſe neceſſariū ex parte
patientis. tum qm̄ aliunde pōt ſuppleri/puta ex ap
proximatione agentis ad patiens/vel ex remouente
obſtaculū. tum qm̄ extrinſecū hoc eſt. Pꝫ vero volū
tatem parentis tantūmodo approximare paſſiuum
actiuo/offerēdo infantē baptiſmo/ ex eo ꝙ ſi iudeus
vel Mahumetenus faceret baptizari filium non vt
nutriretur xp̄ianus ſed ob ſolam corporis ſanitatē
⁊ hocipſum profiteret̄: cōpelleret tñ miniſtrū ad ba/
ptizandū vel ipſemet baptizaret/in veritate infans
eſſet baptizatus. ⁊ tñ tunc paterna voluntas/nec ex
charitate nec ex ſpe nec ex fide/nec ex eccleſie volun
tate ibi cooperaret̄: qm̄ eccl̄ia ſi ſciret/ reſiſteret tali
baptiſmo. Nihil ergo facit oblatio pueri niſi ꝙ ap/
proximat paſſum agenti: iniuriamqꝫ paterne tollit
auctoritatis que illi irrogaretur ſi infans patre in/
uito baptizaret̄. Sufficit ergo in baptizando nō in/
ueniri obicem volūtatis ꝯrie ad hoc ꝙ caracterem
ſuſcipiat ex baptiſmo.
Quarto. Non magis requirit̄ intentio ſuſcipiēdi 4°.
baptiſmum quo ad caracterē/ q̄ꝫ requirat̄ fides/ re/
ctitudo volūtatis ⁊ propoſitū ſuſcipiende gr̄e. Sed
his ēt non cōcurrentibus/ ſed ficte ſic accedens ſine
propoſito bone vite ⁊ ſine cōtritione/recipere poteſt
caracterē/qđ eſt ipſum ſacr̄m baptiſmi/dūmodo ha
beat intentionē ſuſcipiendi baptiſmū. ergo etiā non
habens ꝯriam intentionē.ſ.non ſuſcipiendi baptiſ/
mum vt dormiens/poteſt ſuſcipere ſacr̄m baptiſmi.
Patet maior/qr negatio actualis vel virtualis intē
tionis illius/dūmodo nō ponat obicem/ non dānat
hominē: nec ꝓpter talem negationē peccat mortal̄r
ſuſcipiens baptiſmū. ſicut peccat ficte accedēs. Ma/
gis aūt videtur impedire baptiſmi ſuſceptionē/ vel
ſaltē non minus/illud opus cui cōiungitur deformi/
tas mortalis/q̄ repugnat directe vite ſpūali ad quā
promouendā ordinata ſunt ⁊ dantur ſacr̄a/ q̄ꝫ opus
ſine tali deformitate. ergo ⁊c. Minor vero cōiter cō/
ceditur tam ab oībus Theologis in 4° d.4a.⁊ etiaꝫ
d.6a.⁊ precipue a.s.Tho.ibi.q.3.ar.2.qla.3. Silr̄ 3a.
68.q.8.q̄ꝫ a Canoniſtis.de ꝯſe.d.4.c.Sicut.ergo ⁊c.
Sed cōtra. Nullus audiens addiſcit a deo niſi cō/ Sed ꝯ.
ſentiat doctrine eius/⁊ ꝑiter per li.ar.moueatur in
deum ⁊ doctrinā eius. Sed de oī baptizando veruꝫ
eſt dicere ꝙ audit ⁊ diſcit a deo/ adultus quideꝫ per
ſeipſum/infans aūt per offerētes eū. ergo ⁊c. Maior
pꝫ ex ipſis terminis. Minor vero ꝓbatur. qr omnis
qui venit ad deuꝫ per iuſtificationē/ audit ⁊ diſcit a
deo. iuxta illud Joā.6. Oīs qui audiuit a patre ⁊ di/
dicit/venit ad me. Omnis aūt qui baptizatur/ſic ꝙ
ſuſcipit caracterem ⁊ gratiam/ ex hoc ipſo venit ad
deum per iuſtificationem. vt patet. ergo ⁊c.

Superfluum eſſe dubium hoc, imo nullū ex facta iam declaratione a ſancto Tho. cui Dur. & Sco. conſentiunt, contra Caietanum aperitur. Cap. II.

Reſpondeo ꝙ iſta queſtio mouet̄ ⁊ opti Determi
me per ꝯcluſionē affirmatiuaꝫ abſoluit̄ a.s.Tho.3a.q.68.ar.7.iunctis his q̄ do natio.
cet.12e.q.113.3./⁊ 4°.d.6.q.1.ar.2°.qla.3a.⁊ nulla eēt
neceſſitas examinandi ꝯcluſionē iſtam/ niſi Caieta.
nodū in ſirpo quereret/vt ibi dubia magna q̄oneſqꝫ
difficiles dicat ſe inuenire/vbi plana iam ſapiētibus
facta ſunt oīa. Nec igitur intentionis in hac q̄one

non eſt veritatem iam declaratã a ſancto Doctore/ nouiter quaſi ex ſe obſcuraꝫ vel minus ab eo dilucidatam/ velle apertã reddere: ſed potius Caietani tenebras circũpoſitas ãmouere: qui ſe ꝑdicte veritati per concluſionẽ negatiuã opponit: quã etiam nõ veretur imponere ſancto Doctori: cuꝫ tñ ab eo deuiet q̃ʒ aperte. Huius ergo viri nouitates inductas tñ mõ ꝓducemus in mediũ: vt ꝓcul ab oĩum ſapientũ mente ⁊ opinione per ſententias doctorũ ⁊ eccleſie: per rõnes quoqꝫ ſup his fundatas/ perpetuo fiant. ❡Sic igr̃ Caie. ſuper 3ª.q.68.ar.7. dicit ꝓ ꝙ magnũ eſt dubiuꝫ ⁊ qd̃ difficilis occurrit / an intentio ſuſcipiendi baptiſmũ ex parte baptizati ſit neceſſaria ad ſuſcipiendum baptiſmi caracterẽ. Cui quo ad hoc ꝓtinus rñdendũ reor ꝙ prudentior apparuiſſet ſi ſancti doctoris doctrinã quã aſſumpſerat ex cõmentationis debito iure declarare/ ſaltem nõ in eius faciem apertiſſime conaret̃ verbis ſuis ꝯfundere. Hoc dubium ẽt ex verbo ꝓponit ibi ſanctus Doctor pro articuli illius titulo: hoc tota intentione/ oĩqꝫ qua pollebat ſapientia (que tũc in eo/ vt pote morti ꝓpinquo/ ſumma erat) abſolutũ reddit per clariſſimã determinationẽ/ ⁊ oĩum argumentorũ ſolutionem/ declarans ꝓcipue in ſol. ſcdĩ quẽꝫ ſenſum habuerit ⁊ titulus ⁊ ꝯcluſio: q: vꝫ ſi non adeſſet quã neceſſariaꝫ declarauit intentionẽ/ nihil factuꝫ eſſet: ſed eſſet qui viſus eſt baptizari rebaptizãdus. Et hic homo in faciem ſancti Thome poſt illius dubij declarationem quaſi nulla vel impfecta fuiſſet/ dicit. dubium occurrit magnũ. Sapientia ne igr̃ ſcti Tho. non ꝓualuit adhuc ex huius viri mẽte dubietatis huius tenebras excutere? Dicit rõnem magnitudinis ſui dubij/ variam eſſe doctorũ opinionem. quibuſdã tenentibus abſolute qõnis partem affirmatiuã. de quorũ inquit numero eſt Dur. in 4°.d.4.q.2. quibuſdã vero abſolute negatiuã per ſe loquendo/ ſecus per accidens. de quorũ inquit numero auctor (hoc eſt. s. Tho.) eſt in 4°.d.6.q.1.ar.2.q^{la}.3ª. quibuſdam autẽ mediam viam ſectantibus ꝙ vꝫ in adultis non aũt in paruulis intentio requirat̃. de quorũ numero dicit eẽ Scotum in 4°.d.4ª.q.2ª. Producit poſt hec ſingulorũ rõnes/ ⁊ ſoluit eas quas Dur. affert ⁊ Sco. primam etiam quã attulit in fauorẽ opinionis quã aſcribit ſancto Tho. dicit principiũ petere: quem tñ ad ſuaꝫ inuitum trahere nititur voluntatẽ/ ab alijs per
Ordo qõnis.
concluſionẽ negatiuã ſimpl'r diſcordans. ❡Ut igr̃ ſplẽdore veritatis ab angelico doctore/ mundo iam ibi diffuſo/ a iuniorũ intellectu huius viri nebule excutiantur. (Sapientioribus. n. atqꝫ ꝓuectis cõpertam iam veritatẽ puto) ſic in qõne iſta ꝓcedam. Primo enim oſtendam/ nullum eſſe iam dubium qd̃ proponitur. Secũdo pro ſolatio legentium rationes a ſancto Tho. ⁊ ab alijs productas declarabo ac defenſabo: manifeſtãdo ſimul ꝙ ſibijpſi nõ diſſonet ſanctus Tho. in 3ª. ⁊ in 4°. nec doctrinã tradiderit vllibi diminutam: que tamẽ ex huius viri ſermonibus facile quiſqꝫ caperet/ ⁊ forte nõ preter eius intentionẽ/ vt ipſe ſapientior videret̃/ quaſi noua ⁊ que. s. Thomã ſua opinione fugerant/ in mediuꝫ afferendo. Tertio ſoluaꝫ rõnes illius quas in qõnis fronte ꝓduximus.

Opinionem nõ eſſe variam in hac materia inter doctores allegatos. Cap. III.

Quantum ad primũ/ eo conſtabit qõnem eſſe facillimã imo nullaꝫ/ quo per oppoſitũ ad inductã ab hoc hoĩe rõnem difficultatis/ oſtendet̃ nullã in hoc articulo eſſe diſcordiam inter doctores. Quod ẽt manifeſtũ fiet non diſcedẽdo a verbis que ex ꝑdictorũ opinantiũ placitis ipſe recitat. Et quãtum quidẽ ad Dur. qui primo inducitur/ pꝫ ex allegatis eius verbis ⁊ rõnibus quas in q.7. ⁊ non in 2ª. Durandus affert/ ꝙ tenet adultos neceſſario debere cõſenſum ⁊ intentionẽ habere per ſe: infantes vero per eos qui eorũ curam hñt. Huius aũt ꝯtrariuꝫ non tenet Sco. imo cum eo cõſentit in loco ẽt a Caietano vbi. ſ. allegato circa fineꝫ dicens ꝙ paruulus baptizat̃ in fide parentuꝫ ⁊c. vt pateat ex hoc ſm eũ ꝙ ſufficiat ẽt eorũ intentio: vel eorũ qui loco parentũ paruulos offerunt ad baptiſmũ. ſaltẽ eccleſie. Sil'r cõſentit. s. Tho. 3ª.q.68.ar.9.1^{m}. vbi ẽt ad hoc Auguſtinũ inducit. Ideꝫ docet ar.12.c./1^{m}./ ⁊.q.71.ar.3.3^{m}. vbi etiã expreſſe declarat qũo tam in adultis q̃ʒ in paruulis requirat̃ intentio/ lꝫ diuerſimode. vt dictuꝫ eſt. Nulla ergo diſcordia penitus eſt in mã iſta inter ꝑdictos doctores/ ita ꝙ vnanimiter affirmatiuã qõnis concluſionẽ vl'em ſectant̃ ⁊ ꝓbant vt exprimentẽ id qd̃ eſt de neceſſitate ſacramenti baptiſmi. iuxta ea ẽt que habent̃ in decretis de ꝯſecra. di.4.c. Queris. ⁊ c. Paruuli. ⁊ alibi pluries. ita ꝙ oppoſita cõcluſio veritati ſacri huius aduerſat̃. quã tñ concluſionẽ ſolus Caietanus mõ conat̃ defendere. Et qm̃ ad dubium diſcutiendũ quaſi a Sco. non tactum aut ꝯſideratũ/ an inquã cõditionalis hec vera ſit/ ſi adultus neuter ſm voluntatẽ circa baptiſmũ/ baptizaret̃ dormiens/ an ſuſciperet veruꝫ baptiſma vel certe eſſet rebaptizandus/ dicit ſe attẽdere/ non curando de impoſſibilitate ãntis: iam ex hoc magis oſtendit̃ nullã eſſe diſcordiam inter Scotum ⁊ alios doctores in hac qõne. Si. n. Scotus non intẽdat titulũ ſub qõne cadere quẽ intendunt alij/ qũo diſcordat ab eis in ꝯcluſione? Neqꝫ. n. ꝯcluſio qõnis infert̃/ niſi tituli pars negatiua vel affirmatiua. Sed neqꝫ aliud Scotũ tenere quis opinari dꝫ/ quã qd̃ ratione ſua tenendũ/ ſe cõuincere putat. Hec ad Caietani relationeꝫ dicta ſit: quid inquã ipſe putet Sco. in hoc ſentire. Probabit̃ tñ falſuꝫ eſſe ꝙ rõ quã Sco. inducit/ non ꝯcludat ſimpl'r ⁊ per ſe neceſſario requiri intentionẽ ex parte baptizati. imo hocipſum ꝯuincit. vt oſtendet̃. Pꝫ igr̃ primũ. ꝙ nulla vꝫ ſit diſcordia circa qõnis huius determinationẽ inter ꝑdictos doctores. Et ꝯñter ceſſat inducta ratio magnitudinis ⁊ difficultatis dubij ex hac ratione ſola quã Caie. in fronte ꝓduxerat. Parcant aũt oro/ quicũqꝫ qõnem hanc ex impoſſibilitate caſus ꝓſus inutilẽ/ viderint a me tã serioſe diſcuſſam. Neqꝫ. n. tam tradende doctrine defenſandeqꝫ veritatis/ aut erroris oppoſiti ꝓpulſandi cã vel rõne/ q̃ʒ diui Tho. glie ꝯtuẽde quã Caie. hiſce ſuis impoſturis obnubilat/ h onus aſſumpſi. Quid eſt. n. ſup lr̃am ſci Tho. publico ſcripto diſcutere dubia grauia ſeu ardua/ ⁊ ob hoc obnoxia ſũme diſcuſſioni ꝑdicata: q̄ mãm tangãt in lr̃a q̄ ad ſubiectũ tituli digeſtã: ⁊ nihilominus in eadẽ lr̃a nõ diſcuſſa/ niſi ſanctũ Tho. in tradẽda doctrina diminutuꝫ in faciem cũctis ꝓponere? Sup euꝫ malumus oẽm ꝯfuſionem ꝯuertere q̃ʒ ſancti Docto. gl'iam patiamur vel minimum detrimentum incurrere.

Baptizando

Baptizando adulto neceſſariã eſſe intentionem ſuſcipiẽdi baptiſmũ vna ratione probatur a calumniis defenſata. Ca. IIII.

Concluſio affirmatiua.
Quantũ ad 2^{m} ꝓbat̃ ꝓpo^{m} ꝙ vꝫ neceſſariũ ſit quẽlibet baptizandũ hr̃e intentionẽ ſuſcipiẽdi baptiſmũ ad hoc ꝙ ſuſcipiat ſacramentũ. ita ꝙ ſi deſit in adulto ꝓpria/ ⁊ in paruulo interꝑtatiua. nihil factũ eſt.
Probatur p°.
Primo igr̃ ſic argr̃. Nullus põt intẽdere mori veteri vite ⁊ incipere vite nouitatẽ cui⁹ prin^{m} ſit ipſa ſuſceptio ſacri baptiſmi/ niſi itẽdat ſuſcipe ipm ſacrm. Sꝫ ille q baptizat̃ itẽdit ꝑdicta. ergo ⁊c. Pꝫ maior ex termis. Minor vero ꝓbat̃. q: ſm Apl'm Ro.6. Cõſepulti ſumus p bap^{m} in mortẽ/ vt qũo xp̃s ſurrexit a mortuis/ ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Ergo ſicut ad hoc ꝙ hõ moriat̃ veteri vite/ reqrit̃ ſm Aug^{m} in habẽte vſum lib. arb. volũtas qua eũ veteris vite peniteat/ ita reqrit̃ volũtas qua intẽdat vite nouitatẽ cuius principiũ eſt baptiſmus. Et ideo ex pte baptizati reqrit̃ volũtas ſiue intẽtio ſuſcipiẽdi bap^{m}. Hec rõ eſt s. Tho. 3ª.q.68.ar.7. Quam ẽt tãgit Aug⁹ in lib° de pnĩa. ⁊ hr̃ in decret̃. de ꝯſe.d.4.c. Oĩs q iã ſue volũtatis arbiter cõſtitut⁹ eſt/ cũ accedit ad ſacrm fideliũ/ niſi eũ peniteat veteris vite/ nouã nõ põt inchoare. Ab hac pnĩa dũ baptizat̃ imunes ſunt paruuli: nõ dũ. n. vti põt lib. arb. hec ibi.
Reſponſio.
❡Sꝫ hanc rõnẽ Caie. dicit ad adultos limitatã ꝯcludere ſm id qd̃ de fctõ ſemp inuenit̃ in eis/ eo ꝙ defect⁹ intentionis/ ꝯtriaꝫ intẽtionẽ hꝫ annexã. Quaſi velit dicere ꝙ cũ nõ p bet eã eſſe neceſſariã vl'r/ nõ ꝯcludit ꝙ pſe reqrat̃ intentio. cũ tñ hoc cadat ſub qõne/ an. s. pſe reqrat̃ ad bap^{m} intẽtio baptizati: puta ſi adult⁹ neuter baptizaret̃ dormiẽs/ an ſuſcipet caracterẽ/ aut certe dẽret rebaptizari. Et ipſe tꝫ ꝙ ſuſcipet/ nõ curãdo de impoſſibilitate ãntis illi⁹ ꝯditiõalis. Et ſic rñdet ẽt rõni Sco. q: lꝫ de fctõ nõ ꝯſentiẽs aut nõ itẽdẽs baptizari/ ꝯtẽnat bap^{m}. cõditiõalis tñ hec adhuc vã eſt/ ſi nõ intẽdat qs baptizari/ nõ aũt itẽdat nõ baptizari neqꝫ ꝯtẽnat/ ſuſcipit caracterẽ: ⁊ ſic non p ſe reqrit̃ intẽtio ex pte baptizati.
Impugnatio.
❡Sꝫ ꝯ iſtã fugã p defenſione rõis. ſic arguit̃. Tãta neceſſitate ꝯcludit̃ reqri ad pfectionẽ ⁊ vitatẽ baptiſmi/ intẽtio ex pte baptizati/ quãta reqrit̃ nõ ꝯtẽnere bap^{m}. Sꝫ nõ ꝯtẽnere baptiſmũ neceſſario reqrit̃ ad h ꝙ baptizat⁹ ſuſcipiat caracterẽ. ergo eadẽ neceſſitate reqrit̃ ⁊ itẽtio. Pꝫ maior. q: ſicut poſitio ꝯtẽpt⁹ tollit itẽtionẽ: ita negatio ꝯtẽpt⁹ ponit eã ſm vtriuſqꝫ doctoris intẽtionẽ ⁊ veritatẽ: eo ꝙ ipoſſibile ſit negare itẽtionẽ niſi ponat̃ cõtẽptus. Per ſe igr̃ cõpetit ipſi itẽtioni baptizari ꝙ reqrat̃ ad ſacrm. Illud. n. pſe ꝯuenit alicui/ quo poſito illd̃ ponit̃/ ⁊ quo remoto remouet̃. Sicut enĩ ex his ꝯditionib⁹ cognoſcit̃ ⁊ infert̃ cã vel ꝯcauſa pſe: ita ẽt ad aliqd qcq̃ʒ pſe reqri.
Confirmatio.
❡Et cõfirmat̃ ipugnatio. q: iſta ꝓpõ eſt ꝯuertibilis. Oĩs ſuſcipiens bap^{m} hꝫ intẽtionẽ ſuſcipiẽdi illud. ergo inter terminos ei⁹ ẽ pſe ꝯnexio. Pꝫ añs. q: oĩs vẽ baptizat⁹/ eſt baptizat⁹ cũ intẽtione ſuſcipiẽdi bap^{m}. ⁊ oĩs baptizatus cũ intẽtione ſuſcipiẽdi bap^{m} eſt vẽ baptizat⁹. Et vtraqꝫ ꝓpõ eſt vl'is affirmatiua neceſſaria. ita ꝙ oppoſita eſt ipoſſibilis ẽt ſꝫ Caie. eo ꝙ dicat añs cõditiõalis illi⁹ eẽ ipoſſibile. Sp tñ itelligẽdo ꝙ hẽat illã itẽtionẽ pſe ſi ſit adult⁹: ⁊ p aliũ ifãs. Cõſeqñtia aũt pꝫ ex rõne ꝓpõnis ꝯuertilis/ q̄ hr̃ ex logicalibus.

Binæ rurſus rationes formantur ac roborantur ad eandem concluſionẽ. Ca. V.

2ª ratio prin^{lis}.
Scd̃a rõ ad idẽ iducit̃. vbi. ſ. a. s. Tho. q̄ talis eſt in vtute. Quicũqꝫ ſꝫ ritũ eccl'iaſticũ ꝓfitet̃ ſe velle bap^{m}/ hꝫ neceſſario intẽtionẽ baptizãdi. Sꝫ talis eſt oĩs q ſuſcipit ſacrꝫ. ergo ⁊c. Pꝫ maior ex terminis. Minor võ in oĩbus q baptizant̃ ſm ritũ eccl'iaſticũ. Et ſi qs hoc nõ ꝓfitet̃ formal'r/ ꝓfitet̃ interꝑtatiue/ ſic ꝙ ſi interrogaret̃. vis baptizari. diceret pſe vl' p aliũ. volo. Et ſi nihil rñderet/ nõ baptizaret̃ a miſtro eccl'ie: ⁊ hoc nõ alia rõe/ niſi q: nõ cognoſcẽs itẽtionẽ ei⁹ q offert̃ ad baptiſmũ/ dubitaret ex taciturnitate ꝙ itẽtionẽ nõ hẽret ſuſcipiẽdi illd̃/ ẽt ſi neſciret ꝙ hẽret ꝯtemptũ vel intẽtionẽ ꝯtriam.
Reſponſio.
❡Rñdet aũt ad h Caie. vbi. ſ. q̄ſi ad Dur. dicẽs ꝙ hec rõ nõ cogit: qm̃ eodẽ eccl'ie ritu petit̃ ẽt a baptizãdo ſi credit in deũ prẽꝫ oĩpotẽtẽ ⁊c. ⁊ tñ (inqt) cõſtat nõ exigi ad neceſſitatẽ ſacri fides ex pte baptizati vl' ẽt offerẽtiũ.
Impugnatio.
❡Sꝫ iſta rñſio nõ ꝓcedit. Ex ꝓprijs enĩ atqꝫ diuerſis rõnib⁹ fidei ⁊ itẽtionis baptizati/ ſummit̃ interrogatiõis vtriuſqꝫ diuerſa rõ. ⁊ infert̃ neceſſitas intẽtiõis ad caracterẽ/ ex neceſſitate fidei ad effcm̃ baptiſmi. Sicut. n. ex ritu eccl'iaſtico q̄ petit eccl'ia a baptizãdo an credat in deũ ⁊c. arguit̃ neceſſitas fidei in baptizato vel offerẽte/ ad h ꝙ baptizatus ꝯſequat̃ effcm̃ baptiſmi/ ita ex ritu quo petit ab eodẽ an velit baptizari/ ⁊ exigit volũtatis ⁊ itentionis baptizãdi ꝓfeſſionẽ/ infert̃ neceſſaria intẽtio ad caracterẽ. Vñ. s. Tho. 4°.d.6.q.1.ar.3°.q^{la} p^{a}. ad 3^{m}. exꝑmit hec ad ſacrm baptiſmi diuerſimode reqri dicẽs. Baptiſm⁹ recipit̃ i aĩa q̄ʒtũ ad caracterẽ. Aĩa aũt nõ põt alicui ſubijci inuita: ⁊ iõ volũtas ſeu intẽtio facit ad hoc ꝙ hõ ſe ſacro ſubijciat. Sꝫ fides facit ad hoc ꝙ debito mõ ſe ſubijciat. Vñ fides reqrit̃ tm̃ ad ꝑceptionẽ rei ſacri. ſꝫ itẽtio ad ꝑceptionẽ ſacri ſimpl'r. hec ibi. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ ſicut rit⁹ eccl'ie in reqrẽdo fidẽ baptizati arguit fidẽ neceſſariã ad baptiſmũ ſm ſuũ modũ/ hoc eſt ad effcm̃ tm̃. ita in reqrẽdo intentionẽ arguit neceſſariã intentionẽ ad id qd̃ in baptiſmo ipa reſpuit. s. ad caracterẽ.
3ª ratio.
❡Ut ex hoc poſſit vna pſe rõ ad ꝯcl'onẽ formari. q̄ talis ẽ. Sicut ſe hꝫ fides ad ſacrm cũ effectu ſuo. ita ſe hꝫ intentio ꝑdicta in baptizãdo ad ipſam ſbiaꝫ ſacri ſeu ad ipm caracterẽ. Sꝫ ſine fide baptizari ſi ſit adultus/ aut ſi eſt ifans ſine fide ei⁹ a quo offert̃ ex ſe vel vice alteri⁹ nõ ſuſcipiet ſacrm cũ effcũ ſuo q eſt grã. ergo nec ſine itẽtione ꝑdcã ſuſcipit̃ ipſe caracter. Pꝫ maior. p. s. Tho. 4°. vbi. ſ. Minor võ p eũdẽ 3ª.q.68.art.8./ ⁊ 4°. vbi. ſ.
Alia reſpõſio p modũ inſtantie.
❡Sꝫ ad hãc rõneꝫ vr̃ poſſe rñderi/ ꝙ ſm. s. Tho. 3ª.q.66.ar.10. rit⁹ ille eccl'iaſtic⁹ de reqrẽda intẽtione a baptizãdo/ ⁊ ꝓfeſſio eiuſdẽ ſicut cetera q̄ fiũt ab eccl'ia iter baptizandũ excepta ꝓlatione forme ⁊ ablutiõe aque/ ptinẽt ad ſolẽnitatẽ baptiſmi/ ⁊ nõ ſunt de neceſſitate eius. ergo ⁊c.
Solutio
❡Sꝫ dr̃ ꝙ vtriqꝫ cũcta q̄ exteri⁹ obſuat̃ ab eccl'ia ꝑter illa duo/ ſunt de ſolẽnitate ⁊ nõ d neceſſitate baptiſmi. nõ pp hoc tñ ſeqr̃ ꝙ nõ reqrant̃ act⁹ iteriores. Sic. n. de neceſſitate reqrit̃ itẽtio baptizãtis vt ſꝫ ritũ eccl'ie baptizet. 4°.d.6.q.1.ar.2.q^{la} p^{a}. ita q̄ʒ reqrit̃ intentio bap^{ri} vt parit̃ ſꝫ ritũ eccl'ie ſacrꝫ ſuſcipiat. Nõ obſtãte igr̃ ꝙ rit⁹ eccl'ie q extrĩſec⁹ obſuat̃ ñ ſit d nec̃tate ſacri: nihilomin⁹ ex eo nec̃io iferr̃ ipi⁹ itẽtiõis neceſſitas. Sicut motus ꝓgreſſiuus q aĩali nec̃ius ſimpl'r nõ eſt/ neceſſario tñ aĩam aĩalis/ ⁊ neceſſariã tã quo

ad eſſe q̄ȝ quo ad naturā/infert. Sicut eniȝ ex falſo
q̄nq̄ȝ verū neceſſario concludit/ita ex contingenti/
neceſſitas euidēter infert. Sic igitur patet ratione̅
in ſuo robore permanere.

Adhuc quinq; rationes eandem concluſionem confirmant. Cap. VI.

4ª ratio Adhuc liber ad idē arguire ex Dur. vt Caie.
ei aſcribit. Et ſic procedit. Nulla paſ-
ſio volūtaria/eſt ſine intentione patientis. vt pȝ ex
terminis. Sed aliquē baptizari eſt voluntarie pati
Reſponſio. baptiſmū. ergo ⁊c. ¶ Ad hanc rōnē r̄ndet Caienus
dicens ꝙ petit pricipiū/eo ꝙ iam negata ſit minor.
Impugnatio. ¶ Sȝ pōt ſic illa minor ꝓbari. Sicut actio ⁊ paſſio
5ª ratio. naturalis corporū/requirit debitā approximationē
⁊ mutuū contactū quantitatiuū/ ita actio ⁊ paſſio
ſpūalis qualis eſt ablutio ſpūalis anime a pctō ꝑ ba
ptiſmuȝ/non pōt eſſe ſine mutua cōiunctione ſpūali
agentis ad patiēs. Sed hec approximatio ⁊ mutua
cōiunctio ſpūalis/non pōt eſſe niſi per intentionem
mutuā. ſ. baptizantis ad baptizandū/⁊ eius qui ba-
ptizatur/ad hoc ꝙ baptizet. Ergo intentio recipiē-
di baptiſmū reqrit ex parte baptizati. Niſi. n. hec
adeſſet/ſemꝑ ab agente diſtaret. Et hec rō poſſet in-
duci pro pricipali/que ēt ſnialr tangit a. s. Tho. in
4°. in. s̄. allegata. ſol. tertij. Tangit ēt ab ipſo Dur.
in 4°. di. 4ª. q. 4ª. Et cōcludit ꝙ qui ſine tali intētio
Confirmatio rōnis. ne eſt baptizatus/eſt rebaptizādus. ¶ Poteſt etiaȝ
rō confirmari ad Caie. qui dicit baptizati intentio
nem ideo non requiri/ēt ſi faciat ad approximatio-
nem ⁊ cōiunctionem patientis cū agente/ qr hoc eſt
quoddā extrinſecū a baptiſmo. Seqt. n. ex hoc eius
dicto/ꝙ nō magis reqreret intentio ex parte bapti
zantis: cū nō minꝰ illa ſit extrinſeca ab ipſo baptiſ-
mo. Cuius tn̄ ꝯriuȝ ipſe tenet/ ſicut ⁊. s. Th. 4°. di.
6ª ratio. 6. q. 1. ar. 2. q^la. pª. ¶ Sexta rō eſt talis a Dur. ꝓpoſi-
ta in 4°. d. 4ª. q. 7ª. Eodē modo ſe hȝ homo ad fidē/
ſicut ⁊ ad fidei ſacr̄a. ⁊ maxime ad baptiſmū qui eſt
primū fidei ſacr̄m/⁊ per quē fit trāſgreſſus ⁊ aggre-
gatur hō in conſortium fideliū. 3ª. q. 70. 1. c. Sed nul
lus pōt credere niſi volēs ſm Augm. ergo nullus ēt
pōt ſuſcipere ſacr̄m niſi volēs. ⁊ ꝯn̄r niſi habeat intē
Reſponſio. tionem ſuſcipiendi illud. ¶ Sed ad hanc rōnē Ca-
ietanus negat maiorē ſeu ſimilitudinē illā. eo ꝙ cre
Impugnatio. dere (inquit) conſiſtat in actione volūtaria. Sacr̄m
aūt fidei hoc eſt baptiſmus cōſiſtit ī pati ſeu ſuſcipe.
¶ Sed iſta r̄nſio non tollit vim rōnis. Qr. n. credere
cōſiſtat in actione ⁊ baptizari īpaſſione/nō tollit qn
reſpectu vtriuſq̄ȝ eodē mō requirat actio volūtatis
que eſt intētio ſeu velle. Sicut. n. ad hoc ꝙ qs ſe ha-
beat actiue ad credendū/exigit velle ⁊ intētio hm̄di
talem actionē ſm ſnīam Augm. ita ad hoc ꝙ qs pa-
tiatur ⁊ ſubijciat agenti ſpūali ad ſuſcipiendū ſpūa
lem caracterē/reqrit de neceſſitate intētio. Utrūq̄ȝ
enim ad ſalutē nr̄aȝ ordinat: ad quā opȝ nos coope
rari ꝑ voluntatē. ꝑ quā ēt ſpūalr appropinquamus
agenti ⁊ cōferenti ſacramēta/ deo principalr/⁊ ꝯn̄r
miniſtro eius. Alias ſemꝑ patiens eſſet a tali agēte
remotꝰ ſpūalr. vt dictū eſt. ⁊ ſic actio nunq̄ȝ ſeqret.
7ª rō. ¶ Preterea. ad idem arguitur ſic. Sicut ſacramen-
tum matrimonij carnalis nō perficit niſi in conſen-
ſu expſſo verbo vel ſigno exteriori. ita cōiugiū ſpūa
le aīe cum deo/qȯ primo fit per baptiſmū/exigit cō
ſenſum/⁊ ꝯn̄r intentionē interiorē ita ꝙ ſicut ibi nō
perficeret matrimonij ſacr̄m a neutro. ita neq̄ȝ hic.
Patet aūt ſimilitudo. ex ſe. Fit enim nō ſolum filia
ſed ⁊ ſponſa Chriſti anima per baptiſmum.
¶ Preterea. ad ideȝ ſic arguitur. Magis nocet de- 8ª. rō.
fectus ex parte baptizati q̄ȝ baptizātis. Negatio. n.
fidei baptizati īpedit fructum baptiſmi. non aūteȝ
negatio fidei in baptizante. ergo magis requirit in-
tentio que abſolute in baptiſmo neceſſaria ponit/
ex parte baptizati q̄ȝ ex parte baptizantis. Sȝ ſi ba
ptizans nō hēret intentionē actu vł virtute ꝯferēdi
bapm. ſed eſſet neuter/nihil fieret. ergo multo minꝰ
ſuſcipit baptiſmū baptizatus ſine naturali vel vir-
tuali intentione ſuſcipiendi baptiſmum.

Tres aliæ rationes ad idem afferuntur, & ad illam data quædam ſolutio profligatur. Cap. VII.

Preterea. ſic argr ēt ex. s. Th. Nullus mo- 9ª ratio.
uet a deo ad iuſtitiam ex ſtatu
pctī/niſi ꝑ motū lib. ar. in talē iuſtitiā: ⁊ eodē mō in
ea ꝑ que conſequit illaȝ. Sed in baptiſmo cū per il-
lum iuſtificet anima deleto peccato/baptizatꝰ mo-
uetur a deo ad iuſtitiā ex ſtatu peccati. ergo ⁊c. Ma
ior a. s. Tho. ꝓbat. 12e. q. 113. ar. 3°. qr iuſtificatio pec
catoris eſt a deo ſm illud Ro. 3°. Deus eſt qui iuſtifi
cat impiū. Et hoc nō facit niſi ſm conditionē noſtre
nature q̄ libera eſt. ergo nō niſi mouēdo nos libere.
Minor vō pȝ. 3ª. q. 69. ar. p°. ⁊ eſt cōis oīȝ fideliū ꝯce
ptio. Neceſſe eſt igit ꝙ baptizatus intēdat ſuſcipere
Reſponſio. baptiſmū ad hoc ꝙ ꝑ ipm̄ iuſtificet. ¶ Sȝ forte quis
r̄ndebit ꝙ vtiq̄ȝ cōcludit neceſſaria intētio ad iuſti
ficationē/⁊ ꝯn̄r ad fructū ⁊ effectū baptiſmi: nō aūt
ad ipm̄ baptiſmi ſacr̄ȝ qȯ ꝯſiſtit ī īpreſſo caractere.
Impugnatio. ¶ Sed ꝯ. Si intētio reqrit ad iuſtificationē pctōris
per bapm/neceſſario fert ēt ſuꝑ id per qȯ talis iuſtifi
catio cauſat. ita ꝙ ſine eo nullo mō pōt hēri in tali
proceſſu modi iuſtificādi ꝑ bapm. Cū ergo ſm talem
modū nō poſſit qs iuſtificari niſi ꝑ ſuſcepnes caracte
ris/ſeu ipſiꝰ ſacr̄i. Sequit ꝙ ad neceſſitatē ſacr̄i ſu-
ſcipiendi ꝯcurrat intētio ex pte baptizati. Unde. s.
Tho. 3ª. q. 69. ar. 9. c. ait. Sicut Dam. dicit/deus nō
cogit hoīeȝ ad iuſtitiā: ⁊ ideo ad hoc ꝙ aliqs iuſtifi-
cat ꝑ bapm reqrit ꝙ volūtas hoīs amplectat bapm
In oppugnationem Obio. ⁊ baptiſmi effectū. ¶ Sed vr̄ hec īpugnatio nō ꝓce-
dere. qr pari mō videret poſſe deduci ꝙ fides eēt ad
ſuſceptionē baptiſmi ēt quo ad caraterē neceſſaria/
cū ſit neceſſaria ad iuſtificationeȝ q̄ fit ꝑ ipm̄ bapm.
¶ Sed dr̄ ꝙ vtiq̄ȝ ſequit fidē eſſe neceſſariā ad cara
cterē ſm ꝙ eſt principiū ⁊ cā iuſtificationis. lȝ nō ſit
obiectionis eui- neceſſaria ad ipm̄ ſimplr. Currit aūt ꝑmiſſa rō ⁊ to
ratio. tus eiꝰ ꝓceſſus ꝯ Caie. q vult ſic itētionē baptizati
nō reqri/ꝙ pōt cōſeq baptizatꝰ ēt effectū baptiſmi.
Uult. n. ꝙ pueri a Saracenis vel alijs infidelibꝰ ba
ptizati nō ad conſequendū effectū gr̄e/ neq̄ȝ ad finē
xpianitatis/ſȝ ad ſalutē tm̄mō corpalē/ſi baptizent
ſine aliqua intētione ex parte baptizati vel eoꝝ qui
offerunt/ſeu cuiuſcūq̄ȝ alterius loco illoꝝ/ſeu ēt ec-
cleſie/(dicit. n. ꝙ eccleſia ſi ſciret ꝓhiberet taleȝ ba-
ptiſmū/) conſequant effectū baptiſmi/ita ꝙ ſi dece-
derent ſaluarent. Nullus. n. eſt ſm euȝ ex eoꝝ parte
defectus qn cōſequant ſalutē rite baptizari. Pctā
quippe parentū vel quorūcūq̄ȝ offerētiū/in hoc eis
non nocēt. Paruulus. n. baptizatus. ⁊ ſi fidē nō ha-
buit cognitionis: nō ei tn̄ obicem ꝯrie cognitionis
opponit:

opponit: vnde ſacr̄m illud ſalubriter percipit. de cō-
ſec. diſtin. 4. c. Paruulus. Et ſacr̄m baptiſmi a quo
cūq̄ȝ collatū/proficit ad ſalutē. De ſum. tri. cap. p°.
Hoc ideȝ habetur dicta diſt. 4. ca. Queris. ⁊ in alijs
pluribus capitulis.

Ad hominem præmiſſa impugnatio cōfirmatur: cuius etiam aliud placitum falſum oſtenditur. Cap. VIII.

Confirmatio. Confirmatur aūt principalis rō etiam
ad Caie. qui exponēs. s.
Tho. 12e. vbi. s̄. dicit motū illuȝ lib. arb. eſſe neceſſa-
rium ad iuſtificationē impij actualr. i. dum actu iu
ſtificat in actuali ſuſceptione ſacr̄i. ex quibus dictis
manifeſte conuincit propoſitū noſtrū contra euȝ in
articulo p̄ntis q̄onis. Eſt tn̄ falſum ēt hoc qȯ modo
contra eū induximus ex cōmentarijs ſuis. Naȝ licet
deus iuſtificet impiū per ſacr̄m/nō tn̄ eſt neceſſaria
actualis intētio ſuſcipiendi ſacr̄m duȝ actualr ipm̄
ſuſcipit/dūmō non deſit virtualis. q̄n. ſ. ante propo-
ſuerat illud ſuſcipere/⁊ extūc nō habuit actū oppo-
ſitum. In preuio. n. illo ꝓpoſito actuali qȯ poſtmo-
dum virtualr remanet/fuit hō iuſtificatꝰ: ⁊ in ſacr̄i
ſuſceptione firmat ⁊ roborat iuſtificatio/nō primo
cauſat. Requirit ergo motꝰ lib. arb. actualis in pri
ma iuſtificatione/non aūt in ipſa ſuſceptione ſacr̄i/
ſed virtualis tūc ſufficit. Sicut ēt ſufficit virtualis
intentio ipſiꝰ miniſtri. 3ª. q. 64. ar. 8°. ad 3m./⁊ 4°. di.
6. q. 1. ar. 2°. q^la pª. ad 4m. qȯ ēt tenet Sco. 4°. diſt. 6.
q. 6./⁊ diſt. 5. q. 1. Alioqn non actu attēdens dū ba
ptizatur vel ordinat vel abſoluit/vel cōicat ⁊ ſic de
alijs/ſed mente vagus/peccaret ſemꝑ mortalr. Qȯ
eſt duriſſimū: ⁊ nihil aliud q̄ȝ inijcere laqueos dānā
tionis mentibus timoratis qui talibus ſermonibus
inhererent. ¶ Et lȝ ipſe Caie. conet hoc incōueniēs
euitare dicēs/hanc ōmiſſionē actualis intentionis
in ſuſceptione ſacroꝝ non eſſe mortalē/ēt ſi ad ipſaȝ
iuſtificationē per ſacr̄a illa fiendā neceſſario requi-
rat/non tn̄ pōt. Sed ſic fugiēdo ꝯdictionis laqueis
implicat. Si. n. neceſſario reqrit tunc intentio/nec
adſit/nō ſequit iuſtificatio. Sicut. n. nec pria per cō
tritionē cauſata fuiſſet ſine tali motu. ſȝ remaneret
hō in pctō ſuo/ita perderet eā dū ſacr̄m ſuſciperet/
q̄n talem intentionē actualr nō haberet. Eqpollet
aūt defectus ex quo ſequit non cōſequutio gr̄e/de-
fectui ex quo prius habitā qs āmittit. Un̄ ſicut non
pōt impediri gr̄e infuſio dum homo a deo mouet ad
iuſtitiā niſi ꝓpter peccatū mortale/in quo tūc actu
vel virtute intēdit homo ꝑſeuerare. ita non pōt im-
pediri gr̄e conſeruatio in ſuſceptione baptiſmi niſi
per pctm̄ mortale qȯ tunc cōmittit: dū gratie conſer
uatio ceſſat per fruſtratā ſacramenti virtutē ex ne-
gatione actualis intentionis. iuxta Caie. placitum.
Alius. n. defectꝰ in caſu nō occurrit/niſi ꝑdicte de-
bite ſm eum intentionis ōmiſſio. Ecce igit quō ſibi-
ipſi proxime ꝯdicit/dū vult eſſe neceſſariā ad ſalutē
intentionē illam in ſuſceptione ſacr̄i. (lȝ hoc in pro
poſito neget vbi. s̄. in principio quo ad baptiſmū)
⁊ tn̄ non vult ōmiſſionē illius intentionis eſſe pctm̄
mortale. Accedens. n. ad ſacr̄m ſine his q̄ requirunt
ad neceſſitateȝ ſalutis in hoc actu/fictus accedit/⁊
conſequenter peccat mortalr. vt patet ex cōibus.
¶ Forte dicet ꝙ cum qs mouet a deo ad iuſtitiaȝ ex Euaſio.
peccato/non aliud peccatum incurrit ſi non adhe-
ret motioni diuie/ſȝ in illo primo ꝑſeuerat/ex quo
a deo (quantum in eo erat) ad iuſtitiam mouebat.
¶ Sed non euadit incōueniens/nec excludit propo Preclu-
ſitum/iſta r̄nſio. Licet. n. hoc qȯ dicit/verū eſſe poſ- ſio.
ſit quo ad peccati habituȝ/non tn̄ habet veritatem
quantū ad actū illum non debite formatū vel circū-
ſtantionatuȝ. Non. n. pōt eſſe vt qs actualr moueat
per actualē dei inſpirationē intrinſecā vel etiaȝ ex-
trinſecam puta per ſcripturā vel ꝑdicatores/ad iu-
ſtitiam/⁊ actualr non acceptet: niſi ēt actualr acce-
ptet oppoſitū: ⁊ nouo actu lib. arb. eidē inhereat. qr
circa id qȯ proponit actu per intellectū ipſi volūta-
ti ſub rōne ſimul boni ⁊ mali ſm oppoſitas ratiōes/
non pōt voluntas eſſe indifferēs. nec pōt illud refu-
tare inquantū habet aliquā mali rōneȝ/niſi ſub op-
poſita rōne boni cōplaceat actu. ⁊ ecōuerſo. Secus
ſi habitu ſolū vel virtute moueret a deo ad iuſtitiaȝ.
Nō. n. tunc poſſet induci neceſſitas actualis inten-
tionis/ſed habitualis tm̄ vł virtualis. ſicut de facto
neceſſaria eſt ſola virtualis in ꝓpoſito. vt. s̄. deductū
eſt. Quū ergo actualis noua cōplacentia etiā antiq
peccati/nouū ponat actū peccati/ſi motus a deo in-
tellectualr ad iuſtitiā/non actu per voluntatē mo-
ueat ad iuſtitiā/opȝ ꝙ actu cōplaceat ſibi oppoſita
iniuſtitia ſeu oppoſitus actus aut ſtatus iniuſtitie.
Pȝ igitur ꝙ poſitio Caie. eſt inintelligibilis.

Scoti ac Dur. rationes ad idem, eſſe per-ualidas. Cap. IX.

Uirtus ꝑmiſſe rōis eſt ea quā Caie. aſcribit Scoti placituȝ
Scoto dicenti in 4°. diſt. 4. q. 2ª ꝙ ſi acceptādum.
adultus caret conſenſu/videt ꝙ contēnat. eo ꝙ eum
oporteat aliquā habere deuotionē ad ſacr̄m/aut cō
tēnere ipſuȝ/ſaltē interꝑtatiue. Qȯ ēt Sco. repetit
4. di 5. q. p°. c. ſi. dicēs ꝙ neuter ſi daret non recipe-
ret ſacr̄m. q̄n vtens rōne/oportet ꝙ hēat deuotionē
aliquā ad ipm̄ ſacr̄m ſi debeat ſibi valere: alr. n. vi-
deret contēnere. hec ibi. ¶ Nec bn̄ ſatiſfacit Caie.
huic rōni dicendo ꝙ qȯ ſit de cōditionali. puta ſi da
retur neuter ⁊c. an ſuſciperet caractarē/non curando
de īpoſſibilitate aūtis. Pȝ. n. ꝙ ſi eſſet neuter nō ac-
ceptaret motionē dei ad iuſtitiā per baptiſmū/ſȝ re
ſiſteret inſpirationi diuine qua actu ꝓponebat ſibi
hoc tanq̄ȝ neceſſariū ad ſalutē. Non poſſet aūt tunc
non acceptare/niſi renueret atq̄ȝ contēneret/vt de
ducit rō. Ex quo ſequunt ꝯdictoria/vȝ ſi eſſet neuter
⁊c. nō eſſet neuter: contēneret ⁊ non contēneret: ſu-
ſciperet ſacr̄m/⁊ non ſuſciperet. Un̄ debebat multū
attendere ad illā antecedentis impoſſibilitatē ⁊ de
illa multū curare/cuȝ ex ea ſequeret rōnis preracte
virtus: ſue īpugnationis aperiret viliſſimus clauſe
ꝯdictionis defectus. ⁊ principalis ſue poſitionis in
ea pateret extrema ruina. ¶ Nec valet dicere ꝙ dor
miēs non contemnit. Neq̄ȝ. n. dormiētis intētio vel
intentionis negatio attendit ſm ſtatū dormitiōis/
ſed ꝑcedentis vigilie/ad hoc ꝙ ei ſit ſalutiferus aut
Durandi placitum non contēnēdum. infructuoſus baptiſmus dormienti collatus. Si er-
go actu vel habitu contēpſerit ante ſomnū/nullate-
nus ei qui contēnendo/peccati reus eſt/iuuare pōt
datus dormiēti baptiſmꝰ. ¶ Ad eūdē ſenſu ꝯ currit
atq̄ȝ militat ēt rō Durandi qua dicit ꝙ ſi velle ſu-

ſcipere baptiſmum non ſit in adulto neceſſaria di/
ſpoſitio ad baptiſmum/ſequitur ꝙ nolle ſeu renue/
re vel negligere ſuſcipere ipſum/ non erit impedi/
mentum: quia non impedit niſi velle oppoſitum.
Impu/gnatio. ¶ Nec ꝓcedit impugnatio Caie. qua dicit rōnē hāc
nihil valere/nec vllā apparentiā hēre/q: nolle ba/
ptiſmū/ ſm ſe aduerſat̄ ſuſceptioni baptiſmi. ⁊ hac
rōne īpedit ipſum: non aūt q: tollit ſuū contrariū/
Solutio puta velle baptiſmū. ¶ Hec. n. fuga iā ꝓcluſa eſt ſe
ris ꝓprijs ipſius Caie. eo ꝙ non poſſit ſm eū aliqs a
deo moueri ad iuſtitiā/niſi cōcurrat actus lib. arbi.
eius qui mouet̄. Et' cū moueat̄ a deo per hoc ꝙ ꝓpo
nit ei iudiciū de ꝓſequendo iuſtitiā/ſi nō acquieſcit
iſte tali motioni/opꝫ ꝙ ꝓponat tunc ⁊ acceptet op/
poſitū ſub iudicio melioris boni/ ꝓpoſito ex proprio
defectu. Unde neceſſariū eſt ſi non velit/ꝙ renuat ⁊
contēnat: nec poteſt in tali proceſſu neutralitas in/
ueniri. Unde ſic impoſſibile eſt neutrū ad baptiſmū
accedere/ꝙ implicat ꝯdictionem. vt. ſ. ꝓbatū eſt.

Primi pro parte falſa inducti in principio argumenti, oīmoda deſtructio. Ca. X.

Ad pm. Supereſt mō ſoluere argumenta q̄ in prin/
cipio ſunt inducta. Et ad pm dicē
dum eſt primo gnālr ꝙ cū impoſſibile ſit dari neu/
trum ⁊ indifferentē circa actus exteriores ⁊ qui ca/
dunt ſub lib. arb. ⁊ ſub iperio voluntatis: q: ſemper
homo ꝑpendens aliqd circa ſe vel a ſe fieri/ velle vel
nolle hꝫ reſpectu illius. vt nec Caietanus negat. q/
cunqꝫ obicē non opponit volūtatis ꝯrie circa talia/
ex hoc ipſo nō neuter/ſꝫ voluntarius cōprobat̄. Qđ
ergo Pōtifex dixit ꝙ caracterē ſacr̄alis imprimit
operatio/cū obicē voluntatis ꝯrie non inuenit obſi/
ſtentē/infert manifeſte ꝙ niſi volūtaria eſſet illa ſa/
cramētalis operationis ſuſceptio/nullatenꝰ ipſe ca
racter imprimeret̄. ¶ Scđo dicendū eſt ſpālr ad pre
dicta verba Pontificis/ꝙ ſenſus eoꝝ ſummi debet
ex cauſis dicendi: ⁊ ꝓcedentia ꝓdunt hoꝝ ſequentiū
intellectū. In illo aūt capº Pontifex principalr in/
tendit ꝓpoſite cuidā qōni ſatiſfacere/ qua vꝫ q̄rit̄
an inuiti ſeu coacti ſint baptizandi. Rñdens autem
Pontifex diſtinguit inter inuitū ⁊ inuitū/coactum
⁊ coactū. eo ꝙ ꝯtingere poſſit aliquē baptizari ſim/
pliciter hac rōne inuitū ſeu coactū ꝙ nunqꝫ conſen
ſerit/ſed penitus ꝯdicat. ⁊ talē dicit nec rem nec ca
racterē ſuſcipere ſacramenti: q: plus (inqt) eſt exꝓſ/
ſe contradicere q̄ꝫ minime cōſentire. Quoſdā vero
ſic inuitos baptizari cōtingit/qui licet abſolute non
vellent/terroribus tñ atqꝫ ſupplicijs violēter attra
cti/ne detrimentū incurrant/baptiſmi ſacr̄m ſuſci/
piunt. Et hos dicit ſuſcipe caracterē. q: licet abſolu
te nollent: conſentiunt tñ conditionalr. Unde pꝫ ꝙ
Pontifex per id qđ in fine ex hac determinatiōe cō
cludit cum dicit. caracterē ergo ſacr̄alis imprimit
operatio cū obicem voluntatis ꝯrie non inuenit ob/
ſiſtentē. intendit ꝙ ſic ſaltē obicem nō opponit vo/
luntatis ꝯrie/ꝙ licet abſolute nollet/conditionalr
tñ conſentit. Neqꝫ. n. concluſio ſenſum hꝫ aliū q̄ꝫ id
ex quo rite ſequit̄/habere ꝑmittat. Manifeſtum eſt
aūt tam in naturalibus q̄ꝫ ēt in moralibus/ ꝙ q ſic
conditionalr facit vel conſentit circa ſe aliqd fieri/
dicit̄ voluntarie facere vel pati. Licet. n. a Pho 3º
Ethr. talia facta per metū/dicant̄ mixta ex volunta
rio ⁊ inuolūtario: eo ꝙ in ſe quidē (⁊ vt Pontifex
vbi. ſ. loquit̄) abſolute cōſiderata ſint in volūtaria:
in caſu tñ (⁊ vt Pontifex dicit) conditionalr ſiunt
voluntaria. nullus tamē reſpectu taliū dr̄ eſſe neu/
ter. immo ſm. s. Tho. 12e. q. 6. ar. 5. debēt dici ſimplr
volūtaria. Sicut qui proijcit merces in mari/ lꝫ ab/
ſolute nollet proiicere. in caſu tñ ⁊ ex cōditione im
minentis ſubmerſionis/ſit volūtariū. ¶ Quod licet
apud oēs manifeſtū iudicet̄ ab hoc euentu/eo ꝙ cōi
ter hoc accidat nullo cogēte vel violētāte ſic extrin
ſece qn ex intrinſeco vis conferat̄ ipſi facto. propter
qđ violentū dici non pōt/ſed voluntariū/⁊ ab intrin
ſeca voluntate ꝓcedens. nihilominus duplici adhuc
idipm̄ ratione probat̄. Prima/q: eſt quoddam or/
dinatū in bonū ⁊ finē. ſ. euaſionē ſubmerſionis. ergo
voluntariū ſimplr. Probat̄ ꝯña. q: non ea tñ dnr
volūtaria que ꝓpter ſe vt finē volita ſunt/ſed ēt que
ſunt volita pp alium finē. Scđa. q: ſm tales opera/
tiones qs dignus eſt laude vel vituperio/ meret̄ vel
demeret̄. ergo ſunt volūtarie. Pꝫ aſſumptū in ſan/
ctis martiribus/ q: licet tormēta nollet abſolute/ qp
pe que natura abhorret ⁊ fugit: voluntarie tñ ea ſu/
bibant vt xp̄m promererent̄/⁊ offenſam eius euita
rent ⁊ penas eternas: ⁊ ob hoc apud deū ⁊ hoies tā/
topere cōmēdari ſunt: eternoqꝫ premio/ qđ hac tolle
rantia meruerūt/a deo poſt mortē feliciter donati.
Ecōtra vero xp̄iani qui ꝓpter tyrannoꝝ tormēta ce
ciderunt a fidei ꝓteſtatione/conſtantiqꝫ illius con/
feſſione/quā tamen abſolute facere voluiſſent prout
ſub ꝓcepto diuino facere tenebant̄/vituperiū ſimul
ac dāna perpetua incurrerūt. Secus de illo qui con
tradicēs penitus ⁊ reclamās/cogit̄ thurificare ido/
lis violēter. d. ca. Maiores. Nullus aūt laude vel vi/
tuperio/premio vel pena dignus eſt/niſi ꝓpter ea q̄
voluntarie ꝯmittit aut ēt admittit vel omittit. In
naturalibꝰ. n. neqꝫ meremur/neqꝫ demeremur: non
ſumus digni vituperatione vel laude. Patet igitur
ꝙ illi qui ꝓdicto mō conditionare ſuſceperūt baptiſ
mum/volūtarie ⁊ nō vt neutri ſuſceperūt. Un̄ cara
cterem ſuſcipientes/vere baptizati ſunt. Et hoc eſt
qđ. s. Tho. 4º. d. 6. q. 1. ar. 2. qla. 3a. declarat apertiſſi/
mus dicēs. Sciendū eſt ꝙ non requirit̄ in adulto vo
luntas abſoluta ſuſcipiendi qđ eccleſia confert/ſed
ſufficit volūtas cōditionata/ſicut eſt in voluntarijs
mixtis. vt dr̄ in 2º Ethr. Et iđ ſi ſit coactio ſufficiēs/
ita ꝙ principiū ſit ex toto extra/nil conferente vim
paſſo. vt cum aliqs reclamans mergit̄ violenter. tūc
talis nec ſacr̄m ſuſcipit/neqꝫ rem ſacr̄i. Si autē ſit
coactio inducēs ſicut minis vel flagellis: ita ꝙ ba/
ptizatus potiꝰ eligat baptiſmū ſuſcipere q̄ꝫ talia pa
ti. tunc ſuſcipit ſacr̄m/ſed non rem ſacramēti. Hec
ille. De talibus ergo cū loquat̄ Pontifex vt ſupra
deductū eſt/non pōt Caie. habere per eius verba in/
tentū ſuū/ꝙ neuter ſi baptizaret̄ ſuſciperet ſacr̄m.
Nec eſt ꝑ eccleſiā determi^ta Caie. hec nouitas/ꝯria
ſanctorū ⁊ Illuſtrium doctorū ſapientie: ſed eſt po/
tius ab eccleſie determinatione aliena/vt pote fan/
taſtica/ne dicam ſicut dici poſſet erronea. cōtra quā
ſpecialiter etiā militant determinationis illius in/
ducta verba.

Eiuſdem argumenti ad confirmationem clara reſponſio. Cap. XI.

Ad con/firmatio/nem. Ad confirmationē dicendū ꝙ tex. ille loquit̄ de
infantibus. Un̄ ad eos ſolos illā ſniā appli
cando/dr̄ ꝙ ſicut infans non ponens obicē contra/
rie cognitionis nō ſuſciperet ſacr̄m/niſi cōcurreret
cognitio offerentiū vel ſaltē eccleſie/ita non ponens
obicem ꝯrie voluntatis ēt ob infantiā/non ſuſcipit
ſacr̄m niſi ſaltē offerētis vel eccleſie ꝓcedat intētio.
Quo ad adultos vero patet ex vtraqꝫ lr̄a diuerſitas
iſtarum ſniarū. Quia ſnia illa q̄ habet̄ in. d. ca. Ma
iores. de adultis tm̄ profert̄. Snia vero que habet̄ in
d. ca. Queris. tm̄ loquit̄ de infantibus. ¶ Dicit̄ 2º
ꝙ nō eſt eadē ratio de cognitiōe ⁊ de intētione quo
ad neceſſitatē baptiſmi. Pōt. n. ſuſcipi ſacr̄ꝫ quoad
caracterē/ēt ſi ponat baptizandus obicē ꝯrie cogni
tionis ⁊ fidei. 3a. q. 68. ar. 8. non aūt ſi ponat obicem
cōtrarie volūtatis. ibidē. ar. 7º. Unde negat̄ iducta
ſimilitudo. Licet. n. pueri rectā fidē non habeant in
cognitiōe actuali vel virtuali: q: tñ non ponūt obi/
cem ꝯrie intentionis/nō impediūt virtutē fidei offe
rentiū vel eccleſie/ex qua virtute ſacr̄m ipſum ſit in
fanti ſalubre: ita ꝙ ſine ea nō eſſet fructuoſū nec iu
ſtificationē a pctō ꝯferret. 3a. q. 68. ar. 8. Adultꝰ aūt
ſi poneret obicē ꝯrie cognitionis ⁊ ꝯrie fidei: īpedi/
ret in ſe fructū baptiſmi/nō obſtante recta fide offe/
rentiū ⁊ eccleſie. qui tñ ſm Caie. nō īpediret fructū
⁊ effectū baptiſmi ſi non poneret vt neuter ꝯrie vo/
luntatis ⁊ intētionis obicē. ſicut nec in infantibus
hoc mō neutris ſm eū/impedit̄. Quod ēt ab eo dici
neceſſe eſt/cū negationē intētionis actualis in ſuſci
piente baptiſmū vel aliud ſacr̄m dicit non eſſe pctm̄
mortale. ⁊ ꝯñr talis nō fictus accedit. ergo non īpe/
ditur qn conſequat̄ tam ſacr̄m q̄ꝫ rem ſacr̄i. cū ſola
fictio īpediat fructum ſacr̄i/gratiā inquā ⁊ iuſtifi/
cationē/ſi fiat hoc per indeuotionē vel non ſufficien
tem credulitatē/vel ēt ipſū ſacr̄m/ſi ſit fictio ex ne/
gatione intētionis tam gnālis q̄ꝫ ſpālis. vt docet. s.
Tho. 3a. q. 78a. ar. 8. ad 3m. ¶ Dicit̄ 3º ꝙ vt iam clarū
eſſe pōt ex reſponſione ad pm/non eundē oīno ſenſū
hn̄t/que ſimiles vident̄ allegate ſnie/vna in ipſo ar/
gumēto/altera in cōfirmatione iſta: q: adultus non
ponit obicē ꝯrie voluntatis/conditionalr tm̄ cōſen
tiendo: ⁊ de hoc mō ſolo nō ponēdi obicē/ intendit
ſnia pa inducta ex. d. c. Maiores. infans aūt obicem
nō ponit ꝯrie cognitionis ex negatione vſus rōnis
⁊ intellectus. De quo ſolo mō intendit ſnia iducta
ex. d. c. Queris. Non pōt igit̄ quaſi a ſimilibus ſum/
mi argumentū ꝙ ſicut in. d. c. Queris negatio obi/
cis ꝯrie cognitionis nō infert aut includit cognitio
nem. ita in. d. ca. Maiores. negatio obicis ꝯrie volū
tatis/nō icludat vel ēt inferat volūtatē ⁊ intētionē.

Ad idem quod ſupra facti argumenti ſecundi deſolatio. Cap. XII.

Ad 2m. Ad 2m argm dicendū primo ꝙ hic nō querimus
an intētio recipiendi baptiſmū requirat̄ ex
parte baptizati vt effectiua cauſa ſacr̄i quo ad cara
cterem/aut gratiā vel quēcūqꝫ aliū effectū baptiſ/
mi. Hanc. n. cauſalitatē quaſi effectiuā ⁊ inſtrumen
talem/attribuimus forme verborū prolatorū ex in/
tentione baptizantis ⁊c. Neqꝫ vt cām materialē:
hanc. n. cauſalitatē ſupponimus aquā hēre ex par/
te ſacr̄i/baptizatus aūt ſm aliam rōnē. Sed queri/
mus an ſit cā ſine qua nō/ex parte paſſi. Ad modū
quo in naturalibꝰ aliqua qn̄qꝫ diſpō ex parte paſſi
requirit̄ ſine qua nunqꝫ ſubiret actionē agentis/vt̄
formā ſuſciperet: ⁊ iter alia requirit̄ approximatio/
⁊ ꝯrie forme vel diſpōnis ammotio. qđ in ꝓpoſito fa
cit ꝓdicta baptizati intētio. Cā. n. preuiū q̄ꝫ conco/
mitās ipſius baptiſmi ꝓpoſitū remouet pctm̄: ⁊ cō/
iūgit paſſum agēti: qđ formā/caracterē iquā ⁊ grāꝫ
imprimit virtute forme verboꝝ ⁊ actus abluēdi ſub
tali verboꝝ forme ꝓlatione. Et hoc exprimit. s. Th.
loco allegato. Dicit. n. ꝙ ex parte paſſi nihil eſt cau
ſans. ſ. effectiue ſacr̄m ⁊ rem ſacr̄i. ſed ſolū eſt remo/
uens prohibēs. Quod quidē prohibēs ſeu īpedimē/
tum eſt volūtas ꝯria alteri ꝓdictoꝝ. Et ideo in adul
tis ⁊ vtentibus rōne in qbus pōt eſſe ꝯria voluntas
actu vel habitu/requirit̄ ⁊ cōtritio ſiue deuotio ad
percipiendam rem ſacr̄i. ⁊ intentio ſeu voluntas ad
percipiēdū ſacr̄m. hec ille. In qbus verbis pꝫ ꝙ duo
ponit neceſſaria ad ꝑcipienda ꝓdicta duo: ⁊ ſic ſunt
cauſe ſine qbus non reciperent̄. Et lꝫ dicat iſta ne/
ceſſario reqri vt remouētia ꝓhibens/ ⁊ remouēs ꝓ/
hibens dicat̄ a Pho. 8. Phr cā ꝑaccidens: nō tñ eſt
intelligendū ꝙ vtrūqꝫ eoꝝ concurrat vt cā ꝑaccñs.
⁊ non vt neceſſaria quaſi poſſint effectus illi adipi/
ſci ſine ꝓdictis cauſis: vt intēdit Caietanus quo ad
intentionē/de quo eſt qđ ꝓſens. Non. n. omne remo
uens ꝓhibens eſt cā ꝑaccñs. Nam ⁊ ipm̄ agens ꝑ/
ſe remouet ꝓhibentē formā ꝯriam/prius natura q̄ꝫ
inducat propriā: remouet ēt ꝯrias ⁊ ꝯñr ꝓhibentes
diſpōnes vt inducat cōformes. Cuius eſt ēt perſe ⁊
ex natura ſua approximare actiuū paſſiuo vel econ/
uerſo: per quā ēt approximationē neceſſario ſequit̄
actio/formeqꝫ introductio ab agente. Quo circa cō
putari debent iſta q̄ remouent ꝓhibentia inter cās
perſe vel materiales vel effectiuas ſaltē reductiue.
Sic eſt aūt in propoſito. Nam cōtritio ſic neceſſario
remouet pctm̄/⁊ intentio ꝯriā volūtatē/ꝙ ſine his
remoueri talia non poſſint. Remotionē ēt pcti/⁊ ꝯ/
rie intentionis ſic neceſſario ſequunt̄ vlteriores illi
effectus/vt his poſitis nō poſſint nō ſequi/dū agens
agit. Dicit. n. s. Tho. 4. di. 6. q. 1. art. 2. qla pa. ad 3m.
ꝙ iſta requirunt̄ ad effectus ꝓdictos. in quo v̄bo im
portat̄ neceſſarius ⁊ ꝑſe ordo iter hec. Cauſa aūt ſic
remouens ꝓhibens ꝙ non ꝑſe ordinat̄ ad talē remo
tionem/eſt ſimplr cā ꝑaccñs. Sunt ergo ille perſe
cauſe remouētes ea q̄ ꝓhibent ꝑceptionē ſacr̄i. In
hoc aūt habet̄ expreſſe ꝯ Caie. ꝙ q: ſm ſcm̄ Tho. re/
quirit̄ intentio vt remouēs ꝯriā voluntatē/nō ſuffi/
cit per neutralitatē remoueri/ēt ſi neutralitas illa
dari poſſet. ¶ Non incōueniret ēt 2º dicere ꝙ inten/
tio baptizādi/ꝓut ſe tenet ex parte tm̄ recipientis/
hoc eſt vt actus eſt lib. ar. ꝓciſe/nō eſt cā caracteris/
ſed eſt remouēs voluntatē ꝯriā. Eadem tñ cōſidera
ta vt cōtinet virtualr ſacr̄m/⁊ ꝓcipue ſm ꝙ claudit̄
in cōtritione/eſt ēt cā gratie: ſicut ⁊ cōtritio inquan
tum claudit ꝓpoſitum cōfeſſionis vel baptiſmi/ gra
tiam cauſat: ⁊ ꝯñr ēt pn̄s intētio dum actualr quis
baptizat̄ poſſet dici cauſalr cōcurrere ad caracterē:
q: claudit virtualr quicqd in ſacr̄o illo cōcurrit vt
cā. Et hunc modū cauſalitatis nō negat. s. Tho. ab
ipſa intētione ēt ex parte ſuſcipientiū ſacr̄a/imo po
nit. Sicut precipue pꝫ in 4º. d. 17. q. 3. art. 5. qla. 1. c.
vbi ſic dicit. Eodē mō ꝯfeſſio ex vi abſolōnis ꝯiūcte
remittit culpā ſicut baptiſmꝰ. Liberat. n. baptiſmꝰ

non ſolū ſm ꝙ actu percipit/ſed ēt ſi in voto habet.
ſicut pꝫ in illis qui iā ſanctificati ad baptiſmū acce
dunt. Et poſt pauca dicit. Et ſimilr̄ dicendū eſt de
cōfeſſione/adiūcta abſolutione/ꝙ ſm qꝛ in voto pre
ceſſit/a culpa liberauit. hec ibi. Et in ſol. primi. ſic
dicit ēt de vtraqꝫ. Cōtritio habet votū confeſſionis
adiunctū: ⁊ ideo eo mō liberat a culpa penitētes ſi
cut deſideriū baptiſmi baptizādos. hec ille. Non tñ
habent adeo pfectā cauſalitatē ſacra dum voto hñt
ſicut qñ actu ſuſcipiunt. Vñ qla 2a. 2m. ſic ibi dicit. s.
Doctor. Voluntas pro facto nō reputat in his q̄ ſunt
ab alio/ſicut ē in baptiſmo. Nō. n. tm̄ valet volūtas
ſuſcipiēdi baptiſmū/ ſicut ipſius ſuſceptio. Non. n.
per votum baptiſmi ſuſcipi pōt caracter: ſed repu
tatur volūtas pro facto in his q̄ ſunt oīno ab hoīe:
et iterū quantū ad premiū eſſentiale. nō aūt quan
tum ad pene remotionē ⁊ hmōi. reſpectu quoꝝ attē
dit meritū accidentalr̄ ⁊ ſecūdario. Et ideo cōfeſſus
⁊ abſolutus minus in purgatorio puniet q̄ꝫ contri
tus tantū. hec ille. ⁊ idem dicendū eſt de baptiſmo
in voto tantū ſuſcepto. Ex predictis omnibus iam
pꝫ ꝙ non ꝑ ſe ſed ꝯ ſe ſcīm Tho. Caietanus induxit:
ſimul ac pꝫ ꝙ non bene ponderauit v̄ba illius/qñ
eidē impoſuit ꝙ teneat non exigi voluntatē vel in
tentionem propriam ad perceptionē baptiſmi/etiā
quo ad caracterem in adulto.

Tertium argumentum, eiuſdem confirmatio, & vltimum demū, ſerioſe deiiciuntur. Cap. XIII.

Ad 3m. Ad 3m dicendū ꝙ intentio ex parte baptizati re
quirit tam in adulto q̄ꝫ in infante: ſed ꝓpor
tionalr̄. Fides. n. offerentiū infantē/ vel ſaltē fides
eccleſie ſufficit ad hoc ꝙ infans cōſequat effectū ba
ptiſmi. ſ. gratiā ⁊ remiſſionē pctōꝝ. vt hr̄ a. s. Tho.
ſpālr. 4. d. 6. q. pa. ar. 3o. qla. 2. ad 3m. Vbi ſic egregie
loquit. Non requirit fides ꝑſonalis offerentiū pue
rum ad baptiſmū/nec alicuius ꝑſone determinate:
ſed ſolū fides eccleſie militātis/quā nō eſt poſſibile
totalr̄ deficere/deo hec ordināte q dixit. Math. vlt.
Ecce ego vobiſcū ſum vſqꝫ ad ꝯſummationē ſeculi.
Si tñ deficeret illud/ſuppleret qđ de fidei remanſit
in eccleſia triūphanti. ſ. viſio. Nec offerēs puerū ad
baptiſmum/in ꝑſona ſua dicit Credo: ſed in ꝑſona
pueri. vt ſit ſenſus. Credo. i. ſacrm̄ fidei ꝑſto ſum re
cipere. hec ibi. Sed ⁊ eorūdem intentio requiritur
⁊ ſufficit ad ſuſceptionē caracteris. Et cum dr̄ ꝑmo
ꝙ parētes vel offerētes/nullā diſpōnē cauſant in ba
ptizato/poſito ēt ꝙ veꝝ ſit/ita ꝙ ſola relatio cauſa
retur approximationis ſpūalis: neceſſario tñ ſic iſta
requirit in baptiſmo/ꝙ nullo mō ſine illa ſuſciperet
puer caracterē. vt ex ſuperiorib⁹ pꝫ: ſicut nec in actio
nibus naturalib⁹ ſuſciperet patiens formā ab ipſo
agente ſine preuia approximatione. Sed vlteri⁹ dr̄
ꝙ ēt concurrit aliquo mō per ſe vt cā. ſm ꝙ in ꝑce
denti ſolutione declaratū eſt. ¶ Nec eſt verū ꝙ nul
lam aliā approximationē niſi localē cauſent paren
tes offerēdo puerū. eſt. n. valde rudis imagina° iſta:
ſed ſpūalē cauſant: qđ non pōt ſuauiter a deo fieri/
niſi ex parte patiētis ēt concurrat intētio. vt in de
terminatione deductū eſt. Intendunt aūt infideles
ēt parentes dū pueros offerunt ad baptiſmū ꝓpter
inductos ēt in argumento fines/facere ⁊ circa filios
ipſos fieri qđ facere vel fieri mādauit eccl'ia. Volūt
nempe filios eſſe baptizatos ſm ritū chriſtianorum.
Sciunt. n. ꝙ non alr̄ cōſequerent optatū ſuū in eis.
Vnde pꝫ ꝙ in eoꝝ intētione claudit intentio eccle
ſie/licet nō totalr̄ aut quo ad fidē: ſed ſolū quo ad
hoc qđ eſt ſuſcipere vel dare baptiſmū. Et licet eccle
ſia ꝓhiberet hos baptizari ⁊ ad tales fines ꝑciſe/qñ
poſſet abſolute. Quando tñ ſic cōcurrit offerentiū
volūtas/ēt eccleſia vult/immo xp̄s/ ꝙ ſint baptiza
ti. Hoc eſt. n. de iure diuino pp virtutē verbis forme
⁊ elemēto aque datā a deo dum per miniſtrū appli
cant baptizato. In fide aūt eccl'ie baptizari pueros
a quibuſcūqꝫ ēt infidelibus offerant/debito ritu ſer
uato/determinans Aug⁹ in ep'la ad Bonifaciū di
cit. Offerunt paruuli ad percipiendā ſpūalē gratiā
ſcꝫ per baptiſmū/non tā ab eis quoꝝ geſtant mani
bus/quāuis ⁊ ab ipſis ſi ēt ipſi boni fideles ſunt/q̄ꝫ
ab vniuerſa ſocietate ſanctoꝝ atqꝫ fideliū. Ab om
nibus nāqꝫ offerri intelligunt/qbus placet qđ offe
runt: ⁊ quoꝝ ſctā ⁊ indiuidua charitate ad cōionē
ſancti ſpūs adiuuant. Tota ergo hec ſctā mater ec
cleſia q̄ in ſanctis ſuis eſt facit: qꝛ tota oēs/ tota ſin
gulos parit. de conſe. di. 4. Queris. Et idē habet eo.
tit. c. Nō illud. c. baptiſmus. c. Si inter. Vñ friuolū
valde fuit hoc motiuū quo dr̄ ꝙ eccleſia nollet ⁊c.

Ad confirmationem. ¶ Et per idē pꝫ ad confirmationē adductā. Ex hoc
enim ēt infidelibus parētibus inuitis/ab alijs obla
to puero confert verū baptiſma: qꝛ loco parentum/
offerentes credūt vel fieri volūt circa infantē/qđ ec
cleſia ꝑ baptiſmi ſacrm̄ fieri decreuit ex xp̄i manda
to. Licet. n. iniuria q̄ in hoc parētibus vel curā pue
rorum ex naturali iure hñtibus irrogat/reos ipſos
offerētes cōſtituat peccati mortalis ſm doctrinā. s.
Tho. 3a. q. 68. ar. 10. non tñ irritat ipſius ſacri perce
ptionē aut ēt perfectionem/vt opinat Dur. quo ad
vtrūqꝫ in 4° diſt. 4. q. 7a. volens in tali caſu pueros
eſſe rebaptizandos. quod non eſſe verum/iam ex ſu
perioribus clarum eſt.

Ad 4m. ¶ Ad 4m dicendū primo ꝙ cum nullus det neuter
in ſuſcipiendo baptiſmū. vt. s. probatū eſt. omnis
qui non intēdit ſuſcipere baptiſmū/ obicem cōtra
rie voluntatis opponit. Quod non eſt ſine peccato
mortali. Et qñ nouus eſt actus/⁊ nouus in hoc con
ſenſus/nouū quoqꝫ peccatū eſt quo ad actū: licet ex
antiquo habitu vel infidelitatis vel ēt ſuperbie pro
pter contemptū/poſſint procedere. ¶ Dicēdū eſt 2°
ꝙ ſi etiā det caſus ꝙ ſine nouo peccato qs aliqñ ba
ptizari nō intendat/negat ꝙ non magis ad impri
mendū caractarē requirat intentio q̄ꝫ fides. Neqꝫ
enim tali impreſſioni opponit fides/ ſicut opponit
intentionis negatio q̄ ſeparationē importat anime
ne ſe ſubijciat imprimenti: ⁊ ꝯñr nō ſequat ipſa im
preſſio. ſicut nullo mō imprimit forma/qñ non debi
ta coniunctione ſubijcit paſſum agenti. Et hec oīa
ex ſuperioribus manifeſta ſunt. Et quo ad q̄ſtionem
iſtam/dicta ſufficiant. Benedictus deus. Amen.

FINIS.

Editum anno Domini. 1528.

QVAESTIO. AN BAPTISmus ita ſit neceſſarius ad ſalutē pueroꝝ, ꝙ ſine eo decedentes, nullatenus ſaluari poſſint.

Proponitur quæſtio, ac ad partem falſam argumenta quinqꝫ inducuntur. Cap. I.

Queritur vtrū paruuli
ante vſum ra
tionis ſine baptiſmo aque dece
dentes / ſaluari poſſint externo
quocūqꝫ auxilio. Et videtur ꝙ
Primo ſic. Primo. Non eſt minoris effi
cacie nunc oratio vel quecunqꝫ
fidei ꝓteſtatio ſeu vota quecūqꝫ
cum oblationibus a parentibus facta pro paruulis:
vel ab alijs qui eorū curam ſuſcipiunt/precipue tpe
neceſſitatis/aque baptiſmum excludentis/ q̄ꝫ eſſent
iſta per ſe ſola apud dei cultores ante legē ſcriptam/
vel etiam tpe circūciſionis ante octauū natiuitatis
diem pro feminis ſeu ēt pro maſculis ꝑiclitantibus.
Sed ante legem ſcriptā predictis modis ſaluabant
oēs ſm. b. Grego. in moralibus quē recitat ⁊ ſeqtur
Magiſter cū tota ſchola Theologoꝝ in 4°. d. pa. Si
militer. D. Canoniſte in ca. Quod aūt. de ꝯſe. d. 4a.
Tempore quoqꝫ ſcripte legis quin ēt a tpe Abrae.
eodem mō ſaluabant pueri hebreoꝝ incircūciſi ante
octauū diem ſm ꝓbabiliorē opinionē quā ſequitur
etiam. s. Tho. 3a. q. 70. ar. 4°. ad 3m. Alioqn tunc fe
mine melioris fuiſſent cōditionis q̄ꝫ mares. Simili
etiam mō ſaluabant paruuli fideliū gentilium ante
aduentum xp̄i qui non tenebant ad ritus iudaicos:
nec tñ erat eis precluſa ſalutis via/aut eis alius mo
dus ꝓcurande ſalutis filijs ſuis aliqñ datus. Ergo ēt
nunc in articulo neceſſitatis eodē modo poſſunt pue
ri ſaluari/qui vel in vtero vel extra vterū periclitā
tes/per aque baptiſmū ſalutem ꝯſequi non poſſunt.
Si. n. euacuata eſſet virtus fidei vel orōnis aut voti
parentū in ſaluando puerū periclitantē ſupuenien
te gr̄a baptiſmi/euacuata ēt fuiſſet ſupueniente cir
cūciſione: ſicut euacuata eſt virtus circūciſionis ſu
ueniēte baptiſmo. Cum ergo ꝑdicta remedia nō
fuerint euacuata per ſuperuenientē circūciſionem/
neceſſitatis tpe/ſicut dictū eſt. ſequit ꝙ non ſint etiā
Euaſio: euacuata in tali articulo ꝑ ſupuenientē baptiſmū.
¶ Or ſi dicat ꝙ illis temporibus non erat prouiſum
Precluſio. determinatū remedium ſicut nūc per baptiſmum.
¶ Non obſtat. qꝛ baptiſmus adiūgit fidei ſub rōne
poſſibilis ad ſalutē pueri/nō vt fidei virtutē ſoluat/
ſed vt adimpleat. Qñ ergo impoſſibilitas ſacrm̄ ex
cludit: virtuti fidei locus relinquit: vt per eā ſimul
ac ēt per orationē ⁊ votum parentū fidelium/ puer
ſaluet. Que ēt ſalus ꝑdicto mō per fidē ⁊ orationes
obtinenda/videt a ſpūſancto ꝓmiſſa per os Dauid
dicentis. Prope eſt dñs omnibus inuocantibus eū/
omnibus inuocantibus eum in veritate. Volunta
tem timentium ſe faciet/⁊ deprecationem eoꝝ exau
diet ⁊ ſaluos faciet eos.
2°. ¶ Preterea. Baptiſmus ꝓprio voto tm̄ ſuſceptus
ab adulto/cui deeſt facultas actualis ſuſceptionis/
ei ſufficit ad ſalutē/ḡ pari rōne parētū aut patrino
rum voto tm̄ ſuſceptus ab infante/ſufficit ad eius ſa
lutem. Cōſequentia videt ex hoc nota/qꝛ pro infan
te ſunt eius parentes in oī prediſpoſitione ſua quo
ad intentionē ſuſcipiendi baptiſmū/quo ad fidei cō
feſſionem/ quo ad abrenuntiationē diabolo ⁊ pōpis
eius fiendā a patrino/⁊ in oībus alijs requiſitis/vt
baptiſmus efficaciam ⁊ perfectionem habeat. Ergo
videt ꝙ eadem virtute poſſit fides ⁊ vota parentum
ſaluare puerum/que poſſent facta ab adulto. Ante
cedens aūt in caſu quo adultus periclitaret ante ſu
ſceptionē baptiſmi fluminis/per Augu. pꝫ in 4° li°
de vnico baptiſmo. ⁊ habet in decre. de ꝯſe. d. 4a. ca.
Baptiſmi. Sic. n. ait Aug. Inuenio non tm̄ paſſio
nem pro noīe xp̄i id quod baptiſmo deerat poſſe ſup
plere ſed ēt fidem ꝯfeſſionēqꝫ cordis. Si forte ad ce
lebrandū myſteriū baptiſmi in anguſtijs tēpoꝝ ſuc
curri non pōt. Et ſup Leui. dicit inuiſibilē ſanctifi
cationē quibuſdā affuiſſe ⁊ profuiſſe ſine viſibilibus
ſacris. Et Ambroſius (quem allegat ēt. s. Tho. 3a. q.
78. ar. 2°.) de Valētiniano cathecumino dicit. Quē
regeneraturus eram amiſi: verūtñ ille gr̄am quā po
poſcerat non amiſit. Et idem cōfirmat. s. Tho. 3a. q.
66. ar. 11. / q. 66. ar. 2°. ⁊ alibi pluries. Hoc ipſum cū
predictis ſanctis Doctoribus tenet etiā oīs ſchola
Theologoꝝ ſequens Magr̄m ſen. in 4°. d. 4a. ḡ ⁊c.
¶ Preterea idē ſpālīter ꝓbatur auctoritate ſancti 3°.
Tho. in opuſc. 65. c. 2. vbi tenet ꝙ poſſit ſaluari puer
ſine baptiſmo aque per orationē ſacerdotis dum nō
pōt inuenire aquā poſtq̄ꝫ fecit qđ in ſe eſt. Sic. n. ibi
loquit in ſnīa. Si ſacerdos non pōt inuenire aquā/
imploranda eſt bonoꝝ oīum largitoris gr̄a. Si enim
facit qđ pōt: ⁊ qđ non pōt cōmittit deo. tūc ipſe ſup
plet defectū. 22. d. ca. Qui querit. Et ſic pꝫ ꝙ pueri
poſſunt ſine baptiſmo aque baptiſmo fluminis ſolo
ſaluari ſupplēte deo defectū impoſſibilitatis hūane.
¶ Preterea/pro hac eadē opinione facit auctoritas 4°.
Joānis Gerſonis in ſermone de natiuit͞e. b. virg. ⁊c.
¶ Hoc idem ſpālīter alia rōne pōt induci de pueris 5°.
periclitātibus in vtero matris. tum qꝛ alꝛs homo in
aliquo nāli ſtatu eſſet deſtitutus omni remedio cōſe
quende ſalutis. Qđ videt diuine miſericordie nō cō
uenire. tū qꝛ in tali ſtatu eſt capax hō baptiſmi ſan
guinis ſine baptiſmo aque. Saluant. n. ſi pro chriſto
occidunt in vtero materno. ergo ſunt ēt capaces ba
ptiſmi fluminis per fidem ⁊ vota parentū perfecti.
Et ſic patet propoſitum.
¶ Sed in ꝯtrium eſt auctoritas Augu. in ꝑ de baptiſ Sed ꝯ.
mo paruuloꝝ. c. 25. que regiſtrat in decretis de cōſe.
diſt. 4. Nulla. Sic. n. ait. Nulla ꝑter baptiſmū ſalus
promittit infantibus: qꝛ infantes ſi per ſacrm̄ qđ ad
hoc eſt ſalubriter inſtitutū/in credentiū numerum
non tranſeunt/in tenebris manent. hec Aug. Inten
dit aūt in toto illo libro de baptiſmo fluminis. qđ ēt
hic importat in verbo/ſacri. Sed ꝙ non poſſint par
uuli ſaluari per baptiſmū fluminis. ibidē ca. 20. ꝯfi
tetur Aug. dicens/ꝙ paruuli qui nec corde nec ore
poſſunt aliqd operari quo fidem ꝯfiteantur/virtute
baptiſmi ſacri ſaluant. hec ille. In quo dat intelligi
ꝙ hoc habent adulti remediū qđ non hñt ipſi paruu
li/vꝫ ꝙ qꝛ corde vel ore poſſunt ꝯfiteri fidē/poſſunt
etiam ſine ſacro actualiter exhibito tpe neceſſitatis

ſaluari per ſolam fidē cum deſiderio ſuſcipiendi baptiſmum. Paruuli aūt qꝛ proprie volūtatis actum quo fidem coram deo vel hominibus preſtent habere non poſſunt/non niſi ſacri baptiſmi virtute/miniſterio hoīum/inuocata ſanctiſſima trinitate/ſaluātur.

Senſu quæſtionis & intentione patefacta, falſa opinio vt excludatur, in medium affertur. Cap. II.

Determinatio. Pro determinatione q̄ōnis huius/primo declarabitur intentio q̄ōnis. Sc̄do adducetur opinio falſa/motiua eius breuiter repetēdo. Tertio ponetur ꝯ̄ria ꝯcluſio. ⁊ probabit̃ tam rōnibus q̄ ſanctoꝝ ⁊ illuſtriū doctoꝝ auctoritatibus. Ultimo ſoluent̃ argᵗᵃ motiuaqꝫ pro falſa opinione preinducta.

Senſus q̄ōnis. ¶ Quo ad primū/prelibandū eſt ꝙ hic nō eſt ſermo de potentia dei abſoluta. Hac enim pōt deus ēt ſolo nutu dānatum ſaluare: ⁊ beatos oēs in infernū demergere. Unde nulli dubiū eſt qn poſſit ex ſua oīpotentia puerū tam in vtero q̄ extra vterū decedentē ſaluare. ⁊ hoc non ſolū per imediatā/ hoc eſt a ſe ſolo cauſatam ſanctificationē: qūs Hieremiā/ Joānem baptiſtā ⁊ beatam virginē (vt tenet eccleſia) ſanctificauit in vtero. verū etiā per quorūcunqꝫ viatoꝝ vel etiā beatoꝝ fidē aut orationē. Sed querit̃ hic quid regulr̄ fieri tenendū eſt ſm̄ fidem catholicā/ quātū nobis de ſalute pueroꝝ ſacre lr̄e tradunt: ⁊ quid eſſe a deo ſtatutū/ nobis innoteſcit per eccleſie doctrinā in ſacris lr̄is ⁊ ſanctoꝝ apoſtoloꝝ documentis fundatam/ prout a ſanctis etiā doctoribus declaratur.

Intētio. ¶ Quo ad ſc̄dm/ premittendū eſt vnū qꝺ oībus hactenus cōpertiſſimū extitit/ cōem inquā ſemꝑ fuiſſe chriſtianoꝝ cōceptionē decedentē puerum quacūqꝫ rōne vel cā non baptizatū/nullo modo ſalutē conſequi vt in dei regnū ⁊ in celeſtem beatoꝝ patriā introeat. Sed ad limbū (qui ꝓpter hos caſus/ ⁊ ꝓpter pueros infideliū decedentes/ ⁊ ad illū locum deductos/in eodēqꝫ perpetuo detinendos/ vocat̃ limbus pueroꝝ) deducit̃ ſm̄ aīam primo. poſt reſurrectionē vero generalē/ēt ſm̄ corpus. Qua cōi cōceptione regulari oēs xp̄i fideles in hoc ipſo ꝯueniunt ēt facto/ vt nullus pro natis ſuis oret vt ſaluent̃ in caſu quo baptizari non poſſint. lꝫ orent oēs bene diſpoſiti pro illoꝝ corporali ſalute/ quoaduſqꝫ ſaltē baptizandi detur facultas. Huic igit̃ cōi cōceptioni ab apl̄orum tꝑibus perſeueranti/ noſtris his illachrymabilibus tꝑibus (q̄bus hereſes multiplicant̃ ⁊ aggrauant̃. nouitates ēt nōnulle ſatore diabolo ſeminant̃ ꝑiculoſe valde/vt potē q̄ hereſibus viam pādant/ ⁊ hereticis ipſis audaciā miniſtrent qua ſcripturas ſacras pro voto trahāt/ſp̄retis ſc̄oꝝ patrū expōnibus) Caie. inter doctores q̄ adhuc ſupſunt fama celeberrimus/ſe

Opinio falſa. oppoſuit: ⁊ decedentē in caſu pueꝝ ſine aque baptiſmo poſſe ſaluari/ publico ſcripto determinauit. Et hoc quidē de decedētibus extra vterū abſolute ꝓponit. Quo ad piclitantes vero in vtero materno hoc ipſum aſſerit ēt/ ſed non abſolute vt primū/ ſed ſub correctione. ſ. eccleſie. Quaſi ex h̄ diſtincto mō aſſerendi talia/ velit innuere ꝙ primā opinionē ita cōſtanti mente verā affirmat/ ꝙ non ſit paratus eam deſerere/ q̄n ēt per eccleſiam eſſet correctus. Et ſi nō eſt paratus ab eccleſia corrigi: non eſt ēt paratus vlli rationi vel ſanctoꝝ doctoꝝ auctoritati in ꝯtrarium producte cedere. Eccleſia. n. nullum dogma corrigit vt falſum ſeueritate p̄cepti/niſi ſp̄ūſancto illuſtrata ⁊ cogentibus rationibus vel ſanctoꝝ auctoritatibus mota. Periculo igit̃ magno ſe videt̃ Caietanus exponere/ne q̄n illam opinionē eſſe falſam in fide iudicet eccleſia ꝓut iudicandū imo iudicatū eſſe demonſtrabit̃ infra/cum nō videatur hic hō paratus ab ea corrigi/fiat ēt in p̄ſenti formaliter hereticus hac de cauſa. Sed ipſe viderit. ¶ Motiuum autē vtriuſqꝫ ſue opinionis/ ⁊ principale quidem/eſt efficacia virtutis fidei parentum/in natoꝝ in caſu ſalutē tēpore legis naturalis aut etiā ſcripte ante octauū circunciſionis diem piclitantibus pueris/que mō (abūdantioris inquā gratie tꝑibus) non videt̃ euacuata/ vt non eque aut ēt virtuoſius valeat ad ſalutē pueroꝝ in caſu ꝯferre/ad quos nullo pōt impedimento ꝓhiberi q̄n intentio/votū/oratio / fideſue parētū valeāt referri vel terminari. Sp̄ūalia quidē munera ſunt hec oīa. vt ob hoc ipſū nulla vident̃ obſtruſione corporea vel loci diſtantia q̄n pro arbitrio in ſalutē applicent̃/arceri poſſe: nec minus iſto tēpore (vti diximus) q̄ exacto quocūqꝫ alio. Et hic eſt oīs cauillus Caietani in primo ſc̄doqꝫ argumēto latius explicatus. ⁊ in eoꝝ r̄nſione patentiſſime diſſoluendus.

Concluſio vnica proponitur: & prima ratione ex defectu vmbrarum figurarumue ſumpta, firmatur. Cap. III.

Aduerſus igit̃ has ꝑiculoſiſſimas in fide nouitates / īplorato diuino auxilio/zeloqꝫ veritatis impulſus/concluſionē vnicā catholicam propono talem. ¶ Pueri ante rationis vſum quocunqꝫ modo vel caſu (niſi forte martyrij) ſine baptiſmo fluminis decedentes/ dānant̃ omnes ad penam dāni perpetue priuationis viſionis eſſentie diuine: ita ꝙ ab eccleſia nō pōt pueris alio quocūqꝫ ſuffragio/remedio/vel auxilio ſubueniri ne talem dānationē incurrant/vel vt ſalutem cōſequant̃/ niſi per predictum aque baptiſmi ſacramentum. — Cōcluſio

¶ Hanc aūt concluſionē cōmuni quadā chriſtianoꝝ cōceptione/ab eccleſie principio cōfeſſam/ſuꝑfluū videret̃ velle rōnibus ꝯfirmare/ niſi prefate nouitatis vrgeremur moleſtia. metuētes ne bene diſpoſiti/ facile poſſent a v̄itate decidere/niſi rōnū ⁊ ſanctoꝝ doctorū ſapientie luce p̄eunte/ſuborte nebule fugarentur erroꝝ. ¶ Probat̃ igitur primo dicta ꝯcluſio per diſtinctionem ſacramentorū noue legis ab his quibus antiquitus ſalus cōferebatur cerimonijs vel quacunqꝫ fide vel cultu. Et arguitur ſic. — Probat̃

¶ Adueniente figurato in plenitudine tꝑis operate ſalutis per xp̄m/ceſſat ipſa figura quo ad oēm conferende ſalutis virtutē ⁊ efficaciā: ⁊ pari veritate/veniente qꝺ perfectū eſt euacuat̃ qꝺ imꝑfecte virtutis erat circa eandē ſalutem inducēdam/quā preſertim etiā virtutē ex ordine ad tale ꝑfectū dūtaxat hēbat. Sed modus iſte procurande ſalutis infantibus/ſub fide tm̄ inquā/deo puerū precibus vel quocunqꝫ alio ritu extrinſeco p̄ter baptiſmū offerendo vel cōmendando/p̄ceſſit vt eoꝝ figura que pro eorūdē pueroꝝ ſalute fiunt in noua lege: ⁊ vt quoddā imperfectum precipue reſpectu baptiſmi aque. ergo talis ritus/ virtus — Primo.

virtus oīs ⁊ efficacia cōferende ſalutis euacuata eſt. qꝺ eſt directe ꝯtra Caietanū/qui vult fidem parentum cum aliqua ſui preſtatione ꝯferre ſalutē puero in neceſſitatis articulo ſine baptiſmo aque. Siue āt antiquitus illa preſtatio ꝯcurreret: ſiue ſola fides ſaluaret/manifeſtū eſt ꝙ habebat rōnem imperfecti remedij/ ⁊ euacuādi per perfectū. qꝺ tꝑe gr̄e eſt baptiſmi ſacr̄m. Maior aūt a Theologis oībus eſt accepta ta ex terminis ⁊ rerū ordine nāli. iuxta quē Paulus p̄ᵉ Cor. 13. etiā inducit ſimilitudinē ordinis quē hꝫ puer ad ſe iam virū factum. quē ordinē habꝫ etiā ſilitudinarie ſm̄ Paulū ad Gal. 3ᵒ. antiqua lex ſub qua veluti paruuli ſub pedagogo deducebamur ad perfectionē noue legis in plenitudine tēporis/ quo perfectam ſalutē ſine figuris aut vmbris cognoſcere cōſequi poſſumus. Propter qꝺ tp̄s hoc ab eodem Apl̄o 2ᵉ ad Cor. 6. vocatur tp̄s acceptabile ⁊ dies ſalutis: ⁊ nos in eo veluti viri facti euacuātes que paruulorum erant/iam eſſe dicimur. Minor ēt patet ⁊ cōiter cōceditur ex eodē Apl̄o p̄dicante ꝙ omnia in figura cōtingebant illis. p̄ᵉ ad Cor. 10. Et oīa ſalutis remedia tūc imꝑfecta erāt/eo ꝙ ſalutē plenā cōferre non poſſent/q̄ per xp̄m facta eſt/ ⁊ per ſacr̄a ab eo inſtituta quoꝝ baptiſmus p̄cipuū eſt/effectū ſortiunt̃.

Confirmatio. ¶ Confirmat̃ aūt ⁊ robur non modicū ex hoc accipit premiſſa rō ꝙ ſacr̄a vimqꝫ ſacr̄alē habentia oīa que in lege ſcripta vel nāli ad pueroꝝ ſalutem adhibebant̃/inter cerimonialia cōputantur: que nedum mortua/verum ēt mortifera mō ſunt effecta. Sicut de circūciſione ſp̄āliter Paulus inſinuat dicens ad ad Gala. 5ᵒ. Si circūcidimini/xp̄s nihil vobis prodeſt. Et non eſt minor rō imo maior de quocūqꝫ alio remedio ꝯ̄ peccatū originale in lege nature: quanto magis diſtabant ſub tali lege viuentes/ a xp̄o ſicut tꝑe ita ⁊ in cognitione diuinorū ⁊ determinatione remedij ſalutaris ꝯ̄ peccatū/ nulla ꝯ̄ ipſum ꝓmulgata lege/ſcriptura teſte. Sicut ergo circunciſio nobis eſſet mō mortifera/ſic a maiori quodcūqꝫ remediū quo in lege nature purgabant̃ infantes a pctō/nedū eſt inutile mō ſed aīe mortiferū. Non eſſet aūt verū ꝙ circūciſis xp̄s nihil ꝓdeſſet/niſi gratia xp̄i ex hoc priuarent̃ que eſt aīe vita. ⁊ par eſt rō ceterorū. Qꝺ ⁊ eccleſie cōis ꝯſenſus quo rōne quacūqꝫ pueros ſuos qui circunciderent/aut iuxta ritū antique cuiuſuis legis ſacrificiū offerrent vel quācunqꝫ etiā orationē funderent q̄ſi ſacr̄ale remediū pro eoꝝ ſalute/cenſerent̃ mortaliter peccare: ⁊ q̄n corde vellent obdurato defendere ꝙ talia rite fierēt/ ⁊ eſſent pueris quocunqꝫ caſu ſalutifera/iudicarent̃ heretici: monſtrat aperte p̄miſſe rōnis inuictam efficaciā. Hoc. n. non alia rōne iudicat̃/niſi qꝛ modus ille ſaluandi ſuꝑuenīēte iā efficaciori remedio a xp̄o inſtituto ceſſauit/ vt vmbra ſubueniente luce. ⁊ vt figura quo ad efficaciam ⁊ virtutē/adueniente figurato cū plenitudine virtutis: quā in ordine ad ipſum tm̄ preparticipauerat ipſa figura donec ipſum inſtitueret̃ a xp̄o. Qꝺ quidem figuratū in ꝓpoſito eſt aque baptiſmus.

Ad præmiſſam rationem datur ſolutio duplex. Cap. IIII.

Sol. p̄ᵃ. Fortaſſe quiſpiā occurret p̄miſſe rōni/ non eandē inquiens rōnem eſſe de fide votis ⁊ oōne parentū pro ſalute pueroꝝ exhibita/ que de circunciſione / ſacrificiorūqꝫ ac inter ſacrificandū orationū quocūqꝫ ritu. eo ꝙ vt ⁊ premiſſa rō poſtulat hec ipſa ceremonialia quedā ſint: ⁊ ob hoc nedū ad aīe vitam ꝯferendā inualida/ verū ēt eidē vite cauſent excidiū. At iſta/moralia ſunt/ oratiōes inquā ⁊ vota ꝑ ſe facta ſub fide trinitatis vt ſaluantis: que quidē oīa virtutes clariſſimas preferunt. vt diuinā quidē ipſa fides: cetera vero cultū ⁊ religionem ad primū decalogi preceptū pertinentē. quo fit vt non mō non euacuata verū etiā ſalutifera ꝑſeuerent ad que nos ēt implenda cohortant̃ ſacre lr̄e varijs in locis. Et de oōne quidē in ſalutē proximorū exhibēda Jacobus efficaciſſimo ſermone ꝓſequit̃ dicens. Orate pro inuicē vt ſaluemini. Multum. n. valet oratio iuſti aſſidua. Helias hō erat ſimilis nobis paſſibilis ⁊ oōne orauit vt non plueret ſuꝑ terram: ⁊ non pluit annos tres ⁊ mēſes ſex. Et rurſus oōne orauit/ ⁊ celū dedit pluuiam: ⁊ terra dedit fructum ſuum. De votis vero ⁊ oblationibus ēt nunc hortat̃ nos ſp̄ūſanctus per os Dauid dicēs. Uouete ⁊ reddite dn̄o deo veſtro oēs qui in circuitu eius affertis munera. De fide vero cū plene ſint ſacre lr̄e/ſpecialr̄ tamē eius efficaciam ⁊ virtutem Paulus proſequit̃ ſcribens ad hebreos multis ſermonibus ca. 11ᵒ.

¶ Cuius efficaciam ēt ſacr̄alem non eſſe euacuatam ſp̄āliter cōfirmatur auctoritate. s. Tho. 4ᵒ. d. 1. q. 2ᵃ. ar. 6. qˡᵃ. 2. ad 3ᵐ. vbi dicit ꝙ efficacia fidei qua olim orationes ⁊ vota parentū valebant ad purgationē infantis/nō eſt diminuta. Multo minus igitur dici poteſt ꝙ ſit euacuata vt tangit rō inducta: vel certe mortifera/vt infert addita confirmatio. — Confirmatio.

Sol. 2ᵃ. ¶ Sc̄do rōnem predictā infirmare hoc videt̃/ ꝙ ēt cōceſſo qꝺ affert̃ quātum ad ordinariū ſalutis remedium/qꝺ in ꝓpoſito cōiter ꝯcorditerqꝫ cōfitemur eē baptiſmū. non videt̃ tolli q̄n remota ꝑ caſum facultate baptiſmi fides votaqꝫ parentū ſufficiant: ſicut ⁊ propoſitū ſuſcipiendi baptiſmū qꝺ abſolute non ſufficit ad ſalutē/ſublata per caſum facultate baptiſmi/plenā in adultis efficaciam ſalutis habet. vt ex his que ſunt inter arguendum. ſ. deducta/ ⁊ cōmuniter ab eccleſia conceſſa manifeſtum eſt.

Primæ reſponſionis impugnatio perualida. Cap. V.

Impugnatio ſolōnis prime. Sed iſta nullatenus infringunt premiſſe rationis virtutē. Non quidem prima ſolutio. Q̄m ⁊ ſi moralia p̄cepta/ obſeruātieqꝫ legis antique quatenus moralia precepta ꝯtinent vel ad illa per ſe reducunt̃/euacuata non ſint aut mortue. minuſqꝫ mortiferū quid importēt/ſed magis bēant ꝙ ad ſui obſeruantiā xp̄ianos obligent/aut ſub merito cadant obſeruata. nihilominus eadem vt ſacr̄i rōnem habebant ex quocūqꝫ ritu modoue cauſandi ſalutē/cerimonialis p̄cepti rōnē induebant: ſicqꝫ figure iam euacuate/factēqꝫ mō mortifere continent vmbrā. Inter ſacrificandū quippe (vt ſub exemplo dicamus) ſacerdotes antique legis orabant pro populo/ ⁊ orationibus ſuis certo ſub ritu/mundiciā ⁊ emundationē a peccatis eiſdem impetrabant. Quo mō ſi q̄s nunc etiā ſub fide xp̄i iam īmolati quaſi in eius memoriā facto ſacrificio pro populi ſalute vellet orare/nedum vanā funderet orationē/verum ēt peccaret: ⁊ iudaizare minuſqꝫ fidelis iudicaretur.

Multo igitur minus obſeruari nūc ɔ3 modus ille qui non niſi ſub naturalis legis inſtitutione purgationis a peccato virtutē habebat cuiuſmodi eſt ſalutem implorare puero ſola fide proteſtata ſine baptiſmo. Q3 ſi nō ſub antique inſtitutionis ſpe ſint aſſum pta ſ3 bonis alijs rōnibus/haudquaquā illoꝝ nocet aſſumptio. non tñ ɔſerūt ad ſalutē vt habentia vim ſacri niſi per nouam xp̄i inſtitutionē. que in ꝓpoſito non inuenit̄. Circūcidere quippe puerū vel quēcunq3 virū/in ſe malū non eſt. ⁊ pōt hic actus ſine re ctificari/puta ob infirmitatē propellendā/vel ēt ob redimēdam quā aliqui timent vexationē. Quod ⁊ xp̄iani cōiter obſeruare dicunt̄ qui Mahumetenoꝝ ditioni ſubijciunt̄. Ex lege quippe talium infideliū/cu3 contigit ſubditoꝝ quēpiam in ſeruitutē redigi/grauioribus penis affligunt ob admiſſa queuis flagitia: ⁊ inſup circūcidunt viros factos quos incircūciſos inueniunt. Qō ne cōtingat natoꝝ ſuoꝝ quēq3 pariτ pueros oēs ab initio circuncidunt xp̄iani illi. Qō dānauerim nunq̄3/niſi forte ſm ritum iudeorū hoc faciant. verbi cā. Sic octauo die ꝙ non alio ⁊c. Talis tñ circunciſio nullam a peccato purgationis vim h3 vt olim/ etiā ſi milies ſignaret̄ puer in noīe ſanctiſſime trinitatis. Alio.n. per xp̄m adhibito ſalutis remedio/ ceſſauit virtus oīs qua3 ad hoc olim habuerat circunciſio. ⁊ nulla eidē ex tunc data legit̄ in eccleſia. Ad propoſitū igit̄ deſcendentes/quāuis orare/votaq3 dn̄o vouere ⁊ cetera talia ſint ex ſe bona/ ⁊ ad moralia reducant̄ precepta: fides ēt virtus ſit q̄3 magnifica: ſic tñ orare votūq3 pro pueri ſalute vouere ſub fide etiā xp̄i glorificati/ ⁊ ſub ſpe purgationis ab originali pctō/ ex antiqua quaſi non euacuata virtute vel diſpōne quacūq3 ſacr̄ali talis fidei vel orationis aut voti cuiuſcunq3 fidei eiuſdē proteſtationis in quocunq3 neceſſitatis articulo/eque ſacrilegum eſt ⁊ execrabile: ſicut etiā ſub eiuſdē fidei ſpeiq3 rōne puerū circūcidere. vt dictū eſt. Neq3.n. deus inſtituit niſi tres determinatos modos in genere qbus liceret pro diuerſis tp̄ibus infantes hoīum miniſterio purgare (qō ꝓpter martyriū dixerim qō tam ⁊ ſi ſancte tolleret̄/nulli tñ licet inferre.) Et modus quidē obſeruatus in lege nature qui vim hēbat ex fide ſicut ⁊ ceteri/ l3 cōiter cum preſtatione fidei per aliqua ſacrificia vel vota celebraret̄: non ſic tñ iſta ɔcurrebant vel exigebant̄ quin eſſet in ꝑtāte parentum illa mutare/ vel ex toto dimittere/ ſola cordiali cōmendatione pueri deo facta ſub fide ɔrenti. vt. s. Tho. nos edocet. 3ª. q. 70. ar. 4°. 2ᵐ. Q̄uocunq3 igitur varieτ ex Caie. phantaſia modus iſte/ vt loco ſacrificij fiat impreſſio ſigni crucis: ⁊ loco alioꝝ orationum quibus antiq̄tus ſancta trinitas inuocabat̄ implicite/ fiat inuocatio mō trinitatis explicita/ cū nulla talis variatio tollat q̄n ad primū modū pertineat iam euacuatū atq3 mortiferu3 eque factum vt circūciſio/ nō magis pōt mō ſub quocunq3 neceſſitatis articulo pro ɔferēda puero ſalute ſeruari q̄3 ipſa circūciſio poſſet que ēt non niſi ex ipſa fide virtute3 habebat. Semp.n. mortifera eſſet/ ēt ſi milies fieret ſuper puerū crucis ſignu3 vel ſanctiſſime trinitatis explicita inuocatio. vt ſepius dictū eſt. Sic igitur a tali orandi vouēdiue ritu ſub quacūq3 fide/ virtus originalis pcti purgatiua/ ſublata eſt: potiorq3 collata pfectiſſimo baptiſmi ſacro/ qua puer nedu3 ab originali peccato purgationē/ nec nō dei grām/ veꝛ etiā regni celeſtis īmediatum promeret̄ introitum. Niſi quis (ait dn̄s Joā. 3°.) renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto/ non poteſt introire in regnum dei.

¶ Nulla eſt igitur doctrine huius catholice fuga dicentium/ ꝙ l3 ritus ille purgandi puerū ſub xp̄i fide venturi ceſſauerit/ ⁊ efficacia careat: ſiſis tñ ſub fide xp̄i iam paſſi iamq3 regnantis: proteſtatio quoq3 talis fidei facta per noue legis ſignū crucis/ cum inuocatione ſancte trinitatis in noua lege explicite cognite/ ſalutē afferre pōt. Fuga. Neq3.n. ſacre lr̄e: neq3 ſancta mater eccleſia nos vnq̄3 docuit in noua lege talē eſſe ſeruandū ſalutis ꝓcurande ritum aut obſeruantiam/ quinimo poſſumus a ſili totum oppoſitū eam nos edocuiſſe mōſtrare per ea que dicta ſunt de circunciſione: ⁊ idē dicendū de ceteris obſeruātijs antique legis. Precluſio. Si qs.n. ceremonias antique legis quas non aſſumpſit eccleſia/ puta phaſe/ ēt ſi ſignū crucis cum inuocatione trinitatis apponeret̄/ mō ſeruare vellet ad ꝑmerendā a deo grām/ etiā ſub fide xp̄i regnantis/ quaſi figura3 non future ſed iam pacte xp̄i paſſionis ⁊ imolationis/ iudaizare iudicaret̄ ex ritu/ ⁊ ab eccleſia vt hereticus dānaret̄. quaſi fiduciā habens per tales ceremonias ꝑmereri/ qō a deo promerebant̄ patres antique legis. qō in fide falſitate3 h3. Neq3.n. per hanc ſed per eam obſeruantiā quā hec vt figura p̄ceſſit/ ſalus vberior xp̄ianis affertur/ per imolationē inquā agni celeſtis in cruce primū: inde quotidie frequētius in altari. Pari mō preces igit̄ atq3 vota parentū ſub fide quoq3 xp̄i regnātis: aut etia3 ipſa ſola fides oī pro puero caret efficacia purgationis ⁊ dei gratie ꝑmerende: q̄nquidē ad ſalute3 perfectū ſit nobis remediū a xp̄o ꝓuiſum/ ⁊ fidei ſuperadditu3 qō oīa p̄dicta p̄ceſſerant vt euacuanda ⁊ ob hoc vt impfecta auxilia: put ſerioſe ꝓbatū eſt. Rō3ª.

Confirmatio primæ ſolutionis falſæ: indeq; ſecunda diluitur. Cap. VI.

Ad confirmationē optime cōceditur efficaciam fidei nō eſſe euacuatā/ q: quicq̄d antiquitus in xp̄m venturū relata ſiue ſola ſiue iuncta precibus aut votis vel quibuſcūq3 ſacrificijs ob infantiū ſalutem afferebat/ nunc affluentius impartit̄ iuncta baptiſmo: vt. j. in ſolu. primi/ vbi p̄miſſa diui Tho. inducetur doctrina/ plenius declarabit̄. Ad ɔfirmationē Non ergo dr̄ non euacuata fidei efficacia/ quaſi per ſeipſa3 vel ēt iuncta p̄cibus parentū aut quibuſcunq3 ritibus ad religionē ⁊ dei cultū ptinentibus mō poſſit/ qō olim (l3 impfecte) poterat/ ſed q: ſine ea nec ipſe mō baptiſmus hēret purgationis efficaciā in infantis aīa.

¶ Scōa quoq3 ſolutio non ꝓcedit. Licet.n. ad gratiam poſſimus p̄diſponi ꝓprijs vel ēt alienis operibus ⁊ fide: prima3 tñ grām nullus pōt ſibi vel alteri promoueri. Impugnatio 2ᵉ ſol. Alioq̄n non haberet gratie rōnem ſi nō gratis a deo infunderet̄ ſed ſub creature merito caderet. Chriſto ꝓprium eſt hoc munus gratie ꝑmerende ⁊ nobis cōicande: qō quidē regulr̄ non facit/ niſi velut influenti vim capiti cōiungamur vt membra mediantibus ſacr̄is/ vel plene collatis/ vel ſalte3 pro parte vel pro ſui principio l3 in ſe fortaſſis ēt imperfecto. Sicut tribus partibus integrat̄ penitentie ſacramentū. ſ. ɔtritione/ ɔfeſſione/ ſatiſfactione. At tñ ſolam hn̄a contritionē/ reliquarū facultate ſublata/ ſaluabit̄ ⁊ a peccato liberabit̄ homo: ſic tamen vt ad reliquas obeundas/ reſtituta facultate ſit obligatus: ⁊ ſi neglexerit/ dānationem incurrat. Sic ⁊ baptiſmi virtus/ in propoſito ſuſcipiendi illud/ ſic inchoatur in adultis/ vt ſi legittimū occurrat impedimentum/ ſufficiat ad ſalutē. Hec oīa cōi ɔſenſu tenet eccleſia. Sicut aūt adultus/ ſi nulla p̄uia ɔtritione/ poſt peccatū admiſſum amentiam incurreret/ nulla poſſet alioꝝ oratione vel quacūq3 peccatoꝝ deteſtatione ſeu ɔtritione eius vice facta ſaluari/ ſm doctrinam eccleſie/ cū oppoſitū nullus ēt in ea doctor vnq̄3 induxerit: ita nec parentū vota quicq̄3 ſalutis afferre valent infantibus vice baptiſmi. Neq3.n. vim ſacramenti pro ſui principio ɔtinent/ vt ꝓprium cōtinet ꝓpoſitum ſub ꝓpria baptizandi fide. ſicut neq3 parentū auxilia/ ſacr̄i pn̄ie poſſunt obtinere virtutem/ pro adulto ſed amente filio/ quā obtineret oppido ɔtritio ꝓpria ſi lucis interioris interualla promereret̄. Et hoc hactenus eccleſia cōſenſu tam vnanimi ab apoſtoloꝝ tp̄e tenuit. vt. j. probabit̄/ ꝙ non niſi valde p̄ſumptuoſi poſſint in hoc eidem ſe oppo nere. Ex his oībus iam ɔſtare pōt/ in ſuo robore primam rōnem pro ɔcluſione catholica ꝑmanere.

Secūda ratio ad eiuſdē catholicæ concluſionis firmitatem magis inſinuandam, inducitur, ex parte diuinæ prouidentiæ ſumpta. Cap. VII.

Rō3ª. Secunda ratio ad idē talis induciτ. Sicut deus ⁊ natura nō deficiunt in neceſſarijs nālib⁹/ vt ēt Phs docet 3° de aīa. ⁊ p̄ ce. ita non deficit ēt deus in ſupnaturaliū prouidētia/ que neceſſario req̄ri diſpoſuit ad ſalutē noſtrā/ vel etia3 ordinarie ɔferre ad eam/ vel in eam hoīes ordinare. Juxta illud Eſa. 5°. Quid eſt qō debui vltra facere vinee mee. Simili ēt modo rōneq3 xp̄s qui eſt verus deus ⁊ auctor oīs noſtre ſalutis in cuius pſona ſpecialiter ille ꝓpheta ſic loquutus eſt/ nō defecit in inſtituendis notificandis ⁊ cōicandis per ſe vel per eccleſiam ſuam oībus ptinentibus ad ſalutē humanā ſm ſuam ꝓuidentiā pro quocūq3 ſtatu vel etate. Vñ ſanctus Tho. 22ᵉ. q. 171. ar. 4°. ad p̄ᵐ dicit deum oīa que ſunt neceſſaria pro tp̄e ad inſtructionem fidelis populi reuelaſſe ꝓphetis ſuis. Juxta illud Amos. 3. Non faciet dn̄s deus verbū/ niſi reuelauerit ſecretū ſuum ad ſeruos ſuos ꝓphetas. Spūſſanctus etiā docuit ap̄los/ ⁊ ap̄li ſucceſſores/ ⁊ eccleſia populū/ oēm veritatē circa ea que ptinēt ad neceſſitatē ſalutis. ſ. de credendis ⁊ de agēdis. vt. s. Th. docet. 12ᵉ. q. 106ª. ar. 4°. ad 2ᵐ. exponens verbum dn̄i Jo. 16. Spūs veritatis docebit vos oēm veritatē. Circa quā neceſſariam ēt veritatē pro ſalute noſtra/ pleniſſime in talibus pariter neceſſarijs cognoſcendam/ aperuit dn̄s apoſtolis ſenſum vt intelligerēt ſcripturas. Luc. 24. Si ergo fides aut vota vel orones/ quecūq3ue fidei proteſtationes a parentibus pro pueroꝝ ſalute/ in caſu facte piculi mortis ante rōnis eoꝝ vſum/ eis vere cōferrent ad ſalutē/ cum aliud in caſu remediū habere nō poſſent/ ad eandē ſalutem hec eis neceſſaria dicerent̄ ⁊ eſſent: ⁊ ita per ea ſicut per inſtrumenta mediaq3 diuinitus ꝓuiſa cauſaretur in infantibus gratia deleto peccato originali. Debuit ergo nobis tale ſalutis auxilium facillimū ⁊ (vt ſic dr̄) efficaciſſimum a principio nois xp̄iani diuina nobis reuelatione manifeſtari. iuxta illud quod orat eccleſia cu3 propheta dicens. Emitte lucē tuam ⁊ veritatē tua3 pro ſalute noſtra neceſſariam. ipſa me deduxerūt in via. ſ. ne cōtingat errare/ ⁊ adduxerunt/ in montem ſanctum tuū/ hoc eſt in celu3. ⁊ in tabernacula tua/ hoc eſt in ſydereas māſiones ab eterno paratas ſanctis ⁊ fidelibus populis. Quā etiā lucem alibi pteſtatur a deo ſe iam obtinuiſſe/ ſuaſq3 p̄ces exauditas eſſe dicens. Incerta ⁊ occulta ſapientie tue manifeſtaſti mihi. Et alibi cunctis ēt populis eam manifeſtatam eſſe ꝓnuntiat dicens. Notum fecit dn̄s ſalutare ſuum/ in cōſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. Quu3 igit̄ neq3 alienā fidem/ neq3 talia vota vel oblationes/ orationes quoq3 ſeu quaſcūq3 fidei proteſtationes aut quācunq3 intentionē parentum ſub fide xp̄i paſſi eſſe vtilem pro pueris in caſu periclitātibus/ chriſtus/ aut ſacre litere aut ap̄li aut eccleſia/ aut queuis catholica cōſuetudo aut aliqs ſanctoꝝ etiā doctoꝝ hactenus per tot annoꝝ curricula p̄ceperit aut docuerit: ſequit̄ eſſe procul omni dubio ſm fidem tenendū ꝙ p̄dicta non ɔferant ad illoꝝ ſalute3. Alioquin defeciſſet eccleſie ſancte doctrina ſacratiſſima in neceſſarijs ad fidem ⁊ ſalutē noſtram: ⁊ cederet in perniciē innumerabiliū animarū non docendo vel ꝑmulgando modū iſtum facillimū conferende ſalutis ab initio fidei xp̄iane in hec vſq3 tēpora: vt poſſent parentes non ſolū fideles ſed ēt infideles incrēdentes facere qō facit eccleſia/ natoꝝ ſuoꝝ felicitati cōſulere: ac eos a perpetua dānatione liberare. qō maxime poptaſſent oēs. Sancte aūt matri eccleſie/ ſed pre oībus capiti eius xp̄o Jeſu ſaluatori noſtro tante negligentie/ vel tam modice cure circa noſtram ſalutē velle notam imponere/ vel minori in populū ſuū dilectioni/ factū hoc aſcribere/ blaſphemum eſt ⁊ erroneū/ vt pote ſacris ēt lr̄is aperte repugnans. vt. s. per Eſa. verbū deductū eſt. Cōqueri quippe poſſent hi qui ſine baptiſmo deceſſerūt ⁊ ob hoc hactenus dānati ſunt oēs pueri dicendo. Qō factu facillimū erat hoc intermiſiſti: ⁊ a te ſtatutū noſtre ſalutis remedium/ noſtris parentibus nequaq̄3 reuelaſti. Ergo ⁊c.

Ratio p̄miſſa multiplici deductione confirmatur. Cap. VIII.

Poteſt aūt inducta ratio ɔfirmari deducendo falſam opinionē predictā ad incōuenientia multa ex hoc illata ꝙ a xp̄o ⁊ eccleſia circa talia nunq̄3 edocti fuimus. Confirmatio. Ex ea ſiquidē oppido ſequitur facillimā iri pueroꝝ omnium decedentiu3 ſalutem qui chriſtianis ex parentibus nati ſint.

¶ Nullus enim inter fideles inueniri cenſendus eſt tante crudelitatis atq3 malitie/ qui ſi verū hoc dogma crederet/ non ſtatim nato puero vel etiā dum in vtero geſtat̄/ pro eo non oraret/ vota nō voueret aut ſolueret/ illum xp̄o dn̄o fideliter nō offerret/ vt eius merito paſſionis a peccato purgaretur originali. Sequuntur incōueniētia Primū.

¶ Quod cu3 abſq3 gratie gratū facientis infuſione non perficiat̄ ſm opinionē/ eo ſemp ⁊ vtr̄ ſaluarētur infantes/ quo ſemp extimaret̄ eoꝝ vexari ſub piculo vita/ dū quicq̄3 (qō ſepius accidit) ſiniſtri patiunt̄. 2ᵐ.

¶ Sed ⁊ de his maxime loquimur/ qbus ante rōnis 3ᵐ.

vſum accidit de facto periclitari. Supponitur eniꝫ
neceſſitatis ⁊ inſtantis periculi mortis varius caſus
a parentibus facilius poſſe dignoſci/ ꝙ̄ ab eccleſia
4m. queat determinari. ¶Quinimo ſp̄ eſſe cenſent̃ pue/
ri ante vſum rõnis in p̄iculo mortis qua rõne in eis
non expectat̃ tẽpus paſce vel pentecoſtes ab eccleſia
ꝙ baptiſmo ꝯferendo ſtatutum. vt eſt. s. Tho. docet
3a.q.68a.ar.3o.p̄m.⁊ 4o.d.6a.q.2a.ar.1o.q̄la.2a.ad p̄m.
5m. ¶Quo fieret etiã vt in vero periculo taliter adiuti
pueri/ ꝙ̄uis demũ (vt facile ꝯtingit) periculũ ipſum
euaderent/ emundati tñ iam pſeuerarent ab origi/
6m. nali pctõ ⁊ in grã dei. ¶Sicqꝫ ſanctificatio puerorꝝ
in vtero/ non ſp̄ale donũ eſſet deo ſolo interius ope/
rãte/ ſed exterius hoĩe quoqꝫ miniſtrante: non pau/
corꝝ eſſet/ ſed ẽt aliorũ certe plurimorꝝ/ peneqꝫ innu/
7m. merabiliũ. ¶Nec eſſet in p̄curanda puerorꝝ ſalute
iam neceſſariũ aut vtile doctorꝝ cõſilium vt ante ra/
tionis vſum cito baptizent̃ aqua/ qñ faciliori modo
poſſint in caſu periculi/ mentis inquã eleuatione ſo
la/ parentes ad deum per fidem infantes iuſtificare.
Neqꝫ.n.obeſſet infantibus eorũ negligẽtia/ qñ ſola
fides ⁊ oratio (ſi vera ſit opinio) etiãꝫ ſi fiat a pecca/
toribus/ afferat ſalutẽ/ nõ minus ꝙ̄ aque baptiſmus
a peccatore ſub vera fide ꝓpria vel eccleſie collatus.
8m. ¶Sed neqꝫ peccare parentes ex ipſius baptiſmi di/
latione ꝯuincerent̃ vſqꝫ ad rõnis vſum/ cum nulluꝫ
ex hoc iam imineret infanti ꝓprie ſalutis periculũ.
9m. ¶Neqꝫ tp̄s paſce vel pentecoſtes ad baptiſmi ſolẽ/
nitatem ab eccleſia ſtatutũ/ eſſet magis in pueris ꝙ̄
in adultis p̄ueniendũ: qñ poſſint eque facile (ſ̄m opi
nionem) pueris ſua fide ſaluteꝫ procurare/ vt quiſqꝫ
10m. propriam ſalutem ex propria fide. ¶Semelqꝫ mun/
datus infans/ ſecurus eſt magis in infantia de ſalu/
te/ ꝙ̄ proprio voto poſt vſum rationis a peccato libe
ratus. Huius enim ſuperinducta negligentia impu
tabitur ad nouum peccatũ actuale: non autẽ puero
paterna ſi quã incurreret: que tñ nulla ſubeſſe poſ/
ſet/ eo tp̄e quo iam ſemel purgatus/ perire non poſ/
ſet. Sine penitẽtia quippe ſunt dona dei ⁊ vocatio.
dicit Ap̄ls ad Ro.11. Predicta vero oĩa que (ſicut
diximus) ex opinione p̄miſſa deducta ſunt/ incõue/
nientia magna iudicari debent/ in ſanctorꝝ doctorũ
eccleſieqꝫ cõis doctrine quaſi defectiue/ ſuggillatio/
nem. vt pꝫ. ¶Sed infirmat̃ ẽt cõſuetudo baptizãdi
11m. pueros ante ſeptẽnium. Neqꝫ.n.alia rõne ſubintra/
uit in eccleſia cõtra hereticos/ factum hoc dãnantes
in hecuſqꝫ tp̄a/ cõſuetudo predicta/ doctrinaqꝫ ſan/
ctorꝝ eam approbantiũ/ niſi predicta rõne per eoſdẽ
etiã ſanctos inducta. qꝛ vꝫ non p̄nt infantes al̄r ſal/
uari licito ritu/ niſi renaſcant̃ in xp̄o p aque bapm.
12m. ¶Ex opinione etiã iſta rite poſſet ⁊ noua ⁊ a ſeculis
inaudita ꝯſuetudo in eccleſia introduci: qua mulier
ꝙ̄primuꝫ animatũ putaret fetum/ ſtatim per ſe vel
vna cuꝫ viro fidei preſtationes deo pro ſalute fetus
13m. exhiberet. ¶Nec minus ex hoc ſalutis eius hẽret ſe/
curitateꝫ/ ꝙ̄ quilibet cathecuminus qui ex voto ſu/
ſceptionis baptiſmi primo facto ſaluat̃/ ſi nulla alia
negligentia vel peccato ſupinducto/ ſine baptiſmo
14m. puer decederet. ¶Introduci quoqꝫ facile poſſent in
eccleſia circa tales pueros deo per tales preces inij/
tiandos/ noue ceremonie cũ aliqua ſolẽnitate mini/
ſterio clericorꝝ/ tam ⁊ ſi non iudicarent̃ etiam ſimpl̄r
neceſſarie: ſicut ⁊ alie ſunt eccleſie ſolẽnitates atqꝫ
ritus in ea minus neceſſarij. Hec tamen hactenus
omnia ſunt inexcogitata.

Ad eandem concluſionem confirmandã tertia ratio proponitur ex inuiolabili efficacia baptiſmi ſumpta, ac multipliciter cõfirmata. Cap. IX.

Alia preterea rõne eadem ꝯcluſio ſic probatur. Rõ 3a.
Sicut baptiſmus aque ſic ⁊ baptiſmus fla
minis ⁊ ſanguinis inuiolabilẽ habent efficaciam cõ
ferende ſalutis/ cũ equalis efficacie ſint atqꝫ virtu/
tis ſaltẽ quo ad purgationẽ a peccatis hi cuꝫ primo
baptiſmo/ cuius virtus eſt efficaciſſima. Non poteſt
aũt aliquis ſaluari poſt aduẽtum xp̄i niſi per aliquẽ
talem baptiſmũ. ergo ſi tp̄e neceſſitatis excludentis
facultatẽ ſuſcipiendi baptiſmũ aque poſſunt infan/
tes ſaluari per fidẽ parentũ/ opꝫ talem fideꝫ habere
rõnem baptiſmi flaminis: cum manifeſtũ ſit nõ eſſe
fluminis aut ſanguinis. ⁊ ſic inuiolabilẽ pariter effi
caciam habebit cõferende ſalutis infanti. Et erit de
neceſſitate fidei ſic tenendũ: ⁊ non ſoluꝫ vt non irra/
tionabiliter dictũ: nec vt relinquendũ diuini iudi/
cij diſcuſſioni/ quaſi poneret apud nos dubium. vt
innuunt Caietani verba. ¶Q. ſi dicat ꝙ dubiuꝫ eſt Rñſio.
an fides illa parentũ cum bñdictione pueri p̄iclitan
tis per ſignũ crucis ⁊ inuocatione trinitatis ſit ba/
ptiſmus flaminis. non aũt an habeat efficacẽ virtu/
tem ⁊c. ſi ſit hmõi baptiſmus. ¶Cõtra q̄ ptinent ad Impugnatio.
chriſtianorꝝ ſalutẽ vt neceſſaria per diuinaꝫ reuela/
tionem ordinata/ vt ſunt p̄cipue ſacr̄a/ precepta/ ar/
ticuli fidei/ ⁊ hmõi. non eſt dubiũ in fide an ſint ſalu/
tifera/ ſed certiſſimũ. ſicut pꝫ de baptiſmo aque ⁊ de
duobus ad iſtuꝫ reductis. ſ. de baptiſmo flãminis in
adultis/ ⁊ ſanguinis in oĩbus. Si ergo dubiuꝫ eſt an
fides cum p̄dicta preſtatione vel alia quacũqꝫ/ non
ſit efficax ad ſalutẽ pueri ⁊ ꝯ̄ter ꝙ̄ habeat rationeꝫ
baptiſmi flaminis/ ſequit̃ ꝙ nõ ſit vtilis ad puerorũ
ſalutẽ. ¶Et cõfirmatur p̄. qꝛ ſi ſperanduꝫ eſſet ꝙ ex Confirmatio pa
tali fide preſtata/ pueri cõſequerent̃ ſalutẽ/ ſequeret̃
ꝙ non minus tenerent̃ ſub precepto parentes hanc
pro puero periclitãte preſtationẽ facere ꝙ̄ teneant̃
infirmitati illius corporee per remedia corporea/ ⁊
aduocationẽ medicorꝝ ſubuenire. qd̄ tamen eccleſia
nunꝙ̄ docuit/ ⁊ doctorũ innuit nullus quoquo mõ.
¶Preterea. Sacr̄a ⁊ que vim hñt ſacrorꝝ/ virtuteꝫ 2a.
ſemel acceptã ex parte forme vel actus miniſtrorum
ſic vt hec ſub intẽtione debita applicent̃ debite ma/
terie/ ſemp tenent: ⁊ ex hoc ſequit̃ neceſſario effectꝰ
aptus induci per talia ſacr̄a. puta caracter per ea q̄
nata ſunt caracterẽ imprimere: grã/ remiſſioqꝫ pec/
catorꝝ. Si ergo fides parentũ cuꝫ tali preſtatione de
qua. s. vel alia quacunqꝫ/ vim habeat ſacr̄i/ ſemper
tenebunt eandẽ virtutẽ: ⁊ applicata debite materie
qualis eſt oĩs infans/ ſtatim cõferent remiſſionẽ pec
catorꝝ ⁊ grãm. ⁊ non magis periclitans ꝙ̄ ſanus: cũ
non magis ille ꝙ̄ iſte ſit capax/ ⁊ ꝯ̄ter mã debita ſu
ſceptiua fructus bapmi. Cõſequens aũt h̄ eſſe falſuꝫ/
nec Caie. negabit. ḡ ⁊ opĩo ſua falſa ẽ ex qua ſequit̃.
ergo reſpectu nullorꝝ hꝫ fides illa virtutem ſacr̄aleꝫ.
¶Confirmat̃ hoc. qꝛ ſi fides parentuꝫ tantũdem pro
ſalute pueri virtutis haberet/ vt adulti ꝓpoſituꝫ ſu/ 3a.
ſcipiendi baptiſmũ pro ſeipſo/ vt Caie. cogit̃ ꝯfiteri/
ſequitur

ſequitur ꝙ ſicut hic non ſolũ in ſtatu periculi mor/
tis ſed abſolute plenam a peccato originali libera/
tionem aſſequitur ex tali ꝓpoſito/ ita puer tam ſa/
nus ꝙ̄ periclitãs priuſꝙ̄ aque baptiſmũ ſuſcipiat
eandem cõſequetur ſalutẽ ex fide parentuꝫ. qd̄ nec
4a. ipſe ꝯcederet. ¶Confirmat̃ iterum rõ premiſſa: qꝛ
ſequeret̃ ꝙ virtus ſacr̄alis daret̃ illi fidei cum ſua
proteſtatione/ vel ẽt ab ea auferret̃ pro volũtate al/
terius a baptizãte vel offerente/ ꝙ̄uis flagitioſiſſimi
peccatoris/ nõ obſtante ꝙ baptizans haberet intẽ/
tionẽ baptizandi p̄fato baptiſmo flaminis: ſi tñ ta
lis eſſet illa fidei preſtatio/ ⁊ baptizandus eſſet pre/
ſens ⁊c. Patet autẽ ꝯñtia: qꝛ per tales peccatores
põt cauſari neceſſitatis articulus vel amoueri. pu/
ta ſi ꝓhibeant aquã dari pro tali puero infirmo ba
ptizando: tunc.n.fides illa parentũ ſi per ſignũ cru
cis cũ inuocatione trinitatis manifeſtaret̃ ad pue/
rum ſignatũ relata/ virtutẽ haberet cõferende ſalu
tis illi puero ſ̄m Caieta. Et rurſus ſi priuſꝙ̄ puer
ille decedat/ aque baptiſmi ꝯſequendi facultatem
preſtet/ nõ habebit fides illa per ſe virtutẽ/ ſed cum
baptiſmo aque adiuncto tantũmodo. Conſequens
5a. aũt nullus catholicus affirmaret. ¶Confirmat̃ rur
ſus premiſſa rõ/ qꝛ p̄miſſo caſu impedimenti poſiti/
⁊ demũ amoti/ puer ille purgatus erit ab originali
peccato per fidem parentũ propter impoſſibilitatẽ
aque baptiſmi eodẽ periclitante ſ̄m Caie. ſi pericu
lum iudicet̃ cõiter tale (qd̄ cõe iudicium hominuꝫ
attendendũ eſt in ſilibus. Succurrit.n.nobis deus
humano mõ qñ ex aliquo actu hoĩum ſalus anime
dependet.) Cum ergo poſtmodũ impotentia bapti/
zandi ceſſet per illius ꝓmiſſioneꝫ qui prius baptiſ/
mum ꝓhibebat/ iam nullã fides illa virtutẽ habe/
bit: ⁊ tñ puer iam eſt in ſtatu ſalutis ſine baptiſmo
aque: ⁊ purgatus ab originali peccato/ qd̄ redire nõ
põt: ⁊ eſt grãm cõſequutus/ quã nec ꝓprio peccato
ante vſum rõnis/ nec alieno ſimpl̄r põt amittere.
ergo ſi negligentibus ex hac ipſa ſecuritate ſalutis
eius parentibus/ illũ aqua baptizare cum poſſent/
⁊ aliquo caſu moriat̃/ puer ille ſaluabit̃ ſine baptiſ
mo aque poſſibili. Qd̄ fidei repugnare nec Caiet.
negaret. ergo ⁊ opĩo ſua pariter eſt erronea/ ex qua
hoc ſequitur adiuncto caſu poſſibili.

Ex vi conſuetudinis eccleſiaſticæ quarta ratio ad eandem cõcluſionem inducitur, multipliciter confirmata. Cap. X.

Rõ 4a. Ex virtute quoqꝫ cõſuetudinis eccleſia/
ſtice/ veritatis hꝫ argumentũ
ipſa cõcluſio. Non minus enim dãnabilis eſt qui ve
ritates impugnat ſuper quas eccleſiaſtice fundan/
tur ꝯſuetudines/ ⁊ oppoſitas falſitates defendit que
tales cõſuetudines eſſe irrationabiles imo dãnabi/
les inferunt/ ꝙ̄ ſint dãnabiles talium cõſuetudinũ
preuaricatores ⁊ cõtemptores: necnõ malarum ab
eccleſiaqꝫ reprobatarꝝ introductores atqꝫ fautores.
Ex hoc.n. a fidelibus eccl̄iaſtice ꝯſuetudines obſer
uant̃/ ꝙ veritates ẽt fidei bonorũqꝫ morꝝ ſup quas
ipſe ꝯſuetudines fundate ſunt/ ab eiſdẽ incõcuſſe ſu
ſcipiunt̃. Cõſuetudines aũt eccl̄aſtice vt̄es ⁊ diutur
ne pari ritu ⁊ eodẽ pietatis affectu acceptãde ſunt
⁊ cõplectẽde quo cõplectimur inſtõnes eccl̄iaſticas
ap̄lica traditione in miniſterio ꝯfirmatas. d. 11. ca.
Eccleſiaſticarꝝ. Et in his rebus in q̄bus nil certi tra
didit diuina ſcriptura/ mos pp̄li ⁊ inſtituta maiorꝝ
pro lege tenẽda ſunt: ⁊ ſicut p̄uaricatores legũ diui
narꝝ/ ita ⁊ ꝯtẽptores eccleſiaſticarꝝ ꝯſuetudinũ coer
cendi ſunt. ea. d. c. In his. Nec minus dãnant̃ val/
deqꝫ reprehẽſibiles iudicant̃ q aut nouitates indu
cunt/ aut alterius eccleſie ꝙ̄ Romane exiſtimãt cõ
ſuetudinẽ eſſe ſeruandã. ea. d. ca. Quis neſciat. Et
ꝙ̄to magis dãnabiles ſunt qui nouitates inducũt
quibus tollunt̃ ꝯſuetudines ab vl̄i eccleſia ſemper
obſeruate: ⁊ veritates ꝯ̄ter impugnãt ſuper quas
tales ꝯſuetudines ſunt fundate. Quũ igitur ab ini
tio ꝯſueuerit eccleſia non orare pro pueris iuxta ca
ſum p̄iclitantibus/ ⁊ eorꝝ corpora vt ꝓphana extra
locũ ſacrũ ſepulture dare: que vniuerſales eccl̄ie cõ/
ſtitutiones fundant̃ ſup hac ſnĩa ꝙ talium puerorꝝ
anime ſunt extra ſtatuꝫ ſalutis: eo ꝙ ſine baptiſmo
vnico ſalutis eorꝝ remedio deceſſerint. ergo negãs
hanc ſententiã. ⁊ ꝯ̄trias conſuetudines quo ad quẽ/
cunqꝫ fidei cultũ vel orationes fundendas pro tali/
bus pueris ſaluãdis introducens ⁊ docens/ eſt val/
de dãnabilis: ⁊ eius tale dogma eſt in eccleſia plu/
rimum execrabile. ¶Iſta rõ confirmari primo põt Confirmatio pa
ex oppoſita cõſuetudine vniuerſalis eccleſie q̄ mor
tuos cum p̄cibus ⁊ ſuffragijs elemoſynarũ ⁊ obla/
tionum/ ſepulture tradit in loco ſacro/ vel diuino
cultui dicata/ ſub aliquo ſanctorꝝ titulo. vt ſancto/
rum illorꝝ impetret̃ pro eis etiã auxilium: ⁊ cogna
ti defunctorꝝ vna cũ amicis tales orationes ⁊ miſ/
ſarum ſuffragia depoſcunt/ eorũdem corpora vſqꝫ
ad locũ ſepulchri cum honore cõmuniter deducen/
tes ⁊ comitantes. Fundant̃ autẽ iſte ſancte ꝯſuetu/
dines ſup has fidei v̄itates/ ꝙ vꝫ tales aĩe poſſunt
eſſe in tali ſtatu ſalutis quo ſint capaces beatitudĩ
nis nõdum adepte: ⁊ ꝙ per talia ſuffragia poſſint a
peccatis venialibus purgari ⁊ a reatu etiã morta/
lium/ ⁊ a penis pro eis inflictis in purgatorio libe
rari. vitam ⁊ requiem eternã in celeſti beatitudine
adipiſci. Si enim aliqd̄ bonũ chriſtiani non crede/
rent/ nullo modo tales curas mortuis exhiberent.
Qui ergo tales cõſuetudines obſeruare renueret/
vel aduerſas induceret: p̄cul omni dubio cõuince/
retur talibus veritatibus non herere: ⁊ ob hoc dã/
nabilis ab eccleſia iudicaret̃ in fide. Sicut de facto
cõtingit ſceleſtiſſimis lutheranis qui hac etiã rõne
dãnati ſunt ab eccleſia Romana. Non minus autẽ
oppoſite conſuetudines eccleſie circa nõnullorꝝ de/
functorꝝ. puta hereticorꝝ ⁊ excõmunicatorꝝ human
da corpora ſine ſolẽnitate eccleſiaſtica/ deſignãt op/
poſitas ſentẽtias circa ſtatum animarũ illarũ quã/
tum eccleſie datur cognoſcere veras eſſe/ ꝙ ſint in/
quã in tali ſtatu quo talium ſuffragiorꝝ eccleſie mi/
nime capaces inueniant̃/ excluſe finaliter ab eter/
na felicitate. Et qui tales cõſuetudines mõ renue/
ret obſeruare. puta qui publicũ vſurarium vel he/
reticum vellet in loco ſacro cum funerali pompa
⁊ eccleſie ſuffragijs ſepelire. magis autem qui ſen/
tentias ſuper quas iſte conſuetudines ſunt funda/
te/ ꝙ tales inquam ſint extra ſtatum ſalutis/ quã/
tum phas eſt eccleſie iudicare/ negare preſumeret/
conuinceretur hereticus ⁊ eccleſiaſticorum dog/
matum inimicus. non minus ꝙ̄ ille qui damnatis

impartiēda ſuffragia ſpiritualia cenſeret. Fuit autem ab initio (vt dictum eſt) eccleſie vniuerſalis cōſuetudo/ pueroꝝ corpora ſine baptiſmo aque defunctoꝝ vt prophana ⁊ indigna haberi eccleſiaſtica ſepultura/ ⁊ aīas nullo eccleſiaſtico ſuffragio vel oratione iuuari. vt notiſſimū eſt in vniuerſo orbe. ꝙ ⁊c. Quū ergo tales ꝯſuetudines fundari nō poſſint in alia veritate fidei niſi ꝓdicta ꝙ vꝫ tales aīe ſunt extra ſtatū adipiſcēde ſalutis/ ſeqtur ꝓpoᵐ manifeſte.

Confirmatio pᵃ ¶ Confirmatur iterum eadem ratio priſcorum patrum auctoritate eorūqꝫ modo determinandi contra hereticos cōtemnentes quicquid in ſacris literis non reperitur expreſſum. Sicut erant pre ceteris Donatiſte/ qui ſpecialiter exigebant quo nā pacto ſcripture auctoritate poſſet ſtabiliri baptiſmū prodeſſe paruulis qui nōdum poſſunt corde credere ad iuſtitiam. cum ſcripture promittentes regnū dei his qui baptizantur/ plane videantur loqui de his qui iam adulti/ euangelium ⁊ audire ⁊ credere poſſunt. Quibus in 4° lib. contra eos edito caᵒ. 21. ⁊ 22° Auguſtinus reſpōdet/ auctoritate apoſtolica traditum rectiſſime creditū qđ lꝫ in ꝯcilijs non ſit conſtitutum/ ſemper tamen fuit ab vniuerſa retentum eccleſia. Quemadmoduꝫ ergo Apoſtolus Paulus viro ꝯtentioſo obijcit ꝯſuetudinem tanq̄ꝫ pondus ⁊ momentuꝫ ſuper his que agenda ſunt ⁊ ſeruanda/ ita Paulum ſequētes ſancti Doctores/ hereticis ſuorum temporum obiecerūt veterem eccleſie morem/ etiam ſi nulla ſcripture adſit auctoritas: quā etiam ſcripturam noue legis aliunde non habemus q̄ꝫ apoſtolica traditione. Contra fundatiſſimum igitur eccleſie moreꝫ nemo ſentire debet/ vt dicit Auguſtinus in quadam epiſtola ad Hieronymum. Unde ſanctus Tho. 2° Quoli. ar. 7°. maximam eſſe virtutem cōſuetudinis vniuerſalis eccleſie/ ⁊ inuictam eius eſſe auctoritatē/ cui nemo fideliuꝫ ſine periculo hereſis ſe poſſet opponere/ probat ex hoc ꝙ baptizare filios infideliuꝫ parentibus inuitis eſſe graue ſcelus iſta pre ceteris ratione cōuincitur ꝙ hoc ex eccleſie cōſuetudine antiquā nunq̄ꝫ factuꝫ ab ipſa eccleſia reperiꝭ ſub ſanctis patribus a principibꝰ chriſtianis. Dicit. n. ſic ſanctus Tho ibi. Maximam auctoritatem habet eccleſie cōſuetudo que ſemper eſt in omnibus emulāda: qꝛ ⁊ ipſa doctrina catholicoꝝ doctoꝝ ab ipſa eccleſia auctoritatem habet. Unde magis eſt ſtandum ꝯſuetudini eccleſie q̄ꝫ auctoritati Auguſtini vł Hieronymi vel cuiuſcūqꝫ doctoris. Hoc aūt eccleſie vſus nūq̄ꝫ habuit ꝙ iudeoꝝ filij inuitis parentibus baptizentur. Quis fuerint retroactis temporibus multi catholici principes potētiſſimi vt Cōſtantinus Theodoſius ⁊ alij plures. quibus familiares fuerunt ſanctiſſimi epiſcopi. vt Silueſter Conſtantino/ ⁊ Ambroſius Theodoſio: qui nullo modo hoc pretermiſiſſent ab eis impetrare/ ſi hoc eſſet cōſonum rationi. Et ideo periculoſum videtur hanc aſſertionem de nouo inducere. vt preter cōſuetudinem in eccleſia hactenus obſeruatam iudeorū filij inuitis parentibus baptizētur. Hec ſanctus Tho. Qui etiā ſuper primā ad Cor. 11. vbi Apoſtolus (vt dictū eſt) obijcit eccleſie conſuetudinē contra contentioſos reſiſtentes ſuis his monitionibus ꝙ mulier orans debeat velare caput ſuum/ non autem vir/ dicens. Si quis autē videtur contentioſus eſſe/ nos talem conſuetudinem non habemus/ neqꝫ eccleſia dei: ſuper hoc inquā Apoſtolico verbo dicit ſanctus Tho. Si nulla eſſet ratio/ hec ſola deberet ſufficere ne aliqs ageret contra cōmunem eccleſie conſuetudinē. Dicitur enim in ꝑs. Qui habitare facis vnius moris in domo. Pari modo igitur inuicte ꝓcedimus/ ꝙ qꝛ nunq̄ꝫ eccleſia cōſueuit pro pueris piclitantibus vt baptiſmi data impoſſibilitate ſaluentur orare/ vel quacūqꝫ fidei proteſtatione ſalutem anime pro eis implorare: quinīmo conſueuit omnium ſine baptiſmo decedentium pueroꝝ corpora/ vt profana a ſacro loco excludere/ in manifeſtū dānationis eorū ſignum: non poteſt ſm̄ fidem affirmari ꝙ per taleꝫ fideꝫ proteſtatā ſaluari poſſint. Ut ex his omnibus conſtet premiſſe rōnis fundamentū eſſe firmiſſimū: ⁊ rōnem ſuper eo immobilem permanere.

Ad prædictam rationem cuiuſdā euaſionis præcluſio multiplex. Cap. XI.

Euaſio. Uerum predictam rationem quiſpiam fortaſſis euadere conabitur etiaꝫ admiſſa predicta cōſuetudine de non ſepeliendis non baptizatis infantibus in loco ſacro/ negādo ꝙ hoc ſit ineuitabile nō adepte ſalutis indicium: cū quandoqꝫ negeꝭ eccleſiaſtica ſepultura ex lege vel ex cōſuetudine in deteſtationē criminis/ vel proprij/ etiā ſi de eo penitentiā oſtendiſſet in vita: ſicut acta penitentia morienti ex vulnere prius in torneamēto ſuſcepto. extra de ſepul. ca. 1. Uel etiam alieni/ tam ⁊ ſi perſepe non veri ſed opinati. Sicut propter interdictum locale etiā non iuſte poſitū tam ⁊ ſi ſanctus eſſet inhabitator. vt ibideꝫ habetur. Non igiꝭ incōueniens videtur ſi non accepto baptiſmo aque per ſe vel per parentes etiam deſiderato quis eccleſiaſtica careat ſepultura/ de ſalute non deſperatus. Nam ⁊ viuentes omnes qui baptizati non ſunt/ arcentur ab eccleſia: niſi forte diuini verbi audiendi gratia/ non obſtante propoſito ſuſcipiendi baptiſmum prefinito ab eccleſia tēpore ſolēni: cum tamen per tale propoſitum vere ſint in ſtatu ſalutis. quaꝫ morte intēpeſta preuenti procul omni dubio perēnē cōſequerentur/ ⁊ tamen in loco ſacro non ſepelirentur eoꝝ cadauera. vt dictum eſt. Sic igitur vis omnis premiſſe rōnis videtur plurimū infirmata.

Precluſio multiplex pᵃ. ¶ Attamen hec euaſio multipliciter precludi pōt. Et primo quidē dicitur non eſſe manifeſtuꝫ in iure ꝙ omnis nō baptizatus aqua/ prophano defunctus ſepeliatur tumulo. precipue qñ de baptiſmo flaminis ab eodē diuina gratia ſuſcepto per ſufficientia ſigna cōſtaret eccleſie. Equa nēpe ratione videtur hunc eſſe ſacro loco condendū/ qua etiam ꝯdereꝭ ⁊ cuꝫ veneratione/ ſolo bapᵐᵒ ſanguinis baptizatus.

2ᵃ. ¶ Secundo predictā reprimit euaſioneꝫ/ qꝛ in iure quidem infidelis cadauer extra locū eccleſiaſticum caueꝭ humandū. Non eſſet autē (ſtante poſitione) inter infideles annumerandus extinctus in caſu puer. Si fides inquā votaqꝫ parentum ei ſuffragētur ad anime vitam/ quaſi vim ſacramenti habentia in caſu. ēt ſi parentes alioqui peccatores eſſent. Nam eccleſia hoc in euētu certiſſima eſſet puerum baptizatū eque ſaluari ſicut ⁊ ſaluatur baptizatus aqua. Unde ꝯſtante ꝙ parētes fidē habuerint de ſalute pueri propter chriſtū/ ⁊ ꝙ orauerint pro eodē. qđ quidē eccleſie/ humano qui ei ſatiſfaciat modo conſtare poteſt/ cōſtabit etiam eidem (ſi vera ſit poſitio) puerū iam eſſe beatū. Quomodo igitur poterit ei denegare ſepulturā eccleſiaſticam? Immo cū laudibus ⁊ deo exhibendis gratiarum actionibus eque deferendus eſſet ad ſacrum tumuluꝫ vt ceteri pueri qui baptizati aqua vel ſanguine moriuntur. ⁊ non eſſet infidelitatis dānationiſqꝫ ſuſpecte gratia corpus illius ab eccleſiaſtico tumulo arcenduꝫ

3ᵃ. vti prophanū. ¶ Sed neqꝫ pro peccato alieno pōt occurrere ratio cur paruuli qui predicto modo dicerentur ſaluari/ poſſent aut deberent ab eccleſiaſtica ſepultura regulariter arceri. vt de ſe pꝫ. Cuius tamen cōtrarium affert eccleſiaſtica cōſuetudo pro lege tenenda: cui aduerſatur e directo poſitio ꝙ talis puer fidelium cōſortio cenſeatur annumerādus in patria. Unde debet vt erronea iudicari.

4ᵃ. ¶ Quarto clauditur in hoc omnis euaſionis via ꝙ cum ſemper propter aliquod peccatū propriuꝫ vel alienum verum vel ſaltem preſumptum (vt tangit obiectio de cauſis interdicti ⁊ penarū eius) iſta priuatio eccleſiaſtice ſepulture caueatur in iure/ querendum eſt quo peccato pueri nō baptizati corpus arceatur edicto canonico ⁊ que pro lege debet haberi cōſuetudine/ a non prophana ſepultura. Et cū non poſſit aliud afferri pro cā peccatū niſi ꝓprium originale/ iam illi notabilis iniuria fieret. ſemꝑ ſuppoſita poſitiōe iſta/ ꝙ eque baptiſmo flaminis aboleatur tale peccatum ſicut baptiſmo fluminis/ aut ſanguinis. cum equalis eſſe cenſeantur dignitatis atqꝫ virtutis iſte baptiſmi ſpecies omnes in conferenda regna celeſtia baptizatis.

5ᵃ. ¶ Qꝛ ſi etiā aliqua ſupponatur in hoc aque baptimus habere preeminentiam per eccleſiaſticuꝫ inſtitutum/ obuiabitur euaſioni extremo loco hac ratione/ ꝙ ſi ſepius inducta eccleſiaſtica ꝯſuetudo ſolam deo dicatam ſepulturam excluderet/ ⁊ aliquam forte habilitatem ob hoc afferret obiectio premiſſa/ ex falſa etiā (quātuꝫ viderim) ſuppoſitione illa: qꝛ tamē negat eccleſiaſtica cōſuetudo etiam ſuffragia ⁊ orationes nō modo publicas verum etiā priuatas exhiberi pro ſalute puerorū taliter decedentium/ ex eo manifeſtum habetur eccleſiam certo certius ſupponere pueros illos beatitudinis conſequende ſpe prorſus eſſe priuatos. non ſecus ac infideles aut in penitentia publica decedentes/ pro quibus eccleſia cum euangeliſta Joāne nec orandum eſſe iubet.

Decedentes in vtero materno nō poſſe fidelium ſuffragiis iuuari, ſingulari ratione deducitur. Cap. XII.

Rō 5ᵃ. Quod autem infantibus in vtero materno piclitantibus nullo poſſit fidelium ſuffragio ſubueniri/ q̄uis ex precedentibus rationibus ⁊ auctoritatibus pariter cōuincatur/ ſpecialiter tamē iſta deducitur ratione. qua non valentis ſm̄ ſtatum ſuum naturalem operationi miniſtrorum eccleſie ſubijci a quibus regulariter conferri debet ſacramentuꝫ baptiſmi. eo ꝙ ſm̄ Diony. baptiſmus ſit actio hierarchica. non poſſunt etiam per talium miniſtrorum opera quecunqꝫ ſalutem conſequi per relationem ad ipſum baptiſmum aque/ qui talibus in caſu non pōt exhiberi. ita ꝙ incapaces ex hoc prorſus reddunꭍ ſalutis anime non niſi in virtute predicti baptiſmi cōferende. Sed puer in vtero materno ſm̄ ſuum naturalem curſum non poteſt actioni miniſtrorū ſubdi in emundationem a culpa ſalutēqꝫ conſequendam per baptiſmum aque/ cuius tamē vice per ſolamqꝫ relationem ad illum vt poſſibilem per miniſtros dari reliqua baptiſmata ſuam habent virtutem. ergo neqꝫ poterit eiſdem pueris in caſu/ ipſorum miniſtrorū aut aliorum quorūcunqꝫ fides vel quicunqꝫ cultus afferre ſalutem in virtute baptiſmi aque. Proceſſus huius aſſumpta maxima patet ipſa ſua luce. Si enim virtus principalis non preualet alicui pro determinata periodo ſue vite/ per ſe regulariter conferre ſalutem: multo minus illa poterit virtus que nō niſi principali ſubordinata/ ⁊ ad ipſam vt ordinarie poſſibilē relata/ efficaciam habet. Non minus apertam affert veritatem ſubinducta ſentētia. quia qui ſunt in vtero fetus/ humane notitie non ſubduntur/ eo ꝙ neqꝫ cum alijs hominibus vitam ducant. quo fit vt aque baptiſmo non valeant baptizari. Quod tamen eſſet neceſſarium per illum afferri vel in ſe vel vice eius vt regulariter ſaluando poſſibilis per alia baptiſmata/ vt ſalutem conſequatur homo. ¶ Rationē hanc in virtute. ſanctus Tho. affert in 3ᵃ. q. 68. ar. 11. dicēs. De neceſſitate baptiſmi eſt ꝙ corpus baptizādi aliquo modo aqua abluatur/ cum baptiſmus ſit quedam ablutio. Corpus autēꝫ infantis anteq̄ꝫ naſcatur ex vtero non poteſt aliquo modo ablui aqua/ niſi forte dicaꭍ ꝙ ablutio baptiſmalis quā corpus matris lauatur/ ad filiuꝫ in ventrem exiſtentē perueniat. Sed hoc non pōt eſſe. tum quia anima pueri ad cuius ſanctificationeꝫ ordinatur baptiſmus/ diſtincta eſt ab anima matris. tum qꝛ corpus puerperij animati iam eſt formatum/ ⁊ per cōſequens a corpore matris diſtinctum: ⁊ ideo baptiſmus quo mater baptizatur nō redundat in prolem in vtero matris exiſtentem. Unde Auguſtinus dicit cōtra Julianū. ⁊ habeꭍ in decre. de ꝯſe. d. 4. c. Si quicqd. ⁊ ca. Si ad matris corpus id quod in ea cōcipitur pertinet/ ita ꝙ eius pars imputetur/ non baptizaretur infans cuius mater baptizata eſt aliquo mortis vrgente periculo cū eum geſtaret in vtero. Cuꝫ vero ipſe etiam. ſ. infans baptizetur/ non vtiqꝫ ad maternum corpus cū eſſet in vtero pertinebat. Et ita relinquiꭍ ꝙ nullo modo infantes in maternis vteris exiſtentes baptizari poſſunt. hec ſctūs Tho. In quibus quideꝫ verbis ex Aug. ſumptis/ vnum primo lꝫ in confirmationē immediate premiſſe rationis aſſumere/ ꝙ Aug. vt cōſtantiſſime veritatis ⁊ firmitatis factum aſſumit/ infantem non baptizari cuius mater dum eum in vtero viuentem geſtaret baptizata eſt. ex quo infert Auguſtinus propoſitum ſuum inſolubili glutino. Non poteſt aūt Auguſtinus illud aſſumptum habere veritatem inuiolabilem alia ratione cognoſcere/ q̄ꝫ ex firmitate cōſuetudinis eccleſiaſtice. qua talis infans non obſtāte baptiſmo in matre premiſſo/ proprio baptiſmate

te a peccato mundatur. ¶ Ex ſancti Thome vero
premiſſa doctrina. lȝ aliud intueri ꝓpoſito fauens.
ꝙ cum inquireret de ſalute puerorum in maternis
vteris exiſtētium: ⁊ doceret quomodo per aque ba/
ptiſmum illam nequaquā eos conſequi poſſint / ſi
ſm fidem iudicaſſet ⁊ non potius contra fidem eſſe
pro certo conſtantiqȝ fidelium conceptu tenuiſſet
infantes alio quouis modo q̄ȝ per talem aque ba/
ptiſmum ſaluari poſſe / clara doctrina protinus
aperuiſſet vel ibi vel alio in loco / vbi de tali ma/
teria verba faceret: ſicut optime fecit de ſola ſan/
ctificatione a ſolo deo ⁊ a nullo hominuȝ adhibito
miniſterio: qua ſm dogmata fidei tres cōmuniter
eccleſia tenet eſſe ſanctificatos. Unde in quarto di.
p^a^. q. 2^a^. art. 6. q^la^. 2^a^. ad ſcōm dicit. Puer adhuc in
vtero matris exiſtens quātum ad humanā cogni/
tionem pertinet non habet eſſe diſtinctuȝ a matre:
⁊ ideo per actum hominis cōſequi non poteſt: neqȝ
nunc vt mūdetur ab originali per baptiſmū/ neqȝ
tunc vt mundaretur per fidem parentum. (⁊ quā/
to igit̄ minus nunc. Sequitur aūt ſanctus Tho.)
Sed diuinitus mundari poteſt / ſicut de ſanctifica/
tis in vtero apparet. hec ille. De qua etiā ſanctifi/
catione / modoqȝ ſingulari ſaluandi pueros in vte/
ro matris ſpecialiter inquiſiuit ⁊ doctrinā clariſſi/
mam tradidit ſanctus Tho. in eodē quarto diſt. 6.
q^la^. 2^a^. ⁊. 3^a^. docens inter cetera diuinam virtutem
in ſaluandis hominibus non eſſe ſacramentis alli/
gatam: ⁊ cōſequenter ſine eis poſſe ſalutem in vte/
ro exiſtentibus cōferre per gratiam ſanctificanteȝ
a ſe ſolo infuſam. in 3^a^ vero q̄tiuncula docet / ꝙ ta/
les nihilominus extra vterum (ſi modo ſic contin/
geret quēquā ſanctificari) eſſent etiam aqua bapti
ȝandi. En ecce quanta diligentia Doctor ſanctus
modos inquiſiuit ⁊ docuit / quibus valeant in vte/
ro poſiti pueri ſalutē adipiſci. Ut hinc efficaci per/
ſuaſione quiſqȝ poſſit aduertere / ꝙ ſi ſm fidem ſu/
ſtineri poſſet aut induci modus alius quo per eos
pueri tales poſſent habere ſalutem / non tacuiſſet di
uinus Doctor. Hinc igitur iudicare quis poteſt au
ctoritate ſanctiſſimi huius Doctoris / non fidelem
eſſe poſitionem aduerſam. Quod infra ex aliorum
etiam ſententia ſanctoꝝ Doctorum magis confir/
mabitur. Ad ſanctuȝ Thomā nunc redeamus qui
in q̄tiuncula 2^a^ ad primū ſic ait. Generatio ſpiri/
tualis preſupponit naturalem / non quācunqȝ ſed
ſibi proportionatā ⁊ correſpondentē. Et ideo rege/
neratio ſpiritualis que fit per miſteriuȝ hominum
in baptiſmo / preſupponit natiuitatē ex vtero qua
homo in ſocietatem hominū prodit. Quod etiam
habetur de cōſecra. diſtin. 4. cap. Si baptiȝata. vbi
ſic dicitur. Sacramentū baptiſmi eſt ſacramētum
regenerationis. vnde qui natus non fuerit non po
teſt renaſci. hec ibi. Idem habet̄ in ca. Qui in ma/
ternis. Sed regeneratio que fit diuinitus inquit. s.
Tho. vbi ſupra. non preſupponit de neceſſitate niſi
natiuitatem que fit in vtero qua homo a deo crea/
tus ⁊ formatus eſt. hec ille. Ex quibus omnibus pa
tet ꝙ ſi baptiſmi virtus per aquaȝ ad illos pueros
non ſe poteſt extēdere / multo minus poterit eis cō/
ferre ritus fidei per quodcūqȝ votum aut orationē
expreſſa cum precipua ſit illius baptiſmi virtus. ⁊
corpus his omnibus impedimentū preſentie ſe op/
ponit. que in his ſanctificationibus viſibiliter ac
ſenſibiliter miniſtratis neceſſario requirit̄. vt ex/
poſcit ordo nature qui ſupponitur ab illis.
¶ Nec ad preſentiam hanc cōprobandam valet di/ Euaſio.
cere ꝙ matres ſe cognoſcunt eſſe pregnantes / ⁊ fe/
tus eſſe viuentes ⁊c. ¶ Talis enim cognitio non eſt Precluſio.
certa / cum ſimiles motus aut paſſiones quibus ſe
putant iſta cognoſcere poſſent ex alia cauſa proce/
dere. Sed nec eſſet propter hoc iſta cognitio certa
miniſtris / qui non poſſunt in incertuȝ miniſtrare /
⁊ incertis ſibi perſonis an eſſe habeant ſacramenta
cōferre. Et poſito ꝙ etiam miniſtris iſta cognitio
certa eſſet / non eſt tamen cognitio niſi quaſi ſpecu/
latiua: non autē quaſi practica / vt poſſint infantes
illo pro ſtatu quo ſunt in vtero / eorum miniſterio ⁊
operi ſubijci. Quod tamen eſt neceſſariū ad bapti/
mi ſacramentū. vt dicit Petrus de Pal. in quar/
to diſtin. 6^a^. Fides quoqȝ nō prodeſt ipſi baptiȝan/
do niſi capaci regularis facultatis ſuſcipiendi ba/
ptiſmum / cum per relationē ad illum tantūmodo
fides ipſa proſit aliquibus. cuius hoc etiam ſignuȝ
adhiberi poteſt. ꝙ nec adultis ita ꝓdeſſe poſſit / vt
ea ſola ſaluent̄ morte preuenti / niſi ſic crediderint /
ꝙ habuerint etiam in voto baptiſmum.

Eadem concluſio catholica ſanctorū au/ ctoritatibus confirmatur. Cap. XIII.

Libet etiam eandem cōcluſionem ſanctoruȝ Doctorum auctoritatibus ꝯfirmare. Rō. 6^a^.
⁊ illorum precipue quorū doctrina in his que de ſa
na fide ⁊ condemnatione hereticorū docuerunt ap/
probatur ab eccleſia. Inter quos etiā annumerant̄
Auguſtinus ⁊ Ambroſius in quinto cōcilio gene/
rali. vt allegat ſanctus Tho. 4. ȝ. ca. 24. Et primo
inducende ſunt auctoritates ille que in corpore iu/
ris redacte / vnanimi conſenſu eccleſie / vt fidei de/
terminationes acceptate ſunt: vt vtroqȝ munere
reddantur irrefragabiles. Et primo quidē propo/
ſitum patet auctoritate Auguſtini in lib. de fide ad
Petrum / que regiſtratur in decretis de cōſe. diſ. 4.
ca. Firmiſſime. vbi velut firmiſſimam in fide cōclu
ſionem proferens eccleſia per Auguſtinū ait. Fir/
miſſime tene non ſolū homines ratione vtentes ve/
rum etiā paruulos / qui ſiue in vteris matrum vi/
uere incipiunt ⁊ ibi moriūtur / ſiue iam de matri/
bus nati ſine ſacramento baptiſmi qđ datur in no
mine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti de hoc ſeculo trā
ſeunt / ſempiterno igne puniendos: qui ⁊ ſi peccatū
proprie actionis nullum habent / originalis tamen
peccati damnationē carnali ꝯceptione traxerunt.
hec ille. Qui tn̄ ſanctiſſimus Doctor in. c. Baptiſ/
mi. eo. tit. declarat adultū poſſe ſaluari ex voto ba/
ptiſmi ſolo: quādo non negligētia ſed impoſſibili/
tas eiuſdem excludit ſuſceptionē. Quod etiā Am/
broſium ⁊ ſanctū Tho. approbare / per ea que in 3°
argumēto ſunt allegata patet. De paruulis autem
ſiue ī vtero ſiue extra vterū ꝙ ſaluari poſſint abſqȝ
baptiſmo aque quocūqȝ caſu / niſi a deo inuiſibili/
ter ſanctificante / nullus audet ſanctoꝝ doctoꝝ affir
mare. quinimo ꝯtrium aperte docent de cōi cōſenſu
eccleſie cū Aug. per eius auctoritatē vbi. s. pro ve/
ritate

ritate ꝓpoſitā in fronte q̄onis. Et idē habet̄ ea. d. c.
Quis aūt neſciat credere eſſe infantibus baptiȝari:
non credere aūt non baptiȝari. Ex his enim aperte
docet eccleſia cōſentiens Auguſtino cuius ſunt iſta
verba / ꝙ parentū fides abſqȝ baptiſmo aque nō po
teſt puero ſalutem cōferre. Qui etiā in li. de baptiſ/
mo paruuloꝝ. ⁊ eadē diſt. regiſtrat̄ in. c. Filius dei.
Sic idem cōfirmat euangelica doctrina dicēs. Par
uuli baptiȝati inter credentes reputātur per ſacra/
menti virtuteȝ ⁊ offerentium reſponſionē: qui vero
non ſunt baptiȝati / inter non credentes iudicātur
ex euangelio Joānis. Niſi qs renatus fuerit ex aqua
⁊ ſpiritu ſancto / non pōt introire in regnū dei. Ecce
q̄uō Auguſtinus memor eorū qui poſſunt ad ſalutē
pueroꝝ ſua fide cōferre / offerentium inquā / ⁊ conſe/
quenter omnium hominū / cum oēs in caſu neceſſi/
tatis nedum offerre puerū baptiȝanti verum etiam
baptiȝare poſſint: nullum tamē eſſe modū aliuȝ per
homines in eorū ſalutem miniſtrandū ponit niſi ſi/
mul etiam cōcurrat baptiſmi ſacramentū. Idem do
cet Auguſtinus in epiſtola ad Hieronymū que inci
pit. Deū: ⁊ noſtrū. pluries eandē ſn̄iam reperit. men
tionem etiā faciens de alio modo quo vȝ poſſunt ſal
uari tales pueri per martyriū. Narrat enim quedā
verba que ſcripſerat in lib. de lib. arb. dicens. Quis
nouit de paruulis de quorū cruciatibus duritia ma
ior cōtunditur / aut exercetur fides aut miſericordia
probatur. quis inquā ergo nouit / quid ipſis paruu/
lis in ſecreto iudiciorū ſuoruȝ bone recōpenſationis
reſeruet deus. De quo ſuo dicto paulo infra a ſe re/
petito ſic ait in illa epiſtola. Sed hoc non immerito
dici video de his qui vel pro chriſti noīe ac vera reli
gione aliqđ tale etiā neſcientes patiuntur / vel ſacra
mento chriſti imbuti ſunt. Et poſt nonnulla ſic ait.
Quiſquis dixerit ꝙ in chriſto viuificabunt̄ etiā par
uuli qui ſine ſacramenti eius participatione de vita
exeunt: hic profecto ⁊ cōtra Apoſtoloꝝ predicatio/
nem venit: ⁊ totam cōdemnat eccleſiam. Ubi pro/
pterea cum baptiȝandis paruulis feſtinat̄ ⁊ currit̄:
qꝛ ſine dubio creditur aliter eos in chriſto viuificari
non poſſe oīno. Hec ille. Ecce q̄uō Auguſtinus hāc
opinionē expugnat vt fidei cōtrariam / ⁊ ſancti ma/
tri eccleſie infeſtam. qui paulo infra de ꝑdictis par/
uulis dicit ꝙ dānari eas animas ſi ſic de corpore exie
rint. ſ. ſine aque baptiſmo vl̄ martyrio / ⁊ ſancta ſcri
ptura / ⁊ ſancta eſt teſtis eccleſia. Et in fine eiuſdem
epiſtole dicit. Sācta chriſti eccleſia nec paruulos ho
mines recentiſſime natos a damnatione credit niſi
per gratiā nominis chriſti quā in ſuis ſacramentis
cōmendauit poſſe liberari. hec ille. Credo ſi Caieta/
nus legiſſet Auguſtinū ſe quo ad hanc opinionē taȝ
acerrime inſequentē / vt eſſe eū aduerſum dicat ſan/
cte matri eccleſie cuius ipſe membruȝ eſt dignitate
ordinis nobiliſſimuȝ / opinionē protinus reuocaſſet.
Idem tenet ipſe Auguſtinus in libro de doctrina
ca^o^. 8°. Et alibi pluries eandem reperit doctrinam.
Hec autē cum ſit fidei doctrina contra pellagianos
nedum ab Augu. verū etiam ab eccleſia ꝓmulgata /
non pōt abſqȝ ꝑiculo hereſis negari aut repugnari.
¶ Ambroſius quoqȝ catholicam cōcluſionem in li/
bro de vocatione gentium capl̄o. 7°. ex hoc cōfirmat
ꝙ pueros non baptiȝatos dicit abſolute perire. Gre
gorius etiam in libro moraliū dicit ꝙ id quod anti/
quitus faciebat ſola fides parentū pro paruulis. nūc
efficit baptiſmus. vt. ȝ. in ſol. primi plenius deducet̄.
¶ Iſidorus quoqȝ in primo libro ſententiaꝝ ſpecia/
lem affert dānationis ſententiaȝ in eos qui decedūt
in vtero materno dicens. Qui in maternis ſunt vte
ris ideo cum matre baptiȝari non poſſunt. quia qui
natus adhuc ſm carnē non eſt / ſm chriſtum regene/
rari nō poteſt. Neqȝ enim dici in eo regeneratio po/
teſt / quē generatio non preceſſit. de cōſecra. diſt. 4^a^.
¶ Anſelmus etiā in libro de cōceptu virginali. Sic
ait. Si peccatum originale nō eſſet vere peccatum:
aut non dānaretur infans qui moritur ſine baptiſ/
mo nullum habens peccatuȝ niſi originale: aut ſine
peccato dānaretur. Sed nullum horū accepimus.
hec ille. Et intendit ꝙ nos chriſtiani qui ab hereti/
cis in hoc dogmate diſtinguimur / nullū horum ac/
cipimus ſm fidem catholicā. Si autē preces ⁊ que/
cunqȝ vota parentum abſqȝ baptiſmo quicquā con
ferre poſſent ad puerorū ſalutem: non dixiſſet abſo/
lute ꝙ tales pueri decedentes ſine baptiſmo dānan/
tur ſm fidem catholicā. ſed addidiſſet. vel ſine parē/
tum vel eccleſie fidē precibus aut votis. Et ſic alij do
ctores facerent / cuius tamē oppoſitum vniuerſali/
ter ab eis inuenimus abſolute doceri. ¶ Uñ ⁊ Ber/
nardus in epiſtola. 77. ad Ugonem de ſancto Uicto
re ſic ait. Sane infantes qui hanc prohibente etate /
non poſſunt habere fidem / hoc eſt cordis ad deum cō
uerſionem. cōſequenter neqȝ ſalutē / ſi abſqȝ baptiſ/
mi perceptione moriuntur. hec ille. In quibus ver/
bis aperte demonſtratur adultos ab infantibus in
hoc eſſe diuerſe cōditionis in cōſequenda ſalute / ꝙ
adulti poſſunt in caſu negationis facultatis ſuſcipiē
di baptiſmum per cordis ſui cōuerſionem ad deum /
ſalutem adipiſci: non ſic infantes. Et ꝙ nullā aliam
habeāt ſalutis viam niſi per baptiſmū / hoc ſatis in/
dicat in his Bernardi verbis / ꝙ ſi alium pueri mo/
dum cōſequende ſalutis haberent / q̄ȝ per ſolum ba/
ptiſmum / eum ſollicite declaraſſet / non ſecus q̄ȝ in/
nuerit cordis ad deum cōuerſionem adultis ad ſalu/
tem conferre ſine baptiſmo: qđ eſt intelligendum in
neceſſitatis articulo. vt. s. ſepe declaratum eſt.

Specialiter idem ꝓbatur auctoritate Ma/ giſtri: ac aliorum quorūdam poſteriorum inter profundiſſimos theologos, ſed præ/ cipue ſancti Tho. Cap. XIIII.

Inſuper Magiſter ſn̄iaꝝ idem exꝑſſe docet eſſe tenendum ex ſn̄ia ſanctoꝝ do/
ctoꝝ in 4°. d. 4. dicens. Paruulis non ſufficit fides
eccleſie ſine ſacr̄o: qui ſi abſqȝ baptiſmo fuerint de/
functi etiā cuȝ deferunt̄ ad baptiſmū / dānabuntur.
Sicut multis ſanctoꝝ cōprobatur auctoritatibus.
hec ille. Qui ſtatim in hmōi rei confirmationē indu
cit auctoritatē Aug. firmiſſime. de qua. s. In qbus
verbis manifeſtū eſt excludi poſitionē oppoſitā / cuȝ
portantes ad baptiȝandū puerū ⁊ parentes qui hoc
fieri iubent / habere fidem in xp̄m ⁊ deſideriū ſalutis
infantis / manifeſtiſſimū cenſeat̄: ⁊ tamen Magiſter
determinat ſm ſanctos eſſe tenendū talem puerum
dānari: ergo nullius fides aut votuȝ / oratio vel que/
cunqȝ fidei preſtatio pōt aqua non baptiȝato infan
ti / ſalutē afferre. ¶ Hoc ideȝ expreſſe docet pluries ⁊

ꝗ clariſſime Doctor Angelicus diuus Thomas/ ſolum inquā baptiſmū aque ante rõnis vſum/ hoīum fideliū miniſterio poſſe ꝓdeſſe. qua ēt rõne pluribus in locis doctrine ſue dicit inter cetera ꝙ pueris non eſt differēdus baptiſmus aque ſicut adultis differri põt. Et inter alias rões hanc inducit ſemper vt cogentem/ q: vȝ pueri non poſſunt alr̄ ſaluari. Adulti vero poſſunt: q: ſufficit eis baptiſmus flaminis in articulo neceſſitatis: qui tamē ex hoc nõ plenam cõſequunt̄ peccatoꝝ remiſſionē quo ad penā. ſicut cõſequuntur baptizati baptiſmo aque. Hec ſpālit̄er docet. quo ad primū quidem 3ª. q. 68. ar. 3º. dicens. Si pueri ſint baptizandi/ non eſt differendū baptiſma. Primo q: non expectat̄ in eis maior inſtructio aut plenior conuerſio. Scõo ꝓpter periculū mortis. q: nõ põt eis alio remedio ſubueniri niſi per ſacramētum baptiſmi. hec ille. ¶ Quid clarius. Et in ſol. primi ſic ait. Verbuȝ Leonis quo. ſ. dicit ꝙ duo tpa. ſ. paſcha ⁊ pentecoſtes ad baptizanduȝ a Romano pontifice legittime p̄fixa ſunt/ intelligendū eſt/ excepto periculo mortis. qđ ſemper in pueris eſt timendū. Quo ad ſcðm aūt pȝ id qđ dictū eſt/ per eum. 3. q. 67. ar. 3. ita dicentē. Inter oīa alia ſacr̄a maxime neceſſitatis eſt baptiſmus. qui eſt regeneratio hoīs in vitam ſpiritualem: q: pueris alr̄ ſubueniri non põt. ⁊ adulti nõ poſſunt alr̄ ꝗ per baptiſmū plenam remiſſionē conſequi ⁊ quātum ad culpaȝ ⁊ quātum ad penam. hec ille. ¶ Quod aūt pueri ſaluari nõ poſſint per hoc ꝙ nõ habeant aut habere poſſint baptiſmū in voto quocūqȝ modo/ declarat. s. Tho. 3. q. 73. ar. 3. c. fi. dicens. Per baptiſmū ordinat̄ homo ad euchariſtiā. Et iđ ex hoc ipſo ꝙ pueri baptizant̄/ ordināt̄ per eccleſiam ad euchariſtiam. Et ſic ſicut ex fide eccleſie credunt/ ſic ex intētione eccleſie deſiderāt euchariſtiā/ ⁊ per conſequens recipiunt reȝ ipſius. Sed ad baptiſmū non ordinant̄ per aliud p̄cedens ſacr̄m. ⁊ ideo ante ſuſceptionem baptiſmi/ non habent pueri aliquo mõ baptiſmū in voto. ſed ſoli adulti: vnde rem ſacramēti non poſſunt percipere ſine ꝑceptione ſacr̄i. hec ille. Hoc idem cõfirmat Quoli. 6º. ar. 4º. dicens. In pueris nõdum habentibus vſum rõnis non põt eſſe motus fidei ⁊ dilectionis aut ꝓpoſitum ſuſcipiendi baptiſmū. ⁊ ideo non poſſunt ſaluari niſi per baptiſmū aque. vel per baptiſmū ſanguinis ſi ꝓpter chriſtum occidātur. Ex quo nõ ſolum xp̄iani ſed ēt martyres fiunt. vt dicit Aug. de innocentibus. hec ille. In 4º quoqȝ ſniaꝝ. d. 4. q. 3. ar. 3º. qla. 2ª. ad 3m ait. Quāuis pueroꝝ etas ſit magis miſerabilis/ tñ opȝ ſi ſaluari debeant/ ꝙ in eis aliqua cauſa ſalutis ſit. Et q: per proprium motū liberi arbitrij ſaluari non poſſunt/ opȝ ꝙ per ſacr̄m baptiſmi ſaluentur. Plus. n. valet adulto fides ꝓpria/ ꝗ paruulo fides aliena. Quod autē aliqñ fides aliena puero ad ſalutē ſufficiebat cū aliqua ꝓteſtatione/ hoc erat inquātum illa proteſtatio habebat vim ſacr̄i quā non hȝ baptiſmus aque. hec ibi. Et. d. 5. q. 2. ar. 1. qla. 1. ad 2m. ait. Non eſt ſimile de pnīe ſacro ⁊ baptiſmo. q: aliqs ſine abſolutione ſacramenti pnīe põt ſaluari in neceſſitate: ⁊ iteꝝ abſolutio ſacerdotalis a tota pena non abſoluit. Sed in pueris nõ eſt aliqđ aliud per qđ poſſint ſaluari/ nec q̄ adulti poſſint a tota pena liberari: ⁊ ideo eſt maioris neceſſitatis ꝗ pnīa. hec ille. Et diſ. 6. q. 2. ar. 1. qla. 2. ad pm. ait. In neceſſitate non opȝ expectare iſta duo tpa. ſ. ſabbatū paſce ⁊ pentecoſtes. Unde de cõſe. d. 4. dr̄. De cathecuminis baptizandis id decretū eſt vt in paſchali feſtiuitate vel pentecoſtes veniāt ad baptiſmum. Ceteris aūt ſolēnitatibus infirmi tantū debēt baptizari. Et quia pueri vt infirmi cõputant̄ propter nature imbecillitatē ⁊ ꝓpter periculum dānationis a quo non poſſunt alr̄ liberari: ideo ipſi nunc baptizant̄ vt in pluribus. ⁊ non expectant̄ iſta duo tpa/ ſicut in adultis expectari ſolebant. hec ibi. Et di. 17. q. 3. ar. 3. qla. 1. ad 2m dicit. ꝙ pueris qui nõduȝ habent vſum rõnis baptiſmus p̄termitti non poteſt ſine periculo ſalutis eterne. hec ibi. En ecce ꝗ aperte multipliciter qȝ/ Clariſſimus atqȝ ſanctiſſimꝰ doctor Thomas hanc ꝓteſtatur veritateȝ/ vt vnam de pertinentibus ad fidem atqȝ ſaluteȝ inuiolabilē. vt non niſi p̄ſumptuoſiſſimus poſſit cõtra ſanctiſſimaȝ hanc doctrinā os aperire. Alex. etiā de Ales in 3ª. parte. q. 17. mēbro 4º. tenet expreſſe ꝓpoſitum de his qui ſunt nati ex vtero/ ꝓpter qđ mēbro 5º. determinat ꝙ ſunt cito baptizandi ꝓpter periculū. quia vȝ non poſſunt aliter cõſequi ſalutem. De his aūt qui adhuc ſunt in vtero in eadē. q. mēbro 2º. tenet ꝙ baptizari ⁊ ꝯſr̄ ſaluari non põt. ⁊ hoc ꝓpter inſtitutionem diuinaȝ. ſ. de baptiſmi remedio ſalutis dando. ſ. tantū his qui ſunt ex vtero ⁊ poſtea per baptiſmum renatis effectu vel ſaltē voto proprio ſuſcepto. ¶ Idē tenet ſanctus Bonauē. tam de his qui adhuc ſunt in vtero vt in ſol. primi ex allegādis patebit/ ꝗ de his qui iaȝ ex vtero nati ſunt ſpecialr̄ in 4º. d. 4ª. exponens lr̄am Magiſtri/ qui ſm̄ ſanctos Doctores ita determinat pueros non niſi per baptiſmuȝ poſſe ſaluari ꝙ ſi moriant̄ etiā dū ad baptiſmū deferunt̄/ non ſaluant̄. vt i. ſ̄. dictū eſt. quo tñ caſu manifeſtuȝ eſt parentes habere deſideriū ⁊ fidem baptiſmi pro puero. Addit aūt Bonauētura ꝙ in dicto caſu non poſſunt adiuuari ēt ſi parentes vel deferentes orent pro ipſo puero in tanto diſcrimine cõſtituto. ¶ Scotus ēt in 4º. d. 4ª. q. 1. ideȝ tenet expreſſe/ ꝙ vȝ nullo modo poſſint infantes ſaluari niſi per baptiſmum. ¶ Riccardus etiā in 4º. d. 4. q. 6. idem tenet. ¶ Herueus in 4º. d. 6. ar. 1. hoc ipſum defendit. Et breuiter oēs Theologi non ſolum id eſſe firmiſſimū in fide tenent/ verū etiā abſqȝ diſcuſſione vt̄ principiū notiſſimum ſupponentes/ inqrunt multa/ ⁊ multa determinant/ quoꝝ inqſitio eſſet alioqn ſupflua/ ⁊ determinatio diminuta. puta ꝙ non ſit ſcindenda mulier viua/ ne in vtero p̄iclitans dānetur: q: inqunt non ſunt faciēda mala vt eueniant bona. qđ nõ dicerent niſi vnanimes ſupponerent nõ poſſe pueros per orationes in caſu tali ſaluari. Addidiſſent enim talia ideo non debere aut poſſe fieri quia poſſunt alia remedia adhiberi: vt eſſet hoc qđ eſt inductuȝ a Caie. qñ foret vtile. Similiter determināt ſancti Doctores ꝙ potius dȝ permitti puer nõ baptizatus in ſua dānatione decedere/ ꝗ emere aquaȝ a malo ſacerdote nolente baptizare niſi tali interueniente ſimoniaca cõmutatione. Non ſic aūt fuiſſet neceſſariū vt poneretur talis caſus/ ſed dicerent ꝙ in tali impoſſibilitate baptiſmi aque ſine ſimonia/ põt per fidem parētum ſaluari. ſi iſta opinio fuiſſet ſm̄ fidem tenenda/ ⁊ non potius eſſet cõtra fidē. Ut ex his ⁊ alijs ſupradictis manifeſte pateat/ ꝙ nouitas iſta/ neduȝ fidei/ verum ēt cõi doctoꝝ ⁊ fideliū cõceptioni repugnat.

Non ex

Nõ ex inefficacia fidei neceſſarius eſt puero periclitanti baptiſmus. Cap. XV.

Ad pm. Hac igit̄ veritate firmiſſime ſtabilita/ ſupereſt argumenta ſoluere q̄ a principio qõnis in contrariū afferunt̄. Et ad primū quidē primo dicit̄ cum. s. Tho. 4º. d. 1. q. 2ª. ar. 6º. qla 2ª. ad 3m. ꝙ modo nõ ſufficiunt orões vota fideſqȝ parentū vel offerētiū ſicut olim ante legē ſcriptam/ non q: fidei efficacia ex qua orões ⁊ vota cõferebant ēt ad purgationem infantis/ ſint diminuta/ cū omnia ſacr̄a ex fide efficaciā habeant. ⁊ p̄cipue baptiſmus qui nõ planctum vel aliud opus bonū ſed ſolā fidem reqrit ſm̄ Ambrm ſup eplaȝ ad Ro. ⁊ habet̄ in ca. Sine. de cõſec. diſt. 4ª. ſolā inquaȝ fidē baptizati ſi ſit adultus: vel ſaltē eccleſie mr̄is eius vice cuius puer offert̄ a quocūqȝ offert̄. ea. diſt. cap. Queris. Sȝ q: eſt ei aliquid adiunctū qđ neceſſe eſt obſeruari. vȝ ipſum baptiſmi ſacr̄m. Et hoc expſſe habet̄ ex allegata Gregorij auctoritate in moralibus. ⁊ ponit̄ in ea. diſt. c. Quod aūt. Sic. n. ibi dicit Greg. Qđ aūt apud nos valet aqua baptiſmatis/ hoc egit apđ veteres vel ꝓ paruulis ſola fides/ vel ꝓ maioribus/ virtus ſacrificij: vel ꝓ his qui de Abraā ſtirpe prodierunt/ miſterium circūciſionis. Ubi Greg. tāgit fidē que ſola ꝓ ſalute paruuloꝝ olim valebat/ mõ non ſufficere/ ſed eſſe cū ea neceſſariū etiā baptiſmū. Sicut apud hebreos neceſſaria fuerat ēt circūciſio. Neqȝ. n. īpedita quocūqȝ caſu circūciſione poſt octauū diem/ potuiſſet infanti ſubueniri ꝑ quācūqȝ parentū fidem. Sed ſup eū cadebat illa ſnīa. Maſculus cuiꝰ preputij caro circūciſa nõ fuerit/ delebit̄ aīa illa de populo ſuo: q: pactū meū irritū fecit. Geñ. 17º. Sic ēt ab inſtanti natiuitatis mõ manet illā ſnīa ſuper quēcūqȝ natū. Niſi qs renatꝰ fuerit ex aqua ⁊ ſpūs ſancto/ non põt introire in regnū dei. Ioā. 3. Et nõ ſufficit ſola parentū fides. Alioqn oēs de facto filij chriſtianoꝝ/ immo ſimplr̄ omniuȝ hoīm ſaluarent̄/ in fide ſaltē ⁊ per p̄ces eccleſie deſiderātis eoꝝ ſalutem. Sicut. n. ꝓ baptizando puero per aquā non ſic neceſſario requirit̄ fides parentū aut cuiuſqȝ aſtantis quin hoꝝ ipſa deficiētes poſſint vere baptizari in fide eccleſie. vt tenēt. s. Doctores/ ⁊ ſpecialr̄ docet. s. Tho. 4º diſt. 6. q. 1. arti. 3. ad 3m. ⁊ habet̄ in decret. de conſec. diſt. 4. cap. Ubi de quibus. ⁊ cap. Satis. ita dicendum eſſet/ ſi per fidē ⁊ orationes parentū in articulo neceſſitatis excludētis baptiſmū aque poſſent infantes ſaluari/ non ita neceſſario requiſitā eſſe fidem parentū/ quin ꝑ eccleſie fidē illis deficientibus pariter ſaluarent̄. Cõſequens aūt ꝙ vȝ omniū chriſtianorum vel ēt omniū hominū pueri periclitātes ſaluent̄/ nec Caiet. concederet. Confert ergo fides ⁊ oratio. imo neceſſaria eſt ipſa fides ad ſalutē: ſed nõ ſufficiunt hec: non quidē propter minorē efficaciaȝ ꝗ olim habuerint/ ſed ꝓpter ſuperinductā obligationem baptiſmi. Sicut nõ eſt minoris efficacie lex moris in religioſo ꝗ in ſeculari. quāuis p̄cepta moralia ſufficiāt ad ſalutē in ſeculari/ q̄ non ſufficiunt in religioſo: ſed requirunt̄ ēt conſilia ad que ſe obligauit ex voto. Alioqn ſi argumentū ꝓcederet/ iam poſſet ⁊ adulto fides dare ſalutem ſine baptiſmo vt olim poterat vȝ ante inſtitutionē circūciſionis/ vel his qui nõ erant de genere Abrahe ante xp̄i mortē/ ſine ſacrificio/ vt tenēt multi Doctores ad quā opinionem videt̄ etiam. s. Th. declinare qđ lib. 6. ar. 4. vt paulo. i. recitabit̄. Cõſequēs tñ ab eccleſia reprobatur. vt. ſ̄. deductū eſt. ¶ Scõo dicitur ad idē argumentum ꝙ aliena fides cum aliqua hmõi fidei exteriori proteſtatione/ profecit aliqñ puero ad ſaluteȝ. ex hoc ꝙ illa exterior ꝓteſtatio hēbat vim ſacr̄i quā nunc hȝ baptiſmus aque. vt dicit. s. Tho. 4º di. 4. q. 3. qla 2ª. ad 3m. ⁊. ſ̄. allegatū etiam eſt. Cõueniens aūt fuit vt ſacro ſeu ſigno magis expſſo deſignaret̄ ⁊ cauſaret̄ etiam abūdantior gr̄a ablutionis ⁊ purgationis olim peccatoruȝ ⁊ omnis reatus/ q̄ gratia modo dat̄ per baptiſmū/ ꝗ olim conferret̄ gratia ſolū purgationis ab originali pctõ. ¶ Quod aūt ante dieȝ octauuȝ periclitantes incircūciſi pueri/ ſaluarent̄ per fidem orões ⁊ vota parentū/ ideo erat q: ante diem octauū nullū aliud remediū ſalutis erat ꝓuiſuȝ: nec tenebat̄ alio ſigno adhibito puero ſubuenire. Unde manebat efficacia ſufficiēs orationū ⁊ fidei que priꝰ fuerat ad ſalutē. ſicut ⁊ ad puellas omni tp̄e ſanctificandas añ baptiſmi cõſtitutionē. Baptiſmi vero conferendi tp̄s nato puero non determinat̄: ſȝ quacūqȝ hora/ põt hoc remediū ſalutis adhiberi. ⁊ abſolute dat̄ de eo conferendo preceptū omni creature. qđ non euacuat caſualis ⁊ rariſſime cõtingens impoſſibilitas. Licet non imputet̄ infanti ad culpam/ ſed ſolū negat ſalutē nõ illi debitā/ ſolaqȝ dei miſericordia per baptiſmū ſi illius facultas eſſet habita cõcedendam. Unde ꝓpter hoc eidē puero nulla fit iniuria. ¶ Quod aūt contra hoc opponit̄ baptiſmū inquaȝ non eſſe fidei adiunctū niſi ſub rõne poſſibilis/ non eſt negandū. Neqȝ. n. ſub rõne impoſſibilis ei adiungitur. lȝ ex caſu rariſſimo cõtingat impoſſibilē reddi. Sicut ēt potuiſſet olim cõtingere nullum hominem adeſſe puero nato cuius ſaluaret̄ circūciſionis remedio. ſeu ēt fide vel voto. In caſu ēt impoſſibilitatis cõferende circūciſionis ab octauo die/ vota q̄cunqȝ parentū vel orationes ſub quacūqȝ fide nõ ſatiſfeciſſent ad pueri ſalutē non obſtante ꝙ nec ipſa circūciſio fuiſſet inſtituta niſi ſub rõne poſſibilis ab octauo die. Baptiſmus aūt ab hora exitꝰ ex vtero. ſalutis hȝ efficaciam. ¶ Ad auctoritatē aūt pſalmi quam quidā predicator ad hoc ipm̄ inducebat/ pȝ ex ipſis verbis pſalmi ꝙ loquit̄ de adultis: cū expſſe loquat̄ de ſalute eoꝝ quorum deus deprecationem exaudit. Et ꝙ nec īduci poſſit deū exaudire ēt in ꝓpoſito deprecationē eorūdem pro ſalute alioꝝ/ pȝ ex verbis quibus dicit. ⁊ ſaluos faciet eos. ſ. deprecantes. Et hos eſſe verborum illorum ſenſus etiā gloſa confirmat ibidem.

Duo motiua quæ in hoc primo argumēto tangit Caie. olim a. s. Tho. & facta & ſoluta fuiſſe. Cap. XVI.

Mirum aūt eſſe cuicūqȝ ſapienti debet ꝙ Caie. argumēta que. s. Tho. olim fecit ⁊ ſapientiſſime diſſoluit/ ipſe veluti demonſtrationes (īplicite tñ) induxerit/ ad nouā hanc opinionem/ ne dicam hereſim (quā execrant̄ ſancti Doctores)/ erigendam. ⁊ cõtempſerit ipſas ēt quas affert angelicus ipſe doctor ad hec ſolutiones nedū impugnare verū ēt recitare. Si quideȝ. s. Doctor qõlib.

6°.ar.4°. Dupl'r arguit contra concluſionē iam determinatā que argumenta tanq̄ rōnes inuictas tāgit ⁊ Caie. īplicite. Sic inquā primo arguit. s. Tho. dicens. Non eſt minoris efficacie fides tpe gratie q̄ tēpore legis nature. Sed tpe legis nature ſaluabantur pueri in fide parentū. vt Greg. dicit. ergo etiaꝫ nunc tpe gratie. ¶ Preterea per xp̄m nō eſt arctata hominibus via ſalutis/cū ipſe dicat Joā. 10. Ego veni vt vitā habeant ⁊ abundātius habeant. Sꝫ an̄ xp̄i aduentū ſaluabant' aliqui pueri in fide parētū. ergo multo magis nūc poſt xp̄i aduentū. ¶ Rn̄det aūt q̄ōni ſanctus Tho. dicēdo ꝙ pueri non poſſunt ſaluari niſi per baptiſmū aque vel ſanguinis. nō āt per fidē ſolaꝫ parentū/qꝛ xp̄s dicit Jo. 3°. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſcrō non pōt introire in regnū dei. Per baptiſmū ēt flaminis non pn̄t ſaluari:qꝛ talis baptiſmus nihil aliud importat niſi motū fidei ⁊ dilectionis cū ꝓpoſito ſuſcipiendi baptiſmuꝫ aque. qui motus non pōt eſſe in pueris an̄ vſum rōnis. ¶ Ad primum aūt argm reſpondens dicit ꝙ ſm quoſdā tempore legis nature non ſufficiebat ad ſalutē paruulorꝫ ſolus motus fidei in parentibus. ſed requirebat' aliqua exterior ꝓteſtatio fidei per aliqd̄ ſenſibile ſignū. Et ſm hoc nihil differebat id qd̄ tunc requirebat' ab eo qd̄ nunc requirit' ad ſalutem/niſi ꝙ nunc illud ſignū ſenſibile eſt determinatum:tunc aūt erat indeterminatū ⁊ ꝑ voto adhibebatur. Aliorꝫ opinio eſt ꝙ ſolus interior mot' fidei relatus ad ſalutē pueri ſufficiebat. Nec tn̄ nunc diminuta eſt fidei virtus. ſed augumētat' gradus ſalutis:qꝛ nunc qui ſaluant' per xp̄m ſtatim introducunt' in regnū celorꝫ. qd̄ tunc non erat. Unde nō eſt incōueniens ſi ad hoc aliqd amplius requirat'. ſ. baptiſmus. vt dr̄ Joā. 3°. ¶ Ad 2m dicit ꝙ per xp̄m in hoc ipſo eſt ampliata hominibus via ſalutis ꝙ nūc per eū apta eſt ianua vite eterne q̄ ante clauſa erat per pctm̄ primi parentis. hec ibi. Que rn̄ſiones optime ſatisfaciūt ēt ſi argumenta vim faciāt pro tēpore neceſſitatis excludentis aq̄ baptiſmū. vt pꝫ de ſe. ¶ Ad hoc ipm̄ principale motiuū reſpondet ēt Diuus Bonauētura 4° diſt. 4. in exponendo litterā dicens. Quāuis antiquus ſaluarent' pueri in fide parentū ſola ⁊ nō modo:non tn̄ ſequit' ꝙ melioris tūc eſſent conditionis:qꝛ nullus ſtatus eſt melior iſto pp generalitatē remedij. Particularis aūt perſone cōditio pōt eſſe deteriorata. Deus aūt in inſtitutione ſacramentorꝫ/ſtatū cōcernit vniuerſalis eccleſie. Et qm̄ certitudo remedij maior ē ⁊ cōior in ſacro q̄ in fidei merito/ideo ſunt hoīes in meliori ſtatu mō q̄ eſſent antiqui. ¶ Patet aūt ex p̄dictis ꝙ Bonauētura ſequutus eſt 2am opinionē a. s. Tho. recitatā. vt paulo an̄ produximus. Intēdunt aūt ambo de fide non ſm eandē ad xp̄m relationē. qꝛ fides antiquorū erat in xp̄m venturū/q̄ fides vt ſic eſt euacuata/immo facta mortifera. fides aūt noſtra qua ſaluātur ⁊ pueri dum baptizant' eſt in xp̄m iam reſuſcitatuꝫ ⁊ in celo regnantē. s. Tho. aūt aliqn̄ ſequutus eſt primam opinionē. vt pꝫ in 4° diſt. 4. q. 3. ar. 3. qla 2a. ad 3m. vt. ſ. allegatū eſt. que ex hoc videbat' ꝓbabilis ꝙ nō niſi per ſacr̄a que ſunt ſenſibilia ſacre rei ſigna: vel per ea extrinſeca ſigna q̄ ex hoc ipſo ꝙ ſenſibilia quedā erant poterant hēre vim ſacr̄i/conſueuit de' homini ꝓcurare ſalutē in omni ſtatu. Fides aūt interior ſola/non eſt aliqd ſenſibile ſignū. Proteſtatio aūt illa fidei ſenſibil'r extra ꝑficiebat'. ⁊ ideo adiuncta fidei poterat hēre vim ſacramenti. ⁊ pn̄r ſaluteꝫ puero cōferre. Nihilominus in 3a parte determinauit ꝙ ſola fides parentū vel aliorꝫ loco parētū/ſicut etiā dicit Greg. ſufficiebat paruulis ad ſalutē ante legem ſcriptam. vt. ſ. cap. 4°. recitatum eſt.

Secundum, tertium atq; quartū, a principio propoſitum argumentum. clara ſolutione diluitur. Cap. XVII.

Ad 2m. Ad 2m principale argm in prin° adductū dr̄ ꝙ fidem offerētiū valere paruulis dū baptizant'. Eccl'ie cōmēdat auctoritas de cōſec. di. 4. ca. Illud. Que ēt fides ſi deſit/ valet baptiſmus ea. di. ca. Nō illud. dūmō baptizans virtual'r ſaltē intendat facere qd̄ eccleſia facit/ſeu qd̄ xp̄s fieri p̄cepit circa baptiſmū. ea. di. ca. Hi de qbus. ⁊. c. Satis. Offertur. n. illi vice eccl'ie cuius fides dat efficaciā ſacr̄orꝫ ſic ſaluat infantē/ſi tn̄ infans aqua baptizet'. Eidē ēt ſuffragat' eccleſie ſcrē conſuetudo ex ap'lica traditione. Quod ēt auctoritate confirmat' ſanctorꝫ doctorum Ambroſii/Augni. Cypriani. Thome. imo totius eccleſie ꝯſenſu atq; decreto. ea. d. c. Baptiſmi. Cognoſcimus ēt deū reuelaſſe ſanctis ſuis ꝙ baptiſmus flaminis ſolus ꝓdeſt in articulo neceſſitatis ad ſaluteꝫ adulti. Nullius aūt doctoris ſcti/vel ſummi Pōtificis doctrina cognouimus/fidē alienā paruulo poſſe ꝓdeſſe ſine baptiſmo aque:imo docent vnanimiter oppoſitū. vt. ſ. deductū eſt. Unde negat' pn̄a. Et ad probationem dicit' ꝙ lꝫ pro infante ⁊ loco fidei ⁊ intentionis eius/ſint eius parētes vel hi qui ad baptizandum puerū offerunt/aut ēt miniſter:vt ſicut alieno arbitrio ⁊ volūtate deuia/pctm̄ ⁊ damnationem incurrerūt infantes:ita gratiā ⁊ ſalutē ꝑ aque baptiſmi ſacr̄m aliena ſub intētione fideq; cōſequātur. Sine hoc tn̄ baptiſmo nō ſufficiūt iſta in infantibus/ſicut ſufficiūt in adultis opera propria:prout in ſuperioribus declaratum eſt.

Ad 3m. ¶ Ad 3m aūt argm dicendū eſt primo ꝙ ſn̄ia ſeu verbum inductū poſſet interpretari ꝙ debeat ſacerdos implorare bonorū oīm largitoris clementiam ⁊ gratiam vt aquā ad baptizandum infantē habere poſſit:⁊ cū fecerit qd̄ in ſe eſt/tum inquirēdo aquam/tum in implorādo diuinū auxilium/cōmittens deo id qd̄ ſibi eſt impoſſibile/tunc deus ſupplet defectū/non circa ſalutē pueri ſi moriat' ſine baptiſmo. ſꝫ circa ſacerdotē. inquantū ei deus non imputat ad defectum ꝙ puer non baptizatus deceſſerit. Qꝛ. n. non intendat auctor opuſculi illius ꝙ deus ſuppleat defectum circa puerū quaſi ſaluet illū ex fide ⁊ diligētia ſacerdotis intēdentis non tn̄ potentis illū baptizare/pꝫ. qꝛ in eodē capitulo paulo poſt dicit/ꝙ pōt dari baptiſmus qn̄q; eadeꝫ hora qn̄ natus eſt puer/ne interueniente morte/paganus moriat' qui redimit' per baptiſmū. in quo modo loquēdi dat auctor intelligere/ꝙ nullus ſit ali' modus quo poſſit puer ſaluari niſi per baptiſmuꝫ aque. ¶ Dicitur 2° ꝙ illud opuſculū non eſt ſancti Tho. nec Doctoris q ſit alicui' auctoritatis. Quod quidē/manifeſte cōprobat ſtilus groſſus ineptus ⁊ nō niſi hominis īperiti. Si ēt lr̄a corrupta nō ſit/īperitus eſt auctor ille/cuꝫ alleget plura decretorum capitula/que nullatenus propoſito deſeruiunt ad qd̄ inducuntur. Nonnulla etiam capitula inducit ⁊ allegat q̄ nullibi reperiuntur. Sicut cap. Qui queritur. diſt. 22. ⁊ cap. Beati. de conſe. diſt. 4. ⁊ pleraq; alia. Unde patet opuſculum illud non eſſe auctoris magne ſcientie vel prudentie vel grauitatis.

Ad 4m. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ propter aſſertiones quorūcūq; neothericorū cum nulla ratione in veritate cogēte/ſed ſolū ex friuolis ſuaſionibus recedāt a cōi ſancte Matris eccleſie doctrina:nullus moueri debet niſi ad eorum cōtemptum. Quos etiam ſi quis pre reuerentia excuſare voluerit:dicat ꝙ dubitatiue poti' ⁊ inquiſitiue loquuntur/non autem aſſertiue preſumunt contra torrentem ſanctorum doctorū ex apoſtolica traditione docentium ꝙ in caſu pueri nō ſaluantur/ſi decedant inquam ſine baptiſmo fluminis vel ſanguis:⁊ ꝙ in eis baptiſmus flaminis quorumcūq; ſuffragio locuꝫ habere non poteſt. Si qui tamē aſſertiue huic apoſtolice doctrine ſe opponūt ⁊ velit quiſpiaꝫ talibus ſupra merita deferre. dicat eorum in ſuis verbis hanc eſſe intentionem ꝙ de potentia dei abſoluta poſſibile eſt puerum in dicto caſu ſaluari. Sicut de facto ſaluati fuiſſent ī vtero ſanctificati/ſi ante ſuſceptionē baptiſmi vel circūciſionis aut cuiuſcūq; fidei proteſtationē ante vſum lib. arb. mortui fuiſſent. Nos auteꝫ in preſenti queſtione loquimur de potētia dei ordinaria/nobis per ſacras litteras ⁊ eccleſie doctrinam manifeſtata qualiter ſe extendat ad noſtram ſalutem.

Nullam habere virtutem inducta motiua pro ſalute decedentium in vtero demonſtratur. Cap. XVIII.

Ad 5m. Ad id autem quod aſſertur de periclitantib' in vtero/patet etiam quid dicendum per ſupradicta. Si enim ſalutem non conſequuntur ex defectu baptiſmi. hoc eſt peraccidens quantū eſt ex inſtitutione diuina ⁊ intentione ſancte Matris eccleſie:⁊ eſt preter id quod in pluribus accidit:nullaq; ſit eis iniuria/cum non ſit eis debita ſalus que ex ſola gratia ⁊ dei miſericordia conceditur regeneratis in Chriſto. ¶ Cum autem contra hoc tanq̄ incōueniens ſpecialiter inducitur primo ꝙ ſequeret' in aliquo naturali ſtatu eſſe hominem deſtitutuꝫ omni remedio conſequende ſalutis/quod non decere videt' diuinam miſericordiam. Reſpondet. s. Tho. qui iādudum hoc argumentum fecit ⁊ ſoluit in 4° diſtin. 6. q. 1. ad pm dicens. ꝙ non eſt ex defectu diuine miſericordie ꝙ in maternis vteris exiſtentibus remedium non exhibetur:ſed qꝛ non ſunt capaces illius remedij per qd̄ ſm legem cōem participes paſſionis Chriſti efficiantur/a qua eſt remiſſio peccatoruꝫ. qꝛ non poſſunt ſubijci operationi miniſtroruꝫ eccleſie per quos talia remedia miniſtrātur. hec ille. Debemus autem in his que naturali noſtro lumini non ſubdunt'/qualis eſt ſupernaturalis noſtra ſalus/⁊ a deo ſtatuta media que ad illā perducunt/ſacre ſcripture ſm expoſitionem ſanctorum doctorum dūtaxat inniti:non autem ſenſui vel iudicio noſtro. Conſtat autē apertiſſime ex verbis domini Joā. 3°. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto/nō poteſt introire in regnum dei/eſſe neceſſarium quemlibet ſaluandum/ex vtero prius naſci/q̄ in Chriſtum regenerari ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto. Quod ⁊ Auguſtinus ſcribens ad Dardanum confirmat atq; declarat dicens. Hoc excepto lapide angulari. ſ. Chriſto domino noſtro/non video quomodo edificent' homines in domum dei ad habendum in ſe inhabitantem deum/niſi cum fuerint renati:quod nondū eſſe poſſunt anteq̄ nati. Qꝛ ſi quiſpiam iam eſſe natum hominem cum adhuc eſt in vtero matris dicat/teſtimoniūq; adhibeat euangelium quia dictum eſt Joſeph de beata virgine. quod in ea natū eſt/de ſpiritu ſancto eſt. nunquid nam huic natiuitati accedat ſecunda natiuitas? Alioquin iam non erit ſecunda ſed tertia. Dominus autem cum hoc loqueret'/niſi quis natus fuerit denuo/eam ſcꝫ computans natiuitatem que fit matre pariente non concipiente neq; pregnante. q̄ fit ex vtero non que ſit in vtero. Neq; enim renatum dicimus hominem quem mater peperit/tanq̄ iterum natus ſit quia iam ſemel in vtero natus fuerit. Sed illa natiuitate non computata que grauidā facit/natus dicitur homo partu/vt poſſit renaſci ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto. Secundum quam ex matre natiuitatem etiā ipſe dominus in Bethleem Jude naſcitur. hec Auguſtinus. Ex quibus patet a deo conſtitutū eſſe quaſi cōi lege/vt non niſi natum ex vtero poſſit eccleſia ſpiritualem filiū aqua baptiſmatis generare. Nullus eſt ergo preter legem iſtā iudicandus in ſtatu ſalutis infans in vtero fuiſſe/niſi quibus littere ſacre teſtimonium prodidere tale priuilegium fuiſſe conceſſum. ¶ Rariſſime quoq;/⁊ non niſi fortuitu caſu cōtingit ad partum naturalem non peruenire fetum. Non eſt autē propter caſus raro contingentes pretergredienduꝫ id quod eſt de lege cōi:eo maxime ꝙ nulli ſit iniuria vt. ſ. dictū eſt. Ex ipſa quoq; prouenit originali culpa ꝙ talis impoſſibilitas conſequende ſalutis contingere poſſit. ¶ Sicut enim non eſt ex defectu diuine miſericordie ꝙ exiſtentes in termino vie/qui ſtatus etiam naturalis eſt/non poſſint mali gratiā adipiſci:nec ob hanc impoſſibilitateꝫ ſit eis iniuria/eo ꝙ tam ex conditione ſtatus q̄ ex culpa ſua in eam deuenerint:ita non eſt ex defectu diuine miſericordie/ſed ex conditione ſtatus ⁊ ex originali culpa ꝓuenit in vtroq; caſu/predicta impoſſibilitas conſequendi remedij. ¶ Sicut etiam contingit ei qui ſine culpa ſua incurrit ſtatuꝫ amentie non contritus poſt admiſſum mortale peccatum:quem tamen pro tali naturali ſtatu nullus dicit per quecūq; ſuffragia eccleſie poſſe ſaluari. Neq; enim eſſet maior ratio de ſtatu naturali pueri in vtero ⁊ ſtatu fatuitatis adulti ex naturalibus cauſis tam intrinſecis q̄ extrinſecis/vti contingere poteſt. ¶ Licet non poſſit proprie puer dici habere ſtatum naturalem dum eſt in vtero matris:ſed tendere ad ſtatū in quo poſſit ei remediū ſalutis adhiberi per baptiſmū. ita ꝙ ēt tales pueri ſm ſuū naturale ſtatū imo ꝓgreſſum/quia ſtatus iſte conſiſtit potius in fieri q̄ in eſſe/poſſunt habere ſalutis remediū in termino ſue generationis/in ſua inquam natiuitate ex vtero ad quam naturaliter tendunt. Unde non poſſunt dici deſtituti omni remedio ſalutis. ¶ Sicut ⁊ puer natus/ſi eſſet a parētibus ⁊ alijs omnibus derelictus/

τ ſic nō baptizat⁹ decederet/ dānaret:nec tñ poſſet
dici deſtitut⁹ omni remedio ɔſequēde ſalutis:qꝛ q̄ꝫ/
tum eſt ex ordine τ inclinatione nāli hoīꝫ/potuiſſet
remediū hēre:ſi fuiſſet inuētus τ dilect⁹ vt ordo nāe
poſcebat:τ ſic nō defuiſſent ei opportuna ad ɔſequē
dum baptiſmū que nā pro pte τ eccleſia ꝑ alia mini
ſtrat abūdantiſſime/aquā inquā natura:miniſtros
vero τ forme notitiā/eccleſia. Pari mō τ rōne puer
in vtero periclitās non pōt dici deſtitutus omni re/
medio ɔſequēde ſalutis ex ſuo ſtatu nāli:ſed ſolū ex
accidētali infirmitate. Potuiſſet.n.ad alioꝝ cogni
tionē puenire ſm regularē curſuꝫ nāe/per cōtinua/
tionē gñationis debito ſtatutoqꝫ tpe a nā. Illud.n.
naturale eſt qđ cōtingit ſemper vel vt in pluribus.
ſm Phm in 2°. Ph⁷. Cum ergo pueri plures ſine
cōparatione perueniāt ex ſtatu quo ſunt in vtero ad
ſtatū quo extra vterū poſiti pñt baptizari. Pñt di/
ci ſm ſuū ſtatuꝫ naturalē/ſalutis eſſe capaces. Licet
non tunc qñ vꝫ ſunt in vtero:ſed qꝛ naturaliter ten
dunt ad exitū. vt dictū eſt. Licet per accidens (raro
tñ) contingat impedimentū/quo in maturo tēpore
decedāt ſine baptiſmo. Sicut alius pōt impediri ex
diſtātia vel occultatiōe pſone vel loci. vt ēt dcm̄ eſt.
¶ Ad aliud motiuū Caietani quo infert puerū in
vtero capacē eſſe baptiſmi flaminis / eo ꝙ ſit ēt ca/
pax baptiſmi ſanguinis. negat̄ pmo iſta ɔña. Sicut
enī ex hoc ꝙ eſt in tali ſtatu capax baptiſmi ſangui
nis/nō ſequit̄ ꝙ ſit capax baptiſmi fluminis/ eo ꝙ
deficit ei vna cōditio neceſſaria ad talē baptiſmum
ſuſcipiendū. Non.n.poteſt hoīm miniſterio ſubdi/
quo confert̄ tale baptiſma/qꝛ adhuc non prodijt in
hoīm notitiam practicā per ſocialē τ ſub ſenſu cadē
tem operationē humanam propriā τ diſtinctaꝫ:ita
non ſequit̄ ꝙ ſit capax baptiſmi flaminis:qꝛ deficit
ei conditio reqſita ad hunc baptiſmū.ſ. vſus lib. ar.
quo hēat in proprio voto baptiſmū aque/ſaltem in
virtute. vt latro. Scđo dicitur ꝙ non eſt eadē ratio
de baptiſmo flaminis/τ alijs baptiſmatib⁹. Baptiſ
mum.n.flaminis ſm doctrinaꝫ ſancte mr̄is eccleſie
τ ſanctoꝝ doctorum nullus conſequit̄ niſi ꝓprio vo
to vel ꝓpoſito. vt dictum eſt:quo carent infantes tā
in vtero q̄ꝫ extra. Alia vero baptiſmata cōferri pñt
opere tantūmō alieno. ēt malo ſicut non niſi opere
dānabili ex parte agētis/nō eſt capax infans in vte
ro baptiſmi ſanguinis. (martyriū.n.inferunt homi
cide ſoli/ tyrāni/aut infideles ex peſſima volūtate.)
τ ita ēt preſuppoſito ope malo poſſet infantulus in
matris vtero baptizari ſciſſo mr̄is vtero vel qūoli/
bet alr̄ violenter τ impie patefacto. vt non cenſeat̄
magis incapax infans in vtero baptiſmi fluminis
vno mō inordinato ſaltēꝫ preſuppoſito. q̄ꝫ baptiſmi
ſanguinis alio pariter impio τ iniquo. nō ſic de ba/
ptiſmo flaminis. vt dictū eſt. Videt̄ aūt Caie. ſuppo
nere ꝙ ante legē ſcriptam vel circūciſionis tpe poſ/
ſent in vtero periclitātes pueri ſaluari per fidē τ vo
ta parentū. qđ nullus hactenus dixit:τ pmiſſis rōni
bus falſiſſimū cōprobat̄. Ex his pꝫ futilia valde fuiſ/
ſe Caie. motiua pp q̄ a cōi conceptu ecclīe τ a cōſor
tio Theo^r oīm ſe elongauit/qñimmo belliū oībus in
dixit lꝫ in vanuꝫ/vt in huius qōnis decurſu viſum
eſt. de qua tāta ſint dctā. p oīa bñdictus de⁹. Amē.

Editum anno Domini. 1530.

QVAESTIO DE FORma conſecrationis ſanguinis CHRISTI.

Argumenta proponuntur ad partes, & quæſtionis intentio aperitur & ordo. Capitulum. Primum.

Queritur vtrum forma cōſecrationis
ſanguinis Chriſti qua vtit̄ ec/
cleſia Ro. ſit cōueniens. Et vi/
detur ꝙ non. qꝛ eoꝝ que cadūt
ſub fide:non eſt audendū aliqđ
dicere niſi ea q̄ diuinitus nobis
ex ſacris eloquijs ſunt expſſa τ
reuelata. Sed forme ſacramētoꝝ non minus cadūt
ſub pura fide/q̄ꝫ cadat ēt ſuperſubſtantialis occulta
diuinitas. neutrū.n.pōt humana rōne inueſtigari.
Cum ergo de ſupſubſtantiali occulta diuinitate vni
uerſaliter nō ſit audendum aliqđ dicere vel cogita/
re preter ea q̄ diuinitus nobis ex ſacris elogiis ſunt
expreſſa ſm Diony. in prin° de di. no. ſequit̄ ꝙ τ for/
mas ſacramentoꝝ eas ſolas eſſe credendū eſt quas
in ſacris lr̄is expreſſas inuenimus. Non inuenimus
aūt predictā formā ɔſecrationis ſanguinis in ſacre
lr̄is/vt manifeſtū ſupponimus:ſꝫ aliqđ eius:τ aliq̄
ēt verba nō ſub eadē forma vel cōſtructiōe. ergo τc.
¶ In ɔ̄triū eſt predict⁹ vſus ſcrē Ro. Eccleſie quā
nephas eſt dicere ꝙ erret ī his que ad fidē pertinēt.
¶ Reſpondeo dicendum ꝙ iſta queſtio mouet̄ a.s.
Tho. 3ª. q. 78. ar. 3°. τ 4°. diſt. 8. q. 2. ar. 2. q^la p°. τ de/
terminatur ab eodem egregie vtrobiqꝫ per cōcluſio
nem affirmatiuā. Quaꝫ ēt Capreolus in 4° di. 8. q.
1. cōcluſione 6ª/optime declarat τ inuicte defendit
ab aduerſarijs. ita ꝙ ſuperfluū merito iudicari de/
beret etiā verbū addere niſi Caie. his non obſtanti/
bus ab hac veritate in facieꝫ ſcti Tho. frigidiſſimis
arguticulis deuians oppugnaret magr̄m, aperta
etiā confeſſione ꝙ ab eius in hoc intentione diſcor/
der. Ne igit̄ huius viri audacia τ dicēdi viuacitas Intētio.
quēpiam in cautū abducat a veritate/hanc qōnem
accuratius intendo proſequi ſub hac forma. vt pde/
clarato titulo/quatuor inducant̄ falſe opiniones/
contra ſingulas breuiter obijciendo. Inde verā opi
nionē τ concluſionē. s. Tho. declarabimus ſimul ac
ad rōnes eius ſolutiones ab aduerſarijs oppugna/
bimus. Poſt hec proponemus τ ſoluemus motiua
omnia primarū opinionum ordinate.

Declarato titulo, & quattuor opinionibus leui manu detectis, proponitur quinta vera. Cap. II.

Quantum igit̄ ad primum ſciendū ꝙ per Titulus
formā ſacramenti intelligim⁹
propoſitionē compoſitā per omnia τ ſola illa verba
que neceſſario ſic cōcurrunt actiue ad cauſandū ſa/
cramentum/ꝙ ſi aliqđ eorum deeſſet/nihil fieret:τ
ob hoc talia v̄ba dicunt̄ de ſubſtantia forme. Vñ qꝛ
in vtraqꝫ forma eucharistie ly.n. vt talr̄ neceſſariū
verbum

verbum non cōcurrit/de ſubſtantia forme ab oībus
tam Theologis q̄ꝫ Canoniſtis eſſe negat̄. Neqꝫ eniꝫ
pertinet ad conſtitutionē forme:ſed pcedit eam ſm
ſenſum/vt dictio cōtinuatiua pcedentis ſnīe cū ipſa
forma. vt aperte nos edocet. s. Tho. 3ª. q. 78. art. 2°.
Opinio/nes. ad 5m./τ 4° diſt. 8 q. 2. ar. 1. q^la 2ª. ad pm. ¶ Quantū
ad 2m ſciendū ꝙ que ſint verba de ſubſtātia forme cō
ſecratiōis ſanguinis xp̄i/τ que ſit talis cōpleta for/
ma quo ad verba ſupradicto mō neceſſaria dubium
fuit apđ multos. τ diuerſe pp hoc fuerūt opiniones.
P°. Prima opinio piculoſa valde in hac mā eſt ea quā
Scotus expſſit τ tenet in 4° di. 8. q. 1. ar. 2°. Poſtq̄ꝫ
enim iuxta modos dicendi alioꝝ τ maxime. s. Tho.
egregie qōnē diſſoluit. Dum ad ſuā tandem ſnīam
proferendā deſcendit/multa falſa τ piculoſa ꝓtulit
dicens in ſnīa nobis ignotā eſſe formā ɔſecrationis
taꝫ corporis q̄ꝫ ſanguinis xp̄i. Nec hoc inqt magis
incōuenire/q̄ꝫ multorum ſacramentoꝝ ordinis for/
mas ignorare. Vult tñ ꝙ infra canonē miſſe conti/
neant̄ he forme/a verbo cōicātes vſqꝫ ad verbū ſup
plices. ita ꝙ qui non dixerit oīa predicta v̄ba cano/
nis/non ſit ſecurus. Nec eſſe dicit adorandū corpus
xp̄i vel ſanguinē niſi ſub cōditione/quouſqꝫ verba
Impu/gnatio. canonis oīa ſint cōpleta. ¶ Sed iſta opin. eſt primo
contra cōem oīm tam ſanctoꝝ q̄ꝫ etiaꝫ Illuſt. Theo
logorum placitū. Omnes.n.aliquā eſſe certā τ eccle
ſie notā formā conſecrationis ſanguinis affirmant.
Eſt ēt periculoſa/ cū ſit contra vſum adorationis τ
cultus xp̄ianoꝝ abſolute adorantiū ſacr̄m poſt pro/
lationē immediate factā verboꝝ quibus pro forma
vtit̄ ſancta Mater ecclīa. Tam.n.a ſacerdote q̄ꝫ ab
oī poplo adorat̄ ita corpus xp̄i ſicut ſanguis/ſtatim
finitis verbis τ eleuata hoſtia vel eleuato calice ad
hoc ipm/vt vꝫ a populo ſuppliciter adoret̄. Multa
alia falſa circa hanc qōnē ibi profert Scotus q̄ exa
minabunt̄ τ īpugnabunt̄. ĩ. vbi plenius adducent̄.
2ª. ¶ Alia eſt opinio τ ritus quorūdā grecoꝝ/pro for/
ma cōſecrationis ſanguinis his tm̄ verbis vtentiū.
Hic eſt ſanguis meus noui teſtamēti qui pro vobis
τ multis effandet̄ in remiſſionem peccatoꝝ. Non vi
detur aūt dicendū ꝙ in hoc errēt/cum nō inueniat̄
eccleſiā circa hoc reprehēſibiles eos iudicaſſe. tū ēt
qꝛ inter eos plurimi floruerunt clariſſimi doctores
eccleſie. tum ēt qꝛ in libro. s. Baſilij quo vtebat̄ pro
miſſali τ venerabilr̄ in eorum eccleſia ſeruatur/for/
ma hec angelo dictante ſcripta refertur.
Impu/gnatio. ¶ Sed cū nonnulli greci qui pcipue in hoc ab eccle
ſie Ro. ritu deuiant. in alijs ēt plurimis/eidē in eoꝝ
perniciem aduerſent̄/quicqđ circa hoc referāt aut
obſeruent/fidē non facit ꝙ a fide nō excidant. Eoſ/
dem ēt in hoc reprehēſibiles quin etiā damnabiles
eſſe per eccleſie determinationem expreſſam/infra
mōſtrabit̄/cum eorum motiua plenius euacuabunt̄.
3ª. ¶ 3ª igit̄ eſt multorum opinio quaꝫ ſequit̄ τ multis
argumentis ɔfirmat Dur. vt Capre. recitat 4° diſt.
8. contra 6am. Dicit ergo Dur. cōſentiens plurimis
doctoribus nō contēnēde auctoritatis/ꝙ forma ſan
guinis eſt hec. Hic eſt calix ſanguis mei. Cetera v̄o
que ſubnectunt̄ quaſi pdicati determinatiōes/vſqꝫ
ad ly peccatoꝝ incluſiue/nō pertinere dicit ad ſub
ſtantiā forme/ſed potius addita dicit ad excitandā
Impu/gnatio. deuotionem τ exprimendū fructū dñice paſſionis.
¶ Sed iſta opinio pariter vt p^a ritui ſancte mr̄is ec
cleſie aduerſat̄/quo a populo non ſtatim adorat̄ ſan
guis/poſt illa v̄ba ſanguinis mei/ſed ſtatim cū com/
pleuit ſacerdos verba vſqꝫ ad ly peccatoꝝ īcluſiue.
Item eodē colore τ magnitudine litterarū oīa v̄ba
ſpālr̄ ſcribunt̄ in oībus miſſalibus latinorū/rubeo
inquā colore vel aureo vel certe maiorib⁹ caracteri
bus per diſtinctionē ab alijs que ſubnectunt̄ vel ēt
precedunt exprimentia vſum ſacri/vel fructū dñice
paſſionis τ ad deuotioneꝫ excitantia in ſignū ꝙ ad
integritatē eiuſdē forme ptinent vt eiuſdē virtutis
v̄ba cuius ēt ſunt alia in eadē forma. Quāq̄ꝫ nupri/
me viderim miſſale grecū impreſſum eiuſdē quāti
tatis τ coloris pferens formas cū nonnullis verbis
precedentibus. Sicut etiam in quibuſdam latinis
miſſalibus nuperrime impreſſis ēt ſcribitur. Quod
nō potuit niſi a pſumptuoſiſſimis proceſſiſſe contra
cōem τ antiquiſſimum ſcribendi ritum ſancte Ma/
tris eccleſie Romane. Multa alia ɔ̄ hanc opinionē
afferent̄. ĩ. dum vera opinio declarabit̄. τ vbi ſoluē/
tur poſtmodū motiua Dur. q̄ ēt ſoluit Cap. vbi. ſ.
¶ 4ª opinio eſt Caieta. neotherici Doctoris ꝙ for/ 4ª.
ma cōſecrationis ſanguinis cōſiſtat in his v̄bis tan/
tummodo. Hic eſt ſanguis meus. Quod ēt probare
nititur multis argumētis que inferius deducentur.
¶ Sed iſta opinio ſicut τ alia q̄libet pmiſſarū nunc Impu/gnatio.
non poteſt abſqꝫ periculo hereſis vel ſciſmatis. vlla
tenus ſuſtineri:qꝛ eſt expreſſe ɔ̄tria iaꝫ publicate de/
terminationi ecclīe facte in concilio Florētino ſub
Eugenio 4°. Sic.n. in illo Cōcilio decernit̄. Forma
verboꝝ quibus in cōſecratiōe corporis τ ſanguinis
dñi ſacroſctā romana ecclīa Aploꝝ Petri τ Pau/
li doctrina τ autoritate firmata ſemꝑ vti conſueue
rat, pñtibus duximus inſerendam. In cōſecratione
corporis dñi hac vtimur forma verboꝝ. Hoc eſt eniꝫ
corpus meū. Sanguis vero Hic eſt.n.calix ſangui/
nis mei noui τ eterni teſtamēti/miſteriū fidei: qui ꝓ
vobis τ ꝓ multis effundet̄ in remiſſioneꝫ peccatoꝝ.
Et in alio decreto eiuſdē concilij dr̄ ꝙ forma huius
ſacr̄i ſunt verba qbus xp̄s confecit hoc ſacr̄m. Nam
ipſoꝝ verboꝝ virtute ſubſtātia panis ī corpus xp̄i:
τ ſubſtantia vini in ſanguinē conuertunt̄. Hec ibi.
Vnde pꝫ ſm hanc determinationē eccleſie ꝙ oīa il/
la verba cōficiunt hoc ſacr̄m. τ ſic ſunt oīa de ſubſtā
tia forme. Alioqn pari rōne in forma ſacr̄i compre/
hendiſſet eccleſia alia pcedentia τ ſequētia xp̄i ver/
bi verba qbus non conficit̄ ſacr̄m. τ magis illa que
ſunt expſſa in ſacris lr̄is q̄ꝫ aliqua iſtoꝝ que in eis
nō exprimunt̄. A predicta tñ hereſis ſeu etiā ſciſma
tis labe/Scotus τ Dur. τ alij ſectatores magis im/
munes fuerūt qui ante talē expreſſaꝫ determinatio
nem ɔ̄trium ſenſerunt. Licet.n. τ in cap. cū Marte.
de celeb. miſ. idipm videatur. determinatū:non tñ
ſic expſſe τ diſtincte ſicut in dicto Cōcilio. Argumē
tari.n. inuicte videt̄ poſſe ex. d. c. Cum Marte. ꝙ ly
Myſteriū fidei/ptineat ad ſubſtantiā forme conſe/
crationis ſanguinis. qꝛ cum inquirat̄ ibi q̄ ſint for/
me quas xp̄s expreſſit qñ in corpus τ ſanguinē ſuū/
panē ſubſtantiauit τ vinuꝫ. et obijciat̄ de predictis
verbis:eo ꝙ in euangelio nō contineant̄/ Pontifex
aūt reſpondeat ꝙ hec rō non militat/qꝛ nec ly eter/
ni/eſt in euangelio τ tñ ſupple ptinet ad dictam for
mam. Pꝫ manifeſte ꝙ Pōtifex ſupponit vt in fide
clariſſimū ꝙ τ per iſta verba xp̄s confecerit ſacr̄m.

Multo fortius igiť eſt credendū de his q̄ habenť in Euangelio. Quāuis non ex hoc ꝙ habeanť aut non habeantur in Euangelio conuincatur hoc vel illud verbū ad forme ſacri ſubſtantiā pertinere: cum plurium ſacrorū forme in eo non cōtineanť. Sed ex hoc magis de ſubſtantia formarū eſſe verba hec vel illa conuincanť/ q: in forma ꝑtineri nos docuit eccleſia qua vſus eſt xp̄s ⁊ Ap̄li/ ⁊ eoꝝ auctoritate ⁊ doctrina ſucceſſores in hanc vſq3 diē: vt ex eodē etiā cap. Cū Marte. deduci pōt. Supradicta aūt determinatio eccl̄ie/ pri⁹ ab angelico Doctore. vbi. ſ. facta/ rōnibus ⁊ auctoritatib⁹ obfirmata/ ⁊ ab omni dubietata purgata fuit.

Catholica concluſio proponitur: & inuicta ratione firmatur. Cap. III.

Sed q: ſancti Doctoris rōnes pro hac determinatione inductas tā Scotus atq3 Durandus/ q3 Caie. labefactare conanť: ideo ꝑ ſingulas hic recenſitas ab eorū moleſtijs immunes reddere veritatis zelo cōpulſus ſatagam pro virili. ¶ Concluſio igitur q̄onis huius ſm. s. Thome catholicā doctrinam/ hec eſt.
Conclu/ſio. Omnia v̄ba forme qua vtiť eccleſia Romana in cōſecratione ſanguinis xp̄i/ a ꝑma eiuſdem voce vſq3 ad extremā incluſiue/ preter ly. n. qd̄ ſm ſignificatū eſt extra forme ſenſum. ſunt de ſubſtātia forme hui⁹ ſacramēti. ita ꝙ ſine eis nō ꝑficiť ſacr̄m.
No. p°. ¶ Pro deductione aūt premiſſe cōcluſionis/ notandum primo. ꝙ ſicut articuli fidei ſunt fundamēta noſtre ſalutis quo ad credenda: ſunt. n. prima principia ſcīe pro noſtra ſalute a deo nobis reuelata: ⁊ ex hoc non p̄nt in ſacra Theologia ꝓbari/ licet poſſint declarari: ſ3 ex eis alia credenda deducunť atq3 ꝓbanť. (nulla. n. ſcientia ꝓbat ſua principia/ ſ3 credit ea ſibi a ſuperiori ſcīa tradita/ a qua ēt probari poſſunt) ſic ipſa ēt ſacramenta ſunt p° effectiua noſtre ſalutis/ inquantū per eoꝝ virtutem ſacramentalē a deo ſibi collatā/ ei cōiungimur ꝑ fidē ⁊ gratiā/ peccatis abolitis/ ad ꝯſequendā repromiſſā nobis eternam felicitatē regni celoꝝ. Unde ſicut illa non poſſunt ꝓbari ꝙ habeant veritatē/ niſi per reuelationē factā in ſacris litteris ſ3 doctrinā eccleſie Romane ſummi capitis eccleſiarum xp̄i/ ita non p̄nt ipſe forme ſacramentoꝝ probari ꝙ habeant virtutē ſacramentalē ſm hec vel illa verba. Cum ergo ſint a xp̄o cōſtituta ⁊ eccleſie reuelata ⁊ tradita quo ad formā ⁊ materiā/ ⁊ quo ad ſanctificationis virtutem/ non pōt alio mō probari ꝙ hec ſit forma/ illa v̄o materia huius vel illius ſacr̄i: ⁊ ꝙ habeant hec ipſa virtutē ⁊ efficaciā conſecrandi ⁊ ſc̄tificandi/ niſi reuelatiōe facta per xp̄m vel per Ap̄los eius/ aut ꝑ ſucceſſores ex Ap̄loꝝ doctrina. Quod maxime factum cognoſcitur ex eccleſie Romane (que mr̄ ⁊ magr̄a omniū eccleſiarū eſt) directione/ determinatione/ doctrina ⁊ operandi cōſuetudine. Non pōt igiť in propoſito efficacior adduci rō qua conuincať predictā eſſe conſecrationis ſanguinis formā integrā ⁊ perfectā/ q3 illa fuerit quā adduxit ſacrum Conciliū Florentinum/ ꝙ v3 ipſa eſt qua vtiť ⁊ ſemper conſueuit vti ſacroſc̄tā Romana eccleſia: iuncto teſtimonio irrefragabili ipſius ſacri Concilij/ ꝙ hac forma xp̄s confecit hoc ſacr̄m: ⁊ ꝙ eā accepit ſancta Mater eccl̄ia Romana Ap̄lorū Petri ⁊ Pauli doctrina: ⁊ vtiť ea ad ꝯficiendū hoc ſacr̄m eoꝝ auctoritate firmata: quā ſc3 formā a xp̄o p° inſtitutore acceperūt: ita vt ꝑdicta doctrina ſtāte/ null⁹ poſſit al̄r ſentire/ vel per aliā formā efficaciter opari.
¶ Notandū 2° ꝙ virt⁹ ſanctificatiua ⁊ collatiua gr̄e quā xp̄s indidit formis ſacroꝝ p° totā ipſam formā reſpicit vt ſubſtantiā tam ſm voces quā ſm cōpletum ſignificatū dū ore ꝓferunť ex intētiōe miniſtri ad conſecrādū. No. 2°. Et propterea nō ſolū non ꝑficitur/ verum etiam non inchoať cōſecratio vel ſanctificatio dū inchoať forma vel cōtiguata ꝓlatione dicunť verba. ſed ſolū in vltimo inſtanti ꝑfecta ꝓlatione cōferť ſanctificatio in virtute verboꝝ oīm ſimul. ⁊ ſinguloꝝ/ vt tamē cōueniunt ſingula ad vnā talem perfectā ſignificationē quam ſm grāmaticā habet ipſa forma. ita ꝙ non ſolū notabilis pars verboꝝ/ verū ēt ſi vnicum ex eis omnitteretť/ nihil factū eſſet. Et hoc eſt verbum aliqd̄ eſſe de ſubſtātia forme ſacr̄i/ q: v3 eſt tale cui ſimul cū alijs verbis eiuſdē forme/ data eſt ꝑdcā virtus: ita ꝙ ipſo ꝓlato cū alijs/ cōſecrat ⁊ ſanctificat/ ipſo vero remoto nullā talem virtutē h3 aliorum ꝓlatio. Sicut in naturalib⁹ illa pars ꝓprie dr̄ eſſe de ſubſtātia ⁊ eſſentia alicuius puta hoīs/ ſine q̄ primo non pōt homo eſſe. ſicut aīa/ corpus/ ⁊ corporis partes ſine qbus homo non eſt. vt caput cor ⁊c. Hoc igiť hic ſub q̄one p̄nti cadit/ an inquā oīa v̄ba que predictā formam cōſecrationis ſanguinis cōponūt ⁊ cōplent/ ſint predicto mō de ſubſtantia eius. ⁊ ſub hoc ſenſu ꝓpoſitā eſt predicta concluſio affirmatiua.
¶ Pro cuius ꝓbatione notandū 3° ꝙ ſicut idē eſt dicere hoc ens/ ⁊ vnū ens. puta hic hō/ ⁊ vnus hō. ſm Ph̄m 4° Meth^ce/ ita qui ꝓbat alicui⁹ rei vnitatē/ probat ēt entitatē. No. 3°. Scd̄m hoc ergo cognoſcenť aliqua verba ꝑtinere ad ſubſtantiā forme cuius perfectioni dať predicta virt⁹/ ꝙ cognoſcenť ꝑtinere ad vnitatē ⁊ perfectionē eius. Unitas aūt ꝓpoſitionis inſurgit primo ex vnione ꝑdicati cum ſubiecto ꝑ copulam/ qd̄ ſubiectum ſepius atq3 ꝑdicatū/ nō ē ſimplex vox ſed cōpoſita per aliquā vel aliquas determinationes noīs ſubſtantiui/ qd̄ tam in ſubiecto q3 in ꝑdicato principalitatē obtinet. Adiectiua. n. nomina/ per ſe ſola ꝓpoſitionū extrema eſſe non p̄nt. Tunc igiť perfecte cognoſceť aliquam vocē eſſe de ſubſtantia forme/ qn̄ probabiť eſſe copula vel ſubiectum vel ꝑdicatū vel hoꝝ determinationes: ⁊ ꝙ oīa predicta ſint per copulā vnita. ſuppoſito ꝙ tali cōpoſitione tota eccleſia vtať pro forma. Tunc etiā eſſe perfectā ⁊ cōpletā cognoſcimus forme ꝓlationē/ qn̄ prīo eccl̄ia ſigna dat facte ſc̄tificationis. Puta tūc cognoſcemus eſſe perfectā conſecrationem corporis aut ſanguinis xp̄i/ qn̄ primo eccleſia cōſueuit hoſtiā vel contentū in calice liquorē adorare. Sic igiť ꝓcedit ſanctiſſim⁹ Doctor ex ꝑdictis rōnibus veritatē premiſſe ꝯcluſionis deducens: pro conſtanti habens predictā eſſe formā qua ſc̄tā Mater eccleſia pro forma vtiť in cōſecratione ſanguinis. ⁊ ꝯn̄r in fide certiſſimū habens hanc eſſe verā formā. cum eccleſia catholica nō poſſit in talibus ad fidē pertinentib⁹ decipi.
¶ Probať igiť predicta cōcluſio ꝑmiſſis vijs a ſc̄tō Tho. ſic. Probatur concluſio. Omnia illa v̄ba ſunt de ſubſtātia forme cōſecrationis ſanguinis xp̄i/ que ꝑtinent ad vnitatem ⁊ integritatē ſenſus illius: ⁊ quorū mutatione vel diminutiōe tolliť debitus ⁊ totalis/ cōpletuſq3 ſenſus ipſius forme. Sed predicta omnia verba in forma ſanguinis Chriſti contenta/ ſunt huiuſmodi. ergo omnia ꝑdicta ſunt de ſubſtātia eiuſdem forme. Maior que virtualiter eſt. s. Tho. 3^a. q. 60. ar. 8°. in hoc eſt manifeſta ꝙ predicatum eſt quid nominis ſubiecti. pro ut ex notabilibus patet/ ⁊ in ea conueniunt ex hoc omnes Theologi vt ex terminis manifeſta. Minorem vero probat ſanctus Doctor 3^a. q. 78. artic. 3°. ex hoc ꝙ partes appoſite ſubſtantiuo predicato prefate forme pertinent ad vnitatem ⁊ conſequenter ad ſubſtantiā ipſius forme: iuxta ea que ſupra notata ſunt. Inquit enim. s. Docto. ꝙ ſunt determinationes predicati prime illius enunciationis: ⁊ conſequēter pertinent ad integritatem eiuſdem loquutionis.
Confirmatio p^a. ¶ Ex hac autem veritate dicit. s. Tho. prouenire ritum eccleſie quo ſacerdos eodē cultu ⁊ modo ſcilicet tenendo calicem in manibus hec omnia verba profert.
2^a. ¶ Addit etiā probationem ex ſacris litteris ꝙ ly noui teſtamenti ſit intrinſeca determinatio per hoc ꝙ etiā Luc. 22. ponitur inter verba illius prime enunciationis. dum dicitur. Hic calix/ nouum teſtamentū eſt in meo ſanguine. Quod etiā habetur prime ad Corinth. 9. vbi eadem verba ad idem recitantur. ⁊ ſic per ſacras litteras conuincitur intrinſeca determinatio illius predicati. Ex hoc autē poteſt inferri ꝙ pari ſenſu alie quoq3 predicte determinationes/ intrinſece ſint.
3^a. ¶ Poteſt etiam addi ratio qua cōuincitur ꝙ nulla ſequētia canonis verba ſint de ſubſtantia forme. propter inuiolabilem eccleſie ritum conſuetudine ſuperantiquā vetuſtiſſimaq3 firmatum quo completa ꝓlatione enunciationis illius qua vtitur eccleſia vt vera forma conſecrationis ſanguinis/ ſtatim ſacerdos ⁊ omnis populus ſacratiſſimum ſanguinem ſimul adorant: quod non facerent niſi perfecta eſſet conſecratio ⁊ conuerſio vini in ſanguinem: ⁊ ꝙ quia nō ante adorant: non ante perfecta eſt conſecratio: ſed deficiebat ꝓlatio verboꝝ que ad eam pariter conferunt vſq3 ad vltimū. Tam igitur precedentia q3 ſequentia verba/ nullam ad hoc habent virtutem. vt p3. Et hoc ſpecialiter militat cōtra Scoti dogma in propoſita q̄one. de quo infra.

Solutiones Sco. Durā. & Caietani ad præmiſſam ſancti Thomæ rationem. Capitulum. IIII.

Solutio Scoti. Sed hāc rōnē nedū ſoluere verū ēt ı̄pugnare conanť Sco. pariter ⁊ Dur. in 4° di. 8. q. 2^a. ⁊ oſñdē ſil̄ ꝙ ex ea nō ꝓueniat ille rit⁹ eccl̄ie. Sicut ⁊ Caie. ſuꝑ 3^a. q. 78. ar. 3°. rōnē ſil̄ ac confirmatiōes ſub ſignoꝝ noīe/ male interꝑtať: ⁊ ꝯ intētiōnē auctoris ꝑperā exponit. Sco. ergo dicit ꝙ aliqua v̄ba eſſe determinatiua ꝑdicati forme non neceſſario infert ea eē de ſubſtātia forme. Alioqn potuiſſet xp̄s huic forme. Hoc eſt corpus meū. addere. aſſumptū de virgine/ ſuſpēdēdū in cruce. ⁊ alia talia. q̄ tn̄ non eſſent de ſb̄a forme. Pn̄t ēt (inqt) ea q̄ ponunť vt determiatiua ꝑdicati accipi in ſenſu diuiſo. v̄bigr̄a. ly q ꝑ vobis ⁊c. p̄nt accipi in ſenſu iſto. ⁊ ille ꝑ vobis. ⁊ tūc nō ꝑtinebit ad vnitatē p^e orōnis/ ſ3 erit vna orō ꝑ ſe. Sil̄r ad ly noui teſtam̄ti ſubītelligiť ſm doc. Cōfirmator. ita ꝙ ı̄ ſenſu diuiſo v̄nā ꝑſe orōnē ponit iſtā/ qui eſt cōfirmator noui teſtam̄ti. ⁊ ſic de alijs.
¶ Dur. autem ad rōnē rñdēs dicit ꝙ ille d̄terminationes cōtinent qdē veritatē: ſ3 nō ſunt de eſſentia forme. ſ3 ad excitandā poti⁹ deuotionē/ ⁊ ad exprimendū fructū dn̄ice paſſionis. Solutio Durādi. Probatq3 p° ꝙ illud verbū miſteriū fidei/ nō ſit de eēntia forme. eo ꝙ pari rōe eſſet de eēntia forme conſecrationis panis. In vtraq3. n. ſpecie ſacr̄i/ aliud viſibil̄r cerniť ⁊ aliud inuiſibil̄r ꝯtineť. Qd̄ vero additur. q ꝑ vobis effundeť ⁊c. ꝙ nō ſit de eſſentia forme ⁊c. ex hoc ēt ꝓbat/ q: pari rōne de eſſentia forme cōſecrationis corporis eēt hec determinatio quā tam Ap̄ls q3 euāgeliſte promunt. qd̄ pro vobis tradeť. Sic igiť ad rōnē ꝑdicto mō ı̄pugnatā dicendū eſt ſm eū ꝙ determinationes illius ꝑdicati pertinēt quidē ad veritatē illius ſermonis/ q: ⁊ ille ſunt vere. S3 nō ſunt de ı̄traneitate illi⁹ forme. Un̄ negať maior rōnis de iſta cōtinētia quo ad veritatē toti⁹ ſermonis. Minor v̄o quo ad integritatē ſubſtātie forme. ¶ Ad ritū vero eccl̄ie rñdens dicit ꝙ ꝓcedit ex ꝑcepto eccl̄ie/ nō ex ſubſtātia forme. Neq3. n. oīa que ꝓferunť eodem ritu ſunt de ſubſtātia forme ingt ſicut p3 de ly accepit. ⁊ hmōi. ¶ Ad aliā vero confirmationē rñdendū eſſe dicit ſicut ad rationē.
¶ Caie. aūt vbi. ſ. rñdens ad rōnē. s. Tho. dicit ꝙ determinationes ꝑdicati ꝑtinere ad ı̄tegritatē loquutionis dupl̄r ı̄telligi pōt. Solutio Neotherici. Primo ꝙ ſine hmōi determinationib⁹ nō ſit integra loquutio ı̄tegritate eſſentiali ꝑiacētis enūtiationis: ⁊ ſic in ꝓpoſito ſolū illud pronomē meus eſt de ı̄tegritate loquutionis enūtiationis cū dr̄. Hic eſt ſanguis meus. Alio mō ꝙ ipſe determinationes nō h̄nt integrū ſenſum ſine ꝑiacente enūtiatione: ⁊ ſic v̄ificať rō in ꝓpoſito quo ad oīa adiūcta. qn̄ cōſtat ꝙ dicēdo noui ⁊ eterni teſtamēti miſteriū fidei qui ꝑ vobis ⁊c. ı̄tegra nō ſit loquutio ſine ꝑcedenti enūtiatione. Hic eſt ſanguis meus. Et huius integritatis ſigna ſunt q̄ in l̄ra afferunť duo. Primū ꝙ ſacerdos eodē ritu ⁊ mō oīa hec profert. Scd̄m ꝙ Luc. 22. interponunť verba ſequētia v̄bis primis. Hec ille ꝯtra. s. Tho. Dicit ꝑterea ꝙ auctor probabil̄r loquiť. Nā determinās dicit ꝙ circa hoc ſunt due opiniones. ⁊ 2^am dicit meliorē/ vt ex hoc videať velle ꝙ nō vſq3 quaq3 prima deuiet a veritate/ ſeu nō omni prorſus ſit ꝓbabilitate nudata. Ex quo ſequať ēt ꝙ rō ſua pro 2^a opinione nō ſit demōſtratiua ſ3 ꝓbabilis tm̄. v̄a tn̄ ſit de ꝑdicta ı̄tegritate ⁊c.

Vt prædictarum ſolutionum ruina prodatur, iacitur ex oppoſito fundamentum. Capitulum. V.

Sed hi oēs deficiunt ꝑiculoſiſſime. Pro quo ſciēdum eſt ꝙ formas ſacroꝝ ꝯueniēs fuit eſſe occultas in ꝑmitiua eccl̄ia. vt docet Dion. in fine celeſtis Jerarchie. ⁊ hoc ne forte infideles/ eis abuterenť in fidei cōtemptū. Impugnatio predictarum ſolutionum. N. Qd̄ ēt poſtmodū obſeruatū eſt/ vt apud ꝑp̄los in maiori reuerētia eſſent ⁊ obſeruātia/ ne cōtigeret eoꝝ abuſus facilis. Non fuit igiť cōueniens vt ab euāgeliſtis vel a quocūq3 Ap̄lo ſacris in l̄ris publicarenť/ niſi illa q̄ eſt ſumme neceſſaria ad ſalutē/ forma inquā baptiſmi. Cetere ſine quibus oībus pōt hō ſalutē cōſeq in caſu neceſſitatis ꝓhibētis ſuſceptionē ſacramētorū/ ⁊ nihilominus diuiniſſime ſunt virtutis/ occulte tradite ſunt eccleſie a xp̄o ⁊ Apoſtolis ⁊ eorum ſucceſſorib⁹ predicta ra

tione. Ex quo concluditur ꝙ non fuit de intẽtione euangeliſtarum aut Pauli dum de ſacramento corporis ⁊ ſanguinis Chriſti verba faciunt/tradere formas conſecrationis huius ſacramenti/ſed ſolum de Chriſto hyſtoriam texere. vt dicit etiam. s. Tho. 3ª. q. 78. ar. 3. ad 9m. / ⁊ 4° di. 8. q. 2ª. ar. 2°. qla pª. ad pm. Et ſi quidem in narrando que fecit vel dixit xp̄s coincidant cum verbis alicuius forme/ſicut tres euãgeliſte cum Paulo conueniunt in verbis forme corporis xp̄i/hoc fuit preter intentionem eorũ. Sed ſolum enarrare volebant ꝙ xp̄s hoc fecit dicendo verba que ſignificabant id quod exprimebant etiã euãgeliſte vel Apl̄s. Sed non intendebãt dicere ꝙ xp̄s vteretur illis met verbis quibus illi exprimebant hoc factum. ſed illis vel alijs idẽ principaliter ſignificantibus: etiã ſi aliquid aliud expreſſuȝ fuerit per propria verba Chriſti/quod nõ expreſſerunt ſub eodem verboꝝ ordine ipſi euangeliſte/quatenus (vt dictum eſt) forme ſacramentoꝝ eſſent occulte. Sacramenta autẽ eſſe inſtituta a Chriſto/ ⁊ conſequenter eorum formas ab eodẽ Apoſtolos edoctos fuiſſe et per hos ceteros ſucceſſores/nullus iam dubitat. Et Innoc. iij. de celeb. miſ. cap. Cum marte. de ipſis formis euchariſtie proteſtatur dicẽs. Credimus igitur ꝙ formam verboꝝ ſicut in canone reperitur/ ⁊ a xp̄o Apoſtoli. ⁊ ab ipſis eoꝝ acceperint ſucceſſores. Quod ⁊ de multis alijs eccleſiaſticis iſtitutionibus pariter cenſendum affirmat Auguſtinus dicens. Eccleſiaſticarum inſtitutionum quaſdã in ſcriptis quaſdam vero apoſtolica traditione per ſucceſſores in miniſterio confirmatas accepimus ⁊c. diſt. 11. Hoc ipſum manifeſtat etiaȝ in propoſito. s. Tho. 3ª. vbi ſupra dicens. Quod additur miſteriuȝ fidei. ex traditione domini/ ⁊ non euangeliſtarum habet̃ que ad eccleſiam peruenit/ſm illud quod habet̃. 1ª. Corinth. 11. Ego enim accepi a domino qđ ⁊ tradidi vobis ⁊c. Hec ille. Peruenerunt autẽ a Chriſto illa verba/non niſi quia ab illo peruenit tota forma in qua verba continentur/ſed occulte. vt dictum eſt.

Ex Concilio Florentino prædicti impugnatores conuincuntur errare. Ca. VI.

Eam ipſam etiam eſſe veram formã ex hoc eſt manifeſtum ꝙ in omni eccleſia latina tã Romana inquam que vniuerſalis eſt ⁊ caput oĩm/ ⁊ cuius doctrinã ⁊ cultũ debent oẽs humilr̃ ſequi ⁊ imitari/ precipue quo ad eſſentialia fidei ⁊ ſacroꝝ/ q̃ȝ i Ambroſianaq̃ in multis ſolẽnitatibus hȝ ritus ꝓprios/ſemp ſacerdotes vſi ſunt hac forma ſanguis cuȝ p̄dicta determinatione tanq̃ȝ ꝑtinente ad ipſiꝰ forme ſubſtantiam. In cuius ſignum etiam tam in miſſali Apl̄ico q̃ȝ in eo qui fuit beati Ambroſii hec verba ad alioꝝ diſtinctionem litteris aureis ſunt deſcripta: in oĩbus pene miſſalibꝰ eccleſie latine litteris rubeis vel maioribus: ex quo tenendũ eſt procul omni dubio ꝙ hec ſit illa propria forma cõſecrationis ſanguinis quam a Chriſto Apoſtoli ⁊ ab eis omnes ſucceſſores accepertit ſm verbũ Innoc. Nec reputarem tutum hominem in conſcientia/nec ſanum intellectũ in fide qui ſecus ſentiret/minus q̃ȝ qui teneret expreſſionẽ alicuius perſone diuine non eſſe de ſubſtantia forme ſacramenti baptiſmi. etiaȝ ſi nulla alia expreſſa ſup hoc emanaſſet apoſtolice ſedis vel ſacri alicuius cõcilij determinatio. Quanto igit̃ minus nũc vllus tenere pōt illa verba nõ eſſe de ſubſtantia forme cõſecrationis ſanguinis que Concilium Florentinum ſub Eugenio 4°. cõgregatum declarauit eſſe: Quũ enim in priori quodam decreto concilij predicti qđ incipit. Exultemus ⁊c. Subſtantialia fidei in qbus Greci ⁊ Armeni eccleſie Romane reconciliati debeant conuenire/fuiſſent propoſita/ ⁊ inter alia plurium ſacramentorum forme expreſſe ⁊ declarate: cum de forma ſacramenti euchariſtie mentionem facere pariter debuiſſet/eam formalr̃ non expreſſit/ſed dixit ꝙ forma huius ſacramẽti ſunt verba ſaluatoris quibus hoc confecit ſacramentum. Sed in ſequenti decreto pariter ad Grecos ⁊ Armenos directo quod incipit. Letent̃ ⁊c. Euchariſtie formas/corporis inquaȝ ⁊ ſanguinis domini conſecrandi in quibus omnes habeant cõuenire chriſtiani/ expreſſit dicens. Veruȝ quia in ſupraſcripto decreto Armenoꝝ non eſt explicata forma verborum quibus in conſecratione corporis ⁊ ſanguinis domini ſacroſancta Romana eccleſia Apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli doctrina ⁊ auctoritate firmata ſemper vti conſuerat/illam preſentibus duximus inſerendaȝ. In conſecratione corporis domini hac vtimur forma verborum. Hoc eſt enim corpus meuȝ. Sanguinis vero. Hic eſt enim calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſtamenti miſteriuȝ fidei: qui pro vobis ⁊ pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Hec ibi. ¶ In quibus verbis tria ſpecialr̃ deſignant̃. Primũ eſt intentũ principale. vȝ ꝙ he ſunt forme cõſecrationis ſacri Euchariſtie/ ſingule ſȝ ſingulas ſpẽs. ⁊ ꝙ ſunt verba ſaluatoris qbus confecit hoc ſacrm̃. Qđ eſt valde notandũ contra eos q dicũt/ nõ eſſe de ſubſtãtia forme niſi ea dũtaxat verba q̃ hñr in ſacris lr̃is. Nõ. n. eſt minus eccleſie credendum q̃ȝ euangelio/q: euangelio non crederem vt dicit Auguſtinus in epiſtola contra fundamentum/niſi eccleſia precepiſſet. Si aũt in ſacro euãgelio exprimeret̃ ꝙ iſta ſit forma. Hic eſt calix ⁊c. ⁊ ꝙ omnia illa ſint verba quibus Chriſtus confecit hoc ſacrm̃/procul omni dubio crederemꝰ oẽs. Nõ minus igit̃ credere debemus eccleſie idipſuȝ aſſerenti. Ex his aũt ſequit̃ ꝙ ſi qđ verbum taliũ formaruȝ deficeret/non ꝓficeret̃ conſecratio. Hoc eſt. n. de rõne forme ſacri vt ſic. ⁊ de rõne verborũ conficientiũ ſacrm̃ ſm Theologos. ⁊ ꝓñr qđlibet vocabulũ incluſuȝ ſm ſenſuȝ (vt. ſ. declaratũ eſt) eſt de ſubſtãtia talis forme. Hoc. n. idẽ importat. Qua etiam ratione qui tenuerunt ea que dicuntur ab illo verbo. noui. vſq; ad verbum peccatorum incluſiue. non eſſe de ſubſtãtia forme ſanguinis Chriſti/non dixerunt illam totam ſñiam ſed partem hanc tm̃mõ. Hic eſt calix ſanguinis mei/ eſſe huius ſacramẽti formam. Concilium autem dicit non partem illam aut aliam/ſed totam predictam ſententiam eſſe formam qua vtitur eccleſia. ¶ Secundum eſt ꝙ he forme auctoritate ⁊ doctrina Apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli emanauerunt. ⁊ ꝙ eccleſia in hoc ritu conſecrandi firmitatem habeat auctoritate ⁊ doctrina eorũ. Quaſi ex hoc dicat ꝙ has conſequenter eſſe veras formas ſacramenti euchariſtie/nullo modo eſt vlterius dubitandũ. ¶ Tertiũ ꝙ hoc eſt cõe toti eccleſie.

Non enim eſt maior ratio cur ſm determinationem prefati concilij. magis Armeni ⁊ greci q̃ȝ alia quecũq; natio ad has formas teneantur in cõſecrãdo Euchariſtiam ex doctrina Apoſtolorum qua firmatur ſancta Romana eccleſia. Sole igitur he ſunt vere forme euchariſtie. ⁊ omnia verba in eis cõprehenſa quo ad ſignificatũ. ſ. ſubiectum copula ⁊ predicatum ⁊ eiuſdeȝ predicati determinationes ſunt de ſubſtantia forme. quale non eſt ly. n. Licet nanq; ponatur inter partes ſm voceȝ/precedit tamẽ totã formam ſm ſignificatũ/vt continuatiuũ prioris ſententie cum ea. ⁊ ſic conuincit̃ apud oẽs non eſſe de ſubſtantia forme. Neq;. n. continuatiuũ aliquorũ/ in re ipſa continuata contineĩ/ẽt ſi ſm ſitum verborum videretur intraneum. Qui ergo predicto ſacri concilij decreto cum obſtinatione aduerſaretur/ procul omni dubio cenſendus eſſet hereticus iam damnatus.

Scoti fuga præcluditur: & Durandi præmiſſa confringuntur tela. Cap. VII.

Nunc ſupereſt aduerſarioꝝ moleſtias euitando/clariorẽ reddere veritatem quo fiet vt ⁊ angelici Doctoris honorẽ tueamur. Et p° quidem Scoti fugã in hoc confuſione dignã cenſemus ꝙ ſi eccleſia vteret̃ qbuſcũq; alijs determinationibus illius p̄dicati/ ⁊ in hoc fundaret̃ ſuper doctrina Aploꝝ Petri ⁊ Pauli/procul omni dubio teneremur/ ⁊ ipſe nobiſcum teneret̃ credere/ꝙ tales determinationes eſſent de ſubſtantia forme ſacri euchariſtie quo ad ſanguinis conſecrationẽ. Cũ ergo ecclia dicat hanc eſſe formã que determinationes illas in ſe claudit/ſiue caperent̃ in ſenſu diuiſo ⁊ fieret vna hypotetica: ſiue in cõiuncto/manẽte vnitate cathegorice/oĩa verba quibus vtit̃ nunc eccleſia ſunt de ſubſtãtia forme. Licet grauiſſime peccaret explicando hypoteticã contra eccleſie cõſuetudinẽ ⁊ ritũ/ẽt qñ quis teneret intelligendã eſſe talẽ formam in predicto ſenſu diuiſo. Iam igit̃ pȝ Scoti precluſas euaſiones/quẽ pro mea antiqua erga virũ opinione bona/putauerim/ſi determinationi p̄dicte p conciliũ celebrate ſupuixiſſet/ẽt per vnicã tantum horã/declaraſſet ita tenendũ ⁊ confitendũ ſicut iam cognoſceret ſanctã Romanã ⁊ vniuerſalẽ eccleſiã ꝯfiteri: erroneãq; reuocaſſet quã vbi. ſ. ꝓmulgauit ſñiam. ¶ Ad Durandũ vero ſimilr̃ dr̃ ꝙ cum tam per conſuetudinẽ omniũ eccleſiaꝝ latinarũ ⁊ precipue Romane: q̃ȝ per predictã concilij ſacri determinationẽ pateat oẽs partes illarũ formarũ preter ly. n. eſſe de integritate ſubſtãtiali earũ: ille partes vel ſñie que ſm predictã etiã conſuetudinẽ ⁊ determinationem eccleſie nõ connumerant̃ inter partes forme/iam nõ pertinebunt ad ſubſtantiã eius. Et cum dr̃ ꝙ ita determinat̃ predicatũ forme corporis p hanc additionem de qua euãgeliſte cum Paulo faciunt mentionem. qđ pro vobis tradet̃/ſicut determinat̃ predicatum forme ſanguinis p hoc qđ addit̃/qui pro vobis effundet̃ ⁊c. Reſpondet̃ ꝙ q: ſupponimus xp̄m per has formas hoc ſacrm̃ ꝯfeciſſe: ⁊ eaſdẽ formas Apoſtolis tradidiſſe/ ⁊ per Aplos toti eccleſie/nõ obſtante ꝙ ſm grammaticã videat̃ additio illa ſicut ⁊ iſta ſuũ predicatũ determinare/ ⁊ euãgeliſte ſic illas expreſſerint/illa tñ ſola eſt vera forma cui xp̄s dedit virtutẽ conſecratiuam/non illa aut quecũq; alia q̃ poſſet ſm cõgruentiã grãmatice ẽt in infinitũ multiplicari. Ex traditione aũt eccleſie cognoſcimꝰ nõ eſſe datã taleȝ virtutẽ predicte determinationi: nec eã eſſe de itegritate forme corporis xp̄i. Et rõnabilr̃ id a xp̄o factũ eſſe/nemo dubitet cũ ſit ſapia patris eterni: cuius ſapie aliqua nobis ẽt eſt ipartita ſtilla/vt rõnabilr̃ ex hoc ab eo id factũ cognoſcamus ꝙ in additione fcã cõſecrationi ſanguinis intelligat̃/ ⁊ illa q̃ intelligit̃ xp̄i corpori/non aũt forme cõſecrationis eius cõuenire. In effuſione qppe ſanguinis ꝑ quã xp̄s mortẽ incurrit/claudit̃ ⁊ traditio corporis eius ad mortẽ. Ad hoc. n. traditio illa tam ex parte Iude q̃ȝ Phariſeoꝝ procurata eſt ⁊ ꝑfecta/vt morti traderet̃. Vel in illa ẽt ſanguinis effuſione immediatius claudit̃ traditio corporis/ſm ꝙ traditꝰ fuit Pilato xp̄s occidendus. iuxta illud dñi verbum ad Pilatũ. Qui tradidit me tibi/maius pctm̃ habet. Vel imediatius ẽt illa traditio qua ipſe xp̄s tradidit in mortẽ animaȝ ſuã ⁊c. Superfluũ ergo fuiſſet idem premittere in forma cõſecrationis corporis: quãdo ponẽda erat in forma cõſecrationis ſanguis qua perficit̃ ſacrũ euchariſtie/determinatio q̃ priorem cõprehenderet. vt dcm̃ eſt. S. Tho. v° inducta ratio ſuper talis determinationis p̄dicati vi fundata/ſupponit vſum eccleſie ab aplis deriuatum/de quo tanq̃ȝ fundamẽto dicendoꝝ/mentionẽ fecit in argumento quod in ꝯtrium premittit. Unde ratio perſe magis remouet occaſionem opinionis contra quã arguit/q̃ȝ ſola probet. Poſſet etiã dici ꝙ inuicte probat: qa ſic voces ſunt determinationes p̄dicati ꝙ res ſignificate p voces inueniunt̃ in ſanguine cõſecrato ex vi verborũ cõſecrationis pacte. vt ſuperius dictũ eſt. Putabãt enim primi opinantes nõ eſſe additionẽ illã de ſubſtãtia forme/qa videtur aliud ſignificare quã cõuerſionẽ vini in ſanguinem que p formã ſignificat̃ atq; ꝑficitur. Sed obuiat. s. Tho. qa licet de ſe verba illa nõ hoc ſignificẽt/ex eo tamẽ ꝙ ſunt determinationes q̃dam illius orationis que hoc ſignificat ⁊ ſpectat ad formã cõpletiuã ſacramẽti euchariſtie/habuerũt cõuenienter a xp̄o virtutẽ cõuerſiuam ſimul cum illa. Alioquin ſi ille determinationes ex hoc ꝙ non ſignificãt cõuerſionẽ non poſſent ꝑtinere ad ſubſtãtiã forme/pari ratione ille determinationes. meũ atq; mei. nõ eſſent de ſubſtãtia forme. Nõ enim poteſt maior reddi ratio cur he magis quã ille formã integrẽt. Eſt ergo p̄dicta additio ⁊ determinatio de ſubſtantia forme ſm beneplacitũ xp̄i inſtituẽtis. Et idẽ dicẽdũ eſt de illa alia additione. Miſterium fidei. Eſt enim ⁊ illa de eſſentia forme ex inſtitutione xp̄i. Et fuiſſet ſuperfluũ id apponere in cõſecratione corporis/ cum ad vtrũq; referri poſſit in cõſecratione ſanguinis poſita. licet vt refert̃ ad corpus nõ ſit ꝯſecratiua illius. Igitur p̄dicte additiones nõ hoc ſolũ habent ꝙ cõtineant veritatem/nec ſolum inducte ſunt ad excitandum deuotionem/vel exprimendos effectus huius ſacramenti: vt Durã. dicebat: ſed etiam ſunt de integritate ⁊ eſſentia forme. vt dictum eſt.

¶ Patet etiã ꝙ ad primã confirmationẽ non bene reſpondet. qꝛ licet ex ꝓcepto eccleſie ſic ꝓceſſerit ille ritus quo ↄtinuat ſacerdos eleuatũ in manibus tenere calicẽ donec ſuꝑ eum cõtinue protulerit deuote oĩa predicta verba: illud tñ preceptũ ad hoc emanauit/ vt ex tali ritu cognoſcant oẽs ꝙ oĩa illa verba que tã celebri ritu ꝓferunt̃/ ſunt de ſubſtãtia forme/ ita ꝙ eis oĩbus nondũ prolatis nõ perficit̃ ſacramentũ. Ex hoc. n. nec ipſe ſacerdos prius adorat aut offert populo prius calicẽ adorandũ/ qꝛ prius nõ eſt facta cõuerſio ⁊ conſecratio vini in ſanguinem xp̄i. ¶ Nec eſt verũ ꝙ ſub eodẽ ritu proferat illa verba. Accepit Jeſus calicẽ/ vel quecũqꝫ alia: immo interponit cerimoniã depoſitionis calicis ⁊ bñdictionis/ inter hec verba ⁊ verba forme. Sicut ante prolationem forme corporis/ accipit panẽ/ eleuat oculos in celum/ benedicit: ⁊ hec omnia a chriſto facta refert. ¶ Eodẽ modo manifeſtat̃ ꝙ male 2ª cõfirmatio impugnet̃. que eadem vi deducit propoſituꝫ quo ⁊ rõ: ſupponendo vꝫ xp̄i beneplacitũ: ⁊ euitando ſuꝑfluitatem. Ad declarandũ. n. ꝙ totũ hoc ſacr̃m ſit noui teſtamentum/ ſufficit hoc exprimere vbi perficit̃ euchariſtie ſacr̃m. hoc eſt in cõſecratione ſanguinis vt effuſi in morte/ in qua teſtamẽtũ iam efficaciã ſortit̃ conſequende hereditatis. ſm̃ illud Hebr. 9. vbi eſt teſtamentũ/ mors neceſſe eſt itercedat teſtatoris. Predicta igit̃ verba aliqd maioris efficacie hñt q̃ꝫ continere veritatẽ aut excitare deuotionẽ. hoc. n. eſt cõe toto canoni ⁊ toti miſſe. Patet igit̃ Durãdi Solutiones infirmas eſſe.

Caietani ſolutio ad rationẽ præmiſſam, funditus eneruatur. Cap. VIII.

Ad Caietanuꝫ.

Caietani quoqꝫ rñſio ad predictã. s. Tho. rationẽ/ minorẽ habet apparentiam q̃ꝫ illa Durandi: ⁊ diſtinctio illa eſt exp̄ſſe contra intentionẽ ⁊ verba. s. Tho. Nam ſctũs Tho. dicit 3ª vbi. ſ̃. c. ꝙ qꝛ additiones ille ſunt determinationes p̄dicati/ ptinent ad integritatẽ eiuſdẽ loqutionis/ cuius. ſ. eſt tale predicatũ. Nõ ergo loquitur de integritate ſenſus ipſaꝝ determinationũ per preiacentẽ enunciationẽ/ ſed ecõuerſo. Et ↄñr intendit de integritate ſubſtãtie forme vt hꝫ virtutẽ trãſmutatiuã a xp̄o/ inquantũ illum ſenſum integrũ verba forme preferunt. Et ꝓpea cõcludit ex hoc. s. Tho. ꝙ hec ſunt de ſubſtãtia forme. ¶ Preterea: Ex h̃ ꝙ ptinent ſic ad integritatẽ illius loqutiõis ſequitur ꝙ pertineãt ad integritatẽ forme. Hoc aũt ſat eſt ꝓpoſito noſtro vndecũqꝫ id ſortiat̃. Non ſic põt iferri ꝙ ſint de ſubſtãtia forme ea que ſignificant vſuꝫ ſacramenti/ vel eiuſdẽ vſus determinationẽ. ſiue ante ꝓlationẽ forme. vt ſunt illa verba. Accipite ⁊ comedite ⁊c. vel bibite ex eo oẽs ⁊c. Siue poſt/ vt ſunt illa. Hec quotieſcũqꝫ feceritis ⁊c. Hec. n. omnia ſunt de accidentali ꝑfectione forme/ illa vero de ſubſtantiali: vt optime declarat idẽ. s. D. in eadẽ. q. ar. 1. ad 2m. Ex hoc pꝫ manifeſtiſſime ꝙ diſtinctio quã affert Caietanus dicens v̓ba eſſe de ſubſtãtia forme dupl̃r/ qꝛ vꝫ vel ſine illis nõ eſt forma/ vł non ꝑfecta/ nulla eſt. qꝛ cum d̃r aliquod verbũ eſſe de ſubſtãtia forme. hoc ſolo mõ intelligit̃ quo ſic eſt de ꝑfectione eiꝰ ſubſtantiali ꝙ ſine eo forma virtutẽ non habet cõſecrãdi. ⁊ in ꝓpoſito tranſubſtãtiandi. vt in principio q̄ſtionis ad intentionẽ. s. Tho. declaratũ eſt. Ea vero que ſunt de ꝑfectione eius accidẽtali non dicuntur de ſubſtãtia forme. ſicut in naturalibꝰ perfectiones accidẽtales non ſunt de ſubſtãtia rei: eẽntiales vero ſic ſunt de eſſentia rei ꝙ ſine eis nõ integrat̃ eẽntia. Vñ pꝫ exp̄ſſe ꝙ p̄dicta diſtictio deſtruit ẽt ſeipſaꝫ. neqꝫ mẽbra ſunt oppoſita: ⁊ ſi ſunt oppoſita/ alterũ mẽbrũ nõ ſuſcipit p̄dicationẽ diuiſi/ ſꝫ ei repugnat. ¶ Nec eſt verũ ꝙ. s. Tho. in ſol. 2i. ibi cõcedat equalem efficaciã in conſecrando ſanguinẽ ſine predictis additionibus/ q̄ eſt in conſecrando corpus ſine ſimilibus. nec per ly potius/ intẽdit maiorẽ perfectionẽ accidentalẽ ex adiunctis/ ⁊ nõ magis ſic ſubſtantiã forme ꝙ ſine eis nulla ſit forma eo mõ quo dictũ eſt. Habebat. n. pro ↄſtanti determinationẽ iam factã. ⁊ ſolũ curauit rõnẽ aliquã reddere cur xp̄s magis in cõſecratione ſanguinis q̃ꝫ in cõſecratione corpis voluit verba ſignificantia proximũ effectũ paſſionis xp̄i eſſe de ſubſtantia forme. Immo reddens rõnem quare in cõſecratione ſanguinis ſit mẽtio de effectu paſſionis ⁊ nõ in conſecratione corporis/ ꝓbat verba deſignantia talẽ effectum eſſe conſecrãtia ſanguinẽ cũ alijs/ non aũt corpus: qꝛ vꝫ pertinent ad integritatẽ forme ſanguinis/ nõ aũt corporis. Ex p̄miſſis aũt. ſ̃. patet ꝙ ommiſſo vnico ẽt verbo conſecrationis ſeu cõſecratiuo/ tollit̃ forma. Quod ẽt generalius reperit in ſol. 7i. Neqꝫ capitur ly potius ſicut neqꝫ. ſ̃. in corp. q. ly melius. cõparatiue/ ſed poſitiue aſſerendo ꝙ cõueniens fuit talia que addunt̃ eſſe de ſubſtãtia forme ſanguĩs/ non aũt illa vel alia ſilia de ſubſtãtia forme corporis. Et ad hunc ſenſuꝫ ⁊ nõ ad ſenſum Caie. ꝓcedunt ẽt due allate ↄfirmatiões. ¶ Nec eſt ẽt verum ꝙ auctor probabil̃r procedat: ſꝫ tali demõſtratione vſus eſt/ q̃li poſſibile fuit in hac materia/ ſuppoſita traditione ap̄lica. Nõ. n. cognoſcimus aliqđ verbũ pertinere ad ſubſtantiã eiꝰ quã ex traditione Ap̄łoꝝ ſupponimus formaꝫ alicuius ſacramẽti/ niſi qꝛ ptinet ad integritatẽ loqutionis exprimẽtis id qđ ſit virtute ꝓlationis illius forme. Hec. n. ſunt de rõne talis integritatis/ ⁊ talis itegritas eſt de ꝑfectione ſubſtantiali forme. Verba vero que ſignificãt vſuꝫ vel vſus determinationẽ. vel certe ſunt cõtinuatiua ſnie forme cum ꝓcedentibus/ ſicut ly. n. ex hoc ipſo apparet ꝙ non ptinent ad ꝑfectionẽ ſubſtantialẽ ſed accidẽtalẽ forme ſm̃ oẽs. vt in. d. ſol. 2i. d̃r ⁊ declarat̃ a. s. Tho./ quã declarationeꝫ ſupponit/ in determinatiõe ar. tertij. ¶ Qꝫ vero dixerit. s. Tho. eſſe duplicẽ opinionẽ circa hoc/ non infert qn pro vna ⁊ ↄ̃ aliam efficaciſſime procedat. Oſtẽdens ea ſola determinatiua q̄ ptinent ad vſuꝫ/ nõ eſſe de ſubſtãtia forme. alia v̓o quibꝰ vt determinatiuis p̄dicati integrantibꝰ loqutionẽ forme vtitur eccleſia ex xp̄i inſtõne ⁊ Ap̄łoꝝ traditione/ ptinere ad eſſentiã eius. ¶ Qꝫ aũt. s. Tho. vtat̃ his modis loquendi. vꝫ videt̃ incõueniẽs ⁊c. ⁊ ꝙ alij meliꝰ dicunt ⁊c. nõ innuit ꝙ putet ſe nõ efficaciter ꝓbaſſe propoſitũ. qꝛ ly melius. ſtat ibi potius poſitiue q̃ꝫ cõparatiue. vt dictũ eſt. Quũ. n. opiniones iſte ſint cõtradictorie/ nõ pñt ambe veritatẽ hẽre: nec põt vna bñdicere alia meliꝰ in his ꝑſertim que fidẽ tangũt. Et ly vr̃/ apparentiã exprimit/ non aũt dubitationem in determinando pretendit. Et vterqꝫ modus loquendi ad predictum ſenſum rectum/ conſuetus eſt in

eſt in doctrina eius/ ſicut ⁊ in doctrina Ariſtotelis. Determinatam aũt ⁊ ſolidam in ꝓpoſito illum tradidiſſe ex intẽtione doctrinã/ modus ↄcludendi demonſtrat dum dicit. Dicendũ eſt ergo ꝙ oĩa p̄dicta verba ſunt de ſubſtantia forme. Quod ẽt longo ſermone declarat in corpore: ⁊ per ſingula defendit in ſolutionibus argtoꝝ. Non igit̃ opinatiue ſed aſſertiue determinat. Opinio quippe dubitationeꝫ admittit oppoſiti: qđ circa ſubſtãtialia fidei qualia ſunt ſacr̃a ⁊ partes eoꝝ/ ⁊ precipue forme/ in mente clariſſima ſanctiſſimaqꝫ doctoris angelici cecidiſſe/ nephariuꝫ eſt affirmare. Vbi. n. s. Tho. ꝓbabiliter tm̃ procedit/ optime ſe declarat per exp̄ſſa verba ꝓponens ꝙ ꝓbabilis tm̃ vel rõnabilis ſit ſua cõcluſio ⁊ nõ certa. Sicut in pª pte. q. 61. ar. 3º. vbi determinat angelos nõ fuiſſe creatos ante mundũ corporeũ. ⁊. q. 62. ar. 3. dũ determinat angelos eſſe creatos in gr̃a. ⁊. q. 63. ar. 6. vbi querit an inter creationẽ ⁊ lapſuꝫ fuerit aliqua mora ⁊c. Et cõiter innuit vel exprimit in talibus/ ꝙ non eſt ↄ̃rie opinioni p̄iudicandũ. Vbi aũt abſolute determinat ſic eſſe dicendũ vel tenendũ/ maxime circa ea que ptinent ad fidẽ ⁊ neceſſitatẽ ſalutis/ nullo mõ eſt dicendũ ꝙ ꝓbabiliter tm̃ vel opinatiue/ ⁊ cõſequẽter de oppoſito dubitãdo/ determinet. Alioqn nullibi haberet̃ ꝙ certiſſime adhereret alicui cõcluſioni vel rõni/ niſi vbi hanc ſuam certitudinẽ exprimeret ꝑ aliqua ſp̄alia verba neceſſitatẽ dictoꝝ pretendẽtia. puta neceſſe eſt/ vel opꝫ ſic dicere ⁊c. Et ſic periret certitudo doctrine ſcti Tho. pro maiori imo pro maxima pte. cũ rariſſime vtat̃ tali mõ exprimendi certitudinẽ ſue ſcie. ¶ De verbis aũt inordinatis quibus Caie. excuſat ſe ꝙ a ſancti Tho. doctrina deuiet/ al's deo dante prolixus fiet ſermo.

Scoti motiua pro falſa ſua opinione, funditus diluuntur. Cap. IX.

Contra dictum p̄m Sco.

Nunc ſupeſt afferre ſimul ac deijcere argumenta motiuaqꝫ ſingularuꝫ opinionũ. Et ꝙ Scotus p̄ nõ habuerit ſufficiens motiuũ vt incertã eſſe formã euchariſtie opinaret̃/ pꝫ. p̄ qꝛ falſum eẽ. ſ̃. mõſtratũ eſt ꝙ nõ ſit tradita forma certitudinal̃r ⁊c. Imo certiſſimã habemus eã qua vtit̃ Ro. eccleſia vt traditã ſibi per ap̄łos a xp̄o Jeſu. Et in ↄcilio Florẽtino certitudo iſta patefacta eſt. vt pꝫ in q̄õnis p̄nº.

2m. ¶ Falſum eſt ſcđo ꝙ non ſit ꝑiculoſum ignorare que naꝫ ſint forme ſacr̃oꝝ principaliũ. Nec eſt ignorãtia hec inuincibilis: imo damnabile eſt ignorare quod vł'is eccleſia taꝫ patenter ⁊ multipl̃r docet in ↄcilijs ⁊ in decretis ſuis. Non acceptare aũt tanq̃ꝫ firmũ ⁊ certuꝫ id qđ ſedes ap̄lica firmiſſime tenet ⁊ nullatenus dubitat/ pertinet ad pertinacẽ infidelitatem.

3m. ¶ Falſum eſt 3º ꝙ indiſcretũ ſit tenere eos quoꝝ intereſt/ prelatos inquã eccleſiaꝝ quoꝝ eſt ordines vel quecũqꝫ ſacr̃a ↄferre non obligatos eſſe ſcire preciſe que verba ſint de ſubſtantia formarũ ad hoc ꝙ aliqs conferat ſacr̃m. Sequit̃. n. ex hoc eius dicto ꝙ eſſent oẽs ſemꝑ in ambiguo in re tam neceſſaria ad fidẽ ⁊ ſalutẽ. Neceſſarium eſt. n. vti vera forma in collatione/ vſu/ vel ↄfectione ſacr̃oꝝ. Quam ſi neſciret eccleſia/ defeciſſet ei xp̄s in neceſſarijs docendis que facillime ſciri potuiſſent cũ ſint breuiſſime ſacr̃oꝝ forme. Nõne forma ↄſecrationis ſacerdotis habet̃ expreſſa in p̄dicto ↄcilio Florentino: ⁊ pariter cuꝫ ea/ forma etiã conſecrationis ſeu ordinationis diaconi/ ⁊ etiã qua ordinat̃ ſubdiaconus. quin etiã de inferioribus ordinibus oĩbus dat̃ ibi regula cognoſcendi formas/ explicãdo ꝙ he ſint que ꝓferuntur ab ep̄o in porrectionẽ inſtrumẽtoꝝ ſinguloꝝ ordinũ proprioꝝ. Sed in pte Scoto cõpatior qui cõcilij illius tp̄a preceſſit. Neqꝫ forte põtificale vidit: ſpeculabilibꝰ nimis intẽtus. Formas tñ ipſoꝝ 4or ordinũ non adeo inconuenit eẽ ſp̄aliter ignotas/ cũ ſufficiat ſcire ꝙ inter orationes que dicunt̃ iuxta rubricas inter ordinanduꝫ contineantur. Non. n. ſunt ordines illi principales. ¶ Falſum eſt 4º diuerſas eſſe ſp̄aliter formas ſacramenti pñie quaſi poſſit quibuſcunqꝫ verbis vti pro forma quilꝫ ſacerdos a peccatis abſoluens: ſꝫ hec ſunt ei ſynonima/ vnica forma eſt vt in eodẽ ↄcilio declaratur. Ego te abſoluo. Additur tñ ex ↄſuetudine eccleſie a peccatis tuis vel pctõ tuo/ ſi ab vno tm̃ abſolutio fiat. Et hanc oẽs nedũ prelati eccleſie/ veruꝫ ẽt ſimplices cõfeſſores/ tenent̃ ſub ꝓcepto determinate cognoſcere. Vnde. s. Tho. opuſ. 22. c. 1. temerariũ ⁊ valde p̄ſumptuoſum ꝓteſtat̃ eũ qui negat hanc eſſe formã abſolutionis a peccatis. Ego te abſoluo ꝓter cõem ↄſuetudinẽ tali forma vtentiũ. cui ↄ̃traire inqt nõ eſt parue p̄ſumptionis. Ex dictis ẽt Scoti vr̃ ſeq nullã eſſe determinatã ſacr̃oꝝ formam cognitã/ ⁊ ſic poſſet qlꝫ baptizare qua verboꝝ forma placeret ſi nõ talẽ ſacri formã determinate cognoſceret. Qđ ẽt clarius ſequeret̃ de his ſacr̃is quoꝝ forme in ſacris lr̃is minime vident̃ haberi. Cõſequens aũt hoc falſiſſimũ eſſe nullus ſapiens dubitat. Et q̃ꝫto minus dubitandum eſt de ſacr̃iſſima euchariſtia que ſacr̃oꝝ perfectiſſimum eſt. ¶ Falſum eſt 5º teneri ſacerdotẽ ad legendũ totuꝫ canonẽ miſſe ẽt a verbo cõicantes vſqꝫ ad verbũ. Supplices. tanq̃ꝫ neceſſariũ ad ↄſecrationem pro toto vel pro aliqua quacũqꝫ pte q̃ꝫ pro predeterminatis verbis qbus pro formis vtit̃ Ro. eccleſia. qꝛ vt deducit. s. Tho. 3ª. vbi. ſ̃. ar. 1. 4m/ cũ canon miſſe nõ ſit idem apud oẽs nec ſm̃ oẽ tp̄s ſed diuerſa ſint a diuerſis appoſita/ ſequeret̃ quoſdã ⁊ aliquibus tp̄ibus multos non ↄſecraſſe/ qui ſe ↄſecrare ꝓcul dĩ dubio tenebant. Et ꝓterea non põt Sco. habere ꝙ maiori auctoritate vel certitudine ſciat̃ prefatũ canonem eſſe de ſubſtantia miſſe vel cõſecrationis pro quacũqꝫ pte determinate/ magis q̃ꝫ ſm̃ p̄dictas formas determinate. Peccaret ẽt mortaliter ſacerdos ſi ꝓtermitteret aliqđ verbũ canonis quodcũqꝫ ſit illud/ qꝛ exponeret ſe ꝑiculo ꝓtermittendi ſubſtãtiale verbũ ſine quo nõ perficit̃ ſacr̃m. Non ꝑficere aũt ſacr̃m ⁊ non cõſecrare/ eſt pctm̃ mortale. quilꝫ ergo exponeret ſe ꝑiculo peccati mortalis ꝓtermittendo quodcũqꝫ tale verbũ/ ⁊ ſic peccaret mortal̃r. Exponens. n. ſe periculo peccati mortalis peccat mortal̃r ſm̃ oẽs. Cõſequẽs aũt nullus ſapiens diceret. Sicut neqꝫ peccat mortal̃r ſacerdos omittendo ex obliuione vel negligẽtia aut inaduertẽtia/ verba ſp̄alia que infra canonẽ cõicantes ⁊c. vel Hanc igit̃ ⁊c. pro diuerſitate ſolẽnitatum eccleſie conſtituta ſunt.
¶ Falſum eſt 6º verbũ Scoti quo ↄñter ad hec dicit ꝙ non cõſecraret ſacerdos ſi diceret illa ſola verba. hoc eſt corpus meũ ſuꝑ hoſtiã cũ intẽtione ↄſecrãdi. Nec eſt verũ ꝙ verba hec tũc non cõtexta ceteris q̄ ſunt in canone nõ diceret in ꝑſona xp̄i. Satis. n. ea diceret in ꝑſona xp̄i/ ſi hoc mõ ſe dicere intẽderet. Et

ſi talis intētio per aliquē lr̄e vel canonis ꝯtextū nō
exprimeret. Periculoſum eſt igit̄ valde placitū hoc
Scoti/ ⁊ ignorantia iſta forme ſacri/ nō niſi affectata
eſſet: cuꝫ facile poſſit quilꝫ informari ex cōibus fidei
in tota eccleſia/ niſi volūtarie ſe opponat. Et dānabi
le valde eſt/ dubiū aſſerere vel tenere/ qđ eccleſia cer/
tum hꝫ in talibus neceſſarijs ad ſalutem.

Græcorum opinionis fomenta inualida comprobantur & vana. Cap. X.

Ad motiua grecorum.

Motiua vero grecoꝝ illoꝝ qui 4^or verba de
forma ꝯſecrationis ſanguinis ōmit
tunt/ infirma ſunt valde/ ⁊ ritus eoꝝ niſi inueniatur
ab eccleſia romana approbatus/ ſacrilegus eſt. Neqꝫ
enim verū eſt ꝑ eccleſiaꝫ grecoꝝ vl'r id ſeruare: cum
eoꝝ plurimi ſacerdotes hi ꝓcipue qui ſcē Ro. eccl'ie
volūtarie ſubijciunt̄/ forma ꝯſecrationis eucbariſtie
cōſecrando ꝓciſe ⁊ cōplete vtant̄ ſicut vtitur ſancta
Ro. eccleſia. vt ego qui hieroſolymaꝫ ex obedientia
petij per greciā pegrinatus/ apta luce cognoui. Nō
pōt ergo ex auctoritate ſanctoꝝ doctoꝝ grecoꝝ/ rit⁹
hic rōnabilis reddit: q: ſanctos illos doctores hoc ob/
ſeruaſſe/ niſi cōſuetudo fuiſſet apud eos vl'is/ inferri
non pōt. Particularis. n. alicuius eoꝝ ſecte obſer/
uantiā ſeu potius errorē nullus inducere dꝫ pro ar/
gumēto: cum etiā in alijs plurimis circa ſacr̄m hoc
aberrent. Et inter alias hac hereſi ſordidant̄ pluri/
mi/ ⁊ maxime qui vocātur Caloyri ꝙ affirmant ſic
infermetato ⁊ nullo mō in azimis eſſe ꝯſecrandū/ ꝙ
ſecus facientes predicant hereticos ⁊ ſacrilegos/ la/
uantes aceto cū cerimonijs altaria ſua poſt talem cō
ſecrationē/ qñ latinoꝝ quiſpiā ſup ea celebrare cōti/
gerit/ quaſi per eaꝫ violata fuiſſent ⁊ imunda. Et ꝙ
inducāt miſſale Baſilij aut ēt Chryſoſtomi trūcha/
tam talem cōtinens formā/ non eſt acceptandū a ta
libus doctoribus habuiſſe ꝑn^m/ ſed pro more hereti/
coꝝ ad captandā auctoritatē/ eis impoſitas eſſe has
falſi^tes. Cuius ēt vl'itatis in hac ꝯſuetudine ⁊ aſſerto
ritu grecoꝝ cōuenientis negationis/ hoc pōt afferri
ſignū ꝙ. s. Tho. eius nunqꝫ meminit. quē tū docto/
rem clariſſimū pleniſſime informatū fuiſſe de oībus
grecoꝝ erroribus ⁊ ritibus quibus a ſancta deuiant
aut diſcordant Ro. eccleſia/ manifeſtū eſt. Dānaſſet
enim in ꝓpoſito vel excuſaſſet hūc ritū ſicut excuſa/
uit ritū baptizādi quo ad formā/ non obſtante ꝙ dif
formis ſit a forma baptizandi qua vtit̄ Ro. eccleſia.
Et ritum ꝯficiendi eucbariſtiā/ quo ad mām/ qꝫuis
ſit accidental'r difformis a mā in qua latini ꝯficiunt
ſm dr̄iam azimi ⁊ fermētati. Facile igit̄ ſi tanta fuiſ
ſet in forma ꝯſecrationis ſanguinis diuerſitas/ eidēꝫ
innotuiſſet: ⁊ excuſaſſet eaꝫ. vt dictū eſt: vel certe ſi/
cut ceteros eorūdem grecoꝝ errores ꝯ̄ quos librum
edidit/ ꝯdēnaſſet. Sed ⁊ ꝯcilium Florentinū cū gre/
cos ⁊ armenos ad ſcē matris eccleſie gremiū ⁊ vnio/
nem recepiſſet/ eis eccleſiaſtica dogmata declarauit
in qbus cū latina eccleſia ꝯuenire tenerent̄: ⁊ ea ſiſr
in qbus poſſent ritū propriū obſeruare. Inter q̄ mul
ta de ſacr̄is quo ad mās/ formas ⁊ miniſtros eoꝝ ex/
poſuit. Et inter cetera ꝙ ſacr̄m eucbariſtie ꝑficerēt
in fermētato ꝑmiſit. Unde ſi diuerſitas fuiſſet in for/
mis/ vtiqꝫ declaraſſet an bñ vel male a latina eccl'ia
diſſentirent. Cum tū ex oppoſito eoſdē in formis nō
diſſentire aut difformes eſſe ex hoc innuit ꝙ vt (. s. di

ctum eſt) in extrau. que incipit. Exultate. non explī
cat tales formas/ ſꝫ generali ſermone dicit ꝙ forma
huius ſacr̄i ſunt verba Saluatoris qbus hoc cōfecit
ſacr̄m. Supponit. n. ſacrū ꝯcilium/ ꝙ ſint notiſſime
apud grecos eque vt apud latinos forme iſte. Ueruꝫ
ne in futurū diſſentio in hoc oriret̄/ ⁊ ꝓcipue q: ver/
ba Saluatoris varia circa hoc referunt̄ ab euangeli/
ſtis/ qui non ad verba ſed ad ſignificata verboꝝ in h̄
attēdebant: ⁊ q: inter grecos aliq truncbatā ꝓfere/
bant formā/ ipſa verba cōſecrationis que in ꝓdicta
extrauaganti determinauit generali ſermone perti
nere ad formā huius ſacr̄i/ poſtmodū in alia extrau.
que incipit. Letentur ⁊c. explicauit ex verbo diſtin/
cte ſm ambas cōſecrationes. ſ. corporis ⁊ ſanguinis
prout vtit̄ Ro. eccleſia. in quo cōuincit̄ grecos ⁊ ar/
menos nō ſolū has eſſe formas eucbariſtie credidiſſe
⁊ acceptaſſe/ verū ēt antea apud eos id publicū eſſe
quo ad fidē ⁊ ritum. Alioqn ſi in formā huius ſacr̄i/
non fuiſſent boni greci ꝯcordes cū latinis/ cū non cō
cedat eis ſcā Ro. eccl'ia alia forma vti/ qꝫ ipſa vtat̄:
non fuiſſent plene ꝯciliati cum ea in ſpectātibus ad
fidē. cuius oppo^m in decretis illius ꝯcilij magna cuꝫ
letitia ꝓdicat̄. Pꝫ ēt ſm hanc eccl'ie determinatio/
nem oīa verba formarū iſtaꝝ qbus eccleſia Ro. vtit̄
eſſe ea qbus Saluator nr̄ ꝯfecit hoc ſacr̄m: ex quoꝝ
inquam verboꝝ virtute ſubſtantia panis in corpus
xp̄i/ ⁊ ſub̄a vini in ſanguinē ꝯuertunt̄. vt ibidēꝫ dr̄.
¶ Ex ꝓdictis oībus quiſqꝫ pōt facile ꝯſpicere fabu/
lam meraciſſimā eſſe quā Dur. grecoꝝ quorūdā re/
latione ꝓducit/ dicens in miſſali ſcī Baſilij illā cōſe/
crationis ſanguinis ſuā formā haberi in lr̄is aureis
ab angelo reuelatā. Et ſi corā ſe legi fecit in q̄cunqꝫ
grecoꝝ miſſali talia/ nō eſt viro prudenti ſtandū tali
relationi ꝯ̄ documēta fidei/ ⁊ ꝯ̄ determinationes ec/
cleſie Ro. in vl'i concilio factas. Et facile fuit ab ali/
quo tali greco vel cōfictore fabule/ vel ſectatore Du
randus ipſe deo ꝑmittente deluſus/ pro eo ꝙ fuerit
vanus nouitatū amator ⁊ valde ꝓteruus in opinio/
nibus ſuis ꝯ̄ ſanctos Doctores ⁊ illuſtres ēt Phos:
prout eum merito nōnunqꝫ redarguit Capreolus.
Quis. n. non iudicet hanc eſſe merā fabellā/ angelū
dico Baſilio formas ſacroꝝ reuelaſſe? Nū ante hanc
reuelationē ipſe Baſilius vna cuꝫ innumerabilibus
Pontificib⁹ atqꝫ ꝑſbyteris grecis non ꝯſecrauerāt/
in formis errātes? Uel ſi nō hac ſua vtebant̄ primit: ſꝫ
qua catho^ca vtit̄ eccl'ia ab initio. nunqd deus eſt au/
ctor diſſentionis vt doceat per angelos ſuos ab vl'is
eccleſie vnitate in re tanti momēti diſcedere: ⁊ non
niſi ſcandali ⁊ ſciſmatis cauſa fieri? Cur nō in oībus
ſuis miſſalibus lr̄is aureis vel alio colore aut qꝫtita
te vel figura diſſimili ſcribunt̄ in memoriā tanti mi
raculi? Immo talis eſt indiſtinctio hoꝝ verboꝝ ſicut
forme corporis ab alijs ipſius canonis verbis ꝓcedē
tibus/ vt nullus poſſit ex his diſcernere verba conſe
crationis ab alijs. Ille forte qui ſe trāſfigurat in an/
gelū lucis/ nō ſanctiſſimū Baſiliū/ ſed aliquē ſupbū
ex grecis/ eiuſdem forte noīs/ hac arte decepit/ vt in
errorē traheret multitudinē/ ſicut non ſanctū illum
Canthuarienſem epm̄ Anſelmū ſed alium quēdam
eiuſdē noīs/ ſed nullius ſanctitatis aut auctoritatis
ſub ſil'i ſpē angelica apparens induxit vt publicaret
feſtū ꝯceptionis b'tē virginis eſſe colendū/ quaſi ipſa
cōcepta fuerit ſine originali. qđ ſancti Doctores vt
erroneū

erroneum dānant. Si ēt per impoſſibile ꝯcederetur
angelū dei de celo talia Baſilio inſinuaſſe/ eidē cum
Ap'lo diceremus. Anathema es tu/ ⁊ falſitatis do/
ctor: cuꝫ ſancta mater eccleſia nos oppo^m doceat eſſe
tenendū atqꝫ ſeruandū. Poſſe tū deum alijs verbis
paucioribus vel pluribus virtutē dare vel dediſſe cō
ſecratiuā/ vno ēt tpe ⁊ non alio/ vni parti fideliūꝫ ⁊
non alteri nequaqꝫ negari dꝫ. Unde. s. Tho. 3. q. 66.
ar. 6. dicit. Sacr̄m hꝫ efficaciam ab inſtitutione xp̄i.
Et iō ſi ꝓtermittat̄ aliqd eoꝝ que xp̄s inſtituit circa
aliqđ ſacr̄m/ efficacia caret. niſi ex ſp̄ali diſpēſatione
eius qui virtutē ſuaꝫ ſacr̄is nō alligauit. Sed variā
huius ſacr̄i dediſſe formā/ nullus aſſereret niſi here/
ticus niſi ꝑ autenticā hoc ſcripturā vel traditionē
eccleſie didiciſſet. Sicut de facto varias fuiſſe bap^mi
formas ꝑ diuerſis tpibus/ ⁊ ēt eiſdēꝫ apud diuerſos/
ex ſacris lr̄is ⁊ eccleſie doctrina cognouimus/ dū in
principio eccl'ie baptizarēt in noīe xp̄i tm̄. Poſtea
nōnulli/ in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti/ nō obſtāte
ꝙ alij ēt in noīe xp̄i verū cōferrent baptiſma: modo
vero ſit ſacrilegum ⁊ execrabile al'r baptizare qꝫ ſcā
mater eccleſia Ro. baptizet latinos/ ⁊ qꝫ greca gre
cos. Uarias aūt aliqñ fuiſſe ſacr̄i eucbariſtie formas/
nulla docet autētica ſcriptura. Uñ a greculis fabu
lis ridiculū eſt quēqꝫ virū ſenſatū ad hoc opinandū/
quin ēt cogitandū impelli. Sed ſp̄aliter ad hoc ar/
guitur improprietatis ⁊ ēt falſitatis ipſa forma qua
deuiantes vtunt̄ greci ſm vtrāqꝫ ſpēm. Et ꝑ quidē
quo ad formā corporis. in v̄bo frāgit̄. Nō. n. ꝓprie dr̄
frāgi corpus humanū: ſed panis eſt ille qui ꝓprie frā/
git̄. Uel ḡ ꝑpropria eſt/ vel ſpēm falſitatis ꝓtendens
īmo vere falſa loquutio ꝙ. ſ. nō vere fuerit in chriſti
corpus facta ꝯuerſio panis a xp̄o/ ⁊ minus a q̄cunqꝫ
alio ſic ꝯſecrante. Quoꝝ neutrū ꝯcedit̄ aut cōuenit
in tanto miniſterio. Scđo q̄ ad loquutionē qua pro
forma ſanguinis vtunt̄. Uidet̄. n. non eſſe illa q̄ vſus
eſt xp̄s. Falſum eniꝫ dixiſſet in cena. Hic eſt ſanguis
meus qui effuſus eſt. Neqꝫ. n. adhuc effuſus erat ſan
guis eius qñ ꝯſecrauit in cena. Melius aūt ꝓfert la/
tinus in futuro dicens effundet̄/ in ꝑſona eius cōſe/
crans ⁊ ꝯñter vtens verbis qbus ipſe vſus eſt qꝫ gre
cus falſo referens xp̄m eſſe vſum verbis/ nobis qbus
preterita iaꝫ eſt effuſio ſanguinis eius ꝯueniētibus.
Sperauerim autē ego in dn̄o Jeſu ſaluatore nr̄o/ ꝙ
natio illa tā egregia tā nobilis: cui alia nulla ꝓſtan/
tior extitit ſcītate/ ſapīa/ ꝓtāte/ nō tota ſic aberret/
vt nullus inueniat̄ qui nō obſtinatione/ vel odio in
latinos aut in ſanctā Ro. eccleſiā in credēdis regat̄.
Quocirca putauerim certaqꝫ fide teneā ꝙ ſi amice
⁊ cū ea charitate que decet ſcōs ꝯuenirent eoꝝ viros
ſapiētes atqꝫ cordatos latini q pariter ſcītate ⁊ ſa/
pientia pollerēt/ ac familiari dulciqꝫ affatu ꝯferrēt
adinuicem fundamēta diſſentionis que vꝫ inter eos
eſſe/ ſimplicēqꝫ oculū ⁊ rectū intuitū cum deſiderio
cognoſcēde veritatis ⁊ amplectēde vie ſalutis habe
rent oēs ad deū creatorē noſtrū/ rogantes humiliter
maieſtatē ſuam ſanctiſſimā vt ſua illuminatione di/
gni redderent̄. prius ſupinfuſa luce ab eo q ſapien
tiaꝫ poſtulatā dat oībus affluenter in his que nec̄ia
ſunt ad fidē: vnanimes ⁊ ꝯcordes idipſum ſaperent.
Sicut vt vno ſub exēplo cetera credant̄. nōnulli pre
dicant grecos hereticos in hoc eſſe ꝙ purgatorium
negant. qđ ⁊ ex ipſis quoqꝫ ſe negare qdē fatent̄ plu

rimi/ ſed non vt heretici. quin potius hereticos eos
aſſerunt ⁊ ipſi q purgatoriū eē opinant̄. Et in veri^te
neuter eoꝝ in hoc hereſi quacūqꝫ polluit̄/ ſi penetre/
mus intima qōnis. Neqꝫ. n. negāt greci quaſdā ani/
mas decedētes/ nec in infernū detrudi/ nec ſtatiꝫ ad
gl'iam celeſtem deduci. Sciunt. n. in celeſtē patriam
nihil coinquatū admitti. multos aūt nō dubitāt ab
oī pctō mortali mūdatos mori: nō tū ab oī veniali/
nec ſemp cōpleta pn̄ia pro mortalibus. quaꝫ diuina
iuſtitia cōſequenter exigat poſt mortem/ ⁊ venialiū
etiam purgationē neceſſe eſt. qua ſub fide ⁊ ipſi gre/
ci nobiſcuꝫ orandū ſentiunt pro defunctis vt a pec/
catis ſoluant̄: quo fit vt ipſi quoqꝫ funerales exequias
⁊ curas pro mortuis multiplicatis orōnibus ⁊ ſolē/
ni cultu ꝓſequant̄: elemoſynis inſiſtant: ⁊ alia pieta
tis ⁊ ſanctitatis opa faciant/ vt remiſſionē peccatoꝝ
⁊ requiē a gemitu ⁊ penis qbus pro peccatis purgā/
tur obtineant. cum ēt in miſſa ſua ſp̄aliter orent pro
defunctis dicētes. Pro rege ⁊ remiſſione aīe famuli
tui. N. in loco luminoſo vbi non eſt dolor ⁊ gemitus
colloces ipſam ipſe deus noſter/ ⁊ requieſcere facias
ipſam vbi cuſtodit lumen vultus tui. Ex quo modo
orandi dant optimū fidei ſue ſignū/ ꝙ adhuc aīe ille
pro qbus orandū eſt non hñt requiēꝫ ſed laborē: non
ſunt eis adhuc plene pctā remiſſa/ ſed opꝫ vt pro eis
penas luant: nō ſunt in loco luminis ſed tenebroſo:
non ſunt ſine dolore ⁊ gemitu. Eſſe autē in tali ſtatu
purgationis aīaꝝ latini Doctores purgatorium vo
cant: dolorē aūt ⁊ gemitū eos habere ꝓdicant ⁊ cōſe
quenter purgari eas dicūt per ignem ab Ap'lo edo/
cti ꝑ^e Cor. 3. dicente de talibus. Si cuius opus arſe/
rit detrimentuꝫ patiet̄. ipſi tū ſalui fient ſic tū quaſi
per ignē. Quē ap'lm ⁊ ipſi greci ſuſpiciunt: ⁊ ob h̄ in
hmōi nulla pōt inter nos ⁊ eos eē diſcordia. Talē aūt
ignē qui ſibi alligatas aīas tp̄aliter purgat: non qui/
dem eo mō quo per ignē purgant̄ aut etiā cruciant̄
corpora/ ſed alio deo noto q̄ſi per inſtrumentū diui/
ne iuſtitie. talē inquā eſſe ſubterraneū ⁊ ꝯtinuatum
igni inferni perpetuo crucianti aīas/ non ꝑtinet ad
fidei noſtre ſubſtātialia: ſed rōnibus ꝓbabilibus iſta
potius ſuadētur vera/ quo ſatiſfiat petentibus quo
mō quoue loco purgent̄ aīe. nec inconuenit aīas nō/
nullas pro dei voluntate alio mō alioue loco purga/
ri/ prout ex libro 4° Dialo^r beati Gregorij cognoſci
pōt. Sic igit̄ in ſubſtātialibus fidei ꝯuenientes/ non
refert ſi in accidētalibus nōnullis diſcordent. Et idē
profecto cognoſceremus in alijs in qbus a latinis di
ſcordare greci vident̄ ſi ad intima cauſe familiari ⁊
amica diſputatione ſimul penetraremus. Sicut ſpe
cialiter de ꝓceſſione ſpūſſancti verbaleꝫ videremus
eſſe qōnē. In propoſito ēt ſi ſapientibus eorū propo/
neretur vt adderent in forma cōſecrationis ſangui/
nis etiam verba que forma latinorū continet/ eo ꝙ
non vitiat formam additio verboꝝ non dirimentiū
veritatem forme/ ⁊ ſic liberi eſſent a piculo defectiue
⁊ conſequenter non conſecrantis forme. crediderim
ego non ab eis abnuendū: cum nihil ex hoc depereat
in eoꝝ cultu: ⁊ ſecuri iam fiant ꝙ non aberrent in
forma/ ſiue de ſubſtantia forme ſint addita verba
prout latini tenent qꝫplurimi: ſiue non vt tenent
greci/ ⁊ cum eis latinoꝝ etiaꝫ plurimi. Dūmodo. n.
malitia deſit ⁊ obſtinatio/ cūcta facillime ꝯſonabūt.
Et q̄ ad grecoꝝ opinionē vel ritū tanta ſint dicta.

Durandi motiuũ primũ cõtra determinatam veritatẽ inductũ, explodit᷑. Cap. XI.

Ad Durãdi motiua.

Durandi vero motiua lʒ a Petro de Palude ⁊ Capreolo in 4°. d. 8. ſoluta ſint: aliqua tñ per ſingula ſupaddenda cenſui ad maiorẽ claritatẽ doctrine. Primũ ergo motiuũ Dur. tale eſt. In illis verbis ꝓciſe ꝑtinet forma ꝯſecrationis ſacri que ſunt ſignificatiua ⁊ expſſiua totalis effectus ꝯtenti in ſacro. Sed hmõi ſunt hec verba. hoc eſt corpus meũ/reſpectu ꝯſecrationis panis. ⁊ hic eſt calix ſanguinis mei. reſpectu ꝯſecrationis vini. ergo ⁊c.

Ad pm. ¶ Ad hoc aũt motiuũ negat᷑ maior. Neqʒ. n. in illis preciſe verbis que ſignificant totalẽ effectũ ſacri huius/ſi totalẽ effectũ dicat Dur. hoc ꝓciſe qḋ eſt tranſubſtantiare panẽ in corpus xp̃i/⁊ vinũ in ſanguinẽ eius/eſt virtus ſacr̃alis: ſed ẽt in alijs cũ illis ſm ꝙ a xp̃o inſtitutũ eſt. Si aũt per totalẽ effectum cõſecrationis ſanguinis dicamus ſanguinẽ xp̃i non preciſe ſed vt eſt ꝯfirmatiuus ſeu cõſtitutiuus noui teſti qḋ eſt eternũ ⁊ non accepturum terminũ vt antiquũ cõfirmatum ſanguine ſacrificatorũ: ⁊ qui ſanguis eſt myſterium fidei/ ⁊ eſt effuſus pro aplis ⁊ pro multis alijs in remiſſionẽ peccatorũ. ita ꝙ ſanguis xp̃i cum his oĩbus ꝯditionibus acceptus dicatur effectus ſeu res huius ſacri/⁊ ipſum ẽt ſacrm (quo tñ mõ non accipit Dur. effectũ ſacri ſed ꝓ mõ tñ) tunc ꝯceſſa maiore (nõ tñ ad Dur.) negat᷑ minor. vt. s. ẽt declaratũ eſt. Ad Dur. aũt dicimus ꝙ nõ ex ſola ſignificatiõe/ſed magis ex xp̃i inſtitutione hñt verba virtutẽ conſecratiuã. Et ſilr pʒ in formis alioꝝ ſacroꝝ. puta baptiſmi/cõfirmationis ⁊c. in qbus plurima ponũtur verba ꝓter ſignificãtia totalẽ effectum ſacroꝝ. puta inuocantia ⁊ ẽt exprimẽtia ſanctiſſimã trinitatem/prout xp̃o placuit ſacroꝝ oĩum auctori. Alioqn inuocatio ſctẽ trinitatis in alijs ſacris non eſſet de ſubſtantia formaꝝ ſuarũ/cum ſancta trinitas vel pñtia eius/vel efficiẽtia eius qua ꝯcurrit effectiue ad effectum ſacri/non cauſet᷑ a verbis eaꝝ. ¶ Impugnatio aũt inſtantie huius facta a Dur. per hoc ꝙ cum effectus ſacri ſit a deo ⁊ non a ſacro/niſi vt a cã ſine qua non. ⁊ ob hoc neceſſariũ ſit in formis ſignificari talẽ eſſe a deo/qḋ ſignificat᷑ per inuocationẽ trinitatis in alijs: in forma vero euchariſtie hoc nõ eſt neceſſariũ/qꝛ verba ꝯſecrationis recitant᷑ vt ꝓlata a xp̃o/⁊ ꝯſequenter vt hñtia virtutem ab eo. Iſta inquã impugnatio/vel potius reſpõſio ad inductaʒ inſtantiã de alijs ſacris/non iuuat. tũ qꝛ ſatis eſt ꝯ Dur. haberi maiorẽ illam nõ fuiſſe verã/ſed aliqua verba in formis inueniri ⁊ ad ſubſtãtiã eaꝝ ꝑtinere ꝓter ea que ſignificãt effectũ ſacri totalẽ. Et ꝙ ſicut placuit xp̃o talibus verbis ſignificãtibus deũ ꝯcurrere virtualr ad effectũ ſacri/dare virtutẽ ſacr̃alem: ita placuit ei dare virtutẽ verbis ꝯſecrationis ſanguinis q̃ ſignificant effectũ ſalutis ſanguinis ꝯſecrati. Et idẽ dr̃ ſuo mõ quo ad alia. Totum. n. dependet ex volũtate dei ſacra inſtituentis. quã voluntatẽ eodẽ mõ cognoſcimus circa vnã formã ſicut circa aliam. ſ. per reuelationẽ aplis ⁊ eccleſie factã a xp̃o. Et ꝯcedere vnuʒ ⁊ non aliud/eſt volũtariũ/imo ꝓſumptuoſum valde/ne dicã hereticũ. ¶ Et ꝓterea ſm iſtaʒ rñſionẽ Dur. ſi ex merito rei/⁊ non ex volũtate dei iſta penſanda eſſent. Sicut verba ſignificantia ꝙ effectus ſacri ſint principaliter a deo/pertinent ad ſubſtantiaʒ forme in alijs: atqꝫ vʒ effectus non eſt a ſacro ſed a deo principaliter/pari rõne verba ſignificantia ꝙ conſecratio euchariſtie fiat in pſona xp̃i ⁊ magis que ſunt ꝓlata a xp̃o/ꝑtinerent ad ſubſtantiaʒ formaꝝ huius ſacri. Et ſic oĩa verba incipiendo ab eo loco quo in canone dr̃. Qui pridie q̃ʒ pateret᷑ ⁊c. eſſent de ſubſtantia forme ꝯſecrationis panis: ⁊ inde alia idẽ importantia ab illo loco/vbi dr̃. Simili mõ ⁊c. vſqꝫ ad finem cõſecrationis ſanguinis eſſent de ſubſtantia forme illius. Ad ſingulas ẽt formas ꝑtineret ſubſtãtialr inuocatio explicita ſancte trinitatis. Concurrit. n. ad hoc ſacrm ſanctiſſima trinitas non minus virtuoſe vel efficaciter/neqꝫ minus intime imo magis q̃ʒ ad omnia alia ſacramẽta. Cum tamẽ iſta que inferunt᷑ ſint apud omnes abſurda.

Durandi ſecundum motiuum labefactatur. Cap. XII.

Ad 2m Durãdi motiui.

Ad aliud motiuum Dur. quaſi ad cõfirmationẽ prioris aſſumptũ/tale iquã. Sacra noue legis efficiunt quod ſignificãt. Sed hec verba ſola. Hic eſt calix ſanguinis mei. ſignificãt ſanguinẽ xp̃i eſſe ſub ſpẽbus vini. ergo talis enunciatio ſola eſt forma ꝯſecrationis ſanguinis xp̃i. Reſpõdet᷑ per idẽ. (Solutio) Scdm. n. ſanctos ⁊ illuſtres eccleſie Doctor. forma ſacri nedũ ſignificat id qḋ efficit/ſed etiã alia que cõueniunt ſacro inquãtum tale ſacrm eſt. prout xp̃s inſtituit. Sed qꝛ hoc argm multũ coartat Caietanum: paulo accuratius eſt examinandũ. ¶ Et primo (No. pm) conſiderandũ eſt illud fundamentũ motiui tam Caie. q̃ʒ ipſius Dur. qꝛ in eo etiã non cõcordant ad inuicẽ aut cũ alijs doctoribus/ꝓcipue cũ. s. Thoma. Dur. ſiquidem hanc affert pro maxima. Sacra noue legis efficiũt qḋ ſignificãt. Que verba obſcura ſunt: neqꝫ veritatẽ ꝯtinent niſi per ly. ſacra intendat formas ſacroꝝ. Sacra. n. non ſoluʒ formã ſed ẽt mãm ⁊ actuʒ ꝯtinent/que nõ ſignificant aut efficiũt aliqd/⁊ maxime mã que in ſacro potius ſe hʒ in rõne ſubiecti vel termini a quo/quoꝝ vt ſic nõ eſt efficere. Un̄ ſanctus Tho. verã inducit maximã. 3a. q. 78. ar. 2. dicens. Forme ſacroꝝ ſignificant qḋ efficiunt in ſacro. Et intelligit᷑ ꝙ ſignificant non neceſſario per totam ipſam orationẽ que forma eſt. ſed ſufficit ꝙ ꝯcurrant quidem oĩa verba forme ad ipſum ſacrm in rõne cãe ſacr̃alis. lʒ non oĩa ſignificent illud. puta tranſmutationeʒ panis in corpus/aut vini in ſanguinẽ xp̃i/ſed ſignificant ea que huic ſacro inquãtum tale per ſe cõueniunt. puta eſſe ſanguinẽ effuſum in remiſſionem peccatoꝝ/noui ⁊ eterni teſtamẽti/myſteriũ fidei ⁊c. ⁊ hoc ẽt aliqualr efficiunt/inquãtum efficiũt ſanguinẽ his qualificatũ ſeu affectũ. vt. s. dictũ eſt. ¶ Scotus aũt quẽ ſm verba ſequit᷑ Caie. non maximã ſed falſam propoſitionẽ aſſumit pro fundamẽto dicens. Verba ſacr̃alia ſignificant qḋ efficiunt ex vi ſacri. Neqꝫ. n. ſingula verba efficiunt qḋ ſignificant. Calix enim nõ efficit calicẽ/quem tñ ſignificat. Põt tñ verificari ſnĩa cõplexe ſeu de cõplexione verboꝝ. non tñ oĩum/niſi vt. s. dictũ eſt. ¶ Pro quo tñ cõſiderandum (No. 2°) 2° ꝙ forma verboꝝ ſignificat id qḋ principalr ſeu ẽt primo quaſi ſubſtantialr fit in ſacro/quaſi ad placitũ: ⁊ efficit illud virtute ſibi collata a xp̃o inſtituente tale ſacrm merito ſue paſſionis. Sed non eſt neceſſariũ

neceſſarium ꝙ per oẽm contextũ ſuorũ verboꝝ tale quid ſignificet. ſed ſufficit ꝙ per aliqueʒ: maxime ꝑ illum qui ex immediato ſubiecto/copula principali ⁊ imediato ꝓdicato reſultat. Per alia vero verba vel orõnes determinantes predicatũ principale pñt ſignificari alia cõcurrentia ꝓprie ad tale ſacrm ſeu ad rem illius. Sicut in forma baptiſmi ꝑ inuocationem ſctẽ trinitatis ſignificat᷑ cã pria effectiua ablutionis aĩe ⁊ non ipſa ablutio q̃ ſignificat᷑ per primã orationẽ/⁊ fit per totalẽ formã. Sic in forma ꝯſecrationis ſanguinis prima ſola orõ ſignificat id qḋ tota forma facit: alie vero determinatiões ꝓdicati/ſignificant ꝓparationẽ ad eternã hereditatẽ ⁊ diſpõnem illius per teſtamẽtũ virtute mortis xp̃i ⁊ ſanguinis eius effuſi/vel iuſtificationẽ per fidẽ talis ſacramenti occulti: vel peccatoꝝ merito eiuſdem paſſionis ⁊ ſanguinis remiſſionẽ. Omnis ergo forma ſignificat qḋ efficit principalr. ſed non tñ illud ſignificat. ſed aliqua concurrentia ꝓxime. ſm beneplacitũ xp̃i inſtituentis talẽ formam. Cui nullus hʒ leges imponere/aut ex rõne decet iueſtigare principalr/cur talia magis q̃ʒ alia vba preſtituerit in hac forma vel illa. Quãuis. n. non deſint rões clariſſime quas ⁊ inducunt ſcti doctores: principalr tñ hanc vel illã eſſe veram ſacri huius vel illius formã credere/⁊ pro efficaciſſima humiliter acceptare/ac ea venerẽter ⁊ fidelr vti debemus quã xp̃s eccleſie ſue ſctẽ tradere dignatus eſt. qḋ ex eiuſdẽ eccleſie traditiõe cognoſcimus. ¶ Conſiderãdũ eſt 3° ꝙ ſicut ſanguis xp̃i fuſus fuit in cruce pro Aplis ⁊ pro multis alijs in remiſſioneʒ peccatoꝝ ſuoꝝ/⁊ fuit cõfirmatio noui ⁊ eterni teſtamenti: ⁊ fidei miſteriũ. ita qñ xp̃s ſacramentuʒ hoc in cena cõfecit/ſimul trãſubſtãtiato vino in ſanguinem/boꝝũ omnium cã fuit. Cõfecit. n. ſacrm ſanguinis cum his oĩbus ſuis altiſſimis ⁊ ſanctiſſimis conditionibꝰ. Pari ergo mõ ſacerdotes accepta ꝑtãte a xp̃o conficiũt hoc ſacrm cũ his oĩbus ſanctiſſimis determinationibus ⁊ ꝑfectionibus ſanguinis. ita ꝙ pro effectu ſacri capiat᷑ non ſolum qḋ principalr ſeu etiã primo ⁊ quaſi ſubſtantialr fit/ſed tota ſubſtãtia effectus cum cõcurrentibus ad hoc ꝙ habeat rõneʒ ſacramenti vel effectus eius: vt ſic ipſa forma conſecrationis/tam per ſenſum cõplexionis totius q̃ʒ ſinguloꝝ verboꝝ/efficiat qḋ ſignificat. ¶ Conſiderandum aũt eſt 4° ꝙ licet oĩs forma ſacr̃alis efficiat qḋ ſignificat/⁊ ſilr ſignificet id qḋ efficit᷑ in ſacro. non tñ oĩs oratio q̃ ſignificat id qḋ fit in ſacro cũ ꝑficit᷑ ꝑ ſuã formã/efficit illud. ⁊ ꝯñr non oĩs talis eſt forma eius: ſʒ illa tm̃ q̃ a xp̃o inſtituta eſt/⁊ cui data eſt ab eo virtꝰ ſacr̃alis effectiua illiꝰ. Ex traditiõe aũt eccleſie hẽmus illas eſſe q̃ ex cõiori vocabuloꝝ ſigne cõpoſite ſunt ſm ſingula ſacra ad exprimendũ ſenſum ſuũ. q cũ in ꝓpoſito cõſecrationis ſanguinis ſit ꝙ id qḋ ſacerdos tʒ in manibꝰ ſit calix nõ vini ſʒ ſanguis xp̃i vt a corpe eiꝰ ſepati ⁊ vt a nobis ꝑ modũ potus ſummẽdi. cõius ẽt atqꝫ cõpletius hoc expmiat᷑ ꝑ hoc qḋ dr̃ in pſona xp̃i. hic eſt calix ſanguinis mei. ⁊c. q̃ʒ fiat ꝑ hoc qḋ dr̃ hic eſt ſanguis meus. ideo illa vba potius q̃ʒ iſta ſunt de ſbia forme: non tñ tota forma. Quũ ergo Dur. ⁊ Caie. oppoſitũ ꝓbant ꝑ argm iam factũ/pʒ ꝙ inducta minor ab vtroqꝫ. hec inquam. Iſta orõ ſm Dur. Hic eſt calix ſanguis mei. ꝓciſe. vel ſm Caie. Hic eſt ſanguis meꝰ. ſignificat id qḋ fit in ꝯſecratiõe ſanguis xp̃i/nec eſt va/qꝛ nõ ſignificat id qḋ veꝝ ſit/niſi alia verba ꝯtinuent᷑ illis que inducit Dur. nõ aũt illis q̃ ponit Caie. Nec in bona forma arguẽdi põt ſubſũmi niſi huic maiori. Oĩs orõ que ſignãt id qḋ fit in ſacro ꝯſecratiõis ſanguinis xp̃i eſt forma illius. Que ꝓpõ pariter falſa eſt: ⁊ paulo ante negata: nec ſequit᷑ ex illa ſua maxĩa ẽt rite interpretata ⁊ itellecta. Si aũt dictas hoꝝ doctoꝝ ſnĩas q̃s inducũt in argto ſinguli ꝑ minore qs imediate ꝓdicte maxe ꝓut ẽt veritatẽ ꝯtinet ſubſũmere velit/negabit᷑ vtraqꝫ minor. qꝛ ipſe nõ ſignãt ꝯuerſionẽ vini i ſanguinẽ niſi falſo. vt dictũ eſt. Nõ. n. ꝑ illas fit illa cõuerſio: cũ nõ illis ſʒ alteri ſoli qua vtit᷑ Ro. eccl̃ia/dederit deus cõſecratiuã virtutẽ. Falſitati vero ꝓpoſitionũ in argto aſſumptaꝝ/addit᷑ arguẽdi formã in ꝓpoſito quõcũqꝫ ꝑ figuras variet᷑ aut modos/inualidã eſſe. Si. n. in pa figura formet᷑ argm/inſurgit fallacia petitionis ꝓncipij in minori ſic. Oĩs fora ſacr̃alis efficit id qḋ ſignãt. Hec ꝓpõ hic eſt calix ſanguis mei. vel certe iſta. Hic eſt ſanguis meus/preciſe/eſt forma ꝯſecrationis ſanguinis. En ecce petitionẽ ꝓncipij. Hoc. n. qḋ in minori petit᷑/cadit in qõne ꝓbandũ. cũ neget᷑. ¶ Eundẽ defectũ incurrit argm in 3a figura formatuʒ. ſic. Oĩs forma ⁊c. hec forma ⁊c. efficit qḋ ſignãt. Hoc pñr ꝓbandũ eſt/qḋ falſum in fide dicimus. In 2a vero figa formatũ argm tã Dur. q̃ʒ Caie. prodit ſub eodeʒ defectu minorẽ falſam/ſi maior va ſit h mõ. Oĩs fora ſacr̃alis efficit qḋ ſignãt. Sʒ iſta q̃ vtit᷑ eccl̃ia/ſm aliqua vba nõ efficit qḋ ſignãt ſed ſm alia. ergo ſm illa nõ eſt fora ſacr̃alis. ita ꝙ talia vba nõ ſunt de ſuba fore. Negat᷑. n. minor. Dicimꝰ nãqꝫ ꝙ ſingula vba ꝓdictaꝝ formaꝝ q̃ ſunt de ſuba ꝓponuʒ illaꝝ. ſubm inquã ꝓdicatũ/determines eiꝰ cũ copula/cõcurrũt actiue ad trãſubſtãtiationẽ illã q̃ ꝑ formã ſignãt᷑/ẽt ſi nõ ſignet᷑ ꝑ oẽs partes eiꝰ. lʒ ẽt ſignet᷑ aliqḋ qḋ fit ꝑ ſingula vba: ⁊ totuʒ qḋ fit/ꝑ oĩa ſimul. vt. s. in no. 3° dictũ eſt. Si vero maior formet᷑ iuxta Scoti vel etiã Caie. placitũ. ſic. Verba ſacramẽtalia ſignificant qḋ efficitur ex vi ſacramẽti: ⁊ ſit vniuerſalis vt arguendi forma reqrit. dicẽdo inquã. oĩa verba. negatur ipſa maior. vt vlr falſa. Eſſet. n. ꝯſequenter vera iſta. verba ſacramẽtalia efficiunt qḋ ſignificant ſeu ſuum ſignificatũ. Importat᷑. n. per illam ꝓpoſitionem ꝙ ſignificatũ verboꝝ ſit effectus eoꝝ. ⁊ ecõuerſo. Supponit᷑ qppe pro ꝯſtãti ꝙ ꝯcurrãt effectiue lʒ inſtrumẽtaliter ⁊ intentionaliter ad effectũ actionis totius forme. Et ſub hoc ſenſu maior illa eſt vlr falſa. Et pʒ in baptiſmo ꝙ inuocatio ſctẽ trinitatis/nõ facit ꝙ ipſa trinitas ꝯcurrat vt cã ſacri. Neqꝫ. n. verba faciunt ꝙ ſctã trinitas operet᷑. ſed potius eꝯ/ſancta trinitas dat verbis virtuteʒ opandi qḋ operant᷑. Idẽ dr̃ in oĩ alia forma in qua inuocat᷑ ipſa trinitas. Sic ẽt in ꝓpoſito. multa verba formarũ qbus ad ꝯficiendã euchariſtiaʒ vtit᷑ eccleſia/effectiue ſuo mõ ꝯcurrũt ad trãſubſtãtiationẽ illã ſanguinis ꝓncipalr: quã tñ non ſignificant neqꝫ vt ꝓpoſitio neqꝫ vt pres eius ex qua imediate tale ſignãtũ inſurgat. lʒ ſignificent determinationes eius. vt dictum eſt. ⁊ efficiant vt ſanguis ꝯſecratus habeat etiã tales cõditiones. Patet igit᷑ ꝙ illa maior eſt vniuerſalr falſa. etiam ſi ſic formaretur. Omnia verba ſacramẽtalia efficiunt qḋ ſignificant. Calix enim in ꝓpoſito calicẽ efficeret quẽ ſignificat/qꝛ non attendit᷑ metonomia in verbis/ſed in oratione perfecta vel impfecta. Si aũt ſub illa ſua maiori/ſuam ſimiliter minorẽ ponat

iſtam. Hic eſt ſanguis meus/ vel. hic eſt calix ſanguinis mei. preciſe. ſignificant cōuerſionē vini in ſanguinem. iam. ē. negata eſt vtraqꝫ minor vt falſa ſub hoc ſenſu/ ꝙ non niſi falſo tale quid eſſe ſanguinē chriſti ſignificat. qꝛ de facto non eſt. Si enim hec ſola verba proferret ſacerdos/ nihil fieret. Eratqꝫ hoc ꝓbandū ſi fallacia petitionis principij fuerat excludenda. Inde nullū eſſe argᵐ ēt ſi ꝓpoſitiōes acceptarent̄/ ex hoc pꝫ/ qꝛ in ſcda figura non fit argᵐ affirmatiuuꝫ. Non eſt etiā idem preciſe mediū in vtraqꝫ. Si vero idē ponat̄: in fallaciā primā ⁊ quidē turpiſſimā reincidit argᵐ. Illud ḡ qꝺ aſſumpſit Caie. ad planā veritatē firmādam nō fuit ſibi fundamentū: ſed potius in fide ruina q̄ꝫ aperta. vt̄ plus ſatis oñſum eſt.

Reliq̄ oia Dur. diluunt̄ motiua. C. XIII.

Ad 3ᵐ **Tertium** Dur. motiuū eſt a ſancto Tho. 3ᵃ vbi. ē. pro argumēto ad partē falſam iam inductū 2° lo. ⁊ maiori cū efficacia roboratum q̄ꝫ faciat Dur. Et eſt tale. Nō minoris efficacie ſunt hec verba hic eſt calix ſanguinis mei. ad tranſmutandū vinum in ſanguinē chriſti/ q̄ꝫ ſint hec verba hoc eſt corpus meū ad tranſmutandū panē in corpus xp̄i. Sed iſta ſola ſufficiūt hoc facere. ergo ⁊ illa ſola faciunt illud. Egregie aūt ſoluit̄ a s. D. per hoc ꝙ rō quare in ꝯſecratione ſanguinis addunt̄ verba ſignificātia effectū paſſionis xp̄i/ ⁊ nō in ꝯſecratione corporis/ eſt qꝛ in effuſione ſanguinis expſſius repreſentatur paſſio chriſti q̄ꝫ in traditione corporis. In hac aūt ꝯſecratione fit mentio ſanguinis chriſti non ſimplr̄ ſed vt effuſi in paſſione: ⁊ ob hoc dicit̄. Hic eſt calix ſanguinis mei. ſ. effuſi ⁊ a corpore meo ſeparati/ ⁊ non dicit̄ ſimplr̄. Hic eſt ſanguis meus. qꝛ per hec verba non repreſentat̄ paſſio xp̄i/ eo modo quo intēdit xp̄s eam per hoc ſacr̄m ad memoriam noſtrā reducere. Vñ dixit pfecto ſacr̄o. Hec quotienſcūqꝫ feceritis in mei. ſ. paſſi pro vobis/ memoriaꝫ facietis.

Ad 4ᵐ. ¶ Ad motiuum aūt ſumptū ex ritu grecoꝝ ſatis ſuperqꝫ reſpōſum eſt. ē. in examinatione opinionis eis attribute. ⁊. ī. ad Caie. pari modo deceptuꝫ/ aliquid circa hoc etiā reperetur. Diſcurſus autē Dur. quo declarat antecedentia ⁊ cōſequentia oīa verba circa conſecrationē ſanguinis non ꝑtinere ad ſubſtātiam forme/ quem īmiſcet huic motiuo/ ſupra in corpore inquātum falſitatem cōtinet/ reprobatus eſt.

Ad 5ᵐ. ¶ Vltimum motiuū Dur. tale eſt. Verba pertinentia ad vſum huius ſacramēti magis pertinēt ad integritatē forme q̄ꝫ verba pertinentia ad eius effectū qꝛ inter hoc ſacramentū qꝺ conſiſtit in cōſecratione materie/ ⁊ eius effectū/ vſus eſt medius. ſꝫ verba pertinentia ad vſum/ non ſunt de integritate forme/ vt illud. accipite ⁊ manducate/ ⁊ illud. accipite ⁊ bibite. ergo multo minus verba ꝑtinentia ad eius effectum. vt ſunt illa. noui teſtamenti/ vſqꝫ ad remiſſionem peccatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc aūt dicit̄ ſm Petrum de Pal. ꝙ effectus quidā cauſat̄ ex vſu. ⁊ verba ſignificantia hunc effectū minus ſunt de eſſentia forme q̄ꝫ verba vſus. cum magis diſtet a ſacramento talis effectus q̄ꝫ vſus qui intelligit̄ vt medius inter talem effectū ⁊ ipſum ſacramentū. Et talis effectus eſt comedere ⁊ bibere ſanguinē dñi. Et propter hoc illa verba. accipite ⁊ comedite. vel accipite ⁊ bibite ex eo omnes ⁊c. nō ſunt de eſſentia forme ſacramēti. Alius eſt effectus huius ſacramenti qui non cauſat̄ ex vſu. ſed eſt prior illo. virtus inquā ſanguinis effuſi in paſſione que operat̄ in hoc ſacramento. Et verba ſignificantia taleꝫ virtutē ſunt de eſſentia forme/ qꝛ talis virtus eſt intimior ſacramēto q̄ꝫ vſus. Et licet videatur importare proprietatē ſanguinis chriſti ⁊ non eſſentiā/ vt ex hoc quaſi arguatur nō pertinere ad eſſentiā ſacramenti: ⁊ ꝯſequenter verba que illaꝫ ſignificant non ꝑtinere ad ſubſtantiā forme. quia tn̄ pertinent ad rōnem ſanguinis vt effuſi ꝓpter noſtrā ſalutē. eſt enim vt ſic/ ſanguis ille virtuoſus ⁊c. ideo pertinent ad ſubſtantiā forme. Ex his omnibꝰ patet ꝙ motiua qbus Dur. deuiauit a cōmuni conceptu Ro. eccleſie/ fuerunt valde friuola.

Caie. dicta rephēdunt̄. & primū ꝓ falſitate motiuū eius ꝓponit̄ ſerioſe. C. XIIII.

Sed ſupramodum magis admirandū eſt in hac parte de Caietano/ qui non ſoluꝫ auſus eſt ſe opponere cōmuni Theologoꝝ ſenſui ⁊ fidei quaꝫ cōfirmat vſus eccleſiaſticus. verū etiam expreſſe determinationi eccleſie/ quā eum vidiſſe nulli dubiuꝫ eſſe pōt/ cum eius meminerit etiā in ꝓpoſito/ ⁊ cum pleriſqꝫ determinationibus illius cōcilij Florentini q̄ꝫtū ſuo ꝓpᵒ in multis fauent/ ſepius vtat̄ vt eccl̄ie determinationibus qbus ſe nullus chriſtianus opponere poſſit: ⁊ vere ſic eſt. Alioquin grecis ⁊ armenis aperiret̄ patentiſſimus aditus ab eccleſie determinationibus qbus ſe ſubiecerunt in illo cōcilio/ recedendi: ⁊ ad ſuam perfidiaꝫ ⁊ vomitū redeundi. Vt igit̄ hec eccleſie precludat̄ ruina/ ſerioſius ad eiuſdē Caietani ſingula motiua non aūt in preſentiarū ad ſingula verba/ ēt ſi ſanctiſſimi noſtri Doctoris honoreꝫ tangant/ rñderet: ⁊ totā hanc ſuaꝫ machinā euertere liber. ¶ Dum ergo in principio letalis illius ſue digreſſionis dicit ꝙ occurrit dubiū de verbis neceſſarijs ad ꝯſecrationē ſanguinis/ rñdetur primo ꝙ hoc dubium occurrit non fideli diſcipulo ſctī Tho. eo ꝙ tale dubiū per egregiam determinationē ammouit q̄ꝫ clariſſime ſanctus doctor. Rñdetur ſcdo ꝙ hoc dubiuꝫ non pōt iam occurrere in mente fidelis xp̄iani qui ſe ſubiectū nouit ſancte matris eccleſie determinationibus. ¶ Dum poſtmodū dicit ſe velle in huiꝰ dubij declaratione omiſſis hincinde argumētis incedere plana via. Rñdetur ꝙ planiſſima via fuiſſet ſe ſubijcere ſancte matri eccleſie tam in his q̄ꝫ in oībus alijs ꝑtinentibus ad fidem ⁊ ſacr̄a/ ⁊ non ſe eiuſdem decretis edirecto opponere. ⁊ ꝙ nullus in hac materia/ aſperiori inceſſit via q̄ꝫ ille fecerit. tum modo loquendi cōtra. s. Tho. admoduꝫ dānabili. de quo al̄s vita comite. tum innumeris falſitatibus reſperſus ⁊ allucinationibus/ vt mox oſtendet̄. tum vel maxime in precipitio qꝺ incurrit ab eccleſia iam manifeſtato ꝙ ad inferna deducat. Potuerant quidē Doctores ante eccleſie determinationē circa hoc dubitare ſine dānationis periculo ⁊ hereſis labe/ argumēta hincinde ꝓducere/ opīoni ēt que falſa eſt inherere/ duꝫ eam falſam eſſe videre nō poſſent: ſed poſt determinationē factam ⁊ publicatā/ Caietano notiſſimā ⁊ ab eo vt auctēticā acceptatā ⁊ ꝓmulgatā/ quō pōt via plana ꝓcedere ꝯ eam? Sed iā videamus quenam ſit hec eius plana via que deducit ad inferos. ¶ Primus huius ſue vie progreſſus talis eſt. Greci ⁊ latini non ꝯcordant in formis ſacr̄i eucharistie/ qꝛ in forma cōſecrationis panis greci ſup id qꝺ habent latini/ addunt. qꝺ pro vobis frangit̄ in remiſſionem peccatoꝝ. ⁊ in forma ꝯſecrationis ſanguinis/ latini quatuor verba ponunt. ſ. calix. eterni. myſteriū fidei que greci nō habent in ſua. Et ambo ꝯficiunt. De latinis. n. non eſt dubiū. De grecis ēt nullus vnq̄ꝫ doctoꝝ dixit ꝙ non ꝯſecrent. Et eo minus dubitandū eſt de ſufficiētia vtriuſqꝫ forme grecoꝝ/ quo in eccleſia greca tot illuſtres ⁊ ſctī floruere doctores. Verba igit̄ in qbus he eccleſie non ꝯcordant non ſunt neceſſaria/ cum ſine eis que vnius ſunt/ altera cōſecret/ ⁊ ecōuerſo. non ſunt ergo de ſubſtantia forme. Et pari rōne nec alia que nō ſignificāt id qꝺ efficit̄ in ſacr̄o/ ſicut illa verba. noui teſtamēti. Verba ēt illa que in conſecrando corpus xp̄i greci addunt/ vꝫ qꝺ pro vobis frangit̄ ⁊c. nō ſunt de ſubſtantia forme cōſecrationis panis. qꝺ pꝫ qꝛ ſine illis latini cōſecrant/ pari rōne in ꝯſecratione ſanguinis qꝺ additur a latinis. qui pro vobis effundet̄ ⁊c. nō eſt de neceſſitate ſacr̄i. Eadē. n. eſt rō in vtraqꝫ forma quo ad vim cōſecrationis/ q̄ꝫuis non ſit eadē quo ad ꝯuenientiam explicande virtutis. qꝛ ꝯuenientius explicat̄ virtus paſſionis xp̄i in ꝯſecratione ſanguinis q̄ꝫ corporis. vt in lr̄a (inqt) tertij ar. auctor declarat. hec ex illo.

Neoterici primum motiuum vanitati per uium multiplr̄ oſtendit̄. Cap. XV.

Ad pᵐ motiuū Caie. **Ad hoc** motiuū primo dicit̄ non eſſe certum id qꝺ tanq̄ꝫ indubitatū inducit tam relatione Sco. ⁊ Dur. q̄ꝫ ſibi facta (vt dicit) certificatione. Neqꝫ. n. potuit primo certificari ꝙ vniuerſaliter illis formis vtant̄ greci: cū ſciam ego pro certo grecoꝝ plurimos vti formis qbus vtit̄ Ro. eccl̄ia: eoꝝ inquā plurimi qui eidem reconciliati ⁊ ſubiecti ſunt. Sciſmaticos autē in formis ſacramentoꝝ errare/ nulli mirū. cum deuient etiā in alijs pluribꝰ pertinentibus ad fidem. Sed ex hoc non pōt inferri ꝙ ſancti Doctores grecoꝝ his deuijs vterentur formis in cōficiendo eucharistiā. cum nedū vniti ſancte Romane eccleſie/ verum etiaꝫ defenſores eius acerrimi eſſent ſicut ⁊ ſanctiſſime fidei. Nec viſiones aut reuelationes non auctenticas/ ⁊ ab hereticis magnificatas/ debent fideles in tanta re ſuſcipere cōtra ſubſtātialia fidei ab eccleſia Ro. ꝑdicata: ſed potius vt ab hereticis ipſis cōficte ſeu etiā a diabolo ꝓcurate/ refutande ſunt ⁊ execrande. vt ſupra luce clarius oſtēſum eſt. ¶ Huius etiā falſitatis ꝙ vꝫ vniuerſalr̄ greci non cōcordent cum latinis in formis eucharistie ſuper ea que ſupra inducta ſunt. duplex occurrit euidentiſſimū ſignuꝫ. ¶ Primū eſt ꝙ a ſcā matre eccleſia in predicto cōcilio/ qꝺ precipue ad vnionē grece eccleſie cum latina congregatū eſt. nō minus hec diſcordia ꝓpalata fuiſſet: ⁊ qd circa hoc tenendum reſpuendūue ſit/ per determinationē patefactuꝫ eſſet/ q̄ꝫ diſcordia circa formā baptiſmi que in illo cōcilio producta eſt: ⁊ declaratū fuit quō tam latini q̄ꝫ greci ſua quiqꝫ forma diuerſa ſm verba/ verū cōferunt baptiſmi ſacramētum q̄ꝫ etiā diſcordia circa materiam ſacramēti eucharistie quā in eodem cōcilio cū vnitate fidei poſſe ſtare determinatū eſt. ⁊ diſcordantes ad vnioneꝫ charitatis per determinationē hanc reduxit ꝙ vtraqꝫ eccleſia in materia apud ſe cōſueta cōficere poteſt ⁊ dꝫ. Nullam aūt induxit circa formas eucharistie ſacrum cōcilium diſcordiam vel diſcrepantiam inter eos. vt pꝫ ex his que ſupra induximus ex duplici extrauag. eiuſdem concilij.

¶ Secūdum ſignum mendacij/ talis inducte diuerſitatis inter grecos atqꝫ latinos eſt diuerſitas narrationis forme grecoruꝫ a diuerſis. Dur. nāqꝫ dicit in forma conſecrationis panis apud grecos haberi. qꝺ pro vobis tradetur ⁊c. qꝺ eſt falſuꝫ. Caietanus vero dicit ꝙ certificatus eſt in tali forma haberi. quod ꝓ vobis frangit̄ ⁊c. qꝺ eſt verū apud grecos qui modo cōformant̄ in formis vtriuſqꝫ ſpeciei eucharistie in miſſis ⁊ canone tam ſm ordinationē Baſilij/ q̄ꝫ ſm ordinationē Chryſoſtomi (vt dicunt) ⁊ iam pſerunt in libris impreſſis. Et pꝫ ꝙ incōgrue valde dicit̄ de humano corpore ꝙ frangat̄. vt ſupra dictū eſt. Silr̄ forma cōſecrationis ſanguinis hac a Dur. ⁊ a Caie. fertur grecos vti. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti qui pro vobis ⁊ pro multis effundet̄ in remiſſionem peccatoꝝ. cum in ea quā vidi taꝫ aſſerta ſm Baſilium q̄ꝫ ſm Chryſoſtomū/ non inueniat̄ ly. pro. ante ly multis. Aureolus autem refert grecos vti hac forma conſecrationis ſanguinis. Hic calix noui teſtamenti eſt in meo ſanguine. Hec igitur varia relatio: ⁊ diuerſorum eorūdem grecorū librorum miſſalium diuerſitas forme/ manifeſtat ꝙ non generalis ſed particularis/ non firmus/ ſed voluntarius ſit eorum vſus aut ritus in ꝯficiendo hac vel illa forma. quod non niſi ab hereticis potuit oriri. Vnitas enim forme/ veritatis eſt ſignum/ cum inuariabiles omnino ſint forme ſacroꝝ ex inſtitutione ſaluatoris. Errare autē eos in hoc ſicut ⁊ in alijs pluribus non eſt mirū. Omium enim erroꝝ eoꝝ vnica radix eſt eoꝝ ſuperbia qua eoꝝ plurimi ſancte Ro. eccleſie xp̄iqꝫ vicario renuunt ſubeſſe/ ſicut tenent̄. Derelinquant̄ ergo a ſpirituſancto neceſſe eſt/ qui eidē ſe opponunt quo eccleſia in vnitatē fidei cōgregata eſt. ¶ Nec valet dicere/ ꝙ nullus vnq̄ꝫ dixerit grecos nō recte cōficere ſacramentū. qꝛ neqꝫ quiſq̄ꝫ ante Dur. ⁊ Sco. vnq̄ꝫ has nouitates inuexit vt diceret eos in formis eucharistie a Ro. eccleſia diſcordare. Poſtq̄ꝫ auteꝫ talis aſſertur diſcordia/ ꝙ tales etiā afferant̄ fidei ⁊ eccleſie defenſiones/ opportunū eſt ⁊ ſanctum. Quis naꝫ audeat inter fideles dicere ꝙ illa vtentes forma quā Romana eccleſia in ſubſtantialibus verbis deficientem decernit/ cōficere poſſint? ¶ Sed eſto etiā ꝙ conſecrent greci propria forma. ⁊ ſua queqꝫ eccleſia forma difformi: nunꝫ ob hoc ſequit̄ non eſſe neceſſaria verba que vtraqꝫ cōprehendit/ in propria tn̄ eccleſia ſingula? Nuꝫ ſpiritui ſancto adepta poteſtas eſt/ vt non poſſit diuerſis formis eucharistie eandē conferre virtuteꝫ/ ſicut diuerſis olim cōtulit formis baptiſmi? Ex hac igitur etiam cōceſſa diſcordia/ nullo modo pōt inferri ꝙ verba quecunqꝫ vtriuſqꝫ forme ad ſubſtantiā earum non ꝯcurrant atqꝫ pertineant vt ex hoc aperiatur vanitas illius proceſſus quē planam viam Caietanus appellat.

¶ Ex his pꝫ alterius eiuſdem Caie. dicti vanitas in primo illo motiuo. Non ſoluꝫ quippe cōuenientius ſed neceſſario ponunt̄ in forma ꝯſecrationis ſanguinis verba que virtutē explicant ſacr̄i/ que non ponuntur in forma cōſecrationis corporis: nec. s. Tho. docet ꝙ conuenientius tm̄ in vna ponant̄ forma/ q̄ꝫ in alia/ ſed ꝓbato ꝙ neceſſario ponunt̄ in forma cōſecrationis ſanguinis/ explicat multiplicē talē virtutem/ ſeu eandē ad plura ſe extēdere: ⁊ hanc multiplicitatem exprimi per diſtincta verba que ad illaꝫ non ad aliā formā pertinent qua corpus xp̄i ꝯficit̄.

Caietani ſecundum motiuum proponitᷣ, & multipliciter profligatᷣ. Cap. XVI.

2ᵐ motiuũ Caie. Scdm Caie. motiuũ ſumitᷣ ex cõſequentibus eius dictis: que talia ſunt. Quũ ex vſu eccleſie grece in ↄſecratione ſanguinis habeamus ꝙ non oĩa que nos dicimus ſunt ad ↄſecrationẽ neceſſaria. ⁊ ex vſu eccleſie latine in ↄſecratione corporis habeamus ꝙ non oĩa que tunc xp̃s dixiſſe Paulus teſtatᷣ prime Cor. 11. ſunt neceſſaria ad conſecrationem. ſicut pꝫ de illis. qđ pro vobis tradetᷣ ⁊c. opꝫ ad aliqd ſolidũ fundamentũ recurrere/ ſup qđ fundari poſſit certitudo diſcretiua verboꝝ ad ↄſecrationem neceſſarioꝝ a non neceſſarijs ad illaꝫ ⁊c. quaſi ſic velit arguere. Verba que in vſu forme alicuius eccleſie vere ↄſecrantis nõ ſunt/ nullo mõ ſunt de ſubſtãtia talis forme apud quãcũqꝫ eccleſiam. Sed talia ſunt in ↄſecratione ſanguinis oĩa preter illa. Hic eſt ſanguis meus. ergo ⁊c.

Ad 2ᵐ motiuuꝫ Caie. ¶ Ad hoc igitᷣ motiuũ qđ etiaꝫ implicite cõtinebatᷣ in priori/ negatᷣ primo maior/ qꝛ põt ſpũſſanctus vtriqꝫ eccleſie de ꝓpria forma ꝓuidiſſe/ nec vna preiudicat alteri aut ecõuerſo quo ad neceſſitatẽ partiũ vtriuſqꝫ. vt paulo ante monſtratũ eſt. ⁊ maxime/ ſi non ↄtrarientur/ ⁊ vna includat aliam vel formaliter vel virtualiter. Scđo negatur minor quo ad primã partẽ qua vꝫ exprimitᷣ ꝙ ex vſu eccleſie grece in ↄſecratione ſanguinis habeamus ꝙ non oĩa que nos dicimus ſint ad eandem ↄſecrationẽ neceſſaria. Hec. n. falſa eſt/ loquẽdo de vſu catholico: qꝛ etiaꝫ ſi difformis eſſet vtriuſqꝫ forma ⁊ vtraqꝫ a ſpũ ſancto nõ poſſet hoc inferri/ q̃to minus ſi vſus alterius ſit ſciſmaticus.

Reflectitur argᵐ ¶ Reflectitᷣ aũt argᵐ in auctorẽ ſuũ. Non eſt maior rõ ꝙ vnum verbũ non ſit ſubſtantiale in vna forma/ latina ſcꝫ vel greca/ qꝛ non cõtinetᷣ in altera/ q̃ꝫ ꝙ vna oratio. Imo minor videtᷣ rõ/ quãto in oratione magis q̃ꝫ in ſingularibus verbis virtus cõſiſtat: ⁊ vna oratio magis ad ꝑfectionẽ forme ↄcurrat q̃ꝫ vnum verbũ. Sed in altera qua vꝫ cõſecrant latini/ non cõtinetur iſta oratio. Hic eſt ſanguis meus: qua vtuntᷣ tñ greci ſm miſſalia nunc impreſſa/ vt vidimus. ſed vtũtur iſta. Hic eſt calix ſanguinis mei. quas orõnes eẽ diuerſas manifeſtũ eſt. ergo neutra erit de ſubſtantia forme/ ſi rõ Caie. bona ſit. Et ſic eccleſia oĩ forma ↄſecrationis ſanguinis careret. Et directe impetit Caie. hoc argumentuꝫ. quia latina eccleſia non habet hanc orationem in forma ſua/ quã tñ habent greci pro forme ſue parte ⁊ vt de ſubſtantia forme: ergo ſm ꝓceſſum Caietani. neutra pertinet ad ſubſtantiã forme. Et tamẽ ipſe ponit ꝙ altera eſt tota forma. cum nullo cõcordans. Imo in hoc etiam ſecum ipſe pugnans.

Tertium motiuum Neoterici, ſapiẽti deductione contemnitur. Cap. XVII.

3ᵐ motiuũ Caie. Poſt hec producit Caie. illud ſuum ſolidũ fundamentũ: ⁊ ex illo deducit predictã ſuaꝫ concluſionẽ in hec verba. Et cuꝫ hoc. ſ. fundamentũ ſit cõis illa maxima. Sacr̃alia verba ſignificant qđ efficitur ex vi ſacr̃i. qđ vt pꝫ diſcurrendo per oĩa ſacramenta/ veriſſima ⁊ ſolidiſſima cõprobatur: ideo ab hac regula non declinãdo ad dexterã aut ad ſiniſtram/ inueniemus non eſſe neceſſaria ad ↄſecrationem ſanguinis niſi quatuor ṽba hec. hic eſt ſanguis meus. Hec ille. Quaſi dicat. ex illo fundamento/ plano rectoqꝫ paſſu infertur iſta concluſio.

Ad 3ᵐ motiuuꝫ Caie. ¶ Ad qđ motiuũ rñdendo dicitᷣ primo iam eſſe clarum ex dictis ad Dur. ſ. q̃ꝫ recto tramite vel plana via deducatᷣ ex hoc fundamento ↄcluſio iſta aut illa etiaꝫ quã infert Dur. Nec oportet repetere. Tante quippe fuit aſperitatis iſta eoꝝ via/ vt taꝫ in forma q̃ꝫ in materia/ plurima ↄuicti ſint ignorantie cõmiſiſſe peccata/ ⁊ in varias erroꝝ foueas cecutientes precipites datos/ a quibus cauere potuiſſent etiam pueri. vt clariſſime. ſ. deductũ eſt. Et ideo his omiſſis.

Contra Caie. Arguitur ſpãliter ↄtra formam inductã a Caie. quia ſi ex hoc hec eſſet forma/ quã Caie. dicit ex illo fundamẽto ſequi. vꝫ hic eſt ſanguis meus. iam Romana ⁊ catholica eccleſia ab initio ſuo/ cum hac forma non vtatᷣ/ erraret. Pretermitteret. n. eã que ſm has aſſertiones vera ⁊ ꝓpria forma ↄſecrationis ſanguinis eſt: ⁊ minus ꝓpria/ Imo non vera forma vteretur ⁊c. neqꝫ cõſecraret magis qui diceret. Hic eſt calix ſanguinis mei ⁊c. q̃ꝫ qui panẽ ſuper crucem ligneam vel ſepulchrũ ſaxeum poſituꝫ cõſecrando diceret. hec eſt crux aut hoc eſt ſepulchruꝫ corporis mei. Talem. n. nullus diceret corpus xp̃i cõficere: quãdo quidẽ propria forma ſit iſta. Hoc eſt corpus meum. Patet aũt ↄñtia/ qꝛ non minorẽ coniunctionẽ haberet verum xp̃i corpus cũ tumulo vel cruce repreſentante illã in qua fuit affixũ/ q̃ꝫ habeat vinũ vel ſanguis xp̃i cum calice quocũqꝫ. Non ergo cõſecraret eccleſia dicens. Hic eſt calix ſanguinis mei/ ſi vera eẽt hec forma quã Caie. nũc attulit. Hic eſt ſanguis meus. Cõſequens aũt abſurdiſſimũ ⁊ nephariũ proſus eſt. ¶ Quis vnq̃ꝫ ferat tam apertaꝫ alienationẽ ab eccleſia Ro. in re tam neceſſaria? Quis non exerceretᷣ tacitã reprehenſionẽ qua eccleſia merito reprehenſibilis eſſet ſi vera forma nõ vteretᷣ: ſi falſaꝫ introduceret? Quin ẽt in ſpũm ſanctũ caderet iſta nota: cum ab ea in talibus dirigatᷣ eccleſia. Nunqd nõ poterat hic hõ videre ꝙ ex ſua poſitiõe diſcurſuqꝫ iſto ſuo admodũ tenebroſo. ſequebatᷣ eccleſiaꝫ Romanã ſimul ac oẽm latinã erraſſe: ſemper ſacr̃m hoc confeciſſe nunq̃ꝫ: tã ſacerdotes q̃ꝫ populos oẽs idolatrare feciſſe in oĩ miſſa/ adorãdo. ſ. vinũ nõ trãſubſtãtiatũ in ſanguinẽ xp̃i? Qꝛ ſi forma q̃ vtitᷣ ſcã eccleſia catholica iudicatᷣ ab eo ẽt efficax ad ↄſecrandũ/ lꝫ ſua magis. cur ſaltẽ hoc (eccleſie deferẽs) nõ expſſit/ vt non ex ſuis hiſce ṽbis ſaltẽ non cenſeretᷣ illa in fide errarẽt ſi velit eam minus ꝑfecta forma vti/ q̃ꝫ ſua ſit. Non hec auſus eſt inferre Sco. nõ Dur. Non greci ipſi tam ⁊ ſi rebelles in multis. Cõcordant eniꝫ quidam eorũ (iuxta quod refert Aureolus) in eandeꝫ quã dicunt ab eccleſia Romana formam eſſe tenendam/ primaꝫ ſcꝫ illam ſciſam. Hic eſt calix ſanguinis mei. Cetera vero verba determinãtia hoc predicatũ putãt ſm ipſam eccleſiã tam latinã q̃ꝫ grecã accidere forme ſine virtute ↄſecratiua. Qđ lꝫ modo teneri nõ poſſit ꝓpter ſupradictã determinationem cõcilij Florentini: tpe tñ illoꝝ qñ adhuc nõ erat per eccleſiam hoc deciſum. poterat ſine hereſis labe ſuſtineri. Sed Caietanus ẽt in ſubſtantialibus verbis ab vtraqꝫ eccleſia deuiat. Suis aũt hiſce iam tenebris detectis ⁊ abiectis/ ad vlteriora tranſeamus.

Quartum motiuum Caietani probatᷣ infirmum. Cap. XVIII.

Vltimũ motiuũ Cieta. Confirmare poſtremo Caie. nititᷣ infirmum ⁊ ruinoſum valde ꝓpoſitum hoc ſuũ auctoritate Ambr. in lib. de ſacris dicentis. ꝙ ṽba xp̃i qbus vinũ conuertitᷣ in ſanguinẽ ſunt iſta. Hic eſt ſanguis meꝰ. vt recitat. D. Gratianus de ↄſe. diſt. 2. cap. Panis. el 2°. Qđ ẽt Magr̃ ſñiaꝝ in 4°. d. 8. ↄfirmat/ auc̃tate fultꝰ eiuſdẽ Amb.

Solutio ¶ Sed ad hoc reſpondetur ſicut. ſ. reſponſum eſt ad euangeliſtarum ⁊ Apoſtoli Pauli verba. quia nec iſti doctores intendebant formas ſacramentorũ proponere aut propalare: ſed ſolum recitare qualr̃ chriſtus corporis ⁊ ſanguinis ſui ſacramentum inſtituit perficiendũ per verba que ſignificant id qđ ſuis his verbis euangeliſte/ Paulus ⁊ predicti doctores exprimebant. Non auteꝫ intendebant ꝙ illa ſua qbus hunc exprimebant conceptum eſſent forme verba/ ſed ea potius q̃ a Chriſto prolata ſunt. ita ꝙ horum verba predicta/ ſunt verba quidem Chriſti ſm ſenſum quo ad intentionem principalem/ non autẽ ſm ipſam verborum formaꝫ que virtutem a Chriſto conſecratiuam accepit. Alioquin non fuiſſet forma aliqua determinata/ qua ſanguis xp̃i cõſecraretur: cum non concordent ad inuicem predicti narratores in verbis. Concordant ergo in hoc ꝙ xp̃s conſecrauit per verba que important cõuerſionem panis in corpus/ ⁊ vini in ſanguinem xp̃i quecũqꝫ fuerint illa quibus ad hoc ſignificandum ⁊ faciendum vſus eſt xp̃s. non autem concordant in recitando illa verba/ quia hoc facere non intendebant/ immo hoc intendebant nõ facere ſm Dion. vt ſacramentoꝝ forme eſſent occulte. Et idem dicenduꝫ de Ambroſio/ ⁊ Magiſtro ⁊ Gratiano. Non eſt enim dubiũ quin Magiſter ſententiarũ qui fuit Ep̃s latinus doctiſſimus ⁊ integerrimus/ ⁊ ſimilr̃ Germanus eius Gratianus/ ſint vſi forma qua romana eccleſia vtitur in conſecrando. ſibiqꝫ notiſſimam illam haberent. Similiter ⁊ Ambroſius cum ⁊ ipſe latinus fuerit ep̃s ſanctiſſimus. Neqꝫ huic aduerſantur quidaꝫ ſue eccleſie ritus ſpeciales atqꝫ ab his diuerſi quibꝰ Ro. eccleſia deũ colit. Nõ enim circa ſubſtantialia/ q̃lia ſunt forme ſacramentoꝝ/ eſt iſta diuerſitas/ ſꝫ circa multas ⁊ varias ſolẽnitates. Cuius ẽt in ꝓpoſito cõcordie ⁊ veritatis/ argᵐ efficaciſſimum habetᷣ ex ipſo miſſali beati Ambroſii qđ in hanc vſqꝫ diem venerabilr̃ ſeruatᷣ/ in quo (vt. ſ. dictũ eſt.) forme ſacr̃i eucharistie lr̃is aureis ſunt ſcripte/ tam ab alioꝝ verborum diſcretionẽ q̃ꝫ ob eoꝝ debitam venerationẽ. Et ſunt he ꝓciſe atqꝫ cõplete qbus ſancta Ro. eccleſia vtitᷣ: q̃ ẽt in miſſali Romani preſulis lr̃is itidem groſſioribus ⁊ aureis ſpãlr̃ ſunt inſcripte. Predictã ẽt eſſe intentionẽ horũ doctoꝝ in illa ſua narratiõe/ pꝫ: qꝛ alioquin haberetᷣ ex dictis eoꝝ ꝙ pari rõe verba illa. accipite ⁊ bibite ex eo oẽs/ ꝑtinerẽt ad eſſentiã forme ſanguis. qđ nullus ſani capitis cõcederet. Patet aũt hoc. qꝛ poſtq̃ꝫ dixit ꝙ hec ſunt ṽba xp̃i. Accipite ⁊ bibite ex hoc oẽs. hic eſt ſanguis meus. poſt pauca ſubiungit. Ante ṽba xp̃i/ calix eſt vini ⁊ aque plenus. Vbi verba xp̃i operata fuerũt/ ibi ſanguis efficitᷣ qui plebem redemit. Cum ergo intentio Ambr. nõ ſit ꝙ illa verba. Accipite ⁊ bibite ⁊c. ꝑtineant ad ſubſtantiã forme. (hoc. n. falſum eſt) nõ obſtante ꝙ ſint ṽba xp̃i/ ⁊ ꝙ dixerit ꝑ verba xp̃i vinuꝫ ſanguinẽ factũ. pꝫ ꝙ nec intendit alia dicta a xp̃o proponere/ quaſi ſub illis verbis qbus ipſe vtitᷣ vt factũ recitet/ ꝑtineant ad ſubſtantiã forme. Et ſic pꝫ ꝙ rõnes Caie. non pñt deijcere catholicaꝫ ſancte Doctoris opinionem. immo ſancte Matris eccleſie perfectiſſimam fidem.

Ad argumẽtũ in pꝛĩcipio queſtionis. ¶ Modo ſupereſt ſoluere argᵐ in pꝛĩcipio q̃õnis factũ. Ad qđ quidem dr̃ ꝙ contineri aliqua in ſacris lr̃is contingit duobꝰ modis. vno mõ ſm verba. alio mõ ſm ſenſum. Et lꝫ forma cõſecrationis ſanguinis xp̃i non contineatᷣ in ſacris lr̃is ſm verba ſic ordinata prout in forma ordinantᷣ. hoc. n. inconueniret: ne forme tante celſitudinis infidelibꝰ publicarentᷣ: cõtinentur tñ ſm ſenſum oĩa/ vel explicite quo ad ſacramentũ ſumme neceſſitatis ad ſalutẽ. baptiſmum ſcꝫ. vel ſalteꝫ implicite ſicut oẽs alie. Qđ de forma ſanguinis optime ꝑ ſingula ṽba deducit. s. Th. 3ª. vbi. ſ. ad 9ᵐ. Ipſa quoqꝫ totalis forma pt̃ dici in ſacris lr̃is contineri: ſicut ĩplicite continentᷣ omnes determiⁿᵉˢ fidei facte in concilijs/ inq̃ꝫtũ deriuata eſt hec forma ab Ap̃lis ad eccleſiã ex traditiõe xp̃i/ q dixit Ap̃lis ſuis. Qui vos audit/ me audit. Lu. 10. Et hoc ſufficit ad ſaluandaꝫ intentionẽ Dion. in verbis eius obiectis. vt ẽt docet. s. Tho. pª. q. 29. ar. 3°. Et de hac q̃õne ſatis. Bñdictus deus. Amen.

Editum anno dñi. 1529.

Opuſcula ædita per Reuerendum in Chriſto patrem Magiſtrum Bartholomæum Spinæum Piſanũ ord. Prædicatorum, ac in præſentiarum prouinciæ vtriuſq; Calabriæ priorem prouincialem, hoc ipſo ſecũdo volumine comprehenſa. finiunt.

Venetiis in ædibus Stephani Sabienſis. M D XXXV. Menſe Iulii.

REGISTRVM.

Omnes ſunt terni preter a ꝫ qui eſt quinternus. Et b. l. q. qui ſunt quaterni. Et v. x. qui ſunt duerni. ⁊ ✠ .I.

Carta prima.coluña prima.linea.17.pro.ad poteſtatem.lege. ad partē.col.3.li.17. inferi⁹ aſcēdendo. pro cōmuni/tamen.le.cōi tamē.

Car.2.c.4.li.9.pro illud.le.illud vnum.

Car.3.c.1.li.16.pro diſtincta.le.diſtincta eſt.

Car.4.col.3ª.li.2.i.pro eſt.le.eſſe.

Car.5.col.3.li.18.pro ratione.le.rationem.col.4.li.11.pro ꝫ.vniuerſaliter.le.pꝫ vniuerſaliter.

Car.7.col.4.li.15.pro ad qđ.le.a quo.

Car.9.c.3.l.11.pro hec homo.hec/homo.col.4.li.1.p neruum.le.neruus.

Car.10.col.1.li.22.poſt ly indiuiſum.adde. Aduertendum aūt ꝙ eſſentia put eſt indiuiduationis pn̄cipium/nō excludit ſed poti⁹ includit tres pſonas: ſiquidē cum eis non aūt preter eas hꝫ ꝙ nō ſit ī alio deo.Quapropter ſi ēt concedat ꝙ hic deus vel deus indiuiduet eſſentia diuina tanq̄ꝫ indiuiduationis principio q̄ eſſentia nō eſt in alio deo/non ſequit ꝙ in diuinis ſit indiuiduū nature diuine pter tres pſonas/ſed potius cum tribus perſonis.

Car.11.c.1.l.8.poſt ly tres.adde.ſiue pfecte/ſiue imperfecte.li.9.⁊.10.caſſa.ly.Siue pfecte ſiue īpfecte. li.25.i.pro etiam.le.⁊.

Car.12.c.1.li.11.i.pro modo.le.ex modo.

Car.14.c.1.li.3.p ī deo.le.in deo.li.12.p obligatio. le.ob hoc.li.14.p cōcedere.le.concedit.li.26.i.p pꝫ. le.ſm.li.25.i.put dicat.le.put ſic dicat.c.2.li.18.pro vt.le.vt ſic.li.18.i.pro eſſentiale.le.eſſentialr.li.17.i. pro ſic igit.le.ſignificat.pro termiare:pꝫ eū create. le.terminare ſm eum vnionē create.li.11.i.p pꝫ.le. ſm.col.3.li.26.p relatiuū.le.relationū.li.30.i.p ēt. le.⁊.li.4.i.p idē.le.eedē.col.4.li.3.p in natura vt. le.in natura intellectuali vt.li.14.pro pſone.le.pſona.li.32.p qui.le.quaſi.li.25.i.pro vere.le.vt ſic.

Car.15.li.23.i.pro ꝯuenit.le.ꝯueniet.li.17.i. p eſſentie inquantū.le.eſſentie primo inquantū.col.3.li.1. pro erat.le.erit.li.11.pro pciſe:q2.le.preciſe q2.li.11. pro operet.le.openſ.li.13.put quo.Non. le.vt quo/nō.li.31.i.p ideo.le.in deo.li.26.i.p terminari rōe. le.terminari ēt ð potētia abſoluta dei rōe.c.4.li.25. i.p excludat.le.excludi.li.12.i.p opet.le.operent.

Car.16.c.2.li.25.i.pro querāt.le.querunt.li.7.i.pro noſtram.le.naturam.

Car.17.c.1.li.1.2.⁊ dimidia tertie vacant.li.16.pro non.le.nec.c.2.li.6.p primo.le.pª.li.23.p ſic.le.ſit. c.3.li.28.i.p propoſitum diuinū.le.ꝓpoſito diuino.

Car.18.c.1.li.6.i.pro idē.le.eadē.c.4.li.21.i.p elargiatur.le.elargiamur. c.3.li.2.pro homo e neotrū. le.homo geneorum.

Car.21.c.4.li.3.i. pro .le.natura.

Car.22.c.2.li.19.pro proprium.le.propriam.

Car.24.li.22.pro propri.le.proprij.

Car.23.c.1.li.14.i.p exper.le.ex parte.li.12.i.p et. le.ex.c.3.li.3.i.pro pſonalitare.le.pſonalitatem.

Car.25.c.1.li.24.p refectat.le.reflectat.co.2.li.19. i.p ingreret.le.ingret.c.3.li.14.p tm̄ mō.le.tm̄mō. c.4.li.13.p ſit.le.ſint.p indiuiduatia.le.indiuiduātia.li.8.i.p abſoluit.le.abſolute.li.vlt.p deponent. le.deponeretur.

Car.26.col.2.li.22.pro eſt eſt.le.eſt.li.28.i.pro ſicut. le.ſic.vt.

Car.27.c.1.li.13.pro ſic.le.ſicut.c.3.li.22. p ſeu eſſe ⁊.le.ſeu eſſe eſt.

Car.28.c.2.li.4.pro dicit.le.dicitur.

Car.29.c.3.li.27.pro diſtinguentur.le.diſtingueret.

Car.30.c.1.li.13.i.pro ratione.le.rationeꝫ.c.2.li.7. pro eodem.le.non eadem.

Car.32.c.1.li.7.p aguens.le.arguēs.li.12.i.pro mouer.le.mouet. li.3.i.pro onſum.le.oñſum.

Car.33.c.3.li.9.pro vnicus.le.vnitus.

Car.36.c.2.li.26.pro ordinare.le.ordinari.

Car.38.c.2.li.27.i.pro īpedite.le.īpedire.c.3.li.13. pro rationis.le.rationi.

Car.40.c.2.li.30.pro in proprie.le.improprie.li.11. i.pro man.le.ma.

Car.42.c.3.li.1.p motuphiſico.le.motu phiſico.li. 23.pro.q.11.le.q.110.c.4.li.vlt.pro ſm.le.ſed.

Car.43.c.3.li.26.i. pro ſic.le.ſit.c.4.li.16. pro indicat.le.indicant.

Car.44.c.1.li.16.pro conatur.le.conantur.

Car.45.c.1.li.8.p informando/māꝫ.le.informando materiam/.c.4.li.18.i.pro ut.le.aut.

Car.47.c.1.li.25.pro vendicant.le.vēdicant.c.2.li. 7.p ſctūs Th.d.ar.2.le.s.Th.3.d.5.q.3.ar.2.c.3.li. 10.p ut.ſic.le.vt ſic.c.4.l.7. p 2°.t.c.le.2°.ð a̅ia.t.c.

Car.48.c.1.li.13.i.p realitatē ⁊ eſſentiā formā ſpectant/⁊ magis itellectus.le.ad realitatē ⁊ eſſentiaꝫ forme ſpectant.⁊ magis intellectiuus.c.2.li.2.p forma.le.formā.c.3.li.19.pro inuēcto. Qđ.le.īuēto ꝙ.

Car.49.c.1.li.1.pro ſm vegetatiuuꝫ.le.ſm gradum vegetatiuum.

Car.51.c.2.li.3.1.pro ſic.le.ſit.

Car.52.c.1.li.27.i.pro ab illi.le.ab illa.li.24.i.p accipiut.le.accipiunt.co.2.li.7.i.pro compoſitam.le. compoſitū.col.3.li.14.caſſa ly for.

Car.53.c.2.li.2.adde ſic.Et nota ꝙ forma ðr principiū operationis primū/non ſimplr/ſed p comparationē ad compoſitum.Proximū.n.immediatuꝫ eſt ipſa potentia.c.4.li.1.pro ſeparatas ⁊ non.le.ſeparatas quidditatiue. ſed non.

Car.54.c.1.li.vlt.pro ſte.le.eſt.

Car.56.c.3.li.9.i.pro tamea.le.tamē.li.8.i.p talis. le.tale.c.4. li.30.pro forma/tum.le. formatum.

Car.57.c.1.li.vlt.p xe.le.ex.c.3.li.8.pro tm̄ nālr vt hō le.tm̄ vt hō.li.12.pro doctores.le.doctoris.c.4.li. pen.pro ſepari.le.ſeparari.

Car.58.c.3.li.18.i.pro ⁊ et.le.et.

Car.59.c.1.li.7.p ſeptē.le.octo.li.22.pro facilitate. le.facilitatē.c.2.li.31.p exprimur. le.experimur. li. 25.i.pro ipſius.le.ipſi.

Car.60.c.4.li.6. p erubeſcat.le. erubeſcebat.

Car.62.c.2.li.29.i.pro 3°.le.30./co.3.li.1.pro fuerſt. le.fuerit.li.9.⁊.10.pro ſic ait. Auguſtinus.le.ſic ait Auguſtinus.

Car.63.c.1.l.14.p qđ ꝯbit.le.qđ ꝯbit.c.2.li.9.p ex intentiore.le.ex intētione.c.3.li.16.p oppoſitū ſuū. le.oppoſitū/ſuū.li.14.i.p Gen̄.5.le.Gen̄.3.

Car.65.c.4.li.13.pro ineſſet.le.ineſt.li.30.i. pro naturalem.le.naturaliter.

Car.66.col.4.li.24.pro oſtenſo.le.offenſo.

Car.67.c.1.li.16.pro dicunt.le.dicit.c.3.li.13.pro ſuperius.le.inferius.

Car.68.c.3.li.11.i.pro ſequēti.le.qnta.c.4.li.6.i.p auctoritatem.le.auctoritate. li.vlt.pro concilio.le. in concilio.c.2.li.13.i.pro ad eam per.le.ad eaꝫ que per.c.3.i.24.i.pro ſubleuatius.le. preſeruatius.

Car.70.

Car.70.c.3.poſt.li. vndecimā/ſuperfluunt.7.linee. li.30.pro extrema/xp̄i.le. extrema xp̄i.c.4.li.6.poſt ly in p°.adde.libro.

Car.72.c.3.li.9.pro vel quādo.le.vel aliquando.

Car.73.c.3.li.21.pro a ſpō.le.a ſpūſancto.

Car.75.c.1.li.5.pro dotor.le.doctor.li.7.p additus. le.addictus.c.2.l.8.pro determinatam.le.determinatum.

Car.78.c.4.li.18.i.pro baſilice.le.baſilee.l.14.i.pro ſciſmaticum.le.vt ſciſmaticum.

Car.79.c.2.li.10.p inuictiſſimo.le.inuictiſſimos.li. 13.pro prodiderit.le.perdiderit.

Car.80.c.2.li.30.pro ſanctus teſtāte.le. ſanctus angelo teſtante.

Car.83.c.4.li.26.pro ceteri.le.ceteros.

Car.84.c.1.li.16.pro ſi quis.le.ſi qui.pro moliat.le. moliant.c.4.li.5.i.p vtrūqꝫ.le.vtráqꝫ.

Car.85.c.3.li.10.pro concurrant.le.concurrat.

Car.86.c.2.li.vlt.pro cōfirmat.le.confirmatur.

Car.89.c.1.li.4.pro ſeptē.le.Nouem.co.4.li.25.que ommiſſa ſunt īcuria īpreſſorū poſt ly cōſentiret.hec adde.vꝫ.electioni. Cū btūs Laurēti⁹ de Piſis ordinis predicatorꝫ ſctō Antonino electo tunc in Archiepm Florentinū/⁊ ſe cōſulēti an deberet aut poſſet hoc onus finalr ſubterfugere / rn̄dit/ſe putare illum fore peccati mortalis reum ſi nō conſentiret.

Car.94.c.4.li.8.pro opinante.le.opinare.

Car.95.c.2.l.pen.pro intentior.le.intenſior.

Car.96.c.1.li.13.pro humanitatē.le.humilitatem.

Car.97.c.1.li.30.i.pro 7°.le.4°.c.2.li.22.i.pro facere.le.fauere.

Car.98.c.3.li.2.pro quo.le.quod.

Car.99.c.1.li.22.i.pro cum.le.cuꝫ eſt.c.4.li.penul. pro ad quam.le.in quem.

Car.101.1.c.3.li.30.i.p minus.le.munus.li.28.i.p q̄ꝫ ꝙ.le.q̄ꝫ qđ.c.4.li.10.p īpoſſibilem.le.īpoſſibile.

Car.101.2.c.3.li.8.pro faciliorē.le. faciliorem.li.13. pro adēptum.le.adeptum.

Car.102.1.co.4.li.17.1.pro dens.le.dit.

Car.102.2.c.4.li.17.i.pro explicata.le.explicita.

Car.104.c.3.li.31.primo.p variando.le.variandi.

Car.105.c.2.li.6.1.pro qui.d.c.le.qa in.d.c.⁊ pro in fronte.le.in fonte.c.4.li.19.pro.12.le.13.

Car.107.c.3.li.17.poſt ly.abſoluo.adde.vt qui ſecus teneret ⁊ aliā formā induceret ēt ſm verba/videat ſacro cōcilio contrarius ⁊ cōſequēter hereticus/vel ſaltem ſupramodum preſumptuoſus.

Car.111.c.2.li.25.i.p reſpuit.le.reſpicit.c.4.li.12.p naturali.le.actuali.

Car.112.c.3.li.2.pro 3°.le.2°.li.22.1.p apertiſſimus le.apertiſſime.c.3.li.4.pro qa.le.ꝙ.

Ca.114.co.1.li.6.poſt.inductūt.adde.⁊ vnicū pro,vera.c.2.li.25.pro.66.le.68.li.28.i.pro fluminis.le.flaminis.li.17.i.pro fluminis.le.flaminis.li.7.i.p fluminis.le.flaminis.

Car.115.c.2.li.15.i.pro mortue.le.mortua.

Car.116.pro.161.le.116.c.2.li.27.pro ſecendo.le.docēdo.li.3.i.p vexari.le.verſari.c.3.li.7.p ꝙ.le.pro. pro eſt.le.ēt.c.4.li.18.pro fluminis.le.baptiſmū fluminis.li.27.i.pro q̄ꝫ.le.ꝙ.

Car.118.c.1.li.15.i.pro in penitentia.le.in impenitentia.

Car.119.c.1.li.22.pro deum:⁊ noſtrum.le.deum noſtrum.li.9.1.pro de doctrina.le.de doctrina chriſtiana.li.5.pro aut repugnari.le.vt ei repugnari.

Car.126.c.1.li.16.i.pro ga.le.ba.

Car.128.col.3.li.11.pro aliquid.le.aliquod.

Car.128.c.4.li.31.i. pro feretur.le.ſcret.l.24.i. pro erraſſe:ſemper.le.erraſſe ſemper.

Cetera que quilibet legendo ex ſe facile deprehendere ⁊ corrigere poteſt de induſtria omiſſimus.Tu vero bone lector incurie noſtre ignoſcas.